

ESKİŞEHİR İLİ YÖRÜK AĞIZLARI

Göksel SERT

(Yüksek Lisans Tezi)

Eskişehir, 2015

ESKİŞEHİR İLİ YÖRÜK AĞIZLARI

Göksel SERT

T.C.
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Türk Dili Bilim Dalı
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eskişehir
2015

T.C.
ESKİŞEHİR OSMANGAZI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Göksel SERT tarafından hazırlanan “Eskişehir İli Yörük Ağzları” başlıklı bu çalışma 12/01/2015 tarihinde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddesi uyarınca yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından Türk Dili Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan
Prof. Dr. Semra GÜNAY AKTAŞ

Üye
Prof. Dr. Erdoğan BOZ
Danışman

Üye
Doç. Dr. Ferruh AĞCA

Üye
Yrd. Doç. Dr. Dilek ATAİZİ

Üye
Yrd. Doç. Dr. Talat DİNAR

ONAY
.../ .../ 20..

Doç. Dr. Hasan Hüseyin ADALIOĞLU
Enstitü Müdürü

12/01/2015

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi hükümlerine göre hazırlandığını; bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla taranmasını kabul ettiğimi ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim. Yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması halinde ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Göksel SERT

ÖZET

ESKİŞEHİR İLİ YÖRÜK AĞIZLARI

SERT, Göksel

Yüksek Lisans-2015

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Türk Dili Bilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Erdoğan BOZ

Ölçünlü dille karşılaştırdığımızda ağızlar, eski ve farklı dil özelliklerini yapısında barındırmaktadır. Ayrıca ağızlarda son derece geniş bir söz varlığı bulunmaktadır. Bu sebeplerle ağızları tespit etmek, ses ve biçim özelliklerini, söz varlıklarını bilimsel yöntemlerle doğru şekilde belirlemek dil tarihi ve milli kültür açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışmada Eskişehir’de yaşayan Yörüklerin ağız özellikleri tespit edildi. Bu tespitler yapılırken kullanılan malzeme, Yörüklerin çoğunluk olarak yaşadığı 49 köyden yapılan metin derlemelerine dayanmaktadır. Çevriyazı işaretleri kullanılarak yazıya aktarılan metinler üzerinden ses bilgisi ve biçim bilgisi incelemesi yapıldı. Söz varlığını tam olarak ortaya koymak adına metinlerin dizini hazırlandı.

Anahtar Sözcükler

Eskişehir, Türkiye Türkçesi ağızları, Yörükler, Eskişehir Yörük ağızları

ABSTRACT

YÖRÜK DIALECTS OF ESKİŞEHİR

SERT, Göksel

Master's Degree-2015

Department of Turkish Language and Literature

Field of Turkish Language

Advisor: Prof. Dr. Erdoğan BOZ

When it is compared with standard language, dialects contain the features of old and different language in their structures. Besides dialects have intensely large content of vocabulary. For this reasons identifying the dialects, analysing phonetics and morphology and determining words that represent vocabulary with scientific methods are of the essence in terms of language, history and culture.

In this study, dialect features of Yörüks who reside in Eskişehir are determined. The data that used during the determination process, is compiled texts which are gathered from the interviews of residents from 49 villages that Yörüks are the majority. Phonetic and morphologic analysis were made on the texts that were transformed into written form with transcription signs. An index of texts has been prepared to present the existing vocabulary entirely.

Keywords: Eskişehir, dialects of Turkey Turkish, Yörüks, Yörük dialects Of Eskişehir

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xviii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xxi
EKLER LİSTESİ	xxii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xxiii
İŞARETLER LİSTESİ.....	xxiv
ÇEVİRİYAZI İŞARETLERİ	xxv
ÖNSÖZ	xxvii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ESKİŞEHİR VE YÖRÜKLER

1.1. ESKİŞEHİR’İN COĞRAFİ KONUMU VE ÖZELLİKLERİ	3
1.2. ESKİŞEHİR’İN İKLİMİ VE BİTKİ ÖRTÜSÜ	4
1.3.YÖRÜK ADI	5
1.4.YÖRÜK – TÜRKMEN KAVRAMLARI.....	6
1.5. YÖRÜKLERİN KÖKENİ	7
1.6. YÖRÜK TARİHİ.....	8
1.7. YÖRÜKLERİN İDARİ YAPISI VE AŞİRETLERİ	9
1.8. YÖRÜKLERİN İSKÂNI	9
1.9. ESKİŞEHİR’E YÖRÜK İSKÂNLARI.....	11
1.10. ESKİŞEHİR’DE DERLEME YAPILAN YÖRÜK KÖYLERİ	14

İKİNCİ BÖLÜM

DİL İNCELEMESİ

2.1. SESBİLGİSİ.....	38
2.1.1. Sesler	38

2.1.1.1. Ünlüler.....	38
2.1.1.1.1. Ölçünlü Ünlüler	38
2.1.1.1.2. Ölçün Dışı Ünlüler.....	39
2.1.1.1.2.1. Sık Görülen Ünlüler.....	39
2.1.1.1.2.1.1. [á] ünlüsü.....	39
2.1.1.1.2.1.2. [í] ünlüsü	40
2.1.1.1.2.1.3. [ú] ünlüsü	40
2.1.1.1.2.1.4. [â] ünlüsü.....	41
2.1.1.1.2.1.5. [ê] ünlüsü.....	41
2.1.1.1.2.2. Seyrek Görülen Ünlüler	42
2.1.1.1.2.2.1. [ó] ünlüsü	42
2.1.1.1.2.2.2. [ô] ünlüsü	42
2.1.1.1.2.2.3. [â] ünlüsü.....	43
2.1.1.1.2.2.4. [ô] ünlüsü	43
2.1.1.1.2.2.5. [ä] ünlüsü	43
2.1.1.1.3. Uzun Ünlüler	44
2.1.1.1.3.1. Birincil Uzun Ünlüler	44
2.1.1.1.3.1.1. Türkçe Sözcükler	44
2.1.1.1.3.1.2. Alıntı Sözcüklerde.....	46
2.1.1.1.3.2. İkincil Uzun Ünlüler	47
2.1.1.1.3.2.1. Ses Olaylarına Bağlı İkincil Uzun	
Ünlüler.....	47
2.1.1.1.3.2.2. Edime Bağlı İkincil Uzun Ünlüler	
.....	48
2.1.1.1.4. Kısa Ünlüler.....	49
2.1.1.1.5. İkiz Ünlüler.....	51
2.1.1.1.5.1. Birincil İkiz Ünlüler.....	51
2.1.1.1.5.2. İkincil İkiz Ünlüler.....	51
2.1.1.1.5.2.1. Ses Olaylarına Bağlı İkincil İkiz	
Ünlüler	51
2.1.1.1.5.2.1.1. Yükselen İkiz Ünlüler	51
2.1.1.1.5.2.1.2. Alçalan İkiz Ünlüler ..	52

2.1.1.1.5.2.1.3. Eşit İkiz Ünlüler	53
2.1.1.2. Ünsüzler.....	56
2.1.1.2.1. Ölçünlü Ünsüzler	57
2.1.1.2.2. Ölçün Dışı Ünsüzler	58
2.1.1.2.2.1. Sık Görülen Ünsüzler.....	58
2.1.1.2.2.1.1. [h] ünsüzü.....	58
2.1.1.2.2.1.2. [K] ünsüzü.....	58
2.1.1.2.2.1.3. [l] ünsüzü.....	59
2.1.1.2.2.1.4. [P] ünsüzü	59
2.1.1.2.2.1.5. [S] ünsüzü	59
2.1.1.2.2.2. Seyrek Görülen Ünsüzler.....	60
2.1.1.2.2.2.1. [Ç] ünsüzü.....	60
2.1.1.2.2.2.2. [F] ünsüzü	60
2.1.1.2.2.2.3. [g] ünsüzü.....	60
2.1.1.2.2.2.4. [k] ünsüzü.....	61
2.1.1.2.2.2.5. [k] ünsüzü.....	61
2.1.1.2.2.2.6. [T] ünsüzü	61
2.1.1.2.2.2.7. [v] ünsüzü.....	62
2.1.1.2.2.2.8. [ʔ] ünsüzü	62
2.1.1.2.3. Zayıf Ünsüzler	62
2.1.1.2.3.1. /d/ ünsüzü	63
2.1.1.2.3.2. /h/ ünsüzü.....	63
2.1.1.2.3.3. /k/ ünsüzü.....	63
2.1.1.2.3.4. /l/ ünsüzü.....	63
2.1.1.2.3.5. /n/ ünsüzü.....	64
2.1.1.2.3.6. /r/ ünsüzü	64
2.1.1.2.3.7. /s/ ünsüzü	64
2.1.1.2.3.8. /t/ ünsüzü.....	65
2.1.1.2.3.9. /y/ ünsüzü.....	65
2.1.1.2.3.10. /y/ ünsüzü.....	65
2.1.1.2.3.11. /z/ ünsüzü.....	65
2.1.2. Ses Değişmeleri.....	67

2.1.2.1. Ünlü Değişmeleri.....	67
2.1.2.1.1. Ünlü Uyumları ve Uyumsuzlukları	67
2.1.2.1.1.1. Damak Uyumu.....	67
2.1.2.1.1.1.1. Kök ve Tabanlar.....	67
2.1.2.1.1.1.1.1. İlerleyici Benzeşme	
Yoluyla.....	67
2.1.2.1.1.1.1.2. Gerileyici Benzeşme	
Yoluyla.....	68
2.1.2.1.1.1.2. Biçimbirimler	68
2.1.2.1.1.1.3. i- Ana Yardımcı Eylemi.....	69
2.1.2.1.1.1.4. İlgeçler ve Bağlaçlar	70
2.1.2.1.1.2. Damak Uyumsuzluğu	71
2.1.2.1.1.2.1. Kök ve Tabanlar.....	71
2.1.2.1.1.2.2. Biçimbirimler	71
2.1.2.1.1.2.3. i- Ana Yardımcı Eylemi.....	72
2.1.2.1.1.2.4. İlgeç ve Bağlaçlar.....	73
2.1.2.1.1.3. Dudak Uyumu.....	73
2.1.2.1.1.3.1. Kök ve Tabanlar.....	73
2.1.2.1.1.3.1.1. İlerleyici Benzeşme	
Yoluyla.....	74
2.1.2.1.1.3.1.2. Gerileyici Benzeşme	
Yoluyla.....	74
2.1.2.1.1.4. Dudak Uyumsuzluğu	74
2.1.2.1.1.4.1. Kök ve Tabanlar.....	74
2.1.2.1.1.4.2. Biçimbirimler	75
2.1.2.1.1.4.3. İlgeç ve Bağlaçlar.....	75
2.1.2.1.2. Artılılaşma	75
2.1.2.1.3 Önlüleşme	76
2.1.2.1.4. Genişleme	76
2.1.2.1.5. Daralma.....	77
a. Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Daralması.....	77
b. Daraltıcı Ünsüzler (c, ç, n, s, ş, y) Yanında Daralma .	

.....	78
c. Kapalı e Ünlüsünün Daralması	79
d. Kişiyeye Bağlı Daralma	79
2.1.2.1.6. Yuvarlaklaşma	80
2.1.2.1.7. Düzleşme	80
2.1.2.1.8. Sıra Değişirme	81
2.1.2.1.9. Türeme	81
2.1.2.1.9.1. Ön Seste	82
2.1.2.1.9.2. İç Seste	82
2.1.2.1.10. Düşme	82
2.1.2.1.10.1. İç Seste	83
2.1.2.1.10.2. Son Seste	83
2.1.2.1.11. Geçişme	83
2.1.2.1.12. Eskicil Biçimlerin Korunması	84
2.1.2.1.13. Alıntı Sözcüklerdeki Uzunlukların Kaybolması... ..	84
2.1.2.2. Ünsüz Değişmeleri	85
2.1.2.2.1. Ünsüz Uyumu	85
2.1.2.2.2. Ünsüz Uyumsuzluğu	85
2.1.2.2.3. Ötümlüleşme-Yarı Ötümlüleşme	86
2.1.2.2.3.1. Ön Seste	86
2.1.2.2.3.2. İç Seste	90
2.1.2.2.3.2.1. Kök ve Tabanlar	90
2.1.2.2.3.2.2. Eklenme Yoluyla	91
2.1.2.2.3.3. Son Seste	92
2.1.2.2.3.3.1. Ulanma Yoluyla	93
2.1.2.2.4. Ötümsüzleşme -Yarı Ötümsüzleşme	94
2.1.2.2.4.1. Ön Seste	95
2.1.2.2.4.2. İç Seste	95
2.1.2.2.4.2.1. Kök ve Tabanlar	96
2.1.2.2.4.3. Son Seste	96
2.1.2.2.5. Düşme	97
2.1.2.2.5.1. İç Seste	97

2.1.2.2.5.2. Son seste	97
2.1.2.2.6. Erime.....	97
2.1.2.2.6.1. İlk Hecede	98
2.1.2.2.6.2. Son Hecede	99
2.1.2.2.7. Yutulma	99
2.1.2.2.8. Ünsüz Tekleşmesi.....	100
2.1.2.2.9. Türeme.....	100
2.1.2.2.9.1. Ön Seste	100
2.1.2.2.9.2. İç Seste.....	101
2.1.2.2.9.3. Son Seste.....	101
2.1.2.2.10. Benzeşme.....	101
2.1.2.2.10.1. Kök ve Tabanlar.....	102
2.1.2.2.10.1.1. İlerlek	102
2.1.2.2.10.1.2. Gerilek.....	102
2.1.2.2.10.2. Eklenme Yoluyla	102
2.1.2.2.10.2.1. İlerlek	102
2.1.2.2.10.2.2. Gerilek.....	103
2.1.2.2.10.3. Ulanma Yoluyla.....	103
2.1.2.2.10.3.1. İlerlek	103
2.1.2.2.10.3.2. Gerilek.....	103
2.1.2.2.11. Dudaksıllaşma.....	104
2.1.2.2.12. Dişsilleşme.....	104
2.1.2.2.13. Damaksıllaşma.....	105
2.1.2.2.14. Aykırılışma (Benzeşmezlik)	105
2.1.2.2.15. Süreklileşme	105
2.1.2.2.15.1. Ön Seste	105
2.1.2.2.15.2. İç Seste.....	106
2.1.2.2.15.2.1. Kök ve Tabanlar.....	106
2.1.2.2.15.2.2. Eklenme Yoluyla.....	106
2.1.2.2.15.3. Son Seste.....	106
2.1.2.2.16. Süreksizleşme	107
2.1.2.2.16.1. Kök ve Tabanlar	107

2.1.2.2.17. Sürekli Ünsüzler Arasında Değişme.....	107
2.1.2.2.17.1. Ön Seste	107
2.1.2.2.17.2. İç Seste.....	108
2.1.2.2.17.3. Son Seste.....	108
2.1.2.2.18. İkizleşme.....	109
2.1.2.2.19. Örneksime	109
2.1.2.2.20. Göçüşme	110
2.1.2.2.21. Yarı Ünlüleşme.....	111
2.1.2.2.22. İkili Kullanım.....	111
2.1.2.3. Ünlü-Ünsüz Değişmeleri.....	111
2.1.2.3.1. Büzülme.....	111
2.1.2.3.2. Derilme	112
2.1.2.3.3. Hece Tekleşmesi.....	113
2.1.2.3.4. Grup Düşmesi	113
2.1.2.3.5. Ünlü-Ünsüz Uyumsuzluğu	114
2.1.2.3.6. Bozularak Telaffuz Edilen Sözcükler.....	114
2.2. BİÇİMBİLGİSİ.....	115
2.2.1. İşletimlikler	115
2.2.1.1. Ad İşletimlikleri.....	115
2.2.1.1.1. Sözdizimsel (Dizime Bağlı) Anlamsal İşlevler	115
2.2.1.1.1.1. Tümce ve Söz Öbeği Düzeyinde (ad-eylem, ad-ad; ad-ilgeç bağlantısı) Sözdizimsel Anlamsal İşlevler (Durum İşlevleri).....	115
2.2.1.1.1.1.1. +{ϕ} “Yalın”.....	115
2.2.1.1.1.1.2. +{(y)A} “Yönelme”.....	117
2.2.1.1.1.1.3. +{DA} “Bulunma”.....	119
2.2.1.1.1.1.4. +{DAn} “Ayrılma”.....	121
2.2.1.1.1.1.5. +{(y)lA(n)}, +{nA(n)}	
“Birliktelik”	124
2.2.1.1.1.1.6. +{CA} “Eşitlik”	125
2.2.1.1.1.2. Söz Öbeği Düzeyinde (ad-ad bağlantısı) Sözdizimsel Anlamsal İşlevler.....	126

2.2.1.1.1.2.1. +{(n)I ⁴ η}/+{im} “İlgi”	126
2.2.1.1.1.3. Sözcük Düzeyinde Dizim Dışı Anlamsal İşlevler.....	128
2.2.1.1.1.3.1. +{lAr} “Sayı”.....	128
2.2.1.1.1.3.2. +{K I ⁴ (n)} “Aitlik”	130
2.2.1.1.1.3.3. İyelik	132
2.2.1.1.1.3.4. +{(y)I ⁴ } “Belirtme”	133
2.2.1.1.1.3.5. +{mI ⁴ } “Soru”	134
2.2.1.1.1.3.6.+{II ⁴ } “Varlık”	135
2.2.1.1.1.3.7.+{sI ⁴ z} “Yokluk”	136
2.2.1.1.1.3.8. Küçültme, Sevgi, Alay, Abartma ..	137
2.2.1.1.1.3.8.1. +{ÇAK}	137
2.2.1.1.1.3.8.2. +{ÇI ⁴ K}.....	138
2.2.1.1.1.3.8.3. +{cAğIz}	138
2.2.1.1.1.3.9. Benzerlik	138
2.2.1.1.1.3.9.1. +{î}.....	138
2.2.1.1.1.3.10. Aile, Topluluk	139
2.2.1.1.1.3.10.1. +{gII}	139
2.2.1.1.1.3.10.2. +{gIIIAr}	139
2.2.1.1.1.3.11. Sayı.....	139
2.2.1.1.1.3.11.1. +{(I ⁴)ncI ⁴ }	139
2.2.1.1.1.3.11.2. +{(ş)Ar}	140
2.2.1.1.1.3.12. Yüklem Yapıcılar “Bildirme”	140
2.2.1.2. Eylem İşletimlikleri	141
2.2.1.2.1. Basit Yapılı Eylem İşletimi	141
2.2.1.2.1.1. “Söz Öbeği Kurucular/ Sözcük Türünü Değiştiriciler” (Eylemsiler).....	141
2.2.1.2.1.1.1. “Ad-Eylemler”	141
2.2.1.2.1.1.2. “Sıfat-Eylemler” (Ortaçlar).....	143
2.2.1.2.1.1.3. “Belirteç-eylemler” (Ulaçlar)..	145

	2.2.1.2.1.1.3.1. Asıl Ulaçlar	146
	2.2.1.2.1.1.3.2. Ortaçtan Türetilen	
Ulaçlar		150
	2.2.1.2.1.1.3.3. Ad-Eylemden Türetilen	
Ulaçlar		153
	2.2.1.2.1.1.3.4. “i-/ol-” Yardımcı Eylemi	
İle Kurulan Ulaçlar		154
	a. Adların “i-/ol-” Yardımcı	
Eylemi ile Yapılan Şart Çekimi “Şartlı Ulaçlar/Ulaç Öbekleri”		156
	b. Ortaçların “i-/ol-” Yardımcı	
Eylemi ile Yapılan Şart Çekimi “Şartlı Ulaçlar/Ulaç Öbekleri”		157
	c. Katmerli Ortaçların “i-/ol-”	
Yardımcı Eylemi ile Yapılan Şart Çekimi “Şartlı Ulaçlar/Ulaç Öbekleri”		158
	d. $- \{DI^4 + \text{sayı} - \text{kişi} \text{ ulamı} + mI^4\}$	
Yapısı ile Kurulan Ulaçlar		159
	2.2.1.2.1.2. Tümcede Yükleme-Özne Ve Nesne İlişisini	
Belirleyiciler (Çatı Yapıcılar)		160
	2.2.1.2.1.2.1. Edilgen Çatı	160
	2.2.1.2.1.2.2. Dönüştürücü Çatı	161
	2.2.1.2.1.2.3. Ettirgen Çatı	162
	2.2.1.2.1.2.4. İşteş Çatı	163
	2.2.1.2.1.2.5. Çatı İşlevli Biçimbirimlerin Üst	
Üste Gelmesi		164
	2.2.1.2.1.3. Yükleme Zaman, Kip Ve Kişi Belirleyiciler	
.....		165
	2.2.1.2.1.3.1. Zaman	165
	2.2.1.2.1.3.1.1. Öğrenilen Geçmiş	
Zaman		165
	2.2.1.2.1.3.1.2. Görülen Geçmiş Zaman	
.....		166
	2.2.1.2.1.3.1.3. Geniş Zaman	169
	2.2.1.2.1.3.1.4. Şimdiki Zaman	171

2.2.1.2.1.3.1.5. Gelecek Zaman.....	177
2.2.1.2.1.3.2. Kiplik	181
2.2.1.2.1.3.2.1. -{sA}- “Dilek”	181
2.2.1.2.1.3.2.2. Emir-İstek.....	182
2.2.1.2.1.3.2.3. -{A}- “İstek”	184
2.2.1.2.1.3.2.4. -{mAll}- “Gereklilik”	184
2.2.1.2.1.3.3. Kişi	185
2.2.1.2.1.3.3.1. Adıl Kaynaklılar.....	185
2.2.1.2.1.3.3.2. İyelik Kaynaklılar.....	187
2.2.1.2.1.3.4. -{mA} “Olumsuzluk”	189
2.2.1.2.1.3.5. -{mI ⁴ } “Soru”	190
2.2.1.2.1.3.6. -{DI ⁴ r} “Kuvvetlendirme, İhtimal”	191
2.2.1.2.2. Birleşik Yapılı Eylem İşletimi	191
2.2.1.2.2.1. Bildirme İşlevliler “Ad+ Yardımcı Eylem (i- /ol-)”	191
2.2.1.2.2.1.1. +{i- DI ⁴ -} “Görülen Geçmiş Zaman”	192
2.2.1.2.2.1.2. +{i- mI ⁴ ş-} “Öğrenilen Geçmiş Zaman”	192
2.2.1.2.2.1.3. “Geniş Zaman”	193
2.2.1.2.2.2. Bildirmenin Olumsuzu.....	195
2.2.1.2.2.3. Kiplik İşlevliler	196
2.2.1.2.2.3.1. Ulaş+Yardımcı Eylem (bil-, yaz-, ver-, kal- vd.).....	196
2.2.1.2.2.3.1.1. -{A bil-} “Yeterlik”	196
2.2.1.2.2.3.1.2. -{I ver-} “Tezlik”	197
2.2.1.2.2.3.1.3. -{A dur-} “Süreklilik”	197
2.2.1.2.2.3.1.4. -{A yaz-} “Yaklaşma” ...	

.....	198
2.2.1.2.2.3.2. Ortaç+Yardımcı Eylem (i-/ol-)	198
2.2.1.2.2.3.2.1. Görülen Geçmiş Zaman .	198
2.2.1.2.2.3.2.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman	199
2.2.2. Türetimlikler.....	200
2.2.2.1. Ad Türetimlikleri.....	200
2.2.2.1.1. Addan Ad Türetimlikleri	200
2.2.2.1.2. Addan Eylem Türetimlikleri.....	208
2.2.2.2. Eylem Türetimlikleri	213
2.2.2.2.1. Eylemden Eylem Türetimlikleri	213
2.2.2.2.2. Eylemden Ad Türetimlikleri.....	215
METİNLER	223
I. ALT AĞIZ BÖLGESİ	223
II. ALT AĞIZ BÖLGESİ.....	408
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	510
KAYNAKÇA	518
DİZİN.....	530
EKLER.....	848

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1: Ölçünlü ünlüler	39
Çizelge 2: [á] ünlüsü	40
Çizelge 3: [í] ünlüsü	40
Çizelge 4: [ú] ünlüsü	40
Çizelge 5: [â] ünlüsü	41
Çizelge 6: [ê] ünlüsü	41
Çizelge 7: [è] ünlüsü-2	42
Çizelge 8: [ó] ünlüsü	42
Çizelge 9: [ò] ünlüsü	42
Çizelge 10: [â] ünlüsü	43
Çizelge 11: [ô] ünlüsü	43
Çizelge 12: [ä] ünlüsü	43
Çizelge 13: Türkçe sözcüklerde birincil uzun ünlüler	46
Çizelge 14: Alıntı sözcüklerde birincil uzun ünlüler	46
Çizelge 15: Ses olaylarına bağlı ikincil uzun ünlüler	48
Çizelge 16: Edime bağlı ikincil uzun ünlüler.....	49
Çizelge 17: Kısa ünlüler.....	50
Çizelge 18: Birincil ikiz ünlüler.....	51
Çizelge 19: Yükselen ikiz ünlüler.....	52
Çizelge 20: Alçalan ikiz ünlüler.....	53
Çizelge 21: Eşit ikiz ünlüler.....	55
Çizelge 22: Ünlüler	56
Çizelge 23: Ölçünlü Ünsüzler	58
Çizelge 24: [h] ünsüzü	58
Çizelge 25: [K] ünsüzü.....	59
Çizelge 26: [Í] ünsüzü	59
Çizelge 27: [P] ünsüzü	59
Çizelge 28: [S] ünsüzü	60
Çizelge 29: [Ç] ünsüzü.....	60
Çizelge 30: [F] ünsüzü	60
Çizelge 31: [g] ünsüzü	61

Çizelge 32: [k̠] ünsüzü	61
Çizelge 33: [k] ünsüzü	61
Çizelge 34: [T] ünsüzü	62
Çizelge 35: [v̠] ünsüzü	62
Çizelge 36: [ʔ] ünsüzü	62
Çizelge 37: /d̠/ ünsüzü.....	63
Çizelge 38: /h̠/ ünsüzü.....	63
Çizelge 39: /k̠/ ünsüzü.....	63
Çizelge 40: /l̠/ ünsüzü.....	64
Çizelge 41: /ŋ̠/ ünsüzü	64
Çizelge 42: /r̠/ ünsüzü.....	64
Çizelge 43: /s̠/ ünsüzü	64
Çizelge 44: /t̠/ ünsüzü.....	65
Çizelge 45: /v̠/ ünsüzü.....	65
Çizelge 46: /y̠/ ünsüzü.....	65
Çizelge 47: /z̠/ ünsüzü	66
Çizelge 48: Ünsüzler	66
Çizelge 49: İyelik biçimbirimleri	133
Çizelge 50: Öğrenilen geçmiş zaman.....	167
Çizelge 51: Görülen geçmiş zaman.....	169
Çizelge 52: Geniş zaman.....	171
Çizelge 53: I. Alt Ağız Bölgesi şimdiki zaman biçimbirimleri.....	174
Çizelge 54: II. Alt Bölgesi şimdiki zaman biçimbirimleri.....	177
Çizelge 55: -{(y)AcAK}-, -{(y)I ⁴ cl ⁴ K}- gelecek zaman biçimbirimi	180
Çizelge 56: Dilek kipi	182
Çizelge 57: Emir-İstek kipi	183
Çizelge 58: İstek kipi	184
Çizelge 59: Adıl kaynaklı kişi biçimbirimleri.....	187
Çizelge 60: İyelik kaynaklı kişi biçimbirimleri	189
Çizelge 61: Bildirme işlevli geniş zaman	195
Çizelge 62: Aydın ve yöresi ağız özelliklerinin EİYA ile karşılaştırılması.....	513

Çizelge 63: Eskişehir İli Yörük Ağızları alt ağız bölgeleri.....	517
--	-----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Ünlü küpü 56

EKLER LİSTESİ

Ek-1: Yörük köyleri haritası.....	848
Ek-2: Yörük köyleri ve Yörüklerin azınlıkta olduğu yerleşimler haritası	849
Ek-3: Eskişehir İli Yörük Ağızları alt ağız bölgeleri haritası	850

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
Ar.	: Arapça
Bk. (bk.)	: Bakınız
C.	: Cilt
çev.	: Çeviren
Çin.	: Çince
EİYA	: Eskişehir İli Yörük Ağızları
ET	: Eski Türkçe
Far.	: Farsça
Fr.	: Fransızca
Gör. Tar.	: Görüşme Tarihi
İng.	: İngilizce
İt.	: İtalyanca
K.K.	: Kaynak kişi
Kar.	: Karşılaştırma
Lat.	: Latince
Moğ.	: Moğolca
ÖTT	: Ölçünlü Türkiye Türkçesi
Rum.	: Rumca
Rus.	: Rusça
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T.	: Türkçe
TDK	: Türk Dil Kurumu
TTA	: Türkiye Türkçesi Ağızları
TTTTYD	: Türkiye Türkçesinin Tarihi Yazı Dilleri (Eski Anadolu Türkçesi, Osmanlı Türkçesi)

İŞARETLER LİSTESİ

V	: Vokal
K	: Konsonant
:	: (Ünlülerden sonra) uzunluk
/	: Veya
˘	: Ulama ve ünlülerde diftong
'	: Vurgu (ÖTT'den farklı vurgulanan hecelerden önce konur)
..	: Metinde yarım kalan sözcük veya tümce
...	: Metinde anlaşılmayan yer
X	: Kimlik bilgileri eksik kaynak kişi
/.../	: Metinde yazılmayan yer
//	: Sesbirim
[]	: Alt sesbirim
ϕ	: Sıfır biçimbirim

ÇEVRIYAZI İŞARETLERİ

Eskişehir İli Yörük Ağzları	IPA
ā “uzun a ünlüsü”	ɑ:
ē “uzun e ünlüsü”	ɛ:
ē̄ “uzun kapalı e ünlüsü”	e:
ī “uzun ı ünlüsü”	ɯ:
ī̄ “uzun i ünlüsü”	i:
ō “uzun o ünlüsü”	ɔ:
ō̄ “uzun ö ünlüsü”	œ:
ū “uzun u ünlüsü”	u:
ū̄ “uzun ü ünlüsü”	y:
ă “kısa a ünlüsü”	ǎ
ĕ “kısa e ünlüsü”	ĕ
ĭ “kısa ı ünlüsü”	ɨ
ĭ̄ “kısa i ünlüsü”	ĩ
ǒ “kısa o ünlüsü”	ǒ
ǒ̄ “kısa ö ünlüsü”	ǒ̄
ũ “kısa u ünlüsü”	ũ
ũ̄ “kısa ü ünlüsü”	ỹ
á “a-e arası ünlü”	a
í “ı-i arası ünlü”	ɨ
ó “o-ö arası ünlü”	ɐ
ú “u-ü arası ünlü”	ɯ
â “a-ı arası ünlü”	ɤ
è “e-i arası ünlü (kapalı e)”	e
ò “o-u arası ünlü”	o
ȫ “ö-ü arası ünlü”	ø
â “a-o arası ünlü”	ɔ
ä “açık e ünlüsü”	æ
Ç “c-ç arası ünsüz”	ʧ
F “f-v arası ünsüz”	f
K “g-k arası ünsüz”	ç

P “b-p arası ünsüz”	p
S “s-z arası ünsüz”	ʃ
T “d-t arası ünsüz”	t̥
ġ “art damaksıl g ünsüzü”	g
ķ “art damaksıl k ünsüzü”	k
ħ “art damaksıl h ünsüzü”	χ
ḵ “dip damaksıl k ünsüzü”	q
ŋ “damaksıl n ünsüzü”	ɲ
ʋ “çift dudak v ünsüzü”	β
ɖ “düşmek üzere olan d ünsüzü”	ḏ
ɸ “düşmek üzere olan h ünsüzü”	ħ
ḵ “düşmek üzere olan k ünsüzü”	ḵ
ɭ “düşmek üzere olan l ünsüzü”	ɭ
ɳ “düşmek üzere olan n ünsüzü”	ɳ
ɾ “düşmek üzere olan r ünsüzü”	ɾ
ʂ “düşmek üzere olan s ünsüzü”	ʂ
ʈ “düşmek üzere olan t ünsüzü”	ʈ
ʋ “düşmek üzere olan v ünsüzü”	ʋ
ɹ “düşmek üzere olan y ünsüzü”	ɹ
ʒ “düşmek üzere olan z ünsüzü”	ʒ
ġ “ön damaksıl g ünsüzü”	ɟ
Ḷ “ön damaksıl k ünsüzü”	cʲ
ɭ “ön damaksıl l ünsüzü”	ɭ
ʔ “tonsuz, patlayıcı gırtlak ünsüzü”	ʔ

ÖNSÖZ

İnsanlık tarihi kadar eski bir tarihe sahip olan dil, sürekli gelişen, geliştikçe yenilenen ve değişimi engellenemeyen dinamik bir organizmadır. Yalnız Türkçenin tarihine baktığımızda dahi bu değişim ve gelişim açık şekilde görülmektedir. Dil bilgisi üzerine çalışacak bir bilim insanı için zamanı durdurmak mümkün olmadığına göre dil bilgisel anlamda zamanın biraz daha yavaş aktığı mecralara ulaşmak ve o alanlarda çalışmalar yapmak büyük önem taşımaktadır. Bu anlamda en doğru kaynak ise ağızlar olacaktır. Günümüzde teknolojinin gelişmesi ağızlara ve ağız araştırmalarına hem katkı sunmuş hem de belirli noktalarda zarar vermiştir. Eski dönemlere kıyasla ağızların en açık şekilde konuşulduğu yerleşim birimlerine artık çok rahat şekilde ulaşabiliyor ve gelişmiş kayıt tekniklerini kullanabiliyoruz ama kitle iletişim araçlarının aynı ölçüde gelişmesi ve her eve girmesi, ulaşım ağlarının köy-kent arasındaki “mesafe”yi kapatması ve köyden kente göçün engellenememesi gibi sebeplerle ağız araştırması yapmak zorlaşmakta, ağızları kayıt altına almak için gerekli süre dolmaktadır.

Çalışma bölgemiz Eskişehir, Yörüklerin özellikle de Karakeçili aşiretine bağlı Yörüklerin yoğun olarak yaşadığı bir yerleşim yeridir. Hatta Bayar’ın belirttiği şekilde “En büyük Karakeçili şehridir.” (Bayar, 2004: 75). Tarih boyunca konar-göçer özellik gösteren ve ancak son yüz yıl içerisinde tam olarak iskân edilen bu topluluk geçmişten günümüze Oğuz Türklerine ait pek çok bilgiyi bizlere sunmaktadır. Çalışmamızda merkez ve ilçelere bağlı köyler içerisinde kendisini Yörük olarak tanımlayan insanların çoğunluğu oluşturduğu 49 köyden metinler derlenmiştir. Derlenen metinler üzerinde sesbilgisi ve biçimbilgisi özelliklerini konu alan dil incelemesi çalışmaları yapılmış, geniş söz varlığını en açık şekilde ortaya koymak için izin hazırlanmıştır. İncelemelerimizi gerçekleştirdiğimiz derleme malzemeleri ise Prof. Dr. Erdoğan BOZ’un yürütücülüğünü yaptığı 112K405 numaralı TÜBİTAK destekli ESKİŞEHİR İLİ DİL ATLASI projesinden alınmıştır.

Çalışmanın başlangıcından sonuçlanmasına kadar bana çok büyük bir destek veren, ilgisini ve emeğini hiçbir zaman esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Erdoğan Boz’a, derlemelerin yapılmasında ve tezin hazırlanmasında gösterdikleri katkılardan ötürü Prof. Dr. Semra GÜNAY AKTAŞ, Arş. Gör. Fatih DOĞRU ve

Songül İLBAŞ'a, kelime anlamlandırma aşamasında yardımcı olan öğretmen arkadaşım Ahmet DEMİRCAN'a, dizini hazırlarken yararlandığım TürkSözDiz yazılımını hazırlayan Mehmet BOZUYLA'ya, son olarak da her zaman arkamda durarak bana güç veren sevgili aileme çok teşekkür ederim.

Göksel SERT
Ocak, 2015 – Eskişehir

GİRİŞ

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı; Eskişehir ilinde yerleşik Yörüklerin ağız özelliklerini bilimsel yöntemlerle tespit ederek Türkiye Türkçesi ağızları çalışmalarına katkıda bulunmaktır.

ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Eskişehir ilinde yerleşik Yörüklerin ağızları üzerine akademik (yüksek lisans veya doktora) bir çalışma yapılmamıştır. Kültürel ve dilsel zenginliklerin korunması adına ağızların zaman geçirilmeden bilimsel yöntemlerle tespit edilmesi önemli bir sorumluluktur.

ARAŞTIRMANIN KAPSAM VE SINIRLILIKLARI

Çalışmamızın evreni; Eskişehir ilinde yerleşmiş Yörüklerdir. Örneklemimiz ise Eskişehir'de Yörüklerin çoğunlukta bulunduğu 49 köydür.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Derlemede ve Çevriyazıda Kullanılan Yöntemler

Çalışmada öncelikle Eskişehir ilinde Yörüklerin yerleştiği köyler tespit edilmiştir. Genellikle Yörüklerin çoğunlukta olduğu 49 köyün tamamına gidilerek bir ya da iki kişiden sesli ve görüntülü kayıt yöntemleriyle derlemeler yapılmıştır. Eskişehir ili merkez mahalleleri ve ilçe merkezlerinden derleme yapılmamıştır.

Derleme yapılan kaynak kişilerin ağız özelliklerini yansıtması açısından okula gitmemiş, köy dışında yaşamamış, yaşlı ve kadın olmasına öncelik verilmiştir. Ayrıca rahat konuşabilmelerini sağlamak amacıyla köy hayatı, tarla ve hayvancılık işleri, aile hayatı, yemekler, düğünler, gelenek ve görenekler gibi aşına oldukları konular seçilmiştir. Zaman zaman, daha önceden bilinen ya da derlemeler sırasında dikkat çeken dil özelliklerinin ve ağız bölgelerine ait söz varlığının tespiti için yöneltici sorular sorulmuştur. Derlemelerin yazıya aktarılmasında ağız araştırmalarında yaygın olarak kullanılan çevriyazı işaretleri tercih edilmiştir. Bu işaretler kullanılarak yazıya aktarılan metinlerin dil incelemesi yapılmıştır.

Araştırmanın Bölümleri Oluşturulurken Kullanılan Yöntemler

Çalışma iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci Bölüm olan “ESKİŞEHİR VE YÖRÜKLER”de Eskişehir’in coğrafi özellikleri, iklim ve bitki örtüsü, Yörük adı, Yörük-Türkmen kavramları, Yörüklerin kökeni, Yörük tarihi, Yörüklerin idari yapısı ve aşiretleri, Yörüklerin iskânı, Eskişehir’e Yörük iskânları ve Yörüklerin Eskişehir’e yerleşmeleri ile Eskişehir’deki Yörük köyleri hakkında bilgi verilmiştir. Yörük köyleri hakkında verilen bilgilerin bir kısmı daha önce yapılan çalışmalardan alınmış, bir kısmı da kaynak kişilerden temin edilmiştir. İkinci Bölüm “DİL İNCELEMESİ”dir. Bu bölümde metinler üzerinden eş zamanlı dil incelemesi yapılmıştır. Ancak zaman zaman verilen örneklerde art zamanlı olarak karşılaştırma yapılmıştır. Sesbilgisinde sırayla ünlüler, ünsüzler ve ses değişimleri ele alınmıştır. Ölçün dışı ünlüler ve ünsüzler tarif edilerek Türkçe ve alıntı sözcüklerde örneklendirilmiştir. Ayrıca kullanım sayıları verilerek sesler sık ya da seyrek kullanılmalarına göre tasnif edilmiştir. Biçimbilgisinde ise Prof. Dr. Erdoğan BOZ’un “Türkiye Türkçesi Biçimsel ve Anlamsal İşlevli Biçimbilgisi” adlı çalışması temel alınarak biçimbilgisi incelemesi yapılmıştır. Hem sesbilgisinde hem de biçimbilgisinde verilen alıntı sözcük örneklerinden Arapça ve Farsça olanlar genel olarak asıl biçimleriyle, batı dillerinden alınanlar ise ölçünlü Türkçedeki biçimleriyle karşılaştırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ESKİŞEHİR VE YÖRÜKLER

1.1. ESKİŞEHİR'İN COĞRAFİ KONUMU VE ÖZELLİKLERİ

Eskişehir, İç Anadolu Bölgesi'nin kuzeybatısında yer almaktadır. Kentin kuzeyinde Karadeniz, kuzeybatısında Marmara, güneybatısında Ege bölgeleri bulunmaktadır. Eskişehir kuzeyde Bolu, kuzeybatıda Bilecik, batıda Kütahya, güneyde Afyon ve güneydoğu tarafından Konya illerine komşudur (Albek, 1991: 3).

Kuzeyde Bozdağ ve Sündiken Dağları, batıda Türkmen Dağı ve güneyde Emirdağı (Yalçın, 1962: 23), Seyitgazi ile Mahmudiye arasındaki Kırkkız (Kırgız) Dağı (Güngörür-Conker, 1952: 40) Eskişehir'in önemli dağlarıdır.

Eskişehir topraklarının %22'lik bölümünü dağlar kaplamaktadır. Ayrıca il yüzölçümünün %94'ü tarıma elverişli nitelik taşımaktadır (Işık, Şanlıer, 1988: 3).

Eskişehir sınırları içerisinde batı doğu doğrultulu İnönü Ovası ve bu ovanın devamında Eskişehir Ovası, Alpu Ovası ve Beylikahır Ovası yer almaktadır (Albek, 1991: 3). Ovalar Eskişehir topraklarının yaklaşık %26'lık bölümünü kaplamaktadır (Işık, Şanlıer, 1988: 3).

Eskişehir'in en önemli akarsuları Sakarya Nehri ve bu nehrin bir kolu olan Porsuk Çayı'dır (Güngörür-Conker, 1952: 41). Ayrıca İnönü'nün batısından Beylikahır (Beylikova)'ın doğusuna kadar uzanan fay hattı boyunca çok sayıda sıcak ve soğuk su kaynakları da yer almaktadır (Albek, 1991: 4-7). Atatürk'ün emir vermesiyle Yukarı Kalabak köyünden getirilen Kalabak Suyu ise şehrin içme suyu durumundadır (Ada, 2012: 30).

Amyant, bor tuzları, demir, krom, maden kömürü, lületaşı (magnezit) ve miken Eskişehir'in yer altı zenginlikleridir (Ada, 2012: 30). Kentin en önemli maden ürünü olan lületaşına Beyaz altın, Denizköpüğü ve Eskişehirtaş adları da verilmiştir (Timur, 1989: 250).

Eskişehir'in toplam nüfusu ise Türkiye İstatistik Kurumu 2013 verilerine göre 799.724'tür.¹

13.731 km² toprak üzerinde bulunan (Albek, 1991: 3) Eskişehir'in ikisi merkez ilçe olmak üzere toplam 14 ilçe ve ilçelere bağlı 537 yerleşim birimi bulunmaktadır.² Eskişehir'in ilçeleri Alpu, Beylikova, Çifteler, Günyüzü, Han, İnönü, Mahmudiye, Mihalgazi, Mihaliççık, Odunpazarı, Sarıcakaya, Seyitgazi, Sivrihisar ve Tepebaşı'dır.

12/11/2012 tarihli 6360 sayılı kanunun kabul edilmesiyle Eskişehir'in tüm köyleri mahalle statüsüne alınmıştır.³

1.2. ESKİŞEHİR'İN İKLİMİ VE BİTKİ ÖRTÜSÜ

Eskişehir İç Batı Anadolu, Batı Karadeniz ve Akdeniz iklimlerinin etkisi altında kalmakla birlikte bu üç etkinin meydana getirdiği kendine has bir iklime sahiptir (Albek, 1991: 13). Eskişehir'de -2° ile en soğuk ay Ocak, 30-40° sıcaklık ile en sıcak aylar Temmuz, Ağustos'tur (Tunçdilek, 1953: 47-51).

Eskişehir farklı iklim tiplerinin görüldüğü bir bölge olduğu için yağış rejiminde de farklılıklar bulunmaktadır. Kente düşen senelik yağışın %65'lik bölümü kış ve ilkbahar mevsimlerinde, %33,8'lik bölümü de yaz ve sonbahar mevsimlerinde gerçekleşmektedir (Tunçdilek, 1953: 61).

Kuzeyde bulunan Sündiken Dağları'nın Porsuk Vadisi'ne bakan yamaçları 1000 metreye kadar ağaçsızdır. 1000 metreden sonra meşe çalılıkları, bodur meşeler; 1300 metrenin ötesinde seyrek şekilde karaçamlar bulunur. Sündiken Dağları'nın Sakarya Vadisi'ne bakan yamaçları ise karaçam, kızılçam, meşe ve sarıçamlar ile kaplıdır. Şehrin diğer dağlık bölgelerindeki orman dağılışı da Sündiken Dağları'na benzemektedir. Ormanların dışında kalan bölgeler bozkırlarla kaplanmıştır (Tunçdilek, 1953: 105-117).

¹ Eskişehir'in nüfus bilgileri hakkında bk. Türkiye İstatistik Kurumu, (Çevrimiçi), <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>, 13 Kasım 2014.

² Bu bilgi 112K405 numaralı TÜBİTAK destekli Eskişehir İli Dil Atlası projesi kapsamında MapInfo programı veri tabanından elde edilmiştir.

³ Bk. Resmî Gazete, (Çevrimiçi), <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121206.pdf>, 13 Kasım 2014.

Eskişehir Porsuk Vadisi'nde 900 metre yüksekliğin altında kalan bölgelerde bitki örtüsü olarak step bitkilerine rastlanmaktadır. Ağaçlar ise Porsuk ve Keskin dereleri kenarında bulunmaktadır (Albek, 1991: 15-16).

1.3. YÖRÜK ADI

Araştırmacılar Yörük adı hakkında birçok farklı görüş belirtmiştir. Eröz'e göre Yörük ismi Anadolu'ya göç edip yurt tutan Oğuz boylarını ifade etmek için kullanılmaktadır (Eröz, 1991: 20). Artun ise Yörük kelimesinin karşılığını "göçebe, dağlı; çok ve çabuk yürüyen, iyi yol alan, eskiden yeniçeriye katılan asker; geçimini hayvancılıkla sağlayan Türkmen; Anadolu ve Rumeli'de yaşayanlara verilen ad" şeklinde belirtmiştir (Artun, 1996, 25). Gökçen, Yörük adını "üç günden fazla bir yerde durmayan 'gezende'" şeklinde karşılarken (Gökçen, 1946: 16) Erden, "yetenekli, kabiliyetli, mücadeleci" olarak tanımlamıştır (Erden, 1996: 140). Türkay ise Yörük kelimesine "iyi ve çabuk yürüyen göçebe, Anadolu'nun çadırda oturan Türkmenleri, bir yerde yerleşmeyen göçebe halk" tanımlamasını yapmıştır (Türkay, 2001: 697). Sümer, Yörük adının Halep Türkmenlerine de verildiğini ancak son dönemde bu anlamını yitirip Batı Anadolu ile Güney Batı Anadolu'daki oymakların ortak adı haline geldiğini belirtmiştir (Sümer, 1972: 174). Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük'te Yörük maddesinin tanımı "hayvancılıkla geçinen, genellikle Toroslarda yaşayan göçebe Türk oymağı, Türkmen" şeklindedir.⁴

Yörük adının etimolojik kökenine baktığımızda Gülensoy, "hayvancılıkla geçinen göçebe Türkmen boyu" anlamındaki Yörük sözcüğünün Eski Türkçe "yori-" eyleminden türediğini belirtmiştir. "Çok ve çabuk yürüyen, iyi yol alan, hızlı giden" anlamındaki yörük/yürük sözcüğünü ise "yügrük"den getirmiştir (Gülensoy, 2007: 1169). Eröz ise Yörük isminin "yörü-" eyleminden yapıma olduğunu belirtmektedir (Eröz, 1991: 20). Geniş kabul gören bu görüşlere karşılık Gökbilgin, Yörük adının "yürük ve er" kelimelerinin birleşmesinden (Gökbilgin, 1957: 6-7), Güngör ise Yüreğir sözcüğünden geldiğini belirtmektedir (Güngör, 1941: 38).

⁴ Bk. TDK Güncel Türkçe Sözlük, (Çevrimiçi), http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts, 3 Kasım 2014.

Yörük adını Gökbilgin, Güngör ve Gökçen gibi araştırmacılar Yürük şeklinde kullanmışlardır (Gülten, 2008: 19). Eröz ise kelimenin “iyi yürüyen, iyi koşan”⁵ anlamındaki yüğrük sıfatından gelmediğini yürü- eyleminden geldiğini belirterek Yürük kullanımının doğru olmadığını belirtir (Eröz, 1991: 20-21).

Yörük/Yürük adına ilk rastlanan eser olarak Yazıcazade Ali'nin 15. yüzyıl tarihli *Tevârih-i Âli Selçuk Oğuznâmesi* gösterilmektedir (Sümer, 1952: 518). “Ebulca Han sahrâ nişin ve göçgün idi, ya'ni yabân yurtlu ve yürük idi.” şeklinde bu eserde yer almaktadır (Bakır, 2008g: 177).

1.4. YÖRÜK – TÜRKMEN KAVRAMLARI

Yörük ve Türkmen adlarının kimi zaman birbiri yerine kimi zaman da her iki zümre için ortak kullanımına rastlamaktayız. Ayrıca bu iki adın bir arada Yörük Türkmenleri şeklinde kullanıldığını da görmekteyiz (Gündüz, 1997: 40).

Bu durum hakkında Eröz, Yörük ve Türkmen'in iki ayrı topluluğu değil tek bir zümreyi karşıladığını belirtmektedir (Eröz, 1991: 23). Eröz ayrıca Osmanlı Devleti döneminde iskân ettirilmiş, yarı göçebe Türkmenlere karşı kendilerini ayırt etmek isteyen göçmen Türkmenlerin Yörük adını aldıklarını belirtmektedir (Eröz, 1965: 119-154).

Çetintürk'e göre Yörük adı, Türklerin Anadolu'ya göç etmesinin ardından yerleşik hayata geçmiş Türkler tarafından gezici Türk topluluğuna verilmiş olan addir (Çetintürk, 1943: 108).

Genel olarak baktığımızda ise Anadolu'da Kızılırmak'ın doğu ve güneyinde kalan bölgelerde yaşayan topluluklar Türkmen adıyla, Kızılırmak'tan Adalar'a ve Rumeli'ye kadar olan kesimde yaşayan zümre ise Yörük şeklinde adlandırılmaktadır. (Sümer, 1952: 511)

Türkmen kelimesi 16. yüzyılda Halep Türkmenleri, Bozulus, Dulkadirli ve Bozok oymakları için kullanılmış, sonraları Halep Türkmenleri ve Bozulus'a ait bir ad

⁵ Bk. TDK Güncel Türkçe Sözlük, (Çevrimiçi), http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts, 3 Kasım 2014.

olarak kalmıştır. İki topluluktan 18. yüzyıl sonrası Orta ve Batı Anadolu'ya göç edenlere de Türkmen adı verilmiştir (Sümer, 1972: 173-175).

Batı Anadolu'yu içine alan tahrir defterlerine göre konar-göçer faaliyet içinde bulunanlar Türkmen adıyla hiç anılmaz, bu bölgede sadece Yörük ismi geçmektedir. “Batı Anadolu’da bulunan konar-göçerlerin, Yörük adıyla kaydedilmesi Osmanlı bürokrasisine tam manasıyla yerleşmiştir.” (Gülten, 2008: 22).

Kum ise her Yörük’ün Türkmen olarak değerlendirilebileceğini fakat her Türkmenin Yörük olmadığını belirtmektedir (Kum, 1949: 70).

Tüm bunların sonucunda Yörük ve Türkmen’in etnik köken adı değil Orta Asya’dan Anadolu’ya gerçekleşen büyük göç sırasında oluşmuş Türk soyunun sayısı bini aşkın aşiretinden (Türkay, 2001: 18) ikisi olduğunu söyleyebiliriz.

Yörük ve Türkmen adları dışında özellikle Batı Anadolu’da kimi topluluklar için “Manav” tabiri kullanılmaktadır. Farklı bir etnik kökeni belirtmeyen Manav sözcüğü, Yörüklerden erken yerleşik hayata geçip tarım işleriyle uğraşmaya başlayan ve Batı Anadolu’da ikâmet eden toplulukları karşılamaktadır (Aba, 2012: 9).

1.5. YÖRÜKLERİN KÖKENİ

Yörükler ve etnik kökenleri üzerine yapılan çalışmalarda farklı görüşler ortaya atılmıştır. Gökbilgin, bu görüşleri iki grupta toplamıştır. Birinci görüşe göre Yörüklerin ırk olarak mongol olduğu ya da mongoloit özellikler gösterdiği belirtilir. İkinci görüş ise Yörüklerin Türkmen kökünden yani Oğuz soyundan geldiğini belirtmektedir. Lejean, Tsakyroglou, Bayraktarevic, Hamilton ve Traeger gibi pek çok bilim insanı da ikinci görüşü destekler fikirlere sahiptir (Gökbilgin, 1957: 6).

Bunların dışında Bayar, Avrupalı araştırmacılara göre Herodot Tarihinde yer alan ve Ural-Altay Bölgesinde hayvancılıkla geçinen “lyrkes” adlı kabilenin bilinen ilk Yörükler olarak kabul edildiğinden bahsetmektedir (Bayar, 2004: 52).

1.6. YÖRÜK TARİHİ

Yörükler, kabul gören görüşlere göre Oğuz boyundan ayrı bir etnik zümreyi temsil etmediği için (Bk. 1.5.) tarihlerini anlayabilmek, Oğuz tarihini bilmekte mümkündür. XV. yüzyıl tarihçilerinden Oruç Bey'in "Bu Oğuz taifesi göçküncü yürükler idi" ifadesi (Gökbilgin, 1957: 6) Yörüklerin Oğuzlardan farklı olmadığını ispatlar niteliktedir.

Oğuzlar, Boz-Ok ve Üç-Ok şeklinde iki ana bölüğe ayrılmıştır. Bu iki ana bölük Kayı, Bayat, Alkaevli, Karaevli, Yazır, Döğer, Dodurga, Yaparlı, Avşar, Kızık, Beğdili, Karkın, Bayındır, Peçenek, Çavuldur, Çepni, Salur, Eymir, Alayuntlu, Yüreğir, İğdir, Büğdüz, Yıva ve Kınık şeklinde yirmi dört boya ayrılmıştır (Sümer, 2007: 325-330).

Türklerin İslamiyet'i kabul etmesinin ardından boy teşkilatları eski önemini yitirmiştir. Fakat Anadolu'nun çeşitli bölgelerine yayılmış boy adlarını taşıyan köyler, bu varlığı devam ettirmişlerdir. Bugün Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde 36'dan fazla Kayı, 40 Bayat, 44 Yazır, 54 Afşar, 29 Bayındır, 51 Çavuldur, 106 Eymür, 25 Alayundlu ve 45 Kınık köyü bulunmaktadır (Barkan, 1950: 539).

IX. yüzyılın ortalarından itibaren Oğuzların Orta Asya'daki ana yurtlarından göç sürecine girdikleri görülür. Bunda iç çekişmeler, kuzey bölgesindeki Kıpçakların baskısı, yer darlığı ve yaylak yetersizliğinin etkili olduğu düşünülmektedir. 1040 yılında Gaznelilere karşı kazanılan Dandanakan Savaşı sonrası Selçuklu Devleti kuruldu ve göçebe hayat tarzını sürdüren Oğuzların iskân ettirilmesi için devletin batı uç bölgelerine doğru yönlendirme başladı. 1071 Malazgirt Savaşı'nda Bizans İmparatorluğu'na karşı Selçuklu zaferinin ardından ise Oğuzlar kitleler halinde Anadolu'ya göç hareketini gerçekleştirdi (Soysal, 2010: 27-29).

Büyük göç sırasında Eskişehir civarına yüz bin göçerin yerleştiği belirtilmektedir (Bayar, 1996: 63).

Bu şekilde Anadolu'nun farklı bölgelerine yerleşen Oğuz toplulukları, çeşitli sebepler göz önünde tutularak (Bk. 1.4.) Türkmen ve Yörük adlarıyla anılmaya başlanmıştır.

1.7. YÖRÜKLERİN İDARİ YAPISI VE AŞİRETLERİ

Yörüklerin idari teşkilatlanmaları aile, oba-muhtarlık, oymak-aşiret, boy ve ulus şeklindedir. Yaylak ve kışlaklarda bir soyun yaşadığı alan oba adını alır, bu terimin yanında mahalle ve muhtarlık adları da kullanılmaktadır. Birden çok oba halkına ise oymak ya da aşiret adı verilmektedir. Oymak-aşiretlerin birleşmesiyle de boy meydana gelmektedir. Boyların birliğine de il/devlet denilmektedir (Artun, 1996: 25).

Eröz pek çok Yörük aşiretini tespit etmiş ve önemli gördüklerini listelemiştir. Eröz'ün ortaya koyduğu Yörük aşiretleri şunlardır: Hayta Aşireti, Honamlı Aşireti, Farsak Aşireti, Boynuinceli Aşireti, Karatekeli Aşireti, Karahacılı Aşireti, Karakoyunlu Aşireti, Kösereli Aşireti, EskiYörük Aşireti, Yeniosmanlı Aşireti, Saraçlı Aşireti, Tırtar Aşireti, Sarıkeçili Aşireti, Karakeçili Aşireti, Bahşiş Aşireti, Bayazıdli Aşireti, Keşefli Aşireti, Işıklı Aşireti, İdrizli Aşireti, Gögebakanlı Aşireti, Ayaş Türkmenli Aşireti, Karakeşli Aşireti (Eröz, 1991: 45-49).

1.8. YÖRÜKLERİN İSKÂNİ

Yörük göçebeliğindeki temel amaç sürülere uygun ortam sağlamak olmuştur. Eski Yörüklerin sabit bir yerleşime sahip olmama nedeni budur. Göç hareketi yazın yüksek ve serin bölgelere, kış aylarında ılıman ve kıyı bölgelere doğru gerçekleşir. Böylece mevsimsel sıcaklık farklılıklarından etkilenmemişlerdir (Yılmaz, 2013: 12).

Büyük Selçuklu Devleti ve Anadolu Selçuklu Devleti döneminde göçebe Türk topluluklarına karşı iskân politikası uygulanmış ve Anadolu'yu Türkleştirme, İslamlaştırma faaliyetleri sırasında büyük roller üstlenmişlerdir. Osmanlı Devleti döneminde de yeni toprakları Türk vatanı yapmak için Yörüklerden yararlanılmıştır (Eröz, 1991: 243-245). Eröz'ün "Orhan Gazi zamanında Rumeli'ye, Balıkesir havalisi Yörüklerinden Araplı Aşireti, iskân ve oraları Türkleştirmek üzere sevk edildi" (Eröz, 1991: 246) ifadesi bu durumu örneklemektedir.

Osmanlı Devleti döneminde Yörüklerin göçebe hayatı isyan, eşkiyalık, vb. iç kargaşalar, devletin yeni gelir kaynağı elde etmek için harap ve boş yerleri ziraate

açmak istemesi ve savaşlar yüzünden sınırdan içe doğru olan insan akınları nedenleriyle sekteye uğramış ve iskân faaliyetleri başlatılmıştır (Halaçoğlu, 1988: 24-43).

Orhonlu'ya göre Osmanlı Devleti'nin konar-göçer aşiretlerini iskân ettirme sebepleri şunlardır:

- a) Konar-göçer yaşam tarzı nedeniyle yerleşik halka zarar vermelerini önlemek.
- b) Harap ve boş olan iskân merkezlerinin imar edilmelerini ve ekilmeyen toprakların işlenmesini sağlamak.
- c) Devlet tarafından kontrol edilmesi zor olan şaki gruplarına ve Suriye'deki Arap bedevilerine karşı bir emniyet unsuru olarak set vazifesi görmelerini sağlamak (Orhonlu, 1976: 274).

Osmanlı Devleti'nin gücünü kaybetmeye başladığı ve fetihlerin hız kestiği dönemde içe dönük iskân siyaseti izlenmeye başlanmıştır. Özellikle XVI ve XVIII. yüzyıl aralığında yaşanan iç çatışmalar ve uzun süren savaşlar ekonomik sorunlar ortaya çıkartmış ve pek çok meskun yer terk edilmiştir. Bu da devletin tarıma dayalı gelirlerinde azalma anlamına gelmiştir. Devlet yönetimi bu sorunun önüne geçebilmek için iskân siyaseti gütmüş ve göçebe toplulukların sahipsiz yerlere yerleştirilmesiyle zirai faaliyetlerin devam ettirilmesine çalışmıştır (Aksoy, 2001: 119).

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde Bursa valisi Ahmet Vefik Paşa, Bursa vilayeti altındaki aşiretlerin iskân ettirilmesi için çalışmalar yapmış, "Anadolu Sağ Kol Müfettişi" olunca da iskân politikası, güç kullanılarak gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. 1862-1864 yıllarını kapsayan bu dönemde Yörükler baskıdan dolayı yayla ve kışlaklarını değiştirmiş, farklı bölgelere gitmişlerdir (Say, 2009: 1914).

Osmanlı Devleti'nin son döneminde hazırlanan raporlara bağlı olarak Cumhuriyet döneminde iskân çalışmaları Dahiliye Vekaleti öncülüğünde başlamıştır. Bu sırada kendiliğinden iskân olmak için başvuran aşiretler de olmuştur. İskân faaliyetlerinin 1927-1928 ve 1932-1934 seneleri arasında gerçekleştirildiği görülmüştür (Erdal, 2008: 5).

1.9. ESKİŞEHİR'E YÖRÜK İSKÂN LARI

Göçebe yaşam tarzını benimsemiş olan Yörükler, devlet yönetimleri tarafından çeşitli sebeplerle iskân politikalarına tâbi tutulmuşlardır (Bk. 1.8.).

Eskişehir bölgesine iskân faaliyetlerini üç devreye ayıran Tunçdilek, Yörük ve Türkmenlerin toprağa yerleşmesini XVIII. asrın sonu ile XIX. asrın başı arasında göstermiştir (Tunçdilek, 1954: 193).

Anadolu'daki konar-göçer toplulukların önde geleni ve Anadolu'nun İslamlaşıp Türkleşmesinde önemli rol oynayan cemaat Keçilü cemaatleridir. Bu cemaat başta Karakeçililer olmak üzere, Sarı Keçili, Teke Türkmenleri, vb. değişik adlarla Anadolu'nun birçok bölgesine akmıştır. Karakeçili aşireti, Bozoklara tabi olan ve Osmanlı devletini kuran Kayı boyuna mensuptur (Say, 2009: 1905). Karakeçili adının ilk kez Karacahisar'ın fethi sırasında Ertuğrul Gazi tarafından kullanıldığı iddia edilmektedir (Özkul, 2007: 202). Karakeçili adı Anadolu halk ağzında cesur, muharip, iyi yürüyen, eli ayağı çabuk kimse anlamında kullanılmaktadır (Bayar, 2004: 52).

Karakeçili aşireti toplam 12 boydan meydana gelmektedir. Bunlar: Veliler, Poyrazlılar, Kıldanlı, Softalı, Karakayalı, Tolazlı, Sazlı, Hacı Halilli, Hayam Kethüda, Akça İnli, Özbekli, Karabakılı-Harmandalı (Bayar, 2004: 57).

Karakeçililer Ertuğrul Gazi'ye yoldaşlık ettikleri inancına sahiptirler. II. Abdülhamit Han devrinde Karakeçililere büyük değer verilmiş, Ertuğrul Gazi'nin Türbesi'ni ziyaretle başlayan şenlikler bu dönemde resmileştirilmiştir. İç ve Batı Anadolu'daki Karakeçililer Yörük olarak, Doğu'daki Karakeçililer Türkmen ve Ekrad olarak adlandırılmışlardır. Bu durum etnik bir ayrılıktan değil, idari ve sosyal bir tasniftir. Aynı aşirete mensup gruplara verilen farklı sıfatlar bu durumun göstergesidir (Bulduk, 1997: 38-40).

Say, "Karakeçililer, Süleyman Şah ile Ertuğrul Gazi idaresinde Fırat nehrini takip ederek, Rakka üzerinden Anadolu'ya gelmişlerdir. Bu göç esnasında yaklaşık 8000 civarında Karakeçili Urfa yöresine gelmiş ve burada yerleşmişlerdir. Sonra bunların bir kısmı Konya, Bursa, Eskişehir, Bilecik ve Gaziantep'e yerleşirler" diyerek Eskişehir'e yapılan Karakeçili iskânını vurgulamıştır (Say, 2009: 1906).

Kayılar'ın ilk geldikleri Güneydoğu Anadolu'daki birçok yer ismi, örneğin Karacadağ ve Söğüt, daha sonra göç ettikleri Anadolu'nun İç

ve Batı kesimlerinde de yaşatılmıştır. Özellikle Urfa-Mardin, Kırşehir-Ankara ve Eskişehir-Bilecik bölgesinde benzer yer isimlerinin çokluğu ve buralardaki kesif Karakeçili aşiretlerinin varlığı dikkat çekicidir (Bulduk, 1997: 39). Bu durum bölgedeki Kayı boyu dolayısıyla da Karakeçili yerleşimini ispatlamaktadır.

Bayar'ın tespitine göre Eskişehir en büyük Karakeçili şehri konumundadır. Şehir merkezi ve köylerinde, ilçe merkezi ve köylerinde Karakeçili yerleşimine rastlanılmaktadır (Bayar, 2004: 75-76).

“Eskişehir bölgesinde konar göçerlerin en yoğun olduğu yer Seyitgazi yöresidir. Kaynaklarda çok daha net izleyebildiğimiz cemaatlerin XVI. yüzyıldaki konumları dikkate değer sonuçlar vermektedir. Buna göre Anadolu’da hemen hemen diğer bütün yörelerden çok daha fazla konar-göçer aşiret, cemaat ve oymağı Eskişehir-Seyitgazi yöresi barındırmıştır.” (Say, 2009: 1909). Say’ın bu görüşüne paralel olarak bizim derlememizde de en çok Yörük köyü, 12 köyle Seyitgazi ilçesine bağlıdır.

Tunçdilek, Eskişehir’e yapılan iskânı değerlendirirken Yörükler ve Türkmenleri ayrı gruplar olarak değerlendirmiştir. Buna göre iki topluluk ekonomik sebeplerle farklı bölgelere yerleşmiştir. “Evvelce hayvancı olan Türkmenler toprağa yerleştikten pek kısa bir zaman sonra hayvancılığı ikinci plâna bırakıp daha ziyade rençper olmuşlardır, işte rençper olmak arzusu ile toprağa yerleşmiş olan Türkmenler yerleşme noktalarını seçerlerken ne dağlık sahaları, ne de o zaman bataklık ve malaryalı sahaları tercih etmeyip ikisi arasında kalan müsait sahaları tercih etmişlerdir. Ve muhtemelen bu sebepten bugün Türkmen köylerine ne Sarısu - Porsuk vadisinde, ne de Sündikenler mıntıkasında tesadüf edilmemekte, Türkmen köylerinin bir karakter olarak Çifteler ovasının kuzey kenarında toplandığı görülmektedir. Ancak Yukarı Porsuk vadisi civarında bulunan bir iki köyü istisna etmek lazımdır. Zaten bu Türkmen köyünün bir tanesi de Yörüklerle müşterek olduğu için, bu gurubun Yörüklerin tesiriyle buraya gelip yerleştikleri anlaşılmaktadır” (Tunçdilek, 1954: 199).

Yörüklerin Eskişehir’e iskânı konusundaysa Tunçdilek şunları söyler: “Yörüklere gelince, Yörük gruplarının toprağa yerleşmeleri ve sedanter hayata geçmeleri bu mıntıkada hiç bir zaman Türkmenler kadar süratli olmamıştır. Yörüklerdeki yerleşmenin devreleri gözden geçirilecek olursa, Yörük ailelerinin ilk yerleştikleri ve göçebelikten ayrıldıkları anda henüz evler yapmayıp bir zaman çadırda iskân ettikleri Yörükartal köyünde yapılan araştırmalardan anlaşılmaktadır. Ancak

uzunca bir zaman sonra meskenler inşa edilmeğe başlanmış ve daimî olarak yerleşildiği halde hayvancılık ekonomisi bunları uzun zaman yarı - göçebelikten kurtulmasına imkân vermiştir.” (Tunçdilek, 1954: 200) Hayvancılık faaliyetleri Yörüklerin Eskişehir’de iskân olmalarında ve yerleşecek bölge seçmelerinde çok büyük önem arz etmiştir. Ormanlarla kaplı dağlar ve bol otlu meralar ilk tercih olmuştur. Tunçdilek bu özelliklerin Sündiken Dağlarında ve Yukarı Porsuk vadisinde bulunduğunu ifade etmiştir. Sündiken Dağlarına iskânı daha önce konar göçer olarak buralarda bulunan Yörük ahalisi gerçekleştirmiş fakat Yukarı Porsuk vadisinde bulunan Dumluca, Mollaoğlu, Eşenkara, Yusufklar gibi Yörük köyleri devletin kendileri için verdiği bölgelere değil daha iyi hayvancılık yapabilmek adına Yukarı Porsuk vadisinden satın alınan çiftliklere yerleşmiştir (Tunçdilek, 1954: 200-201).

XIX. yüzyılda İç-Batı Anadolu Karakeçili cemaati iskân tablosuna göre Eskişehir kazasında 14 köy bulunmakta ve bu köylerde 409 hanede 2193 kişi ikâmet etmektedir. Eskişehir Seyidgazi nahiyesindeyse 19 köyde 2899 kişi, 462 hanede ikâmet ettirilmiştir. Eskişehir bölgesinin genel toplamına baktığımızda XIX. yüzyıl döneminde 871 hanede yaşayan 5092 Karakeçili cemaatine mensup kişiye rastlanmıştır (Bulduk, 1997: 50).

Çalışmamızda Eskişehir’den 11 ilçeye bağlı 49 köye ait metinler derlenmiştir. Alpu’da 4, Çifteler’de 1, Günyüzü’de 1, Han’da 3, İnönü’de 2, Mihalliççık’ta 1, Odunpazarı’nda 11, Sarıcakaya’da 2, Seyitgazi’de 12, Sivrihisar’da 2 ve Tepebaşı’nda 10 Yörük köyü bulunmaktadır.

Ayrıca Yörük nüfus barından fakat azınlıkta oldukları için derleme yapılmayan 45 yerleşim birimi daha bulunmaktadır. Alpu ilçesine bağlı Fatih Mahallesi, Fevzi Paşa Mahallesi, Kemalpaşa Mahallesi ve Güneli köyü; Beylikova’ya bağlı Süleymaniye köyü; Çifteler’e bağlı Çiftçi Mahallesi, Sakarya Mahallesi, Yeni Mahalle, Yenidoğan Mahallesi ve Başkurt, Eminekin, Ortaköy, Saithalimpaşa, Yenidoğan, Yıldızören, Zaferhamit köyleri; Günyüzü ilçesine bağlı Gecek ve Kavacık köyleri; Han ilçesine bağlı Tepeköy Mahallesi; İnönü ilçesine bağlı İsmetpaşa Mahallesi ve Aşağıkuzfındık köyü; Mahmudiye ilçesine bağlı Fahriye, Hamidiye, Mesudiye köyleri; Mihalliççık ilçesine bağlı Yunusemre beldesi; Odunpazarı ilçesine bağlı Gülpınar ve Gümele köyleri; Sarıcakaya ilçesine bağlı Beyköy, Laçın ve Mayıslar köyleri; Seyitgazi ilçesine bağlı Büyükyayla ve Kırka köyleri; Sivrihisar

ilçesine bağlı Aydınlı, Benlikuyu, Gülçayır, Kaldırımköy, Karaburhan, Koltan köyleri; Tepebaşı ilçesine bağlı Satılmışoğlu Mahallesi ve Behçetiye, Beyazaltın, Çukurhisar, Danişment, Gökçekısık ve Gündüzler köyleri Eskişehir'in Yörük nüfusa sahip diğer yerleşim birimleridir. Ayrıca Mahmudiye, Seyitgazi ve Sivrihisar ilçe merkezlerinde de Yörük nüfus bulunmaktadır.

Aşağıda bu köyler ve etnik yapıları hakkında bilgi verilmiştir. Bu bilgilerin bir kısmı daha önce yapılan çalışmalardan alınırken bir kısmı da görüşme yoluyla yöre halkından alınmıştır.

1.10. ESKİŞEHİR'DE DERLEME YAPILAN YÖRÜK KÖYLERİ

Alapınar

Alpu ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 15 hane Yörük, 15 hane Manav oluşturur.⁶

Bayar'a göre 1864 tarihli Ahmet Vefik Paşa iskânından bir süre sonra Karakeçili Yörük aşiretinden Sarı Musa cemaatinin Alapınar'a iskânı gerçekleşir. Yalnız 1949 tarihine kadar konar göçer yaşamı sürdürüp Adapazarı'na gidip gelmişlerdir (Bayar, 2004: 183).

“Yöre halkı ise köyün, Sakarıkaracaören Köyü'nün Alapınar adlı yaylası iken 1950 yılında Karacaören ve Beyyayla köylerinden Yörüklerin gelmesiyle kalabalıklaşarak önce mahalle, 1960 yılında ise köy olduğunu söylemektedir.” (Ada, 2012: 49)

Arıkaya

Alpu ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 60 hane Yörük oluşturur.⁷

⁶ K.K.: Yusuf Koyun (Gör. Tar. : 13.07.2013).

⁷ K.K.: Arif Özcan (Gör. Tar. : 21.08.2013).

Arıkaya civarına ilk iskân hareketinin Roma Döneminde gerçekleştiği, bölgeden çıkartılan malzemeler incelenerek belirlenmiştir. Bugünkü Arıkaya köyüne ise Karakeçili Yörüklerinin 19. asrın başında gelmeye başladığı belirtilmektedir. Köye yerleşen ilk topluluklar Erzurum'un Horasan ilçesi Karakeçili Yörüklerindedir. Ardından çeşitli bölgelerden de Karakeçili Yörükleri göç etmiştir (Bayar, 2004: 184).

1900-1901 tarihli 25. Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'nde Arıkaya ismiyle geçen köyde 15 hane, 93 nüfusun yaşadığı ifade edilmiştir (Doğru: 1989, 217).

Belkese

Alpu ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 15 hane Yörük, 14 hane Manav oluşturur. Kaynak kişi çocukluk dönemlerinde yaylak ve kışlakları olduğunu, hayvancılık yaptıklarını ve gelin olarak köyünden ayrılıp bu bölgeye yerleştiğini ifade etmiştir.⁸

“Yöre halkından edinilen bilgilere göre önceleri Gökçekaya Köyü'nün yaylası olan köye, yaylacılık amacıyla gelen bir ailenin oturmasıyla ilk yerleşme gerçekleşmiş, köy zaman içinde kalabalıklaşarak 1968 yılında muhtarlık olmuştur. Yayla olduğu dönemde adı Gökçekaya Yaylası iken köy kurulduğu zaman Belkese adını almıştır.” (Ada, 2012: 173).

Bayar, Belkese'yi Alpu'ya bağlı bir Yörük köyü olarak tespit etmiştir (Bayar, 2004: 75).

Karacaören

Alpu ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 80 hane Yörük oluşturur.⁹

Yöre halkına göre köy, Sakarı Karacaören köyü ile tek bir Karacaören köyünden ayrılmıştır. Fakat kaynaklarda bu durum ispatlanamamıştır. Köy adının tarihi kaynaklarda Karacaviran adıyla yer aldığı düşünülmektedir. Cumhuriyet dönemi

⁸ K.K.: Kadir Akkaş – Zeynep Çaltı (Gör. Tar. : 16.08.2013).

⁹ K.K.: Hasan Sarıçiçek (Gör. Tar. : 21.08.2013).

köy isimlerinde “viran>ören” değişimi göz önüne alınarak köyün Cumhuriyet sonrası Karacaören olduğu tahmin edilmektedir. (Ada, 2012: 108)

Sadıroğlu

Çifteler ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 64 hane Yörük, 5 hane Türkmen, 1 hane Kürt oluşturur.¹⁰

Doğanay köyündeki Sadıroğlu Sülalesi'nin Belpınar köyüne gelmesiyle bu köyün mahallesi olarak kurulduğu, 1950-1955 arasında ayrı bir muhtarlık haline geldiği belirtilmektedir (Ada, 2012: 189).

Kayakent

Günyüzü ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını yaklaşık olarak 350 hane Yörük, 350 hane Manav oluşturur.¹¹

Hasan Baba Dağı'nın güney eteklerine kurulmuş ve Karakeçili Yörüklerinin yoğun bulunduğu bir yerdir. Tarihi kayıtlarda 15. asırda çevrenin en zengin ve gelişmiş köyü olarak gösterilir. Sungurlu'nun Hatal köyünden gelen Yörüklerin yanı sıra Avşar, Beydilli ve Karkınlı aşiretlerinden de bir takım cemaatler buraya yerleşmiştir. Köyün diğer adı Holanta'dır (Bayar, 2004: 205).

Yöre halkı Holanta kelimesinin çukur anlamında olduğunu belirtmektedir. (Ada, 2012: 357)

Akdere

Han ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 30 hane Yörük oluşturur.¹²

¹⁰ K.K.: Levent Özcan (Gör. Tar. : 02.08.2013).

¹¹ K.K.: Vural Dumanoglu (Gör. Tar. : 28.08.2013).

¹² K.K.: Satı Karataşlı - Şerife Toptaş (Gör. Tar. : 03.07.2013).

Bölgenin İstanbul'u doğuya bağlayan en eski ve önemli yollar üzerinde yer alması antik devirden bu yana iskân yeri olmasını sağlamıştır. Karakeçili Yörüklerinin köye iskânı ise 19. yüzyılın sonlarında olmuştur (Bayar, 2004: 214).

Köyün kuruluş tarihinin ise 1880-1890 yılları arasında olduğu düşünülmektedir (Ada, 2012: 47).

Hankaraağaç

Han ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 60 hane Yörük oluşturur.¹³

Yörük topluluklarının buraya iskânını Sünnah Bey gerçekleştirmiştir. Geçmişte İstanbul'u doğuya bağlayan bölge üzerinde olmaları gelişmelerini sağlamış, yolların yönü değişince gelişim azalmış ve köy küçülmüştür (Bayar, 2004: 215).

Hankaraağaç 1955 yılında Emirdağ ilçesinden Çifteler'e bağlanmış, 1990'da Han ilçe olunca Han'a bağlı bir köy olmuştur (Ada, 2012: 99).

Peçene

Han ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 20 hane Yörük oluşturur. Kaynak kişiye göre köy adı bölgeye yerleşen Peçenek Türklerinden gelmektedir.¹⁴

Bayar, köy isminin Türk takviminde bulunan bir ay adından geldiğini belirtmiş, becene kelimesinin diğer anlamını ise hayvanlar için kurulan tuzak olarak ifade etmiştir. Peçene köyünü 19. yüzyılın sonlarında Kıravdan ve Karaağaç'tan gelen Yörükler kurmuştur. Köyde Karakeçili Yörük beyi Kara Hasan'ın yaptırdığı ahşap bir cami bulunmaktadır (Bayar, 2004: 216).

¹³ K.K.: Hasan Taşpınar (Gör. Tar. : 03.07.2013).

¹⁴ K.K.: Zeki Tunç - Veli Tunç (Gör. Tar. : 04.07.2013).

Dutluca

İnönü ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 77 hane Yörük oluşturur.¹⁵

Köy 1530 tarihinde İnönü kazasına bağlı Sipahi Tımarı olarak görülmektedir. Bu tarihte 22 hanelik bir köy olduğu belirtilmektedir. Karakeçili aşiretinin Devlezli boyuna bağlı Yörükler, burayı yazın yaylak olarak kullanmıştır. Ahmet Vefik Paşa döneminde zorla iskân faaliyeti başlayınca Yörükler yaylak olarak kullandıkları bölgelere iskân ettirilmiş ve Dutluca'nın Yörükler tarafından iskânı böylece gerçekleşmiştir (Bayar, 2004: 223).

Yukarıkuzfındık

İnönü ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 6 hane Yörük oluşturur. Kaynak kişiye göre köy, bölgede bulunan fındıklıktan ötürü bu adı almıştır.¹⁶

Bölge 1905'te 33 hane, 170 kişiden oluşan bir köy iken önce Aşağı-Yukarı şeklinde ikiye ayrılmış, geri kalanlar da büyük şehirlere dağılmıştır. Köyü Karakeçili aşiretinin Devlezli cemaati kurmuştur. Köyü kuran büyük aileler Nadir Beyler, Sürmeliler, Delivelioğulları, Garipler, Kızıklar ve Bekdaşlardır. Köye iskân ise Ahmet Vefik Paşa'nın iskân faaliyetleri sırasında gerçekleşmiştir (Bayar, 2004: 220-221).

Karaçam

Mihallıççık ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 16 hane Yörük oluşturur. Kaynak kişiye göre köye yerleşim Aydın'dan gerçekleşmiştir.¹⁷

Köyü Karakeçili Yörük aşiretine bağlı Bahşıli Yörüklerinden Molla Mehmet ve Sarı Osman aileleri kurmuştur. Köy halkının konar göçerliği bırakıp iskân olması

¹⁵ K.K.: Mehmet Karabulut (Gör. Tar. : 20.06.2013).

¹⁶ K.K.: Recep Kaya (Gör. Tar. : 21.06.2013).

¹⁷ K.K.: Abdullah Kılıç – Şerife Kılıç (Gör. Tar. : 28.10.2013).

ise 1895 senesine dayanır. 1967'ye kadar Sivrihisar'a bağlı olan köy, bu tarihte Mihallıçık'a bağlanmıştır (Bayar, 2004: 240-241).

Akçakaya

Odunpazarı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 20 hane Yörük oluşturur. Köyde türbe bulunmaktadır fakat şu an virâne durumdadır.¹⁸

Akçakaya, Karakeçili Yörük köyüdür. Köye 19. yüzyılda iskân gerçekleşmiştir. İlk yerleşenler Keller Cemaati olmuştur. Kurulduğu dönemde kalabalık olan köy gittikçe şehirlere dağılmış, nüfus azalmıştır (Bayar, 2004: 139).

Yöre halkı Akçakaya adının, köyün beyaz topraklı ve kepir bir bölge olmasından kaynaklandığını söylemektedir (Ada, 2012: 311).

1900-1901 tarihli 25. Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'nde Akçakaya ismiyle geçen köyde 27 hane, 122 nüfusun yaşadığı ifade edilmiştir (Doğru: 1989, 218).

Karamustafa

Odunpazarı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 13 hane Yörük oluşturur.¹⁹

Karakeçili Yörük köyüdür. Köy içinde bulunan antik devre ait parçalar, buranın arkaik devirde de kullanıldığını gösterir. Köyü Kuyucaklı Karamustafa kurmuş, köye de kendi adını vermiştir (Bayar, 2004: 156).

Yöre halkı ise köye zorunlu iskân döneminde Aydın Yörüklerinin yerleştirildiğini, 1950'ye kadar Kuyucak köyü ile tek bir köy olduğunu ardından ayrıldığını söylemektedirler (Ada, 2012: 112).

¹⁸ K.K.: Ali İhsan Eren - Hatice Mercan (Gör. Tar. : 25.07.2013).

¹⁹ K.K.: Ahmet Karabulut (Gör. Tar. : 30.07.2013).

Kuyucak

Odunpazarı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 70 hane Yörük oluşturur. Kaynak kişiye göre çok eski bir tarihi olan köye savaş döneminde Fransız ve Yunan askerleri gelmiştir.²⁰

Karakeçili aşiretinin ünlü komutanı Hacı Bekir Sıddık Bey buraya 1900 yılında bir okul, bir de cami yaptırmıştır. Bunları takiben yollar, ahşap saraylar ve misafirhaneler yaparak köyü imar etmiştir. Çevrede bulunan antik malzemeler, buranın arkaik devirden itibaren sürekli kullanıldığını gösterir. Karakeçili Yörükleri köye 19. yüzyılda yerleşmeye başlamıştır. Köyün etkin sülalesi Özbekli cemaatidir (Bayar, 2004: 160-161).

Yörük kırka

Odunpazarı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 60 hane Yörük oluşturur.²¹

Doruk Tepe ile Kayalık Tepe arasına kurulmuş bir köydür. Kütahya tarafından gelen Mehmet Efendiler ve akrabaları köyü kurmuştur. Karakeçili Yörük köyüdür (Bayar, 2004: 177-178).

Yöre halkı köyün Ahmet Vefik Paşa'nın zorunlu iskân döneminde kurulduğunu söylemektedir. Ayrıca köy adı Yörük kırka şeklinde de geçmektedir (Ada, 2012: 169).

Ayvacık

Odunpazarı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 20 hane Yörük oluşturur.²²

²⁰ K.K.: Emin Özbek - Sıdıka Çalışan (Gör. Tar. : 30.07.2013).

²¹ K.K.: Yakup Akın (Gör. Tar. : 25.07.2013).

²² K.K.: Hüseyin Özdemir (Gör. Tar. : 30.07.2013).

Köyü Afyon'a bağlı Emreler Köyü katliamından kaçan ve Karakeçili Yörük ailesi olan Nizamoğulları kurmuştur. Yöre halkı buradaki ayva ağaçlarından ötürü köyün Ayvacık adını aldığını söylemiştir (Bayar, 2004: 142-144).

Ada, Ayvacık adıyla farklı bölgelerde var olan cemaatlerden bahsederek köy adının etnonim olabileceğini ifade etmiştir (Ada, 2012: 251).

1900-1901 tarihli 25. Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'nde Ayvacık ismiyle geçen köyde 18 hane, 93 nüfusun yaşadığı ifade edilmiştir (Doğru: 1989, 219).

Eşenkara

Odunpazarı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 15 hane Yörük oluşturur. Yöre halkına göre köyün kurulu olduğu bölge Şeyh Şehabettin çiftliğidir ve çiftlik Şeyh Şehabettin vakfından alınarak yerleşim gerçekleşmiştir.²³

Köyün içinde bol miktarda mimari parça bulunması nedeniyle kuruluş tarihinin antik çağa gittiği düşünülmektedir. Ayrıca Şeyh Şehabeddin Ebu Hafs Ömer bin Abdullah es-Suhreverdi adına Eskişehir'de kurulan ve halk arasında "Salı Tekkesi" zaviyenin 1455 tarihinde düzenlenen vakfiyenamesinde sayılan vakıf köyleri arasında "Eşen Karaca" ismiyle yer almaktadır. Köy, Kanuni devrine ait kayıtlarda ise çiftlik statüsünde geçmektedir. Köyün kuzey tarafında üstü açık bir türbe bulunmaktadır (Bayar, 2004: 145-146).

1900-1901 tarihli 25. Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'nde Eşen Kara ismiyle geçen köyde 12 hane, 57 nüfusun yaşadığı ifade edilmiştir (Doğru: 1989, 218).

Karacaşehir

Odunpazarı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 10 hane Manav, 60 hane Yörük, 15 hane muhacir, 5 hane Çerkez, 10 hane Roman oluşturur. Kaynak kişiye göre Karacaşehir'e Kuyucak'tan yedi hane gelmiş ve yerleşmiştir. Yerleşenlerin

²³ K.K.: Bahattin Günaydı - Murat Altıntaş (Gör. Tar. : 24.07.2013).

başında Yörük Ethem Bey bulunmaktadır. Köye Karacaşehir adının verilme sebebi olarak bölgede bulunan Karahisar Kalesi gösterilmektedir.²⁴

Bayar, çeşitli kaynaklara dayanarak 16. asırda Karacaşehir'e bağlı köyler, mezralar ve çiftliklere ulaşmıştır. Bu yerlerin bazıları bugün farklı yerleşim birimlerine bağlanmış, bazıları ise yalnız yer adı olarak kalmıştır. 15, 16 ve 17. yüzyılda Karakeçili Yörüklerin yaşadığı bu bölgeler boşalınca doğudan, Kafkasya'dan ve Balkanlardan göçmenler yerleştirilmiştir. Ahmet Vefik Paşa iskânında Karakeçili Yörükler de buraya yerleşmiş, kısa devreli yaylak kışlak hayatı yaşamışlardır. Ünlü Yörük Beyi Hacı Bekir Sıddık bölgeye tam iskân için gayret göstermiş, oğlu Ethem Beyi Kuyucak'tan buraya iskân ettirmiştir. Ayrıca II. Abdülhamit Han Yörüklerin iskânı için bölgeye evler yaptırmıştır. Tarihi açıdan da önemli bir bölgede bulunan köy, antik devirde Melancea adıyla kale içinde kurulmuştur. Bununla beraber Osman Bey adına ilk hutbe 1299 tarihinde Karacaşehir camisinde Dursun Fakih tarafından okunmuştur (Bayar, 2004: 149-156).

Kayacık

Odunpazarı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 20 hane Yörük oluşturur. Kaynak kişi Karakeçi Yörüğü olduklarını ve Aydın'dan buraya geldiklerini belirtmiştir.²⁵

Ada, 1530 tarihli 438 numaralı tapu tahrir defterindeki haritada köyün bugün yer aldığı alanda Kayacık-ağlı adıyla Karaca-şehir nahiyesine bağlı bir köye rastlamıştır (Ada, 2012: 116).

Kırvandan

Odunpazarı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 45 hane Yörük oluşturur. Kaynak kişiye göre köy halkı Konya, Karamanoğulları'ndan gelmiştir.

²⁴ K.K.: Ömür Güneş - Nuriye Erdi (Gör. Tar. : 24.07.2013).

²⁵ K.K.: Satılmış Arslan - Fatma Esen (Gör. Tar. : 30.07.2013).

Bununla birlikte köyün isminin eski dönemlerde kralın kızı buraya avlanmaya geldiği için “kral dağı” sözcüğünden Kıravdan’a dönüştüğü düşünülmektedir. Ayrıca kaynak kişiye göre bölge ve bölgenin çevresindeki mezarlar yerli, yabancı araştırmacılar tarafından araştırılmış, inceleme sonucunda köyün geçmişi 630 sene öncesine dayandırılmıştır.²⁶

Kıravdan köyü Karakeçili Yörük aşiretinin Sazlı cemaatindedir. Köyü cemaatin lideri Durmuş Bey kurmuştur. Köyün kuruluşu 19. yüzyılın başlangıcı olarak gösterilmiştir. Sazlı cemaati iskândan önce kışın Aydın ve Manisa ovalarında, yazın Türkmen dağında bulunmuştur. Sazlı cemaati dışında pek çok cemaat bölgeye gelmiş ve bu merkezden ayrılarak farklı köylere dağılmışlardır (Bayar, 2004: 158-159).

Bununla birlikte yöre halkı köyün zorunlu iskân döneminde Urfa Siverek’ten gelen Yörükler tarafından kurulduğunu belirtmektedir (Ada, 2012: 119).

1900-1901 tarihli 25. Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi’nde Kıravdan ismiyle geçen köyde 25 hane, 124 nüfusun yaşadığı ifade edilmiştir (Doğru: 1989, 217).

Musalar

Odunpazarı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 28 hane Yörük oluşturur.²⁷

Bol miktarda antik malzeme bulunan köy, Roma ve Bizans dönemlerinde önemli bir yerleşim merkezidir. 19. yüzyılda yeniden kurulan köye Ahmet Vefik Paşa’nın iskânı ile Deveci Yörüklerinden Hadiler ve Koparanlar yerleşmiştir. Bunların ardından Çamurlar Karaçalık’tan, Numanlar Kuyucak’tan iskân olmuşlardır. Köydeki Tekke tepesinde Musa Dede adında bir evliyanın mezarı vardır (Bayar, 2004: 171).

²⁶ K.K.: Abdullah Bakargan - İsmail Erdir (Gör. Tar. : 17.08.2013).

²⁷ K.K.: Halil İbrahim Yıldız (Gör. Tar. : 30.07.2013).

Yürükkaracaören

Odunpazarı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 50 hane Yörük oluşturur.²⁸

Bölge antik devirde yerleşim birimi olarak kullanılmıştır. Osmanlı döneminde Kayağlı Nahiyesi toprakları içinde çiftlik olarak görülmektedir. Karakeçili Yörük aşiretinin cemaati olan Yörük Osmanlı cemaati beyi Davut Bey tarafından Bolvadin civarına gelerek köy kurulmuştur. Ankara civarından gelenlerle başlayan göç, Erzurum ve Erzincan'dan gelenlerle devam etmiştir. 18. yüzyılın sonlarında iskân hareketi başlamış, Ahmet Vefik Paşa iskânı ile devam etmiştir (Bayar, 2004: 176-177).

1900-1901 tarihli 25. Hüdavendigâr Vilâyet Salnamesi'nde Yörük Karacaviran adıyla geçen köy 45 hanede 203 nüfusun yaşadığı bir bölge olarak belirtilmiştir (Doğru, 1989: 217).

1905 tarihinde Yörükkaracaören adına sahip olan köyün bugün Yörükkaracaören olması Cumhuriyet'in kuruluşundan önce isim değişikliği yapılmış olduğunu gösterir (Ada, 2012: 168).

Beyyayla

Sarıcakaya ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 50 hane Yörük oluşturur.²⁹

Köy Sündiken Dağları çevresinde kurulmuştur. Bölgede antik malzemeler ve köy kalıntıları bulunması yerleşimin antik devirlere dayandığını göstermektedir. Ayrıca mübadeleye kadar köyde ve çevrede Rum, Ermeni topluluklar varlıklarını sürdürmüştür. Yörüklerin Beyyayla ve civarına iskânı XIX. yüzyılda başlamış, XX. yüzyılın ortalarında tamamlanmıştır. Fakat Yörükler XIII. yüzyıldan beri bölgeyi tanımakta ve yaylak olarak kullanmaktadır. Bölgeye Araplı Yörükleri, Sarı Musalar, Adıgüzelli, Seçmezli Yörük boyları iskân olmuştur (Bayar, 2004: 253-255).

²⁸ K.K.: Yücel Yılmaz (Gör. Tar. : 27.07.2013).

²⁹ K.K.: Yaşar Sağlam (Gör. Tar. : 05.10.2013).

1900-1901 tarihli 25. Hüdavendigâr Vilâyet Salnamesi'nde Beyyaylası ismiyle geçen köyde 45 hane, 140 nüfusun yaşadığı ifade edilmiştir (Doğru: 1989, 218).

Güneyköy

Sarıcakaya ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 29 hane Yörük oluşturur.³⁰

Küçük bir Ermeni köyü iken 1922'de boşaltılan köye Aydın'dan gelen Adıgüzzelli Yörüklerinin Topallı boyu yerleşmiştir. Köy, barındırdığı Roma dönemi kalıntıları nedeniyle Örencik adını almış ve Beyyayla'nın mahallesi olmuştur. Eskişehir'in eski valilerinden Bahaeddin Güney zamanında ise müstakil bir köy haline getirilmiş, bu sebeple köye valinin soyadı isim olarak verilmiştir (Bayar, 2004: 256).

Ada, köyün Ermenilerin yaşadığı dönemde Erikli Yaylası adına sahip olduğunu ayrıca Beyyayla'nın mahallesiyken de Örencikyayla adıyla geçtiğini belirtmektedir (Ada, 2012: 183).

İkizoluk

Seyitgazi ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 20 hane Yörük oluşturur.³¹

Bayar, köyün XIX. asrın başlarında kurulduğunu belirtmiştir. Ahmet Vefik Paşa'nın iskân faaliyetleri sonucunda ise köye yerleşim gerçekleşmiştir. İskân edilen topluluk Karakeçili Yörük aşiretine bağlı Devlezli boyudur ve kurulduğunda köyün Altunoluk adında olduğu belirtilmiştir. Sonrasında ise köyün girişindeki iki oluklu çeşmeden dolayı köy adı İkizoluk şeklinde değiştirilmiştir (Bayar, 2004: 275).

1900-1901 tarihli 25. Hüdavendigâr Vilâyet Salnamesi'nde Ekizoluk ismiyle geçen köyde 21 hane, 113 nüfusun yaşadığı ifade edilmiştir (Doğru: 1989, 219).

³⁰ K.K.: Nazife Metin (Gör. Tar. : 05.10.2013).

³¹ K.K.: Yüksel Ok (Gör. Tar. : 22.09.2013).

Yukarisögüt

Seyitgazi ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 17 hane Yörük, 16hane Manav oluşturur.³²

Köyün, Aşağısögüt köyüyle birlikte tek bir Sögüt köyünden ayrıldığı düşünülmektedir (Ada, 2012: 166).

1900-1901 tarihli 25. Hüdavendigâr Vilâyet Salnamesi'nde Yukarı Sögüd ismiyle geçen köyde 23 hane, 177 nüfusun yaşadığı ifade edilmiştir (Doğru: 1989, 219).

Beşsaray

Seyitgazi ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 20 hane Yörük oluşturur.³³

Karakeçili Yörüklerinden Hacılar sülalesi diye bilinen Karaturpoğullarından Hacı Musa cemaati buraya iskân etmiştir. Bununla birlikte çevrede konar göçer yaşayan Yörükleri de köye yerleştirerek köyü büyütmüşlerdir. Ayrıca II. Abdülhamid konar göçer Karakeçili Yörüklerinin iskânı için köye beş ev yaptırmıştır (Bayar, 2004: 265-266).

Köy adının bu beş evden geldiği düşünülmektedir. Yöre halkı ise köy adının çevre dört köyde ve Beşsaray'da bulunan toplam beş adet saraydan geldiğini ifade etmiştir (Ada, 2012: s. 474).

1900-1901 tarihli 25. Hüdavendigâr Vilâyet Salnamesi'nde Beşsaray ismiyle geçen köyde 18 hane, 107 nüfusun yaşadığı ifade edilmiştir (Doğru: 1989, 219).

³² K.K.: Tuncer Şen (Gör. Tar. : 10.09.2013).

³³ K.K.: Muammer Şahin (Gör. Tar. : 10.09.2013).

Çatören

Seyitgazi ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 35 hane Yörük oluşturur.³⁴

Aydın'dan gelen Karakeçili Yörükleri zorunlu iskân döneminde bu bölgeye yerleştirilmiştir. Önceleri bu topluluğa Cenğış köyü iskân için önerilse de burayı uygun bulmamaları nedeniyle Çatören mevkisine gelmişlerdir. Köy ismi de mevki adından dolayı verilmiştir (Bayar, 2004: 267).

Ada, köyün eski adının Çatviran olduğunu, Cumhuriyet'in kuruluşundan sonra Çatören'e dönüştüğünü ifade etmiştir (Ada, 2012: 72-73).

Gemiç

Seyitgazi ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 45 hane Yörük oluşturur.³⁵

Bayar, kayıtlarda Gemiç adına 16. yüzyılda çiftlik olarak rastlandığını belirtmektedir. XIX. yüzyılın başlarındaysa Aydınli Tekeli Dede Yörükleri Gemiç'e evler yaparak iskân olmaya başlamıştır. Ardından Bakraz'dan gelen Karakeçili Yörükleri de onlara katılmıştır. Bayar ayrıca köyün 1864 tarihi civarında kurulmuş olabileceğini belirtmektedir. İskân döneminde yaşanan bir tartışma sırasında bahsedilen Çerkez varlığından yola çıkarak ifade etmiştir. Ayrıca köy Yunan işgali sırasında tamamen yıkılmış sonra köylüler tarafından yeniden kurulmuştur (Bayar, 2004: 269-270).

³⁴ K.K.: Nurettin Önal (Gör. Tar. : 15.09.2013).

³⁵ K.K.: Sebiha Coşkun (Gör. Tar. : 03.10.2013).

Göcenoluk

Seyitgazi ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 55 hane Yörük oluşturur.³⁶

Civardaki kalıntılar ve antik mimari parçalar bölgenin arkaik devirde iskân olduğunu gösterir. Yöre halkı köyün eski adının Yerköy olduğunu belirtmiştir. Köyü XIX. yüzyılın başlarında konar göçer yaşayan Karakeçili Teke Yörükleri kurmuştur. Ardından farklı Yörük cemaatleri de köye yerleşmiştir (Bayar, 2004: 271).

Çeşitli kaynaklarda köyün ismi Göcenoluk olarak belirtilmiştir (Ada, 2012: 91).

1900-1901 tarihli 25. Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'nde Göcenoluk ismiyle geçen köyde 24 hane, 101 nüfusun yaşadığı ifade edilmiştir (Doğru: 1989, 219).

Gökbahçe

Seyitgazi ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 200 hane Yörük oluşturur. Ayrıca Kaynak kişi köyün eski adının Bahşiş olduğunu belirtmiştir.³⁷

Antik devirde köye iskân olmuştur. Mezarlık, köy ve şehir kalıntıları bölgede bulunmaktadır. 16. yüzyılda köye Karakeçili Yörük aşiretine bağlı Bahşişli Yörükleri iskân edilmiştir. Köyün giriş kısmındaki mezarlıkta yöre halkının Bahşiş Dede dediği bir türbe vardır. 1905 senesinde köy 40 hane, 300 nüfusa sahiptir. Ardından köye Aydın ve Yozgat'tan Karakeçili Yörükleri yerleşmiş ve nüfus böylece artmıştır (Bayar, 2004: 271-272).

Cumhuriyet'in kurulmasından sonra köy ismi Gökbahçe olarak değiştirilmiştir (Ada, 2012: 179).

³⁶ K.K.: Nasıf Şükrü Özyavuz (Gör. Tar. : 22.09.2013).

³⁷ K.K.: Ramazan Kaya, Emine Çalığışu (Gör. Tar. : 21.09.2013).

Gökçeğüney

Seyitgazi ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 14 hane Yörük oluşturur.³⁸

Türkmen dağlarının devamı olan Gedik tepesinin eteklerine kurulmuştur. Köyü Karakeçili Yörüklerinden Hacı Himmetoğlu Hüseyin kurmuştur. Aydın civarından gelen aşiretini buraya iskân ettirmiştir. Köyün ilk adı, Karaağıl yaylasına kurulduğu için Karaağıl olmuştur. Bir süre sonra ise köy ismi Tonra şeklinde değiştirilmiştir (Bayar, 2004: 273).

Cumhuriyet'in kuruluşu ile birlikte köyün adı Gökçeğüney olmuştur. (Ada, 2012: 179, 180)

Göknebi

Seyitgazi ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 20 hane Yörük oluşturur.³⁹

Göknebi türbesindeki cami ve çeşme üzerinde bulunan mimari parçalar arkaik devirde köye iskân olduğunu göstermektedir. XVI. asırda bu bölgede konar göçer hayat sürdüren aşiretler köyü yeniden kurmuşlar ve yerleşmişlerdir. Türbe de bu döneme ait bir eserdir. Göknebi adının köye iskân gerçekleştiren aşiret beyinin ismi olması ihtimali kuvvetlidir. Bu tarihten sonra çiftlik olarak kalan köye XIX. asrın başlarında Aydın civarından gelen Karakeçili Yörük aşiretine bağlı Sazlı cemaati yerleşmiştir (Bayar, 2004: 274).

Yöre halkına göre ise köy adı, köyde türbeleri bulunan Nebi ve eşi Gökçe Sultan'dan ötürü Göknebi olmuştur (Ada, 2012: s. 229).

1900-1901 tarihli 25. Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'nde Göknebi ismiyle geçen köyde 299 hane, 1313 nüfusun yaşadığı ifade edilmiştir (Doğru: 1989, 219).

³⁸ K.K.: Ramazan Karabulut (Gör. Tar. : 21.09.2013).

³⁹ K.K.: Süleyman Yıldız (Gör. Tar. : 22.09.2013).

Karaçalık

Seyitgazi ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 26 hane Yörük oluşturur.⁴⁰

Türkmen dağlarında Artıklı tepenin eteklerinde, bu bölgede konar göçer hayat sürdüren Yörük aşiretleri tarafından XIX. asırda kurulmuştur. Köyün doğu tarafında Ahmet Uryan Dede Türbesi bulunmaktadır (Bayar, 2004: 275-276).

Köy valilik kayıtlarında Karaçalık adıyla yer alırken haritada ve yöre halkının dilinde Karacalık şekliyle kullanılmaktadır (Ada, 2012: 107).

Numanoluk

Seyitgazi ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 40 hane Yörük oluşturur.⁴¹

Köy 19. yüzyılın başlarında kurulmuştur. Karakeçili Yörük aşiretine bağlı Halil Obası cemaati, Aydın'dan gelerek Hikmet Bey idaresinde buraya iskân olmuş ve köyü kurmuştur. Köy adının iskân edilen cemaatin sözü dinlenen kişisi Numan Hoca'dan geldiği belirtilmektedir. Numanoluk'a yerleşen diğer büyük aile ise Ali Şîr Oğullarıdır (Bayar, 2004: 280-282).

Yarbasan

Seyitgazi ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 15 hane Yörük oluşturur. Kaynak kişi köyün bulunduğu bölgede çok sayıda mağara ve eski bir köy yerleşimi bulunduğunu belirtmiştir.⁴²

Köye iskân gerçekleştiren ilk aile XIX. yüzyılda yerleşen Mültezimoğullarıdır. XX. yüzyılın başında başka Yörük aileleri de bu köye iskân olmuşlardır. Bayar'a göre

⁴⁰ K.K.: Alaattin Kurt (Gör. Tar. : 10.09.2013).

⁴¹ K.K.: Selahattin Gülsen (Gör. Tar. : 15.09.2013).

⁴² K.K.: Ali Haydar Yıldız (Gör. Tar. : 15.09.2013).

köyün ismi Yağıbasan olmalıdır çünkü “yağı” düşman anlamına gelmektedir ve burada düşmana pusu kurularak savaş kazanılmıştır. Yağıbasan sözcüğü bozularak Yarbasan olmuştur (Bayar, 2004: 285).

Dumluca

Sivrihisar ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 39 hane Yörük, 1 hane muhacir oluşturur. Kaynak kişi Dumluca’ya Yörük iskânının Aydın’ın Nazilli ilçesinden gerçekleştiğini, kendilerinin de o bölgeden geldiğini belirtmiştir. Ayrıca köyde Yörük halkı dışında farklı bölgelerden gelen kimselerin olduğunu da ifade etmiştir.⁴³

Bayar’a göre köye ilk yerleşim Selçuklu zamanında, 1174 senesinden önce gerçekleşmiştir. XIX. yüzyılda Nazilli’de kışlayıp Sündiken dağlarında yaylaya çıkan, Karakeçili Yörük aşiretine tabi Uzunlar cemaati bölgede bol su bulunması nedeniyle köye iskân olmuştur (Bayar, 2004: 291-292).

Ada, köyün zorunlu iskân döneminde Dumlu Ali adlı bir şahsın arazisi satın alınarak kurulduğunu fakat bu durumun iskânla ilgili bir gelişme olup köy adının bu sebeple verilmediğini, köyün Dumluca ismiyle 1530 tarihli ve 166 numaralı tapu tahrir defterinde yer aldığını belirtmiştir. (Ada, 2012: 81-82)

Karacaören

Sivrihisar ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 34 hane Yörük, 1 hane Kürt oluşturur.⁴⁴

1486 tarihli tapu tahrir defterlerine göre Karacaören zengin bir köydür ve köyde Elvan Çelebi isminde ünlü bir şeyhin zaviye külliyesi olduğu ifade edilmektedir. Günümüze Elvan Çelebi’nin mezar taşı ve zaviyeye su getiren kemerlerin kalıntıları kalabilmiş, diğer birimler yok olmuştur. Aydın’dan buraya yaylaya gelen Karakeçili

⁴³ K.K.: Musa Dumlu-Tenzile Özbek (Gör. Tar. : 23.08.2013).

⁴⁴ K.K.: Yazgül Öncel (Gör. Tar. : 22.08.2013).

Yörükleri XIX. yüzyılın başında köye iskân olmaya başlamıştır. Daha sonra Anadolu'nun farklı bölgelerinden Karakeçili Yörükleri de köye yerleşmişlerdir (Bayar, 2004: 293-294).

Ada, köyün Karacaviran olan isminin Cumhuriyet'in kuruluşundan sonra Karacaören olduğunu belirtmiştir (Ada, 2012: 108).

Avlamış

Tepebaşı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 62 hane Yörük, 1 hane muhacir oluşturur.⁴⁵

Köy Karakeçili Yörük aşiretine bağlı Karatekeli Yörükleri tarafından Ahmet Vefik Paşa'nın iskân hareketleri döneminde kurulmuştur. Karatekeli Yörüklerinden diğer gruplar ise Eskişehir'de Bozdağ ve Beyyayla köyünü kurmuşlardır. 1960 yılına kadar Avlamış-Beyyayla arasında yaylak kışlak hayatı yaşamışlar fakat bu tarihten sonra tamamen yerleşik düzene geçmişlerdir (Bayar, 2004: 141-142).

Bozdağ

Tepebaşı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 40 hane Yörük oluşturur.⁴⁶

Avlamış ve Beyyayla ile birlikte Karakeçili Yörük aşiretine bağlı Karatekeli Yörüklerine ait bir diğer köydür. Bayar köy halkının 1893 yılında iskân olduğunu belirtmektedir. Karatekeli Yörüklerinin iskânından sonra Hacı Bekirler, Hacı Osmanlar, Türkmenoğulları ve Güneşoğulları da köye gelerek yerleşmişlerdir (Bayar, 2004: 144-145).

1900-1901 tarihli 25. Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'nde Kıravdan ismiyle geçen köyde 25 hane, 91 nüfusun yaşadığı ifade edilmiştir (Doğru: 1989, 217).

⁴⁵ K.K.: Orhangazi Öztürk (Gör. Tar. : 13.07.2013).

⁴⁶ K.K.: Recep Özdemir (Gör. Tar. : 15.07.2013).

Kozlubel

Tepebaşı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 56 hane Yörük, 4 hane muhacir oluşturur.⁴⁷

Çevrede bulunan antik malzemeler bölgenin antik devrede de kullanıldığını göstermektedir. Eski adı Margı olan köye gelip ilk yerleşenler Ankara'dan Albayrak ve Erzurum tarafından gelen Kameroğlu Karakeçili Yörükleridir. Ahmet Vefik Paşa'nın zorunlu iskân faaliyeti döneminde diğer cemaatlerden de köye yerleşim olmuştur (Bayar, 2004: 159-160).

Ada, 1928 tarihli "Köylerimiz" adlı kaynakta köyün Margı ismiyle geçtiğini belirterek isim değişikliğinin Cumhuriyet'in kuruluşundan sonra yapıldığını ifade etmiştir (Ada, 2012: 187-188).

1900-1901 tarihli 25. Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'nde Margı ismiyle rastladığımız köyde bu tarihlerde 43 hanede 238 nüfus yaşamıştır (Doğru, 1989: 217).

Turgutlar

Tepebaşı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 8 hane Yörük, 12 hane Kürt oluşturur.⁴⁸

Yusuflar köyüyle birlikte kurulan bu köyün civarında pek çok antik malzeme bulunduğu için bölgenin antik devirde de kullanıldığı düşünülmektedir. Osmanlı arşivlerine göre iki köyün olduğu yörede Akçin adında büyük bir köy bulunuyordu. Zamanla göçler sonucunda Akçin köyü küçüldü ve vakıf malı haline geldi. Rivayete göre toprakları vakıftan Turgut ve Yusuf adında iki kardeş satın almış ve zamanla yerleşim olmasıyla satın alanların adını taşıyan iki köy kurulmuştur. Köyün kuruluşu 19. yüzyılın ortaları olarak gösterilmektedir (Bayar, 2004: 173-174).

Ada ise yöre halkından 90 yaşındaki köylülerin kimliklerinde Turgutoğlu yazdığını belirtmiş ve kaynaklarda Eskişehir merkeze bağlı Durgutoğlu köyünün

⁴⁷ K.K.: Şaban Önalıcı (Gör. Tar. : 18.07.2013).

⁴⁸ K.K.: Mürüvvet Gezer – Veli Gezer (Gör. Tar. : 20.07.2013).

bulduğunu ifade etmiştir. Bu görüşe göre Turgutlar ismi Durgutoğlu'ndan gelmektedir (Ada, 2012: 154).

1900-1901 tarihli 25. Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'nde Durgutoğlu ismiyle geçen köyde 12 hane, 60 nüfusun yaşadığı ifade edilmiştir (Doğru: 1989, 217).

Yarımca

Tepebaşı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 35 hane Yörük oluşturur. Kaynak kişi kendisinin ve köy halkının Karakeçi Yörüğü olduğunu ifade etmiştir.⁴⁹

Köyde bulunan antik malzemeler bölgenin arkaik devirde iskân olduğunu göstermektedir. Bölge Yörüklerin göç yolları üzerinde olduğu için iskân faaliyetleri ortaya çıkınca farklı çevrelerden gelerek bölgeye yerleşmişlerdir. Genel olarak Adana, Kütahya, Adapazarı ve Eskişehir'in diğer bölgelerinden gelen Yörükler bu köye iskân olmuştur (Bayar, 2004: 174-175).

1900-1901 tarihli 25. Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'nde Yarımca ismiyle geçen köyde 25 hane, 117 nüfusun yaşadığı ifade edilmiştir (Doğru: 1989, 217).

Yörükakçayır

Tepebaşı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 20 hane Yörük oluşturur.⁵⁰

Köyü kuran cemaatler uzun süre Eskişehir'de yaylaya çıkmış, Aydın civarında da kışlamışlardır. Ahmet Vefik Paşa'nın zorunlu iskânı sonrası cemaatin reisi Hacı Musa o dönem çiftlik olan köy toprağını satın almış ve iskânı gerçekleştirmiştir (Bayar, 2004: 176).

Ada'ya göre bugün Yörükakçayır ve Yeniakçayır adlarıyla mevcut olan iki köy yerine önceleri Akçayır adında tek bir köy var olmuştur. Bekir Sıddık Bey risalesinde

⁴⁹ K.K.: Bahşi Gökçe – Cennet Türe (Gör. Tar. : 17.07.2013).

⁵⁰ K.K.: Sabri Algın (Gör. Tar. : 19.07.2013).

Akçayır adında tek bir köy olması bunu doğrulamaktadır (Bayar, 2004: 71). “Köylerimiz” adlı kaynakta da Akçayır köyünün bulunması ayrışmanın Cumhuriyet’ten sonra gerçekleştiğini göstermektedir (Ada, 2012: 168).

Yukarısöğütünü

Tepebaşı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 300 hane Yörük oluşturur.⁵¹

Köy Söğüd Eyüğü adıyla 1466 tarihli maliyeden müdevver defterlerde Katmar Nahiyesi’ne (Doğru, 1990: 176), 1521 tarihli tapu tahrir defterlerinde Ok Nahiyesi’ne (Doğru, 1990: 189) bağlı bir köy olarak gösterilmektedir. Bugün Tepebaşı ilçesine bağlı mahalle olarak geçmektedir (Ada, 2012: 166-167).

1900-1901 tarihli 25. Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi’nde Yukarı Söğüdü Önü ismiyle geçen köyde 57 hane, 297 nüfusun yaşadığı ifade edilmiştir (Doğru: 1989, 218).

Mollaoğlu

Tepebaşı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 30 hane Yörük, 30 hane Türkmen, 7 hane muhacir oluşturur.⁵²

Köyün olduğu bölge daha önce iskân görmüş ve Celali İsyanları sırasında dağılmış, ardından bir süre çiftlik olarak kullanılmıştır. 19. yüzyılda Ahmet Vefik Paşa’nın zorunlu iskân faaliyeti sonrasında Aydın civarından gelen Deveci Yörüklerinden Sıkıoğulları köye iskân olmuştur. Ardından çeşitli bölgelerden de köye yerleşim olmuştur (Bayar, 2004: 170-171).

1900-1901 tarihli 25. Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi’nde Mollaoğlu ismiyle geçen köyde 48 hane, 258 nüfusun yaşadığı ifade edilmiştir (Doğru: 1989, 218).

⁵¹ K.K.: Önder Özer (Gör. Tar. : 16.07.2013).

⁵² K.K.: Şükrü Sıkı (Gör. Tar. : 21.07.2013).

Yukarıkartal

Tepebaşı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 14 hane Yörük, 4 hane Dadaş oluşturur.⁵³

Adapazarı ve Bursa civarında kışlayan, Süphan Dağlarında yaylaya çıkan konar göçer Yörükler 19. yüzyılda bu köye iskân olmuştur. İskânı gerçekleştiren cemaatler arasında Dağlılar, Hacı Himmetler, Hacı Garipler ve Hacı Ahmetler bulunmaktadır (Bayar, 2004: 178-179).

Yöre halkı köyün eski adının Yörökkartal olduğunu söylemektedir. Eskişehir merkeze bağlı Aşağıkartal köyünün eski adı Çerkezkartal olduğu için Yukarıkartal'ın adı da Yörökkartal olabilir şeklinde düşünülmektedir. Ayrıca yan yana bulunan Aşağıkartal ile Yukarıkartal köylerinin tek bir Kartal köyünden ayrılmış olabileceği ifade edilir (Ada, 2012: 164,165).

1900-1901 tarihli 25. Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'nde Kartal isminde merkeze bağlı bir köy bulunmaktadır. Köyün bu tarihteki nüfusu 24 hanede yaşayan 104 kişidir. Ayrıca aynı Salname'de merkeze bağlı 41 hane, 158 nüfuslu Çerkes Kartalı köyü de yer almaktadır (Doğru: 1989, 218).

Yusuflar

Tepebaşı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün etnik yapısını 25 hane Yörük oluşturur. Kaynak kişiye göre Domaniç'te yaylaya çıkan Karakeçili Yörükleri iskân faaliyetleri sonucunda buraya gelmiş, iki çiftlik bulunan bölgeden hangisinin alınması gerektiğini dedelerine sormuş ve onun sulu çifliği alın cevabı vermesi üzerine bugünkü Yusuflar köyünü almışlardır. Kaynak kişinin ifadelerinde Turgutlar köyü için net bir ifade bulunmazken köyün eski isminin Akçın olduğu belirtilmiştir.⁵⁴

Bayar'a göre Yusuf Bey cemaati ile birlikte uzun süre Aydın'da kışlamış, Domaniç'te yaylaya çıkmıştır. İskân edilme emrinin gelmesiyle önce Domaniç'e

⁵³ K.K.: Caullah Ata (Gör. Tar. : 19.07.2013).

⁵⁴ K.K.: Kamil Yılmaz - Ümmühan Yavuz (Gör. Tar. : 20.07.2013).

gitmişler ve burası yoğun olduğu için yerleşememişlerdir. Ardından bu bölgeye gelip vakıfta bulunan Akçin köyünü satın almış, kendisi Akçin'e, kardeşi Turgutlar'a yerleşmiş ve yeni kurduğu köye kendi adını vermiştir. Satış belgelerine göre köy 1840 yılında kurulmuştur (Bayar, 2004: 179-180).

“Köylerimiz” adlı eserde köy Akçin adıyla gösterilmiştir. Bu da Cumhuriyet'in ilanından sonra isim değişikliği yaşandığını ortaya koymaktadır. Ayrıca Ada, köy isminin Turgut ve Yusuf adlı iki kardeşten gelip gelmediği konusunun net olmadığını ifade etmiştir (Ada, 2012: 197-198).

1900-1901 tarihli 25. Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'nde Akçin ismiyle geçen köyde 38 hane, 143 nüfusun yaşadığı ifade edilmiştir (Doğru: 1989, 218).

İKİNCİ BÖLÜM DİL İNCELEMESİ

2.1. SESBİLGİSİ

2.1.1. Sesler

2.1.1.1. Ünlüler¹

Eskişehir İli Yörük Ağzları (EİYA)'ndaki ünlüleri, ölçünlü ünlüler ve ölçün dışı ünlüler olmak üzere iki başlık altında sınıflandırıyoruz.

2.1.1.1.1. Ölçünlü Ünlüler

Ölçünlü Türkiye Türkçesi (ÖTT) yazı ve konuşma dili, Türkiye Türkçesinin Tarihi Yazı Dilleri (TTTYD) ve Türkiye Türkçesi Ağzlarının (TTA) tamamında görülen ölçünlü ünlüler: /a/, /e/, /ı/, /i/, /o/, /ö/, /u/, /ü/.

Ünlüler	Özellikler	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
/a/	Düz, geniş, art	aralarına (I/07/73)	fakir (II/07/117)
/e/	Düz, geniş, ön	gecesi (II/07/141)	sādece (I/07/195)
/ı/	Düz, dar, art	yıllarında (I/08/29)	ğıyāfeti (II/07/153)
/i/	Düz, dar, ön	dik (I/15/51)	ziyarāte (II/09/03)

¹ Geniş bilgi için bk. Volkan Coşkun, "Türkiye Türkçesinde Ünlüler ve Ünsüzler", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 1999/I-II, Ankara, 1999, s. 41-45; Mustafa Altun, "Dilbilgisi Kaynaklarına Göre Türkçenin Ünlü ve Ünsüzleri", *Sakarya Üniversitesi Çalışma Taslağı*, Sakarya, 2008, s. 1-7.

/o/	Yuvarlak, geniş, art	çok (I/11/11)	doğtur (II/09/05)
/ö/	Yuvarlak, geniş, ön	gördü (II/09/05)	töbesi (I/13/123)
/u/	Yuvarlak, dar, art	otururla (I/13/142)	ğanunu (II/14/112)
/ü/	Yuvarlak, dar, ön	yörük (II/16/17)	üniversitesinden (I/14/17)

1. Çizelge: Ölçünlü Ünlüler

Bu ünlüler dışında, kısmen ölçünlü sayılabilecek ancak yaygınlığı lehçe ve ağızlara göre değişkenlik gösteren bir “kapalı e” ünlüsü vardır.

2.1.1.1.2. Ölçün Dışı Ünlüler²

Genellikle TTA’da ve çok seyrek olarak ÖTT konuşma dilinde görülebilen ölçün dışı ünlüler: [ä], [á], [â], [ã], [è], [í], [ó], [ò], [ô], [ú].

EİYA’da görülen bu ünlüleri sık görülenler ve seyrek görülenler olmak üzere iki başlık altında sınıflandırıyoruz.

2.1.1.1.2.1. Sık Görülen Ünlüler

2.1.1.1.2.1.1. [á] ünlüsü (512) : Düz, geniş, yarı art ünlü.

Konum	Türkçe sözcüklerde örnekler	Alıntı sözcüklerde örnekler
Ön seste	ámcanı (I/05/123), ál (I/08/101)	álлах (I/16/176), áşgerde (I/18/103)

² Geniş bilgi ve örnekler için bk. Mukim Sağır, “Anadolu Ağızlarında Ünlüler”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 1995, Ankara, 1997, s. 377-390.

İç seste	ķabáydı (II/05/20), sıráynán (II/05/40)	hocáydı (I/19/12), tũlbándaŋ (I/19/83)
Son seste	buráyá (II/01/101), ótekiná (I/13/63)	ġalibá (II/19/39), meselá (II/04/108)

2. Çizelge: [á] ünlüsü

2.1.1.1.2.1.2. [i] ünlüsü (271) : Düz, dar, yarı art ünlü.

Konum	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
Ön seste	iŧe (I/17/39)	ísanlar (II/08/09), ínŧallaġ (I/21/178)
İç seste	ġabariýdı (II/19/63), getirincá (I/28/104)	saġíbine (II/15/54), keyfimiŋ (I/05/93)
Son seste	yaķayı (I/17/62), yapılıdı (II/13/02)	fēdásı (II/09/10), rāzı (I/27/45)

3. Çizelge: [i] ünlüsü

2.1.1.1.2.1.3. [ú] ünlüsü (80): Yuvarlak, dar, yarı art ünlü.

Konum	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
Ön seste	úrda (I/11/01) úç (I/30/08), úrhan (I/19/02)	úniwersite (II/11/66)
İç seste	búrusuŋ (II/17/60), ġúnúmúzde (II/08/108)	núfus (I/12/15), hükúmat (I/13/93), vucútüm (II/19/24)
Son seste	taġınıyúdu (II/13/21), õreniyú (I/09/43) obúru (I/27/93)	--

4. Çizelge: [ú] ünlüsü

2.1.1.1.2.1.4. [â] ünlüsü (48): Düz, yarı geniş, art ünlü.

Konum	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
Ön seste	--	--
İç seste	yıkāyoduğ (I/13/110), oқuyacıdığ (I/14/239), ortāya (II/19/210), bābamgil (II/11/36)	--
Son seste	burdā (I/11/96), ōrmanā (II/14/85), ğızā (I/12/91), baқırlarā (I/22/74)	--

5. Çizelge: [â] ünlüsü

2.1.1.1.2.1.5. [ê] ünlüsü³ (525) : Düz, yarı geniş, ön ünlü.

Kapalı e ünlüsü EİYA’da Türkçe sözcüklerde çoğunlukla kökte görülür. Bununla birlikte sınırlı sayıda iç seste ve son seste görüldüğü örnekler bulunmaktadır.

Konum	Türkçe Sözcüklerde
Ön seste	érkekler (I/25/61), éȳidi (II/17/41), éskiden (I/01/41)
İç seste	dedéye (I/27/28), veréciz (II/05/71), isdeméyolar (II/04/35)
Son seste	görümçé (I/03/117), kendé (II/02/05), dün̄lerné (I/01/52)

6. Çizelge: [ê] ünlüsü

Kapalı e ünlüsü, EİYA’da bulunan alıntı sözcüklerde ön seste, iç seste ve son seste yer alabilmektedir.

³ Geniş bilgi için bk. Emine Yılmaz, “Ana Türkçede Kapalı e Ünlüsü”, *Türk Dilleri Araştırmaları-I*, Ankara, 1991, s. 151-165; Mehmet Dursun Erdem, Münteha Gül, “Kapalı e (è) Sesi Bağlamında Eski Anadolu Türkçesi-Anadolu Ağızları İlişkisi”, *Karadeniz Araştırmaları*, S. 11, Ankara, 2006, s. 111-148.

Konum	Alıntı Sözcüklerde
Ön seste	étiyar (II/14/123), éснаflara (I/05/174), évveli (I/21/27)
İç seste	berékāt (II/19/175), béyaz (I/22/93) pèrşembeden (I/23/23)
Son seste	antiké (II/19/216), evelindé (II/13/45), bezé (II/16/109)

7. Çizelge: [é] ünlüsü-2

2.1.1.1.2.2. Seyrek Görülen Ünlüler

2.1.1.1.2.2.1. [ó] ünlüsü (27): Yuvarlak, geniş, yarı art ünlü.

Konum	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
Ön seste	óbür (I/05/62), óte (II/06/58)	--
İç seste	bilmiyós (I/14/132), oluyórdú (I/25/101)	televizón (II/19/144), kóy < kóy (I/02/35)
Son seste	--	--

8. Çizelge: [ó] ünlüsü

2.1.1.1.2.2.2. [ö] ünlüsü (26): Yuvarlak, yarı dar, art ünlü.

Konum	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
Ön seste	örman (I/06/33), öndan (II/15/50) órda (II/03/150)	--
İç seste	oğudamóyolar (I/07/108), yóqarı (II/07/103), görüz (II/19/166)	istanböldá (I/18/142)
Son seste	orayó (I/04/42)	banyó (II/04/120)

9. Çizelge: [ö] ünlüsü

2.1.1.1.2.2.3. [â] ünlüsü (3) : Yarı düz, geniş, art ünlü.

Konum	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
Ön seste	--	--
İç seste	--	--
Son seste	ğocâ (II/08/09), vâ (II/14/45)	--

10. Çizelge: [â] ünlüsü

2.1.1.1.2.2.4. [ô] ünlüsü (1) : Yuvarlak, yarı dar, ön ünlü.

Konum	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
Ön seste	--	--
İç seste	gôzelce (II/01/137)	--
Son seste	--	--

11. Çizelge: [ô] ünlüsü

2.1.1.1.2.2.5. [ä] ünlüsü (1) : Düz, geniş, yayvan, ön ünlü.

Konum	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
Ön seste	--	--
İç seste	besbälli (I/03/16)	--
Son seste	--	--

12. Çizelge: [ä] ünlüsü

2.1.1.1.3. UZUN ÜNLÜLER⁴

2.1.1.1.3.1 Birincil Uzun Ünlüler

2.1.1.1.3.1.1 Türkçe Sözcüklerde

ÖTT’de bulunmayan birincil uzun ünlülerin bir kısmı EİYA’da korunmuştur. Birincil uzun ünlülerin korunduğu bazı sözcükler aşağıdaki tabloda karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Tabloda yer alan “arka” sözcüğü ise karşılaştırma yapılan çalışmalarda tanıklanamamıştır.

EİYA	ATAUÜ*	BAAVU**	EATAÜÜ***	AMA****	UİA*****
ādım (I/13/227)	--	--	ād	--	--
āldı (II/05/53)	--	āl-	āl-	āl-	āl-
āltına (II/13/118)	--	ālt	--	ālt	--
āş (I/20/108)	āş	--	āş	--	āş
ārkasına (I/29/348)	--	--	--	--	--
āylī (I/03/26)	--	--	āy	--	--

⁴ Geniş bilgi için bk. Cahit Başdaş, “Türkiye Türkçesinde Aslî Uzunluk Belirtileri”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 2004/II, Ankara, 2006, s. 19-30; Gürer Gülsevin, “Eski Anadolu Türkçesi Ağzlarında Uzun Ünlüler Üzerine”, *Dil Araştırmaları*, S. 5, Ankara, Güz 2009, s. 39-56; Lajos Ligeti, “Türkçede Uzun Vokaller”, çev. Tayyip Gökbilgin, *Türkiyat Mecmuası*, S. VII-VIII, İstanbul, 1942, s. 82-94; Mehmet Dursun Erdem, “Anadolu Ağzlarında Görülen Birincil Ünlü Uzunlukları Üzerine” *Turkish Studies*, Volume. 3/3, Ankara, 2008, s. 502-562; Osman Nedim Tuna, “Köktürk Yazılı Belgelerinde ve Uygurcada Uzun Vokaller”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, Ankara, 1960, s. 213-282; Talat Tekin, *Ana Türkçede Aslî Uzun Ünlüler*, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 1975; Zeynep Korkmaz, “Batı Anadolu Ağzlarında Aslî Vokal Uzunlukları Hakkında”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, Ankara, 1953, s. 197-203; Zeynep Korkmaz, “Eski Anadolu Türkçesinde Aslî Ünlü (Vocal) Uzunlukları”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, S. XXVI/3-4, Ankara, 1971, s. 67-84; Zikri Turan, *Eski Anadolu Türkçesi’nde Ünlü Uzunlukları*, Açıksoz Yayınları, Malatya, 1993.

āyrı (I/09/91)	--	--	--	āyrı	--
āz (II/19/225)	āz	--	āz	āz	--
bāsmış (I/02/91)	--	bās-	--	--	bās-
bēn (I/03/59)	--	--	bēn	--	bēn
bīlirdi (II/02/03)	--	--	bīl-	--	--
bū (I/05/74)	bū	bū	bū	--	--
çālgıcı (I/03/59)	--	çāl-	--	--	--
dōldu (II/19/166)	tōl-	--	--	--	dōl-
ēvde (I/29/265)	--	ää'v	--	--	ēv
gēlces (I/16/117)	--	gääl-	--	--	gēl-
gūn (I/28/55)	--	gū'n	gūn	--	--
īki (I/26/139)	ēki	--	īki	--	--
kēndi (I/13/94)	--	kää'ndi	--	--	kēndi
ōlur (II/17/115)	--	ōl-	ōl-	--	--
ōn (I/26/105)	ōn	ōn	ōn	--	--
ōrda (I/08/52)	--	--	--	ōrda	ōrdan

örtalı_a (I/18/44)	--	--	--	ōrta	--
ōldü (I/21/101)	--	ō'l-	--	--	--
sōrdum (I/21/146)	sōr-	sōr-	sōr-	--	sōr-
ūç (I/11/85)	ūç	ūş	ūç	--	--
vār (I/07/17)	bār	vār	vār	vār	vār
yīyoz (I/23/122)	yē-	yī-	yī-	--	--

13. Çizelge: Türkçe sözcüklerde birincil uzun ünlüler

* Ana Türkçede Aslî Uzun Ünlüler, ** Batı Anadolu Ağzlarında Vokal Uzunlukları, *** Eski Anadolu Türkçesinde Aslî Ünlü Uzunlukları, **** Afyonkarahisar Merkez Ağzı, ***** Uşak İli Ağzları

2.1.1.1.3.1.2. Alıntı Sözcüklerde

Ön seste	/ā/	ālemē (I/19/34), āciļ (II/14/42), āmin (I/23/136)
	/ī/	īmara (I/29/115), īman (II/02/10), īcar (I/07/134)
	/ū/	--
İç seste	/ā/	cāhilīk (I/01/13), cenābıhaqqa (I/01/32), esāsı (II/12/55)
	/ī/	samīmidik (II/12/105), iklīm (I/13/105)
	/ū/	mevzūla (I/29/129), aşūre (II/10/47)
Son seste	/ā/	imzā (I/20/10), meyvā (II/11/113), helvā (II/14/53)
	/ī/	tabī (I/28/184), yārabbī (I/15/85)
	/ū/	būlū << bülūğ (II/12/70)

14. Çizelge: Alıntı sözcüklerde birincil uzun ünlüler

2.1.1.1.3.2. İkincil Uzun Ünlüler

2.1.1.1.3.2.1. Ses Olaylarına Bağlı İkincil Uzun Ünlüler

Erime, büzülme, derilme, ünlü kaynaşması ve ünsüz düşmesi gibi ses olaylarına bağlı olarak görülen uzun ünlüler, ikincil uzun ünlülerdir. EİYA'da da bu tür ünlülerin birçok örneği vardır.

Ses olayı	Ünlüler	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
Erime	/ā/, /ē/	ğızādırdık (I/01/61), vēmemiş (II/11/24)	şēdi (II/11/06), bāçe (I/06/33)
	/ī/, /î/	sīmāyo (I/18/22), gīdiridik (II/08/24)	īsana (I/18/82), nīse (I/25/58)
	/ō/, /ö/	ōlannarımı (I/18/100), bōlü (I/01/41)	zōnan (II/05/68), kōden (II/13/145)
	/ū/, /ü/	būday (I/06/34), üleydi (II/03/80)	mūtarlık (I/10/48), mūteç (I/21/138)
Büzülme	/ā/, /ē/	ā (I/05/157), çekirdēni (I/24/65)	ķādı (II/16/151), şēre (II/16/151)
	/ī/, /î/	sīr (II/14/104), dedīnden (I/28/207)	sandīṅ (I/23/188), selānīm (II/07/194)
	/ō/, /ö/	yōrt (II/16/138)	kōmüzde (II/04/87)
	/ū/, /ü/	ğoydūmuz (I/02/113), dūnüm (II/10/11)	zorlūmuz (I/10/123), pūskūt (I/05/76)
Derilme	/ā/, /ē/	aşşā (I/13/172), olucē (II/10/38)	vallā (I/12/11)
	/ī/, /î/	yapdī (I/14/50), hepcī (II/19/122)	fitī (I/21/81), alektīrī (II/08/101)
	/ō/, /ö/	yazamō (I/07/108)	--
	/ū/, /ü/	çocū (I/07/135), güççū (I/05/75)	--

Ünlü kaynaşması	/ā/, /ē/	--	sāinde (I/22/83), itāt (I/27/142), cemāt (I/28/228), zirāt (I/12/75)
-----------------	----------	----	--

15. Çizelge: Ses olaylarına bağlı ikincil uzun ünlüler

2.1.1.1.3.2.2. Edime Bağlı Uzun Ünlüler

Herhangi bir kurala bağlanmadan, dil kullanıcısının edimine bağlı olarak vurgu ve tonlama yoluyla ortaya çıkan uzun ünlülerdir. Bu uzun ünlülerin ortaya çıkışını sevinç, öfke, seslenme, heyecan gibi durumlar belirler.

Konum	Ünlüler	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
Ön seste	/ā/, /ē/	āyranı (I/28/127), ēvlerde (I/13/305)	āvluda (II/07/58), ērzaqlāmızı (II/18/85)
	/ī/, /ī̄/	īstemedi (I/03/44), īndiri (II/19/78)	īlaç (II/18/176) īncir (I/22/26)
	/ō/, /ō̄/	ōrman (I/02/62), oğul (I/13/18)	ōsman (I/09/107)
	/ū/, /ū̄/	ūlkü (I/28/04)	--
İç seste	/ā/, /ē/	bārdak (I/21/124), bēlli (II/04/117)	aqrāba (II/11/60), dēvam (II/04/105)
	/ī/, /ī̄/	yīkardıķ (I/07/95), kīmse (II/06/156)	hayīr (II/19/03), nişannı (I/03/41)
	/ō/, /ō̄/	bōzdu (II/07/101), kōprü (I/06/30)	purodōkdōr (I/29/51), 'çōrba (II/15/20)
	/ū/, /ū̄/	olūrdu (I/21/164), küçūke (I/20/11)	mūhtecin < muhtaç (I/30/108), kūtahyadan (I/11/109)
	/ā/, /ē/	qarā (II/04/23), süpürgē (I/28/119)	cumā (II/03/98)

Son seste	/ĩ/, /ĩ̄/	tadĩ (I/28/194), ŧimdiĩ (I/06/13), geliniĩ (II/17/94)	ķırmızıĩ (II/07/190)
	/õ/, /ȭ/	--	kilõ (I/23/91), tiyatrõ (II/07/148)
	/ũ/, /ũ̄/	yo_urdũ (I/23/77), dolũ (I/07/98), sũtũ (I/24/15)	--

16. Çizelge: Edime bağlı ikincil uzun ünlüler

2.1.1.1.4. Kısa Ünlüler

Kısa ünlüler, normal uzunluktaki ünlülerin boğumlama sürelerinden daha kısa sürede boğumlanan ünlülerdir (Korkmaz, 2007: 147). EİYA'da Türkçe ve alıntı sözcüklerde kimi ünlülerin kısa örnekleri görülür. Bu kısalık çoğunlukla /ı/ (575) ve /i/ (1040) ünlüleri üzerindedir. Bununla birlikte diğer ünlülerin de ön, iç ve son seste kısa örnekleri vardır. Vurgusuzluk, konuşma hızı ve çeşitli ses olayları kısalığın sebebi olabilmektedir.

Konum	Ünlüler	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
Ön seste	/ă/, /ě/	ă_arka (I/29/108)	--
	/ĩ/, /ĩ̄/	ĩşde (I/12/60), ĩmece (I/19/143)	ĩřtانبula (II/15/42)
	/õ/, /ȭ/	õđă (I/13/83), õđce (I/25/56)	--
	/ũ/, /ũ̄/	ũnnarıđ (II/10/94)	--
İç seste	/ă/, /ě/	gidėkene (II/09/14), dõřcėseđ (II/10/99), arăbala (I/02/95), ayăcıkłımın (I/10/72)	sėne (II/06/60), mėsėla (II/07/89), ayđubădan (I/02/20), âķrăbayı

			(I/06/59) tarāfindan (I/12/110)
	/ĩ/, /ĩ̇/	gelĩyo (I/29/408), gelĩnim (I/30/142), çırpıveri (II/19/156)	ayıb (I/05/44), hısımı (I/05/157), hıdırelleze (I/13/137), sĩne (I/30/68),
	/õ/, /õ̇/	bilmıyõruz (I/26/35), yapıyõnõ (II/08/40), dõrtı (I/08/95)	kõyde (II/10/88)
	/ũ/, /ũ̇/	duyũyoñ (I/13/29), burũdan (I/14/101), gũnũnde (II/11/07) bũyũdũm (II/12/23)	pũrofõsõrler (I/14/14), mũrũvet (II/15/01)
Son seste	/ã/, /ẽ/	nereyẽ (I/14/167), imeceyẽ (I/14/284), gõcayã (II/06/122), orlardã (II/09/49)	vallã (II/07/23), vallahã (II/11/57), denẽ << tane (I/03/113), senẽ (I/26/16)
	/ĩ/, /ĩ̇/	ẽsgidenđĩ (I/13/131), yeñĩ (I/13/155), ğarncĩ (II/03/153), burıyĩ (II/06/117)	bazĩ (I/30/89), razĩ (I/30/102), vallãhĩ (I/14/155), yanĩ (I/30/109)
	/õ/, /õ̇/	pişĩriyõ (I/25/14), ğaybediyõ (I/16/205),	telivizyõ (II/12/45) kõmposıõ (I/24/66)
	/ũ/, /ũ̇/	ğullanılmıyũ (I/19/163), bulğurũ (I/24/24), gõtũrũyũ (II/15/114), ũçũncũşũ (II/05/77)	--

17. Çizelge: Kısa ünlüler

2.1.1.1.5. İkiz Ünlüler⁵

2.1.1.1.5.1. Birincil İkiz Ünlüler

Herhangi bir ses olayına bağlı olmaksızın sadece alıntı sözcüklerde bulunan ikiz ünlülerdir. Alıntı sözcüklerde bulunan ikiz ünlülere çift ünlü adı da verilmektedir.

İkiz Ünlüler	Alıntı Sözcüklerde
a_a	sa_ağ* (I/11/119)
o_a	--
u_a	mu_azzez* (I/05/39)
ü_o	--

18. Çizelge: Birincil ikiz ünlüler

* İşaretili örneklerde ünlü açıklığında kaybolmuş bir ayın ünsüzü vardır. Ancak eş zamanlı olarak bakıldığında bu ağızda bu ünsüz kullanılmamaktadır.

2.1.1.1.5.2. İkincil İkiz Ünlüler

2.1.1.1.5.2.1. Ses Olaylarına Bağlı İkincil İkiz Ünlüler

2.1.1.1.5.2.1.1. Yükselen İkiz Ünlüler

EİYA’da bulunan Türkçe sözcüklerde, ad ve eylem köklerinde iki ünlü arasında bulunan veya eklenme sırasında geçici olarak iki ünlü arasında kalan /ğ/, /h/, /k/, /n/, /r/, /y/ ünsüzlerinin kaybolması sonucu oluşan ikiz ünlüler görülür. Aynı olay alıntı sözcüklerde çok seyrek görülür. Herhangi bir ünsüzün kaybolması söz konusu olmadan, ulanma yoluyla oluşan ikiz ünlüler de vardır. Ünsüz kaybolması veya ulanma yoluyla oluşan bu ikiz ünlülerden birincisi normal süreli, ikincisi uzun olan “Yükselen İkiz Ünlüler”in EİYA’daki örnekleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

⁵ Geniş bilgi için bk. Rıza Gül, Mehmet Hazar, “İkiz Ünlülü ve Çift Ünlülü Kelimeler Üzerine Bir Tespit Çalışması”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 2009/II, Ankara, 2009, s. 51-70.

İkiz Ünlüler	Türkçe sözcüklerde	Alıntı (+Türkçe) sözcüklerde
a_ā	sa_ār (I/05/173)	mela_āt (II/15/33)
i_ā	bi_āltı << bir altı (I/14/156)	--
u_ā	çolu_ā (I/20/173)	--
ü_ā	--	sünnü_ā (I/07/182)
a_ē	--	ta_ēsgiden (I/13/56)
e_ē	ye_ēnim (I/15/12)	--
ı_ē	ğāldı_ē << kaldı e (I/18/17)	--
i_ē	birli_ē (II/11/22)	--
e_ī	de_īrmene (I/20/50)	--
i_ī	çifli_ī (II/11/22)	bi_ītiyāciñ (I/21/146)
a_ō	ğaramusta_ōlu (I/13/241)	--
e_ō	şe_ōldu (II/14/04)	--
i_ō	bi_ōlum (II/19/31) emekli_ōldu (I/07/158)	--
o_ō	geliyo_ōn (I/26/16), o_ōlannar (II/11/80)	--
u_ō	ōlu_ōlu (II/11/18)	--
ö_ū	bö_ūnkünner (I/18/49)	--

19. Çizelge: Yükselen ikiz ünlüler

2.1.1.1.5.2.1.2. Alçalan İkiz Ünlüler

Birincisi uzun, ikincisi normal süreli ünlüden oluşan ikiz ünlülerdir.

İkiz Ünlüler	Türkçe sözcüklerde	Alıntı (+Türkçe) sözcüklerde
ā_a	sā_ardığ (II/01/31)	mā_alle (I/03/37)
ā_e	--	şikā_etim (I/18/173), hikā_esini (I/08/09)
ā_ı	ğızlā_ından (I/04/23)	allā_ım << allah+ım (I/05/42)

ā_ı	tā_ıyı << daha iyi (II/05/29)	ā_ıt (I/08/116)
ā_ö	sā_öl (II/17/17)	--
ā_ö	dā_önce (I/10/81)	--
ā_u	ā_u (I/15/58)	yā_u << yahu (I/12/05)
ē_a	nē_arasın (II/19/181)	--
ē_e	dē_e (I/19/59)	--
ē_ı	ē_ıridik (I/20/165)	pidē_ı << pide+yi (II/16/129)
ē_ö	dünnē_ölürdü (II/18/165)	--
ē_u	dē_u (I/14/206)	--
ī_ı	sī_ır (I/03/38)	--
ī_ö	hastalī_öldü (II/05/47)	--
ī_e	yī_eni (II/09/131)	--
ī_ı	geçdī_ı (II/12/15)	domanī_ıı (I/09/111)
ō_a	çō_aldı (I/06/43)	diplō_alamadım (I/14/238)
ō_ö	çō_öldü (I/20/32)	
ō_u	yō_urt (II/18/42)	nō_ut (I/01/51)
ō_ü	ō_üdüyon (II/06/104)	kō_ümüs (I/13/39)
ū_ı	oldū_ıçin (I/15/68)	--
ū_ö	yoklū_öldündan (I/19/30)	--
ū_u	toklū_u (I/28/258), çocū_unnarı (II/19/16)	--
ū_ü	--	gū_üm (I/12/113)

20. Çizelge: Alçalan ikiz ünlüler

2.1.1.1.5.2.1.3. Eşit İkiz Ünlüler

Birincisi ve ikincisi normal süreli ünlüden oluşan ikiz ünlülerdir.

İkiz Ünlüler	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı (+Türkçe) Sözcüklerde
a_a	sa_a << sana (II/13/127)	ma_alle (I/16/65)
a_e	doldurdula_eve (II/11/59)	saba_ezanında (I/16/115)
a_ı	a_ıca (I/19/32)	a_ırına << ahır+ (II/18/200)
a_i	da_işde (I/07/45)	sa_ıbini (I/05/153)
a_o	sa_ol (I/13/76)	hasda_oluncağ (II/05/55)
a_ö	--	siya_örtme (I/24/77)
a_u	--	a_usdos (I/26/121)
a_ü	a_üç (I/08/122)	--
e_a	ne_arasın (II/19/118)	huriye_abam (I/03/88)
e_e	be_e << bana (I/03/51)	idäre_etmişler (I/10/60)
e_i	de_il (I/12/29)	şe_irde (II/12/60)
e_o	şe_oldu (I/20/88)	--
e_ö	öle_öle (I/29/333)	--
e_u	verive_unnara (II/06/153)	--
e_ü	e_üş (II/19/16)	--
ı_a	babalı_a (I/03/32)	--
ı_e	ā_ırdı_eveli (II/01/34)	--
ı_ı	yı_ılırdı (I/20/64)	--
ı_i	ğarannı_in << karanlık in (I/26/44)	hacı_ismā_iliğ (II/15/81)
ı_o	nası_olsa (I/29/193)	razı_ossun (I/18/81)
ı_u	mı_u (I/14/127)	--
i_a	bi_arada (I/18/94)	mi_alıçık (II/03/191)
i_e	birli_e (I/27/55)	tembi_etdik (I/29/184)
i_i	ni_işler (I/17/25)	tabi_istanbulda (I/29/34)
i_o	mi_olur (I/14/158)	nağli_oldu (II/06/37)
i_ö	bi_önce (I/29/204)	--
i_u	bi_u (II/19/68)	--
i_ü	iki_üş (I/21/153)	--

o_a	so_an (I/26/148), bo_azına (II/06/186)	--
o_e	o_evde (I/13/146)	--
o_i	o_işde (I/27/77)	--
o_o	o_uyyo_orda (I/07/62)	--
o_ö	olmuyo_öle (I/24/57)	--
o_u	so_uk (II/03/68)	no_utumuz (I/24/92)
ö_e	'dö_eriz (I/22/104)	kö_e < köy+ (II/16/23)
ö_ü	bö_ün (I/24/117)	kö_ünj < köy+ (II/10/22)
u_a	şu_anda (I/29/129)	mu_ağ_ğak (II/19/95)
u_i	yu_in << yuv- (I/02/80)	--
u_o	u_oğulları (I/02/28)	--
u_ö	olurdu_öle (II/14/57)	--
u_u	tu_um (I/01/54)	--
u_ü	sürüyodu_üle (I/13/352)	--
ü_e	--	mü_endisiş (I/14/207)
ü_i	ölü_iniydi (I/20/87)	--
ü_ö	ölü_ölü (I/20/163)	--
ü_u	--	nü_us (I/01/09)
ü_ü	dü_ün (I/25/71)	--

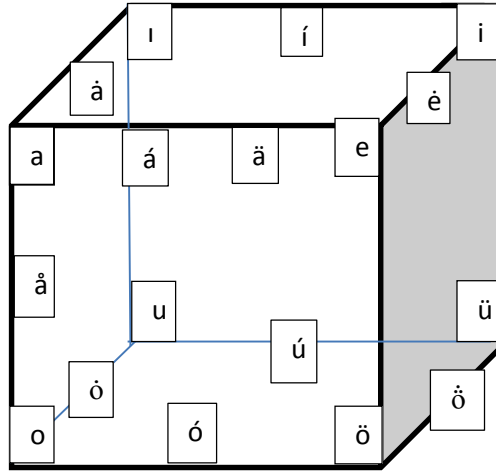
21. Çizelge: Eşit ikiz ünlüler

Ünlüler Çizelgesi

	DÜZ				YARI YUV.	YUVARLAK		
	GENİŞ	YARI GENİŞ	EN GENİŞ	DAR		GENİŞ	YARI GENİŞ	DAR
ART	a	â		ı	â	o	ô	u
YARI ART	á			í		ó		ú
ÖN	e	è	ä	i		ö	ô	ü

22. Çizelge: Ünlüler

Ünlü Küpü

1. Şekil: Ünlü Küpü

2.1.1.2. Ünsüzler⁶

EİYA'daki ünsüzleri ölçünlü ünsüzler ve ölçün dışı ünsüzler olmak üzere iki başlık altında sınıflandırıyoruz.

⁶ Geniş bilgi için bk. Coşkun, a.g.m., s. 45-50; Altun, a.g.m., s. 7-14.

2.1.1.2.1. Ölçünlü Ünsüzler

ÖTT yazı ve konuşma dili, TTTYD ve TTA'nın tamamında görülen ölçünlü ünsüzler: /b/, /c/, /ç/, /d/, /f/, /g/, /ğ/, /ğ/, /h/, /j/, /k/, /k/, /l/, /m/, /n/, /n/, /p/, /r/, /s/, /ş/, /t/, /v/, /y/, /z/.

Ünsüzler	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
/b/	büyüktü (I/15/89)	tābi (II/14/58)
/c/	gece (II/14/70)	cāmide (I/16/121)
/ç/	çalışıyuz (II/18/120)	pişinç (I/01/51)
/d/	āldırdım (I/01/64)	hasdalandı (II/05/80)
/f/	ufak (II/06/185)	esnaflığdan (I/02/21)
/g/	günneri (I/05/41)	beygiren (II/07/110)
/ğ/	bulğurumuz (I/07/67)	ğaymağam (II/09/110)
/ğ/	sağardığ (II/10/93)	ağıra (I/09/39)
/h/	hanımıñdan (I/12/40)	hamamlığ (II/07/89)
/j/	--	mejbür (II/05/83)
/k/	ineklerden (II/17/101)	mahkeme (I/03/44)
/k/	yağınca (I/05/118)	vağtı (II/03/22)
/l/	ğullanırlarmışdı (II/08/47)	allağa (I/19/39)
/m/	orman (I/11/122)	dāmatlar (II/06/123)
/n/	yanına (II/16/136)	hayvana (I/19/102)
/n/	yalıñız (I/19/103)	--
/p/	toplanır (I/13/142)	pēşembe (II/10/30)
/r/	börek (II/08/74)	mezārleri (I/14/126)
/s/	sallatcaz (I/04/15)	fasılye (II/19/15)
/ş/	yaşımda (II/19/09)	nişannı (I/05/55)
/t/	bitirip (I/14/166)	antireden (II/07/74)

/v/	veriyo (II/10/66)	manavlar (I/06/57)
/y/	yörükleri (I/09/117)	tayin (II/14/127)
/z/	ayazdı (II/06/63)	zaman (I/14/247)

23. Çizelge: Ölçünlü Ünsüzler

2.1.1.2.2. Ölçün Dışı Ünsüzler⁷

Genellikle TTA'da ve çok seyrek olarak ÖTT konuşma dilinde görülebilen ölçün dışı ünsüzler: [Ç], [F], [g̃], [h̃], [K], [k̃], [k̃́], [l̃], [P], [S], [T], [ṽ], [ʻ].

Bu ünsüzleri sık görülenler ve seyrek görülenler olmak üzere iki başlık altında sınıflandırıyoruz.

2.1.1.2.2.1. Sık Görülen Ünsüzler

2.1.1.2.2.1.1. [h̃] ünsüzü (147) : Art damak /h/ ünsüzü. Sıklıkla Türkçe sözcüklerde yer almasına rağmen seyrek olarak alıntı sözcüklerde de karşılaşılmaktadır. Türkçe sözcüklerde /k̃/>[h̃] değişimiyle ortaya çıkmıştır.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
bağ (I/13/219)	vahtında (II/09/53)
yağardıh (II/08/44)	ağılı << ağıl+lı (II/09/72)
yaptıh (I/20/36)	ıspanağ << ıspanak (II/08/77)

24. Çizelge: [h̃] ünsüzü

2.1.1.2.2.1.2. [K] ünsüzü (71) : /g/ - /k/ arası yarı ötümlü ünsüz. Genel olarak ünlü açıklığında ortaya çıkmaktadır.

⁷ Geniş bilgi ve örnekler için bk. Mukim Sağır, "Anadolu Ağzlarında Ünsüzler", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 1995, Ankara, 1997, s. 391-409.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
eKiyo (I/10/118)	selāniK (II/16/41)
yemeK (II/08/72)	--
'Kitmedim (I/30/148)	--

25. Çizelge: [K] ünsüzü

2.1.1.2.2.1.3. [I] ünsüzü (218) : Ön damaksıl /l/ ünsüzü. Çoğunlukla alıntı sözcüklerde görülmesine rağmen Türkçe sözcüklerde de birkaç örneği vardır.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
orayla (I/10/50)	mesela (I/05/124)
golay (II/19/17)	hala (I/28/33)
dolduruladi (II/19/193)	filan (I/13/21)

26. Çizelge: [I] ünsüzü

2.1.1.2.2.1.4. [P] ünsüzü (66) : /b/ - /p/ arası yarı ötümlü ünsüz. Genel olarak ünlü açıklığında ortaya çıkmaktadır.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
Pişirmiyomuş (I/24/42)	Pacalıñ (I/28/186)
dePerlerdi (II/10/101)	münāsiP (II/10/84)
yaPıcam (II/12/88)	haP (I/05/22)

27. Çizelge: [P] ünsüzü

2.1.1.2.2.1.5. [S] ünsüzü (80) : /s/ - /z/ arası yarı ötümlü ünsüz. Genel olarak ünlü açıklığında ortaya çıkmaktadır.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
deriS (I/10/91)	Sobayı (I/05/84)
biSim (II/15/52)	Sebzemiz (I/07/21)
ğuSu (II/01/86)	beyaS (II/15/63)

28. Çizelge: [S] ünsüzü

2.1.1.2.2.2. Seyrek Görülen Ünsüzler

2.1.1.2.2.2.1. [Ç] ünsüzü (56) : /c/ - /ç/ arası yarı ötümlü ünsüz.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
yıkadıķÇa (I/10/103)	Çeyizlerimi (I/03/78)
böcekÇilī (I/12/35)	ħaÇıya (II/15/94)
türkÇe (II/06/109)	Çeket (II/15/86)

29. Çizelge: [Ç] ünsüzü

2.1.1.2.2.2.2. [F] ünsüzü (13) : /f/ - /v/ arası yarı ötümlü ünsüz. Alıntı sözcüklerde rastlanırken Türkçe sözcüklerde hiç rastlanmamıştır.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
--	Fallā (I/16/27)
--	manaF (I/06/15)
--	ğaFanosdan (II/19/194)

30. Çizelge: [F] ünsüzü

2.1.1.2.2.2.3. [ğ] ünsüzü (4) : Ön damak /g/ ünsüzü. Yalnızca alıntı sözcüklerde art ünlüler yanında bulunur.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
--	ǵavur (I/28/263)
--	tezgālarımı (II/02/41)

31. Çizelge: [ǵ] ünsüzü

2.1.1.2.2.2.4. [k̄] ünsüzü (57) : Ön damak /k/ ünsüzü. Yalnızca alıntı sözcüklerde art ünlüler yanında bulunur.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
--	bekār (I/29/373)
--	'nikāḥladılar (I/30/133)
--	hikāyē (II/05/60)

32. Çizelge: [k̄] ünsüzü

2.1.1.2.2.2.5. [k̆] ünsüzü (48) : Dip damak /k̆/ ünsüzü. Hem Türkçe kökenli hem de alıntı sözcüklerde rastlanmaktadır.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
saḳlallardı << sakla- (II/09/63)	ḳayāmdan (II/09/98)
ḳaḳamayu (II/09/04)	ḳına (II/13/43)
yoḳ (II/09/11)	ḳanepeye (II/09/05)

33. Çizelge: [k̆] ünsüzü

2.1.1.2.2.2.6. [T] ünsüzü (61) : /d/ - /t/ arası yarı ötümlü ünsüz. Genel olarak ünlü açıklığında ve ulama sonucu ortaya çıkar.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
Tikensizi (I/06/47)	Tuşman (I/03/32)
saTıyolar (I/08/40)	Tāne (II/18/192)
Tutarlādı (II/18/66)	amelī_ăT_ōldu (II/09/121)

34. Çizelge: [T] ünsüzü

2.1.1.2.2.2.7. [v] ünsüzü (5) : Çift dudak /v/ ünsüzü. Türkçe sözcüklerde ender olarak rastlanırken alıntı sözcüklerde hiç rastlanmamıştır.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
utanışivērdík (II/08/10)	--
gülüşüvērince (II/08/11)	--
çekilivērdík (II/08/11)	--

35. Çizelge: [v] ünsüzü

2.1.1.2.2.2.8. [ʔ] ünsüzü (1) : Tonsuz, patlayıcı gırtlak ünsüzü. EİYA'da tek örnekte rastlanmıştır.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
gě' << gel (I/02/03)	--

36. Çizelge: [ʔ] ünsüzü

2.1.1.2.3. Zayıf Ünsüzler

Belirsiz bir biçimde telaffuz edilen ve düşmek üzere olan ünsüzlerdir. Ünsüzlerin bu biçimde belirsizleşmesi kimi durumlarda ünlü uzunluğuna sebep olur.

2.1.1.2.3.1. /d/ ünsüzü (290) : Düşmek üzere olan /d/ ünsüzü.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
burdā (I/08/69)	murād (I/11/37)
çıkaryolāmişdī (I/10/60)	ğādāñ << kadar (II/17/119)
şimdī (I/12/69)	--

37. Çizelge: /d/ ünsüzü

2.1.1.2.3.2. /h/ ünsüzü (497) : Düşmek üzere olan /h/ ünsüzü.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
eḥ (I/09/44)	sabaḥa (I/12/92)
daḥā (II/18/164)	ḥocası (I/13/144)
ḥaydī (II/05/01)	allahıñ (I/15/50)

38. Çizelge: /h/ ünsüzü

2.1.1.2.3.3. /k/ ünsüzü (41) : Düşmek üzere olan /k/ ünsüzü.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
bilmedīk (I/17/73)	'fakirlik (I/17/16)
gezdiğ (I/03/117)	herkeş (II/11/20)
ğalacek (II/05/84)	mekteP (II/15/32)

39. Çizelge: /k/ ünsüzü

2.1.1.2.3.4. /l/ ünsüzü (193) : Düşmek üzere olan /l/ ünsüzü.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
öldüdüml (I/01/31)	fazla (I/05/149)

görevliler (I/08/90)	mendil (II/03/122)
altlı (II/05/46)	valıa (II/07/23)

40. Çizelge: /l/ ünsüzü

2.1.1.2.3.5. /n/ ünsüzü (340) : Düşmek üzere olan /n/ ünsüzü.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
seveyin (I/10/03)	hemen (I/02/26)
sonra (II/05/49)	fırın (I/02/110)
yapıyön (II/08/40)	zamanımızda (I/10/10)

41. Çizelge: /n/ ünsüzü

2.1.1.2.3.6. /r/ ünsüzü (1029) : Düşmek üzere olan /r/ ünsüzü.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
sürüşmüşler (I/10/77)	seyyar (I/14/113)
yavrum (I/13/05)	şalvar (I/09/87)
yapardı (II/08/40)	eşarbi (II/09/97)

42. Çizelge: /r/ ünsüzü

2.1.1.2.3.7. /ş/ ünsüzü (30) : Düşmek üzere olan /s/ ünsüzü.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
birışi (I/16/144)	esaş (I/15/59)
çıkmaşın (II/05/67)	haştalara (I/17/26)
keşer (II/06/45)	herkeş (II/15/11)

43. Çizelge: /ş/ ünsüzü

2.1.1.2.3.8. /t/ ünsüzü (161) : Düşmek üzere olan /t/ ünsüzü.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
evet (I/18/189)	kompostö (I/24/66)
dört (I/19/41)	memleket (II/11/113)
yeşin (II/06/83)	hayat (II/12/66)

44. Çizelge: /t/ ünsüzü

2.1.1.2.3.9. /v/ ünsüzü (322) : Düşmek üzere olan /v/ ünsüzü.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
sāydı < sav- (I/12/72)	tarayından (I/25/80)
veren (II/16/85)	dayılıcımız (I/25/101)
ēymizin (II/17/104)	hayvan (II/13/35)

45. Çizelge: /v/ ünsüzü

2.1.1.2.3.10. /y/ ünsüzü (1093) : Düşmek üzere olan /y/ ünsüzü.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
sōlemiyin (I/05/11)	faydāsi (I/03/61)
bōruyı (I/07/19)	kōyūmüzē (II/18/126)
yīkārdım (II/19/65)	baytarla (I/27/55)

46. Çizelge: /y/ ünsüzü

2.1.1.2.3.11. /z/ ünsüzü (131) : Düşmek üzere olan /z/ ünsüzü.

Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
Toguz (I/17/20)	başı (II/02/63)

furayāz dı (I/20/125)	paḏ ara (I/12/102)
çık arḏ (II/19/166)	zēngin (I/08/76)

47. Çizelge: /z/ ünsüzü

Ünsüzler Çizelgesi

	SÜREKSİZ				SÜREKLİ							
	Ötümlü	ötümsüz	yarı ötümlü	patlayıcı	SIZICI			AKICI				
					ötümlü	ötümsüz	yarı ötümlü	nazal	yanaklı	titrek	yarı ünlü	
Dudak	b	p	P					m				
Diş-Dudak					v, v̇	f	F					
Diş	d	t	T		z	s	S	n				
Diş-Damak	c	ç	Ç		j	ş						
Ön Damak	g, ğ	k, k'	K		ğ	h			l, l'	r	y	
Art Damak	ğ	ķ				ḥ		ŋ				
Dip Damak		ķ										
Gırtlak				,								

48. Çizelge: Ünsüzler

2.1.2. Ses Değişmeleri

2.1.2.1. Ünlü Değişmeleri⁸

2.1.2.1.1. Ünlü Uyumları ve Uyumsuzlukları

2.1.2.1.1.1. Damak Uyumu

2.1.2.1.1.1.1. Kök ve Tabanlar

Damak uyumu ya da kalınlık incelik uyumu, bir kelimedeki ünlülerin kalınlık-incelik bakımından birbirine uygun olmasıdır (Ergin, 2005: 70). Damak uyumu kök ve tabanlarda iki biçimde gerçekleşir. Bunlardan birincisi; ilk hecenin dışındaki hecelerde bulunan ünlülerin önlüleşme ya da artılışma yoluyla ilk hece ünlüsüne benzemesi olan “İlerleyici Benzeşme”dir. İkincisi ise; ilk hece ünlüsünün önlüleşme ya da artılışma yoluyla sonraki hecelerde bulunan ünlülere benzemesi olan “Gerileyici Benzeşme”dir.

2.1.2.1.1.1.1.1 İlerleyici Benzeşme Yoluyla Önlüleşme

enteri (I/05/159)	filen (II/15/50)
tehne << تنها (I/02/89)	ille (II/05/66)
mezārīne (II/05/32)	ileş << ilaç (I/17/54)
tezgēhe (II/08/25)	birez (I/08/118)

Artılışma

āfat (I/08/93)	amāli_āt (II/09/13)
habar (I/21/17)	domanç (I/29/71)
sayāsınđá (I/30/51)	hānada (II/16/124)

⁸ Geniş bilgi ve örnekler için bk. Ahmet Caferoğlu, “Anadolu ve Rumeli Ağzları Ünlü Değişmeleri”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 1964, Ankara, 1989, s. 1-33.

tāba << tabi (II/14/50)

yana << yani (II/04/110)

matamatik (I/16/90)

saħıbı (II/19/36)

ħatāş << ateş (I/22/19)

ķamarada < kamera+ (I/24/02)

2.1.2.1.1.1.2. Gerileyici Benzeşme Yoluyla

Önlüleşme

esgere (II/02/52)

ümreye (II/09/28)

dene (I/03/171)

nēdir << nadir (I/09/47)

aķreniņnen << akran (II/10/141)

Artılılaşma

ısmā_ıl (I/15/69)

zıval << zeval (II/06/86)

īrac << ihraç (I/16/84)

cuvap (II/06/138)

lúzum (I/16/113)

duşman (I/03/32)

2.1.2.1.1.1.2. Biçimbirimler

ÖTT’de damak uyumunu bozan kimi biçimbirimlerin EİYA’da uyuma girdiği görülür. +{leyin} biçimbiriminin uyuma girdiği durumlar daha yaygınken +{ki} ve özellikle -{(I⁴)yor} biçimbirimi sınırlı sayıda örnekte uyuma girer.

+{ki}

zamanķı (I/25/97)

ğadinnānķı (I/09/91)

yanındaķı (II/19/40)

burdaķı (I/14/19)

sonraķı (I/08/104)

-{I⁴yor}

diyö (II/19/125)

+{leyin}

sabālayın (I/19/120)

āşamláyĭn (I/19/119)

2.1.2.1.1.1.3. i- Ana Yardımcı Eylemi

i- yardımcı eylemi ile yapılan çekimlerin, EİYA'da damak uyumuna girdiği görülür. Ancak i- yardımcı eylemi çoğu kez düşmektedir.

-{i-DI}-

başındaydı (I/27/93)

bordáydı (I/07/07)

buydu (II/13/38)

arasındaymışdı (I/10/49)

ağrabadım (I/18/71)

datlıdı (I/28/220)

hocaydı (II/09/25)

doluydu (I/07/153)

-{i-mIş}-

buymuş (II/14/109)

parçaymış (I/08/36)

yayláymış (I/08/42)

bālıymış (I/07/176)

-{i-sA}-

hocáysa (I/29/181)
 ğadarsa (I/10/84)
 ne ğadāsa (I/23/90)

sādıçsa (I/09/34)
 lāzımsa (II/10/58)
 varsa (II/19/102)

-{i-ken}

düzáldırġan (II/07/60)
 oġurġan (I/08/30)
 batırıkān (II/11/04)
 kıızıķana (I/13/95)
 çocūķana (II/12/69)

ayrılırġan (I/08/110)
 sıvatdıřıkān (I/03/187)
 duruķaná (I/29/328)
 çalıřırķana (I/18/184)
 çıkārķana (I/22/20)

2.1.2.1.1.1.4. İlgeçler ve Bağlaçlar

“ile” ilgecinin/bağlacının EİYA’da eklenme ve ulanma yoluyla damak uyuma girdiği görülür.

“ile” İlgeci ve Bağlacı

tabaķla (II/19/224)
 odunnan (I/07/05)
 baytarla (I/27/55)
 amcayla (I/29/63)
 betonnan (I/24/28)

maķasla (I/28/149)
 zurnaynan (II/03/119)
 parayla (I/08/42)
 araPnan (II/15/135)
 davulnan (II/03/119)

2.1.2.1.1.2. Damak Uyumsuzluğu

2.1.2.1.1.2.1. Kök ve Tabanlar

Sayıları az olmakla birlikte EİYA'da kimi Türkçe kök ve tabanlarda damak uyumu geri durumdadır. Bu duruma daha çok inceltici ünsüzler (/c/, /ç/, /n/, /s/, /ş/, /y/) neden olmaktadır.

toplıcez < toplayacağız (I/29/335)	ğoley < kolay (I/24/21)
oyneşlerlerdi < oynaşlırdı (I/21/41)	parleyo < parlıyo (I/02/81)
sādēş < sağdıç (I/23/187)	amceñ < amca+ (I/27/118)

2.1.2.1.1.2.2. Biçimbirimler

ÖTT ve TTTYD'de damak uyumuna bağlı kimi biçimbirimlerin EİYA'da uyum dışı kaldığı görülür. Bu uyumsuzluk çoğunlukla inceltici ünsüzler (/c/, /ç/, /n/, /s/, /ş/, /y/) komşuluğunda gerçekleşir, düzenli değildir.

-{(y)AcAk}-

-{(y)AcAk}- gelecek zaman biçimbirimi EİYA'da kimi örneklerde uyum dışı kalır.

nölcek (I/18/46)	olcek (I/12/101)
ğalkçek (I/28/240)	tutcek (I/28/256)
yapcek (II/07/96)	yazcekdiler (I/09/08)
çalcek (I/11/108)	konuşmēcek (II/04/88)

-{I⁴yA}- / -{Ay(I⁴)}-

EİYA'da, -{I⁴yA}- ve -{Ay(I⁴)}- şimdiki zaman biçimbirimlerinin kimi sözcüklerde uyum dışı kaldığı görülür.

yıkayem (I/29/204)

ȳiyı << yiyor (II/02/07)

diyálár (I/30/99)

çıkariyeler (II/02/67)

yapiye (I/30/165)

yatıye (II/02/64)

annadıyen (I/30/38)

-{A}-

-{A}- istek biçimbirimi EİYA'da kimi örneklerde uyum dışı kalır.

ça_ıreyin (I/18/206)

aleydik (I/07/104)

nāpeyin (I/20/02)

sateyin (I/11/63)

yapeyin (I/11/64)

2.1.2.1.1.2.3. i- Ana Yardımcı Eylemi

i- ana yardımcı eyleminin uyum dışı kaldığı EİYA'da sınırlı sayıda örnekte görülür. Ancak i- ana yardımcı eylemi çoğu kere düşmektedir.

+{i-DI}-

vāridi (II/05/15)

+{i-ken}-

çocukken (II/04/114)

yoçkene (II/04/24)

2.1.2.1.1.2.4. İlgeç ve Bağlaçlar

“ile” İlgeci ve Bağlacı

“ile” ilgecinin/bağlacının EİYA’da eklenme ve ulanma yoluyla damak uyumu dışında kaldığı birkaç örnek görülmektedir.

yuçáynen (I/28/202)

buráynen (I/13/238)

sıráynen (II/06/50)

mandáynen (I/14/104)

2.1.2.1.1.3. Dudak Uyumu

2.1.2.1.1.3.1. Kök ve Tabanlar

Dudak uyumu ya da düzlük-yuvarlaklık uyumu bir kelimedeki ünlülerin düzlük-yuvarlaklık bakımından birbirine uymasındır (Ergin, 2005: 72). Türkçe kök ve tabanlarda ileri durumdadır. Kimi alıntı kök ve tabanların da dudak uyumuna girdiği görülür. Dudak ünsüzlerinin (/b/, /f/, /m/, /p/, /v/) yanında bulunan ikinci hecedeki yuvarlak ünlüler, bu ünsüzlerin etkisiyle düzleşerek ilk hecedeki düz ünlülerle uyuma girer. Bununla birlikte kimi alıntı sözcüklerin ikinci hecesindeki yuvarlak-geniş ünlüler (/o/, /ö/) ÖTT’deki dudak uyumu doğrultusunda daralarak yerini yuvarlak-dar ünlülere (/u/, /ü/) bırakır. EİYA’da ilerleyici benzeşme yoluyla dudak uyumu kök ve tabanlarda ileri durumdayken gerileyici benzeşme yoluyla dudak uyumuna giren örnek sayısı kısıtlıdır.

2.1.2.1.1.3.1.1. İlerleyici Benzeşme Yoluyla

ÖTT’de dudak uyumunu bozan kimi sözcükler EİYA’da uyuma girmektedir ancak bunların uyum dışı örnekleri de görülebilir.

Türkçe Sözcüklerde

yayırım < yavrum (II/08/50)	yāmır < yağmur (I/07/100)
çavışıldı < çavuş+i-di (I/18/103)	yavrilā < yavrular (I/02/93)
yayıklıdım < yavuklu+i-di+m (I/03/36)	savıra < savur-a (II/18/24)

Alıntı Sözcüklerde

avlımıza < avlumuza (II/17/106)	dayılcımız < davulcumuz (I/25/101)
doğdur << doktor (II/12/76)	kompastı << komposto (I/24/59)
motur < motor (II/03/39)	

2.1.2.1.1.3.1.2. Gerileyici Benzeşme Yoluyla

münübüs << minibüs (I/14/184)

2.1.2.1.1.4. Dudak Uyumsuzluğu

2.1.2.1.1.4.1. Kök ve Tabanlar

TTTTYD’de dudak uyumunu bozan ancak EİYA’da uyuma giren kimi örnekler (2.1.2.1.1.3.1.) ikili şekle sahiptir. Bu durumda söz konusu sözcükler, eskicil biçimlerini koruyarak dudak uyumunu bozar.

çavuş (I/18/103)	yāmur (I/02/55)
yavruların (I/02/92)	savur (II/04/21)
tavuk (II/06/44)	yavus (I/29/02)
yavuklu (I/13/188)	

2.1.2.1.1.4.2. Biçimbirimler

ÖTT’de dudak uyumuna girmiş kimi biçimbirimlerin EİYA’da uyum dışı kaldığı görülür. Bu biçimbirimlerin TTTYD’de de uyumsuz olduğu bilinmektedir.

yoğdı (II/04/63)

2.1.2.1.1.4.3. İlgeç ve Bağlaçlar

çocuğ mı (I/13/97)

2.1.2.1.2. Artılılaşma

Ön ünlülerin yerlerini çeşitli nedenlerle art ünlülere bırakmasıdır. EİYA’da seyrek rastlanmaktadır.

/e/->/a/- : alektirik << elektrik (II/04/63)

-/e/->-/á/- :

hávet << evet (I/15/43)

ziyaráte (II/09/03)

merdiváni (I/26/45)

memláket (I/19/156)

támsil (II/19/146)

tülbándiñ (I/19/83)

-/i/>-/ı/ : eveḷkı (I/20/99)

-/ü/->-/u/- : yun < yün (II/08/18)

2.1.2.1.3 Önlüleşme

Art ünlülerin yerlerini ön ünlülere bırakmasıdır. Bu ses olayı genellikle inceltici ünsüzler (/c/, /ç/, /n/, /s/, /ş/, /y/) komşuluğunda gerçekleşir.

-/a/>-/e/-, -/a/>-/e/ :

feydásí (II/09/11)	hāyte (II/05/39)
oyneşlerlerdi (I/21/41)	parlēyo (I/02/81)
temam (I/05/68)	topleyo (II/15/147)
velan << falan (I/19/121)	yapmek (II/04/119)
amceṅ (I/27/118)	

-/a/>-/i/ : hocı̇ < hoca (II/15/98)

-/u/>-/ü/- : pasüllü << fasulye (I/01/51)

-/u/>-/ú/- : vucútüm (II/19/24)

2.1.2.1.4. Genişleme

Dar ünlülerin yerlerini geniş ünlülere bırakmasıdır. Bu ses olayında “benzeşme” etkilidir.

-/ı/>-/a/-, -/i/>-/a/- :

kā_ atda (I/17/63)	fırtanada (I/28/90)
şa_ am << şahım (I/16/90)	

/i/>/e/-, -/i/>-/e/-, -/i/ > -/e/, /i/ - > /è/-, -/i/ - > -/è/- :

eḫtiyar (I/23/221)	émeci < imeci (I/19/34)
etfa_ iy (II/06/69)	guzenelē << kuzine (I/25/25)
günübērlık (I/26/151)	mekráfonnar (II/06/69)
sādēş << sağdıç (I/23/187)	şehēre (I/17/38)
şinde << şimdi (II/16/71)	veran < viran (I/26/99)
verāne (I/11/65)	yāne < yani (I/11/35)

EİYA'da, ÖTT'den farklı olarak geniş ünlünün korunduğu örnekler de vardır.

geydig (I/13/263)

-/u/->-/o/- :

dovāsını (I/14/215)

nohot (I/06/34)

yonanisdana (I/11/83)

çoval (I/20/165)

-/u/- > -/ö/- : istanböldä (I/18/142)

-/ü/->-/ö/- :

dövenneri << düvenleri (II/19/146)

hökümet (II/06/35)

kötāya (I/11/22)

söleyman (I/15/92)

2.1.2.1.5. Daralma

EİYA'da yaygın görülen ses değişmelerinden biri daralmadır. Hem kök ve tabanlarda hem de kimi biçimbirimlerde ön, iç ve son hecede daralmanın görüldüğü örnek sayısı fazladır. Bu daralmalar farklı sebeplerinden dolayı aşağıdaki şekilde sınıflandırılabilir.

a. Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Daralması

-/a/->-/ı/- :

bağlıva (I/01/61)

burıda (II/02/63)

şurıda (I/19/11)

-/e/->-/i/- : erkikle (I/09/91)

b. Daraltıcı Ünsüzler (/c/, /ç/, /n/, /s/, /ş/, /y/) Komşuluğunda Daralma

Aşağıda verilen örneklerden önemli bir kısmı aynı zamanda vurgusuz orta hece ünlüsüdür.

/a/->/ı/-, -/a/->-/ı/-, -/a/>-/ı/, -/a/->-/i/-, -/a/- > -/u/- :

arıyolar (II/06/139)	arıyı < arayı (II/04/97)
çalkıcaz << çalkalayacağız (II/19/168)	lambiyen (II/05/27)
şuriya (I/08/100)	tablıya < tablaya (II/15/19)
torbiya (II/19/166)	alıcık (I/26/156)
ortıya (I/28/190)	canıvar (I/02/52)
orıya (I/15/52)	

-/e/->-/i/-, -/e/ > -/i/ :

belediyide (I/04/77)	dini << dinle- (I/01/60)
çeşmiye (I/03/140)	diyî < diye (II/08/57)
ħatişi << ateşi (I/03/80)	hisâb (I/28/04)
içecik (I/15/55)	nerdiyse (II/04/82)
istisiydi (I/03/16)	nise (I/29/218)
patatis (II/06/46)	sañî << sana (I/04/60)
şiy (I/03/56)	yeñiliyip (I/08/61)
yingelere (I/03/12)	yiñî << yeni (I/05/62)
deviyen << deveyle (II/15/105)	benzî < benze- (II/17/12)
ğardiş (I/30/120)	tencirede (I/13/323)
devici < deveci (I/28/84)	domatis (II/03/38)
gökçiğaya (I/02/17)	

/o/->/u/-, -/o/->-/ò,u/- :

ğuymayî << koy- (I/24/57)	unuñ (I/03/160)
unnan (I/19/92)	

-/ö/->-/ü/- : üle << öyle (I/08/94)

c. Kapalı e Ünlüsünün Daralması

TTYD'de kapalı /e/'li olduğunu bildiğimiz kimi sözcüklerin EİYA'da [é]'li biçimleri korunurken kimi zaman da daralıp /i/'li oldukları görülür (Erdem, Gül, 2006: 142-144).

biş (I/08/54)	gice (I/25/102)
virsin (I/05/42)	yimedim (II/06/94)
ile < ele (II/05/84)	ider̄ (II/04/105)

d. Kişiyeye Bağlı Daralma

Az sayıda daralmanın kişiyeye bağli olduğu görülür. Bu daralmanın daha çok konuşma hızına bağli olarak oluştuğu düşünülebilir.

-/a/->-/ı/-	:	
bıbam (II/12/68)		vıllaha (II/01/100)
-/a/>-/ı/	:	
çapı < çapa (I/26/154)		parı < para (I/02/105)
burdı (I/02/101)		
-/e/->-/i/-	:	televizonnāda (II/12/46)
-/e/>-/i/	:	
depi << tepe (I/02/64)		belgı (I/08/16)
harābi < harabe (II/06/71)		kelli < kelle (II/10/30)
teneki (II/03/47)		nerdi (I/04/64)
çanakkalidi (I/04/77)		
/ö/->-/ü/	:	üretmenimiz (I/25/04)

2.1.2.1.6. Yuvarlaklaşma

Bazı kelimelerde bazı seslerin tesiriyle düz ünlülerin yuvarlaklaşmasıdır (Ergin, 2005: 54). Genellikle dudak ünsüzleri komşuluğunda bulunan ünlülerde görülür. Bunun yanında “ulanma” ve “benzeşme” olayları da yuvarlaklaşmada etkilidir.

-/a/>-/o, u/	:		
bubama (II/13/145)		gocuman (I/02/47)	
masārufa << masraf+ (I/16/173)		pontul << pantolon (II/15/85)	
-/a/>-/o, u/	:		
burdo (I/02/74)		buru (I/02/111)	
dōlmu << dolma (II/10/47)			
-/e/>-/ü/	:		
bölü << böyle (II/13/52)		öü << öyle (I/04/32)	
-/ı/>-/u/-, -/ı/>-/u/	:		
guyma << kıyma (I/23/231)		nasu << nasıl (II/15/45)	
suvadırı << sıvattırır (I/05/66)		zayuf (I/17/37)	
-/i/>-/ü/-	:		
bür < bir (I/29/39)		komünüslik (I/08/49)	
tepiüzümüz << tepsimiz (I/28/203)			
-/i/>-/ü/	:		
husüsü (I/23/184)		teknolocü << teknoloji (I/18/161)	

2.1.2.1.7. Düzleşme

Yuvarlak ünlülerin yerlerini düz ünlülere bırakmasıdır. Bu ses olayında daha çok “benzeşme” etkilidir.

-/ö/>-/e/-	:		
rekter < rektör (I/22/116)		şöfer (I/13/58)	

-/u/->-/i, i/- :

mıtlaka (I/29/132)

sabın (II/12/72)

tağınayı (I/29/206)

yāvırım (II/01/146)

bırçağ (I/05/135)

mıktar (I/16/193)

savırısın (I/28/173)

yāmır (I/07/100)

yımırta (II/19/202)

-/ü/->-/i/- : minibis (I/11/54)

2.1.2.1.8. Sıra Değişirme

Bir sözcükte bulunan ünlülerin tamamının ön sıradan art sıraya ya da art sıradan ön sıraya geçmesi olayıdır. Bu ses olayında genellikle inceltici ünsüzlerin (/c/, /ç/, /n/, /s/, /ş/, /y/) etkisi vardır. EİYA'da az sayıda örneğine rastlanmaktadır.

Tam Sıra Değişirme

sañı << seni (I/04/60)

üslükçüle << ıslıkçılar (I/03/98)

hızmat << hizmet (I/23/190)

misir << mısır (I/21/73)

Yarı Sıra Değişirme

obúru << öbürü (I/27/93)

óbur << öbür (II/06/43)

şúkúr << şükür (I/21/138)

2.1.2.1.9. Türeme

Ön, iç ve son seste sözcükle bağı olmayan ünlülerin türemesidir. Çoğunlukla düz-dar ünlüler türer. EİYA'da da /ı/ ve /i/ ünlüsünün ön ve iç seste türediği örnekler fazladır. /ü/'nün yalnız bir örnekte türediği görülmüştür.

2.1.2.1.9.1. Ön Seste

/φ/->/ı/-, /i/- :

ırah _ı at (I/05/173)	ırahatları (II/01/77)
ırāzıyın (I/18/77)	ıramatlık (II/08/10)
ıramazana (II/02/49)	ıresim (I/21/34)
ırezil (II/03/53)	

2.1.2.1.9.2. İç Seste

-/φ/->/ı/-, -/i/- :

işide (II/08/55)	metire (I/05/104)
müjıdeci (I/25/93)	tebisi (II/02/78)
tekırar (I/03/177)	tepezümüz (I/28/203)
eşiyasını (I/19/122)	hamıza (I/14/279)
afiyon (I/17/13)	alımanyada (II/03/205)
hasiret (I/21/130)	

-/φ/->-/ü/-, -/ü/-:

üçüretini (I/06/40)	bodürum (II/18/83)
---------------------	--------------------

2.1.2.1.10. Düşme

İç ve son seste çoğunlukla düz-dar ünlülerin düşmesidir. EİYA'da nadiren diğer ünlülerin düştüğü de görülür. Ön seste ünlü düşmesi örneğine rastlanmamıştır. Bu ses olayı daha çok vurgusuz orta hecelerde görülür. İki den fazla heceli sözcüklerde, sonunda ünsüz bulunmayan orta hece ünlüsü çoğu zaman düşme temayülü gösterir (Ergin, 2005: 51).

2.1.2.1.10.1. İç Seste

-/a/-, -/e/->-/φ/- :

nerdiyse << neredeyse (II/04/82)

şorda < şorada (I/03/37)

şurda < şurada (I/08/11)

orlar < oralar (I/08/47)

-/ı/->-/φ/- : kaynımıldı (I/08/104)

-/i/->-/φ/- : dakğa << dakika (I/08/99)

-/u/-, -/ü/->-/φ/-:

boynunda (I/11/12)

önne < önüne (II/16/61)

2.1.2.1.10.2. Son Seste

-/a/, -/e/>-/φ/ : tarhan < tarhana (II/19/205)

-/u/>-/φ/ :

tab << tapu (I/02/105)

yoğar < yokaru (I/04/60)

2.1.2.1.11. Geçişme

İki ayrı sözcükten birincinin son sesindeki ünlüyle ikincinin ön sesindeki ünlünün birleşmesiyle (ulanmasıyla) oluşan ses olayıdır. Bu iki sözcük tek sözcük haline gelir. EİYA'da örnekleri bulunmaktadır.

babānnem (I/28/23)

nerede << ne+arada (I/15/54)

ermen_otlu < ermene_otlu (I/01/29)

bulamaş << bulama+aş (I/13/04)

ğaramusta_olu << ğaramustafa_oğlu (I/13/240)

2.1.2.1.12. Eskicil Biçimlerin Korunması

Kullanımdan düşmüş, dilsel çevrimden çıkmış sözlüksel birimlere eskicil biçim ya da eskil biçim adı verilmektedir (Vardar, 2002: 93). EİYA'da kimi sözcüklerin ÖTT'ye göre eskicil biçimlerinin korunduğu görülür. Bu eskicil biçimler düzenli bir kullanıma sahip değildir.

yörüemedik (I/18/02)	gözelidin (I/05/52)
böyüklerinin (II/03/160)	dübekde (II/04/44)
eyi (II/09/15)	şorda (I/03/37)
yoğaru (I/03/117)	

2.1.2.1.13. Alıntı Sözcüklerdeki Uzunlukların Kaybolması

Kimi alıntı sözcüklerdeki uzunluklar ÖTT'de olduğu gibi EİYA'da da kaybolur.

hazır (I/19/95)	hocamız (I/11/32)
canavarla (I/02/89)	falan (I/05/160)
ezanında (I/16/115)	hava (I/14/209)
nişanını (I/05/55)	namaz (I/13/21)

Ancak kimi sözcüklerdeki uzun ünlüler ÖTT'de korunduğu halde EİYA'da normal süreli ünlüye dönmüştür.

hayatı (I/16/76)	hesab_çediviriyin (I/18/65)
caminiñ (I/05/129)	hane (I/11/106)
vazifesi (II/03/57)	

2.1.2.2. Ünsüz Değişmeleri⁹

2.1.2.2.1. Ünsüz Uyumu

Türkçe sözcüklerde ve ekleşme yoluyla alıntı sözcüklerde komşu ünsüzler arasındaki uyumdur. Ötümsüz ünsüzler (/f/, /s/, /t/, /k/, /ç/, /ş/, /h/, /p/) ile ötümsüz karşılığı olan ötümlü ünsüzler (/v/, /z/, /d/, /g/, /c/, /j/, /ğ/, /b/) yan yana geldiklerinde ünsüz uyumu bozulur. Bunun dışındaki her durumda ünsüz uyumu vardır.

2.1.2.2.2. Ünsüz Uyumsuzluğu

Ünsüz uyumsuzluğu EİYA'da hem Türkçe hem de alıntı sözcüklerde ileri durumdadır. Bu uyumsuzluk hem kök ve tabanlarda hem de ekleşme sırasında görülebilmektedir. Uyumsuzlukların bir kısmı TTTYD'de var olan uyumsuzluklardır.

-/kg/-	:		
		hakgeten (I/16/98)	tekge (I/13/138)
-/sd/-	:		
		ağşam_üsdü (II/06/42)	a_üsdos (I/26/121)
		asdım (I/07/233)	desdekle (I/27/61)
		gösderim (II/13/127)	hasdalıg (I/07/34)
		isdēyoņuz (I/25/119)	fısdıķ (I/29/318)
		hindısdanı (I/15/33)	ısdanıbula (I/15/39)
		pasda (II/16/85)	pılasdıķ (I/22/62)
		bosdanımız (I/25/54)	yasdıķ (I/23/172)
-/şd/-	:		
		işde (I/14/123)	verışmişdi (II/03/199)
		yaķışdırdı (II/16/100)	yetişdırdı (I/14/305)

⁹ Geniş bilgi ve örnekler için bk. Ahmet Caferoğlu, "Anadolu Ağızları Konson Değişmeleri", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 1963, Ankara, 1988a, s. 1-32.

-/sg/-, -/sğ/- :

asger (I/18/196)

püsgüllü (I/09/84)

esgi (I/07/102)

başgılarnan (I/23/70)

-/şg/-, -/şğ/- :

keşge (I/05/62)

yetişgin (I/29/176)

başğâ (II/08/77)

alışgannık (I/07/238)

-/tc/- :

böyütcen (II/19/16)

çiftçiye (II/19/151)

sallatcaz (I/04/15)

toplatcaz (I/04/14)

-/td/- :

emzitdirdilē (I/04/20)

bō_ütdüm (I/04/44)

götdürlēdi (I/28/78)

şā_abetdin (I/11/20)

2.1.2.2.3. Ötümlüleşme-Yarı Ötümlüleşme

Ön, iç veya son seste bulunan ötümsüz ünsüzlerin yerini ötümlü ünsüzlere bırakması olayıdır ve ÖTT’de oldukça yaygındır. Bu durum EİYA’da da ileri durumdadır. Bunun yanında ÖTT’de eski biçimini koruyan kimi sözcüklerde de ötümlüleşme görülür. Aşağıda örneklerini vereceğimiz bu ünsüz değişimleri içinde “yarı ötümlüleşme” şeklinde gerçekleşenler de vardır.

2.1.2.2.3.1. Ön Seste

/ç/->/c/-:

cizērdik (I/17/13)

cıgar << çık- (II/09/91)

/f/->[F]-:

Fallā (I/16/27)

Filaḡ (II/15/62)

/f/->/v/- :

valan (I/23/46)

vındık (I/09/68)

vırın (I/07/08)

ET’de ön seste bulunan /k/, TTTYD ve ÖTT’de olduğu gibi ötümlüleşerek EİYA’da /g/ olur.

/k/->/g/-:

gece (I/04/19)	geçemeyis (II/14/72)
geniş (I/25/31)	geriyē (I/26/72)
gibidir (I/08/50)	gök (I/20/79)
güç (I/07/115)	gömlek (I/09/76)
göñülsüz (I/05/51)	gölden (II/11/69)
gömērdik (I/18/151)	göndercēdi (I/09/05)
göçünü (II/10/72)	götürēdik (II/04/46)

ÖTT’de /k/’li şekli korunmuş olan kimi sözcüklerde EİYA’da ötümlüleşme görülür. Ancak bunlar /k/’li biçimleriyle birlikte kullanılır.

göylere (II/01/53)	köylerde (II/01/08)
güççügerim (I/14/211)	küçüklerim (I/04/15)
geçi (II/10/104)	keçi (I/04/14)

Sınırlı sayıda örnekte ÖTT’de ötümlüleşmiş olan /k/ ünsüzünün EİYA’da korunduğu görülür.

keyerdiñ (II/08/16)	kölgeye (I/22/84)
kün (I/20/94)	

/k/->[K]-:

Kelini (II/15/74)	Keyerlerdi (II/13/21)
Künnē (I/20/65)	

ÖTT’de korunmuş olan /k/- ünsüzü EİYA’da ötümlüleşerek /ğ/- olur.

/k/->/ğ/-:

ğıymaya (II/12/81)	ğāldı (II/05/80)
ğoyuyoy (II/12/70)	ğullanıyo (I/08/58)
ğalkcek (I/28/240)	ğannı (I/06/60)
ğurarıs (II/10/58)	ğış (I/21/181)
ğarası (I/29/216)	ğorusun (II/06/175)
ğaynadırdık (II/10/106)	ğoláy (II/06/27)

EİYA’da ön seste /k/ ünsüzünün ötümlüleşme ya da yarı ötümlüleşme yoluyla /ğ/ olması durumu sadece Türkçe sözcüklerde değil alıntı sözcüklerde de görülür. Hem Arapça ve Farsça hem de batı dillerinden alınan sözcüklerdeki /k/’larda ötümlüleşme örnekleri görülür.

ğadar (I/10/28)	ğalabalığdı (I/28/218)
ğalbinden (I/05/19)	ğınaya (II/03/131)
ğumaş (I/18/163)	ğursu (I/16/85)
ğurbanda (I/23/230)	ğuzinede (I/13/207)
ğutusunnan (I/19/109)	

/p/->/b/-:

bākısdan (I/15/33)	bıcamayı (II/16/116)
berşembe (I/09/18)	

TTTTYD’de /b/- ünsüzü bulunan kimi sözcüklerin, ÖTT’de ötümsüzleşirken EİYA’da eski biçimlerini koruduğu görülmektedir.

bek (II/11/96, II/17/01)	bışırcez (II/19/171)
barmaıklı (I/23/146)	

EİYA'da görülen /s/>/S/ yarı ötümlüleşme ve /s/>/z/ ötümlüleşme örneklerinin tamamı alıntı sözcüklerdedir.

/s/->[S]- : Sobayı < soba+ (I/05/84)

/s/->/z/- :

zabaḥ (II/03/162)

zebse (II/04/71)

zobalar (II/03/46)

ziniye < siniye (I/25/19)

Ön seste /t/->/d/- ötümlüleşmesi ve /t/->[T]- yarı ötümlüleşmesi EİYA'da yaygın görülen ötümlüleşmelerdendir. ET'de ön seste bulunan /t/ ünsüzü yaygın olarak hem TTTYD'de hem de EİYA'da ötümlüleşerek /d/ olur.

/t/->/d/-:

daddırıs (I/29/47)

dadlı (I/28/64)

daḫardıḫ (I/13/276)

darāḫ (I/02/60)

daş (I/13/352)

dınmıyo (II/15/121)

dut- (I/04/19)

Alıntı sözcüklerde de /t/->/d/- ötümlüleşmesi ve /t/->[T]- yarı ötümlüleşmesi görülmektedir.

dabi (I/29/343)

Tenekelēne (II/18/50)

dene (I/03/171)

Taraf (I/29/108)

darafda (I/11/53)

ÖTT'de korunan kimi /t'/-ler EİYA'da yarı ötümlüleşmeye uğramıştır.

Tadını (I/27/33)

Teyze (I/18/131)

Tutulurdu (II/13/41)

Temin (I/14/77)

ÖTT'de ötümlüleştirek /d/- olmuş kimi /t/'-ler EİYA'da korunmuş ya da yarı ötümlüleştirmiştir.

to_ırmamış (I/17/55)	tōru (II/01/144)
Toguz (I/17/20)	Tikenı (I/06/47)
Tikmez (I/19/164)	Tökeris (II/10/63)

2.1.2.2.3.2. İç Seste

EİYA'da iç seste görülen ötümlüleştireme ve yarı ötümlüleştiremelerden en yaygın olanları /k/ ve /t/ ünsüzlerinde görülenlerdir.

2.1.2.2.3.2.1. Kök ve Tabanlar

Kök ve tabanlarda iç seste ötümlüleştireme ve yarı ötümlüleştireme, EİYA'da hem Türkçe hem de alıntı sözcüklerde görülür.

-/ç/->-/c/- :	
bōlelikce (I/03/58)	sabahcıyı (I/04/79)
-/ç/->-[Ç]- :	
böcekÇilī (I/12/35)	türkÇe (II/06/109)
-/f/->-[F]- :	
eFendim (II/03/66)	ğafāsından (I/01/32)
-/f/->-/v/- :	
etva_ıye (I/11/70)	mutvağdan (I/02/79)
-/k/->-/g/- :	
asger (I/18/196)	esgiden (II/01/119)
esgişe_ırnen (I/16/25)	püsgüllü (I/09/84)
-/k/->-[K]- : eKiyo (I/10/118)	

-/k/->-/ğ/- :

yufğañ (I/28/208)

dutğunudu (II/10/87)

şapğa (I/29/310)

başğılarnan (I/23/70)

alışğannık (I/07/238)

-/t/->-/d/- :

defder (I/29/123)

î_ışdi << işte (I/02/114)

topdaş (I/06/01)

desde < deste (II/07/111)

tahdadan (I/11/49)

asdım (I/07/233)

-/t/->-[T]- :

çifTİleriñ (I/08/45)

tahTalar (II/06/67)

hasTa (I/17/73)

2.1.2.2.3.2.2. Eklenme Yoluyla

Sonunda ötümsüz ünsüz bulunan sözcüklere hem ünlüyle başlayan hem de ünsüzle başlayan ekler getirildiğinde son seste ötümlüleşme görülür. EİYA'da sıkça görülmektedir. Tek heceli kimi Türkçe sözcüklerdeki ötümlüleşme veya ötümsüz kalma farklı nedenlere dayanmaktadır (Boz, 2002: 447-455).

-/ç/+>-/c/+ :

ahça_a_ıcı (II/14/115)

ucumda (II/06/19)

gücüm (I/10/28)

Sonu /k/ ve /k/ ünsüzleriyle biten sözcükler ünlü ile veya ötümlü ünsüzle başlayan ek aldığında bu ünsüzler ötümlüleşerek /g/ ve /ğ/ olur. Daha sonra da sızıcılaşarak /ğ/ olur. EİYA'da /k/ ve /k/ ünsüzlerinin önce ötümlüleşip sonra sızıcılaşarak /ğ/ olmasının yanında sadece ötümlüleşerek /g/ ve /ğ/ olarak kalması da ileri durumdadır.

-/k/+>-/g/+, -/ğ/+ :	
bildiğin (II/15/92)	pēnirliği (II/19/138)
çegdig (I/13/117)	zebilligler (II/04/43)
arçeligden (II/06/22)	
-/k/+>-/ğ/+, -/ğ/+ :	
so_ıuğa (II/19/198)	yoğudu (II/16/75)
ayağını (I/04/24)	uzağa (I/18/37)
samanlığa (I/25/117)	ğalabalıgdık (I/28/218)
yoğdú (I/28/250)	çocuğlāmız (I/28/261)
-/p/+>-[P]+ :	
araPnan (II/15/135)	yaPıcam (II/12/88)
dePerlerdi (II/10/101)	naParsanız (I/27/132)
-/t/+>-/d/+ :	
derdim (I/05/38)	avradıñ (I/29/121)
aldına << alt+ (I/19/118)	arıden << arıt- (I/30/83)
cegedini << ceket+ (II/03/120)	
-/t/+>-[T]+ :	
dāmaTı (I/20/98)	milleTi (II/10/19)
unuTuyum (II/01/57)	saTıyolar (I/08/40)
çaTıra (II/13/71)	

2.1.2.2.3.3. Son Seste

Son seste ötümlüleşme ve yarı ötümlüleşme EİYA'da ileri durumdadır. Türkçe sözcükler kadar sık olmamakla birlikte alıntı kimi sözcüklerde de bu olay görülür.

-/ç/>-[Ç] : üç (I/18/17)

-/k/>-/g/ :

atatürg (II/11/05)

böyüg (I/28/210)

ekmeg (II/06/49)

erig (I/03/104)

yüklüg (II/07/198)

-/k/>-[K] :

yemeK (II/08/72)

çocuK (II/15/111)

-/k/>-/ğ/ :

accığ (I/21/149)

ağ (I/13/272)

ardığ (I/10/61)

aşçılığ (II/19/12)

candığ (II/19/137)

findığ (I/12/82)

halğ (I/26/57)

ıslığ (I/03/98)

-/p/>-/b/ :

ğab << kap (II/19/63)

olub (I/12/130)

ğatılıb (I/28/130)

-/p/>-[P] : goyuP (I/10/84)

-/s/>-/z/ : patátiz (I/28/50)

-/t/>-/d/ :

süd (I/24/41)

yörd << yoğurt (I/20/56)

-/t/>-[T] : süT (I/10/21)

2.1.2.2.3.3.1. Ulanma Yoluyla

Ötümsüz bir ünsüzle biten sözcükten sonra ünlüyle başlayan sözcüklerin gelmesi durumunda birinci sözcüğün sonundaki ötümsüz ünsüzün ötümlüleşmesi ÖTT ile birlikte EİYA'da da ileri durumdadır. ÖTT'de yazımda gösterilmeyen bu durum EİYA'da hem ötümlüleşme hem de yarı ötümlüleşme şeklinde sıklıkla görülür.

Ulanma yoluyla ötümlüleşme, EİYA'da alıntı sözcüklerde de görülmektedir. Kimi alıntı sözcükler, alındığı dilde de ötümlü ünsüzle bitmektedir.

-/ç/ > -/c/ :

felc_ oldu (I/13/125)

hic_ olmassa (II/19/33)

āc_ odunna << ağaç_ odunla (I/20/41)

gec_ açıldı (II/03/11)

genc_ olalağ (I/07/27)

sādic_ olurdu (II/15/16)

oruc_ éKmēni (I/14/256)

-/ç/ > -[Ç] :	
genÇ_ıdı (II/09/29)	hiÇ_ayırtı (I/12/53)
-/k/ > -/g/ :	
çöreg_otu (I/23/85)	kemig_erimesi (I/21/34)
geydid_öle (I/13/263)	tüfeg_atıyola (I/09/30)
-/k/ > -[K] :	
durduK_undan (I/03/85)	bö_üK_ābi (I/03/127)
direK_üzerine (II/09/54)	peK_üzüldük (II/09/122)
-/k/ > -/ğ/ :	
çılığ_atarlardı (I/20/161)	yoğ_esgiden (I/22/10)
yatağ_odalarında (II/07/82)	yatalağ_olunca (I/10/11)
-/p/ > -/b/ :	
arab_oyunu (II/07/151)	ayıb_ēdiyoy (I/05/44)
harāb_oldu (II/06/77)	hesab_ēdiviriyin (I/18/65)
-/p/ > -[P] :	
haP_ıçince (I/05/22)	heP_u (I/29/362)
-/s/ > -/z/ : hergez_ādetini (II/03/176)	
-/t/ > -/d/ :	
muhabbed_ederđı (II/10/142)	murad_ā (I/07/181)
ad_arabası (I/10/85)	
-/t/ > -[T] : amelı_āT_ōldu (II/09/121)	

2.1.2.2.4. Ötümsüzleşme -Yarı Ötümsüzleşme

Ötümlü ünsüzlerin yerine ötümsüz ünsüzlerin geçmesidir. EİYA'da ön seste ve iç seste /b/ > /p/, P/ değişimi ile özellikle son seste /z/ > /s/, S/ değişimi en yaygın görülenleridir.

2.1.2.2.4.1. Ön Seste

Ön seste ötümsüzleşme ve yarı ötümsüzleşme EİYA'da /b/ ünsüzünde yaygın olarak görülür. Alıntı sözcüklerde de görülebilmektedir.

/b/->/p/- : paḫması (I/30/41)

/b/->[P]- :

Pacalīḡ << bacalık+ın (I/28/186)

Pen < ben (I/10/14)

Pıça_ınan << bıçak_ınan (I/24/113)

Pi ḫaṣ << birkaç (I/10/87)

Pitērdi << biterdi (II/15/75)

Pordan << buradan (II/05/81)

Puydáyi << buğdayı (I/13/328)

/c/->[Ç]- : Çeket (II/15/86)

/d/->/t/- :

toḫdur (I/03/162)

tiploma (I/14/238)

/d/->[T]- : Tefteri (I/16/102)

/v/->/f/- : furayāzıdı (I/20/125, I/20/126)

/v/->[F]- : Fallā (I/16/27)

/z/->/s/- :

saten < zaten (I/13/239)

sāti << zati (I/03/151)

/z/->[S]- :

Samāna << zamana (I/10/105)

Saten < zaten (I/10/100)

Sornan << zor+ (I/17/48)

Sēmerde << zemheri+ (I/21/79)

2.1.2.2.4.2. İç Seste

EİYA'da iç seste ötümsüzleşme ve yarı ötümsüzleşme alıntı sözcüklerde daha fazla görülmektedir.

2.1.2.2.4.2.1. Kök ve Tabanlar

- /b/>-/p/- : kiprit (I/19/109)
 -/b/>-[P]- : faPrikanı (I/16/118)
 -/v/>-[F]- : ğaFanosdan << kavanoz+ (II/19/194)

2.1.2.2.4.3. Son Seste

EİYA'da, alıntı sözcüklerin son sesinde bulunan ötümlü ünsüzlerin ötümsüzleşmesi ÖTT ile paralel olarak yaygın bir biçimde görülür.

- /b/>-/f/ : hoşaf (I/13/214)
 -/b/>-/p/ :
 arap (I/13/139, II/09/128) ayıp (II/08/11)
 dolap (II/07/89) çorap (I/13/280)
 hap (I/20/199) intihap (I/18/07)
 kitap (I/09/08) sebep (I/10/101)
 tıp (I/30/67)
 -/v/>-[F] :
 manaF (I/06/15) pılaF (I/23/37)

Türkçe kök, taban ve alıntı sözcüklerde son seste bulunan /z/ ünsüzünün ötümsüzleşmesi EİYA'da ileri durumdadır. Bunların bir kısmı ötümsüzleşme bir kısmı da yarı ötümsüzleşme biçiminde olur.

- /z/>-/s/ :
 sekis (I/02/100) susus (II/19/102)
 yalııs (I/13/266) biras (I/08/62)
 bis (I/07/222) ceyis (II/15/11)
 doğus (I/26/106) kııs (I/15/08)
 otus (I/08/52) bağçes (I/29/214)

başlarıs (II/19/94)	boyarıs (I/19/129)
cāmimis (I/11/82)	yumurcas II/19/181
-/z/>-[S] :	
aS (II/06/121)	biS (I/10/22)
segiS (I/10/108)	sıS (I/16/191)
ederis (II/10/54)	işimiS (II/01/88)

2.1.2.2.5. Düşme

EİYA'da ünsüz düşmesi genellikle ünsüz gruplarındaki seslerden birinin düşmesi şeklindedir gerçekleşmektedir.

2.1.2.2.5.1. İç Seste

-/stg/->-/sg/- :	
rasgele (II/03/149)	
-/ftç/->-/fç/- :	
çifçi (I/24/08)	

2.1.2.2.5.2. Son seste

-/st/>-/sφ/ :	
üs (I/02/55)	dürüs (II/03/37)
abdes (I/29/288)	

2.1.2.2.6. Erime

Sözcük içinde bir ünlü ile bir ünsüz arasında bulunan ünsüzün, kendinden önceki ünlünün açıklığı sebebiyle onu uzatarak kaybolmasıdır (Boz, 2001b: 858).

Erime EİYA'da çok görülen ses değişmelerindendir. Hem Türkçe hem de alıntı sözcüklerde yaygındır. Genellikle /f/, /ğ/, /h/, /k/, /l/, /n/, [ŋ], /r/, /v/, /y/ ünsüzlerinin kaybolmasıyla ve çoğunluk ilk hecede görülür.

2.1.2.2.6.1. İlk Hecede

-VfK->V:K	:		
		yūka (I/28/196)	kōtecede (I/06/13)
-VğK->V:K	:		
		ēlence (II/16/25)	ōlak (I/04/14)
		ōretmen (I/02/31)	ārısı (I/07/168)
		būday (I/20/119)	sīcağ (I/08/98)
-VhK->V:K	:		
		ētiyar (I/09/42)	ītiyacımızı (I/06/38)
		bāşış (II/15/19)	mūtarlık (I/10/48)
		mākeme (I/13/35)	mēmet (I/03/160)
		māsus (II/18/150)	tātá (I/16/167)
		rāmet (II/14/18)	
-Vkk->V:K	:	tīsiniyō (II/18/205)	
-VķK->V:K/VK	:	āşam (I/02/90, II/10/116)	
-VIK->V:K	:	ķāķmış (I/29/90)	
-VŋK-/-VnK->V:K/VK:			
		īsan (I/02/17)	īşallah (I/16/203)
		bēzerim (II/09/132)	
-VrK->V:K	:		
		dēken << derken (I/30/90)	ķānı << ķarnı (II/06/182)
		yīmi (I/24/41)	zōnan << zor+ (II/05/68)
		atıķ < artık (I/01/62)	atıvedim < atıverdim (I/29/355)
		çıkātđırıyon < çıkartđırıyon (I/10/08)	
-VvK->V:K	:		
		dōdürü (I/22/72)	tōbe (II/19/41)

-VyK->V:K :

bōle (I/03/141)

bēgir (II/16/56)

dēzesiyin (I/05/65)

nīse < niyse < ne+y+i-se (I/25/58)

EİYA’da erimenin ikinci hecede gerçekleştiği durumlar da görülür.

dōşēsiñ (II/10/100)

gelīsiñ (I/19/47)

yapādık (II/02/31)

2.1.2.2.6.2. Son Hecede

Erimenin son hecede gerçekleştiği örnek sayısı EİYA’da sınırlıdır.

-VnK>VK :

geş << genç (I/18/28)

piriş << pirinç (II/19/14)

2.1.2.2.7. Yutulma

Sözcük içinde bir ünsüz ile bir ünlü arasında bulunan ünsüzün kaybolmasıdır. “Erime” ile “yutulma” arasında yön farkı vardır (Boz, 2001b: 859). EİYA’da yutulma olayına /l/ ,/h/ ,/y/ ünsüzünün kaybolduğu sözcüklerde rastlanmıştır.

-KIV->-KV:/V- : gōñünden (I/23/25)

-KhV->-KV:/V- :

çamaşırāneniñ (II/07/19)

haşaşlı (II/10/83)

heralda (I/08/23)

mēşur (II/04/58)

taranaları (I/28/176)

cepāne (II/06/173)

fetiye (I/19/11)

şüpeleniyo (I/29/321)

isalden (I/13/131)

-KyV->-KV:/V- : cēran < ceryan < cereyan (I/25/19)

2.1.2.2.8. Ünsüz Tekleşmesi

Çoğunlukla alıntı sözcüklerde, bazen de Türkçe sözcüklerde iç sesteki ikiz ünsüzden birinin kaybolmasıdır (Boz, 2001b: 859). EİYA'da hem Türkçe hem de alıntı sözcüklerde örneği görülür.

-/k̄k̄/->-/k̄/- :

haķından < haķķ+ (II/05/69)

muḫaķ << muḫaķķaķ (I/13/32)

-/ll/->-/l/- :

genelikçe (II/13/33)

mā_aleden < mahalle+ (I/03/82)

-/rr/->-/r/- : züriyetiņ (I/15/54)

-/cc/->-/c/- : acıķ << azıcıķ (I/16/172)

-/vv/->-/v/- :

eveli (I/13/195)

mūret << mürüvvet (I/22/129)

-/tt/->-/t/- : mutalıba << muttalıp+ (II/14/40)

2.1.2.2.9. Türeme

2.1.2.2.9.1. Ön Seste

Ön ses /h/ türemesi yaygın olmamakla birlikte EİYA içerisinde hem Türkçe hem de alıntı sözcüklerde görülmektedir (Gülsevin, 2001b: 129-146). Bununla birlikte bir örnekte ön ses /y/ türemesine rastlanmıştır.

Türkçe Sözcüklerde

/φ/->/h/- : hávet << evet (I/15/43)

hollada << orada (II/12/40)

ḫōledig << öyleydik (I/20/127)

Alıntı Sözcüklerde

ḫoruş << oruç (I/30/23)

hambara < ambara (II/19/179)

/φ/->/y/- : yazıcığ < azıcığ (I/14/43)

2.1.2.2.9.2. İç Seste

EİYA'da iç seste türemelere çok seyrek rastlanmaktadır.

-/φ/->/n/- : damandıñ (I/04/59)

-/φ/->/g/- : mesgelā (I/27/109)

-/φ/->/v/- : dovası << du_a+ (I/13/142)

-/φ/->/y/- : mayışım << ma_aş+ (I/13/170)

2.1.2.2.9.3. Son Seste¹⁰

Türkiye Türkçesi Ağızları'nda ve Çağdaş Türk Lehçeleri'nde ünlü ile biten kimi sözcüklerin sonunda /y/ türemesi görülmüştür. EİYA'da buna uygun bir örnek tespit edilmiştir.

anay < ana (I/09/78)

böley < bōle < böyle (I/11/49)

2.1.2.2.10. Benzeşme¹¹

EİYA'da pek çok sözcükte kök ve tabanlarda, ekleşme ve ulanma yoluyla benzeşme görülür. En çok görülenleri ise; /-nl/->/-nn/-, /-n+l/->/-nn/-, /-z+s/->/-ss/- değişimleridir.

¹⁰ Geniş bilgi için bk. Aylin Koç, "Kelime Sonunda Ünsüz Türemesi", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 28, Ankara, Güz 2010, s. 47-67.

¹¹ Geniş bilgi ve örnekler için bk. Ahmet Caferoğlu, "Anadolu Ağızlarında İçses Ünsüz Benzeşmesi", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 1958, Ankara, 1988b, s. 1-11.

2.1.2.2.10.1. Kök ve Tabanlar

2.1.2.2.10.1.1. İlerlek

- /nl/->-/nn/- : yanniş (I/09/105)
 -/nr/->-/nn/- : sonna (I/21/33)
 -/ly/->-/ll/- : fasülle (I/21/120, II/19/51)
 -/şk/->-/şş/- : allah_aşşına (I/27/63)
 -/çy/->-/çç/- : üççüz (I/27/07)

2.1.2.2.10.1.2. Gerilek

- /kt/->-/tt/- : sittir (I/21/102)
 -/ts/->-/ss/- : yassı (II/03/158)
 -/ğn/->-/nn/- : inne (I/05/23)
 -/ly->-/yy/- : iyyas (I/08/119)

2.1.2.2.10.2. Eklenme Yoluyla

2.1.2.2.10.2.1. İlerlek

-/n+l/->-/nn/- :

şunnar (I/15/82)

öbürkünnēde (II/07/101)

bö_ünkünnēr (I/18/49)

versinner (I/27/112)

ķurbannıķ (II/13/102)

fidannı_a (I/12/33)

ğalğannı (I/14/192)

günnük (I/03/180)

kinni < kinli (II/04/87)

-/k+l/->-/kk/- : ölelikke (II/13/147)

lambalarınnan (II/04/64)

öretmennik (II/11/16)

deliğannı (I/12/85)

ķozannar (II/18/05)

e_ıtmennik (I/04/07)

gelinnik (I/22/10)

ğızlıinner (I/11/01)

güvennikçiye (I/05/91)

ormannıķ (II/15/117)

-/r+l/->-/rr/- : sādışlarra (I/23/180)

2.1.2.2.10.2.2. Gerilek

-/l+s/->-/ss/- :

bussağ (I/07/93)

ossun (I/15/63)

-/r+l/->-/ll/- :

duruyollar (I/27/19)

getiriller (I/27/130)

-/z+s/->-/ss/- :

ölemessek (I/07/124)

demessin (I/28/131)

annāmassın (I/29/379)

bilmessiñis (I/13/311)

olmassa (II/19/33)

gelmesse (I/30/39)

2.1.2.2.10.3. Ulanma Yoluyla

2.1.2.2.10.3.1. İlerlek

-/n_l/->-/n_n/- : bin_nira (I/03/180)

-/m_b/->-/m_m/- : yazdırdım_men (I/08/12)

2.1.2.2.10.3.2. Gerilek

-/k_g/->-/g_g-, -/g_ğ/ : deng_gelirse (II/18/153)

-/n_m/->-/m_m/- : görüyom_mu (I/05/53)

-/p_b/->-/b_b/- : heb_bakıyo (I/29/237)

-/r_s/->-/s_s/- : büs_sürü (II/18/184)

-/ç_ş/->-/ş_ş/- : hiş_şindi (I/25/57)

-/r_ş/->-/ş_ş/- : biş_şey (I/17/30)

-/s_ş/->-/ş_ş/- : herkeş_şindi (I/22/100)

-/z_s/->-/s_s/- :
 yüs_sksen (I/28/179) deşis_sabayı (I/18/200)

2.1.2.2.11. Dudaksıllaşma

Dudak ünsüzlerinin, yuvarlak ünlüler komşuluğundaki ünsüzlerin yerine geçmesidir. EİYA'da /v/ ünsüzünün /ğ/ ünsüzünün yerine geçmesi yaygın şekilde görülür.

-/ğ/->-/v/- :
 savol (I/13/359) sovan (I/14/171)
 sovudu (II/10/60) düvün (I/25/70)
 erdovan (I/18/91) sovuldu (I/07/81)

-/h/->-/f/- : safur (I/28/249)

-/h/->-/v/- :
 veyavüt (I/26/143) yavut (II/10/17)
 vēpisini << hepsini (I/07/114)

-/η, n/->-/m/- :
 komşu (I/19/108) çarşamba (I/07/19)

-/y/->-/v/- : köv (I/13/03)

2.1.2.2.12. Dişsilleşme

Damak ve dudak ünsüzlerinin, yerini diş ünsüzlerine bırakmasıyla oluşur. EİYA'da örneğine rastlanmamıştır.

2.1.2.2.13. Damaksıllaşma

Diş ve dudak ünsüzlerinin, yerini damak ünsüzlerine bırakmasıdır. Benzeşme yoluyla gerçekleşmektedir.

/n/->/y/- : yaylon < naylon (II/04/41)

-/v/->-/y/- : yāyrum < yavrum (II/02/11)

2.1.2.2.14. Aykırılaşma (Benzeşmezlik)

Bir sözcükte komşu veya yakın ünsüzlerin çıkış yeri bakımından birbirinden uzaklaşmasıdır. EİYA'da seyrek görülür.

-/kt/->-/tt/->-/td/- : eletdirik < elektrik (I/14/155)

-/tt/->-/td/- :

hatdā (II/04/127)

batdāniye (I/07/103)

2.1.2.2.15. Süreklileşme

Süreksiz ünsüzlerin yerini sürekli ünsüzlere bırakmasıdır. EİYA'da daha çok eklenme yoluyla görülmektedir. Süreklileşme sızıcılaşma ve akıcılaşma olarak iki alt başlık altında incelenebilir.

2.1.2.2.15.1. Ön Seste

/p/->/m/- : mancarını (I/20/177)

2.1.2.2.16. Süreksizleşme

Sürekli ünsüzlerin, yerini süreksiz ünsüzlere bırakmasıdır. EİYA'da seyrek olarak karşılaşılmaktadır.

2.1.2.2.16.1. Kök ve Tabanlar

EİYA'da daha çok /j/>/c/ süreksizleşmesi görülür. Bunların tamamı alıntı sözcüklerde gerçekleşmiştir (Ergin, 2005: 90).

/j/-,-/j/->/c/-,-/c/- :

bicamayı (II/16/116)

candarma (I/30/15)

detercan (II/12/72)

mesacıñ (II/06/136)

müçideyî (I/25/92)

/f/->/p/- :

pistan < fistan (I/01/54)

pasüllü << fasulye (I/01/51)

-/h/->-/k/- : muğtar (I/13/126)

-/z/->-/c/- : acıcık < azıcık (II/06/119)

2.1.2.2.17. Sürekli Ünsüzler Arasında Değişme

Çeşitli ses olayları (ötümlüleşme, ötümsüzleşme, damaklılaşma, dudaklılaşma, akıcılaşma) nedeniyle sürekli ünsüzler arasında görülen değişmedir.

2.1.2.2.17.1. Ön Seste

/s/->-/z/- : zabağ (II/03/162)

/f/->/h/- : huruna << fırına (I/21/53)

/h/->/f/- : furiye < huriye (I/03/88)

otus (I/08/52)

segis (I/11/119)

sis < siz (I/29/60)

temis (I/24/106)

2.1.2.2.18. İkizleşme

İç seste, vurgulu ikinci hecenin başında bulunan ünsüzün tekrarlanmasıdır. İkizleşme çoğunlukla iki ünlü arasında bulunan ünsüzlerde gerçekleşmektedir. Hem Türkçe hem de alıntı sözcüklerde görülür.

-/ç/->-/çç/- : biççäre (I/03/61)

-/k/->-/kk/- : yokkarı (II/09/143)

-/l/->-/ll/- :

kolllestrol (II/18/71)

manzarallı (I/04/31)

-/m/->-/mm/- : ammān < amān (II/01/114)

-/n/->-/nn/- : günnetmişler << gün et- (I/10/103)

-/ş/->-/şş/- :

beşşiklerde (I/07/102)

döşşek (I/07/93)

eşşek (I/29/402)

-/t/->-/tt/- : bütütün (I/02/20)

-/v/->-/vv/- : evvet (I/26/101)

-/y/->-/yy/- :

vayyi (II/11/82)

2.1.2.2.19. Örneksime

Sözcükteki bir ses ya da biçimin örnek alınarak başka bir sözcüğe aktarılmasıdır. EİYA'da iyelik kökenli 2. teklik ve çokluk kişi biçimbirimindeki /η/ sesinin adıl kökenli 2. teklik ve çokluk kişi biçimbirimine aktarıldığı örnekler görülür.

alırsın (I/19/90)	bilirsın (I/09/100)
üredirsın (I/19/71)	çözersın (I/19/118)
getirisın (II/17/60)	eylesın (II/01/82)
döşēsın (II/10/100)	yapıyosunuz (I/01/03)
verisınıs (I/29/319)	

EİYA’da ve ÖTT’de görülen diğer bir örneksme örneği, görülen geçmiş zaman ve dilek-şart 1. çokluk kişi biçimbirimidir. $-{DI^4}$ ve $-{sA}$ biçimbirimleriyle kullanılan $-{K}$ kişi biçimbirimi, $-{DI^4K}$ sıfat-fiil biçimbiriminden örneksme yoluyla oluşmuştur. EİYA ve diğer ağızlarda ise buradan örneksme ile adıl kaynaklı kişi biçimbirimi $-{(I^4)z}$ yerine kullanılmaktadır.

bezlerin_üsdüne götürüp at-ıy1-k. (II/01/65)
yāp-ıy1-k ya. (II/01/21)

2.1.2.2.20. Göçüşme¹²

Bir sözcükte bulunan komşu ya da uzak ünsüzlerin sıralanışının değişmesidir. EİYA’da görülen örnekleri genellikle alıntı sözcüklerdir. “tehne”, “menmun” ve “öndüç” sözcükleri EİYA’da yalnız göçüşmeli şekilleriyle yer almaktadır.

- /nh/->-/hn/- : tehne << tenha (I/02/89)
- /mn/->-/nm/- : menmunum < memnunum (II/01/92)
- /d-n/->-/n-d/- : öndüç < ödünç (I/16/75)
- /l-z/->-/z-l/- : zelletli < lezzetli (II/15/46)
- /rv/->-/vr/- : kivre < kirve (I/25/75)
- /r-y/->-/yr/- : ceyran (I/02/83)

¹² Geniş bilgi ve örnekler için bk. Ahmet Caferoğlu, “Anadolu Ağızlarındaki Metathese Gelişmesi”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 1955, Ankara, 1988c, s. 1-7.

2.1.2.2.21. Yarı Ünlüleşme

Sürekli ünsüzlerin yerini yarı ünlü /y/ ünsüzüne bırakmasıdır. EİYA'da örnekleri görülür.

-/ğ/->-/y/- :

eyirdik < eğirdik (I/20/164)

buydáyı (I/28/170)

yyennere << yeğenlere (I/29/270)

ayeşlere << ağaçlara (II/02/39)

beyen < beğen (I/12/54)

diyildi << değıldi (II/15/101)

-/h/->-/y/- :

sayıbi (I/23/222)

vallayı < vallahi I/08/22

şeyirde < şehirde I/08/64

2.1.2.2.22. İkili Kullanım

Bir sözcükte iki farklı ünsüzün birbirinin yerine kullanılmasıdır. EİYA'da ve ağızlarda daha çok akıcı /r/ ve /l/ ünsüzlerinin birbirinin yerine kullanıldığı örnekler görülür (Ergin, 2005: 92).

ğāli (I/03/167, I/03/177)

ğāri (I/21/46)

keli (II/11/28, II/11/41)

keri (II/09/22)

2.1.2.3. Ünlü-Ünsüz Değişmeleri

2.1.2.3.1. Büzülme

Bir sözcük içinde iki ünlü arasında bulunan sürekli bir ünsüzün, ünlülerin açıklığında kaybolmasıyla oluşur. Çoğunlukla ünlü uzamasına sebep olur (Boz, 2001b: 858-859).

-VğV- >-V_V/ V:- :

sā_ān (II/01/12)

ufā_ız (II/09/59)

aķci_er (II/06/13)

a_ıt (I/29/328)

aya_ına (II/04/38)

ö_ünnerimiz (I/28/244)

sā_ol (II/17/17)

e_ıridig (I/13/163)

a_ır (I/20/116)

aşa_ıda (I/12/06)

e_ıtmen (I/14/227)

-VhV- >-V_V/ V:- :

rātım << rahat+ (I/13/71)

sebā_at (I/16/04)

şa_am << şahım (I/16/90)

sāna << sahan+ (II/19/206)

şā_abetdin (I/11/20)

-VηV- >-V_V/ V:- :

ba_a (I/01/54)

gō_ül (I/21/172)

-VgV- >-V_V/ V:- : bün << bugün (I/26/125)

-VķV- >-V_V/ V:- : yoklūdu << yokluk_ıdi (I/19/39)

-VIV->-V_V/ V:- : tu_um (I/01/54)

-VyV- >-V_V/ V:- :

şikā_etim (I/18/173)

nīyip << ne yiyip (I/29/243)

ameli_āt (II/09/122)

2.1.2.3.2. Derilme

Sözcük sonunda iki ünlü arasında bulunan sürekli bir ünsüzün, ünlülerin açıklığında kaybolmasıyla oluşur. Çoğunlukla ünlü uzamasına sebep olur ve sözcük uzun ünlüyle biter (Boz, 2001b: 859). EİYA'da örnekleri görülür.

-VğV >V: :

aşşā << aşığ (I/18/08)

bayā << bayağı (I/29/22)

buzā << buzağı (I/17/09)

ğurbā << kurbağa (I/29/354)

börē << böreği (II/18/141)

-VIV >-V: : mēsā << mesela (II/12/60)

-VhV->-V: :

vallā << vallahi (I/01/44)

tārī << tarihi (I/09/03)

-VyV >-V/ V_ V: :

örtū < örtü+ (I/07/96)

almā < alma+ (II/16/113)

orta_ a < ortaya (II/16/34)

2.1.2.3.3. Hece Tekleşmesi

Bir sözcükte, benzer seslerden oluşan ve çoğu zaman komşu iki heceden birinin kaybolmasıyla hece sayısının azalmasıdır. Genellikle sonu /I⁴r/ hecesiyle biten sözcüklere geniş zaman çekimi eklendiğinde meydana gelir (Gülsevin, 2002b: 68). EİYA'da -/rI⁴rI⁴/- hecelerinin pek çok örnekte tekleşmeye uğradığı görülür.

-/irir/- >-/ir/- : ê_irlēdi << eğirirlerdi (I/21/164)

-/verir/- >-/ver/- :

salıverlēdi << salıverirlerdi (II/10/151) verlēdi << verirlerdi (II/16/68)

-/rI⁴rI⁴/- >-/φrI⁴/- :

yaptırım < yaptırırım (II/19/34)

basdırız < bastırırız (I/23/69)

getiris << getiririz (I/21/110)

oturuz < otururuz (II/04/109)

gezdirlē << gezdirirler (II/16/56)

götürüz (II/19/133)

daddırıs (I/29/47)

2.1.2.3.4. Grup Düşmesi

En az bir ünlü ve bir ünsüzden oluşan ses grubunun düşmesidir. EİYA'da kimi örnekleri görülür.

getdīm << getirdim (II/02/60)

pantullarımız << pantolonlarımız (II/03/63)

onnan << onunla (II/12/81)	şudaķıldardan << şuradakilerden (II/15/61)
tarna << tarhana (II/19/155)	sancaķ << salıncaķ (I/19/32)
götceklē << götürecekler (I/29/177)	

2.1.2.3.5. Ünlü-Ünsüz Uyumsuzluğu

Ön damak ünlülerin (/e/, /i/, /ö/, /ü/) ön damak ünsüzler (/g/, /k/, /l/) ile, art damak ünlülerin (/a/, /ı/, /o/, /u/) ise art damak ünsüzler (/ğ/, /ķ/, /l/) ile ortak hece kurmasına ünlü-ünsüz uyumu denir (Ergin, 2005: 74-75). Türkçedeki ünlü-ünsüz uyumu tam sağlanmakta iken kimi alıntı sözcüklerde bu uyum yoktur.

zekalı (II/13/145)	ķatib (I/23/13)
ķāya << kahya (I/28/76)	evᵛelā (II/04/134)
normal (II/07/71)	sülālesi (II/10/71)
ğavur (I/28/263)	tezgā (II/02/41)
hikā_esini (I/08/09)	ķādı (II/18/143)
nikāḥ (II/12/80)	şikā_etim (I/18/173)
falān (I/24/57)	imķān (I/21/129)
mekānı (I/27/06)	bekār (I/18/133)

2.1.2.3.6. Bozularak Telaffuz Edilen Sözcükler

Sözcüklerin herhangi bir sessel eğilime uymadan kimi kaynak kişilerce farklı biçimlerde kullanıldığı görülür. Bunlar ağız bölgesinin özelliği değil, kaynak kişinin kişisel ağız özelliğidir. Bu örneklerden kimileri dil sürçmesi olarak değerlendirilebilir.

amaleten << emaneten (II/19/152)
rekteter << rektör (I/22/121)
ötikenden << ötekinden (I/26/104)

2.2. BİÇİMBİLGİSİ

2.2.1. İşletimlikler

2.2.1.1. Ad İşletimlikleri

2.2.1.1.1. Sözdizimsel (Dizime Bağlı) Anlamsal İşlevler

2.2.1.1.1.1. Tümce Ve Söz Öbeği Düzeyinde (Ad-Eylem, Ad-Ad; Ad-İlgeç Bağlantısı) Sözdizimsel Anlamsal İşlevler (Durum İşlevleri)¹³

2.2.1.1.1.1.1. +{φ} “Yalın”¹⁴

Temel sözdizimsel işlevi adları eylemlere bağlamak olan yalın durumun temel anlamsal işlevi de tümcede ad-eylem bağlantısıyla özne, nesne ve belirteç tümleçleri yapmaktır. Bununla birlikte söz öbeklerinde, ad-ilgeç ve ad-yardımcı eylem bağlantıları kurarak belirtme işlevi görür.

Ad-Eylem Bağlantısı

Ad-eylem bağlantısında tümcede/tümcecikte; özne, nesne ve belirteç tümleci yapma işlevleri vardır.

şindi+φ tab alıyoz biz+φ, (I/02/105) (belirteç tümleci, özne)

hiş+φ çocukluk+φ 'görmedim ben+φ ışde. (I/04/18) (belirteç tümleci, nesne, özne)

ē cambazlıg+φ yaparlardı bāzan+φ. (I/07/118) (nesne, belirteç tümleci)

eveli+φ ilaç+φ yo udu. (II/03/75) (belirteç tümleci, özne)

¹³ “Durum” ulamı ve biçimbirimleri hakkında geniş bilgi için bk. Osman Mert, “Türkçe’de Hâl Kategorisi ve Öğretimi”, *Erzurum Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 21, Erzurum, 2003, s. 25-33; Uğur Kalkan, “Türkiye Türkçesinde Hal (Durum) Kavramı ve Hal (Durum) Eklerinin İşlevleri”, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyonkarahisar, 2006; Ahmet Buran, *Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hal) Ekleri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1996.

¹⁴ Geniş bilgi için bk. Yusuf Tepeli, “Hal Kategorisi Olarak Yalın Hal”, *IV. Uluslar Arası Türk Dili Kurultayı Bildirileri(25-29 Eylül 2000 İzmir/Çeşme)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2007.

ē biz+φ çökelek+φ yapardıh. (II/13/110) (özne, nesne)

öle+φ yaparız hindim, yarın+φ biçerciler+φ gelécik. (I/07/77) (belirteç tümleci, belirteç tümleci, özne)

hē gece+φ çamaşır+φ yıkāsın. (I/19/49) (belirteç tümleci, nesne)

yani ben+φ ankarada hiş+φ ğar+φ görmedim. (I/05/106) (özne, belirteç tümleci, nesne)

Ad-İlgeç Bağlantısı

ē ğirk_elli+φ ğadar erkek çorabı, ğirk_elli+φ ğadar ğadın çorabı gül.. unnarı sererler, bōle iplere şe.. dizerler. (I/23/175)

hōrmon yapıyolar bilmem_ ne böyütmek+φ_ için büs_ sürü bi şeyler. (II/18/184)

kimi sādēş diyo kimi ğardeş+φ gibi dēyo. (I/23/187)

türkÇe yok türkçe yok arapça va unnarı namazım ğılcık+φ ğadak biliyon_ onnarı. (II/06/109)

kuşak+φ gibi bi yerde amma ğadinnānķı āyrı. (I/09/91)

Ad-Yardımcı Eylem Bağlantısı

Yalın durum, ad-yardımcı eylem bağlantısıyla birleşik eylem öbekleri kurar ve bu öbekler tümcede genellikle yüklem olur.

evermişin başgöz+φ_ etdiñ ve bir dönüm yer satmadı meselá. (II/19/22)

bayram+φ yapardı salıncāğ_ ğurardı de orlara. (I/13/203)

baña işde berāber+φ_ olalım. (I/29/195)

diyey ká_ıt dağdılar bureyē gitdik biz_ oğulda on sene namaz+φ kıldık. (I/08/112)

ķusura bakmayiñ ta terorislere para topluyolarmış rol+φ yapıp đá (I/27/49)

yerinde öle birbirine yardımcı+φ olu (II/15/56)

2.2.1.1.1.1.2. +{(y)A} “Yönelme”¹⁵

Temel sözdizimsel işlevi ad-eylem bağlantısı kurmaktır. Ad-ad ve ad-ilgeç bağlantısıyla söz öbekleri de kurar. Temel anlamsal işlevi ise “yönelme”dir.

Ad-Eylem Bağlantısı

Ad-eylem bağlantısında tümcede/tümcecikte; nesne, belirteç tümleci (yönelme, yaklaşma, zamanda sınırlandırma, içinlik, mahsusluk, durum, eder, ölçü, bedel, oran, araç, neden, amaç, karşılaştırma, bulunma, verme, bildirme, kuvvetlendirme vb.) ve (mantıkça) özne yapma işlevleri vardır.

ahır+a su akıyordu (I/10/93) (yönelme)

unu cam+a getirirlerdi. (I/20/93) (yönelme)

işde ben saña āşam+a misāvirlī_e gelcen (I/05/149) (zamanda sınırlandırma)

odunnarı alır, şorları süpürü, bān+a yimek yapār. (I/18/188) (içinlik)

gezme+ye gelmişle. (II/09/03) (amaç)

oņu da yidirirledi halk+a. (I/28/59) (mantıkça özne)

onlar+a işletdi, işle.. işledik. (I/04/46) (mantıkça özne)

Yaklaşma biçimbiriminin EİYA’da hem I. hem de II. alt ağız bölgesinde daraltıcı ünsüzler etkisiyle yer yer daralma meydana gelmektedir.¹⁶ Bu “daralma” olayında çoğunlukla komşu /y/ ünsüzünün etkisi vardır.

araba+yı bi araba çocuğ bindirirdim. (I/20/114)

ağıdıyile sular ğalmeyi ha bura+yı çıkmi buraya su çıkmı işde bizim (II/02/89)

¹⁵ +{A} durum biçimbiriminin işlevleri hakkında geniş bilgi için bk. Erdoğan Boz, *Türkiye Türkçesinde +{A} Durum Biçimbirimi*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2007a, s. 67-69.

¹⁶ Geniş bilgi ve örnekler için bk. Leyla Karahan, *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2011, s. 153; Zeynep Korkmaz, *Güney-Batı Anadolu Ağızları Sesbilgisi (Fonetik)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1994, s. 45.

e bi yol sorunu vārdı, yolu da allah dēyletimiz+i ğuvat visin. (I/02/12)
 bi dene çocū oldu ğızınıĝ anası hemen ĝoca+yı vēdi. (I/03/172)
 kayacıktan bessaráy+i gēldim. (I/17/18)
 biri almanyada onu da okutma+yı yolladıĝ. (I/19/54)
deri+yı ĝoyveri pēnir ĝurur. (I/22/59)
ēškişēr+i gidip geliyon (I/02/29)
 ufaĝ bi kō ora+yı hateş salmışlar da gelmişle (II/06/185)
hoca+yı bile yollamadıla. (I/02/37)
 ĝapıyı bilemeyon, şura+yı giriyon bilemeyon ah bi gidiydim (I/02/30)
Çeyizlerīn+i iş_ışlerlerdi eveli sārĝı, mīnder. (I/23/169)
 bura gelen_ayı her yer+i geli. (I/02/100)
 e bu kōy+ü gelini de hiş çay_ışmeden gidilir mi? (I/02/10)

Ad-Ad Bağlantısı

Ad-ad bağlantısıyla kurulan yaklaşma öbekleri ortaç, ulaç ya da ad-eylem öbeklerinden oluşturulmuş kısaltma öbekleridir (Boz, 2012: 12). Metinlerimizde örneğine rastlanmamıştır.

Ad-İlgeç Bağlantısı¹⁷

“{(y)A} + ilgeç” yapısının ilgeç öbeğine yüklediği anlamsal işlevler; sınırlandırma (yönelme ve süre), belirsizlik (yönelme ve zaman), aitlik, bahis, konu, görelilik, karşıtlık ve karşılıktır.

biz_unnarıĝ_ okumalarīn+a karşı dē_iliz. (I/27/116)

¹⁷ “Ad+durum biçimbirimi+ilgeç” yapısıyla kurulan ilgeç öbekleri hakkında geniş bilgi için bk. Şaziye Dinçer, “Türkiye Türkçesinde “Ad+Durum Biçimbirimi+İlgeç” Yapısındaki İlgeç Öbeklerinin İşlevleri”, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyonkarahisar, 2008.

geçende biz biçer+e dōru, biçerkōyüne sivrih̄isarıñ biçerkōyü var. (I/27/146)
 darafdeginner_ acığ ğırlar+a dō ru. (I/29/152)
 ğızım götürmedīdi şinciy+e kadar. (II/11/82)
 ğaldırdımız māsullar vallā ödemiyo yayrım dā iki milyar+a yakın borçumuz va
 mazotçuya. (I/07/123)

Ad-Yardımcı Eylem Bağlantısı

Yaklaşma durumu, ad-yardımcı eylem bağlantısıyla birleşik eylem öbekleri kurar ve bu öbekler tümcede genellikle yüklem olur.

şükür, e+e düşürmesin. (I/21/103)
dilim+e gelemedi. (II/11/104)

2.2.1.1.1.1.3. +{DA} “Bulunma”¹⁸

Temel sözdizimsel işlevi olan ad-eylem bağlantısının yanında ad-ad ve ad-yardımcı eylem bağlantısıyla söz öbeği kurar. Hem ad-eylem bağlantısıyla tümcede hem de ad-ad ve ad-yardımcı eylem bağlantısıyla söz öbeklerindeki temel anlamsal işlevi “bulunma”dır.

Ad-Eylem Bağlantısı

Ad-eylem bağlantısında tümcede/tümcecikte; belirteç tümleci (bulunma, yer, süre, araç, devamlılık, konu, tarz, durum, miktar, kısım, karşılaştırma vd.) yapma işlevi vardır.

¹⁸ Geniş bilgi için bk. Boz, a.g.e., s. 13.

çapa tarlaları+nda toplâşîrdik. (I/21/130) (bulunma)

televizonnar+da görüyoñuzdur yörük geyimlerini. (I/22/168) (araç)

ğurban+da da et_oluyo zâti biráz ğuyma sarma falan sarar.. (I/23/230) (zamanda bulunma)

tekerler çamur+da yörümēz di (I/17/35) (bulunma)

ben bin dokuz, yüz kırk, altı+da ēvlendim (II/06/111) (zamanda bulunma)

herkez_oraya gider fırın+da ekmēmizi yaparıs kō fırınımız var. (II/18/100) (bulunma)

silah+ta da geçiyo, atış yapıyola. (I/29/381) (konu)

yatdı devlet hastanesinde şur+da bur+da yatdı, tıb da bi çäre olmadı. (II/06/15) (bulunma)

Ad-Ad Bağlantısı

“Bulunma öbekleri ortaç/ulaç/ad-eylem öbeklerinden oluşturulmuş kısaltma öbekleridir” (Boz, 2013: 14). Metinlerimizde örneğine rastlanmamıştır.

Ad-Yardımcı Eylem Bağlantısı

Bulunma durumu, ad-yardımcı eylem bağlantısıyla birleşik eylem öbekleri kurar ve bu öbekler tümcede genellikle yüklem olur.

yirlerde yatmasın, nurlar+da yaşınsın. (I/05/49)

ölannar ğış baķmadılar ordalığ+da ğāldı. (II/05/80)

EİYA’da bulunma biçimbiriminin kimi örneklerde daraltıcı ünsüzler etkisiyle +DA>+DI şeklinde daraldığı görülmektedir. Bu olayın kaynak kişinin konuşma hızıyla ilişkili olduğu düşünülebilir.

şu yan+dı lâçin köyü va şur+dı depı va bi o depe+di adamın davarı varmış. (I/02/64)
 evine getimış evine getirincá şindiki şēden satıl ur+du yimek yapıyoz ya neydi
 onuñ_adı? (I/28/104)
yayla+dı bebek sallatcaz diyi. (I/04/15)
'ıramazan+dı yimē yerdik. (I/03/135)
 ordan da işdi yāyla+dı dururduK_o şīde kışla. (I/04/43)
kışla+dı çoK_ıyi bi çiftlimiz va. (I/04/43)
 olan ğardaşım müdür çanakkalı+di. (I/04/77)
 sular, şiydimiş bilgisayar+dı. (I/04/78)

2.2.1.1.1.1.4. +{DAn} “Ayrılma”¹⁹

Temel sözdizimsel işlevi ad-eylem bağlantısı kurmak, temel anlamsal işlevi ise “ayrılma”dır. Ad-ad, ad-ilgeç ve ad-yardımcı eylem bağlantıları kurarak söz öbekleri de oluşturur.

Ad-Eylem Bağlantısı

Ad-eylem bağlantısında tümcede/tümcecikte; (eksiltili) nesne, belirteç tümleci (ayrılma, uzaklaşma, yer, durum, eder, ölçü, bedel, oran, araç, neden, amaç, karşılaştırma, kuvvetlendirme, kısım, kaynak vd.) ve (örtülü, eksiltili) özne yapma işlevleri vardır.

orlā+dan çiçek toplādık. (I/04/28) (yer)
 bayā haplā+dan da iç.. hapım da çok. (I/05/23) (eksiltili nesne)
ıstanbul+dan her yer+den gelirler. (I/06/60) (ayrılma)
 eviñ kenarında var bōle yol+dan tarafı (II/07/66) (yer/yön)
 göbekli dēriz hamır+dan yaparız. (I/07/69) (malzeme)

¹⁹ Geniş bilgi için bk. Boz, a.g.e., s. 15.

bulaşığı+dan görkuyo. (I/21/124) (nesne)

işde bu inekler+den yā yapardıḳ makinelēnen ōledi ğızım ŧindik yapamıyoz, işde.
(II/17/101) (araç)

Ad-Ad Bağlantısı

“Ayrılma öbekleri ortaç/ulaç/ad-eylem öbeklerinden oluşturulmuş kısaltma öbekleridir” (Boz, 2013: 17). Temel anlamsal işlev “ayrılma”dır. Metinde rastlanmamıştır.

ipler+den çorap, halı, 'kilim ... (I/19/112)

tekrar bi dā ğırā çam pürçeyin+den süpürgē, çalı odunnā+dan süpürge buymuşdu u zaman. (I/28/120)

Ad-Ad Bağlantısı

Ad-ad bağlantısıyla kurulan ad öbeklerinde temel anlamsal işlev, bir nesnenin parçası olduğu diğer nesneyi (bütünü) yine bir nesnenin ait olduğu diğer nesneyi belirtmektir.²⁰

şeyim de olum+dan biri anḳaradaydın. (I/05/34)

²⁰Geniş bilgi için bk. Erdoğan Boz, “Türkiye Türkçesinde +DAn Ekli Nesne Ögesi Üzerine”, *V. Uluslararası Türk Dil Kurultayı Bildirileri (20-26 Eylül 2004)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2004, s. 501-512; Gülsel Sev, “Çıkma Durum Ekinin Nesne Görevinde Kullanımı”, *V. Uluslararası Türk Dil Kurultayı Bildirileri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2004, s. 2655-2666.

Ad-İlgeç Bağlantısı²¹

“+{Dan} + ilgeç” yapısının ilgeç öbeğine yüklediği temel anlamsal işlev “ayrılma”dır. Bunun yanında yer, yön, ayrılma, süre, belirtme, konu, neden, bağlılık, karşılaştırma, süre, sıra, belirtme, kesinlik, sınırlandırma, ilgi gibi işlevleri de gösterir.

benim torun da osmanğāzide hasda yatıyo cumartesi+den beri. (I/12/04)

üş dört sene+den beri bakıyö. (II/05/85)

dā ev+den bile çıkmamış. (I/29/296)

unnarıñ zamānında bizimkin+den daha, bizlere gelesiye ğadar unnañ eziyetleri dahā zōrdu. (II/04/61)

tam o mardıñ ğēce Ɣışında gitdi bi ğün yolun baħıma cena öldük+den kerı ora yatırdılar. (II/09/22)

uç kızım+dan başğa kimse yok. (I/30/33)

yok dedim, ben yalnızın kimsem yok allah+dan başğa dedim. (II/06/139)

Ad-Yardımcı Eylem Bağlantısı

Ayrılma durumu, ad-yardımcı eylem bağlantısıyla birleşik eylem öbekleri kurar ve bu öbekler tümcede genellikle yüklem olur.

tekrar bi de elek+den geçırıs. (I/24/62)

herkeş ğönün+den ne ğoparsa eletir. (I/23/200)

öle yap deyo sen_öle yap ben_unnān hakkın+dan gelirin diyo (II/06/150)

²¹ Karahan’ın; “-*DAn sonra* ve -*DAn önce* yapısı içindeki *sonra* ve *önce* kelimeleri, *zaman*, *yer*, *sıra* anlamlarını korudukları, isimlerle aralarına pekiştirici veya derece bildiren bir unsur alabildikleri, ortak bir isim etrafında art arda kullanılabildikleri örneklerde birer zarftır. Zarf olarak kullanıldıkları örneklerde ortaya çıkan yapı ise nitelik isimleriyle yapılan *ondan güzel*, *senden çalışkan*, *bizden neşeli* gibi kelime gruplarından hiç farklı değildir. Gerek bu gruplar, gerekse *senden sonra*, *benden önce* vb. gruplar bir “*uzaklaşma grubu*”dur.” (Karahan, 2007: 47) ifadesi göz önünde bulundurularak “önce” ve “sonra” sözcükleriyle kurulan öbekler “ilgeç öbeği” kapsamına alınmamıştır.

unu suya ğoyulnur ğāštira ğāštira ğatılır_ο dadın+dan yinmez ū tatlı tā halá mēşurdur
bağ. (II/14/60)

2.2.1.1.1.1.5. +{(y)lA(n)}, +{nA(n)} “Birliktelik”

Temel sözdizimsel işlevi olan ad-eylem bağlantısı kurmanın yanında ad-ad, bağlantısıyla söz öbekleri de oluşturur. Tümcede ve söz öbeklerinde temel anlamsal işlevi “birliktelik/araç”tır. +{nA(n)} biçiminin l<n değişimiyle oluştuğu düşünülmektedir (Buran, 1996: 236-241).

Ad-Eylem Bağlantısı

Ad-eylem bağlantısında tümcede/tümcecikte; belirteç tümleci (birliktelik, araç, durum, neden, süreç, başlangıç vd.) yapma işlevi vardır.

eliñi+nēn sārşın. (I/24/14) (araç)

yō, annesi+ynen ğalıyollar. (I/27/126) (birliktelik)

éyi oldu, topal dēne+nēn geziyo şindi. (I/30/79) (araç)

beşe ğadar_ο ğudum birden girdim peki+nēn beşden çıkdım. (II/13/141) (durum)

he bizi+nēn ğaliyi e başka kimsesi yok ğun anası babası öldü. (II/02/01) (birliktelik)

zaman+nan masala dönüşmüş. (I/29/417) (süreç)

ē araba+ynan gidēdik. (I/20/117) (araç)

satdı, bizimkilere para+yla satmışlar satmışlar gitmişler_οra.. yerleşmişle. (I/08/42)
(araç)

Ad-Ad Bağlantısı

“Ad-ad bağlantısıyla kurulan birliktelik öbeklerinde temel anlamsal işlev, “birliktelik”tir. Bu öbekler, biçim ve işlev bakımından sıfat öbeklerini andırırlar. Birliktelik öbekleri, ortaç/ulaç/ad-eylem öbeklerinden oluşturulmuş kısaltma öbekleridir” (Boz, 2013: 19). Metinlerimizde örneğine rastlanmamıştır.

2.2.1.1.1.1.6. +{CA} “Eşitlik”

Temel sözdizimsel işlevi ad-eylem bağlantısı kurmaktır. Bununla birlikte ad-ad bağlantısıyla söz öbekleri de oluşturur. Tümcede ve söz öbeklerinde temel anlamsal işlevi “eşitlik”tir.

Ad-Eylem Bağlantısı

Ad-eylem bağlantısında tümcede/tümcecikte; belirteç tümleci (eşitlik, yakınlık, benzerlik, gibilik, görelilik, durum, uygunluk, zaman, süreç, ölçü, abartı, karşılaştırma vd.) yapma işlevleri vardır. +{CA} durum biçimbirimi kalıplaşma yoluyla giderek sözlükselleşen sözcükler yapmaktadır.

vereyin demişdi saklı+ca. (I/03/79) (durum)

kirli+ce 'çıkırım kımarada. (I/24/02) (gibilik/yakınlık)

do_äl yimē 'çalışiyus kōde durdūmuz süre+ce. (II/18/121) (süreç)

oynıyannara bakıp da otu evinde gözel+ce a_ah illā ki o oynıyannara dūncülere bakārdık gider ğış hiç yazın dūn yapmazdık (I/28/92) (gibilik/yakınlık)

şindi artık ī+ce sanāyileşdi. (I/29/114) (gibilik/yakınlık)

Ad-Ad Bağlantısı

“Ad-ad bağlantısıyla kurulan eşitlik öbeklerinde temel anlamsal işlev, eşitlikdir. Bu öbekler, biçim ve işlev bakımından sıfat öbeklerini andırırlar. Eşitlik öbekleri, ortaç/ulaç/ad-eylem öbeklerinden oluşturulmuş kısaltma öbekleridir” (Boz, 2013: 20).

allahım hayırlı+ca geçim v̄esin. (I/25/38)

EİYA’da +{CAk} biçiminde ikinci bir eşitlik biçimbirimi de görülür.

d̄ün sahibiniñ evine gız evine hele h̄erkeş toplarırdı k̄ö+cek oyun türkü yaparlardı. (II/15/71)

'esgiden ü 'esgiden bayramlar çoluğ çocuğ ... evcey ev+cek (I/13/202)

2.2.1.1.1.2. Söz Öbeği Düzeyinde (ad-ad bağlantısı) Sözdizimsel Anlamsal İşlevler

2.2.1.1.1.2.1. +{(n)I⁴η}/+{im} “İlgi”²²

Temel sözdizimsel işlevi ad-ad bağlantısı kurmaktır. Temel anlamsal işlevi ise belirtme ve sahiplik şeklinde ilgi kurmaktır. EİYA’da bu biçimbirimin +{(n)I⁴η} şekli daha sık kullanılmaktadır. Az sayıda örnekte +{(n)I⁴n} biçimi görülmektedir.

İlgi öbeği (Ad/Adıl+{(n)I⁴η}+Ad)

Ad/adıl-ad bağlantısıyla kurulan öbeklerde “ilgi öbeği” denir ve temel işlevi “belirtme ve sahiplik”tir. Yaygın şekilde “ilgi” işlevi kabul edilir.

²² “İlgi” biçimbirimi ad-eylem bağlantısı kurmadığı için “durum işlevleri” arasına alınmamıştır. Bu konuda geniş bilgi için bk. Boz, *Türkiye Türkçesi Biçimsel ve Anlamsal İşlevli Biçimbilgisi*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2012, s. 21-25; Leyla Karahan, “Yükleme (Accusative) ve İlgi (Genitive) Hali Ekleri Üzerine Bazı Düşünceler”, *III. Uluslararası Türk Dil Kurultayı 1996*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1999, s. 605-611.

ben+im_olan (I/27/132)

biz+im tarafı (I/29/79)

ben+im dede (I/02/17)

ğız+ıñ gafa (I/29/370)

ben+im evde (II/07/193)

biz+im burda (II/03/191)

biz+im_adam (II/06/87)

adam+ıñ kö (I/01/30)

Belirtili ad öbeği (Ad+{(n)I⁴η}/+{im}+Ad+İyelik)

Tamlayanın ilgi, tamlananın iyelik biçimbirimini aldığı ad öbeğidir. Belirtili ad öbeklerinde tamlayan ve tamlanan arasında geçici bir bağ vardır.

adam+ıñ davar+ı (I/02/65)

biz+im_evler+ımız (I/03/122)

ben+im yaş+ım (I/03/148)

ben+im çocuklar+ım (II/05/33)

onnar+ıñ_altınlā+nı (I/03/72)

kasım+ıñ_on+u (II/10/149)

filim+ıñ_ad+ı (I/29/24)

işlam+ıñ şartlar+ı+nı (I/02/41)

osman bey+ıñ_a_ile+si (I/09/101)

unnar+ın_ē çocuğluk zamān+ı+nda (II/07/129)

türkiye+niñ ganun+u (II/14/106)

ben+im kō+_üm (I/01/27)

onnar+ın hizmetçi+si (II/15/135)

onnar+ıñ yayla+sı bulağ. (I/08/43)

o+nuñ hanım+ı (I/05/16)

ese+niñ dēze+sı+yin (I/05/15)

çam+ıñ_ıç+i (I/15/56)

ip+ıñ_uc+u+nu (I/29/290)

muğdar+ıñ hanım+ı (II/04/05)

seyman+ıñ geleney+i (I/09/21)

Belirtisiz ad öbeği (Ad+{φ}+Ad+İyelik)

Sadece tamlananın iyelik biçimbirimini aldığı ad öbeğidir. Tamlayan ve tamlanan arasında kalıcı bağ vardır.

mazot para+sı (I/07/123)

ege yöre+si (I/09/79)

ilkoğul diploma+sı (I/08/15)

işçi servis+i (I/04/78)

ad_araba+sı (I/10/85)

kına gece+si (II/07/141)

para cezā+sı (II/07/164)

gaz lamba+sı (II/08/50)

dūn yukā+sı (II/10/19)

Eksiltili öbekler (Ad+{(n)I⁴n}+bildirme/ol-)

İyelik biçimbirimi almış tamlayandan sonra ikinci adın bulunmadığı, bildirme biçimbirimi ya da “ol-” ana yardımcı eylemiyle kurulan öbeklerdir.

benimdir. (I/18/150)

şurası seniğ(dir), bura benim(dir). (I/09/67)

he he benim(dir). (I/06/24)

2.2.1.1.1.3. Sözcük Düzeyinde Dizim Dışı Anlamsal İşlevler

2.2.1.1.1.3.1. +{lAr} “Sayı”²³

Temel anlamsal işlevi çokluk olan biçimbirimin EİYA’da son sesi n/η olan sözcüklerden sonra gelmesi halinde +{nAr} değişken biçimi ortaya çıkar. Biçimbirimin sonundaki /-r/ sesinin erimesiyle önceki ünlü uzar ve +{lĀ}, +{nĀ} biçimleri de görülür. Çokluk işleviyle birlikte yüklendiği diğer anlamsal işlevler de aşağıda örneklendirilmiştir.

Çokluk:

ay bu araba+lar+ın, bu araba+lar dün āşam ne ikindinden sōrı geldi gitdi. (I/02/90)

hindi yatak+lar dolū yalnız_çinde yatacık yok. (I/07/98)

bu guzine+ler çığdı zoba+lar çığdı (II/03/46)

²³ Geniş bilgi için bk. Hikmet Yılmaz, “Çokluk Eki: -Lar / -Ler Üzerine”, Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi, S. 15, Ankara, 2003, s. 125-130.

āmediñ babası seksen_üş seksen dört yaşında o bile bilmeyē ev+ler yapıldını (II/05/05)

u direk+ler üş dört gün yandı (II/06/70)

borazan+nā olurdu şōle (I/29/404)

hamırları yumurcas fırın+nā da ekmek yapardık (II/19/181)

torun+nar va torun+nar 'ekiz. (I/11/91)

ilk defā bağ_ğoyun+nar gēldi burıyā görüyon mu? (I/13/227)

halı+lar doğurduk. (II/16/93)

dā öñceden biz çocukgen samanlık tandır+lā vardı, onuñ_adı tandırdı. (II/07/43)

Akrabalık, aile ve grup adları:

benim_ anne+m+ler+iñ zamanında yoğluğ varıdı, sayđı çoğdu. (I/27/99)

bizimki+ler gelip burıyı yerleşiyolar. (I/08/40)

baba+lar+ı haçca gidiyo. (I/29/81)

çakır_o_ul+lar+ı+ñdan (II/19/234)

hem baba+lar+ı+nı siyāret_ıderler hem burıyā gelirler (II/01/98)

şimdi āba+m+lar+iñ diyişlerine baķarsañ otuz beş kırk yallı.. yaşlı yıllarını toplamışlar buráyā. (I/08/35)

bi kısımlı āydına gidiyo, bi kısımlı buráyā geliyo, bi kısımlı işde kütahyaya gidiyo a..

bölünüyo yāni amca+lā dayı+lā. (I/29/74)

manda+lar suyu seviyo ya (I/12/58)

Ulus, halk, topluluk ve hanedan adları:

ācık yörük+ler sōıdur birbirlerine (I/06/58)

peçenik+ler peçenik+ler gelmişler burlar.. (I/08/24)

bi ayrı, o türk+ler bi ayrı. (I/08/27)

mācır+lar somun değ. (I/19/67)

Bir dine, topluluğa, cemaate ve akıma bağlı topluluk adları:

gözlelerinden ğavur bile çocūna ěmek vemiř de to bi vurmuř eve giriye müslüman+nār seni görüyo gösdertmeyin dēye demiř. (I/28/264)

Özel yer adları:

bi turgūt+lar çiflī var, bi yusuf+lar çiflī. (I/29/83)

ġayın baba burdāydı sōna göşdü gitdi çifde+ler+e (II/01/130)

řimdi řu ġızılın+ner köyü var ūrda meselā ġayabınar köyü var (I/11/01)

2.2.1.1.1.3.2. +{KI⁴(n)} “Aitlik”

İyelik biçimbirimine benzer bir işlevle bir nesnenin başka bir nesnenin parçası olduğu veya bir nesnenin başka bir nesneye/kişiye ait olduğunu belirtir. İlgi biçimbiriminden, bulunma biçimbiriminden ve yalın adlardan sonra gelerek adlardan adlısı ve adıllarda ise “belirsizlik” yapar.²⁴

+{(n)I⁴n}/{im} + {KI⁴(n)}

biz+im+ki+ler alıřġan de il orala. (I/07/37) (belirsizlik)

bunuġ çocuġları ben+im+ki hinci yok dün biriniġ çocū gene burdāydı ġüçcū çocū (I/13/197) (belirsizlik)

ġız evinde olan ev+i+nin+ki de olan evinde olurdu aġřam yaġallardı gine. (II/03/140) (adılsı)

ısmā. ilgil+in+kin+ner+de de yok hiç. (I/15/69) (adılsı)

²⁴ “Adlısı” hakkında geniş bilgi için bk. Kerim Demirci, *Teorik Bir Yaklaşımla Zamirler*, Grafiker Yayınları, Ankara, 2010, s. 56-78.

siz+in+ki nasıl baķám biráz da sizden bāsedem_undan sona yavaş yavaş konuya girem
(I/29/08) (belirsizlik)

ben+im+ki mi, tunceli tuncelī. (I/26/136) (belirsizlik)

bu da görümce+m+in+ki gendi gendimize aķrābamıs. (I/05/31) (adılsı)

i_şunna kendi+m+in+kin+nē. (I/15/82) (belirsizlik)

+{DA} +{KI⁴(n)}

çocuğ_üsdünde öndekinneri sürerdi arka+da+kin+ner 'makineyne biçerdi. (I/16/46)
(adılsı)

bunu ben_ almanya+da+ki kıza ğıza doķduyudum çeyizine. (I/19/120) (adılsı)

etraf+da+kı hısmıñı aķrabāñı toplarsın nişan daķarlar (II/10/16) (adılsı)

televizyon mu vārdı her şeyden duyuyoz_ışde baķ ārtıķ mısır+da+kı+lar+ı da
(II/12/48) (adılsı)

ölümüñ hinci bu ölümüñ yan+ı+n+da+kı doķuz_on yaşında ğāldı (II/19/40) (adılsı)

üsdündeki 'geřlī, alt+ı+n+da+kı yařlılī. (I/05/05) (adılsı)

bu yan+da+kı kıyınnam, o kıyınnamıñ ğayınnası. (I/05/155) (adılsı)

'gece biri şur+da+ki evden birisi ya_uy tuvalete ğaķkmıřdır, bi duman çıkıyo ya_uy
bu duman ney ki falan gelsē baķsa bura yanıyo falan 'etva_ıye haber verdi. (I/11/68)
(belirsizlik)

Ad + {KI⁴(n)}

evel+kı işler zōrdu. (I/20/99) (adılsı)

u zaman+kı ğünneri arāyoz ya yoğ. (I/25/97) (adılsı)

ğāvur geliyi demişler durķan baķmıřla şu ğarşı+kı bi dā va bu tarafda tepe va
(II/06/169) (adılsı)

şurda oķulumuz vaş şimdi+ki imam duruyo orda (I/11/51) (adılsı)

ēsgiden_ōle don basma filan ōle pek hinci+ki ğibī model de_ildi tabī (II/15/64)
(adılsı)

bir de yürüyen her çocuğ yürüeyebilen_o dönem+ki yürüeyebilen her çocuğ bi işiñ_ucundan dutarmış. (I/19/77) (adılsı)

ğızım vârdı bîlnur, e işde bu yıl+ki ramazan da gelirsē iki sene olcek. (II/02/48) (adılsı)

2.2.1.1.1.3.3. İyelik

Temel anlamsal işlevi sahiplik olan iyelik biçimbirimi, bir nesnenin başka bir nesnenin parçası (birimi) olduğunu ya da bir nesnenin başka bir nesneye/kişiyeye ait olduğunu belirtir. Ad ve adıl/iyelik öbeklerinde iyelik/sahiplik temel işlevi yanında sayı (teklik-çokluk) ve kişi bildirir.

1.T.K.	+{(I ⁴)m}	ad+ım (I/05/97) baş+ım (II/19/199) bel+ım (I/30/91) ceviz+ım (I/05/88) kardeş+ım (II/18/52) ābey+ım (I/05/29) hala+m (I/30/34) bacaklar+ım (I/30/91)
2.T.K.	+{(I ⁴)n} +{(I ⁴)ñ}	arğadaş+ıñ (I/21/160) ğader+ıñ (I/29/30) görev+ıñ (II/01/140) hal+ıñ (II/15/130) mal+ıñ (I/13/215) mesaj+ıñ (II/06/127) hateş+in (II/07/33)
3.T.K.	+{(s)I ⁴ (n)}+	aķl+ı (I/19/55) arķadaş+ı (I/29/383) geliniñ bereket+i (I/29/47) dāmadıñ ceket+i (II/03/117)

		düşman+ı (I/29/221) koca+sı (II/15/128) hayvanların birinin deri+sin (II/16/64)
1.Ç.K.	+{(I ⁴)mI ⁴ z}	çamaşırhane+miz (II/07/15) fasülye+miz (I/28/163) göce+miz (I/07/68) görümce+miz (I/03/89) banyo+muz (II/03/52) depo+muz (I/06/40) el+imiz (II/04/105)
2.Ç.K.	+{(I ⁴)nI ⁴ z} +{(I ⁴)ñI ⁴ z}	ev+iniz (II/02/61) müracat+ınız (I/27/35) köy+ünüz (I/29/399) gız+ınız (II/15/101) vaqt+iñiz (I/02/06) görev+iñiz (I/17/27)
3.Ç.K.	+{lArI ⁴ (n)}+ +{nArI ⁴ (n)}+	gübre+leri (II/18/178) hizmetçi+leri (I/29/278) sahip+leri (I/11/60) soyad+ları (I/08/127) yağın+narı (II/13/47) dün+neri (II/13/28) ayran+narı (I/28/121)

Çizelge 49: İyelik biçimbirimleri

2.2.1.1.1.3.4. +{(y)I⁴} “Belirtme”

Temel anlamsal işlevi tümcede nesneyi belirli duruma getirmektir.

Bu biçimbirim birçok dilbilgisi çalışmasında durum biçimbirimleri arasında gösterilmiştir. Bu biçimbirimin ad-eylem bağlantısı yapmadığına dikkat edilirse, durum biçimbirimleri arasına alınmaması gerekir.²⁵

keşiden keşiden kesiyüduğ kurban+ı ya (II/13/107)

ekin+i, buydáy+i bilirsin (II/03/21)

çöpler+i dökēr (I/18/187)

işde ekmək yapamıyoz buydáyler+i satıyoz, alıyoz (II/17/102)

unuğ üsdüne mērcimek, ekeriz bi dā goruz bezeler+i. (I/07/74)

şöle şöle açarız bideler+i bi yanna bōle patátis gor bunu bōle ğaparıs (II/19/134)

atı süsleş, ēr vardı ēri bindirişlerdi. (II/13/52)

2.2.1.1.1.3.5. +{mI⁴} “Soru”

Temel anlamsal işlevi sorudur. Aslında bir ilgeç olan +{mI⁴} soru biçimbiriminin ünlü uyumlarına da girmiş olması dikkate alınırsa ekleşme yolunda olduğu görülür. Ancak bu durum biçimbirimin ayrı yazılmasını engellememiştir.

antebde mi o tarafda peçenik var heralda bi de, o tarafda onu duyüyom, men. (I/08/23)

şimdi burda om, beş hāne var mı burda? (I/08/53)

açık dē, il mi ğapısı? (I/08/88)

bō, ün mü gēzdiñis? (I/13/232)

bu mu? (II/09/43)

biz mi? gelişin aldık biráz ğoyun, aldık. (II/10/92)

esgişerde mi oturuyoñ, esgişerde çocuklā bizim, o ğardeşik olannarım gelinnerim ...
öretmen, oldu çocuklarımıs hep. (II/11/55)

şehere gelin mi gitdiñ 'yōsa başğa yere mi gitdiñ? (I/15/62)

dedeñ mi? (II/07/122)

²⁵ Geniş bilgi için bk. Erdoğan Boz, “Adın Yükleme (Nesne) Durumu ve Tümcenin Nesne Ögesi Üzerine”, *Turkish Studies*, Volume. 2/2, Ankara, 2007b, s. 102-108. Karahan, a.g.m., s. 605-611.

dünü mü annat diyon başa? (II/03/96)
 öteden vā mı dā? (I/13/282)
 hē ğına gecesini mi annadıvirem (II/03/96)
 okul nerdē ye_ēnim da_ıñ başında okul mu va? (I/15/12)
 ē göz mü ğaldı, baş mı ğaldı ğızım 'yaşlandığ_artığ (I/27/03)
aş_ekmek mi diyĩ sorucañ. (II/08/57)

2.2.1.1.1.3.6.+{II⁴} “Varlık”

Çok işlek bir biçimbirimdir. Genellikle türetimlik biçimbirimler arasında gösterilir.²⁶ Ancak bu biçimbirim yeni bir kavram yapmaktan çok bir takım dilbilgisel işlevlere sahiptir.²⁷ Biçimbirimin EİYA’da benzeşmeyle oluşmuş +{nI⁴} biçimi de görülür.

Bir şeyin varlığını veya bir şeye, özelliğe sahipliği bildiren adlar ve niteleme adları yapar:

büzme+lı (I/28/35)	dal+lı (II/14/119)
balçık+lı (I/23/30)	çeşni+lı (I/23/124)
eziyet+lı (I/23/64)	ğuvvet+lı (I/28/260)
haşaş+lı (II/10/83)	yannış+lı (II/13/18)
yolağ+lı (II/07/186)	pul+lu (I/13/268)

²⁶ Ergin, bu biçimbirimi “İsimden isim yapma ekleri” başlığı altında inceler. Geniş bilgi için bk. Ergin, a.g.e., s. 159.

²⁷ Biçimbirimin işlevleri konusunda geniş bilgi için bk. Erdoğan Boz, “Eski Anadolu Türkçesinde +IU Eki Üzerine”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 2001/I-II, Ankara, 2003, s. 35-42; Zeynep Korkmaz, *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2014, s. 133-134.

Kalıcı adlar yapar:

yāş+lı (I/08/76)
 ev+li (II/01/141)
 söz+lü+leri (I/07/57)

Yer, şehir, ilçe, ülke ve yön adlarına gelerek o yere mensup veya orada yaşayan kişi adları yapar:

balçıkışar+lı (I/14/82)	düzce+li (I/02/69)
emirdalı (I/14/94)	eskişer+li (II/09/77)
urfa+lı (I/14/174)	yarımca+lı (II/16/15)
yonan+nı+lar (II/06/178)	erzincan+nı (I/14/79)

Özel yer adları yapar:

poyraz+lı (I/16/186)	tevrez+li (I/16/185)
ermene ot+lu (I/01/28)	ğalğan+lı (I/14/176)
nāzil+li (II/12/29)	ceviz+li (I/07/203)
aķsaķ+lı (I/14/182)	deñiz+lı+de (I/11/93)
teke+li (I/16/185)	

2.2.1.1.1.3.7.+{sI⁴z} “Yokluk”

Varlık biçimbiriminde olduğu gibi yokluk biçimbirimi de yeni bir kavram yapmaktan çok aşağıdaki dilbilgisel işlevleri üstlenir. Genellikle türetimlik biçimbirimler arasında gösterilir. Varlık biçimbiriminden farklı olarak iyelik biçimbiriminin ardından geldiği örnekler bulunmaktadır (Ergin, 2005: 160-161). EİYA’da bu yönde bir örneğe rastlanmamıştır.

Bir şeyin yokluğunu, yetersizliğini veya bir şeye sahipsizliği bildiren adlar ve niteleme adları yapar:

māl+sız (I/12/42)	düzēn+sız (I/12/10)
çorba+sız (I/22/70)	eşyā+sız (I/12/42)
ēv+sız (I/12/42)	haķ+sız (I/27/139)
hareke+sız (I/08/134)	hāl+sız (I/12/05)
dil+sız (II/15/125)	iş+sız+ler (II/06/83)
su+suz (I/27/142)	

Kalıcı adlar yapar:

huy+suz (II/01/91)

2.2.1.1.1.3.8. Küçültme, Sevgi, Alay, Abartma

“Küçültme, sevgi, alay, abartma” işlevleri bulunan +{ÇAK}, +{ÇI⁴K}, +{cAğIz}, +{cIğAz} biçimbirimlerinden en işlek olanı +{ÇI⁴K} biçimbirimidir. Bu biçimbirim EİYA’da yaygın kullanıma sahiptir.

2.2.1.1.1.3.8.1. +{ÇAK}

Özel yer adları yapar:

guyucaķ (I/12/26)

2.2.1.1.1.3.8.2. +{ÇI⁴K}

teyze+c̄im (I/18/213)

dene+cik (I/21/182)

ğada(r)+cık (I/21/51)

ince+cik (I/23/107)

ufâ(k)+cik (II/18/62)

danē+cik (I/30/53)

şē+cik (I/03/159)

biri+cik (I/07/150)

kimse+cik (I/30/134)

Özel yer adları yapar:

ayvâ+cik (I/13/252)

2.2.1.1.1.3.8.3. +{cAğIz}

ğardeş+cāz+ım (I/07/171)

ebe+cēz+im (I/03/72)

ğardeş+cēz+im (II/18/131)

buy+cāz+ım (I/04/46)

ğuzu+cāz+ım (I/18/139)

2.2.1.1.1.3.9. Benzerlik

“Benzerlik, gibilik, eşitlik, kadarlık” işlevleri bulunan +{(I⁴)msI⁴} ve +{sI⁴} biçimbirimleri işlekliliğini yitirmiştir. EİYA’da yalnız +{î} örneğine rastlanmıştır.

2.2.1.1.1.3.9.1. +{î}

Türkçede yukarıda sıraladığımız “benzerlik, gibilik, eşitlik, kadarlık” işlevleri bulunan +{(I⁴)msI⁴} ve +{sI⁴} biçimbirimlerinden başka, dilimize Arapçadan girmiş

benzer işlevli bir de +{ī} biçimbirimi vardır. Arapça nispet î'si, benzerlik, gibilik ve ilgi belirten adlar yapar:

din+î (I/28/239)

2.2.1.1.1.3.10. Aile, Topluluk

2.2.1.1.1.3.10.1. +{gII}

ısmā_ıl+gil+in+kin+ner+de (I/15/69)	ibrām+gil (II/09/32)
ömer+gil+iñ (I/13/49)	raşiḥ+gil+de (I/27/120)
ana+m+gil (I/05/129)	baba+m+gil (I/05/142)
şevkî+gil (II/07/100)	ğaynata+m+gil+iñ (I/05/56)
bekir+gil (I/14/237)	

2.2.1.1.1.3.10.2. +{gIIIAr}

ğaynana+m+giller (II/03/19)

2.2.1.1.1.3.11. Sayı

2.2.1.1.1.3.11.1. +{(I⁴)ncI⁴}

Sıra sayı (niteleme) adları yapar.

gitdik yā beş+inci sınıfı bitirdik bis. (I/07/221)

iki+nci ğarı gene getirip gene hoplayıp gidiyî, gene almâcin ben bunu seymiyom diyo. (II/05/72)

dilsiz derlermiş bi dene oluyo çocū gene ğonuşmiyî, iki oluyo ğonuşmuyo, üç+üncü+de ğâli duraksızmış Çocuğ. (II/15/127)

üç gün. dörd+üncü gün dūncü da_ılır. (I/09/18)

ya altı+ncı, beş+inci amelî_ăT_öldü. (II/09/121)

2.2.1.1.1.3.11.2. +{(ş)Ar}

Üleştirme sayı (niteleme) adları yapar.

bōle ellen_iki kişi ğaldırılā u çuvalları beş+er kilo alırdı. (II/18/26)

bir+er türlü, iki+şer türlü, yarısı havtaya bi daħă_alırs. (I/07/23)

acığ_acığ, hemen bir+ēr ğaşığ birer ğaşı.. (II/19/225)

ben bi ğıza doğutdum ğaynanam da bize doğumuş iki denē iki ōlu vārdı zāte iki+şer dene, dört denā ğaynanam bize doğutmuş. (I/23/152)

ķışları yarısı, yarım+şer de ōlumuğ yanındı geçiyoru. (I/04/64)

2.2.1.1.1.3.12. Yüklem Yapıcılar “Bildirme”

Yüklem konumundaki söz ya da söz öbeklerine eklenerek varlık veya yokluk durumunu kuvvetle/ihtimalle bildirir. Uygur Türkçesi döneminden bu yana her dönemde kullanılan ek yüklemleştirici olarak kullanılmamış, anlam pekiştirme göreviyle değerlendirilmiştir (Baydar, 2012: 37-54). +{DI⁴r} biçimbirimi, hem bildirme biçimbirimi almış adlara hem de “i-” eylemi ile kurulmuş birleşik eylemlerin geniş zaman ve öğrenilen geçmiş zaman çekimlerine getirilerek kuvvetlendirme/ihtimal ulamlarını oluşturur (bk. 2.2.1.2.2.1.3).

2.2.1.2. Eylem İşletimlikleri

2.2.1.2.1. Basit Yapılı Eylem İşletimi

2.2.1.2.1.1. “Söz Öbeği Kurucular/ Sözcük Türünü Değiştiriciler” (Eylemsiler)²⁸

2.2.1.2.1.1.1. “Ad-Eylemler”

Eylemlere $-{mA}$, $-{mAK}$ ve $-{(y)I^4\{}$ ad-eylem biçimbirimlerinin getirilmesiyle oluşan sözcüklere ad-eylem, söz öbeklerine ise ad-eylem öbeği denir. Eylemlerin adlaşmış biçimleri olan bu sözcük ya da söz öbekleri geçici ad, kalıcı ad veya niteleme adı olarak tür değiştirir. Ad-eylemler zamana ve kişiye bağlı değildir.

$-{mA}$

Bu ad-eylem biçimbirimi, “i-” eylemi hariç bütün eylemlere getirilebilir. Genel olarak eylemlerin iş adlarını yapar, bu adlar ya geçici ya da kalıcı ad olur.

dün türküleri sölendi ondan sōra bizde bi ādet vā_ışde gelin gelince çevir-me denir (I/29/42) (kalıcı ad)

yāni gelin_oraya alışdır-ma. (I/29/42) (geçici ad)

ū bu taraf arıt-manıñ_oldū yer de_ıl de fidannı_ıa dōru tarafa da dut_ekmiş. (I/12/34) (kalıcı ad)

konuş-ma sormak zorundayım da ondan yāni. (I/27/42) (geçici ad)

ğalkardı çalgıcılar çal-maya başlardı. (II/03/103) (geçici ad)

şē ğaradeniz taravında ē şey gibi tutanıyolar ya doku-ma gibi yolağ yolağ unnarıñ_ıpe_ı yāni büyük ört-me, şimdi ğara ört-meler vardı ya unnarıñ_ıpek selānī. (II/07/188) (kalıcı ad)

dol-ma molma göce dol-ması ederdig_eveli, yuvarlağ. (I/23/233) (kalıcı ad)

Ad-eylem öbeklerinde $-{mA}$ biçimbirimini almış ad-eylem sondadır ve öbeğin yüklemi gibidir. Ad-eylem öbeği tümcede özne, tümleç ya da yüklem olabilir.

²⁸ Geniş bilgi için bk. Nesrin Bayraktar, *Türkçede Fiilimsiler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2004; Özlem Deniz Yılmaz, *Türkiye Türkçesinde Eylemsi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2011.

dūn türkūleri sōlendi ondan sōra bizde bi ādet vā_ışde gelin gelince çevirme denir,
 yāni gelin_ oraya alışdır-ma. (I/29/42) (yüklem)
 buraya sōnadan dik-me var. (I/09/69) (özne)
bıçakla-ma ya ōlmadı babam_olmadī. (I/13/33) (özne)
karar ver-me yō_udu. (I/27/104) (özne)
dūn ğutlá-me+ye gidiyolar_ışde pērşembeden falan. (I/23/23) (tümleç)

-{mAK}

Bu ad-eylem biçimbirimi, bütün eylemlere getirilebilir. Eylemlerin hareket adlarını yapar, bu adlar ya geçici ya da kalıcı ad olurlar.

büyükleri say-mak. (I/27/102) (geçici ad)
tavla-mak diyo ya annıyo musun dedīnden? (I/28/207) (geçici ad)
ūraş-mak zor. (I/27/71) (geçici ad)
 unnarı ōren-mek mi isdēyoņuz? (I/25/119) (geçici ad)
 hindi o işleri becer-mek ğolay. (II/01/66) (geçici ad)
 özlüyon dē_ıl 'ġafayı üşüt-mek bi şey de.. yalnızācā ğoláy mi? (II/06/26) (geçici ad)
 bir gün bu, ōbur gün_ı bōle ye-mek hazırlarlar. (II/06/44) (kalıcı ad)
ek-mek bi dā yapÇēņ zaman ıslarsıņ yumuşar yeniden geri üredirsıņ. (I/19/71) (kalıcı ad)

Ad-eylem öbeklerinde -{mAK} biçimbirimini almış ad-eylem sondadır ve öbeğin yüklemi gibidir. Ad-eylem öbeği tümcede özne, tümleç ya da yüklem olabilir.

ufağ hayyan kesilirdi esgiden, sır kes-mek_ādet de_ildi. (II/16/47) (özne)
 maksat gönül_ēle-mek de_ıl mi? (I/07/143) (yüklem)

-{(y)I⁴ş}

Bu ad-eylem biçimbirimi, “i-” eylemi hariç bütün eylemlere getirilebilir. Genel olarak eylemlerin hareket ve biçim (tarz) adlarını yapar, bu adlar ya geçici ya da kalıcı ad olurlar.

hanı napvedin ziyarete gel-iş+in şindi sōle. (I/18/43) (geçici ad)

nālcılık, urda inner var innere mallarını sıtar, nderlermiş yazın burlar bōşumuş ğırlar fazlā dā arāzi yo umuşdu duy-uş+um yāni ētiyarlardan. (I/11/09) (geçici ad)

e silah goşusu yapın, silahta da geçiyo, at-ış yapıyola. (I/29/381) (kalıcı ad)

ēh meSelā heb yann-ış+ı, son yann-ış+ı uzun ḥasan yapıyo. (I/09/122) (kalıcı ad)

Ad-eylem öbeklerinde -{(y)I⁴ş} biçimbirimini almış ad-eylem sondadır ve öbeğin yüklemi gibidir. Ad-eylem öbeği tümcede özne, tümleç ya da yüklem olabilir.

urda meselā ğayabınar köyü var, ğaracaşēr köyü onnādan 'esgi bi ğurul-uş bu köy, amma tāriḥini bilmiyos. (I/11/02) (yüklem)

ōle çoğ, ğavğa, döv-üş yāni hince seniḡ dediḡ ya ölüm bi bıçaqlama ya ōlmadı babam, olmadī. (I/13/33) (özne)

2.2.1.2.1.1.2. “Sıfat-Eylemler” (Ortaçlar)²⁹

Eylemlerin zamana bağlı ancak sayı ve kişiye bağlı olmayan adlaşmış biçimleri eylemlerin zaman ortaçları, eylemlerin tarza bağlı ancak sayı ve kişiye bağlı olmayan adlaşmış biçimleri ise eylemlerin tarz ortaçlarıdır.

Eylemlere ortaç biçimbirimlerinin getirilmesiyle oluşan sözcüklere ortaç, söz öbeklerine ise ortaç öbeği denir. Ortaç ve ortaç öbekleri geçici ad, kalıcı ad veya niteleme adı olarak tür değiştirir.

²⁹ Geniş bilgi için bk. Ahad Üstüner, *Anadolu Ağzlarında Sıfat-Fiil Ekleri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2000.

-{(y)An} (Geniş zaman)

hıdırellez gün sabāleyīn öküzünü koş-an, bēygirini koş-an bu da ın içinde bi tekge va derlerdi. (II/10/139) (geçici ad)

cāmiye çıkannarı ayrı bi ğazan ğurun çorbalāna pilavlāna art-an olmıycağ. (II/19/86) (geçici ad)

ya ı hem ıle hemi de mesela sultan ımitde asgerlik yap-an adamnan sen ğonuşmuşun. (I/09/131) (niteleme adı)

hanı ğolundan dut-an adam. (I/03/119) (niteleme adı)

ğayri millet hazır yiyi yaşlan-an dā ıle geşler de. (II/01/69) (geçici ad)

bak-an yoğ. (II/09/118) (geçici ad)

-{(A/I⁴)r} (Geniş zaman)

valla yoğarda bı böyle ak-ar bi su var, onun ıadı da dumlu koymuşlar suyuğ. (II/12/10) (niteleme adı)

-{mI⁴ş} (Geçmiş zaman)

onnar bölörlö, bi bil-miş yāni ileri ğörüşlü kadın da unū şey ıoğur ihlas çevirir geliniğ edirāfında, herkese daddırıs. (I/29/45) (kalıcı ad)

samandan yapıl-mış bi Tefterlerdi. (I/16/102) (niteleme adı)

ğöce ğöce sürtül-müş ğöce alırsın (I/13/329) (niteleme adı)

şıncı yun-muş geliyo biçerlerden. (I/13/347) (geçici ad)

benim ımasal, aslında bāzı şeyle o yaşan-mış olaylā bunnā da. (I/29/416) (niteleme adı)

-{DI⁴K} (Geçmiş zaman)

şimdi ilaç unnar, ye-dīmiz (ye-dik+imiz) ٲekmeklē ilaç kōkuyo yañi gene ī yaşıyo yāni vatandaş. (II/18/187) (niteleme adı)

ondan sōra eñ sonunda diyo k̄u dut babam, dut beni; emānet. et-dīn (et-dik+in) hocāyi dut diyo. (I/29/344) (niteleme adı)

yā ٲa o bizim çek-dīmiz (çek-dik+imiz) günner günner günñē. (II/01/117) (niteleme adı)

'benim gel-dīm (gel-dik+im) sene biz ğırk beş sene vaķıt geçirmişizđi dedeynen. (I/18/120) (niteleme adı)

'canım ٲsde ٲiñe bālī iste-dīni (iste-dik+ini) ğuy içine. (I/22/91) (geçici ad)

-{(y)AcaK} (Gelecek zaman)

elé datlı ğuzum valla annat-acak bi şey ٲişde ٲēle (II/01/42) (niteleme adı)

u da bay yenge diyo ölcēm ٲaķlıma gelirdi de diyo bu dolabıñ ٲiçinden bōle yıkan-cek yer ٲoldūnu, banyo yap-cek yer ٲoldūnu diyō.. (II/07/96) (niteleme adı)

dā baķam sor-cek+lē+ñ (sor-acaķ+lar+ın) varsa sor ğızım. (I/28/141) (geçici ad)

-{mAz} (Olumsuz geniş zaman)

yan-maz ğumaş. (II/15/62) (niteleme adı)

2.2.1.2.1.1.3. “Belirteç-eylemler” (Ulaçlar)

Eylemlere ulaç biçimbirimlerinin getirilmesiyle oluşan sözcüklere ulaç, söz öbeklerine ise ulaç öbeği denir. Bu sözcük ya da söz öbekleri belirteç olarak tür deĝiştirir. Ulaçlar zamana ve kişiye baĝlı deĝildir ancak ortaçlardan türeyen ulaçlarda zaman anlamı vardır.

Ulaçlar ve ulaç öbekleri tümcede belirteç tümleci olarak görev yapar. Ayrıca ulaçlarla birleşik eylemler de kurulabilir.

2.2.1.2.1.1.3.1. Asıl Ulaçlar

-{(y)I⁴}

Birleşik eylem öbeği kurar.

ben ne küs gitdim, şindi hemen küs gid-iver-iyolar, boşan-iver-iyolar. (I/18/122)

aç-iver-iyon bi hâfta bõle cıbil dũrdu. (I/21/96)

şuraya gēldim köprünüñ yanına orda bi ğurbā çıĝdı 'vıraķ annadım 'at-ıve-dim gēldim eve. (I/29/355)

ama yetiştiricen diye ũraşiyiñ ben sōliyem ben cevap ver-iver-eyin. (II/12/06)

yemekler ğāldı mı da_ıl-iver-iyō köve. (I/23/206)

aya ına bi çift ğara lastik al-iver-ırlēdi. (II/04/38)

-{(y)A}

Birleşik eylem kurar.

af_ēdersiñiS her şey tam fikrine gir-ebil-iyon birinci hedefte. (I/16/200)

televon bilmiyom, televon_ed-ebil-sem u adama sōle yāñış sōledi dēceñ. (I/09/107)

bir de yürüyen her çocuĝ yürü-yebil-en_ō dönemki yürüyebilen her çocuĝ bi işiñ ucundan dutarmış. (I/19/77)

yirmi se.. on sekis_enedir ben bõle yalnız bu evde yaşıyurun yāyrum anna-yabil-diñ mi? (II/06/18)

ordan_ñise hazırlanıyolā sizĩ dēyo arap götür-edur-sun (I/29/280)

'esgiden ōlan torun baba dede hepsi bi yerde dur-abil-ir miydi? (I/11/114)

gomşu gomşuya yāni bi_şimiz düşerse var-abil-iyoz_artık. (I/16/73)

mu_arrem dedeyi de say-abil-irsin. (I/18/58)

İkilemeler yapar.

undan sōra urdan geliyo, gel-e gel-e babasının memleketini buluyo ğıs. (I/29/314)

ne deyeciñ, yoğsullūñ gid-e gid-e çok yoğsulláris yani ölemesek. (I/07/124)

-{(y)I⁴p}

Bu biçimbirimi alan ulaç öbekleri hem yardımcı tümceyi yükleme bağlar hem de temel yüklemi niteler. Ulaçlar ise belirteç tümleci olarak belirteci yükleme bağlar ve yüklemi niteler.

hacı mūsa isminde musa isminde biri o zamannar ulaşım şeyi biraz_ormuş annaş-ıp yāni biliş-ıp onna şı ğuramamışlār. (I/11/16)

bizim köyden kimse cesāret_id-ıp de gidememiş, ēmmim gitmiş. (I/14/302)

bölē baca ğōca kütü_ü getir-ıp bacāya ğoyuvardı. (II/15/88)

hani yani ğusura bakmayıñ ta terorislere para topluyolarmış rol yap-ıp đā diye. (I/27/49)

götür-üp yatırcāğ_ama yemek şeyden dūñ yapandan. (I/12/103)

de_irmende de hañı getir-ıp_ö_üd-üp yiyoduğ_ışde hinci hepsi satın. (I/20/53)

Birleşik eylemlerin kurulmasında görev alır ve süreklilik anlamı katar.

u da dedi ğu 'ğarı da yat-ıp duru dedi, öküz gibi dedi. (I/21/158)

ötekincēzim de bacā ğırıldı mı, bak-ıp durūduk. (I/03/185)

şimdi adam şeyirde diyo boş yat-ıp duricēme biraz çalışırım diyo. (I/08/64)

-{(y)ArAK}

Bu biçimbirimimin EİYA'da -{(y)AlAK} biçimi de görülür.

obo ol-arak gelmişler işde ğdedim ya keklik avına gelmişle obo olarakdan bakıyolar
burda esas şēdemiş de bu ihsāniye köyü var çiftİleriñ, ılıcabaşı köyü dedİñ oraya
gelmişler. (I/08/44)

ama bōle dağā rāt oldu ama şimdi yāni şİrlere bak-arak köyler dağā rāt oldu.
(II/03/201)

genc ol-alak. (I/07/27)

sİS şē İsannarsıñız bunnarı örenmek için aslında bōle birer
şahıs al-arak örenemezdiñiz. (I/16/192)

çok severlēdi işi temiz şeyi temiz di-yerek. (II/01/96)

-{(y)ArAK+dAn}³⁰

Argunşah, “-{(y)ArAK}+ayrılma biçimbirimi” biçiminde kurulmuş bir yapı olduğunu söyler (Argunşah, 2011: 61). Ediskun ise; “Kendinden sonraki fiile daha keskin bir zamandaşlık anlamı verilmek istenirse *-dAn* durum eki ulanır.” (Ediskun, 1963: 252) der. EİYA'da -{(y)AlAK+dAn} biçimi de kullanılmaktadır.

şāhid ol-arak+dan da ğıyı kōlerden đē buluyo başka kōden de diyolar artık mahkemeye tabi devamlı şe bayā kavğa dö üş filāñ yapmışlar o kōlerle. (I/10/67)

obo ol-arak+dan bakıyolar (I/08/44)

orda hañı çadırda duruyuduğ çadır yapılu ydu kenarİ tarlalara çaTıra hañı hayvan köve girmesiñ di-yelek+den tarlanıñ bi münāsip yerine çadır ğuruluydu. (II/13/71)

e öle oluyo di-yelek+den arıtık bizim köye şuy veriyolar (I/10/75)

³⁰ Geniş bilgi için bk. Ali Cin, “-ArAktAn Ekinin Kullanımı ve Yapısı”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 25, Isparta, Mayıs 2012, s. 185-192.

-{(y)I⁴ncA}

var-ınca ... görüsün. (I/29/407)

işde öle gelin götürülürdü öñünden mücdeyici bi dane at_olurdu mücdeyî giderdi
erkey_evine gelini al-ınca. (I/25/93)

bū cāmī arızalan-ınca. (I/08/81)

orlara siper gāzmişlar bōle diplere bōle siper_olmuşlar hendeklere, ordan at-ınca
hinci top va cepāne va nerde olsa öldürüyo o zamāñ. (II/06/172)

Yönelme biçimlerini alıp ilgeçlerle birleşerek ilgeç öbekleri meydana getirir.

eve var-ıncay+ā gāda bunu tutuyuş sen. (I/09/40)

pazar gün gelin_ıni gelin_alıp gel-incey+e gādan_ı 'çalar. (I/12/106)

dünyānıñ_ışi bōle öl-üncey+e gādan çalışces. II/02/46

o düken-ciye (tüken-incey+e) gādar yaz gelirdi. (I/18/153)

-{(y)AII}

cāmimiz_ıki sēne oldu yan-alı. (II/06/60)

biriniñ çoçū daha yok dört sene oldu evlen-eli. (I/07/44)

kendi köyümde on_ıaltı, on yedi, bu köye gel-eli yetmiş_āltıda gēldim, dē otuz beş,
otuz_āltı sene oldu, otuz yedi sene. (I/06/20)

benim sene beyim gid-eli şu. (I/05/05)

-{mAdAn}³¹

Eski Türkçeden beri kullanılan -{mAdIn/mAtI} ulaç biçim birimidir. Olumsuz ulaç yapar. Yardımcı tümceyi temel tümceye bağlarken ve yüklemi nitelerken olumsuz anlam yükler. Bununla birlikte zaman, şart ve durum gibi farklı anlamsal işlevler yüklenebilir.

yıka-madan aklıyın dedim, ıslak ıslaK olur şindi. (I/30/84)

öle olur da insanın gene misāfire ikram et-meden olunmaS onun için. (II/12/104)
asgerde de hiş oğula vilan git-meden kendim ektim kendim yāzdım gönderdim. (I/08/14)

sabāleyin ğalkarız erkenden gün dō-ma+dan palaları yazarıs çarşaf lar üsdüne yazarıs unu Tökeris ufağ uyağ uyağ uyağ Tökeris, öle ğurudur. (II/10/62)

bir şeye loğum yaparsın kimisi içi pēnirli yapar, kimi haşheşli yapar, kimisi boş yapar dökersin yo urdu üsdüne ğocá tepsilēde cāminin öñüne yollarsın ezan oğundu müdu namaz ğıl-ma+dan önce bi erkeglē iftarı unnarı yirlēdi. (I/28/231)

2.2.1.2.1.1.3.2. Ortaçtan Türetilen Ulaçlar

-{DI⁴K+çA}

bizler gine ğaldı tabi bunnar burda yıka-dıkÇa et-dikÇe rā atmış onnar tabi. (I/10/104)

git git geri gitdik, güç yetme-dikçe güç yetme-dikçē. (I/07/115)

dōn-dükçe ses çıkarsın. (I/28/156)

³¹ Biçim birimin yapısıyla ilgili geniş bilgi için bk. Mustafa Öner, “-matı/meti Gerundiyumu Hakkında”, *III. Uluslararası Türk Dil Kurultayı 1996*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1999, s. 833-840; Zeynep Korkmaz, “Türkiye Türkçesindeki -madan/-meden < -madın/-medin Zarf-Fiil (Gerundium) Ekinin Yapısı Üzerine”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar-I*, Ankara, 1995a, s. 151-159.

-{DI⁴GI⁴ndA}

ö_böyük ğızım_on yaşındeydi gel-dinde oğul. (I/15/18)

yirmi sene evel baraş gel-dinde, diyem on beş sene_evelisi kırk_āne göç_ıtdi.
(I/26/97)

bu güm güm ötüyodu su gir-dinde e_sonra bñ ğapātınca ğurtulduğ. (I/08/96)

benim_āk aqlımın aqlımın_ēr-dinde babam bi dene ğara zoba getimiş eviñ_ıçine
ğurdular şuruya da toprā ğazdılar buraya da öle ateş_ındirmeyē yer yapıdılar yay
eviñ_ıçinde yay hepsi. (II/03/49)

Yukarıda sıraladığımız ulaçlardan başka EİYA’da görülen ulaç biçimbirimleri şunlardır:

-{dI⁴ğI⁴nA}

EİYA’da görülen örnekleri büzülme sonucu -{dI⁴na} biçimindedir. Karahan bu biçimbirimin yapısını, “ “-dık/-dik” sıfat-fiil ekinin “-ı/-i” iyelik eki ve “-a/-e” yaklaşma hâli eki ile genişlemiş şeklidir.” (Karahan, 1996: 225) diye açıklar.

cāmiye öle ol-dūna her gelene soruyon acaba size de soruyoz_ē geldiñ cāmiye mi
geldiñiz yōsa deyē. (II/06/78)

biz_orman köyü ol-dūna bizlere ucuz_oluyō. (I/06/41)

bu köy_yağın_ol-dūna. (I/06/55)

-{dI⁴nA(n)}

Özkan, biçimbirimin yapısını -{Dık} ortacının +{n} vasıta biçimbirimi almış “ile” son çekim edatıyla birleşmesi olarak açıklar (Özkan, 1999: 897). Sezer de bu biçimbirimi “sıfat-fiil+iyelik+vasıta eki” (Sezer, 2006: 158) yapısıyla oluşmuş ulaç biçimbirimleri arasında gösterir. EİYA’da az sayıda örnekte rastlanmıştır.

hiç bizim boramız_öle okur yazar gelme-dinen sönadan bu bu çocuğlara geldi okul.
(I/13/16)

'ğarara ğarara gēl-dinen bizim görümcemiñ ğolundan tutdu. (I/03/111)
git-dine de deyin yazın da geliyola yazın da geliyola bâça yapıyola şey yapıyola.
(II/02/86)

-{dI⁴ğI⁴ + için}

bunnar ğışın doğunuyodu, ğışın doğun-dū için ben dá ğışın_esgişere okumaya
gidiyodum. (I/19/157)

ondan sōra dedeniñ_ismi yusuf_ol-dū için tekrar yusuflar_oluyo. (I/29/95)

bi de eski yazı bil-dī için türkçeyi ondan daħā ğoláy_oldu. (I/08/11)

-{dI⁴ğI⁴ + gibi}

u tārihlerini felān_ol-dū gibi çıkartdılar. (I/14/130)

anasının ğönü ol-dū gibi bi şī dutturamadılar. (I/03/20)

-{dI⁴K+dAn + kerı}

tam o mardıñ ğece kışında gitdi bi ğün yolun baħıma cena öl-dükden kerı ora yatırdılar.
(II/09/22)

-{dI⁴K+dAn + sona}

sona_āyırıl-dıkdan sona hişbirini götü.. ā bu çocuğ saķat kāldı baķtıramadıķ. (I/20/134)

ēvlen-dikden sona ũnnarıñ ğoyunu, geķisi vardı, inekleri vārdı. (II/10/94)

-{DI⁴K+İyelik + zaman}

sen diyo et-dikleri zaman benim diyo esgişerde yenikentde benim numarayı ve unnara déyo. (II/06/147)

uyan-dī zaman bakarsın gider çocu_a ālemē emeci gidioy ya başına bi dane çocuğ götürüsün. (I/19/33)

ekme_ı yap-dīn zaman aÇıg alağorsun şöle şu ğadar_onu ğorsun_eve. (I/19/70)

-{AcAK+İyelik + zaman}

ekmek bi dā yap-Cēn zaman ıslarsıñ yumuşar yeniden geri üredirsıñ. (I/19/71)

işde hesābı görüyola, parasını alıyo, ata biniyo tam yörü-ce_ı zaman diyo ku olana hadi allahā_ısmarladık. (I/29/389)

-{(y)AsİyA + ğadar}

tabi_ıstanbulda okurkán olan üniversiteyi bitir-esiye ğadar hayli yaşı var. (I/29/35)

unnarıñ zamānında bizimkinden daha bizlere gel-esiye ğadar unnañ eziyetleri dahā zördu. (II/04/61)

2.2.1.2.1.1.3.3. Ad-Eylemden Türetilen Ulaçlar

-{mAK+tAn}

namaz_öğü-makdan ehramları muqābeleri filān zor_örendik yāyrum. (I/13/22)

2.2.1.2.1.1.3.4. “i-/ol-” Yardımcı Eylemi İle Kurulan Ulaçlar

-{KAn}

Adlardan ve ortaçlardan sonra ek eylem (i- eylemi) ile kullanılır. ÖTT’de ünlü uyumuna girmez ve çoğu zaman “i-” eylemi yüzey yapıda kullanılmaz. Bununla birlikte EİYA’da uyuma girdiği örnekler bulunmaktadır.

ben görevlî+ken yaşlılar sölerdi. (I/08/74)

biz çocuk+ken bizim şurda bi verâne oldu, urda yaşadık. (II/04/114)

alışdım, güçük+ken de gēldīme şindi kendi köyümden_ıyī geliyo baña burası. (I/06/18)

çünkü ne ben çocuğ+ken de vardı da köprüden geçiyon ya orası 'sıfat derlerdi. (I/12/56)

gine öle+y+ken bağ sıklık gibi görünüyö eme öle de_ıil_ıçine girdiñ mī gālmadı. (I/02/62)

şurdan gel-i-ken çadırlar yoluñ_ıaltın.. çadırlarıñ_ötesi bindi o gün_ıadamcıkla yömuşdü. (I/02/68)

biz_ıon_ıiki yaşında+y+ken gaybetdik. (I/04/48)

unū da bu evlēñ dışını ne sıvatdır-ı-kan biráz para çektīdik. (I/03/187)

gendi anamgil de ğız+ı-kan da ben ğızıkān ğuyulardan_ıalırdık suyu. (I/05/130)

ğüçcū+kan ğaldık emme. (II/08/30)

so_ıur āşamlayın da yatar+kan yo_ıurdunan_ıonu yumurus göceyi. (II/10/61)

Bu ulacın yıpranmış +{kA} biçimi de EİYA’da yaygındır.

eveli yapardığ_ığaynanam var+ka yapārdık. (I/23/76)

işde hem ğurudurus hem bōle nemlî+ke geçiris. (I/23/102)

gelin ğider+ke hı hı sādışlarra satarlar. (I/23/180)

esgiden şindi tā çocuk+ke beşik_ıkertmesi oluyo, böyüklē oña devam_ıettiriyo büyüyünce de olannan ğıs_ısen_ıunu isder misin, sever misin, bēnir misin falan yok. (I/29/25)

unnā dā ordáy+ke urda mektup daşıyola işde. (I/29/82)

çok t̄abi eskiden  a yapaşdığ annemgildē+ke inē  imiz vardı, inek sağardık. (II/10/93)
  alġıcı dedim, unnar  urda ālar+ka dedim, ben burdā g lm ş m bi  are faydāsi yok
 dedim. (I/03/60)

an arada okur+ka beni gelin  etdi altı  ay s na  ld . (I/07/151)

acıcıġ   ş dene seperis acıcıġ hemen so so  ur+ka. (I/13/339)

 rda o  ocuK duru+ka allah taravından bi hıızır gibi bi Şey geliyo. (II/15/112)

Bu ulacın +{A} bi imbirimiyle genişlemiş bi imleri de EİYA'da g r l r.³²

o dāda+y+kana işde babamın m tarlık zamanında, o ılıcada Şindi yanġın  ıkan k yle
 oranın merāsiyla bizim k y n merā  nın arasındaymışdı bu su. (I/10/47)

eveli  eyiydi, hani anamızın g n m ze bis k ndi g Őlik g n m ze suyu orlardan
 getdik kız+ı-kana s na evlendiġden s na borayā g ldi borlara su aldık. (I/13/95)

unu da aya  ı sağat  old  Şeyde işde  alıŐır+kana d Őd   Ő dāne pilatin va bordan
 borayacık. (I/18/184)

u zaman c mb Ő  ıkar+kana geşlere yađārsın kınayı. (I/22/20)

hep b le ġız+ı-kana b le sallanırdık. (I/14/267)

sonra patozlar  ıġdı kimi teneli kimi tenesiz daha bi erler yok+kene onnarı ge gine
 getiridik. (II/04/24)

erken d sun ġuzu diye 'seşmiyolar  eveli se ilirmiŐ de yemlenirmiŐ ġoŐlar da
 atar+kana s slerler, boyalarlar bi de t fek  atarlarmış t m. (I/23/216)

³² Karahan ve Demir makalelerinde -{Kan} bi imbiriminin pekiştirme işlevli +{A} bi imbirimiyle geniŐlediġini s yler. Geniş bilgi i in bk. İmdat Demir, "G ney Batı Anadolu Aġızlarında Pekiştirme Ekleri", *UŞak  niversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 7/2, UŞak, 2014, s.109-110; Leyla Karahan, "Anadolu Aġızlarında Kullanılan Bazı Zarf-Fiil Ekleri", *T rk K lt r  Araştırmaları*, S. XXXII/1-2, Ankara, 1996, s. 216-217.

-{sA}³³

Adların ve ortaçların şart çekimleriyle oluşan ulaç öbekleri tümcede belirteç tümleci olarak görev yaparlar.

a. Adların “i-/ol-” Yardımcı Eylemi ile Yapılan Şart Çekimi “Şartlı Ulaçlar/Ulaç Öbekleri”

Adlardan sonra ek eylem (i- eylemi) ile kullanılır. Çoğunlukla “i-” eylemi yüzey yapıda kullanılmaz.

+{i-sA-sayı-kişi ulamı}

nohudumuzu alırıs, fasüllemizi alırıs, turşumuzu ğurarıs, işdē maķarnamızı keseris
kışlık ney lāzım+sa hepsini hazırlarıs. (II/10/58)

ġazanā süt ne 'ġadā+sa işde göcemize ölçülü. (I/23/90)

yas+sa fasılye yaparıs. (II/19/98)

e zōr+ū-sa dede mi bulmaya gidelim? (I/13/70)

+{ol-sA-sayı-kişi ulamı}

misāvirim_ol-sañız ben sizi dā başġa ġörün. (I/16/201)

kōden bi arħadaş_ol-ū-sa öle oħurum diyġim. (II/13/146)

gine yapannā yapıyo ya evēmizde fırın_ol-sa dēyoz. (II/19/123)

³³ -{sA}biçimbirimi hakkında geniş bilgi için bk. Gürer Gülsevin, “Türkçede -sA Şart Gerundiumu (zarf-fiil) Üzerine”, *Türk Dili*, S. 467, Ankara, 1990, s. 276-279; Hayati Develi, “{Sa} Morfemli Yardımcı Cümleler ve Bunlarla Kurulan Birleşik Cümleler Üzerinde Bir İnceleme”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1995*, Ankara, 1997, s. 115-152; Leyla Karahan, “-sa/-se Eki Hakkında”, *Türk Dili*, S. 516, Ankara, 1994, s. 471-474; Zeynep Korkmaz, “-sa / -se Dilek - Şart Kipi Eklerinde Bir Yapı Birliği Var Mıdır?”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar I*, Ankara, 1995b, s. 160-167.

unu yollamışlar, ille biz bunı alcez, üş gūnnük gelin_ol-sa da alcez. (I/30/126)

b. Ortaçların “i-/ol-” Yardımcı Eylemi ile Yapılan Şart Çekimi “Şartlı Ulaçlar/Ulaç Öbekleri”

Ortaçlardan sonra ek eylem (i- eylemi) ile kullanılır. Çoğunlukla “i-” eylemi yüzey yapıda kullanılmaz.

-{A/I⁴r+i-sA-sayı-kişi ulamı}

şimdi ābamların diyişlerine bak-ar+sa+η otuz beş kırk yallı.. (I/08/35)

geş kalk-ar+sa+η girerle içeriden ta yata_ından sürür çıkardırladı. (II/07/170)

herkeş gönünden ne gop-ar+sa eletir. (I/23/200)

darag bulursa gızın_olcák, bıçak bul-ur+sa çakı oluñ_olcák derlerdi. (I/12/115)

-{mI⁴ş+i-sA- sayı-kişi ulamı}

çalışma alanında da işde varsā yapabil-miş+se salıncağ yapma-miş+sa yere yatırıyo. (I/19/82)

-{DI⁴-y+i-sA- sayı-kişi ulamı}

her odalara, oda de-dī+se-m misāfirlere uyğuluğ deriz biz unnara unu da_ıdırladı. (I/28/70)

bu taravdan gel-dī+se-ñis garacalığdır bū. (I/13/246)

gāşmam de-diy+se de hağğından gelemeyo. (II/15/140)

kaş sene dur-duy+sa o bayā şey.. yetişirdi. (I/14/305)

-{(I⁴)yor+i-sA- sayı-kişi ulamı}

'esgi yō gullan-ıyo+sa-k yıkıyoduk diyom duymuyon mu? (I/13/348)

yaħut_ona gücü yet-ıyo+sa_adam çamaşır_alırdı. (II/03/123)

kim sev-ıyo+sa undan sōna hanğını isde-yo+sa 'sırtıma bindirip geleyin. (I/18/135)

ē_şinci nē pişir-ıyo+sa-g esgiden_onu bişirimişizdir_ozamāñ. (I/13/301)

-{(y)AcAK+i-sA- sayı-kişi ulamı}

ineklerī sa_ardıķ sardıķ sardıķ çiftciye vē-cē+se-ñ véceñ, vēmēcesen yo_urtları çal bi torba asardıķ. (II/19/152)

ben de sēymeyom nūriş demeyi ama yo mādem başğa bi şey goñ ananızıñ_adıñı diyemey-ēcek+se-ñis de mi? (I/12/17)

-{mAlI+y+i-sA- sayı-kişi ulamı}

EİYA'da örneğine rastlanmamıştır.

c. Katmerli Ortaçların “i-/ol-” Yardımcı Eylemi ile Yapılan Şart Çekimi “Şartlı Ulaçlar/Ulaç Öbekleri”

Katmerli ortaçlardan sonra ek eylem (i- eylemi) ile kullanılır. Çoğunlukla “i-” eylemi yüzey yapıda kullanılmaz.

-{(y)AcAK+i-DI⁴+y+i-sA-sayı-kişi ulamı}

EİYA'da örneğine rastlanmamıştır.

-{mAll+y+i-mI⁴ş+i-sA-sayı-kişi ulamı}

EİYA’da örneğine rastlanmamıştır.

d. -{DI⁴+sayı-kişi ulamı+mI⁴} Yapısı ile Kurulan Ulaçlar

Gülsevin, birleşik ulaçları iki ana başlıkta toplamıştır. Bunlardan birincisi “ek + ek(ler)” yapısında olanlar; diğeri ise “ek(ler) + edat” yapısında olanlardır. -{DI⁴+sayı-kişi ulamı+mI⁴} yapısı ile kurulan ulaçları da ikinci başlık altında işlemiştir (Gülsevin, 2001a: 138-139). EİYA’da bu ulacın genişlemiş –{DI⁴(m)+sayı-kişi ulamı+mI⁴ydI⁴} biçimi de görülür.

hāyvanıñ içine ğat-dı mı çılığ atarlardı. (I/20/161)

işde gelin almā var-ıl-dı mı evelindē bölē yas edilirdi. (II/13/45)

dūncü gel-di mi işde gecesine meydan hataşı yaqarlādı. (I/22/05)

özellere vā-dım mı çoğ parā isdiyoğā. (I/07/86)

vāllā sā-dım mı çalıyodum bölē āc odunna ısıdıyudum. (I/20/41)

ben ārzū et-dim mi gelirler görüşürüs. (II/06/124)

hem ben sā-dım mı hemen çalıyom o tutuyo. (I/20/42)

yāni geş ğal-dın mıydı ya para cezāsı keserlerdi u parayı vericeñ ya da eşşē ters bindirilēdi, āzını yüzünü ğaralarlardı boynuña patātis ğasnağ ne bulursa daqarlardı köyün içini dolandırılādı. (II/07/164)

undan son ğertesı gün gel-di mıydı gene yeniden başlardı dūn. (II/03/102)

eve gelirlēdi işde az yat-dın mıdı ikide safura ğalkçek (I/28/240)

2.2.1.2.1.2. Tümcede Yüklem-Özne Ve Nesne İlişkisini Belirleyiciler (Çatı Yapıcılar)³⁴

³⁴ Çatı hakkında geniş bilgi için bk. Bilal Yücel, “Çağdaş Türkiye Türkçesinde Fiil Çatıları”, *Türk Gramerinin Sorunları II*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1999, s. 156-201; bk. Zeynep Koca,

2.2.1.2.1.2.1. Edilgen Çatı

Edilgen çatı; eyleme $-\{I^4\}$ ve $-\{I^4\}n$ biçimbirimlerinden biri getirilerek yapılır. Edilgen çatıda özne belli olmadığı için nesne, özne konumuna getirilir ve “dilbilgisel özne (sözde özne)” olur. Eğer yüklem olma bildiren (geçişsiz) eylem ise nesne olmadığı için dilbilgisel özne de olmaz ve buna “öznesiz (meçhul) çatı” denir.

$-\{I^4\}$

bir önceki yapılan ekmekden hamurdan bi parça bırak-ıl-ıyo maya niyetine dahā sōna ekmek yaparken mayaya.. o kullan-ıl-ıyo. (I/19/75)

guyudan su çek-il-ir onca çamaşır yū unur mu? (II/01/110)

üle halka olurus, hem halay çekeris hem gelinden ekmek çēvr-il-ir bereket osun diye. (I/29/43)

dāveti de ed-il-ir herkeş yemē çarı. (I/24/72)

deveyle gid-il-ıyo o zaman tabi. (I/29/186) (öznesiz çatı)

çēşitlerimis çok olur. ōle dūn yap-ıl-ır. (I/24/93)

orānan ekin biç-il-ir-di. (I/17/14)

ordan cuma gün ekmek suvra ver-il-ir-di bütün kōlüye (I/25/79)

$-\{I^4\}n$

her şey gene al-in-ıyo emme tenekeyney bal olurdu, tenekeynen datlı olurdu. (II/19/184)

“Türkiye Türkçesinde Fiil Çatılarının İşlevsel Özellikleri”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2004.

hinci ü ğārında olan mı, ğız mı hepsi bil-in-iyō. (I/17/50)
yas derdik ğali ālaşılırdı bunnar söyle-n-ir-di bōle geline sarılır  annesi ğardeşleri
yaħınnarı dediĳiĳ gibi bōle gelin al-ın-ır-dı işde. (II/13/47)
yāni şē ōle bi araya gel-in-ir yāni. (II/04/104) (öznesiz çatı)
bunnar ğışın doku-n-uyo-du (I/19/157)
yörük dūnneri cuma günden bayrak ğaldırıldıĳ yayrım ordan işde yemek hazırla-n-ır-
dı. (II/13/29)
hinci mayala-n-mı-yō mu yo  urt şinci mayalıyo yo  urdu (II/19/162)
ondan sora bür sürü bi olaylar işde çeyis falan asıldı, ev süsle-n-di esgi usule göre.
(I/29/40)
ya bezler ğullanılıyo, temizle-n-iyō, teğrağ hazır hāle getiriliĳyo. (I/19/95)
erken dōsun ğuzu diye 'seşmiyolar  eveli seçilirmiş de yemle-n-ir-miş ğoşlar da
ğatarğana süslerler, boyalarlar bi de tūfek  atarlarmış tōm. (I/23/216)
bi de ğēnç ğıs işleme işle-n-iyō. (I/29/300)
sanki ğuran  oğunmak bi cumāları oku-n-uyo-du. (I/16/60)

2.2.1.2.1.2.2. Dönüşlü Çatı

Dönüşlü çatı; eyleme $-\{(I^4)n\}$ ve $-\{(I^4)l\}$ biçimbirimlerinden biri getirilerek yapılır. Dönüşlü çatıda öznenin gerçekleştirdiĳi eylemden yine özne etkilenir. Yani özne, aynı zamanda mantıkça nesnedir. Yapma bildiren eylemler dönüşlü çatı kurabilirken olma bildiren eylemler dönüşlü çatı kuramaz.

$-\{(I^4)n\}$

üzerine bölē depelik derdik cıldırılı bōle onnarı taħ-ın-ıyú-dú gelinner. (II/13/21)
ğadınnar ekseri şide çamaşırhānede orda yıka-n-ır-dı. (II/04/122)
hani siya  örtme ört-ün-ür-dü-k ya, eveli bis  siya  örtme ört-ün-ür-dü-k. (I/24/77)
dē orda tezgāh ğurardık yayut sırtımıza sar-ın-ır-dı-k. (I/13/110)

oranıñ apısı vārdır apadıyoduġ_ o orda su alıp yunuyoduġ, dara-n-ıyo-du-k dā yīıyoduġ da her Şey yapılıyodu. (I/10/112)

-{(I⁴)l}

ē onnar da bi gūn hasdā_olūyo, bi gūn yor-ul-uyo, bi gūn dayanamēyo. (I/27/81)
akŐam sūriyeniñ_ o çocuklara baġdım baġdım ūz-ūl-dū-m_ āladım. (II/12/49)

2.2.1.2.1.2.3. Ettirgen atı

Ettirgen atı; eyleme -{(I⁴)t}-, -{(I⁴/A)r}- ve -{DI⁴r}- biçimbirimlerinden biri getirilerek yapılır. Ettirgen çatıda geçiŐli bir eylem Özne tarafından bir başkasına yaptırılır. Yani bu çatı çift geçiŐli eylemler yapar.

-{(I⁴)t}-

yayladı bebek salla-t-caz diyi. (I/04/15)

bañı çıkar-t-dı-lā Őlaġ topla-t-caz diyē. (I/04/14)

ben de bi ġıza doġu-t-du-k biz, baŐġa vazla doġu-t-ma-dı-k. (I/23/154)

-{(I⁴/A)r}-

ondan sōna oturu misāfirlerē ġatla gōz_leme ni varsa yediri ı-ir-i-di-k. (II/18/43)

-{DI⁴r}-

yā bilmiyom vallā orayı al-dır-ācı-n diyo gelin. (I/07/58)

dire_ñ tepesine bi ā_çac_çaraba poyrası, seyman_onu dā_ıt-dır-ınca ğada dā_ıldı mı 'gelin tarafı. (I/09/30)

pek bilmeyon. imza fılan_çatamıyõn da mühür bas-dır-ıyo-lar gitdım yerde işde õle. (I/20/13)

işde bõle cumā gündü, hocā cuma namazı ğıl-dır-ıçığ_çacığ so_çüdu ortalığ hani ayazdı cāminiñ_çı cāmiyi yaķáyin de ısınsın adamlar namaza girdikleri. (II/06/62)

u yar-dır-dı-mız göceyi içine ğuyarıs. (I/23/92)

onnar bölerler, bi bilmiş yāni ileri görüñlü kadın da unū şey_çokur ihlas çevirir geliniñ_çedirāfinda, herkese dad-dır-ıs. (I/29/47)

yiñi óbür baķçeye kaçıp tağ-dır-dı-k da uña adam ararın (I/05/63)

sādıñla odun getiri dādan, meydan_ocā yak-dır-ır-lar şurā. (I/09/36)

şurda dayım varıdı bi yirmi so.. sekis harvi yaz-dır-dı-m men yirmi doķıs harvi. (I/08/12)

2.2.1.2.1.2.4. İşteş Çatı

İşteş çatı; yükleme -{(I⁴)ş}- biçimbirimi getirilerek yapılır. İşteş çatıda yüklem, eylemin birden çok özne tarafından birlikte veya karşılıklı yapıldığını bildirir.

-(I⁴)ş}-

bi taravına biri geçer bi taravına biri hadi baķam masal söyle-ş-ır-lër-di. (II/15/89)

o ğocā ğocā isanlar okur muymuş dedile utan-ış-ı-vër-dı-k, geri çekilivërdik. (II/08/10)

yemek yindi mi gene gül-üş-ür-ler, oyna-ş-ır-lar, bi fasıl geçerler da_ılır giderlerdi. (II/03/130)

aşama_çak dışlarda oyna-ş-ır, bizimkiler_çu zamannar öküz güdüyodu. (I/07/109)

biraz ğa.. ğavğa dövüş_çe olmuş arTığ da küsme vilān epey_ço sür-üş-müş-ler. (I/10/77)

şindi çoğ_ğolāy da şindi isannar, geşler eyim_eyim èyle-ş-ıyo-lar hastānede. (I/18/165)

ō annemiñ başına topla-ş-ır-dı-k. (II/18/147)

hem 'tanı-ş-mış-la ikisi. (I/30/75)

çuvallara dölduru doğuma çuvallarā büyük büyük çuvallar el+le-ş-ir arabā_atarlādı. (II/18/25)

+{IAş}- biçimbirimini almış eylemlerde de işteşlik işlevi görülür.

bağam bi anası var, babası var bağam bi gelsiñ bi, helal+lâş-siñ di mi? (I/03/170)

ğız_evden dışarı çıkmazmış, hiç onnar da ordan_ışdē haber+leş-ir-miş ğızımız nasıl felān diye. (II/15/97)

2.2.1.2.1.2.5. Çatı İşlevli Biçimbirimlerin Üst Üste Gelmesi

Eylem kök ve gövdeleri birden çok çatı biçimbirimini alabilir. Çok çatılı yüklemelerin hangi çatı adı ile adlandırılacağı bir tereddüt uyandırsa da Türkçenin sondan işlevli bir dil olduğuna dikkat edilirse, sondaki çatı biçimbiriminin esas alınması gerektiği ortadadır.³⁵

çalabalıkda nası yi-n-il-ir? (I/28/205)

iki oda, gizli banyoluğ de-n-il-iyo-du banyoluğ var. (II/07/80)

meselā şindi etek dē-n-il-iyo, onuñ gibi. (I/09/89)

yoğsa şey demle-t-dir-em, çay falan hazırla-t-tır-am. (II/13/132)

unū da bu evlēñ dışını ne sıva-t-dır-ıkan biráz para çektidik. (I/03/187)

marışini de söyle-t-dir. (II/15/109)

sağibi çok ben sateyiñ desem sen satdırmıyon, ben yapeyiñ desem bu yap-dı-t-dır-mı-yo. (I/11/64)

ó suyuñ suyuñ başına getirilē elleriniñ kınasını yığa-t-dır-ı-la, suya para atardı. (II/07/174)

³⁵ Çatı biçimbirimlerinin üst üste kullanılması hakkında bk. Gürer Gülsevin, “Çatı Ekleri Üzerinde Kullanılabilen Ekler”, *İlmî Araştırmalar* 6, İstanbul, 1998, s. 125-146.

2.2.1.2.1.3. Yüklemede Zaman, Kip Ve Kişi Belirleyiciler

2.2.1.2.1.3.1. Zaman

2.2.1.2.1.3.1.1. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Eylemin geçmiş zamanda yapıldığını/olduğunu ve konuşanın eylemi bir başkasından duyup öğrendiğini bildiren zamandır. Öğrenilen geçmiş zaman biçimbirimi $\{-mI^4\}$ 'ın kiplik işlevi de vardır.

$\{-mI^4\}$ -

	Biçimbirimler
1.T.K.	$\{I^4m\}/\{-I^4n\}$ çoğ_ güzel dadı var, nereye gitsem bununı Tadını bulamıyorum <u>alış-mış-ım</u> da. (I/27/34) atmış a atmış <u>de-miş-im</u> yetmiş_ āltı. (II/16/07) tātā çağıyodum da nasılsá <u>zur-muş-un</u> , deñk gēlmiş. (I/16/168) çālgıcı dedim, unnar_ urda ālarķa dedim, ben burdā <u>göl-müş-üm</u> biççāre faydāsi yok dedim. (I/03/61) ğurbet görmemişim, bi yer <u>gör-me-miş-im</u> . (II/13/147) hem sa_ _ıyo-muş-un hem_ uyu-yo-muş-un. (I/10/27) bēlki <u>gir-miş-in-dir</u> . (I/14/213) ē güzel de_ ildi emme hāydi bura <u>otur-muş-un</u> güzel diyek. (II/08/99)
2.T.K.	$\{-I^4n\}/\{-I^4ñ\}$ sen ğal-mış-in, tarla <u>yap-mış-in</u> . (I/09/65) sā_ olan ğızım böyüyo da yörüyo da sa_ olan insan_ ölu her_ bi şeyine dayanıyo ğızım dayanıyos hepiciñe <u>dayan-ma-mış-in</u> nāpiceñ. (II/02/54) bu_ yıl belli olmas yani <u>bak-mış-in</u> bu sene düşer yeni sene iyi olur. (I/16/176) sen dē yimek <u>yap-mış-in</u> , buruyü otduñ. (I/03/116)

	<p>hepsini <u>ever-miş-in</u>, başgöz <u>etdiñ</u> ve bir dönüm yer satmadı mesela. (II/19/22)</p> <p>'ziyarete <u>gēl-miş-in</u>, sen sen de 'geldiñ ziyarete hoşgeldiñ, sáfa geldiñ.</p>
3.T.K.	<p>-{ϕ}</p> <p>yalın <u>ayak</u> çocuğ <u>olu</u> öle <u>bas-miş-ϕ</u> tozlağã. (I/02/94)</p> <p>yō diyömuş vallã bak <u>de-miş-ϕ</u>, çok canım yandı <u>demiş-ϕ</u>, allah <u>aşkına</u> yapmayıñ <u>dē-miş-ϕ</u>. (I/03/169)</p> <p>her şeyle almış <u>gelmiş-ϕ</u>. (I/30/176)</p> <p>şörda benim bi göşum var dağã geççene ė o sene bi pēnir <u>yē-miş-ϕ</u>, mal hasdalına dutuldu. (I/21/169)</p> <p>geri yannı esāsı ço <u>u</u> işde ordan gelmiş <u>aydın</u> tarafındañ <u>üre-miş-ϕ</u> yāñı burıyã gelincē. (II/12/56)</p> <p>çok <u>kız-miş-ϕ</u>. (I/03/81)</p> <p>kadınıñ biri vakıf <u>ve-miş-ϕ</u>, vakıfa <u>vē-miş-ϕ</u> buruyı. (I/11/20)</p> <p>'çiçek <u>zannet-miş-ϕ</u> ey yörük gızı ya. (I/28/109)</p>
1.Ç.K.	<p>-{I⁴K}/-{I⁴z}</p> <p>ablak köyünden <u>gel-miş-ik</u> 'ğazlı gölden diyem. (I/28/28)</p> <p>u ğadar ğalabalığdıñ ne bileyım ben <u>niye gel-miş-iz</u> ğalabalın <u>çine</u>. (I/28/218)</p> <p>ı babamgil verdilē işde biz ğabul <u>etmiyi</u> <u>şeyt-miş-iz</u> dedile. (II/11/40)</p>
2.Ç.K.	<p>-{(s)I⁴ñI⁴z}</p> <p>ege yöresi şimdi televizonnāda çıkıyo <u>gör-müş-ünüz-dür</u>. (I/09/80)</p>
3.Ç.K.	<p>-{lAr}/-{ϕ}</p> <p>burada iki ğardeşmiş bunnar <u>gēl-miş-ler</u> oraya <u>ğon-muş-lar</u>. (I/11/07)</p> <p>zobayı da <u>hateşle-miş-ler</u>, şēre <u>git-miş-ler</u>. (I/11/68)</p> <p>sürgü bölē betonnan <u>yap-miş-lar</u>, ğoca taş <u>otutdur-muş-lar</u> delikli, beygirinen sürerler. (I/24/28)</p> <p>ikiyicek <u>okut-muş-lar</u> yalan yāniş. (I/10/07)</p> <p>burıyı <u>gēl-miş-ler</u> işde ğuytu dēye. (I/22/158)</p> <p>o da <u>işde-miş-ler</u> diy <u>yapıcıklarmış</u> dēvlet. (II/11/66)</p>

<p>orayî hateş <u>sal-mış-lar</u> da <u>gel-miş-le</u>. (II/06/185)</p> <p>burda yērleşin yedi hāne <u>yerleş-miş-φ</u> burası. (I/12/27)</p> <p><u>bul-muş-φ</u> seniñ <u>arkadaşlar</u> bak. (II/06/189)</p>
--

Çizelge 50: Öğrenilen geçmiş zaman

2.2.1.2.1.3.1.2. Görülen Geçmiş Zaman

Eylemin geçmiş zamanda yapıldığını/olduğunu ve konuşanın buna şahit olduğunu bildiren zamandır.

-{DI⁴}-

	Biçimbirimler
1. T.K.	<p>-{m}</p> <p>ever-di-m, <u>savıştır-dı-m</u> üçü olan bû reçber ğaldı eviñ <u>üsdün dē</u>. (II/01/74)</p> <p>şindi <u>sōle-di-m</u> ya acığdan unuduverin. (I/18/92)</p> <p>bu kōde <u>dō-du-m</u> <u>büyü-dü-m</u>. (I/24/05)</p> <p>amcamıñ <u>ölunu iste-me-di-m</u> besbälli. (I/03/16)</p> <p>ölum mēmet <u>de-di-m</u> kanser hastalıkları oldu. (I/03/161)</p> <p>üçe ğadar <u>oķu-du-m</u> ya unuttum hepsini. (II/10/127)</p>
2. T.K.	<p>-{n}/-{η}</p> <p>o mā <u>alle</u> ordan <u>getir-di-η</u> suyunu. (I/05/128)</p> <p><u>var-dı-η</u> şu köyüñ <u>içine</u> gideydiñ, görëydiñ sen ğocā köy bināsı yapıdı üş ğatlı mütarımıs. (II/06/54)</p> <p><u>oku-du-η</u> mu hiş, <u>doku-du-η</u> mu? (I/19/155)</p> <p>oķula <u>kit-di-η</u> mi diyo? (I/01/12)</p> <p>bizim burda keçi keçiyi <u>sal-dı-η</u> mı õh. (II/14/115)</p> <p>hamıza <u>emmiyi</u> orda <u>tavla-dı-η</u> herħalde. (I/14/278)</p>
	-{φ}

3.T.K.	<p>bu tarafda adam dün dedeyi telefon <u>āş-dı-φ</u>. (I/02/71)</p> <p>ilaş gēldi ilaş biti <u>temizle-di-φ</u>. (I/13/130)</p> <p>e oñu biliyom bi õle hani beni esgi zaman gelini yapıyolar diye bõle açığ şe <u>yap-dı-φ</u> yüzünü <u>turşulad-dı-φ</u> valan. (I/23/55)</p> <p>sabın sabın <u>var-ı-dı-φ</u> da yanı bõle detercan falan heralda <u>de-di-φ</u> esgiden <u>uyuz</u> dā varımışdı <u>uyuz ol-du-φ</u> heral <u>de-di-φ</u> annesine. (II/12/73)</p> <p>iki õlan dört dāne ğız <u>evlen-di-φ</u>. (II/06/10)</p> <p>bağ şerden <u>gel-di-φ</u> dayımın ğızı da toplıceK <u>işde</u>. (I/24/66)</p>
1.Ç.K.	<p>-{K}</p> <p>unnarı <u>ünnē-di-k</u> ça <u>ırdığ</u> <u>unnar</u> bene yapıverırlēdi. (II/02/22)</p> <p>ğoyun, ğuzu <u>ye-di-k</u>. (I/07/23)</p> <p>õle <u>böyü-dü-k</u> işde bu dāda. (I/02/57)</p> <p>hāyır biz hiç <u>gör-me-di-k</u>. (I/28/37)</p> <p>bunnarım <u>olduğdan</u> sōna gitmedim yoğarlara burda <u>yıka-dı-k</u>. (I/13/113)</p> <p>yayuğlu <u>olduğ</u> bi zene <u>dur-du-k</u> (I/13/184)</p> <p>çolumuzu çocūmuz <u>ğurdar-dı-k</u> izmire çocuklarımızın yerini <u>yap-dı-k</u>. (I/07/211)</p>
2.Ç.K.	<p>-{η⁴z}</p> <p>abō nası <u>gez-di-ηiz</u> arabáynan. (I/13/233)</p> <p>ğarqınña <u>git-di-ηiz?</u> (II/12/95)</p> <p>orda, şõrda köy va oraya da <u>vā-dı-ηiz</u> mı? (I/13/255)</p> <p>ē neylen <u>gel-di-ηiz</u> siz? (I/02/04)</p> <p>siz <u>gey-me-di-ηiz</u> mi onu? (I/13/262)</p> <p>ne yapma ediyonuz ne yandan <u>gel-di-ηiz</u>. (II/09/78)</p>
3.Ç.K.	<p>-{lAr}/-φ</p> <p>cibinen <u>get-di-lē</u> beni. (I/23/16)</p> <p>õretmenner mağkemeye vedi şõle <u>et-di-ler</u> vilan bi şeyler <u>yap-dı-lā</u></p> <p>babamā <u>ama</u> neyse oña hağ da <u>ver-di-ler</u>. (I/10/13)</p> <p>burdağı bizim şurda dede mezārlerimiz va, onnarı <u>incele-di-ler</u>. (I/14/20)</p>

	<p>öretmenner maḥkemeye <u>ve-di-ϕ</u>, şöle etdiler vilan bi şeyler yapıdılā babamā_ama neyse oña haḫ da verdiler. (I/10/13)</p> <p>aḫrānnārīm hep <u>okū-du-ϕ</u> dışarda. (I/08/84)</p>
--	--

Çizelge 51: Görülen geçmiş zaman

2.2.1.2.1.3.1.3. Geniş Zaman

Eylemin geniş zamanda yapıldığını/olduğunu bildirir.

-{(A/I⁴)r}-

	Biçimbirimler
1.T.K.	<p>-{I⁴m}/-{I⁴n}</p> <p>bi sabaḫdan dē sīr sürüyo, ben ḡaḫdım hadī yatdım da acıḡ '<u>dut-ar-ım</u>, oldu mu ediyon acıḡ yatıyon, acıḡ ḡālḫıyon şükūr buña şükūr. (I/21/186)</p> <p>yeme_ıñ de patátesini soyarıs, soyanını <u>soy-ar-ım</u> ḡurum_ocā. (II/19/80)</p> <p>undan sora baḫ çoḫūñ <u>kes-er-ım</u> diyī, kes dī. (I/29/286)</p> <p>hem <u>baḫ-ar-ım</u> lan. (I/30/76)</p> <p>yiñi óbür baḫçeye ḫapı taḡdırdıḫ da uña adam <u>ara-r-ım</u>, usta <u>ara-r-ım</u> yani sulamaya. (I/05/63)</p> <p>Sobayı buraya <u>ḡoy-ar-ım</u> dā orda eşıyī. (I/05/84)</p> <p>vēḡ ḡızım dedi, ben señe alırım dedi. (I/03/71)</p>
	<p>-{sI⁴n}/-{sI⁴ñ}</p> <p>de onu iki gün, üş gün de seninkini <u>kes-er-sin</u>, üş gün dört gün de ötekini keser. (I/19/144)</p> <p>unu 'geçirisin alır gelir güneş ḡörmedik_eve <u>ser-er-sin</u>, o kendi başına ḡurur. (I/22/98)</p>

2.T.K.	<p>kimeyin soḳā <u>gid-er-sin</u> ŧimdi ḡoḅŧu yoḳ. (II/06/30)</p> <p>çocū gene <u>sarın-ır-sın</u> beS çıkısın (I/19/47)</p> <p><u>gel-ir-sin</u>, çocū eve ḡoyverisin, inek mi sā_ıceḡ, hayvanā mı baḳıceḡ, mala mı baḳıceḡ <u>ūraş-ır-sın</u>, çileye çok.. (I/19/49)</p> <p>cumārtesi ḡün ḳına gecesi <u>yap-ar-sın</u> āşamleyḡın bazar ḡün de ḡelḡin_ıŧde araba bindirsin at_ arabasına bindirḡdik_eveli ya ŧindi taḳsilere biniyo ḡāli. (II/17/62)</p> <p>işeyini öteni berini alıḡ <u>gel-ı-sın</u> āşamla. (I/19/47)</p>
3.T.K.	<p>-{ϕ}</p> <p>yā de_ <u>iş-ir-ϕ</u> yav, ŧōle ḡöç ḡötümezler de mesela çocuḡ_oḳutmaya giden_oluyo. (I/14/39)</p> <p>hē_ a bu <u>sıkıl-ır-ϕ</u> bēḡa bi ŧe olmaz. (I/07/238)</p> <p>'<u>gel-ir-ϕ</u> <u>gid-er-ϕ</u>, cumārtesinin_āşamından <u>gel-ir-ϕ</u> ḡapalı bazar ḡün gey.. āşamdan <u>gid-er-ϕ</u>. (I/18/187)</p> <p>ḡoyunu ḡırda <u>ḡüd-er-ϕ</u> 'getiridi çoban. (II/01/45)</p> <p>ekmek bi sātde <u>piş-er-ϕ</u>. (II/16/132)</p>
1.Ç.K.	<p>-{I⁴z}</p> <p>hurunda <u>dök-er-iz</u>, <u>yak-ar-ız</u>, <u>at-ar-ız</u>. (I/21/53)</p> <p>ŧōle ŧōle <u>aç-ar-ız</u> bideleri. (019/133)</p> <p>toḳmānan dōve dōve <u>dep-er-iz</u> bōle daş gibi. (I/23/84)</p> <p><u>ḡuy-ar-ız</u>. (I/22/54)</p> <p>alabada falan toplardık, alabada <u>sar-ar-ız</u>_u 'ayrı ŧ dolmamız. (I/23/237)</p> <p>unu da ḡözelce sovanını <u>sav-ar-ız</u> (II/19/81)</p>
2.Ç.K.	<p>-{sI⁴ηIz}</p> <p>siz <u>bil-ir-siniz</u> ḡızım. (II/12/98)</p> <p>halil_ibrām yir anne ne_ol-ur-sunuz dēr. (II/19/218)</p> <p>neye durceḡ, bi çuyāl findık, bi çuyāl da fisdık <u>ver-i-siniz</u> bi de āyırı çadır <u>ver-ir-siniz</u> baḡa. (I/29/319)</p>
	<p>-{lAr}/-{ϕ}</p>

3.Ç.K.	<p>ay_ıyavrum <u>bil-ir-le</u>, ay_ıyavrum <u>bil-ir-lē</u> yavrum niye bile.. (II/19/48) (II/19/49)</p> <p>innár a_ısdos_aylarında <u>gel-ir-le</u>, icar_almaya <u>gel-ır-ler</u>. (I/26/122)</p> <p>bağ edıraf kōler herkeş bizim köyümüze <u>özen-ir-ler</u>. (II/04/80)</p> <p>o ikisi <u>çık-ar-φ</u> köye hep <u>dolaşır-φ</u>.</p> <p>aşama_ıcağ dışlarda <u>oynaş-ır-φ</u>, bizimkiler_ı zamannar öküz güdüyodu. (I/07/110)</p> <p>kilimlē unnā da <u>doku-r-φ</u>. (I/19/161)</p>
--------	---

Çizelge 52: Geniş zaman

2.2.1.2.1.3.1.4. Şimdiki Zaman

Eylemin şimdiki zamanda yapıldığını/olduğunu bildirir. Şimdiki zaman EİYA'da birçok farklı biçimbirimle ifade edilir.³⁶ ÖTT'deki biçim olan $\{-I^4yor\}$ - ve bunun ağızlarda yaygın kullanımı olan $\{-I^4yo\}$ - biçimbiriminin yanında $\{-I^4yA\}$ -, $\{-I^4yAru\}$ -, $\{-I^4yoru\}$ -, $\{-I^4yI^4(r)\}$ - biçimleri de tespit edilmiştir. Şimdiki zaman biçimbirimlerinin farklılığı aynı zamanda EİYA'nın alt ağız bölgelerini belirleyen temel özelliştir. Alt ağız bölgeleri $\{-I^4yo(r)\}$ - ve $\{-I^4yI^4(r)\}$ - şimdiki zaman biçimbirimlerinin metinlerde bulunuş sıklığına göre belirlenmiştir. Bununla birlikte bütün biçimler düşünüldüğünde alt ağız bölgeleri arasında kesin ayırım yapmak mümkün değildir. $\{-I^4yAru\}$ - biçimbirimine sadece I. Alt Ağız Bölgesinde rastlanmıştır. Bunların dışındaki biçimbirimlerin kullanımı düzenli değildir. Hatta aynı kullanıcı tarafından birçok farklı şimdiki zaman biçimbiriminin kullanıldığı da görülmüştür.

I. Alt Ağız Bölgesi: $\{-I^4yAru\}$ -, $\{-I^4yo(r)\}$ -, $\{-I^4yoru\}$ -, $\{-I^4yA\}$ -, $\{-I^4yI^4(r)\}$ -

³⁶ Yörük ağızlarında kullanılan şimdiki zaman biçimbirimlerinin çeşitliliği hakkında geniş bilgi için bk. Hüseyin Kahraman Mutlu, "Balıkesir Yörük Ağızlarında Kullanılan Şimdiki Zaman Biçimleri", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S.2009/II, Ankara, 2011, s. 71-83

II. Alt Ağz Bölgesi: $-\{(I^4)yI^4(r)\}-$, $-\{(I^4)yo(r)\}-$, $-\{(I^4)yoru\}-$, $-\{(I^4)yA\}-$

I. Alt Ağz Bölgesi

	Biçimbirimler	
1.T.K.	$-\{(I^4)yA\}-$, $-\{(I^4)yo(r)\}-$, $-\{(I^4)yI^4(r)\}-$,	$-\{(I^4)m\}/-\{(I^4)n\}$ vakıtımı <u>geçir-iyor-um</u> ben di bu yaşı. (I/04/65) şālvar, peşgir <u>di-yor-um</u> oña. (I/09/87) o ğadannıĝ <u>bil-iyο-m</u> . (I/02/42) kendi başıma derdimi kendi başıma <u>annad-ıye-n</u> . (I/30/38) sırtıma bindirip <u>gel-iyi-n</u> Pegi. (I/18/136) <u>anne-yο-n</u> , <u>dinnē-yο-n</u> , <u>otur-uyo-n</u> . (I/30/38) 'ĝomşunun yimēni <u>bişir-iyor-un</u> , dūn yimē. (I/01/57) ha ha baĝ bu hesab <u>edivir-iyi-n</u> tamam. (I/18/65) <u>konuştur-üyor-un</u> da <u>al-ıyor-un</u> bana diye mi? (I/01/04) i ne <u>bil-iyi-n</u> , esgiden bi ĝorķumuz vādı ĝaynana ĝaynada ĝorķusu. (I/18/31) ben <u>ĝız-ıyo-m</u> yāni bu ĝurallara. (I/27/112)
2.T.K.	$-\{(I^4)yo(r)\}-$ $-\{(I^4)yI^4(r)\}-$	$-\{sI^4n\}/-\{n\}$ yā baba diyō, neden <u>ōle di-yο-sun</u> diyū biz de yapıyoz <u>işde diyū āynı şēleri diyō</u> . (I/29/367) adamı yērdi yayrum <u>ĝork-uyo-sun</u> , yir. (I/02/96) sen benim sesimi mǎ <u>al-ıyo-η</u> yōsam. (I/05/35) dūnne dūnne, neresini <u>sor-uyo-η</u> sen? (I/09/16) ayīb <u>ēd-ıyo-η</u> . (I/05/44) otumā yāni çadırda <u>gez-ıyo-η</u> ya. (I/09/52) esgiden şimdi bi çālĝı <u>dut-uyo-η</u> (II/07/145)

		elindesin mecbur <u>gatlan-ıyo-η</u> valla işler bölü işde. (I/30/48)
3.T.K.	-{(I ⁴)yA}- -{(I ⁴)yAru}- -{(I ⁴)yo(r)}- -{(I ⁴)yoru}- -{(I ⁴)yI ⁴ (r)}- -{(I ⁴)}-	-{ϕ} hoca <u>gel-ıye-ϕ</u> , <u>gid-ıye-ϕ</u> her gün ğapının_önünde açmıyo ğız ğapı. (I/29/187) kōy nasıldı esgiden köyü birez anlat <u>di-yeru-ϕ</u> . (I/01/15) bu esnāda da bey_ōlu ācıη_ardına <u>saklan-ıyo-ϕ</u> . (I/29/257) kışları yarısı, yarımşer de ölumuη yanındı <u>geç-ıyuru-ϕ</u> . (I/04/64) yalınız belediye bize kömür <u>ver-ıyi-ϕ</u> acık. (I/21/24) cándarmalar <u>gel-ı-ϕ</u> basıyo odayı. (I/30/18)
1.Ç.K.	-{(I ⁴)yo(r)}- -{(I ⁴)yI ⁴ (r)}-	-{(I ⁴)z} senede üş ğurbannık satın_āl-ıyo-z. (I/07/193) emmim bu köyde meselā beş_āltı sene kaç sene durduysa hani <u>bil-mi-yu-z</u> da. (I/14/305) orasını <u>bil-emi-yoz</u> . (I/11/74) evet dı erken_ek-ıyo-z dē kırk beş gün vilān ğali <u>ek-ıyo-z</u> hidrelleze. (I/15/78)
2.Ç.K.	-{(I ⁴)yo(r)}-	-{sI ⁴ nI ⁴ z}/-{sI ⁴ ηI ⁴ z}/-{ηIz} fotōraf çekinicıη mı, nerden <u>gel-ıyo-sunūz</u> eskişe_ır mi? (I/01/02) ni <u>yap-ıyo-sunūz</u> ? (I/01/03) siz niye <u>sor-uyo-ηuz_unnarı</u> örenmek mi <u>isdē-yo-ηuz</u> ? (I/25/119) hē haştalara mı <u>bak-ıyo-ηuz</u> ? (I/17/26) köyleri <u>gez-ıyo-ηuz</u> . (I/29/10)
		-{ϕ}/-{lAr}

3.Ç.K.	<p>-{(I⁴)yA}- -{(I⁴)yo(r)}- -{(I⁴)yI⁴(r)}-</p>	<p>gelenner bazı ēleniyo, böyle gelenner siz gibi <u>gel-iyo-lar</u> nāpıyoñuz selam diyálár ğoñşula. (I/30/98)</p> <p>böle gelenner siz gibi geliyolar nāpıyoñuz selam <u>di-yá-lár</u> ğoñşula. (I/30/99)</p> <p>undan sōra domanıç yaylasından <u>gel-iyo-φ</u> bizim dedelēmiz burá. (I/29/72)</p> <p>duz yidi mi pişmezimiş <u>dē-yir-ler</u>. (I/21/99)</p> <p>şindi mēylitlerde çok çok pidi <u>di-yo-lar</u>. (I/21/123)</p> <p><u>ālaş-ıyo-lar</u> yazıg. (I/07/129)</p>
--------	--	---

Çizelge 53: I. Alt Ağız Bölgesi şimdiki zaman biçimimleri

II. Alt Ağız Bölgesi

	Biçimbirimler	
1.T.K.	<p>-{(I⁴)yI⁴(r)}- -{(I⁴)yo(r)}- -{(I⁴)yA}-</p>	<p>-{(I⁴)m}/-{(I⁴)n}</p> <p>ammāñ hindi <u>bak-ıyi-m</u> de ğaynana oşa bi arada ğayın ğarısı oşa geçinemicekler. (II/01/115)</p> <p><u>biyen-mi-yo-m</u> şunu. (II/19/213)</p> <p>bu adetler bizde yō_udu yā_ı sürüdürüñlerdi ğapınıñ_üsdüne o da neyidi <u>bil-mi-ye-m</u> hana tılısımı neyidi bilmem adetlerimiz böleydi. (II/10/44)</p> <p>buraya <u>çık-ame-yu</u> kınepeye ahan_oráyá idrarını <u>götür-üyu-m</u>, <u>getir-iyu-m</u>, <u>id-iyu-m</u> nābıcan aha onnarnan_üräşiyiz. (II/09/06)</p> <p>hinci aylı da <u>al-ıyo-n</u> kendim unum_ürä mı dā_ <u>al-ıyo-n</u>, tarlam da va adamıñ tarlası da benim <u>ğarış-ıyo-n</u> çocuğlar ğarışımıyola icara <u>ver-ıyo-n</u></p>

		<p>ordan gelen buydáyı <u>đ. üd-üyo-n</u> hayıra <u>da. ıd-ıyo-n.</u> (II/06/105)</p> <p>e ben gālik <u>yap-iyi-n.</u> (II/02/12)</p> <p>bi de <u>çekiş-iyi-n</u> gendi başıma. (II/02/85)</p>
2.T.K.	<p>-{(I⁴)yI⁴(r)}-</p> <p>-{(I⁴)yo(r)}-</p>	<p>-{sI⁴n}/-{n}/-{η}</p> <p>dışarda <u>nāp-ıyo-n</u> eyimin diyennerē eyiyim dēyon. (II/06/32)</p> <p>et <u>yi-yú-n</u> et yērsin ellerini nēne yıķacān yıķasan sa.. so. uķ su çıķmazdı ķı. (II/03/68)</p> <p>adamı yērdi yayŗum <u>ğork-uyo-sun,</u> yir. (I/02/96)</p> <p>halı halı halı şeyini <u>bil-iyi-n</u> ğızım siz halı şēlerini. (II/02/40)</p> <p>ez evelki zamanıĝ ğuzum kın nāsısa <u>bil-ıyo-n</u> mu bunnar dā (II/03/29)</p> <p>hamırını <u>çırp-ıyı-n,</u> <u>ğaynad-ıyı-n,</u> <u>ıpi de ğaynad-ıyı-n.</u> (II/02/27)</p>
3.T.K.	<p>-{(I⁴)yI⁴(r)}-</p> <p>-{(I⁴)yo(r)}-</p> <p>-{(I⁴)yA}-</p>	<p>-{φ}</p> <p>hinci ĝarip bi şey yapıyo pilaf <u>yap-iyi-φ</u> dūnūnū yapıp <u>geç-iyi-φ.</u> (II/08/71)</p> <p>beklēyola işde dēđē dēđē unnarı <u>beklē-yo-φ.</u> (II/17/50)</p> <p>bazı ōlan geliyo burada yatıyo işde ōlan geliyo, bāzı burda <u>yat-ıye-φ</u> televizon neyi va burada her şey va. (II/02/64)</p> <p>hē tezgānı, halı tezgālarını biliyiņızdır ōle halı tezgā gibi işde şē şul doķuması çulfalıķ da bölē uzun olurdu dā benim şeyleri <u>dur-ıyu-φ</u> ya parçaları ğulaķları <u>dur-ıyo-φ.</u> (II/02/42)</p> <p>sālıķlı, kendi tuvāletine ney <u>gid-ıye-φ.</u> (II/02/06)</p>
		<p>-{(I⁴)z}/-{(I⁴)k/h}</p> <p>dışarda <u>bişir-ıyu-s</u> börek <u>yap-ıyu-z</u> arasına ekşimik</p>

1.Ç.K.	<p>-{(I⁴)yI⁴(r)}- -{(I⁴)yo(r)}-</p>	<p>kendimiz ekşimimizi <u>yap-ıyo-s</u> işde ekşimig_uñ filân goyarıs yapar yiris. (II/18/135) sulu da <u>yap-mi-yi-z</u> de õle yemek yaparız yayrum. (II/19/103) pēnir mayası var_onu adıyık yo_urda yo_urt mayası <u>at-ıyī-k</u>, <u>mayalı-yı-k</u>, <u>yāp-ıyī-k</u> ya. (II/01/21) biz normaldá şey yapıyuz ekmek fırın_ekmē <u>yap-ıyor-uñ</u>. (II/08/111)</p>
2.Ç.K.	<p>-{(I⁴)yI⁴(r)}- -{(I⁴)yo(r)}-</p>	<p>-{sI⁴ñI⁴z}-{ñIz} ni <u>yap-ıyo-sunuz?</u> (I/01/03) hē bizim suyumuzu <u>dindir-iyi-ñiz</u> deyim ben de. (II/02/87) he zeyden <u>gel-ıyo-ñuz</u>. (II/12/94) kilim <u>di-yo-ñuz</u> hē. (II/08/29) hē haştalara mı <u>bak-ıyo-ñuz?</u> (I/17/26) köyleri <u>gez-ıyo-ñuz</u>. (I/29/10) vazīfesi şeymiş, purodöktör mü <u>di-yo-ñuz</u> né televizon, çekimcilig_ışde. (I/29/15)</p>
3.Ç.K.	<p>-{(I⁴)yI⁴(r)}- -{(I⁴)yo(r)}- -{(I⁴)yA}-</p>	<p>-{IAr}/-{Φ}- büyüklē oña devam_ettir-ıyo-φ (I/29/26) undan sōra domanıç yaylasından <u>gel-ıyo-φ</u> bizim dedelēmiz burá. (I/29/72) onnar düzceli kesim <u>kes-ıyo-φ</u> bizim dāda. (I/02/69) çünkü ben_onnārıñ hiçbirini gönünü gırmadım şindi millet_ufacığ_şēden gönül <u>kır-ıyī-ler</u>. (II/01/99) şērde, kōmüzde <u>dur-uyo-lar</u> da şerden işdē evi ini olma_ān hani hava almā yaz_evi yapmā yer_al-ıyo-lar. (II/17/77) ille emmizin çocu alam diye, zornan gönlü yapças</p>

		sene bi tan_ ta alırız sōnra deye, başka dışarı çıkmaşın_đıy_ē olanın gōñü <u>yap-iyē-ler</u> , zōnan <u>ever-iyō-la</u> olanı. (II/05/68)
--	--	--

Çizelge 54: II. Alt Bölgesi şimdiki zaman biçimbirimleri

EİYA'da alt ağız bölgeleri $\{I^4\}yo(r)$ - ve $\{I^4\}yI^4(r)$ - biçimbirimlerine göre belirlenmiştir. I. Alt Ağız Bölgesinde, EİYA'da bulunan tüm şimdiki zaman biçimbirimleri kullanılmaktadır. Fakat I. bölgede $\{I^4\}yo(r)$ - biçimbirimi diğer biçimbirimlere göre yaygın durumdayken $\{I^4\}yI^4(r)$ - biçimbirimine seyrek şekilde rastlanılmaktadır. II. Alt Ağız Bölgesindeyse I. bölgede görülen $\{I^4\}yAru$ - şimdiki zaman biçimbirimi bulunmaz. II. bölgede $\{I^4\}yo(r)$ - ve $\{I^4\}yI^4(r)$ - birlikte kullanılırken $\{I^4\}yI^4(r)$ - şimdiki zaman biçimbiriminin I. bölgeye oranla çok daha yaygın olduğu görülür.

$\{I^4\}yI^4$ - ve $\{I^4\}yo(r)$ - biçimbirimlerinin büzülmeye bağlı olarak oluşan $\{i^4\}$ - ve $\{ō(r)\}$ - şekillerini de EİYA'da hem I. hem de II. alt ağız bölgesinde görmek mümkündür.

İşi erik gitdiler ne bil-ī-n ben. (I/03/92)

hasdalandı ğız bil-ī-n ğızı oldu da kocasına öldürdüler esgişere giderken. (II/11/108)

he üç_etek giy-ī-z üsdüne sarkı, üç_etek önüne bi önnük. (II/08/84)

valla hiç_ayarıdım yo_udu bil-mō-m. (I/07/227)

ordan sōna yā demişle ben bū 'çadırdan bi dāne ğız_ al-ī-m. (I/28/103)

ēmmilerim u ğadağ bize yā şētdikine bōle ne bil-ī-n ben vallaha bağ ha. (I/14/296)

biz çörek dīz (di-yi-z) ya onlar baz.. çörek biz de yaparız_ōle ekmēmiz bir ğalmadı zaman arada yaparız. (II/08/123)

2.2.1.2.1.3.1.5. Gelecek Zaman

Eylemin gelecek zamanda yapılacağını/olacağını bildirir. Günşen, Anadolu ağızları için iki farklı gelecek zaman biçimbirimi tespit etmiştir. Bunlardan birincisi;

ÖTT’de kullanılan $\{-AcAk\}$ - iken ikincisi; $\{I^4cI^4\}$ - biçimbirimidir. $\{I^4cI^4\}$ - biçimbiriminin kullanım alanını Gaziantep, Adana, Hatay, Kahramanmaraş ve Kırşehir olarak belirleyen Günşen; bu biçimbirimin, $\{-AcAk\}$ - biçimbiriminin ağızlarda kullanılan farklı bir biçimi olduğu görüşüne de katılmaz. Biçimbirimin kaynağını ise $\{gUçI\}$ - ad-eylem biçimbirimine dayandırır. Ayrıca $\{I^4cI^4\}$ - biçimbiriminin sadece iyelik kaynaklı kişi biçimbirimleriyle kullanıldığını ve 3. Teklik Kişi çekiminde kişi biçimbirimi almadığını söyler (Günşen, 2006: 55-80). Bu bilgiler ışığında EİYA’da tespit edilen dar ünlülü gelecek zaman biçimbiriminin Günşen’in bahsettiği gibi farklı bir biçimbirim olmadığı, $\{-AcAk\}$ -’ın dar ünlülerle kullanımı olduğu görülmüştür. Bununla birlikte $\{(y)AcAK\}$ - biçimbirimi çeşitli ses değişmelerine bağlı olarak I. ve II. kişi çekimlerinde $\{cA\}$ - biçimbirimine dönüşmektedir.

$\{(y)AcAK\}$ -/ $\{(y)I^4cI^4K\}$ -

	Biçimbirimler	
1. T.K.	$\{(y)AcA(K)\}$ $\{(y)I^4cI^4(K)\}$	$\{(I^4)m\}$ / $\{(I^4)n\}$ dā dī-ce-m_amma yok_etdim. (I/01/40) bi tane dōra-y-ca-m yésinner. (II/12/89) annad-ıce-ñ ya ben_ölen ğıl-áce-ñ. (I/21/111) hepiñiz birden ğullanısañız ben de yet-me-ce-n deyo. (I/10/120) yañı iyi görün-ci-m kötü görüncem diye (I/28/116) vallaıyi bil-emi-ci-n şimđi. (I/08/22) adamlan ğavğă_ediyoız izmire gidem ... git-mē-ci-n diyi ā iki_ınēmiz ğāldı ununnan idāre oluyoız_ışde. (I/07/35) bu dizler nē bōle ōldu onnarı sula-y-ci-n diye. (I/18/159)

2.T.K.	<p>-{(y)AcA(K)}- -{(y)I⁴cI⁴(K)}-</p>	<p>-{sI⁴n}/-{n}/-{η} baña <u>gönder-cek-sin</u>, tamam dedi. (I/29/50) unnarı <u>büyüt-ce-n</u>, <u>beslē-ce-n</u>, <u>ever-ce-n</u>. (II/19/10) /işde onu topluluğda olsa dā iyī <u>yī-ce-η</u> uña <u>bak-ça-η</u> uña <u>bak-ça-η</u> sen de <u>yī-ce-η</u> dē_ıl mi? (II/19/227) başğa ne <u>di-yce-η</u>. (I/20/194) ē şerden <u>gid-ici-sin</u> bu yana. (II/11/112) ī genç_öldü emme <u>nāp-ici-η</u>. (I/13/173) bi gece <u>yatır-ıci-η</u>. (I/13/334)</p>
3.T.K.	<p>-{(y)AcA(K)}- -{(y)I⁴cI⁴(K)}-</p>	<p>-{φ} <u>gel-cek-φ</u> mi <u>gel-mi-cek-φ</u> mī bilmem adam_aldı ya bizim kōden çok yer_alan_oluyo kızım. (II/17/73) ōle ğalsañ <u>duy-me-yecek-φ</u> ğızım_ōle ya. (I/21/155) yāni yıkanmamız dışarda banyomuz dışarı içerde var_ama banyo hangī biri <u>yīkan-acak-φ</u>. (II/03/53) fīlan_adam arayıñ bu size cūvap <u>ver-icik</u> de deyo. (II/06/148) olur da_ışde ben hasdayın ölüvesem <u>kal-ıcik</u>. (I/07/45) ī tam yörük_oturuyo nası <u>de_ışdir-icik</u>? (I/14/67) üş dane çocū va, ölümüz_ēvlen-icik. (I/18/194) fīlan_adam arayıñ bu size cūvap <u>ver-icik</u> de deyo. (II/06/148)</p>
1.Ç.K.	<p>-{(y)AcA(K)}-</p>	<p>-{I⁴z/s} şindi tab_alıyoz biz, o parı <u>yatır-ca-z</u>, yatırdık da tabımızı <u>al-ca-z</u>. (I/02/105) ū harman günneri harmancılā dövenneri sürcek ekinneri bişçeklē de biz de geceleyīn tāmsil yemekleri <u>yap-ça-z</u> da ta ha harmana <u>göt-ce-z</u> eveli çok çilelīdi şinci çok yorulmeyó. (II/19/147) gelin_al-ce-z yāni köy dūnü <u>yap-çe-s</u>. (I/29/23)</p>

	-{(y)I ⁴ cI ⁴ (K)}-	bu çocuğ ú çocuğ_olmasa biz de <u>git-ce-s</u> şere u çocuk va. (I/20/139) yā ne_ <u>yāp-ici-z</u> bi şey bile yapmıyoduğ. (I/21/94) şurda ... vārlı şurđā_ilerde unnağ <u>al-ıci-z</u> diyo. (II/11/32) ğaldıracız da mazot parası <u>ödē-ci-s</u> , ne dēceñ. (I/07/123)
2.Ç.K.	-{(y)AcA(K)}-	-{ηIz} pilav doğanır, piriş doğanır, yımırta doğanır_ı né <u>yi-cē-ñiz?</u> (II/19/203) siz nası <u>yap-cē-ñiz</u> , yaparız diyo. (I/29/370)
3.Ç.K.	-{(y)AcA(K)}- -{(y)I ⁴ cI ⁴ (K)}-	-{IAr}/-{φ} babamdan_iki_ķişilik búydáy_alacağ da götürüp <u>yi-yecek-ler</u> üleydi. (II/03/80) ne var şilerī_onnarıñ fotoraf <u>cek-ecek-ler</u> herħalde. (I/27/144) ō_o bizim_ışı görseler_öl-ecek-ler. (II/01/88) yani evleri yeñiliyip <u>gel-icek-φ</u> . (I/08/61) yarın züriyetiñ 'nerde dur-acık, nerede <u>ürü-yıçık?</u> (I/15/54)

Çizelge 55: -{(y)AcAK}-, -{(y)I⁴cI⁴K}- gelecek zaman biçimbirimi

EİYA'da; -{(y)AcAk}- biçimbiriminin -{(y)I⁴cA(k)}- biçimi de görülür.

burdá ħem_oğul yōķ şey_ıyoğ_ışde şurda bi hocamız va u da iki sene dā durusa u da gid-icek. (I/11/33)

ē ğaymağam daş vercek, bilmem nāp-ıcağ altı vayās_olcağ. (II/09/111)

gelirsiñ, çocu eve ğoyverisiñ, inek mi sā-ıce-ñ, hayvanā mı bađ-ıce-ñ, mala mı bađ-ıce-ñ ūraşırsiñ, çileye çok.. hē gece çamaşır yıķāsın. (I/19/48)

derede gitceñ, ğazan götür-üce-ñ. (II/08/104)

ama yetiştir-ıce-ñ diye ūraşıyış. (II/12/06)

yarın züriyetiñ 'nerde duracık (I/15/54)

2.2.1.2.1.3.2. Kiplik

Eylemin dilek, gereklilik, istek veya emir çekimini yapar. Bu ulamı bildiren biçimbirimlere, işlevlerinden dolayı tarz/şekil biçimbirimleri de denir. Eylemlerin tarz çekimlerinde zaman ulamları bulunmadığı için zaman ulamı belirteç tümleçleri ile bildirilir.

2.2.1.2.1.3.2.1. -{sA}- “Dilek”³⁷

Eylemi dilek tarzında bildiren bu çekim, şart çekimiyle biçimsel olarak benzerlik gösterir. Ancak işlevleri farklıdır.

	Biçimbirimler
1.T.K.	-{m} 'başdan haḡgini <u>annat-sa-m</u> yavrum çoḡ zor. (II/19/05)
2.T.K.	-{n}/-{ḡ} sālīḡlıydı hani öle hasdalıḡ hiç yoḡdu ḡoç gibilēdi o dedemgil babamgil <u>ḡör-se-ḡ</u> çalıḡırlādı. (II/18/66) biz šu dō_äl meselā šu ḡazlādan ḡıḡın bi Tāne kestīmiz_ zaman mis gibi tertemis <u>ḡör-se-ḡ</u> . (II/18/193)
3.T.K.	-{φ} ya onnar šinci <u>elime ḡeḡ-se-φ</u> , çoḡ ḡüzeldi. (II/13/24) baba_ānnesi baba_ānnesi bi de öle nāsib_olsa u zaman <u>ḡel-se-φ</u> .
1.Ç.K.	-{K} acaba kime <u>bırak-sa-k</u> di yolāmıḡ. (I/29/178) bizim boramızın ḡocū hiḡ mākeme bilmez yayḡum ... šöle_ēt-se-k. (I/13/37)

³⁷ Geniş bilgi için bk. Ahmet Benzer, “-sA Ekinin İşlevleri ve Dilek-Şart Ayrımı”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 28, Konya, 2010, s. 131-140.

2.Ç.K.	-{ηI ⁴ z}
	keşge <u>topla-sa-ηız</u> keşge de onnardan tōpla. (I/13/224)
3.Ç.K.	-{lAr}/-{φ}
	EİYA'da örneğine rastlanmamıştır.

Çizelge 56: Dilek kipi

2.2.1.2.1.3.2.2. Emir-İstek³⁸

Eylemi emir/istek tarzında bildirir.

	Bişimbirimler
1.T.K.	-{(y)Ayİm}/-{(y)AyIn} māsus_ışde tutsunnaş de para <u>ver-eyim</u> ben derdi size derdi siz dutun baņa satın dērdi. (II/18/151) u ğadar ğalabalıĝdıķ ne <u>bil-eyim</u> ben_niye gelmişiz ğalabalın_çine. (I/28/218) ōle ne <u>bil-eyin</u> birbirine āyķırı īsan yoķdur. (II/04/99)
2.T.K.	-{φ} bi de ğoņşular dūn <u>yap-φ</u> dediler ğavgā şamata etvedilē, āldıla beni götdüle eylenē ğuydula. (I/30/118) ama beņ yaparın sen de <u>gel-φ</u> yanıma. (I/05/176) <u>gel-φ</u> burada bāçe benim <u>bak-φ</u> . (II/02/95) zeki <u>git-φ</u> , de gidin baķam berāber gidin. (I/08/87) <u>götür-φ</u> _annem, <u>ĝo-φ</u> . (II/13/149) sen beni <u>göt-φ</u> dedi (I/03/29) acıķ sālça <u>ĝuy-φ</u> , ĝuyduņ mū? (I/03/83)

³⁸ Gülsevin, “Emir-İstek ve İstek” kipleri için iki ayrı çekime gerek olmadığını, “emir, dilek, temenni, dua, vs.” gibi durumların isteğin derecesine göre ortaya çıktığını söyler. Geniş bilgi için bk. Güner Gülsevin, “Eski Türkiye Türkçesinde İstek Kipi Üzerine”, *İlmi Araştırmalar*, C. XIII, İstanbul, 2002a, s. 35-50.

	<p>al-φ, götür-φ dağa kes-φ, gömlēni de ğana bula-φ bize geti-φ diyola (I/29/215)</p>
3.T.K.	<p>-{sI⁴n}/-{sI⁴η} bu <u>annat-sın</u>. (II/15/91) ōlen sātinde örteriz ğüsdünü yo ğurdu gün <u>yi-me-sın</u> diyı. (I/22/83) ele düşürmesin ğuzum benim ēñ ğendişeyim ğele <u>düşür-me-sın</u>. (I/21/104) bağam bi anası var, babası var bağam bi <u>ğel-sın</u> bi, <u>helallâş-sın</u> di mi? (I/03/170) ğuşlar ğurtlar <u>yi-sın</u> diyolar (II/15/110) hañi hayvan köve <u>ğir-me-sın</u> diyelekden tarlanıñ bi münāsip yerine çadır ğuruluydu. (II/13/71)</p>
1.Ç.K.	<p>-{(y)AlIm} tamam <u>annat-alım</u> yayrum. (II/03/17) ıy <u>ğel-elim</u> konuya. (I/29/167) abla dedi bunu dedi hayıf dedi bi şey so ğuğ suya <u>ğoy-alım</u> dedi (II/12/75)</p>
2.Ç.K.	<p>-{(y)I⁴n}/-{(y)I⁴η} yedig ğıçdig demēn <u>bak-ın</u> bi me.. iliman suyum va. (I/18/129) burdā yazın <u>ğel-ın</u> deyı. (I/05/88) boraya şey döşedi daş döşediler ğışde şunnādan erikleri ğyice <u>silk-ın</u> <u>ğid-ın</u> <u>ğel-ın</u> çuyallara dedim đē ğötümediler dē oña silkip vermediler de bitiremediler. (I/13/221) hālā kúde ğeçiyō ömrüm ya ğü kúye ğedelim kúye <u>ayır-ın</u> beni kúye <u>ayır-ın</u>. (II/01/134) hadi <u>bak-ın</u> ğeliñ ğo ğamān fırın (II/07/203)</p>
3.Ç.K.	<p>-{sI⁴nIAr}/-{sI⁴nnAr} ğelin de ğızıyu baña işāret ğediyo <u>yapma-sınnar</u> ğesgi şeyi diye yeñiden <u>yap-sınnar</u> dēyo. (I/23/50) <u>oku-sınnar</u> yeter ki hağğıynan berāber <u>çalış-sınnar</u>. (I/27/117) şu erikleri diyom, silkiveyiñ de <u>ye-sınner</u> diyom da silkmiyola adamlar. (I/13/220)</p>

	bi tane dōraycam <u>yē-sinner</u> . (II/12/89)
--	--

Çizelge 57: Emir-İstek kipi

2.2.1.2.1.3.2.3. -{A}- “İstek”

Eylemi istek tarzında bildirir

	Biçimbirimler
1.T.K.	<p>-(y)A}{-(y)Im} / -(y)A}{-(y)In}</p> <p>orda çalışıyū hindi ğocasını da yanına <u>al-a-yim</u> dēyo, işdē o_ğün sözlüleri vardı gene cumártesi günü. (I/07/56)</p> <p>allahıñ yanında işşallah_ıyi <u>ol-a-yım</u> yayrum. (II/01/104)</p> <p>hadi ben seni <u>sev-e-yin</u> gel. (I/18/127)</p> <p>e_ıtamam ben seni <u>götür-e-yin</u> diyo neresise. (I/29/277)</p> <p>ben_ıunnara bi cúvap <u>ver-eyin</u>_ıordan diyö. (II/06/149)</p> <p>ah_āzını <u>sev-eyin</u>. (I/10/03)</p>
2.T.K.	EİYA’da örneğine rastlanmamıştır.
3.T.K.	EİYA’da örneğine rastlanmamıştır.
1.Ç.K.	<p>-(y)AlIm}</p> <p>dedi_ıille bile <u>ol-alım</u> dēyo ğıza. (I/29/284)</p> <p>hocı hoca bi gün geliyö sen diyo ikimiz dıyö arkadaş_ıol-alım diyo. (II/15/99)</p> <p>aman dedik biz bu sene de <u>at-alım</u> būdayı da dedik, baķam_ıallah kerim. (I/07/188)</p> <p>hindi herkeş bi dē oķumuş_ıossun bi yere <u>var-alım</u> diye oķumuşa <u>var-alım</u> diyiler. (II/01/116)</p> <p>ondan sōra ē tamam <u>yap-alım</u>, nası yapcez hadi diyo arkadaşı işde arkadaş ya artığ_ııkisi <u>yap-alım</u>. (I/29/383)</p>
2.Ç.K.	EİYA’da örneğine rastlanmamıştır.
3.Ç.K.	EİYA’da örneğine rastlanmamıştır.

Çizelge 58: İstek kipi

2.2.1.2.1.3.2.4. -{mAlI}- “Gereklilik”

Eylemi gereklilik tarzında bildirir. EİYA’da -{mAlI}- “gereklilik biçimbirimi” örneklerine bir köyde rastlanmıştır. Bununla birlikte “gereklilik” ifade eden farklı yapılar görülür.

alınıyo emme dōru sōle-meli-φ şinci gine eveli tenēke olurdu, içinde bi göca ensıran. (II/19/187)

dōru sōle-meli-φ hinci ey ay ben yiyemiyom, āS guy biyenmiyom şunu. (II/19/213)

hinci dōru sōle-melī-φ kilō kilō alıyoñ bōle oluyo alıyoñ. (II/19/186)

ya, ū siz tāri bilmeñiz lāzım. (I/09/127)

bi yaşına girmesi lāzım keçiler kuzu da olur. (II/13/106)

esas kıral dā ol.. olması lāzımmış. (I/14/32)

mecbur bakardım. (I/19/104)

yatan da çekiniyō ileri gidiyo, geri gidiyo eme e mecbursun (I/30/47)

nevşehirlisin, mecbursun göreviñ. (II/01/140)

sōna ğarı götdü ðē orda mejbur bağıdı. (II/05/83)

2.2.1.2.1.3.3. Kişi

2.2.1.2.1.3.3.1. Adıl Kaynaklılar

Asılları adıl olup sonradan ekleşmiş olan kişi biçimbirimleridir. Görülen geçmiş zaman, dilek-şart ve emir dışındaki bütün zaman ve tarz biçimbirimleri üzerine getirilirler.

1.T.K.	<p>-{(I⁴m)}/-{(I⁴n)}³⁹</p> <p>amanın bu aylı_a bālayıvedi çifÇiyi aylı_a bālayınca ben_aylī nası, şurıya tarla yüz dönüm ben yer <u>sulu-yo-m</u>. (I/14/152)</p> <p>Çeyizlerimi neyi <u>ver-ēy-in</u> demişdi yēngem. (I/03/78)</p> <p>vēğ gızım dedi, ben seņe <u>al-ır-in</u> dedi. (I/03/71)</p> <p>sen hiç_üzülme demiş, ben_üde-r-in demiş. (I/03/184)</p> <p>ōle ne <u>bil-ey-in</u> birbirine āyķırı īsan yokdur. (II/04/99)</p>
2.T.K.	<p>-{sI⁴n}/-{sI⁴η}⁴⁰</p> <p>cığ cığ cığ soluk başına ne_ıyapdıklarını <u>bil-mi-yo-sun</u> ki. (I/27/112)</p> <p>etrafdaki hısmını aķrabānı <u>topla-r-sın</u>. (II/10/16)</p> <p>bez bi şalvarıñ_esgıcek, bi gömle_ıñ, entāriñ esgıcek unuñ <u>kes-er-siñ</u>_esgi yerlerini <u>al-ır-siñ</u>. (I/19/90)</p> <p>cumārtesi gün kına gecesi <u>yap-ar-siñ</u>_āşamleyñ bazar gün de gelİN_ışde araba <u>bindir-siñ</u> at_ıarabasına bindirirdik_ıveli ya şindi takşilere biniyo gāli. (II/17/62)</p> <p>gene aynı sırdına <u>sarın-ır-siñ</u>, yaķın yer_ıise sancā başga ērdesī gün başga bi ķomşuya gitcen. (I/19/45)</p>
3.T.K.	EİYA'da örneğine rastlanmamıştır.
1.Ç.K.	<p>-{(I⁴z)}/-{(I⁴K)}⁴¹</p> <p>acı suyunu <u>çık-ar-ız</u> (çık-ar-ır-ız) biz. (I/22/93)</p> <p>biz ya_ıaraba <u>Tut-ar-ız</u> ya arabalarından gelir. (I/26/149)</p> <p>ō bezeleri ayrı ayrı <u>yaz-ar-ız</u>, üst_ıüsde <u>yāla-r-ız</u>. (I/24/109)</p> <p>hırıñ varı dā benim_ıorda fırını <u>yağ-ar-ız</u>. (II/09/86)</p> <p>göbekli <u>dē-r-ız</u> hamırdan <u>yap-ar-ız</u>. (I/07/69)</p> <p>araba dutcāğ_ol-ur-uz, <u>gid-er-ız</u> birli_ıe. (II/14/24)</p> <p>heb_ıē+miş-ik bak. (II/01/113)</p>

³⁹ Korkmaz, bu biçimbirim -{van/ven} kişi biçimbirimindeki önses /v/'nin yitirilmesi ve -/a,e/ ünlülerinin daralması ile oluştuğunu söyler. EİYA'da I. tekil kişi için -{(I⁴n)} çekimi daha çok kullanılmaktadır. Geniş bilgi için bk. Zeynep Korkmaz, "Eski Anadolu Türkçesindeki -van/-ven, -vuz/-vüz Kişi ve Bildirme Eklerinin Anadolu Ağızlarındaki Kalıntıları", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1964*, Ankara, 1995d, s. 56.

⁴⁰ EİYA'da kök ve gövdeyle birlikte 2. kişiler eylem çekiminde de "η" sesi korunmuştur.

⁴¹ Biçimbirim hakkında geniş bilgi için bk. 2.1.2.2.19.

2.Ç.K.	<p>-{sI⁴ñız}⁴²</p> <p>siz <u>bil-ir-siñiz</u> ğızım. (II/12/98)</p> <p>size şeker mi dutuyon, loğum mu dutuyon ne <u>iste-r-siñis</u>? (I/05/67)</p> <p>neye durceñ, bi çuḡāl fındık, bi çuḡāl da fısdık <u>ver-i-siñis</u> bi de āyırı çadır <u>ver-ir-siñiz</u> baña. (I/29/319)</p> <p>ah ğızım, ah diyū siz <u>yap-amas-siñiz</u>, unnān yapıdını dīyo. (I/29/368)</p> <p>ni <u>yap-ıyo-suñuz</u>? (I/01/03)</p> <p><u>bil-mes-siñiz</u> canım. (I/13/312)</p> <p>halil, ibrām yir anne ne <u>ol-ur-suñuz</u> dēr. (II/19/218)</p>
3.Ç.K.	<p>-{lAr}</p> <p>evelikinner dā iyī <u>bil-iyo-lar</u>, tetik <u>doku-yo-lar</u> hep. (I/23/166)</p> <p>şāhid, olarağdan da ğıyı kōlerden dē buluyo başka kōden de <u>di-yo-lar</u> artık mahkemeye tabi devamlı şe bayā kavğa dö, üş filāñ <u>yap-mış-lar</u>, o kōlerle. (I/10/68)</p> <p>ğapıyı <u>dut-ar-lar</u>, sandīñ, üsdüne <u>otur-ur-lar</u>. (II/03/153)</p> <p>dūn, evine <u>yık-ar-lar</u>. (II/15/55)</p> <p>'toplaş-ır-lar' ğadinnā. (II/18/159)</p>

Çizelge 59: Adıl kaynaklı kişi biçimbirimleri

2.2.1.2.1.3.3.2. İyelik Kaynaklılar

Asılları iyelik biçimbirimleri olup yalnızca görülün geçmiş zaman ve dilek-şart tarzında kullanılırlar.

1.T.K.	<p>-{m}</p> <p>yo, <u>söndür-me-di-m</u>. (I/03/24)</p> <p>ōrdan köye yayan <u>gel-ir-di-m</u> şindi bura gelemen. (I/20/61)</p> <p>segizeni <u>geş-ti-m</u> mī bilmēyon ya. (I/17/03)</p> <p>başdan hañgini <u>annat-sa-m</u> yavrum çoğ zor. (II/19/05)</p>
--------	---

⁴² Biçimbirim hakkında geniş bilgi için bk. 2.1.2.2.19.

	<p>geriyi de geyemeyin <u>gey-se-m</u> ıscakçık tutā (II/02/45)</p> <p>ben bu ğızı nası ıolsa da ğandırsam, nası işde <u>gör-ebil-se-m</u>. (I/29/193)</p> <p>işde sabır <u>ët-mi-se-m</u> ğoyá gidedim çocukları, beş dane çocuk. (I/30/172)</p> <p>borda bi ben <u>ġāl-dı-m</u> hep ızmirdeler. (I/07/157)</p>
2.T.K.	<p>-{n}/-{n}</p> <p>eve gelirlēdi işde az <u>yat-dı-n</u> mıdı ikide safura ğalkçek hele benim bubam vārdı allāĥ rāmet ıylesin geldi mīdi illā ki bi hoşaf tası hoşafi tasına bi de şu ğadā bōre yir unu yīrdi undan sōna yatārdı safura āyrı yimēķ. (I/28/241)</p> <p><u>oku-du-n</u> mu hiş, <u>doku-du-n</u> mu? (I/19/155)</p> <p>o dedemgil babamgil <u>gör-se-n</u> çalışırlādı. (II/18/66)</p> <p>niye <u>baġ-dı-n</u>? (I/26/08)</p> <p>baş ıörtümü de açıġ açıġ çekdiñ sen beni. (II/12/106)</p> <p>tek ıev gelir gidērler ne <u>di-yo-n</u> dērlē, hatır sorarla, bi şiy <u>de-se-n</u> hemen ıētiyaç va mı <u>de-se-n</u> benim şunuñ yok <u>de-se-n</u> ulaşdırlā. (I/18/80)</p> <p>aş <u>dur-sa-n</u>, susuz <u>dur-sa-n</u> da oturuşlardı, itāt ıederlerdi. (I/27/142)</p> <p><u>topla-sa-n</u> kimi olcek kimi olmīcek. (I/30/57)</p> <p>temsil ne olursa ossun yālı <u>yap-sa-n</u> dolardı. (II/19/214)</p> <p>dur diyo ben bunu bi ıslateyīn ıice dēyo ondan sōra tamam diyo sen beni <u>bekli-yo-n</u>, ben geldim diyo ben seni bi ıönce bī yıķayem diyo abdeslenem diyo. (I/29/203)</p>
3.T.K.	<p>-{φ}</p> <p>boraya şey <u>dōşe-di-φ</u> daş dōşedīler işde şunnādan erikleri ıyice silkin gidiñ geliñ çuıallara dedīm đē ğötümediler dē oña silkip vermediler de bitiremediler. (I/13/220)</p> <p>ġız bi <u>gir-se-φ</u> hoca oturup duru hamamda. (I/29/201)</p>
1.Ç.K.	<p>-{K}</p> <p>biz ıablasınnan <u>gir-di-K</u> okula bu ufaĥ. (II/15/35)</p> <p>biğ de at ıarabasına <u>bin-di-k</u>, bi şeyin ıüsdüne bi şey seriyolaş, yūrgan seriyolaş, āyna ğoydula. (I/03/63)</p>

	komşuluk da bitdi <u>de-se-k</u> dōru. (I/16/74)
2.Ç.K.	-{nI ⁴ z}/-{ŋI ⁴ z} geliŋ <u>nap-çē-sē-niz</u> yapıŋ diyu. (II/15/102) ē neylen <u>gel-di-ŋiz</u> siz? (I/02/04) orda, şōrda köy va oraya da <u>vā-dı-ŋiz</u> mı? (I/13/255) keşge <u>topla-sa-ŋiz</u> keşge de onnardan tōpla. (I/13/224) misāvirim <u>ol-sa-ŋiz</u> ben sizi dā başğa görün. (I/16/201)
3.Ç.K.	-{lAr} sen <u>oğur</u> yazarlīŋ var diyi <u>yolla-ma-dı-lar</u> <u>oraya</u> da <u>yolla-ma-dı-lar</u> kendi ğafamdan bi şeyler <u>ōrendim</u> <u>işde</u> . (II/03/89) 'çobannarı ğoyunu derken āltını varmış boynunda āltın ğızārmış çıkmış <u>āç-se-ler</u> <u>bağ-sa-lar</u> cesedi bulmuşlar (I/11/13) kullanamaz diyey <u>kā</u> <u>ıt</u> <u>dak-dı-lar</u> bureyē gitdik biz <u>oğulda</u> on sene namaz kıldık. (I/08/112) kiremidini, a <u>ıcnı</u> <u>āl-dı-lar</u> <u>git-di-ler</u> . (I/26/117) şeyler fırçalānan <u>ğazı-dı-lar</u> . (I/14/130)

Çizelge 60: İyelik kaynaklı kişi biçimbirimleri

2.2.1.2.1.3.4. -{mA} “Olumsuzluk”⁴³

Eylemlerin gerçekleşmediğini gösteren olumsuzluk ulamları -{mA}- biçimbirimi ile yapılır.

bak-ma bu yüzüm ğüldü gelene yüSüm ğüldü heç bi yüzüm eyıp de da ıt-ma-dı-m
hepisini. (II/01/102)

cāminiŋ mirasçıları va dokan-ma cāmimize dediler. (I/08/104)

ben hiş doku-ma-dı-m da. (II/19/155)

hiş çık-ma-dı-m. (II/18/03)

⁴³ “Olumsuzluk” hakkında geniş bilgi için bk. Ferruh Ağca, *Budist Türk Çevresi Metinlerinde Olumsuzluk ve Yokluk Şekilleri*, Türk Kültürü Araştırmaları Enstitüsü, Ankara, 2010; bk. Erkan Hirik, “Türkiye Türkçesinde Olumsuzluk Eki”, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale, 2010.

tāranayı bö_ün çıkār-ma-dı-m. (I/21/112)

hiş buluş-ma-dı-k. (I/13/184)

dayan-ma-mış-ın nāpıceñ. (II/02/54)

sōna babannemiñ_annesini babamıñ_annanesini işde savaş bitdikden sōna
şe_çetmişler işde hērkeziñ bōle eşyaları hani burdan bi şey ğo-ma-mış-lar. (I/12/45)

hiş gönder-me-di-ler. (I/13/12)

uzun hikāyē_ö yav anası babası 'isde-me-miş-φ borda e bi arada borda emmi 'çocuları
bir_çarada böyümüşle. (II/05/63)

benden sōna altı_ay yaşa-ma-dı-φ. (I/07/169)

-{(y)AmA}- <<-a (ulaç)-u (yeterlik eylemi)-ma-

Eylemlerin olumsuz yeterliklerini gösterir.

hacı mūsa isminde musa isminde biri o zamannar ulaşım şeyi biraz_çormuş annaşıp
yāni bilişip onna şı ğur-ama-mış-lār. (I/11/17)

çocuğlarını işe göydular şöļe toplandılar, gitdiļe aS köy dēye dur-ama-dı-lar_ōrda
ben_unnā gitmeden buriyī ğocayā geldim. (II/06/121)

īce say-ama-dı-m. (I/23/133)

bi ölumuñ yanında ğalıyom hinçik yat-ama-m emekļilim yok. (II/19/27)

2.2.1.2.1.3.5. -{mI⁴} “Soru”⁴⁴

Eylemlerin soru ulamı, adlarda olduğı gibi yine -{mI⁴}soru biçimbirimi ile yapılır. Eklenme sırasında soru biçimbirimi sayı ve kişi bildiren biçimbirimden önce gelir. Şimdiki zaman çekiminde ise 3. çokluk kişi biçimbiriminden sonra gelir.

⁴⁴ Geniş bilgi için bk. Hilal Oytun Altun, “Türkçede Soru”, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2009, s. 1-4.

esgiden ŧindi tā ocukke beŧik_kertmesi oluyo, bykl ona devam_ettiriyo
byynce de lannan gıs_sen_unu isder misin, sever misin, bnir misin falan yok.
(I/29/27)

allah bilmey mi beni? (I/30/97)

ekiyo musun yoksam ŧeyi? (II/05/60)

bura yeŧilecekdi biliyo musun? (I/08/101)

e annen babaŧ_ ararlar mı? (I/18/208)

 sebebden gitmeyom ben annadiŧ mı yayrım? (II/06/97)

nye dnmedi biliyo musun, 'topra_ımmı lmadı. (I/26/130)

tavlamak diyo ya annıyo musun dedinden? (I/28/206)

ŧindi v mı_u yani yıkıldı mı bil.. (I/14/127)

he ykarı evlnde de vardı da urları bozdular mı bilme.. (II/07/104)

eveli gldiŧ mi sen buriya. (I/13/226)

2.2.1.2.1.3.6. -{DI⁴r} “Kuvvetlendirme, İhtimal”

ekimli eylemlere getirilen +{DI⁴r} biimbirimi eylemin gerekleŧip gerekleŧmediğini kuvvetle veya ihtimalle bildirir. Dzenli bir yapısı yoktur.

doğuzanına gir-miŧ-dir_lüm_ ŧu temiz hava acığ_sannarı yaŧadıyo. (I/14/208)

olmadı mı yap-ma-miŧ-iŧ-dir da ol-ma-miŧ-dir yayrım olmaz_olur mu bi dne oldu
m arğası geliŧ_iy_ bkam bu ađŧ_ kızımm yete.. (II/17/118)

bunn ŧt-miŧ-dir belki ar aramusta_lundan uyuc geŧdilerse. (I/13/248)

blki gir-miŧ-in-dir. (I/14/213)

o doğuzanına gir-miŧ-tir yy. (I/14/205)

seksene gi.. v-miŧ-tır_bi. (I/14/203)

yazık pek_iyi Toktur doğtor bil-ıyo-ŧ-dur_lese. (II/11/53)

televizonnarda gr-yo-ŧuz-dur yrk geyimlerini. (I/22/168)

halı tezglerini bil-ıyi-ŧız-dir. (II/02/41)

2.2.1.2.2. Birleşik Yapılı Eylem İşletimi⁴⁵

2.2.1.2.2.1. Bildirme İşlevliler “Ad+ Yardımcı Eylem (i-/ol-)”

Adlar/adıllar ve ad yerine geçen söz öbekleri önce “i-” yardımcı eylemini alarak birleşik yapılı eylemi oluşturur, sonra tarz/zaman ve sayı-kişi biçimbirimleriyle çekime girer. “i-” yardımcı eylemi çoğu kez yüzey yapıda görülmez.

2.2.1.2.2.1.1. +{i- DI⁴-} “Görülen Geçmiş Zaman”

ağraba+dı-m, ğaynatamdān, dā ebeden dededen hep aq.. aqrabayı.. (I/18/72)

ğadın hocamız da bōrda+dı işde. (I/21/37)

çok çok tehne ēsgiden her hānede bi_ürü davar var+dı, davar köpe_ı var+dı, mesēla ğalabalık+dı. (I/02/98)

burazı kırk hāne+y-di baraş geldi, gitdi. (I/26/14)

babamdan_iki_kişilik bŷydáy_ı alacak da götürüp yiyecekler ŷle+y-di. (II/03/80)

2.2.1.2.2.1.2. +{i- mI⁴ş-} “Öğrenilen Geçmiş Zaman”

orda so_uk+muş ğış şey var ya. (II/12/14)

işde orayla baya mŷnākaşalı bu bizim köy_arığ_ı almağ_ı isdiyo tabı hiç suyumuz yok+muş bizim. (I/10/51)

parti Saten partiynen_ı aldılar da bunu amcam da ŷ sözü geçerli biri+y-miş. (I/10/101)

ay peg de ğoláy+miş_ı adları da fātiğ, 'songül. (I/18/91)

sanıki turisdik+miş gibi geliyo gidiyo ŷsannar. (I/16/64)

EİYA’da kimi örneklerde “i-” yardımcı eylemini alan adların öğrenilen geçmiş zaman 3. Teklik ve Çokluk kişi çekimlerinde “ad+-{mI⁴şTI⁴}” yapısının kullanıldığı görülür. EİYA’da bu yapı özellikle “var” ve “yok” sözcükleriyle kullanılmıştır.

⁴⁵ Geniş bilgi için bk. Gürer Gülsevin, “Türkiye Türkçesinde Zaman ve Kip Çekiminde Birleşik Yapılar Üzerine”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, Ankara, 1997, s. 215-224.

dört etek giyerlêdi işde paçaları büzmeli içinde dönnarı etekleri de öñnerinde peşgiri bölê+miş-di. (I/28/36)

çiftlig+miş-di çiftlig hâline döncek bi kişiniñ iki kişiniñ elinde ƙalcek çiftlig olarağ ħalmış burayı kütahyadan. (I/11/107)

ebemiz annadırdı onı bi hörü ğızı var+miş-di annesi babası zenginmişdi. (II/15/94)

meseļê şu dere findık+miş-di. (I/09/65)

valla soñradan da 'bayă iyi yaşadı ama ilk zamannar bizi+y-miş-di herħaldá ğasTı ğarâzi. (I/10/31)

ha şimdi öncelârden tabi daha öncelerden yok+muş-dü, bu bizim su dâda+y-miş-di. (I/10/47)

o dâdayƙana işde babamñ mütârlık zamanñda, o ılıcada şindi yangın çıkan köyle oranñ merâsıyla bizim köyün merâ ħniñ arasında+y-miş-di bu su. (I/10/49)

tekrar bi dâ ğırâ çam pürçeyinden süpürgê, çalı odunnâdan süpürge bu+y-muş-du u zaman. (I/28/120)

toƙtur vardı, bi toƙtur vâ+miş-di benim güveynen iyi annaşıyolamışdı. (I/30/72)

oƙul da yoğdu ama pek herhalde bi uluçayırda var+miş-di. (II/07/118)

esgiden o ğadar oƙul yoğ+muş-du. (II/07/119)

biri ölmüş dört ğarda.. beş ğardaşlar+ı-miş-di. (II/12/57)

2.2.1.2.2.1.3. “Geniş Zaman”

Geniş zaman kullanımı diğەرlerine göre epey farklıdır. Bugün için ekleşme süreci tamamlanmıştır. Bundan dolayı bu biçimbirimler “bildirme biçimbirimleri” olarak da bilinir. Bu hâlleriyle hem zaman, hem kişi, hem de sayı ulamlarını ifade ederler.

Geniş zaman kullanımına art zamanlı olarak baktığımızda 3. teklik ve çokluk kişide “i-” yerine “dur-” yardımcı eyleminin kullanıldığını görmekteyiz.

	+{(I ⁴)m} << +er-ür+men / +{(I ⁴)n}
--	---

1.T.K.	<p>garib hincim hinci ğisan yok bi ben <u>var+ım</u>. (I/13/153)</p> <p>Yirmi senedir yalnız mısın? <u>yalnız+ım</u>. (I/13/174)</p> <p>yok dedim, ben <u>yalnız+ın</u> kimsem yok allahdan başğa dedim. (II/06/139)</p> <p>ğı yayrım, hiş bilmeyin yaçımı yetmiş sekiz ben <u>var+ın</u>. (I/01/08)</p> <p>ķulaklarım sağır duymuyö <u>yaşlıy+ım</u> ben dedim. (II/06/137)</p> <p>ben geri köy ğisdedim ğişde bak, aķıllı mıyım de.. <u>deliy+ım</u> ğişde. (II/01/133)</p> <p>dışarda nāpıyon ğeyimin diyennerē <u>eyiy+ım</u> dēyon. (II/06/32)</p> <p>ğuzum eyi ğişde eyi yaşlılık. <u>'hasday+ın</u>. (I/18/05)</p> <p>çoK ğeyiyin ğemme ille işde ĩsana <u>mūhtec+ın</u>. (I/30/108)</p> <p>bi kere aşdım diyo düşmanı öldüm bi dā ben açmamaya <u>yeminliy+ın</u> diyo ğıs. (I/29/222)</p>
2.T.K.	<p>+{sI⁴n} << +er-ur+sen / +{sI⁴η}</p> <p>ğolay kimse yok <u>yalnıs+sın</u> sokuveriyöñ da bi ğiş göresiye bōrda bişiyö ğişde. (I/25/29)</p> <p><u>dōru+sun</u> dadlı ğuzum ğişde esgiler ğünnerimiz ğēle geşdi dadlı yavrum. (II/01/109)</p> <p>evli <u>ğibi+sin</u>, yaşın baya var ğibi. (II/17/113)</p> <p>işde ğenek aynı törü ğöle yani bu'zalāyo, sa ğıyon, baķıyon. <u>çiftçi+sin</u>. (I/16/37)</p> <p>hayvan dedin ğoyun hayvanı yazın ğırda gece ge yetişir 'esgi ... bi <u>emekli+sin</u> (...) (I/11/121)</p> <p>mādemcēk <u>tahsilli+sin</u> ya oķumuşundur da. (I/09/123)</p> <p>nērdensin sen <u>nērden+sin</u> yāri..? (I/17/23)</p>
3.T.K.	<p>+{φ}/+{DI⁴r} << +tur-ur+φ</p> <p>yā köy ğonāmız <u>var+φ</u> da mıķtar ğodasının yanında ... (I/26/40)</p> <p>ramazana ha yūķamız <u>ādet+dır</u>. (I/28/198)</p> <p>hep çiftçilik, 'nadas ğideriz, ekeriz iki sene işde, ğurak yerleri eksērisi de <u>ğurak+dır</u>. (I/14/148)</p> <p>vallāhī ķōmşuluklar bi şey ... 'bitmedi bizim köyümüz çok ğiyi birbirine <u>bālı+dır</u>. (II/04/79)</p>

	otuz danē ekmeK_alırdı ğoca tekne, yūrūrdūğ ħamırı undan sona fırını yağardığ, meşeleri çamları dolduruduğ, <u>dālık+dır</u> bizim köy. (II/16/127) şurası <u>senin+φ</u> , bura <u>benim+φ</u> . (I/09/67)
1.Ç.K.	+{(y)I ⁴ z} << +er-ür+biz baya <u>yatĝın+ız</u> bu işlere. (I/29/52) ya biz göremeyiz, <u>hasta+yız</u> gidemez bi tarava ahā dede hasta. (II/09/112) namas_ürələrini biliyom canım, elemtereden_aşşayī biliyom, inna zellāhü biliyom, gini mesele işlamıĝ şartlarını ħani <u>müslüman+ız</u> _elhamdürillah. (I/02/42) biz de <u>sādic+ız</u> _amma bis_su daşırıs. (I/09/35) o_ zaman köv yerinde <u>kōr+üz</u> _işde. (II/13/145)
2.Ç.K.	+{sI ⁴ nI ⁴ z} << +er-ür+sen+ız / +{sI ⁴ ñI ⁴ z} <u>nereli+siniz</u> siz? (II/09/77) siz <u>nerden+siniz?</u> (I/22/38) sıS şē <u>ısannar+sınız</u> (I/16/191)
3.Ç.K.	+{φ}/+{DI ⁴ r} << +tur-ur+φ vallāhī ħōmşuluklar bi şey ... 'bitmedi bizim köyümüz çok_ıyi birbirine <u>bālı+dır</u> . (II/04/79) yeñice bi õretmenneĝ <u>var+φ</u> söz veren. (I/08/61) şindi iki ĝardeş bile olsa allah ayrı ayrı yaratmış tabī ki, bi kısım daĝā çok aĝıllı ve o <u>şeyli+dır</u> , böyle <u>oturaklı+dır</u> bi kısım biráz dā <u>havā_i+dır</u> . (I/29/99) İ_yörükleriĝ bizim türkler, manavlar çok <u>duTĝun+dur</u> birbirlerine. (I/06/57)

Çizelge 61: Bildirme işlevli geniş zaman

2.2.1.2.2.2. Bildirmenin Olumsuzu

Bildirmenin olumsuzu “ad+deĝil” biçimindeki ilgeç öbeĝiyle yapılır. “deĝil” ilgeci addan sonra, “i-” yardımcı eyleminden önce gelir.

bek şiy d̄il+im ya. (II/17/01)

yalınız acık u sol duruyo biz, undan peg ırza d̄il+is. (I/22/123)

de_ıl+se-ñiz ya bak suç sizin çay yapen. (I/16/49)

otuz doğuz yaşımda ğırk de_ıl+di-m dul ğaldım. (II/19/09)

yapallādın da şindiki gibi dē_ıl+di. (I/05/169)

'yaşlı de_ıl+di-n yayrum dā atmış segiz yaşıdı zayıf dā yaşlı dē_ıl+di-n ama ğalbinden amelīyetden kaçmadı. (I/05/18)

“Ol-” yardımcı eylemi de “i-” yardımcı eylemi gibi bildirme yapar.

hı hı, yörük gelini ol-du-m. (I/06/53)

ay yavrum çekişir doğsan üç yaşıma girdim hiç bi_şeyiñ sahibi ol-a-ma-ñ 'camdan bakıp geşme gibi ol-du-m. (II/19/36)

hē_ā bu sıkılır bēña bi_şe ol-maz. (I/07/238)

öretmen_ol-du çocuklarımıs hep. (II/11/56)

yo yo yo yo yo hepci satıñ ğāli esnaf_ol-du millet. (II/19/123)

2.2.1.2.2.3. Kiplik İşlevliler

2.2.1.2.2.3.1. Ulaş+Yardımcı Eylem (bil-, yaz-, ver-, kal- vd.)

Asıl eylem, “-{A}, -{I⁴} ve -{(y)I⁴p}” ulaçları ve “bil-, ver-, gel-, gör-, kal-, dur-, yaz-, koy-” yardımcı eylemleri ile kurulan yapılardır. Yardımcı eylemler dilbilgisel anlam kazanarak gerçek anlamlarını yitirir. Bu birleşik yapıllı eylemler, yardımcı eylemlerin dilbilgisel anlamlarına göre gruplandırılır.

2.2.1.2.2.3.1.1. -{A bil-} “Yeterlik”

Asıl eyleme yapma, başarma, yetenek ve üstesinden gelme anlamı katar. Bunlarla birlikte izin, olasılık ve rica işlevleri de vardır.

'esgiden olan torun baba dede hepsi bi yerde dur-abil-ir mi-y-di? (I/11/114)
 yani ol-abil-me+si yoğ ğızım görü.. görüyorus. (I/27/140)
 mu arrem dedeyi de say-abil-ir-sin. (I/18/58)
 af edersinS her şey tam fikrine gir-ebil-i-yo-n birinci hedefte. (I/16/200)
 televon bilmiyom, televon ed-ebil-se-m u adama sōle yānış sōledi dēceñ. (I/09/106)
gel-ebil-ir-se, gelemezse 'kendisi nāparsa yapsın, kimseyē bi şey dimeyē hağğımız
 yoğ. (I/27/136)

Bu eylemin olumsuzu -{AmA}- biçimbirimi ile yapılmaktadır.

geçin-eme-di adam. (I/26/111)
 bunu sev hakkında gel-eme-di anasıgil. (II/05/70)

2.2.1.2.2.3.1.2. -{I ver-} “Tezlik”⁴⁶

Temel anlamsal işlevleri; tezlik, kolaylık, çabukluk, beklenmezlik ve kolaylıktır.

al-ıver-ır-lē-di biz de sevinirdik ... gēyecēz deye. (II/04/39)
 şindi beñ annat-ıver-em bağ. (I/13/90)
 hacı nineñ hacıdan gēldi, hacı peçesini eller āldı diye böle ninni sōlüyo, o zaman bey
gir-iver-i-yo. (I/29/275)
 siziñ geleceñizi bileydım, ben id-iver-i-di-m size bi yālı göbek. (I/07/74)
 ben ne küs gitdim, şindi hemen küs gid-iver-i-yo-lar, boşan-ıver-i-yo-lar. (I/18/122)

2.2.1.2.2.3.1.3. -{A dur-} “Süreklilik”

⁴⁶ Geniş bilgi için bk. Nurettin Demir, “Birleşik fiiller ve vurgu (-iver- Şeklinin Görevlerini Tespitte Vurgunun Rolü)”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 1997, Ankara, 2000, s. 225-235

Temel anlamsal işlevi sürekliliktir.

ordan_ñise hazırlanıyolā sizī déyo arap götür-edur-sun, at_ arabası o zamana göre
çocuğları göyuyo, ğadını göyuyo_onnā düşüyo_ yola. (I/29/280)

2.2.1.2.2.3.1.4. -{A yaz-} “Yaklaşma”

Temel anlamsal işlevleri; yaklaşma, az kalmadır. EİYA’da örneği bulunmamaktadır.

2.2.1.2.2.3.2. Ortaç+Yardımcı Eylem (i-/ol-)

2.2.1.2.2.3.2.1. Görülen Geçmiş Zaman

Ortaçların görülen geçmiş zamanda gerçekleştiğini bildirir. Bu çekim emir/istek dışında bütün zaman ve tarz ulamlarında gerçekleşir. Bu yapılarda ortaç “görünüş” işlevindedir.

dē orda tezgāh ğur-ar-dı-k yayut sırtımıza sarın-ır-dı-k. (I/13/110)

Çeyizlerimi neyi verēyin de-miş-di yēngem. (I/03/78)

ā_ eveli şeydē oğullar yide atatürk ... batırıkān o zaman gir-di-ydi-k ğızım. (II/11/05)

esgiden ēşi erig toplu-yo-du-ğ, ğurud-uyo-du-ğ bōle. (I/03/105)

unna kitap yaz-cek-di-ler, ölüm bağ_ o kitapdan ben de istiyon dedim. (I/09/08)

ordā oşağ dün gel-ĩ-se-y-di-ñiz görerdñiz. (I/25/46)

bu çuğuru doldurduk bi dā su bırakmadık, bi dā su bıraksağ bōle heP Çek-icek-di belki.
(I/08/92)

isti-si-y-di ğaçmazdı. (I/03/16)

EİYA’da “i-” yardımcı eyleminin görülen geçmiş zaman 3. Kişi çekiminde - {DI⁴(n)} biçimbirimini aldığı örnekler tespit edilmiştir. Pekacar-Erdem Uçar, bu biçimbirim yapılarında bulunan /n/ sesini Ana Altaycada iyelik ifade eden 3. şahıs

zamiri *in morfeminin kalıntısı olarak görür (Pekacar, Uçar, 2012: 225-236). Demir ise /n/ sesini pekiştirici olarak değerlendirmektedir (Demir, 2014: 115). EİYA metinlerinde -{DI⁴(n)} biçimbiriminin asıl eyleme geldiği örnek tespit edilememiştir.

dāda bi yāmur gel-ir-di-n, bi afat yā-dı-n (yağ-ar-dı-n) mesela aynı isla_ınnan_ıo üstümüzde gururdu. (I/02/55)

yapallādın gine yap-al-lā-dı-n (yap-ar-lar-dı-n) ğuzum da. (I/05/168)

şey_ıtmē hiş kühürü neyin yap-maz-dı-n. (I/05/59)

hē işde şere gidiyoladı birine para al-ıvē-ce-dı-n baba şeyden pağadan. (I/30/60)

2.2.1.2.2.3.2.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Ortaçların öğrenilen geçmiş zamanda gerçekleştiğini bildiren bu çekim emir/istek tarzı ve görülen geçmiş zaman dışında bütün zaman ve tarz ulamlarında gerçekleşir. Bu yapılarda ortaç “görünüş” işlevindedir.

ğocası bile bil-mi-yo-muş. (II/15/129)

şindi o çocuğ geldi bōle sordu da ders yap-cek-miş tabi üniversitede de masal soruyē_ısgilēden ya çok var da aklımızda da ğālmıyo, artık biz de yavaş yavaş yaşlanmā başladık. (I/29/153)

işde hayvannarı ğüd-er-miş, inegleri ğüd-er-miş, çevir-ir-miş. (I/19/79)

ısgiden de altı ayda gel-ıyo-muş hacilā. (I/29/185)

Daha çok “i-” yardımcı eylemini alan adların öğrenilen geçmiş zaman 3. Teklik ve Çokluk Kişi çekiminde kullanılan -{mI⁴şTI⁴} biçimbirimi, EİYA’da ortaç çekiminde de kullanılmıştır.

e kırdā bayırdā bi yukārdā var da çeşme bi tāne bir_ıki tane de ğuyu va hañı hayvannar_ıçin ğullanılan şey ama insannar dā kendiñē de ğullan-ıyo-muş-du da meSēla o ğuyuya nāp-ıyo-la-mış-dı, (I/10/55)

şurda yanık kō bo_ıazı diyos orūda otur-uyo-muş-du. (I/09/57)

al-ır-mış-dı çok ğaraltı örman çok sıklık kesili kesili bōle sēredi. (I/02/59)
 ordan sora anamgil unnarı her gelin_olana onu geydir-iyo-lā-mış-dı. (I/28/33)
 yoğardá ılıca köyü vay kimisi urda oğu-yo-muş-du. (II/07/121)
 yörükler biribirine alır biribirine ver-ır-mış-di. (II/03/199)
 i_şē süleyman gelmişdi, bi banyo yap-ceğ-miş-di. (II/07/93)

“Ol-” yardımcı eylemi de “i-” yardımcı eylemi gibi çekimler yapar.

onnar haÇıya git-CeK_ol-muş-lar biz bu çocu_u kime teslim_ıdem teslim_ıdem köyün hocasına teslim_ıdem demişler. (II/15/95)

2.2.2. Türetimlikler

Türetimlikler; sözdizimsel işlevi bulunmayan, çeşitli anlamsal işlevlerle eklendikleri sözcüklere yeni sözlüksel anlamlar kazandıran biçimbirimlerdir. Türetimlik biçimbirimler, genel olarak işletimlik biçimbirimlerden önce gelir.

2.2.2.1. Ad Türetimlikleri

2.2.2.1.1. Addan Ad Türetimlikleri

+{AK}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

Odaklanma, toplanma ve yoğunlaşma bildiren adlar ve niteleme adları yapar: top+ağ
 (II/19/111)

Küçüklük anlamıyla hayvan adları yapar: ölak << oğul+ağ (I/04/14)

+{(A/ I⁴)l}+

Az işlek bir biçimbirimdir.

Bulundurulan bir nesneye veya konuma ilişkin benzerlik ve eşitlik bildiren adlar ve niteleme adları yapar: do_ıa+ı (II/15/47)

Renk adları yapar: yeşil < yaş+ıı (I/13/267)

+{An}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

İlişkin olmayı bildiren adlar yapar: olan << oğul+an (I/04/50)

+{ArI}+⁴⁷

Aslında yön bildiren işletimlik biçimbirimiyen zamanla bu işlevini kaybetmiştir. Türkiye Türkçesinde kalıplaşma yoluyla türetimlikler arasına girmiştir.

dış+arı (I/18/173)

il+eri (I/30/47)

iç+eri (I/30/81)

yuğ+arı+da (II/15/120)

+{Az}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

ay+az+dı (II/06/63)

⁴⁷ Biçimbirimin kalıplaşması hakkında bk. Zeynep Korkmaz, *Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2011, s. 5-8.

+{CA}+

Bu biçimbirim hem işletimlik hem de türetimlik işlevlere sahiptir. Bununla birlikte kalıplaşma yoluyla türetimlik işlevleri daha çoktur (Boz, 1995c: 12-84).

Millet ve ülke adlarından dil, lehçe adları yapar: türk+çe+den (I/08/136), İngiliz+ce (I/14/18), arap+ça (II/06/109)

Yer adları yapar: ılı+ca (II/07/120)

Bitki adları yapar: gēr+ce+si (II/14/114)

Belirsizlik bildiren niteleme adları(sıfat) yapar: falan+ca (I/12/87)

Terimler yapar: dīlek+çe (I/08/110)

Durum ve zaman adlarına gelerek niteleme adları ve belirteç yapar: ğaba+ca (II/16/99), ĩ+ce (I/29/114), eyĭ+ce (II/18/50), iyi+ce (I/20/10), sāde+ce (I/07/195), yeŋi+ce (I/08/60), ön+ce (I/24/71)

Özel yer adları yapar: nallı+ca (I/08/26), düz+ce+li (I/02/69), emir+ce (II/09/46)

+{CI⁴}+

Çok işlek bir biçimbirimdir.

Bir meslek, iş, uğraş ve sanatı yapan kişi adları yapar: kil+ci+ler (II/07/27), Pazar+cı+larımız (I/07/12), zoba+cı (II/09/140), boya+cı (I/08/118), davıl+cı

(I/22/03), devi+ci (I/28/84) çalgı+cı (I/03/59), çerçi+ci (I/29/359), çift+ci+ye (II/19/151), aş+çı (I/23/204), ayak+çı+ları (II/19/84), bek+çi (II/18/140)

Bir işi geçici olarak görev edinen kişi adları yapar⁴⁸: kına+cı (I/25/81), gece+ci (I/04/78)

Bir işe ve uğraşa düşünlük, tutkunluk gösteren kişi adları yapar: parti+ci (I/10/99), yan+cı (I/03/17)

Bir meslek, iş, uğraş ve sanatın gerçekleştirildiği yer adları yapar: kōte+ci+de (I/06/13)

Özel yer adları yapar: deve+ci (I/22/157)

+{dAK}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

Yansıma bildiren adlardan nesne adları yapar: şingirdak (I/29/405)

+{DAş}+

İşlek bir biçimbirimdir.

Eşitlik, ortaklık, bağlılık belirten adlar ve niteleme adları yapar: kardeş << karın+daş (I/29/96), arka+daş (I/29/383)

+{(I⁴)K}+

⁴⁸ Biçimbirim işlevleri hakkında geniş bilgi için bk. Hamza Zülfiyar, "Meslek Adları ve -CI Ekinin Türkçedeki İşlevleri", *Türk dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 2007-1, Ankara, 2007, s. 173-218.

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

bebe+k (I/04/14)

+{ka, ge}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

baş+ka (I/03/120)

yinge+ler+e < yenge+ler+e (*yé:ng “yan” +ge [< *yaŋ+ge]⁴⁹) (I/03/12)

+{kan}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

baş+ğan+ıŋ << baş+kan+ıŋ (I/05/14)

+{kek}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

er+kek (I/09/07)

eşşek (eş+[g]ek)⁵⁰ I/29/402

⁴⁹ Bk. Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü I-II*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2007, s. 1120.

⁵⁰ bk. Gülensoy, a.g.e., s. 343.

+{1A}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

Mevsim adlarından yer adları yapar: kış+la (I/04/43), yay+la (I/02/67)

+{leyin}⁵¹

İşletimlik biçimbirimken kalıplaşma yoluyla türetimlik özellik kazanmıştır. Damak uyumuna girmeyen bu biçimbirim, zaman bildiren sözcüklere gelerek daha çok belirteç olarak kullanılmaya uygun adlar yapar.

sabā+leyin (I/28/71)

gece+leyin (I/30/128)

ağşam+leyin (II/07/12)

+{1I⁴K}+

Çok işlek bir biçimbirimdir.

Bir nesnenin bulunduğu, toplandığı veya çoğunlukla bulunduğu yer ve alan adları yapar: yük+lük (II/07/105), mütar+lık (II/06/59), saman+lık (II/07/43), hamam+lık (II/07/83), ğaya+lık+la (I/04/31) dā+lık+dır (II/16/127)

Bir şeye mahsusluğu bildiren niteleme adları yapar: haş+lık (I/21/26), iftar+lık (I/28/234), yaz+lık (II/11/72), ğış+lık (I/06/38), perşembe+lik (I/21/43)

⁵¹ Biçimbirimin kalıplaşması hakkında bk. Korkmaz, a.g.e., s. 70-71.

Araç gereç ve eşya adları yapar: çulfa+lık (II/02/19), depe+lik (II/13/20) baca+lık (II/04/115)

Meslek ve uğraş adları yapar: hayvancı+lık (I/29/112), imam+lık (I/08/15), nâlcı+lık (I/11/08), reşber+lik (II/11/23), bekçi+lik (I/14/11), 'e_ıtmen+lik (I/04/08), asger+lik (I/09/131), çifçi+lik (I/14/146)

Durum, dönem, konum, davranış ve nitelik adları yapar: ufağ+lık (I/13/32), ay+lık (I/03/30), kız+lık (I/29/143), sene+lik (I/10/108) yok+luğ (I/13/293) zor+luğ+la (II/04/29), fakir+lik (II/07/133), yoksul+luğ (I/07/173), rāt+lık (II/19/182) sık+lık (I/02/60)

Niteleme adları yapar: satı+lık (II/04/68), galaba+lık (II/01/111)

Ölçü ve zaman adlarından niteleme adları yapar: kilō+luğ (I/04/44), sene+lik (I/14/132), sa_at+lik (I/19/28), iki+lik (I/24/83)

Akrabalık adlarından üveylik veya benzerlik bildiren adlar yapar: baba+lık (I/03/22)

+{mAn}+

İşleklğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

türk+men (I/08/26)

+{(In)}+⁵²

⁵² Biçimbirimin kalıplaşması hakkında bk. Korkmaz, a.g.e., s. 26.

Aslında birliktelik bildiren işletimlik biçimbirimiyken zamanla bu işlevini kaybetmiştir. Türkiye Türkçesinde kalıplaşma yoluyla türetimlikler arasına girmiştir.

kış+ın (I/19/100)

yaz+ın (I/05/88)

+{rA}+⁵³

Aslında yön bildiren işletimlik biçimbirimiyken zamanla bu işlevini kaybetmiştir. Türkiye Türkçesinde kalıplaşma yoluyla türetimlikler arasına girmiştir.

son+ra (I/24/65)

+{sI⁴1}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

Benzerlik, eşitlik bildiren adlar ve niteleme adları yapar: yok+sul+lá-ris (I/07/124),

+{(I⁴)t}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

Durum ve ölçü bildiren adlar yapar: yaş+ıt (II/02/02)

⁵³ Biçimbirimin kalıplaşması hakkında bk. Korkmaz, a.g.e., s. 8-10.

+{tI⁴}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

Yansıma bildiren adlardan aynı türde adlar yapar: şıldır+tı+sını (I/29/292)

+{(I⁴)z}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

Çift olan organ adları yapar ancak bu biçimbirim kimi adlarda kökle kaynaşmıştır:

boynuz+lāna (I/23/210)

göz (I/02/81)

diz (I/15/03)

āz+ııııı (I/05/93)

omuz (I/19/27)

aya+z+dı (aya “açık hava” + s>z)⁵⁴ (II/06/63)

2.2.2.1.2. Addan Eylem Türetimlikleri

+{A}-

Az işlek bir biçimbirimdir.

⁵⁴ Bk. Gülensoy, a.g.e., s. 92.

Adlardan ve kimi niteleme adlarından yapma ve olma bildiren eylemler yapar: yaş+a-dı (I/10/30), boş+a-mış (II/11/12), kaP+a-dık (I/08/100), oyn+a-nır (II/16/68), dōş+e-di (I/13/220), dil+e-rim (I/27/41)

+{A1}-

Az işlek bir biçimbirimdir.

Niteleme adlarından ve kimi adlardan olma belirten eylemler yapar: az+al-dı (I/14/137), boş+al-dı (I/05/101), düz+el-diyo (I/29/257), kör+el-iyo (I/19/05), çō_al-dı << çok+al-dı (I/06/43),

+{An}-

İşleklğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

ut+an-ışvêrdık (II/08/10), boş+an-dırdı (I/20/125), öz+en-iyon (I/19/151), us+an-dık (II/19/118)

+{Ar}-

Az işlek bir biçimbirimdir.

Renk adlarından olma, kimi adlardan da yapma bildiren eylemler yapar: ev+er-cen (II/19/10)

+{At}-

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

yön+et-irlēmiş (I/07/181)

+{DA}-

Az işlek bir biçimbirimdir.

Genellikle yansıma bildiren adlardan olma bildiren eylemler yapar: zıngır+da-rdı (II/08/64), gıcır+da-r (I/28/157)

+{I⁴}-

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

Adlardan yapma ve olma bildiren eylemler yapar: taş+ı-dı (I/04/58)

+{(I⁴)K}-

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

Adlardan ve niteleme adlarından olma bildiren eylemler yapar: bir+ik-diriyon (I/10/122), ac+ık-ıyola (I/28/64)

+{1}-

Az işlek bir biçimbirimdir.

Niteleme adlarından olma belirten eylemler yapar: kırsā+l-dı (I/26/70), yüksel-cek < yüg+se-l⁵⁵ (II/13/120), incē+l-de (I/23/99), dōru+l-muşdu (II/15/116)

+{1A}-

Çok işlek bir biçimbirimdir. Adlardan yapma ve olma bildiren eylemler yapar.

Bir durum veya niteleme adı ile ilişkili eylemler yapar: temiz+le-di (I/13/130), ince+le-diler (I/14/20), ayar+la-rdı (II/03/139)

Soyut veya somut bir nesne ile ilişkili eylemler yapar: tuz+la-rıs (I/21/97), su+la-nıra (I/14/149), bā+la-dı (II/15/113), yā+la-rdım (II/19/53), maya+la-nmıyo (II/19/162), yol+la-dı (I/21/12), ğut+la-maya (I/23/25),

Araç gereç ile ilişkili eylemler yapar: rēnde+le-ris (II/19/130), tulu+la-yıp < tuluk+la-yıp (II/10/101), bıçak+la-ma (I/13/33), çapa+la-rdık (I/03/90)

Yansıma bildiren adlardan eylemler yapar: hop+la-yıp (II/05/72), haş+la-rdım (II/19/52), çat+la-dı (I/08/109)

Sarmak, iliştiirmek, bağlamak ve bir araya getirmek anlamında eylemler yapar: top+la-dı (I/04/09), topar+la-rım I/06/29

⁵⁵ bk. Gülensoy, a.g.e., s. 1190.

+{lAn}-

Çok işlek bir biçimbirimdir. +{lA-n}- şeklinde kaynaşmış birleşik bir biçimbirim olarak adlardan yapma ve olma bildiren, dönüşlü ve edilgen çatıda eylemler yapar. Aşağıdaki örnekler +{lAn}- biçimbirimiyle türetilmiştir.⁵⁶

- ev+lən-iyola (I/29/415)
- kul+lan-mışlar⁵⁷ (I/19/139)
- hataş+lan-a (I/20/130)
- can+lan-mış (I/03/177)
- cezā+lan-dırıyolā (I/29/347)
- ğoş+lan-ırķana (I/27/57)
- hasta+lan-dı (I/04/74)
- yaş+lan-dık (I/14/200)

+{lAş}-

Çok işlek bir biçimbirimdir. +{lA-ş}- şeklinde kaynaşmış birleşik bir biçimbirim olarak adlardan yapma ve olma bildiren, dönüşlü ve işteş çatıda eylemler yapar. Aşağıdaki örnekler +{lAş}- biçimbirimiyle türetilmiştir.⁵⁸

- oluķ+laş-ırdı (II/03/64)
- öz+leş-dire (II/19/108)
- sanāyi+leş-di (I/29/114)
- rahasız+laş-mış (I/27/15)
- çirkin+neş-di-g (I/27/04)
- helal+láš-sın (I/03/170)
- haber+leş-ir-miş (II/15/97)

⁵⁶ +{lAn}- biçimbiriyle türetilmiş diğer fiil örnekleri için bk. Koca, a.g.e., s. 92-94.

⁵⁷ bk. Gülensoy, a.g.e., s. 566.

⁵⁸ +{lAş}- biçimbiriyle türetilmiş diğer fiil örnekleri için bk. Koca, a.g.e., s. 94-96

+{(I⁴)r}-

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

Yansıma bildiren adlardan ve kimi niteleme adlarından yapma ve olma bildiren eylemler yapar: ça_ı+ır-am (I/29/337), bā+r-ırdık (I/02/59)

2.2.2.2. Eylem Türetimlikleri

2.2.2.2.1. Eylemden Eylem Türetimlikleri

-{A}-

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

dol-a-dılar (I/23/51), kaP-a-dık (I/08/100)

-{A1A}-

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

Kuvvetlendirme işlevi vardır: gov-ala-yıvëdım (I/30/168)

-{DAr}-

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

gön-der-cēdi << kōn-(i)-ter⁵⁹ (I/09/05)

gös-ter-ıyon << göz-ter⁶⁰ (I/10/02)

-{I}-

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

ķaz-ı-rdık (II/10/108)

sür-ü-düler (II/11/33)

-{(I⁴)K}-

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

ķal-ķ-dı << kalı-k- (I/28/71)

sil-k-miyola (I/13/220)

-{p}-

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

ser-p-erdik (II/07/25)

-{z}-

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

⁵⁹ bk. Gülensoy, a.g.e., s. 381.

⁶⁰ bk. Gülensoy, a.g.e., s. 386.

emzir-īdik (<em-iz-ir)⁶¹ (I/19/38)

2.2.2.2.2. Eylemden Ad Türetimlikleri

-{A}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

Niteleme adları yapar: öt-e (I/02/85), kıs-a (I/05/140)

Terim adları yapar: yar-a+m (I/05/12)

Zaman adları yapar: gec-e < geç-e(I/04/19), sür-e+ce (II/18/121)

Yer adı yapar: çevr-e < çevir-e(I/29/171)

-{AK}+

İşlek bir biçimbirimdir.

Yer bildiren adlar yapar: ğon-ağ (I/29/101), yaylak < ya-y-ıl-ağ (I/29/67)⁶²

Araç ve nesne adları yapar: bıç-ağ (I/12/115) or-ağ (II/07/111), uç-ağ (I/29/186), yat-ağ (I/07/99)

Eylemin etkisini gösteren adlar ve niteleme adları yapar: yağışaklı (I/08/51)

-{A1AK}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

⁶¹ bk. Gülensoy, a.g.e., s. 332

⁶² bk. Gülensoy, a.g.e., s. 1098

Eylemin sıklıkla yapıldığını bildiren adlar yapar: çök-elek (II/13/110) yat-alağ (I/18/30)

-{Am}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

dön-em+de (II/07/126)

-{(A)nAK}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

Nesne adları yapar: dēnek << değ-enek (I/30/45)

Eylemin özelliğini bildiren adlar yapar: gel-enek (I/09/121), gör-enek+i (I/16/67), öde-
nek (II/06/81)

-{cA}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

ēlen-ce (II/16/25)

-{GA}+

İşlek bir biçimbirimdir.

Araç gereç ve nesne adları yapar: süpür-ge (I/28/120), cer-ge+lerimiz (çadır, çer-
“örtünün kenarlarını bir araya toplamak”)⁶³ (I/07/100)

Yer adları yapar: böl-ge+den (II/03/185)

-{GAn}+

İşlek bir biçimbirimdir.

Bir eylemi sıkça yapan ve buna bağlı ruh durumunu belirten adlar ve niteleme adları

yapar: unut-ğan (II/05/47), alış-ğan+nık (I/07/238)

Nesne adları yapar: yor-ğan (*yap-(u)r-ğan, “yap- kapamak, örtmek”)⁶⁴ (I/07/93)

Bitki ve hayvan adları yapar: ıssır-ğan (II/14/05)

-{GI⁴n}+

İşlek bir biçimbirimdir.

Ruh durumunu belirten adlar ve niteleme adları yapar: ěrin-gin (II/09/75), dut-
ğın+udu (II/10/87), alış-ğın (II/09/97)

Sonuç belirten adlar ve niteleme adları yapar: ger-gin (I/23/145), yan-ğın (I/10/48), dol-
ğın (I/03/123), yör-ğın (I/12/05), yetiş-gin (I/29/176)

-{I⁴}+

Çok işlek bir biçimbirimdir.

⁶³ Bk. Gülensoy, a.g.e., s. 233.

⁶⁴ Bk. Gülensoy, a.g.e., s. 1162-1163.

Eylemin sonucuna ilişkin adlar yapar: dir-i (I/24/108), yaz-ı (II/12/24), dol-u (I/07/120), kon-u (I/29/137), gork-u (I/03/56), goş-u (I/14/261), sor-u (I/11/76), öl-ü+lē (I/21/45)

Nesne adları yapar: ört-ü (I/07/96)

Yön adları yapar: do-ı (I/25/76)

-{(y)I⁴cI⁴}+

Çok işlek bir biçimbirimdir.

Bir meslek ve eylemi yapanı bildiren adlar ve niteleme adları yapar: yönet-ici+leri (I/07/197) gelin_ıal-ı (I/23/29), sat-ı+ıā (I/21/120), sık-ı+ıy (II/05/31), bak-ı (I/05/92)

Araç gereç ve nesne adları yapar: ııd-ı (II/03/55)

-{(I⁴)II⁴}+ < -{(I⁴)I-I⁴}+

İşlek bir biçimbirimdir.

Eylemin sonucuna ilişkin niteleme adları yapar: yat-ılı (I/12/101), ser-ili (I/19/123), sā-lı (I/19/103), kapa-lı (I/08/79)

-{(I⁴)K}+

İşlek bir biçimbirimdir.

Eyleme ilişkin özellik bildiren adlar ve nitelendirme adları yapar: aç-ık (I/08/87), bat-ık (I/30/77), ılı-ık (II/04/54), del-ik+den (II/06/66), kes-ik (II/19/191), tet-ik (I/23/166)⁶⁵, düş-ük (I/27/68), yürü-k (I/03/153), büyü-k (I/05/76)

Nesne ve ürün adları yapar: bulaş-ık (I/03/137), ış-ık (I/28/61)

Araç gereç adları yapar: yay-ık (I/28/121), ele-k+den (I/24/63), emz-ik < emiz-ik (I/19/85), daraık (I/02/60)

-{KI⁴}+

İşlek bir biçimbirimdir.

Eylemin kuvvetli bir biçimde yapılmasıyla ortaya çıkan sonucu bildiren adlar yapar: sev-gi+si (II/13/61), bil-gi (II/15/92) say-ğı (I/27/100), uy-ku+luğ (I/28/62)

Ürün adları yapar: ver-gi (I/11/119), çiz-gi (I/28/145), ör-gü+lü (I/09/83)

Nesne, araç ve gereç adları yapar: sār-ğı (I/23/169), yay-ğı+ya (I/28/100), bas-ğı+larnan (pres) (I/23/70), çal-ğı (I/09/26)

-{(I⁴)m}+

Çok işlek bir biçimbirimdir.

Durum, iş, oluş, duygu, süreç, sonuç koşul vb. belirten adlar yapar: çek-im (I/29/34), giy-im+i (II/03/130), kes-im (I/02/69), seç-im (I/08/57), ulaş-ım (I/11/16), bağ-ım < baık-ım (II/13/77), biç-im (I/02/81), dil-im (II/18/115)

⁶⁵ bk. Gülensoy, a.g.e., s. 886.

-{mAn}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

Bir eylemi gerçekleştiren, tutkunluk derecesinde yapan kişi adları yapar: göcu-man (I/02/47)

Bir işi uzmanlık derecesinde yapan kişi adları yapar: e_ıt-men (I/14/227), öret-men (I/02/31)

-{mI⁴K}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

Nesne, ürün ve sonuç adları yapar: dır-mık (I/02/80), ekşi-mik (I/28/200)

-{(I⁴n}+

Az işlek bir biçimbirimdir.

Eylemlerden elde edilen ürün ve sonuç adları ve akrabalık adları yapar: ek-in (I/05/134), gel-in (I/01/45), sat-ın (I/20/45) kes-in+nik+ne (I/16/138)

-{(I⁴n)ç}+

İşleklilik alanı dar bir biçimbirimdir.

Eylemlerden elde edilen ürün ve sonuç adları ile niteleme adları yapar: ğo-
nş+lu << ko-nç⁶⁶ (I/20/167)

-{(yI⁴)ntI⁴}+ < -{(I⁴)n-tI⁴}+

İşlek bir biçimbirimdir.

Ruh durumunu belirten adlar ve niteleme adları yapar: sık-ıntı (I/02/78), tağ-ıntı (I/18/25), üz-üntü+ler (I/12/11)

Eylemin sonucuna ilişkin adlar yapar: yaşa-ntı (II/18/172), gör-üntü (I/16/139), ye-y-inti+ne (II/13/81), topla-ntı (I/27/62)

Eylemin sürekliliğini bildiren adlar yapar: salla-ntı (I/22/148)

Bütünden ayrılmış ya da bütüne eklenmiş parçayı bildiren adlar yapar: dök-üntü (I/11/71)

-{sI}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

yat-sı+leyğin (I/16/117), tep-si (<*tew-si) (I/24/117)⁶⁷

-{(I⁴)t}+

Az işlek bir biçimbirimdir.

Yiyecek adları yapar: yo_ur-t (I/18/75)

⁶⁶ bk. Gülensoy, a.g.e., s. 538

⁶⁷ bk. Gülensoy, a.g.e., s. 883

-{tI}+

İşlekliliğini yitirmiş bir biçimbirimdir.

Eylemin sonucuna ilişkin adlar yapar:

-{v}+

Az işlek bir biçimbirimdir.

sna-v+lara (I/07/57)

METİNLER

I. ALT AĞIZ BÖLGESİ

ALPU – Merkezkaracaören

Kaynak : Ayşe Önce, 88, okumamış
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, eğitim, köy hayatı, düğün, aile hayatı, yemek

I/01/01 **AÖ:** göklü orman ğaldınıcağ apıl daPıl ğar **X:** fotōraf çekiniciğ mí,
I/01/02 nerden geliyosuñüz eskişe_ır mi? **Sİ:** **Eskişehir'den üniversiteden**
I/01/03 **geliyoruz.** **X:** hangi üniverste? **Sİ:** **Osmangazi** **AÖ:** ni yapıyosuñuz? ...
I/01/04 var mı? konuşurūyorun da alıyorun bana diye mi? **Sİ:** **Çok güzel**
I/01/05 **konusuyormuşsun sen.** **AÖ:** ne konuşúcán? **Sİ:** **Sana getirdi muhtar bizi,**
I/01/06 **o çok güzel konuşur dedi. Adın ne teyze?** **AÖ:** āşe öncül. **Sİ:** **Ayşe**
I/01/07 **Öncül?** **AÖ:** āşe öncü. **Sİ:** **Öncül?** **X:** önce **Sİ:** **Kaç yaşındasın?** **AÖ:** ğı
I/01/08 yayrım, hiş bilmeyin yaçımı yetmiş sekiz ben varin. **X:** seksēn sekiz,
I/01/09 seksen yedi. **AÖ:** nü_us kāt şehirli de. ğaç senīdir şehirliyiz hastaneye
I/01/10 hiç yatırılman, her yerim ğırık.

I/01/12 **Sİ:** **Okula gittin mi sen?** **AÖ:** dedi ğız. **X:** oğula kitdiğ mi diyo? oğuduğ
I/01/13 mu diyir, oğul. **AÖ:** yōğ yayrım, oğumuşlüm yoğ, cāhillik. cāhileyin
I/01/14 ğaldım. **Sİ:** **Nasıldı eskiden köy, biraz anlat bize.** **X:**kōy nasıldı esgiden
I/01/15 köyü birez anlat diyeru. **AÖ:** 'esgiden ne bilcen. atı binēdük,
I/01/16 gelin_olduğ. gidēdük. dūnümüz_oldu, tāngıdı tāngıdı davul
I/01/17 çaladı. īy mi?

I/01/19 **Sİ:** **Kaç yaşında oldu düğünün?** **AÖ:** ..., yā ben bu laf beceremēcen. **Sİ:**
I/01/20 **Beceriyorsun ne güzel. Düğünün nasıl oldu, onu anlat.** **AÖ:** yi böyle
I/01/21 oldu. **Sİ:** **Böyle, nasıl?** **AÖ:** ben bilmiyorum ki āldıla, gitdiler. **Sİ:** **Kaç**
I/01/22 **gün oldu?** **AÖ:** ğaç sene ōldu, onu bilmen. **X:**kaç gün oldu dūnūğ dīyuru,

I/01/23 kaç gün sürdü dīyuru dūnūñ? AÖ: dūn üş gün sürüyo burdan üş gün.
 I/01/24 cumā gün sürüyo, cumārtesi gün, Pazar gün gide.. Sİ: Napıyolar Cuma
 I/01/25 günü? AÖ: bilēmecen ama ēlimi ... Sİ: Ama sen güzel konuşuyorsun diye
 I/01/26 getirdiler bizi buraya. AÖ: eh. atıķ_ol_ıkıdaķ bilcen. Sİ: Kalabalık mıydı
 I/01/27 bura eskiden köy? AÖ: az dā_olmadı canım. benim kō_üm var yāvı. Sİ:
 I/01/28 Nere senin köyün? AÖ: benim kō_üm ermene otlu. Sİ: Ermenek AÖ:
 I/01/29 ermen_otlu. Sİ: Ermen Otlu AÖ: kō_ün ğarşısındā. bu taraydā. benim
 I/01/30 buvamın köyü u taraydā. buru adamıñ 'kō. adamıñ kō tā aşāsı denizdē.
 I/01/31 da_ıldı herkēs saçıldı. bi bēn ğaldım, herkeşi öldüdü. Sİ: Arkadaşların
 I/01/32 AÖ: he, dā ğaFāsından cenābıhakķa ... fazla olcaķ.

I/01/34 Sİ: Torunun mu o senin? AÖ: tornum. Sİ: Kaç çocuğun var, kaç torunun
 I/01/35 var? AÖ: toplu bilmiyem ğı yavrum ben. Sİ: Çok mu? AÖ: hāyır_işdi
 I/01/36 yetmiş sekiz yaşımıdā variñ. X: kaç çocūñ var diyo, çocuķların soruyo.
 I/01/37 AÖ: bēş kız, üç_olan. Sİ: Maşallah.

I/01/39 AÖ: ta banı tüküdün bölü be. 'kendim_etdim, 'kendim götdüm hazanımı
 I/01/40 dedesi götüdü. dā dīcem_amma yok_etdim. X: işdi onları annatcañ.
 I/01/41 dūnleri, eskiden yaşananları annatcañ. AÖ: ēskiden dūnle bölü oldu
 I/01/42 anladıvedim ya. X:ķısı kēstirdiñ. Sİ: Hemen bitti düğün. AÖ:
 I/01/43 cuma_āşamı başlardı. cumārtesi kına akşam_oldu, bazar gün gelin_alı
 I/01/44 gidēdi olan_evini. 'silah_atıyo taķıdı tāk. vallā gelirdi, hayvanı bilēdik,
 I/01/45 gelin evde uyurken biz onu dört beş. eskile vēceñ. hinçikine var diyosun.
 I/01/46 Sİ: Şimdiyi boşver. Güzel değil şimdi. AÖ: at. tamam bē bu ğadar
 I/01/47 yapıyuķ. yok.

I/01/49 Sİ: Azıcık da Yörük yemeklerini anlat. AÖ: ne dedi? X:yemeklerden
 I/01/50 bahset diyır, 'eskinin yemeklerinden. AÖ: 'eskinin yimeklere 'patatēs,
 I/01/51 pasüllü, nō_ut, mercimek, ... 'pilav, 'piñiñ. ben kendim çok 'pişirdim dūn
 I/01/52 yimē. Sİ: He. AÖ: 'ğomşulan yimēni ha, ğomşulan dūnlerne yimeklerni.
 I/01/53 hemen bişiridin yimeķidin, götürülerdi. Sİ: Güzel mi yapıyordun sen?
 I/01/54 AÖ: tu_um yapallarıdı, pistan yapallarıdı ba_a inci. Sİ: Para yerine onu

- I/01/55 **mu veriyorlar, elbise mi veriyorlar?** AÖ: para almazdım canım,
 I/01/56 gômşunun yimēni bişirike parā mı alcañ ya. 'gômşunun yimēni
 I/01/57 bişiriyorun, dūn yimē. yārdım. dipden dōrucağ geyicēmi yaparlarıdı. Sİ:
 I/01/58 **Heh** AÖ: ah, yok ğa. ... Sİ: **En güzel hangisini yapıyordun?** AÖ: ne? Sİ:
 I/01/59 **En güzel hangi yemeği yapıyordun?** AÖ: ē 'pas.. yimēni pişiriyordum,
 I/01/60 pasul yimēni sürüyordum. cevişiyoz_āzık. dini dine! Sİ: Ne o? AÖ:
 I/01/61 'bağlıva. Sİ: **Baklava** AÖ: hā, 'eskiden_ölüdü ocağda ğızādırdık, ucağ
 I/01/62 vardı. bunnar yō_udu. Sİ: **He.** AÖ: atık sormā, yok ğāri. Sİ: Bitti mi?
 I/01/63 AÖ: bunu aldıđın bütūn beni çekip. Sİ: **He.** AÖ: ben bilmezğan bunu
 I/01/64 āldıđın sesimi bütūn Sİ: **Aldırdım.** X: āldırdım dīyur, tamam diyū AÖ:
 I/01/65 tamam ğāri. Sİ: **Tamam hadi kapatayım.**

ALPU – Alapınar

Kaynak : Sultan Boyunduruk, 59, okumamış
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, eğitim, köy hayatı, evler

I/02/01 **SGA: Sen artık buralı olmuşsun. SB:** he buralı oldum buyur. /.../ hā
I/02/02 buralı olduk, burda günümüz tükeniyo elhamdürillah, şükürler ösun,
I/02/03 çolūmuz çocūmuz eşgişerde. hē gē'. iki ölüm iki gızım va. **Sİ: Ben şöyle**
I/02/04 oturayım. **SB:** he otu yağrum. ē neylen geldiniz siz? **SGA: Bizim**
I/02/05 **aracımız var onlar muhtarla görüşmeye gittiler. SB:** hē otu otur yağrum.
I/02/06 ē çayımı niyē içmiyōñüz, vaqtiñiz mi yok yāni. **SGA: Vakit yok da o**
I/02/07 **yüzden.**

I/02/09 **SB:** he öyle mi yavrum, oldu. e bu köyü gelini de hiş çay işmeden
I/02/10 gidilir mi? **SGA: Ama ta bu köye gelene kadar ne çok yol kat ettik. SB:**
I/02/11 āy biz neler çek... **SGA: Bulamadık bu köyü. SB:** baq, bu köyün hiç
I/02/12 haqqı yinmez yağrum, e bi yol sorunu vārdı, yolu da allah dēyletimizi
I/02/13 gūvat visin. ... varı varı uruya nānķı bir yire devlet ne yitirsin, allahıñ
I/02/14 da ğını yağrum allahıñ da ğını. devletimize allah güç visin. **SGA: Amin.**
I/02/15 **SB:** baq cümlemiziñ hep rızgımız devletdi yāğrum. e bi ši ğarışığlığ, ösa
I/02/16 aylıkdır, bu köyü.. bu köy öle kötü bi köy emme heb emekli. **SGA:**
I/02/17 **He. SB:** hiç, emeksiz bi tānē isan yok. benim dede gökçiğaya
I/02/18 barajından emekli oldu. gökçibayır ... gökçiğaya barajı va ya. **SGA:**
I/02/19 **He. SB:** çok çalışmış ğorda. ondan ğilerden de çalışmış. işdi
I/02/20 ordan emekli olduk. anan sořā 'büttün kölüler öle. kimisi ayğubādan,
I/02/21 bāğurdan, arabayā yatırmış, esnafığdan, şurdan burdan heb emekli. de..
I/02/22 çolū çocū heb eşkişerde.

I/02/24 **SGA: Adın ne teyze? SB:** sultan. **SGA: Soyadın? SB:** sultan boyunduruk.
I/02/25 **SGA: Sultan Teyze kaç yaşındasın? SB:** ē 'ātmiş yaşıma giriyom ğaz

I/02/26 ğāldı, hemen hemen az ğaldı.

I/02/28 **SGA: Okula gittin mi? SB:** gitmedim gitmedim ah u_okulları bi

I/02/29 gideydim. eşkişeri gidip geliyon, ah bi yeri geliyor bi hastaneyi gidiyon

I/02/30 ğapıyı bilemeyon, şurayı giriyon bilemeyon ah bi gidiydim **SGA: E**

I/02/31 **burda sen altı yaşında geldiğine göre bu köye SB:** öğretmen

I/02/32 gelmemiş ilkin. siz ğız çocu okumaz büyüdün demişle, hadi bakam. ğız

I/02/33 çocu demişle. biz mal güderdig_esgiden. bize cayır cayır bubamız,

I/02/34 anamız mal güttürüdü yağrum mal güttürüdü. biz böyle bugünümüzü böyle

I/02/35 tükedik burda. benim hocayı yolladıla. köy hocası tutarlardı imam haķ

I/02/36 kendileri, ğadro mu vardı u_żuman. köy hocası tutarlardı, çocuklarını işi

I/02/37 olmıyan yolladı, işi olan çocu da_ı yolladı, hocayı bile yollamadıla. bak

I/02/38 ben şimdi şimdi okuncamıştı ğurāni kerim, çoluķ çocuk da_ılınca şimdi

I/02/39 okuncamıştı. ah ne üzülyom, ne üzülyom, ne üzülyo..

I/02/40 namas_surēlerini biliyom canım, elemtereden_aşşayı biliyom, inna

I/02/41 zellāhü biliyom, gini mesele işlamıñ şartlarını ğani

I/02/42 müslümanız_elhamdürillaħ. o ğadannığ biliyom. yollamamış yāni

I/02/43 bubam_anam. bubam yollamamış, anam de_ıl de bubam.

I/02/44 bubamıñ_ilkin biz ço_uz yedi ğardaşıs, olannā sonra olmuş. biz ğıs çocu

I/02/45 ben, eñ büyük benim, benden_ıaltı dāne küççük ğardaşım va. onnar

I/02/46 heb_okudu, bi ben ğaldım. **SGA: Aa! SB:** ya, onnar heb_okudu. neymiş,

I/02/47 bu kız çocu ğocuman_okumazmış diye bizim yaşımız da aynı

I/02/48 dutuyomuşduķ da ne bileyin_işde yollamadıla, öle ğaldıķ, caħil ğaldıķ.

I/02/49 annadıñ mı, ya.

I/02/51 **SGA: Hiç çocukluk yaşamadınız değil mi? SB:** hiç yaşamadık hiç.

I/02/52 bāyram gelirdin biz davar gütmе giderdik çok canıvar olurdu burdı davarı

I/02/53 vardı bubamıñ. davarıñ_ardından çocuklar_seslensin canıvar davar_alıyo

I/02/54 diye hēr ğun bisi davarı götürüdü. hinciden bacaklarımız dizlerimiz

I/02/55 dutduldu çok, üs baş yok. dāda bi yāmur gelirdin, bi afat yādın mesela

I/02/56 aynı ısla_ınnañ_ıo üstümüzde ğururdu. yōdu ki, çamaşır yōdu ki,

I/02/57 annadıñ. öle büyüdük_işde bu dāda. öle büyüdük, böyle gidiyos. **SGA:**

I/02/58 **Canavar gelince napıyodun çocukken? SB:** canıvar bāriyoz dē, hú, vā, vē
I/02/59 davar güdüyoz bōle bāırdık. bizim sesimizi yāni gelmezdi. alırmışdı çok
I/02/60 ğaraltı örman çok sıklık kesili kesili bōle sēredi. dē_ōle darağ dişi gibīdi
I/02/61 o dā. kesile kesile şu hēr sene kesiyolá her sene kesiyolá yayrım_ătık
I/02/62 örman dı ğālmadı meşīdi kesdile da_ı dı kestile. gine öleyken bağ sıklık
I/02/63 gibi görünüyö eme öle de_ıl_ıçine girdiñ mī ğālmadı. alıyodu. gine var,
I/02/64 gine var bağ sırları davarları yır. şu tā, şu yandı lāçin köyü va şurdı depi
I/02/65 va bi o depedi adamıñ davarı varmış. bi.. şu ğonşumuñ bi, bu ğonşular
I/02/66 yok bunna dūne gitdi. bu ğonşularını şu ğonşunuñ_ınē_ını yidi yakında.
I/02/67 **SGA: Ana ineği yedi? SB:** inē_ı yidi. tē o yayla deriz çadırlá va ya.
I/02/68 şurdan geliken çadırlar yoluñ_altın.. çadırlarıñ_ötesi bindi o
I/02/69 ğün_ı adamcıkla yōmuşđū. onnar düzceli kesim kesiyö bizim dāda.
I/02/70 onnar_ö ğün yōmuştu gecē ordá yemiş_ınē ğocca inē üç yaşında inē. bu
I/02/71 tarafda adam dün dedeyi telefon_āşdı. tālib_ı amca bi ğēlsinre de
I/02/72 kōlüler bi avlanıvesin diyo ben. on beş yirmi oldiy aldı davar diyo
I/02/73 alıp_alıp götürüyömuş_ı adam görmüyömuş bile. ha_öli işde. ehe bu da
I/02/74 ölē. **SGA: Çocuklarımız. SB:** ayı da var burdo. bağ bu ğonşulā, bi bu
I/02/75 ğonşu vardı bunnar hep burdan yukarısı şēre gitdi. bi ğün gine bu bu
I/02/76 aylāda, bu ğünnēde işte bağ ta laf zamanıñda anılarımış..
I/02/77 a_ıustos_ı ayındayız bağ bu aylāda, benim tansiyonum bōle ter geldi bi
I/02/78 sıkıntı ğēldi gice. ayıñ ğarannı, şurdan ğalkdım beñ, urda benim
I/02/79 mutva_ım va şu yanda, mutvağdan dedim bi su için, elimi yüzümü bi
I/02/80 yu_ın dedim yavrum allah senı inandırısın şu odunnarıñ 'şürda dē dırmık
I/02/81 gibi bi şey va ya, oğurdā bi göz parlēyo, 'bōle ama ne biçim parleyo. dede
I/02/82 de yatıyo evde, ben bismillahırahmanırahım_ıallahım ne ki yārebbim bu
I/02/83 didim_emi geri alátdiri_ē gitdim, el alátdirımiz va. ceyran gidildi mi
I/02/84 onnan ğullanırıs. alátdiri_ē yayrım camdan bi sıklıydım ayı oturup duru
I/02/85 bi 'atdı hemi kendini öte ben.. şē_ēdince. eyer yāyırım dimeğ_urdan
I/02/86 bağıyo biz, evi de girē, pencireden girē ālçak, ayı ne annasın bizden.
I/02/87 buruyı yol yapıyo bu depeyi, saba ben sır saldım, burda üş dördüne
I/02/88 sırımız va ğorğuyos. buzālarını ğaşsağ salıvesek_āşamleyñ gelmēcek
I/02/89 canavarla yıcek. bu demir dire_ıñ_ardında bu da_ı tehne çok_ıruya

I/02/90 gidiyo. burdan aşırıydım. ayı bu arabaların, bu arabalar dün aşam ne
 I/02/91 ikindinden sori geldi gitdi. arabaların jizine basmış, aha bu gâdar bu
 I/02/92 gâdar, böyle yavruların jizi va bu gâdar bu gâdara. yalnız buriyi gelen
 I/02/93 tek, urdaki yâvırlu burun aşşa ını iniyö armutları geliyo. böyle yavrılâ
 I/02/94 hani bö.. yalın ayak çocuğolu öle basmış tozlaş. toza. bu
 I/02/95 arabaların jizine basmış bak. bu arabala ikindinden sora geldi gitdi öle
 I/02/96 tākib itdim. baqtım, bağa bağa gitdi. adamı yērdi yayrum görkuyosun,
 I/02/97 yir. yalnız oldu mu sabahın erken, aşam garanlı.. çok çok tehne
 I/02/98 ēsgiden her hānede bi sürü davar varđı, davar köpe i vardı, mesēla
 I/02/99 galabalıkdı. şimdi bi şı yok. geliyöla, buriyi da geliyöla her yir geliyo.
 I/02/100 bura gelen ayı her yeri geli. **SGA: Gelir tabii. SB: ya, yedi sekis senē**
 I/02/101 oldu yalnız ben burdı görelı. öldü, oldu yayrum işde öle.

I/02/103 **SGA: Teyze şimdi burası senin bahçen, değil mi? Şurası da mı sana ait?**
 I/02/104 **SB: şimdi yayrum bú.. bura sınır ölç.. ölçdülē burayā otuz iki sene öldü.**
 I/02/105 şimdi tab alıyoız biz, o parı yatırcaız, yatırdık da tabımızı alcaız. yatıdın mı
 I/02/106 tabını alıyoñ, galabalık oluyo diye geliyos, sonā alıyoğ. burdan dı şı
 I/02/107 ğuru kütük va ya, o ğuru kütükden üs yanı o ğōşunuñ, alt yanı bu.. buru
 I/02/108 bizim. böyle ölçmüşle yāni 'ölçümcüle. **SGA: Anladım. Şimdi firmanız**
 I/02/109 **nerede sizin? SB: fırın dē ö yanda, urda yoluñ urda. SGA: Yolun orda.**
 I/02/110 **SB: he, fırın fırın orda. SGA: Buraya bahçe mi diyorsunuz, avlu mu?**
 I/02/111 **SB: avlu diyoz biz buriya 'bāçe demeyoz. bāçe buru de il, bāçe eviñ alt**
 I/02/112 yanda. **SGA: Arka yanda bahçeniz var. SB: arğa yanda bāçe he va. SGA:**
 I/02/113 **Şu odunları koyduğunuz yere ne diyorsunuz? SB: odunları goydumuz**
 I/02/114 yir burası gāli i işdi böyle emme bu avlādan buriyi ğada ölçüldü bu
 I/02/115 avla aynı vardı gene ölçüldünde. emme böyle ölçüldü işde böyle dedile,
 I/02/116 bu yolu ğada burası sizin dedile böyle yayrum. **SGA: Anladım. SB: ondan**
 I/02/117 so.. bı şı alt yanını da ölçdüle bişdile otuz iki sene eveli amcā ablā amca
 I/02/118 amca yok mu dedi yok dedim beñ, sen buriyā bi gēl didi.

ALPU – Arıkaya

Kaynak : Fatma Şahin, 70, okumamış; Zeynep Şahin, 80, okumamış
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, eğitim, aile hayatı, ramazan

I/03/01 **Sİ: İsmi ne teyze? FŞ: fatma Sİ: Fatma? FŞ: fatma şahin Sİ: Şahin, kaç**

I/03/02 **yaşındasın? FŞ: valla yetmiş, kırk dört dö_ümluyun.**

I/03/04 **Sİ: Ey maşallah. Okula gittin mi? FŞ: gitmedim. Sİ: Hiç gitmedin, niye**

I/03/05 **gitmedin? FŞ: günümüzde yō_udu. okul yō_udu. on dört yaşında**

I/03/06 **gelin_öldüm. beni dede aldı gışdı. on dört yaşında aldı gışdı.**

I/03/08 **Sİ: Burdan mı eşin? FŞ: bürdan burdan ZŞ: burda burda Sİ: Nereye kaçtı,**

I/03/09 **nereye kaçtı? FŞ: burayı gıştırdı. ürdan gitdik gümele tarayına. gümele**

I/03/10 **deriz mālīç tarayına gitdik. ördan indik, dereköy var_ u yānda, dereköyden**

I/03/11 **tarayā_ındik. ördan bi at_ arabasınan_ eşkişere gittik. Sİ: Ee. FŞ: ordan bi**

I/03/12 **yingelere misāfir_ öldük. beni isdiyēn vārdı bi, yāyuklu gibi bi şeydim**

I/03/13 **am.. emminin_öluna, amcamın_ölana. sōna ördā işte ne**

I/03/14 **biliyin_ istemedik mi, ni oldu. bu da isdedi āyarttı, şımarttılar beni.**

I/03/15 **kaçtırdılar. Sİ: Amcamın oğlunu sen istemedin mi? FŞ: amcamın_ölunu**

I/03/16 **istemedim besbälli. ZŞ: istisiydi gışmazdı. istisiydi gışmazdı. FŞ: ordān**

I/03/17 **beni bu aldı gışdı. ordan da yancı oldu ar_ kamızda. Sİ: Dereköy'e gittiniz?**

I/03/18 **FŞ: dereköye gittik. derekōden_ eşkişere. bi misafir_ öldük_ ördā.**

I/03/19 **ördan_ ar_ kamızdan şikāt_ itti. Sİ: Kim şikayet etti? ZŞ: anası gıştırdı bunu**

I/03/20 **anası. anasının gōnü oldū gibi bi şī dutturamadılar. Sİ: Annen yardım**

I/03/21 **etmiş o zaman sana? ZŞ: tamam, anne yardım_ itti kızım. öle olmasa**

I/03/22 **imkānī var mı yaşı güççük. FŞ: annem de şiydi, babalık vardı. kendi**

I/03/23 **babalı öldü de babalık vardı. Sİ: O istemedi? FŞ: yō, u da istedi. ZŞ: o da**

I/03/24 **istemedi, söndürümediñ ğı? FŞ: yo, söndürmedim. bu ebem_ aylık**

I/03/25 **alıyordu, dedemin_ aylını alıyordu. dedem böle yonanda şey ğalmıştı,**

I/03/26 çolağ. **Sİ: Tamam, gazi. FŞ:** nē, gāzi ğalmışdı onun_aylī vardı. ben dedi,
 I/03/27 hatça nene dedi seniğ_aylī çıkarám, ikimiz dedi beñe de ve dedi, biráz
 I/03/28 dedi. oluğ yayğum dedi, bunnağ ne götürüyo ne çıkarıyo dedi. sen beni
 I/03/29 göt dedi, u_ zaman bi şē mi vārdı? öñ_ arabasına bindiriyo, özdeñe
 I/03/30 indiriyö. özdeñden şēre götürüyo, ördan getiriyo dērkene aylık çıkdı. **ZŞ:**
 I/03/31 özdeñe yaya gidip geliyoduğ. vāy vay vay. **FŞ:** undan sōna ölu ğızı
 I/03/32 Tuşman_ oldu annemğile, babalı_ a, annem duşman_ oldu. dē bizim
 I/03/33 hüsēyīniğ, babamıñ_aylīnı āldı diye. emme siz götümediñiz,
 I/03/34 yaptırmadıñız. yapana niye māna bulüyoñuz? deycēm_ unnar, işde götdü
 I/03/35 öle oldu. dedemiğ_aylīnı şēdincesi, anamğile darğın. anam da dedi u ğızı
 I/03/36 ğapıda durdurılmáycın. u da amcamıñ_ ölu, ben yayıqlıdım, bi arada
 I/03/37 duruyöğduğ. u da ğarağuşa sī_ır çobanı durdu, şorda bi mā_alle vārdı,
 I/03/38 sī_ır çobanı durdüdu. öğdan beni aldıla ğaşdılar. annemiğ de gōnü vardı,
 I/03/39 götürüñ dēdi. beni aldılā ğaşdılar. **ZŞ:** babanığ da gōnü va, anasınığ da
 I/03/40 gōnü va. **FŞ:** hē babanığ da gōnü vārdı. **Sİ: Sonra şikayet etti dedin, kim**
 I/03/41 **şikayet etti? FŞ:** ā şey, nişannı olan_ amcamıñ_ ölu. şikāt_ıtdi. **Sİ: Niye**
 I/03/42 **şikayet ediyor ki? FŞ:** nişannımı götdü diye şikāt_ıtdi. **Sİ: Ama sen onu**
 I/03/43 **istemiyorsun ki? FŞ:** hē, ben dedim ben dedim_ ördā gēldile. uğda
 I/03/44 mahkeme olduğ. ben dedim, isdemedim dedim. ĩstemedi dedi çocüm
 I/03/45 dedi, istemeyince ben de vemedim dedi annem. iyī tamam dedi, öle
 I/03/46 olunca. undan sona alpıya gēldik. alpıda bizi tutakladıla. **Sİ: Neden? FŞ:**
 I/03/47 işde şetdiler, beni temize çekdiler. **Sİ: Yaşım küçük diye mi? FŞ:** yaşım
 I/03/48 küçük diye. ħinci on dört yaşımdayın ya. yaşım güççük_ oldü gibi
 I/03/49 alpıda tutuğladılar bizi. **Sİ: He? FŞ:** ordan ğālin bizi tutuğladılar, guydula.
 I/03/50 kıızı kōñtrol_ıtçez dedile. hemen_ o bizim dedeyi şeyē atdıla, ħapse. **ZŞ:**
 I/03/51 nazāret. **FŞ:** urayı nazārete guydu. emē be_ e ħiş soğulmadı yan.. ħiş
 I/03/52 soğulmadı. kendisini soğmadım, yaşım güççük diye soğmadım. **ZŞ:** yaşı
 I/03/53 güççük nereyi ellēcek kıızı, yandı. **FŞ:** yirmi gün durduğ eşkişerde. orlarda
 I/03/54 orda temsil_ utellerde durduğ. pareynen_ utellerde durduğ. ğonu ğoñşuda
 I/03/55 durduğ, yirmi gün gelmedik. üteki herkezi tutuğladılar yaşı güççük diyī,
 I/03/56 ēllemince bi şey dimediler, hadi ğıt dediler. undan sōna da ğorğı sıkıldık
 I/03/57 birez. **ZŞ:** birāğ, burda dūn yapıdık. **FŞ:** hē **Sİ: Hah sonra? FŞ:** dūn yapıdık.

- I/03/58 işdi bōlelikce_ōldu gitdi. **Sİ: Dūğünün nasıl oldu? FŞ:** dūnüm ğafalna.
- I/03/59 **ZŞ:** çalgıcı yok eskiki. **FŞ:** çalgıcı yok. çalgıcı getiren dediler. bēn dedim
- I/03/60 ki ben dedim şētmem. çalgıcı dedim, unnar_urda ālarğa dedim, ben
- I/03/61 burda ğülmüşüm biççāre faydāsi yok dedim. istemem dedim. kimi
- I/03/62 davılcıdı, kimi ğavalcıdı, kimi ğayal çāldı, kimi dayıl çāldı dūn yaptılar.
- I/03/63 biz de at_arabasına bindik, bi şeyin_üsdüne bi şey seriyolar, yūrğan
- I/03/64 seriyolar, āyna ğoydula. beni gezdirdiler, gelinkenek. **ZŞ:** nērden
- I/03/65 çıkardılar seni ğı, hangi evden çıkardıla? **FŞ:** hangi evden mi? a būrdan.
- I/03/66 **ZŞ:** burdan çıktın, urayı mı indin? **FŞ:** he. bordan çıktım yusuf_āğan
- I/03/67 işde babam kuşak kuşattı belime. bordan çıktık yūkarı eve indik,
- I/03/68 oldū_ışde. **Sİ: Diğeri bir şey demedi mi size? Amcanlar? FŞ:** dediler.
- I/03/69 şeye demiş, bu haliseye bi dene beñim_aylınan_āltın alıvēdīdi.
- I/03/70 basmalar_aldıdı, cēyizim vārđı, vemediler. āltını aldılar, vē ğız vē bi
- I/03/71 dedi ğaynata.. hepsi. vē ğızım dedi, ben seņe alırım dedi. ve
- I/03/72 onnarıñ_āltınlānı ney deđi. vedim. ordan, ebecēzim_ālıyā ālıyā_ōldü.
- I/03/73 ebemiñ yanında böyüdük biz, babamız_ōldü. ebemiziñ yanında
- I/03/74 böyüdük. iki ōlan vārđı. bi u hanı beni isdiyen_ōlan. iki undan ğaldı, iki
- I/03/75 biz ğāldık. ōlanlānıñ_ikisinden_ōlan ğaldı, ikisinden bi ōlan, bi kız
- I/03/76 ğāldı. diycim_ışdi onnar_ōle şētdi. biz, anamız babamız şēdincesi,
- I/03/77 ōlūncesi biz_unnarıñ yanında yetim ğaldık. ordan ğālī burayı_ışde
- I/03/78 gelincesi bārişmadılar. Çeyizlerimi neyi verēyin demişdi yēngem.
- I/03/79 ābeymiñ ğarısı vardı, vereyin demişdi saķlıca. u ğōmiş hatışı_ātmış, ā
- I/03/80 bu nişannı olan. ālmış_elinden ne şittiye hatışı atmış deyile. **Sİ: O çok**
- I/03/81 **kızmış sana. FŞ:** çok kızmış. o da bi ğız_āl, o da bi ğız_āldı ğaşdı. **Sİ: o**
- I/03/82 da kaçırđı... **FŞ:** o da şu mā_aleden bi ğız_āldı, ğaşdı. hē, ğızdı ğadar
- I/03/83 sēydi sēydi. seydi_eme ben_ısdemedim. acık sālça ğuy, ğuyduñ mı?
- I/03/84 **Sİ: Sen anlat, güzel anlatıyorsun. FŞ:** e dīcem işde bōrda yengem vārđı.
- I/03/85 yengemiñen, iki sene mi durduğ yenge? iki sene mi durduK_undan sōra
- I/03/86 ayrıldık. **Sİ: İyi anlaşır mıydınız? FŞ:** ēyi annaşıyoduk. **Sİ: Hiç kavga**
- I/03/87 **etmiyor muydunuz? FŞ:** bi ğaynatamız vārđı. ğaynatamıza baķdıķ. **ZŞ:**
- I/03/88 furiye abamız da vardı seniñ geldindē. **FŞ:** hē, hurīye_ābam vārđı. **ZŞ:**
- I/03/89 vardı yā! **FŞ:** ğörūmcemiğ vārđı, böyūk ğörūmcemiz. altı_ay durdu.

- I/03/90 ikimiz bostan çapalarđık, gidērdik. bennen ge.. şēdirdik. ħinci bi şētdik,
 I/03/91 bunnār ikisi şıye gitdile. ben_evdeyin_emme bunnār, erig toplamıya
 I/03/92 gitdile yuşarlara. ĩşi erik gitdiler ne bilīn ben. bu şēdmişdi, çiyzini
 I/03/93 miyzini ğaçırmış görümce. **ZŞ:** harmanda_ătmış harmanda **FŞ:**
 I/03/94 harmanda_ătmış, bizim habarımız yok. **SĪ: O da mı kaçtı? FŞ:** o da ğaşdı.
 I/03/95 büyük görümce vemedile, ōlan_istedi_eme vemedile. ğayğa etdile. **ZŞ:**
 I/03/96 ğaynatañız vēmem dedi. **FŞ:** hē ğaynata vimēm dedi. üslükçüler,
 I/03/97 türkücüle dedi. vēmem dedi emme ğız da ğaşdı. **SĪ: Ne dedi, ne dedi? FŞ:**
 I/03/98 üslükçüle, türkücülē dedi. **X:** ıslığCı türkücü dedi mesēla ıslığ
 I/03/99 çalar_evvelden. bĭ tane emmi vardı ıslığ çalardı, bi de kendi yolda
 I/03/100 giderken türkü sōleyē sōleyē giderdi. **SĪ: Onun için mi vermedi? FŞ:** hē.
 I/03/101 üslükçülē, türkücülē dedi. ben bunnaşa ğız 'vimem dedi. ğālĭ sōra de_ıl
 I/03/102 de ğız_ısdedi. ğaşdıla. bĭ çay demleyeydik ğı. **SĪ: Yok içtik biz çay,**
 I/03/103 **muhtarın evinde içtik sağolun. FŞ:** ōle mi? **SĪ: Hı hı. O da kaçtı. FŞ:** u da
 I/03/104 ğaşdı. **SĪ: Sen de mi kaçtın teyze? ZŞ:** ben ğaşmadım. ikimiz de erig
 I/03/105 toplamā gitdik. esgiden ēşi erig topluyoduğ, ğuruduyoduğ bōle.
 I/03/106 gitdiK_erik toplamaya gitdik, başdım_üte yandan çıkıp geli
 I/03/107 isdiyen_ōlan. **SĪ: Senin haberin vardır. ZŞ:** habārım yok. **SĪ: Yok mu? ZŞ:**
 I/03/108 haberim yok. götçene habārım yok. **FŞ:** yok mudu? **ZŞ:** habārım yok
 I/03/109 valla, ne haberim va. ğarara ğarara. **FŞ:** heral dedik habārı va yengemiñ.
 I/03/110 **ZŞ:** yō yō habārım, nereyē habārım_osun. habārım_olsā
 I/03/111 ben_onuñ_eri_ē gider miyim_onnan? 'ğarara ğarara ğēldinen bizim
 I/03/112 görümcemini ğolundan tutdu. e nolcuş? götçek. allah_aşkıını biraş. ben
 I/03/113 dedim, iki denē çocūm va. çocuklarmıdı ōsüz ğodurusun. benim yanımda
 I/03/114 götüme, 'nerden götürüsen götü. tamam_ōle mi yapam zeynep yenge ōle
 I/03/115 yaptım. 'āyrıldı adam ğodu gitdi bizi. ikimiz burdan alandan erīne gel..
 I/03/116 sen dé yimek yapmışın, buruyū otduñ. sofruyı attılā ekmek yīcez, 'aşşa
 I/03/117 görümcē yoşaru görümcē görümcē yok. biz_ēvi gezdīķ o 'gitmiş.
 I/03/118 habarımız_olamadı. **SĪ: Sizle birlikte geldi mi buraya, köye? ZŞ:** ikimiz
 I/03/119 geldik. ikimiz geldik. o adam gelmedi. hanı ğolundan dutan_adam. istedi
 I/03/120 gelmedi. o gitdi, başka yeri gitmiş. **SĪ: Sonra. ZŞ:** burayĭ biz
 I/03/121 geldik_ekmek yīcez. haşıların_altında nü_us kādı vāmışdı yuşaru evde.

I/03/122 bizim evlerimiz yokardıydı. almış gitmiş onu. kimlini yanına almış
 I/03/123 gitmiş. sariyē soruye yok ... yirmi iki yaşında, yaş doldu. yaşı dolgun.
 I/03/124 FŞ: emme yetişgen gız. dolgun. evelide onun güççük kardeşi vārdı, ğaşdı
 I/03/125 nişanlıdı. ğaşdı. güççük kardeşi ğaşdı. yā. güççük kardeşi vārdı. hem de
 I/03/126 nişannıdı. ğaşdı. Sİ: Başkasına kaçtı? FŞ: yō nişannısınā. Sİ: Nişanlısına.
 I/03/127 ZŞ: kendi nişannısınan ğaşdı. FŞ: nişannısınan ğaşdı. bö üK ābi
 I/03/128 ğardeşi burda kaldı işde. bu ğada. biz kaldık iki elti. dā dıçen
 I/03/129 nāPıyon işde. ğaynatamız vārdı. rāmetlik. ramazan günü olurdu.
 I/03/130 bişiridik, 'taşırıldık. yirdik, içēdik.

I/03/132 Sİ: Güzel olur muydu ramazanda eskiden? FŞ: çō güzel olurdu. çoğ ēyi
 I/03/133 olurdu. Sİ: Toplanıp hep birlikte mi yiyordunuz? FŞ: hē birlikde yiyoduğ.
 I/03/134 ZŞ: birliktēdik kızım birlikde. eSgiden çamaşırıları küllen yıkıyoduğ. ğarı
 I/03/135 siz onu biliyonuz, bilmiyonuz mu? 'ıramazandı yimē yerdik. bunna
 I/03/136 teraŷihe giderlerdi biz bunnan bi çil getirēdik ğurusunu yērdik. bi ıslā
 I/03/137 yirdik. undan son birimiz ğalğa bulaşık yalaşık yīka, birimiz hamuru
 I/03/138 vuruduğ. göbekli yapardık. biz ikimiz, valla. FŞ: pōça yapardık bōle.
 I/03/139 niceflilerimiz yıkancağ olurdu, yengem derdi ben giderin, ben yıkarım.
 I/03/140 ğoca ğazannağ ğurardı çeşmiye. o yīkardı esgileri gelirdi. ben de yimek
 I/03/141 hazırlādım. bōle kabağlarmıS olurdu iri iri bōle nası
 I/03/142 kabağlarımız olurdu ğıPğırmızı. bi ten.. kabağ kaynadırdım, yimek
 I/03/143 yapardım u da gelirdi. ekmek ğörduğ birer dāne. bağam diyoğum
 I/03/144 hanğımız yīcek, hanğımız yemīcek. hanğımız çok yīcek. sen çok yiyon,
 I/03/145 ben az yiyom diye ikimizi şēderdik. ZŞ: ikimiz birer ekmek ğorduğ.

I/03/147 Sİ: Senin adın ne teyze? Senin adın ne? ZŞ: zeynep şāhin. Sİ: Şahin. Sen
 I/03/148 kaç yaşındasın? ZŞ: benim yaşım segizen besbelli. Sİ: Seksen. ZŞ: evet
 I/03/149 öledi. Sİ: Maşallah hiç göstermiyorsun. Okula gittin mi? ZŞ: hiş
 I/03/150 gitmedim kızım. Sİ: Hiç. Okuma yazma? ZŞ: hiç yoğ ğızım. Sİ: Yok. ZŞ:
 I/03/151 valla televınlā gelir. sāti bilmiyon, teleyonu bilmem. hiş bilmem. bu dı
 I/03/152 benim gelin işdē. bu benim gelnim. Sİ: Sen de Yörük müsün? Yörük
 I/03/153 müsün sen de? ZŞ: ben yörük de il. Sİ: Yörük değil mi, ne? ZŞ: ben

I/03/154 yörükler geldim, ben yörük de_çilin. ben bu taraftan. **Sİ: Manav mı? ZŞ:**

I/03/155 evet manav.

I/03/157 **FŞ:** böyüç_ölüm vardı öldü. **Sİ: Allah rahmet eylesin. FŞ:** iki ay

I/03/158 ğadan_çoldu. bi kıızı va, iki kıızı va. bi ölu va. ğaldı. ölümüñ bi denesi ā

I/03/159 bōle šecik yapıyodu. kapı, cam daķıyodu. uncāzıñ bacā da kıırılısın mī.

I/03/160 **ZŞ:** da topallanıy. **FŞ:** yā topal dā. unuñ_ōle bacā ğırıldı. ölüm mēmet

I/03/161 dedim kanser hastalıkları oldu. mēmeT_ōldü mēmet. bi çāre bulamadık.

I/03/162 toķturlara šētmiş, toķdur bey demiş. baķ, şeyi almışla. so_uk yeri

I/03/163 almışla. yirmi gün ğadan hastānede yatmış, bize demedi kī ana geliñ,

I/03/164 baba geliñ dēmedi. aha uña yūrē_çi mi dayanır. yo_çun baķıma almışlar,

I/03/165 yo_çun baķımda da āz mı yatdı, çok mu yatdı çıkarmışlar. beni demiş,

I/03/166 allah_aşķına demiş baķ hem bordān çıkarıñ hem de demiş beni demiş

I/03/167 ğāli yeteriñ, yapmāñ demiş. yō demişler, yaPicez demişler. bi ši olmassın

I/03/168 demişler, ī yabicez demişler. yō diyōmuş vallā baķ demiş, çok canım

I/03/169 yandı demiş, allah_aşķına yapmayıñ dēmiş. yapçez demişle. baķam bi

I/03/170 anası var, babası var baķam bi ğelsiñ bi, helallāşsıñ di mi? baķam bi

I/03/171 görem çocūmuz. ğırķ yaşında, ya. **Sİ: Allah rahmet eylesin. FŞ:** bi dene

I/03/172 çocū oldu ğızınıñ anası hemen ğocayı vēdi. işde sekiz_çay mı durdu,

I/03/173 dokuz_çay mı durdu ā bōle oldu. çocū oldu kızınıñ 'görmedi. ordan

I/03/174 ğeldim ben demiş yapmāñ, allah_aşķına yapmāñ demiş baķ. Çok canım

I/03/175 yandı demiş. yapçez demişle. bunu yatırmışla, üşdüne 'saplamışlar

I/03/176 ci_çerine mi sapladılar, neresine 'sapladılar. ğalp durmuş. duruncāsı

I/03/177 canlanmış, elleme işde ğāli. tekrar bi dā saplamışla. ğaraz_çitmişle

I/03/178 çocūmu. öldürmüşle. 'valla ğızım_öldürmüşler, ğaraz_çitmişle. bōle

I/03/179 toķtur_çolū mu, paralı toķturlā, paralı. yā. ğünnük_çaldılar parasını

I/03/180 ğünnük. hem_çöldüler hem çıkardılar hem sekiz_çüz bin_çira parayı

I/03/181 aldılar. ğālin yatıvar üç_çüz gün yatdı aldılar, beş gün yatdı aldılar,

I/03/182 ğünnük yüz milyon. seksen milyon, yüz milyon āldılar ğünnük. yirmi gün

I/03/183 yatdı işde. bunuñ_çolu vardı işde ōlet de ben_çüderin_çunu demiş. sen

I/03/184 hiç ğayıрма mēmet demiş. sen hiç_çüzülme demiş, ben_çüderin demiş.

I/03/185 ötekincēzim de bacā ğırıldı mī, baķıp durduğ. u da çalısameyū mu, ğaldı

I/03/186 mı? biz de böleyiz, biz de nereden yapçez. işe aylımız va bāğurdan. unū

I/03/187 da bu evlēḡ dıḡını ne sıvatdırıḡan biráz para çekt̄idik. iki iki milyar

I/03/188 ḡadan. ödemediler_ödemediler_ödemediler. biz bölesini görmedik.

I/03/189 ödemediler, e üç_üz lira para alıyoḡ, üç_üz_elli milyon para alıyoḡ.

I/03/190 'yetmeyo ḡızım, vallaha yet..

ALPU – Belkese

Kaynak : Zeynep Çaltı, 75, okumamış
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, eğitim, çocukluk dönemi, aile hayatı, köy hayatı

I/04/01 **ZÇ:** zeynep **SGA:** Soyadın? **ZÇ:** çaltı **SGA:** Ee şey, kaç yaşındasın
I/04/02 **Zeynep Teyze?** **ZÇ:** kızım yetmiş dört mü, yetmiş beş mi? bin dokuz
I/04/03 yüz_otuz sekizliyin.

I/04/05 **SGA:** He, otuz sekizlisin. Okula gittin mi? **ZÇ:** gitmedim. **SGA:** Niye
I/04/06 **gitmedin?** **ZÇ:** 'gitmedim_ānām, benim günümüğ bizim kö_ümüzde okul
I/04/07 yō_udu. bī kölümüzden birisi asgerde oğumuş, 'e_itmennik yaptı.
I/04/08 'e_itmenlik dir dedilē, denirdi o vakıt una. 'öretmen_öldü. kö_ün
I/04/09 çocūnu, benim_emsallarımı 'topladı, benden büyüklērini nēy 'topladı,
I/04/10 oğutdu. bēn de, ben di girdim. alfābe_ı dağıtdı bize. devlet vemiş. **X:**
I/04/11 yirmi dokuz harf eskideki **ZÇ:** anam ū_ıtdı. benim dedem,
I/04/12 babannem_ilen dedem baņa, bī ğoyun vemişle öretmene, çıkartdıłā
I/04/13 oğuldan. kışlamız vardı, yaylamız varıdı, dedemiñ bin sekiz_üz davarı
I/04/14 vardı. keçi davarı. bañı çıkartdıłā ölağ toplatcaz diyē. yayladı bebek
I/04/15 sallatcaz diyi. benim küçüklerim va, kardeşlem vardı. işde böle.

I/04/17 **SGA:** He, e çocukluk hiç görmemişsin sen? **ZÇ:** 'görmedim. **SGA:** Nasıl
I/04/18 **geçerdi çocukluğun?** **ZÇ:** hiş çocukluk 'görmedim ben_ışde. ölağ
I/04/19 topladım, ölaK_emiştirdik, yemişdi. hu gece emzirmiyör ğızım dut huna.
I/04/20 hunu emzitedirdilē. hu gece bi dut, onu dutdurdulā. dē tarlala_ın başı
I/04/21 gibi bi yerlerdi bu yavruladıłā. benim sırtıma yavrū vedilē, orlıdan
I/04/22 getdim sürüy_ürüy. işdi öle öli bi çocukluk geçirdim. benim yanımā bi di
I/04/23 köden, fakir ğızılā_ından ğız getirilēdi bi de. ya bi ya iki. onları
I/04/24 'bāğardım. üstünü başı'nı, ayağımı başını ālardı dedem. işdi onnarınan, iş
I/04/25 şey hayvanlā iş_etmedi zaman, onnarınan oynādık. kayıları çıkādık, öle

I/04/26 öle işde. **SGA: Kayalarda gezmeye mi çıkıyodunuz? ZÇ: hē SGA: Oyun**

I/04/27 için **ZÇ: oynu.. oynadıK işde. SGA: Ne oynuyordunuz? ZÇ: bişī**

I/04/28 oynamazdıK işdē. orlādan çiçek toplādık. kayanın yüzle inden,

I/04/29 yaylamızdan. kōdī dīl, kō ü kövü hiş goymazdı hayvan dedem. kışlı

I/04/30 kışlamız vardı, va. ordo yavırladır, do utturudu olā. öle üç çüz

I/04/31 olaK oldu. **X: gıyalıklı ve manzaralı bizim u yaylamızda. orda dōmuş**

I/04/32 böyümüş annem. **ZÇ: ordan dı göç idēdik 'yāylıya. idēdik. işdi ölü**

I/04/33 ben de ölü ölü günümü tüketdim. gelin olduk.

I/04/35 **SGA: Kaç yaşında gelin oldun? ZÇ: bēn mi, on yedi on sekiz. SGA: On**

I/04/36 sekizinde gelin oldun? **ZÇ: on sekizimdi gelin oldum. SGA: İyi miydi**

I/04/37 kocan, kaynanan iyi miydi? **ZÇ: éiydi. SGA: Kaynanan da iyiydi? ZÇ:**

I/04/38 éiydi, kaynanam dā çoK éyilēdi. kocam yayırum baraş gēldi gökçıkayā

I/04/39 baracı. bizim buvamgiliş yaylasının 'gārşısında çiftlimiz va. beş altı

I/04/40 hāneydik ordō biz. 'esgiden hanī uzak dinmezdi urdan işye, nereye olsa

I/04/41 bi gız verilirdi. orayō vēdi buyam banı, 'gelin oldum. şu gökçıkayā

I/04/42 kō ünü, kōde evleri vardı, vā. orayō ge.. gelin gēldim atınan. ordan da

I/04/43 işdi yāyladı dururduK o şide kışla. kışladı çoK iyi bi çiftlimiz va. yirmi

I/04/44 kilōluk karpuzlāmız olur orda. 'ben çocuklarımı yerimdi bö ütdüm. bu

I/04/45 bu gızın göcası, dāmat, benim babam 'kendi atık öküzinen, atınan

I/04/46 işledük tarlalara. onlara işletdi, işle.. işledik. buycāzım yārdım itdi. üş

I/04/47 çocūm vardı, olan üç yaşındıydı. **X: işde benim baba. ZÇ: böyne on iki**

I/04/48 yaşındıydı. **X: biz on iki yaşındayken gaybetdik. ZÇ: öteki gız yedi**

I/04/49 yaşındıydı. olan üç yaşındıydı. olan eskişerde kızın birinle unla

I/04/50 şey etdile. olan, bunlar ölünci elimizdi biraz hazırımız vardı biraza.. .

I/04/51 āltın çok dağılırdı bizim. çok 'bö ük altınım vardı on dört, on beş dene.

I/04/52 onnarī satdım. otuz sī ır sa.. vardı hayvan, inek. işdi 'eski sī ırla biraz

I/04/53 küççük olurdu köylerdi bizim. onnarı nēy satdım, eskişehirden bī

I/04/54 ev aldım. evi de olanı vedim. kızların hakkını da bunnarī bi tarla

I/04/55 alıvedim. ötekini di ve āltın yidilē. ve, alıve āltın yidile, alıve bilezik

I/04/56 yidile eskişehirde. **X: inek ve yedilē ZÇ: inek ve.. vedim yidilē. bağam,**

I/04/57 içimden bi inek dā vēdim. otuz beş yaşındı öldü, ben otuz yaşındı

I/04/58 ğāldım. on yedi seni anam babam baña taşıdı ğızım. taşıdılä. işde bunun
 I/04/59 ğocasını uzakdan bi akrabamız_olurdu babası damandıñ, düñür çıkdılā
 I/04/60 işde sañi baķçaķ. şu yoķar cam_aç şükranım. şu cam_açıve. yayrumıñ
 I/04/61 baķıcaķla atıķ ğāli, ben seniñ işlerini yapamıycan yayrum dedi babam. a
 I/04/62 iş güveylī 'aldıķ. bunnā bi öñden benim yanımdıydı. on beş, yirmi senēdir
 I/04/63 de ben bunla_ın yanındıyım burda. kışları yarısı, yarımşer de ölumuñ
 I/04/64 yanındı geçiyor. ölüm doķtoru götürür, 'hanğı 'nerdi bi iyi toķtor duyarsı
 I/04/65 orayı götürü. öle ölü duruyo. vaķıtımı geçiriyorum ben di bu yaşı.

I/04/67 **SGA: Şey bu sizin annenizin zamanında hayat nasılmıştı? ZÇ:**

I/04/68 benim_annemin mi? **SGA: Hı, o zamanlar nasılmıştı? ZÇ:** 'aynısı işdi
 I/04/69 annem çapılıyı çapılıyı. **X:** hayvancılınan ğardeşim. ekmek pişir, yimek
 I/04/70 pişir, çoban baķ, adamıñı baķ, çolūñu çocūñu baķ. ölü öle. **ZÇ:** altı deni
 I/04/71 çocuk böyütmüş_anam. eñ bö_ükleri benim. anam geçen sene öldü.
 I/04/72 **SGA: Hı, iyi yaşamış. ZÇ:** kaç yaşındıydı? **X:** bilmeyon. **ZÇ:** doķuzan,
 I/04/73 doķuzan sekiz yaşında. **X:** kendi tuyaleti gidēdi burdan. burda yatırıdık
 I/04/74 ğalka tuyaletine gidē gelirdi. bölegen iki üç gün_çinde hastalandı, öldü.
 I/04/75 **ZÇ:** ölüvedı birden. pıt pıt tuyaletini gidēdi. 'getdik buruyu istedi, buruyu
 I/04/76 'getdik. şeyirde ğız ğardaşım vardı onun yanında, yanda dururdu. olan
 I/04/77 ğardaşım müdür çanaķkalidi. ölunuñ biri mü_ēndis, biri belediyēde.
 I/04/78 sular, şiydimiş bilgisayardı. benim ölumuñ da işçi servisi va. işçi gececi
 I/04/79 getirir, sabahcıyı götürür berden. sararıñ_ışçi_ındirir_eskişeyirde.
 I/04/80 ölumuñ da ölü bi işi. **SGA: Sağolasın Zeynep Teyze, ağzına sağlık. Çok**
 I/04/81 **teşekkür ederiz. Bize ne güzel anlattı.**

GÜNYÜZÜ – Kayakent

Kaynak : Nazlı Dumanoglu, 68, ilkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, aile hayatı, köy hayatı

I/05/01 **ND:** hoşgeldiniz gızım. **SGA:** Hoşbulduk teyze. **Napıyorsun?** **ND:** eyiyin

I/05/02 yayrum. **SGA:** İyisin? **ND:** iyidir işde. **SGA:** Ne dedin sen ben

I/05/03 **anlamadım. Mani mani ne aldı, kim?** **ND:** benim urda hani vural var ya,

I/05/04 o benim yi enim. bu da yi enim. adam beyiñ yi enneri. benim sene

I/05/05 beyim gideli şu. üsdündeki 'geşlī, altındaki yaşlılī. bi sene oluyo gideli.

I/05/06 **SGA:** Allah rahmet eylesin. **Başınız sağolsun.** **ND:** şordā ikimiziñ. o

I/05/07 gitdikden sōna bi şey söylece im yok. o benim yi en dedi ki mani ne

I/05/08 söylecekler sāña. benim maniye dēdim amcañ aldı gitdi dēdim. yalnız

I/05/09 buyursunnar gelsinner dēdim. **SGA:** Yok teyze sen istemiyorsan söyleme.

I/05/10 Eskiden bilir miydin maniler falan? **ND:** biliyidim amma 'sölemen.

I/05/11 **SGA:** Söylemezsin şimdi yok hiç şey yapma. **ND:** söylemiñ yayrum

I/05/12 yaram ta.. tāze. hanī amcañ gitdi söylemen. **SGA:** Yok söyleme öyle. **ND:**

I/05/13 'yalñız ne şī derseniñz ğarnıñz açsa doyururun. 'çayınızı, ğayfeñizi

I/05/14 yaparın. hoş geldiniñz, sefā geldiniñz. belediye başğanıñ ben dēzesiyin.

I/05/15 eseniñ dēzesiyin. ese başğanıñ dēzesiyin. biz işli dışlıyıs. benim beynen

I/05/16 onuñ hanımı ğardáslár. ben de onuñ dēzesiyin. belediye başğanıñ

I/05/17 dēzesiyin ben. **SGA:** Öyle mi? **ND:** évet. **SGA:** Dedem nasıl vefat etti,

I/05/18 **yaşlılıktan mı?** **ND:** 'yaşlı de idin yayrum dā atmış segiz yaşındı zayıf

I/05/19 dā yaşlı dē idin ama ğalbinden amelīyetden kaçmadı. kaçmadı kusum.

I/05/20 **SGA:** Allah rahmet eylesin. **ND:** sa ol. **SGA:** Kollarına ne oldu öyle

I/05/21 **teyze?** **ND:** ğollarım māvile.. ğılçal damarlarım incēymiş de

I/05/22 haP çince bōle oluyor yayrum. **SGA:** Kan sulandırıcı mı içiyorsun?

I/05/23 **ND:** yok. bayā haplādan da iç.. hapım da çok. inne vururun, yannarım

I/05/24 yōrūmez yayrım. manim neyin her şeyim çōrdun amma **SGA:** Ya. **ND:**

I/05/25 hā şimdi söylemiñ yayrum, söyleyemin. **SGA:** Tamam. **ND:** buyruñ ğısım.

I/05/27 **SGA: Şunlar senin çocukların mı teyze? ND: şu rēsimdekiler mi? SGA:**
I/05/28 **He. ND: şu dē_ıl. şu vuralıñ babası. şu da vural. şu da ölüm. şu dā**
I/05/29 torunum, şu da ābeyim. şu da ābeymiñ ğızı. şu da torūnum. şu dā gine
I/05/30 ābeymiñ ğızı. vuralıñ ğārdeşi. bu da görümceminki gendi gendimize
I/05/31 akrābamıs. o ölümüñ _işde biri o, ā biri şū. biri dē şu. nērdeydi mafiret ā
I/05/32 şu. 'esgişe.. siz nerelisiniz? **SGA: Biz Eskişehir'den geliyoruz ama ben**
I/05/33 **Nevşehirliyim. ND: benim_olanıñ biri esgişere yiñi gēldi. gelin hemşire.**
I/05/34 şeyim de ölümün biri ankaradaydın. şimdi şeye gitdi 'ğaysēriye gitdi.
I/05/35 devlete geçdi. sen benim sesimi mī alıyon yōsam. **SGA: Evet. ND: alma**
I/05/36 ğuzūm. **SGA: Biz onu yazmamız lazım teyze. Ben senin ne söylediğini**
I/05/37 **nasıl aklımda kalsın? ND: hani ne söyleyin yāyrum. amcañ gitdikden**
I/05/38 sōna bi şey söylece_ım yok. derdim çokdur hangisine yanayın diye
I/05/39 mu_azzez türūñ bi sesi vardın_esgiden. derdim çokdur hangisine
I/05/40 yanayın, sōleyēmiyin yayrum. çocuklarıma ömür vērsin_allah. **SGA:**
I/05/41 **Amin. ND: günneri gün_ōssun iki gelñim var. dört_torunum var, iki**
I/05/42 ölüm var. allā_ım cümneniñ_ömür virsin yayrum. 'çay mı ğoyum, ğayfe
I/05/43 mi? **SGA: Türk kahven var mı teyze? ND: var tabi. SGA: Eğer Türk**
I/05/44 **kahvesi yaparsak birlikte yapalım, birlikte içelim. ND: ayīb_ēdiyōñ. her**
I/05/45 şeyim var. yalnız bi tek_ıamcañ yok. **SGA: Ona da Allah rahmet eylesin.**
I/05/46 **ND: amcañ yok yayrum. SGA: Allah evlatlarına sağlıklı ömür versin.**
I/05/47 **ND: amīn. cümneynen ğuzum. SGA: Allah evlat acısı vermesin. ND:**
I/05/48 evet. allah yayrularımıñ_ıacısını gösdermesin. **SGA: Amin. ND: onuñ da**
I/05/49 mekānı cennet_ossun. yirlerde yatmasın, nurlarda yaıtsın. **SGA: Sen onu**
I/05/50 **çok seviyorsun. ND: çok severdim yayrum. dört_sene sēvdim de**
I/05/51 babam_ıanam virmediler_ıoña. 'ğaşmadım yalnız. ğöñülsüz vardım.
I/05/52 amma beyim çok_ıiyidın. çok güzelidın bak_üsdündeki_ıilk
I/05/53 vardım_ıayhan_ışığ gibi görüyom_ımu? **SGA: Dört sene sevdin. ND:**
I/05/54 dört_sene nişan.. dört_sene sevdim. dört_sene de nişanı durdum.
I/05/55 esgiden nişanı durulardı. ğırk beş sene oldum_ıevleneli. **SGA: Niye**
I/05/56 **vermek istemediler? ND: virmediler_ıışdē, burlarıñ_ıaÇık ğaynatamgiliñ**
I/05/57 ğafalladı virmediler_ıisdemediler. ben de varacan sēvdim dedim.

- I/05/58 vardım, ammā hanī mutlu ol.. çok mutluyduk. çok mutluyduk. şey, itmē
- I/05/59 hiş kühürü neyin yapmazdın. mekânı cennet, ossun, ilâhi nurlarda yatşın.
- I/05/60 yirlerde yatmasın. **SGA: Amin. ND: amma olmadı. SGA: Olmuş teyze**
- I/05/61 **kırk beş sene çok şükür. ND: olmadı** güzum kırk beş sene durdu ama
- I/05/62 keşge bi altı sene dā duruvuraydın şöyle yanımda. yinī óbür bahçeye kapı
- I/05/63 tağdırdık da uña adam ararın, usta ararın yani sulamaya.
- I/05/64 yi, enimiñ, ustaları vardın burda, o bakçal yāves bi te bi tanır mısıñıs de
- I/05/65 yāvese vardım da. yāvesiñ de dēzesiyin. kızum bi dene usta yetir de şu
- I/05/66 ğapınıñ, ardı önünü suvadırı vuram diyı. size şeker mi dutuyon, loğum
- I/05/67 mu dutuyon ne istersin? **SGA: Sen ne tutarsan biz onu isteriz. ND:**
- I/05/68 tamam. oldu güzum. yāyrum sesimi alma bak. belediyelēde dinnerler de
- I/05/69 'āyib, olur. **SGA: Yok yok yok teyze. Bizim belediyeyle falan. Biz**
- I/05/70 **üniversiteden geliyoruz. ND: nābacāñız şindi benim sesimi selenimi.**
- I/05/72 **SGA: Sonra yazacağız biz işde. Eski kış günleri nasıl geçirdi? Bir taneyi**
- I/05/73 **paylaşalım mı biz? ND: 'hayır. ğabul, itmen. birerleş ye.. ben.**
- I/05/74 birerleş, alıñ bakıyım bi bakıyım bi. bū esgişeriñ loğumu güzum. **SGA:**
- I/05/75 **Ben küçüğü alayım. Şurada küçük varmış bir tane. ND: hiç güçü yok,**
- I/05/76 hepsi büyük. püsküt veriyin mi? **SGA: Yok sağol. ND: kimde yidiñiz**
- I/05/77 yimek? **SGA: Bir önceki köyde. ND: gümüşğonağda. SGA: I ih. Neydi?**
- I/05/78 **ND: ğüñyüzü var, bedil var. SGA: Şöyle dağdan ... Sİ: Gecek'te yedik.**
- I/05/79 **ND: hı? Sİ: Gecek'te yedik. ND: gece de, il dā çağmağ, o yanni. SGA:**
- I/05/80 **Yemeği orada yedik. ND: hē yime, i orda yediñis, tamam kısım. SGA:**
- I/05/81 **Buranın kışları soğuk oluyor mu teyze? ND: ğışları so, uğ, olur tabi**
- I/05/82 yāyrum. ğar çoğ, olūsa ğış da so, uğ, olur. 'esgiden zoba yağardığ gine
- I/05/83 zoba yağarıs. fağat ben hanī bi senedir ğal.. néyse. **SGA: Sobayı nereye**
- I/05/84 **koyuyordunuz diye bakıyorum. ND: Sobayı buraya ğoyarın dā orda eşiğ.**
- I/05/85 şu şiyiñ yerine ğuyarın, oraya, ğoruz. bu odaları açarın her, oda hepsi
- I/05/86 ısınır. zobaynan. fağat şindi amcañ, olüvirince büyük, olum ğomadı
- I/05/87 anğaraya gitdim. **SGA: İyi olmuş yalnız kalmadım. ND: orda beş, ay**
- I/05/88 ğaldım. beş, ay sōna ğeldim. burdā yazın gelin deyı. benim cevizim çok,
- I/05/89 ceviz vereyin size amcāyiñ yerine hediye sunsun yiñi. **SGA: İnşallah.**

- I/05/90 **ND:** dā o, şindi ğışın_öraya ankaraya gitdim. ölumuñ yanına.
- I/05/91 büyüğ_ölumuñ yanına. bu sene de güççük_ölum güvennikçiye girdi
- I/05/92 eşğişere gelin hemşire çocu_ıa baķacan_orda. çocu_ıa baķıcı çocuk
- I/05/93 de_ıl de keyfimiñ_adı, āzımıñ dadı. sadun duman_ölu orüya, burda
- I/05/94 arķada vural duman_ölu. bu da yāsin duman_ölu. **SGA: Senin soyadı**
- I/05/95 **da mı Dumanoglu?** **ND:** evēt, 'nazlı duman_ölu. **SGA: He anladım.**
- I/05/96 Torununa eşinin adını verdin, dedenin adını? **ND:** tabi. benim_adı
- I/05/97 büyüğ_gendi adı. şindi dē büyüğ_ölumda nazlı. küççük_ölumda da
- I/05/98 sā.. sādun var. **SGA: Ona bakacaksın yani.** **ND:** oña baķacan ğızım.
- I/05/99 gidēcen ğışın_eşğişere. neyse, sobāyī gine güzün ğurarın dā gitmeden.
- I/05/100 odam_ışcacığ_olur. ğurarın, yaķarın işde iyi hoş_ev, içi boş_ev. amcañ
- I/05/101 gidince ev boşaldı, kimse ğalmadı. **SGA: Ebe nasıl seviyormuşsun sen,**
- I/05/102 **ne güzel.** **ND:** çok çok. çok severdim yayğım. çok severdim. **SGA:**
- I/05/103 **Eskiden kışları nasılmıştı? Şimdi ...** **ND:** esgiden ğışlar dā
- I/05/104 bizim_ıfaķlīmızda çok ğış_olurmuşmuş. yāni ğar bi metire
- I/05/105 olurmuşmuş. olurdun ben biliyoyun. faķat_ondan sōra şindi ğışlar fazla
- I/05/106 olmāyor. hele bu ğış hiç_olmadı. yani ben_ankarada hiş ğar görmedim.
- I/05/107 şōle dışadan balķondan bağdım. hani fazla öle bi ğar yok. burüya da ğar
- I/05/108 zamanı ğelmedim so_uğda. esgiden ğışlar çoğ_olurdun_anam.
- I/05/109 şindig_olmāyo esgisi gibi. **SGA: Eskiden yakacaklar falan nasıl**
- I/05/110 yapılırdı? **ND:** esgiden_ı seni esginiñ ğışlarına baķma yayğım. çok
- I/05/111 zor_olurdun yāni adamı olmayannar. adamı olannar bizim gibi emekli
- I/05/112 olannar 'kōmür_alırdın. odun_alırdıķ. yāni iyī geş.. ğış geçiridik. **SGA:**
- I/05/113 **Fakirler?** **ND:** unnarı da allah ğorusun. unnarı da allah ğorusun ğuzum.
- I/05/114 **SGA: Onlar nasıl yaparlardı ısınmalarını?** **ND:** işde onnar da
- I/05/115 ısınır_amma fazla ısınmazlar. seniñ gibi fazla ısınamazlar. **SGA: Böyle**
- I/05/116 **tezek falan yakarlar mıydı?** **ND:** 'tabi. tezek davarcılar tezek yaķallar.
- I/05/117 unnar ra_at ... ama teze_ıñ kōmürü tozu çoğ_olur. **SGA: Hı.** **ND:** tabı
- I/05/118 yaķınca toz_olur, eve bütün toz çüker. kōmürüñ tozu öle fazla olmaz.
- I/05/119 ā_ıa öle yayğım. amcañ bi sene de ğalivirāydın, bi beş sene dā ğaliviraydı
- I/05/120 yiterdik. felek ğomadı. ameliyete gitdik, orda ğalivirdi elimize virividiler.
- I/05/121 **SGA: Nerede oldu ameliyatı?** **ND:** eşğişerde. **SGA: Eskişehir'de.** **ND:**

- I/05/122 evlerinin_önü mermer döşeli dokturlar geliyor eli şişeli yağrum.
- I/05/123 verivediler bize ámcáni. he ğuzum. sen ne ğonuşman gözel ğızım? **Sİ:**
- I/05/124 **Hocam konuşuyor ben dinliyorum.** **ND:** meselá bunnarı nē_ıyabacānız
- I/05/125 sati sōledik ğonuşduk. **SGA: Biz bunları yazacağız. Mesela Kayakent**
- I/05/126 **eskiden böyleymiş.** **ND:** hē esgiden 'tabī. **SGA: Diye anlatacağız. O**
- I/05/127 **yüzden eskileri soruyorum.** **ND:** sular, evde sular yo_udun. 'esgiden. şu
- I/05/128 aşşada çeşme var. o mā_alle ordan getirdin suyunu. bī de biz cam_äl..
- I/05/129 cam_ältü dēris şuruya caminiñ_ältında. ordan_älırdık. gendi anamgil de
- I/05/130 ğızıkān da ben ğızıkān ğuyulardan_älırdık suyu. çeşmelerdē su mu
- I/05/131 vardın şindiki gibi yāıırum. şindi ü şiy çok da saltanat çok, ömür co..
- I/05/132 ömür_az. ömür bitiviriyor. 'esgiden ömür ço_udu saltanat yo_udun bu
- I/05/133 ğadar böle. **SGA: Çok mu yorulurdunuz eskiden?** **ND:** 'tābi. bi de
- I/05/134 yōlmaya giderdin hani yolmalar vardın, ekin_ekellerdin. mercimek,
- I/05/135 bırçağ, 'arpa, buyday ekellerdin. ben yolmaya fazla gitmedim de yani
- I/05/136 ablalarım neyin çok gitdile.. gitmişler. yolmaya. **SGA: Nasıl**
- I/05/137 **gidiyordunuz atla mı, arabayla mı?** **ND:** ne atı, at_arabañ mī var?
- I/05/138 esgiden ğānı varmış, af_ıdersiñ eşşekler varmış. onnarnan giderdiñ. seni
- I/05/139 şō ta ğırlara giderdig_o çağmağdan_o yollara. ömür tükedicidiñ yağrum.
- I/05/140 şindiki gibi di_ildiñ ya saltanat şindi. amma kısa. amma ğısa. **SGA:**
- I/05/141 **Elektrik olmadan önce ne yapıyordunuz, gelmeden?** **ND:** lamba yağardık.
- I/05/142 ğaz_älırlardı, ğaz_älırlardıñ babamgil. lamba yağardık. dā benim gelin
- I/05/143 geldimde alettirik yo_udun burda. ben ğara lambaya geldim. yoğarı evler
- I/05/144 de bizim, orda lambalarım neyim var. lamba yağardık. fağat şindiki
- I/05/145 cennetlig_öldü_amma mu işde hayat şartları de_ışdi ğuzum. **SGA:**
- I/05/146 **Eskiden sohbet çok muydu kışın?** **ND:** çok. ço_udun. **SGA: Ne**
- I/05/147 **yapardınız akşamları toplanıp?** **ND:** akşamları toplasırlardıñ mu_abbet
- I/05/148 yapalladıñ. ğonuşurlar. şindi mu_abbet ğalmadı. yani kimse kitmeyē
- I/05/149 herkeş fazla. 'şērdeki gibi af_edersin burada. işde ben saña āşama
- I/05/150 misāvirlie gelcen, teleyon_eden. o da buyur gel dir. hani esgisi gibi
- I/05/151 ğalmadı ğuzum. esgiden daha iyi dā iyimişmiş_esgiden. meselá
- I/05/152 annemiñ babamıñ günündeyken. tandır yağālaırmışmış burdā, o eviñ
- I/05/153 sa_ıbini ebeye ğoca ebeye şō ğoca ebeye. o tandır

- I/05/154 yakarmışmış_eviñ_ortasına. ora toplarırlarmışmış_ona. tabi ben
- I/05/155 bilmen. o_ebe yüz beş yaşında öldü. bu yandağı kayınnam, o
- I/05/156 kayınnamıñ ğayınnası. **SGA: Etrafına toplarırlarmış. ND: toplarırmış**
- I/05/157 hısıımı akrābası. ebe ā_a ğarısıymışmış. 'arif_ā dirlermişmiş. ā_a ğarısı
- I/05/158 toplarırlarmışmış_ışde şū benim_esgi eviñ_altında. orda yakallar, ebe
- I/05/159 bişiri ebe saltanatlı güzel_ıdin. yakışaklıydın. esgiden elbise, enteri
- I/05/160 giyerlerdin. biz_ona enteri diris. 'böle derme falan giyelerdin. fağat
- I/05/161 şindī bi şiy ğalmadı ğusum. **SGA: Neler anlatırlardı? ND: ne bilen ne ne.**
- I/05/162 e onnarı bilmēyon ben. bizim_eve toplarırlarmış da ben
- I/05/163 babamıñ_evindeydim. **SGA: Eskiden böyle dedikodu yoktu değıl mi**
- I/05/164 **teyze? ND: bu ğadan yō_ıdun ğuSum. SGA: Değıl mi? ND: hē. SGA: İş**
- I/05/165 **çoktu. ND: iş çok. pasak çok. şindiki gibi temizlik yok. nērdē? duvarı el..**
- I/05/166 elinnen suvān böle. 'esgi hayat hayat de_ıldin ğuzum da işde ömürler
- I/05/167 geşdi. **SGA: Ama eskiden de işte böyle insanlar kötü söylemezmiş,**
- I/05/168 **dedikodu yapmazmış. ND: yapallādın gine yapallādın ğuzum da. SGA:**
- I/05/169 **Var mıydı? ND: olmaz_olur mü? yapallādın da şindiki gibi dē_ildi.**
- I/05/170 **SGA: Şimdi daha çok. ND: daha çok şindi ğusum. SGA: Boş oldukları**
- I/05/171 **için mi? ND: heralde tabi işe gitmiyor ya ğadınnar. yolmalı su.. yolmaları**
- I/05/172 varsa şiyler, urfalıları getiriler, yoldurula gideller. **SGA: Evet. ND: şindi**
- I/05/173 yok. ğadınnar evde şindi. ıra_ıat. davarı varsa sa_ār. onu bakar. davarı
- I/05/174 yok benim gibi 'ēsnaflara yok bi_şī iş. **SGA: Doğru. Teyzeceğım ben**
- I/05/175 **yapayım kahveyi sen yorulma. ND: biyenmen mi ğuzum? SGA:**
- I/05/176 **Beğenirim ben sana kıyamadım. ND: ama beğ yaparın sen de gel yanıma.**
- I/05/177 **SGA: Geleyim ben de sana. ND: ē aş bağam da bi konuşdur bağam dur.**

HAN – Akdere

Kaynak : Şerife Toptaş, 52, ilkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, eğitim, aile hayatı, köy hayatı, düğün

I/06/01 **SGA: Adın ne teyzeciğim? ŞT:** benim adım şerife topdaş. **SGA:**

I/06/02 **Şerife, kaç yaşındasın? ŞT:** atmış bir döumluyum, elli iki

I/06/03 yaşındayım. **SGA: Elli iki yaşındasın? ŞT:** elli iki yaşım.

I/06/05 **SGA: Okul var mı okul? ŞT:** ilkoğul. **SGA: İlkokula gittin, köyde var**

I/06/06 **mıydı okul? ŞT:** bu köde vardı oğul. **SGA: He, köydeki okula gittin? ŞT:**

I/06/07 ködeki oğulumuza gitdik. köde oğulumuz vârdı. **SGA: He.**

I/06/09 **ŞT:** benim bû gayı köyündenin. şu ilerisinde bu köyüñ. ben gayı

I/06/10 köyündenin. **SGA: Buraya gelin mi geldin? ŞT:** gelin gēldim burayā.

I/06/11 **SGA: Kaç yaşında gelin geldin? ŞT:** on yedi yaşında gēldim. dört tâne

I/06/12 ölüm var. **SGA: Maşallah, maşallah. ŞT:** ölüm var, olannarım inegölde.

I/06/13 kötecide ğarsonnuğ yapıyodu şef ğarsonudu. şimdi biri dükgán aşdı.

I/06/14 gine biri şef. gine biri ğarson. üç tâne. **SGA: Şey, bu köy Yörük köyü**

I/06/15 **mü? ŞT:** yörük köyü. **SGA: Kayı köyü? ŞT:** gayı köyü manaF. **SGA: Sen**

I/06/16 **Manav mısın? ŞT:** manavım. **SGA: He Manav olarak gelin geldin**

I/06/17 **buraya? ŞT:** e manav olarak yörük köyüne gelin gēldim. **SGA: Alıştın**

I/06/18 **mı, kolay mı? ŞT:** alışdım ya, pek yakın mesāfemis. alışdım, güçükken

I/06/19 de gēldime şimdi kendi köyümden iyi geliyo başa burası. kendi

I/06/20 köyümde on altı, on yedi, bu köye geleli yetmiş altıda gēldim, dē otuz

I/06/21 beş, otuz altı sene oldu, otuz yedi sene. bu köye dağā iyi alışdım.

I/06/22 isannarı iyi. **SGA: İyi mi? ŞT:** iyi iyi. iyi isannarı.

I/06/24 **SGA: Bu inekler senin mi? ŞT:** he he benim. **SGA: İyiymiş. Maşallah.**

I/06/25 **ŞT:** hı hı güdüyos işde. **SGA: Sen getirdin buraya, alıp götüreceksin?**

I/06/26 **ŞT:** getirdim hē ōlen_üsdü götürüyom_acığ ğapatıyum. ōlenden sōna
I/06/27 getiriyum geri ũe yapıyum. **SGA: He bi daha** **ŞT:** bi dā yayıyum. 'sıcağda
I/06/28 ğapayus. **SGA: Sen gel deyince geliyor mu bunlar?** **ŞT:** yo 'kendim
I/06/29 toparlarım kendin gelmezler. **SGA: Burada dere var, dere var herhalde**
I/06/30 **kuru.** **ŞT:** hı hı, dere var_ışde kōprü. ũu aşāsında 'çeşme var, ordan su
I/06/31 içerler. **SGA: İsimleri ne bunların?** **ŞT:** hep_ısımleri var. **SGA:**
I/06/32 **Hayvancılık yapıyorsunuz başka? Tarla, bağ bahçe var mı?** **ŞT:** tarla, bā
I/06/33 bāçe sulamamız yok. ğır kō_ü, orman kō_ü. arpa ekiyoz, būdāy_ekiyos.
I/06/34 nohot_ekiyos. başğā bi ũey_ekmēyos. **SGA: Sen gelin geldiğinde**
I/06/35 **buradaki ormanlar böyle miydi, daha mı çoktu?** **ŞT:** daha çoğdu burlar
I/06/36 'kesildi. burlar bağ gine de ye.. yeñiden yerışdi. **SGA: Kim, nasıl kesildi?**
I/06/37 **Köylü mü kesti?** **ŞT:** kōlü kesiyō ormandan_izin_alıyolar, kesiyolar. her
I/06/38 sene keseriz biz. bu dālardan her sene ğışlık İtiyacımızı orman köye
I/06/39 veriyolar. kesiyos. ücretini veriyos. he depu hesābı depū. bōley depo
I/06/40 depo yapıyolar. depomuz nīzami üçüretini verib_alıyos. biz_orman
I/06/41 köyü oldūna bizlere ucuz_oluyō. ormanı olmayan kōler pahalı aleyo.
I/06/42 **SGA: Eskiden çoktu kesildi, tekrar mı çoğaldı?** **ŞT:** hı hı tekrar çō_aldı.
I/06/43 bunnar çō_aldı. daha ũu taraf_ormannarımıs 'camdır. buralar meşe,
I/06/44 ilerdeki ormannarımıs heb çam. **SGA: Şimdi şunlar meşe.** **ŞT:** hı hı
I/06/45 bunnar meşedir. **SGA: Şu kısa boylu olanlar ne?** **ŞT:** unnara ārdış deris.
I/06/46 **SGA: Ardıç. Küçük olanlar şöyle hani** **ŞT:** küçük_olannar_iki bi.. iki
I/06/47 cins_ārdış vardır. bi tikenni ārdış vārdır. bi de Tikensizi vārdır,
I/06/48 ğara_ardış deris. hep_ı ufağ_olannar_ardıç işde. kimi ğara_ardış kimi
I/06/49 Tikenni ārdıç. **SGA: Anladım. Kayı köyü de mi orman köyü?** **ŞT:** ğayı
I/06/50 köyünüñ de var_ormanı.

I/06/52 **SGA: Şimdi sen hani Manav kızıydın Türkmen gelini oldun. Yörük**
I/06/53 **gelini oldun.** **ŞT:** hı hı, yörük gelini oldum. **SGA: He Yörük gelini oldun.**
I/06/54 **Benzeyen adetleriniz var mı?** **ŞT:** var. āynı ya hemen
I/06/55 hemen_ādetlerimıs. hemen hemen_āynı. bu köy_yağın_oldūna. **SGA:**
I/06/56 **Farklılık var mı?** **ŞT:** farklılık var tābi. **SGA: Neler var mesela?** **ŞT:**
I/06/57 İ_yörüklerin bizim türkler, manavlar çok duTğundur birbirlerine. ācığ

I/06/58 yörükler söldür birbirlerine. böle so_ukdur. bizim_manavlar çok hısıımı,
 I/06/59 akrabayı severler dünde, bayramda, ölümdə böle. nérde olsa anğaradan,
 I/06/60 istanbuldan her yerden gelirler. işde yörüklerde u ādet yok. artık so_uk
 I/06/61 ğannı yörükler. hêrkesiñ var bi_şeyi. **SGA: Öyle bir farklılık var. ŞT:**
 I/06/62 farklılıkları var.

I/06/64 **SGA: Yoksa düğünler falan. ŞT:** dünner de āynı hemen hemen. dünnerdê
 I/06/65 işde 'çalğılı olán_oluyo. ğırda çocukları olan gidip salonda yapıyu.
 I/06/66 kırdan_aldıñ mı, kōde oldu mu kō dünü āynı. oluyo. hı hı. **SGA: Tamam.**
 I/06/67 **Tamam teyzeciğim sağolasın. Ağzına da sağlık. ŞT:** bi şey dē_ıl. **SGA:**
 I/06/68 **Ben bir de köye doğru gideyim. ŞT:** git.

HAN – Hankaraağaç

Kaynak : Gülcan Taşpınar, 65, ilkokul; Hasan Taşpınar, 64, ilkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Köy hayatı, tanışma, aile hayatı, yemek, eğitim

I/07/01 **SGA: Fırın falan var mı sizde?** GT: yok 'yağrum vırınımız gālmadı.
I/07/02 **SGA: Ekmeği eskiden** GT: ekme_ı satın_alıyoz_ärtiğ geliyö şey. **SGA:**
I/07/03 **Eskiden nasıl yapıyordunuz?** GT: 'esgiden vırınlarımız vardı iki yerde,
I/07/04 üç yerde. **SGA: Köyün genel fırını mı vardı?** GT: evet kölü böyle
I/07/05 yaparlardı, odunnan yappārdı odunnarınan. **SGA: Her evin kendi fırını**
I/07/06 **var mıydı?** GT: şimdi mi? **SGA: Eskiden.** GT: esgiden yō yo mälle vırını
I/07/07 vārdı, bi mälle bordāydı, bi mälle de bordá. mälle mälle vardı, iki mi üş
I/07/08 mü vırın vardı. ě unnā da kimi öldü, kimi da_ıldı ölü, gızı da_ıldı, ebe
I/07/09 dede gāldı. unnarınan duruyoru.. imdi de satın_alıyoz hiç_ıden yok.
I/07/10 idersek bi cērannıya bi tabak soğuyos. **SGA: Bakkala da**
I/07/11 **gitmiyormuşsunuz, nereden alıyorsunuz?** GT: bağalımız dā bö_ün gayı
I/07/12 Pazarı deris, Pazarcılarımız geliyo. öte berimizı alırız, aylıya_cek
I/07/13 çivtelere bile gitmeyis. aylıklarında giderler dedelerimis. ... **SGA: Köy**
I/07/14 **pazarı kuruluyor yani.** GT: evet, kö pazarı havtada güruluyü. ě_şindi
I/07/15 gayı deris işde gayıyā gelen borıyı ölen sāt_on_ıkide gelirler. **SGA:**
I/07/16 **Kayı diye bir yer mi var?** GT: evet, gayı diye bi kö var. **SGA: Köy var,**
I/07/17 **siz o köye gidiyorsunuz.** GT: kö var. ağdere vār, ağdereniğ_o.. üş şöle
I/07/18 da_ıñ dibinde kö var gayı diye. u gayı denen köyün_ıç.. şēsi pazarı gelir
I/07/19 hēr çarşamba. oráyıdan gāğkan bōruyu gelir, bordan da gāğkan bārdağçıya
I/07/20 gider. böyle dolaşa dolaşa gidērlē. açık_arabalarınan. gelirler 'satış
I/07/21 yaparlar. **SGA: Her şeyi buluyorsunuz.** GT: hē. Sebzemiz gelir, meyvam,
I/07/22 gürumuz gēlir. alır, herkeşe yetiyi.. birer türlü, ikişer türlü, yarısı havtaya
I/07/23 bi dağā_alırs. hindi öle. başga bi şeyimiz yok. göyun, güzu yedik. çoluğ
I/07/24 çocuk dā_ıldı göyuna güzuya da bağamoz dedeynen. herkeş_öle. bi
I/07/25 dede bı gāldı, bi ya bi ebe gāldı, kimimizin gārsı öldü, kimimizin göcası

I/07/26 öldü. bölé işde yāni dōru duran dōrt beş gelinimiz va kövde.

I/07/27 genc_olalak. otuz beş kırk yaşlarında gelinimiz va ... bir_iki, üç ya dōrt

I/07/28 ya beş kişi gelin va işde bu ğada.

I/07/30 **SGA: Teyze senin adın neydi?** GT: benim gülcan taşpınar. **SGA: Gülcan**

I/07/31 **Taşpınar, kaç yaşındasın?** GT: işdē atmış beş yaşındeyin. beyim atmış

I/07/32 dōrt, ben_ atmış beş. **SGA: Altmış beş yaşındasın. Tamam.**

I/07/34 **GT:** evet. āstım va bende devamlı işde hasdalığ çekiyon ben. adamlan

I/07/35 ğavğā_ ediyoz izmire gidem ... gitmēcin diyi ā iki_ inēmiz ğāldı ununnan

I/07/36 idāre oluyoz_ işde. **SGA: Çocuklarının yanına mı gideceksin İzmir'e?**

I/07/37 **GT:** gitmēyoz, gitmem dēyo. bizimkiler_ alışğan de_ il orala. ben kendim

I/07/38 gidiyōrüm harmandan ğakdım mī çocuğların yanına. öle.. işde. yaşayoz

I/07/39 bağam.

I/07/41 **SGA: Harmanda nasıl yapıyorsunuz?** GT: harmandanı işde çoluğ çocuk

I/07/42 geliyo, toplayıveriyo. **SGA: İzmir'den mi geliyorlar.** GT: evet izmirden

I/07/43 geli.. iki gelinimiz_ iki ölumuz vā_ işde torunnarımız va. biriniğ çoçū

I/07/44 daha yok dōrt sene oldu evleneli. olmēyo. **SGA: Olur daha yeniymiş**

I/07/45 **evlenmeleri.** GT: olur da_ işde ben hasdayın ölüvesem kalıcık. **SGA:**

I/07/46 **Aman ne ölümü, kalımı düşünüyorsun.** GT: ē ölüm bizim_ için a ğusum.

I/07/47 **SGA: Herkes için onun yaşı yok ki.** GT: hā bi de e_ biçig_ görmeden

I/07/48 biz_ ölecez yāni. **SGA: E ancak toparlarlar.** GT: bağının dēyon

I/07/49 bağınmıyolar da çalışıyolar ğız. gelin de hasdānede çalışıyo_ olan, olanığ

I/07/50 dá_ işi yok. benim_ öluma bi_ iş buluveyiğ. **SGA: Olur, inşallah. Keşke.**

I/07/51 **GT:** inşallah. işde gelin şēde çalışıyo, ... hasdāneniğ_ adını da

I/07/52 biliyodum_ unutdum. izmirdē. **SGA: Üniversite hastanesi mi?** GT: ha?

I/07/53 **SGA: Üniversite hastanesi mi?** GT: üniversite de_ il yayrım. **SGA:**

I/07/54 **Devlet hastanesi mi?** GT: yō yo. **SGA: Neyse bir tane hastane.** GT: özel

I/07/55 bi hasdāne. **SGA: Özelde çalışıyor.** GT: şeyde. ... bacım. ğıs.. biliyom dā

I/07/56 işde unududim ğāli. orda çalışıyū hindi ğocasını da yanına alayım

I/07/57 dēyo, işdē o_ ğün sözlüleri vardı gene cumārtesi ğünü. şēye sınavlara

I/07/58 girdi, yā bilmiyom vallā orayı aldirácın diyo gelin. unu da bi_ış
 I/07/59 beceremedik mi bilmiyom gene de habarım yok. **SGA: İnşallah olur. GT:**
 I/07/60 inşallah. görevliyen_aldıracığ borayı hasdāneye. yalnız gidip gelemiyo e
 I/07/61 orta_okulu okudu, ā bu babası benim güccūñ gelinim. orta_okulu
 I/07/62 okutdu biz_aldıg_ız gelini hindi liseyi 'kendi okuyyo_orda dışdan.
 I/07/63 **SGA: Ey maşallah. GT:** okuyyo okuyo çoğ şeyi gelinim de işde bi
 I/07/64 çoçümüz_olmadı. **SGA: Olur olur. GT:** ne bileyin_a yağrum, olur
 I/07/65 mu? **SGA: Olur olur daha erken.**

I/07/67 Şey bu Yörük yemeği ne var sizin? **GT:** yörük yeme_ı bulgurumuz vā,
 I/07/68 göcemiz va. işde unnarımız va, bizim yörük yeme_ı başga. göbekli dēriz
 I/07/69 hamırdan yaparız. bükmeli yaparız, ekmek yaparız. ceyrannı vırınnarda
 I/07/70 işde. alıyoz bunnardan böle vırınnarı. **SGA: Göbekli nasıl bir şey? GT:**
 I/07/71 e_arasına mērcimek ğuyarı, patátis ğuyarı. **SGA: Bir tarif et bizim**
 I/07/72 **yapacağımız gibi. GT:** yağrum şindi, hindi yazarız bezelerimizi hamırı
 I/07/73 yumurus. aralarına yā ekeriz, unu_üsdüne mērcimek_ekeriz bi dā
 I/07/74 goruz bezeleri. siziñ gelecēñizi bileydin, ben idiveridim size bi yalı
 I/07/75 göbek. **SGA: Oho. GT:** yā. **SGA: Kısmetimiz yokmuş ne yapalım. GT:**
 I/07/76 e_vallā bilmem sizin gelceñizi bileydin. öle yaparız hindim, yarın
 I/07/77 biçerciler gelécik. hep yalı yapar millet zobanı_üsdünde ve
 I/07/78 guzenelerimiz vādı. gözleme dērler, gözleme yaparı patáleyē. sovannan,
 I/07/79 maydanozunan ... pendir satın_alıyoz hep. unu da yumurtayı
 I/07/80 satın_alıyoz, para 'yetmēyo. hep satın, hep satın. **SGA: E sütü gönderdin**
 I/07/81 **peyniri niye? GT:** ě_iki_inēmiz vardı biri sozuldu hindi. işde südün
 I/07/82 parasınnan_idāre oluyos. bi_Çik inek sā_ıyoz hindi. **SGA: Yok hayır**
 I/07/83 **peyniri. GT:** yapamēyoz yağrum gücümüz yetmiyo hāsdayın hāsda.
 I/07/84 **SGA: Doğru. GT:** hasda. şu gözüm anadan sizi bayā bi hoş görüyo yāni.
 I/07/85 şuncāz gene açığ görüyo. amaliyete gidēn dedim bakem nasıl ... gene.
 I/07/86 parā_ısdıyolar. özellere vādım mı çoğ parā_ısdıyoğā.

I/07/88 **SGA: Doğru. Eskiden mi hayat kolaydı, şimdi mi? GT:** evēli çoğ
 I/07/89 zorluklardı yāni. evelī ğāra gücünnen tutuyoduğ, elimizinen_orānan

I/07/90 yolma yoluyoduk. hindi kimler yolma_ atıyı biçer, yarın gele bir havtada
I/07/91 galkarsın. koyuveri çoluğ çocuğ gorlā, giderle. hindi golā.. yayrum,
I/07/92 eveli bizim günnerimizde diyöm ya ben dört_üş danesini dālarda
I/07/93 böyütdüm, sırtımda. yaylalarda, yorğan bussak döşsek bulamadıg hindi
I/07/94 bizim_örtüleri de gelinner_ atıyu izmirde. yā biz de örtü döşsek
I/07/95 bulamıyoduk. yapā yıkarđık çeşmelēde burlarımıza_ cağ_ıslanırdı
I/07/96 ıslanırdı. hā bu derđleri hindi çekiyos. gelinner de örtü, döşse_ i atıyo
I/07/97 dışları. yā valla yayrum_ na bizim çekdīmizi unnar çekmedi. gene de
I/07/98 çekmesinneř. hindi yataklar dolū yalnız_ içinde yatacık yok. bise de
I/07/99 gaynanamıs yatağ vemēzdi aman batırısın, e yaylalarda çamur, boğ,
I/07/100 sīdik, mırnık yāmır yārdı damlaları_ altında böyütdüm bu bōle
I/07/101 cergelerimiz vardı bōle ... damlā.. ... yıldırımı buráyā gorduğ damlādısā
I/07/102 boraya çıkartır, üstünü de esgi çuvallārdan_ örterdik. beşşiklerde öle
I/07/103 batdāniye, mutdāniye ... yok hindi her yağa batdāniye. her yağa özellik,
I/07/104 hindi gelinner bizi beyēnmiyo bile. köylü gızı āldık hiç. şerli aleydik
I/07/105 'belki bizi bēnir midi ne bilem. vallā yayrum_ esağ köylüler de öldü bi
I/07/106 şerli. kimse kimseyi telkin almıyo yāni. benim gelini_üş dane ölu va,
I/07/107 çocuğlar yazık_ öldü. ne bileyin ben. hindi çocuğlarda da çoğ bi şey va,
I/07/108 hatālar va yazık kimi oquyyo, kimi oğudamōyolar, kimini yazamō. eve
I/07/109 gıyamıyo.. aşama_ cağ dışlarda oynaşır, bizimkiler_ u zamannar öküz
I/07/110 güdüyodu. kötürüm güdüyoduğ, koyuğ guzu vardı boludu. hindi çoluğ
I/07/111 çocuğ dā.. kötü yollara sevk_ oluyo yāni. eli boşluğdan yayrum. eli
I/07/112 boşluğdan. **SGA: Doğru. GT:** eveli bizim çocuğlarımız_ öküz güdērdi,
I/07/113 kötürüm güdērdi, goş güdērdi, cambaz malı güdērdi neler vardı neler.
I/07/114 hindi vēpisini yidig_ işdig bi şey galmadı. git git geri gitdik, güç
I/07/115 yetmedikçe güç yetmedikçe. **SGA: Kötürüm ne, kötürüm gütmek? GT:**
I/07/116 āy_ işde gızuları_ kötü, ufağlarını seçerlerdi. çolū_ çocū_ önüne
I/07/117 gātārdık dā urlarda giderlerdi. oynaşa oynaşa. **SGA: Cambaz malı ne?**
I/07/118 **GT:** ě_ cambazlığ yaparlardı bāzan. ě_ bōle hayvan_ alırlar gelirlerdin.
I/07/119 cumaya_ cig, perşembeye_ ceg yayan çivtelere sürerlerdi. hindi_ u
I/07/120 eşşēm.. eşşēmiz bile yok moturunan biniyorlar hadi yallağ. vasta dolu,
I/07/121 ağıyo. beş milyona mazot_ alıyos, ağı boğu anca_ ağ ödemiyo

I/07/122 ğaldırdımız māsullar vallā ödemiyo yayrum dā iki milyara yaqın
 I/07/123 borçumuz va mazotçuya. ğaldıracız da mazot parası ödēcis, ne dēceñ. yā
 I/07/124 öle. ne deyeciñ, yoqsullūñ gide gide çok yoqsulláris yani ölemesek. hep
 I/07/125 kōde ebe, dede ğaldı yazık. birimizin ebesi öldü, kimimizin dedesi öldü.
 I/07/126 işde böyle bir iki yıl biz emsallardan ğaldı.

I/07/128 **SGA: Ebe, dede ölünce ne yapıyor; yani mesela ebe ölünce dede ne**
 I/07/129 **yapıyor? /.../ GT: ālaşıyolar yazıg. /.../ SGA: Ben anlamadım çok ses**
 I/07/130 **oldu, ebe ölünce dede ne yapıyor? GT: dedelerin işdē ...**
 I/07/131 bākur aylıkları oluyo ya çifçiligden. yatıran yatırdı, yatıramıyan
 I/07/132 yazıg üç aydan üç aya. üç aydan üç aya devlet işde para veriyō
 I/07/133 yazık. üçüz lira, dörtüz lira neyise. ununnan idāre olur işde.
 I/07/134 tarlalarını icar veriyular, ortak veriyolar ununnan iş şeydi idāre oluyola.
 I/07/135 para çolū çocū yardımcı oluyo, onunnan idāre olurlar. işde öle öle
 I/07/136 günneri geçiyō. **SGA: Yalnızlık zor. Dede çamaşırını mamaşırını nasıl**
 I/07/137 **yapıyor? GT: makineler va canım. SGA: Var mı herkesin makinesi? GT:**
 I/07/138 **var. makineleri var. SGA: Dedeler ölünce ebeler yalnız ne yapıyor? GT:**
 I/07/139 işde ebelerin aylıkları ölü işde. dedelerin de öle aynı. birbirine baqıyo
 I/07/140 işde ö çolū çocū. para.. çocuğlarının yanına gidiyolar ğış ayları bir ay,
 I/07/141 iki ay. gezip geliyular. ğapılarını kitleyen gidiyo. undan sona dā bi
 I/07/142 ay yaz ğeldi mi de ğoyup geliyolar. bi tıxım harmannarını ğaldırırılar.
 I/07/143 ununnan idāre oluyoz nölucık. maqsat gönül elemek de il mi? **SGA:**
 I/07/144 **Öyle. GT: nāpacañ işde dünyā böyle bi ölüm va. ne ğeñş diyū ne ğoca de.**
 I/07/145 benim güccüm, benim ğardášımın güccü ğırk yaşında. ğız
 I/07/146 ğardeşimiz öldü ta istanbul ğırğlar elinde. benim anám öleli atmış
 I/07/147 sene oldu.

I/07/149 **SGA: Kaç yaşındaydın sen? GT: vallā bilemem ğaç yaşında oldünü.**
 I/07/150 ölümüz as subay oldu ... öldü, ankarada oküyodu. biricik ğardaşımız
 I/07/151 vardi. ankarada okurka beni gelin etdi altı ay sōna öldü. undan sona da
 I/07/152 ğız ğardeşlerim vardi. biri bire gitdi, biri işdeydi. ā babamızı evērdik ā
 I/07/153 ... isdedimiz yerde. ğoyun, ğuzu doluydu dam dölusu sīr vardı.

I/07/154 babam_öl.. anam_öldükden sōna hep satdī. ğarıyı getdik, ğarının çocū..
 I/07/155 on yedi sene ilk ğocasından_olmadı bábama gelincē üş dane çocū oldu.
 I/07/156 yā. hindi analımız sā daħā ölunüñ yanında duruyo. babamın_evlerinde
 I/07/157 daħā yıkıldı muķul.. borda bi ben ğāldım hep_izmirdele. ğardaşım da
 I/07/158 yerleşdi_izmire. emekli_öldü ğızları da va hep_ankarada bütün. üş
 I/07/159 dene. ölu da õretmen do_uda.

I/07/161 **SGA: Şey, anneniz neden öldü, biliyor musun? GT:** anam mī, beyin fēlci
 I/07/162 dedile. u zaman doķtorların böle dadı yōdu yağrum. başımın bi yanı der,
 I/07/163 devamlıĝ bulĝur ğazanı gibi ğaynō der. belinden bi su āldılar, ikinci suya
 I/07/164 gelincē mefāt_eť.. baķamadık_ı zamannar ben de yeñi gelin_ıdım.
 I/07/165 beyim_esgerdēdi. u zaman vāsita yōdu açıĝ_arabalarinnan gider
 I/07/166 gelirdik. yā, u zaman vāsita narayodu. öldükden sōna gitdik dē
 I/07/167 arabánnan açıĝ_arabánnan. babamınan_āldık, gēldik. sabā_ca_anca
 I/07/168 getdik, anam bö.. duvarlar gibīdi yāni bi başımın_ārısı. benden sōna
 I/07/169 altı_ay yaşamadı. ben gelin_öldüm unđan sōna. de ğızlarımızı da
 I/07/170 ğırĝlar_eline vedīdi güççük ğardaşımı. u da mafāt_ıtdi hindi güçcū en
 I/07/171 güççükleri de yannarında. unu da vērdi ğardeşcāzım. baĝdı
 I/07/172 bacılarının_ıkisine de. gelinimizin. allah da unnara baĝdı. çok
 I/07/173 yoksulluk çegdi, üş dene kendi çocū var. hindi murādına erdi_amma
 I/07/174 neler çegdik. /.../ **GT:** ... ğālmış_ışde babamgiliñ şēleri. **HT:** şindi
 I/07/175 bunnarın dedeleri varımış bizim bildimize göre afıyonda. bizim burası
 I/07/176 emirdāna bālıymış daħā õñceden. sōna çiftelere geşdik, şindi hana
 I/07/177 geşdik. de_emirda_ına bālıymış_ı zaman bunnarın dedeleri afıyonda
 I/07/178 vāliyñen bunnar yönetirlerimş. **GT:** beygir gezdirilēmiş. **HT:** meselá
 I/07/179 asgere kim gidecik, hasan gidecik tamam. asgere hasanı isderlermiş,
 I/07/180 hasan ben gidecim. u_önetdikleri gidecēmiş_asgere. öteki işi varımış,
 I/07/181 gücü varımış, ğaribimiş õleymiş yāni unnarın dedeleri yönetirlēmiş.
 I/07/182 sünnü_ā, murad_ā diye 'kişiler varımış biz_ınnarı bilmōs tābi de. u
 I/07/183 evler_ınnarın_ışde u zamandan yapılmış ũ binālar banyosu, tuvaleti. her
 I/07/184 şeyi içinde. de bis_sōnadan sōnadan, ēkleyē ekleye anca bu_ınnardan
 I/07/185 göre göre bu durumlara gēldik, burası ğāldı işde, bunu da yıķam yapam

I/07/186 dedik de yıkamadık, görgümüza ellēmoz_ adamsızlığdan. çocuğlarã gelin
 I/07/187 dedig_ gelemediler, harmana varız dediler. aman dedik biz bu sene de
 I/07/188 atalım bũdayı da dedik, baçam_ allah kerim. bi burası ğãldı işde şurları
 I/07/189 kendimiz yapığ öbür tarav da bizim_ oluyo. **SGA: şurası da mı sizin?**
 I/07/190 **HT:** evet. **SGA: Orasını hayvanlarınız için mi tutuyorsunuz?** **HT:** řindĩ şu
 I/07/191 şapısı açık_ olan ... öbür taravlar hayvan ğuyuyoduğ aşır, ğoyun, ğuzu.
 I/07/192 unnarı bitirdik şimdi, bi tek ğurbannımız yok. senede üş ğurbannık
 I/07/193 satın_ alıyoz. iki çocuğlara, bi kēndimize. veriyoz biñ beş_üz lira, şe bi
 I/07/194 buçuk milyar, alıyos üş ğurban. birini sen, birini ben řesãbı. kesiyos.
 I/07/195 **SGA: Allah can sağlığı versin.** **HT:** vallã işde sãdece çocuğlarımız
 I/07/196 ğurtãrdık. unnar..

I/07/198 **GT:** yani bu dēyletiñ de bũ yöneticileri sizi yãni ne_ çin_ arãđıruyo?
 I/07/199 **SGA: Biz mi, biz bütün Eskişehir köylerindeki değişimi tespit etmek**
 I/07/200 **için. Köyler nasılmış?** **GT:** durumlarını yãni. öle mi? **HT:** köler çoğ
 I/07/201 boşaldı çoğ. köler çoğ boşaldı çoğ. yãni bi bizim köy de_ il her köy
 I/07/202 boşaldı. **SGA: Öyle öyle birkaç köy var boşalmamış biz baktık da.** **HT:**
 I/07/203 şu cevizli var, seyitġaziniñ köyü urası ğalaba boşalınmadı. **SGA: Büyük**
 I/07/204 **gördük ya. Oraya uğramadık, biz buradan başladık. İlk köy burası.** **HT:**
 I/07/205 hē. **GT:** yeni başlōñuz_ öle mi? **SGA: Bugün ilk defa.** **HT:** bardağçı va,
 I/07/206 mesēla bardağçı da boşaldı. bardağçıda biz mal ğütdük, bardağçıda
 I/07/207 bi_ iki kiřiniñ_ öñünde iki bin davar varıldı. **SGA: Eskiden.** **HT:** ēsgiden
 I/07/208 çoğ.. on beş, yirmi köpek vãrdı. **GT:** öledi ama ğãlmadı. **HT:** biz ne
 I/07/209 'çilelennen bu durumlara geldig de biz çoluğlarımız, çocuğlarımız
 I/07/210 izmire, an.. ğaçırdık allã şükür. dōru çalışdık, çolümüzü çocümüzü
 I/07/211 ğurdardık_ izmire çocuğlarımızıñ yerini yapığ. yãni hiç_ çalışmasalar da
 I/07/212 bi ekmek parasını nērden_ olsa ğazanırlar. **SGA: Doğru.**

I/07/214 **GT:** kezban_ nerde çalıřōdu len? **HT:** hasdãnede çalışıyo. **GT:** biliyom da
 I/07/215 adı ney? bu da bilmĩ. **SGA: Neyse.** **GT:** ā_ böle ağlımız da ğalmadı yãni.
 I/07/216 **SGA: Valla teyze sohbetine doyum olmaz. Sizin de ağzınıza sağlık. Bize**
 I/07/217 **çok ğuzel bilgiler verdiniz, bir sürü şey. Ama ben çok üşüdüm.** **GT:** len

I/07/218 neydi len_ö? HT: acıbadem dîl de GT: acıbadem şerdeki. SGA:
 I/07/219 Teşekkür ederiz. Teyze senin okumuşluğun var mıydı? GT: benim mi?
 I/07/220 SGA: Okul, okul. HT: var. SGA: Var mı? HT: vardı biz_okulda okuduk
 I/07/221 okulu bitirdik. SGA: Sen okula gittin mi? HT: gittik yâ beşinci sınıfı
 I/07/222 bitirdik bis. GT: o da bitirdi, ben bi sene_leveli çıktım, bu bi sene sōna
 I/07/223 çık..

I/07/225 SGA: Siz birbirinizi tanıyordunuz. GT: yō_ö zamannar. SGA: Hadi
 I/07/226 tanıyormuşsunuz işte. GT: yōk yā. SGA: Kim kimi ayarttı? GT: valla
 I/07/227 hiç_ayardımcım yo_udu bilmōm. allahıñ yazısı işde yāni. öle bi şeyimiz
 I/07/228 yo_udu. allah yazdı işde. ne desen, boş. SGA: İyi olmuş. HT: biz dört
 I/07/229 gız_ıdık bi ben_ölanıdım. bacılarımıñ biri esgişehirde, ikisi izmirde.
 I/07/230 birisi köde. bizi.. benim küçümünen bis köde gāldık_ışde ötü.. ikisi
 I/07/231 izmire gitdi. biri de esgişehirde. biz de iki ba.. bacinen ğardeş burda
 I/07/232 gāldık. şimdi de bunnan_ıyı kötü yaşıyoz bakam. SGA: Çok şükür. HT:
 I/07/233 yalnız bünüñ yirmi senedir bi asdım çatdı. işde bu durumlarda
 I/07/234 e_şimdiden sōna biz de diyoz acığ_acığ çekilem gāli her şeyde. SGA:
 I/07/235 Doğru, geçmiş olsun teyzeciğim. Biz size çok teşekkür ederiz. GT:
 I/07/236 iki_inenek gāldı iki_inēnen bakam_unu da bu yıl 'satacız bi şey gomēcēş.
 I/07/237 SGA: Onu da koymazsanız sıkılırsınız ama o zaman. GT: hē_a bu sıkılır
 I/07/238 bēña bi şe olmaz. HT: ben de alışgannık va işde.

HAN – Peçene

Kaynak : Veli Tunç, 71, okula gitmemiş; Zeki Tunç, 56
Derleyen : Erdoğan Boz, Fatih Doğru
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, eğitim, köy hayatı, camiler

I/08/01 **EB: Yaş kaç dayı? VT:** benüm yetmiş bir. **EB: Yetmiş bir. VT:** zekinin
I/08/02 de elli aldı. ha ya bö_ük ölüm benim.

I/08/04 **EB: Öyle mi? Okul var mı dayı öğrenim? Bir şey, okul okudunuz mu?**

I/08/05 **VT:** ben okul_okumadım dışādan bitirdim. okul yoğdu benim

I/08/06 zamanımda hiç. **EB: Yok muydu o zaman? VT:** yođ dū. řu köye

I/08/07 giderlerdi çocuklar. **EB: Nereye? VT:** 'aha şu ... gökçiyayla köyüne

I/08/08 giderlerdi. **EB: Peki o zaman nasıl okul yoktu, nasıl o zaman okul yoktu**

I/08/09 **da. VT:** oğul yoğdu. ben bi şükri paşanın hikā_esini birinden duydum.

I/08/10 biye kā_ıd_aldım_elime kendi kendime örendim gitdim. **ZT:** bi de eski

I/08/11 yazı bildi_çin türkçeyi ondan dađā golāy_ı oldu. **EB: Tamam. VT:** şurda

I/08/12 dayım varığı bi yirmi so.. sekis haryi yazdırdım_ımen yirmi doğus harvi.

I/08/13 a, be ce, çe, de diye, ēzberledim_ıonnan gitdim_ıasgere. asgerde de

I/08/14 hiş_ıokula vilan gitmeden kendim ektim kendim yāzđım gönderdim.

I/08/15 gelince de burđā ilkoğul diploması aldım çivdelerden. imamlık görevine

I/08/16 başlayınca diplom.. 'belgı_ıısdediler_ıilkoğul belgesi.

I/08/17 dışādan_ıaldım_ıordan. imamlı_ıa da dışādan_ıaldık öle_öle işde. yaşı

I/08/18 doldurduğ gitdik. **EB: Emekli misiniz? VT:** emekliyin tā doğsan yeğiden

I/08/19 bu yana. on_ıaltı sene olđū. **EB: Oo! ZT:** dođsanđan sona burda okul_ııři

I/08/20 bitđı. doğsana đadar vardı hemen hemen.

I/08/22 **EB: Peki dayı, köyün adı nereden geliyor dayı? VT:** vallayı bilemıcin

I/08/23 řimđı. peçene mala.. antebde mi o tarafda peçenik var heralda bi de_ıo

I/08/24 tarafda onu duyüyom_ımen. peçenikler peçenikler gelmişler burlar..

I/08/25 ī_ıyani şeyde rusyada, kavgasyada. peçenik türkleri diye gelmişler.

I/08/26 bölünmüşler han, nallıca, bizim bura. iki ırk_olmuş yani türkmen yörük
I/08/27 bi ayrı, o türkler bi ayrı. hannılar da bizinen gelmiş_aynı ordan yaşlılar
I/08/28 söylērdi. biz de yörüz derlerdi aslında ... zōna bi kırk beş, kırk sekiz
I/08/29 yıllarında aynı bōle ilçe olmuş, ğaymaķam vilān_olmuş_orda. bi yaşlı
I/08/30 adam vardı ben_orda oğurğan annatırdı. unnar ilçe olunca biraz dillerini
I/08/31 de_ıstırmışler, onnar türk_olmuş biS yörüg_olmuşuz. biz biraz ğaba
I/08/32 ğonuşurduķ yāni. **EB: Estağfurullah. VT:** onnar burda derler, biz de
I/08/33 burada deri.. borada derdik yāni. bōle bi kelimeler_ayrılır. **EB: Peki şey,**
I/08/34 **kōyün kuruluşu ne kadara dayanır yaklaşık olarak? VT:** şimdī ābamlarınğ
I/08/35 diyişlerine bakarsaņ otuz beş kırk yallı.. yaşlı yıllarını toplamışlar burayā.
I/08/36 bura bile parça parçaymış. şu akser kōyünün_ıkı parça, iki parça şu
I/08/37 da_ığ_arğasında kırk, kırk beş yıllarında toplanmışlar bura. otuz beş,
I/08/38 kırk beş_arası. **ZT:** ... şurdu yayla var. oradan ... yerleşmişler ğarağuyu.
I/08/39 **VT:** ğarağuyu diye va, ikizğuyu diye var öbür kōlülerinmiş, onnā bize
I/08/40 saTıyolar. bizimkiler gelip burıyı yerleşiyolar. oturdümüz yer bile
I/08/41 hanıñımış yāni han kōyünümüş. arāziler, ... heP. satdı, bizimkilere
I/08/42 parayla satmışlar satmışlar gitmişler_ora.. yerleşmişle. burlar yaylāymış
I/08/43 onnarınğan. onnarınğ yaylası bular. **EB: Yaylası. VT:** i_aylası. **ZT:** obo
I/08/44 olarak gelmişler_ışde_đēdim ya keklik_avına gelmişle obo olarakdan
I/08/45 bakıyolar burda esas şēdemiş de bu ihsāniye kōyü var çiftīlerin, ılıcabaşı
I/08/46 kōyü dediñ_oraya gelmişler. hamidiye hamidiyeden_oraya
I/08/47 göç_ediyolar. **VT:** hayvancılınğ üzere orlar sinek va diye kaçmışlar serin
I/08/48 yerlērē, dālara. şu ğaraçay çerkezleri de bizden sōra gelmişler rusyadan. o
I/08/49 kōmünüslik şeyi olunca hana. kaçmışlar_adamlar, onnar da ay.. yani
I/08/50 bizim yörük gibidir birez şu ğaraçaylar. asillerdir yāni iyilerdir. adamlar
I/08/51 yakışaklı yakışaklı dā da adamlar. unnar da da_ıldılar_ışde. benim
I/08/52 çocuklūmda orda yūs hāne vardı, şindi otuz kırk hāne var yok. **ZT:** şimdi
I/08/53 burda om_beş hāne var mı burda? **VT:** bura on yedi hāneyis şimdi. **EB:**
I/08/54 **Kaç kişisiniz toplam? VT:** elli bir, elli biş o ara. i_cannı īsan. **EB:** Canlı
I/08/55 insan. **VT:** ço.. ufaķ çocuğ yog, iki tāne var bebik. **EB: Canlı insan on iki**
I/08/56 **tane diyorsun. Şey elli tane. VT:** yok, elli bir elli bēş_arası. başğa zaman
I/08/57 bellemem de ben, seçim zamanı bi sayarın kendi kendime kaç kişiyiş

I/08/58 Tabi oy gullanıyo diye. **EB: Peki on sene sonra ne olacak köyün hali?**
 I/08/59 **VT:** belli dē olmas. şindi burā iki hāne gēldi belki üş beş hane dā gelir.
 I/08/60 bel.. bōle galır_ama belki on beş yirmi hāne durar. yeñice bi öretmenner
 I/08/61 var söz veren. yani evleri yeñiliyip gelicek. üş beş dane duyüyom yāni
 I/08/62 dā. **ZT:** emekli olup da gēlme şeyleri biras, ev burdā ev_olanna
 I/08/63 tāmır_ēđip de gelirlerse şimdi. **VT:** toprā olannar var. şimdi adam
 I/08/64 şeyirde diyo boş yatıp duricēme biraz çalışırım diyo. geñç yaşda ayrılıyo
 I/08/65 elli elli beş yaşların.. ben baķ 'yetmiş bir yaşıma giriyom hālā çalışıyom
 I/08/66 baķ. tarlā_ekiyom, inek yapıyom_meselā. bunnara yardımcı oluyoz,
 I/08/67 bunnarñ üçü de şeyirdeler. **EB: Peki, var mı soruların başka? FD: Köyün**
 I/08/68 **adı hiç değişmedi değil mi ağabey? VT:** de_ışmedi hiç. peçene olarak
 I/08/69 bařlamıřlā burdā peçene gālmıř_ōle.

I/08/71 **FD: Bir tane cami var köyde, onun dışında? VT:** 'esgi cāmi, yeni cāmi
 I/08/72 var_iki tāne. **FD: İki tane cami var. ZT:** iki tane, biri esgi şimđi
 I/08/73 gullanılmıyo. **FD: Ne kadar eski ağabey o? VT:** bin doķuz_üz yirmi yedi
 I/08/74 yılında yapılmış_orası. ben görevlīken yaşlılar sōlerdi. **EB: Diyorsun ki**
 I/08/75 **burası kırk beşte toparlandı, nasıl olacak öyle? VT:** ya_u kırk beşde de
 I/08/76 üş beş hāne beş hāne gelmişler gelmişler. bi yāřlı bi zēngin_adam bunu
 I/08/77 yapıdımış yani hasan_ā diye. oba olarak gēlmıř. **EB: Oba. VT:** he he.
 I/08/78 **FD: Okul var mı ağabey köyde? VT:** oķul var dā işde boş yani. **FD:**
 I/08/79 **Kapalı. VT:** kapalı. **FD: Taşımalı eğitim var şimdi. ZT:** taşımalı e_itim
 I/08/80 de yok şu_anda kimse yok. taşımalı e_itime de kimse yok. **VT:** oķulda
 I/08/81 on sene de cā.. namaz kıldık biz. bū cāmī arızalanınca. **FD: Öğrenci yok**
 I/08/82 **yani okulda hiç? VT:** yok yok yok hiç yok. **ZT:** ufaķ çocuk yok.
 I/08/83 ē_okuyan çok hep gitdi ē_okuyan gitdi bizim şelerimiz hep gitdi. misile
 I/08/84 bizim şeyden benim he.. aķrānnārım hep_okudu dışarda. **FD: şu**
 I/08/85 **gelirken maden gördük. EB: şu şeye bir gitsek mi eski şeye, caminin**
 I/08/86 **olduğu yere? VT:** işde a cāmi a öñümüzde **EB: Hadi bir bakalım. Gel**
 I/08/87 **dayı sen de. VT:** zeki git, de gidiñ baķam berāber gidiñ. **ZT:** aķıķ de_ıl
 I/08/88 mi ğapısı? **EB: Sen de gel böyle. ZT:** sen de gel baķam. **EB: Gel sen de**
 I/08/89 **dayı. /.../ VT:** yanā va dediler. **EB: Yana? ZT:** yanmış. **VT:** o zaman

I/08/90 keşifçi gēlmiş. yanĭ görevlĭler yanā va tabanda dediler. kıpkırmızı toprak
I/08/91 çıkdı bōle şey gibi boya gibi derinnikte dōldurduk biz bunu.. bu çuguru
I/08/92 doldurduk bi dā su bırakmadık, bi dā su bıraksak bōle heP Çekicekdi
I/08/93 belki. altına gitdi. üç gün āfat_ oldu. bu derelerden tepelerden gelen sel
I/08/94 ūle aldına ğayboldu gitdi hiç. bi tāne damla ğalmadı burda vallahi bōle
I/08/95 ben on_üş_ on_üş on dört yaşlarındeydim_ o_ zaman. **ZT:** bu güm güm
I/08/96 ötüyodu su girdinde e_ sonra bŭ kapātınca ğurtulduk. **VT:** ū duvardan ū
I/08/97 binanın.. yarısından burdan ū ğarşı taraflardan yanĭnda āsker_ evleri
I/08/98 vardĭ, odası. onda biz_ oğuduk. bōle kol sĭcağ ğadar yarılmā oldu,
I/08/99 'çatlama. 'tāşĭ atdıķ mı tıķır tıķır tıķır tıķır yerin_ aldına ba.. beş dağğa
I/08/100 giderdi. **EB: Allah Allah. VT:** ē_ e. kaPadık. ūrıya bis patētis_ ekdik
I/08/101 gelince āl_ ayāmız göçerdi_ içine. bura yeñilēcekdi biliyo musun?
I/08/102 gēldiler bağdılar hu çivtelerde burdan_ imamlık yapan, giden bi
I/08/103 ğaymaķam kātibi varıdı, ū bu ma.. cāmīniñ mirasçıları va doķanma
I/08/104 cāmimize dediler. u sonrakı muhtar dā benim kaynımıdı. o köy_ odası
I/08/105 yapıldıydı orayı cāmīye çevirdiĭē. biz bura ğāldık. burayı
I/08/106 tāmīr_ ediceklerdi. bōle altını kazıp güzel dışından duvar Çekiceklerdi.
I/08/107 bāliceκlerdi bi ūyle, kullanicēdik yine bölü. ūle kaldĭ_ işde. seksen_ altı
I/08/108 yılında bi deprem_ oldu, çivtelerde mināre yĭlan göşdüdü. bağ, o zaman
I/08/109 'çatladı burlar. **EB: Çatlamış. VT:** bağ köşede de va. bu köşede de var.
I/08/110 dışda da var. ben doķsan_ altıda dĭlekçe verdim, o zaman ayrılırĝan
I/08/111 ğaymaķamınnan ūeyi çā_ ırdım_ işde burayĭ gösderdim. kullanamaz
I/08/112 diyey_ ka_ t dağdılar bureyē gitdik biz_ oğulda on sene namaz kıldık.
I/08/113 oğulda çocuklā olmayınca. **EB: Bu olmaz zaten. VT:** ē sālĭklı de_ il
I/08/114 dediler yāni. **EB: Her an göçebilir yani. VT:** tabi. **ZT:** tāmīr_ edilmesi
I/08/115 çok zor buranın_ ātık. **EB: Yıkılacak yani. ZT:** vaķıflar yıķcağ_ artık
I/08/116 nē_ yapÇağ. vaķıflara_ ā_ it. **EB: Bu yazılar ta o zamandan kalma mı**
I/08/117 **dayı? VT:** o zamandan kalma. **EB: Yirmi yediden yani. O yıllardan. VT:**
I/08/118 birāz daha sōra. birez daħā sōra. ū köyde bi usta vardı sĭ.. boyacı. boyacı
I/08/119 iyyas dērlerdi. bu yazıları da o adam yazmış. ğuran oğurmuş_ adam
I/08/120 kendi ğuran haflerini bilirmiş. o boyamış yāni. **EB: Ayetel Kürsi yazıyor**
I/08/121 **burda deđil mi bōyle? VT:** he he he. **EB: Yazıyor ūurada. Bin dokuz yŭz**

- I/08/122 **yirmi**. VT: a_üç EB: Üç. VT: atmış_üç mü? EB: **Yok yirmi üç**. VT:
- I/08/123 ben_atmış_üç diyom boyanma t̄ari. boyanma t̄ari o. EB: **Yedi gibi yaptı**
- I/08/124 **altmış üçten**. VT: he he yedi gibi o altı, yedi gibi. iki de_İl, iki biraz daha
- I/08/125 şöle EB: **Tabi tabi ters olacak iki**. VT: ters_olcek. aynı üçün.. EB: **Adı**
- I/08/126 **neydi adamın?** VT: ilyas usda d̄erlerdi soyadını bilm̄yo.. dur dombaycı
- I/08/127 var_ö adamların soyadları. ilyas dombaycı. EB: **İlyas Dombaycı**. VT:
- I/08/128 hah bak yazılıdır_ordā. sen_esgi yazı dā okuyo gibi. ben hiş
- I/08/129 Tik̄kat_ıtmadım ha. EB: **Yazıyor. İlyas Dombaycı**. VT: ha ha. EB:
- I/08/130 **Sıvacı demiş, sıvacı**. VT: ilyas dombaycı, domba.. dombaycı. EB: **Bak**.
- I/08/131 **Sıvacı, boyacı İlyas Dombaycı**. VT: atmış_üşde. ben_on beş
- I/08/132 yaşındaydım_ö zāman. EB: **Bu bin dokuz yüz altmış üç, acaba aralık mı**
- I/08/133 **yazacaktı bunu? Aralık**. Aralık o. VT: tamam d̄oru. d̄oru dorū. EB:
- I/08/134 **Okuyoruz yani biz de**. VT: iyi m̄aşallah. ben de şindi harekesiz hutbē
- I/08/135 okurdum da bi zamannar. s̄oradan şindi diyānet hazır ĩutbeler gönderiyō
- I/08/136 hocalara. yeni türkçeden_okuyuz. EB: **Öyle tabi**. VT: ē, yeni
- I/08/137 türkçeden_okurus.

İNÖNÜ – Yukarı Kuzfindık

Kaynak : Recep Kaya, 67, ilkokul
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, düğün, köy tarihi, kıyafet, tarih

- I/09/01 **EB: Yaş?** **RK:** yaş atmış yedi **EB: Maşallah. Bu bir şey söyleyeyim.**
- I/09/02 **Okul okudun mu burada?** **RK:** ilkoğulu zor_ogudum. **EB: Zor**
- I/09/03 **okudun.** **RK:** he, amma tārī çoğ_ogudum. **EB: Kaçtan geldiniz? Üçte**
- I/09/04 **mi, beşte mi ders?** **RK:** ilkoğul beşde. **EB: Beşte mi? Tarih bir şey**
- I/09/05 **anlatıyordunuz siz birisiyle ... dediniz ya?** **RK:** hē, kitab göndercēdi,
- I/09/06 **göndermedi.** **EB: Bir şey anlattınız ya, birisi geldi filan dediniz.** **RK:**
- I/09/07 **tamam_ışde o. ā bōle iki bayan bi erkek gēldi. soruyola işde 'esgi geyim**
- I/09/08 **... gelin_nası alınır zambere zomboro filan filan. unna kitap yazcekdiler,**
- I/09/09 **ölum bağ_o kitapdan ben de istiyon dedim. tamam_amca dedile. dā**
- I/09/10 **gelcek kitabın_üzerine düş.**
- I/09/12 **EB: Abi ben sana bir şey söyleyeyim. Eski Yörük adetlerinden sorayım**
- I/09/13 **ya. Şimdi. Eski Yörük adetlerinden şey nasıldı mesela sizin düğünleriniz**
- I/09/14 **nasıl olurdu? Düğünler.** **RK:** geri mi gitces şimdiki mi? **EB: Geriye,**
- I/09/15 **şimdiyi ne yapalım ya şimdiyi herkes biliyor. Boşver geriye gidelim.**
- I/09/16 **RK: dünne dünne, neresini soruyon sen?** **EB: En başından, kaç gün**
- I/09/17 **sürüyor.** **RK: seyman_olu.** **EB: İşte kaç gün sürüyor, ta en başından.** **RK:**
- I/09/18 **üç gün. dördüncü gün dūncü da_ılır.** **X: berşembe gün başlar, pazartēsi**
- I/09/19 **gün biter diye şe..** **RK: he biter.** **EB: Nasıl olurdu? Çarşambadan başla,**
- I/09/20 **perşembeden.** **RK: biz bilmiyos, olurmuşdu dēces. seyman_olurmuşdu.**
- I/09/21 **seymanın geleneyi, göreneyi va tabi. ē gelin_atnan_alınıyomuşdu. şu at,**
- I/09/22 **atdan inēke bi şe göcen burıyī. sandık Ceyiz sandī. üsdüne de bi dene şe,**
- I/09/23 **goyun derisi. gelinī goyun derisinin_üsdüne basıp yere inceek gēşdi**
- I/09/24 **ğalıyo. dā neresini soruyun sen?** **EB: E sonra. Üç gün dedin düğün ya, bu**
- I/09/25 **kadar mı?** **RK: de_il canım.** **EB: He, onu diyorum ben.** **RK: ya bi zurna,**
- I/09/26 **bi davıl. başğa çalgı yok. tabi oynuyo gençlē. ğadinnā ayrı oyna. şimdiki**

I/09/27 gibi ğarışık ğuruşuk de_ıl. ha, seyman gene ayrı bi ğörevi. **EB: Seyman**
I/09/28 **ne yapar?** **RK:** seyman geliniğ mü_āfızıdır. direk dikiyolā mışdı biz
I/09/29 bilmiyöz_ö zamannarı. dire_ığ tepesine bi ā_ıac_ıaraba poyrası,
I/09/30 seyman_ıonu dā_ıtdırınca ğada dā_ıldı mı 'gelin tarafı. **X:** tüfeg_ıtıyola
I/09/31 ya. **RK:** tabi unu tüfe_ınen dā_ıtdırıyoğā ğurşunna. u dā_ıldı mı poyra?
I/09/32 bitdi mi bitdi. gelin_ıalınıp ōlan_ıevine teslim_ıedildi mi seymanlara tabi
I/09/33 köyüğ ğeğşleri bunna bi dene ğoyüğ. falan. ōle bura. **EB: Sağdıçlık var**
I/09/34 **mıydı?** **RK:** tabi. /.../ **RK:** sādıçsa ğüvey_ıniğ yanından ayrılmas. biz
I/09/35 de sādıcız_ıamma bis_ısu daşırs. böle çeřmelē soğağlar ordan burıyā.
I/09/36 sādıřla odun getiri dādan, meydan_ıocā yağdırırlar řurā. bi dene ocağ.
I/09/37 **EB: Akşam mı oluyor?** **RK:** akşamları meydan_ıocā. cezālānır kimisi,
I/09/38 cezālānır. kimisi sen cezālāsın, cezā keserler seņe. ğış ğünü olurđū
I/09/39 esğiden. fırtanada seni ağıra basdırıyola. aha böle şe salıveriyola ... eve
I/09/40 varıncaya ğada bunu tutuyüğ sen. cezā_ıalıyoğ ya. ahağ ōle işde dā_ıa
I/09/41 nası annadem. bunnarı biliyon_ıemme gelin_ıata ba_ıı unnarı bilmiyon.
I/09/42 unnarı duyduğ. şu ētiyar da. bizim_ıamca vardı bi, dağā köyüğ
I/09/43 ğonmadāndan emmisinden ōreniyú. bu kō de ordan_ıemme yukarı mış.
I/09/44 **EB: Nerede, yukarıda o nasıl olmuş?** **RK:** eğ. **EB: O nasıl olmuş burada**
I/09/45 **inme hikayesi?** **RK:** ya_ıa inmeyi işde yörükle çadırdā duruyú ya. **EB:**
I/09/46 **Yukarı Kuzfındık'ta.** **RK:** şimdi. hē. bizim_ıımam dede dē o yanda
I/09/47 duruyomuş 'çadırdā. **EB: Evet.** **RK:** nēdir dede de işđē dē bayırdā
I/09/48 duruyomuşdu, bayırın_ıarğasında. **EB: Çadırdā.** **RK:** 'çadırdā.
I/09/49 sultan_ıamit nāme yazmış. esği yazānan. oğuyan yoğ. imam dede oğüyyo
I/09/50 bizim, siz yānıř_ıannaman. yörük geziyo dāda, doğsanda bu. bin
I/09/51 sekiz_ıüz doğsanda. tabı mācır da gelecek_ıurdan. otumā yāni çadırdā
I/09/52 geziyoğ ya. otumāniğ yörüğ malı yāma ırzı beylik demiş. sultan_ıamit,
I/09/53 ikinci sultan_ıamit. bizim dede nāmeyı oğüyo, nēdir dede diyo gel
I/09/54 buraya. durum böle böle. ileride bi kō va, u_ızaman_ıo kō yoğ. urayı mı
I/09/55 ğonam, burayı mı? bu yoğar çifli_ıe ğonuyolā. ev yapıyola yāni
I/09/56 yerleşiyolar. gene yaylā çıkıyo unnān çoşları sōnadān buraya iniyo. şurda
I/09/57 yanık kō bo_ıazı diyos orūda oturuyomuşdu. cıdırlā, bodurlā unnā da
I/09/58 çıkıyo_ıoraya ilkin. tekrar buraya iniyolā yere. **EB: Niye iniyorlar geriye?**

- I/09/59 **RK:** şimdi otumuşun ya, yayla düzeni ğalgıyo ğali ortalıktan. **EB: Tabi.**
- I/09/60 **RK:** çiftçi düzenine başlêcek. **EB: Tabi. RK:** orüda da arâzi pek yok.
- I/09/61 undan geliyola burayâ. ne bilem, dâ ne annadem sizê, târih mi annadem.
- I/09/62 **EB: Bu demin anlattılar da bu Kuzfindık adı nereden geliyor diye sorduk**
- I/09/63 **ama bir daha senden duyalım. Kuzfindık adı. RK:** fındıklık yukârısı. **EB:**
- I/09/64 **Var mı hala? RK:** var. **EB: Fındıklık? RK:** hê. meselê şu dere
- I/09/65 fındıkmışdı. sen ğalmışın, tarla yapmışın. bu ğalmış, tarla yapmış. annâda
- I/09/66 va fındık. **EB: Anlarda? RK:** tabi an biliyoñ mü.. **EB: Neydi an? X:** sınır
- I/09/67 ya. **RK:** an sınır. şurası seniñ, bura benim. ikimiziñ arası. **EB: He, tarla**
- I/09/68 **sınırı. RK:** tarla sınırı. vındık_öle o. yoğarda ama burda de_ıl. buraya
- I/09/69 sönadan dikme var. **EB: Kuz ne oluyor, kuzey mi oluyor? RK:** he? **EB:**
- I/09/70 **Kuz, kuzey demek mi? RK:** yav kız 'ğuzey demek tabi. geyimlê başğa.
- I/09/72 **EB: Giyimleri dinleyelim, giyimler nasıl olur erkeğın, Yörük erkeği nasıl**
- I/09/73 **giyinir? RK:** unnarı biz görmedig_amma duyduk veya şeyi gördük
- I/09/74 şunnarı. geyilmiyö ámmе gördük. **EB: Nasıl olurdu Yörük erkeği? RK:**
- I/09/75 kısacası meselâ bu, şê şu daraftâ efele oynuyü ya. geyim_aynısı. **EB:**
- I/09/76 **Yani nasıl onlar? RK:** ya_u çufa, gömlek. ğazek giyiyon üsdüne, cepgen
- I/09/77 giyiyon, poçu sarıyon ğafaya, melez geyiyon. burdan, aşası yok. burası
- I/09/78 tomman gibî böle meles. anay.. aklıma gelivēmedi şu. **EB: Kırka mı?**
- I/09/79 **RK:** yok ya, şu darafı. **X:** ege. **RK:** ege. ege yöresi şimdi televizonnâda
- I/09/80 çıkıyo görmüşüñüzdür. **EB: Tabi. RK:** efelê çıkıyü ya. geyim_o. **EB:**
- I/09/81 **Alta çorap mı var, ne o yün mü? RK:** yün. yün çorab va. burda çarığ va.
- I/09/82 **EB: Çarık. RK:** çarığ, ayagğabı yok. **EB: Şey var mı başta, poşu süslü**
- I/09/83 **mü, işlemeli mi? RK:** 'işlemelli, el_ışlemeli de_ıl yalnız. gene örgülü u
- I/09/84 da, aynı şimdî halı doğüyola ya, öle doğuma. poçu, püsgüllü. **EB: Peki**
- I/09/85 **Yörük kadını nasıl giyinir? Onun nasıl kıyafeti? RK:** doğuz_edik geyē
- I/09/86 yörük ğadını. diyelim normal geyē, üsdünü târif_etçem ben. **EB:**
- I/09/87 **Tamam. RK:** şâlvar, peşgir diyorum_ona. peşgir. peşgiriñ_uşları ē
- I/09/88 şēlidir şōle şē şurda. **X:** püsgüllü. **RK:** püsgüllüdür. doğuz dene şey
- I/09/89 geyâh, üst_üste. meselâ şindi etek dēniliyo, onun gibi. bi de don geyēyo
- I/09/90 doğuz_etekden ğalma. peşgirden_oraya şēder, şalı beline bālar. şal

- I/09/91 'erkikle İtiyarlä da şal. kuşak gibi bi yerde amma ğadinnānķı āyrı.
- I/09/92 ğadinnānķı āyrı. ğadinnā şēde şuraya salıverİle unnā Ğayrı. bi ucunu
- I/09/93 yazmanıĝ bi ucunu gibi. ōle giyyo ğadinnā 'esgile şimdi bilmiyon ğāli.
- I/09/95 **EB: Yörük şenlikleri var mı burada? RK: burda yok. EB: Nerede var**
- I/09/96 **buralarda yani? RK: 'esgişēr, ğaraşērde yapıyula, dā ilerİsine gidēsen**
- I/09/97 haymalana va. domaniĝ çarşamba göyünde. **EB: Siz Karakeçili**
- I/09/98 **Yörüküsünüz deĝil mi? RK: hē. sen sen deminden EB: Ben Muhacır'ım**
- I/09/99 **ben. RK: yo yo. taşsiliĝ? EB: Üniversitede hocayım. RK: üniversitede**
- I/09/100 eyİ tārİhden bilirsiniĝ sen. **EB: Biraz. Az çok. RK: bu haymalana osman**
- I/09/101 beyiĝ Ğaĝilesi mi, anası mı? **EB: Ben onu tanımıyorum ama annesi**
- I/09/102 **olduĝunu zannetmiyorum ben. Yanlış mı söylüyorsunuz? RK: taşsil**
- I/09/103 bunnā da vādır Ğōsen. **EB: Var var ama bilmeyebilirler yani. RK: sorām**
- I/09/104 baĝam. **EB: Sen biliyorsan sen böyle nasıl, biz bilmiyoruz onu. RK:**
- I/09/105 telāvızyonda geçen murad bardakçı çıĝdı. unuĝ şeyine ğēlmiş böle yanniş
- I/09/106 sōledi. aĝilesi dedi. televon bilmiyom, televon Ğedebilsem u adama sōle
- I/09/107 yāniş sōledi dēceĝ. çünkü ōsman beyiĝ Ğanası o. halİme ana hayman dēr
- I/09/108 gibi. osman beyiĝ Ğanası mal hātun. bal hātun de mal hātun de yazılıyo.
- I/09/109 edebalınıĝ ĝızı. **EB: Tabi ailesi o. RK: aĝilesi u ōsman beyiĝ. EB: Tabi**
- I/09/110 **Mal Hatun. RK: haymal Ğana anası. erturul ğāziniĝ Ğaĝilesi. u baya**
- I/09/111 tārİhçi gibi yāniş sōledi orda. domaniĝ Ğiĝ çarşamba köyünde, şennik
- I/09/112 urda oluyo ... bi de şeyde oluyo sōĝüde. **EB: Sōĝüt'tekine ben,**
- I/09/113 **Sōĝüt'e gittim birkaç defa. RK: e burda da domaniĝ Ğiĝ çarşamba**
- I/09/114 köyünde. **EB: Bu, burası Eskişehir'de hep Karakeçili Yörük'ü mü var,**
- I/09/115 **başka var mı Yörük? RK: nērde? EB: Eskişehir'in civarında, buralarda.**
- I/09/116 **RK: olmaz mı yay. EB: Ne Yörükleri var mesela başka? RK: karageçili**
- I/09/117 yörükleri va işde. **EB: Başka? Sarıkeçili, Akkeçili onlar yok deĝil mi?**
- I/09/118 **RK: onnar yok. onnar aydın Taravına gitçen. EB: Onları pek sevmiyor**
- I/09/119 **Karakeçililer ya Sarıkeçilileri, niye acaba? RK: ya Ğüv ne bilem ben**
- I/09/120 nē Ğe sevmedİni. yāniş yapmışla. **EB: He yanlış yapmışlar. RK: 'osman**
- I/09/121 beye ğārşı. **EB: Öyle mi? RK: gelenek gelenek. EB: Ta o zamandan. RK:**
- I/09/122 ōle ya Ğü. ēh meSelā heb yanniş, son yanniş uzun ĝasan yapıyo.

I/09/123 mādemicék tahsillisin ya oğumuşundur da. ĩ şey türkmen uzun Һasan

I/09/124 yapıyo. fātih basdırıyo onuñ Һayaqlanmasını, ē **EB: O zaman sen**

I/09/125 **Sarıkeçilli mi? RK: áh? EB: O zaman sen Sarıkeçilli Yörük'ü mü? RK:**

I/09/126 hē. ē şeyde u ğaradeñizde işde. ... basdırıyo amma beyliklē vā meselá.

I/09/127 **EB: İyi Allah razı olsun. RK: ya Һü siz tārī bilmeñiz lāzım. EB: Yok, biz**

I/09/128 **sizden anlamamız daha iyi oldu. Bizim bildiklerimiz yanlış olabilir.**

I/09/129 **Resmi tarihi biliyoruz biz, bildiğimiz kadarıyla. RK: hē. EB: Halkın**

I/09/130 **bildiği tarih başka. RK: ya Һü hem Һöle hemi de meselá sultan Һamitde**

I/09/131 asgerlik yapan adamnan sen ğonuşmuşun.

ODUNPAZARI – Ayvacık

Kaynak : Gülsüm Özdemir, 60, ilkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, eğitim, aile hayatı, köy hayatı

I/10/01 **SGA: Kaç yaşındasın? GÖ: atmış. SGA: Göstermiyorsun altmış!**

I/10/02 **GÖ: kaç gösteriyon? SGA: Valla ben elli üç falan. GÖ: ah, azını**

I/10/03 seveyin.

I/10/05 **SGA: Ben de yeteri kadar teyze değil ama olsun bir tek onu bulduk**

I/10/06 **diyorum. Biz altmış yaşlarda istiyoruz çünkü de o yüzden. Ondan**

I/10/07 **sonra, iyi. Okul var mı? GÖ: ikiyicek, okutmuşlar yalan yanı.**

I/10/08 **ilköğül, iki bu kadar gayseriliyin acıg da pat çat çıkıtdırıyon gine**

I/10/09 **iyi, o kadar hani. SGA: Okul olmadığı için mi? GÖ: okul vardı**

I/10/10 **gızım. o zaman bizim zamanımızda vardı da babam, annem de**

I/10/11 **hastaydı yatayodu yatalağ, olunca okuldan almak zorunda galdı.**

I/10/12 **öretmenner mahkemeye vedi şöyle etdiler vilan bi şeyler yapıdılā**

I/10/13 **babamā, ama neyse ona hağ da verdiler. annem yatıyo babam böyle**

I/10/14 **urtalığdan, iş bitmezdi geleni gideni ā, ırlardı Pen de bölü, işde**

I/10/15 **ev, işinde geleni gideni bağÇán misāyir, ā, ırlāycañ hayvanı bi**

I/10/16 **bağçen sira bağçán sözüm, ona onnarā bağçán diye**

I/10/17 **aldılar, okuldan okumuşluğ bu kadar yanı.**

I/10/19 **SGA: Nasıl yapıyordun o zaman küçük yaşta zor değil miydi? GÖ:**

I/10/20 **zor de, ildi. o zaman hep, elinen olan bi şeyidi ne zor, olcağ.**

I/10/21 **inekleri sa, yoduğ davarları, sa, yoduğ e onnarı süT südcü**

I/10/22 **geliyodu, o götürüyodu sütlerimizi alıp götürüyodu biS, sa, ı**

I/10/23 **hazırlıyoduğ. yani tencereleri bağraşlarnan sa, yoduğ o da**

I/10/24 **götürüyodu. küçükdüm tabi küçük, olma mı mu, akğak**

I/10/25 **mesela, annem beni inek sāmāyā uyar e galdı sabaleyin inekleri**

I/10/26 **'sāmāyā galğıyomuşum. ben inekleri sārğán ben, uyuyomuşum**

I/10/27 bile. hem sa_uyumuşun hem_uyuyumuşun. on_iki yaşında on
 I/10/28 bir yaşında ğız ne 'ğadar_olur o ğadar gücüm ne ğadar yeterse
 I/10/29 tabi. **SGA: Annenin hastalığı neymiş? GÖ:** 'annemiñ hasdalı mīde
 I/10/30 hasdalıydı. valla soñradan da 'bayă_ıyi yaşadı ama ilk zamannar
 I/10/31 biziymişdi herħaldá ğasTı ğarázi. **SGA: İş çokmuş. GÖ:** evet iş
 I/10/32 ğaşkıını mı oldu artık, gele olannar dā evlenen_esgişere gitdi, işe
 I/10/33 girdi, eşini alan gitdi. şere tabi yaz_oldu mu işde böyle geliyudu
 I/10/34 gelinner filán bāzan yardıma kış_oldu mu yine aynı devam öle
 I/10/35 böyle zamanı doldurduğ_ışde. **SGA: Sen kaç yaşında gelin oldun?**
 I/10/36 **GÖ:** 'yirmi yaşında oldum. **SGA: E baya durmuş o zaman için.**
 I/10/37 **Hani eskiden on beş yaşında on altı yaşında oluyor ya. GÖ:** yok
 I/10/38 yok yō insanına göre bizim kendimiz_ısdemedik zāten babam da
 I/10/39 evlendirmede öle küçük yaşda. yirmi yaşındaydım ben gelin_olüp
 I/10/40 dū evlendimde hani köye gelin_oldum burıya.

I/10/42 **SGA: Ali amca da eski zamanın yokluklarından anlattı.**
 I/10/43 **Anlatıyordu da çok ses oldu şey yapamadık. Bir anlatsana nasıldı?**
 I/10/44 **GÖ:** u ya nası gibi yāni? **SGA: İşte eskiden hani dedi yatacak yer**
 I/10/45 **sorunu vardı dedi. İşte biz şeye gittik battaniyenin üstünde yattık**
 I/10/46 **falan dedi. Çamaşır yoktu falan öyle. GÖ:** ha şimdi öncelárden tabi
 I/10/47 daha öncelerden yokmuşdü, bu bizim su dādaymışdı. o dādaykana
 I/10/48 işde babamıñ mūtarlık zamanında, o ılıcada şindi yangın çıkan
 I/10/49 köyle oranıñ merāsiyla bizim köyüñ merā_ınıñ arasındaymışdı bu
 I/10/50 su. işde orayla baya münākaşalı bu bizim
 I/10/51 köy_artığ_ılmağ_ısdıyo tabi hiç suyumuz yokmuş bizim.
 I/10/52 aķarsuyumuz yok, onnarıñ_akarsuyu da var. çay geçiyi böyle. e
 I/10/53 kırdá bayırda bi yukarda var da çeşme bi tane bir_iki tane de
 I/10/54 ğuyu va hañi hayvannar_ için ğullanılan şey ama insannar dā
 I/10/55 kendiñe de ğullanıyomuşdu da meSēla o ğuyuya nāpıyolamışdı,
 I/10/56 çocū salıyo annem çocū_umuş amcam belinden_ıpi bālıyo bu
 I/10/57 diyō ğuyuya salıyodu. eline de bi tas bi bakır o taslan
 I/10/58 doldurüyumuş doldurüyumuş suyu çekiyomuş yukarıya amcası

I/10/59 annem_aşādan doldurūyomuş o da çekiyomuş öle öle suları
 I/10/60 yukarıya çıkarıyolāmışđi işde idāre_etmişler şöle böle en soñuna
 I/10/61 ardıg bu suyu dāda buluyola o köy diyē biz_alcaz bizim köy diyē
 I/10/62 biz_alalım baya ūraşiyolar mahkemelik filān_oluyolar_artıg
 I/10/63 ğıyı 'kōylerden filān şahit filān gösderīliyo sādan soldan soñradan
 I/10/64 babamın babam mūtar ya dayısının_ōlu oluyo ılıcada benim
 I/10/65 babā_annem_ılıca o 'kōden gelmiş yāni burīya gelin o
 I/10/66 dayısının_ōlu bunnardan yana oluverīyo bizim tarafdān_oluyo.
 I/10/67 şāhid_olarakdan da ğıyı kōlerden đē buluyo başka kōden de
 I/10/68 diyolar artık mahkemeye tabi devamlı şe bayā kavga dö_üş filān
 I/10/69 yapmışlar_ō kōlerle. o dāda tabi vemēcez vercez dēye bu suyu
 I/10/70 ardıg_ō mahkemeye düşünce o maħkeme đē dēyo bun bu köyün
 I/10/71 köyün yok, hiç suyu yok, aķař çeşmesi hiç yoğ sāde kenarda bi
 I/10/72 dāne ayācıklımın çeşmesi va bir_iki tane de ğıyu va, yok suları
 I/10/73 hani vijdānan_allah rāzī şeydirse burānıñ bu köyün dēyolar.
 I/10/74 zateñ de iki köyün bu şey merāsıymışđi o su da öle mi oluyo
 I/10/75 e_öle oluyo diyelekden arıtık bizim köye şuy veriyolar bu suyu
 I/10/76 ğayıtlıyolar. o Taraf ğaybediyo. biraz ğa.. ğavga dövüş_e olmuş
 I/10/77 arTıg da kūsme vilān epey_ō sürüşmüşleş. suyu artık getiriyolar
 I/10/78 şeye biraz yakına ğonağlar deriz meseļā şöle aşsa taşın_ıçine
 I/10/79 yere burayı getirī orda üş beş sene ğālmış_orda he ğadınnar
 I/10/80 kazannarı çeş.. sırtlarına vurmüyömuş çeşme şeyi alıyolamış
 I/10/81 çamaşırlarını gidiyolamış_ordā başında yāni ta dā_önce
 I/10/82 gelmeden orda çamaşır yıkıyolā bi gün aķşamacık bu mesela
 I/10/83 bö_ün seniñ e şeyiñ bu hafda veya on gün sōña artık her ne
 I/10/84 ğadarşsa erkek ğoşiyumuş_at_arabasına ğoyuP sarıp götürüyomuş,
 I/10/85 ad_arabası da yokmuş da yannarında gidiye ha o kadar durumlar
 I/10/86 kötümüşđü. demek ki öbürün şeyde seferde bi dā bīrişi gidiyo öle
 I/10/87 öle idāre_edişyolar. soña beri geliyo biras Pi kaş sene de yakın
 I/10/88 yerde duruyo. eñ soñu artık burıyı alıyolar. bu ğavaķlı deriS_ışde
 I/10/89 burıyı aldı etē_ine ğadan annelerimiz hani büyüklerimiz ğadarlıg
 I/10/90 çok çekmiş_onnar hiç işetme biz ğadar da e daħa yeniye gelesiye

I/10/91 mesele şurayã saķane deriS. 'çamaşır yıķanan yer ortaya bi ahır
I/10/92 yaptılar. şu kiremidi görülen yer orası burdan çeşmeden dē su
I/10/93 yatırdılar, boru yatırdılar, ahıra su aķıyordu. orlara şömine işde baca
I/10/94 denir ya onnardan da yapılış onnarã ğazannarı ğoyüyoduķ evlere
I/10/95 su gelesiyē orlarda yıķıyoduķ hem çamaşırılar_orda yıķanıyodu.
I/10/96 **SGA: Çok rahattı yani orası eskiye göre. GÖ:** e_öv çok çok
I/10/97 orlarda artık yıķarķan alla hani burda yatsın yerde yatmasın şöle
I/10/98 amcam varmışdı benim babamnan_ıkisi amca çocu babam
I/10/99 mūtarmış amcam dā daķā sözü geçer o da partici adammış. parti
I/10/100 Saten partiyen_aldılar da bunu amcam da ũ sözü geçerli
I/10/101 biriymiş. o da önderidi u zaten sebep ĩlkin_oldu babam da
I/10/102 mūtarmış öleydi şöleydi derken_işde buyrūn /.../ işde öle böle
I/10/103 günü günnetmişler. bizler gine ğaldı tabi bunnar burda yıķadıķÇa
I/10/104 etdikÇe rā_atmış_onnar tabi. rā_at deyölardı ö burası çoğ_eyi
I/10/105 Samāna göre dēye e şimdi zaman_ardığ bizim oturuñ. **SGA: Kaç**
I/10/106 **yılında geldi evlere su? GÖ:** şeyiñ ... mıķtarlında gelmedı mı? **X:**
I/10/107 **yo. GÖ:** kimiñ mıķtarlında geliyo satılmışıñ mı, o da āızıydı. **X:**
I/10/108 dört. **GÖ:** hayır bē dört_olur mu? **X:** segiS on_iki on_üç senelik.
I/10/109 **SGA: On iki, on üç sene öncesine kadar şurda su vardı. GÖ:** evet
I/10/110 aha burda ahā. **SGA: Su taşınırdı. GÖ:** burdan taşınıyodu elimizle
I/10/111 sırtımızla getiriyoduķ, orda da yıķanıyoduķ. oranıñ kapısı vārdır
I/10/112 kapadıyoduğ_o orda su alıp yunuyoduķ, daranıyoduķ dā yıķıyoduķ
I/10/113 da her şey yapılyodu. zor şartlarñan yapılyodu ama gine
I/10/114 çoğ_eyiydi. ħı ta da_ıa gitmekden bizim büyüklerimiz dālara
I/10/115 gitmiş mesela o kırlarda. iyı kötü_ışde allah rāzı olsun
I/10/116 almışlar_ıçeri miçeri ya şimdi de bi yaz da su kesatlı başladı evler
I/10/117 de alınca yeterli ğalmadı. e üş beş bán_ekiyon meselā domates
I/10/118 biber üş beş sen_ekiyon bu eKiyo onnarı sulamayā ğaķdıķ mı
I/10/119 evlere aķmeycen dēyo. hani suyumuz yoğ dēyo, zatı geliriñiz_ız
I/10/120 dēyo. hepiñiz birden ğullanısanız ben de yetmecen deyo. bı yaz da
I/10/121 ğalıyoz_öle ondan sona küt ğapadıyolar. ne ğadaş birik.. biraz
I/10/122 birikdiriyon bi sāt_acıyolar_onu kullaniyoz. şindi yaz bi_iki ay

I/10/123 bõle zorlũmuz_oluyo temmuz_a_ustos. **SGA: Tabi. GÖ: evet** buz

I/10/124 sıkıntılarımız_oluyo işde **SGA: Teyzeceğim ağzına sağlık her şey**

I/10/125 **için teşekkür ederiz.**

ODUNPAZARI – Eşenkara

Kaynak : Murat Altıntaş, 80, ilkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Köy tarihi, tanışma, eğitim, köy hayatı, aile hayatı

I/11/01 **MA:** şimdî şu gızılınner köyü var. urda meselâ gayabınar köyü var,
I/11/02 garacaşer köyü onnâdan 'esgi bi guruluş bu köy_amma târihini
I/11/03 bilmiyos. şimdi târini şu tarihte gurulmuş diyemem. **SGA: Şey**
I/11/04 **Yörükler mi kurmuşlar burayı?** **MA:** burayı yörük gurmuş yörük
I/11/05 bu köy yörük köyü bordan gelmiş bozdâ sırtından bu imişer
I/11/06 falan_ o yandan gele gele gele burayı gelmiş. yokarda seyelan
I/11/07 derler. burada iki gardeşmiş bunnar gēlmişler oraya gonmuşlar.
I/11/08 nâlcılık, urda inner var innere mallarını sitar_ederlermiş yazın
I/11/09 burlar bōşumuş gırlar fazlâ dâ arâzi yo_umuşdu duyuşum yâni
I/11/10 ētiyarlardan. e orda gardeşiniñ biriniñ gelinini sel_almış burada
I/11/11 çok sel gelir gelinini sel_alınca tabi guma gömmüş 'çobannarı
I/11/12 goyunu derken âltını varmış boynunda âltın gızârmiş çıkmış
I/11/13 âçseler bağsalar cesedi bulmuşlar u gârdeşi bânâ bura
I/11/14 haram_olsun demiş gitmiş_aydın tarafına işde çocunu çocunu
I/11/15 almış gitmiş. 'ötekî gârdeşi gâlmış burda. hacı mûsa isminde musa
I/11/16 isminde biri o zamannar ulaşım şeyi biraz_ zormuş annaşıp yâni
I/11/17 bilişip onna şî guramamışlâr. şimdi u gâdar bi sülâlesi va bizim
I/11/18 sülâlemiz vâ_amma bilen yok unnar şimdî borası işde bi a adam
I/11/19 gelmiş gurmuş buruyâ. 'kötâyalılardan çiftlig_almışlar, kadınıñ biri
I/11/20 vaqıf vemiş, vaqıfa vemiş buruyı. çiftlikmişdi şî şâ_abetdin çiftli
I/11/21 derler. **SGA: Ne?** **MA:** şî şâ_abetdin vaqıfı. vaqıfdan_almışla
I/11/22 yanî kötâyadan u zaman kötâya vilâyet esgişehîr gâza. işde
I/11/23 e_almışlar tabî burası köy hâlindeğir gârdeş şindi pek yâbancı
I/11/24 yoğdur bizim burda bi sülâleden şe_etme yâni görüyoñuz_ işde
I/11/25 dâ_ıldı her şe_yandı gitdi kimse gâlmadı. şurda bi üş beş hâne bi

I/11/26 şey galdı u da o da duruyolar da 'çalışıyolar şere gidiyolar şerde
 I/11/27 yatıp galgıp geliyolar evleri gene boş bak evler boş şerde
 I/11/28 duruyolar. toPlum okul yok mesela ki bir toPlum olmayınca şer
 I/11/29 de yakın herkeşin arabası oldu tırakdörünü goyuyü burayı sonra
 I/11/30 'geliyor gidiyo gırda çalışıyo arazesini çalışdırıyo aşamleyin
 I/11/31 gidiyor. çolu çocü şerde okuyyo. burda hem okul yok
 I/11/32 şey yok işde şurda bi hocamız va u da iki sene da durusa u da
 I/11/33 gidicek. çocü üfağ okul olmayınca işde şere bi yere atılcağ tabi
 I/11/34 okul olan yer. **SGA: Hoca dediğiniz imam mı? MA: imam u**
 I/11/35 yane hoca dedim imam çoluğ var bi di.

I/11/37 **SGA: Şey isminiz neydi amca? MA: murad hacı murad murad.**
 I/11/38 **SGA: Hacı Murat? MA: evet. SGA: Soyadınız? MA: altıntaş. SGA:**
 I/11/39 **Kaç yaşındasın amca? MA: segSen. SGA: Maşallah hiç**
 I/11/40 **göstermiyorsun. MA: buyur. SGA: Hiç göstermiyorsun seksen.**
 I/11/41 **MA: ot otuz üç do umluyum. SGA: Otuz üç doğumlusun.**
 I/11/42 **Maşallah. MA: ama tabi yaşımız nüfus kädına göre gonusuyom**
 I/11/43 herhalda herkez öle orasını bilemem de.

I/11/45 **SGA: Okula gittin mi amca? MA: gitdim okula, gızılınner köyüne**
 I/11/46 gitdim buraya beş sene bu şu bayırı indik çığığ o zaman barış
 I/11/47 yodu su daşardı. düşün su çol alır gar suyu ilk yaz daşardı
 I/11/48 gidemezdik, sıvardığ bacaklarımızı bazı geçerdik bi tata köprü
 I/11/49 vardı böley köprü yodu bi tahdadan bi şeydi yaya köprüsü
 I/11/50 öledikçe işde beş sene okuduk. **SGA: Bu köyde hiç okul olmadı**
 I/11/51 **mı? MA: oldu. SGA: Oldu. MA: şurda okulumuz var, şimdiki imam**
 I/11/52 duruyo orda. oldu okulumuz oldu da öğretmenler gitdi şimdi
 I/11/53 gızılınner köyünde de okul yok mesela ... darafda 'toplu
 I/11/54 taşımacılık yaptılar bi zaman minibis geldi götdü öbüre orda
 I/11/55 okutdu geri getdi çocukları falan e şimdi u da galgdı çocuğ da
 I/11/56 yoksa o çocü olan da şere gitdi şerde okutma a başladı bu şekil.
 I/11/57 **SGA: Çocuğ olanlar şehire gittiler. MA: evet.**

I/11/59 **SGA: Bu evler niye bu kadar harabe ya, yazık hani güzelim evler.**

I/11/60 **MA:** e sahipleri yok sahibi. bunnar şöle diyem sana 'verese

I/11/61 vereseyi biliyon mu sen? **SGA: Hı hı. MA:** hah vereselik yüzünden

I/11/62 böyle perişan galıyo. **SGA: Sahipsiz yani. MA:** sahipsiz. **SGA: Çok**

I/11/63 **sahibi var, hiç sahibi yok. MA:** sahibi çok ben sateyin desem sen

I/11/64 satdırmıyon, ben yapeyin desem bu yapıtıdırmıyo. bu şekilde yāni

I/11/65 bu verāne galdı. **SGA: Çok sahipten sahipsiz kalmışlar. MA:** şurası

I/11/66 yāndı bak yāndı gadın şē geldi şerde duruyulardı 'pislik temizlik

I/11/67 yapıdılar, pislīni falan zobaya doldurmuşlar. zobayı da hāteşlemişler,

I/11/68 şere gitmişler. 'gece biri şurdaki evden birisi ya_uy tuvalete

I/11/69 galıkmışdır, bi duman çıkıyo ya_uy bu duman ney ki falan gelsē

I/11/70 baksa bura yanıyo falan 'etva_uye haber verdi. hanı_uşde böyle

I/11/71 döküntü galdı ya.

I/11/73 **SGA: Şey Eşenkara niye Eşenkara demişler köye? MA:** orasını

I/11/74 bilemiyoz. eşenkara ne neye sebebden_eşenkara demişler di mi?

I/11/75 hādi eşenkaya deseler gayalar va deyim 'eşenkara mānasını

I/11/76 bilemiyoz yani. bu sor.. bu soru çok oluye yāni bunnan çok

I/11/77 garşılaşıyoz. bilen yok bilmiyoz. bizim bi ömer_osman hoca vā

I/11/78 şeyde şu taraftan bi yerde köy, o da unuttum o buruya geldi şu

I/11/79 cāminin yapılışını bilen yok. cāminin_üsdüne çıtalar böyle şeler var

I/11/80 falan ... tahtalarıñ oradan çıkartdı. o bura bizim cāmımız gāzidir.

I/11/81 gıssıner taravından yonan mermiyi atıyo cāmiyi delip geçiyo de o

I/11/82 bayıra düşüyo mermi hindi gāzi cāmimis ve undan çıkçan

I/11/83 yonanisdana gitmiş_o araştırmacı yonanisdanda çıkartmış buranın

I/11/84 tarihini şeyini cāminin mermi atılışını ama tarihini bilemiyiz. u da

I/11/85 üç yüz bilmem kaç yaşında falı.. üç yüz_segiz yaşında mı dedi

I/11/86 bilmem. kaç yaşında dedidi ama şimdi kaç ... tārini bilen yok.

I/11/88 **SGA: Amca çoluk çocuk var mı? MA:** hı. **SGA: Çoluk çocuk?**

I/11/89 **MA:** var var, torunnağım var. çocuğlarım tā yoğarda. bi gızım bo

I/11/90 yanda, iki ölüm vardı biri mefāt_etdi. bi güçük_ölüm va o da u
 I/11/91 çalışıyo. torunnar va torunnar 'ekiz. undan sōnacım ikisi olannarıñ
 I/11/92 ünivērsite oquyolar, şimdi burda çalışıyolar. yok biri 'kütāyada
 I/11/93 oquyō, biri de denizlīde oquyo. bi tane gızım va torunum u da
 I/11/94 üniversite oquyo adālet bölümünü, u da burda şimdi tādil_okullar.
 I/11/95 bir dāne de ufağ var, bu sene sekize gēşdi işde orta_ogul soña u
 I/11/96 da burdā çalışıyo kızımın ... torunnar çok. **SGA: Torunlar geliyor**
 I/11/97 **mu yazın yanına? MA:** e torunnar burda, torunnarıñ yanında
 I/11/98 duruyon. torunnar yanı nene yok bende. **SGA: Öyle mi? MA:**
 I/11/99 torun yanında duruyon. okullar tādil_olunca köye geliyos. olannan
 I/11/100 gelin kōde oturdu burda undan so.. ineklerimiz mallāmız falan va
 I/11/101 bis torunnarıñ şerde oturuyos gırmızı doprağda, gırmızı doprağda
 I/11/102 oturu... .. **SGA: İyi Allah razı olsun senden. İyi dedesin böyle**
 I/11/103 **maşallah. MA:** ha işde burda yazın bi tağıl tuğul burda bi vakit
 I/11/104 geçiriyos ... hava_ālıyoz gidiyoz du.. eşkişerde duruyos şere iyi
 I/11/105 tabi galufer her taraf sıcak. /.../ **MA:** şurda bizim_ev var. /.../ bı u
 I/11/106 hāne var, bi de şu hane var. şurda bak bunnar bak bi_iki hānede
 I/11/107 şurdan_ışde o ğadar /.../ çiftligmişdi çiftlig hāline döncek bi
 I/11/108 kişiniñ_iki_kişiniñ_eline kalcek çiftlig_olarag_almış burayı
 I/11/109 kütahyadan. /.../

I/11/111 **SGA: Burada tarım mı çok hayvancılık mı çok? MA:** 'tarım va.
 I/11/112 şimdi hayvancılığ_öldü. hayvan şurda bak şu köyün_çinde iki
 I/11/113 kişiden /.../ 'esgiden olan torun baba dede hepsi bi yerde durabilir
 I/11/114 miydi? şimdi durmuyolar ev dut oğulu muydu gidiyo bi_ış buluyo
 I/11/115 işe giriyo evleniyo gidiyo ananın babanın yanında duranı yok
 I/11/116 şimdi onun_çün hayvancılığ_öldü bu hayvancılığ
 I/11/117 yalınç_ısanınan yürüyo 'esgiden çoban bulunurdu adam
 I/11/118 bulunurdu şimdi bulunmuyo herkeş emegli şimdi bi çoban bulcēñ
 I/11/119 desen ben segis_ısa_ıağ çalışırın vergi sigortanı yatırısın /.../
 I/11/120 hayvan dedin ğoyun hayvanı yazın ğırda gece ge yetişir 'esgi ...
 I/11/121 bi emeklisin /.../ şimdi şurası ... burayı gördün de mi sen? **SGA:**

I/11/122 **Hı?** **MA:** /.../ dereden Şu ara dereözü Şimdi orman buraya tel çekdi

I/11/123 tel çekdi /.../ ā_aş dikdi fidan dikdi Şu ... dōru fidan dıķdı

I/11/124 derler_ama fidannar_ışde dutuyo dudmuyo ölē annadıņ mı

I/11/125 'bakıyolar yani orman_oldu orman ... **SGA: Orman olacak. MA:**

I/11/126 orman_olūcaķ /.../ **SGA: Dede bir fotoğrafını çekeyim senin.**

ODUNPAZARI – Karacaşehir

Kaynak : Nuriye Erdi, 72
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, köy tarihi, eğitim, düğün

I/12/01 **NE:** nābsın_ıyisin? **SGA:** İyiyiz sağolun, siz nasılsınız? **NE:** allaħa
I/12/02 emānet_ıyiyiñ. şöle beş dağğa yatdıydım, zil çalınca ğālğdım ĩ sōle
I/12/03 ĩ gidiyo baķam. **SGA:** İyi. **NE:** benim torun da osmanğāzide hasda
I/12/04 yatıyo. cumartesiden beri. **SGA:** Geçmiş olsun. **Nesi var?** **NE:**
I/12/05 yā_ı on_ıki yaşında. bī ramazan geleli bi bōle hālsiz, yōrgun.
I/12/06 aşı_ıda oturuyolar da, ölumuñ. annesine şunu götür bi ğanına
I/12/07 bağdır bağdır, a_ırdan_ıaldı aldı on beş gün. on beş gün sōna
I/12/08 cumartesi günü götdük_ıonu da şeker çığdı çocuğda ya. iki gün
I/12/09 yō_ıun baķımda yatdı da pazartesi gün çığdı. āķşamüsdü çığdı o da.
I/12/10 da.. düşüyo, çıkıyo düzēnsiz. unnan ğonuşdum da ōle yattım beş
I/12/11 dağğa. iyi vallā işde ōle ama üzüntüler bitmeyo derť çok. **SGA:**
I/12/12 **Nuriş teyze sizin adınız soyadınız Nuriş mi, kısaltıyorlar mı?** **NE:**
I/12/13 adım nūriye. babannemiñ_ıadıymış. hem babannemiñ_ıadını
I/12/14 ğoymuşlar hem de analarıñ_ıadını sōleyemezlermiş. nūriş
I/12/15 yapmışlar ama nūfus kādımda nūriye. **SGA:** Anladım. **NE:** ben de
I/12/16 sēymeyom nūriş demeyi ama yo mādem başğa bi şey ğoñ.
I/12/17 ananızıñ_ıadını diyemeyēeksenis de mi, başka bi şey yapıñ.
I/12/18 niyē ōle ğabidik ğubidik yapıyoñus. adım nūriye, esas şeyim
I/12/19 ālperğun. soyadım. **SGA:** Alpergun, he. **NE:** evlenince erdi oldu.
I/12/20 **SGA:** Erdil?

I/12/22 **NE:** 'erdi. dört harfli. evlenince erdi oldu, önceki

I/12/23 soyadım_ıalperğun. bu köyüñ tā başdan_ıeñ kurucularından

I/12/24 babamıñ babası dedem, onuñ babası ğuyucağda oturuyomuş,

I/12/25 seytğāziye bālı ğu.. şey merkeze bālı da seytğāziye dā yakın.

- I/12/26 gıyucak köyü va, urdan benim dedemi buraya göndərmiş. burda
- I/12/27 yērleşin yedi hāne yerleşmiş burası. benim dedem de o yedi
- I/12/28 hānenin birisi etem beymişdi. on.. ama yörük hani bi de
- I/12/29 çerkez etem var ya o de il yāni. bu yörük bu. yörük etem. ordan
- I/12/30 buraya yerleşmiş işde bā, bahçe yapmış. dedem
- I/12/31 çok akıllıymışmışdı. ama genç ölmüş. bu gārşıya bā yapmış hep.
- I/12/32 gārşıyı üzüm bağı yapmış. ondan sōna bu bahçeye bi de 'isgi var
- I/12/33 ya, o böyle devam ediyο fidannı a dōru. ũ bu taraf,
- I/12/34 arıtmanın oldū yer de il de fidannı a dōru tarafa da dut ekmiş.
- I/12/35 ipek böcek Çilī yapmağı için. ama çok az yapmış. sōna savaş
- I/12/36 çıkmış, savaşa gitmiş dedem. heç savaşda da şehit olmuş. ondan
- I/12/37 sōra babam gālmış, amcam mı dokuz yaşındaymış, babam mı
- I/12/38 dokuz yaşındaymış. böyle küççük çocuklar gālmış. sōna babannemin
- I/12/39 annesi sāmışdı başlarında. işde yo.. iki çocuk, iki de
- I/12/40 dedemin önceki hanımından çocu varmış bi gızı, bi ölu unnar
- I/12/41 bunnar işde böyle zar zor savaş her yerlerini yıkmış. bu.. burdaki
- I/12/42 evlerini mevlerini hep yıkmış. evsiz, malsız, eşyasız gālmışlar. sōna
- I/12/43 babannemin annesini babamın annesini işde savaş bitdikden
- I/12/44 sōna şe etmişler işde hērkezin böyle eşyaları hani burdan bi şey
- I/12/45 gōmamışlar. at, beygir inek o zaman öle şeyler varmış yani
- I/12/46 sözüüm burdan dışarı. dōmbey, manda bilmem ne her şeyleri
- I/12/47 götürmüşler hiç bi şey yok. bunnar da burdan 'gitmişler
- I/12/48 Sāten esgişere. odunpazarın o bādemlikde bi evimiz va esgi ama
- I/12/49 duruyu ama ... de il. orda orda durmuşlar işde sōna savaş
- I/12/50 bitince gēmişler. sōna babamın annanesini ardı o dā yaşlı,
- I/12/51 babannem daħa genç ya. onu yollamışlar git işde milletin hani
- I/12/52 topladı inekler onnar bunnar, her şeyler işde bi başga kōde
- I/12/53 ev eşyaları. bu bākmış bakmış hiç ayırt edememiş. bi tāne
- I/12/54 mandayı beyen. bī şe etmiş. bu heralde bizim demiş yani elin
- I/12/55 malını da almeyem. bi tāne mānda getirmiş buraya. o zaman bu
- I/12/56 kōde çok fazla manda vardı çünkü ne ben çocuğken de vardı da.
- I/12/57 köprüden geçiyο ya orası 'sıfat derlerdi esgiden. şey, su taşardı

I/12/58 bõle yayılırdı her yere. mandalar suyu seviyo ya orda bõle hep
 I/12/59 yüzerler, yatarlardı orda. sōna_ o bī mandadan_ üremiş_ işde sōna
 I/12/60 gelişmiş babam büyümüş_ amcam büyümüş_ işde sōna_ am
 I/12/61 babam_ evlenmiş, amcam_ evlenmiş_ amcam büyüğ de amcamıñ
 I/12/62 çocū olmamış. babamıñ beş dāne çocū olmuş. birincisi ben,
 I/12/63 kırk_ iki do_ umlu. ordan sōra, benden sōna bi ğıs, iki olan, bi ğız
 I/12/64 daħā beş tāne üç kız_ ikki olan. hep ğardeşlerim şe_ etdi, en
 I/12/65 büyüğnen_ en küçük ğaldı. işde hayat bõle.

I/12/67 **SGA: Size geldiğimiz iyi oldu hem köyün kuruluşunu da öğrendik.**

I/12/68 **Eğitim, okula gönderdiler mi? NE:** şey gitdim gitdim. tā benim
 I/12/69 zamānımda bu köyde ilkoğul yoğdu. ben birinci sınıfı şimđi bis
 I/12/70 hem ğuyucağlı hem ğaracaşehirliyiz ya. annem burda duruyodu,
 I/12/71 amcamıñ hanımı hem_ o kōde, o köyün_ ā_ ası babası bi tek ğıs.
 I/12/72 onu da annesi sāydı o ğuyucağ köyünde duruyodu orda yerli oğul
 I/12/73 vardı yani. ben birinci sınıfı orda oğudum, ikiye burāya ğeldim.
 I/12/74 ikinciyi burda oğudum. sōnā benim zamanımda şey vardı
 I/12/75 kız_ enstütüleri vardı esgiden. şey şindi zirāt bankasının bitişinde.
 I/12/76 şindi orası yıkıldı şey_ oldu yeni_ iş hanı. orda ğız_ enstütüsünde
 I/12/77 oğudum. bitirdim yāni sōna evlendim. dört çocūm_ oldu. bi ölüm,
 I/12/78 üç ğızım var. sekis dāne allah verise torunum va. **SGA: Maşallah.**
 I/12/79 **NE:** unnağ sālık uzun_ ömürlü_ etsin. **SGA: Amin.**

I/12/81 **NE:** burası iyi şindi yaşam şõle. 'esgiden köy dūnü yapıyoduğ

I/12/82 meselā. bugün bu pazar oğū dā_ ılıyo. işde findığ, fıstık. esgiden

I/12/83 ğaba şekerler vārdı, o şekerler, leblebi. onu iki sa_ at..

I/12/84 çıkar_ eyer_ olan dūnyuse. hani olanı evlen..

I/12/85 olan_ evlendiriyosan_ iki sādıc erkek, deliğannı. onnara ya mēndil

I/12/86 bālyoñ ya yazma bālyoñ. o ikisi çıkar köye hep dolaşır. birer avuç

I/12/87 fıstık veri. haftāyā falanca evleniyo. ondan sōna ğızı iki üç gün s..

I/12/88 'hērkes bugün_ oğū dā_ ıldı ya bugün anası ğız_ a kına yağar.

I/12/89 ğızın_ arğadaşlarıñi çā_ ırı yemek yidiri. ondan sōna 'saçına,

- I/12/90 ayaklarına, ellerine kına yakarlarđı benim çocuklúmda. sōna hep
- I/12/91 'aķrabālar o ğızā ōlen yeme_ine, aķ.. aķşama çā_ıran kına yakar.
- I/12/92 ōlene sabaĥa 'çā_ırısaĥ kına yakmıyoĥ. bu bōle bi hafta
- I/12/93 dolaşır_ aķrabālarını, ĥērkesi. dā bi haftā_olmadan bi de meselā
- I/12/94 'çārşambā, salı, 'çārşambā, pērşembe bi ğün de ğız hamamı olurdu.
- I/12/95 o zaman ğız hamamı da neylen at_ arabasınnan. at_ arabasınā işde
- I/12/96 aķrabālar, ğızın_ arķadaşları biner, bahçeli hamam va ya, oraya
- I/12/97 hamama. neyse hamamda da ne hamam gidērsin, yıķanırsın,
- I/12/98 şe_ edersin. ondan sōra helva, ekmek, pēnir, zēytin_ işde o zaman
- I/12/99 ne varsa alır, onnar_orda 'yērler, gelirler geri gene at_ arabasınnan.
- I/12/100 'pērşembe ğün danışık yeme_ı verirlerdi. danışık yeme_ı de şindi
- I/12/101 gelen giden olcek ya 'etraftan. işde sen, onu misāfir_ alcan yatılı
- I/12/102 paźara ğadan. ben bunu alcan. bi kōlüye yemek veriyon. işde o onu,
- I/12/103 bu bunu hani misāfir dışarda ğālmicek. götürüp yatırcāĥ_ ama
- I/12/104 yemek şeyden dūn yapandan. cumā ğünden dūn başlardı. işde
- I/12/105 davul, şey neyse zurna bilmem nē_ işde 'çālgı. unnā gelir pazar ğün
- I/12/106 gelin_ ini.. gelin_ alıp gelinceye ğadan_ u 'çalar. işde o ğünden,
- I/12/107 orda dūn başlar. cumādan gelen giden_ urdan yir ğāli yemē_ ini ta
- I/12/108 gelin gelinceye ğadan. gelin_ indikden sōna dūn bitiyō ğāli. sabā_ a
- I/12/109 pazartesi oluyo. pazartesi sabā_ ı ōlen_ ol.. sabaĥdan dāmat, gelin
- I/12/110 bi tāne de ğız, ğızıĥ ōlan tarāfindan bi yenge aķrabāları dolaştırı.
- I/12/111 el_ öpmeyē herkezi. undan sōra ōleden sōna olunca da suya
- I/12/112 götürülēdi. şe_ye gene o köprünün yanına bi 'bıçak, bi daraĥ
- I/12/113 saķlařlar. undan so.. eline bi ğū_ um su veriler. buraya gider, o
- I/12/114 ğū_ um gine gelin geri getiri gene arķadaşları 'çalgıynan. orda
- I/12/115 dāra.. daraĥ bulursa ğızıĥ_ olcāķ. bıçak bulursa çakı ōluĥ_ olcāķ
- I/12/116 derlerdi. bōle ordan giyinir genē işde yemek, yemiş_ şey. ōleydi
- I/12/117 dūnnerde ōle oluyodu ama 'şindik nōluyo? bugün gene bi yemiş
- I/12/118 dā_ ıtıyolaş, ōle yemeye çā_ ırmaķ, o bu yok ğāli. şey ğünü kına
- I/12/119 gecesi ne ğün yapcāĥsa. ertesi ğün de salon dūnū. şindi
- I/12/120 ardıĥ_ esĥişēr gibi oldu. şindik_ ōle. daĥā sorca_ ĥı varsa sor.

- I/12/122 **SGA: Bu köyün adına dedeniz niye Karacaşehir koymuşlar? NE:**
- I/12/123 şey 'burası, şurda ğale var ya. karahisar ğalesiymiş_orası. o ğale
- I/12/124 ğarahisar ğalesiymiş bura esgiden şehirmişmiş de ben hiç
- I/12/125 bilmiyom. bî de bizim burda târihî eser meser bi şey yok. tâ beñim
- I/12/126 çocuklūmda, şu beñim baħçe şöle çıkıyo ya şu köşede bi_iki tâne
- I/12/127 duvar vardı. daş duvar. güyā orası hamammışmışdı esgiden. ama
- I/12/128 beñim_amcamıñ_ölannarı benden büyük, unnā da mefāt_etdi
- I/12/129 kimse ğalmadı da. uña sordum o da bilmiyo hiç_orañıñ
- I/12/130 hamam_olub da 'çalışdını. ama uraya hamammış hamamlık deye
- I/12/131 adını ğomuşlar_ora hamamlık. öle bi târihi ēser, şū, bū yoğ yāni.
- I/12/132 **SGA: Şuradaki Karahisar kalesi var. Oradan burası da hani şehir. O**
- I/12/133 **nedenle Karacaşehir denilmiş. NE:** bura da karacaşehir. ben_öle
- I/12/134 biliyon_artığ dōru mu, yannış mı bilmiyom yāni. **SGA: Adı da**
- I/12/135 **değişmemiş hiç. NE:** ha. **SGA: Tamam. NE:** bi de bizim şurda cāmi
- I/12/136 va. osman bey_ışde ō zamanda hilķut beyi yāni şeyi burdan hilķut
- I/12/137 dede dīl de şey, osmanñının devleti ğuruldu diye bu cāmiden
- I/12/138 söylemiş_ışde. onuñ_ıçin her a_usdosda şey_yapılıyo. şölen_ışde.
- I/12/139 **SGA: Nuriye teyze sağol ağzına sağlık. Biz ne soracaksak biz**
- I/12/140 **sormadan anlattın, hiç yormadın bizi vallahi. Hiç sormadan bizim**
- I/12/141 **aklımızdakileri güzel güzel söyledin bize. Sağolasın, çok teşekkür**
- I/12/142 **ederiz. Ben bir fotoğrafınızı alayım sizin.**

ODUNPAZARI – Kayacık

Kaynak : Fatma Esen, 82, okumamış
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, eğitim, köy hayatı, köy tarihi, aile hayatı, hastalık, ramazan, kıyafet, yemek

I/13/01 **SGA: Ben sana ne soracağım Kayacık köyünde doğmuş, büyümüş**

I/13/02 **bir nine olarak nasıl yaşadınız eskiden onları soracağım. Nasıl**

I/13/03 **yemek yapardın, eski hayatı köy hayatını soracağım. FE: 'esgi köv**

I/13/04 **hayatınna nasıl yemek yapar.. 'hepsini yapardım. bulgur, bulamaş,**

I/13/05 **tārana, bulgur ne istersen yapardık yavrum. SGA: Teyze adın ne**

I/13/06 **önce? X: fatma. FE: adım fatma. X: annem_oluyo benim. FE:**

I/13/07 **bunun_annesiyin. SGA: Fatma, Fatma teyze soyadın ne? FE: esen.**

I/13/08 **SGA: Esen, kaç yaşındasın? FE: yaşımı bilmeyon yavrum. X:**

I/13/09 **segizen_iki felan_olması lāzım.**

I/13/11 **SGA: Seksen iki civarı. Okula gönderdiler mi seni? FE: hiş**

I/13/12 **göndermediler. SGA: Hiç mi göndermedi. Okuma yazmayı hiç mi**

I/13/13 **öğrenmedin? FE: öğretmemişler. SGA: Zor olmadı mı? FE:**

I/13/14 **neyi_sor_olıcık yāvrum duru.. durumum mu? SGA: Okuma**

I/13/15 **yazma lazım olmadı mı? FE: e_hiş_öle i_lāzım_olmadı ki**

I/13/16 **yavrum. hiç bizim boramız_öle oğur yazar gelmedinen sōnadan bu**

I/13/17 **bu çocuğlara geldi oğul. sōnadan geldi oğul da eveli gēlmedi bizim**

I/13/18 **günümüze hoca bile yōdu yāvrum bōrda oğul yoğ oğul yo_udu,**

I/13/19 **hoca yo_udu, oğumadık. hocaya gitmedik anamızdan babamızdan**

I/13/20 **işde bī şey_namas_surele namazları anca zor_örendik.**

I/13/21 **namaz_oğumakdan ehramları muğābeleri filan zor_örendik**

I/13/22 **yāvrum. e_okumadık kına ė_bu çocuğlarımıza açıldı oğul bizim.**

I/13/23 **sōle, gōnuş benne.**

I/13/25 **SGA: Konuşayım teyze, ben de zaten konuşacak teyze arıyorum.**

- I/13/26 **Şimdi teyze bu köyde büyük bir olay oldu mu eskiden? X:** ha
- I/13/27 büyük bi meselâ gavğa gibi felân bi şey mi? **SGA: Kavga FE:**
- I/13/28 'olmadı yağrum. **SGA: Yangın. FE:** yāngın_öldü. yangın_öldü.
- I/13/29 bizim bu yanda, bi dene samannık_ēv yāndı. duyuyoŋ mu? evel
- I/13/30 sene mī ne bi de yoqarda yāndı. ta yōqarī başda, ta yoqarda. başğa
- I/13/31 olmadı yağrum. öle bi gāvğa, dövüş bōle yalnız_ışde millet
- I/13/32 ufağlık muhaq.. yapıdī hani kendi aralarında. öle çoğ_ğavğa,
- I/13/33 dövüş yāni hince seniŋ dedīŋ ya ölüm bi ... bıçaqlama ya_öldü
- I/13/34 babam_olmadī. tōbeler tōbesi öle bi şeyimiz_olmadı bizim
- I/13/35 köyümüz_öle bi hiş bizim bu çocuklāmız filân mākeme filân
- I/13/36 bilmes, hiş bilmeyi. bizim boramızın çocū hiş mākeme bilmez
- I/13/37 yağrum ... şōle_ētsek. **SGA: Peki şey köy birbirine düşkün**
- I/13/38 **müdür, komşuluk iyi midir? FE:** komşulūmuz_eyidir. düşkündür
- I/13/39 birbirine kō_ümüs. yāni öle bi eyiydik_evelden öle eyidik, ē şindi
- I/13/40 köy da_ıldı yağrum 'galmadı. ha kimi şere gitdi, kimi öldü kōde
- I/13/41 isan galmadı kı. kōde bi yoqarı mālle deriz_orda va bi beş_ältı
- I/13/42 kişi. işde bōrdan_ıda beş.. bizim muqtarlar şere gidiyolar,
- I/13/43 hārman_öle geldiler. bi şorda şu gōşu var, bi ben varın bi dē
- I/13/44 garşıda va işde bunnar va yağrum. kōse isan bile galmadı.
- I/13/45 kō_ümüz yalnız birbirine ... yāni_öle hiş mākemesi olmadı
- I/13/46 köyümüzün_öle de_ıl mi ... yā hiç, çolūmuz çocūmuz tōbeler
- I/13/47 tōbesi mākemeyē gitmedi hiç. öldü yağrum_olmadı öle
- I/13/48 mākememiz_olmadı, öle gāvgamız dövüşümüz 'olmadı. yangın da
- I/13/49 işde bi bizim ömergiliŋ_öldü, bi de yōqarda oldu baş.. unnā da
- I/13/50 ufağ_ufağ öle çok yangın de_ıl. **SGA: Sel falan da olmadı? FE:** yō
- I/13/51 yō yağrum yō_olmadı.

I/13/53 **SGA: Ne Yörük'üsünüz siz? X:** biz gara.. garageçi yörūs. **SGA:**

I/13/54 **Karakeçi Yörük'üsünüz. Nerden gelmişler biliyor musunuz? X:**

I/13/55 aydından. **FE:** valla_aydından mı gelmişler? **X:** aydından gelmişler

I/13/56 hı hı. ta_ēsgiden tā dedelerimis de işde esgiden. garageçi yörüz

I/13/57 biz_ışde aydından di.. diyē biliyoz yāni. **FE:** öleyis. bizim

I/13/58 boramız_öle yayrum. biz yörüz hani_ö kim_u adam o şöfer?

I/13/59 **SGA: O şöför profesör. Bizim şöförlüğümüzü profesörden aşığı**

I/13/60 **yapamaz. FE: eyı yayrum eyi eyi eyi. SGA: Ben de Anadolu**

I/13/61 **Üniversitesi'nde hocayım. X: hanki şe mi ha büyük**

I/13/62 tepebaşındaında. **SGA: Ben Tepebaşı'ndakinde, diğer hoca da**

I/13/63 **Osmangazi'de. FE: ótekiná. SGA: He, diğer üniversitede. FE: olur**

I/13/64 yayrum şeriñ hepsi bi yerde olácig de_ıl yá. bi ... birisi gonyada

I/13/65 olur. ě bizim bora bile baķ. biri orda, biri borda, biri Tā baķ

I/13/66 gedikte ta gedikte biri de. o da bi dene. u ğarı da orda bi dene.

I/13/67 başğa kimse yok yanında.

I/13/69 **SGA: Dedeleri olmadan yaşamak zor değil mi tek başına? FE: e**

I/13/70 zörüsa dede mi bulmaya gidelim? **SGA: Çocuk da yok hani hepsi**

I/13/71 **şehirde. FE: yō eyiyiz rātm_eyi benim. X: biz ğani annemi**

I/13/72 yalıñız bırakmıyorus. **FE: bunnar ... gelip gidiyo bu çocuğlarım**

I/13/73 benim. eveli ğün mü, 'dağā eveli ğün mü ötekinner vardı beş kişi.

I/13/74 gene olan vardı, ğüççün_ölu. e 'bö_ün de allah razı olsun bu

I/13/75 çocüm geldi. bán.. éyım ben. **SGA: Kaç çocuk var? FE: dört çocuk**

I/13/76 vardı, biri öldü üş ğız ğāldı. **SGA: Allah rahmet eylesin. FE: sa_ol.**

I/13/77 **X: öbürkünün de ābemiziñ de çocuğları vārdı yanı. FE: unun**

I/13/78 çocuğları va, şeilde unnar çalışıyolar. **SGA: O nasıl vefat etti**

I/13/79 **oğlun. X: ö şeilde. o şimdi nası vefāt_etti, onun vefāti çög_acı**

I/13/80 oldu. şindi u pikni_e gitdi ğālp vārdı pikni_e gitimiş bi ğad..

I/13/81 bayan_arkadaşınnan. orda nası_öldüsa işde ğalp ğirizinden_öldü

I/13/82 yanı dā yeñi_öldü. **FE: ğalp ğirizindán_olmuş. hindi ğalp ğirizi va**

I/13/83 yayrum milletde. **X: ama_ü doķdur dedi yāni öğā araba filān**

I/13/84 ğullanmıcan dedi. de o işde kendi ğafasına göre. **SGA: Başımız**

I/13/85 **sağolsun. X: hē dostlar sa_olşun. FE: tabi.**

I/13/87 **SGA: Teyze sizin annenizin zamanındaki köy hayatı nasıldı? FE:**

I/13/88 annemiziñ ğününe ne_bilem biz. **SGA: Bilirsin sen çocuk değil**

I/13/89 **miydin? FE: e_annemiziñ ğününde hayatımız_eyıdi. X: şindi beñ**

- I/13/90 annatıverem bak. **SGA:** O anlatsın /.../ **FE:** şimdi bizim eveli su..
- I/13/91 suyumus sırtımızınan gettik. ta yoğarı ğuyu deriş çamların için
- I/13/92 bak şu çamların içinden gëttik sırtımızınan. suyumuz yo udu.
- I/13/93 sōna allah razı olsun hükümát mı getirivedi, ne getirivedi hinci
- I/13/94 çeşmemiz eyi. eveli eyiydi hani. anamızın günümüze, bis kēndi
- I/13/95 gēşlik günümüze suyu orlardan getdik kıızıķana. sōna evlendiğden
- I/13/96 sōna borayā gēldi, borlara su aldık. /.../ **SGA:** **Şey, köyde susuzluk**
- I/13/97 **sorunu çok muydu?** **FE:** çocuğ mı? **SGA:** **Susuzluk.** **FE:** çö udu
- I/13/98 yavrūm, susuzluğ zamānı ğışın ğuyu bitērdi, millet dē başga
- I/13/99 yerlerden su getirdik esgiden susuzlūmuz çö udu. pek çokdu
- I/13/100 inan kí anamız babamız yalnız bizden çoğ çekmiş. bizler ... hani
- I/13/101 sırtımızınan getdik gene de ğışın dükenirdi ğar erirdik vay neler
- I/13/102 çektik. **SGA:** **Onları anlat.** **FE:** ğışın dükenirdi suyumus, māl çok.
- I/13/103 mal suláyciñ, ğarar ideciñ diye mal sulādık ğışın. ğar çoğ yardı
- I/13/104 hinci ğar yāmeyo yağrum. **SGA:** **Ya, iklim deĝiştı deĝil mi?** **FE:**
- I/13/105 hinci de işdi yağrum. de işdi iklim çok.. eveli hārman
- I/13/106 ğaldırıyoduğ. düvennen bōle düven sürüyoduğ,
- I/13/107 atlañnan öküzlēnen. şimdi harman ğākdı, biçer girdi tırtı bitdi.
- I/13/109 **SGA:** **Eskiden çamaşıruları nasıl yıkıyordunuz peki?** **FE:** elimizde
- I/13/110 yıkáyoduğ. dē orda tezgah ğurardık yayut sırtımıza sarınırdık. bu
- I/13/111 suyu oldū yere çamların için gidēdik. sırtımızda götürüdük
- I/13/112 çamaşırlarımızı. hani nāpıcıñ? ğızıķan emme.
- I/13/113 bunnarım olduğdan sōna gitmedim yoğarlara burda yıķadık. gēldi
- I/13/114 su da. **SGA:** **He su geldi.** **FE:** su geldidi. ben yeñi gelinike gēldi.
- I/13/115 e benim bu çocuğlarım olduğdan sōna biz hiş yoğarlara
- I/13/116 'gitmedik. **X:** bis biz çekmedik canım susuzluğ filán. **FE:** hē, hiş
- I/13/117 bunnar sırtını bilmes. bis çeğdig sırtımızı. yā.
- I/13/119 **SGA:** **Köyde hiç böyle hastalık falan oldu mu, salgın?** **FE:** bōrda
- I/13/120 mı? **SGA:** **Burada bu köyde böyle hani mesela şey dedi ki bir**
- I/13/121 **önceki köyde işte bitten otuz kişi ölmüş bir dönem.** **FE:** bitden.

- I/13/122 **SGA: He.** FE: bitden. **SGA: Evet. Bu köyde de öyle bir hastalık**
- I/13/123 **falan oldu mu?** FE: yō, tōbeler tōbesi olmadı yağrum. emme şindi
- I/13/124 hasdalık va. herkeşde va şinci. temsil hüse_in gāziniñ ğızı hasda
- I/13/125 yatıyo. **X:** ū felç canım. **FE:** ū felc_ oldu çocuk yatıyo. şōrda
- I/13/126 muķtar dē orda evi va, dā sarı boyası olan. ondan so.. ōle bi
- I/13/127 hasdalıĝ bizim kōmüzde olmadı yağrum. ōle bittin
- I/13/128 mittin_ölen_ölmadı. /.../ **FE:** eveli biğ çō_umuş. bizim daha
- I/13/129 günümüzden_eveli. evet bizim günümüze de vādı ilaş gēldi, ilaş
- I/13/130 biti temizledi. hinci yok. hinci hayvannar da bile yoĝ bit. **SGA:**
- I/13/131 **Böyle şey, ishal falan.** **X:** ēsgidenđi isalden misaldenđi, amelden
- I/13/132 mamelden ölen oldu mu dēyo? **SGA: Amelden?** FE: yō yo olmadı
- I/13/133 olmadı. **SGA: O da yoktu.** FE: o da yoĝ. **SGA: İyiymiş burası.** FE:
- I/13/134 eveli_eyiyiz bizim kö_ümüz eyidik gene de eyi bizim kö_ümüz.
- I/13/136 **SGA: Hıdırellezde ne yaptınız?** FE: hiş bi_şey_ yapmazdıĝ
- I/13/137 hıdırelleze. tekgeye çıkardıĝ de ... **SGA: Tekke mi var?** FE: tekke
- I/13/138 va ōrda. **SGA: Ne tekkesi var?** FE: e_ evelden tekge ĝurulmuş
- I/13/139 ezelden. biz bilmeyis. ezelden tekge derle. arap dede derlá. dē
- I/13/140 'çalıların_ardında oraya çıkarız hıdırellezde. ā köyün ĝarısı ...
- I/13/141 ya_ını verē, hepsini veriler. biri_deg.. ikisi gider bişiri, kōlü
- I/13/142 toplanır gider_orda bi yāmur dovası ederle, otururla, yirler_çerlē.
- I/13/143 **SGA: Yağmur duasını kim yapıyor?** FE: hoca. **SGA: Köyün**
- I/13/144 **camisinin hocası mı?** FE: he köyün hocası va tābi. şorda cāmimiz
- I/13/145 va, biz bilmeyiz yapıldını atıĝ bunu atıĝ atamız bilmez bizden. dā
- I/13/146 hoca da dē o_ evde duruyo baĝ, dē aşşāda. **SGA: Hep birlikte**
- I/13/147 **gidiyorsunuz.** FE: he he. **SGA: Yemek pişiriyorsunuz.** FE: yimek
- I/13/148 bişiriz_orda hēp birlik kōlü gider, bişiri ĝazannanan. ōrda
- I/13/149 oturular, yirler ĝarı, érkeg daĝā kōlere habar veriler, gelen_olur.
- I/13/150 ondan sōna yir_çer millet_ çekilir, gelir. /.../ evelī dayulnan,
- I/13/151 türküynen gidēdik bordan giderkene hēp gēncidig_ĝali. soĝā davul
- I/13/152 çala, oyun oynıya, salıncaĝ_ ĝurardıĝ, neler_ōynardıĝ. şindi
- I/13/153 yok_öle. isan yok ĝarib ĝincim, hinci_isan yok. bi ben varım

I/13/154 bo_ arada, bi ben varım bórda, bi de şoraya şoraya gónşu gēldi,
 I/13/155 yeñĭ geldi dā u da. unnā da gidecik_ amānet. bi şu gōñşu va_ işde,
 I/13/156 başğa yok. bo_ arada bi ben varın. **SGA: Elektrik yokken,**
 I/13/157 **televizyon yokken komşuluk.** FE: elegtĭrĭ televizun yōdu eveli
 I/13/158 yōdu. **SGA: Ne yapıyordunuz o zamanlar?** FE: alāgtĭri lamba
 I/13/159 yakıyoduğ. ufācık_ o lambalar yakārdın, oturuduğ başına işlenirdik,
 I/13/160 i_ e_ iridig, kiliman_ erēdin. /.../

I/13/162 **SGA: Neler örerдіңiz? Kiliman nasıl erilir biz bilmiyoruz ki!** FE:
 I/13/163 valļa tın tın e_ iridig bōle. çorab_ örērdig_ ayağlarımıza. yā. şilte
 I/13/164 doğurlardı adamlarıñ_ ayaklarına çilTe. sümērdēn. **SGA: Şey, şilte**
 I/13/165 **dediğınız nasıl bir şey?** FE: düzende doğurlardı baya ĭpte. ipden
 I/13/166 doğurlardı, terzi dikērdi, geyerlerdi. a_ ha şincik pantullā gibi. āynı
 I/13/167 şindiki ... pantullā gibi. /.../ **FE: benim_ adım fatma, bi dul**
 I/13/168 ġarıyım. yĭyce_ ĭm_ içece_ ĭm gēlmiyo hōkümātdan. **SGA: Maaş,**
 I/13/169 **emeklilik maaşın yok mu?** FE: yok, emekli mayışım yok, yaş
 I/13/170 mayışım va. **SGA: Yaş maaşın var?** FE: yaş mayışım va yayğum.
 I/13/171 yalanım yok. yaşĭli mayışım va. ē_ hükūmatlar vērdi. **SGA: Dede ne**
 I/13/172 **zaman öldü, vefat etti?** FE: aşşā yukarı yirmi sene oluyo öleli.
 I/13/173 **SGA: Oo genç ölmüş.** FE: ĭ genç_ öldü emme nāpiciñ. **SGA: Yirmi**
 I/13/174 **senedir yalnız mısın?** FE: yalĭñızım.

I/13/176 **SGA: Dedeyle nasıl evlendin?** FE: bağ ġāli sen de, sen_ nası
 I/13/177 evlendiñ? sen_ evli dĭ miñ? **SGA: Evliyim ben.** FE: nası evlenĭlir?
 I/13/178 ġonuşursun, buluşursun_ evlenirsin. **SGA: Siz öyle mi oldu?** FE:
 I/13/179 öle oldu tābi. **SGA: E anlat.** FE: bayā annadıyon_ işde. **SGA:**
 I/13/180 **Baştan anlat böyle.** FE: ē_ başdan_ annadıyon_ işde. **SGA: Aynı**
 I/13/181 **köyden miydiniz?** FE: āynı köyden_ emmi çocūyuz. aynı kōden.
 I/13/182 **SGA: Emmi çocuğusunuz.** FE: emmi çocūyuz. **SGA: Nasıl**
 I/13/183 **buluşuyordunuz kızmıyorlar mıydı?** FE: biz_ öle buluşmāzdığ. hiş
 I/13/184 buluşmadığ. yayūğlu_ olduğ bi zene durduğ, e dūnūmūzū yapıdıla.
 I/13/185 hiç_ öle buluşmazdığ yayğum. öle yalanım yok benim. **SGA: Nişan**

I/13/186 **yapınca mı yavuklu diyorlar?** FE: hē. **SGA: Söz mü kestiler?** FE:
 I/13/187 há söz bitince. **SGA: O zaman yavuklu oldunuz.** FE: he u zaman
 I/13/188 yavuklu oluyōñ işde. şindi söz bitiyō yayuklu oluyōñ. şindi
 I/13/189 siziñ ol̄muyō mī, siziñ de oluyo. hı āynı. aynı ē bu ğızlar, bu evden
 I/13/190 gelin gitdiler hep. üş ğıs. üş ğız, bi olan. olanı borda everd̄dik, ē
 I/13/191 olan ol̄dü mefāt itdi. üç ol̄u va şerde, anası va başında. ben şerde
 I/13/192 duramadım. **SGA: Duramadın mı şehirde?** FE: çocuğ ol̄ünçe
 I/13/193 duramadım ben. ...evlēmiz yıkılmadıydı boraya geldim, hinci
 I/13/194 emme şindi ... rātım pek eyi. bu çocuğlarım boş ğomuyo, gelip
 I/13/195 gidiyolar ben.. üş gün.. eveli, üç.. üş gün eveli biri geld̄di, bēş kişi
 I/13/196 geldiñe unuñ çocuğlarınna. ē bunuñ yanında hinci çocuğları evli
 I/13/197 bunuñ çocuğları. benimki hinci yok. dün biriniñ cocū gene
 I/13/198 burd̄ydı. güçcū cocū. /.../

I/13/200 **SGA: Ramazanlar nasıl oluyordu, bayramlar nasıl oluyordu**
 I/13/201 **eskiden?** FE: 'esgiden ü 'esgiden bayramlar, çoluğ çocuğ ... ēvcey
 I/13/202 evcek ... çocuğ ço udu. e şinci çocuğ yok, bi se yok. millet
 I/13/203 bayram yapardı, saļıncağ ğurardı de orlara. /.../ gece hamur
 I/13/204 yumuruduğ, firinnara gidērdik, oruş dutārdık. **X: gece fırında**
 I/13/205 nē yapıyoduñus? FE: ē? **X: ne yapıyoduñuz gece fırında?** FE:
 I/13/206 göbekli yapıyōrduğ. yālı yapıyōrduğ yālı. göbekli deriz, siz börek
 I/13/207 dersin̄is. sōna sōna ğuzin āldığ ğuzinede yapārdık. **SGA: Şimdi**
 I/13/208 **gece oruçsun, iftarını yaptın. Yatmıyor muydunuz sahura kadar**
 I/13/209 **börek yapmak için, göbekli yapmak için.** FE: nē zaman? **SGA:**
 I/13/210 **Gece, sahura kadar.** FE: sāhura ğadağ yatıyoduğ, gece ğākıyoduğ,
 I/13/211 davul çalıyolardı tenegeden. **SGA: Ne zaman yetişiyordu göbekli,**
 I/13/212 **möbekli?** FE: yetiştir yetiştir u. unuñ sı.. sāti va. yetişme mi yetişir,
 I/13/213 fırınları yakārdık, 'toplanırdığ ğarılar atardık göbekliñleri. çıkarı
 I/13/214 gelirdik evdeki isannarı ğaldırdığ. bi hoşaf pişiridiğ,
 I/13/215 yirdiğ içerdik geri yatārdığ. malıñ va ğalgacıñ sabālin. **SGA: Tabi.**
 I/13/216 FE: ē tabi. şindi mal mapıldağ bizlerde ğāli yok. bi ben varın,
 I/13/217 nāpeyim malı mapıldā. **SGA: Hiç.** FE: ā gidiyo hāyvan. **SGA:**

- I/13/218 **Aman ne güzelmiş koyunlar.** FE: hinci borayã gelir_ unna. bağ bağ
- I/13/219 bağ bağ. hinci gelir ... şu erikleri diyom, silkiveyiğ de yesinner
- I/13/220 diyom da silkmiyola. adamlar boraya şey dōředi. daş
- I/13/221 dōřediler_ işde řunnãdan. erikleri_ iyice silkin gidiğ geliğ çuyallara
- I/13/222 dedim đē gōtūmediler. dē oña silkip vermediler de bitiremediler.
- I/13/223 **SGA: Öyle mi biz toplarız biraz erik gelsinler de.** FE: keşge
- I/13/224 toplasañız keşge. de onnardan tōpla. **SGA: Biz buraya gelirken ben**
- I/13/225 **dedim ki ne güzel sarı erikler var dedim. şu gelirken tamam mı?**
- I/13/226 FE: eveli gēldiđ mi sen burıya. **SGA: Yok ilk defa geliyorum.** FE:
- I/13/227 ilk defã. bağ_ gōyunnar gēldi burıyã görüyoğ mu? /.../ FE: ãdım ne
- I/13/228 benim? **SGA: Fatma.** FE: bağ, unutmamış görüyoğ mu? **SGA:**
- I/13/229 **Valla Fatma teyze kaç tane kişiyle konuşuyoruz bir görseñ bir**
- I/13/230 **günde kaç teyzeyle konuşuyoruz.** FE: kim? **SGA: Ben.** Bugün son
- I/13/231 **kōy bu kōy.** FE: òle mi? **SGA: Hı hı. Kaç altıncı kōy mü, yedinci**
- I/13/232 **kōy mü ne.** X: řē ãyvãcık 'tarafından mı? FE: bō_ ün mü gēzdiđis?
- I/13/233 **SGA: Bugün evet.** FE: abō, nası gezdiğiz arabáyñan. **SGA: Valla**
- I/13/234 **işte yoruluyoruz zor da, yine de yani adın aklımda kaldı ya süper**
- I/13/235 **bir şey. Çünkü şey hani çok dolaşıp çok konuştuğumuz için.** FE: ne
- I/13/236 yannãnı gezdiler ge. X: ayvecik_ avdan, ğarabazar herħal_ o
- I/13/237 tarafdãn. **SGA: Karapazar'ı falãn gezdik, geldik.** FE: hē, ã bu
- I/13/238 yandan gēzdiler gēldiler_ he he. e bunnã buráyñen dōrt kōy dē mi?
- I/13/239 X: burası son 'saten bordãn yuğarda yok. FE: bu yandan yoğarı
- I/13/240 yok. **SGA: şeye de gittik Karamustafa** X: he şaramusta_ òlu. FE:
- I/13/241 he ğaramusta_ òlu şeyim ğaramusta_ òlu va. he he arađã. **SGA:**
- I/13/242 **Orada bir kōy daha var, oraya daha gittik.** FE: ãvdãn, ayvãcık
- I/13/243 başğa yok. X: kıyucak. **SGA: Kıyucak'a gittik. İşte.** FE: he
- I/13/244 ğuyucak, musular. **SGA: Musalar'a gittik he.** FE: ğaracalığ. **SGA:**
- I/13/245 **He he ona da gittik.** FE: ğaracalı_ a gitmez bunnã. X: şaracalığ bu
- I/13/246 tarãvdãn geldiseñis ğaracalığdır. bū **SGA: Avdan'a uğramadık,**
- I/13/247 **Avdan'ın içinden geçtik geldik. Çünkü Avdan'a daha önce**
- I/13/248 **gelmiştik biz.** FE: òle mi? X: bunnã řētmiřdir belki ğarã..
- I/13/249 ğaramusta_ òlundãn ğuyucã geşdilerse. **SGA: Karapazar'dan**

- I/13/250 **başladık.** FE: gıyucağdan. SGA: **Şeye gittik işde**
- I/13/251 **Karamustafaoğlu'na gittik.** FE: ğaramusda_öluna. SGA: **Orada işte**
- I/13/252 **bir köy daha vardı.** X: ayvácık va. SGA: **Ayvacak'tan başka daha**
- I/13/253 **büyük köy var. Kuyucak var. Kuyucak'a gittik.** FE: gıyucağdan
- I/13/254 **geri döndüğüs.** SGA: Hı hı geri döndük. FE: bu yanna. SGA: **Bu**
- I/13/255 **yana döndük sonra da.** FE: orda şörda köy va, oraya da vādınız
- I/13/256 **mı? SGA: Hangi köy? FE: ğaracalığ şura. oraya bi şe.. seyitğazi**
- I/13/257 **gelir. SGA: Karaçalık'a da yarın gideceğizdir.** FE: herhaldá.
- I/13/259 **SGA: Yani bugün gitmedik işte. Eski kıyafetler nasıldı teyze? FE:**
- I/13/260 **esgi ğıyāfetler āynı ğıyāfet. X: yō, ě_ ne zaman āynı? FE: ē? X:**
- I/13/261 **esgiden bōle bi şeyler giyermişinizdi ya, sıl midir nedir? FE: yō,**
- I/13/262 **biz geymedik. X: siz geymediğiniz mi onu? FE: öle bize āynı bōle**
- I/13/263 **geydig_öle bis, yo. biz_u esgiden gēymişler bōle sili, mīli.**
- I/13/264 **ebelerimıs. biz_öle geymedik. SGA: Siğili nasılmış bir? FE: u bōle**
- I/13/265 **uzun_uzun şēli, uzun yāni geyerlermiş_evelden. biz görmedik**
- I/13/266 **yalınıs. ben görmedim. SGA: Gelinler ne giyyordu? FE: gelinnere**
- I/13/267 **ğadife geydiriyoduğ. āl, yeşil gēydiriyoduğ, şerden_alıyoduğ. allı,**
- I/13/268 **yeşilli, tēlli, pullu geydiriyoduğ. SGA: Şalvar mıydı? FE: şalvarıdı.**
- I/13/269 **SGA: Kadifeden al. Üstünün ceketi vardı. FE: hē. SGA: Başına ne**
- I/13/270 **yapıyordunuz? FE: başğa nāpılır yayrum. /.../ X: başına deyo,**
- I/13/271 **başına deyō. SGA: Başına. FE: 'başına. başına bōle şey_yapārdığ,**
- I/13/272 **dolārdığ, tēlli dolārdığ. ağ yazmaları sallardığ bōle. baş_ğēdiridik.**
- I/13/273 **SGA: Şey, pulları var mıydı? FE: pulları vārdı, vardı. pulları olma**
- I/13/274 **mı, bōle pul_olma mı gelinde. X: yo yo hani şōle esgiden dā büyüğ**
- I/13/275 **paralar_olurmuşdu ya. FE: vardı, vārdı. paraları vārdı, vardı.**
- I/13/276 **esgiden gelinnere bōle seyrannık derđik para gibi dağardığ boraya.**
- I/13/277 **alıñ, yeşiliñ_üstüne gelin_öle indiri getiridik. siz nası yapardıñız,**
- I/13/278 **siz nāpardıñız? ben de saña sorayın. SGA: Ben sonra anlatayım**
- I/13/279 **size. Peki çeyiz ne yapıyordunuz, çeyiz kızlara? FE: Çeyiz ğızlara**
- I/13/280 **çorap yapıyoduğ, urbālı yazmā_örtme yapıyoduğ,**
- I/13/281 **urba_alıyoduğ_ğızlara. çorap_örüyo.. eveli bōle patik yōdu. hep**

- I/13/282 çorap vârdı. sizin hiş patik.. yok dē mi? öteden vā mı dā? **X:** bizim
- I/13/283 patikdi çorap yoğdu. **FE:** öle. bizim gızlarımıza öleydi. **SGA:**
- I/13/284 **Çorap örüyordunuz, patik örüyordunuz, urba alıyordunuz.** **FE:** tābi.
- I/13/285 **SGA: Başka?** **FE:** başğa bi şey almıyoduk. yazma, örtme
- I/13/286 alıyoduk. **SGA: Yazma, örtme anladım. Yatak için çarşaf** **FE:**
- I/13/287 canım yatağ, çarşáf onu alıyoduk, onu ediyoduğ. yataı ediyoduğ,
- I/13/288 yorğan, döşşeg ediyoduğ. temsil pala alıyoduğ unnarı ediyoduğ
- I/13/289 tābi. **SGA: Pala ne?** **X:** kilim, halı. **FE:** hinci halı va ya, biz de
- I/13/290 kilim alıyoduk nēyse halı alıyo.. hinci halı alıyo ğāli. **SGA: O**
- I/13/291 **çarşafları falan işliyor muydunuz?** **FE:** e işleyen işlērđi, bunnar
- I/13/292 hep işledi, biz işlemedik. biz bilmiyoduk kına. evelı yōdu
- I/13/293 diyom ben inanın yōkluk vardı evelı yōkluk. bi şey yōdu ku.
- I/13/294 **SGA: Kumaş yoktu, ip yoktu.** **FE:** tābi. yōdu evelı. **X:** şē ğanaviçe
- I/13/295 işlēmeyoduñuz mu? **FE:** ē? **X:** ğanaviçe hani ğanaviçe. **FE:**
- I/13/296 ğanaviçe vilān işlemedik gızım biz. evelı kimsede yōdu ğanavice
- I/13/297 vilān. bi bizī siktir et evelden yōdu. tē hep sōnadan çıkdı herı şey.
- I/13/298 tamam mı ğāli, tamam. tamam ğāli.
- I/13/300 **SGA: Tamam. Bir de şeyi söyle, eski yemekler nasılmıştı?** **FE:** neyi
- I/13/301 ... **SGA: Eskiden neler pişirirdiniz?** **FE:** ēşinci nē pişiriyosağ
- I/13/302 esgiden onu bişirimişizdir o zamāñ. **SGA: Canım eskiden aynı**
- I/13/303 **değildi. Ne ocak aynıydı, ne fırın aynıydı.** **FE:** ocağ vardı, baca var
- I/13/304 **X:** tencireler de işikđi. **SGA: Tabi.** **FE:** evelı bacalar vârdı,
- I/13/305 bacalarda bişiridik. he baca.. ēvlerde duvarlarıñ dibine baca vârdı,
- I/13/306 bacalardan közű çekērdik yimeı bişiridik. közün üstünde. he
- I/13/307 şindi ğāli öle de il. **SGA: Hangi yemek daha güzel?** **FE:** hangı
- I/13/308 yimeı olsa bişirisin. **SGA: Hayır hayır.** **FE:** ē /.../ **SGA: Bacada**
- I/13/309 **nasıl, hangi yemek daha çok pişerdi? Bacada pişirmek daha farklı**
- I/13/310 **tabi şimdi.** **FE:** ēñ çok çor.. çorba pişērdi, eñ çok çorba pişērdi.
- I/13/311 tarāna çorbası dērdik bis siz bilmessiñis. **SGA: Tarhanayı biliriz**
- I/13/312 **canım.** **FE:** bilmessiñiz canım. **SGA: Niye?** **X:** bizim göce taranası.
- I/13/313 **FE:** göce. **SGA: Göce tarhanasını da biliriz. Şöyle parça parça değıl**

- I/13/314 **mi?** FE: sen_nerelisin bakáyin? SGA: **Ben Nevşehirliyim.** FE:
- I/13/315 neşerliyín mí? SGA: **Nevşehir.** FE: a! X: neşehirliyimiş. FE: adın
- I/13/316 ne? SGA: **Semra.** FE: selma. SGA: **Semra.** FE: semra. SGA:
- I/13/317 **Nevşehirliyim, bizde de var göce tarhanası.** FE: hē? SGA: **Göce**
- I/13/318 **tarhanası var. Bizde böyle el gibi el gibi kuruturlar, sizde böyle top**
- I/13/319 **top kurutuyor.** FE: biz vıcı vıcı ideris. SGA: **Nasıl yapıyorsunuz?**
- I/13/320 FE: ufā ufağ dökeriz biz. SGA: **Daha önce ne dedin?** X: vıcıl vıcık
- I/13/321 dedi. SGA: **He vici vici diyorsunuz.** X: vıcık vıcık diyo. SGA: **Onu**
- I/13/322 **nasıl yapıyorsunuz siz, bizimki gibi mi nasıl yapıyorsunuz?** FE:
- I/13/323 ocağda ğararıs tencirede. südünen ğa.. südünen ğarışik göceyi
- I/13/324 ordan_ alırız ğazanınan, sō_ uduruz, yo_ urtlarıs. ondan sōra alır
- I/13/325 gider dökeris çarşafıara. X: kırsadan_ annatma uzun_ annat. FE: hē?
- I/13/326 X: kırsadan_ annatma, uzun_ annat. SGA: **Ben şimdi yapmaya**
- I/13/327 **kalksam yapabilir miyim senin tarifinle?** FE: yaparızın. SGA: **Ne**
- I/13/328 **yapacağım, buğdayı alacağım kaynatacağım.** FE: Puydáyı de_ il,
- I/13/329 göce göce sürtülmüş göce alırsın, bu_ şe hāvize göce getirmiş ne
- I/13/330 güzel. sürtecēmiş. ě_ sürtülmüş göce alırsın, südünen bi tencirede
- I/13/331 ğaynadırsın, onu indiri so_ udursun, duyüyoñ mu? ondan sōra
- I/13/332 yo_ urtlarsın yo_ urdunāñ yūmurtasını ğırārsın. duyduñ mü? biz
- I/13/333 böyle yaparız. X: ondan sōra nōlcak? FE: ondan sōra mī nōlcak, tar..
- I/13/334 dökersin. X: dur bakam bi de gecesi var. FE: bi gece yatırıcıñ. X:
- I/13/335 hē, unnarı filān sōle. FE: canım bi gece yatırıcıñ ha bö.. şey
- I/13/336 ğardıkdan sona bi gece yatırıcıñ_ unu. çarşava sarácek, gece
- I/13/337 yatıreceg sabālen dökersin. SGA: **Hiç un koymuyor musunuz?** FE:
- I/13/338 yok. SGA: **Un koymuyorsunuz.** FE: un goymuyos. unu ...
- I/13/339 acıcığ_ üş dene seperis. acıcığ hemen. so.. so_ urka. SGA:
- I/13/340 **Anladım.** FE: öle başğa un ğuymeyis göceyi ğararka. SGA: **Göceyi**
- I/13/341 **nasıl sürtüyorsunuz, sürtüyordunuz?** FE: sürtülmüş göce alırsın sen.
- I/13/342 SGA: **Eskiden satılıyor muydu?** FE: ēsgiden ğayada
- I/13/343 sürtüyoğ_ ğayada böyle ğayada. ğayada sürtüyoduğ. buydáyıları yūp
- I/13/344 gelip bōrda ğuruduyoduğ_ esgiden. hinci u yok. SGA: **Şimdi**
- I/13/345 **buğdayları niye yıkamıyorsunuz, yumuyorsunuz?** FE: neyi? SGA:

- I/13/346 **Buğdayı niye yuğmuyorsunuz?** FE: şıncı yunmuş geliyo
- I/13/347 biçerlerden. **SGA: Ee sizin kendi buğdaylarınızı da kullanmıyor**
- I/13/348 **musunuz?** FE: 'esgi.. yō. ğullanıyosağ yıķıyoduğ diyom duymuyon
- I/13/349 mu? **SGA: Hayır, şimdi. X: şimdi diyo meselá şimdi**
- I/13/350 ney yıķamıyonuz diyo. **FE: e,şimdi buydáyler yıķanmış gibi**
- I/13/351 ğızım yıķanır mı? eveli daş,oluyo, to.. oluyodu, düvenner
- I/13/352 sürüyodu,üle, süpürüyodun. içine daş ... giriyodu. savrıyodu,
- I/13/353 çalkıyordun, u da yıķıyodun, mejbura ğalıyodun. e,şinci niye
- I/13/354 yıķayon? yıķamıyom. hinci alıp gidip dērmana ğoyveriyon,
- I/13/355 o,ķıyıyo dērman, sürtüyo.. **SGA: Değirmen yıķıyor. Değirmen**
- I/13/356 **sürtüyor o yüzden.** FE: tabi hinci yıķameyoz ğáli de,irmen yıķayo,
- I/13/357 üdüyo. saħibi alıp geliyo. ... , onun gelir, u benim. hazır, un geliyo
- I/13/358 benim. baņa ne baķıyon? tamam ğáli. **SGA: Tamam, sağol teyze.**
- I/13/359 **FE: bitdi bitdi ğáli. SGA: Bitti gali. FE: hadi savol.**

ODUNPAZARI – Kıravdan

Kaynak : İsmail Erdir, 60, ilkokul; Meryem Usu, 80, ilkokul
Derleyen : Fatih Doğru, Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, eğitim, köy tarihi, köy hayatı, düğün, aile hayatı

I/14/01 **FD: Selamun aleyküm ağabey. İE:** aleyküm selam. 'hoş geldiniz

I/14/02 bakam hepiniz de. **FD: Hoş bulduk. MU:** hoş gördünüz. **FD:**

I/14/03 **Ağabey adınız neydi? İE:** isma_ıl_erdir. **FD: Erdir. İE:** evet.

I/14/04 **FD: Yaşınız kaç? İE:** atmış.

I/14/06 **FD: Altmış. Okul okudunuz mu? İE:** orta_iki terk. **FD: Yani**

I/14/07 **ilkokul mezunusunuz. İE:** ilk_okulı. esgiden orta vārıdı, lise varıdı.

I/14/09 **FD: Evet. Bu köyde doğdunuz, büyüdüünüz değil mi? İE:** evet.

I/14/10 yerlisiyiz yāni bu köyün. **FD: Bu Kıravdan köyünün adı nereden**

I/14/11 **geliyor, niye Kıravdan demişler? İE:** şimdi ben bekçilik

I/14/12 yaptım_ābi on sene, on beş senedir bekçim ben bu köyde. ben

I/14/13 amaliyat_öldüm. **FD: Geçmiş olsun. İE:** yeni ayrıldım bekçiligiden.

I/14/14 altı yüz_otuz senelik şey buldu burdan pürofösörler tamam mı?

I/14/15 **FD: Hı hı. İE:** altı yüz_otuz sene_evelisine bilmiyolar.

I/14/16 şimdi_ingiltereden gēldi. iki_üş dāne onnardan varmış pürofösör.

I/14/17 bi de bizim buranın_üniversitesinden hangı

I/14/18 istanbul_üniversitesinden mi dedi, bi şey dedi adam. İngilizce

I/14/19 gonusuyolar hep. burdaki bizim şürda dede mezārlerimiz va, onnari

I/14/20 incelediler. dālarda şēlerimiz va, mezārlerimiz_unnari incelēdiler.

I/14/21 altı yüz_otuz sene_eveli bu köyün guruldū yani altı yüz_otuz

I/14/22 senesine akillar_eriyo. kitapda da u varımış. sizin_üş osmanğāzide

I/14/23 mi? **FD: Hı hı. İE:** şeyde mi, anadolu üniversitesinden bi hoca kitap

I/14/24 varımış_unda, unda yazıyomuş buranın_şeyse_esāsında. konya

I/14/25 karaman_ollularından gelme bizim bura. öle dēyolar yañı. **FD:**

- I/14/26 **Niye Kıravdan köyün adı? İE:** burada şu bak tağgalı ğaya vā şurda.
- I/14/27 konyadan mı, akşehirden mi ğıralıñ ğızı burıya_ıavlanmaya
- I/14/28 gelirmiş. burlar bõle sazlımış. tamam mı? ğıralıñ ğıralıñ ğızınıñ
- I/14/29 yani ki.. ner.. kim geliyo, ğıral ğızı geliyo. kim geliyo, ğıral
- I/14/30 ğızı ava geliyo derlerimiş. bizim yörükler de o zaman burıya
- I/14/31 yerleşince ğıralı.. ğıralıñ ğızı gene geliyo, mādem diyu şey diyo kı..
- I/14/32 esas kıral dā ol.. olması lāzımmış. biz kıravdan diye sōnadan
- I/14/33 de_ıışdirdik ğāli. **FD: Kral dağı. İE:** he kıral da_ıı. esas ğıralıñ
- I/14/34 ğızınıñ burıya gelmesi ğıralıñ da_ıı diye yazdırıyo yāni. u kütāyanıñ
- I/14/35 şelerinde varmış herħalde bunıñ. he bura çayırlımış, sazlımış.
- I/14/36 ördek_ıavına gelirmiş ğıs.
- I/14/38 **FD: Kaç hane var köyde? İE:** kırk beş. **FD: Kırk beş. Yaz kış**
- I/14/39 **değişiyor mu? İE:** yā de_ıışir yav, şõle göç götümezler de meselā
- I/14/40 çocuğ_ıoğutmaya giden_ıoluyo. õlu, ğızı oluyo unu oğuduyo. **FD:**
- I/14/41 **Kaç haneye düşer kışın? İE:** āynı gene yav, gene gelir gider. cumā..
- I/14/42 cumārtesi pazar günü gene gelir gider. yāni şetmez_ıesilmez.
- I/14/43 gençlerden yazıcık yalnız bu ara bī şey dönüş va. hani üniversiteyi
- I/14/44 okuyup da gelenner çifçili_ıe bõle su ğeldi, kıparatif ğuruldu.
- I/14/45 babalarının da birez arāzileri va, unnarı şēdiyolar, işlediyolar. üş
- I/14/46 beş çocuğ ğeldi. **FD: Ne şekilde geldiler, üniversiteyi bitirdiler. İE:**
- I/14/47 üniversiteyi bitirip meselā burada şēdiyolar, çalışıyolar,
- I/14/48 çalışdırıyolar. babasının_ıanasının şēsini 'tarlasını toğadını. **FD:**
- I/14/49 **Çiftçilik yapıyorlar. İE:** he he. amma bilişli. şindi benim yaptım
- I/14/50 çifçilinen_ıonuñ yapıdı çifçilik de_ıışıyo. **FD: Kaç hane var o**
- I/14/51 **şekilde gelen? İE:** şindi ... çocuğları ğeldi_ıiki. hacı_ıatamıñ_ıolan
- I/14/52 de üç. ... dõrt. gene ... beş. beş_ıaltı hāne. **FD: Altı hane var õyle.**
- I/14/53 **İE:** altı altı yedi hane va. **FD: Bõyle emekli olup da dõnen var mı?**
- I/14/54 **İE:** emekli olup da dõnen yok. **FD: Yedi hane bu şekilde dõndü,**
- I/14/55 **onun dışında yok. İE:** hē. evet.
- I/14/57 **FD: Köyün adı hiç değişti mi, hep aynı mıydı? İE:** āynı. **FD: Hiç**

- I/14/58 **değişme olmadı.** İE: bizim şē bu de_ışen köylerin şēsini bile
I/14/59 ğabul_ıtmədiler. bizim köyü de_ıştirediler yāni. neyi
I/14/60 de_ıştiredilersē. meselā deyelim şu melemen, melemen köyü va
I/14/61 şurda menemen esas_ısmi. **FD: Evet.** İE: şimdi git do_ankaya.
I/14/62 **FD: Doğankaya oldu.** İE: do_angay.. bizim burayı
I/14/63 de_ışdirmediler_amma bizim buranın ğuruluşuna zāten_ak..
I/14/64 ağıllar_ermeyo. yani bilemiyolar. ağıllar_erme.. dīl de.
- I/14/66 **FD: Anladım. Nüfus kaç köyde?** İE: yüz_atmış. **FD: Yüz atmış.**
I/14/67 **MU:** ĩ tam yörük_oturuyo nası de_ışdiricik? yörük_oturuyū ölece.
I/14/68 **İE:** bizim yērlı yörüklerden.. **FD: Yörük mü burası?** İE: yörük. **FD:**
I/14/69 **Başka Yörük dışında Muhacir, Manav?** İE: yok yok öle yabancı biz
I/14/70 de almáyız biz. **FD: Tamamı Yörük mü köyün?** İE: tamāmı yörük.
I/14/71 **FD: Kürt falan gelen?** İE: gelin va. gelin geliyo. **FD: Kaç gelin var?**
I/14/72 **İE:** şimdım ērzincandan ğeldi bi dene. ērzurumdan ğeldi bi dene. o
I/14/73 öldü. dört beş tāne de unnardan vadır_ābi. dört_tane va. **FD:**
I/14/74 **Erzincan'dan bir tane, Erzurum'dan bir tane.** İE: u öldü
I/14/75 ērzurumdan gelen yayırum. **FD: Onun dışında başka nereden**
I/14/76 **var?** İE: gene dadaş va. şeyin ramazanın hanımı dadaş de_ı mi?
I/14/77 **MU:** hē he. u yan kürt.. **İE:** şu çocuğ_o işde Temin ğonuşdūn, kürt.
I/14/78 **FD: Evet.** İE: erzincannı_o. dī mi? **FD: Evet Erzincan.** İE: dedi dē
I/14/79 mi? **FD: Dedi, dedi.** İE: erzincannı. ĩşde dört beş tane va yav
I/14/80 yabancı çocuğ. amma tēميز_öle şe.. **FD: Bu dört beş tane çoğu**
I/14/81 **Erzurumlu mu o zaman?** İE: iki, üç dānesi erzurumlu. biri
I/14/82 balçık_ıhsarlı yeñi gelenlerden dīl. çoğ_esgiden gelenlerden.
I/14/83 atatürk zamānında bi da_ılmış ya. **FD: Evet.** İE: onnardan babaları.
I/14/84 annadırdı babası da bizi atatürk da_ıtdı dērdi. u_adam_öldü şindi.
I/14/85 **FD: Yani bir Balçıkhisar'dan, bir Erzincan'dan, üç de Erzurum'dan**
I/14/86 **beş gelin var.** İE: heş bēş gelin va. **SGA: Erzurum'dakiler Dadaş**
I/14/87 **mi?** İE: dadaş. amma çok temizler allahı var şindi. hani öle bi
I/14/88 kötülū bunun da, bu da erzı.. erzincannı herhaldā bu. **FD: Erzicanlı.**
I/14/89 **İE:** ba_ık_āş senedir duruyo çocuğ_ıçin. çoluğ çocuğ sāhibi oldular

I/14/90 hiç. başğa göç almayız yalnız başğa köylerden. veyāhut şeylerden
 I/14/91 kürtlerden felān göç_almayıs bis. çığardırıs hemen. geçimsisizdir
 I/14/92 yāni o yüzdeñ. gelmek_ısdediler de bi çoğ ğavğa mavğa öldü. **FD:**
 I/14/93 **Böyle Tatar, Muhacir, Manav. İE:** hēç heç kimseyi ğabul_ıtmēyis.
 I/14/94 bī emirdālī ğēldi. **FD: Bir Emirdağlı var. İE:** u da gece işini
 I/14/95 yapmış_adam. yabancıları soğmayız yāni. **FD: Yok yani hepsi**
 I/14/96 **Yörük. İE:** hep ... **MU:** hēpsi yörük, hiş soğmadılar hiç. **İE:**
 I/14/97 birbirine sülāle yāni.

I/14/99 **FD: Tamam. Köyün yeri hiç değışti mi? İE:** yer_āldık. bak_ıo
 I/14/100 binālarıñ yapıldı yerler, orlar şindi da_ıtıldı köye.
 I/14/101 millet_ıır_ıır burūdan çıkıyo u yanna. hiş de_ışmedi biz..
 I/14/102 bizi.. 'aqlımız_ērdi ereli. babamgilden de dinnērdik bis, yani
 I/14/103 dedelerimiziñ dēy mi hala, dedelerimiziñ durdū yerler burlağ.
 I/14/104 dedelerimiziñ dedeleri. beygirīnen, öküzūnen, mandāyñen
 I/14/105 şētdikleri, işletdikleri yerler burlağ.

I/14/107 **FD: Köyde muhtarlık var. İE:** var. **FD: Başka? Resmi bina. İE:**
 I/14/108 başğa ğopāratif bināsı, ğopāratifimiz var. ne onuñ_adı şey
 I/14/109 kütüphānemiz var. **FD: Kütüphane var. Başka onun dışında? İE:**
 I/14/110 başğa yok. **FD: Bir cami var. İE:** cāmimiz va, mezerlīmiz tam
 I/14/111 teknil. oğul yok. **FD: Düğün.. okul yok. İE:** dūn salonu işde şey
 I/14/112 ğāveniñ_ıoldū yerde bāzeñ nişan fālan yapıyolar. **FD: Bakkal var**
 I/14/113 **mı? İE:** yok. bağğalımıs_ıseyyar. **FD: Seyyar. İE:** he geliyo. **MU:**
 I/14/114 seyyar geliyo, gidiyo. **FD: Öğrenciler ne yapıyor, taşımalı mı gelip**
 I/14/115 **gidiyor? İE:** taşımalı. **FD: Kaç öğrenci var? İE:** bu sene belediye
 I/14/116 arabasınnan geldiler, gitdiler yalnız. **FD: Otobüsle. Kaç öğrenci**
 I/14/117 **gelip gidiyordur öyle? İE:** yedi. **FD: Yedi öğrenci, öyle bir İE:** üç
 I/14/118 üçü de kendi götürüyo. u yalnız şeye götürüyo, u_ıfak çocuklarıñ
 I/14/119 gitdi yere ne diyolar? **FD: Anaokulu. İE:** anā_ıoğuluna götürüyolar.
 I/14/120 seneye unnar da ilk_ıoğula on kişi olacıklar. yazılırsa. **FD:**
 I/14/121 **Anladım. Böyle bir yatır, türbe, tekke bir şey var mı köyde? İE:**

- I/14/122 yok. **FD: Tarihi bir cami, çeşme. İE:** hayır. **FD: Bu altı yüz otuz**
- I/14/123 **yıllık dediğiniz İE:** işde bu māralar va. bu māralarda filim de
- I/14/124 çevirdiler. u_hanğı bi filim çevirdiler burda. **FD: Nereden**
- I/14/125 **anlamışlar altı yüz otuz yıllık olduğunu, bir şey mi çıkmış? İE:**
- I/14/126 şurda dede mezārleri va baḡ şu sö_ütler va ya. orda dikilidaşlar
- I/14/127 vadır. şindi vā mı_u yani yıkıldı mı bil.. vādır herhalde.
- I/14/128 oranıḡ_esgi yazıları va. u purofösörler ingiliz purofösörler unnarı
- I/14/129 okudular. bōle resim gi.. resimini çekdiler, şeyler firçalānan
- I/14/130 ğazıdılar. u tārihlerini felān_öldü gibi çıkartdılar. u adamlar dedi
- I/14/131 bize. **FD: Anladım. İE:** altı_yüs_otus_sene eveliden daha diyo ne
- I/14/132 ğadar ğuruldūnu bilmiyós. altı_yüz_otus_senelik şu mezerler
- I/14/133 diyo. **FD: Evet. Onun dışında tarihi bir şey yok. İE:** yok.
- I/14/134 bilemiyolar_üs yanını. **FD: Köy neyle geçiniyor? İE:** çiftçilignen.
- I/14/135 **FD: Tarım, ne tarımı yapıyorsunuz? İE:** hāyvan, bŷydey_arpa,
- I/14/136 pāncar, çeğirdek. undan sonacāzım_ulaf, nohut, mērcimek_eken
- I/14/137 yok pek. çiftçilinen ya. māl_azaldı. **FD: Kaç tane var büyükbaş,**
- I/14/138 **küçükbaş? İE:** büyükbaş iki_yüz vadır. **FD: Küçükbaş? İE:**
- I/14/139 iki_yüz vadır, güççüĝ baş da iki biḡ felān vadır. iki biḡ yokdur dá
- I/14/140 iki biḡ de yav. biḡ sekiz_üz, iki biḡ_arası. ğuzulāna felān vadır.
- I/14/141 **FD: Evet. Bu madenle, sanayiyle geçinen? İE:** yok. **FD: Gidip**
- I/14/142 **fabrikalarda çalışan, köyde oturup da? İE:** yok_ōle yay. hanı bu
- I/14/143 āşam gelip dē sabah şey mesela sabah gidip dē āşam gelen yok.
- I/14/144 **FD: Yok. Halı, kilim, el sanatı, arıcılık, tavukçuluk İE:** yok. **FD:**
- I/14/145 **İpek böcekçiliği. İE:** yok yok. **FD: Başka bir geçim kaynağı yok**
- I/14/146 **mu? İE:** yok. **MU:** hep çiftçilik yapıyola. **FD: Hep çiftçilik. İE:** hep
- I/14/147 çiftçilik, 'nadas_ideriz, ekeriz iki sene işde, ğuraḡ yerleri eksērisi de
- I/14/148 ğuraḡdır. şindi dört beş sene oldu, şeyimiz ğuruldu ḡoparatifimis.
- I/14/149 bu sulanıra birez şey meyil vemeye başladık yalnız
- I/14/150 sizin_oranıḡ_osmanĝāzi eletdirī bizi çok_üzdü. amanın bu aylı_a
- I/14/151 bālayıvedi çiftçiyi aylı_a bālayınca ben_aylī nası, şurıya tarla yüz
- I/14/152 dönüm ben yer suluyom. yav_argadaş buy yüz dönüm
- I/14/153 yerin_eletdirī 'āyda ben_āylıkçı mıyım ya, dē mi? ödiyemedi

- I/14/154 ço_u ğapatdı. dediler ben ğazanmıyosam sen de ğazanma dediğe
- I/14/155 eletdirik ğurumuna. vallāhı bunnarı dedik biz, dile getdi yāni
- I/14/156 bizim_ımkıtar. sōnadan bi_āltı aylı_a felān çığartdılar gene
- I/14/157 bir_ay sōna mı, iki_ay sōna mı gene vallā dūn ká_ıt getdiler āylık.
- I/14/158 yav_aylık çifÇiye şey mi_olur ya. bōle hōkūmet mi olur ya. **FD:**
- I/14/159 **Evet. Köyden şehire gidenler oluyor mu? İE:** 'nası, temelli? **FD:**
- I/14/160 **Temelli. İE:** yō yo. **MU:** yōk_olum giden **FD:** **Yok mu temelli**
- I/14/161 **giden, son on yılda hiç giden olmadı mı? MU:** herkeş_arabasınnan
- I/14/162 şehirden_alışını verişini yapıp gelı. **FD:** **Hiç yani on yıl içinde hiç**
- I/14/163 **giden olmadı. İE:** yo yo göç yok, göç yok. **FD:** **sıfır diyorum o**
- I/14/164 **zaman, göç yok. İE:** yok, göç yok. **FD:** **Tamam. Yedi hane daha**
- I/14/165 **önce gidip böyle üniversiteye gidip üniversiteyi bitirip gelen oldu.**
- I/14/166 **İE:** hē bitirip gelen çocuğlar yāni. **FD:** **Anladım. Dışarı gelin**
- I/14/167 **veriyor musunuz? İE:** tābi canım nereyē nereyē nāsib_açılınca.
- I/14/168 **FD:** **Gelinler nereye gidiyor daha çok? İE:** şere gidiyo ekseri. **FD:**
- I/14/169 **Eskişehir'e mi? İE:** hı hı. **FD:** **Mevsimlik işçi geliyor mu pancar**
- I/14/170 **için falan? İE:** geliyo. iki senedir geliyo. **FD:** **Ne, ne iş yapıyorlar**
- I/14/171 **burada? İE:** pancar. şey sovan otu temizliyolar; pancar, çekirdek.
- I/14/172 uña çalışmaya getiriyorlar ... **MU:** hēr şeyi ekiyolar,
- I/14/173 getiriyolar_ışçi getiriyolar çalışdırıyolar. **FD:** **Nereden geliyor**
- I/14/174 **işçiler? İE:** urfalı dēyolar bilmiyoz vallā nerden_oldūnu hiç. **MU:**
- I/14/175 ben_nerden_oldūnu bilmiyom da şerden hep getirio. **İE:** herħaldá
- I/14/176 urfa. **FD:** **Ne zaman geliyor? İE:** ilk yazın bu aşşā bizim ğalğanlı
- I/14/177 vadır_oraya geli aķsaklıya gelirler. bizim köylüler gider_oruya
- I/14/178 dērkene meselā benim der on günnük_ışım var. ōrdan çavuşları
- I/14/179 onnarığ başları yāni. u çavuşa der, benim ne gün veriyon der
- I/14/180 meselā bir havta sōna amca sağa geliriz der, burdan tıraktōrūnen
- I/14/181 veyahut kamyonnan gider. u işçileri 'alır_ordan zāten yakın şurda
- I/14/182 sınırdá. **FD:** **Ne köyü demiştin ağabey? İE:** aķsaklı. **FD:** **Aksaklı**
- I/14/183 **köyünde, orada çadırda mı kalıyorlar? İE:** hē, çadırda ğaliyolar.
- I/14/184 ōrdan_alır gelir_akşam_üstü geri götürü. baķ şindi münübüs
- I/14/185 ğeldi_ışde sabāle iki münübüs gitdiler, şe noħut yolmayē gitdiler.

- I/14/186 nohut yoluyolar. **FD: Burada ne kadar süre kalıyor şeyler, tarım**
- I/14/187 **işçileri? İE:** 'ğalmıyo burda. **FD: Yok, Aksaklı'da ne kadar kalırlar?**
- I/14/188 **İE:** vallā ilkbārda geliyolar ğardāşim_orda ne ğadar ğaldıklarını
- I/14/189 bilmiyom da ū şe.. pancarlar, mancarlar bitesiyeye orda adamları ēvi
- I/14/190 gibi ba.. şēdiyolar yay. ben bi kitdim de. çolū, çocū oldū gibi bōrda
- I/14/191 yav, ğara ğara yanıyolar yazık. **FD: Kaç hane vardır orada? İE:** çok.
- I/14/192 aksaklıda vārđır, ğalğannı köyünde vārđır. **FD: Aksaklı'da on hane**
- I/14/193 **var mıdır? İE:** ne_onu yav ne_onu. bēlki elli atmış dane çadır
- I/14/194 vadır ya. 'çadır yāni çadır. **FD: Oo elli, altmış tane çadır. İE:** ē_o
- I/14/195 kōleriñ_oldū gibi āsağlı, ğalğannı, arabōren_üryan ōrlarıñ_ışçilini
- I/14/196 çocuğlar yapar, hanımlar yapar.
- I/14/198 **FD: Hepsi buradan toplanıyor, anladım. Teyze de bu köylü? İE:** he,
- I/14/199 halam benim. **MU:** ben kövlüyüz biz, temelli bōrada böyüdük,
- I/14/200 borada ğalğdık yaşlandık. **FD: Yaşın kaç teyze? MU:**
- I/14/201 yetmiş geçik. **FD: Yetmiş, yetmiş beş mi? MU:** hē. **İE:** kaçlısın?
- I/14/202 **MU:** ne bilem ben yav şēsini unuttum. **İE:** tevellüdü unuttuñ mu?
- I/14/203 **MU:** nērdeyse segizenime giriyom. **İE:** seksene gi.. vāmiştır_ābi.
- I/14/204 şu_adam eñ yaşlı şindi kōde dē mi oğğa dede dē mi? eñ yaşlı oğğa
- I/14/205 dede dē mi? **MU:** o doğuzanına girmiştir yāy. dā çok büyük vallā.
- I/14/206 iş.. ğarısı da ōle kendi dē ōle. **İE:** bu dē_u çeşmede su içen,
- I/14/207 unuñ_elinde bu köyüñ bi şēysi vardı ābi bi mü_endisiñ biri ğēlmiş
- I/14/208 ... almış gitmiş. getimeği. **MU:** doğuzanına girmiştir_olum_ā şu
- I/14/209 temiz hava acığ_īsannarı yaşadıyo. eyer ben şērde ney durayın
- I/14/210 yıkılırdım. benim güccüklerim gitdi hep şeherde. ōrda
- I/14/211 ēvlendiler_ōrdalardı, benim güccüglerim gitdi hep. **FD: Seksen**
- I/14/212 **varsın yani sen. MU:** giriyon_ışde ğāli giriyon yākın. bēlki
- I/14/213 girmiştir. **FD: Maşallah, maşallah. MU:** hē. ā şorda kendime
- I/14/214 bağdīm yetiyo. gene de gelenim, gidenim çolūm çocūm geliyo.
- I/14/215 benim bu da emmimiñ_ōlu. ya. hep_emmimiñ dovāsını da āldım,
- I/14/216 sadı_yengemiñ dovāsını da aldım_anasınıñ. vallaha aldım bak ha.
- I/14/217 **FD: Hay maşallah. Teyze adın ne? MU:** he? **FD: Adın ne? MU:**

I/14/218 meryem. **FD: Meryem, soyadın?** **İE:** usu. **MU:** ussu. **FD: Usu.** **MU:**

I/14/219 hē. meryem_ussu.

I/14/221 **SGA: Okula gönderdiler mi seni teyze?** **MU:** he? **SGA: Okula**

I/14/222 **gönderdiler mi seni?** **MU:** göndermezler mi, biz bōrda

I/14/223 oğuduk_ışde. **İE:** şūrda oğul varıdı bak. **MU:** bōrda

I/14/224 okuyyoduk_ışde öle. **İE:** şūrda de_ıl mi? **MU:** he he işde şurda.

I/14/225 **İE:** burda. burda esgi oğul varıdı. ēsgı burıyı asgeriye yapıdı. **FD:**

I/14/226 **Evet.** **MU:** benim babam_ōretmenidi. **FD: Oo.** **İE:** e_ıtmenidi

I/14/227 e_ıtmen. **MU:** e_ıtmenidi_ışde bōrda oğutdu. undan sōna başğa

I/14/228 yere dēfin_ıtdiler, başğa ōretmen gēldi. beşinciye de bōrda

I/14/229 okuyyoduk, dōvdüler_ōretmeni. **FD: Hadi ya.** **MU:** hē. **FD: Nasıl**

I/14/230 **oldu?** **MU:** vallaha dōvdüler_ōretmeni. **İE:** ē u_zaman yē on beş

I/14/231 yaşında şey, deliğanni deliğanni ōlannar, gızlar_oğula gidiyo. **MU:**

I/14/232 u zaman_ışde ōretmen bi şey mi dedi çolu_ıa çocu_ıa bilmēyon.

I/14/233 ōretmeni dövüyolar_ōretmen bi ğaşıdı bi dān_dā gelmedi. başğa

I/14/234 ōretmen gēldi, hoca gēldi otdu borıyı. borıya da hoca otdu işde. **İE:**

I/14/235 şindi hoca otüruyo burda. hocanıñ şēsi. **FD: Ee sen beşi bitirdin mi**

I/14/236 **teyze?** **MU:** işde beşi okuyacıdım_ışde dedim ya. **FD: Bitmedi mi?**

I/14/237 **İE:** bitmedi mi? **MU:** bitmedi ōretmeni dōydülerdi_ışde bu bekirgil

I/14/238 felān. **İE:** 'tiploma_ıalamadıñ mı? **MU:** diplō_ıalamadım. ē gēlmedi

I/14/239 ki hōca bi dān_dā. üşden çığdım bi dān_dā_ü beşi okuyacıdığ

I/14/240 dōrdü beşi. bi dān_dā gelmedi ōretmen. ordan gēlmedi.

I/14/242 **İE:** sen bak se.. arabaña biñ de bayannarıñ_urda ğuzum dē_ıo adam

I/14/243 va ya bak. **FD: Evet.** **İE:** onu biñdir burıya_ıal da gē_ıhadi. **FD: Şu**

I/14/244 **yaşlı amcayı mı?** **İE:** hē, undan dahā_ıeyú bilgiler_ıalırsın. **MU:**

I/14/245 kim_ıleñ, mēsut mu? kim_ıü? **FD: Bizim daha gideceğımız çok**

I/14/246 **köy var da.** **SGA: İki tane daha köy var.** **İE:** hē tamam, ē_ıtamam,

I/14/247 tamam_ıu zaman. **FD: Daha gideceğımız çok köy var.** **SGA: Ben**

I/14/248 **bir fotoğrafınızı çekebilir miyim?**

- I/14/250 **FD:** Aldık zaten çok bilgi aldık. Teyze sana bir şey daha soracağım
- I/14/251 **ben. MU:** hē. **FD:** Bu Yörük, eski Yörük adetleriniz nasıldı? Siz
- I/14/252 **düğünlerde falan kadınlar ne yapardınız? MU:** dünnerni öldü mu
- I/14/253 ölüm, analarımız babalarımız 'toplanırdı yemekleri bişirilērdi,
- I/14/254 daşırılārdı. kōlü gelirdi yirdi hep, bayramlarda ne bak hep
- I/14/255 büyükleřiŋ_aya_ına varıdık bak. anamgil, babamgil hep bōle
- I/14/256 varılardı_orda yirlerdi iytar_ékme_ıni felān. oruc_ékMēni,
- I/14/257 bayram_ékMēni hep büyüklerce ğarırlardı. vallahi ōle
- I/14/258 toplanırlardı. bayram_olurdu çolūmuz çocūmuz bir_arada
- I/14/259 toplanır_oynáşılardı. gezerlerdi, hiş bi yere gitmezler. biz_ōle
- I/14/260 gördük daha ōle gidiyon ben daħā_ōle. **İE:** at_arabasınnan
- I/14/261 getirīřlerdi gelinneri melinneri. **MU:** hē vallayı billaħ. **İE:** şey ğoşu
- I/14/262 yaparlardı beygırlēnen. **FD:** Evet. **İE:** heybe varıdı esgiden. **MU:**
- I/14/263 hep_ōleydi vallā. **İE:** bū aşşāda köyün_aşşāññ ğapısı_ören deriz
- I/14/264 biz ōrdan beygirleri_ıtoplarlardı orda bilirkışı_ētiyarlar ğāli. **FD:**
- I/14/265 **Evet. İE:** burda ev saħibi heybe **MU:** göyün_orda
- I/14/266 ğıncırdağ_ğurarlardı da bayramlarda ğıncırda_ınan sallanırlardı.
- I/14/267 **İE:** heybe yarışına giderlēdi beygirle. **MU:** hep bōle ğızıkana bōle
- I/14/268 sallanırdık. ğıncırdağ_ğurardıg da. **FD:** **Ğıncırdak, nasıl bir şey**
- I/14/269 **ğıncırdak teyze? İE:** şōle bir sırıķ. bunun_ğa şēsine başına bi a_ıç
- I/14/270 yapıyolar_uzun. amma bū sırıķ büyük sırıķ. **MU:** şēsine de
- I/14/271 uzadıyolar tātayı ipī_ıişde. **İE:** şōrlarını da ğoyuyolar_ıo
- I/14/272 sırı_ıa_ıamanın_ōrdan u yanna dönüyolar, ōrdan u yanna
- I/14/273 dönüyolar. **MU:** hep_ōleydi. **İE:** şindi hep_ınnar ğalğdı. **MU:**
- I/14/274 hinci **SGA:** **Şōyle mi dönüyorlardı? İE:** hē. **MU:** he_ōle dönü..
- I/14/275 dönerdik. **İE:** bi bi ğız_ıu öte yanna binerdi, bi ğız **MU:** ğara_ıa_ıış
- I/14/276 va, şu ğoca ğara_ıa_ııç va ya, a onun_ıaltın.. valla hep_ıorda
- I/14/277 çocūğana işde bōle ğızıkana hep_ıorda oynáşılardı. benim çolūm
- I/14/278 çocūm da da_ōle oynáşılardı. **İE:** hamıza_ıemmiyi orda tavladıñ
- I/14/279 herħalde. **MU:** yok ya hamıza_ıemmiñ 'kendi tavladı beni. **FD:**
- I/14/280 **Nasıl oldu? SGA:** **Hele bir anlat. MU:** hep gündöndü ne_ıekerdi
- I/14/281 babam_ıni hemen gelirdi hamıza_ıemmisi_ıişde, gelirdi

I/14/282 bizinen_oturudu çekirdek çığardı veridi bize de. **SGA: He yardım**
 I/14/283 **ederdi. MU:** he yardım_iderdi. işde öle_öle derkene allah yāzmış
 I/14/284 demek ki. **İE:** şimdi gızları şeye imeceyē meci diye götürülērdi
 I/14/285 biliyon mu? hani mērcimek yolmaya, nohut yolmaya.
 I/14/286 esgiden_orağnan ekin biçerlerimiş. şimdi deliğannılar şuriya
 I/14/287 Tikilirdi tam erken gelirdi acığ deliğannılar. Tikilirlerimiş köşe
 I/14/288 başlarına gızlarıñ yolunu gözetleçlermiş. arabalarnan geliyolar
 I/14/289 ya_ata_arabasınnan, tabi türkü ça_ıra ça_ıra geliyolar hani evreşe
 I/14/290 yolları dar, başa bakma benim yārim var meselā. öle türküleri
 I/14/291 ça_ıra ça_ıra gelirke deliğannılar_orda tābi. /.../ u zaman böyüdü
 I/14/292 bu.

I/14/294 **MU:** yā işde. Çög emmilerimin çög fazlā bil.. her zaman dovāsını
 I/14/295 iderin. vallahi bil.. emmilerim u ğadağ bize yā şētdikine bōle ne
 I/14/296 bilīn ben vallaha bak ğa. **İE:** ilk_çitmen amcam_ışde köyde.
 I/14/297 **MU:** babamın böyüdü unnarın hep bōle emmilerim_ışde valla u
 I/14/298 ğadağ merĥāmetlilerdi. **FD: Çok iyi. İE:** u zaman her_adam gidip
 I/14/299 de okuyamıyomuşmuş_ābi. **FD: Evet. İE:** atatürk zamānında
 I/14/300 mı_ç, atatürk zamānında de_çil mi? **FD: Evet. İE:** herhālda işde
 I/14/301 hēr köyden_çiki_çüş kişi meselā götümüşler. bizim köyden kimse
 I/14/302 cesāret_çidip de gidememiş, emmim gitmiş. orda öreniyo şeyi, okur
 I/14/303 yazarlı, türkçeyi. esgiden 'ğuran şeysi varmış, yazısı varmış.
 I/14/304 emmim bu köyde meselā beş_çaltı sene kaç sene durduysa hani
 I/14/305 bilmiyuz da. kaç sene durduysa o bayā şey.. yetiştirirdi. çocuğ. **MU:**
 I/14/306 öğrenci yetiştirirdi. **İE:** öğrenci yetiştirirdi. **FD: İyi maşallah. MU:**
 I/14/307 undan sōna da bak ölunu da öğretmen yaptı. **İE:** he, ölu
 I/14/308 öğretmenenden_çemekli şimdi. **MU:** hē, hinci öğretmen işde şerde
 I/14/309 çocuğ_çöğütdu_çu da. **FD: Evet. MU:** undan sōna aba nāpiyon diye
 I/14/310 bayramlarda felān geliyolar_ışde. çocuğlarınnan felān. **FD: Güzel.**
 I/14/311 **MU:** öle ölum_ışde. hepisi öle valla. **FD: Çok güzel. Tamam teyze**
 I/14/312 sağolun, Allah razı olsun. **İE:** hadi siz de sa_çolun.

ODUNPAZARI – Musalar

Kaynak : Selime Demiral, 76, okumamış; Halil İbrahim Demiral, 80, ilkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş, Erdoğan Boz
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, eğitim, aile hayatı, köy hayatı

I/15/01 **SGA: Teyzeciğim nasılsın? SD: iyiyin yāyrum nasılın işde. SGA:**

I/15/02 **Ayakların mı ağrıyor? SD: evet. SGA: Nesi var ayaklarının? HİD:**

I/15/03 **nöldü belli di il. SD: diz.. dizlêde işde. SGA: Adın ne teyzeceğim?**

I/15/04 **SD: selime SGA: Soyadın? SD: selime demiral. SGA: Demiral, kaç**

I/15/05 **yaşındasın teyze? SD: yetmiş altı yaşım. SGA: Maşallah. Amca**

I/15/06 **senin adın ne? HİD: halil ibram. SGA: Halil İbrahim amca, senin**

I/15/07 **yaşım kaç? HİD: sekizen. SGA: Seksen. Sana da maşallah. Kaç**

I/15/08 **çocuk var? SD: üç. HİD: üç. SGA: Üç tane. SD: bi olan, iki kıs.**

I/15/09 **SGA: Büyüttün onları. Kaç yaşında evlendin? SD: on altı.**

I/15/11 **SGA: On altı yaşında. Okula gönderdiler mi teyze seni? SD: okul**

I/15/12 **nerdē ye enim daş başında okul mu va? HİD: dereni içinde**

I/15/13 **okul ne! türkmen daşındaydı bu. SD: türkmen dāda okul mu va?**

I/15/14 **SGA: Sen dışarıdan mı gelin geldin? SD: borlarda eveli okul mu**

I/15/15 **vardı gızım. bizim çocukların bile ço u okuyamadı, okul gelmedi**

I/15/16 **ki. tabi ya. EB: Niye, niye yok okul? HİD: eşöradan geldi. EB:**

I/15/17 **Okul niye olmadı bunlarda? SD: e geç geldi evlādımı. ö büyük**

I/15/18 **gızım on yaşındeydi geldinde okul. e iki sene okutdu**

I/15/19 **çıkartıvedilēdi şe, hani eveli fazlı şetmiyola. /.../**

I/15/21 **SGA: Teyze, seni nasıl istediler de buraya getirdiler? HİD:**

I/15/22 **taşsiyner getdik. SD: nerde buluyoş taşsiyi. SGA: Seni nasıl**

I/15/23 **buldular? SD: yā köşün ne aramız va be. yarım saat köy**

I/15/24 **SGA: Yarım saatlik köy. Bir anlat sen, ben çok merak ettim. SD:**

I/15/25 **ben annamam öle şeden. SGA: Nasıl sen evlenmedin mi? SD: ē**

- I/15/26 öle bilmem ben. tabi önde böyükle va, tā böyükleden. **SGA: Siz**
- I/15/27 **daha önce görmüş müydünüz birbirinizi?** **SD:** ben görmedim,
- I/15/28 benim habarım yok. bilmem beñ. öle ğonuşa monuşa **SGA: Baban**
- I/15/29 **verdi?** **SD:** babam vērdi. 'benim babam_emek.. şe. **EB: Nerede?**
- I/15/30 **SD:** ne, ğāzi ğāzi. **EB: Öyle mi?** **SD:** tabi. **EB: Nerede kaldı gazi?**
- I/15/31 **SD:** nērde **HİD:** erzulumda ğālmış, erzuşum. **SD:** yedi sene asgerli
- I/15/32 va ... **EB: Nereye gitmiş, askerliğı nerede yapmış askerliğı?** **SD:**
- I/15/33 o_ū sorma sorma hindisdanı ondan sona bākisdan. neler, neler,
- I/15/34 ne.. yedi sene bu. üş kere furulmuş ölmemiş. sā ğolu dutmēyo. ya.
- I/15/35 **SGA: Tutmuyor de, ha.** **SD:** hem babam_ışde öle din_adamı. **EB:**
- I/15/36 **Öyle mi, hoca mıydı?** **SGA: Siz kaç kardeşiniz?** **SD:** çok çok
- I/15/37 doğuz dene. **SGA: Dokuz taneydi.** **SD:** tabi tabi. **SGA: Uzak köye**
- I/15/38 **bir tek sen mi geldin?** **SD:** hē_á ben_uzak mıyım ben bir_adam
- I/15/39 yok. **HİD:** dā_ū nereye gitdiler, 'isdanbula ğadağ giden va. **SD:**
- I/15/40 ben_nere şōra. ā_ā şordan_ışdeyinci geri döner gelirsin.
- I/15/41 köy_yağın dē_ā görünüyü köy. **SGA: He görünen köyden.** **SD:**
- I/15/42 görünen kōdenim ben. **EB: Kayacık köyünden.** **SD:** he? **EB:**
- I/15/43 **Kayacık köyünden.** **SD:** hāvet ha, annadıñ di mi? **HİD:** bildi bak
- I/15/44 kayacık köyü. **SD:** e_dō.. orda tabi yazılıdır keñđı. **HİD:** geziyon
- I/15/45 di mi orları? **EB: Gideceğiz şimdi oraya.** **SD:** ğayacık köyü,
- I/15/46 ğayacık köyü.
- I/15/48 **EB: Bu köyde ...** **SD:** baña mı surar? **EB: Anlamadım.** **SD:** bořā
- I/15/49 'yayla bora. **EB: He.** **SD:** dı mi? **EB: Yayla.** **SD:** orda te su yok, sel
- I/15/50 yok nērden_olıcık öretmen vilān_orda. allahıñ 'suyu yoğ_orda
- I/15/51 suyu. heğ duyduñ mu? bi ortaya direg dik, iki yana ā_ác_at
- I/15/52 örtüvir_üşdünü. öle memlekēt_ora. orıya adam ğonar mı, ayı
- I/15/53 yörük_orayā ĩsan ğonar mı? **HİD:** yörünğuyruklu soyuymuş. **SD:**
- I/15/54 ne va cānım. onna.. yarın züriyetiñ 'nerde duracık, nerede ürüyçik?
- I/15/55 ne yiyecik, ne içecik? **HİD:** da_ılıyo şēre gidiyola.. **SD:** 'duracık bi
- I/15/56 yer de_ıl ki. 'çamıñ_ıçı. çam mı yiyçik_ō.. ğobağ mı yiyçik. **SGA:**
- I/15/57 **O yüzden buraya gelin geldin sen, iyi olmuş.** **SD:** canım 'hērkeş

I/15/58 geliyi. önnâr da getiriyo yabandan. â_u köye gelen kaç gelin. **HİD:**

I/15/59 sen şehirli misin_esaş? he hanrı mısıñ? şehirli mi.. **SGA:**

I/15/60 **Şehirliyim. EB: Kürtlerden mi? SD:** yō kürtten de bayā yakın

I/15/61 kōlerinden de aldıla. **HİD:** şehere gelin mi gitdiñ 'yōsa başğa yere

I/15/62 mi gitdiñ? **SGA: Yok ben şehirde doğdum. HİD:** şehirde döduñ,

I/15/63 şehere gelin_olduñ. iyî hayırlı ossun_ö zāman. **SD:** allah hayır

I/15/64 getisin. len halil_ıbram sinkinnerde vā mı le? domatizlerde. **X:**

I/15/65 olcāk. **SD:** ne zaman, ne zaman_olacık? **X:** bekle baçam ne

I/15/66 zaman_olunca. **SD:** nēmiş bōle bunna? **X:** e olmuyo işde nābalım.

I/15/67 **EB: Ne öyle şey mi var, pamuk mu var? X:** yok hiş bi şey yok da

I/15/68 geç_öldü_çin dā çiçekleri yeni aş.. **SD:** geç deyo ilenkinen yıkı..

I/15/69 ēme. ısmā_ılgilinkinnerde de yok hiç. bōle āzmış gücaç da. hiç

I/15/70 yok hiç. unnarıñ da yok. **X:** nāpalım bu sene de yiyemeyiveriz ya

I/15/71 nābalım. **SD:** 'salatalar dā olmadı bizim. dē_a dölü yok hiç. **SGA:**

I/15/72 **Kim dikti onları oraya? SD:** nereyē? **SGA: O salatalık, domates.**

I/15/73 **HİD:** a_u dikdi, bū bu. **SD:** kendimiz dikiyoz. **SGA: Sen mi**

I/15/74 **diktin? SD:** İkimiz dikdik. **SGA: Nasıl yapıyor, ben hiç bilmem.**

I/15/75 **SD:** yere göyve.. e_e şey_çeşerşin yere soğu soğuvîsin toprā. **SGA:**

I/15/76 **Soku sokuveriyorsun da nerden, fideyi nereden buluyorsun? SD:**

I/15/77 kendimiz de ekiyos. **SGA: Tohumunu? SD:** evet dī erken_ekiyoz

I/15/78 dē kırk beş gün vilān ğali ekiyoz hidrelleze. **EB: Şey, biber var mı?**

I/15/79 **SD:** biberler yeñicene ... hepsini 'satın_aldık hiş ço_u dutmadı.

I/15/80 bereliyolā biberleri diyom ben halil_ıbiram. undan sōna dutmēyo.

I/15/81 bereliyolar sökerke unnar da ğuruñ ... **SGA: Kendi diktiğın daha**

I/15/82 **iyi tutuyor. SD:** i_şunnar kendiminkinnē. **SGA: Hidrellezde ne**

I/15/83 **yapıyorsunuz siz? SD:** nē bi şey yapmeyoz biz. **SGA: Hiç mi bir**

I/15/84 **şey yapmıyorsunuz? Eskiden? SD:** bilmem ben ne_bilem ben öle

I/15/85 şeyler, yārabbî sen. bizim_okumuşlümüz yōk, yazlīmışız yok.

I/15/86 nēde? ha şorda yakın kōde a_bunnar gitdi, oğudu. bunnār şēde mi

I/15/87 oğudu, musularda mı oğudu. sor baçam nerde oğudu. **EB: Nerede**

I/15/88 **okudun dayı? X:** ben kıyucak_köyünde oğudum. **EB: Kuyucak**

I/15/89 **güzel, büyük köy ama. X:** o zaman büyüktü. ordā yedi sekis kö

- I/15/90 oraya gēldi. **SD:** ğırķ sekis_sene oldu bizim boruya oķul geleli.
- I/15/91 duyduņ mu? **EB: He. SD:** ğırķ sekis_sene oldu oķul geleli burya.
- I/15/92 **EB: Oo. SD:** 'tabi yā. ğırķ sekis_sene oldu. sōleyman dōrt beş
- I/15/93 yaşındāydı. oķul geldinde. sōna gitdi ismānnar, bāriye filān hepsi bi
- I/15/94 girdiler. yeņi gēldim_orlā ğızım daş_aĝır memleket. borlarda
- I/15/95 nārıcik oķul moķul. borlara gelesiye nerlēde yo_udu. ancā
- I/15/96 evlat_anca toplanmış anca yapmış. **EB: Doĝru doĝru. SD:** allah
- I/15/97 ğorūsun ne bilem. ya. **EB: İyi bakalım. Var mı başka soracaĝımız?**
- I/15/98 **SGA: Yok. EB: Peki yavaş yavaş kaçalım biz. Allah razı olsun, saĝolun.**

ODUNPAZARI – Yörükkaracaören

Kaynak : Sebahat Selen, 65; Fehmi Selen, 78, ilkokul
Derleyen : Erdoğan Boz, Fatih Doğru
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, kıyafet, köy hayatı, eğitim, düğün, köy tarihi

I/16/01 **SS:** siz nasırsınız? **EB:** Allah'a şükür iyiyiz. İşte biz de dolaşıyoruz.

I/16/02 **Eskişehir'in bütün köylerini dolaşıyoruz. Yörük köylerini**

I/16/03 **dolaşıyoruz. SS:** öledir. **EB:** Eski adetleri soruyoruz, nasıl oluyor

I/16/04 **adetin diyoruz. Adınız neydi teyze? SS:** sebā_ at. **EB:** Soyadınız?

I/16/05 **SS:** selen. **EB:** Selen. **Yaş? SS:** atmış beş. **EB:** Maşallah. Bu

I/16/06 **köyden misiniz? SS:** tabî. **EB:** Yörükkaracaören köyünden? **SS:** hı

I/16/07 **hı. EB:** Evet. **Burada doğma büyümesiniz? SS:** evet. ikimis de

I/16/08 **burda bitme büyüme. EB:** Dışarı çıkmadınız değil mi? **SS:** ı_ı **EB:**

I/16/09 **Gitmediniz mi ya köy boşalmış. Siz niye gitmediniz? SS:** bisim

I/16/10 **çocuğlar gitdi biz gāldık. ölüm doçent uşagda. EB:** Nerede? **SS:**

I/16/11 **uşagda. EB:** Öyle mi? **SS:** he he. **EB:** Adı ne? **SS:** birî āvūkat fatih

I/16/12 **selen ufuğ selen. EB:** Ufuğ Selen. **Uşak'ta. SS:** évet. uşakda. **EB:**

I/16/13 **Güzel maşallah. SS:** ibrahim selen bilecigde. **EB:** Sele mi, Selen

I/16/14 **mi? SS:** selen. dişleri çıkarıyom ramazan deyē. **EB:** Ya, olsun.

I/16/15 **Sonra? SS:** işde sōnası bi ölüm birinen burda yaşıyos. birisi

I/16/16 **āyūkat_ esgişerde. anadolu üniversitesinden mēzun. EB:** Güzel. **SS:**

I/16/17 **torunnarım_ okūyo. dá şöle öle gidiyos. EB:** İyi Allah kabul etsin.

I/16/18 **FS:** hoşgeldiñis. **EB:** Hoşbulduk. **Nasılsın dayım iyi misin? FS:**

I/16/19 **iyiyis.**

I/16/21 **EB:** Peki eski Yörük gelinlerinin kıyafetleri nasıldı? Böyle ne

I/16/22 **giyerlerdi hatırlıyor musun? Eskiden ama çok eskiden. SS:** ben

I/16/23 **bilmiyom. bu biliyosa bilmem. bize 'gadife, sırmalı gadife**

I/16/24 **olurdu. son zaman gelinni_ e dönüşdü ĩsannar. sādece öle yani bi**

I/16/25 **esgişe_ irnen buranın bi de_ işik yöresi olmuyo. hani öle pağlı**

I/16/26 farklı ... **EB: Peki size anneniz anlatmıyor mu babanız, nasılmıştı**
 I/16/27 **eski anneniz anlatmıyor mu size anneniz zamanında?** **SS:** Fallā biS
 I/16/28 hayatdan ben hiş de_şiklik görmedim. aynı. hani hiş bi kılasiklīm
 I/16/29 de de_ışmedi. aynı hayat. yanī 'esgişēnnen buranıñ bi farklı
 I/16/30 görüntüsü yok. şu şöleydi, bu böleydi diyē taqdir_etçek bi şeyim
 I/16/31 yok yāni. 'esgişēnnen buranıñ yaşamaı hayātı aynı gidiyo.

I/16/33 **EB: Evet. Bu koyun işleri var sizin. SS: evet. EB: Ne**
 I/16/34 **yapıyorsunuz, işte niçin koyun yetiştiriyorsunuz efendim şey nedir?**
 I/16/35 **SS:** 'sā_ıyos, pēnir yapıyos, güdüyos, gütdürüyos. gūzularını
 I/16/36 besliyo, ğurbannık yapıp satıyo. işde_enek aynı törü_öle yani
 I/16/37 bu'zalāyo, sa_ıyoñ, baıyoñ. çiftçisin. tarım_ışlerimiz var. **EB:**
 I/16/38 **Zor mu çiftçilik?** **SS:** şindi hiş zor_ış yok. **EB: Öyle mi, niye?** **SS:**
 I/16/39 mōtornan, biçernen her şey güzel. yine esgi_ışlere göre de_ıl.
 I/16/40 esgi_ışler tābikime af_edersin_öküs sürmüş kimi enek goşmuş bi
 I/16/41 şeyler_olmuş_ama ben bilmiyon. **EB: Siz onlara yetişmediniz mi**
 I/16/42 **onlara hiç?** **SS:** ı_ıh. ben_ınnarı hiş bilmiyon. **EB: Yaşınız altmış**
 I/16/43 **beş sizin kırk sene önce de mi böyleydi bu işler?** **SS:** ilkin öñce
 I/16/44 beygir biliyon ben. at. goşallardı. onu biliyon. **EB: Evet. SS: ilkin**
 I/16/45 makineler_olurdu. iki çift beygiri goşar_üsdüne bi çocuk
 I/16/46 bindirilēdi. çocuğ_üsdünde öndekinneri sürerdi arıadakinner
 I/16/47 'makineyne biçerdi. biri öne oturdu. makineyi tutar. biri arıada
 I/16/48 sap yönetir. işde öle_öle bi şeyler. niyetli misin? **FD: Niyetliyiz**
 I/16/49 **teyze. SS:** de_ılseñiz ya baı suç sızıñ çay yapen. **FD: Niyetliyiz**
 I/16/50 **teyze. SS:** allah ğabul_ētsin.

I/16/52 **FS: siz ē kim, nēnden? EB: Biz Osmangazi Üniversitesi'nden**
 I/16/53 **geliyoruz, Eskişehir'den geliyoruz. FS: osmanğāzi**
 I/16/54 üniversitesinden. **EB: Evet. Biz bütün köyleri dolaşıyoruz da böyle**
 I/16/55 **eski adetleri soruyoruz. Burası Yörük köyü, Yörüklere ait bir şey**
 I/16/56 **soralım dedik. Evet. Peki bu hiç böyle kenarda toplanıyor musunuz**
 I/16/57 **kadınlar olarak? Şey dışında bayramlar dışında bir araya geliyor**

- I/16/58 **musunuz hiç böyle? İşte Kuran okumak gibi bir başka bir gün filan**
- I/16/59 **yapıyor musunuz öyle? Adetleriniz var mı öyle? SS: sanki**
- I/16/60 ğuran_ogunmak bi cumaları okunuyodu. şindi işē.. herkeş māl
- I/16/61 maşat derken_ö iptāl_öldü şu anda. hāni ondan_ötesi
- I/16/62 herkeş_evinde. 'ço_önnuğnan zāten_ösgişēerde bizim kişiler.
- I/16/63 her_evde bi yaşlılar ğāldı. evler yapıldı yapıldı boş. sanğki
- I/16/64 turisdikmiş gibi geliyo gidiyo ĩsannar. sonuc_öskişēer yāni. **FS:**
- I/16/65 bura bi artığ ma_öalle. **SS: yani şēriğ bi ma_öallesi gibi görüldü. EB:**
- I/16/66 **Hayat yok yani burada o zaman. SS: yok yani esgiden bi gelenek**
- I/16/67 göreneki gibi hayāt yani şöleydi de böle öldü diyicek. bi şey yok.
- I/16/68 **FS: ğışın mesele esgiden bizim çocuklümüzda ösun hasbiğal**
- I/16/69 ğenşlīmizde ē ğomşu ğomşuya bütöün otumaya giderlerdi. ma.. yāni
- I/16/70 mu_öabbetler_öiyiydi şindi. **SS: aman yārabim beni böle**
- I/16/71 çıkartmayığ sağın televizona falan. **EB: Yok televizyon yok bizde**
- I/16/72 **teyze. FS: ğomşu ğomşuya yāni bi_öşimiz düşerse**
- I/16/73 varabiliyöz_öartığ. öle ... şērli_öşde ... **SS: ğomşuluk da bitdi**
- I/16/74 desek döru. 'şindē eveli bi hacata da gidērdik. bi bardağ
- I/16/75 çay_öalmayā giderdiğ, bi bardağ şeker_öalmaya giderdiğ öndüç.
- I/16/76 şindi hiş bi şey ğalmadı ki sanki şēr hayatı bağğal geliyo ğāyet
- I/16/77 ğalmağı.
- I/16/79 **EB: Adın ne senin amca? FS: fēmi selen. EB: Fehmi Selen. Yaşınız**
- I/16/80 **kaç? FS: yetmiş sekis. EB: Yetmiş sekiz maşallah. Dinçsiniz ya.**
- I/16/81 **Okul okudunuz mu amca? FS: ilkoğul e_öitmene gitdim bi sene.**
- I/16/82 undan sōna öretmen ğēldi. on beş yaşımdeymişimdi bi sene de
- I/16/83 öretmene gitdim, yaşım dolmuş. on_öaltı yaşına ği.. bu oğuldan bizi
- I/16/84 ĩrac_öetdiler. asgerden ğēldikden sōna beşden diploma aldım yāni.
- I/16/85 gece ğursu yapığ burda_ö öretmennenen. beş.. şēden diploma
- I/16/86 āldım. **EB: O üç yıllık eğitim nasıldı o zamanlar ya? FS: hiş bi şey**
- I/16/87 yokdu_ö zaman. **EB: He nasıl oluyordu? FS: köyümüzden bi**
- I/16/88 e_öitmen vardı sabāları toplanırđığ_öşde. ē kitap zāten bi tek kitap
- I/16/89 vardı. al_öal dut, al_öal_öat, al_öal dut. işde ... unnarı ēzberlerdik.

- I/16/90 yani öle bi a_ım şa_ım bi şeyi yoğdu. hani matamatik falan_öle.
- I/16/91 zāten ben bi sene gitdim. öretmen gēldi, ğardeşlerim vardı ğız
- I/16/92 ğardeşlēm_ınnarı ğayıd_ediyo ben de şöle dikiliyom. beni de
- I/16/93 yaz dedim ben öretmene. öretmen şöle bi bağıdı, ben_öretmenin
- I/16/94 boyundáyın yāni. dedi, babam da urdan yaz yaz dedi yāzđı.
- I/16/95 oğul_açıldı oğula vadığ_atatürkün hitābesinin_ıltında
- I/16/96 bi hitābe var resminin. türk genşlīne diye. onu dedi oğı seni
- I/16/97 dörtđden başladen dedi. ben dedim hocam onun başındaki harfi
- I/16/98 bilmiyon dedim, hakgeten de bilmiyodum yāni. öretme..
- I/16/99 oğumadığ_oğutmadı. öleydi yāni oğuma esgiden. bu şekildi. **EB:**
- I/16/100 **O zaman kitap, defter, kalem nereden buluyordunuz var mıydı?**
- I/16/101 **Yokluk.** **FS:** yoğdu. **EB:** **E nasıl oluyordu?** **FS:** kā.. kitaplar ši
- I/16/102 Tefterler kā_ıtdı saman Tefteri dērlēdi sarı sarı. samandan yapılmış
- I/16/103 bi Tefterlerdi. meselā bugün ders yapārdıđ, unu silērdik. ertesı ğün
- I/16/104 aynı_ı aynı yaprā başğa dersī yapardığ yazardığ. **EB:** **Vay be.** **FS:**
- I/16/105 u_ı zaman yoğdu bi şey. **EB:** **Kalem malem nasıl bulurdunuz?** **FS:**
- I/16/106 ğalabalığ gelirdi meselā ay.. alırdığ. şēerden getişirlerdi bōle ğalın
- I/16/107 ğalın bi şey ğalemlē vārdı. öle. o zaman yoğluğdu hep.
- I/16/109 **EB:** **Ta sizin eskiden babanız zamanında, ta küçükken şehre nasıl**
- I/16/110 **gidip gelirdiniz dayı? Eskişehir'e nasıl gidip gelirdiniz? Neyle**
- I/16/111 **giderdiniz?** **FŞ:** neylen gidilcek_ışde at_ırabalarınan
- I/16/112 benim_ıqlım erđinde at_ırabalarınan gider gelirlerdi. meselā bi
- I/16/113 şeyi lúzum_ēderse. **EB:** **Bir günde gidip gelirler miydi, sabah gidip**
- I/16/114 **akşam gelirler miydi?** **FŞ:** gelinirdi, gelinirdi. 'yir̄mi dōrt kilōmetre
- I/16/115 bizim burası. 'sabālan saba_ızanında burdan pancarı
- I/16/116 sā_ardıñ_öküz_ırabasına, yıkardığ. kālīk saba_ızanında mi
- I/16/117 gēlces, yatsıleyīn mi gelces geri gelērdik. uranın durumuna ğöre
- I/16/118 yani faPrikanın sıra durumuna ğöre. öleydi. şindik çok rāt. **EB:**
- I/16/119 **Öyle mi?** **FŞ:** tabi. **EB:** **Bu sizin köye Yörük adeti ne yaparsınız**
- I/16/120 **ayrı böyle Yörükler toplanır mı?** **FŞ:** yoğ yoğ öle bi şey ben hiş
- I/16/121 ğörmedim. **EB:** **Öyle mi?** **FŞ:** yoğ. cāmide toplanırız namazımızı

I/16/122 ğılar çıkarıs. ēy Őindik dū.. dūn bis dūn salonu gibi salonumuz va.

I/16/123 mēvlitlerde undan sōna ureyē toplanırıs. adam mēylit_ogudū da

I/16/124 gidēř, büyük salonumuz var_orda. yemēni veri, burda

I/16/125 mu_abbet_ edilir.

I/16/127 **EB: Peki eskiden nasılmıştı bu şeyler, düğünler?** FŞ: dūnner adam

I/16/128 evinde Őēderdi. misāvirini a_ırlardı meselā. kazannarna yemek

I/16/129 piŐērdi. 'çalğı, davul_ışde dūn nası oluyūse ōleydi. **EB: Kaç gün**

I/16/130 **sürerdi düğünler?** FŞ: üŐ gün. ōle yani Őeyisi üŐ gündü dūnūņ. cumā

I/16/131 gün başlanırdı, cumartesī, pazar biterdi gelinnē ğāli. **EB: Evet.**

I/16/132 **Çalğı olur muydu?** FŞ: 'tabi olurdu. olurdu benim_aklım_erdinde

I/16/133 olurdu çalğı. Őēy ğırnátā, davul, keman bunnar vārdı. **EB: Oyun**

I/16/134 **yaparlar mıydı peki?** FŞ: yaparlardı. **EB: Ne oyunları var hatırlıyor**

I/16/135 **musun adını? Hatırlıyor musun ne oyunları yaparlardı?** SS: fāzla

I/16/136 girme dede. **EB: Hayır hayır olsun adını bilelim biz.** SS: 'gerçek. ...

I/16/137 tu_af_ olur çocuğlara ğārŐı falan. **EB: Yok yok.** SS: anniyom

I/16/138 ben_onu kesinnikne. bağ ricā ediyom yāni 'aynen dedīm gibi hiş bi

I/16/139 farklı görüntü, hayat yok. de_ŐiŐik bi hayat yok. sizin_inceledinize

I/16/140 dēymez yāni. bize de ğalğıp perperişan televizona falan

I/16/141 çıkartdınız_ama ōle konuŐuver. **EB: Yok yok yok yok ya biz şey**

I/16/142 **teyze.** SS: ama ben sēymedim bağ sizi. **EB: Teyze oğlun doçentmiş**

I/16/143 **bizimle aynı belki de arkadaşımızdır o.** FS: birisi avuğat, birisi

I/16/144 doçent. **SS: anniyom yāni de ōlum_ısan hāli.** FS: biri biriŐi de

I/16/145 matāmatik_ōretmeni anadolu ōretmen līsesinde

I/16/146 matāmatik_ōretmeni. **EB: Yok yok biz üniversitede hocayız ya.**

I/16/147 **Tamam tamam siz rahat olun. Bizim bunları ōğrenmemizin sebebi**

I/16/148 **eskileri bilmek. Eski oyunlar mesela Arap oyunu yapıyorlarmış,**

I/16/149 **işte bir zenne oyunu yapıyorlarmış. Başka oyunlar var. Onların**

I/16/150 **isimlerini bilmiyoruz.** SS: āmā Şindi yeņiler diskotekler çekilmiyo

I/16/151 nābicēņiz_onnarı o_ĥo allahıņ_aşķına. **EB: Onları ne yapacaksın.**

I/16/152 **Eski oyunlar önemli teyze, onlar kültür.** SS: yā ki.. 'döncek mi

I/16/153 **esgiye?** **EB: Dönmecek ama bilmemiz lazım onları ya.** SS: hiş

I/16/154 gerek yok. **EB: Vallahi o vakit. SS:** yārınñ yarınñ zāten bugüne

I/16/155 hiç faydası yok ki. hayāt_ōle gidiyo ku. **EB: Evet. SS:** yarını

I/16/156 düşünürsen çok yoruluyoñ.

I/16/158 **EB: Doğru doğru. Evet. Köy odası var mıydı zamanında sizin? SS:**

I/16/159 cāmide cāmi odamız vardı, cāminin şeyiñde buraya toplanırlardı.

I/16/160 mu_abbet yapılırdı. **EB: Öyle mi? SS:** evēť. **EB: Ne muhabbet**

I/16/161 **ederler, nasıl ne konuşulurdu? FS:** şindik burda da mu_abbet_ışde

I/16/162 şu şōle mi, bu bōle mi herkeş_aynı yani. **SS:** benim_inek bızaladı,

I/16/163 benim dana öldü. habidik ğubidik. hiç 'sēçilcek bi şeysi yok. **FS:**

I/16/164 cāmiden çıkıldılar mı burayā oturūrlardı mu_abbet_ederlerdi.

I/16/165 çay_ıçerlerdi, çay demleşlerdi. urdan herkeş_evine gider yatar.

I/16/166 öleydi. **FD: Geçmiş olsun amca, geçmiş olsun. FS:** hē. **FD: Nasıl**

I/16/167 **oldu? FS:** dün 'keser vurdum barmā_ıma. **EB: Eyvah. FS:** tātá

I/16/168 çağıyodum da nasılsá vurmuşum, deñk gēlmiş. **EB: Hayvancılık**

I/16/169 **nasıl şimdi; iyi mi, kötü mü? FS:** bu sene biráz_acığ geriledi yāni.

I/16/170 **EB: Öyle mi? FS:** hē piyasa. sōna dişi hayvanı kesmiyolar.

I/16/171 damızlık olannarı. inek, ğoyun. érkeğ_olursa kesiyolar. yanı bi

I/16/172 acığ bōle gerileme vā. **EB: Tarımda gerileme var mı? FS:** napsan

I/16/173 düşüklük var meselā şeyine ğöre masārufa ğöre düşüklük va. **EB:**

I/16/174 **Tamam, eski kârlar yok mu artık? FS:** efeñdim. **EB: Eski durumlar**

I/16/175 **yok mu? FS:** bu_ yıl belli olmas yani bakmışın bu sene düşer yeñi

I/16/176 sene iyi olur. onu hiç bi şēsi tutmaS. állağ bereket vesin_ışde

I/16/177 ğaldırıyoğ. eş dosnağ yīces.

I/16/179 **FD: Babaların, dedelerin de mi bu köydeydi amca senin? FS:** evet.

I/16/180 **FD: Onlar da hep bu köyde doğup büyüdüler. FS:** bu kōde dōma,

I/16/181 bu kōde büyüme. 'osmannınñ birinci köyü ğayı köyüdür. hani

I/16/182 köyler isyan_olmāya bařlayıncá ikinci köyü yörükkaraca_örendir.

I/16/183 **EB: Öyle mi? FS:** eveť. **FD: Çok eski. FS:** yanı 'osmanlınñ_ikinci

I/16/184 köyü burasıdır. ğarageçili yörūdür, osmanlı ğarageçili yörūdür yāni

I/16/185 biz osna.. os.. yörükler yedi sekiz şeyi varmış. tekeli, tevrezli,

- I/16/186 poyrazlı falan diye bōle geçer. **FD: Tekeli?** **FS:** tekeli, poyrazlı,
- I/16/187 tevrezli işde bi sürü, ben başğa unnar_ōle hatırımda. sōna bizim
- I/16/188 bantlar siliyo ğāyri. bāzen çok yakınımı bileyin adını aklıma ha
- I/16/189 deyincek getiremiyum. **FD: Dedeler bir şeyler anlatırlar mıydı**
- I/16/190 sana? **FS:** biz dedemizi ğōrmedik. **FD: Babalar, dedeler işte. SS:**
- I/16/191 sís şē ĩsannarsıñız bunnarı ōrenmek_çin_ıslında bōle birer
- I/16/192 şahıs_alarak_ōrenemezdiñiz. mıktarı vā ne de ōlsa. **EB:**
- I/16/193 **Muhtara gittik canım. SS:** ... mıktar da toplardı üş beş yāşlı, herkeş
- I/16/194 bi bilgisini verīdi. **FD: Köyde kimse yokmuş. SS:** evet, annıyom
- I/16/195 yāni. **FD: Yücel Bey de öyle dedi, kimse yok dedi. Size**
- I/16/196 **gönderdiler. SS:** yok. **EB: Bir de sizin kardeşiniz mi varmış aza?**
- I/16/197 **SS:** hē ali. **EB: Ali he. O da yatıyormuş şimdi. FD: Onu da**
- I/16/198 **uyandırmayalım dedik size geldik. Kusura bakmayın**
- I/16/199 **rahatsızlık verdik. SS:** yok yāni ben şimdi_ısannardan bak.
- I/16/200 af_ēdersiñiS her şey tam fikrine girebiliyon birinci hedefte.
- I/16/201 ikinciyē gelince bi ōzgür bi şey de_ıl. misāvirim_olsañız ben sizi
- I/16/202 dā başğa görün. **EB: İyi Allah razı olsun. FD: Keşke misafir kabul**
- I/16/203 **etseydiniz. FS:** ĩşallah. **FD: Sağol. SS:** şimdi hēr şeyde bi hu..
- I/16/204 dengesizlik_alıyo ĩsan her şeyde bi duyğusu zayıflēyo. **EB:**
- I/16/205 **Doğru doğru. SS:** dō_ıllını ğaybediyō ben şahsen_ōleyiñ. önceki
- I/16/206 ĩlimi şimdi ğullanamıyoñ. **EB: Doğru haklısın. İyi Allah razı olsun**
- I/16/207 **sağolun, teşekkür ederiz. Bizi faydalandırdınız. Biz bilgi aldık**
- I/16/208 **sizden. Çok teşekkür ediyoruz.**

SEYİTGAZİ – Beşsaray

Kaynak : Şerife Şahin, 80, okumamış
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, eğitim, köy hayatı, aile hayatı

I/17/01 **Sİ:** Adım? **ŞŞ:** adım şerife. **Sİ:** Şerife? **ŞŞ:** şerife şāyin. **Sİ:** Şahin.

I/17/02 **ŞŞ:** heh. **Sİ:** Kaç yaşındasın? **ŞŞ:** segizen filān vā. **Sİ:** Seksen. **ŞŞ:**

I/17/03 he segizen.. segizeni geştim mĩ bilmēyon ya. **Sİ:** Okula gittin mi

I/17/04 **sen?** **ŞŞ:** hē? **Sİ:** Okula gittin mi? **ŞŞ:** yok yok keşkem gidēdim a

I/17/05 yayrım cāhillikden kötü bi şey yok. oğula moğula gitmedik, oğul

I/17/06 moğul görmedik yayrım. **Sİ:** Niye gitmedin? **ŞŞ:** ā_a? **Sİ:** Niye

I/17/07 **gitmedin okula?** **ŞŞ:** ē yōdu kō_ümüzde bi şey. hiç_oğuma öle

I/17/08 öğretmen mōretmen yo_udu. ana baba da oğutmamış. 'oğutmadı,

I/17/09 yollamadı. dana git bakam, buzā git bakam ā_a bu.

I/17/11 **Sİ:** Ne işler yapıyordun? **ŞŞ:** ne işler yapıcáz yayrım.

I/17/12 haşeş_ekerdik, haşeş_çapalārdık. 'işde çapa yapārdık,

I/17/13 afiyon_alırdık, haşaşlārın kellelerini bōle sıyrır sıyrır. cizērdik,

I/17/14 alırdık tırmığ_ıderdik gidērdik orānan ekin biçiliydi. ē iş.. **Sİ:** İş

I/17/15 **çoktu.** **ŞŞ:** iş ço_udu çok ū. bōle rā_atlık nēde yāyırım zōr zōr

I/17/16 'fakirlik. **Sİ:** Sen bu köyde mi doğdun, büyüdü? **ŞŞ:** he? **Sİ:** Bu

I/17/17 **köyde mi doğdun, büyüdü?** **ŞŞ:** yōk, bu yandı gayacıқта. **Sİ:**

I/17/18 **Kayacak?** **ŞŞ:** kayacıktan beşsarayı gēldim. ya. **Sİ:** Kaç yaşında

I/17/19 **geldin?** **ŞŞ:** hē? **Sİ:** Kaç yaşında geldin? **ŞŞ:** 'işdē ön segiz, ön

I/17/20 Toguz yaşlarımdadır. **Sİ:** Nasıl buldular seni oradan? **ŞŞ:** he? **Sİ:**

I/17/21 **Seni orada nasıl buldular?** **ŞŞ:** 'beni mi? 'burıyı mı? ē ne bilen

I/17/22 yayrım. bıldı işte gāli nōldu olduğ geldik. nērdensiñ sen nērdensiñ

I/17/23 yāñi..? **Sİ:** Eskişehir'den. **ŞŞ:** esgişe.. ni yāndansiñ, eskişeriñ

I/17/24 nirezinde oturuyoñ? **Sİ:** Yozgathıym ben. **ŞŞ:** hē. 'oğuduñ. **Sİ:** Hı

I/17/25 **hı.** **ŞŞ:** ni diyoñ, ni_işler yapıyoñ? **Sİ:** İşte şimdi böyle köyleri

I/17/26 **geziyorum.** **ŞŞ:** hē haştalara mı bakıyoñuz? **Sİ:** Yok. **ŞŞ:** eyİ. **Sİ:**
I/17/27 **Yok hastalara bakmıyoruz.** **ŞŞ:** hē öle siziñ de size göre göreviñiz
I/17/28 vardır. **Sİ:** **Köy eskiden nasıldı diye soruyoruz.** **ŞŞ:** ē? **Sİ:** **Köy**
I/17/29 **eskiden nasıldı diye soruyoruz teyzelere.** **ŞŞ:** 'esgiden böle ev ha
I/17/30 böle evidi. 'fakirlik yonan yakmış gitmiş. biş_şey yō. arabalar
I/17/31 vārdı ara.. öküz goşārdıñ, beygir goşārdıñ, dālardan_odun meşe
I/17/32 çatağ gelirdiñ. Pazara götürü satardıñ. bi kilo çay şeker getirirdiñ
I/17/33 diye. yola bakardıñ. eveli öleymiş yayrüm, ölēdi. **Sİ:** **Zor muydu?**
I/17/34 **ŞŞ:** ē? **Sİ:** **Zor muydu eskiden hayat?** **ŞŞ:** zor mudu vāy. fırtanada,
I/17/35 gārda böle 'çamurdana 'çamurdana tekerler çamurda yörümēz di,
I/17/36 öküzler 'çekmēz di. hinci yollar hū ē? ya 'öküz duruveridi, arabayı
I/17/37 çekmēz di. yollarda galırdıñ. 'kötü, zayuf. **Sİ:** **Nasıl gidiyordunuz**
I/17/38 şehire? **ŞŞ:** e? **Sİ:** **Şehre nasıl gidiyordunuz?** **ŞŞ:** şehēre mi? şēre de
I/17/39 işde beygir_ arabasınnan, e_ordan öküz_ arabasınnan. böle işe
I/17/40 yo_umuş. araba maraba yō_udu. bilmēzdiğ bile şēri yayrüm biz.
I/17/41 **Sİ:** **Gitmez miydiniz?** **ŞŞ:** e bilme_ince anam babamgil giderdi bi
I/17/42 araba odun götürü satar, gelirdi. biz git'mezdik. hañi şēr diye
I/17/43 anılırdı da biz gitmēz diğ. **Sİ:** **Hasta olunca?** **ŞŞ:** e_hasta oluncu
I/17/44 nōlcuğ. ölürdüñ. ālla.. **Sİ:** **Hastaneye gitmiyor mu?** **ŞŞ:** yo, ağra
I/17/45 satana yattığ gayacıktı. üç_ay yatdım, üç_ay yattığ kimini çok
I/17/46 duttu üç_ay yātdığ. hiş bu sāşları gālmadı başımızda. **Sİ:** **Ne oldu?**
I/17/47 **ŞŞ:** yata yata yata yata eyİ_olduğ. toktura moqtura gitmedik yā
I/17/48 hinci garılar çocuğ do_ururdu, günü gelirdi, Sornan do_acığ.
I/17/49 do_urur bağām. do_ur bağām. hinci ü gārında olan mı, gız mı
I/17/50 hepsi biliniyo. hiş ha.. toktur moqtur bilinmezdi yēnim. **Sİ:** **Köye**
I/17/51 **gelmiyor muydu doktor? Doktor köye gelmiyor mu?** **ŞŞ:** kō toktur
I/17/52 moqtur bilinmezdi yayrüm. qarılar 'kendi do_ururdu. dālarda, çalı
I/17/53 diplerinde. hinci_ö_ö. de_emi? aman_ölañıdı, gızıdı biliniyo
I/17/54 gāli. hāp bilinmezdi, ileş gares bilinmēz di. ē do_ur bağām, do_ur
I/17/55 bağām do.. anañ 'to_urmamış mı? anañ do_urmamış mı? **Sİ:**
I/17/56 **Doğurmuş.** **ŞŞ:** kaş tēñē do_urmuş? **Sİ:** **Dokuz.** **ŞŞ:** e? **Sİ:** **Dokuz.**
I/17/57 **ŞŞ:** 'doğuz mü? bi dā do.. doğuz do_urmuş bi tā do_ureymış_otuz

I/17/58 mu.. şe sekiz mi olcá mışın? **Sİ: On olacakmış. ŞŞ: he on mü_olür?**

I/17/59 hep sâ mısınız, eyi misiniz? görüyön_ümu maşşallah. anañ da

I/17/60 bilmemiş_ileş garez_ölēse. anañ_okumuşdur_ canım. **Sİ: Yok. ŞŞ:**

I/17/61 e? o dâ mî okumamış. **Sİ: Okumamış. İlkokulu okumuş yani. ŞŞ:**

I/17/62 yok yok yok bi yaqayı gidiyoS, biş_şey bilmiyoS. yāzī bilmiyoz,

I/17/63 kâ_ıat bilmiyöz. kâ_ıatda yazıları hiç_ālem hepsiñı biliyor ya.

I/17/64 şu_ħāpī_ışde atdum mü atmadım mı unutuveriyöm. āy yayrım. ne

I/17/65 günner geçirdik be. ü_ü.

I/17/67 **Sİ: Kaç çocuğun var teyze senin? Senin kaç çocuğun var? ŞŞ:**

I/17/68 benim_üç. iki_öldü, üş de va. **Sİ: Neredeler? ŞŞ: biri ormancı**

I/17/69 çiytelerde. biri şērde, 'şekerde. biri de boğdū_ışdi. üçü dē_olan.

I/17/70 ğızlar_öldü. ğız yok. **Sİ: Küçükken mi öldü? Küçükken mi öldü?**

I/17/71 **ŞŞ: işde bi yaşında, āltı aylık öle öldü çocuk.. Sİ: Hastalar mıydı?**

I/17/72 Hasta mı oldular? **ŞŞ: hasTā oldular_ıa yāyrım ğoca ğoca oldular**

I/17/73 hasTa oldular toktür bilmeğik, bi şe bilmēdik. öldüle. hinci ...

I/17/74 olaydı ölmezdi toktura götürürdük. **Sİ: Sizin zamanınızda yok**

I/17/75 **muydu artık araba? Sizin zamanınızda araba yok muydu,**

I/17/76 **götürseydin doktora? ŞŞ: araba olmuş toktur yo_udu ku. eyi**

I/17/77 toktur_olmuş şēriñ para yok néylen baqtırıcıñ? para yök.

SEYİTGAZİ – Çatören

Kaynak : Fatma Gönen, 77
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, aile hayatı, köy hayatı

- I/18/01 **FG:** hoşgeldiñis_şefālar getirdiñis. **EB:** Nasılsın, iyi misin teyze?
- I/18/02 **FG:** a ğuzum yaşlılığ_eyi mi olur, yürüyemedik ğadın_eyi mi olur.
- I/18/03 **EB:** Teyze nasılsın, iyi misin? İyi misin? **FG:** 'dıkandım dur
- I/18/04 söylenem̄icin. **EB:** Bekleyelim biz. **FG:** accığ bekle de. ğuzum
- I/18/05 eyi_ışde eyi yaşlılık. 'hasdaym. aya_ım bōle pilatinn̄i. **EB:** Geçmiş
- I/18/06 **olsun, ne oldu?** **FG:** ō pilatin de de_ıl de iki seyer, ūş seyer pilatini
- I/18/07 koydular geri aldılar. **EB:** Niye? **FG:** i.. intihap dinmedi. undan
- I/18/08 sōna ūşu aşşā yanı 'dutmūyo hiç. bi de_aşşā ūşora ğırıldı. **EB:** Niye
- I/18/09 **kırdın, nasıl kırıldı?** **FG:** e düşdüm. ūşunnar 'ğayveriyo. düşüyon
- I/18/10 ğuzum. **EB:** Eyvah. **FG:** evet. evet yağrum düşüyon. ē siz bağam bi
- I/18/11 sōlēn ğuzum. **EB:** Sizin adımız neydi teyze? **FG:** 'fatma gönen. **EB:**
- I/18/12 **Fatma Gönen.** **FG:** evet. **EB:** Yaşınız kaç? **FG:** ē_ı iki mi, ūş yāş
- I/18/13 mı, iki yaş mı ğāldı segizene. **EB:** O maşallah. **FG:** šē otuz_ı altı
- I/18/14 do_ımluyun hesab_ıdivē. 'hesab_ıdive. **EB:** Yetmiş yedi
- I/18/15 **yaşındasınız, yetmiş yedi.** **FG:** ē_ışde iki yaş mı, üç yaş mı dedim.
- I/18/16 **EB:** Öyle. **FG:** yalan sōlemedim. **EB:** Doğru. **FG:** üç yaş mı
- I/18/17 ğāldı_ē iki, üç yaş ğālmış. yetmiş yediyin_ıevet. geçen sene
- I/18/18 yetmiş_ıaltıydım, bu yıl yetmiş yediyin. yeni sene yetmiş segis,
- I/18/19 segizen dedi mi ğāli öte dünya ha? **EB:** Yok canım. **FG:** ah_ōle
- I/18/20 sōleme a ğuzum. a ğuzum nēye gitmeyin_öte dünyaya bōle
- I/18/21 sürünmeden gitmesi eyi 'de_ıl mi? **EB:** Bir açıdan öyle doğru. **FG:**
- I/18/22 'evet. yaşlılığdan dōru. yaşlılığ nereye vasañ sīmāyo. yaşlıları ātık
- I/18/23 kimse ğabul_ıetmiyo. ūşindi ğenşler ğabul_ıetm̄iyo ğuzum. ōlannar
- I/18/24 ğızlar, ğızım yok sāti. iki ōlan, iki ğēlin, gelinner ğabul_ıetm̄iyo.
- I/18/25 tağılıyasan tağıntı oluyo dēyolā. saşlarıñ dōkūlüyo dēyolar. zor.

I/18/26 **EB: Zor. FG: ā. EB: Onlar yaşlı olmayacak mı? FG: yō**

I/18/27 onnar_olmācek. onnar bōle duracek. ha. ě_āzını seveyin_unnar

I/18/28 yaşlılık eyi 'isdemeyolar. bōle geş duraceglāmiş. **EB: Öyle bir şey**

I/18/29 **var mı? FG: varımış, bilmēyyon. ben bilmedim ben. ğaynanam da**

I/18/30 erken_ōldü gelişin. ğaynatam_on beş sene yatalağ bāğdım. i ne

I/18/31 biliyin, esgiden bi ğorķumuz vādı ğaynana ğaynada ğorķusu. şindi

I/18/32 yok. **EB: Yok. FG: şindi yok.**

I/18/34 **EB: Gelinler şehirde mi? FG: hē. gelinner şērde ikisi. ikisi de.**

I/18/35 şērdeler. biriniñ_üş tane çocū va. üçü de dağā evlenmedi. birin de

I/18/36 iki çocū va, şe.. birin de üç çocū va. biri engelli. iki ğız biri ōlunuñ

I/18/37 biri şe.. deniz subayı gitdi uzağa. biriniñ_ankarada subay, assubay

I/18/38 biri ōlanıñ böyüg_olanıñ_ōlu. işde ötekinner de geziyolar,

I/18/39 nidiyolar, izmirde duruyolar, şērde duruyolar. éy ben görmēyon,

I/18/40 gözüm görme_işin gönüm ğatlanıyo yayrum. **EB: Ziyarete**

I/18/41 **gelmezler mi buraya? FG: 'gelirler, geliyolar canım. 'ziyarete**

I/18/42 ğēlmişin, sen sen de 'geldiñ ziyarete hoşgeldiñ, sāfa geldiñ. hanı

I/18/43 napvediñ ziyarete gelişin şindi sōle. benim 'çayım_olucuk,

I/18/44 ekme_ım_olucuk, 'dışarıya çıkacın. meselā u da bi de ōrtalı_ı

I/18/45 ğodum mu bu da bi de ğalkacağ. evet. ziyarete gelmişin bir gün,

I/18/46 bir_āşam. **EB: O kadar. FG: o ğadar. undan ziyaret_olsa nōlcek,**

I/18/47 olmasa nōlucik? yayrularım ya. **EB: Torunlar kalmaz mı? FG:**

I/18/48 'torunnar ğālmaz. ālem kendi işinde gücünde ğuzucāzım. yalan nē

I/18/49 sōleyen. izmirde duruyolar bö_ünkünner_ıkisi de izmirdeler ev

I/18/50 dutdular. ğızı da şēde adabazarında ōretmen bö_ün. ötekiniñ ğızı

I/18/51 da 'çalışıyo, ōlu da işde assubay ğız da yannānda ōzürlü ğız da. işde

I/18/52 bu ğadan. başğa başğa yok çolüm çocūm āltı ö..torunum, iki ço..

I/18/53 ōlum va, iki gelin va. ğalaba da de_ilin_amma ben sı_amayon

I/18/54 bunnarıñ yanına. 'dabi ki.

I/18/56 **EB: Köyde yaşlı çok mu böyle sizin gibi? FG: e vār ya gene**

I/18/57 yaşlılar va. kim var ğuzum barışım lē. fatma abe vā, 'cāmile vā,

- I/18/58 kâzım vâ. **B:** muḥarrem dedeyi de sayabilirsin. **FG:** muḥarrem vâ,
 I/18/59 muḥarrem dede va. **B:** şurda âmâtḥemmi filân da va. **FG:**
 I/18/60 âmetḥem.. vilân da vâ. işde şi.. nûri filân vârdı, nuri filân da 'hasda.
 I/18/61 'mustâva va bi de. **B:** evet, bi on kişi falan var. **FG:** ha. **EB:** Aynı
 I/18/62 böyle tek kalıyor. **B:** yō tek kalmıyolâ. **FG:** be.. ben tek
 I/18/63 ğalannarḥâzız. **B:** tek kılannarḥaz. **EB:** Az mı tek kalannar?**B:** az.
 I/18/64 **FG:** şindî tek ğalannarḥiki yokarda va. **B:** üş tâne bayan var. üş
 I/18/65 tâne de êrkek vâ işde. **FG:** ha ha bak bu hesabḥediviriyyin tamam.
 I/18/66 **B:** yâ ben şindi burda kalmıyom da ya.. kōdeydım ben. **FG:** i ne
 I/18/67 zaman ğeldiñ ğuzucüm se.. **B:** yeni geldim, geçen hayta ğeldim.
 I/18/68 **FG:** hebḥordasıñ. hē zere eyi ğuzucüm. eyi datlım. anneñ nâpar?
 I/18/69 **B:** iyiler, selamları var. **FG:** âleyküm selam sen de benden ğani
 I/18/70 ğani selam götü anneñe babaña. bunnar benimḥakrabamdî. **EB:**
 I/18/71 Öyle mi? **FG:** evêt. ağrabadım, ğaynatamdân, dâ ebeden dededen
 I/18/72 hep ağ.. akrabayı.. bu kōde hiçḥakraba olmadık yok acığ
 I/18/73 babâmdan, acığ ... ğocamdan, acığḥannemden, acığ babamdan hiç
 I/18/74 'kimsemiz bi şey ... akrabayıdır hep. amma akrabayıdır, allah
 I/18/75 râzı olsunar 'gelirlêr, 'çorba getirilêr, ... sût yoḥurt getirilêr. bi
 I/18/76 yîcek getirilêr allah biñ biñ râzı olsun. herkesler 'gelir gider.
 I/18/77 unnâdan ırâzıyın kōyüñ ĩḥerkeḥinden de kâdınıñ da 'hele bunıñ bi
 I/18/78 yengesi vâdır. mē.. memlekete pek bağâ, pek getiri, pek yidiri
 I/18/79 gelir gider ḥüşenmezḥayâna. evet. tekḥev gelir gidêrler neḥdiyoñ
 I/18/80 dêrler, hatır sorarla, bi şey deseñ hemenḥetiyaç va mı deseñ benim
 I/18/81 şunuñ yok deseñ ulaşıdırlâ. allah bin kere razıḥossun köyümüz
 I/18/82 çoğḥeyidir. köyümüz çoğḥeyidir ĩsana pervânedir. hele bunnân bi
 I/18/83 aşşâda ĩsannarı vadır, ... cengiz vâdır. gelirke de düdük 'çalarlar,
 I/18/84 geçerken sōlenirler. seydiye sorarlar git bi şey iḥlâzım mı dêrlê.
 I/18/85 çoğḥeyilêdir akrabalamdır bunıñḥişde annesigil babasıgil.
 I/18/86 çoğḥeyilêdir gülcêzim.
 I/18/88 'yâyırım ad.. adıñ ne seniñ? **EB:** Erdoğan benim adım. **FG:**
 I/18/89 heḥerdovanım, sen? **FD:** Fatih. **FG:** fâtiḥ. **FG:** ğuzum sen kimsin?

- I/18/90 **Sİ: Songül. FG:** songül. ay peg de góláymış_çadları da fâtiḥ,
 I/18/91 'songül. erdovan. hā unutmáyayın de acığdan da unuduverin. **EB:**
 I/18/92 **Olsun. FG:** şindi sōledim ya acığdan unuduverin. ey baḳam sōleyiḡ
 I/18/93 derdinizi. şindi bizim.. **EB: Şey, eskiden bu kayınvalide, gelinler,**
 I/18/94 **görümceler bir arada kalıyordunuz değil mi? FG:** 'eve.. bi_çarada
 I/18/95 ġalıyoduḳ. bis hiç_āyırılık bilmedik. ġāyın, ġaynata, benim
 I/18/96 görümcelēm ġocaya gitdi ben bir_çeviḡ bir_çöluna gēldim. bir_çeviḡ
 I/18/97 bir_çöluydu. üş 'dene de ġa.. bacısı vārdı. undan sona bacıları öldü.
 I/18/98 benim beyim de öldü. be.. benim beyim çoğ_çeveli öldü bacıları
 I/18/99 abaları. unnarıḡ_çabasıydı biri de güççüdü. benim çoğ_çö
 I/18/100 ölannarımı hala, dayı çocūnnan_çevērdim. halasınıḡ ġızını
 I/18/101 dayısınıḡ_çöluna āldım. güççüġ_çölana ... 'amcamıḡ_çölunuḡ ġızını
 I/18/102 āldım. çöğ_çāğrabayız_çāğrabadan. ū ... emmim, undan so..
 I/18/103 halil_çemmim, 'çavuş babam benim çavışıdı. şeyde āsgerde adı
 I/18/104 çavış ġāldı. 'hepimiz biriz bunnān birinen_çēvlendik.
 I/18/105 yādınan_çevlenmeliymiş_çā ġuzum birbiriynen_çevlenmeycin. **EB:**
 I/18/106 **Öyle mi? FG:** evet. birbiriynen ... lafiḡ geçiyo, sözüḡ geçiyo.
 I/18/107 birbiriynen lafını da sōleyemeyoḡ, sözüḡ de sōleyemiyoy, dişler
 I/18/108 ġalmadı sıkā sıkā hiş diş yoğ. **EB: Eyvah. FG:** yā. sıġdıḳca düşüyo
 I/18/109 dişlēr. ya ġuzucum. erdovanım böle işde. benim be.. annadıcim bu
 I/18/110 ġadar. **EB: Olsun, Allah razı olsun. FG:** daḡā çoğ da arḳası,
 I/18/111 'kıسادan dönüverem yoldan. **EB: Olsun, o da iyi. FG:** evet, evet,
 I/18/112 evet ġuzum.
- I/18/114 **EB: Amca önce mi öldü? FG:** ē? **EB: Eşiniz? FG:** çoğ_çeveli öldü
 I/18/115 şindi baḳ on yedi, on_çaltı sene ol.. filān_çöldü. öleli çoğ_çöldü. **EB:**
 I/18/116 **Çok olmuş. Bu evleri siz mi yaptınız teyze? FG:** di.. 'ġaynatamdan.
 I/18/117 ġaynatam yapıdı. ġaynatam ġününden bu sen.. nērdēse atmış
 I/18/118 senelig_çēv. 'atmış yetmiş senelig ... di_çöle dī mi? **X:** dedelerden
 I/18/119 soḡra yapıldı. **FG:** he dedelerden_çoluşun. 'benim geldim sene biz
 I/18/120 ġırḳ beş sene vaḳıt geçirmişizḳı dedeynen. ġırḳ beş sene sōna öldü.
 I/18/121 **EB: Oo maşallah. FG:** evet, evet, evet. ġır.. ben ne küs gitdim, şindi

- I/18/122 hemen küs gidiveriyolar, boşanıveriyolar. ğuzularım
- I/18/123 mu_abbetimiz pē_ī ben peg_ıyı ğonuşurun. **EB: Çok güzel.**
- I/18/124 **FG:** ben sizi çocuğları çok severin. ğız hele ğız çocuğlarnı
- I/18/125 canımdan tepemiñ_üsdündedir ğız çocuğlar. **EB: Sen git, teyzenin**
- I/18/126 **yanına otur bakalım. Azıcık seni sevsin.** **FG:** hadi ben seni seveyin
- I/18/127 gel. ben size ne 'ikram_èdeyin. ben size ne ikram_ıdeyin. **EB: Biz**
- I/18/128 **bir şey yemeyeceğiz. Biz içtik, yedik içtik.** **FG:** yedig_ıçdig demēn
- I/18/129 baķın bi me.. iliman suyum va. ... **EB: Biz hiç şey yapmıyoruz.**
- I/18/130 /.../ **FG:** 'undan mī_ıçı geldiñ, hepimiz_ıçin bi? **EB: Yok.**
- I/18/131 **Teyze biz şimdi ayran içtik.** **FG:** evet. **EB: Ayran içtik, üzerine**
- I/18/132 **limon suyu.** **FG:** ah ğuzum benim. sen benim ğızım_ol ğal bende.
- I/18/133 beķar mıñ_evli miñ? **Sİ: Bekarım.** **FG:** āy işde ha şöle ben saña bi
- I/18/134 güzel_ölan bulayın. **Sİ: Tamam.** **FG:** āvet, amma iki şöle uzak gezi..
- I/18/135 kim seviyosa undan sōna hangını isdeyosa 'sırtıma bindirip geleyin.
- I/18/136 **EB: Vay be.** **FG:** evēt. sırtıma bindirip geliyin Pegi. seniñ_anañ
- I/18/137 babañ nērde? **Sİ: Memlekette.** **FG:** nēre memleketiñ? **Sİ: Yozgat.**
- I/18/138 **FG:** yōzğat. pek de uzāmış a ğuzum. e_lesgişērde mi duruyoñ? **Sİ:**
- I/18/139 **Hı hı.** **FG:** ne işindesiñ? **Sİ: Öğrenciyim.** **FG:** hē. ğuzucāzım tamam
- I/18/140 sa_ol. nē ne oķuyoñ, nēsi çıkacıñ? **EB: Edebiyat okuyor.** **FG:** hā?
- I/18/141 **Sİ: Öğretmen çıkacağım.** **FG:** hā öğretmen çığacıñ, ēvet_eyi. benim
- I/18/142 bī.. şēdi ğardaşımıñ ğızı vā, istanbōlda işde öretmen_ıdi şey, līse
- I/18/143 öretmen_ıdi. orda bi ğoca buldu, ğocuya ēvlendiler gitdi. /.../
- I/18/145 **EB: Şey soracağım. Sizin bu şeyde, köyde kış hazırlıkları yani kışa**
- I/18/146 **başlarken neler yapardınız eskiden?** **FG:** 'ēsgiden neler mi
- I/18/147 yapardığ_ğuzucāzım. 'tarhana ğarardık, bulğur ğaynadırdığ,
- I/18/148 odun ğētirīdik undan sōracım ğabağ_ekērdik, Pate ğāldırıdığ,
- I/18/149 sovanımızi ğāldırıdığ her bi şeyi biS hiş satın_ālmazdığ. **EB: He.**
- I/18/150 **FG:** bāçelerimiz vadır, şu bāçe benimdir, bāçeye ekerdik
- I/18/151 pırasamızı, kelemimizi her bi şeyimizi ğışlı_ıa pırasayı ğömērdik.
- I/18/152 ... undan sona sovanımızi ğışlan getirdik, 'çatıya serērdik. o
- I/18/153 dükenciye ğadar yaz gelirdi. ğabağ_ekērdig_ıu ğabağları ğörduğ bi

I/18/154 yere. dā öteki eve so_uk vuracak beriki eve geçirdik. beriki evde
 I/18/155 so_uk vuracak ötegi eve geçirdik. öle öle u gaba_ı, u patı öle_öle
 I/18/156 bitiridik. **EB: Şu bal kabaklarını mı? FG:** a bal gabağlar da va, gara
 I/18/157 gabağlar da va 'kemikli 'kemikli. vay eskiden goca derede yerlēmiz
 I/18/158 vādı, su.. araba araba getiridik. bu dizler nē bōle oldu onnarı
 I/18/159 sulaycin diye. suya gitdik. unda āşamın sō_unnan bōle ıslāmızınan.
 I/18/160 'esgiden çamaşır bulamazdık geymeyē a gūzulārım. **EB: Yok**
 I/18/161 **muydu çamaşır? FG:** yō_udu esgiden. bōle nērdēdi teknolocü.
 I/18/162 'şindi hepisi her şey çok. gidiyon, satın_alıyon da geyveriyon şindi
 I/18/163 alıcıñ da bi_dağım şey şey gumaş 'dikecēdiñ esgiden. şindi öle
 I/18/164 de_ıl hemen gidip_alıp geliyoñ gēyoñ. şindi çoğ_ğoláy da şindi
 I/18/165 isannar, geşler eyim_eyim ēyleşiyolar hastānede. ben hastāneye
 I/18/166 gidiyon. şindi geşler_esgiden biz hastāne filān bilmēzdik. ben
 I/18/167 bu_u gadar çō.. on dene doğuz dene çocuğ yaptım ben hiş biri
 I/18/168 dünyāda yok. hiç hep hastāneyē gittim ama ben hastānede yılan
 I/18/169 çoğ_ğū.. şētmedim gālmadıydım bu kireşlemeler_öldu bu
 I/18/170 kireşlemeler beni öldürdü şindi. 'içimde pek şekerim yok. undan
 I/18/171 sōnum kōlüstürüm yok. ĩ_şeyim vardır, tansiyonumna süper
 I/18/172 tansiyonumda dā hapımı gullanıyon. **EB: İyi. FG:** başga şindilik
 I/18/173 şikā_etim yok aya_ımdan ço.. zorum çok. hiş dışarı çığıp da bir
 I/18/174 gōnşulara gidemeyon_erdovanım. **EB: Allah yardımcınız olsun.**
 I/18/175 **FG:** yā işde u zorum çok, undan zorum çok. **EB: Hiç çıkamıyorsun**
 I/18/176 **yani? FG:** evet. çıkameyon bōrdan_ışde yazlı_a çıkıyon, yazlığdan
 I/18/177 televizyonumu açıyon. dışarı bu yanda tuyaletim banyom_u yanda.
 I/18/178 u yöreye giderin_öteki evde öteki evde acığ yatarın.
 I/18/179 canım_ısderse bōrda yatarın. öle öle_öle vağıdımı geçiriyon.

I/18/181 **EB: Evet, Allah razı olsun. Komşular gelmez mi hiç yanına? FG:**

I/18/182 gelirler 'güccüğü_ölan vadır ĩ_şey gelir, yatar bi gün ya..

I/18/183 āşam_üstü gelir cumārtesi gün işe girdi. emekli oldu yeñi. işe

I/18/184 girdi. unu da aya_ı sahat_öldü şeyde işde çalışırkana düşdü üş

I/18/185 dāne pilatin va bordan borayacak. hep çoğ_ğırıldı kemik ā_ı u da

I/18/186 aya_ı saķat. bi_ııŝe ğirdi. 'gelir gider, cumārtesini_āŝamından
I/18/187 gelir ğapalı bazar ğün gey.. āŝamdan gider. yatār. çöpleri dökēr,
I/18/188 odunnarı alır, şorları süpürü, bāņa yimek yapār. ... yimek filān
I/18/189 yapar ğüçcük. **EB: Ha. FG: evet. EB: Çok iyi. FG: ğüçcüg çoğ**
I/18/190 yapar. hiş gelinneri_ı yapmadı yimekleri yapar_ıo. **EB: Büyük oğlan**
I/18/191 **yok mu? FG: büyü_ölan var. u da gelip gidiyo da, u da ye_ı ev**
I/18/192 mėv_ālmıŝlar da unnan_ūraŝıyolarmıŝ. di.. yāni bi ŝeyler
I/18/193 yapıdıyolāmıŝ, daŝınıyolāmıŝ. **EB: Evet. FG: un.. ě_ālemin_ı 'kendi**
I/18/194 işi kendi başına. üş dane çocü va, ölumuz_ēvlenicik. otuzar yaşına
I/18/195 ğirdi çocuğlar. **EB: Torunlar? FG: evet torunnār. EB: Maşallah.**
I/18/196 **FG: ēvlenicikler tābi. 'o_ıyucāz deye, asger ... asgerde subayız diye.**
I/18/197 bāķ hele bi, subay_ölum va gelir misi_ı? ... çok sevdim gelece_ı
I/18/198 mi? **EB: Sarıl teyze sarıl, bir güzel sarıl teyze şu kıza sen. FG:**
I/18/199 'gelice_ı mi, söz mü? bi dene beķarı vādı ŝēde taķside çalışıyo.
I/18/200 osman_ölan böyüg. bi de subay vā, bi de di.. şey de_ış subayı va
I/18/201 han_ıını bey_ėniyo_ı? **Sİ: Göreyim de. FG: ha görēc_i_ı de öle mi? hā**
I/18/202 ě_resimlēni mi getireyin? ŝindi 'kendilēni mi getireyin,
I/18/203 'nası_ıdeyin? **Sİ: Kendilerini getir. FG: e nası getiriyin, nası**
I/18/204 birleŝdireyin ayak yok, bacaķ yok. hay ğuzum eyi oldu dē mi ya?
I/18/205 **EB: Evet. FG: gelin ğızı da buldum. EB: İyi. FG: ay sen gitme**
I/18/206 ölese. baķ_ıunnān hepsini buruyi çā_ıreyin. evet. sen bunu
I/18/207 bırakı_ı, ğidi_ı. **EB: Tamam, kalsın burada. FG: e anne_ı**
I/18/208 baba_ıararlar mı? yō. ben seni di.. bi şey de yapmāyon, ğözelce
I/18/209 alırın_öle çikinninen filān yōķ. ne isteyapıcın, altın_ıstersen_ı
I/18/210 altın, bilezig_ıstersen_ı bilezig daķarıs. ölü ev_ıstersen_ıev_ıalırız,
I/18/211 işde bu ğadan. baş_ıa? **Sİ: Tamam. FG: hı_ı. araba da alırız. 'barış**
I/18/212 len barış bi bizim di.. ŝeymize bi di.. ğir sōlenive len
I/18/213 mu_ıabbetimizē. **B: allah mutlu etsi_ı herkezi teyzecim, ne diyim**
I/18/214 ya. **FG: ğıyamam, ğıyamam, ğıyamam, ğıyamam.**

SEYİTGAZİ – Gemiç

Kaynak : Sultan Ürhan, 75, ilkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, köy hayatı, dokuma

I/19/01 **SGA:** Nineciğim adın ne? **SÜ:** sultan. **SGA:** Soyadın ne? **SÜ:**
I/19/02 ürhan. **SGA:** Urhan? **SÜ:** ürhan. **SGA:** Ürhan. **SÜ:** he. **SGA:** Sultan
I/19/03 **nine kaç yaşındasın?** **SÜ:** 'yetmiş beş yaşımdayım. **SGA:** Oo
I/19/04 **maşallah. Ne kadar güzel gözlerin var nineciğim maşallah!** **SÜ:**
I/19/05 bilmem. gözəl mi, çikin mi eyice ğāri köreliyo ğa.. **SGA:** Yok
I/19/06 **güzel, pek güzel bakıyor. Nineciğim okula gittin mi sen?** **SÜ:** iki
I/19/07 sene gitdim. **SGA:** İki sene, niye iki sene gönderdiler sadece? **SÜ:** e
I/19/08 yo_udu, o_zaman o_ukul yo_udu ğızım. **SGA:** O kadardı. **SÜ:** hē.
I/19/09 iki senē başga köyde duruyodum ben. bire gitdim, ikiye gitdim
I/19/10 tamam. boruya geldik, o_ukul yo_uk. **SGA:** Başka köyden buraya niye
I/19/11 **geldin?** **SÜ:** fetiyе fetiyе köyü var şurıda. **SGA:** Fethiyе'den **geldin**
I/19/12 **buraya?** **SÜ:** hē. babalım vardı hoca, orda hocaydı. orda
I/19/13 durdu_altı sene, iki sene gitdim bi dā gitmedim.

I/19/15 **SGA:** Buraya Yörük köyü dediler, sen de Yörük müsün? **SÜ:** yörük
I/19/16 yörük. **SGA:** Yörüksün. **SÜ:** hē. **SGA:** Tamam. Nineciğim, eski
I/19/17 **köy hayatını bana bir anlatır mısın? Eskiden mesela**
I/19/18 **çocukluğundaki köy hayatını.** **SÜ:** ne biliyo_ ha ğızım, hangını
I/19/19 deyiverey_ın. ben bi gün görmedim kine. **SGA:** Görmediğın günleri
I/19/20 **anlat işte.** **SÜ:** allāha şükür ne biley_ın ben, 'esgi günnerde yo_ğludu
I/19/21 hepsi. çille çō_udu. şinci hepsi ayā_ımızda yiyoz_çiyoz yatıyos.
I/19/22 **SGA:** Eskiden hani okula göndermemişler ya seni iş çoktu değil mi
I/19/23 **o zamanlar?** **SÜ:** ben iş görmedim de o_ğul ğapalıydı, o_ukul
I/19/24 almeyolardı o_ukul ... he. o_ukul yo_udu. **SGA:** Peki eskiden
I/19/25 **böyle tarla işleri, kır işleri nasıl olurdu?** **SÜ:** tarla işleri ğızım

- I/19/26 sabālan pancar_ekerdik_ekseriyet. sabāla erkenden çocūnu sırtına
- I/19/27 sarınırdın_ıpinen. bi omuzuna sancā_alırdıñ, bi omuzuna beS
- I/19/28 çıkısını alırdıñ. gidēdiñ yarım saatlik yola. āşamacığ_orda
- I/19/29 çocūnan çapiy çapalarsın_ışını görsün āşamüstü aynı gene.
- I/19/30 'çillemis çō_udu. esgiden. e yoğlū_oldūndan hiş çille gibi gelmedi.
- I/19/31 eyiydi günümüz_allaha şükür. **SGA: Çocuğu salıncağa mı**
- I/19/32 **bağlıyordunuz? SÜ:** a_ışdan sancağ yapıydı bu. unu a_ıca sancā
- I/19/33 ğurardım_üsdüne de bī bez_örterdim. uyandī zaman baķarsın
- I/19/34 gider çocu_a ālemē emeci gidioñ ya başına bi dane çocuğ
- I/19/35 götürüsün. õleliynen böyütdük_ışde günümüzü dükeddig. sor..
- I/19/36 sōrgu dērdik sorğu verirdik. unu çocuğ_uyur_uyur sinekler
- I/19/37 çoķar_āzına yüzüne uyur_uyanır_uyur_uyanır. unna gününü
- I/19/38 geçiri. aÇık durdu mu gider bi emzirīdik. ya bõle çille çegdig.
- I/19/39 allaha şükür şincı eyiyiz_uzaman yoğlūdu kızım çoğ çegdig.
- I/19/40 adam_ışe gidērdi, eyi hayyanımız vardı ufaķ davar. inēmiz vardı
- I/19/41 hepsi ayrı ayrı. hepsi beñe baķıyo. üş dört senedir biraķdıķ ğāli,
- I/19/42 yapamadım. günümüz bõle geşdi. **SGA: Çocukların nasıl yapıyor**
- I/19/43 **bõyle, şimdi tarlaya gittiniz dönüşte ne yapıyordunuz? SÜ:** e
- I/19/44 dönüşde de gene āynı õle. gene aynı sırdına sarınırsıñ, yaķın
- I/19/45 yer_ıse sancā başğa ērdesī gün başğa bi kōmşuya gitcen.
- I/19/46 sanca_ı ğorsun_orda sancağ ğalır. çocū gene sarınırsın beS çıkısın,
- I/19/47 işeyini öteni berini alış gelīsıñ_āşamla. gelirsıñ, çocū eve
- I/19/48 ğoyverisıñ, inek mi sā_ıceñ, hayvanā mı baķıceñ, mala mı
- I/19/49 baķıceñ ūraşırsıñ, çileye çoķ.. hē gece çamaşır yıķāsın. /.../ **SGA:**
- I/19/50 **Nineciğim eskiden su yoktu, değil mi evlerde? SÜ:** hā.. yō_udu. **X:**
- I/19/51 çeşme de yoğdu. **SÜ:** dē dereden getiridik. **SGA: Bir de su**
- I/19/52 **taşıyordunuz. SÜ:** su taşıyoduğ. ekmēmi gece_ıderdim_ekseriyet
- I/19/53 gündüzde işimi görcek kimse yoğ. borda büyük ğızı şēre oķutmayı
- I/19/54 yolladığ. biri almanyada onu da oķutmayı yolladığ. bunnan_ēn
- I/19/55 güççük ğız ğāldı. e bu böyüdü néyse aķlı ērdi ğardıyan_oldu. iki
- I/19/56 günnük müsāfir. ğardıyan. güççük ğız da şērde u da ēvli. üş ğız,
- I/19/57 bi õlan_allaha şükür, ömürlerini vesin_allah. eyiyiz baķam şõle.

- I/19/58 **SGA: Maşallah. Akşam geliyordun, hamur yapıyordun, ekmek**
- I/19/59 **pişiriyordun. SÜ:** hem fırında dē_e om_ beş yirmi dane
- I/19/60 fırın_ekme_ı. **SGA: Siz nine ekmeğinizi nasıl yapardınız? SÜ:** e
- I/19/61 yumurusun, hamur ğabardī zaman yapar yapar döşşersin
- I/19/62 beziñ_üsdüne, tāhdanıñ_üsdüne. undan sōna fırın yanınca
- I/19/63 atarıs_şüpürü atarız_çine. **SGA: Sizin fırınlarınız nasıl oluyor,**
- I/19/64 **dışarı da mı oluyor? SÜ:** dışar. **SGA: Evin dışında. SÜ:** hē dışda.
- I/19/65 dışarda dışarda öle. **SGA: Böyle yufka gibi mi yapıyorsun, somun**
- I/19/66 **mu? SÜ:** āh somun. onu yaparıs. bis çörek deris. **SGA: Çörek**
- I/19/67 **diyorsunuz. SÜ:** mācırılar somun değ. bis çörek deris. **SGA: Çörek**
- I/19/68 **diyorsunuz. Peki, şey mayasını falan nasıl yapıyordunuz**
- I/19/69 **eskiden? SÜ:** i mayasını üredirdik. acıcığ_ürediriz_onu. ekme_ı
- I/19/70 yapdın zaman aÇığ alağorsun şöle şu ğadar_onu ğorsun_ave.
- I/19/71 ekmek bi dā yapÇēñ zaman ıslarsın yumuşar yeniden geri üredirsın.
- I/19/72 mayalarıs, sabālar gece olsun saba olsun yumuruz_onu bi tegne
- I/19/73 hamur_olur. günümüz_öledi şindi ğāli pağmaya çığdı. kabartma
- I/19/74 tozu çığdı. hepsi çok. **X:** bir_önceki yapılan_ekmekden hamurdan
- I/19/75 bi parça bırakılıyo maya niyetine dağā sōna ekmek yaparken
- I/19/76 mayaya.. o ğullanılıyo. **SÜ:** mayamız o olurdu. **X:** bir de yürüyen
- I/19/77 her çocuğ yürüeyibilen_ö dönemki yürüeyibilen her çocuğ bi
- I/19/78 işiñ_ucundan dutarmış. işde hayvannarı güdermiş, inegleri
- I/19/79 güdermiş, çevirirmiş. **SÜ:** aha şu. /.../ **X:** yürüyemeyen çocuğlar da
- I/19/80 anamıñ sōledī gibi bi her ğangi bi yere giderken sırtına bālanıyo
- I/19/81 iplēnen. tarlayā götürülüyo veyav.. çalışma ... çalışma alanında da
- I/19/82 işde varsā yapabilmişse salıncağ yapmamışsa yere yatırıyo. ē işde.
- I/19/83 **XX:** bir tülbandiñ_ışine şekerli ekmeğ_ıs.. çiniyolar
- I/19/84 tülbandiñ_çine soğuyolar. āzınađā soğuyolar çocuğ.. emzī **SGA:**
- I/19/85 **Emzik oluyor. XXX:** emzik de_ıl, buna sormuğ derlē. **X:**
- I/19/86 yazmalar_oluyo yazma var ya şu_anda gördüñüz
- I/19/87 yazmanın_ucuna yapılıyo genelde. **SGA: Nineciğim eskiden bez**
- I/19/88 **yoktu, bir şey yoktu hazır bez. Bebeklere ne yapıyordunuz? SÜ:**
- I/19/89 bez bi şalvarıñ_esğicek, bi gömle_ıñ, entarıñ esğicek unuñ

- I/19/90 kesersin_ esgi yerlerini alırsın. yeni yeri gene i_ lāzım. esgi
- I/19/91 yerlerini ğorsun_ çocūn_ alTına. don yok, bi şey yok deha o bezinen
- I/19/92 deyim ipinen bālarsın, muşamba yok. unnan durudu çocuğ. **SGA:**
- I/19/93 **Toprak koyarlarmış, siz koyar mıydınız? SÜ:** ben toprak ğomadım,
- I/19/94 biz de toprak yoğdur. toprak yoğdur bizde. **X:** ya bezler kullanıyo,
- I/19/95 temizleniyo, tekrar hazır hāle getiril̄iyo. **SÜ:** he yıkarıs, temizleriz
- I/19/96 bezleri sabunnarı gene ğurudunca gene ğoruz_ altına.
- I/19/97 esgiden_ uydu ğıSım. **SGA: Elektrik de yoktu. SÜ:** lamba vārdı.
- I/19/98 ğaz lambası. unu yakardık. **SGA: Şimdi yazın günler uzun, tarlada**
- I/19/99 **çalıştın. Eve geldin. Hamurunu yaptın, çamaşırını yıkadın; kışın**
- I/19/100 **nasıl geçiyordu? SÜ:** e kışın da öle. ğış da, ğış_ ayrı mı? ğışın da
- I/19/101 aynı çamaşır /.../ mala bağıcen diye ūraşırđın. **SGA: He mala**
- I/19/102 **bakıyordunuz. SÜ:** hē hayvana bakıyoñ, ineklere bakıyoñ, üş dört
- I/19/103 dene sālı ine_ im_ olurdu. e bu yalnız bu da işe gider, ğor giderdi.
- I/19/104 mecbur bakardım. **SGA: Çocuklara bakıyordun. SÜ:** hē. **SGA:**
- I/19/105 **Komşuluk ilişkileri nasıldı eskiden komşularla? SÜ:**
- I/19/106 ğomşularımıs_ eyidir. şu ğun_ için hāla dā. **SGA: Ama eskiden**
- I/19/107 **daha iyi deĝil miydi? SÜ:** gene iyidir. **XX:** yüz ğıram çay getiridñ,
- I/19/108 dört komşu taksim_ iderđin. on kilo şekernen bi sene idāre olurduñ.
- I/19/109 **SÜ:** kiprit ğutusunnan birbirimize öndüş veridik. kiprit ğutusunun
- I/19/110 'çayı ne_ ölr şimdi ben_ onu bi, üş dört ğutu atarın. **X:**
- I/19/111 bayannar_ için bütün meysim çalışma imkānı var. işde yazın tarla
- I/19/112 yanī kış ğeldī_ j zaman da ip_ e_ irme. iplerden çorap, halı, 'kilim ...
- I/19/114 **SGA: E nine sen bana halı dokuma nasıl olur onu anlatsana. SÜ:**
- I/19/115 halı mı? **SGA: He, sen dokudun mu? SÜ:** aha bunnañ biz doğuduk.
- I/19/116 **SGA: Sen bunu dokudun, bunların fotoğrafını çekelim biz. SÜ:** e
- I/19/117 çekkiñ. **SGA: Nasıl dokuyordunuz halıyı? SÜ:** dört_ ayacı olur. iki
- I/19/118 yanna, bi aldına bi üsdüne. ē çözersin ipini yargıcını. oturusun üş
- I/19/119 kişi, dört kişi āşamecek doğursun. āşamlāyñ imeceler gider, ertesı
- I/19/120 ğün sabālayın gene. bunu ben_ almanyadaki kıza ğıza doğuduydum
- I/19/121 çeyizine. e almanyalar velan, anne didi orlarda ğötümiyem bōrda

I/19/122 dursun dedi. eşiyasını borayı getdi. ötekiner duruyo yoğarda, bunu
I/19/123 dedi böcek felan yir dedi ser dursun, serili dursun dedi de burda
I/19/124 yazılı duruyö. **SGA: Yününü kendiniz mi hazırlıyordunuz? SÜ:** hē.
I/19/125 **SGA: Nasıl yapıyordunuz? SÜ:** göyü tü.. tüyünden. göyunnarıñ
I/19/126 tüyünü yıkarıs, temizleris. makine de atdırıs şerde. undan sōna
I/19/127 elimizinen iş e_irişis hep. ip yaparıs. yapıdıktan sōna sekiz_okğa,
I/19/128 doğuz_okğa. okğa deriz. bi buçuğ kiloya mı bi okğa deriz. **XXX:**
I/19/129 bir kilo iki_üz_elli grımam. **SÜ:** u ğadar boyarıs. **SGA: Boyasını**
I/19/130 **nereden alıyordunuz? SÜ:** şerden_alıyos. **SGA: Şehirden. SÜ:**
I/19/131 şehirden_alırdığ. hep türlü 'çeşit boyasını āyrı āyrı. ĩ doğuduk.
I/19/132 **SGA: Boyayıp. SÜ:** hē. **SGA: Bunların desenlerinin adları var mı?**
I/19/133 **SÜ:** aha a.. adı yoğ. ben bunnarı satın_alma halıların deseninden
I/19/134 çıkārdım. **SGA: Satın alma halılardan. SÜ:** hē. **SGA: Baka baka.**
I/19/135 **SÜ:** bağa bağa. u almanyadaki ğıza arğasına otuturdum. u sōledi
I/19/136 biz doğuduğ, u sōledi şoraya ğara geçilicek, şoraya ağ geçilicek.
I/19/137 biz doğuduğ. çoğ doğūdum ben, hepsin.. hepsine de fat.. nērgisene,
I/19/138 muğadderine de doğumadığ mı? niye seņe ğoduğ bis. **X:** model
I/19/139 kullannmışlar. **XXX:** nergisinen, nilūfere doğumuş. **SÜ:** benim
I/19/140 böyük ğız bu. bu da gelin. şu olan, bu da dāmat. **SGA: Kilimleri**
I/19/141 **nasıl dokuyordunuz? Kilimlerin desenleri falan. SÜ:** e kilim'leri,
I/19/142 kilim de çoğ doğuduk. kertme kilim deris. doğurduğ üş dört kişi
I/19/143 una da öle ĩmece bulursun. de onu iki gün, üş gün de seninkini
I/19/144 kesersin, üş gün dört gün de ötekini keser. birbirimizē öndüce
I/19/145 gideris. öndüş deris. doğuruz_öle_öle. esgiden kilim çoğ adet_ıdi,
I/19/146 ham_ipek vilan_olmadından halının şeysi ergisi zor_oluyo,
I/19/147 çoğ_olurđü. kilim 'çabuğ_olur. ē_e bu ğadannığ geldi elimizden.
I/19/148 yorğan dikērdim. kō_ün_çinde mēvlit yemēni, dūn yemēni şinci
I/19/149 diyom pişircēn yeme_ı yapamıyon. 'hepsini yapıyodum. **SGA:**
I/19/150 **Yemekçiydin yani. SÜ:** mēvlitlerde, dūnnerde yapardım. e şindi
I/19/151 ğāli allaha şükür yapan her kişi özeniyon. bu acığ_örendi ya. **SGA:**
I/19/152 **Azıcık mı öğrendi? SÜ:** accığ_örendi daha hepsini bilmıyo.
I/19/153 yeme_ı çoğ yapar, eyi yapar yeme_ı. **SGA: Halı dokumayı kim**

- I/19/154 **öğrendi?** SÜ: halı doqumayı mı? SGA: **Çocuklardan, kızlardan.**
- I/19/155 SÜ: okudun mu hiş, doqudun mu? XXX: ben hiş doqumadım da.
- I/19/156 SÜ: bu qocası subāydı memlāket memlāket gēzdi. XXX: bunnar
- I/19/157 qışın doqunuyodu, qışın doqundū için ben dá qışın esgişere
- I/19/158 okumaya gidiyodum. onu için ben hiş halı doqumadım. SGA:
- I/19/159 **Çocuklar öğrenmedi mi halı dokumayı?** SÜ: 'esgişerdeki qızım
- I/19/160 halılam bilir unnar. SGA: **Kilim dokumayı?** SÜ: kilimle unnā da
- I/19/161 doqur. X: herkes bilir. SÜ: kilimi doqurlar. SGA: **Unutulmadı yani.**
- I/19/162 **Yorgan?** SÜ: ... geşince doqumāyo. SGA: **Yorgan?** SÜ: yorgan da
- I/19/163 şinci dikilenner gullanılmıyū duruyo dēyon. SGA: **Ama öğrendiler**
- I/19/164 **mi dikmeyi?** SÜ: hāyır. yorganle her bir isan Tikmez. XXX:
- I/19/165 ben kendi yorgannarımı kendim dikiyom anne. SGA: **Nineciğim**
- I/19/166 **sağol, ağına sağlık. Hakkımı helal et.**

SEYİTGAZİ – Göcenoluk

Kaynak : Fatma Özyavuz, 64, okumamış
Derleyen : İrem Yalçın
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, düğün, köy hayatı, dokuma, hıdrellez, yemek, aile hayatı

I/20/01 **İY:** Selamün Aleyküm teyze nasılsın? **FÖ:** aleyküm selam_ıyiyñ,

I/20/02 nāpeyin ğızım. **İY:** Şöyle yanına oturayım mı ya? **FÖ:** otu otu. **İY:**

I/20/03 Nasılsın teyze? **FÖ:** iyiyin. **İY:** Niye çekinik duruyorsun? **Ben de**

I/20/04 **senin torununum olur mu öyle şey? Buranın adı neydi abla? X:**

I/20/05 göcen_oluk. **İY:** Göcenoluk. **Sen buralısın doğma, büyüme? FÖ:**

I/20/06 he he he. **İY:** İsmın neydi? **FÖ:** fatma özyavuz. **İY:** Fatma

I/20/07 **Özyavuz. Kaç yaşındasın teyze? FÖ:** ātmış. ātmış_üş dört

I/20/08 yaşımıdayım. **İY:** Altmış dört yaşındasın. **FÖ:** hē. **İY:** Okula

I/20/09 **gitmişliğin var mı teyze? FÖ:** ... ben_āz gitdim_ıyice bilmeyon.

I/20/10 ... başğasını iyice bilemeyon. imzā filān atamayon pek. **İY:**

I/20/11 **Küçükken mi gittin? FÖ:** küçüke gitdiydım. dā yolladılār_ıvel dā

I/20/12 vārdı. heP gidemedim. pek bilmeyon. imza filān_ıtamıyñ da

I/20/13 mühür basdırıyolar gitdīm yer dē işde öle. **İY:** Parmak basıyorsun.

I/20/14 **FÖ:** parmak basıyon.

I/20/16 **İY:** Doğrudur. Biz şimdi üniversiteden geliyorum ben köyleri

I/20/17 geziyoruz böyle teyzelerle konuşuyoruz. **FÖ:** hē iyi bakam

I/20/18 ğonuşam. **İY:** Buranın adetlerini, geleneklerini, göreneklerini

I/20/19 **soracağım sana. Düğünün burada mı oldu? FÖ:** borda oldu. **İY:**

I/20/20 **Burada nasıl olur düğünler? Senin düğünün nasıl oldu bir anlatır**

I/20/21 **mısın? FÖ:** 'çālğılı oldu nası olcāk. eveli ğaynanam filān vardı dā.

I/20/22 ğayınnarım_āldı beni. ğaynanam ğaynatam_ölmüş ğaynım_ıaldı

I/20/23 büyük ğaynım bunun ğaynatası. hē işde durduk_āltı yedi sene

I/20/24 undan sona ayrıldı ayrıldıķ herkeş_āyrı evine gitdi. hē āynı

I/20/25 öle_ışde. **İY:** Kaç ğün oluyor mesela hangi ğün başlıyor? **FÖ:** e ne

I/20/26 bilem ben. kaç sene oluyo **İY: Düğün kaç gün olur, ne zaman**

I/20/27 **başlar? FÖ:** üç gün bi hāyta olurdu eveli. şimdi az oluyo he. hē

I/20/28 oğu da alır, a ırlı olannarı yasa gör. ak̄rabāları a ırla yas ıderiz

I/20/29 undan sōna ġāli işde arabalarā şōle kilim ıörterle arabalara

I/20/30 gelirdik eveli. bi günde āltı dane gelin ındik. āltı dane

I/20/31 gelin ındig işde üç danesi öldü, üçümüz ġāldık. işde öle çocūm

I/20/32 çō oldu işde dört dene gelinim var şerde. iki ġızım var. bī adamlan

I/20/33 bi ġarı bi de saakat çocuk var var şindi. onun başında duruyus. işte

I/20/34 nāpçıs. yīcemi zor buluyon ġızım yīcemi. bu ġadağ böyütdüm ...

I/20/36 **İY: Hayvancılık yaptın mı? FÖ: yaptım. İY: Neler yapardın? FÖ:**

I/20/37 pēnir alırdın, tuluğ tuluğ alırdıġ eveli. hēr şey varđı. şindi yok.

I/20/38 satın alıyoz.. **İY: Peyniri nasıl yapıyordun mesela? FÖ: ē**

I/20/39 sa ıyodum 'çalıyodum bōle ġovaya. 'kesiliyun. undan sōna şunu

I/20/40 şey basdırıyodum. ... işde öle öle durdu. **İY: Sütü ısıtıyordun?**

I/20/41 **FÖ: vāllā sādım mı çalıyodum bōle āc odunna ısıdıyudum. ha**

I/20/42 odun dādan falan ġētdin mi? hem ben sādım mı hemen çalıyom o

I/20/43 tutuyo. ā ġoca ġovalarnan çalardık, hayvan çō udu orta ıdı undan

I/20/44 sona bitti hepsi yetti. **İY: Ekmeġini kendin yapıyordun? FÖ: hē**

I/20/45 ekmēmiz evel kendimiz yapıyo.. şinci yapmıyoz hep satın. **İY:**

I/20/46 **Sen bana eskileri anlatacaksın, şimdileri biz biliyoruz zaten. FÖ:**

I/20/47 ēsgiler işde öleydi. **İY: Ekmeġi nasıl yapıyordun? FÖ: 'tekneyi**

I/20/48 yumuruyoduġ fırına atıyoduġ. **İY: Öyle olur mu? X: būdáyı**

I/20/49 yıķāyoduġ çeşmede filān de. **FÖ: hē yıķāyoduġ, seriyoduġ,**

I/20/50 ġuruduyoduġ, de ırmene ġötürüyoduġ. ē örları bil. **İY: İşte**

I/20/51 **anlatacaksın ben de bileyim. FÖ: seriyoduġ dē dışlara ondan sona**

I/20/52 ġuruyodu, ambara ġuyuyoduġ ambardan çıkarıp de ırmene

I/20/53 ġötürüyoduġ. de ırmende de hañı getirip ö üdüp yiyoduġ işde

I/20/54 hinci hepsi satın. **İY: E hamuruna ne koyuyordun ekmeġin? FÖ:**

I/20/55 he? **İY: Ekmeġin hamuruna ne koyuyordunuz? FÖ: nē ġuycán,**

I/20/56 yōrd olursa yōrt kıtiyun, maya ġatiyun, duz ġatiyun. yuruyon. hē

I/20/57 mayayı üredirdik. eveli paķmaya filān yo udu. te öle idērdik.

I/20/58 bi_sürü çocuğ iki gün anca yirdik. dört_ane olan. iki dene gız
 I/20/59 ālTı yedi dene çocuğ vādı. bi günde yinirdi. dālarla çoğdu domuz
 I/20/60 vilān dālarda. mal başına dolārđı. ōrdan köye yayan gelirdim şindi
 I/20/61 bura gelemen. gelemen. bi bakır süt sārđım böle elimde getirirdim
 I/20/62 köye. şindi dē bu ha böle gōnşulara zor geliyon_öle hasdayın. işde
 I/20/63 eveli eveli işler zordu hep_elenen_olurdu. harmanı sürülürdü,
 I/20/64 yı_ılırdı, sālınardı, ya_ār yılardı geri da_ıdırdığ_unu ... öle öle
 I/20/65 ūraşırđık. şinci hepsi_satın hāsdayız. evel Künnē zor durulurdu.
 I/20/66 eveli günner çoğ zordu. sırtımızın çocūnan sarılırdı tarlada un
 I/20/67 çekerdik deste yapārđık. işdē öle_öle durduğ_dālarda şindi de
 I/20/68 galgamayos.

I/20/70 İY: **Kilimcilik, halıcılık falan yaptın mı?** FÖ: vārđı_ışde. çok çuval
 I/20/71 dōkurdığ böle ev ki.. halı, kilim doğunurdu. 'hepsi gitdi hindī
 I/20/72 doğunmayo. hepsi hincī ... İY: **Tezgahın mı vardı?** FÖ: he? İY:
 I/20/73 **Nasıl oluyordu, ipini falan nasıl yapıyordun?** FÖ: ipini ēyiriyodum,
 I/20/74 büküyodum, undan sona çözüyodum dā doğuyudum böle. İY:
 I/20/75 **Motiflerin adını hatırlıyor musun?** FÖ: he? İY: **Motiflerin adını**
 I/20/76 **hatırlar mısın?** FÖ: hēğ türlü olur.. boyārđığ_ıpleri hēr türlü
 I/20/77 geçērđık. İY: **Bir say bana hangi motifler vardı?** FÖ: amān
 I/20/78 ne_bilem ben beş_aldı_dane olurdu. gırmızı olurdu, bi
 I/20/79 gök_olurdu, sarı olurdu 'hepsini boyārđığ_ıpleri hēr türlü. İY: **Rengi değil motifin**
 I/20/80 **adı var mıydı?** X: ceviz meviz diyoduñuz ya oña diyo bu. FÖ: hē
 I/20/81 cevīz. ceviz dērdig, bülut dērdig, yedi bala dērdig hē. yanışlā vādı
 I/20/82 onnarı gōrduğ hindi bilmēyos. bis_öle öle ūraştık ya gızım zor. İY:
 I/20/83 **Şu gelinin arabasına konan şeye başka bir isim diyor muydunuz?**
 I/20/84 FÖ: ha.. hālı şey kilim kilim ēlde doğurduğ_unu. yanışlı olurdu
 I/20/85 böle iki 'tarafına bürürdüğ eveli namazlā gerērdik.

I/20/87 hem_eveli ōlü_ıniydi gelinner şindi taşsiyenen_ıniyo. e āldı Tane
 I/20/88 öle araba şe_oldu bi günde āltı gelinā gelin_ındik bi günde. böle
 I/20/89 dikiltdilēğ dī_yúqarı gelinner_ınerke al basÇeg diyē. tikiliyon hē.

- I/20/90 **İY: O ne demek oluyor al basmak dediğin?** FÖ: ne bilem_öle işe al
I/20/91 basar dèrlerdi, e ğaynanam tigildirdi. işdē öle_öle işde ūraşdıq. **İY:**
I/20/92 **Nazar deĝmek gibi bir şey mi? /.../ İY: E nasıl al basmasın diye**
I/20/93 **ayakta mı dikilinirdi?** FÖ: he tik.. öle camdan baĝardıq. unu cama
I/20/94 getirirlerdi. öle_öle işde eveli kün_nē_olucaĝ? **İY: Kapıdan**
I/20/95 **girerken falan bir şeyler yapar mıydınız?** FÖ: hē ğapıdan girerken
I/20/96 bu ē ğapıya şey_ıyā sürdürürler_ıçeri dışıra. he
I/20/97 duvaynan_ındirirlērdi_ışde. 'yasıdan sona damat salardı. **İY: O ne**
I/20/98 **demek oluyor?** FÖ: 'yasıyı ğılār gelir dāmaTı ğuyarlādı_ıçeri.
I/20/99 hē_öle. **X:** ekmek verile, ğuran verilēdi. **FÖ:** yā zōr.. evelĝı işler
I/20/100 zōrdu.
- I/20/102 **İY: Çocuklarını da burada doğurdun?** FÖ: çocuĝlarım hep do..
I/20/103 bōrda dōdu büyüdü everdim hep kitdiler. hiş kimse ğalmadı. **İY:**
I/20/104 **Lohusalara falan yapılan bir şeyiniz var mı teyze?** FÖ: he? **İY:**
I/20/105 **Lohusalara falan yapılan bir şeyiniz var mı teyze? Lohusayken**
I/20/106 **yaptığınız bir şeyler var mı?** FÖ: nē_ıdıyo. **İY: Yani doğum**
I/20/107 **yaptıktan sonra anneye bir şey yapar mısınız mesela şerbet, çorba?**
I/20/108 **FÖ:** yō.. yō. he he. āş pişirirdiĝ_ununa. **X:** ebem_aşı. **FÖ:**
I/20/109 ebem_aşı pişirlerdi unu yirdik. **İY: Unla su mu?** FÖ: ununan
I/20/110 şekerinnen Pişērdi unu yirdik. iki gün üş gün_unu yirdik. ē ölese
I/20/111 kırĝ gün şēderdik. kırĝ gün kırĝ basar dērlēdi bi yaĝa gitmēzdik
I/20/112 dūne mūne öle_öle durārđıĝ_ışde şindi öle olmayo. bō_ün
I/20/113 dōrüyola yārın çıkıyo.. ne_bileyin ben. **İY: Şimdi her şey deĝiştı.**
I/20/114 **Tarlaya gider miydin?** FÖ: gitme miyin. arabayı bi araba çocuĝ
I/20/115 bindirirdim. undan sōna elime bi dene pilaf baĝırnı pilah bulĝurdan.
I/20/116 dōru tarlā, salıveridim çocuĝları a_ır_a_ır_al_al 'pilafı birer
I/20/117 ĝaşıĝda yiyiverlēdi. ē arabaynan gidēdik. araba.. bi araba sarā
I/20/118 gidēdik. **İY: Ne ekiyordunuz, neler ekerdiniz?** FÖ: ē
I/20/119 būday_ekēdik, ārpa ekērdik, burĝaĝ_ekērdiĝ_öle yolādıq.
I/20/120 'yatārđıĝ başında birāz. şeynen yataĝ götürür de yatārđıĝ_oraya
I/20/121 hem. **İY: Gece kalıyordunuz?** FÖ: gece ğalıyoduĝ_orda yatıyoduĝ

- I/20/122 da bi de yoluyoduğ 'serinde. öle_ölē şindi yerimizden galkamēyoz
- I/20/123 gāli ettik yittik hē dālarda durduğ, 'hāyvan da gütdük, düve de
- I/20/124 gütdük ya. adamlar cumāya gitdi sona hayvan gütdük. çocūñ biri
- I/20/125 tüfek boşandırdı hemen hemen beni furayāz dı. tarlalara sālđı ...
- I/20/126 tüfe_ı ēlleyivemiş babası namaza gitti beni furayāz dı çocuk. eñ
- I/20/127 büyük çocuk. işde başğa ne deyen hōledig_ışde. **İY: Böyle**
- I/20/128 **çocukların hasta olunca falan ateşlenince bir şey yapar mıydın? FÖ:**
- I/20/129 ē toktura götürüdüğ. **İY: Doktor yokken? FÖ:** yōk hanı
- I/20/130 dērdig_ēyde durādı hataşlana hataşlana ēy_ı olurdu nōlcağ. **İY:**
- I/20/131 **Sirke falan bir şey koymaz mıydın? FÖ:** Saten āyırı āyrılmadan üş
- I/20/132 dört_ıane vārdı unnarı götürüdüğ gāynım sa_ıdı.
- I/20/133 sona_āyırıldığdan sona hişbirini götü.. ā bu çocuğ sağat kālđı
- I/20/134 baktıramadığ. amāliyet_olcağ kafasından bēyninden beyincinden
- I/20/135 mērcimek kādā leke va dediler. götüremedig_ışde.
- I/20/136 çocuğ_oluveridi fakirlikden. çocuğ şindi aklı ermeyo. **İY: Eskiden**
- I/20/137 **zormuş. FÖ:** işde geri yanı gitdi ah ahlarıñ. ēvlenen gitdi, ēvlenen
- I/20/138 gitdi, ēvlenen gitdi gāldığ ğarı ğoca. bu çocuğ ú çocūğ_olmasa biz
- I/20/139 de gitces şēre u çocuk va. onu nēyle durdurcağ şēde durmas kö..
- I/20/140 kōde zor duruyu. dālarda gazerke duruyo. yok şinci gene gitdi. öle
- I/20/141 benim ğardaş va da unna unnan ekmek yidđi dē çay şetcek /.../ **İY:**
- I/20/142 **Burası Muhacir köy diye mi geçiyor? X:** yörük. **İY: Yörük köyü.**
- I/20/143 **FÖ:** yörük_köyü göcen_oluk.
- I/20/145 **İY: Böyle hıdrelleziniz falan olur mu teyze? FÖ:** olur olur gidene
- I/20/146 olur. **İY: Eskiden yapar mıydınız? FÖ:** yapar. hıTır_ellez_olur.
- I/20/147 piknig_olur. **İY: Nasıl geçiyordu? FÖ:** ē öteberi götürüz dālarda
- I/20/148 yiris. **İY: Ateş falan ama yakmıyorsunuz. FÖ:** 'yakıyos tüp götürüs.
- I/20/149 yağarıs, ē ocağ yağarıs yel_olmasa öle_öle gidērdik. **İY: Hani**
- I/20/150 **böyle ateşin üstünden falan atlamıyorsunuz ama? FÖ:** atlamayıs. ēt
- I/20/151 közleriz hepsini yaparız yırüz geliriz. **İY: Koç katımı falan olur**
- I/20/152 muydu? **FÖ:** e? **İY: Koç katımı? FÖ:** hē hayvannar ğoş_āyırılır,
- I/20/153 teke āyırılır, ğatılırdı çīg.. ata çīg.. ata. **İY: Anlatacaksın işte sen**

I/20/154 **bana. FÖ:** 'têrleyen 'têrleyen mi yôza ğı. **İY:** Terleme yok, sen bana

I/20/155 **bir anlat. Anlat sen bana. FÖ:** neyĭ annádayın_ışde. **İY:** Nasıl, koç

I/20/156 **katımınız nasıl oluyordu? FÖ:** ē ğat.. 'toplu hayvanıñ_çine ğatādık

I/20/157 ... ğatādık. **İY:** Süslemez miydiniz? **FÖ:** sü.. 'süslēdik heybele

I/20/158 heybe de atar üstüne çocuk bindiridik. **İY:** Ee? **FÖ:** işde öle

I/20/159 ğatādın. ğatāka alırdık heybeyi e_şey çocuktan. **İY:** Heybeyi birisi

I/20/160 **mi şey yapıyor? FÖ:** yō 'kendiyiñ_oluyo gene. işde öle bindirilirdi

I/20/161 üsdüne çocuk. ha.. hāyvanıñ_çine ğatdı mı çılığ_atarlardı.

I/20/162 öle_öle islerdig_ışde. āyrı güdērdik tekeleri ğoşları. kāsıma dōru

I/20/163 ğatılırdı. ölü_ölü işde ne_bilen. başğa ne diyin? **İY:** El işi, çeyiz

I/20/164 **falan yaptın mı? FÖ:** ũ çok. elimizle eyirdik böle, elimizle darārdığ,

I/20/165 elimizle da.. ē_ıridik. çoval çözērdig_ışde. çorab_örēdik şindi

I/20/166 çorap marab_örmüyon hiç. **İY:** Şöyle uzun mu örüyordun, kısa

I/20/167 **patik mi? FÖ:** uzun_örüyoduğ_uzun. uzun baya ğonşlu_oluyōdu

I/20/168 ceyizimiz_öle oluyodu. uzun_oluyodu ayā bak bak. hah_ölēdi.

I/20/169 **İY:** Soğuk tabi buralar. **FÖ:** hā öleydi şindi öle hemen patik

I/20/170 ğeyiyoz hā böle.

I/20/172 **İY:** Kışlık falan ne hazırlanır burada mesela? **FÖ:** kışılığ

I/20/173 çorab_örerdik hep çolu_ā çocu_ă adamlara çocuğlarā.

I/20/174 çorab_örēdik hep. **İY:** Yok yok yiyecek olarak kışlık hazırlar

I/20/175 **mydınız? FÖ:** 'tāranana ğarādık. bulğur ğaynağırdığ nıtciñ. eveli bi

I/20/176 şey yok sebze mebbe amma ēyde ne vāsa sōvan, bekmez. **İY:** O

I/20/177 **pekmezi nasıl kaynatıyordunuz? FÖ:** mancarını şe.. ğazırız undan

I/20/178 sona ğuruduruz ğıyarıs. 'kaynağı süzēr süzēr_alıruz_onu

I/20/179 ğoyulduruz bekmez_olur. **İY:** Pancardan. **FÖ:** pancardan. hinci

I/20/180 eken yok_eveli ekiyuduğ. hindi ekilmiyo hēr yağa boş. ya

I/20/181 ekme_ım var gelin bi de yağar.

I/20/183 **İY:** Tamam ben seni tutmayayım istersen hakkını helal et. Çok

I/20/184 **sağol. FÖ:** işde böle evelkinner bu.. ēlti ēltiye durduğ ğızım_ēlti

I/20/185 ēltiye. **İY:** Kaç sene durdun? **FÖ:** āltı yedi sene bi āltı yedi elti

- I/20/186 durduđ bu yađada. hep_ıevėrdik bitirip đė ńle āyrıldıđ. eđ bńyńk
- I/20/187 ğaynımız bunuđ ğaynatası oluyo. nā bu ev ŗńrda bi ev ńrda durduđ.
- I/20/188 ńltimiz ne dėrse unu derdik. bu 'eltimiz birimiz ikimiz đė suya
- I/20/189 gidėrdik. birimiz samana gidėrdik. birimiz_ıoduna gidėrdik. ńltimiz
- I/20/190 yemek yapardın. 'hepımız yirdik bulaŗı biz yurduğ sıra sıra. ńle
- I/20/191 geđindik. ŗindi gelinińnen geđinilmiyo ğızım gelin_ıē gelinnen
- I/20/192 geđinilmiyo. **İY: Ađzına sađlık sađ olasm. Fń: gelinneri**
- I/20/193 āldım_ıŗdē bi sene durmadan biri gitdi, bi sene durmadan biri
- I/20/194 dńrt_ıtene gelin va ŗerde. iki de ğız va. baŗđa ne diyceđ. **İY:**
- I/20/195 **Hastalığın sağlığın iyi mi, nasılsın? Fń: iyi di_ıl ğızım hāsdayın**
- I/20/196 ya bu yıl. iki senedir ŗŗ_senedir bńle hasdayıń. tānsiyon va,
- I/20/197 ğalp_ıflemesi va deyola, 'haplan duruyon hapına. gńnde igi dene
- I/20/198 tānsiyon hapı yuduyon. iŗde ńle duruyon. tođtura gidiyon ha ńle ha
- I/20/199 ńle āynı hap veriyo. aynı hap veriyo nitceğ. /.../ **İY: Hakkımı helal**
- I/20/200 **et, sađolasm. Fń: helāl_ıosun hadi.**

SEYİTGAZİ – Gökbaħe

Kaynak : Emine alıkuşu, 80, okumamış
Derleyen : İrem Yalçın
Derleme Yeri: Bahe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, köy hayatı, düğün, yemek, aile hayatı, dokuma

- I/21/01 **İY: Buralı mısın teyzeciğim?** EÇ: hē burđā. **İY: Burası Muhacir**
I/21/02 **köyü mü?** EÇ: de_ıl. mācır köyü ilērde. **İY: Bura ne köyü diye**
I/21/03 **geiyor?** EÇ: bora Şindi evvelin bāşış_ıdi. Şindi gökbāa. Şindi
I/21/04 gökbāa. undan sōna Şu ilērde ōynāş va. daħā ilērde yapıldağ va.
I/21/05 'porsu_a ğāli. kümbet, ğar_ören. **İY: Doğru.** EÇ: 'kırka, u_aşşā
I/21/06 gidiyo ğālī. **İY: Doğma, büyüme buralısın yani.** EÇ: e.. boralıyın.
I/21/07 boranığ toprā. **İY: Ee anlat bakalım ne yaparsın, okul okudun mu**
I/21/08 **teyze? İsmi neydi?** EÇ: ēmine alıkuşu. **İY: Emine?** EÇ: alıkuşu.
I/21/09 **İY: alıkuşu.** EÇ: Şindi ğuzum ben **İY: Ka yaşındasın teyze?** EÇ:
I/21/10 ğuzum bēğ. benim beyim_öleli ğırķ_āltı sene ōldu. Şindi benim
I/21/11 'yāşım_ılērde segizene dōru vādı. oğul başğa oğumadım ğuzum
I/21/12 ben. ōretmene gitmedim. büyük_ābam vārdı, babam_unu yolladı,
I/21/13 beni yollamadı. ben Őindi būrda ğāra_ören köyü deriz yirmi sene
I/21/14 dūrdu bi hoca ğāldı. biz_unu ezber_okuduk. ğuran kādı vemediler.
I/21/15 ğuran kādı vemedileğ, ēzber_oguduk. işde belki sūreleri biliyon
I/21/16 bōle yazı mazi bilmiyon. **İY: Doğrudur.** EÇ: yā. **İY: Tek mi**
I/21/17 **kalıyorsun burada oluğın, ocuğın var mı?** EÇ: ōlsem habar
I/21/18 yok. āşama ğadağ yat üş gün yat ğağmā can yok. **İY: Allah kolaylık**
I/21/19 **versin.** EÇ: allā razı_osun. işde üç_ileden bunnādan Şu bi
I/21/20 milyon_āl da hap_al deyenim yok. ōlan ğız başıdı her_emekler
I/21/21 boşuna. 'devir de_ışdi ğuzum biliyoğus, televozonnāda görüyoğus.
I/21/22 o gün de ğēldi bi ğız. e_belediyēye diyeceğ vā mı dedi? ē ben de
I/21/23 dedim ne_İhticimiz_olma mı olūr? yalnız belediye bize kömür
I/21/24 veriyi acığ. üç_āylığ veriyō. allah hōkūmet_olmasa ğuzum biz
I/21/25 allah zaval vemesin. zával vemesin. üç_āydan üç_aya veriyō. bi

I/21/26 de ğurbannan ıramazanda iki yüz lira, yüz_otuz lira da 'haşlık
I/21/27 veriyo. évveli çalışıyodum ğēnç_ġken. Şeye gidiyodum. ğuzum ğu
I/21/28 çāy vadı ocaġda. he?

I/21/30 **İY: Yok saġol teyzem, tokum ben. Sen anlat ben dinliyorum. EÇ:**
I/21/31 işe gidiyodum ğuzum, götüre burç_ālıyodum, yoluyodum. no_ut
I/21/32 yoluyodum. arġamnan_odun 'getiriyodum. **İY: Her işi yapıyordun.**
I/21/33 **EÇ:** hē. e bu yıldaġ sonna işde ayaklarım yürümēyo. 'ġaynar
I/21/34 vedilērdī kemig_erimesi va dēye. u ġāynar iresim mi çekiyo. **İY: E**
I/21/35 **eh. Kapalı kapattım da kapandı mı diye bakıyorum. EÇ:** işde
I/21/36 orucumuzu tutuyoz ğuzum. ēyi kötü terēvimize gidiyoz cāmi yakın
I/21/37 ya. ... ġadın hocamız da bōrdadı işde. ġurān ġursu açıldı. ġoca ġoca
I/21/38 ġarılar_ōrendi geçen sene ġışın. 'iyidir kö_ümüz de ġuzum nīrde
I/21/39 böy_ük küç_ük bayramlar geliyo da silip gidiyo. açıġ da ġocadım.
I/21/40 **İY: Eskiden bayramlar nasıl geçerdı burada? EÇ:** ēġ. toplanırlārdı.
I/21/41 sıra sıra oyneşlerlerdi. adaġ toplayan bile yoġ. ünneyon dā
I/21/42 gelmēyolar. **İY: Eski komşuluk kalmadı. EÇ:** ġo_o.. imkānı mī va
I/21/43 ġuzūm. bu cumayı āşamları geliyo da bi ġaşık perşembelik yoġ. bīz
I/21/44 perşembe veris. **İY: O ne demek perşembelik? EÇ:** pērşembelik
I/21/45 cumayı āşamı ġün. ölülē gelirmiş baceye. hayır hayır, hayır. hiç hiç
I/21/46 hiç o bilen ġaġdı. Őindi bi de ġāri sūtçü geliyo, ē bizim hāvatomız
I/21/47 yoġ. e bi ġaşık yo_urt paramızınan_alırs. **İY: Sütü kendin mi**
I/21/48 **mayalıyorsun teyze? EÇ:** zobada bişirin. **İY: Sobada, hı hı. EÇ:** ē
I/21/49 pişirin acık maya.. **İY: Ekmeġi bakkaldan mı alırsın? EÇ:** ġız yārim
I/21/50 baġġalın da pek fazla yiyemiyom. bazı bōç_ēdiyön oca_ā. bazı
I/21/51 alıyon yiyip de sāti ne yiyön Şu ġadacık. **İY: Eskiden ekmek yapar**
I/21/52 **mıydın? EÇ:** yapıyon yap.. **İY: Nasıl yapardın? EÇ:** yumuruyos
I/21/53 hamırını, huruna gideris. hurunda dōkeriz, yaġarız, atarız. **İY: İçine**
I/21/54 **patates falan katar mısın? EÇ:** hı ġatarıs ġatarıs. sürteris ġatarıs.

I/21/56 **İY: D_ğünleriniz nasıl oluyordu teyze eskiden? EÇ:** esgiden

I/21/57 dūnnerimiz bi hāvta olurdu. **İY: Bir hafta. EÇ:** Őindē pērşembe

I/21/58 günü oğu da_ıdırdık. şeker. İY: Oku dağıtma. EÇ: hē. da_ıdırdık.

I/21/59 u bi hāyta olurdu. oduncu gidērdi dālara bayrānan. undan dūncü

I/21/60 toplanırdı. şindi ġāli bi gün. kız_ōlana karışıyo. İY: Tam ne

I/21/61 yapıyordunuz siz gelini alırken, kına gecesi falan nasıl oluyordu?

I/21/62 EÇ: kına gecesi vilān nası olücek ġuzum. işde sēyman düzülüyodu.

I/21/63 İY: Ne düzülüyordu teyze? EÇ: sēyman. bö_ün, per.. çarşamba

I/21/64 gün olan kınası olur şēran kınası olurdu ē cumayı āşam gün de işde

I/21/65 gelin gidiyodu. arabāynān gidērdi. İY: Böyle at arabasıyla mı? EÇ:

I/21/66 eveli benim_anamıñ günlerinde atınan inērlerimiş. atınan. İY:

I/21/67 Gelin ata biniyormuş. EÇ: he ata biniyormuş gelin. işte. ben ken..

I/21/68 be.. biz ġāşdıķ. ben ġāşdıım. şindi ġaçana da va dūn.

I/21/70 İY: Eskiden yok muydu? EÇ: bizim gün.. bizim günnerimizde hiç

I/21/71 hatırlama da, sōrma da ġusum. benim bi hāvtada yarın bazār de_ıļ

I/21/72 mi, u bazārda bi üş yaşında ġızım_ōldü baķamadım_üşüdü. kabak

I/21/73 soy baķam, māncar soy baķam, misir soy, derelere git bulġur

I/21/74 ġāynat. iş ço_udu. şindi_işler ġolāyleşdi ġuzum. bulġur ġaynatma

I/21/75 yok. ekmēk ne yok. çamāşır yumē yok. evelden bit mit de

I/21/76 ço_umuş. İY: Hastalık da çoktu. EÇ: hastalığ_e.. ġuzum_evel

I/21/77 sālāmıdı īsan. şindi millet de bi diz_ārısı, bi bel_ārısı. dövme

I/21/78 ġaynadı.. dövme ġaynadırdıġ_alatlardan pekmes ġaynadırdıķ, turşu

I/21/79 to.. şindi Sēmerde ġuzum salatalıġ_olur mu? zēmerde tomate olur

I/21/80 mu? dışını boyuyūveriyolar, 'sere. ī_hasdalıķ çok şindi. ġēncinde

I/21/81 ġocasında bi diz_acıyı vā, boyun fitī, bēl fitī. İY: Eskiden de

I/21/82 taşıyordunuz ağır yükler ama o kadar ağrıyıyordu beliniz. EÇ: yō

I/21/83 yo es.. esgiden bi dene ġadın va şōrda, yüz yaşını ġēşti.

I/21/84 arabāynen_odun getiriyodu. İY: Maşallah. EÇ: şindi ġuzum

I/21/85 şindikinne daġā çürük. çürük. sen_esgişērden mi geliyor? İY:

I/21/86 Eskişehir'den geliyorum. Okuyorum üniversitede. EÇ: hē ünive..

I/21/87 eyi ġuzum. zīn_açıķlı vesin. İY: Saġolasın. Eskiler kalmadı. Biz de

I/21/88 soruyoruz işte teyzelere böyle eskiden ne yaparlardı, ne ederlerdi

I/21/89 diye. EÇ: hē. İY: Çocuk doğumunda bir şey yapıyor musunuz? /.../

- I/21/90 **İY: Çocuk doğduğunda bir şeyler yapar mısınız teyze? EÇ:** ğız..
- I/21/91 yāyrum. çocuğ dö_rurup da biz toktor, hēkim yō_udu. toktor,
- I/21/92 hēkim yo_udu. ben çapă_ıdērke do_rurdum. şindi gōdesine dūşdü
- I/21/93 mü hādi şey. **İY: Ee böyle doğdu da lohusaya bir şeyler yapar**
- I/21/94 mısınız? **EÇ:** yā ne_yāpiciz bi şey bile yapmıyoduğ.
- I/21/95 benim_ılk_ölum dōdu da şu ğaday sabunnuğ yo_udu geyēdirecek.
- I/21/96 açiveriyon bi hāfta bōle cıbil dūrdu. **İY: Bebeği tuzlar mısınız? EÇ:**
- I/21/97 tuzlarız, tuzları. u vağıt da duzları. yirmide de duzları. ğırkıını da
- I/21/98 duzlārđık. **İY: Üşümesin, sıcak tutsun diye mi? EÇ:** yō. āzı, yüzü
- I/21/99 eyi olurmuş. duz yidi mi pişmezimiş dēyirler. **İY: Kuma yatırır**
- I/21/100 **mısınız mesela, beşiğine kum koyar mısınız? EÇ:** yō yo. ğum vilān
- I/21/101 ğōmadık. bōlü altı daneydi ölen_öldü. **İY: Kalan kaldı. EÇ:** üşde
- I/21/102 ğāldı işde hayırsızla şōrda bi gelin va. yitişir. bi 'torunum va sittir
- I/21/103 çalar. şükür, ele düşürmesin. **İY: Amin inşallah. EÇ:** ele
- I/21/104 düşürmesin ğuzum benim ēη_endişeyim_ele düşürmesin. bi
- I/21/105 dığım_ışde dā şindicik. aÇığ çōrba itdim yātdım. tıķım yidim.
- I/21/107 **İY: Ne tür çorbası yemiştin, tarhana mı? EÇ:** tarhana. **İY: Nasıl**
- I/21/108 **yaparsınız tarhanayı? EÇ:** tarhanayı nası yapıcāñ, suyu_nay
- I/21/109 südünen ğararis. undan sōna da şey_ıderis. yo_rurtan yōrus. ğidēr
- I/21/110 dōkeris, kıruduruş, getiris. **İY: Anlat sen. EÇ:** annadiceñ ya
- I/21/111 ben_ölen ğılācen. ikı_üş bulaşım va ğuzum_ınnarı yuvecen.
- I/21/112 tāranayı bö_ün çıkārmadım. ğēşdi de. **İY: Tarhanayı serip**
- I/21/113 kurutuyor musunuz? **EÇ:** kurutuyos. kıruturus. çovalına ğuyaris.
- I/21/114 **İY: Göcek diyorlar, ondan mı dediğin tarhana? EÇ:** böce.. göce.
- I/21/115 **İY: Göce. EÇ:** hē. undan. **İY: Ayrı başka yaptığın tarhana yok mu**
- I/21/116 **mesela salçalı yapar mısın? EÇ:** bēn yapmam, yapan yapıyo un
- I/21/117 tārnası yapıyo. bis hazır çorbayı vilān ben_ıce yiyemiyon. undan bi
- I/21/118 dığım_rurarız_ocā. ekmek dōrarıs_ışde yiris. **İY: Başka yaptığınız,**
- I/21/119 **buranın yöresine ait bir yemek var mı? EÇ:** kız_kızım yimek ölma
- I/21/120 mı? nohut yime_ı bişir, fasülle bişir, 'saticılā toma.. **İY: Düğünde**
- I/21/121 **ne yaparsınız, ne hazırlarlar düğün yemeğine? EÇ:** dūn yime_ıne

- I/21/122 ne yaparlar? 'pīlav, eveli dōlma yōrulurdu. etli dōlma dērdik. i_ü
- I/21/123 şindi üşeniyo gadınnar. şindi mēylitlerde çok çok pidi diyolar.
- I/21/124 bulaşığdan görkuyo. şindi geşlē görkuyo. bi bārdak çāy
- I/21/125 pişirmeden_ötürü gocadan_āyrılıyo. dōru mu laflarım? **İY: Doğru.**
- I/21/126 **Kimse zora gelmiyor. EÇ:** hī. dá şindi cāminiñ yanda veriyo kimisi.
- I/21/127 hayırını seven.
- I/21/129 **İY: Eskisi gibi değil ama yine de. EÇ:** imkān_olu mū? esgiden
- I/21/130 vādı, hasīret vārdı. çapa tarlalarında topláşīrdik. şindi herīf tarlasına
- I/21/131 oturuveriyo da gonşuyu ünnēmīyo. bize ver.. ... ekmeklēřimizi
- I/21/132 yīrdik filān. yok_ō vār mı ōle. **İY: Ne ekip biçerdiniz tarlalarda?**
- I/21/133 **EÇ:** e? **İY: Tarlada ne ekip biçerdiniz? EÇ:** çapā_ıdēřdi işde..
- I/21/134 haşheş. pate. mercime.. ... esgiden_ışde ĩ_reşberlik. **İY:**
- I/21/135 **Hayvancılık var mıydı? EÇ:** varıdı benim gocam hayvan güdüyodu.
- I/21/136 şu yanı dālarda. ğız_ğızım bizüm, bizim günnerimizi, yazılarımızı
- I/21/137 yazmasın kimsēye. ğaynanam_ıtişti, ... bitişgen gelin_āldık_ışde.
- I/21/138 şúkūr mūteç_ıtmēsın. **İY: Amin. EÇ:** ēle düşürmesin. ya namaz
- I/21/139 ğılāka ya oruş tutarķa. **İY: Hastalansan böyle yaptığın bir şey var**
- I/21/140 **mı? Başın ağrısa başına bir şey koyup sürer misin, ne yaparsın?**
- I/21/141 **EÇ:** bi şey ğomam, nereye ğōcam? bö_ün acığ_āriyo gene. **İY:**
- I/21/142 **Hani öyle bir şey yaparlar mıydı, başa şu ağrırsa EÇ:** yāyrı ğuzum,
- I/21/143 apı.. yaprā ğōrlar. **İY: Ne yaprağı? EÇ:** apı.. kōzak. haşheş. **İY:**
- I/21/144 **Haşhaş yaprağı? EÇ:** hē. alabada sararlar, hap_atarlar işde. **İY:**
- I/21/145 **Başın ağrırken öyle yapıyorlar. Eskiden doktor yokmuş. EÇ:** bēn o
- I/21/146 ğünkü gelen kīz da ōrda sōrdum. belediye dedi bi_ıtiyāciñ vā mı
- I/21/147 dedi bēñden. bēn de dimedim_onu üç_āydan üç_aya acığ
- I/21/148 veriolar. 'kōmür veriyo. i ben dā belediyeye ne dēyin, dē mi? **İY:**
- I/21/149 **Tabi. EÇ:** allah razı_ossun. bi dıķım yāmızı alıyo accığ gene
- I/21/150 çayım. duruyon muruyon ğuzum bi dığım yīyon gene. **İY:**
- I/21/151 **Kömürünü falan veriyorlar mı? EÇ:** veriolar_iki senedir, üş
- I/21/152 senedir veriyo. veriyo, veriyo. veriyo. **İY: Hayat zor. EÇ:**
- I/21/153 zōr ğuzum zōř. bi övüme so.. alasiya ğafamı iki_üş kere vuruyon

I/21/154 duvārlara. ě_demin_ölana öle dedim. len_ölum dedim hiş
 I/21/155 yoklamıyyoñ dedim hanı. öle ğalsañ duymeyecek ğızım_öle ya. bı
 I/21/156 kapıma gelirsın, bu ..larda görünmēyo ğağdı mı, ğağmadı mı?
 I/21/157 de_öl mi? dōru de_öl mi? İY: **Tabi tabi.** EÇ: u da dedi ğu 'ğarı da
 I/21/158 yatıp duru dedi, öküz gibi dedi. ğarınıñ yanına ben de bēlki ğatılī
 I/21/159 öküz gibi dēye. iyi bağan ğuzum şükür. buña şükür. İY: **Tabii ki.**
 I/21/160 EÇ: bı argadaşın vā mı? İY: **Varlar, onlar da muhtarla**
 I/21/161 **konuşuyorlar.** EÇ: he.

I/21/163 İY: **Ee buralarda kilim, halı bir şey dokunur muydu eskiden?** EÇ:
 I/21/164 ğuzum hēř çeşit doğuma mı, kıl_olürdu kıllādan ě_irlēdi, çul çuval
 I/21/165 doğunūdu. şindi ğāli bu çıtırlar, yemler çuvalları çığdı. evēlden
 I/21/166 zorudu. çul diyirdik ip_olur_ışlerinde. evelki işlē zorudu ğuzum
 I/21/167 zor. evelki_ışler zōrūdu isannar sālāmıdı. hindi_ışler ğolāyleşdi
 I/21/168 millet ıvıl tısl. bi çayını bişirmeye zor ğālķıyo. şōrda benim bi
 I/21/169 ğōşum var dağā geşçene ě o sene bi pēnir yēmiş, mal hasdalına
 I/21/170 dutuldu. mal hasdalına. ú ğadın şindi 'topal bi çayını gücün ediyo.
 I/21/171 ölu va, ğaynanasına baķıyo da anasına 'baķmıyo hadi baķam.
 I/21/172 ğuzum ğō_öl ğoycek yer çok. düşünsen de. allah tövbe
 I/21/173 hasdalıklādan saklasın. İY: **Amin.** EÇ: ecir sabır vēsin. iyi baķam.
 I/21/174 şükür buña şükür. İY: **Kilim, halı hepsi dokunuyordu sonuçta.**

I/21/176 EÇ: baķ ğāli baķ. İY: **Arkadaşım o da benim. Sağolasın, ağzına**
 I/21/177 **sağlık dinledim seni, hakkını helal et.** EÇ: helāl_olsun ğuzum. İY:
 I/21/178 **Geçersem uğrarım kapını ben çalarım.** EÇ: inşaallah. İY: **Bir şey**
 I/21/179 **isteğın var mı benden?** EÇ: yok ğızım ne isdeyin. sa_öl. İY: **Sen de**
 I/21/180 **namazını kıl geciktin.** EÇ: ě_namazımı ğilicen, ikicik bulaşık
 I/21/181 unnarı yuvecen. ora dışda bāçam va, yāz ğış bi dığım_u. acıyı
 I/21/182 yöldum_otunu atveyon. iki denecik pate ekiyon. iki_üş bibēr
 I/21/183 miber_ekiyon. ta.. İY: **Kendine yetecek kadar.** EÇ: yetecek ğadā
 I/21/184 ğuzum da işde bāzı ğún de çok hasta oluyon. İY: **Bakamıyorsun.**
 I/21/185 EÇ: yaşlılığ vā. bi sabağdan dē sīr sürüyo, ben ğağdım hadi yatdım

I/21/186 da acıġ 'dutarım, oldu mu ediyon acıġ yatıyon, acıġ ġālķıyon

I/21/187 Şükür buġa Őükúr. İY: Doğru Őöylüyorsun. EÇ: hē Şükür ġuzum.

I/21/188 İY: Allah sana ġüç kuvvet versin. EÇ: işallah ġuzum, işallah. İY:

I/21/189 Şunu da alayım ben.

SEYİTGAZİ – Gökçeğüney

Kaynak : Fatma Karabulut, 70, ilkokul
Derleyen : İrem Yalçın
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Düğün, köy hayatı, yemek, eğitim, kıyafet

I/22/01 **FK:** esgiden çiki gün ekmek yapârsın, gönşuyu çaırıldı. gönşuyu
I/22/02 çaırıldı mı yemek verisin, ordan şey çıkarırlardı. gene tekrar odun
I/22/03 davılcı gelirdi, davılcı geldi mi konu gönşu gene çaırıldı. odun
I/22/04 getirdirdi, garağoldan emir alırdı. odun getirdi ondan sōna
I/22/05 dūncü gelirdi. dūncü geldi mi işde gecesine meydan hataşı
I/22/06 yaqarladı. **İY: O odunlarda. FK:** ė o odunnarda yaqarlardı. undan
I/22/07 sōna şey çederdik. cūmbüş çıkarırlardı, oyun çıkarırlardı undan
I/22/08 sōna ertesı gün de gelin indirilērdi. **İY: Kızın evine gidiliyordu.**
I/22/09 **FK:** he. kızın evine gidersin, kız gēydirisin gūşadırsın alır
I/22/10 gelirsın. ėle şindi gelinnik vilān geydirme yoğ esgiden. sēyirli
I/22/11 urbayı geydiridi, başına bōle cuva dolārdı. **İY: Ne renk oluyor o**
I/22/12 **giydiğiniz? FK:** he? **İY:** Siyah renk mi, ne renk oluyordu? **FK:**
I/22/13 gırmızı. **İY: Kırmızı. FK:** gırmızı oluyodū. **İY: Cuva dediğiniz de**
I/22/14 **şu tavuğun tüylerinden herhalde. FK:** hē çē boyayı boyuyolar. onu
I/22/15 geydirisin, alır gelir olan evini indirisin. undan sōna bi yemek
I/22/16 verisin. undan sona dūncü daılır. dūnümüz de ė, toplumuz da ė.
I/22/17 **İY: Her şeyiniz bu. FK:** he. **İY: Kınası nasıl yapıyordu? FK:**
I/22/18 kınası mı? kınayı kına gecesinde yapârdın. hāni meydana
I/22/19 hataşı, hāteş yaq.. getdimiz odunnaşda hātaş yaqıyoz ya. u zaman
I/22/20 cūmbüş çıkarķana geşlere yaqârsın kınayı. gidersin bi de gız evine
I/22/21 yaqâğ gelirsın undan sōna kına gecesı o. **İY: Yörüklerde böyle**
I/22/22 **olurdu yani. FK:** hē yörüklerde bōle. **İY: Ayrı bir düğün yemeğiniz**
I/22/23 falan oluyor mu teyzeciğim? **FK:** yok yok olmu.. āynı aynı piriş
I/22/24 pilavı işde. ordan et, hōşaf. **İY: O tarz şeyler. FK:** esgiden yemi..
I/22/25 yemiş yemē ç olurdu. sōna helva garması çıgdı. işde dūnümüz çu.

- I/22/26 **İY: Yemiş yemeği dediğiniz neyden yapılır? X: İncir. İY: İncirden.**
- I/22/27 **FK: hē incire yemiş deriz biz. İY: Onun etli yemeği mi oluyordu?**
- I/22/28 **FK: he he. aynı yeme_ı olurdu 'esgiden. şimdi sōna helvaya**
- I/22/29 **çevirdiler. helva ğarmayı çığdı. ondan sōna işde hısıma_ı akrābasına**
- I/22/30 **sarar, veri.. yollāsın. herkeş_ı işde dūn biter, gidēr. X: şimdi dūn bi**
- I/22/31 **gece. İY: Şimdi bir gün o da şehirde. /.../ FK: ben bunun dūnünü**
- I/22/32 **bōle yaptım. İY: Bir hafta. FK: ha bir havtā. dūn yaptık. İY:**
- I/22/33 **Şanıyla geldi. FK: tābi.**
- I/22/35 **İY: Siz normalde hayvancılıkla mı uğraşıyorsunuz, tarım falan mı?**
- I/22/36 **FK: tarım da yapıyos, hayvancılığ da yapıyus. İY: Ne ekersiniz?**
- I/22/37 **FK: būdáy. biz būdáy_ekiyoz, arpa bilē ekmiyos. alıyoz satın he,**
- I/22/38 **būdáyı da alıp gelip ğoyu.. XX: siz nerdensiñiz? İY: Ben**
- I/22/39 **Ankara'da yaşıyorum da Eskişehir'de okuyorum. Üniversiteden**
- I/22/40 **geliyoruz biz. XX: ākaralısınız. ankaranıñ köyünden misin? İY:**
- I/22/41 **Yok yok. FK: içinde. İY: Orada yaşıyoruz, babam memur. X:**
- I/22/42 **babañ mi mēmur? İY: Devlet memuru o da. FK: eyi ğuzum**
- I/22/43 **nōlucák. İY: Ee hayvancılık yapıyorsunuz, yoğurt peynirinizi falan**
- I/22/44 **kendiniz mi yapıyorsunuz teyze? FK: hē 'kendimiz yaparıs. İY:**
- I/22/45 **Nasıl yaparsın mesela peyniri? FK: pēniri_ū, ğoyunu sār gelirsın.**
- I/22/46 **süzērşin. mayasın_ı atārşın. İY: Maya mesela ne mayası**
- I/22/47 **kullanıyorsunuz? FK: pēnir mayası. tırağya ma.. şēsi. İY: Hazır**
- I/22/48 **maya mı kullanıyorsunuz? FK: hazır mayayla. İY: Eskiden nasıl**
- I/22/49 **mayalıyordı? FK: 'aynı esgiden de ōleydi hazır maya. unu atāsın,**
- I/22/50 **u dutar aynı yo_urtğ gibi dutağ. o da sūzmiye ğuyarsın süzdürüsün.**
- I/22/51 **undan sōna beton_älti üsdüne de daşınan 'basdırısın. bi gece 'yatdı**
- I/22/52 **mı diler diler ğāldırısın. İY: O şey böyle tuluk falan öyle bir şeylere**
- I/22/53 **koyuyor musunuz? Ne denir tulunların içine, hayvan derisine**
- I/22/54 **falan? FK: ğuyarız. İY: Ona ne dersiniz ismine? FK: tuluğ yo_urdu**
- I/22/55 **deriz. İY: Tuluk yoğurdu ama peynir oluyor o da. FK: pēnir_oluyo**
- I/22/56 **canım. İY: O nasıl yapılıyor? FK: o yo_urtğ yāğrum. bildiğ yo_urtğ**
- I/22/57 **süzmeye ğuyarsın süzdürüsün. o süzer daş gibi olur. undan sōna**

I/22/58 derileri duzlar duzlar u deriye depersin. deriyi hazırlārsın. deriye

I/22/59 depērsin. u ğurur. deriyi ğoyveri pēnir ğurur. **İY: Suyu sızılıyor.**

I/22/60 **FK:** hē. suyu sızılıyu. undan sōna 'sōkersin ğōtünü. beyas

I/22/61 çarşavıñ_üsdüne çıkarısın ufalārsın ğözelce. şindi eveli deriye

I/22/62 depilirdi şindi pilasdiklere depiliyo. **İY: Bidonlara. FK: hē**

I/22/63 bidonnara depiyoz biz. pēnirimiz de olu, yō_urdumuz da. **İY: Kış**

I/22/64 **hazırlığı neler yaparsınız mesela, kışa?** **FK:** kışa işde pēnir, yōrt,

I/22/65 pe.. şi_yaparız. salamur yapıyo. deri pēniri yapıyo. unnarı

I/22/66 yaparıs.

I/22/68 **İY: Hani böyle bir şey kurutmak falan o tarz tarhana mesela**

I/22/69 **yapıyor musunuz?** **FK:** tarhana da yaparıs canım. **İY: Onu nasıl**

I/22/70 **hazırlarsınız?** **FK:** çorbasız durmayız biz. **İY: Göcek mi**

I/22/71 **diyorlar, bir şey diyorlar?** **FK:** göce göce. **İY: O nasıl yapıyor?**

I/22/72 **FK:** göceyi ... yīkār, būdayı ğötürüsün, dōdürü gelirsın. yīkarsın.

I/22/73 'sōkdürüsün_incecik. ondan sona yō_urdunu hazırlarsın,

I/22/74 süzme süzdürü süzdürü baķırlarā 'basāsın. u daş gibi oluğ. undan

I/22/75 sōna bi ğazan ğurarsın. tā orda vādır beyaz ğa.. onu ğurarsın.

I/22/76 suyunu ğuyarsın, südünü ğuyarsın, unu ğarārsın, daş gibi ğararısın.

I/22/77 undan sona ğötürür eviniñ_ıavluya çarşava dōkeris. u sō_ur.

I/22/78 sō_udu mu yo_urdunan ğemen, 'ğatı yo_urduna yumuruz

I/22/79 yumuruz, ğoruz. értesi ğün sabah da beyaz çarı.. tabi unñarıñ

I/22/80 çarşafı ayrı oluyo ... tarhana çarşafıñā. ğötürüz yoķarıya,

I/22/81 dōkeris, ōlen_olmadan yo_urt sert göce de şey_anıden

I/22/82 dōkūlüveri. işde. **İY: Çok güneşte bekletmiyorsunuz ama herhalde.**

I/22/83 **FK:** yoķ. ōlen sātinde örteriz_üsdünü yo_urdu ğün yimesin diyi.

I/22/84 **İY: Ya da gölgeye falan koyarsanız. FK:** kölgeye ğörsun.

I/22/85 İ_seniñ_ıisde_ııne bālī ğuzüm. seniñ_ıisde_ııne. un taranası

I/22/86 yaparlar. **İY: O da başka mı oluyor? O nasıl?** **FK:** un taranası da

I/22/87 nōhut, mercimek, ğırmızı mērcimek, fasille, orđan_ıırmik, unu, bi

I/22/88 süzme yo_urdu, bi yo_urt. ğırmızı biberi ğaynadırsıñ, tomatezi daş

I/22/89 gibi ğaynadırsın_ıınnarı. ıınnarınnan yo_urdu ğuyāsın. ıınnarınan

- I/22/90 yumurusun. **İY: Baharat koyuyor musunuz? FK: 'canım_çide_çine**
 I/22/91 bālī istedīni ğuy içine. yalnız şey_çideriz_çişde nāne filān
 I/22/92 ğuyarız_çine allahıñ bildī. baya bir hāvta on beş gün durdurus. acı
 I/22/93 suyunu çıkarız biz. undan sōna 'çarşava bēyaz çarşava dökeriz,
 I/22/94 yumuruz yumuruz. **İY: Onu da böyle sıkma mı yapıyorsunuz yoksa**
 I/22/95 **FK: sıkıyoç çarşafda. ununan yumurusun. İY: O sonra ufalanıyor.**
 I/22/96 Bütün bütün kalmıyor yani. **FK: he ğālmıyo. un aynı un gibi**
 I/22/97 ufalanır ğıpgırmısı. unu 'geçirisin alır gelir güneş görmedik_çeve
 I/22/98 serersin, o kendi başına ğurur. un tarhanası da o. **İY: Bunlar**
 I/22/99 **unutuluyor ya, biz bunları yani unutulmasın diye öğrenmeye**
 I/22/100 **çalışıyoruz. Bu bizim dersimiz. X: biliyo herkeş_şindi ne biliyo.**
 I/22/101 **FK: şindi bilmedik_çisan yok çuna hePisi o. İY: Farklı şey çıkıyor**
 I/22/102 **mesela. Ben göceyi bilmiyordum mesela. FK: göce daha büyü..**
 I/22/103 basit. **FK: göce tā 'çorbası daħa basit. İY: Diğerinden. FK: hē.**
 I/22/104 biz_çen çok göce çorbasını severis. sarımsak 'dö_çeriz bişiriz.
- I/22/106 **X: çekme unu çekme unu. EB: Yok çekmiyorum. FK: fotoravı de**
 I/22/107 is'demeyoñ beñ. **EB: Yok çekmedim zaten. FK: bağ ğonuşuyoz**
 I/22/108 gözölce. **EB: Yok yok çekmedim zaten. FK: hı çekme. İY: Ben de**
 I/22/109 **çekmedim bıraktım. FK: ben şindiden sōna fotorav çekseñ**
 I/22/110 ni_çdeyciñ beni. gelmiş gidiyon. **EB: Yok yok teyze çekmedim de.**
 I/22/111 **Çeksek de biz üniversite hocası olduğumuzdan Osmangazi'deyiz**
 I/22/112 **biz. Hasan Bey var ya. FK: biliyoç ğuzum da. 'çekme benim**
 I/22/113 fotoravımı. **EB: Çekmedim de diyorum çeksek de şu olurdu, biz**
 I/22/114 **üniversite hocası olduğumuz için biz bunnarı ders olarak şey**
 I/22/115 **yapıyoruz, yazıyoruz. Hani bunun televizyonda, gazetede**
 I/22/116 **yayınlanmıyor zaten. Bizim kendi dersimiz bu. FK: u rekte r u**
 I/22/117 şey_çolan hasan gönen. **EB: O bizim hocamız. FK: benim öz**
 I/22/118 halamıñ_çolu. akraba sayılır. 'akraba sayılıyo ya çünkü pek şey
 I/22/119 sol. ĩsana şöle bi yakın yeri yok. şöle ğonuşuverem, gelivirem,
 I/22/120 gidiverem dēmez_çú. ama böyle ölen bi ğardaşı vardı güççük. irfan
 I/22/121 dēye. aha o_çolaydı rekteter ediravā ğonu ğoşuya da yeterdi

- I/22/122 kōmūze de yēterdi. yalnız_acığ u sol duruyo biz, undan peg_ırza
- I/22/123 dīlis. babası kātib_ıdın unuñ babası olaydı babası babası canıdı.
- I/22/124 işde nāsib_uymuş. halbuksa beşi vīlan bōrda bitirdi kitdi. **EB: Öyle mi? FK: hē.**
- I/22/126 **İY: Siz okudunuz mu teyzeciğim? FK: oğduğ ğuzum. İY: Kaça**
- I/22/127 **kadar, beşe kadar mı? FK: 'esgiden beşeceg_okurduñ, beşden**
- I/22/128 **çıkarđıñ. e şindi orta_okulu da var, līsesi de va. üniversītesi va.**
- I/22/129 **hepisi va. u_ zaman beşe dek okuyuveđıñ mi müret_ıdıñ. İY:**
- I/22/130 **Doğru. FK: amma şindi yoğ. çocuğlara /.../**
- I/22/132 **İY: Böyle halk hekimliğın falan var mı bildiğın? Ne bileyim başım**
- I/22/133 **ağrısa bir şey sürerim, dizim ağrısa bir şey ederim dediğın var mı**
- I/22/134 **bildiğın? FK: e dizleğım sızılāyo işde yürüyemēyon.**
- I/22/135 **amaliyat_olma dēyolar, ğorguduveriyolar. İY: Yok yok eskilerden**
- I/22/136 **diyorum, şimdi değil. Eskiden mesela başınız ağrınca, ateşlenince**
- I/22/137 **annenizin falan yaptığı bir şeyler var mı? FK: annemiz nē_ıyaPıçık.**
- I/22/138 **üzerliğ tūdedirlērdi. patātis sararlarıdı. İY: O üzerlik nasıl**
- I/22/139 **yapıyorlardı? FK: üzerliğ bitiyō dālarda ılıcanıñ_ovada biter. bağ**
- I/22/140 **üzerligleri ğurudurlardı, getirilērdi. 'başın hanı fazla_arımayā**
- I/22/141 **başladı mı patatesi dilērsin dilērsin_üsdüne duz_ēkersin. undan**
- I/22/142 **sona sarārdıñ, geçerdı. İY: O üzerliğı niçin yaparlar? FK: üzerli de**
- I/22/143 **tūdedirle çocuğları. nazar_çin. ūle yaparlarıdı. şindi 'doğduru va,**
- I/22/144 **hācısı va, hocası va ğuzum. İY: Onlar sonradan çıktı. FK: hē unnar**
- I/22/145 **sōnadın çığ.. İY: Çocuk ateşlenince falan yaptığımız bir şey var**
- I/22/146 **mıydı? FK: çocuğ hateşlenince sirke sürēđiğ çocuğlarıñ sırtına.**
- I/22/147 **başğa bi şey yapamassın kına. /.../ FK: a ğuzum bēnde de bi**
- I/22/148 **sallantı va. ha bōle diğlerim, ellerim. İY: Titreme. FK: hē titreme**
- I/22/149 **va. İY: Gittin mi doktora? FK: gitdim hapını veriyo hapınıñ hiş bi**
- I/22/150 **faydası olmağı. İY: Şöyle bant yapıştırıyorlar, onlardan verdiler**
- I/22/151 **mi? FK: vēmediler. sāde hapını vēdiler. İY: Bir gittiğinde sor,**
- I/22/152 **böyle bant yapıştırıyorlar sırtına. O bantı yapıştırıyorsun**
- I/22/153 **o biraz iyi geliyor. FK: vallahi ō bantı hiş bilmēyon. İY: Bir dersin**

- I/22/154 **hap işe yaramadı, bir de bantı varmıştı dersin doktora. Burada**
- I/22/155 **herkes Yörük mü, başka yok mu? FK:** 'yörük ğuzum yörük. başğa
- I/22/156 cinsiyet yoğ bizim borda. aydın taravından gelmiş_ebemiz
- I/22/157 dedemiz burıyı yerleşmiş. deveci deveci ğarageçī unnarımış. burıyı
- I/22/158 ğelmişler_ışde ğuytu déye. yerleşmişler. e giden gitdi, gencimiz
- I/22/159 ğālmadı gitdi hep, izmirde ço_u. e kimi şere gitti, kimi izmire gitti.
- I/22/160 'ışde dede_ebe kıldı yaşlılar kıldı. bi benim bu kitmedi. **İY:**
- I/22/161 **Buralar daha iyi. FK:** burlar_ıyi de yalnız 'çilesi çoğ_a ğuzum. ...
- I/22/162 **İY: Doğru. FK:** 'gitsek biz de gideriz esgişerde yerimiz vā
- I/22/163 da. mal maşat va, şindilik gitmēyoz ğāli. ha duruyoz ha. **İY:**
- I/22/164 **Çocuklar okula nereye gidiyorlar? FK:** kümbete gidiyolar. selvis
- I/22/165 geliyo. oraya gidiyolar. /.../ **İY: Sağolasın teyze, hakkımı helal et.**
- I/22/167 **FK:** sālık hālal_ossun ğuzum. televizonnarda görüyoğuzdur yörük
- I/22/168 geyimlerini. **İY: Evet. FK:** işde unnar, geyimleri unnar. **İY:**
- I/22/169 **Kınalarda, düğünlerde onları giyiyorsunuz. FK:** hē tābi tabi. **İY:**
- I/22/170 **Allahısमारladık. FK:** hadi güle güle. hayırlı yolculuğ vesin hadi
- I/22/171 size. **İY: Hakkımı helal et teyze. FK:** sālık hālal_ossun hadi ğuzum.
- I/22/172 **İY: Çok sağolasın, teşekkür ederim. Elinize kolunuza sağlık. /.../**
- I/22/173 **İY: Teşekkür ederim. Ağzınıza sağlık, hoşçakalın.**

SEYİTGAZİ – Göknebi

Kaynak : Cennet Yıldız, 57
Derleyen : İrem Yalçın
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, düğün, köy hayatı, yemek, aile hayatı, dokuma, düğün, hıdrellez

I/23/01 **CY:** sīranan, malınan ūraşırız yağrum. **İY:** Hayat zor değil mi?

I/23/02 **Burası Yörük köyü mü?** **CY:** he he burası göknebi, yörük köyü. **İY:**

I/23/03 **Siz de Yörüksünüz.** **CY:** hı hı. **İY:** İsminiz neydi teyze? **CY:** benim

I/23/04 cēnnet. **İY:** Cennet. **CY:** cennet yıldıs. **İY:** Cennet Yıldız, kaç

I/23/05 **yasındasın teyze?** **CY:** ellī yedi. **İY:** Elli yedi maşallah. **CY:** elli

I/23/06 **yedi yaşımıdayın.** **İY:** Doğma, büyüme buralı mısın? **CY:** yok ben

I/23/07 **yapıldağlıyın da buraya babam eveli hoca durdüydu.** **İY:** Doğru

I/23/08 **diyorsun. Yörüklerin adetlerini araştırıyorum da ben.** **CY:** hı.

I/23/10 **İY:** Ne yaparlar, ne ederler diye. **Düğünün burada mı oldu acaba?**

I/23/11 **CY:** hē dūnüm burda oldu. eveli kilim milim olurdu da cibinen

I/23/12 **gēldim ben, gene kilim arabasınnan arabayınan gelin alıcılar**

I/23/13 **gēldi kesennere. gelinē bende kâtib aliniñ cibi vârdı unnan gēldim,**

I/23/14 **seyitgâziye. İY:** Ama normalde böyle at arabası gibi bir şeyle mi?

I/23/15 **CY:** hē. he he at arabasınnan da gelin alıcılar gēldiler. ben dē a..

I/23/16 **una binmedim at arabasına, cip gēldi. cibinen getdilē beni.**

I/23/17 **at arabaları da arkamızdan gelin alıcılar at arabasınnan gēldiler.**

I/23/18 **İY:** Burada nasıl oluyordu düğünler eskiden, Yörüklerin düğünleri?

I/23/19 **CY:** ya işdē cumā günñğden şē yapıyodum. bir hafta eveli oğu

I/23/20 **da ılır, oğuyu da ıdırlar. köyün içine çıkırlarlar şeker meker,**

I/23/21 **fısdığ. köyün içine da ıdırlar. undan sōna da cumā günü başlar**

I/23/22 **dūn. cuma. cumārtesi günü çalgı olur. dūn gutlámeye**

I/23/23 **gidiyolar işde pērşembeden falan. biz evel yuğa yazardığ da**

I/23/24 **yuğa yazmaya gelirlerdi. un tabāna un guyan, ne çay, şeker guyan**

I/23/25 **gōñünden ne goparsa dūn gutlamaya gelirlēdi. biz de yuğa**

- I/23/26 veridik_unnara yuğa yazardıq. birer ğarı 'toplanırdı. sādıc_anaları
- I/23/27 olurdu, unnarā da yuğa yazar veridik, geleniñ taba_ını boş
- I/23/28 çevirmēzdik. bi şey getiriler, dūne yardım gibi biz de yuğa
- I/23/29 ğuyuveridik. öle_öle ol.. olurdu işde pazar ğünü de gelin_alıcı.
- I/23/30 yañın kōlere_eveli işde at_arabası, kilim bürünürdü de balçıklı
- I/23/31 kilim unnan gelirdi. şimdi ğāli taqsiler çıkdı taqsilernen geliyolar.
- I/23/32 **İY: Balçıklı kilim dediğin ne oluyor? CY: ya bōle şēli şēli doğuma**
- I/23/33 kilimler_olur ya. şēli şēli. balçıklı kilim diyolar bizim burda
- I/23/34 oña. benim va bire de dē şēde divanıñ_altında. esgi kilimler,
- I/23/35 doğuma kilimler. de unnar unnarı bürürlerdi de öle gelirdi esgi
- I/23/36 gelinner_öle olurdu şimdi taqsiler_ennen geliyolar. **İY: Düğün yemeği**
- I/23/37 **falan ne verirdiniz? CY: dūn yemē_ı pılaF, ēt tolğa çorbası işde**
- I/23/38 yayla çorbası dēyoz_ı çorba. unnarı veriyolar. hoşaf, komposto
- I/23/39 işde. **İY: Gelin ne giyerdi? CY: ğēlin. İY: Ya burada Yörüklerde**
- I/23/40 **diyorum yani, ne giyerlerdi? CY: āynı gelinnik geyiyolar da İY:**
- I/23/41 **Eskiden gelinlik var mıydı? CY: es.. esgiden yō_ıdu da benim**
- I/23/42 bildim hep gelinnik biliyom da bī paralı gelin_ıvel_ıolurmuş ta
- I/23/43 benimden_ıeveli. **İY: Nasıl? CY: bōle para dağarlarmış, gümüş**
- I/23/44 paralar_ıolurmuş bōle bu şeylerne üsdüne bi yeşilli ğırep, altına dā
- I/23/45 ğırmızı bōle yeşilli şēli ğafa yaparlāmış, baş yaparlarmış. bi de bōle
- I/23/46 gümüşlü paralar_ıolurdu ya unnardan valan dağarlarmış. dē_ıunnarı
- I/23/47 bilmiyoz biz. bi bēn gelin_ıolduğdan sōna şu şey, şu ismān vardı.
- I/23/48 bizim sādıcıñ ğarısı işde. u öldü o da bōle yapı.. esgi gelin
- I/23/49 yapıyolarđı ğı.. gelin de ğızıyu baña işāret_ıediyo
- I/23/50 yapmasınnar_ıesgi şeyi diye yeñiden yapsınnar dēyo. **İY: Nasıl**
- I/23/51 **yapıyorlar? CY: şēleri falan ğırepleri falan doladılar doladılar**
- I/23/52 başına çekdiler. bi şeyle_ıesgi esgi zaman gelini yapıyolar_ııña da.
- I/23/53 u da benden sōna oldu işde. **İY: Süslediler mi? CY: hı hı süslediler.**
- I/23/54 e oñu biliyom bi öle hani beni esgi zaman gelini yapıyolar diye
- I/23/55 bōle aÇığ şē_ıyapdı yüzünü turşuladdı valan. da ğāli_ıı işde hep
- I/23/56 gelinnik ğōrdük undan sōna da.

I/23/58 **İY: Ee tarlayla tapanla uğraşıyorsunuz burada da.** CY: he he.

I/23/59 ekin_ekiyoz, arpa işde arpa, buydayı. hayvancılık,

I/23/60 hayvannarım_oluyo işde. hayvan da pek galmadı da gene dört, beş

I/23/61 hāneniñ va hayvanı. eveli dā ço_ūdu. **İY: Peynirinizi kendiniz mi**

I/23/62 **yapıyorsunuz?** CY: hı hı. **İY: Nasıl yaparsın peyniri?** CY: pēniri

I/23/63 hayvanı sa_ıp geliyos_süzüyoş. bi az_oluyo da bişiriyoduğ da

I/23/64 çō_olunca bişirmesi eziyetli oluyo diyē hemen getiyoz_ıaÇığ

I/23/65 so_uyunca süzüyoş bi dā sü.. urda süzüyoş hayvanı sa_ıyoş árádá

I/23/66 süzüyoş bi dā evde gelince ğazannara süzüyoş. undan ne ğa.. ne

I/23/67 ğadar ğatçez_ışde ölıçölü bi ğāşık mı, ğapānan_iki ğaypağ atıyoş,

I/23/68 ğarışdırıp ğapadıyoş. **İY: Mayayı.** CY: mayáyı. undan sōna dutunca

I/23/69 da süze_e ğōrus, süze_ıñ_ıçine deviri. üsdüne de basdırız basğılı

I/23/70 yapvēdi bu adam tātadan bise. basğılarnan basdırıs. daş maş

I/23/71 ğōruz_üsdüne temiz daşlardan. đē u suyunu geçer sabah ...

I/23/72 'keseris. undan sōna duzlarıs_ışde. kimi duzlu suya_ıtıyo kimmi

I/23/73 bi dene bi dene duzluyo çoğ_oldu mu biz đē bāzı ben duzu atarın

I/23/74 i_ıliylene suyu guyarın_ıçine buz gibi suyu içine atı atıverin,

I/23/75 kesđimi atı atıverin_öle dā ğolay_oluyō. **İY: Tuluk peyniri falan**

I/23/76 **yapar mısınız?** CY: eveli yapardığ_ğaynanam varğa yapardığ.

I/23/77 yo_urdü atardığ deri olurdu eveli şimdi yok şimdi millet 'hayınneşdi

I/23/78 ğāli deri meri bālayan yok. u yō_urdu çalar çalar deriye atardığ,

I/23/79 çalar çalar deriye atardığ deri deri böle dolardı. 'ğatılırdı. is.. iç..

I/23/80 dışını temizler, yıkar duruduğ duzlu yo_urt. u da ğasğatı olurdu

I/23/81 çıkarıldığ bī temiz beziñ çarşavıñ üsdüne dökeris. suyu

I/23/82 şey_yapar_ışde undan sōna geri başğa bi deri olurdu, deriye deper

I/23/83 hanğı deriye depçēsek ufağ_ufak derilere. tokmānan dōve dōve

I/23/84 deperiz böle daş gibi. u da öle pēnir_olur_ışde. **İY: Çörek otu.**

I/23/85 **CY:** he çöreg_otu da ekilir. çöreg_otu da ğatārlar. isdē göre ğatan

I/23/86 ğatıyo, ğatmayan ğatmıyo çöre..

I/23/88 **İY: Böyle şey, tarhana falan bir şeyler yapar mısınız kışlığa?** CY:

I/23/89 hē tārını yaparız. biz_onu südünen yapıyoş. **İY: Nasıl?** CY: göcē,

- I/23/90 ocağ yakarıs, ğazanı ğorus. ğazanā sūt ne 'ğadāsa işde göcemize
- I/23/91 ölçülü. on kilo göcēse on kilō sūt, yirmi kilō göcese yirmi kilō sūt
- I/23/92 atarıs_sūt. u yardırdīmız göceyi içine ğuyarıs. tokucunan ğarışdıra
- I/23/93 ğarışdıra bōle pişirgeş gibi ğoca tokuşlānan. ōle ğoyuldasiye o
- I/23/94 göceyi ğuyarıs_çine u ğoyulur fağır fağır bōle pilaF şeklinde
- I/23/95 olur. bişiriz göceyi undan sōna da indiris. sereriz çarşafa
- I/23/96 so_uyunca onu bi de yo_urtlarıs. yo_urdu bulama gibi
- I/23/97 ezeris_çine yumurta ğırarız yo_urduñ. göceyi yumuruz,
- I/23/98 yo_urtlarıs tekneye basdırıs. értesi gün dökeris. dökeriz_unu ğāri
- I/23/99 ğağaklıya ğağaklıya elimizinen bōle incēlde incēlde. bi de güzel
- I/23/100 ince şēlerden_elik, ğalburlardan da geçiriz_inceciğ_olur
- I/23/101 tarhanamıs. **İY: Kuruduktan sonra mı elekten geçiriyorsunuz? CY:**
- I/23/102 işde hem ğurudurus hem bōle nemlīke geçiris. pek ğuruyunca zāti
- I/23/103 geçmiyo şēden. bōle ğıdağlaya ğıdağlaya elimizinen_in'cēldiriz_ı
- I/23/104 göceyi. aÇığ büyük dökeris şōle şōle dökerke. unu inceltdik mi de
- I/23/105 ince şēden de geçiriveris. naylon ğalbur_ōsun, tel ğal.. nası işde
- I/23/106 millet bulur kendine göre. undan da göz.. gözēden geçirişler.
- I/23/107 sererler_incecik tarhana olur. unu da suyu_çine atarıs_ışde
- I/23/108 so_uk suyu ğuyarıs. ğarışdırsañ dā beyaz_olur, işimiz_acele oldu
- I/23/109 mu ōle furuverişiz ōle ğaynadıyos. ğarışdıra ğarışda bişdi mī dā
- I/23/110 güzel_oluyo. **İY: Başka böyle kışlık hazırlığınız falan oluyor mu?**
- I/23/111 **CY:** hē ğışlık hazırlımız melamin yaparıs tomatislēden.
- I/23/112 ğavanozlara ğaynadırıs. melamini ğorus. hamır keseris. hamır
- I/23/113 ğıyarıs. ğıydım ben dē otuS ğırk beş beze ben ğıydım. ğomşulara
- I/23/114 gidivedik. ōlen ğıyivēdik. gelinner ğıydılar. ğıyıyoz yaparıs. **İY:**
- I/23/115 **İmece yapıyorsunuz? CY:** hı hı. birbirimizē geliveris, ben_unnara
- I/23/116 gidiverin, unnar baña gelir öndüç_ederis. dá ğıydağı hamurumuzu
- I/23/117 da ğıyarıs. tarhanamız da yaparız. bulğur eveli çoğ_ğaynadılırdı ya
- I/23/118 şindi şindi ğaynadan yok satın_alıyoñ. ğırkda bī ya ya bi kişi
- I/23/119 ğaynadıyo ya iki kişi. bulğuru da ğaynadırıs_sürtdürüs_seyitğāzi
- I/23/120 de_irmende. şeye götürüs. şindi onu da yapmıyolar millet
- I/23/121 hayınleşti da. satın_alıveriyos. ben dē ğaynadalı beş_altı sene oldu

I/23/122 da va bile aşşāya ... satın_alıyoz bāzı. bāzı undan yīyoz_ışde
 I/23/123 şey_yapdım, kesivedim. **İY: Ama onun tadı bir başka olur. CY: he**
 I/23/124 'kendi yapdın tābi datlı oluyo. dā çeşnili oluyo. bazardan dā işde
 I/23/125 ğaynatması zōr millet bi arıyı gelen_olmuyo. satın_alıyoz_iki üş
 I/23/126 senedir.

I/23/128 **İY: Senin çocukların burada mı? Hepsi? CY: ikisi burda**
 I/23/129 benim_ōlannarıñ. ikisi burda, biriniñ büyük_ōlanıñ_evi bura, bu
 I/23/130 mūtar_ōlanıñ da burası. iki denesi de şērde duruyo ōlannarıñ. bi
 I/23/131 de ğız va, u da şērde. beş dāne çocuğ_annesiyin. **İY: Maşallah.**
 I/23/132 **Torunların da var. CY: he he torunum va doğuz_ōn, doğuz dene.**
 I/23/133 **İY: Maşallah. CY: doğuz mu on bēlki on denē. ĩce sayamadım. üş**
 I/23/134 bunıñ va, iki unıñ va bēş. iki de şēherdekiniñ va āltı yedi. iki de
 I/23/135 ğızıñ va sēğiz, dōğuz. bi de ōlanıñ va va gene āyrıldı u da yazık.
 I/23/136 mēmet_emin. on dene torun. **İY: Allah bağışlasın. CY: āmin.**
 I/23/137 sa_ol.

I/23/139 **İY: Böyle burada şey, sen dedin ya kilim, kilim dokuyan falan olur**
 I/23/140 **muydu eskiden? CY: esgiden hē kilim doğurlardı. İY: Nasıl**
 I/23/141 **dokunuyordu, neyde? CY: ōnu işde ipinen e_ı.. şe.. ergecini er..**
 I/23/142 erişini ip satın_alırdık, pamuğ_ıplı olurdu erişi. unu bōle
 I/23/143 çözerlerdi, ğazık dikerlēdi. çözerler. undan sona a_çları olur_ıpi,
 I/23/144 şey_a_ı.. kilim_a_ışları olurđū. o a_ışlara dolarlar, sararlar,
 I/23/145 gererler bōle gergin. bōle ğıcık yaparlar_altı beş kişi altı kişi
 I/23/146 otururlar. kirkitler_olur_eveli bōle barmağlı kirkitler. **İY: Tarak**
 I/23/147 **gibi. CY: hē darak gibi. u kirkidinen_u ipleri de boyarlar.**
 I/23/148 ē_irisin_orda kendi yününden_ē_iri boya yaparlar sārı, māvi,
 I/23/149 beyas. **İY: Nasıl bir boyadan yapıyorlar, kök boya mı? CY: yā**
 I/23/150 bilmiyon satın_alınyo boyası ya, boya iyi boya hani ōle
 I/23/151 çıkıvēmıyo. belki de kök boyasıdır. ben bi ğıza doğutdum
 I/23/152 ğaynanam da bize doğumuş iki denē iki ōlu vārdı zāte ikişer dene,
 I/23/153 dōrt denā ğaynanam bize doğutmuş. iki ōteki ōlana, iki baña. ben

- I/23/154 de bi ğıza doğutduk biz, başğa vazla doğutmadık. sōra
- I/23/155 sōra hani az doğuyodu. **İY: Ama bu Yörüklerin adetinde var**
- I/23/156 **dokumak.** **CY:** he he, va va. va.. evel çoğ doğuyuyolardı. Şimdi aÇığ
- I/23/157 batdı ya evelden çoğ. **İY: Şöyle motiflerinin falan adı var mıydı?**
- I/23/158 **Dokudukları motiflerin adları falan?** **CY:** ya doğudukları işde işdē
- I/23/159 namazlı_a doğuyolar, kilim doğuyuyolar. kilim diyolar_ adına da.
- I/23/160 **İY: Hani üstüne işledikleri motiflerin bir adı oluyor muydu? İşte**
- I/23/161 **kırkbudak falan gibi.** **CY:** hē. küpesini yapan, teknesini yapan öle
- I/23/162 yaparlardı. tekne döver, küpe döverlerdi. öle_öle doğurlardı.
- I/23/163 küpesini yapıyoz, gemisini Şeyi teknesini yapıyoz. ben pek
- I/23/164 doğumadım da gene de hani örenmeye çalışırdım böle. yapardım
- I/23/165 gene de. iki_üş Şeye melik geçerdim. öreneyin diye. pek
- I/23/166 bilmiyodum_ē.. evelikinner dā İyİ biliyolar, tetik doğuyolar hep.
- I/23/167 topladığ biz_ımeçileri benim ğız maşallah Őē_yapdı. uña buña
- I/23/168 dantel_örüvedi Őē_yapdı. unnar_ünnedi gēldiler. **İY: Çeyizlerini**
- I/23/169 **nasıl hazırlarlar kızların?** **CY:** Çeyizlerini iş_ışlerlerdi eveli sārđı,
- I/23/170 mīnder. yorđan_āzı unnarı yaparlardı. **İY: Hani sizden de eski yani**
- I/23/171 **sizin zamanınızda, eskilerde.** **CY:** hı hı. işlemeli olurdu işlemeli.
- I/23/172 yorđan başı undan sōna u yasdığ_ķılıflar, minderler hep_ışlı_ışlı
- I/23/173 sererlerdi. çoğ_olurdu. u çoraplar, ip, yún çorap. yanışlı, güllü.
- I/23/174 'patik. çorap, patik, çorap_patik dā yeni meşhur_oldu ya eveli u
- I/23/175 çorap ip çorap çō_olurdu. ē ğırķ_elli ğadar érkek çorabı, ğırķ_elli
- I/23/176 ğadar ğadın çorabı gül.. unnarı sererler, böle iplere Őē.. dizerler. eve
- I/23/177 girdiğ mi hiş bi yer görünmez, her yaķa ceyiz_olur. sererlerđı.
- I/23/179 **İY: Ona bir para alıyorlar mıydı, çeyiz parası falan?** **CY:** hē un..
- I/23/180 gelin giderke hı hı sādışlarra satarlar. kayınnaya ğaynatıya
- I/23/181 e_ğapıyı tökezlerler. gelini satarlar ceyizi sādışlara mı satıyolar
- I/23/182 nası ediyolar_ ediyolar ya. **İY: Var yani öyle adetleri.** **CY:** hē var.
- I/23/183 va va eveli sādışlarnan heybe parası unnara heybe hazırlarlardı.
- I/23/184 heybe a.. bulurlar husūsü. halı heybe. içinē tāvuk, yemiş Őey falan
- I/23/185 ğuyarlar_unu bi sādışlara satarlardı. dāmadıđ gömlēni falan

- I/23/186 ğuyarlar, unu sādışlara satarlardı, para alırladı ğızlar. ğız ğardeşı
 I/23/187 deriz biz. kimi sādēş diyo kimi ğardeş gibi dēyo. unnar  le işde
 I/23/188 şe yaparlardı. heybe satarlar, sandīn  stüne oturu sandī satarlar.
 I/23/189 gelin  alıcıya gēldi mi ğapıyı s rg lerler para  alır  o ğız ğardeşler.
 I/23/190 bir hafta hizmet yapıyo ya geliniğ başında. hizmet yapınca para
 I/23/191 alırlardı. **İY: He onunla gezip tozuyorlar. CY: hē unna.. İY: Evlere**
 I/23/192 **davetlere. CY: hı hı d vete gidiyolar t bi t bi  vet. bir hafta**
 I/23/193 d vet  oluyo ğız. pazar g n mesel  okusu da  lıyo, o g n başıyo
 I/23/194  nneyolar hep ğomşular. kına yaşıyolar başına. biğ havta tam gelin
 I/23/195 cumartesi g necek ğızı ğınalarlar. undan s na da işde gelini
 I/23/196  ıkarılar. ğardeş kızları birez para alırdı. eveli  leydi.
- I/23/198 **İY: B yle mayıs ayında hıdrelleziniz falan olur mu? CY: hı hı olur.**
 I/23/199 **İY: Onda neler yapılır? CY: hıdırell zde işde eveli 'toplanırdı Şu**
 I/23/200 c miniğ yanına. herkeş g n nden ne ğoparsa eletir. un, bulğur,
 I/23/201 hayvan ne veris  h roz, tavuğ  rda bişirilir. millet yiye yir, ğalan
 I/23/202 da  lırdı,  rıya toplanırlardı. yirlerdi, ğızlar halıyı s ker  ynardı.
 I/23/203 yeşillig  orda ip  atlarılardı. Şimdi 'm ylit  kunuyo. benim  olan
 I/23/204 mutar  işde Şurda ğaveci v   rda, aşıcı bulup geliyo aşı pişitdiriyoy.
 I/23/205 urda c miden  ıkkannar falan gene  le yiyolar. yemekler g ldı mı
 I/23/206 da  lıveriyo k ve.
- I/23/208 **İY: B yle koğ katımınız falan oluyor muydu? CY: ğoş ğatımı**
 I/23/209 evel  olurmuş. elm  dağarlar, boyarlarmıŐ Şindi olmuyo. **İY: Nasıl**
 I/23/210 **yapıyorlarmış? CY: b le boynuzl na elm  dağarlarmış,**
 I/23/211 boyarlarmıŐ ğoşları.  le salarlarmıŐ Şeyine  ocuklara adağ madağ
 I/23/212 da  dırlarmıŐ salarğa. eveli  le neşeli yaparlarmış. Şindi yok. Şindi
 I/23/213 kimi a.. hiğ  ayırmyoy, kim  ayırsa da işde  lesine. ğuzu  rken
 I/23/214 b y s n diye ayırmıyolar bile anasında ğoyun duruyo. hayvan da
 I/23/215 duruyo ğoğ.  rken d sun ğuzu diye 'seşmiyolar  eveli seçilirmıŐ de
 I/23/216 yemlenirmıŐ ğoşlar da ğatarğana s slerler, boyalarlar bi de
 I/23/217 t fek  atlarırmıŐ t m. bağam arğasından giderir  obanığ g lik. el..

I/23/218 şeyiñ sâ_ibi.. hayva.. õle diye añardı ğaynanam falan. eveli neşeli

I/23/219 olurdu ğoş ğatımı derdi. şindi õle yok derdi. **İY: Hane de azalmış**

I/23/220 **zaten. CY:** hē he āz az_az. õn beş. on yedi, on sekiz_ev. bi evde

I/23/221 ehtiyar var ço_unda da. õle gelini, ğızı olan dört, beş hāne büyük

I/23/222 hāne õle bi şey_az. unnar da işde sürü say_ibi, hayvan say_ibi. **İY:**

I/23/223 **Böyle bayramlarında falan değişik adetleri var mı Yörüklerin? CY:**

I/23/224 yoğ_ışde bayramda dā herkeş 'hazır datlı yapar. baklava.

I/23/225 yapmıyolar şindi satın_alıyolar ya.

I/23/227 **İY: Özel bir yemekleri var mı, Yörük yemeği dediğın mesela? Hani**

I/23/228 **kayınvalidenizden öğrendiğınız. CY:** ya sarma sarıyolar şindi. eveli

I/23/229 ğaynanamdan_õrendim gene aynı yemek, 'datlı. baklava. ğadáyif

I/23/230 falan_ıslardığ_ışde ramazan bayramına datlı yapıyoz. ğurbanda da

I/23/231 et_oluyo zāti biráz ğuyma sarma falan sarar.. **İY: Yok bayram için**

I/23/232 **değil. Genel olarak Yörük yemeği var mıydı yani farklı? CY:** hē.

I/23/233 dolma molma göce dolması ederdig_eveli, yuvarlak. **İY: Neye**

I/23/234 **sarıyordunuz? CY:** e onu yuvarlak yuvarlak göceyi yo_uruyoz da

I/23/235 böyle yuvarlak yapıyos. göce dolması yapardık eveli. **İY: Bir şeye**

I/23/236 **sarıyor musunuz? CY:** yok bi şeye sarmıyos. alabada falan

I/23/237 toplardık, alabada sararız_u 'ayrı ü dolmamız. **İY: Dolmayı neye**

I/23/238 **sarıyorsunuz? CY:** alabada deriz böyle böyle yaprak. toplardığ da. **İY:**

I/23/239 **Pancar gibi mi? CY:** he he pancardan dā şey böyle. uzun. alabada

I/23/240 olurdu_unnarı sarardık. u dolma olur, göce dolması olur. **İY:**

I/23/241 **Başka? CY:** 'kelem sararız, büber dolması. **İY: Kelem dediğın? CY:**

I/23/242 lahanā. **İY: Lahana. CY:** hı hı lahanā sararıs. u dolmalar_olur. **İY:**

I/23/243 **Sulu yemekler. CY:** ğözleme yaparıs, ğözleme. eñ mēşur bizim

I/23/244 ğaynanamıñ yeme_i ğözlemēdi. hemen bi_imece oldu mu

I/23/245 ğözleme yapardı, oca_ı yaķar ğöz.. **X:** ğözleme, göce dolması.

I/23/246 **CY:** he he deyen ya esgī şeyler göce dolması. alabada sararız, göce

I/23/247 dolması yaparıs.

I/23/249 **İY: Sağolasın abla, ağızına sağlık. Teşekkür ederim. CY:** sa_ol ...

I/23/250 sa_ol yayrum. İY: **Hakkımı helal et.** CY: helâl_ōsun. İY:

I/23/251 **Allahısmarladık.** CY: sa_ol. hiş bi şey yimedim. İY: **Olur mu,**

I/23/252 **sağol seni dinledim.** **Allahısmarladık.** CY: hadi güle güle,

I/23/253 sa_ol_allah rāzı ōsun senden değe.

SEYİTGAZİ – Karaçalık

Kaynak : Ayşe Uysal, 63, ilkokul
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, köy hayatı, düğün, yemek

- I/24/01 **Sİ:** Adın ne teyze? **AU:** ayşe. **Sİ:** Ayşe. **AU:** e ben bak ne böyle
- I/24/02 kirlice 'çıkarım kumarada. **Sİ:** Hiçbir şey olmaz. **Ayşe neydi?** **AU:**
- I/24/03 ayşe uysal. **Sİ:** Uysal, kaç yaşındasın? **AU:** atmış üç. **Sİ:** Altmış üç
- I/24/04 yaşındasın, bu köyde doğdun büyüdün değil mi? **AU:** bu köde
- I/24/05 dödüm büyüdüm. **Sİ:** Okula gittin mi? **AU:** beşinci sınıf. **Sİ:**
- I/24/06 Burada, köyde gittin? **AU:** hı hı köde gitdim. bi eviñ bi gızıyım. üş
- I/24/07 tâne ölüm var. **Sİ:** Maşallah. **AU:** altı tâne torunum var. **Sİ:** Allah
- I/24/08 bağışlasın. **AU:** üş gelin. işde öle köüşi. çifçi. **Sİ:** Köyden bir yere
- I/24/09 gitmediniz, hep buradaydınız? **AU:** á_ea eveñ. çifçi.
- I/24/11 **Sİ:** Ne yapardınız, ne işler yapardınız? **AU:** hē düvennen harman
- I/24/12 sürērdik. savı.. tınas_savırıldı. ĩ hep elimizñen fasülle, no_ut.
- I/24/13 zor_ış gıreş su yok. bizdē. **Sİ:** İş çoktu değil mi? **AU:** iş çok. inek
- I/24/14 var. eliñinen sārın. süt, yo_urt yaparsın satamassın_ā kı şindi bile
- I/24/15 sütçü yok. sütçüler gēlse sütü.. meselā yaşlandığ_ğali he çoluk
- I/24/16 çoÇuk şere gitdi. şey_ediyo bize yapamıyo ku çok mal. una da
- I/24/17 sütçü gēlmiyo. işde bi milyona götürü ... bi milyon de_i
- I/24/18 altı yedi yüze götürü. 'sona da para da vermeyo goyup da
- I/24/19 gidiyolarđi_ışde. **Sİ:** Eskiden nasıldı? **AU:** 'esgiden dā
- I/24/20 esgiden_ışde eñ_esgiler şimdi meselā biçer galdırıyo. biçer geliyo
- I/24/21 şimdi göley her_ış. üş günde harmandan gāk. arķasından balya
- I/24/22 yap. **Sİ:** Hepsini makine yapıyor. **AU:** eveñ şindi makine yapıyū
- I/24/23 hē_bimiziñ motūrumuz var. böyle aletlerimiz de va. 'taranayı
- I/24/24 kendimiz yaparız. bulguru.. bulgurū ğaynadıyoz bak, bi ğun
- I/24/25 ğuruduruS_eveñ **Sİ:** Bulgur yapıyorsun, nasıl yapıyorsun? **AU:** bak

- I/24/26 bu bũdayi yıkadım sabāleyĩn, ondan sora ğı aha bõle ğaynadırız, o
- I/24/27 ğurur. ğurudukdan sõna 'sũrgũye gõtũrũs. **Sİ: Sũrgũ. AU: sũrgũ.**
- I/24/28 sũrgũ bõlẽ betonnan yapmıřlar, ğoca tař otutdurmuřlar delikli,
- I/24/29 beyğirinen sũrerler. **Sİ: Sũrgũ mũ onun adı? AU: he sũrgũ**
- I/24/30 denĩř_ũna. beyğiriñ_ũs.. ũz.. gõzlerĩni bālar adam. şeysine de
- I/24/31 torba daşar. **Sİ: Var mı kõyde hala? AU: vā dā ũřsarāyde var. urda**
- I/24/32 gider sũrdũrũs, tekrar_ĩřde savırız, yıkarız, ğurudur. **Sİ: Oraya**
- I/24/33 **gõtũrũyorsunuz, geri getiriyorsunuz. AU: evẽt, unu ğuruduruz ne**
- I/24/34 ğadar baş bulğur pılavı bişirive.. denir, e bi şey_ıyerine ğonmaz.
- I/24/35 **Sİ: En kolay yemek denir. AU: denir hẽ. ne zor. undan sona**
- I/24/36 seyitĝāzide gider sũrtdũrũz. **Sİ: Bir de Seyitĝazi'ye her yeri geziyor**
- I/24/37 **bulgur. AU: evet. seyitĝāzide đẽ řeke.. řey var urda sũrdũrũz.**
- I/24/38 gelişis unu tekrar savırız undan sona çuıala ğoyar_ĩřde yiris. başka
- I/24/39 ne annatıyım? **Sİ: Tarhana da yapıyormuşsun... AU: tārana da**
- I/24/40 yaparıs. **Sİ: Onu nasıl yapıyorsun? AU: taranamızı yirm.. ğocemize**
- I/24/41 ğõre yirmi yĩmi beş kilo sũd_ıalırıs. e_ıo sũdũ ğazana aynı bõle
- I/24/42 ğoruS, azıcık da su ğuyarıs, ğazanda bişiris. kimi yer Pişirmiyomuş
- I/24/43 çĩ meselā. ğuceyĩ tekneyẽ ğuyarlarımış, yo_ıurtnan ğariveriyolar.
- I/24/44 biz biřiriz ğucemizi. Piřirdikten sõna çarřafa sereriS temiz_ẽvde.
- I/24/45 çarřafıñ_ũstũnde onu bõle ufalarıs_ıso_ıur. so_ıudukdan sõna
- I/24/46 yo_ıurtnarız_ıonu. yo_ıurtnan. yumurta ğırar yo_ıurtnarıs bi
- I/24/47 leyennere ğuyarıs, ne şadar_ıoluyosa. u bi gece duruğ
- I/24/48 sabāleyĩn_ıunu bõle dõkeriS, un taranası yapıyoru.. yapıyoız ya,
- I/24/49 aynı õle çarşaflara dõkeris. undan sõna işde iki_ıũç ğũnde ğurur.
- I/24/50 ğışa hazır, ğış yemẽ_ıi. **Sİ: Bařka, kışa ne yapıyorsunuz? AU: ğışa**
- I/24/51 her řey yaparıs. řonservẽ yaparıs fasũlye. aynı yaptık, biber
- I/24/52 ğurudurus. e bizim_ıevlẽn_ıolan su satın_ıalırız çoķ. e kõylere
- I/24/53 řebeke verirĩẽ_ıevlere. onnan iki_ıũř bi řey_ıekiyon meselā yiyem
- I/24/54 diye. işde su olursa iyĩ oluyo, su olmassa bitiyo satın_ıalıyon biber
- I/24/55 domatiřĩ. patẽtis_ıekeris, u da olmayo pek de. yĩcek ğadar yazın,
- I/24/56 ğışa satın_ıalıyoS. **Sİ: Yaza yetiyor sadece. AU: hẽ yazın_ıişde.**
- I/24/57 hamũra falān ğuymayĩ pek de ğuzel_ıolmuyõ tābi. olmuyo_ıõle.

- I/24/58 erig guruduruS, muşmula toplarız baq gelin toplëyo_orda. **Sİ: Ne**
- I/24/59 **yapıyorsunuz onu toplayıp?** AU: unu kıompastı bişiriz_onu.
- I/24/60 gāynatır geçiris, delikli kevgir̄den geçir̄iriz delikliden. bi
- I/24/61 gāynadırız. maķarna süzüyoz ya. õle de.. demir delikliķen
- I/24/62 geçiris, undan sõna onu ġa.. süze.. tekrar bi de elekden geçir̄iris. **Sİ:**
- I/24/63 **Elekten.** AU: elekden süzeriS kıılı ġālmas. **Sİ: Onu nasıl**
- I/24/64 **ayıklıyorsunuz diyecektim ben de.** AU: işdē ilkin delikliden
- I/24/65 geçiris çekirdēni sonra da elekden geçiris_ sıkı elekden. şeker_atar
- I/24/66 yirsin̄. dolāba ġo. kıompostõ. õle. baq şērden geldi dayımın ġızı da
- I/24/67 toplıceK_ işde. bu şērde oturuyo.
- I/24/69 **Sİ: Dūġunleriniz nasıl oluyordu teyze eskiden?** AU: bizim
- I/24/70 dūnnerimiS. **Sİ: Kõy dūġünü.** AU: kõy dūnū. bir havta õncē başlar.
- I/24/71 **Sİ: Bir hafta boyunca ne yapıyordunuz?** AU: bir havta õnce kıız
- I/24/72 ġına gezer, dāvet_ olur_ evlerde. dāveti de edilir herkeş yemē
- I/24/73 ça_ırı. herkeş kıına yaķar. herkeş yas dutar. undan sõna işde cuma
- I/24/74 ġün annesi yaķar, cumartesi ġün õley kıına gecesi olur. pazar ġün,
- I/24/75 dūn_ olur ġırmızı selānikler_ olurdu gelinnik yokdu burda. ġırmızı
- I/24/76 bõle ipek. selānik derdik_ ipek. **Sİ: Elbise mi?** AU: yok. hani
- I/24/77 siya_ örtme örtünürdük ya, eveli bis_ siya_ örtme örtünürdük. unuġ
- I/24/78 ġırmızı ipe_ i olur bi, ip_ olur boyārsın_ onu ġara boyāynan. õle
- I/24/79 siya_ örtünürdük. u ipē_ i de bi āltınā dutarlar, dutarlardı bõle,
- I/24/80 gererler. bi de üsdüne yeşil dikērler. tepeñē şe diker.. geydirler. **Sİ:**
- I/24/81 **Ne?** AU: bũ yazmalar ġüker burana sahan ġorlar. ikbal geziyo ya
- I/24/82 pullu mullu. şõle ce.. şe daķarlar şurlarına da. **Sİ: Pul mu?** AU:
- I/24/83 pullu işde o. pek_ āltı.. ikilik gibi ġümüş para gibi de. **Sİ: He, para**
- I/24/84 **gibi.** AU: onnar_ ince şe.. mādēn şeyi işdē. yüzüne al_ örterler_ õle
- I/24/85 gelin_ olurdu. şimdi gelinnik va. ā_ al yeşil pullarlar, örterler. bõle.
- I/24/86 ġadife ġeyēsın mese.. **Sİ: Ee bir hafta boyunca ne yapıyor başka?**
- I/24/87 AU: başka bi şey_ olmās. gezer, cumādan dūn başlar. **Sİ: Davete**
- I/24/88 gidiyordur. AU: ġız dāvet gezer_ arķadaşlarına. yabanda vāsa
- I/24/89 yabandā köyün ġısım_ aķrabāsı dāvet_ ider cumāya ġadar. **Sİ:**

I/24/90 **Cuma düğün başlar.** AU: cumādan dūn başlarđı eveli öleydi. Sİ: Ne

I/24/91 **yemek yapılır düğünde?** AU: pilav, et, yāyla çorbası olur. ğuru

I/24/92 fasüllē, no_utumuz_olur. pilav yapılır, et. helvā olur. çeşitlerimis

I/24/93 çok_olur. öle dūn yapılır. Sİ: **Güzel olur muydu eski düğünler?**

I/24/94 AU: kendimiz bađ bizim. çođ_ğüzel_olurdu eveli. şimdi dūnner

I/24/95 şeyli de_ildi. şimdiki gibi davıllar meselā. Sİ: **Ne vardı, eski?** AU:

I/24/96 düz çalıyoduñ_ışde di.. şeynen ne_o? X: org mu? AU: org va da

I/24/97 ne diyolar kāmāra gibi çeken. işde şeye dağıyolar ya. sesi çok

I/24/98 çıkıyo ya. Sİ: **Hoparlör mü?** AU: he. mikrofonna. eveli yōdu öle bi

I/24/99 şey ğara düzen. Sİ: **Kendiniz mi söylüyordunuz?** AU: ... tutulurdu.

I/24/100 Sİ: **Tutuluyordu.**

I/24/102 AU: yemeklerimis çokdur mantı yaparıS. gözlememiz vādı

I/24/103 mēşurdur. göbekli yaparıS. Sİ: **Göbekli nasıl?** AU: göbekliyī, şu..

I/24/104 bunun_āzı ğadar mesela şurası ğadar hamır yaparıS, açarıS,

I/24/105 överis elimizde hamırı. yumuşak. ön_üç, on dört beze yazarız böl..

I/24/106 beziñ_üsdüne temis. kaş bezeden göcāsañ. ister_on bezeden go,

I/24/107 ister on_üç on dört bezeden go. unū yaş hāşeş, kimisi sürtünmüş

I/24/108 haşeşden yapar. ğayma_ımız_olur. kıremamız_olū. öle kimisi diri

I/24/109 haşeş ğullanır. ö bezeleri ayrı ayrı yazarız, üst_üsde yālarız. unđan

I/24/110 sōna bōle açarıS tekrar, toplarız, gözleme dürer gibi bōle düreriz,

I/24/111 sinide yayar, bişiririz. çoğ_ğüzel_olur. Sİ: **Araları yağlı.** AU:

I/24/112 araları yālı. unu tekrar bişdikden sōna kimisi bıça_ınan hañ keser

I/24/113 verisin ğā, kimisi bıça_ınan şey hoşmerim gibi eşeris. Pıça_ınan

I/24/114 ince_ edilir, üle yenir. Sİ: **Güzel yapıyor mu babaannen?** XX:

I/24/115 on_numara. AU: çok. XX: ta şerden gelirler yemē felān. AU:

I/24/116 baba_ānnesi baba_ānnesi bi de öle nāsib_olsa u zaman gelse.

I/24/117 geliyon deşeydiñ dünden bö_ün yapardı saña bi tepsi.

SEYİTGAZİ – Numanoluk

Kaynak : Gülsüm Gülşen, 63, ilkokul
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, yemek, aile hayatı, köy hayatı, düğün, ramazan

I/25/01 **Sİ:** Adın neydi teyze? **GG:** gülsüm gülşen. **Sİ:** Kaç yaşındasın? **GG:**

I/25/02 'atmış üç. **Sİ:** Maşallah. Okula gittin mi? **GG:** ilkoğul mēzunuyūn.

I/25/03 **Sİ:** Burada mı gittin? **GG:** he burda oğudum, köyde oğulumuz

I/25/04 vārdı, üretmenimiz vārdı. üç tane öğretmen vārdı. **Sİ:** Burada

I/25/05 doğdun, büyüdün? **GG:** evet burda dōdum, büyüdüüm. 'burālıyın.

I/25/06 yörüküm. ğarageçi yörügüyüm.

I/25/08 **Sİ:** Yörükleri bir anlat bize, ne yapıyorsun sen şimdi? **GG:** ben size

I/25/09 ayran_ıezecim_ıyran_ıez.. size ayran. **Sİ:** Şu, bunun adı ne? **GG:**

I/25/10 ö_ıhammır. **Sİ:** Adı, hamur mu? **GG:** yufka yufka. **Sİ:** Yufka. **GG:**

I/25/11 yufka he. **Sİ:** Nasıl yapıyorsun onu? **GG:** hamırı yo_ıuruyon

I/25/12 tuzunan suyunan sacı_ıüstünde bişiriyon. işte şimdi hanı hazır

I/25/13 saşlar var ya şe saşlar. döküm saşlar. boruları mutfakdan bacayı

I/25/14 veriyolar da pişiriyö, onun_ıüsdünde bişiriyon yūkaları. **Sİ:**

I/25/15 Dışarıda. **GG:** he dışarda. öle işde. **Sİ:** Başka neler yapıyor

I/25/16 Yörükler? Ne yemek yapıyor? **GG:** göbekli, gözlemē, yuykā.

I/25/17 göbekli de hamırı suyunan yumurun_ıunnan suyu. ondan bezi

I/25/18 açarın şöle güççük güççük yumurta_ıhalinde beze yaparın,

I/25/19 bezeleri 'açarın üst_ıüste yāları ziniye ğoron cēran ğurunūnda

I/25/20 bişirin. işde i_ıüle. gözlimeyi de. **Sİ:** Eskiden nerede pişiriyorlardı,

I/25/21 fırın yoktu? **GG:** önceden saşda, bacalarda Pişiriyolardı. benim

I/25/22 gelin_ıoldūmdā_ıhānı bacada bişiridik saşda. hani sacı üsdüne

I/25/23 ğapardık sininiğ üsdünde ocağ yakardığ_ıaltına da kül ğó..

I/25/24 da_ıdandık_ıunda bişiridik. **Sİ:** Fırın yapardınız öyle ha. **GG:** hē,

I/25/25 sōıradan ğuzenelē çıkdı şınnar. unnarda bişirdik. şimdi ceyran

I/25/26 hırūnda bişiriyoz_ārtık. **Sİ: Aynı oluyor mu? GG:** āynī ye saşda
 I/25/27 bişirme dā yumuşak_oluyodu. dā güzel_oluyodu he
 I/25/28 de_şiK_oluyodu. dadı dā başkağı oluyodu. ē şindi cērannar çıkdı
 I/25/29 ğalī. ğolay kimse yok yalnızsın soķuveriyōđ da bi_iş göresiye
 I/25/30 bōrda bişiyō işde. tarhana yaparız, bulğur ğaynatırız. işde ōleler. **Sİ:**
 I/25/31 **Bulguru nasıl yapıyorsunuz? GG:** bī geniş zamānım gelsēdiniz_ē
 I/25/32 beņ şize.. **Sİ: Olsun sen hem işini yap hem anlat. GG:** ben sizī
 I/25/33 göbegli dē verīdim_ōle bi şiyler_ēdiverēydim de görērdiniz. **Sİ:**
 I/25/34 **Evet. Bunu gördük olsun. GG:** hē işde ūle kızum. sen nērelisiņ? **Sİ:**
 I/25/35 **Ben Yozgatlıyım. GG:** hē. talebe misini? **Sİ: Hı hı Eskişehir'de**
 I/25/36 **öğrenciyim. GG:** he. ta_urlardan nasıl gēldiņ burlara? **Sİ: Geldim**
 I/25/37 **işte. GG:** bizim çocuğlarımız_örlara gidiyo, örlar boşlara geliyō.
 I/25/38 allah yardımciniņ_ossun. allahım hayırlıca geçim vēsin. tamāmına
 I/25/39 erdirsiņ_okuluņuzun soņunacak hayırlı yerler nāsib_issiņ. **Sİ:**
 I/25/40 **Amin. GG:** allāhım inşalla.

I/25/42 **Sİ: Amin. Senin çocukların nerede? GG:** benim çocuklarıımın biri
 I/25/43 eskişehirde hanımı kendi öretmen. ölüm kendi müdür, okul
 I/25/44 müdürü. birisi de kütāyada polis. iki_ölüm var, ğızım yoğ.
 I/25/45 iki tane çocūm var_işde. vārdı borda vardı dün gittileđdi. ordā ōsaņ
 I/25/46 dün gelīseydiņiz görerdiņiz. ordalardı hepsi dē. tādil ye yas tati..
 I/25/47 **Sİ: Tatil, hı hı. GG:** seniņ anneņ babaņ yozgatda. **Sİ: Oradalar.**
 I/25/48 **GG:** he ğardeşleriņ vāř. **Sİ: Onların da hepsi başka yerlerde. GG:**
 I/25/49 hērkeş_indi bi anne bi baba kōde, köyde biS ğāldık muştarnan.
 I/25/50 herkeş da_ıldı işde.

I/25/52 **Sİ: Eskiden nasıldı köy? GG:** esgiden köyümüz çoğ_ğalabaydı. şu
 I/25/53 baraş işde hāñī şu altıda baraş vā ya urdaydı bizim her şeyimiz
 I/25/54 elmālamız, bāçemiz, bosdanımız her şeyimiz_u_urdaydı, ōrayī
 I/25/55 baraş gelīnce ordan çekildi köy şe eskişere taşıma ōldu, geşler hiç
 I/25/56 ğālmadı. ōñce çok_ıyidi köyümüz çok şennīdi, çoğ_ğalabaydı,
 I/25/57 herkeş harman yapardı birbirine varıgel, hiş_şindi 'kimse ğalmadı

I/25/58 varacık. nise gömşuluk gâğdı her şey. yaşlılar gâldı. önce

I/25/59 çok eyiydi köyümüz. **Sİ: Bayramlarda falan ne yapıyordunuz?**

I/25/60 **GG:** bayramlarda hani gândillerde, bayramlarda hep

I/25/61 toplarırdı gâdınnar bî odada erkekler bî odadaydı yimek

I/25/62 yerdik. akrabalar önce şimdi yok. **Sİ: Önceyi anlat. GG:** önce

I/25/63 öleydi işde önce. akrabalar toplarırdı heP. hani a ilecek

I/25/64 toplarırdık akrababa neyse amca, hala, tiyeze bir arada yimek

I/25/65 yirdik. orđan çocuklar bi odada, erkekler gâdınnar ayrı ayrı hep

I/25/66 yemek yirdig, toplarırdık, muhabbet olurdu. mevlütler okunurdu

I/25/67 şimdi hani yok. köyümüz çok şennidi önce.

I/25/69 **Sİ: Dügünleriniz nasıl oluyordu? GG:** dünnerimiz de öle dört beş

I/25/70 gün düvün olurdu. pazar gün oku da lırdı perşembe günden

I/25/71 başlardı dü ün. oduncu gelirdi, odun getirirdi sâdic olana

I/25/72 öküz arabasınan. motur da yok. öküz arabasınan, môturan şı..

I/25/73 öküz arabasınan. **Sİ: Nereden getiriyor? GG:** oduncu gelirdi,

I/25/74 dâdan odun getiril.. getirlêdi sâdic olannar kirye deniyo dö uda

I/25/75 hanı kivre deniyo dö unun işannarı sâdica. **Sİ: He kivre. GG:** he

I/25/76 kivre deniyo do u kivre diyö bis sâdiş diyes. geliğdi damadığ

I/25/77 sâdişları odun getirirdi büle yuka verirdiK içine yâ gıyadığ, yuka

I/25/78 verirdiK odunculara. ordan cuma gün ékmek suvra verilirdi bütün

I/25/79 kölüye, o cämide mevliT okunurdu. işde ülü üle cumartesi gün

I/25/80 dünürlük inerdi bi kadın, bi erkek. erkek tarayından gıS tarafına

I/25/81 kınacı gönderilirdi dünürlük dêrdik. kınacı gidêrdi. **Sİ: Ne**

I/25/82 **yapıyorlar orada? GG:** bazâr gün e cumartesi gün aşamlayın

I/25/83 erke evinin öñünde kına gecesi olurdu gene cumartesi

I/25/84 gün aşamlayında kına gecesi olur. **Sİ: Kızlar, kız tarafı mı geliyor**

I/25/85 **o zaman? GG:** kız tarafı da geliyodu olan tarayınıñ evine,

I/25/86 olan tarayınıñ evinde olurdu kına gecesı. pazar gün de gelin alıcı

I/25/87 olurdu. at arabasınan at arabasını süslerdiñ üsdüne

I/25/88 kilimler örtülürdü. hani şey işde.. **Sİ: Neyle süslüyorlar?**

I/25/89 **GG:** kilim, kilimine süslenirdi üsdü. örtülürdü a cınan şöle çadır

I/25/90 gibi at_ arabasının üs dū şūle kafeslenirdi çadır gibi üsdüne gözel,

I/25/91 şe yakışlı, naşlı kilim_örtülürdü. işde öle gelin götürülürdü

I/25/92 önünden mücidedeyi bi dane at_ olurdu mücidedeyi giderdi

I/25/93 erkey_ evine gelini alınca. **Sİ: Müjdeci? GG:** he müjdeci. işde öle

I/25/94 şenniklidi köyümüz_ a gızım. **Sİ: O örttüğünüz kilimleri siz mi**

I/25/95 **dokuyordunuz? GG:** he biz dokuyuyoduk ya, dokumaydı

I/25/96 kilimlerimiz_ işde öle dokumaydı. el dokumasıydı. şimdi yok.

I/25/97 dokuma da bitdi hepsi bitTi. ya gızım. u zamanı günneri arāyoz

I/25/98 ya yoğ. şimdi yoğ_ ğari her şey bit..

I/25/100 **Sİ: Ramazanda ne yapıyordunuz? GG:** ramazanda oruş tutuyoduk,

I/25/101 ramazan dayılcımız_ oluyordu 'gece kaçka.. kaldırıyodu bizi. herkeş

I/25/102 gice sāfur yapardı. ö_ zāman he.. çoğ_ oruş dutan ço_ udu, şimdi

I/25/103 yaza deñğ gelıyo da herkeş yazık dutamāyo. ö_ zāman herkeş_ oruş

I/25/104 dutardı göbekli gözleme iderdik gece. kompostoyınan, göbekli

I/25/105 gözlemē_ ğinen_ oruş dutardık. **Sİ: Her gün onu mu yapıyordunuz?**

I/25/106 **GG:** he her gün_ onu yapardık. bi gün gözleme, bi gün göbekli, bi

I/25/107 gün 'bişi. öylü_ öle_ ö.. otuz ramazan dutardık. hārman ğaldırdık.

I/25/109 **Sİ: He, nasıl? GG:** düven öküzinen düven sürerdik. önce elimizinen

I/25/110 biçerdik_ orānan. arabaynān dē harman yerine 'daşırdık, harman

I/25/111 yerinde dē saçardık düven_ olurdu.. esgi düvenner_ şimdi yok, olsa

I/25/112 gösderiyişem ya yok. o düvennen sürerdik, inceciğ saman haline

I/25/113 getiridik döne dönē dönē. undan sonra sürdük mü yığardık,

I/25/114 savırdık seci gözelleren çalkardık. undan sonra da çuýala

I/25/115 ğuyardık ğālī. ya gızım. şimdi yo, şimdi biçerdövē hiç harman

I/25/116 yeri neyiñ yok gidiyör adamlar tarlada biçderiyo teneyi götürüyo

I/25/117 sōra da balya alıp geliyoz goyūyos_ samanlığa. **Sİ: Görmüyorsunuz**

I/25/118 **hiç. GG:** he görmēyoS hiş 'tarlayı ne varmāyoS, gitmēyos. öle işde.

I/25/119 siz niye soruyonuz_ unnarı öğrenmek mi isdēyonuz? **Sİ: Hı hı**

I/25/120 öğreniyoruz bütün köyleri nasıldı eskiden diye. **GG:** hē öğreniyon,

I/25/121 öğrenmeK_ isdēyonuz.

SEYİTGAZİ – Yarbasan

Kaynak : Ali Haydar Yıldız, 64, ilkokul
Derleyen : Fatih Doğru
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Ses
Konu : Tanışma, köy hayatı, köy tarihi

I/26/01 **FD: Yarbasan değil mi köyün adı? AHY: yárbasan. FD: Ne demek**
I/26/02 **Yarbasan? AHY: ne bilin gülüm ne_o. FD: Yani niye Yarbasan**
I/26/03 **demişler? AHY: vallaıı bilmiyom gülüm ya. yarbasan köyü diye**
I/26/04 **ğomuşlar. FD: Sizin adınız neydi ağabey? AHY: ali_ıhaydar yıldız.**
I/26/05 **FD: Ali Haydar Yıldız. AHY: evet. FD: Bu köyde yaşıyorsunuz.**
I/26/06 **AHY: evet. FD: Yaşınız kaç? AHY: 'atmış_üç. atmış**
I/26/07 **dörd_ıaslında. kırk dokuz yaıı. FD: Öğrenim durumunuz? AHY:**
I/26/08 **ëhe? FD: Öğrenim durumunuz? AHY: ilk_oıul. niye baıdıı? FD:**
I/26/09 **Şöyle otur istersen sen. AHY: yö. FD: Gel gel. Oturalım. AHY: sen**
I/26/10 **söle, ben sölin. FD: Gel otur böyle. /.../**

I/26/12 **FD: Hane sayısı kaç köyün? AHY: doğus. FD: Dokuz. Yaz kış**
I/26/13 **deıışiyor mu? AHY: yok 'aynı hāne, aynı hāne. FD: Çok azmış ya.**
I/26/14 **AHY: burazı kııık hāneydi baraş geldi, gitdi. FD: Kaç, ne**
I/26/15 **zaman gittiler? AHY: yirmi sene öldü. FD: Yirmi sene içinde.**
I/26/16 **AHY: yirmi senē ema yazın geliyo_ön beş hāne oluyos. FD: He**
I/26/17 **yazın on beş, kışın? AHY: ğışın doğüs hāne. FD: Nüfus kaç o**
I/26/18 **zaman? AHY: e? FD: Köyün nüfusu? AHY: yirmı beş, otus. FD:**
I/26/19 **Otuz. AHY: evet. FD: Kuruluş tarihini biliyor musunuz köyün?**
I/26/20 **AHY: 'bilmiyon gülüm vallāıı şindi yalan sölemi.. şindı. FD: Adı**
I/26/21 **hiç deıışti mi? AHY: e, hiş de_ışmedi. FD: Deıışmedi, yeri deıışti**
I/26/22 **mi? AHY: de_ışmedi. FD: Yarbasan'ın ne olduğunu da**
I/26/23 **bilmiyoruz. AHY: evet. yarbazan köyü dediler yarbazan köyü**
I/26/24 **gidiyo.**

- I/26/26 **FD: Resmi bina olarak muhtarlık binası var mı?** AHY: var. **FD:**
- I/26/27 **Başka ne binaları var resmi?** AHY: okulumuz vardı gōşdü. **FD:**
- I/26/28 **Okul göçtü.** AHY: cāmimiz var. **FD: Şimdi taşımalı öğrenci var mı**
- I/26/29 **burada?** AHY: yok. **FD: Öğrenci de yok.** AHY: öğrenci bi
- I/26/30 benim ölüm va, o da gırğada ev dutdu. çocuknu oğuduyo. **FD:**
- I/26/31 **Burada şey yok.** AHY: hem orda bu çalışıyo orda okutuyo. **FD:**
- I/26/32 **Başka ne binaları var?** AHY: yok gülüm. okul, cāmi, miktarlık. **FD:**
- I/26/33 **Cami eski mi?** AHY: 'esgi canım, de onu elliide yapılmış. **FD: Bin**
- I/26/34 **dokuz yüz elliide.** AHY: da.. elliide elliide okul yapıldı bunun ne
- I/26/35 zaman yapıldını bilmiyoruz. **FD: He, daha eski.** AHY: dā esgi.
- I/26/36 **FD: Yüzyıllık var mı?** AHY: vatiş vatiş. vādır gülüm
- I/26/37 ben ertik kırk beş yaşındayın vatiş. **FD: Sosyal yer olarak başka**
- I/26/38 **böyle insanların toplandığı.** AHY: yok, yok gülüm yok. **FD: Köy**
- I/26/39 **evi, köy konağı.** AHY: yök yok yok. **FD: Toplum odası falan.**
- I/26/40 AHY: yā köy gönāmız var da miktar odasının yanında ... **FD:**
- I/26/41 **Köy konağı var ama kullanılmıyor.** AHY: evet evet evet. **FD:**
- I/26/42 **Doğal yer olarak mağara, şelale, mesire yeri.** AHY: bizde māra
- I/26/43 çok. dá şeyāle yok. **FD: Öyle ismi var mı mağaraların?** AHY:
- I/26/44 garannın in va, altı.. in va **FD: Kara** AHY: garannın in. **FD:**
- I/26/45 **Karannın in.** AHY: merdivānnen çıkılır, doğuz on dene merdivanı
- I/26/46 va. **FD: Başka?** AHY: berber odası va. **FD: Berber odası.** AHY:
- I/26/47 dēyolar. **FD: Başka?** AHY: başga yok. **FD: Karannın in, berber**
- I/26/48 **odası.** AHY: āzı açığ in. **FD: Ne?** AHY: āzı açığ in. **FD: Ağzı**
- I/26/49 **açık in.** AHY: heş. çavuşların in. **FD: Çavuşların in.** AHY:
- I/26/50 tamam. böyle bi yerle va. **FD: İşyeri, bakkal?** AHY: yok. **FD:**
- I/26/51 **Kahve, marangoz, atölye.** AHY: yok yok yok yok. **FD: Bir şey yok.**
- I/26/52 AHY: yok ... ūraşıyo. **FD: Türbe, tekke?** AHY: he çiçilinen ur..
- I/26/53 yok. türbe, tekge yok. **FD: Yatır yok.** AHY: yok yok. **FD: Başka**
- I/26/54 **böyle cami dışında işte cemevidir, eskiden kalma kilise falan?**
- I/26/55 AHY: yök yok yok yok yok. **FD: Kilise falan böyle?** AHY: yok
- I/26/56 yoğ anam yok. **FD: O tarz şeyler.** AHY: cāmi.. cāmimiz va,
- I/26/57 cumādan cumāya ba.. giryoz, halğ da yok. bi denē hoca ... hoca da

- I/26/58 gāşdı gitdi. **FD: Hoca da yok.** AHY: evet. **FD: Tarihi olarak başka**
- I/26/59 **çeşme, köprü, çok eskiden kalma olabilir.** AHY: yok yok. öle bi yer
- I/26/60 yok. bunnarı hep.. 'devlet ... yaptı. **FD: Höyük, sit alanı?** AHY:
- I/26/61 yok. **FD: Ören yeri, böyle?** AHY: vallāhī gülüm ğarşı yere biz ören
- I/26/62 yeri diriz, 'esgiden_orda kō otumuş, kaçmış gitmiş. de Fağat site
- I/26/63 yeri vilan de_ıl ğazı mazı olmadıñdan. bi_şey de bulunmadıñdan.
- I/26/64 **FD: Öyle eski mezarlıklar falan mı var?** AHY: yok yok. **FD: Ne**
- I/26/65 **var?** AHY: yay kō évveli ev vārımış, ev göşmüş bōle duvarları
- I/26/66 vilan ğaldı işde. başğa yer_ yok_ kusum. **FD: Tarımla uğraşiyor,**
- I/26/67 **değil mi?** AHY: heğ, biz tarımnan_ūraşıyöz. 'hepimiz. **FD: Ne**
- I/26/68 **tarımı yapılıyor?** AHY: çifçilig_ışde. **FD: Arpa, buğday.** AHY:
- I/26/69 ārpa, būdáy, pancar, 'sovan, ğābağ. yā_aklınáy ne gelirse
- I/26/70 çifçiniñ_egdī bu yāni. u da batdı, u da kısaldı gülüm. **FD:**
- I/26/71 **Hayvancılık var mı köyde?** AHY: var, var. **FD: Büyükbaş kaç tane**
- I/26/72 **var?** AHY: büyükbaş_ on beş ğadar va, geriye üç_üz üç_üz de sí..
- I/26/73 ufağ hayvāñ va. **FD: Maden var mı köyde?** AHY: māden, mermer
- I/26/74 mādeni va. **FD: Mermer madeni var.** AHY: evet. **FD: Çalışan var**
- I/26/75 **mı köyde?** AHY: var. yok. bizim köyümüzden yok. **FD: Ha,**
- I/26/76 **buradan yok.** AHY: bōrdan yok. şu ğarşıkı dāda. **FD: Sanayi tesisi**
- I/26/77 **var mı?** AHY: yok. **FD: Öyle bir şey yok. Halı, kilim,**
- I/26/78 **dokumacılık?** AHY: yok yok yok, hiç bi_şey yok gülüm hiç. **FD:**
- I/26/79 **Arıcılık, tavukçuluk, balıkçılık?** AHY: ā.. balıkçılık var. **FD:**
- I/26/80 **Balıkçılık var.** AHY: evet. onun şōle kopratif vārdır, kopratif
- I/26/81 fes_öldü ... dutuyos. **FD: Kaç kişi balıkçılıkla uğraşiyor?** AHY: üş
- I/26/82 kişi. **FD: Çatören'den tutuyordu.** AHY: 'evet çat_örenden tutuyō.
- I/26/83 **FD: Ne tutuyor, sazan mı?** AHY: sazan. ğāmburu sazan. ya, sarı
- I/26/84 balığ da var, ğāmbır sazan da va, başğa yok. **FD: Başka yok.**
- I/26/85 **Burası Manav mı, Muhacir mi, Yörük mü?** AHY: boranıñ yörük.
- I/26/86 **FD: Yörük, ne Yörük'ü?** AHY: vallā gülüm yörük diyoz da ne yörū
- I/26/87 ama.. ... **FD: Karakeçili mi, Sarıkeçili mi?** AHY: ğarageçili ya ...
- I/26/88 val'lahī bilmiyom, yörük diyom. **FD: Şey falan yok değil mi**
- I/26/89 köyde? AHY: nē? **FD: Yörük dışında Çerkez, Muhacir.** AHY: yok

- I/26/90 yok yok yok yök. **FD: Hepsi aynı mı? AHY: hēpsi aynı. FD: Hepsi**
- I/26/91 Yörük. **AHY: hēpsi yörük. FD: Kaç, yirmi hane. AHY:**
- I/26/92 doğuz_āne, doğuz_on hāne günü kışın_oluyos. yazın, ilk yas ço..
- I/26/93 çocuğlará oқullar_açıldı gitdiler ön beş yirmi hane oluyos. **FD:**
- I/26/94 **Son on yılda köyden kaç hane göç etmiştir? AHY: son_on yılda.**
- I/26/95 kırk_āne göç_ıtdi. **FD: On yılda kırk hane göç. AHY: yok on yılda**
- I/26/96 de_ıl. yirm.. yirmi sene evel baráš geldinde, diyem on beş
- I/26/97 sene_ıvelisi kırk_āne göç_ıtdi. **FD: Baraj geldiği için mi gittiler?**
- I/26/98 **AHY: evet. yaşam gālmadı bizde. FD: Kaç hane dediniz? AHY:**
- I/26/99 dokus. **FD: Yok, kaç hane göç etti? AHY: kırk. yav veran oldu**
- I/26/100 baksın ya buralar. **FD: Yirmi yıldan beri kırk hane göç etti. AHY:**
- I/26/101 evvet. eveç canım ğurban_olim. **FD: Son on yılda bunun yarısı**
- I/26/102 **mıdır? AHY: son_on yılda hiş gitmeği. FD: İki binden sonra giden**
- I/26/103 yok. **AHY: yok yok. FD: Gençler gidiyor hane sayısı sabit mi**
- I/26/104 oluyor yoksa. **AHY: ötikenden ... ğenci de gitdi, ētiyarı da gitdi.**
- I/26/105 **FD: On yılda hiç giden olmadı ama. AHY: ön yılda hiş**
- I/26/106 giden_olmadı, biz ğaldık dokus kişi, doğuzumuz da bu kōde
- I/26/107 ğaldık. çocuğlar gitdi, biz ğaldığ_ētiyarlar keşge biz de gideydik.
- I/26/108 **FD: Nereye gittiler? AHY: 'esgişēñire gitdiler. allahın çobannarı**
- I/26/109 hep_ımekli oldular, ev_aldıla. biz borda süründük. **FD: Niye**
- I/26/110 **gittiler? AHY: gülüm yaşam bi.. bitdi. baráš toprağlarımızı aldı.**
- I/26/111 geçinemedi adam. **FD: Yurtdışına giden oldu mu yakın zamanda?**
- I/26/112 **AHY: yok. giden_olmadı anam. FD: Evi, araziyi satan oldu mu**
- I/26/113 köyde? **AHY: hiç satan_olmadı. FD: Hiç satan yok. AHY: yok.**
- I/26/114 **FD: Ne yaptılar, evler harabe oldu o zaman? AHY: hā_ğarābe oldu**
- I/26/115 işde be.. **FD: Bakan var mı yine? AHY: yok. şindi bu evler harābe**
- I/26/116 oldu adamlar da ğırkada yavıt da da diyelím esgişēñirde ev
- I/26/117 yaptırdıla. kiremidini, a_ıcnı aldılar gitdiler. tāmam. bölü işde
- I/26/118 bölü. **FD: Şey ne oldu, araziler? AHY: arāzileri duruyo canım. FD:**
- I/26/119 **İcar mı veriyorlar? AHY: icar veriyolar. FD: İcar veriyorlar. AHY:**
- I/26/120 icar ve.. **FD: Ne kadar sıklıkta gelirler köye? AHY: he? FD: Köye**
- I/26/121 **ne sıklıkta gelirler? AHY: innár a_usdos_aylarında gelirle,**

- I/26/122 icar_almaya gelirler. **FD: Yaz mevsiminde.** **AHY:** yaz mēysim yā
- I/26/123 şöle kö.. **FD: Düğünde, bayramda gelir mi?** **AHY:** gelir. **FD:**
- I/26/124 **Düğünde, bayramda.** **AHY:** dünde, bayramda gelirler. **FD:**
- I/26/125 **Cenazede.** **AHY:** cenāze de gelirlen haḥ. bün cenāze olṣa köyümün
- I/26/126 hepsi de gelir, iki_üç_üz kiṣi toplanır. böle yāni burala.. **FD: Göç**
- I/26/127 **edenler buraya yatırım yapıyorlar mı? Yatırım, köye.** **AHY:** hiç
- I/26/128 yapmadılar ... başğa kölerden yaptılar da bizim köve hiṣ gendi
- I/26/129 gidenlerimiz dönmedi. nēye dönmedi biliyo musun, 'topra_ımız
- I/26/130 ğālmadı. **FD: Toprak kalmadığı için.** **AHY:** tabi. **FD: Emekli olup**
- I/26/131 **geri dönen de yok o zaman köye?** **AHY:** yok yok. yüzdē hepsi de
- I/26/132 emekli_olđü. 'hepsi de emekli olđü. **FD: Doğudan gelin var mı**
- I/26/133 **köyde, doğudan?** **AHY:** yok soḡmadılar_ā geldiler de soḡmadılar.
- I/26/134 **FD: Gelin?** **AHY:** gel.. benim ğarım do_ulu elazılı baḡ, tuncelī. he
- I/26/135 iki dāne de gelin ğeldi ğülüm. **FD: Elazıĝ mı, Tunceli mi?** **AHY:**
- I/26/136 benimki mi, tunceli tuncelī. hozatdan ğeldī. **FD: Tunceli, başka**
- I/26/137 **nereden var?** **AHY:** ārıdan ğetdiĝē. **FD: Ağrı'dan.** **AHY:** iki gelin
- I/26/138 ğeldī. başğa da yok. **FD: Tunceli'den bir, Ağrı'dan bir.** **AHY:** tun..
- I/26/139 ārıdan_iki tunceliden bir. **FD: Ağrı'dan iki.** **AHY:** evet. **FD:**
- I/26/140 **Buranın kızları da en çok Eskişehir'e mi gelin gidiyor?** **AHY:**
- I/26/141 kēndi birbirimizde ğülüm hepsi. **FD: Köyün içine mi?** **AHY:** tabi
- I/26/142 ... **FD: Dışarı vermiyor mu?** **AHY:** vādır bir_iki dene ğāṣmıṣdır
- I/26/143 veyavūt. **FD: Ama daha çok Eskişehir, köyün içine.** **AHY:** ... kēndi
- I/26/144 köyümüs. **FD: Mevsimlik işçi gelir mi köye?** **AHY:** gelir. **FD:**
- I/26/145 **Nereden geliyor?** **AHY:** şēden, diyarbakırdın gelir. 'urfalılar gelir,
- I/26/146 urfalı urfalı urfalī. **FD: Nerede kalıyorlar ağabey?** **AHY:** beṣ milyar
- I/26/147 vedim ben_unnara bu yıl. **FD: Ne iş için geliyorlar?** **AHY:**
- I/26/148 çapā_ için gelir. **FD: Ne çapası?** **AHY:** pāncar çapası, so_an
- I/26/149 çapası. unnar seytĝāzide ğalır. biz ya_araba Tutarız ya
- I/26/150 arabalarının gelir. **FD: Günübirlik geliyorlar.** **AHY:** günübirlik
- I/26/151 gelir, günübērlik giderler. **FD: Seyitgazi'de çadırda kalıyorlar.**
- I/26/152 **AHY:** evet evet_ evet_ evet. **FD: Hangi dönem gelir onlar?** **AHY:**
- I/26/153 ğülüm_unnar ilk yaḡ gelir. unnar. **FD: Haziranda falan mı,**

I/26/154 **mayısta?** AHY: yav çapı işi başladı mayıs, mayıs ayında gelirler.

I/26/155 **FD: Ne zaman dönerler?** AHY: bu aylarda dönerler. dönmüşlerdir.

I/26/156 ço_u dönmüşdür, ço_u alıcık peşinde dır. böyle. **FD: Tamam.** AHY:

I/26/157 tamam mı canım. **FD: Tamam. Köyün adının nereden geldiğini,**

I/26/158 **kuruluş yılını bilmiyoruz.** AHY: 'bilmiyon_uunu, bilmiyon. vallā

I/26/159 bilmiyon_uanam. şū i_şeyiñ ...

I/26/161 **FD: Tamam. Teşekkürler. Burası Alevi köyü değil mi burası?**

I/26/162 AHY: e? **FD: Alevi mi?** AHY: alevi köyü. **FD: Alevi köyü.** AHY:

I/26/163 nīden sorduñ? **FD: Sordum şey mi diye, bilelim diye.**

SİVRİHİSAR – Karacaören

Kaynak : Kezban Bacakoğlu, 66
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, aile hayatı, köy hayatı

- I/27/01 **SGA: Teyze adın ne? KB: kezban. SGA: Kezban teyze. Soyadın?**
I/27/02 **KB: bacağıolu. SGA: Kezban teyze, ne güzel gözlerin var senin?**
I/27/03 **KB: ē göz mü ğaldı, baş mı ğaldı gızım 'yaşlandığ_artıg,**
I/27/04 **çirkinleşdig_artıg. SGA: Neresi çirkinleşmiş maşallah, biz de**
I/27/05 **yaşlanınca öyle olsak keşke. KB: ē şinci_allah benim bi annem**
I/27/06 **varıdın mekânı cennet_ossun. 'öldü gitdi nūr yüzünden**
I/27/07 **dökülenmedi. devamlı oruş dutardı. üççüz_atmış bês**
I/27/08 **günüñ_onunu ya yirmisini yirdi yimezdi. nası tahamül_ederdi**
I/27/09 **düşünüyorum şimdi biz bir_ay zor duTuyoruz yāni. hani o kadar**
I/27/10 **şeydi ki ne hattā dirlerdi sen_ekserī anneñe benzeyip giden. yōk**
I/27/11 **didim_anem kımrıldı biráz, ben aķım babama berzerin.**
I/27/12 **yiyiñ_allahıñızı severseñiz. su getirsin ... çocuk buñdan**
I/27/13 **dökdürmediñiz. SGA: Ama su içirim. KB: su getir gızım_al**
I/27/14 **şunu da ğo da sō_umasın. bi gelenim dā olur_ikram_ederin.**
I/27/15 **SGA: Tabi. KB: şurđā ğoñşu varđı da şimđı de raķasızlaşmış dün**
I/27/16 **de_ıl eveli ğün. haberimiz_olmadı, dün haberim_oldu. oñdan**
I/27/17 **sona evde bi dāne varıdı açılmış, ondan götürdüm zaba**
I/27/18 **içirdim_acığ. kendi başına aslında hepsi var, evlat var, eşi var.**
I/27/19 **unnar geri duruyollar. anķaradalar. dünēn duyunca bi de**
I/27/20 **benim_ölana değim üle ölüm şu dedeye bi baķıñ yā. e tabi erkek**
I/27/21 **kısmısı baña da a_ır geliyoru ben de eşim yoğ yani. dūl bī**
I/27/22 **kadınım herkez_iline çeker, kötüsüne çeker. küçükleşi**
I/27/23 **yanıma_aldım götürdüm zabānan_aÇık o so_uk su..**
I/27/24 **şiyden_çirdim kıoladan. oñ_sonrā da ortalıkda şiyler varımış**
I/27/25 **bardaķlar mardaķlar_onnarı yıkadım ğodum ğeldim. şindi şe**

- I/27/26 diyodum küçük ğıza sait_ıñ_ıkizleri var. bunnanı ğardeşleri.
- I/27/27 onnar, onnarnan gitdik de diyodum birázdan bi tanē dā bağıñ_ıo
- I/27/28 dedēye diye. **SGA: Yalnız mı dede? KB:** dede yalnız_ışde burda
- I/27/29 yalıñızı çocuğlar_ınkarada. ğarısı da, eşi de anğarada. **SGA:**
- I/27/30 **Suyunuz ne güzelmiş sizin. KB:** bizim suyumuz çoğ_ğüzeldir.
- I/27/31 **SGA: Musluktan mı akan su? KB: yō. SGA: Nereden? KB:**
- I/27/32 devamlı işde devamlı dādan gelen suyumus. yıllardı işdimiz su.
- I/27/33 çoğ_ğüzel dadı var, nereye gitsem bununı Tadını bulamıyorum
- I/27/34 alışımsım da. bununı suyu bañā dadı baña bi başğa geliyoru. al
- I/27/35 ğızım yiñiñ. yani sizinı sormağ_ayıb_olmasın mūracañız ne?
- I/27/36 'talebe mi toplamak? **SGA: Yok teyze. KB:** yardım mı
- I/27/37 toplamak_ķusura bakma yāni. sormağ zorundayım. **SGA: Yok.**
- I/27/38 **Ne bir şey alacağız ne bir şey vereceğiz. KB: ĩ_ı ziyāret. SGA:**
- I/27/39 **Ziyaret ediyoruz. KB: inşallah_ölēdir. SGA: Öyle. Ben de**
- I/27/40 üniversitede hocayım işte. **Ne bir şey topluyoruz, partiyle falan**
- I/27/41 **hiç işimiz yok. KB: e yāni şindi partiler de ķusura bakma, özür**
- I/27/42 dilerim. konuşma sormağ zorundayım da ondan yāni. **SGA:**
- I/27/43 **Biliyorum çok gelmişler. İnanmıyorlar. Diyorsun bir şey**
- I/27/44 **alakamız yok bizim. KB: sincandan bizim imamımız var**
- I/27/45 sa_olsun, allah rāzı olsun. yani böyle bi ķonulara ben karşılaşdım.
- I/27/46 yāni senin didiñ gibi rol yapıp da ğasda yavuttana toplayıcı çok
- I/27/47 karşılaşdım. benim yaşıım_ēpeyi var yāni. atmış_ıaltı. yāni
- I/27/48 karşılaşdım hoca diyoķuna teyze saķın_ıaldanmayiñ. hani yani
- I/27/49 ķusura bakmayiñ ta terorislere para topluyolarmış rol yapıp dā
- I/27/50 diye. **SGA: Durumu kötü olan gelip buradan para istemez.**
- I/27/51 **İhtiyacı olan evinde oturur. KB: ya evinde oturu bi de 'devletimiz**
- I/27/52 var. devletimize bi başvuru_ıoña göre bi ğak tanış de_ıl mi? /.../
- I/27/54 **KB: davara yem veriyolaş herħalde. amān bē benim_olannan**
- I/27/55 barabar şeye girmişle. sen getir_ıaķıla, şu birli_ıe baytarla
- I/27/56 veteriner şirkete. anām ğoyunu e şinđi ğoça ķatınca yem
- I/27/57 vercēmişin. allahım_ıonna neşe gitçēñiz başa. ğoyun ğoşlanırķana
- I/27/58 başında beklecēmişin. ğanğı ğoç ğanğı ğoyunnan ğoşlandını.

- I/27/59 işâret vurcâmişin. allah_aşğına susuñ didim ya,
- I/27/60 olcağ_ış mi yâ. **SGA: İşaretleyince ne olacakmış? KB:** yanî oña
- I/27/61 göre pirim verceklermiş. desdekle verceklermiş. laf. o_ğünü
- I/27/62 gızdıydım ben toplantı yaptılar günüyüzünde.
- I/27/63 allah_aşşına_olum dim kendi başına sen nereyê gideceñ? yayla
- I/27/64 bi yandan, ev bi yandan aħă çocuğların_okulü açılcağ.
- I/27/65 sivrihîsarda çocuğların mücadeleşîñê ũraşcañ dedim. ana diyo
- I/27/66 baña gızdın da diyo yemden çıkdım diyor, iyi etmişin dëdim. sen
- I/27/67 diyo ğoyunun başında bekleyip de nası yem verceñ desdeklemeýî
- I/27/68 düşük veriyolarmış yemekden çıkdın zaman. bilmiyöm
- I/27/69 şimdi yâni ğoyun başına pirimi biráz düşürüyolarmış. yeter
- I/27/70 allah_aşğına dim, girdin ben sa_a girme dëdim girdin dëdim.
- I/27/71 ũraşmağ zor. uñdan habarsız bi ğoyun kesemiyon, öndan habarsız
- I/27/72 bi ğoyun satamayon. buñalıyon, yetişmiyorü hiş mücadelesi zor.
- I/27/73 dim birağ didim yâ. iyi bağ muhtar da ğeldi. demeg_ği
- I/27/74 teleyon_etdiler. muhtarın_ışı çok. öle a_ır işleri var kî adamları
- I/27/75 da yoğ fazla. işi çok. **SGA: Çok mu hayvanı falan vardı çok? KB:**
- I/27/76 bayâ yâ yedi sekiz_üz ğoyunnarı var. **SGA: He, çokmuş. KB:**
- I/27/77 o_ışde o ğoyun ondu sonâ pancar_ışı dığı, çiftçilik_ışı da_ınık
- I/27/78 çok. adam_ıser hepsi. kendi gelen güçüklerini oğutmaya
- I/27/79 gayret_ediyoular. imgilden birer denê olannarı var. iki
- I/27/80 kardeşin_onnar çalışıyö. ê onnar da bi gün hasdâ_olüyo, bi gün
- I/27/81 yoruluyo, bi gün dayanamëyo. esginki gibi adam bulamıyon
- I/27/82 çalışdırmaya. esgiden bi çok adam bulunurdu şindi bulunmuyo
- I/27/83 cocum. yâñî âmediñ, mēmediñ ğullūna ge bi tene gidem de şörda
- I/27/84 bisim bi işimiz var, şunu üş beş ğuruş_aldın mı yok kimseyi
- I/27/85 bulamaSsın. hiş kimseyi bulamaSsın.
- I/27/87 **SGA: Eskiden imece var mıydı? KB: evet. SGA: Değil mi? KB:**
- I/27/88 arı ğit_şurdân.**SGA: Şimdi yok. KB: yok. allahım yâ. SGA:**
- I/27/89 **Eskiden nasılmış? KB: ne gibi? SGA: İşte bu, işlere gitmek**
- I/27/90 **nasıl? KB: iş iş güzelidi yâni, yokluk vardı bi yerden beş ğuruş**

- I/27/91 gelecek diyi mücadele 'ederdik. şimdi o yok. e bu benim bu
- I/27/92 gözlümde ki şey var, çızılmış gibi bi perde var göyuvır
- I/27/93 bir çekil bir ... obúrú bi yatāmın başındaydı gālibā oşalarda osun
- I/27/94 elleme bırağ_ğel. yiğ gızım_allahını severseñiz yiğ yā.
- I/27/95 arkadaşlara da veriñ. **SGA: Onlara giderken götürürüz**
- I/27/96 **yanımızda. Biz o köyden bu köye geçiyoruz, çok yol gidiyoruz.**
- I/27/97 **Yolda giderken veririz onlara da. KB: veriñ. açığ veriğim de.**
- I/27/98 **SGA: Teyze eskiden hayat nasılmış, senin annelerin**
- I/27/99 **zamanında nasılmış? KB: benim_annemleriñ zamanında yoğluğ**
- I/27/100 varıdı, sayğı çoğdu. **SGA: Bu sayğıyı bir anlatsana, eskilere olan**
- I/27/101 **sayğıyı. KB: nası, nası gibi annatim gızım yāni. büyükleri**
- I/27/102 saymağ. yāni bi büyüümüze danışmadan yavutķana bi şimdi şindiki
- I/27/103 gençlerimiz kendi_ışiñi kendisi çiziyo. esgiden bu çizme
- I/27/104 yō_udu. karar verme yō_udu. ata nē dēse oña evlat hē dirdi.
- I/27/105 hadi şimdi didir baķalım bi di. imkānsıS. ben kararımı verşim,
- I/27/106 ben bilirim. onđā sona gidiyo_evleniyōlar, üç_ay beş_ay sōna
- I/27/107 bi dene, igi dene çocuk alıp başıña dutuP_āyrılıyollar. görgümüz
- I/27/108 bu. ne 'internetimiş, neymiş 'telefonumuş. esgiden telefon yoğdu.
- I/27/109 dē mektup varıdı di şīden uzağdan mesgelā asgerden neden,
- I/27/110 mektuplan_annaşırđık. hađī şimdi bağam_annaşdır şimdi. şimdi bi
- I/27/111 de internet_çıkđı. cığ cığ cığ soluğ başına ne_çapdıklarını
- I/27/112 bilmiyosun ki. ben gızıyom yāni bu kurallara. hā yāni karar
- I/27/113 versinner, yaşları küçük_oluyō, bilmiyollar ondan soñra dört gün
- I/27/114 sona dēdim ya sorun çıkıyo başlarına. evmiziñ_ışine, yemēne,
- I/27/115 temizline baķam onđāñ sona kitabımızı alam, şōle oturam
- I/27/116 demiyolar gi. biz_unnarıñ_okumalarına karşı dē_iliz. okusunnar
- I/27/117 yeter ki hağğıynan berāber çalışsınnar. ceplerinde teleyon cığ cığ
- I/27/118 cığ cığ cığ soluğ başına. amceñ nereyē gider gız? **X: babama**
- I/27/119 iniyō. **KB: ē? X: babama gidiyo. KB: babañ_nerde? X: o da**
- I/27/120 eyüP_amcalarđā. **KB: rasiğilde mi eyübün yanında mı? X: hē**
- I/27/121 ğapınıñ_öñüñdē. **KB: ne göremedim babañı ötegilerī gördüm de**
- I/27/122 babañıñ hiş geşđini görmedim.

- I/27/124 **SGA: Torunun mu senin? KB:** hē torunum. işdē bu da çiye
- I/27/125 gidiyor, lise ikiye gitcek. meslek lisesinde. **SGA: Yazın senin**
- I/27/126 **yanına mı geliyor? KB:** yō, annesiynen ğalıyollar. ben burda
- I/27/127 kendim ğalıyom. baņa çoğ_ūraşdılar ğızım_amma düşündüm
- I/27/128 çoğ_ķarar veremedim, veremedim yāni. unnarla_ūraşmak zor. seni
- I/27/129 dinnemezler. dört gün_şōrayā gideller, afederseniz_arkanızda bi
- I/27/130 'dêrt getiriller. onđāñ sona iyi benim_anam der çocuğlara
- I/27/131 bağmadı. eñ_ıyisi midi anasının yeri nêrdiyse o çocuğ bakar..
- I/27/132 naParsanız yapıñ. benim_olan bir_iki iki sene küsdü ba_a.
- I/27/133 küsmedi de ğırdı, bārdı, şiy_etdi a_ah. benim_evi küçükler ...
- I/27/134 onnarıñ küççü, olan güççü_ābileri var. ķardeşleri. onnar derdi
- I/27/135 anam ne dirse o_olacağ. herkeş çocūñuñ haķķından gelsin.
- I/27/136 gelebilirse, gelemzse 'kendisi nāparsa yapsın, kimseyē bi şey
- I/27/137 dimeyē hağğımız yoğ. isterseniz ğırılısınar vallā bi yüzlerine
- I/27/138 sōledim. şindi bu beni tağmaS, he babanne dir. bi şurayā varı
- I/27/139 bildiñi yapar. 'haķsız mıyım? **SGA: Olabilir tabi. KB:** yani
- I/27/140 olabilmesi yoğ_ğızım görü.. görüyors. neleriñi görüyoz,
- I/27/141 nelernen ğarşılaşıyoz yāni. ama esgiden dēdi çocum şurda 'otur.
- I/27/142 aş dursañ, susuz dursañ da oturūrlardı, itāt_ēdeřlerdi. şimdi
- I/27/143 ettiremen ki. yā_allahım yārabim. ne var şileri_onnarıñ fotoraf
- I/27/144 çekecekler herħalde. köyün bi şōle fotōrayıñı 'çekdi ama
- I/27/145 köyümüzün_esgi. **SGA: Güzel teyze daha ne olsun. KB:** yoğ yā
- I/27/146 geçende biz biçere dōru, biçerköyüne sivriħısarıñ biçerköyü var.
- I/27/147 oruya hacı dāvetine gitdik. benim çocuğlar diyolar ķına emin_ol
- I/27/148 bizim köyümüz_ıyı. icab.. gözleri ālışdı. bizim köyümüz
- I/27/149 burlardan güzel. **SGA: Teyzeciğim sağolasın, Allah razı olsun.**
- I/27/150 **KB:** sizden dē_allah rāzı oļsun. **SGA: Hakkımı helal et. KB:**
- I/27/151 helāl_olsun.

TEPEBAŞI – Mollaoğlu

Kaynak : Perihan Kardan, 83, ilkokul
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, eğitim, köy tarihi, kıyafet, düğün, yemek, oyunlar, aile hayatı, ramazan

I/28/01 **PK:** hacı mı diyem? **X:** yok hacıya gerek yok ismiñi sōle. **PK:**

I/28/02 perihan ğardan. perihan. **Sİ:** Perihan? **PK:** kardan. **Sİ:** Kardan.

I/28/03 **Kardan. Kaç yaşındasın teyze?** **PK:** ben mi, seksen_üç mü

I/28/04 ũlkü? nüfusda otuz do_umlu.. hisāb_ēt kızım. **Sİ:** Maşallah. **PK:**

I/28/05 tabi.

I/28/07 **Sİ:** Okula gittin mi? **PK:** gitmedim yāyrum. **Sİ:** Hiç? **PK:**

I/28/08 ilk_okula hiç gitmedim. hocada okudum. yañı esgi yazı

I/28/09 öğüduğdan sona hocamız yeñi yazıyı da okutdu ikinci sınıfa

I/28/10 ğadar_okutdu. **Sİ:** Okuma yazma biliyorsun. **PK:** tabi okuma

I/28/11 yazmayı biliyom_allaħa şükür. **Sİ:** İyi maşallah. **PK:** hē. 'esgiyi

I/28/12 de bilirim, yeñiyi de bilirim. **Sİ:** Ne güzel. **PK:** he ikisinĩ de

I/28/13 bilirim yāni.

I/28/15 **Sİ:** Ne güzel. Şimdi teyze Yörükmüşsünüz siz? **PK:** evet yörüz.

I/28/16 **Sİ:** Yörük geleneklerini eskilerde ne yapardınız, birazcık anlat

I/28/17 onları. **PK:** ben hiç yörük gelene_ini hiç yaşamadım yayrum. **Sİ:**

I/28/18 Anneleriniz babalarınız anlatmıyor muydu? **PK:** bizim

I/28/19 baba_annelēmis afyondan gelme. afyondan buruya şey

I/28/20 babānnemiziñ babası hoca ğelmiş. burada onu üş tāne kızınnan

I/28/21 ğelmiş, burada yerleşmiş. hoca durmuş. burada ōlmüş. kızlānı da

I/28/22 bu köve vērmiş. he o aklıma gelmeyi veriyō, u köye vermiş, birisi

I/28/23 ğadir dayımıñ_anası. biri de benim babānnem. biri de şey hani

I/28/24 ..lān şey va ya. **X:** dūnneri annat diyo, dūnneri annat diyoñ dī mi?

I/28/25 **PK:** sen dūnneri mi diyoñ? **Sİ:** Onu da soracađım. **PK:** hē, ōldu.

I/28/26 bi dèyecem_o işde burada biz bõle gelmişiz. şeyiñ, afyõnuñ

I/28/27 şeyinden ablağ köyünden gelmişiz. **Sİ: Ablak. PK:** ablağ

I/28/28 köyünden gelmişik. 'gazlı gölden diyem. /.../

I/28/30 **Sİ: Dur, eski kıyafetleri bir anlat bakalım. PK:** burada oğda fesi

I/28/31 vārdı. altınarı bõle sıralıdı. üç_etek gèyerlèdi. dā_ħalā ete_ı

I/28/32 duruyõdu. ordan sora anamgil unnarı her gelin_olana onu

I/28/33 geydiriyolāmışdı. yalnız halā bi parça ğumeşinden

I/28/34 namazlığ_etdirdīdim. ūlkü o bile şu ğadar ğumeşinden vārdı.

I/28/35 dört_etek giyerlèdi_ışde paçaları büzmeli içinde dõnnarı

I/28/36 etekleri de õñnerinde peşgiri bõlēmışdı. **Sİ: Sana da giydirdiler**

I/28/37 **mi? PK:** hāyır. biz hiç gõrmedik. /.../

I/28/39 **Sİ: Senin düğünün nasıl oldu, düğününü anlat. PK:** bizim

I/28/40 dñnümüz ğızım nasıl_olcek. davılcılar gelirlèdi_ışde üç

I/28/41 gün_ekmek veridik. urdan sona ğonuğ.. yimek verilirdī, kınā

I/28/42 yapılırdı bõle. üç gün yimek verilèdi. ordan bunnā ordan sona

I/28/43 bizim ğumeşlēmiz vārdı. mõrlu ğumeş, ğādifè biz bunnarı geydik.

I/28/44 bizden_ünçeleri de bunnarı gèydi, bizden sõna gelenner de gèydi

I/28/45 emme şindi beyaz gelinnik geyiyolā ğāli bunnā ğağdı. daħā_ħalā

I/28/46 duruyo ğu.. şelēmiz, ğadifelēmiz. **Sİ: Duruyor mu? PK:** duruyo

I/28/47 ğadifelēmiz. **Sİ: Ne güzel. PK:** işde bu ğadan yāni.

I/28/49 **Sİ: Ne yemek yapıyordunuz düğünde Yörük yemeklerinden? PK:**

I/28/50 yõrük yimekleri. 'çorba yapıyodu, patátiz yimè yapıyodu urdan

I/28/51 soñā 'pilav yapılyodu. u zamannar pilav, bulğur pilavıdı.

I/28/52 'çorbamız da bulğur çorbasıdı. **Sİ: Nasıl o çorba? PK:** bulğur

I/28/53 çorbası ordan sı.. içine bi ğazan pişirilèdi. içine èkşi şindik limon

I/28/54 sıkıyola ya u zaman bestil ğoyuyolādı içine. bestil_atiyolādı,

I/28/55 ya_ıñı ğatıyolā uyudu üç ğün, üçüncüsü ğün piriñç pilavı

I/28/56 bişirilèdi, helvā yaparlādı bõle dığannānan. paçası ğün derlèdi

I/28/57 oña da paçası geliniñ_aldıklarını èrtesi ğün paça ğünü derlèdi.

- I/28/58 pila.. piriş pilavı verĩrlēdi, helvā yaparlādı. onu da yidirĩrlēdi
- I/28/59 halka. dũncũler ũç gũn allā ũm edrāfı kōlũkde. ũç gũn misāfir.
- I/28/60 kōvlere bōle, evlere da ũdırlādı. herkes ũonuũ alĩr.
- I/28/61 unnar ũaũşam ũoldu mũdu ũimdiki gibi ıũık yoũ kine. gāzı alĩrla,
- I/28/62 gāz lambalāna gāz gōrlā. ordan sona uyũkuluũ da ũdırlā, dũn
- I/28/63 sahibi da ũıdıyu. **Sİ: Uykuluk ne? PK: uyũkuluũ de.. yāni yĩcek.**
- I/28/64 dadlı gōrlardı geceleri on ũıkide, birde ē ũtabi misāfirle acıũıyola
- I/28/65 yōrũk de ũil miyiz? yōrũklē iũde unnarı ũonuũ yaparlādı iũde
- I/28/66 herkesiñ ũevine da ũdırlādı unnarı. yũũaları bōle tavlarlādı
- I/28/67 yũũaları. ada dadlısı ũoũ mēũurdu. zeytin urdan sona ũeyiñ datlısı
- I/28/68 u da. 'antep datlısı. /.../ **PK: bōle bōle gābācıklā olurdu. /.../**
- I/28/69 unnarı bōle keser keserler gāplara gōrlādı, yũũaları tavlarlādı. her
- I/28/70 odalara, oda dedĩsem misāfirlere uyũkuluũ deriz biz unnara. unu
- I/28/71 da ũdırlādı, unu gecelin ũuyũkuluũ yirlēdi. sabāleyin de ũalũdı
- I/28/72 mıdı gine dũn sahibiniñ ũne gelenleri vārdı. bĩ urdan so.. odun
- I/28/73 daũıyannarı vārdı sobalaŕı yanmaũ ũiçũn. odun gōtũrlēdi o.. ēvden
- I/28/74 yāni dũncũden. bi de sabāleyin gāvaltı da ũdırlādı. **X: bi de**
- I/28/75 davılcısına vārdı. **PK: bi de davılcısı vār. X: davılcısının ũeyi**
- I/28/76 vārdı, kāyası. **PK: ne dērlēdi o davılcıniñ kāyası olurdu kāya**
- I/28/77 derdig ũeveli. u da davılcıya falan yērden dũncũ gelceg ũunu
- I/28/78 git ũal da gel derlēdi, davılcılara gōtdũrlēdi ũindiki yoũ ũōle bi
- I/28/79 ũey dē ũĩ mi? /.../ **PK: ıũıũ yoũdu gızım. urdan sona ũç ũa ũı**
- I/28/80 dikerlēdi ũsdũne gōcā bi saũ gōrlādı onuñ ũũstũne ateũ yaũarlādı.
- I/28/81 gāzı dōkũverĩrlēdi bōle halk bōle edrāfına dolar, oyun ũıũararılā,
- I/28/82 meydan ũocā halk ũōynardı. **Sİ: Ne oyun ũıũartıyorlardı? PK: ne**
- I/28/83 oyun ũıũarcegler kimisi gārı elbeũisine giyērdi, gārı elbĩsesine
- I/28/84 giyērdi. kimĩsi devici olũrdı, develerĩ.. ĩsannardan deve
- I/28/85 yaparlādı. ora gũzēl develēñ ũeyne bōle ũekerlēdi ũeyi sōliye
- I/28/86 sōliye. da ũdırlā. **Sİ: Neyi sōylũyorlardı? PK: āmme bilemiyom**
- I/28/87 gızım ne sōlediglēni unutdum ũunnarı. ũoũ gũzel sōlerlerdi emme
- I/28/88 bilmiyom hiç ũunnarı. bizim tabi biz ũu zamannā daha
- I/28/89 gũççũgdũk. belũĩ on ũiki, on beũ yaũımızdaydıũ. u gādādım. u

- I/28/90 ğarıñ_üsdünde, o fırtanada ... şe.. şeleri ... dūncülere,
 I/28/91 oynıyannara baķıp da otu evinde gözölce a_ah. illā ki o
 I/28/92 oynıyannara, dūncülere baķārdıķ, gider. ğış. hiç yazın dūn
 I/28/93 yapmazdıĝ. **Sİ: Niye kış oluyordu? PK:** işi vārdı halkıñ ... yazın
 I/28/94 dūn yapmazlārdı. yörük de_ıl mi? **Sİ: Zor olmuyor mu kışın?**
 I/28/95 **PK:** İ_zor_oluyodu. çoĝ benim ğardeşime evlendi_ün aman
 I/28/96 yarabbi ğarıñ /.../ ğarıñ_ıltından da_ıtdıĝlāmız yimekleñ
 I/28/97 ğaplānı götürennē sādışlā olurdu dāmadıñ o sādışlar çoĝ
 I/28/98 hizmet_ıdērdi. düşmüş düşmüş de ğar ğalkdıķdan sona tabaķları
 I/28/99 topladıķ. dūn. o ğadar ğar vādı. ğar_olurdu. ... deyim ğāli.
 I/28/100 şey_yaparladı. yayĝıya, yaylada çoĝ gezēdi yörüklē. unnarıñ bi
 I/28/101 de ayaları bōle açılan, gezer yörük_ayaları. 'çadırdan bi tānesi,
 I/28/102 ayanıñ birisi ğızā_āşıĝ_ōlmuş. ordan sōna yā demişle ben bū
 I/28/103 'çadırdan bi dāne ğız_ālīm. ālmış bu yörük ğızını aya şi aĝa ya
 I/28/104 evine getimış evine getirincā şindiki şēden satıl urdu yimek
 I/28/105 yapıyoz ya neydi onuñ_adı? **X:** ne ki? **PK:** şey hani şey gibi
 I/28/106 'çiçek gibi ya ol.. roķa de_ıl de. **X:** ... ķarnıbahar mı? **PK:**
 I/28/107 ķarnıbahar aĝlıma gelmeye. ğarnıbahārı almış gēlmış ğocası. u da
 I/28/108 onu masanıñ_üsdüne ğu. 'almış gelin_unu masanıñ_üsdüne,
 I/28/109 masanıñ_üsdüne ğomuş. 'çiçek zannetmiş ey yörük ğızı ya. ...
 I/28/110 bunáy_ıyörük ğızı ğoyuncā aĝa şey_aman demiş. paşa demiş,
 I/28/111 getdiñ bunu demiş. ben bunu çiçekli_e demiş ğōydum demiş.
 I/28/112 hāyır_ı çiçek de_ıl demiş yimeĝ_olcek demiş. mādem siz
 I/28/113 demiş görene_ıñizi, gelene_ıñizī nēyse beña ōret, ben_ıña
 I/28/114 göre hareket_ēdem demiş. kimi sevcen, kimi saycen. kime
 I/28/115 İtibar_etçen yoksa kime urdan sōna yañı iyi görüncim, kötü
 I/28/116 görüncem diye. ğocası annatmış, o da uña göre hareket_ēdmiş.
 I/28/117 ğızım süpügel falan, el süpürgesi falan yok. çādır de_ıl mi
 I/28/118 çalılādan bi tāne ğırarlāmışdı, ırıyı sü'pürdü mūdü oñu
 I/28/119 atıverimişdi, tekrar bi dā ğırā. çam pürçeyinden süpürgē, çalı
 I/28/120 odunnādan süpürge buymuşdu u zaman. eme çok gözöl
 I/28/121 yo_urtları olurmuşdu yayla yo_urdu. ayrannarı, ayran yayıķ

- I/28/122 dövrlemişdi böle. tabi bizim ebelēmiz dövdü.. dövmüş_öle de
- I/28/123 gine de ucundan yani gördüğ_unnarı. yo_urdu görardı
- I/28/124 yayıñ_çine böle böle sallıya sal.. söna yay düşerdi tereya_ı.
- I/28/125 unnarı çıkarırladı, çoğ ço.. bāzlama yapardı. bāzlama, yuğa. bu
- I/28/126 ya_ı şētdirem, çıkardam girerledi bazlamanı_çine sakırladı.
- I/28/127 hep öleyidi. ğavurma, yā, tereyağı, āyrıanı çoğ datlı olurdu,
- I/28/128 yayıñ_āyrıanı. böle biliyoz_ışde bunnarı gördüm ben. şimdiki
- I/28/129 yaşadımız_ışde şimdi çoÇuğla hep ni yapāsa. ben_onu biliyon.
- I/28/130 bişirdiğlēni pek fazla ğatılmıyon. yāni 'napçen ğatılıb. şeyi
- I/28/131 demessin, uya.. uycek ya uymēceg_u ne dērse ben_unnara hē
- I/28/132 derim. **Sİ: Onlar bilmiyor mu Yörük yemeklerini? PK: yō gine**
- I/28/133 görene_ımis_unnarı /.../ **PK: göbekli börek böle halk**
- I/28/134 toplanırladı olanı_evine, ğız_evine şē götçek, kınā şeyi, arabası
- I/28/135 gitçek. aman_urdan söna yük gözleme yapāla yapāla yıvarla onu
- I/28/136 bi de gözlemeleri böle ğıyārsın ma'ğarna hamuru gibi. te_öle
- I/28/137 ğoca teknelere doldurula, unnarı 'tekrar hamur yo_urusuñ, böle
- I/28/138 yazārsın, tepsini_çine ğorsun_üsdüne de gözlemeler
- I/28/139 onüñ_üsdüne bi ğapağ daha ğızārdırsın_una göbekli börek
- I/28/140 dērdik. üsdüne bölē hafifçe şēker görardı. halkı_öñüne böle
- I/28/141 misāfirlere sunardığ. /.../ **X: dā bağam sorceklēñ varsa sor ğızım.**
- I/28/142 **PK: başğa bi şey bilemem.**
- I/28/144 **Sİ: Ne oyunları oynuyordunuz çocukken? PK: biğ çocuğkán mi?**
- I/28/145 çizgi çizērdik. ip_at.. /.../ **PK: hē iki_pārça kiremit unnan böle**
- I/28/146 oynardığ. bi de met_ōynardığ. ğocā sopalāmız vardı, metleri
- I/28/147 vārdı buradan findırısın de_ü burıya getiri ārğasından bi vurusun
- I/28/148 sen_ō gider ğāli fırlar gider. bi dē ... cıñırdağ dērdik uña
- I/28/149 binērdim. yire gömerledi urdan ğocā_a_ıç şeyi de_ō mağasla
- I/28/150 gibi böle. onu da ortasına otutturula ērkeg, ğız ğı.. ūlan, olan
- I/28/151 hepsi. uña binerdiğ ğızım. bi de 'çamlara sancığ binmē gidērdim
- I/28/152 bayramlıda. /.../ **PK: hē. a şōle ortaya dire_ı dikerledi. bunu da**
- I/28/153 böle ğodular mı, iki 'taravına buraya biri biner, bu tarafa biri

I/28/154 biner. bi teg kömür göduğ_çine burā şeyiñ, gıcırdasın diye.
 I/28/155 çingir'dağ diyos ya. **Sİ: He, ses çıkarsın. PK:** döndükçe ses
 I/28/156 çıkarsın şimdiki sesler gibi de_çil. başğa bi şey yok gine. odun
 I/28/157 kömürünü, kömürü görsün bunun_çine döndükçē de gıcırda
 I/28/158 gıcırdağ gıcırdağ. õle. **X:** u da neşe veri. **PK:** hē. gelinnē, gızlā
 I/28/159 'bayá ordan sōna kendine güvenennē binerdi gızım. uña da çoğ
 I/28/160 bindik. unnāna. işde bu gadā başğa bi şey_çyok.

I/28/162 **Sİ: Kış için ne yapıyordunuz? PK:** ne gibi nābıyoğ? **Sİ: Yemek**
 I/28/163 **kışlık. Kışın yemek için. PK:** he gışlīmız bizim fasülyemiz va,
 I/28/164 patatesimiz va. biber kurudurduğ_ē. tarhāna. **Sİ: Hani tarhana,**
 I/28/165 **turşu neler yapıyordunuz kışın? PK:** gōcā fiçılara kırarıs
 I/28/166 turşuları. bölü evde. **Sİ: Ne turşusu yapıyorsunuz? PK:** tomatis,
 I/28/167 bübēř. içine havuş kōrdüğ. şimdik gine õlsa tā güzel_çolur gine de
 I/28/168 yapıyoğ yāni. görenēmiz dā unnarı turşulārıñ. dolu ğuru tar.. **Sİ:**
 I/28/169 **Tarhanayı nasıl yapıyorsunuz, herkes değişik yapıyor onu? PK:**
 I/28/170 yağ un tarāsı çıkdı şimdi biz_çun taranası bilmedik. buydāyi dövē
 I/28/171 dövē dibekde dövēdik. urdan sona toķmaķlāmız vārdı. taranalı,
 I/28/172 buydāyi dövē, ğabīnı çıkardırsın. unu de_çirmende, el
 I/28/173 de_çirmeninde çekerdik. unu savırısın, südüñ_çine şe_çyaparsın
 I/28/174 yañı bişirisin, yo_çurdunan ğatı yo_çurt unu güzēlcene yo_çurtlan
 I/28/175 yumura yumura ta.. şeyini de ğōruz_çine. mayasını da ğoruz. bi
 I/28/176 ğün yatar, ertesı ğün dōkērdi. ta bōle bōle yapardıķ taranaları
 I/28/177 ē_çAçığ ... bulğur da en_çaşşāmız üç kile. üç kile kaç teneke
 I/28/178 oluyo altı teneke mi? **X:** üç kile altı teneke, üç kere āltı on segiz
 I/28/179 yüz seksen kilo. **PK:** yüz_çseksen kilo emme bunu yīrdik hepsini.
 I/28/180 **X:** bi teneke otuz kilo.

I/28/182 **Sİ: Kalabalık mıydı sizin eviniz? PK:** bizim_çevimiz_çon sekiz
 I/28/183 nüfus. ğalabalıkdı. **Sİ: Maşallah. PK:** sōna biz hepimiz, üç gelin
 I/28/184 bi_çarada durduķ. e_çtabı ğayınnamız, ğayıntamı vārdı. iki
 I/28/185 sufra yapardıķ yağrum bis. emme nērde bişiriyoduķ yimekeri.

I/28/186 Pacalīņ yanıbaşına otur.. otdūmuz_eve yı_arsın bōle. burada
 I/28/187 yakārsın, urda yime_ı yaparsın. gözlemesini yaparsın, böre_ıni
 I/28/188 yaparsın, yime_ıni yapar. şu ğadār tencerede pilav yaparsın.
 I/28/189 bulğur pilavı. ğatarsın_ıçine tereya_ını, ordan so..
 I/28/190 dōkersin_ortıya, turşusunu /.../ bī çanağda yiriz_ōle şimdi
 I/28/191 azcığ_azcığ_ğoyup da şey_olmayı yimeyez. eme bereketi urda
 I/28/192 olurmuş. eveli ōle dērlēdi. unū turşusunnan, āyranınnan,
 I/28/193 yo_urdunan, sovanınnan her şeyinnen yirdig_onu ama çoğ datlı
 I/28/194 yirdik, şimdik yoğ_ğızım tadī ōle.

I/28/196 **Sİ: Yufka ekmek yapıyor muydunuz? PK:** yūka yapıyoduk, bōle
 I/28/197 bōle yūkalalar dağā_halā şimdik bile. **X:** yaparız. **PK:** ramazana
 I/28/198 ha.. yūkamız ādetdir. bōle bōle yūkaları yaparla, unnarı 'tavlarsın.
 I/28/199 yirsin. döner yūka böre_ı yaparsın. eveli yūka böre_ıne pek şey
 I/28/200 bulamazdığ. yani ekşimik felān. ğatıķı deperdin derilere bōle şey.
 I/28/201 ğatıķ tuļūlū derdin. undan içine sērpersin, biz pek
 I/28/202 ço_uduğ_az_ōle yukáynen şey_yapman. en_aşşā on beş dāne
 I/28/203 yukayı bōle üst_üste tepizümüz de bōle ğocamandı. bi 'tepsi
 I/28/204 yaparsın, bi altını ğızārdır, bi de üsdünü ğızardırsın. ğoycañ_ı
 I/28/205 bis_sürü ĩsanıñ_öñüne. **X:** kalabalıķda nası yinilir. **PK:** he pek
 I/28/206 datlı yinirdi. /.../ **XX:** tavlamağ diyo ya, annıyo musun
 I/28/207 dedīnden? yok, üssü sārķıyo bōle yumuşuyo. **PK:** ğuru. **XX:** ğuru
 I/28/208 yufğañıñ. oña tavlamağ diyo. **Sİ: Sulamak diyoruz biz de. Biz de**
 I/28/209 **yapıyoruz yufka ekmek ama biz büyük yapıyoruz. PK:**
 I/28/210 şey_yuğaları. **Sİ: Daha büyük. PK:** bizim de böyüg ğızım bōle
 I/28/211 bōle saçlāmız va, dá orada saçı da duruyo dā. há bōle. **X:** 'şöyle
 I/28/212 vadır gene bōle oluyo. **PK:** oluyo oluyo. **Sİ: İşte o kadardır**
 I/28/213 **herhalde. PK:** u da ōledir_o ğadardır. 'ufağ de_ıı. unu da ōle
 I/28/214 yapıp yiyoduğ_ğızım. emme bi bizim de_ıl, 'herkes bi_arada
 I/28/215 duruyodu eveli. bōle urdan sōna gelin gelceg de kenđimden_ayrı
 I/28/216 ğoyem, biz_ınu bilmiyoduğ. on sekiz nüfus büyük ğızlāmız
 I/28/217 büyüdü. biz 'ayrıldığ_unnar_ğemen gelin_ıtdik. u ğadar

I/28/218 ğalabalığdıķ. ne bileyİM ben_ niye gelmişiz ğalabalın_ ğine. **Sİ:**

I/28/219 **Güzel deĝil miydi ama? PK:** çoĝ_ güzel çoĝ_ eyi geĝiniyoduķ

I/28/220 hebimize gözēldi. muhabbeti de datlıdı. geĝimi de datlıdı. yime

I/28/221 işme de datlıdı ĝızım. Şimdi biz ũlkünen_ oturuyoş **X:** u_ uņa

I/28/222 baķıyoy, u saņa baķıyo öle işde. **PK:** yisēz mi, yimesēz mi? öle

I/28/223 hiş dadı da yoķ, ĝıymeti de yoķ. /.../

I/28/225 **Sİ: Ne yapıyordunuz ramazanda eskiden? PK:** biz_ āvlıya

I/28/226 cāminiņ_ öņüne ĝocā fırınımız vādır. Şey fırını. 'kōmürü yaniyi

I/28/227 urtada. bōle amān a_ ĝuzum_ işde emme cāmiler de ço_ u cemā..

I/28/228 cemāt ço_ uđū. bugün_ urda ne ... bir Őeye loķum yaparsın,

I/28/229 kimisi iĝi pēnirli yapar, kimi haşheşli yapar, kimisi boş yapar

I/28/230 dōkersin yo_ urdu ũsdüne. ĝocā tepsilēde. cāminiņ_ öņüne

I/28/231 yollarsın. ezan oķundu mūdu namaz ĝılmadan_ önce bi erkeĝlē

I/28/232 iftarı unnarı yirlēdi. undan so.. namazlānı ĝılar, eve gelirler_ biz de

I/28/233 unnarı beklērdik. eve gelcekdi erkekle yimek yicēdik. **Sİ: Siz niye**

I/28/234 **yemiyorsunuz, onlar orada yiyor? PK:** unna iftarlık yā ĝızım birer

I/28/235 loķum yimeye doyarlar mı? yimeklē, sofralāmız hazır. **Sİ: He,**

I/28/236 **evde bir daha yiyorlar. PK:** tabī evde.. unu 'iftarlık_ Şimdik

I/28/237 hurmāylen_ 'aĝıyolā ya biz_ u_ zaman bōle loķumu. bilmiyoy ĝi.

I/28/238 /.../ **PK:** otururlardı cāmiden ĝıĝdılā mīdı, cāmi odası olurdu.

I/28/239 sohbet_ olurdu, Şimdiki gibi ĝāve de_ il. urdan sonā dinī sohbetlē

I/28/240 yapārdı hocala. eve gelirlēdi_ işde az yatdın mıdı ikide safura

I/28/241 ĝalķcek. hele benim bubam vārdı, allah_ rāmet_ eylesin geldi mīdi

I/28/242 illā ki bi hoşaf tası, hoŐafı tasına. bi de Şu ĝadā bōre yir, unu yīrdi

I/28/243 undan sōna yatārdı. safura āyrı yimēķ. **Sİ: Siz sürekli yemek**

I/28/244 **yiyormuŐsunuz. PK:** sürekli. yāv ara ö_ ünnerimiz çoĝdu da u

I/28/245 zamannar ŐiŐirmiyodu bōle Şey gibi olmuyodu. baķ de don ŐiŐdi

I/28/246 mi bōle oluyo. u zaman_ öle olunmuyodu 'herkez.. bōle

I/28/247 incē_ incik, tī gibi, fidan gibi. yidiklēni yaķıyola mīdı vūcutları?

I/28/248 nasıl bilmem. **X:** ĝalıŐmaķ çoĝ_ ĝızım Şimdi her Şey modern. **PK:**

I/28/249 biz burda harmana geliyōdu bu ramazan. safur_ ekmēni yidi mīdi

- I/28/250 herkes sapa gidiyodu. u zamannar bõle motur falan da yoğdú
- I/28/251 hep araba, at arabası. /.../ **XX**: siz sâhurda ne pişiriyoduñuz?
- I/28/252 **PK**: biz mi? **XX**: gözlemeyi falan. **PK**: göz.. gözlemeyi illâ ki bu
- I/28/253 her zaman yalı yapılcek. ordan sōna gözlemi yaparsın. bi de ũ
- I/28/254 bulğur 'pilavını bişirisin. **Sİ**: **Sahurda?** **PK**: safurda ya. hoşafını
- I/28/255 görsun, her allahın günü u yalı yincek. ... e ğızım āşama ğada
- I/28/256 hep çalışıyoz tabi yincek hep toğ tutcek. yoksa biz şimdik bi
- I/28/257 yımirtā, zeytin pēnirden, çāy işde bū ... ğızım. babannem
- I/28/258 rahmetlik derığı amān pilav aşının toklū u dedi dolâşır gelir,
- I/28/259 af edersin boğlū dērdi. õle dērdi. yañı illâ ki yalı yıcez,
- I/28/260 hamır işi yıcez gi ğuvvetli oluncek. şimdi emme şu ğadāciğ
- I/28/261 çocuğlāmız oruş tutuyodu. şimdik ay biz harmangil de oruş mu
- I/28/262 olur, ışcağda dutulur mu. ğocá ğocá adamlā bile dutmeyola. içip
- I/28/263 geziyolā ciğaralānı. gözleñinden ğavur bile çocūna ēkmek vemiş
- I/28/264 de to bi vurmuş eve giriye müslümannār seni görüyo
- I/28/265 gösdertmeyin dēye demiş. şimdikinner bizim gösderdiyola hı
- I/28/266 gösderiyolā bize. biz bunnarı yaşadığ yāyrum.

TEPEBAŞI – Yusuf lar

Kaynak : Ümmühan Yavuz, 60, ilkokul
Derleyen : Songül İlbaş, Fatih Doğru
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, köy tarihi, köy hayatı, masal

I/29/01 **Sİ: Adın neydi? ÜY:** adım ümmühan yavuz. hacı ümmühan
I/29/02 yavuz. **Sİ: Ümmühan teyze. ÜY:** bu sene atmış yaşındeyin, atmış
I/29/03 yaşına girdim. **Sİ: Maşallah. Okula gittin mi? ÜY:** tabi. beşe
I/29/04 ğadar, beşi bitirdik undan sōna orman fakültesini bitirdim. orman
I/29/05 fakültesini bitirdiğ undan sōra da. u zamandır, bu
I/29/06 zamandır işde hayat devām ediyor yāni. ömür dediğ bu ğadar
I/29/07 kısa, yarın bi bakmışıñ bi varmış, bi yokmuş olūr biter. öle yāni
I/29/08 bizimki. sizinki nasıl bakām biráz da sizden bāsedem undan
I/29/09 sona yavaş yavaş konuya girem. **FD: Biz işte köyleri geziyoruz.**
I/29/10 **ÜY:** köyleri geziyoñuz. okuyoñuz mu hālā talebe misiñis? **FD:**
I/29/11 **Bir taraftan okuyoruz, bir taraftan çalışıyoruz üniversitede. ÜY:**
I/29/12 şindi biz zē.. kaç sene oldu, dört beş sene oldu. bōle bi
I/29/13 arkadaşımızıñ kıızı vardı hanım, ğız istanbulda okuyodu
I/29/14 üniversite. vazīfesi şeymiş, purodōktör mü diyoñuz né televizyon,
I/29/15 çekimcilig işde. öle okulunuñ bölümü herħalde. baña ğeldiler,
I/29/16 bizim dernēmiz vardı, yörükler derne ği. ertürulğazi dernē ği,
I/29/17 esgişehırde oturuyoz biz esas da bura da yāzlımız. /.../ **ÜY:**
I/29/18 undan sōna işde bizi tārif etmişler nise geldi arkadaş. u da
I/29/19 tanıdıklādan. e nōlcek bōle bōle bi dūn çekicez bis. dūn çekimi
I/29/20 yapçes. işde okulā sunum yapçek ondan sōra ders olarak. bu
I/29/21 bēnirse bu sefer bitirceg okulu. iyi peki nasıl olcek, işde nası
I/29/22 başlēcak bayā bunnar purogram yapmışlar, köylere gitmişle.
I/29/23 undan sona annatdılā durumu gelin alcez yāni köy dūnü yapçes.
I/29/24 filimiñ adı da şey beşik kertmesi. yañı esgiden yapılan bi dūn
I/29/25 şeysi. esgiden şindi tā çocukke beşik kertmesi oluyo, bōyüklē

I/29/26 oña devam ettiriyo büyüyünce de olannan ğıs sen unu isder
I/29/27 misin, sever misin, bēnir misin falan yok. o söz devām ediyö
I/29/28 aynı söz, evlendiriyöla. olan dá istanbulda okuyyo
I/29/29 mü endis olmuş, ğıs kōde ğalmış. yāni bu beşigden çığığdan
I/29/30 sōra ğaderiñ nereyē sürcek belli de il ki. kōde mi ğalceñ, kente
I/29/31 mi gitceñ? nise uzatıyom ben, özetini yapām biraz da. **FD: Daha**
I/29/32 **iyi, hiç şey değil. ÜY:** biraz işde açılalım yavaş yavaş yāni
I/29/33 konuya girmek için. ondan sōra durumu örendik bis. orda onnar
I/29/34 çekim yapıyöla işde konu beşik kertmesi. tabi istanbulda
I/29/35 okurkán olan üniversiteyi bitiresiye ğadar hayli yaşı var. orda
I/29/36 başğa bi sevgilisi ölmüş. ğız da ğaribim onu bekleyö devamlı
I/29/37 gelecek diye sōra geliyö olan izine bunnar dūn yapıyöla ama
I/29/38 olan işdemiyon da deyemiyo, isdiyön da deyemiyo, seviyon da
I/29/39 diyemiyo. ondan sora bür sürü bi olaylar işde çeyis falan asıldı,
I/29/40 ev süslendi esgi usule ğöre. ondan sōra dūn aldık, gelin aldık.
I/29/41 dūn türküleri sölendi ondan sōra bizde bi ādet vā işde gelin
I/29/42 gelince çevirme denir, yāni gelin oraya alışdırma. üle halka
I/29/43 olurus, hem halay çekeris hem gelinden çekmek çevrilir
I/29/44 bereket ösun diye. yeñi fırından çıkmış çekmek undan sōra
I/29/45 yengeleri olur zāten geliniñ. onnar bölerler, bi bilmiş yāni ileri
I/29/46 görüñlü kadın da unū şey okur ihlas çevirir geliniñ edirāfında,
I/29/47 herkese daddırıs. dişin işsızlamasın, bereketi geliniñ bereketi
I/29/48 ösun diye velhāsıl kelam, undan sōra bız hep öle yapığ. çekim
I/29/49 yapığ ğız da güzel ölmüş. bak isterim sidisini dedim. baña
I/29/50 gönderceksin, tamam dedi. undan sōra birincilikle bitirdi oñulu
I/29/51 şindi istanbulda. purodökdör görevi yapıyo. yani öle bi filim
I/29/52 çekdik. baya yatğınız bu işlere. seniñ annēceñ. siz niyetli
I/29/53 misiniz, ğarınınız aç mı? **FD: Niyetliyiz teyze sağol. ÜY:** allah
I/29/54 kabul eñsin. de ilseñiz hemen bi şeyler ikrām edem. **Sİ:**
I/29/55 **Sağol. FD: Teşekkürler.**

I/29/57 **ÜY:** ha şindi gelelim konumuzā. sizi biraz oyalıyom ama

I/29/58 kusura bakmayın. **FD: Yok estağfurullah. ÜY:** ben yavaş yavaş
I/29/59 konuşay girelim diye. onun için annatıyom. ha şimdi
I/29/60 sis söyleyin, soru ben annadan. bildim gadarıyla. **FD: Sen**
I/29/61 **doğma büyüme bu köylüsün değil mi teyze? ÜY:** evet. döma
I/29/62 büyüme bu kölüüm. annem başga köyden gelme almışla, babam
I/29/63 bu kölü. ben de bu köde gelin oldum. amcayla isdivac etdik,
I/29/64 çocuklarımız oldu işde falan filan. hayat devam. şimdi kuruluş
I/29/65 tarihini ben bilemiyon aklımdan geçti de. şimdi köyün kuruluşu e
I/29/66 iki kardeşden oluşma. ilk önce osmanından ayrılyola,
I/29/67 domanişda yaylak yapıyola. biz esas karageçili yörüs. 'aşret bölü.
I/29/68 orda domanişda yaylakda duruluyo, ondan söra isdanbulnan
I/29/69 çok iltibatlı beylenen. osmanı beylenen. ordan haber
I/29/70 gönderiyola savaş başleyo. savaş başla ince diyolar ki ardig
I/29/71 yaylakları bırakın, yerleşik yerlere geçin. undan söra domaniç
I/29/72 yaylasından geliyo bizim dedelēmiz burá. burdalāmış ordan
I/29/73 da lıyo. bi kısmı aydına gidiyo, bi kısmı buraya geliyo, bi kısmı
I/29/74 işde kütahyaya gidiyo a.. bölünüyo yani amcalā dayılā. bizim iki
I/29/75 gârdeş gēlmiş. ilk gelenne babaları ali. undan söra iki olan gârdeş.
I/29/76 yusufnan **FD: Turgut. ÜY:** turgut ayrı. bizim buraya gelenne. u
I/29/77 turgut dā başga unnā da aynı kavimden bölünmüş de o turgut,
I/29/78 turgutları alıyo. undan söra biri de yusuf gârdeşi mēmet. ya
I/29/79 da sülēyman unun ben u tarafınkı pek bilemiyon. bizim tarafı
I/29/80 biliyon. şimdi köy iki taraf bizim, iki gârdeşden ayrıılma. ondan
I/29/81 söra ali dede geliyo burayē. babaları haçca gidiyo. unnā dā
I/29/82 ordáyke urda mektup daşıyola işde. bi çiftlik alcákke, yerleşekle.
I/29/83 bi turgutlar çiftli var, bi yusuflar çiftli. ama o zaman yusuflar de il
I/29/84 tabi adı. undan söra babalāna mektup yazıyola, soruyola.
I/29/85 turgutları mı alam, yusuflar çiftli mi işde hangi çiftli alam? sulu
I/29/86 çiftlik, guru çiftlik o zaman. adı yok dā. ondan söra babaları
I/29/87 mektup yazıyo, orayı guru çiftli almayın, sulu çiftli alın diyolar.
I/29/88 bizim de köyün ortasından burdan dere geçiyo, şurda de irmen
I/29/89 var. ilerde de irmen yeri var. **FD: Şimdi işlemiyor değil mi**

I/29/90 **değirmen?** ÜY: şindi işlemyo, kākmyş_artık yıkılmış. bizim
I/29/91 çocuklūmuzda taşları vardı sāde biraz hatırlıyoz biz. nīse burayı
I/29/92 alıyola. alıyola ilk_önce ismini aqçın göyuyola. şu karşıda innē
I/29/93 var_ışde. kayalık va. oña göre adı aqçın. bayā bi tārih aqçın
I/29/94 sürüyo. **FD: Akça, in. ÜY:** aqça in. evet_öle geçiyo. ondan sōra
I/29/95 dedeniñ_ismi yusuf_öldü için tekrar yusuflar_oluyo.
I/29/96 yusuflar_olarak. ondan sōra yerleşiliyo işde. öbür kardeş dē
I/29/97 öteyē, öte yağa beri yağa halā bizim devām_eder, birazlık
I/29/98 vardır. şindi iki gārdeş bile olsa allah ayrı ayrı yaratmış tabī ki, bi
I/29/99 kısım dahā çok aqıllı ve o şeylidir, böle oturaklıdır bi kısmı biraz
I/29/100 dā havā_ıdır. u zamandan_u zamānda öte yaqalılar beri yaqalılar
I/29/101 denir bizim. iki gārdeş ev yapıyo, gonaq yapıyola işde. undan
I/29/102 sōra yerleşim. bi dā ordan_ürüyo. yusuflar köyü olarak. öle dahā
I/29/103 başğa. ğuruluşu öle. **FD: Güzel. ÜY:** andan sōra urdan dere
I/29/104 geçiyo şu tepeniñ_arkasında da tārılāmız var. ova olarak. u
I/29/105 tarafda ovamız var, tarılāmıs hep bu tarafda. bu tarafda da
I/29/106 da_ımız var_ışde. su bu dādan çıkıyo, içme suyumus. ē bu
I/29/107 da_ıñ_ismi şey tülüce da_ı. **X:** yok. **ÜY:** bozdā. **X:** aqğün, aq..
I/29/108 aqyār. **ÜY:** aqyer ā_arka taraf. şırıya ne deniyo, öñ tarafa? **X:**
I/29/109 ğocadüs. **ÜY:** ğocadüs, tülüce. **X:** tülüce ... **ÜY:** tülüce şu dā mı?
I/29/110 **X:** hē. **ÜY:** şu da_ıñ_adı tülüce de mi? **X:** bu ğocadüz mevki,
I/29/111 mevki mevki ayrılmış derle. **ÜY:** şu tarafda da tekke de.. şeyi var
I/29/112 dōrū var. o darav merā bizim_ışde. bütün_urda hayvancılık
I/29/113 yapıyolāmış_önce sōra tabī zamanna de_ışmiş. ondan sōra öküz,
I/29/114 at dērken tırağdöre dönmüş, şindi artık ĩce sanāyileşdi. şindi de
I/29/115 şu_anda belediyeye girdi, istimplak_oldu bazı yerle ĩmara girdi,
I/29/116 ardığ mahalle olarak geçiyo. kōlükden çıkıdı. yāni. otobüs geliyo
I/29/117 günde üş_dört defa, minibüs geliyo. şehĳre de yaqın. esgiden de
I/29/118 dedelēmiz derdi gi bize aqlıñızda ğāsın derledi. köyün şehire
I/29/119 yaqını, ātıñ yere yaqını, āvradıñ da ere yaqını maqbūldür derledi.
I/29/120 **FD: Köyün şehire yakını. ÜY:** şehĳre yakını. **FD: Atın? ÜY:** yere
I/29/121 yaqını. avradıñ da ere yaqını maqbūldür. **FD: Bak bunu yazalım**

I/29/122 **biz bunu güzel.** ÜY: heh, bu yazılcek bi_şey di mi? **FD: Tabi**
 I/29/123 bunu kaydedelim. **X:** defder galem getirem mi? **FD: Yok yok,**
 I/29/124 **kafama yazdım ben. Yazdım yazdım kafama.** ÜY: böyle esgilēden
 I/29/125 çok şeylēmiz var bizim, böyle esgi dedelēmizden,
 I/29/126 ninelēmizden_aldımız şeyler. **X:** bilgiler. **ÜY:** böyle bilgilē
 I/29/127 ondan sōra onnāñ şeylerīnnen devām_ediyo. dā ōle pek çok
 I/29/128 temsilli laflāmız vardır bizim. **FD: Ne var aklına gelen var mı**
 I/29/129 **şimdi böyle?** ÜY: şu_anda mevzūla olsa aklıma gelir de. ōle
 I/29/130 hēr şeyimis_özümüz böyle şeylidir yāni temsil, temsillidir. ōle.
 I/29/131 yörüklē_esgiden böyle çadırlarda gezerlermiş de bōz_çurda
 I/29/132 sormuşla ğurt da çok tabi sürünü_öldü yerde mıtla_ka ğurt da
 I/29/133 var. bu sene yörükle nerde yaylēccek demişle. bilmiyon demiş,
 I/29/134 yörüklere bālı benim başım demiş boz_çurt. yörükle hangı yaylada
 I/29/135 yaylarsa ben de ordayın demiş. yāni o_ña benzer bir sürü şeylēmiz
 I/29/136 var, temsillēmiz var da şu_anda şindi bi_anda aklıma gēlmiyo.
 I/29/137 laf, konu olsa hemen gelir.

I/29/139 **FD: Dedeler, nineler o zaman sana masal da anlatıyordur teyze?**
 I/29/140 **Masal da bilirsın sen.** ÜY: tabī annatım ben ge_çen sene biri geldi
 I/29/141 üniversīteden de. **FD: Bize de anlat o zaman.** ÜY: ōle masallar
 I/29/142 yāni. **FD: Tabi tabi biz de isteriz.** ÜY: esgiden_oturdu_ğ mu böyle
 I/29/143 işde televizon yok. bizim_evimiz şurda kızlık_evimis. dā ö_ñce
 I/29/144 cāminin_üs yanında ğona_ğları varmış_ō dedelen āltı üstlü böyle
 I/29/145 hep sülāle sülāle belli. bizim sülālemiz hacellē sülālesi.
 I/29/146 amcangili_ğ sülālesi gene unnā aynı ğardeşlerden_ayırılma da
 I/29/147 hacı_bekirlē sülālesi, aşşā_ķınnā sülālesi vardır. undan sōna
 I/29/148 ğoca_mustavalā denir böyle hep bi la_ğapları vādır köyü_ğ.
 I/29/149 ğoca_pelivannā derle. bizim_evimiz_urdāydi aşşāda üş dōrt
 I/29/150 ğardeşmiş_unnā işde_ō yusuf dedenin_ōlannarı. ora hepsi böyle
 I/29/151 bölüp bölüp ğona_ğ yapmışlā, dere kenarına bā_çe yapmışla. bu
 I/29/152 darafdeginner_acı_ğ ğırlara dōru. vermişlē yāni. şindi o çocu_ğ
 I/29/153 gēldi böyle sordu da ders yap_cekmiş tabi üniversītede de masal

I/29/154 soruyē ʿesgilēden ya çok var da aqlımızda da ğālmıyo, artık biz
 I/29/155 de yavaş yavaş yaşlanmā başladık. torunnā gelir benim şindi
 I/29/156 akşam ʿoldu mu babanne televizona bakmayam, oturam bugün
 I/29/157 sen bize bi annat üle yatarlā dizlēme ikisi de. **FD: Ne güzel ya.**
 I/29/158 **ÜY:** ıdın sora annatırım ben ʿunnara ʿartığ uyumazla. burda bi
 I/29/159 güzel mu ʿabbet ʿederiz, ğonuşuruz, annatırız undan sōna
 I/29/160 giderle. o ʿocuğ ğēldi ʿişde abla dedi, hiş dedi televizona
 I/29/161 çıkmıyan ondan sora bōle ortalığda bilinmeyen dedi bi
 I/29/162 masal ʿannat sen bize dedi. **FD: Çok güzel. ÜY:** ben ders yapcen
 I/29/163 dedi, üniversitede ʿdedi şeye ğoycen dedi. iyi annatdım, hacı nēyi
 I/29/164 annatdım ben ʿuņa o zaman aqlımdēdi. sen de vārdıñ dē mi ...
 I/29/165 annatdık. **X:** o ʿzaman benim ğafa yerinde yōdu. **ÜY:** hē,
 I/29/166 öñünden mi soñundan mı olanı annatdım. bayā işde ağlımda
 I/29/167 ğalan bi ʿkaçı va. /.../ **ÜY:** iy gelelim ʿonuya. **Sİ: Masala. ÜY:**
 I/29/168 masala, masal ʿannatcāz şindi. hangini annatam size. hörü ğızını
 I/29/169 annatam. hörü ğızı vārmış ʿesgiden. bōle zengin kōde babası
 I/29/170 āmış. esgiden ʿōle olurmuş ya. ğonağlā olurmuş bōle zenginñēn
 I/29/171 belli yerleri olurmuş. adamıñ çoğ zenginmiş bōle, 'çevre de çok,
 I/29/172 geleni gideni. evleriñ ʿöñüne bōle ğonağlān ʿöñüne taş
 I/29/173 yaparlāmış misāfir ʿiçin. misāfir gelir ʿuriya otururmuş, urdan nī
 I/29/174 şeysi varsa arzūsu meselā isde ʿi söylermiş. bey de çıkar
 I/29/175 onuñ ʿisde ʿine göre onu gerçekleştirmiş. nisē gel ʿolmuş,
 I/29/176 git ʿolmuş bunnar haçça gitçeg ʿolmuşlā. ğızları da yetişgin ğız,
 I/29/177 genç. olanı götceklē, ğızı götüremiyola hacıya. acaba kime
 I/29/178 bıraksağ diyolāmış. dayısına bıraksağ bi ʿşey ʿolur, laf ʿolur.
 I/29/179 emmisine bıraksağ işde ölu var şōle olur, bōle olur meselā.
 I/29/180 bırakamıyolāmış. ondan sōra eñ ʿeyisi köyüñ hocası dōru demişle
 I/29/181 hoca ya dürüsdür. hocaysa dürüs mü o da insan. unuñ şeytanı yok
 I/29/182 mu? hocaya birağmā ğarar vermişlē bunnā şindi. ondan sōra
 I/29/183 birağmā ğarar veriyola, kendileri hazırlanıyola. ğızı eve
 I/29/184 birağıyola. biz ʿişde hocaya tembi ʿetdik seniñ yemēni getircek
 I/29/185 biz gelesiye saña bakcek. esgiden de altı ayda geliyomuş hacılā.

I/29/186 deveyle gidiliyo, o zaman tabi. şindiki gibi uçak de, il üç sātde
 I/29/187 gitcek. ondan sōra nēyse ğızı bırakıyolā. hoca geliye, gidiye her
 I/29/188 gün ğapınıñ, öñünde açmıyo ğız ğapī. ğapınıñ, öñüne yemēni
 I/29/189 bırakıyo hoca gitdiden sōra yemēni alıyo, yīyo. bōle günñe
 I/29/190 devam, etmiş, bi gün nası oldūsa yemē alırķa dā serçe barmāni
 I/29/191 görüyo ğızınıñ hoca vuruluyo ğıza. dā kendini görmeden
 I/29/192 aşık oluyō. şindi başlıyo bu fitnelig peşine. ben bu ğızı
 I/29/193 nası, olsa da ğandırsam, nası işde görebilsem. bi tāne cadı ğarı
 I/29/194 buluyo. sen diyo bōle bōle diyo annatıyo durumu, bu ğızı ğandır
 I/29/195 baña işde berāber, olalım. iyi ben ğandırırın diyo cadı ğarı.
 I/29/196 geliyo ğıza sōlüyo işde ğızım, işde anangil gideli e, üç ay oldu,
 I/29/197 beş ay oldu nise ben seni hamama götürēn diyo ğıza şimdi.
 I/29/198 ğandırıyo, ğızı alıyo tamam diyo ğız da inanıyo tabi ne bilsin
 I/29/199 sābi. bōçasını hazırlıyo, hamama götürüyo. başdan da hamama
 I/29/200 hocayı ğoyuyo ğadın. ğıs hamama girince üstünden kitleyi
 I/29/201 ğaçıyo. ğız bi girse hoca oturup duru hamamda. baķıyo şindi
 I/29/202 nāpçeni şaşırıyo. dur diyo ben bunu bi ıslateyñ, ĩce dēyo ondan
 I/29/203 sōra tamam diyo sen beni bekliyoñ, ben geldim diyo ben seni
 I/29/204 bi, öñce bī yıķayem diyo abdeslenem diyo. ondan sōra yıķıyo
 I/29/205 şimdi hocayı ĩce köpürdüyo, sabunnuyo. sabunnayınca gözü de
 I/29/206 tabi yanıyo hocanıñ. taķınyayı aliveriyo, hocayı ĩce bi
 I/29/207 dövüyo, orda ıslatıyo bayıldıncayā ķada. bayıldıyo ordan ğız
 I/29/208 ğaçıyo. ğaçıyo emme şindi hoca tabi şeyine, emeline ulaşamadı.
 I/29/209 dediğodu çıkarıyo, hörü ğızı ğēldi, bennen berāber, oldu işde
 I/29/210 bōle yaptı, şōle yaptı. ğız ğapī kitliyo artık bi dā kimseye
 I/29/211 açmēyo. dediğodu yayılıyo köyē, yayılıyo amma ta hacıya ğadar
 I/29/212 gidiyo dediğodu, uzanıyo. ordan şindi anne baba duyuncu bunu
 I/29/213 tabī, çoğ kötü oluyola. nāpçez, nītçez biz köye nası varcez,
 I/29/214 ālemin yüzüne nası baķçes. o ğızı diyola olan ğardeşlēne sen git,
 I/29/215 atnan. al, götür dağa kes, gömlēni de ğana bula bize geti diyola,
 I/29/216 biz başğa türlü köye giremeyis. yāni o bize yüz ğarası oldu,
 I/29/217 aslında ğızınıñ suçu yok, ama. esgiden şindiki gibi mākeme yok,

- I/29/218 şey_çyok. ordan sōra nise peki dēyo_olan geliyō atnan
- I/29/219 memlekete. olanıñ da mühür ğaşlı yüzü var. parma_nda belli.
- I/29/220 kapī çalıyo, açmıyo ğıs. ğardeşim bağ ben geldim ğapī aş diyo
- I/29/221 gene açmıyo, neden_çmıyoñ? bi kere aşdım diyo düşmanı
- I/29/222 öldüm bi dā ben açmamaya yeminliyin diyo ğıs. ğardeşim bağ
- I/29/223 inanmıyoñ mu dēyo, sōna yüzünü gösderiyo. yüzü gösderince
- I/29/224 ğız_çayıō ğapī. sarılıyola ğardeşinnen bunnā. ondan sōra
- I/29/225 annatıyo işde ğız durumları. annem, babam bōle bōle dedi ben
- I/29/226 seni kesicen. olur ğardeşim diyō öleyse diyo yazımıs, kes. ondan
- I/29/227 sōra tamam diyo ama diyo ben seni ğıyamam kesmē diyū. bi tāne
- I/29/228 tavuğ buluyo, ğara tavuğ unu alıyola, ğızı da alıyo dā götürüyo.
- I/29/229 dā götürüyo, orda tavū kesiyo, gömle_ini de ğana bolūyo ğızı da
- I/29/230 orda bi çeşmeniñ başına bırakıyū. bi āç varmış, ğız_āca çıkıyo.
- I/29/231 ordan sōra artıķ_orda ne_ıııyo, ne_ıııyo ğardeşi ğoyup gidiyō,
- I/29/232 götürüyo. anasıgil memlekete geliyola. ğız_urda işde kendi
- I/29/233 kendine bi_şeylē buluyo, yīyo içiyo. o_arada da başğa bi ülkeniñ
- I/29/234 ölu, bey_ölu var ava çıkıyo. ava çıkıyo ondan sōra geliyo
- I/29/235 çeşmeden_ıatını suluyo. akşam bōle ayıñ_on dördü. şindi
- I/29/236 çeşmeden suyu içiyo ahırdan_ıat hemen kişniyo hī diyo yukarı
- I/29/237 bağıyo. heb_bağıyo ğızıñ şeyini görüyo_orda hayālini görüyo
- I/29/238 suda. ğızı görünce at içmiyo suyu. şindi olan diyo ku niye
- I/29/239 içmiyo bu acaba bi de ben bağāyen bu suda var, bağ.. ğızı görüyo.
- I/29/240 undan sora bağsa ki yoğarda ayıñ_on dördü gibi bi ğıs parım
- I/29/241 parım parlıyo. undan sōra ěn diyo, gel diyo ğıza işde ğız gene
- I/29/242 ěnmiyo, ğız ğāli tōybeli ěner mi aşşaya? ondan sōra gel diyo ben
- I/29/243 seni memleketime götürem burda nīyip, nīçiyon sen, nası yaşıyon
- I/29/244 dēyo. o_suñ diyo ben duruyom diyo. ordan sora gidiyo emme bey
- I/29/245 akılı ğızda ğalıyo. ğıza tağılıyo akılı şimdi. nāpsam, nē_ıııyo o
- I/29/246 da bi ğadın buluyo, ğoca ğarılā çok ğurnaz_olur. ondan sōra
- I/29/247 ğandırmayı bilirlē iñsanı adamı da ğandıırıla, ğarıyı da ğandıırıla.
- I/29/248 gel diyo ben seni götüren. getiriyo şindi ācın_ıaltına, oturuyo.
- I/29/249 sacā getiriyo, saç getiriyo güya gözleme yapçek, yörüklēde

- I/29/250 âdetdir gözleme. ondan sona sacâyı ters göyuyö, sacı ters göyuyo.
- I/29/251 gözlêne de biraz soğan sürüyo, taqlit yapıyo şindi â görmüyomuş
- I/29/252 gözleşim göya. ğız da yoşardan_onu görüyo. ninē diyo, nāpıyoñ
- I/29/253 diyo ğızım diyo acıĝ azıķ yapēn dedim_ışde gözleme yapcen.
- I/29/254 unnan_ūrařıyon diyo. ē sacı ters ğöyduñ, sacâyı ters ğuduñ diyū.
- I/29/255 ah yayşum gözüm görmüyo, bilemedim diyē gel sen_in de diyo
- I/29/256 bi ğoyver diyo şimdi. bu esnāda da bey_ōlu ācıñ_ardına
- I/29/257 saklanıyo. ondan sōra ğız_ıniyo sacâyı düzeldiyo, sacı düzeldiyo
- I/29/258 tam geri çıkçē sırada bey dutıyo bunu. ordan_atınıñ terkesine
- I/29/259 atıyo hadi götürüyo memleketine. oraya gidiyo ārtıĝ_ĝaderim
- I/29/260 herħalde diyo ğıs. orda beyinen_evleniyolā. üř tāne çocū oluyo,
- I/29/261 şimdi hic_evden çıkımıyo ğıs. dā ğızı dā ğızı adını falan
- I/29/262 bilmiyola. adı hörüymüş_aslında ama kimse bilmiyö_ō da
- I/29/263 sōlemiyo. her gün gidiyo bey, ata biniyo bi yerlere gidiyo. yā
- I/29/264 diyo, bu diyö anası babası yoķ mu acabā diyo, nerden geldi diyö
- I/29/265 merāk_ediyo. ben diyo b_ğün dinniyem baķam bunu diyo, ēvde
- I/29/266 kendi kendine nāpıyo diyo. şindi çocūnu ğundaĝlıyo, sallıyo,
- I/29/267 ninni çekiyo. ninni çekerken ondan sōra sōlüyo şindi. ninni ninni
- I/29/268 ninnisine selām_eder dayısına, hacı dayıñ hacıdan gēldi hacı
- I/29/269 poçusuna ellere ğāldı diyo. şimdi âdetdir bizde hacıdan geldi mi
- I/29/270 böyle yiyennere poçu dā_ıdır. hacıdan getirilir_ipek saf_ipek.
- I/29/271 şindi ğālmadı artıĝ da o zamana göre. şindi đē başĝa türlü var tabi.
- I/29/272 ondan sōra ninni yāyřum ninni ninnisine, selām_eder hacı
- I/29/273 dedesine diyo. hacı dedeñ hacıdan gēldi, hacı peçesini eller_āldı.
- I/29/274 hacı nineñ hacıdan gēldi, hacı peçesini eller_āldı diye böyle
- I/29/275 ninni sōlüyo, o zaman bey giriveriyo. yā seniñ_anan đā mı var,
- I/29/276 babañ da var hacıdan mı gēldi, hē böyle böyle annatıyo_ō zaman
- I/29/277 dērdini. e_ıtamam ben seni götürüeyin diyo neresise. hazırlanıyolā
- I/29/278 şindi götürücekle, bi de fellaħ şeyleri var. hala.. orda hizmetçileri
- I/29/279 var_ıaraplādan. ordan_ıniş hazırlanıyolā sizi dēyo arap
- I/29/280 götürüdürsün, at_ırabası o zamana göre çocuĝları göyuyo, ĝadını
- I/29/281 göyuyo_ıonnā düşüyo_ıyola. beyi de atlan_ıarķadan gelecek.

- I/29/282 memleketine götürcek. ondan sōra şindi bayā bi yola varıyola dā
- I/29/283 beyiñ geldī falan yok. bu sefer de ğıza şindi u fellah
- I/29/284 musállat_oluyo. dedi_ille bile olalım dēyo ğıza. olmaz diyo.
- I/29/285 olur, ben seni çok sevdim_olur. bile olalım, bile olalım. undan
- I/29/286 sora baĥ çocūñ keserim diyī, kes dī. çocū kesiyō, ğuma gömüyō
- I/29/287 adam. ikinci çocu_ıa sıra geliyo, gene olmuyo. ordan sōra üçüncū
- I/29/288 de kesiyō. dur diyo ben bi abdes_alıyın, ibri_alıyo ě_sen
- I/29/289 'ğaçarsın, dā ğaçarsın diyo, yok ğaçmam. ibri_ıip bālıyo, ğız da
- I/29/290 şindi_ıib.. bi ipiñ_ıucunu bi ucunu ibri_ıe 'bālıyiveriyō_ıordan
- I/29/291 ğaçıyo. arada asılırmış, şır şır şır şır ibrigden su dökülürmüş.
- I/29/292 şıldirtısını seveyim dā ğızı dērmış bi de arap_ıoña 'şimdi.
- I/29/293 ğız_ıordan ğaçıyo. ğaçıyo amma nereye ğadar ğaşcek. gidiyo
- I/29/294 şindi gece oluyō, gündüz_ıoluyo arap bu sefer ğorķuyō. hadi geri
- I/29/295 beyiñ yanına varıyo ķu dā yenice ě_ışeylēni bālı çizmeniñ_ıiplēni
- I/29/296 bālıyo bey. dā evden bile çıķmamış. beyi kēfi. ondan sōra sen
- I/29/297 bunnarı aķlında alağōceñ mi? esgiden biz_ıalağoyıyoduĝ_ıişde
- I/29/298 ninelēmiz_ıannatıyodu bōle. oturuyoduķ_ıaķşam_ıocaķ başında
- I/29/299 ğāz lambası, tenekeniñ_ıüsdüne ğonur. bi de ğēñ ğıs işleme
- I/29/300 işleniyō. bōle ğanáviçe işlemesi yapılıyō. nīse da_ııtmāyam ķonu.
- I/29/301 şindi beye sōlıyo nōldu dā ğızı da_ıı ğaşdı. çocuĝları da 'kesti
- I/29/302 çocuĝla nōldu, ğızıñ_ıüsdüne atıyo suçu şimdī. dā ğızı da_ıı ğaşdı
- I/29/303 diyo. eyi baķam hadi gidem, ordan gidiyolā aramā şindi. ğız da
- I/29/304 orđan gidiyo ki bayā bi hayli yol_ıalıyo, bi çobanıñ yanına
- I/29/305 raslıyo. çobana diyo ki ēñ kötū toķlı kesceñ. nīye? işde kesceñ,
- I/29/306 benim_ıiçin kesceñ tamam diyo çoban. orda toķlı kesiyō,
- I/29/307 içini_ıişkembesi var, işkembeyi de döküyō. saşlānı u ķadar
- I/29/308 ğüzel saşları varmış ki saşlāniñ_ıiçine sarıyo. o ... deriz
- I/29/309 mīdesiniñ_ıiçinde bi_ışey vardır ... unu da ters çeviriyō ğafasına
- I/29/310 geçiriyō, şapĝa yapıyo ķıs. saşlānı saķlıyo. öñce dā bi ğayalādan
- I/29/311 falan geliyo geçiyō, ğayadan enerken saşları yolūnuyodu,
- I/29/312 tam_ıunnan bōle biraz_ıorda ğayada ğalıyo. bēy_ıyolda
- I/29/313 arķasından_ıis_ısürüyō ya arāycek, bulcek bulursa tabi. undan

- I/29/314 sōra urdan geliyo, gele gele babasının memleketini buluyo ğıs.
- I/29/315 geliyo işde orāya taşa taşa oturuyo, ē sen  nē geldiñ, ben  işde
- I/29/316 çoban durcen. e ne  iş yaparsın, işde ğuzu güdērsin, ğoyun
- I/29/317 güdērsin. ben diyu ğas çobanı duren diyu, ğazları da varmış.
- I/29/318 ordan sōna ey.. neye durceñ, bi çuyāl findık, bi çuyāl da fisdık
- I/29/319 verisiñis bi de āyrı çadır verirsiniñiz baña. ben  orda durun diyı.
- I/29/320 rāzı oluyola duruyo. her ğün gidiyo ğazları güdüp geliyo. ondan
- I/29/321 sōra şey şüpeleniyo eviñ  olu gözlēnden birás taniyi ama
- I/29/322 bilemiyo. dayısına sōlüyo, dayı diyu bizim çoban dēyo āynı bizim
- I/29/323 hōrüye benziyo dēyo. ben dēyo benzetiyon  onu dēyo. dayısı da
- I/29/324 biliyomuş tākīb  ediyomuş. ondan sōra ğız gece giriyo çadıra
- I/29/325 oturuyo işde findık yiyo, fıstık yiyō a  ıt sōlüyo amma a  ıtlarıñ
- I/29/326 biri ğalmadı aklımda şimdi benim. a  ıtları unuttum. **X:** aklına
- I/29/327 gelen  a  ıtlardan da isdiyolā. **ÜY:** ārada sōlecen  a  ı.. aklıma
- I/29/328 geleniñi de. urda a  ıt sōlüyo. sōna duruķanā duruken dayısı bunu
- I/29/329 biliyo, arķadan da bey  olu geliyo işde. ordan  izini sürüyo ya
- I/29/330 ğayalıklara geliyo saçını buluyo. hōrü ğızınıñ saçını alıyo, baķ
- I/29/331 diyu işde ğayada buldum hōrüm saçını, bilemedim ğabātimi,
- I/29/332 suçumu dīyo bizim bey  olu. yāni neden ğaşdın gibilērden.
- I/29/333 õle  öle o da buluyo şindi orayı. beyiñ  evine geliyo, annatiyo
- I/29/334 işde durumu bōle bōle. dayısı diyu ķu bugün bi gece toplantı
- I/29/335 yapces misāfirimiz ğēldi, herkesi toplıcez diyu. köyüñ hocasını da
- I/29/336 ça  ırıyola. ondan sōra işde yaķınnarı geliyo, dayısı geliyo, arap
- I/29/337 da var  o arada. şeyı de ça  ıram diyu, çobanı da ça  ıram. çobanı
- I/29/338 da ça  ırıyola. orda derken  işde annatiyoķā annatiyola saz da
- I/29/339 çalıyo çoban bu arada. undan sōna sāznan bildiriyo bunnara şindi
- I/29/340 durduķça durduķça. dayısı diyu ķu 'ğapıları kilitle. kimse
- I/29/341 çıķmıcek. sāznan  artık annatiyo dērdini. ben  unnarı hep
- I/29/342 biliyodum da esgiden  işde u sāzdın sōledı şeyleri. şimdi geşdi
- I/29/343 ağlımdan dabi. ondan sōra eñ soñunda diyu ķu dut babam, dut
- I/29/344 beni; emānet  etdiñ hocayı dut diyu. dut dā şey bey  olu dut,
- I/29/345 getidiñ fellahı dut diyu. ondan sōra onnarı açıķlıyo bōle saçını

I/29/346 çıkartiveriyo artık h̄örü ğız_öldü meydana çıkıyo. undan sōra
 I/29/347 cezālandırıyolā hocáynen şeyi. ğırķ satır mı isdersin, ğatırī mı
 I/29/348 isdersin diyola, onnā şindi satırī nāpçes ğatırī, ğatırī_ārķasına
 I/29/349 bāliyola bunnarı. ondan sora salıyola, ōle bi dā ğavuşuyola.
 I/29/350 bey_ölunnan. gidiyolā, çocuğları da ordan çıkarıyola bi duya
 I/29/351 ediyola. ondan sona ğırğ gün, ğırğ gece dūn_edyola, beni de
 I/29/352 ça_ırdıla dünnēne ben de gitdim. ondan sōra pilav yapmışla,
 I/29/353 helvā basmışla, baņa da ğoydular gelirken torunnara ğötü dedile.
 I/29/354 şuraya ğēldim köprüniñ yanına orda bi ğurbā çığdı 'vıraķ dedi,
 I/29/355 ben de bıraķ_annadım 'atıvedim ğēldim_eve. bōle masal bitdi.
 I/29/356 **X:** bi dē şey vardı. çerçici vārđı bi de. **ŪY:** e? **X:** çerçici. **ŪY:** hē
 I/29/357 çerçici de ğüzel. bōle annatıyoz_ışde torunnara. neçi ço_u
 I/29/358 ğālmadı aklımda tabi, zamannan_ınsan zaman_aşımına ūruyo,
 I/29/359 bitiyō. o çerçici kısa onu annatıverem. dā çok var da. /.../ u çerçi
 I/29/360 de gene bōle işde bi şey_olayı. bī köyde iki ābi yaşıyo,
 I/29/361 birisiniñ_üş tāne ōlu oluyo, biriniñ üç ğızı oluyo. ondan sōra
 I/29/362 heP_u ğızla esgiden aşşālanıyo bōle yāni ğıs cocū ya. hep_eve
 I/29/363 durcek, evde bi_şe yapcek, dışarı gidemez bi_şe.
 I/29/364 amcanıñ_ölannarı çalışıyo, öbür_ıamca iğerliyo. benim de
 I/29/365 diyo_ölum_olsaydı dīyo işde bōle çalışır, gelirdi para ğazanırdı
 I/29/366 diyo. eviñ de ğüccük ğızı varmış_erkeğ_gibi çalışıyo_o da. yā
 I/29/367 baba diyō, neden_ōle diyosun diyū biz de yapıyoz_ışde diyū
 I/29/368 āynı şēleri diyō. ah ğızım_ah diyū siz yapamassıñız_ınnān
 I/29/369 yapıdīni dīyo. baķ_u ğurbete gidiyo, çalışıyo. siz nası yapcēñız,
 I/29/370 yaparız diyo. bi ğün ğızıñ ğafa ısınıyo, bi erkeğ_elbisesi geyiyo,
 I/29/371 bi de şāpğa, ata biniyo baba ben gidiyon dēyo. ondan sōğā
 I/29/372 ğır_atına biniyo, bi kāmçı çalıyo hāydi gidiyo, başğa bi köye.
 I/29/373 gidiyo_oraya vāriyo beķar duruyo_orda. duruyo_orđa çalışıyo,
 I/29/374 ō eviñ_olu da var. ikisi āynı evde ğalıyola, giriyola çıkıyola şindi
 I/29/375 yavaş yavaş ğız_öldünü hissetmē başlıyo öbür_olan onu. ama bi
 I/29/376 türlü annāmiyo. annāmiyo anasına açılıyo bi ğün. yā diyo anne
 I/29/377 diyo, bizim beķar diyo çalışıyo, benden çok_ış yapıyo faķat

- I/29/378 gözleri, bõle vücūdu falan ğıza benzetiyom ben_unu diyo.
- I/29/379 yok_olum diyo, nası annácez diyo. annāmassın. ğoşu yapın diyo
- I/29/380 atnan. atnan ğoşu yapıyola ğız geçiyo olanı. e silah ğoşusu yapın,
- I/29/381 silahta da geçiyo, atış yapıyola. e bi_ğün de sīdik yarışdırıñ diyo
- I/29/382 şimdi. ondan sōra ē tamam yapalım, nası yapcez hadi diyo
- I/29/383 arkadaşşı işde arkadaş ya artığ_ikisi yapalım. ğız çok
- I/29/384 uyanık_akıllı. hemen bi ğaval hazırlıyo. yarış yapçē zaman
- I/29/385 ğavalı dutuveriyo, olandan_ileri geçiriyo. ondan sōra gediylā
- I/29/386 şimdi ana bõle bõle ben bilemedim gene diyo. yārişda hep geşdi
- I/29/387 beni diyo. ondan sōra nīse kısım geliyo, zaman bitiyo.
- I/29/388 artığ_āyrelceg ğız_urdan. işde hesābı görüyola, parasını alıyo,
- I/29/389 ata biniyo tam yörūce_ı zaman diyo ku olana hadi
- I/29/390 allahā_ısmarladık. yāz geldim, güz gidiyum; ğız gēldim,
- I/29/391 ğız gidiyom diyo. o zaman_olanıñ_āzı açığ_ğalıyo. ğız_ata
- I/29/392 biniyo_ordan bi kāmçı vuruyo hāydi memleketine. geliyo işde
- I/29/393 babasına sōlūyo, baba bağ ben de ğazandım, gēldim bõle bõle
- I/29/394 oldu, annatıyo falan. şindi bu sefer_olanıñ_ıçine derť düşüyo,
- I/29/395 ben bu ğızı ille bulcen. 'nası bulcen, babası diyo ku ben saña diyū
- I/29/396 bi sandık çağen, esgiden çerçicilē olurdu. bõle bi şeyle satardı,
- I/29/397 nerelisin sen? **FD: Eskişehirliyim ben. ÜY: yerlisi**
- I/29/398 misin_esgişeriñ? **FD: Yerlisiyim. ÜY: içinden? FD: Hı hı. ÜY:**
- I/29/399 köyünüz yok mu? **FD: Yukarılıca. ÜY: hē, tamam.**
- I/29/400 manavlādansın. **FD: Manav, Manavım. ÜY: 'tamam.**
- I/29/401 esgiden_emirdālılar daĥā çok yapardı çerçicilē. bizim
- I/29/402 çocuklūmuzda bi eşşek_alırla, eşşē de bi sandık, bi tarafına yün
- I/29/403 ğırı, bi tarafana da incik boncuğ_ışde. ay şeyle gör, eşşē
- I/29/404 günneriñ_artık köy kö gezerle. borazannā olurdu şõle, çocuğlara
- I/29/405 şingırdağ şindiki gibi oyuncak falan yok. ordan_nīse babası
- I/29/406 şimdi hazırlıyo bunu eşşēne ğoyūyo. hadi_olum diyo bulursun
- I/29/407 diyo köy köy git diyo. varınca ... görüsün. nise eşşē biniyo_olan
- I/29/408 köy köy geliyo çerçici, incik boncuğ satıyo. köyün birine geliyo,
- I/29/409 ğızlā da bõle bu ğonağda oturuyolāmiş. orda mu_abbet_ediyo.

I/29/410 ondan sōra giriyo köyüñ içine sōlüyo şimdi. çerçi gēldi
 I/29/411 çerçi ĩncig alın, bakının, darağ alın, dağının, gülüşün ğızlā
 I/29/412 gülüşün diyo. ğızlā gülüşüyola şimdi õle yapınca. o arada tam
 I/29/413 pencereyi açıyo ğız bõle bakıyo çerçi gelmiş diye. hağ buldum
 I/29/414 diyo olan. undan sona da tālíp oluyo bi dā ğızı alıyo, ikisi
 I/29/415 evleniyola. u da õle. yāni işde esgi şeyle bõle. benim masal,
 I/29/416 aslında bāzı şeyle o yaşanmış olaylā bunnā da. zamannan masala
 I/29/417 dönüşmüş. **FD: Evet. ÜY: zamannan masala dönüşmüş. FD:**
 I/29/418 **Anlatıla anlatıla. ÜY: hē õle çok yāni.**

I/29/420 **FD: Çok sağol teyze. Bizim bir hoca var, o da bizi bekliyordur**
 I/29/421 **şimdi. ÜY: hē. FD: Baya şey yaptık. ÜY: yeterli oldu mu? Sİ:**
 I/29/422 **Oldu oldu.**

TEPEBAŞI – Yukarıkartal

Kaynak : Ayşe Tuna, 80, ilkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, eğitim, aile hayatı

I/30/01 **SGA:** Eskişehir'in böyle köylerinde yaşlı ebelerimizi buluyoruz,

I/30/02 **ninelerimizi ondan sonra eskiden nasıldı hayat diye**

I/30/03 **anlattırıyoruz. Adın ne teyze? AT:** āşa. **SGA:** Soyadın? **AT:** ayşá

I/30/04 'tuna. **SGA:** Ayşe Tuna. **Kaç yaşındasın teyze? AT:** sekizen

I/30/05 yaşındeyñ.

I/30/07 **SGA:** Seksen yaşındasın. **Okula gönderdiler mi seni? AT:** he beş

I/30/08 evel üç yāni şe oğunuyōdu. üş.. devre oğunuyodu biz üç devre

I/30/09 oğuduk, başğa bi şe oğumadık. gene iyi biliyon, yeñi yazı

I/30/10 bilirin oğuyyon. **SGA:** He, okuyorsun tamam. **AT:** şurda bi kitap

I/30/11 vacan yeñi bu yazıyı bundan oğuyon, eski yazıyı bilemeyon.

I/30/12 eski yazı tam bizim böle yetişcek zamānımızda hükümet şetdi.

I/30/13 yaney oğutmadı. ğuranı saça sağladılar. bize ğēlmedi. köy hocası

I/30/14 ben dedi bunnān künā ğını alma ğın dedi. dilimden dedi, ben dedi

I/30/15 candarma ğelīse çıkarıverñirim bunnarı ğaçarlar dedi. ben size

I/30/16 deği, unnarı dedi bi namas sürelerini bağı örediverem. benim

I/30/17 künāñ oğūr mene dedi. emme adamlar oğutmıy basıyolar.

I/30/18 cāndarmalar ğelī basıyo odayı. geliyo basıyolağ. oğutmadılar bize

I/30/19 oğumadık. ben yeñi 'ēsgi yazı bilmiyon yalnız yeñi yazıñıñ

I/30/20 neresinden ğolsa oğurun. yeñi yazı biliyōñ. 'ēsgi yazıyı bilmiyon

I/30/21 da.

I/30/23 iyiyin bağam şinđilik hasdalandım. ğōruş dutmeyon, ğōruş

I/30/24 de ğilin. oturuyon, böle oturuyon ğışde başğa bi ğış yapmıyon.

I/30/25 otdum yerden ğevimi süprüyon, ğızlarım va üş dane. biri ğalıñı

- I/30/26 mādende, ikisi de gelīyeler, gidīyeler bi gün evīmi gırgırlıyılar.
- I/30/27 gırgır deyiverīyon ben. yaban, şeyim ben yāni 'esgi şeyim.
- I/30/28 yeñilerden bilemiyon. evi gırgırlayīveriyalar, 'ğaldırīveriyalar,
- I/30/29 süprüveryalar her tarayım topluyalar. iki, bi yımek āşama, bi
- I/30/30 yım..de ertesi gün āşama pişirīveriyalar. ğapıyıp gidiyolar.
- I/30/31 acık_oturuyon_oturuyon, yatıyon yatıyon yatıyon ğalgıyon bi
- I/30/32 eviñ_öñünde gezinip gelīyon tekrar gine yatıyon. gelenim yok
- I/30/33 gidenim, başğa kimsem yok. üç kızımdan başğa kimse yok.
- I/30/34 halam, teyzem, emmim, dayım hişbi yok. bi şurda em..
- I/30/35 anamıñ_emmi çocukları va. unnālan da bi gelininne çekişdik.
- I/30/36 'unnan da kūsüs. gidemiyon_unnara, unnar da burayā gelmiyola.
- I/30/37 ā böle kendi başıma oturuyon böle. kendi başıma derdimi kendi
- I/30/38 başıma annadıyen. anneyon, dinnēyon, oturuyon. başğa bi çäre
- I/30/39 yok, başğa çäre yok. emir gelirse ölcen, emir gelmesse herhālda
- I/30/40 sürüncen. **SGA: Allah hayırlı ömür versin. AT: emmē yayrum**
- I/30/41 çocuklara çok yani eziyet_oluyō. bu hasda paķması pek
- I/30/42 zor_oluyo. hem_efendim_araba kazarası yaptı da iki sene yatdı.
- I/30/43 bi sene bütün yatdı, hiş ğalkmadı. bi sene de yatdı ğalkdı yatdı
- I/30/44 ğalkdı. baķdıK_una. ben baķmadım baķ, üş kızın_ücü de baķdı
- I/30/45 emme tabi ucu dēnek_ille beni dutuyo pek zor_öldu yanı pek zor
- I/30/46 baķdıķ. yanı eziyet çekdik çok zor_oluyo, yatana da zor_oluyo.
- I/30/47 yatan da çekiniyō ileri gidiyo, geri gidiyo eme e mecbursun,
- I/30/48 elindesin mecbur ğatlanıyoñ valla işler bölü işde. ben size böle
- I/30/49 annatçen. başğa bi şı yok. **SGA: Allah sağlıklı ömür versin,**
- I/30/50 **hayırlı ömür versin. AT: he iyīyiz ğızım allā çok şüküş. allahıñ**
- I/30/51 sayásında her şeyimiz va. aylık va ya, aylıK_alyoz. halil_ibrām
- I/30/52 ağanıñ bākırdán_aylık_aldıķ_öldu. aylı ğazandı. yatırdıķ şeyini
- I/30/53 felān. öldu şindi unuñ parasını alıyoğ, yīyoğ, yatıyoğ. bi danēcik
- I/30/54 tarlamız ğaldı, tarlaları 'satdı mı halil_ibrām_ağañ hepsini.
- I/30/55 ğalabalıķ beş_aldı ğardış bunnağ. yedi ğardeşler de üçü ğız,
- I/30/56 yedisi beşi olan. kimi öldü kimi ğaldı. toplasañ kimi olcek kimi
- I/30/57 olmıcek. ondan sōñacāzıma işde kendi kendimize duruyoğ. bir

- I/30/58 benim iş böle. yāni böle iş dē. **SGA: Nasıl kaza geçirdi amca?**
- I/30/59 **AT:** hē işde şere gidiyoladı birine para alıvēcedin baba şeyden
- I/30/60 pangadan. kefil oluvēcedi, buydáy sardılā gidiyolamışdı,
- I/30/61 aşşā ğantarın urda ácık öte dōru geçince urda kaza yapıdılar.
- I/30/62 çocukla iki danesi var mı.. biri şöfer, bi dā çocuk varmış
- I/30/63 halil ğibrām ağağ gibi unnara bi şe olmamış. e
- I/30/64 halil ğibrām ağağ ben de çıkayın dedim diyē baca um gelmedi
- I/30/65 beri diyo. annadım baca umın ğırık oldu. gelmişler unu da
- I/30/66 ěndirmişler, tıpa götürün benı demiş. ben tıpa bakıncam, başğa
- I/30/67 yere götürmeyin benı demiş. tıpa götürmüşler, bakdılar bi sene tıp
- I/30/68 bakcák bi sine tıpa gidiyoz geliyoz, gidiyoz geliyoz. burda şeyler
- I/30/69 böle yer yapmış böle. maççe bālamış böle. ğalkmış şey, buruyē
- I/30/70 kudukları şey, pilatin. böle, undan sonacāzıma ben buruyē
- I/30/71 gitmēcem, bene başğa yere götürün dedi. toktur vardı, bi toktur
- I/30/72 vāmışdı benim güveyen ğyi annaşıyolamışdı. eşyasını felān
- I/30/73 götürdü. benim güveyi eşya götürüyo arabalānan başğa köylere
- I/30/74 felān. bu eş.. şey ya toktur ya, o de işmiş, tokturun eşyasını
- I/30/75 evine götürüvemmiş unun. hem 'tanışmışla ikisi. bu demiş benim
- I/30/76 ğaynata çok hasda felān demiş. hem bakarın lan. sāyı mı, hē.
- I/30/77 getdi, bakdı amanın bi aşmışdı gülüm, burası her taraf batık.
- I/30/78 ondan sonacāzıma çok bakdı hem o adam, allah rāzı olsun. eyi
- I/30/79 oldu, topal dēnenen geziyo şindi. koltuk dēne var, bi el dēne var
- I/30/80 bastonu gidiye geliye şindi cumaya gitdi u. ben dē yalnızın ya
- I/30/81 burlāda kimse yok. kimse, kime gel dēyem. ğapı dayak va. içeri
- I/30/82 girdim oturuyon. bunnarı da yoldum geldim nāne bunnar, aşı
- I/30/83 ğatıyon ben de bunnarı. ğurudeyn de dedim, yirken arıden
- I/30/84 ğuruden. yıkamadan akleyin dedim, ıslak ıslaK olur
- I/30/85 şindi. yıkadım yıkaıcan ğālik. akleycen de burayā ğodum da.
- I/30/86 'oturuyon kendi başımā işdē. iş buluyon kendi başıma. ötdüm
- I/30/87 yerden burları süpürün. öttü miydi de el ğırırınnan yaparın, bi
- I/30/88 de böle büyük ğırır va, bi de güççük ğırır vā elinñen böle. unu
- I/30/89 alıyon bazı böle ácık dikile mikile, ácık dikile mikile yapısın

- I/30/90 yayrım ha sen şurayı yapviriyin, ha burayı yapviriyin dēken
- I/30/91 bacaklarım duruyo. gidemeyóm belim_arıyo, her yanım_arıyo,
- I/30/92 başım_arıyo. aman hasdayın demē īsan_utanıyo gülüm. böle
- I/30/93 sapsālam_oturukan da. 'nereñ_arıyo seniñ diyolar. amanın
- I/30/94 ben bacaklāmdan hiç yörüyemin ben dikelemiyın, her
- I/30/95 yannām_arıyo. bena gülüyolā sen yalan handa hasdasın. oruş
- I/30/96 dutmın de olduñ sen hasda diyiler. emme allah bilīye ... allah
- I/30/97 bilmeyē mi beni? ... deycen böle işler yapıyoz demişle.. gelenner
- I/30/98 bazı ēleniyo, böle gelenner siz gibi geliyolar nāpiyoñuz selam
- I/30/99 diyālār ğoñşula. e gidiyolar tabi herifñ_ey.. işi oluyo, ğayıdı
- I/30/100 oluyo. ácık_oturūp moturūp gidiyola. allah razı ossun
- I/30/101 ğoñşular_ıyi. ço_u şeyden, aman bi köyden. yanı 'gelme. undan
- I/30/102 soñra unnar da PeK_eyi çıkdılar_allah razı ossun. gelirler, benı
- I/30/103 hocanıñ ğarı felan pek sever ğarı. hocanıñ ğarı felan gelirler.
- I/30/104 oturular, ácık giderle gelirle. iyıdim_emme işde hasda olunca đā
- I/30/105 kimse gelmeyō. nē ğadan_olsa ácık çekiniyō millet tābi. ama
- I/30/106 iyıñın gülüm īrātım çoK_ıyi. **SGA: Çok şükür. AT:**
- I/30/107 efendimden_ıyi rātım. çocuklarımdan_eyı. çoK_eyiyin_emme
- I/30/108 ille işde īsana mühtecin. **SGA: Tabii. AT: zor, bölē işde.**
- I/30/109 bizim_ışlē böle. yanı başğa bi şı yok. benim başğa bildim yok.
- I/30/110 **SGA: Dahası ne olsun teyze. Her şeyi ne güzel anlattın bize.**
- I/30/111 **Sağol, ağzına sağlık. AT: hē çoK_eyı gülüm napcaz bölē işde.**
- I/30/112 **SGA: Allah sağlıklı, hayırlı ömür versin. AT: dört beş_eltıdik. bi**
- I/30/113 dı unu deyiveren ğalsın. undan soñra ğalsın. dört beş_eltıdik.
- I/30/114 ğayınna beni sēymedi. aldı ğaşdı halil_ibrām beni. ben üş
- I/30/115 günnük gelin ğaşdım. başğa birinden_aldı ğaçırdı beni.
- I/30/116 zōruncaK_aldı götdü. 'fakirlerđı unnar, benı unnara anamgil
- I/30/117 vēdile, ben_unnara vadım varceydim yāni. 'vadıydım da. bi de
- I/30/118 ğoñşular dūn yap đediler ğavğā şamata etvedilē, aldıla beni
- I/30/119 götdüle eylesē ğuydula. undan soñracāzıma şindik beni ğuydulā
- I/30/120 emme ille benim_arğam. bunnar dört beş dane olan ğardiş, altı
- I/30/121 tanē olan ğardişlēdi ğalabalar. bize kimse yan bakar şöle yapar, bi

- I/30/122 şeyler ğonuşuyola. ben hiş dışarı çıkameyon, korğuyon. neyse bi
- I/30/123 gün baĥçā gitdik ğayınnānān ħikimiz ğayınnam da durdu da
- I/30/124 ğayınnānān gitdik. i gelirken geliĥken öñüme geşdiler, bi
- I/30/125 olannānın biri yayūklīdı, yayūqlīsı vārdı. unu yollamışlar, ille biz
- I/30/126 bunū alcez, üş günnük gelin ħolsa da alcez. bizim ğapılıımız
- I/30/127 demişlē demiş, halil ħibrām yanā beni alcaK ħolan. undan
- I/30/128 sonracāzıma geceleyin geldiler beni, çıkıtdım ħamanın
- I/30/129 gülüm ğollāmdan 'dutuvediler ħiki ğardiş. hadī, ĥaldılar gitdiler.
- I/30/130 adamcaz hayyandan geldiği, dölden geldiği. yeñice girđi de
- I/30/131 çoraplarıñı çekivedīdim. evde adamcaz ħotdu ğaldı. amanın bölē
- I/30/132 bi ħiş yaptım. tā undan sonracāzıma da ğalik bölēlikle gülüm
- I/30/133 beni 'nikāħladılar, aldılar, getdiler, gelin yapdılar beni. hiş kimse
- I/30/134 bi şey demedi. duydu bunnar ğalaba ya kimsecik bi şey
- I/30/135 yapamıyā. unnar fakirdi yazık ħısancıklar zoruncaĥ çekdile zātēñ.
- I/30/136 ūdan sonracāzıma diyēce ħim de gülüm bölē oldu işde. duruyoz
- I/30/137 burda. üç ğızım, beş ħiki üş danē, dört danē çocūm, om ħbir dene
- I/30/138 çocūm ħoldu da heP ħöldüler. üç ğızımnan iki olum ğaldıdı,
- I/30/139 olanıñ biri de hasdalandı, ğalp hasdası oldu, öldü. birisi de gene
- I/30/140 hasdalandı, everdīdik. bi torunum ğaldı işde bi. çocuk ħu da
- I/30/141 çocuk yapmadı adam hasdalanıverincek ħolan hasdalandı. uncāz
- I/30/142 da yazık yapmadı çocuk. şindi gelīnim durdurūyo torunun başını
- I/30/143 bekleyo. ēyleri, her şeysi va unnān. unnara ayrı ev felan ħaldīdik,
- I/30/144 her şey yapdīdik saten. burda şerde duruyolar, bi de burda ğarı
- I/30/145 ğoca durūyöz. yük ħolmān ğıza gissek iki kişiyiz, olana gis..
- I/30/146 torunā gissek iki kişiyiz. gelīne ğāli anna. iki kişi olduñ mu
- I/30/147 a ħr ħoluyo gülüm. ille götürem dē gelmişle büyük kıız, ille bizde
- I/30/148 ... mübārek günde duruñ, bizde duram dē. 'Kitmedim.
- I/30/149 yük ħoluyūdüm, iki dene ħsan ħolcaĥ zor ħoluyo. zaten çolū çocū
- I/30/150 olmüyö, iki dene ğızım vá ikisiniñ de çocū yok. bi dānesiniñ çocū
- I/30/151 var, unuñ da iki olu va, başğa yok yapmadı da. ğızlān ħikisiniñ
- I/30/152 çocū yok. ēvleri va, damları va. dē üş dört ğat ħev, üş dört dāne
- I/30/153 evi va büyük kıızıñ. evi nāpān, çocuk yok. her şey ğuru, tıkr tıkr.

- I/30/154 annatcán bŭ ġadar. **SGA: Halil İbrahim Ağam seni çok mu**
- I/30/155 **sevmiş de kaçırdı? Nerede görmüş seni? AT: bilmeyon ġarġ. ...**
- I/30/156 kōde hepimiz de burdáyız canım. köydeyiz, unnar da kōde ben de
- I/30/157 kōđeyin. benim_anam babam eyiydi gene, zengindi, zengin
- I/30/158 torunūdu. heġ tarlamıs felan çok her şeyimiz vardı. ineklēmiz
- I/30/159 vardı, her şeyimiz vardı. ne_bilen_ışde bilmeyon ġarġ nası
- I/30/160 oldūsa isdedi mi, isdedemedi mi. 'nasıl_ oldu bilmem. **SGA: İstemiş**
- I/30/161 **ki kaçırdı. AT: he, bilmeyon ġarġ. emmē iyġ gün geçirdik_allah**
- I/30/162 vā, allah razġ olsun ŗindi, kötülünü görmedim çok ŗükŭr. bi ġarı
- I/30/163 marı sevdi biráz_üsdüme de, ŗindi herkes_öle yapıyor,
- I/30/164 hiŗtınmıyon nāpin. nāpin dedim ġavġa mı yapmā giden, künā mı
- I/30/165 giren? yapan kendine yapıye. beġe ne zararı unuġ? yapma mapma
- I/30/166 dedim, allah_aşķġnā ŗöle olsun, böle olsun dedim. dedġme
- I/30/167 baķmāđġ. benden mabal gitdi. allahġn şeyini sōledim_uġa.
- I/30/168 ġovalayġvėđġm, çocuklarım va ya dedim. otdum çocuklāmġn
- I/30/169 başında. ġayınna da öldü. ġayınnarı da ŗere gitdi, ben dá burda
- I/30/170 'ġaldım, bölelikle duruyos. işde böle. 'sabır_ėdersen mertebe
- I/30/171 ereŗsin, sabır_ėtmessen yok bi ŗe. ya. işde sabır_ėtmisem ġoyá
- I/30/172 gidedim çocukları, beŗ dane çocū. emme nolcėdi? hep
- I/30/173 çocuklarım kimġ ġahpe olcėdi, kimġ deyyus_olcėdi, kimġ
- I/30/174 hırsız_olcėdi. ha dedġm çocuklāmġn başını bāri bekleyem,
- I/30/175 bundan beġe fayda yok. çocuklar bana baķar, emme gene allah
- I/30/176 razġ olsun böyük ġızım çok baķiyė. her ŗeyle almıŗ gelmiŗ.
- I/30/177 paramızġ bunnar_alıyo, paramızġ unnar_alıyo, işimiziġ unnar
- I/30/178 ġörüyo, 'tarlalān vergisini felan_u yatırıyō her şeyġ. anamgilden
- I/30/179 bi tarla alġgodum. bene ġalsın bir dene tarla dedim benim,
- I/30/180 ölürün_ölemem bene baķana vėrcem_u tarlayġ dedġm.
- I/30/181 hiç_ellemedim. işde bölė. **SGA: İyi olmuŗ. Saġol, aġzına saġlık**
- I/30/182 **her şey için teŗekkŭrler.**

II. ALT AĞIZ BÖLGESİ

ÇİFTELER – Sadıroğlu

Kaynak : Hatice Gökalp, 81, okumamış
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, eğitim, köy hayatı, aile hayatı

II/01/01 **SGA:** Ebe soyadın ne? **HG:** gökçalp. **SGA:** Gökalp. Kaç yaşındasın ebe?

II/01/02 **HG:** ne diyi? **X:** seksen bir yaşında abla seksen bir.

II/01/04 **SGA:** Ebe, okula gittin mi hiç? **HG:** gitmedim guzum hiç okula

II/01/05 gitmedim. **SGA:** Niye gitmedin? Niye göndermediler seni? **HG:**

II/01/06 göndermediler level okullar éle şey dē ilidi sātı, göndermedi babam.

II/01/07 **SGA:** Köyde okul var mıydı? **HG:** köyde okul o zaman yō udu.

II/01/08 yo udu o zaman köyde yo udu. başga köylerde varıdı. oraya da

II/01/09 göndermedi. e 'gitmedim evde ev işinnen ūraşdıım işde.

II/01/11 **SGA:** Çok mu işti, eskiden çok mu iş vardı? **HG:** he? **SGA:** İş çok muydu

II/01/12 eskiden? **HG:** çō udu tabi eveli sā an varıdı, iş varıdı. **SGA:** Eskiden iş

II/01/13 çok muydu? **HG:** 'koyun sayardık, ekmek yapardık. işimiz çō udu. tabi

II/01/14 ya. **SGA:** Sabahleyin kalkardınız, ne yapardınız ebe? **HG:** e? **SGA:**

II/01/15 Sabahleyin kalkardınız, bir günün nasıl geçerdi eskiden? **HG:** bi

II/01/16 günümüz işine geçerdi işde. yeme, yuma, yapma. yuğa yapārdık, her iş

II/01/17 yapardık. göyun sa ārdık onu pēnir eder, yağ ider onuynan ūraşırdık.

II/01/18 süt 'çekerdik. işimiz bitmēzdi. yā işler bitme.. **SGA:** Peyniri, yoğurdu

II/01/19 nasıl yapardın? **HG:** pēniri, yo urdu işde mayalı gadeyig işine yapıyık.

II/01/20 pēnir mayası var onu adıyık. yo urda yo urt mayası atıyık. mayalılık

II/01/21 yapıyık. ya. **SGA:** Eskiden koyun mu vardı sizin? **HG:** göyun varıdı çok

II/01/22 göyun gullanıdı benim babam çok. i reçberline şey yo urt, göyunudu

II/01/23 'gelirimis. **SGA:** Nasıl sağıyordunuz, bakıyordunuz onlara? **HG:** onu

II/01/24 goşana goşārdık. şu 'boturuş yanı gibi. goşana goşārdık. üçünü birleş, ipe

II/01/25 çatar, üçünü birler_orda sa_ardıq. sıca_ıñ_ altında. gapıda. iki dē_ıl, on
 II/01/26 dē_ıl, beş dē_ıl. onun_üçün goşan goşmayınca nası sācañ bi_sürü. he
 II/01/27 elé yapardıq_ışde gusum işlerimiz_éleydi bisim. **SGA: E bir sürü**
 II/01/28 **hayvan onlar karışmıyor muydu sağdığın sağmadığın?** HG: e? **SGA:**
 II/01/29 **Nasıl sırayla, karıştırmadan sağıyordun?** HG: garişdırmadan goşana
 II/01/30 goşuyuk ya. heb de bizim kēndimiziñ sıradan sā_ıp gedeyik. helē ki o
 II/01/31 taraf oturudu birimiz, bu taraf oturudu birimis_sā_ardıq. onu sā_ardıq,
 II/01/32 getiri süzērdik. pēnir_olacāsa pēnir, pēnir_olmassa sūt 'çegerdik.
 II/01/33 makineyne sūt 'çegerdik. alt_üsdünü yā yapardıñ, altına ker pēniri
 II/01/34 yapardıñ. iş_ışdē ā_ırdı_levli. 'şimdi_ıyı. işler ā_ırdı guzum ūrayıb
 II/01/35 geşdi_ışde bitdi o işler. **SGA: Çamaşırı nasıl yıkıyordunuz?** HG:
 II/01/36 çamaşırı tábak ne makine var ne bi şey. goca gazan gurardık,
 II/01/37 le_en_ıatardı onun_ıçinde beyazını bi āyrı, böle reglisini bi āyrı.
 II/01/38 gelin_öle diy, ben şindi çamaşır neyi bak nası golaylık deyip dē başına
 II/01/39 biz neler çegiyidik diyim. so_ük, evlerde su yok, guyulardan çekiyidik
 II/01/40 suyu. ya o işleri becerīdik. hindi her şey hazır. hasdalık da hazır. **SGA:**
 II/01/41 **Hastalık da hazır.** HG: hazır şindi. **SGA: Doğru.** HG: elé datlı guzum
 II/01/42 valla annatacak bi şey_ışde_ēle. **SGA: Sabahleyin kalkıyordunuz.**
 II/01/43 **Ondan sonra önce koyuna mı gidiyordunuz?** HG: he? **SGA: Önce koyun**
 II/01/44 **işine mi gidiyordunuz?** HG: yoğ_öle şeyler 'çobanımız vardı
 II/01/45 goyun_ışine, goyunu gırda güder 'getiridi çoban. **SGA: Siz ne**
 II/01/46 **yapıyordunuz?** HG: öle zamanı. öle zamanı gelir sağardıq. çobanı
 II/01/47 doyururduk. geri, sā_anı sādık mı çoban gırda yatardı alır, gēderdi
 II/01/48 goyunnarı. ya, o işleri öle yapardı işde. **SGA: Kahvaltı ne yapıyordunuz?**
 II/01/49 **HG:** gāvaltı mı? **SGA: Hı.** **HG:** gāvaltıda işde yā, pēnir boludū_levli her
 II/01/50 şey daha boludu. daha boludu da şelik yō_udu işde. temizlig, ı_rā_ıtlık.
 II/01/51 éleydi. pēnir, yā tereyā_ı çok. gāzannarna yā alırdık, sivrişisara 'satmayā
 II/01/52 götürürlerdi. yā. élē işde_ēlé geçiridik günümüsü. yuğa yapardıq, ekmek
 II/01/53 hazır şindi. hindi ekmek köylere geliyi hāzır. gelmes göylere hep, ekmek
 II/01/54 bitmez evde. yapardıq kendimis. mayalısını mayalı, yuğasını yuğa. élē
 II/01/55 işde élē geşdi günümüs. o gün de geşdi, yaş da geşdi. hindi gāfam,
 II/01/56 gula_ım_ā_ır duyuyo. annadamiyim bi şey, gāfam. goydumu da

II/01/57 unuTuyum. **SGA: Şey, fırın nerede bahçede miydi fırın eskiden?** HG:
 II/01/58 fırı, eviñ_çinde eviñ_çinde. **SGA: Ekmek fırını evin içinde miydi?**
 II/01/59 **HG:** eviñ_çindēdi ekmek fırını. vallā ğusum_onu ata ata yāķardık,
 II/01/60 'silerdik ... yapardık. nası güzel_olūdu. hindi hazır_ekmekler_ışde
 II/01/61 mēcbur. gene yāyrum bu işleri_ıyi yap.. **SGA: Evin içinde fırın vardı**
 II/01/62 öyle mi? **HG:** hē. **SGA: E ateşi nasıl yakıyordunuz, zor olmuyor muydu?**
 II/01/63 **HG:** ateşi ateyi_çine o yanacak samanı sumanı ateyi_çine. ğarışdırı
 II/01/64 ğarışdırı bu da yanıyi. biliyig_onuñ_élmini yandı zaman bezi tutuyuk
 II/01/65 bezlerin_üsdüne götürüp atıyık. çok güsel_olūdu işde. o işleri becerdik
 II/01/66 bis. hindi o işleri becermek ğolay. hindi ğolay, şindi daha zorluylar.
 II/01/67 **SGA: Şey bahçesinde fırın olan ev var mı şu anda?** **HG:** eh? **SGA: Bütün**
 II/01/68 **fırınlar evlerin içinde mi?** **HG:** fırınnar ğāri ğaķdı ğuzum, her yirde
 II/01/69 ğaķdı. ğaķdı her yirde ğayri millet hazır yi_yi. yaşlanan dā_ēle. 'geşler de
 II/01/70 satı şindi burdan gitdi. şindi burdan gitdi, kimse ğalmiyi. işi olan
 II/01/71 i_resber bursa. işi olmayan mēmur gitdi. **SGA: Eskiden kaç kişi**
 II/01/72 **yaşıyordunuz bir evin içinde?** **HG:** bi eviñ_çinde çok, çok. benim
 II/01/73 kendimiñ beş dāne çocuk. iki tānesi öldü, beş dāne çocuk. beş dāne çocuk
 II/01/74 evlendi everdim. savıştırdım. üçü olan, bū reçber ğaldı eviñ_üsdün_đē
 II/01/75 oķumayacam dedi oķumadı. hindi de bu işler zor, çabanınnan_ūraşiyi,
 II/01/76 ikisi de 'polis. polisler_emekli oldu. şērdeler, biri bursada biri şērde. iki
 II/01/77 ğısım var. gelin_etdim şērde. ırhatları çoğ_ıyi_ışde. ben
 II/01/78 bitdim_onnarı dādasıya. yā elé ğusum_ışde.

II/01/80 **SGA: Dede hayatta mı?** **HG:** he? **SGA: Dede hayatta mı?** **HG:**

II/01/81 dedem_öldü öldü, dedem_öleli segiz doğus_sene oluyi. **SGA: Allah**
 II/01/82 **rahmet eylesin.** **HG:** allah rāmet_eylesin_öldü ğusum_öldü. öldü işde
 II/01/83 ğāldık çocuklāñ_eline. bu gelin borda, olan borda. şēre gediym, şērde
 II/01/84 bu köyü ... ā_ı bu tozuñ_çinde buruyu isdiyim. orda duramiyim.
 II/01/85 geliyim buruya, burda bēle tertemiz_oturuyun_oraya gediyn tozuñ,
 II/01/86 kılıñ_çine dirler. ēlé gözümüz bōle açıldı, deyik ya ğoyun, ğuSu, fırın,
 II/01/87 inek, dana. ēlé açıldı. şindi bu geşler_ış yaparķana işimiz_zor
 II/01/88 işimiS_Sor o_ı. bizim_ışı ğörseler_ölecekler. vallā ğuzum sıcakda

II/01/89 işlerimiz ğe ğardı. ěle geşdi ō. evde ço ğduķ. ğaynana ğayınbaba. çok
 II/01/90 çekdim ben dede herkeş biliyō. **SGA: Kaynanan huysuz muydu? HG:**
 II/01/91 yok yok yok. **SGA: Deĝil miydi? HG:** huysuz de ğıldı, ğaynanamdan
 II/01/92 çoĝ menmunum. hindi şērdeler. gene görür, selam salır, gelir 'gider
 II/01/93 buraya. ğaynanadan 'çegmedim hiç. görümceleşden çegmedim,
 II/01/94 ğayınbabam da ōldü, çegmedim. çok severlerdi. benim benim
 II/01/95 kuS ğoldüma bakma evelĭ bōle dē ğıldim. çok severlēdi. işi temiz, şeyi
 II/01/96 temiz diyerek hiÇbirinde ğayınnarımla heb ğemişik, berikilerleĝemişik.
 II/01/97 hindi onnar kimi ğávurda kimi şēřirde. gelirler baķ hēr bayram gelirler.
 II/01/98 hem babalarını siyāret ğiderler hem burıyā gelirler. çünkü ben ğonnāriĝ
 II/01/99 hiÇbirini ĝōnünü ĝırmadım. şindi millet ğufacık şēden ğōñül kıriyiler.
 II/01/100 vıllaha bura dolar boşalır, bayram ğünü dolar boşalış. ğaplıca ğelişler,
 II/01/101 beñē gelirler. diyiler yengem ğolmasa biz buráyā ūramak deyiler. bakma
 II/01/102 bu yüzüm ĝüldü. gelene yüSüm ğüldü, heç bi yüzüm eyıp de da ğtmadım
 II/01/103 hepisini. o bütün yēden sor, bir kötü diyen ğul bulunmas. bir kötü
 II/01/104 dēmezler. allahıĝ yanıĝda işşallah ğiyi olayım yayşum. **SGA: Amin**
 II/01/105 **inşallah. HG:** bēle işde dadlı ğuzum, bilemedim musāfir geldi diyiler,
 II/01/106 ĝıs ğaman ğişde bizden dē ğil ğo musāfirē yabancı deyip bilemedim.
 II/01/107 **SGA: Saĝol teyzeciĝim aĝzına saĝlık, bak konuşamam diyordun ne güzel**
 II/01/108 **anlattın bana. HG:** sen ğ'esgileri annatacāĝ, ben ğōķumuşluk
 II/01/109 muķumuşluk hani ya soracak diyī sandım. dōrusun dadlı ğuzum ğişde.
 II/01/110 esgiler ĝünnerimiz ğēle geşdi dadlı yavrum. ğuyudan su 'çekilir ğonca
 II/01/111 çamaşır yū ğunur mu ğalabalık. ğaynana ğayınbaba onuĝ var bi ğürü
 II/01/112 cocü. 'benim var, bi arada baķ diyim ya eymişik, hindi olsa birlikde ū ğu.
 II/01/113 **SGA: Doĝru. HG:** heb ğemişik baķ. hepsi de deli olurlar geldiler miydi
 II/01/114 ammāĝ. hindi baķıyım de ğaynana ōssa bi arada, ğayın ğarısı ossa
 II/01/115 geçinemicekler. hindi herkeş bi dē oķumuş ğossun bi yere varalım diye,
 II/01/116 oķumuşa varalım diyiler yavrum. bi başıĝā ğēdecek. yā ğa o bizim
 II/01/117 çekdımız ĝünner ĝünner ĝünnēř. baķ bu ev yeni yapıldı, bunuĝ ğardından
 II/01/118 ĝonaĝ var. iki 'ĝadlı. ben gelince ora ... işde, ben de bitdim ğocadım o da
 II/01/119 ō yıkılacak. 'esĝiden etti bunu.. onu yıkacādı onuĝ ğiçi dolu
 II/01/120 nereye ğerleşdirsin. bunu yaPınca orayı çekip ğo yıkılacak ben de

II/01/121 göşdü, ev de göşdü diyim bunnara. éle dadlı yayrum neçe günner

II/01/122 geçirdig neler neler neler.

II/01/124 **SGA: Sen Türkmen misin teyze? HG: e? SGA: Türkmen misin?**

II/01/125 **Türkmen misin, Yörük müsün? HG: ben mi yoğ ğuzum yörük dē ğilim**

II/01/126 ben. **SGA: Yörük de ğilsin, Türkmen misin? HG: türkmen de dē ğilik de**

II/01/127 bis aslımıs ğiyi. iyi, yörük de dē ğilik kürt de dē ğilik, dōru. **SGA: Kürt**

II/01/128 **de ğil, Türkmen misin dedim? HG: a yo yo türkmen dē ğil burda olannar**

II/01/129 sāde türkmen. burda bi tek bis varıķ. evelden de sāti biz ğidik, bizim

II/01/130 ğayın baba burdāydı sōna göşdü gitdi çifdelere. bura bā, bāħçaydı ũ ğu

II/01/131 benim geldimde buralar, ğapı da ğuyū éle. meyvası olurdu ā ğaşlar. ō

II/01/132 getdi, çifdelerden ğev ğaldı getdi orda durdu ğ ğaş sene. ğaş sene sōna

II/01/133 ben geri kö ğisdedim ğişde bak. aķıllı mıyım, de.. deliyim ğişde. hālā

II/01/134 kúde geçiyo ömrüm. ya ğü kúye gēdelim, kúye ayırıñ beni kúye ayırıñ.

II/01/135 buruya geldim, ba ğ ğaş sene oluyo çocu ğları burda dā ğtdım hep.

II/01/136 ğuçcúk ğuçcūdū everdim, dā ğtdım çocu ğları işde. allaha bi emānet

II/01/137 borcum var şindi. onu da bi gözölce āssın, duva ediñ. yine de evim ğura.

II/01/138 evim bi lāzım dē ğil yāyrum buranıñ ğevi burda ğaliyi boş. ora ōssun. ora

II/01/139 oşsun, sen nērelisin ğuzum? **SGA: Ben Nevşehirliyim. HG: nevşehirlisin,**

II/01/140 mecbursun 'göreviñ. **SGA: Öyle. HG: göreviñ seniñ de sā ğol ğüle ğüle**

II/01/141 ğullañ göreviñi. evli misiñ, bekar mısıñ? **SGA: Evliyim. HG: evli misiñ?**

II/01/142 **SGA: Evliyim. HG: eyi. çolu ğ çocu ğ yok. SGA: Yok yok. HG: bē ğ de**

II/01/143 şey mēmūr. **SGA: Yok o özel çalışıyor. HG: e? SGA: Özel şirkette**

II/01/144 **çalışıyor. HG: ōssuñ ğişde işi o. tōru. éyi, ğüle ğüle geçiñiñ ğuzum ğiyi.**

II/01/145 **SGA: Sa ğol, amin. HG: ğüle ğüle geçiñiñ. SGA: Hatice ebe a ğzına**

II/01/146 **sa ğlık. HG: sav ğol yāvırım. sav ğol. ebeñ seni yōrdu da işde bilmiyim bi**

II/01/147 şey diyim.

İNÖNÜ – Dutluca

Kaynak : Raziye Ak, 70
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Aile hayatı, köy hayatı, düğün, yemek, evler

II/02/01 **RA:** he bizinen ğaliyi, e başka kimsesi yok ğun anası babası öldü. **Sİ: Kaç**
 II/02/02 **yaşında o? RA:** o da beninen yaşıt, yetmiş **Sİ: Yaşlı. RA:** he yaşlı. yaşlı gös..
 II/02/03 bāli görēdi, e gene benim nere gitdīmi görürdü, bīlirdi. e şindi bilmeyi,
 II/02/04 görmeyi böle elini süre süre süre sürē kimse ğalmamış. de böle ğayırı,
 II/02/05 üzülür öle. kendi kendine iş yapā. kendē kenđi. **Sİ: Sağlıklı mı kendi? RA:**
 II/02/06 sālıklı kendi tuvāletine ney gidiye. **Sİ: Ha iyi. RA:** iyi bize yük kendi yok
 II/02/07 hele şükür. ekme ğini de bizinen beraber yīyi, eyi şükür. **Sİ: Bu oğlun değil**
 II/02/08 **mi, oğlun? RA:** he bu ölüm. **Sİ: Onun yok mu eşi, çocukları? RA:** eşi öldü
 II/02/09 yāyrum. **Sİ: Allah rahmet eylesin. RA:** he allah rāmet eylesin. allahdan
 II/02/10 gelene inandık iman getdik. e şindi de kölü de, kölü de gelen yok. 'hindi
 II/02/11 mēmur ğariyi, āmir ğariyi millet. siz gibilē.. siz gibile yāyrum. gelmeyola.
 II/02/12 biz kölüye gelmez. biz ğiş yapmez. e ben ğālik yapıyin, nāpin ben böle
 II/02/13 geldim, böle gitçen herħalına. böle geldim, böle gitçen yāyrum.

II/02/15 **Sİ: Yörüksünüz değil mi siz?RA:** eħ? **Sİ:Yörüksünüz? RA:** yörūs. ğesas yörūs.
 II/02/16 **Sİ: Yörük geleneklerinden anlat biraz. RA:** hē gi. **Sİ: Neler yapıyordun**
 II/02/17 **Yörükler eskiden? RA:** yörükler mi, esgiden yörükle her şeyi yapıyoladı.
 II/02/18 şulfalık doğurladı şakır şakır bu yalpā ğadı ne? **Sİ: Neyi dokur? RA:**
 II/02/19 yalpāları, çulfalık doğunurdu. bu yapāları yīkardık ğar gibi yīkardık ondan
 II/02/20 sonā mēci yapādık. bi ev dolusu meci yapādık bu vağıtta. **Sİ: Meci mi? RA:**
 II/02/21 he mēci. **Sİ: Meci. RA:** hē ğel kimselere ünneyoz da mēci dēriz biz ğunnara.
 II/02/22 mēci dēriz. unnarı ünnēdik, ça ğırdığ ğunnar bene yapıverīrlēdi, biz ğunnara
 II/02/23 yapıveridik. ipleri īridik, ondan sonā öle şey çözēdik bi de şeyleri, 'poturları.
 II/02/24 'poturları. dá şü potur 'doğunuyo çulfalık. **Sİ: Halı mı yani? RA:** hē, şakır
 II/02/25 şakır çulfa doğuyos. çözüyöz böle çiriş yapıyöz ğunnara, ö iplere. çiriş

- II/02/26 yapıyoz, çiriş yapmasañ dayanmaz. dayanmas. çiriş yapıyúñ hamırınan ...
- II/02/27 hamırı çırpıyınğ ğaynadıyınğ_ıpi de ğaynadıyınğ ğaynāna soķuyon undan sona
- II/02/28 gecere vadır, gecere döner. şindi şēler va, makinelē va. **Sİ: Neymiş onun adı?**
- II/02/29 **RA:** gecere. **Sİ: Gecere. RA:** hē gecereynen çözēdig_unnarı. **Sİ: Boyuyor**
- II/02/30 **muydunuz peki onları? RA:** eñ? **Sİ: Renkli yapıyor muydunuz? RA:** yō ...
- II/02/31 yapādık renkli de olurdu. **Sİ: Nasıl boyuyordunuz? RA:** hē. çul, çul
- II/02/32 doķunurdu hā şōle. şōle çulfā şey doķunurdu. çul doķurduķ, boyārdık da.
- II/02/33 sarıya boyārdık, beye şeye ğırmızıya boyārdık. **Sİ: Nereden buluyordunuz**
- II/02/34 **boyayı? RA:** alıyuz şēden. bi de ğobaķ toplārdık. çalı ğobā, dālardañ.
- II/02/35 unu_urda ğaynadırdığ_unu da ğatādığ_ıçine. ğaynadırdık. solmasın de.
- II/02/36 deye hana şindī boya soluveriyī. u soldurmeyo onun_ıçine ğatdın mı
- II/02/37 boyanın_ıçine u soldurmeyi. onu ğaynadırdığ_onunnan
- II/02/38 ğaynadırdık_ķaynadırdık ondan sōna gi.. gerērdik bi de gerēdik. bi de şōle
- II/02/39 ayeşlere dayādık şōle. ayeşlere. u da dönerdi gene, u da dönmeşin doķunur
- II/02/40 mu halı halı, halı şeyini biliyınğ ğızım siz, halı şēlerini **Sİ: Tezġahını mı? RA:**
- II/02/41 hē tezgānı, halı tezgālarını biliyınğızdır. öle halı tezgā gibi işde. şē şul
- II/02/42 doķuması. çulfalık da bölē uzun_olurdu. dā benim şeyleri duruyo ya
- II/02/43 parçaları ğulaķları duruyo, atdık ğādık. e_şindiki doķunmeye ya ğülüm ...
- II/02/44 yoķ ğu. ha şunnā hā şunna va şindi. hindī çatı.. çatı.. duruyo bilene. ip çatı..
- II/02/45 ēy alır geriyi de geyemeyin geysem_ıscacık tutā. ıscacık tutā. de_öle işde
- II/02/46 ğızım işde bölē bölē ... dūnyānıñ_ışi bölē. ölünceye ğadan çalışces.
- II/02/47 ölünceyē ğadar.
- II/02/48 **RA:** ğızım vārdı bīlnur. e işde bu yılki ramazan da gelirsē iki sene olcek.
- II/02/49 ıramazana on beş ğalarig şeye bayrama on beş ğalarig_öldü. **Sİ: Allah**
- II/02/50 **rahmet eylesin. RA:** ķanserdi. iki dane çocū vādı. bi ğız bi olan. kıızı
- II/02/51 gelin_etdik. birisine vēdik. allā rāzı olsun_eyi çıķdı u da. şindi bebe_ı oldu
- II/02/52 bi de ğızınğ. bebe_ı oldu, olan dā işdē bu aydan sōna esgere ğitçeg_olan da.
- II/02/53 sā_olan ğızım böyüyo da yörüyo da sa_olan insan_ölu heş bi şeyine
- II/02/54 dayanıyo ğızım. dayanıyos hepiciñe. dayanmamışın nāpıceñ. ... āltından
- II/02/55 ölünmiyi ā ölününğ_ardından ölünmeyi. yīyoz.., içeyoz da çalışyoz da işde
- II/02/56 bölē dūnyā. bölē bi dūnyā yayğum bu. şurada şey var baķam. /.../ işde ge..

II/02/57 gene meselā bunnā tam da_ire işde durup duru. **Sİ: Boş duruyor değil mi?**
 II/02/58 **RA:** hē boş duruyo. e kim gelecek de kim durcek öteden benim ğālig_ötē gē
 II/02/59 geldim bōle geldim borıya alışdım. burlara geleme.**Sİ: Başka bir tane daha mı**
 II/02/60 **eviniz var? RA:** hē işde şey gētdim ya işde şunnarı getdīm_ev_orası. **Sİ:**
 II/02/61 Eski eviniz. **RA:** hē sı.. şeyde yoluñ boyunda. yoluñ boyuna az yanında işde.
 II/02/62 camlā vadır dışarı. urası da bizim. **Sİ: Hem orada hem burada mı**
 II/02/63 **duruyorsunuz? RA:** e burıda hayvanna durıyır. ğoyunnā duruyo. 'bağı olan
 II/02/64 geliyo, burada yatıy_ışde. olan geliyi bāzı burda yatıye, televizon neyğı va
 II/02/65 burada. her şey va.

II/02/66 **Sİ: Teyze sizin eskiden düğünleriniz falan nasıl oluyordu Yörüklerin? RA:**
 II/02/67 yörüklēñ dūnü mü? **Sİ: Hı. RA:** yörüklēñ dūnü işde şeyde çıkariyeler ya
 II/02/68 televizunda. **Sİ: Nasıl? RA:** āynı öle olurdu. hē şedirlerdi kına gecesi olurdu.
 II/02/69 kına yakılırdı. yas yapılırdı. ē_ı itiyarlar yas bilirdi, pek bilirdi ētiyarla biz
 II/02/70 bilmēyoz ya yası. ētiyarla pek bilirdi, yas yaparlādı kınay kına yakılırken. **Sİ:**
 II/02/71 **Türkü mü söylüyorlar? RA:** hē deyişleme sölerlēdi. de.. öle_öle işde
 II/02/72 dünyanıñ biñ türlü hali va ğızım.

II/02/74 **Sİ: Ne yemek yaparsınız Yörük yemeği? RA:** yörük yemē mi? kına
 II/02/75 gecesinde ... kına evinde keşgek bişēdi. ... keşgek bişēdi, et, ē helvā, ēt,
 II/02/76 keşgek yaparlādı. keşge_ı biliyin.. bilmem kesge.. **Sİ: Biliyorum. RA:** hē,
 II/02/77 biliyiñ_ıñu dı mi? **Sİ: Siz nasıl yapıyorsunuz ama? RA:** unu
 II/02/78 ğaynadırdığ_ışde ğaynadırdığ da onu ... ğözelce ēlne ne ... şinilere, tebisi
 II/02/79 tabağlara çekēsın çekēsın ğörsun soyra bōle soyra ğonurdu eveli. şindi
 II/02/80 masalāda yeniye yemek. soyra ğururduğ, koca soyrarağ ğurādık. **Sİ: Tahtadan değil mi?**
 II/02/82 **RA:** millet ğoca kō gelirdi ğālik. ça_ırdık. kınayā kına yeme_ine gelin, kına
 II/02/83 yeme_ine gelin dērdik, gelirlēdi ğonşulā ğoca ğoca sovrara, on sovrara olurdu.
 II/02/84 ğalabalıkdı şindi ğālmadı millet. şere çekildile, boğ va şerde. bi de çekiyin
 II/02/85 gendi başıma. gitdine de deyin.. yazın da geliyola. yazın da geliyola bāça
 II/02/86 yapıyola, şey yapıyola **Sİ: Tatil yapıyorlar değil mi? RA:** hē, bizim
 II/02/87 suyumuzu dindiriyiñiz deyim ben de, nē geldiñiz dēyın. sulāmızı dindiriyola,
 II/02/88 bāçe yapıyola evleriniñ_öñnerine. **Sİ: Hı. RA:** hē, sulāmızı.. ağıdıyile

II/02/89 ağıdıyile sular ğalmeyi, ha burayı çıkmı̄, buraya su çıkmı̄ işde bizim. **Sİ: Biz**
II/02/90 **gelirken gördük, orada bahçelerde çalışıyorlardı.** RA: hī çalışıyelādır.

II/02/92 **Sİ: Girişte.** RA: girişde bāçalar va orlāda işde yeni evlē yapılyo_orlara. he,
II/02/93 arsalā.. işde arsa aldı millet de. e biz_almadıķ. eyi bızim va. her yaķa_arsa.
II/02/94 arķada da va ev, ŗurada arķada. arķada ŗerdēki ōlanıñ_evi. geļ burada bāçe
II/02/95 benim, baķ bi gir baķ. bura bāça benim. borada her ŗey va.

MİHALIÇCIK – Karaçam

Kaynak : Şerife Kılıç, 59, ilkokul; Adem Kılıç, 74, okumamış
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, eğitim, köy hayatı, düğün

- II/03/01 **SGA:** Ben Anadolu Üniversitesi'nde hocayım. **AK:** 'esgişehirde mi **SGA:**
 II/03/02 Hı hı Eskişehir'de. Diğer hocamız da şeyde, Osmangazi'den. **Biz**
 II/03/03 Eskişehir'in köyleriyle ilgili bir araştırma yapıyoruz. **ŞK:** evet. **SGA:** İşte
 II/03/04 bu araştırmamız sırasında da o köyün yerlilerinden bir bayanla da
 II/03/05 konuşuyoruz. İşte şey sizin söylediklerinizi kaydediyoruz biz. **Adımız?**
 II/03/06 **ŞK:** şerife kılıç. **SGA:** Kaç yaşındasın yenge? **ŞK:** elli doğus. **SGA:** Elli
 II/03/07 dokuz yaşındasın. **ŞK:** evet. **SGA:** Okula gittin mi? **ŞK:** evet. **SGA:**
 II/03/08 Gittin. Nereye, burada mı gittin? **ŞK:** evet, beşde. **SGA:** Beşe kadar
 II/03/09 gittin. Var mıydı eskiden burada okul? **ŞK:** vardı. **AK:** şeyde atmış_ıkide
 II/03/10 burada okul_açıldı. atmış_ıkide okul_açıldı. bizim günümüze yaradı
 II/03/11 okul. **ŞK:** gec_açıldı. **AK:** gec_açıldı burda atmış_ıkide açıldı.
- II/03/13 **SGA:** Şey ay kediler ne kadar tatlı, besliyor musunuz dışarıda? **ŞK:** hē X:
 II/03/14 dışarda, içerde de_ıl de dışarda. **SGA:** Dışarıda. Bize bu köydeki hayatı
 II/03/15 anlatır mısınız, mesela sabahleyin kalkıyorsunuz. **ŞK:** evet. **SGA:** Bir
 II/03/16 şimdiki isteyeceğim, bir de eskiden nasıldı bu köyde hayat? **Anlatır**
 II/03/17 mısınız **Şerife yenge?** **ŞK:** tamam, annatalım yayrum. 'esgiden güzüm
 II/03/18 hayat daha kötüydü bugünden. sularımız dışardaydı, gır_ışleri vardı,
 II/03/19 yolmaya giderlerdi dā bizden_öncekinner, gaynanamgiller. adamlar
 II/03/20 tutup gazarlardı, tarla gazarlardı, tarla yapmağ_ için gırlarda gidērlerdi.
 II/03/21 ekin_ekerler, ekmek ekme_ iñ ne oldūnu biliyon, ekini buydāyi bilirsin.
 II/03/22 ondan sona sōna yolma vakti geldi mi yolma yolallardı. davarları, sirları
 II/03/23 olurdu onnarı güderlerdi. gırlardan_ odun getirirlerdi sırtlarının,
 II/03/24 yağallardı yazın gādınnar. erkekler gışlıg_ odun getirirlerdi hayvannānan
 II/03/25 sözüm yabana. 'işde gışlık tarhanasını yapardı, bulgurunu yapardı

- II/03/26 esgiden 'ğonserve yoğdu. bazar yoğdu, şēr yoğdu, köy_çyelleri bilmezdi.
- II/03/27 bütün her şeyi ellerinde yaparlar, tarlalara ğavün ğarpuz_çekellerdi,
- II/03/28 ğabağ_çekellerdi, onna so_çan sarımsağ_çolurdu ğaldırırlardı onu da. **AK:**
- II/03/29 ez.. evelki zamanıñ ğuzum kın.. nāsısa biliyoñ mu, bunnar dā. **ŞK:** da.. dā
- II/03/30 bizim_çannelerimizden duydumuz yāni bu. **AK:** ben yet.. yetmiş dört
- II/03/31 yaşıdayın ben. **SGA: Maşallah. AK:** ta yoğarıda bi çeşme vāridi.
- II/03/32 annem_çurda iki erkeyinen on dane çocūñ suyunu çekērdi. eve getiridi,
- II/03/33 ğārda ğışda yāmurda yemē, suyu meselā hepsi annemiñ boynundāydı.
- II/03/34 efendime sōliyim. **ŞK:** çamāraya he alıyoñ bizi. **SGA: Hı. ŞK:** āy hiş de
- II/03/35 iyi de_çiliz ha. **SGA: Daha ne olacak. AK:** hayvanna tarla sürerdik.
- II/03/36 efendime sōliyim hayvannan düyen sürerdik. yani şey getimiye. 'hebisi
- II/03/37 yāni şeydi ğara ğuvvetinenidi. yāni dōru dürüs yimēmiz yo_çudu.
- II/03/38 a_çusdosdan a_çusdosda bi domatis görürdük. şimdi ne var her yer cennet
- II/03/39 gibi 'hepsi var. motur.. şimdi hepsi de moturuñ boynunda. çalışma yoğ
- II/03/40 şimdi. 'makine hepsi makine. ğadınnar_çanca ev_çişinde işde ūraşıyolar.
- II/03/41 ezelişe çoğ zorudu. **ŞK:** eveli derelere acığ_çazan ğurar çamaşır
- II/03/42 yıkarlardı annelē hepsi. **X:** şimdi hepisi evde, hepsi ev_çiçinde. **SGA:**
- II/03/43 **Çamaşırı bir anlat yenge? ŞK:** e sōna sōna evleriñ yanına aldık bu
- II/03/44 ğazannarı. evleriñ_çöñünde yıkarđık. gene çeşmeden su getirirdik.
- II/03/45 evleriñ_çöñünde yıkar 'dışarı serersin buz dutar. 'akşam_çıçeri alırsın soba
- II/03/46 yoğ dā ēvelden, annelerimis_çsōna bu ğuzineler çığdı, zobalar çığdı. ğara
- II/03/47 zoba deriS teneki zoba bōle. onnardan çığdı onnarı yağarlar_çişde ūle köy
- II/03/48 hayatı ğızım malınan maşa.. torunū olan, çocū olan işde ūle ūraşırdık.
- II/03/49 **AK:** benim_çāk.. aklımıñ aklımıñ_çerdinde babam bi dene ğara zoba
- II/03/50 getimiş. eviñ_çiçine ğurdular. şuruya da toprā ğazdılar buraya da ūle
- II/03/51 ateş_çindirmeyē yer yaptılar. yay eviñ_çiçinde yay. 'hepsi. yāni
- II/03/52 yıkanmamız dışarda. banyomuz dışarı. içerde var_çama banyo hanğı biri
- II/03/53 yıkanacak. aman allah_çaşğına unnarı dā ğonuşmayam ğuzum ya. irezil..
- II/03/54 i_çoğ_çirezilidik ğuzum. hēpzi şim.. şimdi hem_çev ğalaşifer var, hem
- II/03/55 yūğarda ısıdıcı var. ēvendime sōleyim 'çamaşır yıkıyacañ çamaşır
- II/03/56 makinası al, bulaşık ... bulaşık bulaşık makinası al şimdi 'hepsi şey ā bi
- II/03/57 gelin yalnız çeviriği. u zaman herkes bi vazifesi varđı. kimisi davar sardı,

- II/03/58 kimisi inek sardı, kimisi mala bakardı. şimdi hepsi makineleşdi. **ŞK:**
- II/03/59 her evde dokuz un çocuğ olurdu hep bezlerini ellerinde yıkarlardı
- II/03/60 yayrum. çeşmelerde, derelerde. ilaç yok. bez yok. eveli mama yok. **AK:**
- II/03/61 bak helē ben şiyitdimde bitden gurdulamadık. ötü yanı şorda dursun,
- II/03/62 vallāhi bitden gurdulamadık. gök bit, āk bit böyle bu şeylere, elde dikme
- II/03/63 pantullarımız, elde dikerlerdi. bũ dikiş yerleri şöyle gök bit, āk bi.. bit,
- II/03/64 gara bit şöyle sī.. oluğlaşırđı. 'sirke. u gadinna birbiriñin yanına geldi mi
- II/03/65 yat bakam şöyle diziniñ üsdüne yatır, öteki unuñ gafasında bit girardı.
- II/03/66 ilaç yok. külünen bulaşık yıkarlardı. eFendim kil getirilerdi mālıçdān
- II/03/67 kilinen çamaşır yıkarlardı. ilaç yok, gara çok. et yiyün, et yersin ellerini
- II/03/68 nēne yıkaçān yıkasan sa.. soğuk su. çıkmazdı kı. ebem rāmetlik tārлада
- II/03/69 yimē yirdik. hemen toprağın incisini alırdı atardı tencereye. nēse
- II/03/70 tavaya. gāşıklar, māşıklar toprağın yīkar şurıya gordu. saba..
- II/03/71 ölen oldu muydu yollmaya yollallardı. nereyē aşada derede su var.
- II/03/72 ben ufa idim. bi de yaylada yolmacımız vardı dā böyle ... dā gencidiz
- II/03/73 bundan. hani ebemleñ giderlerdi o onuñ sırtına dökerdi suyu. o oña
- II/03/74 döküyüdü. deredeki gumunañ birbiriñin sırtını ovarđı. vallahi bit gafada
- II/03/75 böyle gayniyi. bit gayniyi emme nāpsın. **ŞK:** eveli ilaç yodu, ...
- II/03/76 yodu nölcağ ki yayrum. **AK:** yine o bizim yaşı.. yolmacımız bi de
- II/03/77 efendisi vardı. iki dene hasır getimişle her daravini dikmişler,
- II/03/78 aşama gadar çalışırlardı, aşamlayın hasırın altına girerlerdi.
- II/03/79 hasırın üsdü, altı hasır üstde hatır hasır yatırladı orda.
- II/03/80 babamdan iki kişilik budyay alacak da götürüp yiyecekler. üleydi,
- II/03/81 şimdi ne var şimdi hepsi makine.
- II/03/82 **SGA: Amca adın neydi? AK: e? SGA: Adın? AK: adem kılıç. SGA:**
- II/03/83 **Adem amca kaç yaşın, yetmiş dört mü? AK: yetmiş dört yaşıdayım.**
- II/03/85 **SGA: Sen okula gittin mi? AK: gitmedim guzum ben. SGA: Gitmedin.**
- II/03/86 **AK: gitmedim u gürüne gitdim. gurandanıyi kötü yani hesabımızı, şe**
- II/03/87 adımızi soyadımı neyiñ yazmaya var. oğurum da Pek yazamam.
- II/03/88 yazamam pek. hē asgerde de didim ben okula gidim, benim yok dedim.
- II/03/89 sen okur yazarlıñ var diyi yollamadılar oraya da yollamadılar. 'kendi

II/03/90 ğafamdan bi şeyler_örendim_ışde. **ŞK:** keşge gideydin biraz dā
 II/03/91 ilerletirdiñ_orda işde. ilerletirdiñ. **AK:** almadılar ki. o zaman ço_udu
 II/03/92 gelen hep ğara cāhil. do_udan gelen hep cāhil, unnarı gönderişler bizi
 II/03/93 göndermediler.

II/03/95 **SGA: Anladım. Şerife yenge eskiden kınalar nasıl olurdu, kına törenleri?**

II/03/96 **ŞK:** hē ğına gecesini mi annadıvirem, dū.. dūnü mü annat diyoñ baña?

II/03/97 **SGA: Kınayı, düğünü anlat bana. ŞK:** 'esgiden şeylerimiz dūnnerimiz

II/03/98 cumā günñ başlardı. cumā günñ aqşamınan çalgıcılar gelirdi. ě

II/03/99 köy_yerinde ışık yök, bi şey_yoç_ışde ne bizde ğaz lambalı ũ_ceryan

II/03/100 yoç. o gün_aqşam gelirdi ğonu ğoñşu toplanlardı o gün bi fasıl

II/03/101 geçerlerdi, oynarlardı_ışde. o günñ bērinde ne yinirse çay ğayye bi

II/03/102 şeyler 'içerlerdi, da_ılırlardı. undan son_ērtesi gün geldi miydi gene

II/03/103 yeñiden başlardı dūn. ğalkardı çalgıcılar 'çalmaya başlardı undan sona

II/03/104 ğonu ğomşu okumaya dolanırlardı evleri. davulnan, zurnayınan bi

II/03/105 'davul, bi zurna çıkardı. ondan sona 'ğomşular gelidi herkeş ğarıca ğarıcı

II/03/106 hediye getirirlerdi. malı olannar davar getirirdi eveli dūnnere. söz gelimi

II/03/107 adamñ malı var. eveli böyle ğap ğacaK_ādet de_ilidi. sōna sōna

II/03/108 ğıymatlıdı o zaman ğab ğacak yo_udu kına. **SGA: Tabi. ŞK:** mal

II/03/109 getirirlerdi_ışde basma getirişlerdi toplanırlardı. toplandılar mıdı gine

II/03/110 çay verişlerdi, iñsan durumuna göre. yemek verirdiñ. ondan sona

II/03/111 ölen_olurdu dāmat giydirme olur bizim burda. **SGA: Nasıl oluyor? ŞK:**

II/03/112 dāmadı çıkarırlaş meydana. bi hasır sererlerdi. o zaman hasır_olurdu

II/03/113 altına. dāmadı orūya getirişler, ikizini böyle çamaşırlarını hazırlarlar. bi de

II/03/114 sādıç_olur yanında hinci sādıçlar böyüg_oluyo. o zaman beş_altı

II/03/115 yaşlarında bi çocuğ_olurdu. akrabāsı yaşut da ğoñşunuñ_akrabāsı mı

II/03/116 yōsam. onu getirişlerdi dāmat_içerde pantulunu şeyini gömlēni kendi

II/03/117 giyērdi. o çamaşırları orayā ğorlardı. yelē olurdu dāmadıñ, ceketı olurdu.

II/03/118 onu getirirlerdi, oña cerez ğoyarlardı. şeker, fıstık, fındık o günñ berinde

II/03/119 ne varsa. üzüm_ıncir. iki tesbi getirişlerdi yine davulnan zurnaynan.

II/03/120 dāmadı dikerlerdi, hoca gelirdi. hoca onu ğıydirirdi duvaynan. cegedini

II/03/121 giydirirdi, yelēni giydirdi. ondan sōna bi kişi alırdı o şeyi cerezi saçardı

II/03/122 çoluğ çocuk toplardı. o yandağı sādıca mendīl soğarlardı. yağut_ona
 II/03/123 gücü yetiyosa_adam 'çamaşır_alırdı işde ğarınca ğararınca. ondan sōna
 II/03/124 oynarlardı yāvrum. ağşam_olurdu buyez ğına gecesine toplasırlardı
 II/03/125 tekrardan. he o dāmat giyindi mi yemek verīrlardı. hayvan keserlēdi
 II/03/126 pilav. herkeş ğarınca ğağarınca durumuna göre. helva yaparlardı o zaman
 II/03/127 bōle satın_alma bi şiy yo_udu. 'hayvan keserlēdi. iki üş gün_eveli dā
 II/03/128 yuğa yazarlardı. cumādan_eveli yuğa yazarlardı. ondan sōñā u yemē
 II/03/129 dökellerdi, yemek yindi mi gene gülüşürler, oynasırlar, bi fasıl geçerler.
 II/03/130 da_ılır giderlerdi. o günü yāni dāmat giyimi günü. gine ağşam_oldu mu
 II/03/131 gene toplasırlardı buyez de ğınaya. toplasırlardı sa_at_on bir_on_iki
 II/03/132 oldu muydu ğonu ğōşu köy yerden gelirlerdi. 'kendi köylüsü toplasırdı. bi
 II/03/133 benim gibi yaşı ğadın ğınasını ğarardı gene ōle cerez ğorlardı sinisine. o
 II/03/134 ğınayī dāmada yağallardı eveli gelin ğız_evinde olurdu. şinciki gibi
 II/03/135 de_il ayrı ayrı. ğız_evininđi ğız_evinde olurdu, ōlan_evininđi
 II/03/136 ōlan_evinde olurdu. he gelin yabandaysa üş beş kişi bir_olurdu. ğınacı
 II/03/137 giderlerdi. bi araba ğoşarlardı, at_arabası. üş beş ğadın bōle sen gibi
 II/03/138 benim gibi başlarında bi érkek. oraya ğınacı giderlerdi ğız_evine. hediye
 II/03/139 götürürlerdi yiyecek, ğınası neyi ōnden_onnarı ayarlardı. bu orda olurdu
 II/03/140 ğız_evinde, ōlan_evininđi de ōlan_evinde olurdu ağşam yağallardı. gine
 II/03/141 o cerezi da_ıdırlardı, oynarlardı, da_ılırlardı. ondan sona tekrar gelin
 II/03/142 gününe dönem, gelin ğız zabāleyin ğağkarlardı yine hazırlanırdı millet,
 II/03/143 ğonu ğoņşu toplanırdı. yabandan gelen, kōde olan ğat_arabalarını
 II/03/144 ğoşarlardı. at_arabası olurdu eveli araba yok. onu ğoşarlardı binerlerdi
 II/03/145 bōle 'geşler sizin gibi, bizim gibī. bizden yaşılar pek gitmezlerdi.
 II/03/146 toplanır, binerlerdi, giderlerdi davul zurna olurdu ğız_evine,
 II/03/147 gelin_almayā. orda gelinī hazırlarlardı, ğınacı gidecekler giydirirlerdi
 II/03/148 gelini. eveli tel dolap duvağ derlerdi bōle yo_udu. beyaz geymezdi.
 II/03/149 'rasgele bi güzel ğıyāvet giydirirlerdi, yüzüne alını çekeller burda
 II/03/150 hazırla.. gelinçiler varırdı ōrda oynar binerlerdi, gelini bindirirlerdi
 II/03/151 arabāya köyden gidenner de binerdi. orda ğına. çıkarırlardı ordan gelniņ
 II/03/152 ğuşāni bāladırılar, parasını verirler. oranıņ_ādetlerini yaparlar. ğapıyı
 II/03/153 dutarlar, sandīņ_üsdüne otururlar onnara para verīrlardı ğarincī ğarārınca

II/03/154 ondan sona binen_alı gelir, gelini indirirlerdi. gelini indirdiler mi gene
 II/03/155 oynarlardı, dāmada para dağılırdı, geline para dağılırdı akrabaları para
 II/03/156 dağarlardı. İ aqşam_olurdu dāmat salma dērler. herkeş da_ılır giderdi,
 II/03/157 gız_evinden_iki yengen gelirdi geliniñ yanında. onnar ğalırlardı işde
 II/03/158 olan_evinden bi kaç kişi olanıñ yengelē olurdu. aqşam yassı sonu evine
 II/03/159 ğoyarlardı gelini gündüzden. 'yassı sonu dāmat gelir_evine ğoyarlardı.
 II/03/160 undan sona büyükleriniñ_elini öper, cāmiye gider dā dāmat salınmadan
 II/03/161 namazını ğılar. tekbirnen getirirler_ordan dāmadı ğoyarlardı içeri ondan
 II/03/162 sona herkeş_evine da_ılır giderdi. buyez zabağ_olurdu. dāmat ğaldır..
 II/03/163 çalgıcılar gitmezdi. 'davul zurna gene duruyo. sabah_oldu mu dāmadı
 II/03/164 ğaldırırlardı, duvağ dērler_ona da. gelin ğarı kıldı güze sabah_ezānı
 II/03/165 bütün köyü dolaşırdı gelinne dāmat. hem ğoşsunuñ_ellerini öperdi.
 II/03/166 hısımuñ_akrabānıñ_ellerini öperlerđi undan sona gelirlerdi buyez
 II/03/167 ğoşşuları duva okurlardı. hadi buyruñ duvāmız var. gelirler, toplanırlardı,
 II/03/168 oynanırlardı gelinne dāmadı. undan sona ğuzum oynar, gülerlerdi gine
 II/03/169 geline Para dağarlardı. gene böyle buydáy_arpa saçarlardı bolluğ_ossun
 II/03/170 diyi. ğonu ğoşşu da_ılır giderdi, yabandağınnar da da_ılıp herkeş_evine
 II/03/171 köylü köyüne, şerli şerine ğor giderdi. 'esgi dūnner böleydi. şimdikinner
 II/03/172 de biliyoñ sen. **SGA: Şimdikilerde bir şey yok zaten. ŞK:** varır_adam bi
 II/03/173 sāt bi çay bile içme zamānı olmaz. **ŞK:** hē hinci hepsi bir_oluyo salona
 II/03/174 girip şe_ediyo. eveli böleydi. bizim bildimiz yani bizler_öle olduğ bizim
 II/03/175 zamānımızda. i bunnarıñ zamānında daha de_ışdi. **SGA: Şimdikinde bir**
 II/03/176 **şey yok canım. Eskilerde. XX:** o ya.. köy_yerini hergez_ādetini yapıyo
 II/03/177 **ŞK:** gene yapan yapar. **XX:** yapan yapıyo şeyini ādetini. e ben burda dört
 II/03/178 çocūmla ben ğakıp_ta şere gidip dūn yapamam ki. **ŞK:** gene aynı 'esgi
 II/03/179 ādetimiz.

II/03/181 **SGA: Siz Yörük'sünüz değil mi, burası Yörük köyü? ŞK:** evet. **SGA:**

II/03/182 **Tamam. XX:** aydından gelmemiş bizim burlar. **SGA: Aydın'dan mı**

II/03/183 **gelmişsiniz? XX:** aydınđañ. yörün 'kökü aydındaymış da_eveliden. **ŞK:**

II/03/184 yörüz de şinci yörüklük ğalmadı artık. bütün her şeyden geldi yāni. **SGA:**

II/03/185 **Karıştı. ŞK:** hē. bölgeden, her ilçeden, vilāyetden her köyden yani yörük

- II/03/186 ğalmadı çoğ_as. yörüklük de ğāyboldu ğali. **SGA: Doğru. ŞK:** manavı
- II/03/187 geldí hani hani hepsi türk de türk vatandaşı da mácırđ geldi, 'çitā geldi
- II/03/188 demiş, do_udan ğēldi hēp. **SGA: Çıtak da mı var burada? ŞK:** var. **SGA:**
- II/03/189 **Çıtak kime diyorsunuz? ŞK:** çıtağ derkene işde ō da yörük gibi bi
- II/03/190 nesil_ö da ğızım. aynı bi nesil. **SGA: Ankara'da Kızılcahamamlılara**
- II/03/191 **derler de Çıtak diye. ŞK:** evet, hē. bizim burda da mi_alıçık_đā mi_alıçık
- II/03/192 taravında yunus_emreye dērler. **SGA: He. ŞK:** orada
- II/03/193 toplamā_öldular_orda da çıtağ ğālmadı. her yerden ğēldi orada
- II/03/194 toplamā_öldu bura gibi_ışde. dünkü gibi hiç bi yerde şey ğālmadı
- II/03/195 ğuzum, bi cins ğālmadı. hepsi ğarışdı. **SGA: Karıştı değil mi? ŞK:** evet.
- II/03/196 ōle işde. **XX:** şimdi herkez birbirine bēyenmiyo dışardan getiriyo, dışarı
- II/03/197 viriyo. o da nōlücağ_elbetde her şey hepsi yañđ ğarışdı. **ŞK:** eveli
- II/03/198 almazlarmışdı, vērmezlermişdi yörükler biribirine alır, biribirine
- II/03/199 vermişdi. şimdi sōna bu şēr yeri ādet_öldu. ğızlar şērden gelirler, şērde
- II/03/200 mi şērde ne_olusa ossun. hemen verişiz_ānında. **XX:** ama bōle dağā
- II/03/201 rāt_öldu ama.. şimdi yāni şīrlere bağarak köyler dağā rāt_öldu. **SGA:**
- II/03/202 **Bence de köy hayatı çok daha rahat. Şurasına baksanız ya şey gibi özel**
- II/03/203 **hani. XX:** ben kendim dā bu.. sādıma bağmadım. benim ğörümcem
- II/03/204 var_esgişēre temizlē gidiyō, elim var. nisanda çığtıydı. tarlaya
- II/03/205 gider_esgişēhīrde durur. bi ğörümcem var alımanyada o da temizli_ē
- II/03/206 gider. yani almanyada o da temizli_ē gi.. ben de burda kendi işim var.
- II/03/207 kendim yur, yığarım, bişirişim taşırışım. **SGA: Kendi evin. XX:**
- II/03/208 kendi_ışim. **SGA: Şurası da böyle saray gibi böyle çok güzel manzarası**
- II/03/209 **falán bayıldım ben buraya. Güle güle oturun içinde ağız tadıyla inşallah.**
- II/03/210 **Teşekkür ederiz, ağızınıza sağlık. ŞK:** bi şey bi şey dē_il ğuzum. **SGA:**
- II/03/211 **Hakkınızı helal edin. ŞK:** helāl_olsun yaşrum nōlcák ki nōlcák.

ODUNPAZARI – Akçakaya

Kaynak : Hatice Mercan, 63, ilkokul; Sultan Eren, 63, ilkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, köy hayatı, türbeler, aile hayatı

- II/04/01 **SGA:** Şimdi, önce isimlerinizi alalım. **HM:** hatice benim. **SGA:** Hatice.
 II/04/02 **HM:** hâtice mercan. **SGA:** Mercan. **HM:** mercan. **SGA:** Yaşınız kaç?
 II/04/03 **HM:** yaşım ē atmış üç. **SGA:** Altmış üç. **HM:** atmış üç. **SGA:** Okul?
 II/04/04 **HM:** okul ilk okul. **SGA:** İlkokul. **HM:** hē diploma, o da aynı. **SE:**
 II/04/05 benim de aynı. ben de sultan eren. **HM:** muğdarıñ hanımı. **SE:** he
 II/04/06 muğdarıñ hanımıyın. **SGA:** Kaç yaşındasınız? **SE:** ben de aynı ... e şey,
 II/04/07 atmış ... **HM:** atmış üç de ... iki gârdeş ikisini bir yazdırıvemişler ēlli üç
 II/04/08 do umlu yazmışlar, bu da bennen emsal yaşıt yāni ēlli do umludur.
 II/04/09 **SGA:** Okul? **SE:** ben de ilk okul. **HM:** bu da aynı. ilk okul mēzunu.
 II/04/10 **SGA:** Tamam. **HM:** ilk okul mēzunu.
- II/04/12 **SGA:** Şimdi şöyle burada seste kayıtlar karışıyor, bir birinize sorayım.
 II/04/13 **Hani ses karışmasın. Sonra yazamıyoruz biz, bir de birinize sorayım.**
 II/04/14 **Şimdi, eski harmanı falan bir anlat bakayım. Hani anlatıyordun ya**
 II/04/15 **dışarıda.** **HM:** ēsgiden gızım beygir arabalarının gidērdik ē
 II/04/16 arabalarının ... bālı, biz yayan. beygir arabalarının sap getiridig öle.
 II/04/17 teneli, saplı biçilirdi makinelernen biçilirdi, goşa goşa deste dırmık
 II/04/18 yapārdig arkasınnan toplārdık biz. unu getiriyidik harman yerine, bu
 II/04/19 gördüğ harman yerine dökülürdü o, onu elimizinen yayārdık, düvennen
 II/04/20 ė ama beygırlernen filan sürērdig unu. dōne dōne bu sıcakda. ondan
 II/04/21 sōna 'topla, 'savur tenesini, samanını ayır unnānan çok mūcādele itdik,
 II/04/22 biz unnarı çok görđük, içinden çıkdı, öle yaşama harmanī öle
 II/04/23 gāldiriyidık. hal karā gücūnen böle makine felan yoğdu sonra patozlar
 II/04/24 çığdı. kimi teneli, kimi tenesiz daha biçerler yoğkene. onnarī ge.. gine
 II/04/25 getiridik gine aynı patoz atārdık diyannannan, annatnannan. 'çuvallara

II/04/26 dolduruyuduk teneyi onu öle güyardık. samannara girërdim tozuñ,
 II/04/27 küngenin içine yös baqam. arabalarinan çekilirdi ā.. samannıkda töz
 II/04/28 künge içinde yos. su yoq ki bi duş_ulasın. su nërde, su yök ki. ay ne
 II/04/29 zorluqla, öle gëşdi günnerimis. o harmannar_öle olurdu. e_şimdi hepsi
 II/04/30 makine şimdi çok gölaylıq her şey. getiriyu makineynen güyuyon,
 II/04/31 samanı öle, teneyi öle. makineynen güyuyon yerine. hiş bi zorlū yoq.
 II/04/32 gidip gēlmesi desen o da gölaylıqlı. şimdi çok eyi bi devirde ama işde.
 II/04/33 **SGA: Ama şimdi hiç, bu kadar kolay ama gençler hiç bu işleri yapmak**
 II/04/34 **istemiyor. Zor geliyor. SE:** yök yoq yoq gızım yoq. **HM:** isdemiolar,
 II/04/35 isdeméyolar. gara gücünen sıcaqda terlersin, yanāsın. yıcek, işcek yök
 II/04/36 evel aylıq yök. e aylıq nerde ki, bi yerden beş gurus gelir yoq. harmanı ö..
 II/04/37 giderlerdi bi urgan_alırlardı, harman süpürgesi alırlardı. unnā saman
 II/04/38 filan götürülërse harman, aya_ına bi çift gara lastik_alıverirlēdi ...
 II/04/39 alıverirlēdi biz de sevinirdik ... gēyecēz deye. /.../ çok zebillik çekdik
 II/04/40 çok perişannık çekdik gızım bizim günnerimiz_öle günner su yoğdu,
 II/04/41 galabaq suyu gēldi yeñi. aşşalara sırtımıza böle yaylon da yoq.
 II/04/42 'destilernen, tenekelerinen su daşıycēz deye gara zorluqlarınan, nē..
 II/04/43 zebilligler çok çekdik çok. unnānan ... bulğuru kendimiz gaynadırdıg. ...
 II/04/44 gine kendimiz yapıyoz da. unu dübekde dövërdik, kendimiz şe_yapardık.
 II/04/45 bulğuru ö kazanda göca kazanda gāynadır uña bine.. böle iş..sürgüye
 II/04/46 götürüdük, sürdürüdük. el de_irmenlerinde elimizle çekërdik. hep böle
 II/04/47 gara gücünen yapãrdık hepsini hinci her şey hazır, hepsini satın_alıyos.
 II/04/48 ya gızım_üleydi. **SGA: Şey, çamaşırı falan nasıl? HM:** çamaşır aşşada
 II/04/49 görmüşünüzdür çamaşırhāne va_ırtı. ūrda urda gidërsin bi 'harmannarda
 II/04/50 yāmur yārsa on beş günde, yirmi günde orda bi gidërsin banyo yapãrsın,
 II/04/51 çamaşırını da hemen_arkasından yıkarsın_ertesı günü. orda daşda
 II/04/52 yıkanırđı. yök makine.. ya. **SGA: Neyle yıkardın, sabunla mı? HM:**
 II/04/53 sabunna. sabunnan bi de kil_olurdu esgiden. esgiden kil_olurdu unu
 II/04/54 ekërdin, gāzanı ılıtırdın, u ılıq suya basãrdın, u gabariyđı. undan sona
 II/04/55 sabunna öle yıkanırđı. başga türlü yıkanmãzđı. başga türlü yıkanmaz
 II/04/56 çamaşır_ānede yıkanırđı. sonradan sular gelince evde yıkanmeyi
 II/04/57 başlandı. sōnadān gāli makināla sōnadān ... biS şere gitdikden sōna

- II/04/58 mēşur_öldü. biz_emekli öldüğüdan sōna döndük köye. /.../ öleydi gızım
- II/04/59 bizim günnerimiS_öle geşdi. ha öle zebillikle ... **SGA: Sizin annenizin**
- II/04/60 **zamanında nasılmıştı? HM:** unnaşın zamānında daha zōrdu. unnaşın
- II/04/61 zamānında bizimkinden daha bizlere gelesiye ğadar unnaşın eziyetleri
- II/04/62 dahā zōrdu, unnaşın günnerinde. āynı çamaşır gine çamaşır_ānede
- II/04/63 yīkanırdı. dedīm gibi su yoĝdı. cēran alektirik hiç yoĝdu. el
- II/04/64 lambalarınnan, ğarannık her taraf_öle. zebillikdi yāni. **SGA: Ama şimdi**
- II/04/65 **elektrik yokken herkes birbiriyle daha iyi mi anlaşıyordu? HM:**
- II/04/66 valla_annaşıyodu yōkluk vārdı, şimdi herkeşde āylık va dedīm gibi. bi
- II/04/67 yerden bi gelir yoĝdu esgidenki, yoĝdu ki māl ... o hāldēydi. herkeşde az
- II/04/68 çok davar vārdı ama bōle satılık savılıp bi şey yoĝdu. herkeş zor
- II/04/69 geçiniyodu, zerk_olunuyodu. öle şere gidiyin de öle şey_alıyım, bi
- II/04/70 haftada on beşde meselā inīm va iki dane salıyon, unu götürüyūdün,
- II/04/71 annem rāhmetli götürüyūdü burdan, 'bazara götürüyūdü. zebse filān,
- II/04/72 domates bi şeyler_alırdı ama on beşde ama hāvtada. pek nādir yāni
- II/04/73 öleydi. annemgiliğ zamānı daha zorudu. ama gine āynı düzen uyudu,
- II/04/74 bizim yapıdımız düzen annemgiliğ de āynısıydı yapıdī. ğara düzendi bōle
- II/04/75 af_edesin beygirmen, öküzünen motur filān hiş bi şey yoĝdu o
- II/04/76 zamannarı. hani bizim yaşadımız unnaş da yaşadı bōle. **SGA: Ama**
- II/04/77 **elektrik geldi, televizyon geldi, herkes eski komşuluklar bitti. Öyle deĝil**
- II/04/78 **mi sizde? HM:** vallāhī kōmşuluklar bi şey ... 'bitmedi. bizim köyümüz
- II/04/79 çok_ıyı birbirine bālıdır. baĝ edīraf kōler herkeş bizim köyümüze
- II/04/80 özenirler. bi şeylik vārdır, şimdik şehirdeki gençler bizim köyümüzün ē
- II/04/81 meselā gençlerinden bizim_ışde ğārdeşim, benim küççüm muhtar_olan
- II/04/82 şe_yapıyo on sene belki yirmi sene filān öldü nerdiyse āyda bir
- II/04/83 erkeklerin toplantısı olur şehirde, kōde. arabalarnan, giden_arabalarnan
- II/04/84 gider. her ay sonu toplantı yapırlar. 'pilav yaparlar, kimi bide yapar, kimi
- II/04/85 yemēni yer, kimi işden gelir meselā, āyda bi 'toplantı olur. bizim
- II/04/86 kōlümüz meselā türbelere çıkārlar, bi topluluĝdur. bizim kōmüze kōler
- II/04/87 özenir. bōle kimse birbirine küslü, kinni öle īsan yoĝdur bizim kōmüzde.
- II/04/88 birbirinnen konuşmēcek şe_yapmēcek. hani bālıdır yāni bizim kōmüz
- II/04/89 birbirine şeydir, bālıdır. öle birbirine hani öle şelik yoĝdur bizim

II/04/90 k̄m̄üzde. k̄m̄üz eyidir yāni.

II/04/92 **SGA: Türbeler dediniz, yakında var mı? HM:** türbey.. yākıında ... köyün

II/04/93 girişinde vārdı urda bi, şe oқuluñ yıķıldı ya, oқuluñ urda aşşā tarafda.

II/04/94 orda vardı, uzağda vārdır, urlara çıkılır meselā ğurban kesilir orlara.

II/04/95 şehirdeñ misāfirler ğelir. çok gelen olur. u meselā hani piknik yapmaya.

II/04/96 başğa bi şey de il dē piknik yaparlar urda. hāni kimi oynar, kimi ğuler

II/04/97 hesābı ğı.. şe bi şennig olur. millet bi arıyı gelir toplanır yāni, bi

II/04/98 topluluğ olur. hanı bizim k̄m̄üzün u yönden yāni, başğa k̄lere şe

II/04/99 yapmas. öle ne bileyin birbirine āyķırır ĩsan yoқdur. kış ğünnerinde

II/04/100 toplaşılır, hep bi evlere toplaşılır. meselā yaşlılar var zaten gelemez de

II/04/101 oyun oynanır. **SGA: Hala var mı onlar? HM:** vā hē yapıyoz meselā bis.

II/04/102 **SGA: Nasıl oynanıyor? HM:** hāyır, oyun dedim şe oyun, bōle okey,

II/04/103 kāt oynunarı herkeş bilir. ğadınnar şe okey oynar. yāni şe öle bi araya

II/04/104 gelinir yāni. **SGA: Komşuluk devam ediyor. HM:** ğomşuluk devām idē,

II/04/105 ider. dēvam ider, biz ... bir oluveririz biz elimiz boş ğaldık mī

II/04/106 hemen oturus. öleydi, ne bileyin hani bōle ayırım şe yoқdur bizim

II/04/107 k̄m̄üzde öle. işi olmāyin şe yapar, işi olan iş zamanında iş olur,

II/04/108 iş olmadı zaman, oturulur meselā ğomşuluk birbirinde oturulur..

II/04/109 oturulur oturuz meselā hani öle bi daınaklık yoğdur yāni bizim

II/04/110 k̄m̄üzde. **SGA: Güzel. HM:** ondan yana.

II/04/112 **SGA: Güzel. Eskiden annenizin zamanında kış gecelerinde ışık da yok**

II/04/113 **hani işte böyle soba da yok, ne yaptılar mı siz çocukken? HM:** biz

II/04/114 çocukken bizim şurda bi verāne oldu, urda yaşadık biz burayā annem de

II/04/115 sōnadan ayrıldı ğeldi, biz urda böyüdük. bacalık yeri vār baқ. bacalık yeri

II/04/116 burda odun yanārdı. sōnadan ğapandı bunnar işde. baқ baca yeri var

II/04/117 burda bēlli. **SGA: Gördüm. HM:** ölü. urda bacalığda odun yaқarı

II/04/118 benim aқlımın ğıt ērdiyi, baқ şurasını ğörüyoñ başğa reñkdir burası.

II/04/119 burası ğazan ğörlardı esgiden. banyo filān yapmek için dışadan su

II/04/120 daşırlardı, meselā mutfak gibi olan yērde bi beton dōkerlērdi orda banyo

II/04/121 yaptılar başğa nerde banyo yapçek. ğadınnar ekseri şide çamaşırhānede

- II/04/122 orda yıkanırđı, erkekler evde yıkanırđı. brda ocağ yanardı rda. ...
- II/04/123 yemek biz ok bişirdig bağ şēde hamır işi, sāşda tepsiye grsun, altına
- II/04/124 ateşi yağārsın. tepsiniğ üstüne hamuru meselā gyuyon bre i,
- II/04/125 onuğ üstüne bi saş gapanır temiz.. temiz şē saç. onuğ üstünē ateş yanār.
- II/04/126 altı altından bişer, üstü üsdünden bişer. biz yaptık bunnarı, yaptım yāni
- II/04/127 ben bişirdim bunnarı. hani āz da lsa yaptım yāni. bağ br vde hatdā
- II/04/128 br vde le bişirdimi bilirim ben, bişirdim yāni. annemgil şeyğ gider
- II/04/129 kıra giderlerđi, unnar gıra gıtdiler mi biz bişiriyidi bunu. üstndē ocağ
- II/04/130 yanar da altında da kz olur.  brek bişērdi ortasında. hē ayğaz
- II/04/131 nē arıyomuş.. ceyran.. **SE:** aha ble işdē. yā. **HM:** leydi. b ocağ dediğ
- II/04/132 le le yaptık yāni yapārdık, yağarız yeme i de ocā grdun. sac yağ
- II/04/133 deriz ble şeyniğ onuğ üstüne grsun. snadan gzineler ığdı.
- II/04/134 gzineler alındı. evğelā gzineler ığdı. ocağdan.. ocağlar gli bitdi
- II/04/135 gzineler gndu. bizim ocuğlmuzda ben bilirin işde u şeyi, ocağda
- II/04/136 bişirdim yāni brek pişirdim le. bişiriyidik. esgiden leydi.

ODUNPAZARI – Karamustafa

Kaynak : Nuriye Karabulut, 76
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Aile hayatı

II/05/01 **SGA: Bu dolaplar orijinal, eski hali mi?** **NK:** bu esgi hâli unnarıñ. Һaydĭ
II/05/02 üş_çüS, dört_üs_sene oluyo yapılalı bu evler. hiç kimse bilmēyo ya.
II/05/03 **SGA: Hiç bozulmamış. Sen buraya gelin mi geldin?** **NK:** ben
II/05/04 yetmiş_ıltı yaşındayın borayı gelin gēldim. āmet benim_ölum āmedin
II/05/05 babası seksen_üš seksen dört yaşında o bile bilmeyē evler yapıldın.
II/05/06 dē_e seneler_oluyō seneler. **SGA: Kimler ile oturdun burada?**
II/05/07 **Kaynanan, kayınpeder.** **NK:** ğaynınam ğaynıtam_ēltim biz, bu evlere
II/05/08 yirmi kişi otduķ. **SGA: Yirmi kişi?** **NK:** yirmi kişi otduķ. ölen_öldü
II/05/09 aylar.. çoluk çocuk şere gitdi, ēltim_öldü, ğayınnam_öldü,
II/05/10 ğaynıtam_öldü. işdē çolü çocü da şere giđđı, benim çocuklamda ikisi
II/05/11 bōrda, dōrdü şerde. altı_dane çocüm var. **SGA: Altı çocuk var.** **NK:** hē
II/05/12 üç_ölan, üş ğız. **SGA: E eltinin çocukları biz de oturacağız demiyorlar**
II/05/13 **mi?** **NK:** e bö.. boş yō Saten bunnar giden dē şē ğoyan gitdi, ğoyan gitdi.
II/05/14 unnar şerden dē ev_aldılar herkeş. bunnar böle ... gibi kötü öle ğaldı.
II/05/15 burda bi işşat_ıtā vāridi. dē şe benim ğaynıtımınan ummān neyin
II/05/16 çocukları var kōde ikisi de borda tā.. vadır, unnar da ğarabazardalar.
II/05/17 **SGA: Hı Karapazar'dalar.** **NK:** he ... öle duruyo. uyleşemediler ...
II/05/18 duruyō_öle. bi ben ğaldım, kimse ğālmadı. **SGA: Şey, kaynanan huysuz**
II/05/19 **muydu teyze?** **NK:** kim? **SGA: Kaynanan huysuz muydu?** **NK:** 'eyiğdi
II/05/20 abdesli namazlı da acık esgi ğarılādan yimesi işmesi acık şeydĭ kabáydı.
II/05/21 **SGA: Nasıl yani?** **NK:** çoğ da zenginimışmiş babası anası. böle köşelerde
II/05/22 çuvalnan_ıalTın durūmuşmuş benim ğaynanamıñ babasınıñ. kırık yerde
II/05/23 vilān belki hayvanı varmışmiş_orda. nası alışdı biz de hayret_ıdendik
II/05/24 baķ ölannar da di anam ... açı_sıkıdı. yidirmesĭ işmesi. hañĭ abdesli
II/05/25 namazlıdı. **SGA: E sen hamileyken, çocuk emzirirken falan sıkıntı verdi**
II/05/26 **mi kaynana?** **NK:** e ğaynañā bize çok sıkınTı gördüK_ö zamannāda. ğaz

II/05/27 ya_ı yo_üdü hep ğaz ya_ı lambiyen ya_ıyoduk. hāftıda bi lamba ğaz
 II/05/28 veri_ledi. çocuğ_öle yo_ıladı öle emziridim gece. undan sona_ē e
 II/05/29 olannar filān tā_ıyı ... oca_ getimezlerdi. dē ğar_ı ğor_ıladı hep
 II/05/30 sırtımızna_ōdun getiridik. sırtımızına_ çocuk_ıyı b_öle böy_ütdüm ben
 II/05/31 heb. āltı_tanē çocuk_ b_ü ğona_ğda böy_ütdüm. ölicāk sıkı_ıydı hani öle
 II/05/32 şeyler y_ödu sıkı_ıydı. n_öldü hani nē ğötüdü mez_erine işde o_ıllāna ğaldı,
 II/05/33 olannarınan i şey ... aldılar, benim çocuk_ıyı dā allahā şükür kendi
 II/05/34 alınan teriyen ğayiyi iyiler kendileri. **SGA: Eskiden böyle eltin var,**
 II/05/35 **çocuklar var, kaynana var, kayınpeder var ne yapıyordunuz bu kadar**
 II/05/36 **kalabalıkta, kim yemek pişiriyordu? NK: bi şindi bi hāfta birimizi**
 II/05/37 gör_üdü iş, bi hāfta birimiz gör_üdü. Pi hāfta birimiz ğırlara giderdik.
 II/05/38 'biçerde adamla biz de arada deste dırmık yapardı_ı. b_ēn ğalırdım bi
 II/05/39 hāyte, inekler_ı s_ardım, südü yo_ırdı çal_ırdım ā südü daş_ırdım, ekme_ı
 II/05/40 yapardı. ben dā tarlalara giderdim_ēl_ım ğalırdı. öle sıraynān gör_üdü.
 II/05/41 sora sora sıray_ı ğoduk. yirmi kişi bir_ı arada şeder mi? benim va bi_s_ü_ü
 II/05/42 çocuğ, onu_ı va d_ört dane çoc_ı. bi de benim_ē orta_ım vardı. **SGA: Öyle**
 II/05/43 **mi? NK: h_ē. benden_ēvel_ı ālmı_ı adam sora bi de beni onu_ı_üdüne**
 II/05/44 getdi. işde öle ğeçindig_ı gitdik. **SGA: Hanginiz nikahlıydı? NK: bu**
 II/05/45 nikāh_ı Tā duruyı yo_ıardā, y_ıkarı evde duruyı ta. bu da yo_ıarda duruyı
 II/05/46 dā ğene b_öle igimiz āltı_ı üstlü pisl_ı misl_ı pa_ıleyoduk. hinci o da yo_ıardan
 II/05/47 çık_ıncı yo_ıarlar çok_ı k_ötü öldü. şē hastal_ı_ı oldu, unu_ı ğan hastal_ı ne
 II/05/48 dey_ö? **SGA: Alzheimer. NK: h_ē. hinci kendini bilmey_ı geliye gidiy_ı**
 II/05/49 geliye gidiy_ı. yo_ıarda duruyod_ı sonra ş_örda orta_dā ölü vā onu_ı yanına
 II/05/50 gitdi. ba_ıkan_ı olmadı d_ört_tane çocuk_dan. te y_ıkar_dā s_ona ölünu_ı birine
 II/05/51 getdiler de ... ba_ıy_ı. **SGA: Hasta olana kadar birlikte mi oturdunuz hep?**
 II/05/52 **NK: hasda olana ğadā birlikde otduk. onu_ı da vard_ı gelini, iki dene**
 II/05/53 gelin_ı_ı aldı. ş_erdeydi bunun gelinner_ı biri b_ördäydi, iki_ı ş_erdeydi ü_ş
 II/05/54 dene aldı ikim_ı dā gelin. ben de b_örda duruyodum hani öle hi_ş
 II/05/55 dö_üşme, çeki_şme y_ödu ikim_ı b_ör_dā oturuyoduk b_örda. 'hasda_ı oluncāk
 II/05/56 bā_ırmaya başladı. ğışları filān oca_ı moca_ı işey başlay_ıca_ı ğor_ıdular da
 II/05/57 aldılar gitdiler. öle oldu. **SGA: Onun kaç çoc_u_ı vardı? NK: onu_ı dā bi**
 II/05/58 ğızınan üç_ölü vardı. d_ört_dane. **SGA: Senin kocanın, dedenin 10 tane**

- II/05/59 **çocuğu vardı.** NK: on dene çocū va. SGA: Niye seni aldı onun üstüne?
- II/05/60 NK: ya_u_uzun hikāyē be. SGA: Merak ettim. NK: çekiyo musun
- II/05/61 yoksam şeyī. SGA: Yok sesini alıyoruz sonra yazacağız ya bize. NK:
- II/05/62 uzun hikāyē_ō yav anası babası 'isdememiş borda e bi arada borda emmi
- II/05/63 'çocukları bir_arada böyümüſle. ikī ... bir_arada böyünce o da gārdeſ
- II/05/64 gözünnen bakmış hādi hiç_aralānda karı olmamış_adam. ōlu. bi yakıyı
- II/05/65 niſannadılar baſka gıyucağ köyüne gidecēdi gız. babasıgil dē ille bunna
- II/05/66 niſannadılar_ōrda onu ille emmizin çocu alam diye zornan gōnlü yapçās
- II/05/67 sene bi tan_ıta alırsız sōnra deye. baſka dıſarı çıkmāſıñ_điyē ōlanıñ gōñü
- II/05/68 yapıyeler zōnan everiyola. ōlanı alıyolar. isdemi isdemi alıyolar. bu da
- II/05/69 baſladı ordan_ordan_unu seymeyē. unu sev, bunu sev haqından
- II/05/70 gelemeydi anasıgil. aldı gız da niſannan baſka köye gidecin diye
- II/05/71 gāndırıyolar, gāçırıtırdıyolar. seni gene verēciz ōlana. niſannan_ıſde
- II/05/72 ikinci ğarı gene getirip gene hoplayıp gidiyī gene almācin ben
- II/05/73 bunu seymiyom diyo. aldını caydırdılar, aldını caydırdııā.. ta_ısōra beni
- II/05/74 yaqaladı, beni caydıramadılar. undan sona gāli alıſgannıq hāline gēldi. on
- II/05/75 dane çocūn_ıoldu. undan sonra bi dā_ıaldı. SGA: Ana! Onu niye aldı?
- II/05/76 NK: e alıſgannıq hāline gelđi ben ne biliyim_ıaldı_ıſde. ğursā_ıa
- II/05/77 alıſmış. SGA: E, o üçüncüsü nerede? NK: üçüncüsü işde u ğarıya
- II/05/78 bakıyodu, u da hasdalandı dā hinci ōluna getdilē, o da tā yoqarı baſda
- II/05/79 ēvde. SGA: He, üçüncü karısı ilk karısına mı bakıyordu? NK: ilk_ıarıya
- II/05/80 bakıyodu hē hasdalandı ōlanıñ hiſ bakmadılar. orđalıĝda gāldı ğarı. ōle
- II/05/81 bizim şeyiñ de benim_ēſimiñ_ıeli bi ſeye yaqıſmaz_ōle. e ſōle Pordan
- II/05/82 bi tencereyī bile indiremez yere. unnā 'ĝarı sōna ğarı götdü dē orda
- II/05/83 mejbur baqđı gāli. babam baqsın babam baqsın diyē çocuĝlar ğatiyen
- II/05/84 bakmadı. u da bu ē ile güne ĝarſı baqđı ortalıqda mı ĝalāceğ. üſ dōrt
- II/05/85 seneden beri bakıyō heP_ıaltdan bez_ıaldı. de sonā hasdalandı elleri filān
- II/05/86 ſiſdi mi, ... taqda dā bi ōlu va, oña getdiler. SGA: O da onun oĝlunun
- II/05/87 yanında? NK: nē_ıo dā ōlunuñ, baq bi. SGA: Ondan çocuĝu kaç tane?
- II/05/88 NK: ō hanımdan mı, üçüncen mi? undan yoq hiç yapmadı. SGA: Ondan
- II/05/89 yok. NK: bu ğarı yapmadı.. deyī, ilkın ĝocasından varđı ikī dene.
- II/05/90 yapmadı. SGA: O evliydi üçüncü olan. NK: ēvlidi iki dene çocū

II/05/91 vardı_unun da. SGA: He, duldu yani. Tamam, teşekkür ederiz teyzecim
II/05/92 ağzına sağlık.

ODUNPAZARI – Kuyucak

Kaynak : Sıdika Çalışan, 84, okumamış
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, aile hayatı, ramazan, camiler, eğitim, köy tarihi

II/06/01 **SÇ:** ismim sıdıķā çalışan. **SGA:** Sıdika teyze. **SÇ:** sıdıķa çalışan buyur.

II/06/02 **SGA:** Kaç yaşındasın Sıdika teyze? **SÇ:** seksen dört. **SGA:** Seksen

II/06/03 **dörtsün maşallah.** **SÇ:** elhamdürilah çok şükür bin şükür. rabbime çok

II/06/04 şükür. seksen dört yaşındeyin. segiz dāne çocuğ_anasıyın. āltısı

II/06/05 dünyāda, hayatda sā, iki denesi mefāt_etdi öldüler.

II/06/07 **SGA:** Ne zaman vefat ettiler? **SÇ:** çoğ_oldu mefāt_ideli. **SGA:** Küçük

II/06/08 müydüler? **SÇ:** biri on_üç yaşında, biri beş_aylığ_öldü. **SGA:** Ay Allah

II/06/09 rahmet eylesin. **SÇ:** hinci altı tānesi hayatda sā. iki olan, dört dāne

II/06/10 ğız_evlendi. hepsi de 'esgişērdeler. yuvalarını ğurdular, gelin_ētdim,

II/06/11 dūn_ētdim_onnarı güzelce ēvlendirdim. benim de adamçı doksan beşde

II/06/12 öldü. **SGA:** Doksan beşten beri yalnızsın. **SÇ:** hē. atmış yedi yaşında

II/06/13 mefāt_etdi. ğanser hasdası oldu, aķci_er ķanseri_ydı. **SGA:** Allah rahmet

II/06/14 eylesin. **SÇ:** yatdı devlet hastanesinde, şurda burda yatdı tıbda bi çāre

II/06/15 olmadı. ķanser 'ğafayı imīne sarmış. filim 'çekince ğurdaramadılar.

II/06/16 doķturlarımıs_sa_olsunnar çok da bağdılar_emme i_doksan beşde

II/06/17 mefāt_etdi. yirmi se.. on sekis_senedir ben bōle yalnız bu evde

II/06/18 yaşıyurun yāyrum. annayabildiñ mi? **SGA:** Anladım. **SÇ:** çocuklarım

II/06/19 telefonnan ğonuşuruz baş_ucumda telefon. hasta oldum_mu götürüler,

II/06/20 gider devlet hastanesinde ölümün biri yemekhānede ķontrolcu.

II/06/21 mēmur_ōrda. bi denesi başğa enerji fabriğasında çalışıyo. ğızlarımñ

II/06/22 ğocaları kimi devlet su_işlerin.. kimisi arçeligden_emeqli.

II/06/23 çocuklarım_urda 'esgişērdeler hepsi de. ā ğonuşur telefonu aliverişim

II/06/24 ben āşāmecik bi sa_at, iki sa_at 'yazar da yazar telefon. her_ay elli elli

II/06/25 beş lira para yatırın. **SGA:** Ama çocukları özlüyorsun tabi. **SÇ:** ölü

II/06/26 nāpiyīn. özlüyon dē_ıl 'ğafayı üşütmek bi şey de.. yalnızzācā góláy mi?
 II/06/27 on sekis_sene bu dile góláy. **SGA: Doğru. SÇ:** yalnız dört
 II/06/28 duvarıñ_arasın_đa beş vakit namazı gılıyon, yārabbi sabır ve aqlımı
 II/06/29 başımdan_ılma benim. öle yalvarıyon_ıallahā. **SGA: Doğru, haklısın**
 II/06/30 **teyze. SÇ:** 'kimeyin soqā gidersin şimdi gónşu yok. oruyı buruyı
 II/06/31 soqılmeyi gelmi_yayrum. evinde ekmēni ye, allahına şükür_ét, dışarda
 II/06/32 nāpiyon_eyimin diyennerē eyiyim dēyon. çocuklarım hasta oldum_ımu
 II/06/33 gelirler, götürürler. derdime dermān_olurlar. hapımı, iynemi yollarlar. dā
 II/06/34 olmadı mı götürürler hastāneye, bağdırıla. emekliyin. allah bereket vesin,
 II/06/35 hükümetimize duva_amin vesin. beş yüz yetmiş milyon para veriyola
 II/06/36 bize āyda. āylık. adam_öldü, adam_öldükden sōna benim_üsdüme
 II/06/37 nakli_ıoldu āylık. ē gidip ay başında alıyola_ıaylımı filān sālık karnem
 II/06/38 va. ilacım_ınnemi alıp yollarlar. devlet hastānesinde raporum bitdi mi
 II/06/39 yeñiler. işde yāyrum durum bōle.

II/06/41 **SGA: Ramazanda akşamleyin ne oluyor, bir anlatsana köyde. SÇ:**
 II/06/42 ramazanda akşam_üsdü iytar yeme_ıi bişer her hāne. her gün. bugün sen
 II/06/43 ... bugün sen, bö_ün yarın ben, bir gün bu, óbur gün_ıu bōle yemek
 II/06/44 hazırlarlar. bi geyun 'keserler. geyunu olan geyun keser, tavū olan tavuđ
 II/06/45 keser, ğazı, örde_ı olan ördekle ğaz 'keşer. ğazannānan bişiriz yemek.
 II/06/46 patatis bişiris, dolma yaparıs, pilav yaparıs, hoşaf yaparıs. 'çorba bişiris,
 II/06/47 yana başına salata yaparıs, zēytin ğoruz. ivtarlık yo_ıurt ğoruz_ıtabaqlara,
 II/06/48 oruş bozmeya. bidesi, ekme_ıi olan bide çekerler fırında. bideş_ııolmāyān
 II/06/49 hazır_ıekmegci geliy_ııseyitġāziden alırıs. ekmeg_ıalırıs. ha bōle
 II/06/50 sıráynen, 'bö_ün gine va, yarın gine va, bir gün gine va, o gündün doğuz
 II/06/51 gün ġāldı ramazan_ıñ çıkmasına biliyon_ıdur. doğuz gün, hēr gün ġadir
 II/06/52 gecesi gün_ııbile va. yemek va. **SGA: Nerede yeniliyor yemek? SÇ:** he?
 II/06/53 **SGA: Nerede yeniliyor toplu yemek? SÇ:** 'yemek mi? **SGA: He. SÇ:**
 II/06/54 vardın şu köy_ııçine gideydiñ görēydiñ sen. ġocā köy bināsı yapıdı üş
 II/06/55 'ġatlı mūtārımıs. cāmimiz yāndı.

II/06/57 **SGA: Niye yandı? SÇ:** cāmimiz yandı ö da altında namaz gılıyo adamlar,

II/06/58 óte yerde yemeg verilíyö. bi yanda erkekler yiyo, bi yanda gadınnar yíyo.
 II/06/59 üsdü de boş, üş 'gätli. bi bi.. taravı da mütarlık. **SGA: Caminiz ne zaman**
 II/06/60 **yandı? SÇ:** cāmimiz_iki sēne oldu yanalı. eveli sene eylülde yānđı,
 II/06/61 mü_arrem_ayında yāndı. **SGA: Nasıl, ne oldu da? Nasıl olmuş? SÇ:**
 II/06/62 işđē bōle cumā gündü, hocā cuma namazı ğıldırıcığ_acığ so_üdu
 II/06/63 ortalığ. hani 'ayazdı cāminiñ_ıçı. cāmiyi 'yaķáyin de ısınsın adamlar
 II/06/64 namaza girdikleri.. tahta parçasını doldurüyo ğalorífere. ğalorífer
 II/06/65 gödulardı yanı başına. unuñ da delī varmış bacanıñ. cāmīye de ğara
 II/06/66 ká_at ğodüları üsdüne. bu delikden bōle bu ğara ká_atdan yana yana
 II/06/67 tahTalar dutuşmuş. namazı ğılasıya allah đā müsāde_etdi. ikindin
 II/06/68 namazında paradaķ alav ğaķdı mināre gibi yoķarıya. elimize āzımıza
 II/06/69 geldi. ceryannar va, o mekráfonnar vā. orda 'etfa_ıy gelir, su yok. suyuñ
 II/06/70 tam ğıt zamanı söndüremedile. u 'direkler, üş dört gün yandı
 II/06/71 cāminiñ_üşdüdeki direkler. ğalın ğalın ö_le. harābi harābeye döndü.
 II/06/72 **SGA: Tarihi cami miydi? SÇ:** tārīhi cāmī. maķıf yapmış eveli.
 II/06/73 bilen yok yapıldını. kütāyadan maķıf gelmiş, maķıf yapmış. **SGA: Tüh.**
 II/06/74 **Gitmiş cami güzelim. SÇ:** ē_e. bōle yandı kül_oldu. cāmīñ_üstde,
 II/06/75 bōle şeyleri ğapıları, bacaları. ğarılariñ yeri bōle göşdü yāndı. iki ğatlıydı,
 II/06/76 ğarılariñ yerine çıkıyoduķ. bi yanda érkekle, bu yanda da ğarılā çıkıyodu
 II/06/77 bi şey ğalmadı. hepsi harāb_oldu, harāba. bağdım_ıı 'ğarnım ğakıyo
 II/06/78 cāmīye öle oldūna. her gelene soruyon. acaba size de soruyoz_e geldin,
 II/06/79 cāmīye mi geldinüz yōsa deyē. **SGA: Yok biz. SÇ:** 'gelmişler gečen.
 II/06/80 **SGA: Gelmişler mi? SÇ:** iki ğadın, bi érkek gelmiş filim çekmişle. şu
 II/06/81 ğadağ masrafı va deye filim çekmiş, 'ğitmişler. geliyolar_amme ödenek
 II/06/82 yok. hepsi 'devlete dayanıyo. **SGA: Doğru. SÇ:** ē_devlet hangı biriñē
 II/06/83 yetşin. işsizler va, soķaķ çocuğları va, saķatlar va, çalışamıyannar va.
 II/06/84 devlet çalışmıyan, işniden_atılannara bile pirim yatırıyo. nápsın devlet
 II/06/85 ne dērsin. ben gibi ğoca ğarıya beş yüz yetmiş lira veriyo allah bereket.
 II/06/86 allah zıval 'vemesin bölüp_parçalayannara. bu başbaķanımız va ya allah
 II/06/87 dā ömür vesin. bizim_adam benim_öldü. benim altı_dāne çocüm va. bi
 II/06/88 ekmek yimem ben_ü çocuķlardan_ıstemem. hiç. birine benim buyün
 II/06/89 ğārnım_acıķdı şērden_ekmek yollān demem. ğuyarın cebime beş_üz

II/06/90 lirayı alır_ alır yirin. ne canım_ isterse.

II/06/92 **SGA: Şey, çocuklarına kalmaya gitmiyor musun kışın? SÇ:** buyur. **SGA:**

II/06/93 **Kışın çocuklarının yanına gitmiyor musun? SÇ:** yok. hinci bis_ sopa

II/06/94 yemedik. ben seksen dört yaşına gadaş sopa yimedim. adam beni

II/06/95 döymedi. çocukların yanına gidince 'torunnar kaçar bi_ yumruk. gelin

II/06/96 kaçar bi ... olan da gelini döver, bizim çadır garannık_ olur. ü sebebden

II/06/97 gitmeyom ben. annadıñ mı yayrum? **SGA: Anladım, anladım. SÇ:** sopa

II/06/98 yimeye vaktim yok diyon. seksen dört yaşına gadaş sopa yimedim ben.

II/06/99 seyirdirdim, bişiriyidim, 'yapardım. ė_ adam öldükden sōna malı

II/06/100 maşat 'seferber_ etdim, sātım. ölumuñ arsam vardı, ev yapdırdım

II/06/101 güççük_ oluma. kirādan gurdulsun diy, geri galanı da pañgaya gödüm.

II/06/102 hinci aylı da alıyon 'kendim, unum_ ūra mı dā_ alıyon, 'tarlam da va.

II/06/103 adamıñ tarlası da benim ġarışıyon, çocuğlar ġarışmıyola. ĩcara veriyon,

II/06/104 ordan gelen buydáyı_ ö_ üdüyon. hayıra da_ ıdıyon yāyrum. elime geçen

II/06/105 alıyon gelene gidene boş 'çevirmiyon hana gelir 'toplayannara filan

II/06/106 veriysin.

II/06/108 **SGA: Şey okumuşluk var mı teyze? SÇ:** benim mi? **SGA: He. SÇ:**

II/06/109 türkÇe yok. türkçe yok. arapça va. unnarı namazım ġılcık gadaş

II/06/110 biliyon_ onnarı. oñu.. hocada oñudum_ iki buçuk senē. yalıñız türkÇe

II/06/111 ė_ köyümüzde oñul yo_ udu. ben bin dokuz_ yüz kırk_ altıda ēvlendim.

II/06/112 kaç sene olmuş? **SGA: Bin dokuz yüz kırk. SÇ:** kırk_ altıda. **SGA:**

II/06/113 **Evlendin. SÇ:** evlendim. **SGA: Oo maşallah elli seneyi geçmiş. SÇ:** on

II/06/114 beş yaşında ēvlendim. on beş yaşına girdim, geldim burıyı_ gelin gēldim.

II/06/115 orda hoca yō köyde. õretmen yo_ udu, oñul yō_ udu. cāmi odasında hoca

II/06/116 bizi iki buçuk sene oğutdu. **SGA: Sen başka köyden mi geldin buraya?**

II/06/117 **SÇ:** ben burıyı_ guyucağ_ köyüne evlendim de geldim burıyı_. başka

II/06/118 köyden geldim. **SGA: Hangi köyden geldin? SÇ:** şurda musalar köyü

II/06/119 vadır_ orda. acıcık acıcık hemeñ. babam, ġardişlerim hepsi 'esgişēdeler.

II/06/120 oruyü ev yaptılar, dam yaptılar kaç senedir çocuğlarını işe ġoydular.

II/06/121 şölē toplandılar gitdiñē aS köy dēye. duramadılar_ orda. ben_ unnā

II/06/122 gitmeden burıyı ğocayā geldim. unna hinci esgişerdeler hēpsi. **SGA:**
 II/06/123 **Anladım. SÇ:** dāmatlar 'emekli. olan ğardeşlārim emekli. hepsiniğ de
 II/06/124 herkeşin evi damı va, arabası va. ben_ārzū etdim mi gelirler ğörüşürüs.
 II/06/125 bayramda dolarlar gelirleş ğörüşürüz giderler. 'telefonnan ğonuşurun
 II/06/126 otdüm yēde. telefonda baņa ne diyolar ğızım, ben saņa bi aķıl danışıyım.
 II/06/127 ille sen kōy hizmetlēnden_aranıyosun diyolar. seniğ mesajın va deyola.
 II/06/128 ben de diyom kine benim_aklım_ermeyo ğızım oķur yazarlım yok.
 II/06/129 kula_ım duymuyo sağır diyon. bennen_ūrāşmeyin diyom kaPadıveriyin
 II/06/130 telefonu eyi mi ğızım? **SGA: Köy hizmetlerinden aramazlar seni teyze.**
 II/06/131 **SÇ:** öle deyo, telefonda dēyo. **SGA: Sen doğrusunu yapıyorsun. Öyle**
 II/06/132 **yap, konuşma. SÇ:** he ğonuşmeyon. yāni hatdı de_ıştir diyola. **SGA:**
 II/06/133 **Yok yok. Sakın ha. SÇ:** öle mi? **SGA: Köy hizmetleri aramaz öyle. SÇ:**
 II/06/134 öle dēyola ne biliyin ben. **SGA: Yalan söylüyorlar. SÇ:** teleķomdan mı
 II/06/135 'dēyo. bi de öle deyyo. iki_kere köy hizmetlerinden_aranıyoğ dedi.
 II/06/136 mesaciğ va dedi. ben dedim, benim_aklım_ermeyo dedim. kulaķlarım
 II/06/137 sağır, duymuyō yaşlıyım_ben dedim. yanında çoluķ çocuķ yok mu dedi
 II/06/138 bizim dedimize cuvap 'vesin dediler. 'yok dedim. ben yalnızın kimsem
 II/06/139 yok allahdan başğa dedim. kaPadıveriyon telefonu iki defa aruyolar. iki
 II/06/140 defa aruyolar. ne dimesin_ısdıyo bunnā_acaba? **SGA: Ben de o kadar**
 II/06/141 **bilmiyorum. Belki telekom tarife değişikliği içindir. Sen devam et**
 II/06/142 **nineciğim boş ver. SÇ:** öle yağrum. arayolar da. acığ da paranın ğeldi
 II/06/143 yeri biliyolar. ayda ellı beş lira, ellı lira yatırıyon ben telefona. acığ da
 II/06/144 paranın ğeldi yeri biliyolar da başğa hata aTladam diyi diyolar. **SGA:**
 II/06/145 **Evet onlara da akıl ermiyor. Çok değişik onların işi. SÇ:** ğız deyo kına
 II/06/146 baņa şēde ğızım va. güveyim devlet su işlerinden_emekli. sen diyo
 II/06/147 etdikleri zaman benim diyo esgişerde yenikentde benim numarayı ve
 II/06/148 unnara dēyo. filān_ıadam 'arayın bu size cuvap vericik de deyo.
 II/06/149 ben_ıunnara bi cuvap vereyin_ıordan diyo. **SGA: İyi, doğru söylüyormuş.**
 II/06/150 **SÇ:** öle yap deyo. sen_öle yap ben_ıunnān hakkından gelirin diyo. arayıp
 II/06/151 durmağ ğoca ğarıyı üzüp durmağ bennen ğonuşuğ derim ben_ıunnara
 II/06/152 dēyo. gereken neyse yaparın diyo. bi dācē öle telefon_ēderlerse dēyo hiş
 II/06/153 ğonuşma sen benim_ıadresini verive_ıunnara diyo.

- II/06/155 **SGA: Öyle yap. Teyze bu köy eski bir köy, çok eski. SÇ: 'esgi. asır**
- II/06/156 geçmiş_üsdünden_asıır. bu evleri yapılanın kımse bu köyün_çinde
- II/06/157 yaşlısı benden zāten güççü_ü büyü_ü yok. **SGA: En büyük sen misin?**
- II/06/158 **SÇ: en büyük benim. bi dane de adam va büyük bu kōde. geri yanī hep**
- II/06/159 benden güççük. bilmiyo. asır geçmiş bu evler yapılmış, bu evler.
- II/06/160 dedemizin dedesi, babamızın babası, ğayınnamızın ğayınnası hep bu
- II/06/161 bilmiyolar bi denesi. 'esgi adamlā yapmış. 'ġāvur gelmeden yapılmış bu.
- II/06/162 yonan gelmiş ya, yonan_almannar gelmiş ya ta onnā gelmeden yapılmış
- II/06/163 burā. burda almannar durmuş. **SGA: Durmuş mu? SÇ: durmuş. ekmek**
- II/06/164 yapmışlar. süt, yo_urt yapmışla. yakıp öldürmemişlē bunnarı, bu köyü.
- II/06/165 ellememişler, güzel bi sene durmuşlā burda yemiş_ışmış 'çekmiş
- II/06/166 gitmişler_allahın_izniyle. **SGA: Yunanlılar mı kalmış? SÇ: yunannılar,**
- II/06/167 almannar, fıransızlar hep bur.. **SGA: Fransızlar? SÇ: fıransızlar geldi yā.**
- II/06/168 gelmiş bu köve. atalarımız, dedelerimiz dērlēdi. fıransızlar bu, ġāvur
- II/06/169 geliyi ġāvur geliyi demişler durқан baqmışla şu ğarşıkı bi dā va, bu
- II/06/170 tarafda, tepe va. ordan_asıgerinnen, süngüsünnen, metrolórınan
- II/06/171 ğüm_atarlāmış ta ğarşıya düşermiş metrölór şū bayıra. orlara siper
- II/06/172 ğāzmişlar bōle. diplere bōle siper_olmuşlar. hendeklere. ordan 'atınca.
- II/06/173 hinci top va, cepāne va nerde olsa öldürüyo. o zamān
- II/06/174 metrolór_ölmuş_şu ğadağ 'de_ılmış. hana o ğadağ ğuветli silah yōmuş
- II/06/175 türkün_eline. şinci her yer ğan_ateş. allahım ğorusun yārebbim
- II/06/176 yāresulallāh. **SGA: Türk askeri gelmiş mi buraya? SÇ: he? SGA: Türk**
- II/06/177 **askeri gelmiş mi, Yunanlıları kovmak için girmiş mi köye? SÇ: bu köye**
- II/06/178 yu.. türk_asıgeri soğulmamış. türk_asıgeri yōmuş, yonannılar
- II/06/179 ġāvurların_asıgerleri burdeymiş, yüzüne gülmüşle. yüzüne gülmüşler
- II/06/180 köyün_ışannarı doyurmuşlar, yidirmişler_unnara. pişirmişler
- II/06/181 fırınlarımız vadır hep eviñ_önünde. ekme_ı 'kendimiz yaparıs. pişirmiş
- II/06/182 pişirmiş_unnara yēdirmişler. kānı tok. kem.. mustafa kemāl kemal
- II/06/183 oşarlarmış bizim_ınsanna. karşı gelennere қақıverilēmiş cimcī. mallarına
- II/06/184 cannāna pek zarar vememişler bu köve. şu yanda da ğaracalığ köyü vādır
- II/06/185 ufağ bi kō. orayī hateş salmışlar da gelmişle. **SGA: Onlar direnmiş mi?**

II/06/186 **SÇ:** unnar herħalde 'baħmadıla unnān bo_azına fılan 'vemediler bi Şe. bu

II/06/187 āzımız va ya türk milletinde āzı oldu mu iyi oluyo, yidi mi iyi oluyo,

II/06/188 yimedi mi hep bōle dūŐman_oluyosun. āynı unnar da ōle. yürü yürü seni

II/06/189 arıyolā yürü. ě bulmuŐlar baħ te orda. bulmuŐ seni_arkadaŐlar baħ.

II/06/190 **SGA: Teyze saĥol aĥzına saĥlık. SÇ:** he yāyrum sen de sav_ol ha.

ODUNPAZARI – Yörükkrka

Kaynak : Emine Konuk, 62, ilkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, köy hayatı, evler, aile hayatı, eğitim, düğün, kıyafet

II/07/01 **SGA: Burası Alevi köyü mü?** EK: evet. /.../ **SGA: İsminiz?** EK: emine.

II/07/02 **SGA: Emine hanım, soyadınız?** EK: konuk. **SGA: Kaç yaşındasınız?** EK:

II/07/03 atmış iki. **SGA: Altmış iki yaşındasınız. Okul?** EK: beş. **SGA: Beşinci**

II/07/04 **sınıfı bitirdiniz, burada mı okudunuz?** EK: evet.

II/07/06 **SGA: Bize eski köy hayatını bir anlatır mısınız?** EK: canı.. ne gibi yâni

II/07/07 köde yaşadığımızı. **SGA: He, sabahleyin kalkıp ne yapıyordunuz?** EK:

II/07/08 sabah kaçdık mıydı elimizi, yüzümüzü yıkar döru ineklere gidirdik.

II/07/09 ineklerimizi sâr gelimiz_undan sora gâvaltımızı hazırlarıs. 'yememizi

II/07/10 yidikden sōna herkeş işine da_ılır. kır_ışine. **SGA: Kır işi nasıl olur?**

II/07/11 **EK:** yâni pancar çebinneris bostan çebinneris kır_ışimiz_o. onu

II/07/12 yapıyoduk. geliyoñ_evde gene akşamleyin_akşam yeme_ğ. ekmek

II/07/13 yaparız. fırın_ekmek yapıyoz. hâvtada bi tekne ekmek yapardık. ě

II/07/14 çamaşır yıkıyoñ, eveli elimizde yıkıyoduk şimdî makinelē va. **SGA:**

II/07/15 **Eskiden nasıl yıkıyordunuz çamaşırıları?** EK: sa.. şē çamaşırhânemiz

II/07/16 vârdı. uraya gâzan gōyuyoduk daşda yıkıyoduk_öñceden. kendimiz de

II/07/17 urda yıkanıyoduk. şindi hērkeşin_evinde ortasından su.. dere geçerdı,

II/07/18 büyük dere geçerdı ortasından iki tarafda gâzan_ocaqları vârdı.

II/07/19 çamaşırāneniñ_ortasından da büyük dere geçerdı urda yapardık. yıkardık

II/07/20 çamaşırımızı kendimiz_urda ... **SGA: Suyu, odunu ne yapıyordunuz**

II/07/21 **ısıtmak için?** EK: odun odunnan yākıyoduk. ēvlerden_odun

II/07/22 götürüyüdük. unnan yıkardık çamaşırılarımızı. **SGA: Sabun, deterjan.**

II/07/23 **Deterjan yoktu, sabunu ne yapıyordunuz?** EK: valğā öñceden sabun

II/07/24 kullanıyoduk. yeşil sabun. çamaşır kili. kilnen yıkıyoduk çamaşır dü.. kil

II/07/25 serperdik çamaşırıları dā güzel bırı bırı gūgārdı. **SGA: O kili nereden**

- II/07/26 **buluyordunuz? EK:** kilciler geliyordu köye. unna getirilēdi. **SGA: He**
- II/07/27 **satıyorlardı. EK:** evet. kütāya taravından kilciler geliyordu sōra şēden nēdi
- II/07/28 ūu serpiliŋ durdū mālīŋ taravından geliyōdu. kilciler gelirdi,
- II/07/29 unnardan alırdık killeri. **SGA: Güzel. Siz orada soŋuk olmuyor muydu**
- II/07/30 **yerler kışın falan nasıl yıkaniyordunuz? EK:** ŋapalı ev gibi de hani ŋe
- II/07/31 ğazanıŋ ūscānda yıkanıyoduŋ ne yapcaŋ öŋceden yoĝdu öle banyolūŋ
- II/07/32 falan. ēvlerde ŋimdi herkeŋiŋ banyolū var. **SGA: Doĝru. EK:** öŋ tarafda
- II/07/33 ğateŋin vārdı ŋöle ğazanıŋ altında biz ŋurda yıkanıyoduŋ. ğazanıŋ
- II/07/34 sıcāndan üŋümüyoduŋ öle. daĝā sālıklıydık yāni. **SGA: Doĝrudur,**
- II/07/35 **eskiden deterjan EK:** evet biz dā sālıklıydık. **SGA: Kil vardı, her ŋey**
- II/07/36 **daha iyiydi. Ekmeĝinizi falan nasıl yapıyordunuz? EK:** ekmēmizi
- II/07/37 fırınlarımız va herkeŋiŋ evinde fırını var. olmıyan da ğomŋusuna gider
- II/07/38 yapar. **SGA: Fırın, bahçede fırın mı var? EK:** evet, bāçelēmizde fırınımız
- II/07/39 var. burā yoĝ dā bizim kendi aŋŋā evimizde var. bura ğörümcemiŋ evi. u
- II/07/40 ğördüŋ benim ūltim. **SGA: He, anladım. ŋey, fırınlar bahçedeki fırınları**
- II/07/41 **bir tarif eder misiniz bize? Biz fırınlara da dikkat ediyoruz da. EK:**
- II/07/42 bāçedeki odunnu bizim fırınımız. kimisi ey.. dā öŋceden biz çocukgen
- II/07/43 samanlık tandırlā vardı, onuŋ adı tandırdı. altda yanan yeri vardı
- II/07/44 onuŋ üstünde yuvarlak taŋ, ortası dēlik. ē onuŋ üsdü böle ğapalı ŋē
- II/07/45 gibi. altdan yanardı, üstden ekmeŋ yapardık. dā öŋceden. sōra sōra
- II/07/46 herkeŋ evine bi fırın yaptı. o tandırı bi kiŋi çalıŋdırırdı devamlı.
- II/07/47 köyüŋ içinde iki dāneydi herkeŋ unda yapardı ekmēni. sōradan
- II/07/48 herkeŋ evine bi fırın yaptı ŋimdi evlerde kēŋdi fırınlarımızda yapıyos.
- II/07/49 bizimkinin üsdünden odunnan yāŋıyos, yāndı mıydı kömürünü
- II/07/50 çekiyos süpürüyos. ŋē uzun sırtık var onuŋ ucunda bez bālı. unnan
- II/07/51 temizliyos kömürü. ekme ū öle yapıyos ŋimdi. **SGA: ŋey. EK:**
- II/07/52 köv ekme ūi.
- II/07/54 **SGA: ŋimdi daha köyünüzü gezmedik de biz. Bir avlunuz var, eski köy**
- II/07/55 **evlerini soruyorum, ŋu yeni ev yapmıŋsınız bunu sormuyorum. Tamam**
- II/07/56 **mı, biz eski evi merak ediyoruz. Eski köy evinde avlu var. EK:** evet.
- II/07/57 **SGA: Avluya girdim. EK:** evet. **SGA: Avlu kapısından girdim. EK:** evet.

II/07/58 **SGA: Ne var içinde, avluda? Bir tarif edin. EK:** āvluda girişde evimiz
 II/07/59 var, onun girişinde fırın_çevimiz var. onun kenarında kuruluğ var. yāni
 II/07/60 düzaldırğan eşya ğurdumuz. onun bitişinde a_ırımız var. kümeslerimiz
 II/07/61 var. öle. **SGA: O kadar. Süt evi gibi bir yer, yok. Fırın evi var sadece.**
 II/07/62 **EK:** işde fırın_evinde südüm falan_urda benim. hem ğalorifer_evi hem
 II/07/63 fırın_evi. hem süt_evi ediyos. **SGA: Ahıra ahır diyorsunuz, inek damı**
 II/07/64 **demiyorsunuz. EK:** evet. ahır diyos. **SGA: Ahır diyorsunuz. Avlunun**
 II/07/65 **içinde sebze diktiğiniz bir bölüm var mı? EK:** evin kenarında var böyle
 II/07/66 yoldan tarafı. **SGA: Oraya ne diyorsunuz? EK:** bāçe diyoz_oraya. **SGA:**
 II/07/67 **Oraya da bahçe diyorsunuz. EK:** evet. **SGA: Tamam. Eski, bu köy evinin**
 II/07/68 **girişinde hayat, oda göz gibi bölümleri var mı? Nasıl eviniz? X:** bizim
 II/07/69 buralarda yok. **SGA: Yok. X:** hāni esgiden ğoca ğapıdan girince taşlık
 II/07/70 derlermiş böyle āvlu yeri olurmuş ya onnarı soruyo. bizim köyde yok_öle
 II/07/71 bi şey. **SGA: Nasıl, evinizin içi nasıl kapıdan giriyorsunuz? X:** normal
 II/07/72 kapıdan giriyos. esgī iki ğatlıymış. **EK:** ğapıdan girişde bi böyle ğapalı
 II/07/73 sundurma gibi bī yerimiz va. yarısı açık, yarısı ğapalı. **SGA: He,**
 II/07/74 **sundurma var. EK:** evet. urdan_çeriye giriyoz_āntire. antireden sōna iki
 II/07/75 taraflı odalarımız. **X:** ama bizim_unnar yeni ev. 'esgi evleri soruyo. **XX:**
 II/07/76 esgi evi soruyo. **SGA: Eski evi soruyorum. XX:** ēsgiden esgi evlerde öle.
 II/07/77 esgiden iki katlı olurmuş esgi evler. **EK:** esgiden_evler iki katlı oluyodu.
 II/07/78 **XX:** yuğarınığ merdiveni de içerde girdiğ zaman, merdivenden çıkıyosun
 II/07/79 yuğarıya aşşāda odalar var_ö şekildemiş yāni. **XX:** iki oda gizli
 II/07/80 banyoluğ deniliyodu. banyoluğ var. **SGA: He, gizli banyoluk. XX:** evet.
 II/07/81 **EK:** evet. **SGA: Her odada banyoluk var değil mi? XX:** genelde olur. **EK:**
 II/07/82 her_odada olmuyodu da ekseri yatağ_odalarında. **XX:** tahta dol.. yañ
 II/07/83 dolabıñ yanında bi banyo gibi hamamlık gibi bi yer. **SGA: Oraya gizli**
 II/07/84 **banyo mu diyorsunuz, hamamlık mı? XX:** hamamlık diyos. **EK:**
 II/07/85 hamamlık deriz. evet. **SGA: Hamamlık, ha tamam. Çünkü hani ev,**
 II/07/86 **mesela köy evlerinin nasıl olduğunu da EK:** e_şe ebeveyin banyosu gibi
 II/07/87 yāni. **SGA:** şimdiki adı o. **EK:** hē. **SGA: Eski adı lazım bize. EK:** ēsgī
 II/07/88 adı hamamlık. **X:** ī_şey yatağ yüklükdü yāni tātadan yüklüğ_olurdu.
 II/07/89 ğıyısında gizli öle hamamlığ, dolap gibi mēsēla 'açmayınca içini

II/07/90 bilemessin banyo yapçeklerini. **XX:** bu gōçürdü hepsini göçürmesēdi
 II/07/91 gösderīdig **EK:** yā bizim vārđı. **X:** yā benim va, evvelde vārđı da
 II/07/92 bizimkiler gōşdü. **XX:** bizimki de gōşdü ēsgı evler. **X:** i_şē süleyman
 II/07/93 gelmişdi bi, banyo yapcegmişdi ben de dēdim işde ũ hamamlık vārđı. u
 II/07/94 da şēhırde okuyodu başğa yērde. u da bay.. yenge diyo ölcēm_aklıma
 II/07/95 gelirdi de diyo bu dolabıñ_ıçından bōle yıķancek yer_öldünü, banyo
 II/07/96 yapcek yer_öldünü diyō. rıza_ābimiñ süleyman_urda banyo yapcādi.
 II/07/97 ura dēdim hamamlık diyo biz dolabıñ_ıçındē. 'esgiden vārđı öle de
 II/07/98 şindi ğal.. bi de şindi evleri bozduķ hep. **EK:** herkeş banyo yapdırdı
 II/07/99 o_şēle kaçdı. **XX:** var_amā gezerseniz esgi evlerde var. hani şekli
 II/07/100 bozulmāyan_evlerde var. **EK:** varsa bi şabannarda vādır. 'şevkīgil de
 II/07/101 bōzdu da. **XX:** öbürkünnēde va.. **EK:** unnarda yok. yok_unnarda öle.
 II/07/102 **XX:** dayımgil de bōzdu.. amma ... **X:** ... ev de esgi ev meselā_ama
 II/07/103 onnarinki dā de_ışık_ışđē. **EK:** yōķarı evlēnde varsa **XX:** he yūķarı
 II/07/104 evlēnde de vārđı da urları bozdular mı bilme.. yalnız_anānemiñ_oda
 II/07/105 öleydi. 'esgi yüklük, hamamlık. ğemen ğıyısında 'eski mutfaķ.
 II/07/106 hemen_ışđē ölece bozmuşlar. **EK:** 'çaķırla da bōzdu öle esgi ev çoğdu
 II/07/107 da esgi evlēř.

II/07/109 **SGA:** Bir de şey sorayım, sizin annenizin zamanında hayat nasılmıştı?

II/07/110 **EK:** hañı 'esgiden heP ğara düzendi. öküznen, beygırlen. öle iş
 II/07/111 yapıyolārđı tarlalarda oraķ biçiyoduğ, desde, dırmık yapıyoduķ. dā bizim
 II/07/112 günümüzde de vārđı. ē ğaşda yetmiş, yetmiş birde mi, yetmiş_ıkide mi
 II/07/113 biçerlennen, patoznan yapmaya başladığ_u zamana ğadar biz de
 II/07/114 yapıyoduķ dēste dırmık, oraķ biçerken. düven sürüyoduķ. yañı ğara
 II/07/115 düzen yapıyoduķ her şeyi. annelerimizde de öylēdi. **SGA:** Annenizi falan
 II/07/116 okula göndermişler mi? **EK:** annem_okula hiş gitmemiş. **SGA:** Çok mu
 II/07/117 yokluk varmış? **EK:** ē_annem fakir yērden ğelmiş, okula gitmemiş. **XX:**
 II/07/118 oķul da yoğdu ama pek herhalde bi_uluçayırda varmışdı
 II/07/119 babamgil_oraya gitmişlerdi. **EK:** esgiden_o ğadar oķul yoğmuşdu. üçe
 II/07/120 üçe ğadar burdan topluyōřlarmıştı. yōķardá ılıca köyü vay, kimisi urda
 II/07/121 oğuyomuşdu amcam_urda oğumuş meselā_ibrā_ım emim ılıcada

II/07/122 oğumuş gelmiş. **X:** dedeñ mi? **EK:** hı hı. **X:** ben_onu ... **EK:** ı_ıh ılıcada
 II/07/123 oğudum dedi. eveli hoca diyolarmış_unnar oğudurmuş. sönadan
 II/07/124 e_itmenner çığıdı e_itmen diye ondan sōra õretmenner çığıdı. bizim
 II/07/125 günümüzde e_itmende oğuduñ biz_ikiyi üçü. **SGA: Burada var mıydı**
 II/07/126 **okul? EK:** evet vardı, esgi oğulumus. u dönemde 'esgi oğulumuz vārdı.
 II/07/127 **SGA: Sizin annenizin zamanında başka yerlerde okuyorlarmış. EK:**
 II/07/128 annem başğa kōden gelmiş benim. **SGA: Öyle mi? EK:** evet. urlarda da
 II/07/129 oğul yoğmuşdu. **X:** tabi unnarın_ē çocuğluk zamānında da oğul
 II/07/130 yoğmuşđü kōlerde. **EK:** tabı, bi de yoğluk vārmışdı õnceden. **SGA:**
 II/07/131 **Anlatıyorlar, benim annem zamanında diyor mesela kalem bulamazmış.**
 II/07/132 **İki kardeşlermiş, bölüyorlarmış falan bir kalemi gibi. Öyle de yokluk**
 II/07/133 **varmıştır herhalde. EK:** fakirlik vārmış_õnceden. **X:** niyetli misiniz?
 II/07/134 **SGA: Biz niyetliyiz sağol. X:** allah ğabul_etsin. ikiniz de.

II/07/136 **SGA: Sağol. Dügünlerinizdeki adetleriniz nasıldı, şimdiki düğünü**
 II/07/137 **istemiyorum bütün köylerde düğün salonunda düğün yapılır olmuş. Onu**
 II/07/138 **istemiyorum, anlatmayın. Eskidenki gibi unutulmuş düğünler nasıl,**
 II/07/139 **unutulmadan? EK:** valļa bizim dünnerimiz gine hemen hemen 'esgiyinen
 II/07/140 yeni āynı gibi oluyo. **SGA: Nasıl yapıyorsunuz? EK:** bi de_ışikli va kına
 II/07/141 gecesı ĩ_şēde olurdu eveli ğa.. ğadınna_ayrı, érkegle ayrı yapmazdı ğına
 II/07/142 gecesini. ortalı_ā hateş yaķarlardı, odunnarı yığar ateş yaķarlardı. bi
 II/07/143 tarafda ğadınna baķardı seyre bi tarafda érkekler baķardı.
 II/07/144 oyun_oynarlardı ateşin edravında, oyun çıkarılardı esgiden. şimdi bi
 II/07/145 çālğı dutuyoñ. bi yanda érkegle oynuyo, bi içiyo. bi yanda ğadınna
 II/07/146 oynuyolar. şimdiki ğına gecemiz_õle. **SGA: Eskiden nasıl oyun**
 II/07/147 **çıkartıyorlardı? EK:** gi.. érkegler_ışde bi oyun bulup çıkarıyolardı.
 II/07/148 taklit çığardır bi bõle tiyatrõ gibi oyun çıkarıyolardı érkegler. /.../ **EK:** bi
 II/07/149 arab_oluyodu edravında, ēzgi zamanda esgile ğōnek geyiyolardı uzun.
 II/07/150 õle bi gömlek geyērdi, āzını yüzünü ğaralar, elinde sopa edrava
 II/07/151 savutduru duruydu çocuğlara. arab_oyunu diye. esgiden_õlēdi
 II/07/152 şindi unnar ğaķdı. **XX:** kadın kıyāfeti giyip oy.. **EK:** evet, érkegle ğadın
 II/07/153 ğiyāfeti geyerdı, oyun çıkarılardı. **SGA: Kaçırma falan mı yaparlardı? EK:**

- II/07/154 evet, ğız ğaçırma yaparlardı. **SGA: Bunu kınada mı yapıyorlardı ateşin**
- II/07/155 **orada? EK:** evet, esgiden kınada oluyodu. **SGA: Düğünde ne**
- II/07/156 **yapıyorlardı? Yani mesela kaç gün sürüyordu düğününüz? X:** üç gün.
- II/07/157 **EK:** üç gün sürürdi. **X:** cumā_akşamı başlardı. cumartesi, pazar. aqardan
- II/07/158 çıkmaları falan sōlesene. sábā eşşē ters bindikleri.. esgileri. **EK:**
- II/07/159 cumārtesi gün öle de mi, cumārtesi gün sabah ğızı ğı.. érkeğle çıkardı
- II/07/160 önceden_onu da ğaldırdılā şimdi. akşamdan sōlerlerdi sen şu sātde
- II/07/161 herkeş_ayağdá olcek. ayakda olmassaŋ ya ters_ēşşē binceŋ ya
- II/07/162 köyün_çinde böyük dere aqardı şindi ğanala_alındı urası. u
- II/07/163 derenin_önünü gererlerdi oluqları geş kalkanı suya atarlardı. hava ğış,
- II/07/164 yaz demezlerdi yāni. geş ğaldıŋ mıydı. ya para cezāsı keserlerdi u parayı
- II/07/165 vericeŋ ya da eşşē ters bindirilēdi, āzını yüzünü ğaralarlardı. boynuŋa
- II/07/166 patātis, ğasnağ ne bulursa daqarlardı köyün_çini dolandırılādı. önde
- II/07/167 çālğıcıla, arkasında érkeğle şe konvoy hālinde. öle gezdirilēdi
- II/07/168 köyün_çine. eŋ son gelirlēdi suyuŋ başına işde cezālarını keserlēdi,
- II/07/169 itiraz_edeni suya atarlādı. bōle üstünnen, başınnan suya. geş kalkarsaŋ
- II/07/170 girerle içeriden ta yata_ıdan sürür çıkardırılādı. geş ğaldıŋ diye ceza.
- II/07/171 önceden_ōleydi. bi de ğızı.. ğızı çığardırılādı sabā ezeninde. ğıza da
- II/07/172 akşamdan_ellerine, ayaklarına kına yaqarlar. saba ezeninde suya
- II/07/173 çığardırla türkü sōleye, davıl çalala. u_şē tefi çalala. ó suyuŋ, suyuŋ
- II/07/174 başına getirilē elleriniŋ kınasını yīğatdırıla. suya para atardı ğıs. uráyá.
- II/07/175 undan sōna geri türkü sōleye sōleye evine götürüle. şimdi unnā da ğağdı.
- II/07/176 önceden vārdı da. **SGA: Şimdi yok mu onların hiçbiri? EK:** pek yok gibi
- II/07/177 bi şē unnarı da ğaldırdılar. **SGA: Şeyi ne yapıyordunuz, o gün düğün**
- II/07/178 **kısmı nasıl oluyordu son gün pazar günü mü, pazar günü? EK:** pazar gün
- II/07/179 gelin_ılma olur. gelinī eveli biz burda süslüyoduğ gelini. selānikleri tuda
- II/07/180 diyoduğ edrāfına. başnā kafa paraları vardı ya ö.. şimdī şēlerde
- II/07/181 filimlerde görüyoğ_ınnarı ğālī. kafa paralarından bōle burlarına şey
- II/07/182 tutuyoduğ. 'başına da bi selānik. yüzü kapalı. alıŋ_çinde.
- II/07/183 yüz_alıniŋ_çinde. düz.. düzdü yüz_ālları önceden. yüz_alıniŋ_çinde
- II/07/184 gelini hiş kimse görmezdi. şimdi gelinniknen şımbil şımbili.
- II/07/186 **SGA: Şey, selanik dediğınız nasıl bir şey? X:** kırmızı yolağlı

- II/07/187 siyah_örtme oluyo ya onun gibi siyahlı ... **EK:** şē ğaradeniz taravında ē
- II/07/188 şey gibi tutanıyolar ya dokuma gibi yolağ yolağ. unnarıñ_ipe_ı yāni.
- II/07/189 büyük örtme şimdi ğara örtmeler vardı ya unnarıñ_ipek selānī **SGA:**
- II/07/190 **Kırmızı renkli. X:** kırmızī yolağlı.. **EK:** ğırmızı, siyah, beyaz ōle reñgleri
- II/07/191 vārdı. selānik_unnāđī çizgi çizgi. yāni gine de lāzım_olur diye
- II/07/192 atmāk_ısdemiyoz. bēlki diyoz_'esgilere dönerle. **SGA: Var mı örnek**
- II/07/193 **fotoğrafını çekebileceğimiz? EK:** burda yoğ da benim ēvde vārdı.
- II/07/194 selānīm. **X:** aman benim de vādı bi dene. e havanıñ dūnde mi ğaybetdim
- II/07/195 ben_unu. yoksa sōnadān biri mi isdedi ğayboldu, āldı götdü bi dā
- II/07/196 getirmedi. unna unna dā güzel_oluyodu aslında. /.../ **SGA: Kolayda bir**
- II/07/197 **yerdeyse bir çekelim mi fotoğrafını hani selanıñın? EK:** evet. benim
- II/07/198 yüklüg dolabı vā ya üs_ğözde. antiredeki yüklük dolabınıñ_üs_ğözünde
- II/07/199 bōçanıñ_çindeydi. bi bağıve.. gelem. **SGA: Valla zahmet olacak. EK:**
- II/07/200 ūrda biliyom bēn ya. **X:** urdadır heraldā seniñ şeyiñ_urdaydı. **EK:** urda
- II/07/201 biliyom bēn_onu. **XX:** şey_yapárseñiz fırınıñ falan fotorafını
- II/07/202 çekmeg_ısdersesñiz **SGA: İsteriz aslında fırının da. Gidelim mi, biz de**
- II/07/203 **gelelim o zaman. Tamam. EK:** hadi bađıñ geliñ_ö_zamān fırın.. **SGA:**
- II/07/204 **Biz teşekkür ederiz size. Ağzınıza sağlık.**

SARICAKAYA – Beyyayla

Kaynak : Hatice Sağlam, 80, ilkokul
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, eğitim, köy hayatı, yemek, düğün, kıyafet, aile hayatı

II/08/01 **EB: Adın ne?** **HS:** Hatice **EB: Soyadınız?** **HS:** e **EB: Soyadın soyadın.**
 II/08/02 **HS:** soyadı mı? **EB: He.** **HS:** sâlam. **EB: Sağlam?** **HS:** he. **EB: Sizin nine**
 II/08/03 **şey mi?** **XXX:** ben torunuyum. **EB: Torunusun. Yaş kaç?** **HS:** bilmiyim,
 II/08/04 unuduveriyon. **XX:** seksen bir.

II/08/06 **EB:** Seksen. Okul okudun mu nine? **Niye, niye okumadın?** **HS:** e ni ne
 II/08/07 bilēm, oğumadıñ işdi. **EB: Yok muydu burada okullar?** **HS:** varıdı. **EB:**
 II/08/08 **Ee X:** sāmēdayda oğumadıñ mı sen? **HS:** ı ıh. **X:** o zamanla.. **HS:** girdim,
 II/08/09 girdik ... bi hemen bi kere bi giriverdik, o göcâ göcâ isanlar oğur muymuş
 II/08/10 dedile. utanişivērdik, geri çekilivērdik. ... emine ıramatlık ne ğin bayā
 II/08/11 vardık. gülüşivērince geri çekilivērdik biz. ayıp bişe Sannetdik biz. ayıp
 II/08/12 dēlmiş emme. oğumadıñ işde. **X:** ābisi e ğitmendi hani. şey ğoluydu ya.

II/08/14 **EB: Tamam. Teyze eskiden kışları ne yapardınız, yani hazırlık kışa**
 II/08/15 **hazırlık ne yapardınız? Yiyecek, neler hazırlardınız?** **HS:** ğış hazırlı işdi
 II/08/16 ne ğbileyim ben. nābıcañ, çoraP ğederdiñ. örerdiñ, ayā keyerdiñ. **EB:**
 II/08/17 **Bunları mı örerdiniz?** **HS:** he bunnarı örerdiğ. **EB: Nasıl örerdiniz onları,**
 II/08/18 **neyle? yün ...** **HS:** beş, e yun darardıñ, yundan ēridik, örerdik. **EB: Neyle**
 II/08/19 **örüydünüz?** **XXX:** şişle. **EB: Neyle örüydünüz, şişle mi?** **HS:** şişine
 II/08/20 örerdik, şişine. emme tek şiş, emme beş şiş. onnāna örērdik. **EB: Yün**
 II/08/21 **eğriyor muydunuz?** **HS:** ēriyedih, doğuyoduñ. onnar kağktıla.
 II/08/22 bizden ğolanlar doğumayola hiç. **EB: Dokuma var mıydı?** **HS:** varıdı,
 II/08/23 varıdı. **EB: Nasıl ... orada, tezgah mı vardı?** **HS:** hē tezgāh varıdı. onu
 II/08/24 açıp 'gererdik. onna 'darānan dövērdik. ğidirdik, doğūduğ. **EB: İp mi**
 II/08/25 **yapıyordunuz, ne yapıyordunuz?** **HS:** ip ip. çēzerdik ğöle. tezgēhe

II/08/26 gererdik dokurduk. EB: O zaman ne çıkıyor dokuduğunuzdan? HS: e
 II/08/27 EB: Dokuduğunuzda bez mi çıkıyor? HS: ne diyo bu? XX: bez mi çıkıyo
 II/08/28 ... EB: Kilim mi çıkıyor? XX: kilim, kilimim ço. HS: kilim çıkıyo kilim.
 II/08/29 kilim diyoyuz hē. EB: Siz çadırda yaşadınız mı, çadırda kaldınız mı hiç?
 II/08/30 HS: güççükān ğaldık emme. EB: He HS: ne bile_ın nası oldu,
 II/08/31 hātırlayāmaycam_ışdi. güççükān ğaldık. ortada bi ataş yanardı. saçda
 II/08/32 ekmek yaparlardı. öledi benim_ufaklīmda. EB: Şimdi çadır madır yok
 II/08/33 artık? HS: yoḥ yoḥ. EB: Yörük çadırı yok mu artık şimdi? HS: vārdır da
 II/08/34 ğurmayı ḥerif, 'dikmeyi temsil dışı. EB: He. HS: hī, vardır.

II/08/36 EB: Ee peki şey nasıl yapılıyordu, hayvanları sağıyordunuz değil mi?
 II/08/37 HS: sā_ardıḥ. EB: Ne yapardınız sütünden? HS: peynir yapardıḥ,
 II/08/38 ıSıdırdıḥ, sōdurduḥ. peynir çalardıḥ. EB: Başka peynirden başka ekşimik
 II/08/39 ya da yoğurt yapar mıydı? Ayran? HS: yō_urt da yapardıḥ. X: çökelik de
 II/08/40 yapardıḥ. HS: çökelitik de yapıyōḥ, hepsini yapardıḥ. X: ... EB: Şey,
 II/08/41 tereyağı yapmaz mıydınız? HS: yapıyūduḥ.

II/08/43 EB: Peki kışın eskiden elektrik yoktu. HS: yōdu, yōdu EB: Ne
 II/08/44 yapıyordunuz o zaman geceleri? HS: lamba yaḥardıḥ, çıra yaḥardıḥ. 'çıra
 II/08/45 dedīm işde bayā bi çıra bayā bi işdi. yaḥardıḥ onlan_ışimizi yapardıḥ.
 II/08/46 EB: Nasıl yapardın onları şimdi sen? HS: bōle yapardık. X: ğaz, ğaz
 II/08/47 ğullanırlarmışdı eskiden ğaz. EB: Onla iş yapar mıydın çırayla, o kadar
 II/08/48 çırayla? HS: yapardık yā. EB: ... HS: yapmaz olū mu? malımızı ğatarız,
 II/08/49 iş yaparız. yani orda yaparız bi temsil, etrafında iş yaparız. EB: Gaz
 II/08/50 lambası var mıydı gaz lambası? HS: var, varıdı varıdı yayrım. še ğandil
 II/08/51 dēdik, lamba da yō_udu, ğandil de yaḥardıḥ. e herkeS_evdeḥ ğandil
 II/08/52 varıdı bi. onu yaḥardıḥ, onla iş yapardıḥ.

II/08/54 EB: Düğünleri nasıl olur peki teyze, düğünler nasıl olur, düğünler nasıl
 II/08/55 olurdu? HS: dūnner mi? EB: He. HS: nasıl_olcaḥ dūnner işide. EB: Kaç
 II/08/56 gün sürerdi? HS: üç gün sürerdi. üç gün dūn sürerdi. EB: Ne yapardınız
 II/08/57 birinci gün, evveli? HS: nāpardıḥ, aş_ekmek mi diyī sorucaḥ. EB: Hayır,

- II/08/58 **birinci gün ne yapıyordunuz yani. Üç gün ya, üç gün düğün sürerdi. Üç**
 II/08/59 **gün nasıl geçirdi, ilk gün ne yaptınız?** HS: nāpıcañ; ekmek yaparsıñ,
 II/08/60 **kaş yaparsıñ. üç gün bişe verir_una bakarsıñ. ē bōle geçim**
 II/08/61 **yapardı_ışde. EB: Neler çalardı, çalgıcı gelir miydi?** HS: he EB:
 II/08/62 **Çalgıcı gelir miydi, çalgıcı?** HS: varıdı, varıdı. EB: Neler çalardılar? HS:
 II/08/63 **varıdı. EB: Ne, hangiler vardı? Davul mu, dümbelek mi?** HS: davıl varıdı
 II/08/64 **davıl. bōle vurdu mu zıngırdardı. davıl varıdı.**
- II/08/66 **EB: Yemek ne yapıyordu yemek? Düğünde ne yemek olurdu?** HS:
 II/08/67 **yemek mi u yayrum?** EB: **Ne çeşit yemek?** HS: pilaf yapardı_ı. biz_ōli
 II/08/68 **şeyi toparlarız. topalan deriz_ona. onu yapardı_ı. acili yapardı_ı. ...**
 II/08/69 **buğdayı ğaynatırdı_ı. içine bekmez_atarı_ı. acili olurdu o, acili dērdik.**
 II/08/70 **piriñç çorbası yapardı_ı. ē süt batırdı_ı, piriñç çorbası yapadı_ı. yemekle**
 II/08/71 **būydu eveli. hinci ğarip bi şey yapıyo, pilaf yapıyi, dūñünü yapıp geçiyi.**
 II/08/72 **EB: Ya. HS: o vakıt_emme üş dört türlü yemeK varıdı. bōrēnden dut da,**
 II/08/73 **şeyinden dut da varıdı. EB: Ne böreği yapıyordunuz?** HS: bōli saşda
 II/08/74 **börek. ... idik, sinilerde ğızardırdı_ı, ōlü ölü keserdik. EB: İçine ne**
 II/08/75 **katıyordunuz?** HS: içine şey ğatı_ı, 'peynir ğatarı_ı. ot bulursa_ı ot
 II/08/76 **ğatarı_ı. ōle yapardı_ı_ı. EB: Ne otu var katardınız, ne otu?** HS:
 II/08/77 **ısmana_ı EB: Başka?** HS: başğa işey ğatmayı_ı. gelinalı deriz biz bi ot
 II/08/78 **çı_ırdı_ı, ondan ... EB: Gelin adı mı?** HS: hē, gelinalı. EB: He. HS: onu
 II/08/79 **ğatarı_ı, e başğa.**
- II/08/81 **EB: Evet, güzel. Ne giyerdi kızlar kına gecesinde kıyafet?** HS: ne, eski
 II/08/82 **urba ğeyerdi hincik eski urba ka_ıdı. EB: Neydi eski urba, onlan ne**
 II/08/83 **giyerdiniz böyle önünüzü?** X: üç_etek. EB: **Üç etek mi giyiyordunuz?**
 II/08/84 **HS: he, üç_etek giyiz. üsdüne sar_ı, üç_etek, önüne bi önnük. EB: He.**
 II/08/85 **HS: he ōle. EB: Çok güzel. Gelinler ne giyerdi gelinler? Gelin kız ne**
 II/08/86 **giyerdi?** HS: e uç, üçetē ğeyerdi soñra çıkarır elbisesini ğeyerdi. gelin
 II/08/87 **ğıza ğeydirirdi ..., üçetēimiz. EB: Anladım. HS: gelinā ğeydiridik üçetē.**
- II/08/89 **EB: Başlık parası var mıydı o zaman?** HS: varıdı varıdı. EB: **Öyle mi?**

II/08/90 **HS:** vardığı deyince 'kaçdı her Şey. **EB:** Kaç liraydı o zamanlar başlık
II/08/91 **parası, ne alırdı? Hatırlıyor musun? HS:** ne bilem gaş liraydı ... ne bilim.

II/08/93 **EB:** Hı. Kaç tane çocuk var? **HS:** benim mi? **EB:** He. **HS:** dört gızım var,
II/08/94 bi ölüm var 'işde. **EB:** Nerede bunlar? **HS:** hepsi burdalar. **EB:** Aa! **HS:**
II/08/95 burdalar.

II/08/97 **EB:** Eskiden nasıldı köy, güzel miydi? Eskiden daha mı güzeldi köyün
II/08/98 **hayatı? Eskiden daha mı güzeldi diyorum. HS:** ēē güzel de_ildi emme
II/08/99 hāydi, bura oturmuşun güzel diyek. **EB:** Şimdi mi iyi, eskisi mi iyi? **HS:**
II/08/100 e **EB:** Şimdi mi iyi, eski mi iyi? **HS:** 'eski hincik a' ēyi, hinciK_ēyice,
II/08/101 hinciK_ēyī. **EB:** Öyle mi? **HS:** hinciK_ēyī. alektiri var, suyu_evde,
II/08/102 Şeyi_evde. **EB:** Hı. **HS:** suyu çeşmeden getice_ı, tır tır tır tır tı üşüye
II/08/103 üşüye. hinci i tabi ēy. kadına çamaşır makinesi yō_udu. bi Şey yō_udu.
II/08/104 derede, gitce_ı gāzan götürüce_ı, nası yūca_ı_üşüye üşüye. ōleydi bizim
II/08/105 günümüz, hincik gençler ne var. **EB:** Çamaşırhane var mıydı sizde
II/08/106 eskiden? Çamaşırılık var mıydı? Çamaşır yıkadığımız yer. **HS:** sōra sonra
II/08/107 oldu, hincik bozuldu. e çamaşırılı_ı her bi makina aldı Şey_aldı, evde
II/08/108 yı_ıyı. **EB:** Hı. **HS:** bozuldu, bizim günümüzde yō_udu. **EB:** Yoktu. Siz
II/08/109 ekmek mi yapıyorsunuz, Şey mi yapıyorsunuz? Gözleme mi, bazlama
II/08/110 yapıyorsunuz normalde yörükler? **HS:** biz normaldā Şey yapıyuz. ekmek,
II/08/111 fırın_ekmē yapıyoru_ı. **EB:** Somun mu yapıyorsunuz? **HS:** hē bōle
II/08/112 kendimiz veririz ... **EB:** Şeyde mi, ortak fırını_ı mı varsa kendinizin
II/08/113 fırını mı var Şeyde? **HS:** kendimizi_ı fırını var. **EB:** Köyün ortak fırını yok
II/08/114 mu? Yok. **HS:** yo_ı, herkesi_ı kendi fırını var. **XXX:** vār, kendi evinde
II/08/115 olmayan gider gōmşusun_ı fırınında yapar. **EB:** Somun yapıyorsunuz siz
II/08/116 böyle yani Őeye mi atıyorsunuz böyle? **HS:** he he. kūrēnen_atarız **EB:**
II/08/117 Tekneden al oraya atıyorsunuz. **XXX:** küreklen direk taş fırını_ı_ıçine.
II/08/118 **EB:** Anladım, taş fırının içine atıyorsunuz. Doğru. Bir Kayıköyü var da
II/08/119 orası da öyle. Ta Şey Seyitgazi tarafında. Normalde gözleme yapıyorlar,
II/08/120 bazlama yapıyorlar bu Manavlarda. Manavlar daha çok bazlama yapıyor.
II/08/121 **HS:** bazlama dedi_ı_ı galın galın yapıyēler. **EB:** Yok Şöyle, kalın kalın. **XX:**

II/08/122 biz çörek d̄iz ya, onlar baz.. çörek biz de yaparız_öle ekm̄emiz bir

II/08/123 ğalmad̄i zaman arada yaparız. **EB: Hı. Pide gibi böyle. XXX: yuvarlak,**

II/08/124 şöle. şu ğalınlıkda olur. **EB: Evet. XXX: 'eskiden çörek, işte çöreg_olur**

II/08/125 çadırlarda 'eskiden. **EB: İyi Allah razı olsun, çok teşekkür ederiz teyze.**

SARICAKAYA – Güneyköy

Kaynak : Cemile Yalçın, 83, okumamış
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Aile hayatı, tanışma, eğitim, köy hayatı, kıyafet

II/09/01 **CY:** ... kötünü hasdaydı yayrum. **EB: Geçmiş olsun. X:** bunun bi ölü
II/09/02 va_ a şe, gızla var. **XX:** kim bunnar? **XX:** şerden şerden. **EB: Şehirden**
II/09/03 **geldik. CY:** gezmeye gelmişle. **EB: Ziyarete geldik. XX:** he ziyareté. **CY:**
II/09/04 dede hasda. **EB: Dede hasta. CY:** kaçamayu. belinden gırıklık vârmış,
II/09/05 doktor gırıklık gördü. buraya çıkameyu kanepeye. ahan_ oráyá idrarını
II/09/06 götürüyum, getiriyum, idiyum. nâbıcan, aha onnarnan_ uraşıyız. **EB:**
II/09/07 **Senin hastalığın var mı? CY:** e? **EB: Sende hastalık var mı? CY:** bende
II/09/08 de var, şeker vâ. ayaklarım_ amali_ át_ oldü. karnımdan kadın hastalı
II/09/09 oldu. ondan amalı_ át_ oldum. hêş nâpalım, aha böyle beş dene gız var
II/09/10 fêdâsı yok. ele çıkdılar gitdiler. kimisi ankarada, kimisi çankarada. **EB:**
II/09/11 **Allah Allah. CY:** bureye feydâsı yok. bi kız var. **EB: Bir dakika. CY:**
II/09/12 'esgi hastalıklardan, iç hastalıklarınã mî ona dutuldular. burdan gâkdılar
II/09/13 gitdiler, şere gitdiler. orda şehêrde dutuldu. amalı_ át_ oldu hastânedé.
II/09/14 biri işe gidêkene arabadan düşmüş, beli yîmâ_ oldu, hiç feydâsı yok. o da
II/09/15 amalı_ át_ oldu, eyi olamadıla. göyun_ aldılar, onunnan uraşkana beli eyi
II/09/16 olmadı işde öle getdi. napalım. **EB: Öbürü. Diğerleri ne yapıyor,**
II/09/17 **diğer kızlar? CY:** annâyemedim. **X:** biri avlamışda. **EB: Diğer kızlar ne**
II/09/18 **yapıyor, diğer kızlar? X:** biri avlamışda. **XX:** haylamışda yoh **CY:**
II/09/19 avlamışda yok. **X:** biri de hacıya gitdi geldi. en büyükleri. **CY:** gocası
II/09/20 öldü. **EB: Öyle mi? CY:** geçen sene martda 'aha iç hastalıklarına dutuldu,
II/09/21 buráyê geldi. hu yatahda yatdı, etdi duddu. tam o mardın 'gêce kışında
II/09/22 gitdi. bi gün yolun bahıma cena.. öldükden kerî ora yatırdılar. êrtesi gün
II/09/23 şeyinen bu 'kepçeler geldi, kârı bu samannıkların şeylerine yîdı böyle.
II/09/24 yolları aşdı. tâ çamlıklara gadağ_ arabalar dizendi. buraya getirtdirdiler.
II/09/25 **X:** hem hocaydı. **CY:** ey nâpalım, â yek başına galdı. onun da üç gızı

II/09/26 vardı. olan yoh. **EB: Sizin de oğlan yok mu?** **CY:** büyük gız. o da şerde,
 II/09/27 depebaşında onnar. **X:** hacıya gitdi geldi bunnar. **CY:** hacıya gitdi geldi,
 II/09/28 ümreye gitdi geldi. **X:** gocasınnañ_ıkisi. **CY:** hē gocasınnan bārabār
 II/09/29 gitdi. gocası gitdi. genşdi dā genÇ_ıdı. **EB: Kaç yaşında öldü?** **CY:**
 II/09/30 bilmiyüm_emme genç_ıTā, öle **X:** hıncı ellı_ıaltı vılān var_ıo. **CY:** hē?
 II/09/31 **X:** elli altı vılān_ıo. şe elli aıtı admış altı vılān var. **CY:** hē var. **X:** ha öle
 II/09/32 bişi. **CY:** orlarda varđı, gençdi. **X:** böyü_üdü ya. **CY:** ibrāmgil_ıondan
 II/09/33 büyük_ıağāngil.

II/09/35 **EB: Teyze adın ne senin, adın ne?** **CY:** benim mi, cemīle. **EB:**
 II/09/36 **Soyadınız?** **CY:** yālçın. **EB: Yaş kaç?** **CY:** cemīle yalçın. yaşım
 II/09/37 seksen_üç. **EB: Maşallah. İyisin ya.** **CY:** eyı miyin? **EB: İyisin ya.** **CY:**
 II/09/38 seksen beş. **XX:** 'altı. **CY:** altı mı? bundan_ıiki yaş güççüm ben. **EB: He.**
 II/09/39 **Okul var mıydı zamanınızda, okudunuz mu?** **CY:** oğumadık. **EB: Niye?**
 II/09/40 **CY:** oğul yōdu o vahtit. bizim zamanımızda oğul yō_ıdu. hocalara gıtdik
 II/09/41 geldik_ıışde, namazlık ğadağ bi şeyler_ıōrendik. öle oğul yō_ıdu.

II/09/43 **EB: Siz bu köyde mi doğdunuz, büyüdüünüz?** **CY:** bu mu? **EB: Burada mı**
 II/09/44 **doğdunuz?** **X:** bu avlamuşdan, bu avlamuşdan. **CY:** bu köyden de_ıilim,
 II/09/45 avlamışdanım ben. **EB: Avlamış'tan. Avlamış nerede?** **CY:** avlamış,
 II/09/46 eskişeriñ bu yanda. emirce var, kavacığ var. **EB: Biliyorum.** **CY:** bulduğ
 II/09/47 var, buldūñ hu yüzünde depeye çıkdım_ımı avlāmış. **EB: Ee şey, ora da**
 II/09/48 **Yörük köyü mü?** **X:** yörük kö_ü. **EB: Orası da mı Yörük köyü?** **X:** hē
 II/09/49 yörük yörük. **CY:** he, aynı burlar gibi orlardā. **EB: Yörük köyü.** **CY:** he.

II/09/51 **EB: Anladım. Şimdi, siz de çadır kurar mıydınız hiç çadır? Çadır kurar**
 II/09/52 **mıydınız hiç, Yörük çadırı?** **CY:** e? **EB: Yörük çadırı yapar mısınız,**
 II/09/53 **Yörük çadırı yaptınız mı hiç Yörük çadırı?** **CY:** hē, yapığğ ya. vahtında
 II/09/54 yapıldı. **EB: Nasıl yapmıştınız? Nasıl yapardınız?** **X:** dört direK_üzerine.
 II/09/55 üç direK_üzerine. **CY:** aha dedeñ biliyı bağ. **EB: Sen anlatsana teyze?**
 II/09/56 **CY:** dört direK_üzerine çadır yapāllar. iki bu yanna, iki öñüne **X:** ortaya
 II/09/57 da bi direk. **CY:** bi ortaya. tamam. öle olur. **EB: İçine ne koyarsınız?** **CY:**

II/09/58 edırafları bōle, aha esgiden_öteberi doḡunūdu ya aha ōle ūeler gererlerdi.
 II/09/59 yōrüklerde ōle. emme biz ōle yōrükçülükden ufā_ız biz. **EB: Tabi. CY:**
 II/09/60 analarımız, atalarımız ōleydi. biz görmedik yāniyē. yalnız dūyardım,
 II/09/61 onnar yapallardı ōle. **EB: Hayvanlar var mıydı o zaman? CY:** olmaz_olu
 II/09/62 mu. sīr vārdı. **EB: Sıḡır var, başka? CY:** hayvannar davar varıdı. 'esgiden
 II/09/63 ūe yaparlardı. sīra ūe yarları neyḡı dede o? saḡlallardı millet sīri bi de.
 II/09/64 saḡlallardı yāniye ūeden ormancılar gelirdi dutardı, ūey_ederdi diye sīriḡ
 II/09/65 birazını saḡlallardı. **XX:** ūeyden ḡaçirē, ḡümrükden mal ḡaçırıyolar yanı.
 II/09/66 **EB: Anladım. CY:** mal ḡaçirīler yāniye. **XX:** ucuz ḡöstericekler. **CY:**
 II/09/67 ucuz ḡöstericekler 'esgiden_ōledi. bizim_atalarımızdan biz ōle ḡördük.
 II/09/68 **EB: Peki hayvandan ne yapardınız siz o zaman? Hayvandan ne**
 II/09/69 **yapardınız? CY:** sārdık, südünü pēnir yaparlardı. 'satalardı. ondan sonra
 II/09/70 yēyik yayardıḡ. tuluḡda. ayrān yapardıḡ. biz yāḡı onu gene yapdıḡ da
 II/09/71 atalarımızdan yāniyā ḡörenek. **EB: He. CY:** ōledi. **EB: Tereyaḡı yapar**
 II/09/72 **mıydınız, tereyaḡı? CY:** tereya_ı yapardıḡ yā. yīḡardıḡ, adam_ahılı
 II/09/73 sapsarı olūdu. dāda gezen sīriḡ_ō südü sapsarı olurdu. ūe yā sarı olur.
 II/09/74 **XX:** otdan. **CY:** otdan. emme yēm verise yēm sīrlīḡı beyaz_olur. eme
 II/09/75 ēringin_olur emme dāda gelen sīriḡ malı ḡüzel_olur.

II/09/77 **XX:** nerelisiniz siz? **EB: Eskişehirliyiz biz. XX:** eskiūerli misinḡ? **EB:**
 II/09/78 **Hı. XX:** ne yapma ediyonuz, ne yandan geldiḡiz? **ÖḡR: Bütün köylere**
 II/09/79 **gidiyoruz, büyüklerle konuşuyoruz amca biz?**

II/09/81 **CY:** tereya. bu ḡadaḡ ḡördümüz_ışde. bu ḡadaḡ ḡördümüz. **EB: ūey**
 II/09/82 **yaptınız mı, siz fırında ne yaparsınız? Yōrük ūeyi olarak. X:** sobun sobun.
 II/09/83 **EB: Somun mu yaparsınız yoksa ūey mi bazlama mı? Somun mu**
 II/09/84 **yaparsınız ekmek yoksa bazlama mı yaparsınız? CY:** somun yaparıs. **EB:**
 II/09/85 **Onu nasıl yapardınız, nasıl? CY:** yōruruz, mayalarız, örteriz_ēz_üsdünü.
 II/09/86 ḡırıḡ varı dā benim_orda. fırını yaḡarız. ondan sōra iki kiūi gelir, biri
 II/09/87 verir, biri 'atar. sōra, bi sāt, iki sāt sōra ḡıḡarırız. biz burda somun yeriS.
 II/09/88 **EB: Oho ne güzel! Yapan var mı hala? CY:** yaparlar. yapannar var,
 II/09/89 yapamayannar yok yanı benim gibi ītiyarlaḡ yapamayu aha ekmekçi

II/09/90 geliyo, ondan_alıyoz bi şeyler. **EB: Şimdi ben gelirken yukarıda fırın**
 II/09/91 var, yakmışlar fırını. Ekmek çıkacak mı bugün? **X: cıgar. EB: Alalım. X:**
 II/09/92 ałalım. **EB: Verirler mi ekmeđi bize? CY: e?**

II/09/94 **EB: Ekmek. Sizin teyze bu başlık ne senin, onun adı ne? CY: gümüş**
 II/09/95 bunnar. **EB: Öyle mi? CY: hē. EB: Siz ne giyerdiniz eskiden kıyafet**
 II/09/96 olarak, Yörük kıyafeti? **CY: esgiden atalarımızdan böledi. hıncı gençler**
 II/09/97 yapmayı. gençler_ıatdı bi eşarbtı. ben de alışgın_ıoldümdan
 II/09/98 kıayamdan_ıatmıyom. burum üşüü. **EB: He. CY: var, bi_ıkilerinde var.**
 II/09/99 burlarda bizim gibi göcalarda da. gençler yapmayı. **X: üç kişide var**
 II/09/100 ğadın. **CY: hē. X: burda üç kişi.. bi de annemde olcādı. CY: ali hüsēniñ**
 II/09/101 ğarıda var, medinede var, bende var. **XX: kezban_ıebede var. CY:**
 II/09/102 kezban_ıebe var. oılarda var. **X: anamđılıñ_ıoldu bi đē. CY: ullularda**
 II/09/103 var, gençlerde yoı. çay yapıvereıñ_ımi? **EB: Yok yok, biz içmeyeceğiz.**
 II/09/104 **CY: öle mi?**

II/09/106 **EB: Şimdi, adınız neydi abi? X: memet. EB: Mehmet Abi bizi götüreceğ,**
 II/09/107 ceviz verecek. Alacağız. Ekmek verecek oradan bize. Bulacak, yapacak
 II/09/108 yani. **CY: ekmē yoıarda kim yapı? X: valla bilmiyo.. EB: Yakmışlar**
 II/09/109 fırını yalnız. **X: ā şı bina, yemek yılan yapıyo bu bināda kıız. şı bināda.**
 II/09/110 **EB: Şı binada mı? X: ē, ğaymağam daş vercek, bilmem nāpıcağ. altı**
 II/09/111 vayās_ıolcağ. **CY: bu gún kıaymağam da gelmiş filan dediler ya, biz**
 II/09/112 göremeyiz, hastayız. gidemez bi tarava. ahā dede hasta.

II/09/114 **EB: E siz, size kim bakıyor burada teyze? CY: e? EB: Size kim bakıyor?**
 II/09/115 **Size kim bakıyor dedim, size kim bakıyor? CY: benim_ıaz ğulām_ıa_ıır**
 II/09/116 duyuyo da. **EB: Size kim bakıyor diyorum. CY: bize mi? EB: He, burada.**
 II/09/117 **CY: kendi kendimize. EB: Öyle mi? CY: hē. EB: Yok mu oğlan moğlan?**
 II/09/118 **CY: bağan yoğ. X: ğızı var, olan şēhırde. CY: olan şērde. durme.. EB:**
 II/09/119 **Burada kıız var mı? X: var var. var. CY: işde biri hastanede, biri beli topal**
 II/09/120 geliı_ıişde gene yanımıza. napçan? biri hastānede yatıı_ıbir_ıaydır. **X:**
 II/09/121 amel_ıāT_ıöldü ya. altıncı, beşinci amel_ıāT_ıöldü. **EB: Of be. CY: iki**

- II/09/122 üş seyer ameli_át_öldü. bu seyer de peK_üzüldük. baĥalım
- II/09/123 tā_ameli_átde ya, bayramda çıkarlarsa ba.. hañı tokturlarda hep şeyē
- II/09/124 gider. heral. birez şüfeli işde, o ğızın öle şeye zor. **X:** çoK_ı ya, āzına
- II/09/125 ağıdıp ne veriy. **CY:** ya, aha. yabacağları ... **X:** aha ikisiniñ de işini
- II/09/126 görñüm men. ğardáš gibi. **CY:** bu da yabancımız de_ıl. dayımızıñ_ölu.
- II/09/127 bunun dayısınıñ_ölu. **EB: Arap'ım ben diyor, Arap'ım ben diyor Arap.**
- II/09/128 **Öyle mi? XX:** ya ya arap de_ıl. **EB: Öyleyim diyor. XX:** ebesi, ebesi,
- II/09/129 ebesi. **CY:** ebesi ebesi. **EB: Ebesi mi Arap? CY:** he. 'ninesi. **XX:**
- II/09/130 damardan geliyö işde. ālla_ılla. **CY:** bunun_annesi, bu
- II/09/131 dedeniñ_annesiniñ yī_eni. yabancı de_ıl yanı. **EB: Ama biraz Arap'a**
- II/09/132 **benziyorsun sen ya. X:** bēzerim. **EB: Biraz benziyor. XX:** dedem
- II/09/133 ğaraymış da.
- II/09/135 **EB: Dede kara. Evet. Bu kızlar da öğrenci bunlar. Bu kız Sarıcakayalı.**
- II/09/136 **Sarıcakaya'dan bu. Sarıcakaya'dan bu kız. CY:** öle mi? **ÖĞR:**
- II/09/137 **Sarıcakayalıyım ben. X:** kimden sen? **ÖĞR: Kaydıran Hakkı'nın kızıyım**
- II/09/138 **ben. Lakabımı bilir misiniz? CY:** kim? **ÖĞR: Sobacı Cafer'i biliyor**
- II/09/139 **musun? X:** biliyom. hacıya gitdi geldi. **ÖĞR: Onların akrabasıyız biz.**
- II/09/140 **XX:** ... orda zobacı. **ÖĞR: O amcamız olur bizim. CY:** dede bilir de.
- II/09/141 **ÖĞR: Halil hoca var, Halil hoca da onlar kardeş ikisi zaten onlar**
- II/09/142 **akrabamız olur. Biz de o Kaydırlar sülalesindeniz. CY:** ey nāpalım_ışde
- II/09/143 aha böle dedeynen aşā yokğarı ğaldıñ. **EB: Tamam kapattın mı? Zor,**
- II/09/144 **kolay değil hayat.**

SEYİTGAZİ – İkizoluk

Kaynak : Cennet Turna, 69, ilkokul
Derleyen : İrem Yalçın
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, düğün, yemek, köy hayatı, eğitim, hıdrellez

II/10/01 **İY: Nasılsın teyze? CT: çok şükür eyiyiz gülüm. siz nasılsınız? İY: İyiyiz,**

II/10/02 **buralısınız? CT: biz buralıyıs. İY: Ablalar Afyon'dan göçmüş de ben**

II/10/03 **dedim buranın yerlisi bir teyze var mı? Biz soruyoruz böyle eski**

II/10/04 **gelenekleri, görenekleri. Onun hakkında sen bana anlattırsan, bildiğin.**

II/10/05 **Ben soracağım sen diyeceksin. İsmi neydi? CT: cennet turna. İY:**

II/10/06 **Cennet Turna. Kaç yaşındasın? CT: atmış dokuz. İY: Altmış dokuz.**

II/10/07 **Maşallah. Burası Yörük diye mi geçiyor? CT: yörük de, manav de ne**

II/10/08 **dersen de. yörük diye geçer. İY: Siz Yörük mü oluyorsunuz? CT: evet.**

II/10/10 **İY: Buranın düğünlerinden mesela bana bir anlat. Düğünü nasıl olurdu**

II/10/11 **mesela eskiden? Senin düğünün burada mı oldu? CT: benim dünüm**

II/10/12 **börda oldu ya biz yirmi beş sene eskişerde durduk. yirmi beş sene de**

II/10/13 **bura_ oldu geleli. 'eski görenekleri unuttuk gitdik vallaha. İY: Hiç**

II/10/14 **hatırlamıyor musun düğününden? CT: e dünümüzü hatırlarız vā işde**

II/10/15 **sözleniriz, nişannanış işde köy_ adeti yemek hazırlarlar. kölüyü**

II/10/16 **toplarlar, etrafdaki hismını akrabānı toplarsın. nişan dağarlar. altı ay, bi**

II/10/17 **sene nişanı durusun yavut iki sene köy_ yerinde eveli durulurdu iki**

II/10/18 **sene, üç sene. undan sōna dünün_ olur. dūne galğışırılar. kölü toplanır**

II/10/19 **yuğa yazar. dün yuğası yazarlar. gōnşular toplarlar milleTi. gōnşu**

II/10/20 **ekme_ i verilerdi. edrafdan gelen dūncülere, eveli dört gün**

II/10/21 **dünümüz_ olurdu. pazar gün başlardı, pēşembe gün biterdi dünümüs.**

II/10/22 **İY: İlk gün ne yapılıyordu? CT: ilk günü dayı gārısı dāvet_ eder kö_ ün**

II/10/23 **ğızlarını. iki dene, üç dene gārdis_ gız_ okuruz biz. lāl_ olan gızın yanına.**

II/10/24 **İY: Yani, ne dediğin o? CT: gārdis_ gızı dērler, gızın başında bir havta**

II/10/25 **yatar. İY: Bu? CT: he, dün bitesiyē. dayı gārısı dāvet_ ider eviñe yemek**

II/10/26 veri o gızlara, kına yaqar saqımıza. undan sōna mūnāsib olan goŋu gōŝu
 II/10/27 qaır gāli kına yaqar, dāvet ider. gelin oldu için gız günde işde
 II/10/28 yüzümüzē bi al bürülü. ışindi aq gelin geyiyoz gāli. u zaman gumaş
 II/10/29 geydirlerdi, al emirleri bālarlardı. telleri sallarlardı. undan sona dü..
 II/10/30 pēşembe gūñu gelin indi mi ērtesi gün el öperdi. üçüncü gün kelli
 II/10/31 ütdürürlərdi geline. kesilen hayvanın kellesini üttürülərdi. **İY: Yani? CT:**
 II/10/32 yani gelin kelli ütüyo dērlərdi. elin deyiverdi gāynana yapardı bu şeyde.
 II/10/33 undan sona gene kövün gızlarını toplardı dördüncü gün.
 II/10/34 kelleyi idirilerdi. undan sona gelini çeşmeyē, suya götürülərdi. undan
 II/10/35 sona gelin dsedī yere gāli bāçāye gider, çeşmeye gider esgi
 II/10/36 adetlerimiz öleydi. **İY: Hamamınız falan? CT:** hamamımız yō udu
 II/10/37 gülüm, bura kövüdü. hamamımız yō udu, evde gızlar toplanırdı kına
 II/10/38 gecesi olucē gün gızı yıkarlardı. saçını, kınasını yıkarlardı. hamamımız
 II/10/39 yō udu. **İY: Böyle oluyordu düğünleriniz. CT:** böyle oluyodu dünümüz.
 II/10/40 emme çok neşeli olurdu. **İY: Gelin girerken falan bir adediniz, bir şey.**
 II/10/41 **CT:** yā sürdürürlərdi gāpiya. adetimiz öleydi. şimdi ne biliyın ben
 II/10/42 televizonda görüyos. saş gōyuyola, sacın üsdüne dikidiyolar gelini.
 II/10/43 tekrar yā sürdürüyolar gāpiya. bu adetler bizde yō udu. yā u
 II/10/44 sürüdürürlərdi gāpının üsdüne. o da neyidi bilmiyem hana tılısını neyidi
 II/10/45 bilmem. adetlerimiz böyleydi. **İY: E yemek mesela düğün yemeği olarak?**
 II/10/46 **CT:** dün yime i olarak her şeyi bişirlerdi. bizden eveli etinen burma
 II/10/47 bulgur doldurürlerdi, dōlmu iderler gāzannarna. böük gāzannarna. aşüre
 II/10/48 pişirlerdi. hoşaf gāynatırladı, fasülle bişirlerdi yanına da et olurdu.
 II/10/49 yukaynan verilerdi goŋsu ekmē ini bizde eveli. şimdi gāliba adet gāqmış
 II/10/50 yuqa yazmeyolar. aynı ekme i yapıp veriyolar. bizim adetimiz bu gāda
 II/10/51 başgasını bilmeyos.

II/10/53 **İY: Kışlık falan hazırladığınız bir şeyler var mı? CT:** gışlıg her şeyimiz
 II/10/54 hazırlaris. **X:** maqarna gıyaris, tarhana ederiS bu.. **İY: Sen anlat bana ben**
 II/10/55 **dinliyorum. CT:** bulgur gāynadırıs, tarhana gārarıs. **İY: Mesela sırayla**
 II/10/56 **anlat bana. CT:** işde hePisini mercimēmizi eveli kendimiz ekip
 II/10/57 gāldırıyoduq şimdi satın alıyo.. noğudumuzu aliris, fasüllemizi aliris,

II/10/58 turşumuzu ğurarıs. iş dē maķarnamızı keseris, kışlık ney lāzımsa 'hepsini
 II/10/59 hazırlarıs. **İY: Tarhanayı nasıl yapıyorsunuz teyzeciğim?** CT: tarhanayı
 II/10/60 südünen göceyi ğararıs, pişirişiz_ocaķda, unu sovudu mu dökerim
 II/10/61 çarşafıñ_üsdüne so_ur, āşamlayın da yatarķan yo_urdunan_onu
 II/10/62 yumurus göceyi. sabāleyin ğalkarız_érkenden gün dōmadan palaları
 II/10/63 yazarıs, çarşaf lar_üsdüne yazarıs, unu Tōkeris ufağ_uy ağ_uy ağ_uy ağ
 II/10/64 Tōkeris. öle ğurudurur. **İY: Un tarhanası yapıyor musunuz?** CT: un
 II/10/65 taranası da yaparız_ama onu ben pek yapmiyñ ğızlar yapıyo baña
 II/10/66 veriyo. domatisinen, ğırmızı biberinen. ā bu ğızım yaptı da. baña
 II/10/67 vedi acıķ.

II/10/69 **İY: Burası kışın falan kalabalık oluyor mu, şey yazın?** CT: nē_arasın,
 II/10/70 evveli ğırķ beş hāneydi bizim şere gitd̄imis_şeneler. bizim kö_ümüzde
 II/10/71 bi ğız ğaşdıydı, onuñ da sülālesi arķalıydı. millete dirlik vemedi,
 II/10/72 kö_ümüz bir haytañıñ_çinde darandı. göcünü saran gitdi şere unuñ
 II/10/73 yüzünden. gitdik heP gitdik. yaşamā ne ğaldı yaşlılardan? 'kimisi öldü,
 II/10/74 kimisi tekrar şehere gitdi. biz de emekli olunca yirm_beş sene sōna
 II/10/75 özendik geri köve ğeldik. **İY: Bir kızın yüzüne.** CT: yoķ kızım şeherde.
 II/10/76 **İY: Yok yok o kız yüzünden.** CT: hē o ğızın yüzünden. o ğızın yüzünden
 II/10/77 köyümüs da_ıldı. çok ğalabaydı çok şenniklidi vay_ı bayramlarda dā şu
 II/10/78 hóyúk deriz dā şu tepeye, oraya 'toplaşırđı ğoca kölü. gece gündüz
 II/10/79 bayram_ıderlerđi oynaşmāğa. dālara giderdik sancaķ ğurardıķ çamlarda.
 II/10/80 āşamacaķ sallanırdıķ. **İY: Havası da güzel buranın.** CT: ādetimiz
 II/10/81 çok_eyiydi emme u ādetler batdı ğalmadı. **İY: Böyle bayramda seyranı**
 II/10/82 **özel yaptığınız bir şeyler var mı?** CT: hiş bi şey_yoķ. arfe günneri millet
 II/10/83 kimi böle gözleme yapar, kimi haşaşlı loķum yapar. da_ıdı.. adaķ
 II/10/84 da_ıdırlar. ğurban bayramında ğurban keserler münāsiP_olan_ēşiñe
 II/10/85 dostuna, geleniñe gideniñe ğor. öle ādetimiz böleydi. **İY: Eskilerden**
 II/10/86 **kalmadı artık.** CT: ğalmadı. **İY: Komşuluk vesaire.** CT: eveli çok millet
 II/10/87 biribirine dutğunudu baķ şindi bunnar_olmasa biz bu köyde duramayıs.
 II/10/88 afyonnular_olmasa bñ köyde duramayıs. çoğ_ıyi ğoñşuluklar vadır. her
 II/10/89 gün berāberiz, bu geliniñ ğaynanası va dē muħtarıñ_öte yanda evleri va.

- II/10/90 benim de unuň aşşasında evim. bunnarıň şennine duruyon. kendi
- II/10/91 kövlümüzden üş dört hane va. **İY: Hayvancılık yaptın mı teyze? CT:** biz
- II/10/92 mi? gelişin aldık. biraz göyun aldık. **İY: Yok eskiden. CT:** çok tabi
- II/10/93 eskiden a.. yapardık. annemgildēke inē imiz vardı. inek sağardık.
- II/10/94 evlendikten sona ũnnarıň göyünü, geçisi vardı. inekleri vārdı.
- II/10/95 yapdık hepsini yapdık. **İY: Mesela sütünüzü, peynirinizi kendiniz. CT:**
- II/10/96 tabi tabi. **İY: Nasıl hazırlıyordun mesela peynirini? CT:** valla pēnirimizi
- II/10/97 işde pe.. çimī pēniri çimī pēnir mayasından mayalarlar. **İY: Sütü**
- II/10/98 **kaynatıp. CT:** dutdukdan sōna süzmeyē gıyarlar, basdırılar. ertesi gün
- II/10/99 keserler. duzlāsıñ duzlāsıñ döşēsıñ. laylonna mī döşecen, neyle döşēcēsēñ
- II/10/100 duzlar duzlar döker.. döşēsıñ. undan sōna ğarapeynir derler, tuluğ pēniri
- II/10/101 derlerdi. yo urtdan tululayıp dePerlerdi yo urdu, tuzlarlardı, çöreg otu
- II/10/102 atarlardı içine, unu da derilere deperlerdi. u hepsinden ēyī olurdu. şindi
- II/10/103 unnarı unutdūğ, 'nası oldūnu bile unutduğ. **İY: Yani hayvan derisine. CT:**
- II/10/104 hē, hayvan derisine deperlerdi. geçi dēřisine, ōlağ derisine, ğuzu derisine
- II/10/105 deperlerdi. undan sona ğışın 'bıça ğnan ēsiran soğarlardı, unnan ğazıya
- II/10/106 ğazıya pēnir alırlardı. unu yirdiñ ısağ ekme ğneñ bekmez ğaynadırdık
- II/10/107 pancarna pancarna **İY: Nasıl? CT:** ĩ pancarı kimisi bāçasına ekerđi,
- II/10/108 kimisi satın alırdık. kazırdık ağpacık çıkārdık gerisini kazırdık. unu
- II/10/109 ğıyārdık ğincī incē incī incē şö.. bōle çenterdik. ğazannarda ğaynadırıs,
- II/10/110 unuň şerbetini bi ğazana süzērdik. bi dāha ğaynadırdık unu bi dāha
- II/10/111 süzērdik ğiki sever üş sever onuñ suyunu alırdık, 'pancarı dōkēdik bi
- II/10/112 dāha basardın o suya u ğayniya ğayniya göyulurdu. simsiyağ göyulurdu.
- II/10/113 **İY: Sade şerbetini kaynatıyorsunuz sonra. CT:** sāde şerbedini ğaynadırdık.
- II/10/114 göyulūdu da bekmez erdi. işde şindi üzüm bekmezini filān bilirsıñ gö..
- II/10/115 ōle bekmezimiz olurdu. kışın turşuyınan bekme.. pırasa ekēdik
- II/10/116 pırasayınan. ğoñşu ğoñşuya āşam oldu mu otūmaya gidērdik. hamursuz
- II/10/117 gömerdik küle, bacalara. undan sōna pırasa kesēdik, pēniri getirirdik,
- II/10/118 bekmezi getiridik. gelen ... sofrā görduğ. ōle adetimis çoğ eyiydi eveli.
- II/10/119 şindi u adetler hiş ğalmadı. **İY: Doğru söylüyorsun teyze. Hep köyler**
- II/10/120 boşalmış. **CT:** boşalđı. **İY: Burada ekin mekin işleri oluyor mu, mesela**
- II/10/121 **tarlaya tapana? CT:** tabi canım. ekin ēkiyos. noğud ekliyoduğ,

II/10/122 mercimek_ekiyoduğ şindi ğāli biz yaşlandığ. ben

II/10/123 dizlerden_amaliyatlıyın. iş göremeyon. dedeniñ_elleri dutmayo,

II/10/124 çalışamayo. ekin_ekiyoduğ gene bu sene gene nāsib_olusa ekeriz de

II/10/125 yeni sene bırakıcık ğāli.

II/10/127 **İY: Okul okudun mu? CT:** üçe ğadar_okudum ya unuttum hepsini.

II/10/128 evel_okutmadılar_öretmen ğēldi beşe ğadan. yeni okul yapıldıydı, ğıs

II/10/129 kimse okuyup da nābicik deyivediler. **İY: Çıkartılar. CT:** neh

II/10/130 oğutmadılar. üşden çıktık. **İY: Her yerde öyle olmuş genelde işten**

II/10/131 **güçten. CT:** genellikle her tarafda öle oldu.

II/10/133 **İY: Buralarda böyle mayıs ayında falan bir hıdrellez gibi bir şey yapar**

II/10/134 **mısınız? CT:** yapa.. **İY: Nasıl olur? CT:** hıdırellēze eveli bi yaşlı dede

II/10/135 vardı. heybe alırdı omzuna. çıkardı evce_evcek herkeş kimi tarhana veri

II/10/136 kimi bulğur veri kimi kuzu, ğoyun veri. aşure pişirirlerdi, alabalī dolması

II/10/137 deris. māvi ot boz yaprakları olurdu. dolma sararlardı ğazannarnan. aşüre

II/10/138 bişirilerdi. hoşaf ğaynadırlardı hıdırellez ğün sabāleyñ öküzüñü қоşan

II/10/139 bēyğirini қоşan. bu da_ıñ_çinde bi tekge va derlerdi ğızıl sivri dē bu

II/10/140 darafda. ğoca köylü orayı giderdi, orayı toplanırdık. orda ğadınnar

II/10/141 bişiridi, geşler_oynaşardı. erkekler herkeş kendi akreniñnen toplaşardı.

II/10/142 'içerdi, muhabbed_ederdi. olurdu hıdırellezde şimdi dē köv қона_ına

II/10/143 toplanıyos. zāti beş_on hāneyis. hepsi de yaşlı. işde dört beş dane bunna

II/10/144 va genç, biz de geliyoz_onnarıñ yanına. hıdırellez ğünü

II/10/145 yiyib_çiyoz_orda bi şeyle..

II/10/147 **İY: Koç katımı falan gibi bir şeyler yapar mıydım? CT:** 'olmuş şindi. **İY:**

II/10/148 **Eskiden? CT:** esgiden_olurdu ğoşları boyalarlardı. tekeleri boyalarlardı.

II/10/149 kāsımın_onu dedi mi ğoş katımı olurdu. **İY: Ne yapıyorlardı mesela?**

II/10/150 **CT:** valla bi şey_yapmazlardı adağ da_ıdırlardı. heybelere ada_ı

II/10/151 ğuyarlardı. ğoşuñ sırtına ğörlardı. ğoşu salıverledi ğoş gitdi mi millete

II/10/152 adağ da_ıdırlardı. **İY: Eskinin. CT:** başğa öle bi şey bilmēyon. sen

II/10/153 şunnarı bi yi. **İY: Sağolasın, Allah razı olsun.**

SEYİTGAZİ – Yukarısöğüt

Kaynak : ... Şen, 78, ilkokul
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, eğitim, köy hayatı, aile hayatı

II/11/01 **Sİ: Kaç yaşındasın? Ş:** ben mi? yetmiş segis. **Sİ: Burada doğdun büyüdü**

II/11/02 **değil mi? Ş:**evet. **Sİ: Bir yere gitmedin. Ş:** gitmedim.

II/11/04 **Sİ: Okula gittin mi? Ş:** ā_levli şeydē.. oğullar yide.. atatürk ... batırkan

II/11/05 o zaman girdiydik gızım. o zaman çıkardılar bizi. atatürg ş_i_ıtdi o zaman

II/11/06 şēdi.. çıkardıla, öğretmenleri çıkarınca soña da e_ıtmen genel güruldu

II/11/07 e_ıtmenner gününde oğuduk. dör_ısene oğula gitdik. **Sİ: Dört sene. Ş:** hē.

II/11/08 **Sİ: İyi okumuşsun. Ş:** oğudum_ama diyū.. çoğ_ogudum_ama

II/11/09 öğretmen_ıetmediler ki evde çok çış iş diye. **Sİ: Göndermediler mi? Ş:**

II/11/10 göndermedilēř evde iş çok deye. **Sİ: Ne iş vardı evde? Ş:** hayvan, ineg dā

II/11/11 çok. iki çocuk, iki ğarı ülüşüceņ. eve iş dutucık diye. annem yo_ıdu,

II/11/12 ninem vārdı. **Sİ: Ninen. Ş:** ninem varıdı. babam boşamış ... ben_ōsüz

II/11/13 kalmışım. ē nāpıyım_ıışde o_ızamanda 'böyümüşüm ğani. ninem

II/11/14 böyütmüş. on_ıki yaşıma.. on_ıki yaşında oğula girdim ben, oğula

II/11/15 girdim. e_ıtmenner senesinde ö zaman ğali üç sene oğudum da ben

II/11/16 güzel_ıoğudum çoğ. öğretmenlik yazdılar da vemedile baņa.

II/11/17 öğretmen_i_e. **Sİ: Gitsen öğretmen olacaktın? Ş:** olucādım_öretmen.

II/11/18 yaya.. işi.. 'dayımıñ_ōlu_ōlu olan_ıoldu. ben de olcādım vemediler,

II/11/19 vemediler beñi. şurda izzetleriñ_ıorda. vemediler. **Sİ: Köy nasıldı**

II/11/20 **eskiden? Ş:** köy herkeş 'kendi hālindē 'çalışıyodu yayğum. nābıcığ? **Sİ: Ta**

II/11/21 **eskiden. Ş:** hē tā **Sİ: Hep birlikte yapmıyor muydunuz işlerinizi? Ş:** yō

II/11/22 bñ.. bizim işte babam girdi_ı zaman çifli_ıı birli_ē birlik yaparlādı. ortak

II/11/23 yaparlādı. 'çalışırlardı. başka kōlerdē gid_ı. reşberlik yaparlardı.

II/11/24 benim_ıa_ıanam boşanmış. seyitğāziye ve.. gitmiş. beni nine vēmemiş.

II/11/25 ben seyitğāzide gidērdim bayramda, o dā şēderdi. anam beni şēderdi

II/11/26 bakar.. bakardı üsdüme başıma /.../ sönaları okula gitdik. /.../

II/11/28 **Ş:** çok çalışdım beñ. ondan keli on segiz yaşında şafağ vādı.. öñüme bi

II/11/29 denesi 'geşdi bōle yoldan. yoldan gēşdi, beni çağrdı çağrınca vay

II/11/30 ben_ nası alıcıklarımış beni. çağrınca benñ gurtardılar. kadınnar pala

II/11/31 topluyolardı, kilim doğu.. **Sİ: Kimmiş onlar? Ş:** şurda ... vārılı

II/11/32 şurđā_ilerde unnağ alıcız diyo benni. seninne evlenem. unñar bi

II/11/33 biz_ alıcız diyo ben de vāmam_ onu isdemem dedim. beni sürüdüler ...

II/11/34 mahkemeye vedi babamgil esgişere gitdik. **Sİ: Nasıl kurtuldun sen? Ş:**

II/11/35 gur.. gurtuldum yō.. etmedi ... doğūlardı beni gurTardılar

II/11/36 ben_ isdemem_ unnarı dedim. bābamgil 'esgişere havāle etdiler.

II/11/37 esgişerde olan dutan_ olan da geldi. orda nikāh yaptılar, 'dört_ sene

II/11/38 nikāhladılar. **Sİ: O Oğlanla? Ş:** hē. dört_ sene nikāhlı durđum. **Sİ:**

II/11/39 **İstemiyordun hani? Ş:** ĩ babamgil verdilē işde biz ğabul_ etmiyi şeytmişiz

II/11/40 dedile. olan_ evi de çoğ i_ zenginnerdi đē biliyon mu, ğaracalar dērler.

II/11/41 zenginner vediler işte. dört_ sene nişannı durđum, ondan keli dūn_ etdik

II/11/42 çoğ. bu düveli ğa.. şētdi. daşlığdı, ayva.. ... her her yerleri dūn_ etdiler.

II/11/43 beş sene durdu ama çoğ_ güzel dūn_ etti. **Sİ: Nasıl oldu düğünün?**

II/11/44 **Ş:** çok çok ... dāvul zurna çaldı_ eveli. eveli hateş yaqarlardı. ölelikle

II/11/45 işde bēndik. geçindig_ iyı üş dört_ cocūmuz_ oldu amma ne işde

II/11/46 kendimiz_ öleyiz. olanna iki olan ğızım dōđū. olan olan da şerde ğızlar

II/11/47 da şerde. ben hasdalandım_ acığ da. gēldim burıya gettim burā şura

II/11/48 benim_ ev. **Sİ: Geçmiş olsun. Neyin var? Ş:** e? **Sİ: Geçmiş olsun. Ş:**

II/11/49 sa_ ol yayrum. éyiydim_ ama işde. ayaklām yürümüyo acık i_ kendimiñ.

II/11/50 **Sİ: Dizlerin mi ağrıyor? Ş:** bu parmağlarımıñ_ uşları yaylım şunna

II/11/51 şunnar undan sona doğdora gitdik ... şu seyđidğāziye. doğtorum

II/11/52 pek_ iyi. anne dēyo u ğadannık_ olur dēyu ... yaşlılık dedi. ēle dedi.

II/11/53 ötdur ğonuşdu yazık pek_ iyi Toktur. doğtor biliyonđur_ ölese. **Sİ:**

II/11/54 **Bilmiyorum. Ş:** seyđidğāzide ot.. **Sİ: Yok ben Eskişehir'de oturuyorum. Ş:**

II/11/55 esgişerde mi oturuyon. 'esgişerde çocuklā bizim_ o ğārdeşik. olannarım

II/11/56 gelinnerim ... öretmen_ oldu çocuklarımıs hep. **Sİ: Maşallah. Ş:** vallā

II/11/57 heb_ öleler vallahā. ben de işde bi havta on beş günñ getdiler burıyı işde.

II/11/58 Şu ğız ğızınān torunum ğeldi. evi sıvadılar, bağdılar. urda đā dī her Şey
 II/11/59 doldurdula_eve. eve dolu Ta. **SĠ: Yalnız mı kalacaksın burada? Ő:** yō yi
 II/11/60 bunnar da aĳrāba. bunnar bisim yi_enim, yi_enim bunnar da. allāĳ rāzı
 II/11/61 ossun. baĳıdılar baĳdılar her Şey_aldı geldiler. de ğızına ōla.. ğızına analı
 II/11/62 ğızlı her Şey_aldı geldiĳer. ğız_okula gidicik. anasının bo.. boşandıydı
 II/11/63 ōldü ğocası. bi ğız ğāldı. ğız_okuyu sen gibi aynī maŐallā_aynı sen gibi.
 II/11/64 okuyu. kaş senede_ogudu ğızım, ōretmen_olcāmiŐ. **SĠ: İnşallah. Ő:**
 II/11/65 inşallah_hadi. odunbazarında ev.. ŐĠler vardı. evlerĠ va unnarıĳ. o da
 II/11/66 'iŐdemiŐler diy_yapıcıĳlarmıŐ dēvlet. ūniversĠte ğurcan_orda hana.
 II/11/67 odunbazarĠnĠ yanında ĳe.. Şey vardı ya. cāmi va, okul vārđı, orādaydı ev.
 II/11/68 de.. devlet_alcāmiŐ_urları de 'ĳa_ırdılar da gitdiler_analı ğızlı. burda
 II/11/69 burđā arabalı.. ğız_araba sūrūyū. tāze bi Őiy Őeyden ev_aldılar ğolden
 II/11/70 neydi getiremedim. ıŐaĳ hamamlardan. getireme.. adını. burda evi va.
 II/11/71 orda orda evleri duru. ba_ı va, bahĳesi var_orda. **SĠ: Yazlık mı? Ő:**
 II/11/72 yazlık he yazlık ne onun_ı adını getiremedim dilime getiremedim. **SĠ:**
 II/11/73 **Gōnen mi?**
 II/11/75 **Ő:** atatū.. Ői okul okul bile aĳılıyĠ. okulları bile var_ı aĳılı getiremedim
 II/11/76 dilime ... ta onun dibinde okul va. devlet_okulu va. aha ğızın ğitdĠ. okul
 II/11/77 aĳılmıŐ orayā oraya gidiyola. **SĠ: He. Ő:** ... elmāsi va, Şi.. ... va, hepsi va,
 II/11/78 bahĳesi va. muĳarremiĳ_ōldū ya ōldū. deĳk getiremedim_ı adını. ōlmūŐ
 II/11/79 dē onun_ev.. evine getmiŐ. **SĠ: Bilmiyorum. Ő:** gine gelmedi vallāhi he.
 II/11/80 ōlum_ışde bu, o_olannar satmıŐ_o evi. ĳok ğuzel_evler ĳok. bu yıl
 II/11/81 gine gitĳiz baĳam ğız ğene gōtūrūcūz_seni dedi ğızım. gōtūrmedĠdi
 II/11/82 Őinciye ĳadar. vay_onuĳ ā ne ğuzel. ay valla ĳok ğuzel vayyi. valla pek
 II/11/83 iyi. **SĠ: Orada dur sen de. Ő:** nerde? **SĠ: Orada. Ő:** ōrda duruvēcik. kitleyip
 II/11/84 geliyolar ğundūzūĳ esĳiŐere. **SĠ: Tamam. Ő:** hē oraya Kitdiklerinde. adı
 II/11/85 dilime getiremiyom_ışde unuttum. **SĠ: Uzak mı Eskişehir'e? Ő:** uzak
 II/11/86 canım_esĳiŐerden iki_ūĳ canım. ē vallā hemenē dilimiĳ_ucunda ama
 II/11/87 gediremiyom vallā. **SĠ: Bursa'da mı? Ő:** heĳ, yō yō daĳā uzakda yayĳum.
 II/11/88 **SĠ: Balıkesir'de mi? Ő:** balık_esir dĠl. esĳiŐerden vilān gidince ōrada..
 II/11/89 ĳok me.. ĳıĳdık mı dē gece varıyos. nāPıcaĳ. bu ay vādĳk bu 'tarava

II/11/90 gidiyus. bu 'taravda bisim. ay do.. gün_üniyo gün_üni biz de indik
 II/11/91 memlekedede indik bu yanda. bu yandayıs. **Sİ: Antalya mı? Ş:** ama u yağa
 II/11/92 u. **Sİ: Muğla? Ş:** he işde o tarafta. vallâ. gün_üni biz dē memleketē
 II/11/93 buruya vadık. köye varıvadık. gün nası indi, yayıldı bōle. bayıra yayıldı.
 II/11/94 /.../ anne değı bağ dedi. bağ_ateşimiz düşdü didi. düşdü dedi. 'yayıldı
 II/11/95 ğâli. bis çukura inenē ğadan hâteşi gördük. memlekedin hâteşi. adlarıñı
 II/11/96 bek getiremiyom ğâli esgi gibı dilime. çok güzel bi memleket. su, göl,
 II/11/97 köy ... şeyler araplar şaraplar yıkanıyūla_ħabıre. çocūnu alıyo ğucāna
 II/11/98 cağ cağ cağ yıkıyyo suda. nāciye ne der be_emine dedim. hadi bö_ün
 II/11/99 de bi gece gidem bağam. küçük ğız şelerini kitaplānı filān_almaya gitÇik
 II/11/100 gece arabasınnan ği.. araba sürüyo ğıs. gitdik. amanın ğarılarıñ
 II/11/101 ğucađlānda çocuklar. gece. geziyođā. ha gördün mü dedi, ya ğuzum ya
 II/11/102 öledir. ... uzun boylular öle ... aman_urda yeme içmek_ile oynuyolar
 II/11/103 türkçe oynuyolar. türkçeniñ ... atatürk bizim devletiñ şesin çocuklar_ođū
 II/11/104 ya. benim ye.. çocūm da ođuyu şimdi. 'asge.. aman ... dilime gelemedi
 II/11/105 bi. vallâ gelemedi. şimdi olan urda çalışıyo. be.. benim ğıs çalısdı_unuñ
 II/11/106 yerine girdi. her sene gelişler burda çoğ_ıyi çalışır allāħ rāzı össun.
 II/11/107 dēvlet vedi. çalışır_urda. benim ğıs on_on_iki sene mi ne çalışdı urda.
 II/11/108 hasdalandı ğız bilıñ. ğızı oldu da kıocasına öldürdüler. esgişere giderken
 II/11/109 imiş mi etmişler_ışde etmişler ölmüş_ışde. sōna bi ğız ğāldı. ğızım da
 II/11/110 ğâli bi yere vāmadı o. girdi esgişere sōna ... fabriķaya girmiş de. 'çalışdı.
 II/11/111 /.../ şimdi dē işde hava ĩ oldu mu di.. seni götürürüz yini der.
 II/11/112 getiremedim 'esgişer de dolu. ė şerden gidicisin bu yana gene. ğórdum
 II/11/113 çoğ güzel memleket. ay ne me meyvā va. ne meyvā va allāħım ne meyvā.
 II/11/114 yollarda ... hep. burda birı adam dē şurda bi adam. ğolube ğurmuşlar
 II/11/115 'satıyolar. 'satıyola ... 'satıyolardı.

SİVRİHİSAR – Dumluca

Kaynak : Nazik Dumlu; Tenzile Özbek, 73, ilkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, köy tarihi, aile hayatı, köy hayatı

- II/12/01 **SGA: Nazik, soyadın?** ND: dumlu. **SGA: Nazik Dumlu. E köyün adı da**
 II/12/02 **Dumluca!** ND: evet. benim kendi adım, göcamın da adı öle dumlu.
 II/12/03 biS_öleydik. soy_ addan. **SGA: Akraba mıydınız?** ND: göcamınan
 II/12/04 bubamın dayıdı gayınnam gaynana. ben dayı gayna dayısydım. acık felç
 II/12/05 geçirdim de ben. fazla gönuşaman, gafan garışiveriyö_ışde. **TÖ:** ama
 II/12/06 yetiştiricen diye üraşıyın. ben söliyem, ben cevap verivereyin.
 II/12/07 akrabayız_ evlendik diyelim tamam, işde öle.
- II/12/09 **SGA: O yüzden. Bu köyün adı nereden geliyor, niye Dumluca?** **TÖ:** valla
 II/12/10 yoğarda bı böle aqar bi su var, onun_ adı da dumlu koymuşlar suyu.
 II/12/11 heralda işde aydın taraflandan gelmiş bunnar. bis, aydın taraflandan
 II/12/12 gelmiş dedelerimis. üç gārdaş mi ne gelmişler_ışde. üç dōrt gārdaş. **ND:**
 II/12/13 üç dāne gārdaş gelmişler. **TÖ:** biraz da aşālar da sinekler varmışdı_ö
 II/12/14 porsuk 'çayı geçiyi ya o.. **ND:** orda so_ukmuş, gış.. şey var ya. **TÖ:** çay
 II/12/15 geçdi_ i için, oralarda sineg_ oldü_ için burıya ormana, da_ a gāçmışlar.
 II/12/16 biraz da geçiler hayvannar varmış_ışde. buralara yerleşmişle. bizim esas
 II/12/17 kökümüz_ aydında. **SGA: Aydın'dan. Siz Yörük müsünüz?** ND: yörüs.
 II/12/18 **TÖ:** evet, aydın nāzilliden. gelmişle. **SGA: Yörük şey, Çerkez köyüydü**
 II/12/19 **Erten.** **TÖ:** erten garışık, ertende hebisi var. ora garışık. ya hepsi
 II/12/20 buralā_ın yerli yāni, bu taraflar yerli yāni sıvrīhīsarın köyleri. hani
 II/12/21 bizim_ışde o yandan gelmiş_ esas gurulmadan. gelip burılara
 II/12/22 yerleşmişler bi dahā köy_ edinmişler. gāç senelik burdayız bağ. ben
 II/12/23 yetmiş_ üç yaşında_ın burda dōdüm, burda büyüdüm. **SGA: Dur şöyle**
 II/12/24 **oturayım ben.** **TÖ:** otur_ışde_ öle sordūnu sölüyom_ışde. yazı mı
 II/12/25 yazcānız, e sen kamaraya mı alıyoğ beni. yā gızım_ olur mu şimdi. **SGA:**

II/12/26 **Televizyonla alakamız yok. Ama dersen bizi televizyona çıkart,**
 II/12/27 **çıkartamayız. TÖ:** çıkartma nâpim ... **SGA: Yapamayız yani. TÖ:** işde
 II/12/28 öle gızım yalla. tārımız_öle gelmiş, dedelerimiz_ordan göç gelmişler_ö
 II/12/29 taraflardan, yörük yāni aydın nāzilli. orlaḡdanımış. **SGA: Nazilli**
 II/12/30 **tarafından. TÖ:** aydın yāni, aydına bālı oluyē ya na.. **SGA: Bütün köy**
 II/12/31 **Aydın Nazilli'den gelme. TÖ:** hāyır hepisi de_ıl. **SGA: Ya. TÖ:** bu üş
 II/12/32 kardeş gelmişler şöle heP bu taraf dolulu. bi kaç tānesi de çorum
 II/12/33 tarafından gēlmiş. yanī çö_u o tarafdān gel.. **ND:** kimisi afyondān gelmiş
 II/12/34 de. **TÖ:** afyondān gelen yoğ_ışdē. çorumdān gelmiş o ġa şeyler
 II/12/35 bayramlar, o tarafdān gelmiş dedeleri. **ND:** nirden gelmişle bizimgiler.
 II/12/36 **TÖ:** bizimgiler dedim ya işde. aydın nāzilliden. bizim dedelerimiz_ordan
 II/12/37 gelmiş ordān dedelerin dedesi. dedemgil de burda_olmuşlar ġāş senelik.
 II/12/38 **ND:** şey falān süleyma.. aman şey ābīyī, ta_ır ābīyī falān onnar dā
 II/12/39 emirdālī. **TÖ:** ya ollarda ġalmış_onnārın bi bölümü, bi bölümü. **ND:** he
 II/12/40 bizim halamızın birisi ordā emirdānda ġalmış. **TÖ:** hollada ġalmışlar bi
 II/12/41 bölümü, bi bölümü de burā gelmiş. orayı sormūyo_ādam, burayā
 II/12/42 yerleşdini soruyo. onnarı sölüyo.

II/12/44 **SGA: Adın neydi teyze? TÖ:** tenzile özbek. **SGA: Tenzile teyze okudun**
 II/12/45 **mu sen? TÖ:** hayır. üçe ġadar. **SGA: Okumuşsun canım. TÖ:** televizyō..
 II/12/46 televizonnāda oğuduk. hayat hayat_oğulundān geşdik devamlı ūraşā
 II/12/47 ūraşā yā. onun_çin. haberleri dinniyoz gızım_esgiden haber mi varı dī?
 II/12/48 televizyon mu vārdı? her şeyden duyuyoz_ışde bak. ārtıġ mısırdāġıları
 II/12/49 da aqşam sūriyenin_ö çocuklara bakdım bakdım, üzöldüm_āladım.
 II/12/50 nābıcañ_eliñē ne geçer, de_ıl mi? o suriye de bi güzēlidī bi güzēlidi.
 II/12/51 **ND:** siz nerelisiniz? **SGA: Ben Nevşehirliyim. ND:** nēşē_ır mi? **SGA:**
 II/12/52 **Nevşehirli. Kızımız da Yozgatlı. TÖ:** tāmam_ışde bizim bu bi kaç kişi
 II/12/53 yozġat tarafından gelmiş şe.. çorum tarafindān. çorum yozġat_ayni oliy,
 II/12/54 birbirine mi bālı onnar? **SGA: Yakın. TÖ:** yakın bilmiyorum_ışde ordān
 II/12/55 gelmişler. geri yannī esāsı çö_u işde ordān gelmiş_aydın tarafindān
 II/12/56 üremiş yanī burıyā gelincē. üş ġardaş mı gelmişler_öle bi şey. **ND:** biri
 II/12/57 ölmüş dōrt ġarda.. beş ġardaşlarımızdı, biri ölmüş_āsgerde ġalmış, dōrdü

II/12/58 burda ğālmış. ölē_ölē ölē_ölē büyümüşler. **TÖ:** işde dumlu ço_umuzun
 II/12/59 köyün_adını yanî yarımız dumludur yāni. 'ama ço_umuz şe_irde yāni.
 II/12/60 burda gençlerden ço_u şe_irde. mēsā benim_üş, iki, bir_ölan ğardeşim
 II/12/61 var meselā. bi ğız ğardeşim var_ö da şe_irde. birisi de gine şe_irdeydi o
 II/12/62 öldü mefāt_etdi. 'yanî ço_umuz şe_irde yāni. ben de
 II/12/63 şe_irdeydim_ordan dedim ya öveylerden_olmayınca ben burıya geldim.
 II/12/64 benim çolüm çocüm yo_üdü.

II/12/66 **SGA: Senin çocuğun olmadı mı? TÖ:** olmadı. işde öle hayat. **ND:** bizim
 II/12/67 hepimizin_öldü bu olmadı. bu da esgiden sivrihısara düne, şıye
 II/12/68 gitmişler. onun_ıçı de ordā ablamınan bībam rāmetlik dē
 II/12/69 şey_yapmışlar_ablamı çocūkana, ne olmuşdü hacı? **TÖ:** bilmediñi niye
 II/12/70 ortaya göyuyon? ufağdan ben köyde tam bülū ça_uma geliydim_on_iki
 II/12/71 yaşında falan. kızamık çıkarmışdım. esgiden köylerde yani böyle ilim şey
 II/12/72 mi vārdı, sabın sabın varıdı da yanî böyle detercan falan. heralda dedi
 II/12/73 esgiden_uyuz dā varımışdı. uyuz_öldü heral dedi annesine. annesi de_il
 II/12/74 de üvey_annesi abla dedi. bunu dedi hayif dedi bi s.. şey so_uk suya
 II/12/75 göyalım dedi. hayif so_uk suya göyduklar_ondan benim çocüm_olmadı,
 II/12/76 ğardeşlerimin_hepsinin_öldü. doğdur da işde_ebe bi eskişerde bi ebe
 II/12/77 varıdı. ebe dedi anam rāmetli bu dedi sende bunda kabağat yok dedi,
 II/12/78 sende kabağat bu bî ateşli hasdalığ geçirmiş dedi. anamın da
 II/12/79 ğabağati yok, anamın da böyle sivrihısara atınan_leşenen gidilördu
 II/12/80 nikāh_ için. uzak sivrihısar da baya. annem de amcamın_ karısının
 II/12/81 nikāh_ e.. onnan nikāh ğıymaya gitdilērdi. bubam_öle dedi. öle deyincē
 II/12/82 işde so_uk suya göyduğları_ için benim çocüm_ondan_olmadı. **SGA:**
 II/12/83 **Vardır her şey nasip de kısmet etsin. TÖ:** işde hayırlısı böyle ne diyen.
 II/12/84 **SGA: Hayırlısı böyleymiş.**

II/12/86 **TÖ:** şe_ kāk kōla ğuy da **SGA: Yok biz içmeyiz. TÖ:** niye? sarı sarı **SGA:**
 II/12/87 **Sarıyı da içmeyiz. ND:** sarıyı iç deme de bi salata ye aman şey sarım..
 II/12/88 **TÖ:** ayran mı yapayım bî dē **ND:** hayır şey_yap sarıs.. **TÖ:** e ne yaPıcam
 II/12/89 başğa, başğa yoğ. **ND:** 'salata. salata yapÇam bi tane. dōraycam yēsinner.

II/12/90 **TÖ:** hē salata dōruycan. **SGA:** Yok teyze. **TÖ:** dōrasın da ye gıS. **SGA:**

II/12/91 **Şöyle biz gelirken başka köylere uğradık, işte meyve yedik bir önceki**

II/12/92 **köyde. Çok yedik. ND:** neresi orası ertene mi? **SGA:** Şey. **ND:**

II/12/93 **gızılca_ören mi? SGA:** Yok Zeyköy'den geliyoruz. **ND:** he zeyden

II/12/94 **geliyoñuz. SGA:** Zey'den geliyoruz. Orada meyve yedik, bir önceki

II/12/95 **köyde ayran içtik. ND:** ğarkınña gitdiñiz. **SGA:** He Karkın'a da dün

II/12/96 **gittik. Bir önceki köyde de ne yedik içtik? O kadar çok yedik içtik ki.**

II/12/97 **Salatalık yedik bir önceki köyde o yüzden hani çok yedik şimdi hani.**

II/12/98 **TÖ:** siz bilirsiniz gızım hani o da dedi salata dorıyım getiremeye aklına

II/12/99 **da ben dēdim ayran mı yapcañ diye hañı ayran var da yördüm biras.**

II/12/100 **SGA:** İçtik, onu da içtik. Yani çok üst üste içince sağolsun herkes sizin

II/12/101 **gibi misafirperver. Yedirmek, içirmek istiyorlar.**

II/12/103 **ND:** göyümüzde esgiden vay bi hōrmeñli **TÖ:** öle olur da insanıñ gene

II/12/104 **misāfire ikram_etmeden_olunmaS. onuñ_ için. ND:** esgiden çok böle

II/12/105 **samimidik, biri geldi mi hemen_ona bir haFta böle şey götürüdüğ. TÖ:**

II/12/106 **baş_örtümü de açığ açığ çekdiñ sen beni.. SGA:** Açık değıl. Yok yok.

II/12/107 **TÖ:** ğasde mi yā yazcañ yañrum yazcañ. **SGA:** Yok, kendimiz kitaba

II/12/108 **yazacağız. TÖ:** kitaba yazcañ da gine de açık_ oldu benim şeyim. **SGA:**

II/12/109 **Açık değıl ki bağı, içindeki bağı. TÖ:** bālı da.

II/12/111 **ND:** sen_ evli i şey_ ediyon çalışıyınğ dē mĩ evli mi? **SGA:** Evliyim ben.

II/12/112 **ND:** var mı bebe_ eñ? **SGA:** Yok, benim de yok çocuğum. **ND:** 'olmadı

II/12/113 **mı? SGA:** Olmadı. **ND:** olur sonra. **SGA:** İki sene oldu. **ND:** kaç sene

II/12/114 **öldü? SGA:** İki sene oldu. **ND:** dā yakınımış canım. **TÖ:** olur dā olur.

II/12/115 **ND:** benim gelinim de iki senedir duruydu bu yılı evlendi aman şeyi

II/12/116 **olarak bebēmiz_ olcák. SGA:** İyi, hayırlısı olsun.

TEPEBAŞI – Avlamış

Kaynak : Günar Sarı, 67, ilkokul
Derleyen : Erdoğan Boz, Fatih Doğru
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Köy hayatı, kıyafet, düğün, yemek, çadır, hayvanlar, eğitim

- II/13/01 **EB: Halı yerine. GS:** hē. **EB: Başka? GS:** başka öle bi şey yapmeyuduğ
II/13/02 keçeden. hanı kepenek yapıliyudu, bunnar yapılidı. kepenek. **EB: Peki**
II/13/03 **dokuma nasıl yapıyordunuz, bu şey kilimleri nasıl dokuyordunuz? GS:**
II/13/04 şimci onnarın bölē iki dane āşları olurdu bölü üzerine bi āş tā, onu böle
II/13/05 çözüyüduğ yumūñ şeyini iplini, şeysini keçeniñ aman çullarıñ, çul diyim
II/13/06 ben artıq. onu böle arasından arhaş geçire geçire dohuyuduğ böle
II/13/07 kendimiz elimizle. **EB: İpi nereden buluyordunuz ipini? GS:** ipini
II/13/08 kendimiz erip yapıyuduğ. **EB: He. GS:** kendimiz eridik. ya bi emme
II/13/09 kıldan emme geçi kılından emme yundan yapıyuduğ. hinci bunnar geçi
II/13/10 kılından bağ. **EB: Öyle mi? GS:** hē geçi kılından. **X:** boyanı miydi ana
II/13/11 onnar. **GS:** boyardığ tabi renklerini boyuyuduğ. **EB: Nasıl boyuyorsunuz,**
II/13/12 **boyayı nereden buluyorsunuz? GS:** boyayı satın alıyuduğ, burda
II/13/13 boyāduğ kazannarda. öle boyuyuduğ unnarı. öle dohuyuduğ işde
II/13/14 kendimiz dohuyuduğ. **EB: Kilim dokudunuz başka? Tek kilim mi, başka**
II/13/15 **yok mu? GS:** ē bunnarı yapıydı işde bizim yörüklerde bu vardı.
- II/13/17 **EB: Peki yörük kadınının kıyafeti nasıldır böyle, düğüne nasıl gider? GS:**
II/13/18 şimdi çocüm, sarha diyüduğ önce biz onnara. üsdü bölē yannışlı bi
II/13/19 şeydi, işlemeli gibi bölē, şinci gösteriyi televizyonnarda var ya. **EB: Var.**
II/13/20 **GS:** burda çekki çelme yapardı işde üzerine, bölē depelik derdik
II/13/21 cıldırılı bölē, onnarı taħınıyuduğ gelinner. bölē işde üç etek Keyerlerdi.
II/13/22 üzerine öñ taravına bi peştāmal bölē bü.. şey olurdu onnardan yapardığ
II/13/23 yağrum. bölē o gelinner, o gellēnekler çok güzeldi ama şimci yoğ. **EB:**
II/13/24 **Ya. GS:** ya, onnar şinci elime geşse çok güzeldi öle. hani öle geyip de
II/13/25 kendim resim çekincēm geliy yanı. çoğ güzeldi öle unnar, öñceden.

- II/13/26 **EB: Ya. GS:** şinci öle yoḥ. **EB: Şimdi kalmadı doğru. GS:** ğalmadı
- II/13/27 yayḡum. **EB: Peki, sizin yörük düğünleri nasıl olurdu teyze? GS:** yörük
- II/13/28 dūnneri cuma günden bayraḡ ƒaldırıldıḡ yayḡum. ordan işde yemek
- II/13/29 hazırlanırdı.
- II/13/31 **EB: Yemekler neler vardı o zamanlar? GS:** yemeklerimizde fasülle
- II/13/32 olurdu işde, 'pilaF olurdu. 'topalaḡ derdik biz evveli. topalaḡ, yuvarlaḡ
- II/13/33 yuvarlaḡ böle yapılırdı. ondan yapardıım. bunnar olurdu e geneliḡle.
- II/13/34 et olūdu nānı derdik yanī. nānı pişirir, nānı olurdu hē. **EB: Nanı. GS:**
- II/13/35 nānı olurdu. hayyan kesilirdi, nānı olurdu. **EB: O nasıl bir şey nanı? GS:**
- II/13/36 nānı işde hayyanıḡ etini ğıyıyuduḡ ufaḡ ufaḡ kemikli. böle şe
- II/13/37 ğazannarda bişiriyüduḡ onu. **X: sulu olarak. GS: sulu olarak bişiriyüduḡ**
- II/13/38 yanī ğızartma de il. **EB: Anladım. Tamam tamam. GS: nānı buydu.**
- II/13/40 **EB: Sonra düğün nasıl başlardı? Cuma gününden başlardı deḡil mi? GS:**
- II/13/41 he cuma günden başlardı işdi dūn 'çalḡı getirilirdi, 'çalḡı Tutulurdu. böle
- II/13/42 başlardı yayḡum. **EB: Kına gecesi nasıl, olur muydu kına gecesi? GS: tabi**
- II/13/43 kına gecesinde olurdu, olmaz olū mu? kına gecesinde işde geline kına
- II/13/44 yaḡılırdı. didiyim gibi şe başına bi al örtülürdü böle. işlemeli. ē kına
- II/13/45 yaḡılırdı işde. gelin almā varıldı mı evelindē, bölē yas edilirdi yas
- II/13/46 derdik ğali. ālaşılırdı, bunnar söylenirdi böle. geline sarılır annesi,
- II/13/47 ğardeşleri, yaḡınları dediyyiḡ gibi böle. gelin alınırdu işde. **X: esgiden**
- II/13/48 taḡsı filan olmadı için atlan alınıyomuştı eveli. **GS: he, ata**
- II/13/49 bindiriliḡdi. **EB: Öyle mi? X: esgiden yörüklerde öleymişdi yanī atlan.**
- II/13/50 **GS: heP heP yaḡına ğadar tā atlandı. ben kendim bile atınan geldim**
- II/13/51 atmış ikide öldü dūnüm. **EB: Öyle mi? GS: hē. atınan geḡdim. eveli taḡsi**
- II/13/52 bu kadaḡ bölü bi şeş yokdu. atı süsleḡ, ēr vardı ēri bindiriliḡlerdi, olmadı
- II/13/53 işde böle atı süsleḡlerdi. toḡalı bi şeşler doḡunurdu önükbā derdik
- II/13/54 biz unna. bölē süslenirdi önükbā ... şī ata taḡılırdı öle. tabi ata binilirdi
- II/13/55 gelinner.
- II/13/57 **EB: Siz hiç çadırda kaldınız mı, çadırda kaldınız mı, çadırda? GS: ben**

II/13/58 çadırda ğaldım. **EB: Öyle mi? GS:** hī ben ğaldım, kendim çadırda ğaldım.

II/13/59 **EB: Ee nasıl kalıyordunuz, hayat nasıldı, nasıl olurdu çadırda? GS:**

II/13/60 yağrum, o günner bi eyi miydi, şimdikinden dā mı eyidi artığ. insannar

II/13/61 birbirine sevgisi saygısı vardı. ondan mı öle eyiydi artığ, onu bilemiyum,

II/13/62 çadırda ğaldım işde. k̄ara çadır vardı böle ğıldan doğunurdu, üş tāne

II/13/63 direk dikiliyodu böle ortaya, kenarlarına. birāz böle etraflarına da böle

II/13/64 çullar geriliyodu aynı böle şeylerden çadırda duruluydu. şurda ortada şey

II/13/65 yahıyo, ateş yahıyudu işde. **EB: Aa! GS:** hē. çadır tutuşmazdı öle, işde

II/13/66 yüksek ateşlenmēnce. çadırda ben kendim yaşadım, durduğ

II/13/67 çocuklūmda. **X:** hayvancılık yapıyolāmıs. **EB: Yukarı şeye, dağa mı**

II/13/68 **çıkıyordunuz o zaman? Yaylaya mı çıkıyordunuz? GS:** yaylıya

II/13/69 çıkmıyoduğ, ben beyyayla köyündenim kendim. buralı dē ilim. **EB:**

II/13/70 **Anladım. GS:** orda hañi çadırda duruyuduğ. çadır yapıluuydu. kenarı,

II/13/71 tarlalara, çaTıra hañi hayvan köve girmesiñ diyelekden tarlanıñ bi

II/13/72 münāsip yerine çadır ğuruluydu orda hayvan bahılıyodu hemi hayvan

II/13/73 yanında duruluydu. çadırda durduğ. **EB: Sabah nasıl kalkıyordunuz**

II/13/74 **mesela, hayat nasıl geçiyordu, sabah nasıl kalkıyordunuz, kaçta**

II/13/75 **kalkıyordunuz? GS:** saba ayñi bildiñ gibi ğahıyuz uyaniyuz yağrum.

II/13/76 nası olcağ kı. **EB: Hayır, hemen hayvanlara mı bakıyordunuz, ne**

II/13/77 **yapıyordunuz? GS:** hayvannarı ğinci bağım yoğdu o zāman. ğıra

II/13/78 gidiyodu hayvannar. **EB: He. GS:** tabi ağşamdan işde yatıyidi hayvan

II/13/79 geliydi ... , sabānan çoban çıkarıp ğıra götürüp yayılıp geliyodu. böle

II/13/80 şimciği gibi yeyintine verilmiyodu hayvana. şimci hayvannar hep

II/13/81 yeyintine, ilacına. o zāman, ilaç milaç yoğdu. ben, çocuklūmda yāni. **EB:**

II/13/82 **Hayvan sağar mıydınız orada hep siz? GS:** sa arın tabi. **EB: Orada**

II/13/83 **çadırda mı? GS:** orda da sā.. çadırda sāduduğ. a ılda sāyuduğ. şöle

II/13/84 a ılıñ o şeysine kapısına oturuduğ, çoluğ çocuğ ğova veriyodu tek tek,

II/13/85 geçeni sāyuduğ biz tek tek tek tek tek. **X:** keçi, genellikle esgiden keçi

II/13/86 varmışdı ābi. **EB: Keçi miydi? GS:** hē keçiydi. **X:** şimdi keçi pek yoğ

II/13/87 yāni köyde. bi kişide vārsa on kişide ğoyun var yāni.

II/13/89 **EB: Peki o keçi eti nasıl olurdu, güzel mi olurdu? GS:** keçi eti çeyden

- II/13/90 göyün yalı olur, keçi eti o gadağ yalı olmas. tabi lezzetli oldu.. **X:** biraz
- II/13/91 sert_olur_ama sert. **GS:** sert_oluyū işde. göyün yalı oliyu devamlı. yalı
- II/13/92 oliyu. ben çocuklūmda malıñ_çinde büyüdü̇m, buraya geldim
- II/13/93 malıñ_çinde elli sene oldu bura geleli gene malınan_ūraşiyom_çişde.
- II/13/94 hayvanna. **EB: O keçilerin ne ad verirdiniz küçüğüne, biraz büyüğüne,**
- II/13/95 **biraz büyüğüne; dişisine, erkeğine? O adları biz bilmiyoruz, çoğunu biz**
- II/13/96 **bilmiyoruz. Mesela keçi küçüğüne, yavrusuna. GS:** ölağ diyiz yayrusuna.
- II/13/97 anasına keçi diyuz_çişde. **EB: Babasına ne diyorsunuz? GS:** teke diyuz.
- II/13/98 **EB: Teke. Onların yaşları, yaşları ... GS:** yāni şimdik bi yaşına
- II/13/99 girdi_ zaman, unnarı çebiş diyuz_artıg. çebiş_oluyu, çebiş diyuduğ. **EB:**
- II/13/100 **Anladım, he. GS:** az.. , ... iki sene girdi mi onu burduruyūduğ
- II/13/101 daşşaklarını böle, erkeş deniyudu, onnar_erkeç_oluyūdu artık. böle
- II/13/102 tekelik yapmıyūdu, erkeç_olarak geçiyūdu. **X:** kurbannıç yere. **GS:**
- II/13/103 ğurbannıç satılıyudu. **EB: Peki keçi kurban kesiliyor mu ya, var mı öyle**
- II/13/104 **yaygın mıydı? GS:** tabi ğurban keşiden kesilirdi evvelī çocūm. **X:** ölağ,
- II/13/105 ölağ_olmaz ha. **GS:** ölağ yaşına olmayınca göyün gibi olmuyū. ölağ
- II/13/106 büyümez ğemen. **X:** bi yaşına girmesi lāzım keçiler. kuzu da olur. **GS:**
- II/13/107 keşiden, keşiden kesiyūduğ kurbanı ya. **X:** altı ay_olur kuzuda.
- II/13/109 **EB: Peki. Siz yörükler kışlık ne yapardınız o zamanlar? Kışlık ne**
- II/13/110 **hazırlardınız teyze kışlık? GS:** ē biz çökelek yapardığ. **EB: He. GS:**
- II/13/111 pēynir yapardığ_çişde ğışlıg, ne hazırlaycaz yayrum. **X:** tereyālar. **GS:**
- II/13/112 tereya_ı yapardığ tabi ki, tereya vardı o zāmannar. **X:** deriye mi
- II/13/113 yapıyudıñız? **GS:** deriye yapıyuduğ. **EB: Ha onu söyledin ha. Nasıl**
- II/13/114 **yapıyordun deriye? X:** tuluğ dırlardı ābi tuluğ. **GS:** depiydu işde. **X:** ...
- II/13/115 keçi, keçi derisi. **GS:** ayrannıç yāyı tuluğda yayardığ. **EB: Öyle mi? GS:**
- II/13/116 hē. gümbür gümbür gümbür kendim yayardım. ben_ufakdım, ā şu ğız
- II/13/117 gibīdim babannem baña, benim erişmeydi şeyim tulu_ a boyum, iki tane
- II/13/118 tulu yāyız günnük hayvanımız çoğ. sāncak ğurdu ayāmiñ_āltına da
- II/13/119 ben_onuñ_üsdüne çıħardıñ bölē onuñ_üsdünden vuruğdum yanī aÇıķ
- II/13/120 boyum yükselcek, ipi gücüm yetcek diye. **EB: Ne yapıyordunuz, ayran**
- II/13/121 **mı? GS:** ayran, bi ayranı çökelik çökelik yapıyız, tereyāsını tenikelere

II/13/122 deperdik bōle saqlar götürürlerdi amcalarım, babamgil de satardı. **EB:**
 II/13/123 **Sizin yörüklerde hamur işi ne yaparsınız siz, yörüklerin nedir o?** **GS:** biz
 II/13/124 bazlama yaparıs. işde ğadı ğaTmer yaparıs. börek yaparız, gevrek
 II/13/125 yaparız, yūka yaparız. yörüklerin bilmedi ği yok yağrum, hepsini
 II/13/126 yaparız. **EB: Gevrek ne oluyor teyze?** **GS:** gevrek şindi yukayı
 II/13/127 gevrediyoz, bölē yıviyi. ben sa ğa bi gevrek getirim şimdi sa ğa gösderim.

II/13/129 **EB: Adı ne teyzenin?** **X:** günar, günar sarı. **EB: Günar.** **X:** sarı. **EB: Sarı.**
 II/13/130 Yaş kaç? **X:** yaş, atmış ğiki. **EB: Atmış iki.** **X:** atmış yedi, atmış yedi a
 II/13/131 pardon atmış yedi. **EB: Atmış yedi.** **X:** şe ramazannık var mı ābi? **EB:**
 II/13/132 **Tabi.** Var var, tabi. **X:** yoksa şey demletdirem, çay falan hazırlattıram.
 II/13/133 **EB: Allah razı olsun.** **X:** e sozem de. **EB: Yok.** **X:** atmış yedi yaşında.
 II/13/134 **EB: Ramazandan sonra geliriz.** **X:** ĩşalah.

II/13/136 **GS:** bağ bu gēvrek. şincik ramazannarda bunu genelikle hep yaparıs. **EB:**
 II/13/137 **Öyle mi?** **GS:** hē. bağ bunu şinci arasına peynir ğederiz yağut
 II/13/138 ısmanağ ğederiz bölē döşeriz, ğızardırız. hanı kışın yeriz ramazanda.

II/13/140 **FD: Okul okudun mu teyze sen?** **GS:** oğudum yağrum. **FD: Kaça kadar**
 II/13/141 **okudun?** **GS:** beşe ğadar oğudum. birden girdim pekīnen, beşden çıkdım
 II/13/142 pekīnen çocūm. he o zamannar başğa yüksek oğul yoğdu yağrum. **EB:**
 II/13/143 **Maşallah daha ne olacak ya. Pekiyle bitirmişsin yani.** **GS:** hep notlarım
 II/13/144 pekīnendi öle. öretmenim beni çoğ oğutmağ ğsdedi bölē. hanı çoğ
 II/13/145 zekalı bubama dedi, o ğaman köv yerinde körüz ğişde, köden bi
 II/13/146 arğadaş olūsa öle oğurum diyim ben. öle olmasa gidemem diyim, ğurbet
 II/13/147 görmemişim bi yer görmemişim ya. tabi ölelikkeñ oğumadım. bubam o
 II/13/148 ğadağ özendi vermeğsdedi. **X:** ābi aliver amcanıñ elinden. **EB: Al.**
 II/13/149 **XX:** götürer. **EB: Al bakalım.** **GS:** götür annem ğo, gevre gördün. **EB:**
 II/13/150 **Gevreği gördük.** **GS:** gevre gördün yörüklerin. **X:** bizim burda
 II/13/151 heb olur ābi o, işde ramazan dolayı..

TEPEBAŞI – Bozdağ

Kaynak : Rasim Aydın, 73
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Ses
Konu : Tanışma, eğitim, köy tarihi, köy hayatı, yemek, hayvanlar

- II/14/01 **EB: Selamun aleyküm. RA: aleyküm selam. EB: Kabarttı ya. RA:**
 II/14/02 **ğabartısın bi şey olmaz. EB: Bir şey olmaz değil mi? RA: yo yo yö. EB:**
 II/14/03 **Olmaz. RA: bunu bazı böle nası yiyennē va alıyo, unu böle arqadan**
 II/14/04 **dutdu mu yakmaz u. beriden öte şe oldu mu böle 'tersden böle**
 II/14/05 **yağar o. yav ıssırğan o bütün bazarlarđā satılıyo ğansere ğarşı X: beğ**
 II/14/06 **beğ ben dedim ya, otlā misāvire hoşgeldiğ dēdi. EB: Tabi. Bu köyden**
 II/14/07 **misiniz dayı? RA: evet. EB: Doğma büyüme bu köydensiniz? RA: hı hı.**
 II/14/08 **evet. EB: Adınız neydi ağabey? RA: rāsim āydın. EB: Rasim Aydın.**
 II/14/09 **Yaş? RA: yetmiş üç. EB: Yetmiş üç. Bozdağ köyündensin doğma**
 II/14/10 **büyüme. RA: hē.**
- II/14/12 **EB: Okul var mı okul? RA: üçüncü sınıf. EB: Terk? RA: terk. EB: Yoksa**
 II/14/13 **o kadar mıydı, üçüncü sınıfa kadar mıydı? RA: u zamanna öledi yāni. X:**
 II/14/14 **e ğitmen vardı u zamannar e ğitmen üş RA: e ğitmen vārdı. EB: Nasıl**
 II/14/15 **okudunuz o zaman üçe kadar? RA: işde bāzı bi oğudurdu şe yapardı**
 II/14/16 **ğit.. gider çivte giderdi. çivti bi soluk veri gelir, bizi bi iki yazı mazi**
 II/14/17 **veridi işdē öle. EB: Eğitmen nereden, şehirden mi gelirdi? RA:**
 II/14/18 **burdandı. öldü allah rāmet etsin.**
- II/14/20 **EB: Bu Bozdağ adı şeyden mi geliyor, Boz olduğu için mi geliyor yani**
 II/14/21 **nasıl geliyor adı? RA: ēsgiden işde bozdā ğonmuş. böle bozdā. ço u**
 II/14/22 **yer bilmez burayı. EB: Bilmez mi? RA: bozdā dediğ mi çok yüksek ...**
 II/14/23 **oluyo. meselā gider ofisden bulday alırdıĝ esgiden. araba dutcāğ oluruz**
 II/14/24 **gideriz birli e. erzuluma giderim, bozdā gitmem. yav bozdā on yedi**
 II/14/25 **kilometre yol. yolunu bilmiyo. X: nerelisin di.. diyolā, bozdālınız dediğ**

II/14/26 mi boz.. bozda ٲٲٲ hanKi köyündenşin diyolar. **RA:** halbuķise on yedi

II/14/27 kilometre yol. **EB: Sonra. /.../**

II/14/29 **EB: Sizin bu, kış nasıl olur burada, kış olur mu burada çok? RA:**

II/14/30 çok ٲٲٲ olur burda. **EB: Nasıl olurdu yani mesela ne yapardı? RA:** ğar

II/14/31 ğar çok ٲٲٲ olur burda. **EB: Öyle mi? RA:** hē. ğar çok ٲٲٲ olur. **EB: E nasıl**

II/14/32 **açarsınız yolları falan? RA:** ē ... ğirader gelir. ē ٲٲ.. **EB: Eskiden nasıl**

II/14/33 **açardınız peki? RA:** ēsgiden çok ğış ٲٲٲ olurdu ēsgiden nō ٲٲ. küreklēnen

II/14/34 tā bayır dibine ğada kürekleşnen ٲٲaçardık. odun ٲٲarabaları giderdi

II/14/35 esgiden bōle. onu sarardık mandalānan. sabā ğa.. akşama

II/14/36 ğadar ٲٲaçarıs ٲٲsabāda ğapadırdı. **EB: Vay anasını. RA:** hē. şindi

II/14/37 ğış ٲٲolmuyo şinci. her ğün ğiraderle açıyoduķ, arabalar ٲٲaçık dē ٲٲil. **EB:**

II/14/38 **Peki o zaman kışın yol açıldığında şehre falan gidebilir miydiniz hiç,**

II/14/39 **ğitme imkânı var mıydı? RA:** ē ٲٲabi yayan giderdik. **EB: Aa! RA:**

II/14/40 mutaliba ğadā yörürdük mutalibda belediye arabasına binērdik. ğırķ

II/14/41 beş ķuruş u zamannā. burda ٲٲaraba yok, burlāda nerde olcāğ ٲٲaraba.

II/14/42 at ٲٲarabası bile yoğdu bi. bu ğōca kōde bi at ٲٲarabası vardı bōle bi āciļ

II/14/43 hasta masta oldu mu, hemen ٲٲunu unu şe ٲٲyaparlādı. kirālaladı yallaķ.

II/14/44 **EB: Peki kışın o zamanlar elektrik yok. RA:** yok yok. **EB: Su yok. RA:**

II/14/45 suyu vā. **EB: Var. Evlerde yok ama dışarıda var. RA:** tabī dışarda o.. ā bu

II/14/46 şēler va, çeşmelēmiz va. suyumuz bol. **EB: Ne yapardınız kış akşamları,**

II/14/47 **uzun akşamlar nasıl geçerdı, geceler? RA:** vay vay vāy. odālar, odalar,

II/14/48 odalara toplarıız. hamursuz yapıdırıs. hele de bī nişannı oldūnu biri

II/14/49 biliyoğ mu, unuğ ٲٲey.. unuğ mendilini alır, ğötürü nişannısına veriz. baķ,

II/14/50 hamursuz yapıdırıs. **EB: Evet. RA:** çay demle.. mu ٲٲabbet 'tāba şinci

II/14/51 yoğ ٲٲōle mu ٲٲabbet şinci. **EB: Yok. RA:** adam ٲٲevinden çıķmıyo. **EB:**

II/14/52 **Çıķmıyor. RA:** esgiden ٲٲo ٲٲhō. **EB: Hamursuzla ne yerdiniz, çay mı**

II/14/53 **içerdiniz? RA:** ū çay. **EB: Başka? RA:** helvā basardı nele, nele, nele **EB:**

II/14/54 **Yapma ya. RA:** şinci ne vaş yā şinci. yā

II/14/56 **EB: Helvayı nasıl basardınız? RA:** yānan basardığ ٲٲişde. ğarışdıra

II/14/57 ğarışdıra unnan. tavada. yüzü basannā olurdu ٲٲōle biz bilmēyiz de. **EB:**

II/14/58 **Tabi. Böyle yağda şey yapıyordunuz. RA:** tâbi tabi. ... unna ğavururüz
 II/14/59 miyānesini. undan sōna şekerini şerbet. şekerî şērbet yaparıs. erēteriz.
 II/14/60 unu suya ğoyulnur ğāştıra ğāştıra ğatılır_o, dadından yinmez. ū tatlı tā
 II/14/61 halá mēşurdur baķ mutalıp köyünde. dūnnerde helva basarlā. **EB: Oo.**
 II/14/62 **RA:** ō bambaşġa olur_o. **EB: Mutalıp düġününe gitmek lazım o zaman.**
 II/14/63 **RA:** tabī. /.../

II/14/65 **EB: Peki şey, eskiden bu odalar misafirler geldiġi zaman köye, köyde**
 II/14/66 **oda var mıydı? Nasıl yapardı misafir, nasıl kalırdı o zaman? RA:** burlāda
 II/14/67 tanrı misāfiri yimek getirir doyurur. **EB: Kim? RA:** he.. her kim_olursa.
 II/14/68 her kim_olusa getiridi yāni ōle açıġda ĩsan ġalmazdı burda. yay šu
 II/14/69 ġaradere köyü vārdı. ġeġe ġaldıramazdıġ_unnarı baķ mācır göyü. ġatīyen
 II/14/70 misāfir_almaz gece. **EB: Gece almaz. Niye? RA:** gece ama šindi, šindi
 II/14/71 šindi ĩsanı šey_acıġ yay še_oldula. bazı biz bōle arabalānan ġelirġen
 II/14/72 manda arabalānan yolda ġalırdıķ. fırtına ġeviri. ... bu yana ġeġemeyis.
 II/14/73 ġerīye unnān_urlarā bālī.. bālatdırmazlar. burda bizim biri vardı bi top
 II/14/74 ševket derdik_ı.. bu cerbī 'aštırdı bālatdırdı yāni. ġüšlūdü birāz. ġ_šabā
 II/14/75 ġadar sabaġın ġider getiridik. urdan buruyı yayan ġelemezdik yāni
 II/14/76 š_šašırırız yolları. **EB: Allah Allah. RA:** šindi ne var yā šindi ġer taraf.
 II/14/77 **EB: Peki eskiden mandalar yatacak yer bulabiliyorlar mıydı burada?**
 II/14/78 **Sulak yeri sevmez miydi mandalar yatmak için? RA:** e var
 II/14/79 ġayırlā u_derelēde fılan. **EB: Orada mı yatarlardı? RA:** tabi ormannāda
 II/14/80 suya yatarla. **EB: Manda kaymaġı yapar mıydınız? RA:** bizde ġanġıġ
 II/14/81 manda yoġdu. diši yoġdu yaġı. **EB: Manda kaymaġı yapmaz mı dedin?**
 II/14/82 **Yoktu. RA:** yoķ yoķ bizde yoķ. uva yapardı, mutalıpta yapārđı, mutalıpta
 II/14/83 çoġ dombī.. **EB: Öyle mi dombey var mıydı? RA:** hē çoġ dombīler var
 II/14/84 mutalıpta. bizim burlāda yoġdu. bizim burda erkeġlē va ġošārđıķ. burası
 II/14/85 bütün ōrman. ōrmanā ōle bašġa bi šey ġetirēmesın. i_šincin birāz yollā
 II/14/86 oldu da motorlā fılan ġitmē bašladı. arabalānan getiridik, mandala
 II/14/87 ġuvvetli olur tabi. unnānan getiridig_odunnarı. **EB: Odun mu yakardınız**
 II/14/88 **kıšın? RA:** tabi, 'meše yaķarıs. tā hālā da yaķarız meše. **EB: Meše**
 II/14/89 **odunundan, peki evleri nasıl ısıtırdınız eskiden? Köyde odaları, evi nasıl**

II/14/90 ısıtırdınız? RA: zobalāmız va. EB: Ta eskiden, soba olmadan önce. RA:
 II/14/91 ta 'esgisini bilmiyim baca yapmayı falan. baca bōle. bacalāda
 II/14/92 yaqarlāmışdı. bizim ye'tişiverdimizde zobalay çok, zobalaq mēnşurdu.
 II/14/93 EB: Onlara meşe atardınız. RA: tabi meşe atardığ. baḥ_u meşelē şindi
 II/14/94 olsa hele. EB: Öyle mi? RA: şindi meşeleri yaqmıyor bis, satıyos. unun
 II/14/95 dallānı yaqıyoz şinci. EB: Peki, siz şeyi nasıl yapardınız, ekmekleri o
 II/14/96 şey. RA: fırın. EB: Fırın mı var sizde yoksa tandır mı var sizde? Ne var
 II/14/97 sizde? RA: fırın va fırın tandır yoḥ_u hele fırın va. EB: Köyün fırını mı
 II/14/98 yoksa herkesin kendi bahçesinde? RA: her.. herkes kendi fırını vardır.
 II/14/99 herkeziñ fırın vādır.

II/14/101 EB: Kurban ne kesersiniz? Nasıl olur kurban, mesela ne keserdiniz? RA:
 II/14/102 hepsini keseriz yine. EB: Küçük baş mı, büyük baş mı? RA: büyük de
 II/14/103 kesilir, ufağ da kesilir. hepsi kesilir yanı. burda, bu bi kaş sene ... giderse
 II/14/104 burda on_iki, on_üş sürü davar vardı burda. EB: Of. RA: sır sü..
 II/14/105 çoğ_ğalabalığdı. ormaniye sığdı, davarı satdırdı, keçiyi satdırdı.
 II/14/106 ben_öļē_ıdeyem bu türkiyenin ğanunu iki çeşit. bu esgişehir bölgesini bı
 II/14/107 gün bizim bende varı keçi al mahkemeyē varıp gelmedik yāni.
 II/14/108 bizim_mahkeme gitdi sö_üt_ıarafına, ğırқа tarafına rāt herkeşlede bōle
 II/14/109 buymuş. EB: Allah Allah. RA: bū taraf sö_üt_ıaravı dā ... halā ğarakeçi
 II/14/110 va. bizim burlāda yoq. EB: Niye yasakladılar? RA: yasakladı
 II/14/111 orman_ışde. EB: Orada niye yasak değil? RA: ē_ıne bilem ki. bilmiyom
 II/14/112 türkiyenin ğanunu ayrı. s_ö_üt_ıaraFında, ğırқа taravında erkeşden
 II/14/113 geçilmez, bizim burlāda satdırdılā bütün. bizim burda ölü bi erkeşle keçi
 II/14/114 olurdu, bizim burda yem de isdemez. orman böyük. aqballısı, ğercesi,
 II/14/115 mēşesi, ahça_ıa_ıcı, ol hamırı 'hepsi var bizim burda. keçi.. keçiyi saldıñ
 II/14/116 mı oh. EB: Keçi en çok neyi yer aqabey? RA: yaprā çok yir keçi ... EB:
 II/14/117 Hangi ağaçlardan? RA: meşi meşi 'hepsini yir geçi. EB: Neleri mesela,
 II/14/118 demin saydın ya? RA: meşē, bu an.. 'palamut deriz_ıevel meşeye. aqballı
 II/14/119 olurun bōle ince dallı olur. EB: Akbal. RA: gürgen, aqçı_ıa_ıç. çok yir
 II/14/120 bunnarı geçi. EB: Başka var mı? RA: 'hepsini yir geçi. XX: kerze. EB:
 II/14/121 Kerze mi? XX: kerze de yir. RA: keçi āzımış erı bile yir geçi. /.../ RA:

II/14/122 şinci herkeş_ esnaf kōde ĩsan ğalmadı. bütün genç nesil, genç nesil şeye
 II/14/123 ğadar aķın_ ğtdi. ā bōle bi_ ğiki ētiyar ğaldıķ burlāda. bi de ētiyar de_ ğiliz
 II/14/124 tā da. **EB: Yaş kaç? RA: yetmiş_ üç. EB: Maşallah ya, iyi. Yetmiş üç iyi.**
 II/14/125 **Torun var tabi. RA: var tabi çok. EB: Eskişehir’de mi? RA: esgişehirde.**
 II/14/126 biri imam hatipden şe_ oldu izmirde oķuyo şinci. makine ğōşunuñ_ urda.
 II/14/127 ... ğuran ğurslāna gitdi burdan_ uruya 'tayin_ oldu geķen sene. şindi de
 II/14/128 izmirde. **EB: İyi maşallah. Peki şimdi gitsek bulabilir miyiz şeyde? RA:**
 II/14/129 muhtarı mı? **EB: Şeyde. Muttalıp’ta şey olur mu; kaymak olur mu şimdi,**
 II/14/130 **olmaz mı? RA: olmaz. urda da ğalmadı. EB: Yok. RA: ğālmadı 'nesĭli**
 II/14/131 ğalmadı bütün motur her taraf. burala inekçilig_ işde. ōle şindi dombey
 II/14/132 ğaymā filān_ oldu mu, bu taķmak taravına gitķeñ. taķmak taravına. urda
 II/14/133 her tarafında u yānna urlāda varmış yāni bu 'kōtāya taraflānda. urlān
 II/14/134 sö_ ütleriñde varmış tā manda ōle. **EB: İnönü’de var. RA: va mı? EB:**
 II/14/135 **İNönü’ye gittik var. X: nāpalım yā, ne_ edem. RA: inönüye de ben bi**
 II/14/136 defā gitdim. **EB: Öyle mi? RA: u dūnnere, gelinnere urla.. urlāñ ğadifesi**
 II/14/137 mēşurdur. **EB: He, evet meşhur. RA: urdan ğadife almā gitdim_ uraya**
 II/14/138 ben de. bi ğışın varđım_ aha bōle, cāmiye zor girdim yemin_ olsun. bi
 II/14/139 cumā günü ğa.. ğāveñiñ dibinden su aķmış_ aķmış her taraf buz_ ōlmuş.
 II/14/140 **EB: Of. RA: meselā ğayadan çıkasıya ōlen_ olur. EB: Allah Allah. RA:**
 II/14/141 ōle ğaya edīrāfi. bi defā gitdim bi inönüye. **EB: Ne yaptın, kaldın mı o**
 II/14/142 **akşam orada yoksa? RA: yō, ğalmadım geri geldim_ arabāynen. EB: Şey**
 II/14/143 **mi aldın, kadife mi aldın? RA: hī ğadife aldığ_ urdan gelinnere. EB:**
 II/14/144 **İşlemesi yapıyorlar, işleme yapıyorlar. RA: tabi.**

TEPEBAŞI – Kozlubel

Kaynak : Mürüvvet Gezer, 71, ilkokul; Veli Gezer, 80, ilkokul
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme Yeri: Ev
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, düğün, eğitim, yemek, kıyafet, köy hayatı, masal

II/15/01 **Sİ: Adın ne teyze? MG:** mürüvvet gezer. **Sİ: Mürüvvet? MG:** gezer. **Sİ:**

II/15/02 **Gezer. Kaç yaşındasın? MG:** yetmiş bir yaşındayım. **Sİ: Maşallah. Okula**

II/15/03 **gittin mi hiç? MG:** ilgoğula gitdim, işde, beşe gada öğudum. **Sİ: Bu**

II/15/04 **köyde mi gittin? MG:** burda öğudum. başga yere gitmedim. burda

II/15/05 öğudum. beşe gada öğuduğ. undan sona evlendik. nerëye? bak

II/15/06 çocuğ esgi zaman dünlerini soruyo. sen de annat hãđi bĩ ge.

II/15/08 **Sİ: Şimdi sen bir anlat, sonra amcaya da soralım. Kaç gün sürüyordu,**

II/15/09 **nasıl oluyordu eski düğünlerimiz? MG:** esgi dünlerimiz, nişannanıyodu,

II/15/10 nişannarda yemek verilıyodu bütün esgiden. undan sonam 'aşğı olurdu,

II/15/11 yaparlardı. ceşis sererlerdi. herkeş para götürüdü, yemek dökërđi. **VG:**

II/15/12 beni gördü mü kaçardı. **MG:** işde öley. undan sona gelin alma bir hafta

II/15/13 sürerdi. bir hafta yemek verilirdi bizim. 'esgiden. tabĩ şindi de işde başga

II/15/14 da. **Sİ: Şimdiyi boşver. MG:** işde öleydi işde ne bilen. bir havta olurdu.

II/15/15 bi perşembe başlardı, bi perşembe biterdi. **VG:** oduna giderdik. yuğa

II/15/16 yazarlardı, dört danē sādıc olurdu. undan sorā bayrakları dikerlerdi,

II/15/17 odun getirlerđi. dün evine, olan evine. ondan sora olan evine bi yuğa

II/15/18 getirile bize yuğa getiri. hemen sādışlar beş lirā verilerdi oña. ondan sora

II/15/19 bāşış ondan sora göcā tabla va, tablıya asarlardı. on iki kişi, on üç kişi

II/15/20 oturlar 'çörba, 'et. galik bi hayta bi hayta gaynar o gazan. bi hayta

II/15/21 gaynar. akşam oldu mu bi ateş yakarlardı eviñ öñññ bölē göcamān bi

II/15/22 ateş. ondan sorā 'etravıña erkekler bu yanda, kadınlar bu yanda 'oyunlar,

II/15/23 oyun çıkattırılar amanın görseñ işde. esgi zaman şeylerinden oyun

II/15/24 yaparlar. **MG:** filim gibi işde hinciniñ filimi gibi oyun yaparlardı.

- II/15/26 **Sİ: Senin adın ne amca? VG: veli. Sİ: Veli Gezer. Sen kaç yaşındasın?**
- II/15/27 **VG: ben seksen. Sİ: Maşallah. Sen okula gittin mi hiç? VG: ben, üçe**
- II/15/28 ğadağ_okudum. bunnar_ilkogulu, biz çıktık bunnar girdi, bunnara
- II/15/29 beşinci sınıf geldi. ilk ilk ilköretim bunnara geldi. biz.. **Sİ: Orada mı**
- II/15/30 **gördün teyzemi, okulda mı gördün? VG: yō, o beğim sınıfdā dığı.**
- II/15/31 ben_undan evveli oğudum. onun_ablası vardı, onnan tanışıyoduğ, bu
- II/15/32 öldü. **Sİ: Allah rahmet eylesin. VG: o beğim mekteP_arkadaşıydı.**
- II/15/33 mela_āt vardı ama ama çok_ahıllıydı. öğretmen bursāyā göndericeklerdi.
- II/15/34 ona öğretmen diye neyšē hasdā_oldu. **MG: vefāt_etmiş. Sİ: Allah rahmet**
- II/15/35 **eylesin. VG: biz_ablasınnan girdiK_okula. bu ufağ. MG: biz sonra**
- II/15/36 gitdiK_işde. bēn de ücecek_okuduğ okunnan sonra iki sene tā oğuduğ.
- II/15/37 başga öğretmen geldi. beşeceK_oğuduğ biS. beşden sonra
- II/15/38 oğumadıK_işde. bölē işde.
- II/15/40 **Sİ: Ne yemek yapıyordunuz düğünde? MG: dūnde 'çorba, yayla çorbası,**
- II/15/41 ēt. **VG: tōyğa yōrtan bölē ğatı yortla yapaşlar bölē. bi_İstanbuldan bi**
- II/15/42 dene müşderi geldi bizim biz ğonşuyuz, her_ay İştanbula gidērdik. şimdi
- II/15/43 meyliş bölē olur bizim burdā meyliş, mevlüt yimēne gitdik. bi 'toyğa
- II/15/44 bişirmişler_amma şimdi toyğa yapmışlar bi de et suyu içine ğatmışlar
- II/15/45 'āmma yağu diyo bu 'çorbada ne varı ya diyo. nasu datlı ya hayret ya,
- II/15/46 bunu bu ne diyo çorbaya. ğani o ğadaş zelleşli olur yanı. hāni her şey
- II/15/47 do_al. **MG: fasülle bişirilerdi. Sİ: Şimdi, teyzem o çorbanın nasıl**
- II/15/48 **yapıldığını bir anlatsın? MG: o çorbayı pirinci 'yıkārsın. undan sona**
- II/15/49 yumurtayı ğırarsın_çine. un ğuyarsın. yōrdunu ğuyarsın, onu İyice
- II/15/50 alışdırısın. öndan sonra curulārsın, çevirısın. ğuyarsan bi sana_ya filen
- II/15/51 ğuyarsın. ğuyum ya ğuyūlmaz da. 'nāne atarsın_çine. çoğ_ğüzel_olur
- II/15/52 çorba. heP yapařız bız köcek. dūnnerde de unu yapařlar biSim. pilaf
- II/15/53 yapařlar, hořaf yapařlar datlı ğorlar dūnde. yuđa ğorlar. bütün yuđa
- II/15/54 yazařlar dūnde. dūn sađıbine herkeř yardımcı olur. kimisi oduna gider,
- II/15/55 odun getiriř arabalařnan. dūn_evine yıkařlar, yađılcák yā āşamlāyın dūn
- II/15/56 yerinde. öle birbirine yardımcı olu.

- II/15/58 **Sİ:** Ne giyyordunuz peki, gelin ne giyyordu? **MG:** geliniñ, eveli bölë
- II/15/59 şeyi ğadife filan yokdu yayrum. işde birman deyġi ğipekli şeylerden,
- II/15/60 unnardan ğeyilirdi. benim günümde de öleydi. **X:** üç ğetek. **MG:** hē he
- II/15/61 şey, şudakılardan ğışdē. adı nēyse ... birman dērlerdi bizim de. **X:**
- II/15/62 yanmaz ğumaş. **MG:** hē öliydin, çiçekli Filan. emme şimdi şey geyolar
- II/15/63 **X:** beyaS. **MG:** yo yo gelinnik de beyaz da. **Sİ:** Şimdiyi boşver. Eskiye
- II/15/64 anlat. **MG:** ēsgiden ğöle. don, basma filan öle pek ğinciki ğibi model
- II/15/65 de ğildi. tabi ne bulursañ, gene de gelinnik felan kendin diktiridiñ,
- II/15/66 ğeyerdin ğöle satın Felan ğalamazdın. bi dē 'faġırlık vardı ya besbēli.
- II/15/67 öleydi o vaġıt. şimdi tabi her şey artdı.
- II/15/69 **Sİ:** Peki akşamları ne yapıyordunuz, komşularla toplanıyor muydunuz?
- II/15/70 **MG:** oh, āşamları çoK şenniK ğolurdu. **Sİ:** Ne olurdu? **MG:** dūn
- II/15/71 sahibiniñ ğevine, ğız ğevine hele ğērkeş toplaşırđı köcek. oyun, türkü
- II/15/72 yapırlardı, eylesirlerdi. hēr ğun dūn bitesicik. undan soñā dūn bitdi mi,
- II/15/73 gelin ğindirlerđi, yemek verilerđi. undan soñā herkeş da ğılır. 'ertesı ğun
- II/15/74 duvaġ yapırlardı. Kelini otutturlardı, ğeydirlerdi. gene ğoñşular toplaşırđı
- II/15/75 başına. oynar, gülerdin. undan soñā Pitērdi. öleydi dūnner. tabi çoğdu
- II/15/76 bizim dūn, esgi dūnleriñ çoġ ğileliydi biráz dá. **Sİ:** Güzeldi ama. **MG:**
- II/15/77 güzeldi emme. güzeldi, şennikñidi. bir havda ğoñşular bütün toplaşırđı
- II/15/78 dūn ğevine. olan ğevine, ğız ğevine. herkeşin ğiġ ğişi yokmuş ğibi ğāli
- II/15/79 örda vakit ğeġirirđi, oynardı, gülerdi, 'yardım ğiderdi. **VG:**
- II/15/80 bizim ğesālātımız, esāletimiz yörük. osmanı devletiniñ torunlarıys.
- II/15/81 burda bu yörük köyünde bi ğadın varmışdı hacı ğismā ğiliñ bu ğadını ata
- II/15/82 bindirmişler ğökdereyi biyenmemiş, çavlumun ğurayı bēyenmemiş,
- II/15/83 burda mal ğolur demiş. şimdi bi dēñē ini ği de olan, yaylāya ğıġarmış
- II/15/84 yāñi ğıġıyodun. ondan soñā südünü, ya ğını, peynirini heP
- II/15/85 hayyandan ğalıyo. soñra davarı oluyo, onuñ tūyünden de pontul yapıyo,
- II/15/86 Çeket yapıyo. **MG:** öleydi ği. **VG:** undan soñā ormandan doldurūyū,
- II/15/87 getiriyō zobāynen baca olurdu esgiden bu zobalar yoğdu. bölë baca. ğōca
- II/15/88 kütü ğü getirip bacāya ğoyuvardı. bi taravına biri geġer, bi taravına biri.
- II/15/89 hadi baġam masal söyleşirlerđi.

- II/15/91 **Sİ:** Bir tane masal anlatın haydi o zaman. **VG:** bu annatsın. **Sİ:** Hanginiz
- II/15/92 biliyorsunuz? **Bildiğin kadarını anlat.** **X:** çocuk dē şey_alcák, bilgi alcák.
- II/15/93 **MG:** bilebilsem. biliyoduğ da unuttuğ. ebemiz_annadırdı onı. bi hörü
- II/15/94 gızı varmışdı. annesi, babası zenginmişdi. onnar haÇıya
- II/15/95 gitÇeK_olmuşlar. biz bu çocu_u kime teslim_idem, teslim_idem.
- II/15/96 köyün hocasına teslim_idem demişler. köyün hocasına teslim_ıtmışler.
- II/15/97 gız_evden dışarı çıkmazmış hiç, onnar da ordan_ışdē haberleşirmiş.
- II/15/98 gızımız nasıl felán diye hocı. hoca bi gün geliyö, sen diyo ikimiz diğö
- II/15/99 arkadaş_olalım diyo. gıza teklif_ıdıyo. tabı kötü niyetnen. o da diyo ku
- II/15/100 yok diğö olmaz diğö. anşesigile bi mektup yazıyo. mektupla vardı eveli
- II/15/101 hinciki gibi diğildi. diyu gızınız diğü kötü yola düşdü diyu. gızınız diyu
- II/15/102 gelin napçēsēniz yapıñ diyu. onnar da tabi duyuncā geliyolar, gelince
- II/15/103 diyolar gızım sen böle böle. yok_anne diyo hoca beñi böle bölē
- II/15/104 teklif_ıtdi, ben diyo oña uymadım diğö. **VG:** esgiler hacıya yaya
- II/15/105 giderlermişdi deviyenen. **MG:** gızı terk_ıdiyolar. sen böle şey_ıddin diye
- II/15/106 halbuķışam cocuñ bi şeysi yokmuş. işdē orasını da pek bilemiycen, pek
- II/15/107 çok uzun_emme. ebemiz_annadırdı, sen bilirseñ_annadıveş. anđiñ soña
- II/15/108 da_ıa bāleyolar bunu, götürüyolar, urğannan gızı bāliyolar.
- II/15/109 kıyamıyolar_öldürmeye. **VG:** marışini de söyletdir. **MG:** yo, bēn
- II/15/110 bilmem_ıaman be dede. ğuşlar, ğurtlar yisiñ diyolar, hani öldürmiğem
- II/15/111 kendimiz diyolar. orda o çocuK duruķa allah taravından bi hızır gibi bi
- II/15/112 şey geliyo urda dede geliyo. gızım diyo, sen nāpiyoñ burda. ā dede
- II/15/113 diğö böle böle ivtira atdılar babam_ıanam beni bāladı deyo. ölsün diye
- II/15/114 deyo. onun_ıelini ayānı çözüyo. götürüyü bi suyuñ başına. sen diyu bu
- II/15/115 dala çık diyo, sen bi gelen_ıolurşa dedē deyivē diyo. demek hızır gibi bi
- II/15/116 şeymişdi. çıkarıyö_ıoryá, kız böle dörulmuşdu, bi bey_ıolu geliyo. at
- II/15/117 suláyumuşdu. böle bi ormannık bi yerdeymişdi. **VG:** gızın güzelli ta
- II/15/118 ā_ıırın_ıçinde, suyuñ_ıçine akmış, böle ... **MG:** suyuñ_ıçine ... **X:**
- II/15/119 ğalbi temiz_ıoldu_ıçin. **MG:** ğalbi temizmiş çocuñ. böle bağıyo ağ, böle
- II/15/120 böle gidermiş resmini görünce gızın. bi de bağıyo yukarda gız vağı. gız
- II/15/121 diğö sen diğö in dēyo aşşā. kimsin dēyo. hiş dınmıyo. in diğö inmiğö.

- II/15/122 onu zornan_indiriyö. emme hiş gonusmuyomuş gız. átına bindiriyi
- II/15/123 götürüyö evine. evine götürüyö, onu kendine a_ile yapıyo. emme a_ile
- II/15/124 yapıyo eme hiş gonusmazmış_öle güzelmiş gız. kimsiyen
- II/15/125 gonusmazmış. işi nêyse yaparmış_unnarı. undan sona **VG:** dilsiz
- II/15/126 derlermişdi. **MG:** dilsiz derlermiş. bi dene oluyo çocü gene gonusmiyi,
- II/15/127 iki oluyo gonusmuyo, üçüncüde gāli duraksızmış Çocuğ. ālıyu, söylüyü
- II/15/128 Çocuğ. bi gün gāli yas_edermiş **VG:** kocası bile bilmiyomuşdu yanı onu.
- II/15/129 **MG:** gocası bile bilmiyomuş. **VG:** öle, o samıt sanıyomuş. **MG:** yayrum
- II/15/130 bi babañ gelse dedesinđen_ötürü, babasınđan_ötürü. halin ne diye sorsa,
- II/15/131 sen nāPıyoñ böle burlarda diye. gāli yas_ediyo, böle ālıyo, kendi
- II/15/132 halinde. gocası böle duyüyö. diyo, sen diyo böle gonusuyo muduñ hi?
- II/15/133 ben diyö gonusuyom böle böle benim başıma hal geldi dëyo. undan sona
- II/15/134 hadi diyo, çocukları alam dëyo, babana gidem dëyo. alıyo yoldan
- II/15/135 gidergene. bi dē onnarın hízmetçisi şe_varmışdı, araP varmışdı. araPnan
- II/15/136 giderge adam, çocuğnaran giderge tábí at_arabasınnañ fılan
- II/15/137 gidiyolamışdı. giderge giderke bi tu_aletler felán geliyo, aÇığ_elenem
- II/15/138 bi yerde diyolar. babası böle gidince ö adam gızı alıp gaçıyüdü ... araP.
- II/15/139 alıp gaÇınca şı tu_alete gidiyo gız, beline urğan bālīyo, sen diyo gaçarsın
- II/15/140 dëyo. babasınđan gaçırđı ya. gāşmam dediye de hağğından gelemeyö.
- II/15/141 ordan gız belıme diyü bi şey bāladı diyü, ben diyü gaçarsam diyü ipi
- II/15/142 çekive dëyo. gız gidiyö gidiyö ipi çeziyo belinden, gidiyo. u
- II/15/143 yanna, bu yanna arıyu bu araP_adamı bulameyo. gidiyo gidiyo gidiyo ö
- II/15/144 köylerine varıyo. çocuklar gālmış babasınđā. köye varıyo kendi anası
- II/15/145 babası zenginmişdi. onnara böle yolda dëyo ku çobanıñ birine, döl
- II/15/146 çobanına, ben dëyo elbisemi sáná veren, sen de diyo elbiseni beñe
- II/15/147 ver dëyo. diyışiyolar, neyse érkeK_elbisesini giyiyi, başını felán topleyo,
- II/15/148 köye varıyo. döl çobanı tutan yok mu dëyo, döl çobanı tutan yok mu
- II/15/149 dëyo. anamğıl de dëyo ku işdē unnar zenginner.

TEPEBAŞI – Turgutlar

Kaynak : Ayşe Köşeler, 76, okumamış
Derleyen : Erdoğan Boz, Fatih Doğru
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, eğitim, aile hayatı, kıyafet, yemek, düğün, çadır, köy hayatı, dokuma

II/16/01 **EB:** Sağa geçtik, gel. Önce muhtarlarla konuşuyoruz. Muhtarlarla
 II/16/02 konuşuyoruz, ondan sonra da şeyler yaşlı teyzelerle eski yörük adetleri,
 II/16/03 oyunlarla ilgili çocuk oyunları. Demin ne geçmişti, ne dedi? Cancırık
 II/16/04 mı? **FD:** Cancırık. **EB:** Biliyor musunuz cancırık ne demek? **AK:** ne,
 II/16/05 ne_bilem, bilmēyoz biz. **EB:** Bilmez misiniz? Neyse, teyze adınız neydi
 II/16/06 sizin? **AK:** āşe. **EB:** Ayşe. Soyadınız? **AK:** köşeler. **EB:** Ayşe Köşeler.
 II/16/07 **AK:** āşe köşeler. **EB:** Yaş kaç? **AK:** atmış. a atmış demişim yetmiş_älti.

II/16/09 **EB:** Yetmiş altı, maşallah. Okul durumu nasıl, okul okudunuz mu? **AK:**
 II/16/10 okumadık yayğum. **EB:** Niye? **AK:** bi hoca, õretmene gitdik_emme úş
 II/16/11 senēdi bizim günümüzde. **EB:** Hı. **AK:** gitdik, harfları biliyoz da çat pat
 II/16/12 işde barabaş tutduram dē ūraşıyo da, tutduramıyoz da bi. okumadık_õle
 II/16/13 aslı.. úş seneyđ dē kōmüzdendi õretmenımız. **EB:** Hı.

II/16/15 **AK:** bizim_’aslımız yarımcalı. yarımcadan biz burayā hoca gēldik. kırk
 II/16/16 beş sene õldu. hacı dedeñ_õldü, geçen sene õldü. bir bi buçuk sene õldu.
 II/16/17 **EB:** Yarımca da Yörük köyü mü? **AK:** yörük. **EB:** He. **AK:**
 II/16/18 burdan_ev_ãldık, burdan gız_ãldık ölumuza. kızları burdan şere goca
 II/16/19 vedik. biz burda gãldık. haçı dedeñ_õldü, ben yalnız gãldım. **EB:**
 II/16/20 Buradakilerle adetleriniz uyuşur mu? **AK:** uyüşuyo. onnā da yörük, biz
 II/16/21 de yörük. **EB:** Her şey uyuşuyor yani? **AK:** uyüşuyo. uyüşuyo sēvdik
 II/16/22 burayı, burdan_ev_aldık. şere gidenleriñ_evinini. gãldık burda işde.
 II/16/23 **EB:** İyi olmuş. Şimdi... **AK:** kış kış kö_e gidemi, şere gidiyok. **EB:** Öyle
 II/16/24 mi? **AK:** gıza. yazın geliyolar acık_evin_õñüne bahçe yapıyo. işde

II/16/25 kendine ėlence. **EB: Siz bu köyde mi okudunuz? AK:** ĩı, yarımcađā. **EB:**

II/16/26 **Yarımca'da okudunuz. Bu köyde okul var mıydı siz geldiğinizde? AK:**

II/16/27 vardı. şura oğuldu. şura oğuldu ben **EB: şura mı okuldu? AK:** he bura

II/16/28 oğuldu. benim bö_ük kız_üçe gidiyodu. **EB: He. AK:** burda ođudulār.

II/16/29 öretmen burda oğutdu. benim beyim de hocáydí. işde öle. burasıña

II/16/30 şehir_öldü ġālik. batdaK_öldü. aşşā yapıdılar_öğulu. şere

II/16/31 gidenneriñ_evini aldılar, oğul yapıdılar_ışđē. işde öle. **EB: Burası üçe**

II/16/32 **kadar mıydı, beşe kadar mıydı, neydi? AK:** beşe ġadarđı. ġızlarıñ_ıkısi

II/16/33 de burda oğudu. bu ölum şerde oğudu. beşe ġadar kōde oğudu yarımcada.

II/16/34 burayı gelişken bulduğ, orta_ā ġoduđ şere. üç dört akıraba var_eyinde,

II/16/35 ġoduđ ġēldik buruyı. o ġada ortayı bitirdi, sonra sanāt_öğuluna girdi.

II/16/36 eláktírıkçi oldu. sanāt_öğulunu bitdikden sonra işde asgere vedik he.

II/16/38 **EB: Eskiden bu Yörüklerin adetlerinden soralım size. Mesela sizin**

II/16/39 **şeyler, kıyafetler nasıl oluyor Yörük düğünlerinde? Neler giyerdi**

II/16/40 **kadınlar? Gelinler ne giyerdi, hatırlıyor musunuz? AK:** ġadıfe geyērdi,

II/16/41 ipekli selāniK_örtünürdü. ipekli örtme örtünürdü. ġadıfe. ġomeş alırdıñ,

II/16/42 sonā yollu yollu, unnarı giyērdik. dūnnerimiz_öle olurđū işde.

II/16/44 **EB: Şey, bu düğün yemekleri ne yapıdınız? AK:** yemekler, herkesiñ

II/16/45 ġolu ni_e gelirse onu yapıdı. yōrt_çorbası, bulgur pilavı, et kesilirdi

II/16/46 öleğı. **EB: Ne kesiyordun et olarak? Ne keserdiniz daha çok? AK:** ufağ

II/16/47 hayyan kesilirdi, 'esgiden sır kesmek_ādet de_ildi. hayvan sürümüz

II/16/48 vārđı bizim, bi dūnde beş_altı tañē hayyan kesilirdi. **EB: Ne kesim mi**

II/16/49 **diyorsunuz daha çok? AK:** ... oluyo.

II/16/51 **EB: Sonra kız alma nasıl, gelin alma nasıl yapılırdı? Neyle, arabayla mı**

II/16/52 **otururdu? AK:** arabeyneñ. **EB: Şeylen mi olurdu? AK:** arabēlen, esgiden

II/16/53 taksi mı vardı yayıñum? **EB: Nasıl araba, ne arabası? AK:** arabanıñ,

II/16/54 at_arabasınıñ üsdüne böle odunları gererlerdi. üsdüne halıları dikerlerdi.

II/16/55 undan sona geline ġuyarlardı. yengeden bi kaç tañē yenge girerdi.

II/16/56 bēgir_arabasınnan ġoşdur ġoşdur gezdirlē gelirlerdi. **EB: Nereyi**

- II/16/57 **gezerlerdi?** AK: şıye bayā uzun yola, mezarlın yanına gadā götürle
 II/16/58 gelirlēdi. getirlē olan evinin önüne bi gāzan gāparlardı. EB: **Nasıl**
 II/16/59 **kazan yani?** AK: üsdüne de bi deri atarlārdı. EB: **Kazanı nasıl kapıyorlar?**
 II/16/60 **Ters mi çeviriyorlar?** AK: yüzü ters gāpiyilē. içerden geline tekbirnen
 II/16/61 çıkarırıs önne gāzan gūyarız. EB: **Kazanın içini niye yapıyorlar öyle,**
 II/16/62 **kazan?** AK: ölünce gāzandan suyu ısincēmiş. öle, esgiler öle dērlerdi.
 II/16/63 EB: **Deriyi nereye şey yapardınız?** AK: deri dē işde dūnde kesilen
 II/16/64 hayvanların birinin derisin dē örterlerdi üsdüne. EB: **Kazanın üstüne?**
 II/16/65 AK: gāzanın üsdüne. basdıq gāzanın üsdüne inērdik. bizim dūnler
 II/16/66 öledi. EB: **Peki kız gelin evine gitti, hemen orada düğün olmuyor muydu**
 II/16/67 **yani hemen? Orada yemekler, orada düğünler nasıl oluyordu?** AK:
 II/16/68 yemekler olurdu işdē, gelin alıcıya yemek verlēdi. oynanır, düyünürdü.
 II/16/69 öleden sōna çalgılar giderdi. dūncüler dayanırđı, öledi. üç gün dūn olurdu.
 II/16/70 EB: **Üç gün mü olurdu?** AK: üç gün dūn olurdu. EB: **Peki,**
 II/16/71 **çadır madır var mı sizin, yok değil mi?** AK: yōdu. şinde çadır yapıyolar
 II/16/72 gāli yörük dernē. yapıyolar da bizim harman yerlerine
 II/16/73 yarımcanın işde çadır guruyolar. yörükler toplāşıyo. gadifeler geyiyolar,
 II/16/74 başlarına çekki çekiyolar, esgi günleri hatırlıylár. EB: **Ama sizin**
 II/16/75 **zamanınızda çadır yoktu değil mi o zamanlar?** AK: yokdu. çadır yoğudu
 II/16/76 bizim kōmüzde. EB: Evet. AK: 'esgiden dedelerin yaptıklarını şindi
 II/16/77 hatırlayıvár. EB: **Onlar nasılmıştı eskiden hatırlıyor musunuz?** AK:
 II/16/78 'esgilerđi hātırlamáyóz işde.
- II/16/80 EB: **Ne diyorlardı, nasılmıştı yani? Ne derlerdi eski düğünleri, daha**
 II/16/81 **eskileri? Anneniz mesela ne anlatırdı?** AK: ne bilem, e görmüyoz da.
 II/16/82 hiş bilmeyon. EB: **Yani o zamanlar daha mı farklıymış?** AK: ē esgiden
 II/16/83 dūnlerin dadı vardı ya. şindi bi salon dutuluyo bi günde hemen tambır
 II/16/84 tumbur olup gidiyo. üç gün dūn yapılırdı 'esgiden. üç gün yemek
 II/16/85 dökülürdü. şindi yemek yeren yok. bir iki pasda, gazoz işde. tambır
 II/16/86 tumbur salonda yapılıp da alıyo. 'esgiden dūnlerin dadı olurdu.
- II/16/88 EB: **Eskiden komşuluklar nasıldı?** AK: çok eyidi. EB: **Öyle mi?** AK:

II/16/89 birbirimize çok mutlûduk. **EB: Ya. Nasıl yazma şey mi? AK:** halı
 II/16/90 doğurduk. halıyı gērdik mi, hep ğoņşular ğimēci gelirdik. bir havtada
 II/16/91 halıyı indirīdik. öteki gerer dē buna varıdık. ben gererdim, bene gelirlerdi
 II/16/92 öle mutluluk vardı birbirimize. öle yakınlık vardı. Şindi kimse kimsē
 II/16/93 Őē yapmiyī. halılar doğurduk.

II/16/95 **EB: Nasıl halılar dokurdunuz? Kilim mi dokurdunuz, halı mı**
 II/16/96 **dokurdunuz? AK:** halı, halı doğurduk, heybe doğurduk. düznelere
 II/16/97 gerekēk böle. yaşlılar çözērdi. gererdik. **EB: E peki onun ipi nereden**
 II/16/98 **buluyordunuz? AK:** ipini kendimiz ēridik. çıkırıkları ğurardık, çıkırıkları
 II/16/99 da ğabaca e Őē yapardık. gelep yapārdık, boya alırdık. ğazannarda
 II/16/100 boyārdık rengārenk, halıya yakıŐdırı yakıŐdırı ... **EB: Onların, desenlerin**
 II/16/101 **adları var mıydı? Desenlerin isimleri var mıydı, halı desenlerinin**
 II/16/102 **isimleri? AK:** hiç desen vilan ğisimleri yōdu. iŐđē hanğı deseni
 II/16/103 biyenirse yapardık ğunu da. **EB: Onun bir adı yok muydu, kilimin adı**
 II/16/104 **yok muydu mesela, ad koymaz mıydınız onlara? AK:** Őomazdık heralda
 II/16/105 halı dērdik ğişde. **EB: Heybedeki desenlere de ad koymaz mıydınız**
 II/16/106 **teyze? AK:** ı ih. ğomazdık. **EB: Koymazdınız. Heybe yapardınız, başka?**
 II/16/107 **AK:** hēbe yapardık. torba yapardık Şöle. o da çul doğurduk. çuvāl
 II/16/108 doğurduk, her Şeyleri yapardık. bēz doğurduk, analarımız. **EB: Bezi nasıl**
 II/16/109 **dokuyordunuz? AK:** bezē de iplī çözērdik. ufağ ğiplikler ğalınırdı,
 II/16/110 çözüldü. çiriŐlerlen ğunu ğalemlen çıkırıklarlan Őē yapardık gelep
 II/16/111 yapardık. undan sōna Őē yapardık ğişde düzene ğoyardık, bēz doğurduk.
 II/16/112 **EB: O bezleri ne yapardınız, ne olurdu onlardan? AK:** 'çarşaf yapardık,
 II/16/113 don ğöynek yapardık. 'esgiden satın ğalmā bi ... almazdık yayğum. **EB:**
 II/16/114 **Ya. AK:** kēndimiz doğurduk, kēndimiz dikedik. kendimiz geyēdik.
 II/16/115 çorapları kendimiz ērerdik. ince çorap yōdu. 'esgiden her Şey zordu.
 II/16/116 Şindi veriyoņ parayı hazır çorabı alıyoņ. hazır bicamayı alıyoņ, hazır
 II/16/117 penyeyī alıyoņ gēyoņ. **EB: Evet. AK:** Şindi her Şey ğoley. emme īsanlar
 II/16/118 çürük. esgiden hasta da olmazdık. Çazan dolusu çamaşır yığardık. fırın
 II/16/119 dolusu ekmek yapardık. Şindi unnarı yapan yok. hastalık çok. **EB: Ekmek**
 II/16/120 **yapıyor musunuz hala? AK:** yapmıyuz, yapanlar yapıyū da ben

II/16/121 yapamıyon ğāli. ekmekçi geliyo pazarlarımızıza, çukurhasarda. **EB: Eyvah**
 II/16/122 **eyvah. AK:** alıyoz bi ekmek, bir havta yéyoz, işde köy, ekme, i. **EB:**
 II/16/123 **Nasıl fırın dolusu nasıl yapardınız o zaman? Kaç hane vardı evinizde**
 II/16/124 **böyle yok hep yapıyordunuz? AK:** her hānada bi fırın vardı. fırınımız
 II/16/125 vardı bizim. fırını olmān da gelir bizde yapardı. otuz danē ekmeK, alırdı.
 II/16/126 ğoca tekne yürürduk, hamırını undan sona fırını yaqardık. meşeleri, çamları
 II/16/127 dolduruduk, dālıkdır bizim köy. o kızı undan sona sırtını düzeldi,ğ,
 II/16/128 ekme, i atardıK, içine bōle bōle. **EB: Ekmek mi, pide mi yapıyordunuz?**
 II/16/129 **Nasıl yapıyordunuz? AK:** pidē, i önden çekerdik de beş, altı dane yīcek
 II/16/130 ğadan. ekmē, i yapardık, bir haftalık yapardık. **EB: Ekmek daha uzun**
 II/16/131 **pişiyor değil mi ama? AK:** he. uzun de, il yuvarlaK, olurdu şōle. **EB:**
 II/16/132 **Hani daha geç pişiyor ekmek. AK:** hē. ekmek bi sātde pişer. **EB: Pide**
 II/16/133 **hemen? AK:** hemen hemen, atardık ğabardı mı unu içinden çekerdik.
 II/16/134 **EB: Kabartıp çıkartıp ne yapardınız onu? AK:** onu sōna deşşerdik
 II/16/135 pekmez kōduK, yanına, pancar ğaynatırdık. pekmezlen yerdik. **X: pēnir**
 II/16/136 yanına da. **AK:** pēnir, pekmez. **EB: Of of of. AK:** her şeyi kendimiz
 II/16/137 yapardık. **EB: Yoğurt moğurt yok muydu? AK:** ohō yōrttan, alamıyuz
 II/16/138 kı. yōrt çok. **EB: Sıcak sıcak yerdiniz değil mi? AK:** hē. **EB: Ya.**

II/16/140 **AK:** hayyan sürümüz vardı, çobannarımız vārdı. bizim dört kardeşlerdi
 II/16/141 bizim mācīt, efendi, dört, erkēdik biz. **EB: Oh. AK:** ēh çok. ğaynatamız
 II/16/142 getiridi, biz yapardık. hepimiz bi yerdēdik. **EB: Hiç kavga dövüş olmaz**
 II/16/143 **miydi aranızda, niza olmaz mıydı? AK:** çocuklardan, için fēlan biraz
 II/16/144 yapardık ya geçerdik hemen. çocuklar ğavğa yapardı. fazla ğavğa
 II/16/145 yapdırmazdı ğaynatamiz. **EB: Öyle mi, sert miydi? AK:** hē, sertdi.
 II/16/146 çok, okumuşdu köyün hatibēdi. çok, okurdu. hemēğ heyt dedi mi
 II/16/147 hepimiz, oturuduk. ğorkardık. **EB: Şimdi kalmadı ama. AK:** ğalmadı.
 II/16/148 **EB: Kalmadı. Evet. Şimdi yine yapan var mı köyde böyle şey atan zaman**
 II/16/149 **içerisinde fırınlara pide atan? AK:** e va va. kūrde ğalannar yapıyo.
 II/16/150 genÇ, olannar, hayvan sürüsü olannar ekmek de yapıyo, pēnir de yapıyo.
 II/16/151 çokı genşler ğalmadı, şēre gidiyola. atık yaşlılar burda kādı. **EB: Evet.**
 II/16/152 **Var mı soracak sorunuz? AK:** hepsini sōleyivediğ hep. **EB: İyi, Allah**

II/16/153 razı olsun. FD: Ağzına sağlık teyze.

II/16/155 EB: Çok teŖekkür ederiz, çok sağolun, Allah razı olsun. Biz nereye

II/16/156 gideceğiz Ŗimdi? FD: SatılmıŖođlu. EB: SatılmıŖođlu köyüne gideceğiz.

II/16/157 X: satılmıŖ benim köyüm. EB: Öyle mi? FD: hı. AK: bu da

II/16/158 hocamızın annesi. EB: Öyle mi? Orası ne köyü Macır köyü mü, Manav

II/16/159 köyü mü o da?

TEPEBAŞI – Yarımcı

Kaynak : Cennet Türe, 73, okumamış
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, aile hayatı, eğitim, köy hayatı, düğün, evler

II/17/01 **CT:** bek şey d̄ilim ya. **SGA:** Yok yok, şey sesinizi kaydediyor zaten. **CT:**

II/17/02 he õle mi ē? **SGA:** Tamam. **CT:** tamam ḡızım. **SGA:** Tamam. **CT:** ne

II/17/03 diycem ben. **SGA:** Hiç sohbet edeceğiz, köy hakkında bilgi soracağım.

II/17/04 Adın ne teyzeciğim? **CT:** adım cennet. **SGA:** Cennet. Soyadın ne? **CT:**

II/17/05 türe. **SGA:** Türe. Cennet Türe. Kaç yaşındasın teyzeciğim? **CT:**

II/17/06 yetmiş_üç. **SGA:** Yetmiş üç yaşındasın. E göstermiyorsun. **CT:**

II/17/07 gösdermiyõm mü? **SGA:** E eh. **CT:** bayā yaşlandıñ diyolar ya. **SGA:** E

II/17/08 diyecekler canım, hepimiz yaşlanıyoruz. Bak bu da yaşlanıyor. **CT:** bu

II/17/09 kız tā ya. **SGA:** Evet kız. **CT:** evlencek, evlendiñ mi ḡızım? **SGA:** Yok.

II/17/10 **CT:** evlenmemiş gibi. **X:** Evlenmedim okuyorum. **SGA:** Daha okuyor,

II/17/11 õğrencimiz o bizim. **CT:** tamam, õle görünüyo. ben torunnara benzetdim.

II/17/12 benim torun da bunā benzī biri. **SGA:** Öyle mi? **CT:** hē

II/17/14 **SGA:** Kaç torunun var? **CT:** on_iki danē torunum va. **SGA:** On iki tane,

II/17/15 kaç çocuktan? **CT:** dört çocukdan. **SGA:** Maşallah, üçer tane oldu ha?

II/17/16 **CT:** biriniñ dört. **SGA:** Allah sağlıklı, hayırlı õmür versin hepsine. **CT:**

II/17/17 sã_ol, 'āmin āmin yayrım.

II/17/19 **SGA:** Okula gittin mi teyze? **CT:** oğula gitmedim ḡızım ben. **SGA:** Niye

II/17/20 gitmedin? **CT:** e bubam yollamadī, işde işimiz çõ_udu. davar, s̄ir, s̄üt nü

II/17/21 ğaynat. davara git, s̄ıra git õlü günümüz geşdi. undan sõra dā 'evlendiK_

II/17/22 işde. çocuk õldu. e şeyimi bulduk.

II/17/24 **SGA:** Amca eşiniz mi, o ne güzel! **CT:** hē eşim benim. **SGA:** Oo ne

II/17/25 güzel, karı koca sığır güdüyorsunuz? **CT:** hē inekleri güdüyoz işdē,

II/17/26 şinci_ e gada nerde ... **SGA: Kaç tane sığırınız var?** CT: üç. **SGA: Üç**
 II/17/27 **tane, maşallah iyiymiş. Nasıl geçiyor hayat köyde?** CT: iyi kızım işde.
 II/17/28 ne iyi, ne kötü. **SGA: Sabahleyin.** CT: hē öle yağrum ya. İy günümüz de
 II/17/29 oluyo, kötü günümüz de oluyo mallālan.

II/17/31 **SGA: Sabahleyin kalkıyorsunuz, ne yapıyorsunuz?** CT: ğahfaltımızı
 II/17/32 yapıyoz. **SGA: He** CT: namazımızı kılıyoz, ğahfaltı yapıyoz undan sōna
 II/17/33 ineklere yemliyo dede, unān sōna işde biraz dinleniyoz, baççe suluyoz,
 II/17/34 sīrları çıkarıyoz bōle. **SGA: He, sonra?** CT: sōra, işde inekleri gütecz,
 II/17/35 gēlcez. yemek yapcez, āşam_olcek. **SGA: Teyze sen doğma büyüme bu**
 II/17/36 **köylü müsün?** CT: bu köylüyüm kızım. **SGA: Doğma büyüme**
 II/17/37 **buradasın?** CT: burdayım, çocuklūmdan zati. babam_anam burdaydı.
 II/17/38 **SGA: Yörük müsünüz siz?** CT: yörüz **SGA: Yörüğüz, ne Yörüğü şurada**
 II/17/39 **Karakeçili çeşmesi yazıyordu.** CT: ğarageçi yörū. **SGA: Çünkü çeşmeden**
 II/17/40 **tahmin ettik biz buraya gelirken.** CT: tamam, ğarageçi yörüz işde. **SGA:**
 II/17/41 **Şey eskiden nasıldı, eski ramazanlar nasıldı?** CT: éyidi u zaman da éyidi.
 II/17/42 iyi günlēmiz geçiyodu. **SGA: Bir anlat nasıldı işte iyisi.** CT: iyisi bayā
 II/17/43 işde daħā yaz günlēne gelirdi. oraK_olurdu, yolmā yolardık burçāk. çapa
 II/17/44 ğazardık, gündōdu ekerdik. şindi unnarı yapmıyoz gāli. öle işde
 II/17/45 bunnar_öle. hē şimdi biçere vercez tarlaları_ekinlērni. çayırları
 II/17/46 ğoyduk, otları ğuyduk undan sona da ekinleri bişcez_ışde. **SGA: Ekinleri**
 II/17/47 **CT: saman ğuycez, buyday_ālcez. öle kızım. X: domuzlar perişan_edi**
 II/17/48 yalnız. **SGA: Domuzlar?** CT: domuzla va dāda, domuzlarımız va da.
 II/17/49 dāda işde. bu kōde çok domuz va ... unlā işde. **X: heP_aynı domuz. CT:**
 II/17/50 beklēyola işde. dēdē dēdē unnarı beklēyo. **SGA: Sabaha kadar tarlada**
 II/17/51 **mısınız siz?** CT: yatıyo tarlalarda işde bēn evde yatıyom. sabālin geliyo
 II/17/52 işde öle kızım.

II/17/54 **SGA: Çocuklar neredeler?** CT: çocuklarımız eşkişērdeleř. **SGA:**
 II/17/55 **Eskişehir'deler.** CT: üç kızım va, bi ölüm va. **SGA: He. CT: ölüm**
 II/17/56 ğardiyan. **SGA: Kızlar kocada?** CT: kızlāmın beşi de çalışıyolar.
 II/17/57 ğocadalar. olan bu işde.

II/17/59 **SGA: Eski düğünler nasıl olur, mesela Karakeçili yürüğü düğünü nasıl**
 II/17/60 **olur? CT:** böyle yüzüne ak bürüsun, davılcı getirisiñ. kına gecesi yaparsıñ.
 II/17/61 bñ gün kına gecesi yaparsıñ, ertesi gün gelin alırsıñ, cumartesı gün kına
 II/17/62 gecesi yaparsıñ aşamleyin, bazar gün de gelin işde araba bindirisiñ,
 II/17/63 at arabasına bindirirdik eveli ya, şindi taksilere biniyo gâli. **SGA:**
 II/17/64 **Şimdiyi sormuyorum zaten. CT:** hē eveli taksi şey arabalara bindirirdik.
 II/17/65 at arabalara. böyle halıları gererlerdi at arabalara, unnara gi.. olurdu.
 II/17/66 eveli öleydi kızım.

II/17/68 **SGA: Şimdi evlerinize bakıyorum, evleriniz nasıl? Şöyle bir avlusu var,**
 II/17/69 **avlunun içinde ne var karşıda? CT:** bizim ötēn mi evimiz, u avlu ...
 II/17/70 kiremitli de. öte yanı bizim, bu tarayı komşunuñ. **SGA: Komşunun.**
 II/17/71 **Bütün evler birbirine benziyor mu? CT:** şere gitdi u da, satdılar çocukları
 II/17/72 da urları. şimdi başkası aldı mütāhitden de gelen yok işde. gelecek mi,
 II/17/73 gelmicek mñ bilmem, adam aldı ya. bizim köden çok yer alan oluyo
 II/17/74 kızım. **SGA: He. CT:** millet şere gidiyo, bizim köden çok yer alan oluyo.
 II/17/75 **SGA: Şehirdekiler de buradan mı alıyorlar? CT:** şerde
 II/17/76 kömüzde duruyolar da. şerden işde evi ini olma an, hani hava almā,
 II/17/77 yaz evi yapmā yer alıyolar burdan. arsa alıyolar, ev yapıyolar. **SGA:**
 II/17/78 **He, yaz evi için. CT:** hē yakın dē işde, kölü yakın ya, eskişer burayı
 II/17/79 yakın ya. hava almā işde burayı ev yapıyolar kısım. **SGA: Var mı öyle**
 II/17/80 **bir sürü ev? CT:** yok yok dā tek tük dā yeni başladı millet işde. bi te şöle
 II/17/81 bi şey oldu, bizim kömüzden olan yerimizi şey böldüler. parsellediler,
 II/17/82 satdılar şindi istēn, kendi yapamān yapana, şe alana satıyo. **SGA: He.**
 II/17/83 **CT:** yerleşimizden, işde kendi yerleşimizden satıyolar. yakın dē gelen de
 II/17/84 oluyo, alan da oluyo arsaları. öle kızım işde aldılar. bu işdi, soñumuz
 II/17/85 bu. böyle.

II/17/87 **SGA: Eskiden çocuklara bakmak, okutmak çok mu zordu teyze? CT: çok**
 II/17/88 zördu ğızım. para yokdu, aylık yokdu, zördu ğızım. ben de hastayın,
 II/17/89 böbrek hastasıyın ğızım. **SGA: Geçmiş olsun. CT:** ço āriyolar ye. çok

- II/17/90 hastiyin. ameliyat_ oldum gālin_ undan. gālin ba_ rsā aldılar.
- II/17/91 çok_ āriyan yerim var bellerim. işdē bunla 'dedeniñ yanına arkadaş
- II/17/92 gidiveriyom, geri gelēyom nīmet_ için. öle kızım_ işde. **SGA: Eskiden**
- II/17/93 **ekmek yapıyor muydunuz? CT: yapıyoduk. SGA: Şimdi? CT: şimdi iki**
- II/17/94 kişi, üç kişi var. ekmek yapan gelini_ burda kaynañāñıñ yanında
- II/17/95 olanlardan. e bizim gelinlē, kızılā gitdi. fırınım va, unumuz_ uynūmuz vā
- II/17/96 emme yapan yok. dükkānla geliyo, unnardan_ alıyo. **SGA: Eskiden**
- II/17/97 **ekmekleri nasıl yapıyordunuz? CT: çok güzel_ oluyodu ekmeklēmiz.**
- II/17/98 un_ ütüyoduk ... arabalā bu un_ ütüyoduk, ha bñ şey at_ arabalarinnan.
- II/17/99 yōruyoduk, goca tekne maya tutuyoduk, koca fırın çekiyoduk, bi hāfti
- II/17/100 unu yiyoduk. **SGA: He. CT: sādē yā yapardık, davarımız vārdı, işdē bu**
- II/17/101 ineklerden yā yapardık makinelēnen. öledi gızım şindik yapamıyo_ işde.
- II/17/102 ekmek yapamıyoz buydāyleri satıyo_ alıyo. **SGA: Fırınla, fırın kendi**
- II/17/103 **fırınınız mı? CT: kendimiz yapardık, fırını yapardık. SGA: Bahçenizde**
- II/17/104 **fırınınız mı vardı? CT: hē, baçēmizde o va. ēymizin_ içinde va. yapıyo**
- II/17/105 hērkeş yapıyo fırını eviniñ önünde, herkeş yapıyodu. **SGA: Avlunun**
- II/17/106 **içinde... CT: avlımıza yapıyoduk, ... işde. şindik fırın_ evi deyem bi,**
- II/17/107 yeñi gelinimiz_ oluyō yeñi geline bi fırın yapıyo herkes evine, millet
- II/17/108 devirle yapıyoduk, şindi fırınlar va da ekmek yapan yok. üç kişi va. **SGA:**
- II/17/109 **Üç kişi, onların da gelini var diyorsun. CT: unnā da gelnini, güçlü olanla**
- II/17/110 yapıyo, e ben gibi hasta olanlar yapamıyo gızım. **SGA: Tabii.**
- II/17/112 **CT: öle yağrum_ işde başka türlü bi şey yok. sen nābiyoñ kızımın, evli**
- II/17/113 mi? **SGA: Ben evliyim. CT: evli gibisiñ, yaşın baya var gibi. SGA: Var**
- II/17/114 **baya yaşım. CT: seniñ kaç cocūñ var? SGA: Benim çocuğum bir tane.**
- II/17/115 **CT: āz yapmışın. SGA: O kadar oldu. CT: ölur da sen yapmeyon.**
- II/17/116 çalışıyon de. **SGA: Olmadı. CT: şindī çalışıyonlar yapmıyodur dā dedim**
- II/17/117 gızım. he. **SGA: Olmadı olmadı başka. CT: olmadı mı, yapmamışındır da**
- II/17/118 olmamışdır yağrum. olmaz_ olur mu? bi dāne oldu mñ arkası gelir. iy
- II/17/119 bākam, bu ga dāñ kızım yete. **SGA: Sağol teyzeciğim, ağzına sağlık. CT:**
- II/17/120 öldü ā hadi bākam. hadi iy gün.. **SGA: İyi günler, hayırlı günler. CT:**
- II/17/121 bunnādan kime gōnuşturūvēceñ sen?

TEPEBAŞI – Yörükakçayır

Kaynak : Hatice Kozanlar, 54, ilkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, eğitim, köy hayatı, evler, ramazan, yemek

II/18/01 **HK:** siz nâssınıs? **SGA:** Biz de iyiyiz sağolun. Doğma, büyüme bu
 II/18/02 köylüsünüz. **HK:** hı hı bu kölüyüm. **SGA:** Hiç çıkmadınız? **HK:** hiş
 II/18/03 çıkmadım. **SGA:** Adınız? **HK:** adım hatice. **SGA:** Hatice hanım. Yaşınız?
 II/18/04 **HK:** yaşıım, elli doquzluyum işde. **SGA:** Elli dokuzlusunuz, daha
 II/18/05 gençsiniz. Hatice, soyadınız? **HK:** qozannar.

II/18/07 **SGA:** Kozanlar. Okul? **HK:** oqul ilk oqul. **SGA:** İlkokulu okudunuz.
 II/18/08 **HK:** evet. **SGA:** Köyde mi okudunuz? **HK:** evet. köde oquduk. köde
 II/18/09 ilk oqul 'mezunuyüm ben işde.

II/18/11 **SGA:** Şey, eskiden köy hayatıyla mesela hem sizin gördükleriniz hem de
 II/18/12 annenizin zamanında gördünüz ya kendi yaşantınız dışında anneleriniz
 II/18/13 nasıl yaşardı. **HK:** evet. **SGA:** Eski köydeki hayatı bir anlatır mısınız, bu
 II/18/14 köydeki hayatı? **HK:** 'esgi ködeki hayat çoğ güzēldi. benim bildim
 II/18/15 kadarıyla annemin benim gördüm kadarıyla. 'esgiden böyle biçer miçē
 II/18/16 biçerdöverler yoğdū. undan sōna ne diyim hani sa'tın ālma yoğdū. bi
 II/18/17 inēmiz olurdu evimizde kendimizi, onu sārdık içinden tereyāını,
 II/18/18 yo urdunu, ğatını her şeyini deperdig deri pēnir deperdig. yaını
 II/18/19 düşürüdük ğarınara ğuyardık böyle. ondan sōna ekmēmizi yapardık
 II/18/20 firindā, gelirdik u yādan sürer içinē yirdik. ondan sonā düvennēnen
 II/18/21 harman ğaldırdık. esgi düzenner. sürerdik beygırlēnen. kendimize at
 II/18/22 baqādık, beygir baqādık. sapları biçēdik tırpannānan. orağ, toplādık deste
 II/18/23 yapar, dırmığ çeker. öle. düvennen döverdık harmanımızı. yıvār
 II/18/24 tınasavırı. buydayımızı, secimizi rüzğarnan savıra savıra çıkarırdık.
 II/18/25 çuvallara dōlduru, doquma çuvallarā büyük büyük çuvallar elleşir

- II/18/26 arabā_atarlādı bōle. ellen_iki kişi ğaldırılā u çuvalları beşer kilo alırdı
 II/18/27 unnar. unnarı beşer külo çuvalları iki kişi elleşir_ arabalara atar.
 II/18/28 getirirdik_ eve. ondan sōna götürü de_ jrmene üdürdük ğara de_ jrmen
 II/18/29 vādı esgiden. kıara de_ jrmende üdürdük. kepē_ jni filān_ jçine atar.
 II/18/30 kepe_ j ayrılmāzdı yāni. onnarı bis kendimiz ince_ eleklēnen bi misāfir
 II/18/31 geldī zaman ince_ eleklēnen_ elerdik. şeyini, kepe_ jni. kepeksiz_ olan
 II/18/32 ğatla, ğōzleme. arılāmız_ olurdu. bal çıkarıdık babam bal çıkarıdı, gelene
 II/18/33 gidene. undan sōna onnarī doyurudu hiç şēderdi annem gömme
 II/18/34 hamırsız_ atardı ocaklıya. tezegden yaķardı tezeğinen hayvan gübüürü
 II/18/35 dēriz biz. tezeg. esgiden ğazardık kemre kışlaları. ō ğazdımız kemreleri
 II/18/36 ğurudur, kışın yaķādık zobalāda, kömür filān yoğdu. ondan sōna ō kömür
 II/18/37 şēleri kemrelēnen ocağlığlāmız_ olurdu bōle. yēmek yapardığ_ ocağda
 II/18/38 tencerelēnen. bōrek mörek hep ocağda bişirilirdi ğatla, ğōzleme nē
 II/18/39 olursa. 'bacalığlāmız_ olurdu bōle. altı bunnān tūla olurdu. ğara tūla. u
 II/18/40 ğara tūlaları_ j_ üsdüne tezekleri yaķıp ō külünü çeker, gömme
 II/18/41 hamırsız_ atardık. o gömme hamırsızdan bi gelen_ oldu mu annem
 II/18/42 gömme hamırsıza atar, balı çıkarırdı babam. yō_ urt, ğāymaķ. ondan
 II/18/43 sōna oturu misāfirlere ğatla, ğōzleme ni varsa. yediri içiridik. çoğ güzeldi
 II/18/44 hayat çoğ. esgiden. yaşıntı çoķ güzēldi. hēr şey dō_ aldı. domatis
 II/18/45 harmanda bōle bu zamannā kendimizde 'çıkmayınca ğatiyen ōle
 II/18/46 satın_ alma bi şey yoğdu ya hiç. tereyā_ j filān hep kendimiz yapārdık
 II/18/47 her şeyi. tereya_ ndan dut da tat.. şeye bu curu yā ğada kendimiz
 II/18/48 yapārdık. ekerdik. mısır_ ekērdik tarlalara. gündöndü ekērdik. o
 II/18/49 gündöndüleri çıkarırdık kendimis götürü çıkātırdırdık yā çıkātırdırdık.
 II/18/50 Tenekelēnne. unnā.. şeyleri curusu üsdüne güzeli gelir, altına eyice
 II/18/51 posaları çöker. posalānı atılır mı, o ğāli nası olur bilmem. ē_ her şey her
 II/18/52 şeyi kendimiz yapārdık. kıardeşim. dā_ annemgil kendileri yaparmışdı
 II/18/53 hep. bekmes. ō pancardan bekmez ğaynadırlādı her sene. birer fıçı turşu
 II/18/54 ğurarlādı. birer deri pēnir deperlēdi, ikişer_ üçer ğarın yā. ondan sōna
 II/18/55 ğışın_ unnarı çorba 'tārana, bulğur bulğur meselā kendimiz ğaynadırdığ,
 II/18/56 kıayalāda kendimis çekērdik. erişte kendimis kesērdik hep hamırları filān.
 II/18/57 yāz geldi mi ğadinnā bütūn devamlı hu işlēn üzerindēdi. bulğur ğaynadır,

- II/18/58 hamır yapar, işte tereyāsını yapar. kışlığ yuķasını yapar, hamırını yapar,
 II/18/59 her şeyini undan sōna ğışın devamlı yirdik. unnarı doĉal yāni ōle
 II/18/60 satınĉalma bi şey yoķ. yā curu yā bile kendileri yapaşladı yapmasa bile
 II/18/61 azĉalınırdı yāni. yapmayannā da azĉalırdı. tē řişelēnen. esgiden çayı
 II/18/62 bile şu paketçiklē vādı ufācik. ufācik ufācik paketle vādı
 II/18/63 unnānanĉalırdıķ. bōle yā řişeynenĉalınıřdı. hep dere yaĉı, ğaymaķ
 II/18/64 yāĉı, ğaymaķ. bunnā ğullanılırdı yemeklēde. **SGA: Herkes de**
 II/18/65 **sağlıklıydı. HK: sālıklıydı.** hani ōle hasdalıķ hiç yoğdu ğoç gibilēdi. o
 II/18/66 dedemgil, babamgil ğorsen çalışılırdı. hārman ğününde oruş Tutarladı.
 II/18/67 bōle ğorseñ ayıla bayıla kendilēni ba.. şeye, çeşmeye başını soķařladı.
 II/18/68 üstlēni, başlēni bōle ıslarladı. ayıla bayıla hiş de orucumuzu bıraķmadıķ.
 II/18/69 allaha şükür şimdi đē niyetliyim. **SGA: Allah kabul etsin. HK: amin.**
 II/18/70 esgiden ne ğalp vārdı, ne şeker vārdı. şindi ben doķdora gitdim geçen,
 II/18/71 şekerim yükselmē başlamış. ķollestrol yükselmē başlamış şindi hēpsi
 II/18/72 aliyosĉsatın yiyoz her şeyler. gene de iyiyiz biz, geşlere baķınca.
 II/18/73 geşlerde dā yumruķ ķadar şelerde şindi şeker va. bizim gene de iyiyiz
 II/18/74 yāni biz. dā yeņi yeņi başleyo bi şeyler. öņçēden doĉal hep beslendimize
 II/18/75 sālıklıyız gene de 'geşlere baķınca. **SGA: Maşallah. Öyle. şimdi bu siz**
 II/18/76 **Yörüksünüz, Yörük köyü değil mi? HK: yörük yörük.**
- II/18/78 **SGA: şöyle bahçenize baktım ben Yörük evleri nasıl diye şimdi şuraya**
 II/18/79 **avlu diyorsunuz değil mi siz de? HK: āvlu dēyos. SGA: Avlu diyorsunuz,**
 II/18/80 **buraya oda, hayat falan bir şey diyor musunuz? HK: hı hı iki oda, bi**
 II/18/81 **hayat. 'esgi evlē bōle işde bizimĉevlēmizĉesgi. SGA: Eski ev lazım**
 II/18/82 **bana zaten. İki oda, bir hayat var. HK: bi hayat. SGA: Alt kat? HK: āltı**
 II/18/83 **bodürum. SGA: Bodrum. Bodrum diye geçiyor, söylüyorsunuz. HK:**
 II/18/84 **bodrum denir. ēvet, bodrum deris. SGA: Ne konuyor içine? HK: içine nē**
 II/18/85 **ğöruz bodşuma ērzaķlāmızı ğoyarızĉişde. SGA: Erzaķlar. HK: hī erzaķı**
 II/18/86 **ķoyarıs. ödun, ķobaķ, kömüş nēyse. SGA: şimdi hayvanlarınız için**
 II/18/87 **burası var. HK: evet. SGA: Onlar için kapalı bir ahır var mı bir de? HK:**
 II/18/88 **var var. ğışın ķapanan aķırımız da va. SGA: Heh şu ahır? HK: evet,**
 II/18/89 **şurası yuķarısı. burasına saman filān ğoyuyoz, yem ğoyuyoz. SGA:**

II/18/90 **Burası samanlık mı diyorsunuz?** HK: hevet samannık. SGA: **Samanlık**
 II/18/91 **diyorsunuz, yukarıda da** HK: dam dēriz biz. SGA: **Dam.** HK: hī esgiden
 II/18/92 **dam deris hı.** SGA: **Dam, bize eski nasıl söylendiği lazım işte. Eski hali**
 II/18/93 **lazım.** HK: dam deriz dam. SGA: **Onları kaydedeceğiz biz. Damınız var,**
 II/18/94 **samanlık var, avlu var.** HK: samanlīmıs var. āvlumuz var ıışde. SGA:
 II/18/95 **Avlunuz var. İki oda, bir hayat.** HK: iki oda, bi hayat. SGA: **Altta da**
 II/18/96 **bodrum var.** HK: altta bodrum var. eveṭ. SGA: **Ona da erzak falan**
 II/18/97 **koyuyorsunuz. Bahçede fırın olan evler var mı sizde?** HK: fırınımız bı..
 II/18/98 **yoğ, bizim yoğ.** SGA: **Başka var mı?** HK: başka yo, kōde yoğ. kō
 II/18/99 **fırınımız var.** SGA: **Köyde köy fırını var.** HK: evet. kōde kō fırını var,
 II/18/100 **herkez ıoraya gider fırında ekmēmizi yaparıs.** kō fırınımız var. SGA: **İyi,**
 II/18/101 **tamam. Bir tane mi var köy fırını?** HK: bi tane, bi tane köyümüz ıufak.
 II/18/102 **SGA: Köy ufak.** HK: büyük kōlerde tabi iki tane filān var. iki ıüş tāne
 II/18/103 **var.** SGA: **Bahçede fırın yok.** HK: bāçede yoğ. SGA: **Ortak kullanılan**
 II/18/104 **köy fırını var.** HK: évet. yapdırcem ben bi fırın da bağam. yañı 'şindiden
 II/18/105 **sōna herkez ıeviniñ ıönüne yapmā ğayret ıediyo.** herkez yapıyo, bizim
 II/18/106 **kōde bilene var yāni birkaç kişī eviniñ ıönüne yapannar.** ē biz yapmadık
 II/18/107 **dā yapamadık.** kō fırınıñda yapıyoz ıekmēmizi. hamırımızı teknelēde
 II/18/108 **yōruz götürüs küreklēnen atarıs ısereriz bōle hamırları.** ekmek hāline
 II/18/109 **getiris, yağarıs fırınımızı, süpürüs fırın güre ıinen.** ondan sōna da
 II/18/110 **küreklēnen ıatar mis gibi çıkarız, yı ıarız.** bi dē şeyde ğuzinemiz vā,
 II/18/111 **tandır denirdi esgiden.** onuñ ıüsdünde ııdır ııdır yīris. patátizli
 II/18/112 **yaparız, meselā patátiz ıatarıs ıçine.** ııdırı ııdır yiriz ıunnarı. ğışın
 II/18/113 **devamlı.** SGA: **Şey, tandır ayrı bir tandır mı yoksa.** HK: yoğ satın ıalma.
 II/18/114 **SGA: Satın alma, kuzine.** HK: ğuzine ğuzine évet. onuñ ıüzzerindē
 II/18/115 **ekmekleri dilim yapar, ııdır yumüşacık ğızārđdır.** tereyāmızı sürer yiris.
 II/18/116 **yumurtamızı kendimiz ıürediriz şü tavuğlāmız kō tavū do ıal.** SGA:
 II/18/117 **Oo ne güzel. Köy yumurtası bulamıyoruz biz hiç.** HK: yā
 II/18/118 **bulamıyoğusdur.** SGA: **Evet. Ne şanslı, şimdi hayvanlar dolaşıyor.** HK:
 II/18/119 **hī.** devamlı dışarda bağ şelemiz tavuğlāmız, 'ğazlarımız meselā. do ıal
 II/18/120 **yimē çalışıyoğ gene de yāni. öncekine bağınca satın ıalınsa da gene de**
 II/18/121 **do ıal yimē 'çalışıyoğ kōde durdümüz sürece.** SGA: **Bakkal var mı**

- II/18/122 **köyde?** **HK:** köyümüze bakçal geliyi. **SGA:** **Geliyor, dışarıdan geliyor.**
- II/18/123 **HK:** geliyi dışardan. **SGA:** **Ekmek falan da mı getiriyor?** **HK:** getiriyö
- II/18/124 getiriyö ekmek, hër şeyi getiriyö. şede, hâftada üç sefer bakçal geliyo
- II/18/125 kömüze. belediye devamlı geliyo zâten. üç sefer de belediye geliyo
- II/18/126 köyümüzê. **SGA:** **Belediye bir şey mi satıyor?** **HK:** belediye otobüsü
- II/18/127 yâni. **SGA:** **Otobüs olarak geliyor. Günde üç kere?** **HK:** uç kere. sabah
- II/18/128 yedi buçuğda geliyo, akşam üç buçuğda, bi dâ akşama gene altıda geliyo.
- II/18/129 üç sefer. bi de onda geliyi, dört. dört sefer. dört sefer de belediye girip
- II/18/130 çıkıyo işde köyümüze zâten maħallesi olduĝ esgişeriñ. burası. bu köden
- II/18/131 geçmiyo_orası. maħalle diye geçiyö. öle ħardeşcêzim. **Sİ:** **Kışlık yufka**
- II/18/132 **dedin ya teyze onu nerede yapıyordunuz?** **HK:** bû saşlarda yapıyos. **Sİ:**
- II/18/133 **Tandır mı var yani onun için?** **HK:** saç böle sacımız var toprağdan bi sâç.
- II/18/134 **Sİ:** **Dışarda.** **HK:** dışarda. bişirişus. börek yapıyuz, arasına ekşimik
- II/18/135 kendimiz ekşimimizi yapıyos_ışde. ekşimig_ıñ filân ğoyaris. yapar
- II/18/136 yiris. öle tavlayıp êkmek niyetine yinemişos. kēndimiz yapıyoz hepsini.
- II/18/138 **SGA:** **Şey, eski ramazanlarla şimdi farklı değil mi?** **HK:** farklı çok fârkılı.
- II/18/139 esgi ramazannar nêrde? êsgiden ğöşücü dutarlardı. kömüzde ğöşücü vardı
- II/18/140 bekçi yâni. köye. davul çalardı kömüzün ğörcusu gece ğalkar. ğaldırıldı
- II/18/141 kölüyü. annem de bizim böre ocağda bişiri. iki tepsi böle şey tepsilerde
- II/18/142 bakır tepsilêde. bişiri amma böregleĝ nâr gibi böle ğızarı. ğörcüya
- II/18/143 yetişdiri. babam hemen ğötürü kâda sarar. kese kâdı veya ğazete kâdı nê
- II/18/144 bulursa. hemen ğörcüya veri bi parça sıcacıĝ. ğörcü_unu çala çala
- II/18/145 gider_öteki eve, ordan_alıñ_öle_öle ğötürü ğârnını doyuru, çolunu
- II/18/146 çocunu doyuru. yâni çok farklı çok ufâcık_ufâcık çocuğlar ğalğar
- II/18/147 hepimiz ğalkardıĝ. ö annemiñ başına toplasırdıĝ annem böre ğızardır
- II/18/148 'hepimis toplasılır yirdik. oruş dutardıĝ, 'satardıĝ bi de. hacı_ıncam
- II/18/149 dērdi ki siz derdi dutun dērdi orucunuzu ben_alıñım dērdi bize
- II/18/150 māsus_ışde. tutsunnaĝ de para vereyim ben derdi size derdi, siz dutun
- II/18/151 başa satın dērdi biz de dutar_ıña satardıĝ faráynen. öle_öle işde ay nē
- II/18/152 ēlenirdig_akşamleyin çoluĝ çocuĝ. genşlē ēlenir_'ayrı bi şey safura ğadâ
- II/18/153 oynardıĝ. onnâ yaza deng_ĝelişse ğadinnâ türkü çalar, bulğur çeker hem

II/18/154 sâfura ğadâ. yemek yaparlar bārâber. yîrler_çerler sâhur yaparlar, sahura
 II/18/155 ğadâ uyūmazlâ yêrim undan sōna yatarlâdı biraz uyurlâdı tekrar ğalgıp
 II/18/156 gene bahçē, tarla, toğat hesâbı. yâni çok şēdi şennikdi öñceden şennik
 II/18/157 vârdı. yâni ĩsannâ yaşamaz mı öle ĩsan çok yaşamaz mı? gülüş, çırış
 II/18/158 devamlı. bi_çiş yaparla türkü ça_ıra ça_ıra. maķarna ğıyârlē türkü ça_ıra
 II/18/159 ça_ıra. yūķa yaparlâ, bulĝur çekerle. 'toplaşırar ğadinnâ. gece yarısına
 II/18/160 ğadâ türkü ça_ıra ça_ıra yas_ı.. yas_ēderlēdi, döner_ālarlâdı, döner
 II/18/161 gülerlēdi. ölü_öle ĩsanna yaşamaz mı u_ zaman gülüş, çırış şindik millet
 II/18/162 dērt, sitres, sinir uluķ ğadâ şēlerde bi sinir va. elleyiveseñ seni dövciik
 II/18/163 nerdēse. öle sinir va. esgikî şēler yoķ. esgiden çoĝ_ğüzēldi her şeyle
 II/18/164 benim bildim ğadarıyla daħā annemgil dâ iyi bilir de. u dūnner_olur, bi
 II/18/165 dūnnē_olurdu. görceñ şindiki dūnne tiriviri bi şey yoķ. tirilillim esnēye..
 II/18/166 dinnēceñ geliyo ğafan_ārıp geliyo. bi dūne gidiyom ben ğafam_ārıp
 II/18/167 geliyom. esgiden bunnar oyun çıkartdırlâdı görceñ. babamgil kimisi
 II/18/168 ğadın_olur, kimisi érgek_olur meydan_ocâ yaķarlâdı ğocaman. /.../
 II/18/169 oynarlar_atlarlar. oyun yaparlar, oyun çıĝatdırla. ğaşlâni, gözlēni boyar.
 II/18/170 bıyık mıyık yaparla. ğadınları ğaçırırılâ maçırırılâ öle güzel_oyunna
 II/18/171 çıĝatdırlâdı dūnnerde. şindi nerdē yoķ esgi günner yoķ. yâni esgiden
 II/18/172 yaşantı varmışdı yaşantı. vârdı yâni benim bildim ğadarıyla çok güzēldi
 II/18/173 çok. bizim çocuķlūmuz bile çok güzel geşdi.

II/18/175 **SGA: Şimdi her şey kolay ama tadı yok değil mi? HK: Tadı yok, Tadı**
 II/18/176 **yoķ. hiş bi şelēñ tadı yoķ gübre, ĩlaç. şu ilaçlar var ya. 'hepsini bozdu.**
 II/18/177 **esgiden_ilaç yoĝdu. dō_aldı hepsi. gübre bile yoĝdu çok nâdir. dē**
 II/18/178 **ekin_ekerke bi ekerlēse şē gübreler vâdı. hayvan gübreleri vardı, hayvan**
 II/18/179 **gübre_ekerlēdi tarlalara. daşırlâdı ğamyon ğamyon. çekerlē bi şeyle**
 II/18/180 **ĝamyon yoĝ da motor_arabalānan veya ğendi arabalānan.**
 II/18/181 **beygir_arabaları vâdı esgiden. beygir_arabalānan çekilirdi_öle. şeyi**
 II/18/182 **yoķ. herkes tarlasını gübürler, ēker, ğaldırı. dō_ol yâni hēr şey do_ol. u**
 II/18/183 **zaman hasdalıĝ_olur mü? şindi başlayıveriyola dâ ekerkek gübreden dut,**
 II/18/184 **ĩlaşdı, hōrmon yapıyolar bilmem_ñe böyütmek_çin büs_sürü bi şeyler.**
 II/18/185 **SGA: ... HK: ķur.. ķurt_ılacı, bilmem ne ilacı, ekin_ılacı, böceg_ılacı.**

II/18/186 tarlalā geceleri ilaḥ ḳoḳuyo ſimdi ilaḥ. unnar, yēdīmiz_ekmeklē ilaḥ
 II/18/187 ḳoḳuyo. yañ ġene ĩ yaşıyo yāni vatandaş. **SGA: Tohumu da ilaḥlayıp**
 II/18/188 **gömüyorlar.** **HK:** to_umu da ilaşıyola. esgiden_öle ilaḥ milaḥ yoğdu
 II/18/189 göz daşınna. göz daşı dērdik biz, yeşil ſöle ſe ġók gibi olur māvi gibi.
 II/18/190 onu eridirlēdi. unnan ilaşlarlādı bürda yeterlēđi. do_al. ſimdi yoḳ.
 II/18/191 çolūmuz çocūmuz yazık ſindi hep_ılaşlı, her şeyler_ılaşlı. biz ſu
 II/18/192 dō_al meselā ſu ġazlādan ġışın bi Tāne kestīmiz_ zaman mis gibi
 II/18/193 tertemis. ġörseñ et yani. satın_alıyoz bız tavuḳ_alıyoz yiyoz meselā
 II/18/194 mantar gibi. hiş dadı yoḳ, tuzu yoḳ.

II/18/196 **SGA: Ben çok duydum kaz eti güzel diye ama kışın oluyormuş herhalde,**
 II/18/197 **yeniliyormuş.** **HK:** kışın kesiliyo, evet. **SGA: Hiç yemedim de herkes**
 II/18/198 **söylediler. Kaz şöyle güzel olur diye.** **HK:** çoğ güzel_olur. güzel_olur.
 II/18/199 hele bizimkinnē bizim batağ da ġoḳmuyo deyamlı bu sāde ahıra girerlē
 II/18/200 ſuraya çeşmenin_ı_ırına. batağ da yoḳ. çoğ güzeller_, mis gibi etler.
 II/18/201 devamlı bunnā çimen yir hayvan gibi. yayılırlā. arpa, būday_atarıs_ışde.
 II/18/202 yāni kendi yetiştiridīmiz bi şeyē daḥā güzel_oluyo. biz meselā ſurdan
 II/18/203 tāne horos kesiyos, bişiriyoz. mis gibi ġoḳuyū tencerede. ötekinleri
 II/18/204 bişiriyoz pis pis ḳoḳuyo. ġörceñ ĩsan tıḳsiniyo. **SGA: Yiyemiyoruz artık**
 II/18/205 **zaten. Ben hiç almıyorum.** **HK:** yimē tisiniyō. yāni tabaḳlādan,
 II/18/206 tencerelēden iki ġün çıkmeyo ġoḳusu. makinelē va ſindi atıyoz makinelē
 II/18/207 ġoyuyoz_amma gene de. öle. **SGA: Teşekkür ederiz size, aḡzımıza**
 II/18/208 **saḡlık. Çok güzel anlattınız her şeyi.**

TEPEBAŞI – Yukarısöğütünü

Kaynak : Elif Özer, 93, okumamış
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme Yeri: Bahçe
Kayıt Türü : Video
Konu : Tanışma, aile hayatı, yemek, köy hayatı

II/19/01 **SGA: İsminiz ne? EÖ: elif. SGA: Elif, soyadınız? EÖ: özer. SGA:**
 II/19/02 **Doksan? EÖ: doksan_üç. SGA: Doksan üç yaşındasınız. Okula**
 II/19/03 **gönderdiler mi sizi? EÖ: hayır. SGA: Peki, okuma yazma var mı, yok**
 II/19/04 **mu? EÖ: yok yāyır.. SGA: O da yok. Hele bir anlat sen neler çektin. EÖ:**
 II/19/05 **'başdan hañini annatsam yavrum çoğ zor. başdan ha şöle annatmiyen.**
 II/19/06 **SGA: Baştan anlat. Vallahi anlat, biz dinlemeye geldik. EÖ: çoğ, çekdım**
 II/19/07 **çile benim çoğ zor. başını annatmeyem_öñder. SGA: Anlat anlat.**

II/19/09 **EÖ: otuz doğuz yaşında, gırık de_ıldım dul ğaldım. üş dene çocuğnan**
 II/19/10 **ğaldım. béyim_öldü, unnarı büyütçen, beslēcen, evercen ne badana**
 II/19/11 **ğodum nē mağarna ğodum. nē oğula hademe ğodum. 'çalışmadık ne fırını**
 II/19/12 **ğodum ne köve son nāyátı köve aşçılı_a ğatdım. aşçılığ yaptım son**
 II/19/13 **nāyát üş_dört sene çepin yolma çepin yolma fırın yağdım. bi de fırınarı**
 II/19/14 **yağdık. köve dūnnere yemek yapardım, yüz_elli kilo piriş pişiriydim. iki**
 II/19/15 **ğazan çörba. iki ğazan fasılye. yüz_elli kilo da pirinç, unu pişiriydim.**
 II/19/16 **e_üş dene çocuğ_ğaldı. üş dane çocū_unnarı böyütçen dēyelegden**
 II/19/17 **ğoláy mı? kimini asgere yolladım, kimini öte dünyaya yolladım, kimini**
 II/19/18 **'gelin yaptım işde köşeciknán ğaldım. yeter_annatmeyin. vallā şurama**
 II/19/19 **bi şey geliyo. çoğ Sor. SGA: Tamam biz seni üzecek şeylerden söz**
 II/19/20 **etmeyelim. EÖ: çoğ zor ... vallah, andı mı şuram bi şey dıkanıyo. X: ama**
 II/19/21 **buña şükür hacı hala yāni sen şindi. EÖ: şükür şükür. X: hepsini**
 II/19/22 **evermişin, başgöz_etdin ve bir dönüm yer satmadı mesela. EÖ: çoğ**
 II/19/23 **şükür, elhamdülillāh çoğ şükür. allaha biñ kere şükür. 'kendim de**
 II/19/24 **vucútüm sa_ätdeyin. allaha biñ kere şükür_arı sızılar yerim de yók. bi**
 II/19/25 **ölüm, bi ğızım va. ğızım gelin. ölümüñ yanindeyin. iki ölüm_mefāt_ıtdi.**

II/19/26 **SGA: Allah rahmet eylesin. EÖ:** bi ölümüñ yanında ğalıyom hinçik,
 II/19/27 yatamam emeklilim yok. 'çalışdım 'çalışdım ğoca köve de bi emekli
 II/19/28 yapmadıla, neye yapmadılā_önđer beni. **SGA: Yaşlılık aylığı almıyor**
 II/19/29 **musunuz? EÖ:** hayır. **SGA: Niye? EÖ:** yok yaşlılım da yok.
 II/19/30 ě_ölüm_aldırmıyo anne kaç tane yetimiñ haqqı va. büyüğ_ölüm.
 II/19/31 bi_ölüm va zāti, iki torunum va. aldırmıyo, anne nāpçañ bağ daha
 II/19/32 nē_itiyacın va, ben varın. ben bağıyon, geliniñ bağıyo. alma diyo,
 II/19/33 aldırmadı. e ... ben de almeyon. hic_olmassa emeklīm bāli olāydı. **X:**
 II/19/34 hacı hala isder_unu yaptıırım ben. **EÖ:** ay_yavrum çekişir halil_ibrām.
 II/19/35 **X:** ben ğonuşurum_onunna yay. **EÖ:** ay_yavrum çekişir. doğsan_üç
 II/19/36 yaşıma girdim. hiç bi_şeyiñ sağıbı olamağ 'camdan bağıp geşme gibi
 II/19/37 oldum. hiş bi şeyiñ sağıbı olamadım. allā çok şükür bi de hacıya yolladı.
 II/19/38 çok şükür. **SGA: Amca nasıl öldü genç yaşta? EÖ:** ĩ_cenāb_ı
 II/19/39 allahdan_işde yavrum. vādesi geldi, herhalda ğalibā. üş dene bebēknen
 II/19/40 ğāldım. ölümüñ hinci bu, ölümüñ yanındaki doğuz_on yaşında ğāldı.
 II/19/41 ğızım şerde gelin çay iki_buçuk yaşında ğālđi tōbe. iki buçuk yaşını
 II/19/42 yētişdi. öteki ölüm da 'hasdalandı. amaliyat yapırdım. açık_amaliyat
 II/19/43 anğarada. u da mefāt_ıtdi. öteki büyüğ_ölüm da evlendi, gelin_ıldu
 II/19/44 gitdi. kes ... çoğ zor.

II/19/46 **SGA: Teyze sen anlaşıldı ki güzel yemek yapıyorsun bize bir yemek tarif**
 II/19/47 **et. Biz bu şehir hatunları hiç doğru dürüst yemek bilemiyoruz. Sen söyle**
 II/19/48 **bize senin dediğın gibi yapalım. EÖ:** ay_yavrum bilirle. ay_yavrum
 II/19/49 bilirle yavrum niye bile.. **SGA: Sen söyle biz senin nasıl yapıyorsan öyle**
 II/19/50 **yapacağız. EÖ:** 'pilav mı deyon. **SGA: Nasıl, ne bize hani el içine çıkacak**
 II/19/51 **yemek yap. EÖ:** fasülle yapārdım, patatis yapārdım. fasülleyi
 II/19/52 yıkārdım_önđen. güzelce börtürüyidim, haşlardım. salçasını,
 II/19/53 kimyonuñu, baharlarını ğuyar, yālardım. pişen börtenden sōna. et varsa et
 II/19/54 ğuyardım_et yoksa öyle yapārdım. patātis de temsil bezelye ğuyārdım.
 II/19/55 ya_ını, sovanı ğavuru. unū da dōrar bezelyesini diyem varsa
 II/19/56 ğuyardım_et yoksa de mi önđer? **X:** evet hacı_ana. **EÖ:** ğuymāzdım. **X:**
 II/19/57 çoğ da güzel yapardı. **EÖ:** pilavları da pilavları 'ayıtlardım pirinci. pirinci

- II/19/58 şe.. pilavıñ şesini nohudunu öñden pişiriyidim. güzelce yıkar, bişiri_unu
- II/19/59 bi gün_eveli hazırladım. pa.. piriş yüz_elli kilo anca öleni yetiştirsem.
- II/19/60 sabā namazları gidērdik. yanıma bi_ısan_alırdım. sabā namazları
- II/19/61 giderdig_urdā yaqardım ğazannarı. ya_ını ğuyardım_ilk sana yā
- II/19/62 ğuyardım. pirişlēri ğaynağ suyunan haşlardım, bir_avuş
- II/19/63 duz_ıatardım_ıçine. ğaynağ su gider ğabarıydı_ıu ğab.. ondan sōna güzel
- II/19/64 elimnen bōle yapa yapa yıkardım. ele yapdım_ımı ğırılırdı ... bōle yapa
- II/19/65 yapa yıkardım kevgirne. ya_ını ğuyardım, ilk sana yā ğuyardım ğazana.
- II/19/66 bi bardağ temsil erik yādan mı ğuycañ, sıvı yā mı ğuycañ 'hangısını
- II/19/67 ğuyarsan varsa. ölçüynen_unu da ğuyardım. su ğaynadı mı 'kevgirnen
- II/19/68 salardım, suyunu da ğuyardım. baqđım ... bi_ıu yana ğarışdırım, bi_ıu
- II/19/69 yana ğarışdırırdım pilinci. tepsiyen nohuduñu dökerim ... bunu indiri.
- II/19/70 üsdünü de örterin, ğorun ğıyıya. birini daha ğorun. doğuz_ıon ğazan
- II/19/71 pilav_ıoluyo. undan sōna onnā pişdi_ıindi mi alırım kepçeyi ğāli bi
- II/19/72 yandan bi yan evse evse evse evse evserin tekrar gine örterim_ıunu.
- II/19/73 undan sōna çorbama geçerin. çorbamı da pirinci vurun ğazana, né
- II/19/74 ğadan_ıolcāsa. pirinci ğorun. yo_ıurtnan da unu. ellerimi güzelce
- II/19/75 sabınnarın. unu ğa.. çırpa çırpa çırpa çırpa yo_ıurtnan_ıunu hal yaparın.
- II/19/76 undan sōna 'kepçeyi alırım ğāli biri ğarışdırı temsil_ıöteküne derim sen
- II/19/77 ğarışdır, ben ğuyám. u a_ıır_a_ıır_a_ıır_a_ıır ğarışdırı ben_ıunu
- II/19/78 ğuyarın. çorbayı da pişiris, atarız nānesini unu da indiri tamam yemeye
- II/19/79 geldi di mi? **SGA: He. EÖ:** yeme_ııñ de patatesini soyarıs. soyanını
- II/19/80 soyarım. ğurum_ıocā tencere.. ğazanını ğazannan pişiyō tabi. anca yetçek
- II/19/81 ğazanna. unu da güzelce sovanını savarız, ğuyar. başğa bi şe ğuymáyız.
- II/19/82 et varsa ğuyarız_ıet yoksa ğuymáyıs. bezelle ğuyarsañız ğuyar,
- II/19/83 ğuymassañız ğuymáyız. tamam de_ıöle ... **SGA: Düğün yemeyi oldu.**
- II/19/84 **EÖ:** dün yemeyi öldü. cāmiden çıkmadan öñden ayakçılıarı doyurus.
- II/19/85 gençler bi gelir, cāmiye gitmes_ıunnarı bi doyuruz. cāmiye çıkannarı ayrı
- II/19/86 bi ğazan ğurun çorbalāna, pilavlāna. artan_ıolmıycağ. undan sona
- II/19/87 cāmiden gelenlere doyuruş, 'ğadınnara da doyurus ĩ_ıgelin_ıalmā
- II/19/88 giderleğ. gelini de alırlā, gelirlē tamām. işde aqşama bi dā yemek yaparıs.
- II/19/89 aqşama bi dā yemeg_ıolur. āşama da cāmicilere gözalcene yemek

- II/19/90 yaparis. aya_ına gelin ğurban keseris. ũ ğurban_etini bişiris cāmiden
- II/19/91 çıkannara tabi dāmat tekbirnen_oluyo ya eveli ũleydi hinci ōle de_ıl.
- II/19/92 unnarı da cāmiden gelenneri doyurus tamam bitdi dūn. **SGA: Bir günde**
- II/19/93 **iki kere mi yemek pişiriyorsunuz? EÖ:** iki sefer nē ta cumartesinden
- II/19/94 başlaris. cumartesinden başlaris. dūncülēmiz gelecek. yimek yıcek
- II/19/95 misāfirilen. tabi sen dūn yapıyoñ mu_akkağ misāfiriñ gelecek. diğ mi uña
- II/19/96 yemek yapçañ_akşama. e_akşama gene çorbasını yapāriz, patātis yimē
- II/19/97 mi yapçaz ğāli yaz günüyse bōle badılcan, fasılye mi yapçaz. ne varsa
- II/19/98 ğışsa patātis, fasılye yaparız. yassa fasılye yaparis, yaş fasılye, badılcan
- II/19/99 yeme_ı yaparis. gine çorbamız_olur. **SGA: Patlıcanı nasıl**
- II/19/100 **yapıyordunuz? EÖ:** unū da gene ya_ını sovanı ğa.. şē dōrarız patlıcanı.
- II/19/101 duzlu suya ğuyaris. u açığ bekledi mi tomatisini, salçasını, biberini ğuyar
- II/19/102 u.. varsa etimiz ğuyarız yoksa sādēsine. suyunu çok ğuymeyiz susus. açığ
- II/19/103 az yaparis_şususcana. sulu da yapmiyiz de ōle yemek yaparız yağum.
- II/19/104 **SGA: İyiymiş. Peki şey, eskiden ekmek yapıyor muydunuz? EÖ:** ya
- II/19/105 ō_oy. ay_ı ekmekleri fırınları sōrma. **SGA: Bir anlat. Sordum. EÖ:**
- II/19/106 hamırı yumurus. bi_ğün_eveli mayāyi tutaris. eveli fırın varđı hinci fırın
- II/19/107 yok tandırlā vardı u zaman. tandırlā. bi_ğün_eveli mayamızı dutaris.
- II/19/108 ertesi gün dē suya ğorus. hamırı gözēlce yumurus. tabı özleşdire
- II/19/109 özleşdire yumurus hamırı. örteriz_üstünü gelecek_ün, gelir tabi ğoğmā
- II/19/110 başladı, gelmē başladı. samanımızı daşırıs. fırını yağaris. birimiz yağar,
- II/19/111 birimiz bırakır. birimiz yağar, birimiz teknēden çıkarı överis. ... topağ
- II/19/112 topağ ğorus. birimiz yağar, birimiz hamır dōkeğ. yandı mı bırakÇağ
- II/19/113 birimiz bükcek ekme_ı unu da ğaparis, unu ğorus. **X:** şindi nerde ōle
- II/19/114 ekmekle va yā. **EÖ:** hinci nerde vallā. özleyolar köv_ekme_ını. **SGA:**
- II/19/115 **Tabi canım. Bulamıyoruz, hiçbir şey benzemiyor. EÖ:** ay_ı yok.
- II/19/116 bazar_ekme_ı gelecek diye_eveli pazar_ekmekleri ğapışırđık yağum. bi
- II/19/117 bazara ğiğsele amanın bö_ün bi bazar_ekme_ı getirūñ_nōlursuñuz.
- II/19/118 ğēldi mı her birimiz bi yandan_ı simitleri. şinci ne_arasın. usandığ be.
- II/19/119 **SGA: Şimdi de işte burada hiç artık yok değil mi ekmek yapan? EÖ:** hı_ıç
- II/19/120 yapan yok yağum. hep şēleri. **X:** hocam yo_urdu satın_alıyoz,
- II/19/121 yumurtayı satın_alıyoz. **EÖ:** hep satın. hep satın yāğum burda hinci ğāli.

II/19/122 **SGA: Hiçbir şeye de benzemiyor.** EÖ: yo yo yo yo yo hepci satın gâli
 II/19/123 esnaf_ oldu millet. gine yapannâ yapıyo ya. evémizde fırın_ olsa dēyoz
 II/19/124 ğorman anne kı ne_ olur toplanam mı da ğonşular diyo bi dö.. bide
 II/19/125 'çekem diyo. bi de_ ekmek yapam, toplanmıyolar kı. ben yapçam da diyö
 II/19/126 âlem mi işcek? top'lansa olcağ özlēyoz şaten patâtesli bideleri, so_ annı
 II/19/127 bideleri. yap ğuleş ğuleş, yi. emme hinci unnâ yok yavrum yok. **SGA: O**
 II/19/128 **pideleri nasıl yapıyordunuz?** EÖ: pideleri böle böle hamır tabi
 II/19/129 ekmekten_ evel dökeriz_ unnarı. içinde temsil soyannı mı yapçaz,
 II/19/130 patâtisli mi yapçaz, ğıymalı mı yapçaz. patâtisi ğaynadırıs, rēndeleris.
 II/19/131 sovan da ince ince dōrar, yāda ğavuruz. unu da içine ğuyarız patâtisī
 II/19/132 ğavuruz hadi ğırmızı biberini, nānesini ğuyar götürü.. tābi tandıra.
 II/19/133 götürüz_ urada işde. **SGA: Mis gibi tandır kokacak.** EÖ: şöle şöle açarız
 II/19/134 bideleri. bi yanna böle patâtis ğor bunu böle ğaparıs. uzadı böle böle bide
 II/19/135 olur. kürekneğ birimiz bırakır, birimiz veri, alır. emme hinci hani_ nırde?
 II/19/136 hinci küçük cāhillē bilmēyo bile. **SGA: Yok.** EÖ: bilmeyü. o ğıymalı
 II/19/137 bideler. hinci evde yapıyoğ candığları temsil candığ deyo lā hinci. kıymalı
 II/19/138 özlüyoz bideleri de evde yapıyos. yok hinci patâtisli temsil. pēnirliği.
 II/19/139 bi_ yok. ah yavrum yok. ay şeye mi aldınız yōsa? **SGA: He he.** EÖ: ē?
 II/19/140 **SGA: Aldık aldık.** EÖ: niye? **SGA: Kaydettik teyze sonra biz nasıl**
 II/19/141 **hatırlayacağız bunları. Televizyon falan yok.** EÖ: ūle mi zere aman
 II/19/142 diyen. **SGA: Biz sonra nasıl hatırlayacağız bunları. Yok televizyon değil**
 II/19/143 **üniversiteden geliyoruz biz.** EÖ: ha tamam. **SGA: Tamam mı?** EÖ: aman
 II/19/144 beni ōle televizōn fīlan yapmayıñ. öñder bağ saña tıpsırım. aman ne
 II/19/145 öñder_ işde böle çilemiz böleydi yavrum. ū harman günneri harmancılā
 II/19/146 dövenneri sürcek, ekinneri bişçeklē de biz de geceleyīn tamsil yemekleri
 II/19/147 yapçaz da ta ha.. harmana götçez. eveli çok çilelīdi. şinci çok yorulmeyó.
 II/19/148 sabā namazı ğalkardık. ğağ dērlēdi ğayınnamız, ğaynatamıs. ōlen_ oldu,
 II/19/149 sabā namazı ōlen_ olur mu? ğağ ğızım dērlerđi şinci on, on bir oluyo da
 II/19/150 ōle ğalkıyo lāğ. dōru sōle.. dē mi? **SGA: Doğru.** EÖ: çok ... eveli çile
 II/19/151 çoğdu yavrum. eveli çile çoğdu. ineklerī sa_ ardık sardığ sardığ çiftçiye
 II/19/152 vēcēseñ vēcēñ, vēmēcesēñ yo_ urtları çal, bi torba asardık. amaleten dē
 II/19/153 dikērdik. āzına bi ğasnağ yapardık. yūrtları çalardık böle ğaplāda, demir

- II/19/154 ğaplāda. sabāleyin ğāli torbaya ğoyu.. ğāli epey_ oldu mu undan sōna
- II/19/155 'tarna ğarcas. hinci ōle vā mı? tereya_ı yapardık. yo_ urdu yumura
- II/19/156 yumura yumura yumura çırpıveri çırpı çırpı çırpı yā düşer bōle üsdüne,
- II/19/157 tereya_ı. unu da su ğor.. su ğorsun buriya düzlarsın ... mis gibi yi.
- II/19/158 ğarinnara depērdik. ğuzulāñ ğarınlānı alırdık, yıkdık, pağlardık
- II/19/159 ğuzulara deper, ğuzulāñ ğarınlāna deperdik. ğışın da ğāli hinci ōle yālāñ
- II/19/160 dadı bile yoğ dē mi? **X:** yoğ yoğ hacım yoğ. **EÖ:** yoğ yağrum yoğ. **SGA:**
- II/19/161 **Nasıl yapıyordunuz, önce yoğurdu mayalıyordunuz. EÖ:** öñden yo_ urdu
- II/19/162 hinci mayalanmıyo mu, yo_ urt şinci mayalıyo yo_ urdu temsil. unū ılık
- II/19/163 yaparı bōle ... bişircez, süt bişirdik ğaba ğuyduk. u bekledi mi açığ
- II/19/164 elimizi yağmadan başğa çalcağ yaparız gene yo_ urduna. unu ezeris, unu
- II/19/165 ğuyarız_ āzını da ğaparız_ ōrteriz_ üstünü u yo_ urt_ dutar. u dutdu mū
- II/19/166 onu ğaldırı ğörüz_ ertesı ğün torbıya ğuyarı. torbamız dōldu mu, çıkarız
- II/19/167 tōrbadan yumura yumura bi çarşaf pōça yayarı, urıya ğorus. ğāli
- II/19/168 āşamleyin de çalkıcaz_ onu. yumura yumura yumura yumura yumura yā
- II/19/169 düşürces. unuñ_ āyranını tekrar gene torbıya ğuyardık. **SGA: Yağmı**
- II/19/170 **aldıktan sonra. EÖ:** ya_ ını aldığdan sōna. u ğāli ğasğatı ōldu mu,
- II/19/171 tarnamızı ğara.. göcemizi ğabārdırdıđ ya bişircez ya ğabartçaz. unnan ba..
- II/19/172 bóyle iki kilō, bi kilō de_ il ki. kilīnen tenekelēnen ōlçerdik. hinci ōle ne
- II/19/173 arasın tārna. iki kilo alıyoñ, üç kilo alıyoñ göceyni. ōle ğarıyoñ, hinci ōle
- II/19/174 yoğ yağrum. çoğ_ eyi hinci rahatlık. é çoğ rahat. ah_ evelkiler gibi
- II/19/175 eme_ eveli ... gelmes ... hāni dert de vādı berékāt da vārdı. her
- II/19/176 şey_ eyıdı. ne_ arasın şincik hep kilōya bağıyos yağrum. **SGA: Doğru.**
- II/19/177 **EÖ:** hep kilō hinÇi. eveli tenekiyne unnā ünürdü, harmandan ğaldırladı
- II/19/178 budáyları. yukārda ... derlārıdı dē_ irmene gidellēdi de mi öñder? **X:**
- II/19/179 evet_ ōle. **EÖ:** de_ irmene gideli unnā geldi mĩ ya hambara ğuycañ
- II/19/180 ya çuvallara dayáyaçañ. unu ğāli ekmek yapçes_ işde elıye elıye eleklēnen
- II/19/181 éler. hamırları yumurcas fırınnā da ekmek yapardık. hinci nē_ arasın. çoğ
- II/19/182 rāt hinci rātlik yağrum. emme her şey de bōldu, her şey tenekiynen gine
- II/19/183 ğinci allā çoğ şükür gine bol. parañ varsa gene her şey çoğ. her şey gene
- II/19/184 alınıyo emme tenekeyney bal_ olurdu, tenekeynen datlıñ_ olurdu. **SGA:**
- II/19/185 **Valla. Şimdi yarım kilo. EÖ:** hinci dōru söylemeğı kilō kilō alıyoñ bōle

- II/19/186 oluyo, alıyoñ. **SGA: Yarım kilo, yarım kilo. Ne kilosu. EÖ:** alınıyo emme
- II/19/187 dōru sōlemeli şinci gine eveli tenēke olurdu. içinde bi göca ensıran.
- II/19/188 ya_arıñ_olcağ, arıñ_arğasından bal_alcañ. unu da tenēkelere basdırı
- II/19/189 benim ğaynata rahmátli çoğ arısı vardı āşamleyin de üstümüze şeyi
- II/19/190 gererdik_elekleri, ellēmizde_eldiven burlara ğada, göca bi demir, ucu
- II/19/191 bōle kesik bi_u yana bi_u yana hemen ... oña da ğālburcu dērdik bōle
- II/19/192 bōle. al tenikiye basdır. içinde göca bi ensıran ğāşık al_al ye. hinci hani
- II/19/193 ekmekleri oyallādı içine doldurulādı_ñ ballardan. hinci alıyoñ bi güçük
- II/19/194 ğaFanosdan dī mi? bi güçük ğavanos hinci, yā. **SGA: Tabi canım. EÖ:** bi
- II/19/195 güçük ğavanos. **SGA: Bir de sağlık yok. EÖ:** bi de sālık yo.. hincikilē
- II/19/196 allah māfaza bizden hasda be. allaha çok şükür doğsan_iki, doğsan_üç
- II/19/197 yaşındeyin. ārı_sızlar yerim_olmuyo, tabi 'kendimi ğorusam bi
- II/19/198 şe_olmēyo. ğorumaz dā so_uğa, ıscā çıkarsam_u zaman_oluyo. ē
- II/19/199 hinÇikile ay başım, ay ğolum, ay dizim òle. **SGA: Ama eskiden herkes**
- II/19/200 **kaşık kaşık tereyağı yiyormuş herkes ama sizin yaptığımız şimdi herkes**
- II/19/201 **korkuyor, bir şey yiyemiyor. EÖ:** ğorğuyo yiyemeyo. sāti doğanıyo
- II/19/202 yiyemeyoñus kı. hepcē doğanıyo. pilav doğanır, piriş doğanır, yımırta
- II/19/203 doğanır_ı né yicēñiz? fazla yiseñ şişkinlik yapıyo deyo, ne
- II/19/204 bileyin_eveli.. çok güzelđi. **SGA: Eskiden hiç şişirmiyordu. EÖ:** yō eveli
- II/19/205 hiş bi şey yoğdu hep. hem de bōle çorbáyı bişirdig mi hani tarhan_aşı
- II/19/206 ğāli unu dōkdük, pişirdik mi göca bi sāna dōkerdig_egmegleri
- II/19/207 gevredirdig. unnarı içine dōrardık bi tabā tereya_ı üsdüne dök. amanın
- II/19/208 toplu.. bi_älti kişi mi olcaz, yedi kişi mi olcaz amanın çalardığ ğaşşı.
- II/19/210 **X:** esgiden hocam òle hergeşē servis_olmazdı, ortāya kıonurdu. **EÖ:**
- II/19/211 servis yōğdu. ortada bi tabağdan yirdik. hinci_òle sērvıs bi kepçe ğuy,
- II/19/212 acıcığ_ğuy, çok de_ıl. e_òle yāyrum_òle dōru sōlemeli. hinci ey ay ben
- II/19/213 yiyemiyom_ās ğuy, biyenmiyom şunu ğuy. evelī ğoycāđñ temsil ne
- II/19/214 olursa ossun. yālı yapsañ dolardı bōle. u gözlemelē, mantılā, ğuru
- II/19/215 mantılā, suļu mantılā bōle siniyinen 'çalağasığ bōle ğordug_orta yere de.
- II/19/216 şinci òle de_ıl. hinci hep_antikē òldu, ala.. alafiranga òldu. çocum ne
- II/19/217 ğülüyoñ hep dōru yenēcek_alafirangı. bazı ... halil_ıbrām yir. anne

II/19/218 ne_olursunuz d r, ortalı gu_ un da şunu, çö.. ne_olursa olsun işallah
 II/19/219 bi de gelen_olsun da misâfiri çok severin. niyetli misin? **SGA:**
 II/19/220 **Niyetliyiz biz. EÖ:** allah ğabul_itsin, allah yenisini gösdersin. **SGA:**
 II/19/221 **Amin. EÖ:** ũ şuna bi çalağaşıklık_öle yeyem dir. 'servis yapmān dir, ... der
 II/19/222 ki tabi benim gelin yok der ayrı tabaklara ğuyam. öle 'yapmān şunu da
 II/19/223 hepimiz birden ziyem. eveli öleydi öle aranıyo. e_hinci küçük küçük
 II/19/224 tabakla ayrı ayrı. **SGA: Azıcık azıcık. EÖ:** acığ_acığ hemen. birer ğaşıklık
 II/19/225 birer ğaşı.. çok fazla ğuyama, ay am.. acıcık, aman_āz ğuy çok ğuyama, ě
 II/19/226 canım_isdemiyo işde onu topluluğda olsa dā iyi yiceğ. uña bağçağ_uña
 II/19/227 bağçağ sen de yiceğ. dē_ġl mi? **SGA: Hı hı. EÖ:** ē öle de_ġl taba_ına
 II/19/228 bağıyo.

II/19/230 **SGA: Nineciğim ağzına sağlık. EÖ:** size de sālık. **SGA: Biz böyle akşam**
 II/19/231 **iftara kadar kalırdık seninle sohbet etmeye ama bir köye daha gitmemiz**
 II/19/232 **lazım. EÖ:** niriye gitcēniz_önder? **X:** bilmiyom hangi köy? **SGA:**
 II/19/233 **Aşağısöğütünü. EÖ:** he aşşa_ı. urda zāti büyük kim va. **X:** vardır ya
 II/19/234 yaşlılardan. **EÖ:** çağır_o_ullarımdan ...

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Eskişehir’de derleme yapılan Yörük köylerinden alınan bilgiler, Eskişehir’e yerleşmiş konar göçer toplulukların Aydın ili ve bağlı ilçelerden geldiğini ya da geçmişte kışlak olarak bu bölgeyi kullandıklarını göstermektedir. Yapıcı da doktora tezinde Aydın çevresinde yaşayan bu topluluklardan ve ağızlarından bahsetmiştir (Yapıcı, 2013: 23-24). Çalışmamızın bu bölümünde Aydın ve yöresi ağızlarıyla EİYA’yı karşılaştırdık. Yapıcı’nın çalışmasındaki belirli sesbilgisi ve şekilbilgisi özelliklerine baktığımızda ağız özellikleri açısından önemli bir yakınlık dikkat çekmiştir.

Aydın ve Yöresi Ağızları	EİYA
İki hecesinde de düz geniş ünlü bulunan kelimelerin ikinci hecesindeki geniş ünlüler, bölge ağızlarında darlaşır. İki den fazla heceli kelimelerde üçüncü ve dördüncü hecedeki ünlü darlaşabilir.	+ fazlı < fazla (I/15/19) çapı < çapa (I/26/154) parı < para (I/02/105) depi << tepe (I/02/64) teneki < teneke (II/03/47) nerdi << nerede (I/04/64) kelli < kelle (II/10/30)
Bazı kelimelerde iç sesteki vurgusuz hece ünlülerin darlaştığı görülmektedir.	+ bağlıva (I/01/61) erkikle (I/09/91)
Birincil uzun ünlülerin izi olarak kabul edilebilecek örneklere rastlanmaktadır.	+ āz (II/19/225) ārkasına (I/29/348) bū (I/05/74)
Önlülük-artlılık uyumu yazı diline göre ileri durumdadır.	+ mezērīne << mezar+ (II/05/32) sağıbı << sahip+ (II/19/36) esgere << asker+ (II/02/52) duşman < düşman (I/03/32)
Düzlük-yuvarlaklık uyumu yazı diline göre ileri durumdadır.	+ çavışdı < çavuş+ (I/18/103) münübüs << minibüs (I/14/184)

/ç/, /k/, /p/, /s/, /t/ ünsüzlerinin tonlulaşması yazı diline göre ileri durumdadır.	+ cizērdik << çiz- (I/17/13) göylere < köy+ (II/01/53)
Kelime başında tonlulaşma olayının aksine key-, kölge, keri < geri, kerek < gerek kelimelerinin ilk sesindeki tonsuz ünsüzler düzenli olarak korunmuştur.	Seyrek. keyerdiñ (II/08/16) kölgeye (I/22/84)
Bölge ağızlarında ikinci teklik ve çokluk şahıs iyelik, iyelik kaynaklı ikinci teklik ve çokluk şahıs, ikinci çokluk şahıs, emir, ilgi eklerinde genizsi /n/ korunmuştur.	+ annadıñ (I/02/49) argadaşñ (I/21/160) bilmessiñiz (I/13/312) geçiñ (I/29/71)
Kendisini /ğ/ veya /g/ ünsüzüyle başlayan bir ek takip ettiğinde kapalı hecenin son sesi durumundaki /n/ ünsüzü genizsi /n/ ünsüzüne dönüşür.	-
Kapalı hecenin son sesi durumundaki /r/ ünsüzü kurallı olarak düşer.	+ dēken << derken (I/30/90) yīmi << yirmi (I/24/41) kānı << karnı (II/06/182) zōnan << zor+ (II/05/68)
Bölge ağızlarında bazı kelimelerin ön sesinde /h/ ünsüzü türemektedir.	+ hollada << orada (II/12/40) hambara < ambara (II/19/179) hōledig << öyleydik (I/20/127)
Bölge ağızlarında esasen Türkçede bulunmayan /f/, /h/, /v/ ünsüzlerinin ön seste nöbetleşe kullanıldığı görülmektedir.	Seyrek. vırın < fırın (I/07/08) vındıķ < fındık (I/09/68) huruna << fırın+ I/21/53
men, min- gibi kelimelerde ön seste /m/ ünsüzünün korunduğu örnekler bulunmaktadır.	Seyrek. men < ben (II/09/126)
Ünsüz benzeşmeleri yaygındır. Benzeşmeler /n/ ve /l/ ünsüzleri arasında kurallı ve düzenli olarak meydana gelir.	+ yannış < yanlış (I/09/105) şunnar < şunlar (I/15/82) ormannıķ < ormanlık (II/15/117) bin_nira < bin lira (I/03/180)
Ek fiilin görülen geçmiş zaman üçüncü teklik şahıs çekiminde ve hikâye birleşik çekiminin teklik ve çokluk üçüncü şahıslarında, son seste /n/	+ cizērdik << çiz- (I/17/13) göylere < köy+ (II/01/53)

ünsüzü türemesi bölge ağızlarındaki kurallı ve düzenli olaylardan biridir.	dāda bi yāmur gelirdin, bi afat yādın meselâ aynı isla_ġnnaġ_o üstümüzde ġururdu. (I/02/55) şey_ġitmē hiş küġürü neyin yapmazdın. (I/05/59) hē işde şēre gidiyoladı birine para alıvēcedin baba şeyden pangadan. (I/30/60)
Bölge ağızlarında, yönelme ve belirtme hâli eklerinde fiil isteminden kaynaklanan ikili kullanımlar görülmektedir.	+ araba+yı bi araba çocuġ bindirirdim. (I/20/114) e bi yol sorunu vārdı, yolu da allah dēyletimiz+i ġuvat visin. (I/02/12) ġapıyı bilemeyon, şura+yı giriyon bilemeyon ah bi gidiydim (I/02/30)
Bölge ağızlarında kendinden sonra bir ek veya kelime bulunmadığı durumlarda çokluk ekinin son sesindeki /r/ ünsüzü eriyerek düşer.	+ borazan+nā olurdu şōle (I/29/404) dā öñceden biz çocukgen samanlık tandır+lā vardı, onuġ_adı tandırdı. (II/07/43)
Bölge ağızlarında geniş zaman, öğrenilen geçmiş zaman, şimdiki zaman, gelecek zaman kiplerinin birinci teklik şahıs çekimlerinin çoġu {-I ⁴ n} şahıs ekiyle yapılır.	Geniş zaman çekiminde yaygındır. vêġ ġızım dedi, ben seņe alırın dedi. (I/03/71) sen hiç_üzülme demiş, ben_üde-r-in demiş. (I/03/184)
Bölge ağızlarında {-I} eki, isim fiil eki gibi kullanılmaktadır.	-
Bölge ağızlarında üçüncü teklik şahıs çekimindeki gelecek zaman eki, ünlü düşmesi sonucu {-cAk} şekline dönüşür, birinci ve ikinci şahıs çekiminde /k/ ünsüzü de düşürülerek {-cA} şeklinde kullanılır.	+ dā dīcem_amma yok_etdim. (I/01/40) gelcek mi gelmicek mī bilmem, adam_aldı ya bizim kōden çok yer_alan_oluyo kıızım. (II/17/73) unnarı büyütçen, beslēcen, evercen. (II/19/10)
Bölge ağızlarında gereklilik kipi çoġunlukla {-mA isim-fiil eki + iyelik eki + lazım} yapısıyla karşılanmaktadır.	+ ya_ü siz tārī bilmeñiz lāzım. (I/09/127) bi yaşına girmesi lāzım keçiler kızu da olur. (II/13/106) esas kıral dā ol.. olması lāzımmış. (I/14/32)

Bölge ağızlarında birkaç istisna dışında {-A} istek eki kullanılmaz.	EİYA'da birinci tekil kişide istek eki kullanılmaktadır. orda çalışıyū hindi göcasını da yanına al-a-yim dēyo, işdē o_gün sözlüleri vardı gene cumártesi günü. (I/07/56) hadı ben seni sev-e-yin gel. (I/18/127)
--	--

Çizelge 62: Aydın ve yöresi ağız özelliklerinin EİYA ile karşılaştırılması

Çalışmamızın sonucunda EİYA'nın karakteristik özellikleri şu şekilde belirlenmiştir:

1. EİYA, $-\{(I^4)yo(r)\}-$ ve $-\{(I^4)yI^4(r)\}-$ şimdiki zaman biçimbirimlerinin kullanım sıklıklarına bağlı olarak iki alt ağız bölgesine ayrılır. Birinci bölgede 30 köy, ikinci bölgede 19 köy bulunur. 1. Alt Ağız Bölgesinde; $-\{(I^4)yo(r)\}-$, $-\{(I^4)yoru\}-$, $-\{(I^4)yA\}-$, $-\{(I^4)yAru\}-$, $-\{(I^4)yI^4(r)\}-$ biçimbirimleri kullanılırken, 2. Alt Ağız Bölgesinde; $-\{(I^4)yI^4(r)\}-$, $-\{(I^4)yA\}-$, $-\{(I^4)yo(r)\}-$, $-\{(I^4)yoru\}-$ biçimbirimleri kullanılır.
2. EİYA'da ölçünlü ünlülerin yanında /ä/, /á/, /â/, /ã/, /í/, /ó/, /ò/, /õ/, /ú/ ölçün dışı ünlüleri de görülür. Bunlardan /á/ (512), /í/ (271), /ú/ (80) ve /ä/ (48) sık görülürken, /ó/ (27), /ò/ (26), /ã/ (3), /õ/ (1) ve /ä/ (1) daha seyrek görülür. Bu ünlüler dışında, EİYA'da kısmen ölçünlü sayılabilecek ancak yaygınlığı lehçe ve ağızlara göre değişkenlik gösteren /è/ ünlüsü (525) görülür.
3. EİYA'da ölçünlü ünsüzlerin yanında /Ç/, /F/, /ğ/, /h/, /K/, /k/, /k', /l', /P/, /S/, /T/, /v/, /' / ölçün dışı ünsüzleri de görülür. Bunlardan /h/ (147), /K/ (71), /l' / (218), /P/ (66) ve /S/ (80) sık görülürken, /Ç/ (56), /F/ (13), /ğ/ (4), /k' / (57), /k / (48), /T/ (61), /v/ (5) ve /' / (1) daha seyrek görülür. Bu ünsüzler dışında, EİYA'da kısmen ölçünlü sayılabilecek ancak yaygınlığı lehçe ve ağızlara göre değişkenlik gösteren /η/ ünsüzü (2270) görülür.
4. ÖTT'de bulunmayan birincil uzun ünlü örnekleri EİYA'da görülür. Bununla birlikte erime, büzülme, derilme, ünlü kaynaşması ve ünsüz düşmesi gibi ses olaylarına bağlı olarak ortaya çıkan ikincil uzun ünlüler yaygın şekilde bulunmaktadır.
5. EİYA'da /η/ sesi kök, taban ve eklerde büyük ölçüde korunmuştur. Ayrıca örneksime yoluyla iyelik kökenli 2. teklik kişi ve 2. çokluk kişi

- biçimbirimindeki /ŋ/ sesinin adıl kökenli 2. teklik ve 2. çokluk kişi biçimbirimine aktarıldığı örnekler görülür.
6. EİYA'da damak uyumu ilerleyici ve gerileyici benzeşme yoluyla ileri durumdadır. $\text{-}\{(\text{y})\text{AcAk}\}$ - gelecek zaman ve $\text{-}\{(\text{I}^4)\text{yA}\}$ - / $\text{-}\{\text{Ay}(\text{I}^4)\}$ - şimdiki zaman biçimbirimleri ile $\text{-}\{\text{A}\}$ - istek biçimbirimlerinin kimi örnekleri uyum dışı kalmaktadır. i- ana yardımcı eyleminin uyum dışı kaldığı az sayıda örnek EİYA'da görülmektedir.
 7. EİYA'da dudak uyumu ilerleyici benzeşme yoluyla kök ve tabanlarda ÖTT'ye göre ileri durumdadır. Gerileyici benzeşme yoluyla dudak uyumuna giren örnek sayısı kısıtlıdır.
 8. EİYA'da kök ve tabanlar ile kimi biçimbirimlerde ön, iç ve son seste daralma ileri durumdadır. Daraltıcı ünsüzler (/c/, /ç/, /n/, /s/, /ş/, /y/) komşuluğunda daralma başta olmak üzere vurgusuz orta hece ünlüsünün daralması ve kişiye bağlı daralma EİYA'da karşılaşılan daralmanın sebepleridir.
 9. Durum işlevi bildiren yönelme ve bulunma biçimbirimlerinde daralma ileri durumdadır.
 10. EİYA'da ünsüz uyumsuzluğu hem Türkçe hem de alıntı sözcüklerde ileri durumdadır. Uyumsuzluk hem kök ve tabanlarda hem de ekleşme sırasında görülmektedir. $\text{-}/\text{st}/\text{-}/\text{sd}/\text{-}$ ve $\text{-}/\text{tt}/\text{-}/\text{td}/\text{-}$ uyumsuzlukları sıklıkla görülür.
 11. EİYA'da ötümlüleşme/yarı ötümlüleşme kadar sık olmamakla birlikte ötümsüzleşme/yarı ötümsüzleşme örneklerine rastlanmaktadır. Ön seste ve iç seste /b/>/p, P/ değişimi ile özellikte son seste /z/>/s, S/ değişimi en yaygın olanlarıdır.
 12. EİYA'da /f/, /ğ/, /h/, /k/, /l/, /n/, /ŋ/, /r/, /v/, /y/ seslerinin kaybolması sonucu erime başta olmak üzere büzülme, derilme ve yutulma olayları sıklıkla görülmektedir.
 13. EİYA'da ilerleyici $\text{-}/\text{nl}/\text{-}/\text{nn}/\text{-}$, $\text{-}/\text{n+l}/\text{-}/\text{nn}/$ benzeşmeleri ile gerileyici $\text{-}/\text{z+s}/\text{-}/\text{ss}/\text{-}$ benzeşmesi ileri durumdadır.
 14. EİYA'da eklenme yoluyla $\text{-}/\text{ç}/\text{+}/\text{ş}/\text{+}$ süreklileşmesi yaygındır.
 15. EİYA'da gelecek zaman biçimbirimi $\text{-}\{(\text{y})\text{AcAk}\}$ -'la birlikte $\text{-}\{(\text{y})\text{I}^4\text{cI}^4\}$ biçimbirimi yaygın şekilde kullanılır.
 16. EİYA'da gereklilik biçimbirimi $\text{-}\{\text{mAlI}\}$ - 'ya sadece bir köyde rastlanmıştır.

Bunun yerine EİYA'da gereklilik ifade eden “mecbur, lazım” gibi sözcükler bulunmaktadır.

17. EİYA'da adıl kaynaklı 1. tekil kişi çekiminde $-\{I^4\}n\}$ biçimbirimi, $-\{I^4\}m\}$ biçimbirimine oranla daha yaygın şekilde kullanılmaktadır.
18. EİYA'da “i-” yardımcı eyleminin görülen geçmiş zaman 3. Kişi çekiminde $-\{DI^4(n)\}$ biçimbirimi kullanılmaktadır. EİYA metinlerinde $-\{DI^4(n)\}$ biçimbiriminin asıl eyleme geldiği örnek bulunmamaktadır.
19. EİYA'da “i-” yardımcı eyleminin öğrenilen geçmiş zaman 3. Teklik ve Çokluk Kişi çekiminde $-\{mI^4\}TI^4\}$ biçimbirimi kullanılmaktadır.
20. EİYA'da yürüyemedik (I/18/02), gözelidin (I/05/52), büyüklerinin (II/03/160), dübekde (II/04/44), eyi (II/09/15), şorda (I/03/37), yokarı (I/03/117) gibi sözcüklerin eskicil biçimlerinin bugünkü biçimleriyle birlikte kullanıldığı görülmektedir.

ESKİŞEHİR İLİ YÖRÜK AĞIZLARI ALT AĞIZ BÖLGELERİ

	I. ALT AĞIZ BÖLGESİ	II. ALT AĞIZ BÖLGESİ
1.	ALPU-Karacaören	ÇİFTELER-Sadiroğlu
2.	ALPU-Alapınar	İNÖNÜ-Dutluca
3.	ALPU-Arıkaya	MİHALLIÇÇIK-Karaçam
4.	ALPU-Belkese	ODUNPAZARI-Akçakaya
5.	GÜNYÜZÜ-Kayakent	ODUNPAZARI-Karamustafa
6.	HAN-Akdere	ODUNPAZARI-Kuyucak
7.	HAN-Hankaraağaç	ODUNPAZARI-Yörökkırka
8.	HAN-Peçene	SARICAKAYA-Beyyayla
9.	İNÖNÜ-Yukarıkuzfındık	SARICAKAYA-Güneyköy
10.	ODUNPAZARI-Ayvacık	SEYİTGAZİ-İkizoluk
11.	ODUNPAZARI-Eşenkara	SEYİTGAZİ-Yukarısöğüt
12.	ODUNPAZARI-Karacaşehir	SİVRİHİSAR-Dumluca
13.	ODUNPAZARI-Kayacık	TEPEBAŞI-Avlanmış
14.	ODUNPAZARI-Kıravdan	TEPEBAŞI-Bozdağ
15.	ODUNPAZARI-Musalar	TEPEBAŞI-Kozlubel
16.	ODUNPAZARI-Yörükkaracaören	TEPEBAŞI-Turgutlar
17.	SEYİTGAZİ-Beşsaray	TEPEBAŞI-Yarımcı
18.	SEYİTGAZİ-Çatören	TEPEBAŞI-Yörükakçayır
19.	SEYİTGAZİ-Gemiç	TEPEBAŞI-Yukarısöğütönü
20.	SEYİTGAZİ-Göcenoluk	
21.	SEYİTGAZİ-Gökbahçe	
22.	SEYİTGAZİ-Gökçegüney	
23.	SEYİTGAZİ-Göknebi	
24.	SEYİTGAZİ-Karaçalık	
25.	SEYİTGAZİ-Numanoluk	
26.	SEYİTGAZİ-Yarbasan	
27.	SİVRİHİSAR-Karacaören	
28.	TEPEBAŞI-Mollaoğlu	

29.	TEPEBAŞI-Yusuflar	
30.	TEPEBAŞI-Yukarıkartal	

Çizelge 63: Eskişehir İli Yörük Ağızları alt ağız bölgeleri

KAYNAKÇA

- Aba, Veli (2012). *Yörükler ve Saçıkıralı Aşireti*, Sezen Ofset Matbaacılık, Adana.
- Ada, Ebru (2012). “*Eskişehir İli Yer Adları*”, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Ağca, Ferruh (2010). *Budist Türk Çevresi Metinlerinde Olumsuzluk ve Yokluk Şekilleri*, Türk Kültürü Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Aksoy, Erdal (2001). “*Yörük ve Türkmenlerin Sosyo-Kültürel Yapısı (Kırıkkale Karakeçili Aşireti Örneği*”, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Albek, Suzan (1991). *Dorylaion’dan Eskişehir’e*, Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları, Eskişehir.
- Altun, Hilal Oytun (2009). “*Türkçede Soru*”, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Altun, Mustafa (2008). “*Dilbilgisi Kaynaklarına Göre Türkçenin Ünlü ve Ünsüzleri*”, *Sakarya Üniversitesi Çalışma Taslağı*, Sakarya.
- Argunşah, Mustafa (2011). “*Türkçede Zarf-Fiil Eklerinin Durum Ekleriyle Kalıplaşması*”, *Turkish Studies*, Volume. 6/1, s. 55-68, Ankara.
- Artun, Erman (1996). “*Çukurova Yörüklerinin Gelenek ve Görenekleri*”, *I. Akdeniz Yöresi Türk Topulukları Sosyo-Kültürel Yapısı (Yörükler) Sempozyumu Bildirileri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Bakır, Abdullah (2008g). “*Tevârih-i Âli Selçuk Oguz-nâme’si*”, *Turkish Studies*, Volume 3/7, s. 163-199, Ankara.
- Barkan, Ömer Lütfi (1950). “*Osmanlı İmparatorluğunda Bir İskan ve Kolonizasyon Metodu Olarak Sürgünler*”, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, C:11,N:1-4, s.524-569, İstanbul.

Başdaş, Cahit (2006). “Türkiye Türkçesinde Aslı Uzunluk Belirtileri”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 2004/II, s. 19-30, Ankara.

Bayar, Muharrem (1996). “Arşiv Vesikalarına Göre: Bolvadin ve Civarında İskan Edilmiş Türk Aşiretlerinden Karabağlı Aşiretinin İskanı”, *I. Akdeniz Yöresi Türk Topulukları Sosyo-Kültürel Yapısı (Yörükler) Sempozyumu Bildirileri*, Ankara.

Bayar, Muharrem (2004). *Karakeçili Yörük Aşireti'nin Eskişehir'e İskanı*, Lider Ajans Matbaacılık, İstanbul.

Baydar, Turgut (2012). “+Dİr Bildirme Eki Üzerine”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 32, s. 37-54, Konya.

Bayraktar, Nesrin (2004). *Türkçede Fiilimsiler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Benzer, Ahmet (2010). “-sA Ekinin İşlevleri ve Dilek-Şart Ayrımı”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 28, s. 131-140, Konya.

Boz, Erdoğan (2001a). “Doğu Kökenli Kelimelerdeki Kelime Sonu (/b/, /c/, /d/, /g/) Ünsüzlerinin Türkiye Türkçesinde Ötümsüzleşme Sorunu”, *Türkbilig*, S. 2, s. 11-22, Ankara.

Boz, Erdoğan (2001b). “Ünsüz Düşme ve Kaybolmalarında Terim ve Tasnif Sorunu”, *Türk Dili*, S.600, s. 856-864, Ankara.

Boz, Erdoğan (2002). “Türkçe Asıllı Kelimelerde Son Ses (/ç/, /k/, /p/, /t/) Ünsüzlerinin Ötümlüleşme Veya Ötümsüz Kalma Sorunu”, *Türk Dili*, S. 605, s. 447-455, Ankara.

Boz, Erdoğan (2003). “Eski Anadolu Türkçesinde +IU Eki Üzerine”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 2001/I-II, s. 35-42, Ankara.

Boz, Erdoğan (2004). “Türkiye Türkçesinde +DAn Ekli Nesne Ögesi Üzerine”, *V. Uluslararası Türk Dil Kurultayı Bildirileri (20-26 Eylül 2004)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 501-512, Ankara.

Boz, Erdoğan (2007a). *Türkiye Türkçesinde +{A} Durum Biçimbirimi*, Gazi Kitabevi, Ankara.

Boz, Erdoğan (2007b). “Adın Yükleme (Nesne) Durumu ve Tümcenin Nesne Ögesi Üzerine”, *Turkish Studies*, Volume. 2/2, s. 102-108, Ankara.

Boz, Erdoğan (2012). *Türkiye Türkçesi Biçimsel ve Anlamsal İşlevli Biçimbilgisi*, Gazi Kitabevi, Ankara.

Bulduk, Üçler (1997). "İdari ve Sosyal Açından Karakeçili Aşiretleri ve Yerleşmeleri", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, S. 30, s. 37-52, Ankara.

Buran, Ahmet (1996). *Anadolu Ağzlarında İsim Çekim (Hal) Ekleri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Caferoğlu, Ahmet (1988a). “Anadolu Ağzları Konson Değişmeleri”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 1963, s. 1-32, Ankara.

Caferoğlu, Ahmet (1988b). “Anadolu Ağzlarında İçses Ünsüz Benzeşmesi”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 1958, s. 1-11, Ankara.

Caferoğlu, Ahmet (1988c). “Anadolu Ağzlarındaki Metathese Gelişmesi”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 1955, s. 1-7, Ankara.

Caferoğlu, Ahmet (1989). “Anadolu ve Rumeli Ağzları Ünlü Değişmeleri”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 1964, s. 1-33, Ankara.

Cin, Ali (2012). “-ArAktAn Ekinin Kullanımı ve Yapısı”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 25, s. 185-192, Isparta.

Coşkun, Volkan (1999). “Türkiye Türkçesinde Ünlüler ve Ünsüzler”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 1999/I-II, s. 41-50, Ankara.

Çetintürk, Selahattin (1943). “Osmanlı İmparatorluğunda Yörük Sınıfı ve Hukuki Statüleri”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, C. 2, S. 1, s. 107-116, Ankara.

Demir, İmdat (2014). “Güney Batı Anadolu Ağızlarında Pekiştirme Ekleri”, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 7/2, s.106-124, Uşak.

Demir, Nurettin (2000). “Birleşik fiiller ve vurgu (-iver- Şeklinin Görevlerini Tespitte Vurgunun Rolü)”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 1997, s. 225-235, Ankara.

Demirci, Kerim (2010). *Teorik Bir Yaklaşımla Zamirler*, Grafiker Yayınları, Ankara.

Develi, Hayati (1997). “{Sa} Morfemli Yardımcı Cümleler ve Bunlarla Kurulan Birleşik Cümleler Üzerinde Bir İnceleme”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1995*, s. 115-152, Ankara.

Dinçer, Şaziye (2008). “Türkiye Türkçesinde “Ad+Durum Biçimbirimi+İlgeç” Yapısındaki İlgeç Öbeklerinin İşlevleri”, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.

Doğru, Halime (1989). “XX. Yüzyıla Girerken Eskişehir’de Kaza ve Belediye Yönetimi İle Nüfus Hareketleri”, *Anadolu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C. 2, S. 1, s. 183-223, Eskişehir.

Doğru, Halime (1990). *Osmanlı İmparatorluğu’nda Yaya-Müsellem-Taycı Teşkilatı (XV. Ve XVI. Yüzyılda Sultanönü Sancağı)*, Eren Yayıncılık, İstanbul.

Ediskun, Haydar (1963). *Yeni Türk Dilbilgisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Erdal, İbrahim (2008). “Cumhuriyet Döneminde Yörüklerin İskanı Konusu”, *Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Yörükler ve Türkmenler*, Phoenix Yayınevi, Ankara.

Erdem, Mehmet Dursun (2008). “Anadolu Ağızlarında Görülen Birincil Ünlü Uzunlukları Üzerine” *Turkish Studies*, Volume. 3/3, s. 502-562, Ankara.

Erdem, Mehmet Dursun ve Gül, Münteha (2006). “Kapalı e (è) Sesi Bağlamında Eski Anadolu Türkçesi-Anadolu Ağızları İlişkisi”, *Karadeniz Araştırmaları*, Sayı 11, s. 111-148, Ankara.

Erden, Atilla (1996). “Antalya Bölgesi Yörükleri Göç Yolları”, *I. Akdeniz Yöresi Türk Topulukları Sosyo-Kültürel Yapısı (Yörükler) Sempozyumu Bildirileri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Ergin, Muharrem (2005). *Türk Dilbilgisi, Bayrak Yayınları*, İstanbul.

Eröz, Mehmet (1965) “Türk Köy Sosyolojisi Meseleleri Yörük – Türkmen Köyleri”, *Sosyoloji Konferansları*, S. 6, s. 119-154, İstanbul.

Eröz, Mehmet (1991). *Yörükler*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul.

Gökbilgin, Tayyip M. (1957). *Rumeli’de Yörükler, Tatarlar ve Evlad-ı Fatihan*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.

Gökçen, İbrahim (1946). *16. ve 17. Asır Sicillerine Göre Saruhan’da Yörük ve Türkmenler*, Marifet Basımevi, İstanbul.

Gülensoy, Tuncer (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü (I-II)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Gülsevin, Gürer (1990). “Türkçede -sa Şart Gerundiumu (zarf-fiil) Üzerine”, *Türk Dili Kasım 1990*, S. 467, s. 276-279, Ankara.

Gülsevin, Gürer (1997). “Türkiye Türkçesinde Zaman ve Kip Çekiminde Birleşik Yapılar Üzerine”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, s. 215-224, Ankara.

Gülsevin, Gürer (1998). “Çatı Ekleri Üzerinde Kullanılabilen Ekler”, *İlmî Araştırmalar* 6, s. 125-146, İstanbul.

Gülsevin, Gürer (2001a). “Türkiye Türkçesinde Birleşik Zarf-Fiiller”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. II, S. 2, s. 125-143, Afyonkarahisar.

Gülsevin, Gürer (2001b). “Türkiye Türkçesi Ağzlarında h Sesi Üzerine”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 2001/I-II, s. 129-146, Ankara.

Gülsevin, Gürer (2002a). “Eski Türkiye Türkçesinde İstek Kipi Üzerine”, *İlmî Araştırmalar*, C. XIII, s. 35-50, İstanbul.

- Gülsevin, Gürer (2002b). *Uşak İli Ağızları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Gülsevin, Gürer (2009). “Eski Anadolu Türkçesi Ağızlarında Uzun Ünlüler Üzerine”, *Dil Araştırmaları*, S. 5, Güz 2009, s. 39-56, Ankara.
- Gülten, Sadullah (2008). “*XVI. Yüzyılda Batı Anadolu’da Yörükler*”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Gündüz, Tufan (1997). *Anadolu’da Türkmen Aşiretleri: Bozulus Türkmenleri*, Bilge Yayınları, Ankara.
- Güngör, Kemal (1941). *Cenubi Anadolu Yürüklerinin Etno-Antropolojik Tetkiki*, İdeal Basımevi, Ankara.
- Güngörür, Avni ve Conker, Kemalettin (1952). *Eskişehir Kılavuzu*, Anıl Matbaası, Eskişehir.
- Günşen, Ahmet (2006). ““Anadolu Ağızlarında Farklı Bir Gelecek Zaman Eki ve Çekimi”, -ıca/-ici; -ucu/-ücü”, *Turkish Studies*, V. 2006/2, s. 55-80, Ankara.
- Halaçoğlu, Yusuf (1988). *XVIII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu’nun İskân Siyaseti, Aşiretlerin Yerleştirilmesi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Hazar, Mehmet ve Rıza Gül (2009). “İkiz Ünlülü ve Çift Ünlülü Kelimeler Üzerine Bir Tespit Çalışması”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 2009/II, s. 51-70.
- Hirik, Erkan (2010). “*Türkiye Türkçesinde Olumsuzluk Eki*”, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale.
- Işık, Cahit ve Şanlıer, Kenan (1988). *Sosyoekonomik Gelişmede Eskişehir Nereden Nereye*, ETO, Eskişehir.
- Kalkan, Uğur (2006). “*Türkiye Türkçesinde Hal (Durum) Kavramı ve Hal (Durum) Eklerinin İşlevleri*”, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.
- Karahan, Leyla (1994). “-sa/-se Eki Hakkında”, *Türk Dili*, S. 516, s. 471-474, Ankara.

Karahan, Leyla (1996). “Anadolu Ağzlarında Kullanılan Bazı Zarf-Fiil Ekleri”, *Türk Kültürü Araştırmaları*, S. XXXII/1-2 1994, s. 205-236, Ankara.

Karahan, Leyla (1999). “Yükleme (Accusative) ve İlgi (Genetive) Hali Ekleri Üzerine Bazı Düşünceler”, *III. Uluslararası Türk Dil Kurultayı 1996*, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 605-611, Ankara.

Karahan, Leyla (2007). “ “Sonra, Önce” Kelimelerinin Edat Kategorisi İçindeki Durumu”, *Dil Araştırmaları*, S. 1, s. 39-48, Ankara.

Karahan, Leyla (2011). *Anadolu Ağzlarının Sınıflandırılması*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Koca, Zeynep (2004). “*Türkiye Türkçesinde Fiil Çatılarının İşlevsel Özellikleri*”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.

Koç, Aylın (2010). “Kelime Sonunda Ünsüz Türemesi”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 28, s. 47-67.

Korkmaz, Zeynep (1953). “Batı Anadolu Ağzlarında Aslî Vokal Uzunlukları Hakkında”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, s. 197-203, Ankara.

Korkmaz, Zeynep (1965). “Eski Anadolu Türkçesindeki -van/-ven, -vuz/-vüz Kişi ve Bildirme Eklerinin Anadolu Ağzlarındaki Kalıntıları”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1964*, s. 43-65, Ankara.

Korkmaz, Zeynep (1971). “Eski Anadolu Türkçesinde Aslî Ünlü (Vocal) Uzunlukları”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, S. XXVI/3-4, s. 67-84, Ankara.

Korkmaz, Zeynep (1994). *Güney-Batı Anadolu Ağzları Sesbilgisi (Fonetik)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Korkmaz, Zeynep (1995a). “Türkiye Türkçesindeki -madan/-meden < -madın/-medin Zarf-Fiil (Gerundium) Ekinin Yapısı Üzerine”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar-I*, s. 151-159, Ankara.

Korkmaz, Zeynep (1995b). “-sa / -se Dilek - Şart Kipi Eklerinde Bir Yapı Birliği Var Mıdır?”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar I*, s. 160-167, Ankara.

Korkmaz, Zeynep (1995c). “Türk Dilinde +ça Eki ve Bu Ek ile Yapılan İsim Teşkilleri Üzerine Bir Deneme”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar I*, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 12-84, Ankara.

Korkmaz, Zeynep (1995d). “Eski Anadolu Türkçesindeki -van/-ven, -vuz/-vüz Kişi ve Bildirme Eklerinin Anadolu Ağızlarındaki Kalıntıları”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1964*, s. 43-65, Ankara.

Korkmaz, Zeynep (2007). *Grammer Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Korkmaz, Zeynep (2011). *Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Korkmaz, Zeynep (2014). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Kum, Naci (1949). “Türkmen ve Tahtacılar Arasında Tetkikler, Görüşler”, *Türk Folklor Araştırmaları Dergisi*, S. 5, s. 69-71, Ankara.

Ligeti, Lajos (1942). “Türkçede Uzun Vokaller”, çev. Tayyip Gökbilgin, *Türkiyat Mecmuası*, VII-VIII, s. 82-94, İstanbul.

Mert, Osman (2003). “Türkçe’de Hâl Kategorisi ve Öğretimi”, *Erzurum Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 21, s. 25-33, Erzurum.

Mutlu, Hüseyin Kahraman (2011). “Balıkesir Yörük Ağızlarında Kullanılan Şimdiki Zaman Biçimleri”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S.2009/II, s. 71-83 Ankara.

Nazif, Hülya (2006). “*Türkçede Nazal N (Sağır Kef)*”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.

Orhonlu, Cengiz (1976). “Osmanlı İmparatorluğunda Aşiretlerin İskânı”, *Türk Kültürü Araştırmaları Dergisi*, XV/1-2, s. 269-289, Ankara.

Öner, Mustafa (1999). “-matı/meti Gerundiyumu Hakkında”, *III. Uluslararası Türk Dil Kurultayı 1996*, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 833-840, Ankara.

Özkul, Osman (2007). “Karakeçili Aşireti Hakkında Yapılmış Eski bir Çalışma”, *Anadolu’da Yörükler*, Phoenix Yayınevi, Ankara.

Pekacar, Çetin ve Erdem Uçar, Filiz Meltem (2012). “Nevşehir ve Diğer Anadolu Ağızlarında Fiillerin Teklik 3. Şahıs Çekimlerinde /N/ Sesi”, *I. Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu (16-19 Kasım 2011) Bildirileri*, Nevşehir Üniversitesi Yayınları, s. 225-235, Nevşehir.

Sağır, Mukim (1997). “Anadolu Ağızlarında Ünlüler”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, Sayı 1995, s. 377-390, Ankara.

Sağır, Mukim (1997). “Anadolu Ağızlarında Ünsüzler”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 1995, s. 391-409, Ankara.

Say, Yağmur (2009). “Karakeçili Aşireti ve Eskişehir’e İskanı İle Kuyucak Karyesi’ndeki Özbekli Cema’ati”, *Turkish Studies*, Volume 4/3, s. 1903-1954, Ankara.

Sev, Gülsel (2004). “Çıkma Durum Ekinin Nesne Görevinde Kullanımı”, *V. Uluslararası Türk Dil Kurultayı Bildirileri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 2655-2666, Ankara.

Soysal, Işın (2010). “Antalya’daki Yörüklerin Yerel Siyasetteki Yeri ve Önemi”, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya.

Sümer, Faruk (1952). “XVI. Asırda Anadolu, Suriye ve Irak’ta Yaşayan Türk Aşiretlerine Umumî Bir Bakış”, *İ.Ü. İktisat Fakültesi Mecmuası*, C. 11, S. 1-4, s. 518-522, İstanbul.

Sümer, Faruk (1972). *Oğuzlar (Türkmenler): Tarihleri, Boy Teşkilatı, Destanları*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.

Sümer, Faruk (2007). “Oğuzlar”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 33, s. 325-330, İstanbul.

Tekin, Talat (1975). *Ana Türkçede Aslı Uzun Ünlüler*, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.

Tepeli, Yusuf (2007). “Hal Kategorisi Olarak Yalın Hal”, *IV. Uluslar Arası Türk Dili Kurultayı Bildirileri(25-29 Eylül 2000 İzmir/Çeşme)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Timur, Necdet (1989). “Lületaş Mamulleri İhracatının Geliştirilmesinde Pazarlama Karmasının Oluşturulması ve Eskişehir'deki İhracatçı Kuruluşlara İlişkin Araştırma”, *Eskişehir Anadolu Üniversitesi İktisadi ve Ticari Bilimler Akademisi Dergisi*, C. 2, s. 249-271, Eskişehir.

Tuna, Osman Nedim (1960). “Köktürk Yazılı Belgelerinde ve Uygurcada Uzun Vokaller”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, s. 213-282, Ankara.

Tunçdilek, Necdet (1953). “*Eskişehir Ovası*”, İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul.

Turan, Zikri (1993). *Eski Anadolu Türkçesi'nde Ünlü Uzunlukları*, Açıksoz Yayınları, Malatya.

Türkay, Cevdet (2001). *Başbakanlık Arşivlerine Göre Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatler*, İşaret Yayınları, İstanbul.

Üstüner, Ahad (2000). *Anadolu Ağızlarında Sıfat-Fiil Ekleri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Vardar, Berke (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, Multilingual Yabancı Dil Yayınları, İstanbul.

Yalçın, Osman (1962). *Eskişehir*, Özyürek Yayınları, İstanbul.

Yapıcı, Ali İhsan (2013). “*Aydın ve Yöresi Ağzları (İnceleme-Metin-Sözlük)*”, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Muğla.

Yılmaz, Emine (1991). “Ana Türkçede Kapalı e Ünlüsü”, *Türk Dilleri Araştırmaları-I*, s. 151-165, Ankara.

Yılmaz, Hikmet (2003). “Çokluk Eki: -Lar / -Ler Üzerine”, *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, S. 15, s. 125-130, Ankara.

Yılmaz, Özlem Deniz (2011). *Türkiye Türkçesinde Eylemsi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Yılmaz, Zehra (2013). “*Yörüklerde Boğaz Çalmanın Anlamı ve Tekniklerinin Analizi*”, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Yücel, Bilal (1999). “Çağdaş Türkiye Türkçesinde Fiil Çatıları”, *Türk Gramerinin Sorunları II*, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 156-201, Ankara.

Zülfikar, Hamza (2007). “Meslek Adları ve -CI Ekinin Türkçedeki İşlevleri”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 2007-1, s. 173-218, Ankara.

Resmî Gazete, (çevrimiçi)

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121206.pdf>, 13 Kasım 2014.

Türk Dil Kurumu, Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük, (çevrimiçi)

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts, 3 Kasım 2014.

Türk Dil Kurumu, Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, (çevrimiçi)

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts, 3 Kasım 2014.

Türkiye İstatistik Kurumu, (çevrimiçi)

<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>, 13 Kasım 2014.

DİZİN

Dizin Oluşturulurken Kullanılan Yöntemler

Dizin oluşturulurken;

1. Dizinin hazırlanması, kelimelerin ayrımı, alfabetik sıralanması ve numaralandırması Pamukkale Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği öğrencisi Mehmet BOZUYLA'nın hazırladığı TürkSözDiz yazılımı ile yapılmıştır.
2. Kelime anlamları, metinlerde geçtiği şekle göre Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük'ten faydalanarak verilmiş, aynı sözcüğün farklı anlamları numaralandırılarak belirtilmiştir.
3. Madde başı kelimelerden ÖTT'ye en yakın olanlara anlam verilmiş, aynı kelimenin ağızdaki farklı söylenişleri "Bk." ve "Kar." yönlendirmeleriyle belirtilmiştir.
4. Yabancı kökenli kelimelerin hangi dilden alındığı kısaltma şeklinde anlamdan önce belirtilmiştir.
5. İki ya da daha fazla sözcükten oluşan ulamalı sözcük grupları TürkSözDiz programında tek sözcük şeklinde alındığı için bu sözcükler dizin hazırlanırken ayrılmış ve elle girilmiştir.
6. Yapısı bozulmuş sözcüklerin anlamları belirtilmemiş, ÖTT'deki şekli gösterilmiştir.
7. Kelime anlamı Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük'te bulunmayan sözcükler, Yörük kimselere sorularak anlamlandırılmıştır.

- a** : Şaşma, hatırlama, sevinme, acıma, üzülmeye, kızma vb. duyguların anlatımına güç kazandıran söz. I/03/65, I/04/61, I/07/46, I/08/13, I/08/86, I/11/18, I/13/315, I/14/276, I/17/04, I/18/02, I/18/138, I/18/156, I/18/160, I/18/20, I/19/133, I/22/147, I/23/15, I/23/184, I/23/213, I/28/152, I/29/74, I/15/73, I/15/86, I/28/227, I/08/122, II/01/128, II/08/100, II/13/130, II/16/07
- aba** : bk. abla I/14/309
- a.+ları** I/18/99
- a.+mız** I/03/88
- abdes_al-**: Far. + Tr Müslümanlar, belli ibadetleri yapabilmek için bir düzen içerisinde bazı organları yıkayıp bazılarını mesh ederek temizlemek.
- a._a.-ıyın** I/29/288
- abdeslen-**: Abdest almak.
- a.-em** I/29/204
- abdesli** : Abdest almış (kimse). II/05/20, II/05/24
- abe** : bk. ebe I/18/57
- abla** : 1. Bir kimsenin kendisinden büyük olan kız kardeşi. Krş. aba, āba
- a.+larım** I/05/136
- a.+mınan** II/12/68
2. Büyük kız kardeş gibi saygı ve sevgi gösterilen kız veya kadın. Krş. ablā I/20/04, I/29/160, II/01/02, II/12/74
- ablak** : Yerleşim birimi adı. I/28/27
- ablā** : bk. abla (2) I/02/117
- abō** : Şaşma ve korku ünlemi. I/13/233
- acaba** : Ar. Merak, kararsızlık veya kuşku anlatan bir söz. Krş. acabā I/29/177, I/29/239, II/06/78
- acabā** bk. acaba I/29/264
- accık** : bk. azıcık (1) I/19/152
- accığ** : bk. azıcık (1) I/21/149
- bk. azıcık (2) I/18/04
- acı** : Tadı bu nitelikte olan. I/22/92
- acıbādem** : Marka. I/07/218
- acıcığ** : bk. azıcık (1) I/13/339, I/19/69, I/13/339, II/19/212
- acıcık** : bk. azıcık (1) II/06/119, II/19/225
- acıç** : 1. bk. azıcık (1) I/16/172, I/21/24, I/21/49, I/19/151
2. bk. azıcık (2) I/30/31
- acıç-** : Yemek yeme gereksinimi duymak.
- a.-ıyola** I/28/64
- acığ** : 1. bk. azıcık (1) I/18/73, I/21/14, I/14/209, I/10/08, I/18/72, I/18/73, I/21/147, I/29/253, II/06/142, II/06/143, II/19/224
- a._acığ** I/07/234
2. bk. azıcık (2) I/21/186, I/14/287, I/18/178, I/21/186, II/03/41
- a.+dan** I/18/91, I/18/92
- acıç** : 1. bk. azıcık (1) II/05/20, II/10/67, II/11/49, II/12/04
2. bk. azıcık (2) I/03/83, II/16/24
- acı** : bk. azıcık (1)
- a.+yı** I/21/181
- acili** : Bir yemek çeşidi. II/08/68, II/08/69
- aÇık** : bk. azıcık (1) II/13/119
- aÇığ** : bk. azıcık (2) II/15/137
- aÇİ** : bk. azıcık (1) II/05/24
- ad** : Bir kimseyi, bir şeyi anlatmaya, tanımlamaya, açıklamaya, bildirmeye yarayan söz,
- isim, nam. I/18/88 Krş. ād
- a.+ı** I/07/215, I/18/103, I/19/133, I/20/04, I/29/262, I/29/84, I/29/86, I/29/93, II/07/87, II/07/88, II/11/84, II/12/02, II/15/61
- a.+ım** I/05/97, I/12/13, I/12/18, I/13/06, I/17/01, I/29/01, II/12/02, II/17/04, II/18/03
- a.+ımız** II/03/87
- a.+ımı** I/12/131, I/16/188, I/29/261, II/11/70
- a.+ıı** I/13/315, I/18/88
- a.+ları** II/11/95
- ad-** : bk. at- (4)
- a.-ıyık** II/01/20
- ad go-** : Adlandırmak.
- a.+ımı g.-muşlar** I/12/131
- adabazarı** : Yerleşim birimi adı.
- a.+nda** I/18/50
- adaç** : 1. Küçük çocuklara, çokça perşembe günü dağıtılan şeker, üzüm, badem içi v.b. çerez. I/21/41, I/23/211
2. Yağlı çörek. II/10/150, II/10/152, II/10/83
- ada_ı** : ada_ı < adak+ II/10/150
- adam** : 1. Erkek kişi, kadın karşıtı. I/02/71, I/03/115, I/03/119, I/05/04, I/05/63, I/08/119, I/08/30, I/08/63, I/11/117, I/11/18, I/13/58, I/14/18, I/14/242, I/15/52, I/16/123, I/16/127, I/23/70, I/24/30, I/26/111, I/27/78, I/27/81, I/27/82, I/29/287, I/30/141, I/30/78, I/19/40, II/06/158, II/11/114, II/15/136, II/15/138, II/09/72, II/17/73, II/14/51
- a.+a** I/09/106
- a.+ı** I/02/96, I/05/111, I/29/247
- a.+ıı** I/01/30, I/02/65, I/29/171, II/03/107

a.+ıñı I/04/70
a.+lan I/07/34, I/20/32
a.+lar I/08/50, I/08/51, I/13/220, I/14/130, I/20/124, I/25/116, I/26/116, I/30/17, II/03/19, II/06/57, II/06/63
a.+lara I/20/173
a.+ları I/14/189
a.+larıñ I/08/127, I/13/164
a.+larıñ I/27/74
a.+lā I/28/262, II/06/161
a.+muş I/10/99
a.+nan I/09/131
 2. Eş, koca. II/06/94, II/06/36, II/06/36
a.+çı II/06/11
a.+ıñ II/06/103
a.+la II/05/38
adamcaz: bk. adamcağız I/30/130, I/30/131
ad_araba: bk. at_araba
a._a.+sı I/10/85
adalet bölümü : Ar. + T. Yüksek öğretim programı. I/11/94
adet : bk. ādet I/19/145, II/10/118, II/10/41, II/10/49, II/10/45, II/10/36
a.+ler II/10/43
ağ : Kar, süt vb.nin rengi, beyaz, kara ve siyah karşıtı. I/19/136, II/10/28, II/17/60 Krş. ağ
a.+ım I/27/11
ağ- : 1. Sıvı maddeler veya çok ince taneli katı maddeler bir yerden başka bir yere doğru gitmek. Krş. ağ-
a.-ar II/12/10
a.-ar I/10/71
a.-ardı II/07/162
a.-mış II/14/139, II/15/118
a.-ıyodu I/10/93
a.-meycen I/10/119
 2. Art arda ve toplu olarak gitmek.
a.-ıyo I/07/121
ağar : Irmak, dere, çay, küçük akarsu.
a.+dan II/07/157
ağarsu : Yeryüzünde, yer altında belirli bir yatak içinde, eğim boyunca sürekli veya zaman zaman akan su.
a.+yumuz I/10/52
ağballı : Bir tür bitki. II/14/118
a.+sı II/14/114
ağci_er : Göğüs kafesinin büyük bir bölümünü içten kaplayan, kanı temizleyen, sağlıklı soltu iki parçadan oluşan solunum organı. II/06/13
ağça : Oldukça beyaz, beyazca. I/29/94
ağçım : Yerleşim birimi adı. I/29/92, I/29/93
ağdere : Yerleşim birimi adı. I/07/17

a.+niñ I/07/17
ağçün : Yerleşim birimi adı. I/29/107
ağl : Ar. Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us. Krş. ağıl
a.+ımdēdi I/29/164
a.+ımmıñ II/03/49
a.+ımız I/07/215
a.+ımızda I/29/154
a.+ında I/29/297
ağlı başımdan_äl- : Ar. + T. + T. Bir şey birini düşünemeyecek bir duruma getirmek, çok şaşırtmak.
a.+ımı b._a.-ma II/06/28
ağlı damış- : Ar. + T. Bir konuda birinin görüşünü sormak.
a. d.-ıyım II/06/126
ağlı_er- : Ar. + Tr Anlamak, çözmek. Krş. ağıl er-, ağıl ēr-, ağıl_ēr-
a.+lar_e.-ıyo I/14/22
a.+lar_e.-me I/14/64
a.+lar_e.-meyo I/14/64
ağlı_er- : bk. ağıl_er-
a.+ı e.-meyo I/20/136
ağlı ēr- : bk. ağıl_er-
a.+ı ē.-di I/19/55
a.+ımız_ē.-di I/14/102
ağlı_ēr- : bk. ağıl_er-
a.+ımmıñ ē.-dinde II/03/49
ağlıma gel- : Hatırlamak.
a. g.-irdi II/07/95
ağlına getir- : Ar. + T. Hatırlamak.
a.+ına g.-emeye II/12/98
ağlıllı : Gerçeği iyi gören ve ona göre davranan, akil. I/29/99, II/01/133
ağın_ıt- : Toplu olarak gitmek, üşüşmek.
a._i.-di II/14/123
ağle- : Temizlemek.
a.-ycen I/30/85
ağpacık : Bembeyaz, çok beyaz, tertemiz. II/10/108
ağraba : Ar. Kan bağıyla birbirine bağlı olan kimseler. I/22/118, II/16/34 Krş. ağraba, ağrabā, ağrāba, ağraba, ağrabā, ağrāba
a.+yı I/18/72
a.+ımız I/04/59
a.+yımdır I/18/74
a.+yız II/12/07
ağrabā: bk. ağraba
a.+lar I/12/91, I/12/96
a.+lağ I/25/62, I/25/63
a.+ları I/12/110, II/03/155
a.+lamdır I/18/85

a.+sı II/03/115
akrāba : bk. akraba II/11/60
a.+mıs I/05/31
a.+sı I/05/157
akren : bk. akrān
a.+ipnen II/10/141
akrān : Ar. Yaş, meslek, toplumsal durum vb. bakımından birbirine eşit olanlardan her biri, boydaş, böğür, taydaş, öğür. Krş. akren
a.+nárım I/08/84
akşaklı : Yerleşim birimi adı. I/14/182
a.+da I/14/192
a.+ya I/14/177
akser : Yerleşim birimi adı. I/08/36
akşam: Gündüzün son ve gecenin ilk saatleri, akşam vakti, akşamleyin. I/29/235, I/01/43, I/29/156, II/03/140, II/03/158, II/12/49, II/18/128, II/03/45, II/03/130, II/15/21, II/03/124, II/03/156 Krş. ahşam, āşam, āşám
a.+a I/12/91, II/14/35, II/18/128, II/19/88, II/19/89
a.+acıık I/10/82
a.+dan II/07/160, II/07/172
a.+ları I/05/147, I/09/37
a.+ınan II/03/98
akşam_üsdü : Güneşin battığı sıralarda, akşama doğru, akşam yaklaşırken, akşamüzeri. II/06/42 Krş. āşam_üstü, āşamüstü
akşamleyin : Akşam saatlerinde, akşam olduğunda, akşam saati, akşam vakti. II/07/12 Krş. āşamláyın, āşamleyin
akşehîr: Yerleşim birimi adı.
a.+den I/14/27
akyár: bk. akyer I/29/108
akyer: Yerleşim birimi adı. Krş. akýár I/29/108
ahçı_a_ç : bk. ahça_a_ç II/14/119
ahşam : bk. akşam
a.+dan II/13/78
a_ah : Sesin tonuna göre pişmanlık, öfke, özlem, beğenme, sevgi vb. duygular anlatan bir söz. I/27/133, I/28/91
a_ha : İşte, orada, hemen şurada, bu. I/13/166
a_ç : bk. a_ç
a.+a I/19/32
a.+ınan I/25/89
a.+ımı I/26/117
a_ç : Meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki. I/14/269 Krş. a_ç, a_ç, āç, ā_ç, ā_aş, ā_ác, āç, ayeş
a.+ları I/23/143
a_ıl : Evcil küçükbaş hayvanların barındığı

çit veya duvarla çevrili yer, arkaç.
a_çda II/13/83
a.+ıñ II/13/84
a_ım_şam : Beğenilecek, değer verilecek nitelikte. I/16/90
a_ır (I) : 1. Yavaş. I/20/116
2. Çetin, güç. I/27/21, I/27/74, I/30/147
a_ır (II) : bk. ahır
a.+ırmız II/07/60
a_ır_a_ır : Yavaş yavaş. II/19/77
a_ırdan_al- : Bir işi gereken süre içinde bitirmemek, geciktirmek.
a_ı.-dı I/12/07
a_ırla- : Konuğa saygı göstererek onun her türlü rahatını, gereksinimini sağlamak, ikram etmek, izaz etmek. I/20/28 Krş. ā_ırla-
a.-rdı I/16/128
a_ırlı ol- : Etkisi büyük olmak. I/20/28
a_ış : bk. a_ç
a.+dan I/19/32
a.+lara I/23/144
a_ıt : Ölenin iyi niteliklerini, ölümünden duyulan acıyı dile getiren söz veya ezgi. I/29/325, I/29/328
a.+ları I/29/326
a.+larıñ I/29/325
a_ilecek: Ailece. I/25/63
a_ile : Ar. 1. Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik.
a.+si I/09/106, I/09/109
2. Eş, karı. Krş. a_ile
a_ile : bk. a_ile (2) II/15/123
a_ısdos : bk. a_ıustos I/26/121
a.+da I/12/138, II/03/38
a.+dan II/03/38
a_ıustos : Lat. Yılın sekizinci ayı. I/02/77 Krş. a_ısdos
āfat : Ar. Çeşitli doğa olaylarının sebep olduğu yıkım. I/08/93 Krş. afat
āş : bk. aş I/20/108
āşa : Kişi adı. I/30/03
āşam : bk. akşam I/02/90, I/02/97, I/14/143, I/21/64, II/03/78, II/10/116, II/17/35
ā.+a I/05/149, I/21/18, I/28/255, I/30/29, I/30/30, II/19/89
ā.+acaık II/10/80
ā.+acıık I/19/28
ā.+dan I/18/187
ā.+ları II/15/70
ā.+ı I/21/45

ā.+ın I/18/159
ā.+ları I/21/43
āşam_üstü : bk. akşam_üsdü I/18/183
āşamláýın : bk. akşamleyin I/19/119
āşamleyin : bk. akşamleyin I/11/30
āşamüstü : bk. akşam_üsdü I/19/29
āşám : bk. akşam
ā.+ecek I/19/119
āşik_ol- : Ar. + T. Sevmek, tutulmak.
ā._o.-uyö I/29/192
ātmış : bk. atmış I/14/04, I/20/07
ātmış_üş : 63 rakamının karşılığı olan sayı. I/20/07, II/04/07
āvdan : Yerleşim birimi adı. I/13/242
āynı : 1. bk. aynı (2) I/02/47, I/06/54, I/06/64, I/06/66, I/07/139, I/13/166, I/13/189, I/13/262, I/14/41, I/20/199, I/23/40, I/29/368
2. bk. aynı (3) I/13/181, I/14/57, I/19/44, I/22/23, I/23/229, I/29/322, I/29/374, I/26/13
āynı : bk. aynı (2) I/20/24
āynî : bk. aynı (3) I/25/26
āyran : Süt veya yoğurt yayıkta çalkalanarak yağı alındıktan sonra kalan sulu bölüm.
ā.+ı I/28/127
ā.+ınnan I/28/192
āyrı : bk. ayrı (1) I/09/91, I/09/92, I/19/131, I/22/80, I/28/243
āyrı : bk. ayrı (1) I/20/162, I/29/319
aç : Yemek yemesi gereken, tok karşıtı. Krş. aş
aç- : 1. Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek Krş. aş-
a.-arın : I/05/85, I/25/18
a.-ıldı II/01/87
a.-ıyo I/29/413
a.-mamaya I/29/222
a.-mayınca II/07/89
a.-méyo I/29/211
a.-mıyo I/29/188, I/29/220, I/29/221
2. Sarılmış, katlanmış, örtülmüş veya iliklenmiş olan şeyleri bu durumdan kurtarmak. Krş. aş-, aç-
a.-arın I/25/19
a.-arıs I/24/104, I/24/110
a.-arız II/19/133
3. Bir konu ile ilgili konuşmak.
a.-ılalm I/29/32
4. Alanını genişletmek.
a.-ılan I/28/101
5. Bir kuruluşu, bir iş yerini işler duruma getirmek.
a.-ılcağ I/27/64

a.-ıldı I/13/22, I/21/37, II/03/11
a.-ılıyî II/11/75
a.-ılmış II/11/77
6. Avunmak veya danışmak üzere söylemek, içini dökmek.
a.-ılıyo I/29/376
7. Tıkalı bir şeyi bu durumdan kurtarmak.
a.-ılmış I/27/17
8. Bir aygıtı, bir düzeneği çalıştırmak.
a.-ıyon I/18/177
9. Birbirinden uzaklaştırmak.
a.-ıp II/08/24
10. Engeli kaldırmak.
a.-ıyoduğ II/14/37
açık : 1. Açılmış, kapalı olmayan, kapalı karşıtı. I/07/20, I/07/190 I/08/87, I/19/38, II/07/73, II/19/42 Krş. açığ (I)
2. Örtüsüz, çıplak. II/12/108 Krş. açığ (I)
3. Boş. Krş. açığ (I)
aç : **bk. az**
a.+ıg : I/07/85, I/19/70, I/21/105, I/21/39, I/23/104, I/23/156, I/23/55, I/27/97
açığ (I) : 1. bk. açık (1) I/07/165, I/07/167
a.+_jin I/26/48
2. bk. açık (2) II/12/106
3. bk. açık (3)
a.+da II/14/68
açığ (II) : 1. bk. azıcık (1) II/19/101, II/19/163
2. bk. azıcık (2) II/19/102
açıver- : Ansızın veya çabucak açmak.
a.-ıyon I/21/96
afat : bk. āfat I/02/55
af_edesin : bk. af_edersin II/04/75
af_édersin : bk. af_edersin
a._é.-iS I/16/200
af_edersin : Ar. + Tr Yanlış anlaşılma, görgü kurallarına aykırı düşme gibi durumlarda söylenen bir söz. I/05/149, I/28/259, I/16/40 Krş. af_ıdersin, af_édersin, afedersin, af_edesin
af_ıdersin : bk. af_edersin. I/05/138
afedersin : bk. af_edersin
a.-iz I/27/129
afıyon : bk. afyon I/17/13
afıyon : bk. afyon
a.+da I/07/175, I/07/177
afyon : 1. Ar. Olgunlaşmamış haşhaş kapsüllerine yapılan çiziklerden sızan, güçlü bir zehir olmakla birlikte içinde morfin, kodein vb. uyuşturucular bulunan madde. Krş. afıyon
2. Yerleşim birimi adı. Krş. afıyon,

- afyön
a.+dan I/28/19, II/12/33, II/12/34
a.+nular II/10/88
- afyön : bk. afyon
a.+uñ I/28/26
- ağ : bk. aq I/13/272
ağ- : bk. aq-
a.-ıdıp II/09/125
a.-ıdıyile II/02/88, II/02/89
- ağa : bk. ağa
a.+nıñ I/30/52
- ağıl : bk. aqıl
a.+ıma I/28/107
a.+ımda I/29/166
a.+ımdan I/29/343
- ağraba : bk. aqraba
a.+dım I/18/71
- ağa : Geniş toprakları olan, sözü geçen, varlıklı kimse. I/28/103, I/28/110 Krş. ağa, aya, aya
ağır :bk. ahır.
a.+a I/09/39
- ah : Sesin tonuna göre pişmanlık, öfke, özlem, beğenme, sevgi vb. duygular anlatan bir söz. I/01/58, I/02/28, I/02/29, I/02/30, I/02/39, I/18/132, I/20/137, I/29/255, I/29/368, I/18/19, I/10/02, II/19/139, II/19/174
- aha : İşte. I/02/91, I/03/164, I/08/07, I/09/39, I/10/110, I/19/115, I/19/133, I/19/79, I/22/121, I/24/26, II/04/131, II/09/06, II/09/09, II/09/125, II/09/143, II/09/20, II/09/55, II/09/58, II/09/89, II/11/76 Krş. ahā, aḥā, ā, ahañ, aḥan
- ahañ : bk. aha I/09/40
aḥan : bk. aha II/09/05
ahā : bk. aha I/10/110, II/09/112
aḥā : bk. aha I/27/64
- ahça_a_ıç : Akçaağaçgillerden, süs ağacı olarak da dikilen, tahtası hafif ve sağlam bir ağaç, isfendan (Acer). Krş. aḥçı_a_ıç
a.+ı II/14/115
- ahır : Far. 1. Evcil büyükbaş hayvanların barındığı kapalı yer, hayvan damı. II/07/64 Krş. ahır, a_ır (II)
2. Hayvanların su içtiği taş veya ağaç yalاک, çeşme yalağı. I/10/91
a.+a I/10/93
a.+dan I/29/236
a.+a II/18/199
- ahır : bk. ahır (1) I/07/191
a.+ımız II/18/88
- ahla- : İç çekmek, ah etmek, ah çeker gibi ses çıkarmak.
a.-rıñ I/20/137
- al : 1. Kanın rengi, kızıl, kırmızı. I/20/89, I/20/90, II/10/29, II/13/44 Krş. ā_al
a.+ıñ I/13/277
a.+lı I/13/267
2. Bu renkte olan. II/19/192
3. Gelinlerin başına örtülen uzun, kırmızı örtü, duvak. I/24/84, II/10/28
a.+ıñ II/07/182
a.+ımı II/03/149
- alabada: Sulak ve verimli toprakta yetişen ve yaprağından dolma yapılan bir çeşit tohumlu bitki. I/21/144, I/23/236, I/23/237, I/23/238, I/23/239, I/23/246
- alabalı : alabalı << alabalık+ II/10/136
- alafiranga : İt. Frenklerin töre, âdet ve hayatına uygun, Frenklerle ilgili, Batılıca, alaturka karşıtı. II/19/216
- alağö- : bk. alıgo-
a.-ceñ I/29/297
a.-rsun I/19/70
- al- : 1. Bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak. II/19/192 Krş. ḥal-
a.-am I/27/115
a.-dığdan II/19/170
a.-ıp I/13/354, I/13/357
a.-ırla I/28/61
a.-ırsıñ I/19/90
a.-ır I/13/324, I/18/188, I/22/97, II/14/49, II/19/135
a.-ırdı II/03/121, II/03/69
a.-ırdık I/17/14, I/20/159, II/10/111, II/19/158
a.-ırka I/29/190
a.-ırın II/19/71, II/19/76
a.-ırlardı II/10/106
a.-ırsın II/03/45
a.-ıyo I/29/189, I/29/288, I/29/330
a.-ıyodu I/02/63
a.-ıyon I/30/89
a.-mış I/28/108
2. Satın almak. II/03/56
a.-an II/17/84
a.-ana II/17/82
a.-asıya I/21/153
a.-caz I/02/105
a.-dı II/02/93, II/08/107
a.-dık II/10/92
a.-dığ II/14/143
a.-dılar II/05/33
a.-dılar II/17/84

- a.-eyo I/06/41
a.-icın I/18/163
a.-ınıyo II/19/184, II/19/186
a.-ip I/10/22, I/22/38, I/25/117, II/06/38
a.-ır I/12/99, II/02/45
a.-ırdık I/16/106, I/01/51, II/16/99
a.-ırdı II/16/41
a.-ırın I/03/71
a.-ırıs II/06/49, II/10/57
a.-ırız I/18/211
a.-ırlardı II/04/37
a.-ırsın I/13/329
a.-ırsın I/13/330, I/13/341
a.-ive- I/04/55
a.-ivēdim I/04/55
a.-ivēdidi I/03/69
a.-iverişledi II/04/39
a.-ıyo I/13/290, II/11/97
a.-ıyoduğ I/13/286, I/13/287
a.-ıyoduğ I/13/288
a.-ıyolar II/17/77
a.-ıyon I/21/51
a.-ıyoğ I/02/106, II/16/116, II/16/117,
II/19/173, II/19/185, II/19/193
a.-ıyos I/07/194
a.-ıyoğ I/02/106
a.-ıyoz I/07/70, I/21/149, II/16/122
a.-ıyuz II/02/34
a.-ıyoğ II/19/186
a.-mā II/14/137
a.-mazdığ II/16/113
a.-mış I/28/107, I/30/176
3. Bir şeyi veya kimseyi bulunduğu
yerden ayırmak. I/29/215
a.-dığ II/03/43
a.-dıla I/03/38
a.-dılağ I/03/70, II/05/57
a.-dılar I/10/17
a.-đi I/02/72
a.-ıcıkıların I/11/30
a.-ıp II/15/138, II/15/139
a.-ır I/14/181, II/01/47
a.-ıyo II/15/134
a.-ırmışdı I/02/59
a.-mağ I/10/11
4. Ele geçirmek, fethetmek.
a.-am I/29/85
a.-dı I/10/89
a.-dılar II/16/31
a.-ığ I/29/87
a.-ıyo I/29/78
a.-ıyola I/29/92
a.-mayın I/29/87
5. Erkek, kadınla evlenmek.
a.-am II/05/66
a.-an I/10/33
a.-caK I/30/127
a.-cez I/30/126
a.-dı II/05/54
a.-đi II/05/70
a.-dı II/05/73
a.-đını II/05/73
a.-dıla I/15/61
a.-dılar I/30/133
a.-eydik I/07/104
a.-ıcız II/11/32
a.-ır II/03/198
a.-ırın I/18/209
a.-ırız II/05/67
a.-ıyo I/29/414
a.-ıyolar II/05/68
a.-mazlarmışdı II/03/198
a.-mācin II/05/72
a.-mışla I/29/62
6. Göreve, işe başlatmak.
a.-ayım I/07/56
a.-dıracın I/07/58
7. Kabul etmek.
a.-can I/12/102
a.-dırmadı II/19/33
a.-dırmıyo II/19/31
a.-ma II/19/32
a.-madılar II/03/91
a.-mayız I/14/90
a.-māyız I/14/70
a.-meyolardı I/19/24
a.-meyon II/19/33
8. Kazanç sağlamak.
a.-cağ I/01/56
a.-dılar I/03/181
a.-ır II/06/90
a.-ırdı I/23/196
a.-ırlardı I/23/191
a.-ırladı I/23/186
a.-ıvēcedin I/30/59
a.-ıyoz I/03/189
a.-ıyoz I/03/189
a.-ıyoğ I/30/53
a.-mazdım I/01/55
9. Yer değiştirmek.
a.-dığ I/13/96
a.-ıyolağ I/10/88
a.-mışlağ I/03/164
a.-mışlar I/10/116

- a.-mısla** I/03/162, I/03/163
10. Birlikte götürmek.
a.-am II/15/134
a.-dılā I/03/39
a.-ınca I/25/93
a.-ınır I/09/08
a.-ip I/27/107
a.-ış I/19/47
a.-ır I/22/09, I/22/15
a.-ırdı II/10/135
a.-ırdığ I/19/28
a.-ıyo I/29/198, I/29/228
a.-ıyola I/29/228
a.-ıyolamış I/10/80
a.-meyem I/12/55
a.-mış I/03/122, I/11/15, I/14/208
11. Kazanmak, elde etmek.
a.-dım I/08/15
a.-dım I/16/84
a.-ıyo I/29/388
a.-ıyodu I/03/25
a.-ıyola II/06/37
a.-ıyon II/06/102, II/06/105
12. Kendine ulaştırılmak, iletilmek.
I/27/34
a.-cāk II/15/92
a.-ınca I/10/117
a.-ip I/10/112
13. Vücuttaki hasta bir organı ameliyatla çıkarmak.
a.-dılar II/17/90
14. İçine sığmak.
a.-ırdı II/18/26
15. Kaydetmek.
a.-dıdığ I/01/63
a.-dığız II/19/139
a.-ıyoğ I/05/35
a.-ıyorun I/01/04
a.-ıyoğ II/03/34, II/12/25
alan : 1. Düz, açık ve geniş yer, meydan, saha.
a.-ışda I/19/81
2. Orman içinde düz ve ağaçsız yer, düzlük, kayran.
a.+dan I/03/115
alav : Yanan maddelerin veya gazların türlü biçimlerdeki ışıklı uzantısı, yalım, yalaz, alaz, şule. II/06/68
aldı : bk. altı I/08/02
ald : 1. bk. alt (1)
a.+ına I/19/118
2. bk. alt (2)
a.+ına I/08/94
aláđtiri : bk. alektirik (1) I/13/158
alektirik : Fr. 1. Bu enerjinin gündelik hayatta kullanılan biçimi. II/04/63 Krş. aláđtiri, alettirik, alektiri
2. Bu enerjiden elde edilen aydınlanma. Krş. alektirik, alektirik
alektiri : bk. alektirik II/08/101
alátdiri : bk. alektirik (2)
a.+miz I/02/83
alátdiri : bk. alektirik (2)
a.+e I/02/83, I/02/84
alet : Bir el işini veya mekanik bir işi gerçekleştirmek için özel olarak yapılmış nesne.
a.+lerimiz I/24/23
alettirik: bk. alektirik (1) I/05/143
alevi : Ar. Hz. Ali'ye bağlı olan kimse. I/26/162
aleyküm selam : Ar. Selam alma sözcüğü. II/14/01
alfabe : Fr. Bir dilin seslerini gösteren, belirli bir sıraya göre dizilmiş belli sayıda harfin bütünü, abece, yazı.
a.+ı I/04/10
alıcık : Bir hesap gereğince daha alınmamış olan para, mal vb. şey, matlup, verecek karşıtı. I/26/156
alığo- : Ayırıp saklamak. Krş. alağo-
a.-dım I/30/179
alın teri : Emek.
a.+ınan t.+ynen II/05/34
alıp_alıp : İkileme. I/02/73
alış- : 1. Yadırgamaz duruma gelmek.
a.-dı II/05/23
a.-dım I/06/18, I/06/21, II/02/59
a.-mış II/05/77
a.-mışım I/27/34
2. Suyu emerek tavlı bale gelmek.
a.-dışısın II/15/50
alış veriş yap- : Alım satım işini gerçekleştirmek.
a.+ını v.+ini y.-ip I/14/162
alışdırma : Alıştırmak işi. I/29/42
alıřđanıđ : Bir şeye alışmış olma durumu, alışkınlık, alışmışlık, alışkı, itiyat, huy, meleke, ünsiyet, yordam. I/07/238
alıřđanıđ hāline gēl- : T. + Ar. + T. Bir şeyi sürekli yapar olmak.
a. h. g.-di II/05/74
a. h. g.-đı II/05/76
alıřđın_ol- : İyice alışmış olmak, yabancılık çekmemek.
a._o.-dūmdan II/09/97

aliver- : Çabucak veya ansızın almak. II/13/148
a.-iverişim II/06/23
a.-iyo I/29/206
alımanyaya : bk. almanyaya
a.+da II/03/205
ali : Kişi adı. I/16/197, I/29/75, I/29/81 Krş.
alı
alı : bk. ali I/16/89, I/16/89
ali hüsen : Kişi adı.
a. h.+ıı II/09/100
ali ħaydar yıldız : Kişi adı. I/26/04
alla : bk. allah I/10/97
allah :Ar. Kâinata var olan her şeyi yaratan, koruyan, tek ve yüce varlık, Tanrı. I/02/12, I/02/14, I/05/113, I/05/48, I/12/78, I/15/96, I/16/50, I/18/213, I/18/76, I/18/81, I/21/172, I/21/25, I/29/53, I/30/78, I/30/96, I/30/100, I/18/74, I/10/115, II/01/82, II/02/09, II/06/34, II/06/67, II/06/85, II/06/86 Krş. alla, allah, allā, allāh
a.+a II/01/136
a.+dan II/02/09, II/06/139
a.+ım I/27/88
a.+ıı I/02/13, I/02/14, II/01/104
allah : bk. allah I/02/80, I/07/172, I/07/228, I/13/74, I/13/93, I/14/283, I/15/63, I/21/149, I/21/24, I/25/38, I/27/45, I/28/241, I/29/98, I/30/162, I/30/175, II/07/134, II/11/106, II/14/18, II/15/111, II/19/196, II/19/220
a.+a II/19/196
a.+dan II/19/39
a.+ım I/25/38, I/27/57
a.+ına II/06/31
a.+ıı I/07/227, I/15/50, I/22/92, I/26/108, I/30/167, I/30/50
allāh : bk. allah
a.+ım II/11/113
allah aşkı : Ar. + Ar. Ant vermek veya yalvarmak için "Allah'ını seversen" anlamında kullanılan bir söz. Krş. allah aşkı, allah aşğı, allah aşğı, allah aşşı, allah aşşı
a. a.+na I/03/166, I/03/169
a.+ıı a.+na I/16/151
a. a.+nı I/03/112
allah aşkı : bk. allah aşkı
a. a.+nā I/30/166
allah aşğı : bk. allah aşğı
a. a.+na I/27/59
allah aşğı : bk. allah aşğı
a. a.+na I/27/70, II/03/53
allah aşşı : bk. allah aşşı
a. ā.+na I/03/174

allah aşşı : bk. allah aşşı
a. a.+na I/27/63
allah aşmarla- : Ar. + T. Gidenlerin kalanlara söylediği bir iyi dilek sözü, hoşça kal, Allah'a emanet ol.
a.-dık : I/29/390
allah ğorusun : Ar. + T. "Tanrı tehlikeye, kötü duruma düşürmesin" anlamında kullanılan bir söz. I/05/113 Krş. allah ğorusun
a.+ım ğ. II/06/175
allah ğorusun : bk. allah ğorusun I/05/113, I/15/96
allah bereket ve- : Ar. + Ar. + T. Bir kazanç karşısında durumundan hoşnut olmayı belirten bir söz.
a. b. v.-sin II/06/34
allah rāmet eyle- : bk. allah rāmet eyle-
a. r. e.-sin II/14/18
allah rāmet eyle- : Ar. + Ar. + T. Ötuleri hayırla anmak için söylenen bir söz. Krş. allah rāmet eyle-, allah rāmet eyle-
a. r. e.-siı II/01/82
a. r. e.-sin II/02/09
allah rāmet eyle- : bk. allah rāmet eyle-
a. r. e.-sin I/28/241
allā rāzı ol- : bk. allah rāzı ol-
a. r. o.-sun II/02/51
allah rāzı os- : bk. allah rāzı ol-
a. r. o.-sun I/30/100
allah rāzı ol- : Ar. + Ar. + T. Yapılan bir iyilik karşısında "Tanrı seninle olsun, iyiliğini senden esirgemesin" anlamında teşekkür olarak kullanılan bir söz. Krş. allā rāzı ol-, allah rāzı os-, allah rāzı os-, allah rāzı ol-, allah rāzı os-, allāh rāzı os-
a. r. o.-sun I/30/78
a. r. o.-sunnar I/18/74
allah rāzı os- : bk. allah rāzı ol-
a. r. o.-sun I/10/115
allah rāzı ol- : bk. allah rāzı ol-
a. r. o.-sun I/13/74, I/13/93
allah rāzı os- : bk. allah rāzı ol-
a. r. o.-sun I/21/149
allah rāzı ol- : bk. allah rāzı ol-
a. r. o.-sun I/30/162, I/30/175
allah rāzı os- : bk. allah rāzı ol-
a. r. o.-sun I/27/45, II/11/106
allāh rāzı os- : bk. allah rāzı ol-
a. r. o.-sun II/11/60
allah seni inandırısın : Ar. + T. + T. İnanılması pek kolay olmayan bir şey anlatılırken yemin yerine söylenen bir söz. I/02/80
allah hayır getisin : Ar. + Ar. + T. Genellikle bir

olay başlangıcında "Tanrı uğurlu etsin" anlamında kullanılan bir söz. I/15/63

allah ver- : Ar. + T. İyi bir şey ele geçirenlere memnurluk bildirmek için söylenen bir söz.

a. v.-ise I/12/78

allağa emānet : Ar. + Ar. Bir daha karşılaşılmayacak biçimde ayrılırken "Allah'a ısmarladık" anlamında kullanılan bir söz. I/12/01

allā (çok) şükür : bk. allaha (biş kere) şükür II/19/37, II/19/183

allaha (biş kere) şükür : Ar. + Ar. Yaratan, yaşatan, esirgeyen ve koruyan Allah'a verdiği nimetlerden dolayı teşekkür etmektir. II/18/69, II/19/23 Krş. allā (çok) şükür, allağa (biş kere) şükür, allaḥā şükür

allağa (biş kere) şükür : bk. allaha (biş kere) şükür II/19/24, I/19/151, I/19/39

allahā şükür : bk. allaha (biş kere) şükür II/05/33

allā : bk. allah I/07/210, I/21/19, I/30/50

a.+_m I/05/42, I/28/59

a.+a I/19/20

alman : Fr. Cermen soyundan olan halk.

a.+nar II/06/163, II/06/167

almanya : Ülke adı. Krş. alimanya

a.+da I/19/54, II/03/206

a.+dakı I/19/135

a.+lar I/19/121

alpı

: bk. Alpu

a.+da I/03/46, I/03/49

a.+ya I/03/46

alt : 1. Birkaç şeyden aşağıda olan.

I/02/107, I/02/117 Krş. ald

a.+da I/25/53

a.+ndakı I/05/05

2. Bir nesnenin tabanı. II/01/33 Krş. ald

a.+a I/08/93

a.+ını I/08/106

a.+ı II/09/110, II/18/39

a.+ına II/18/50

a.+ıya II/01/33

3. Bir şeyin yere yakın bölümü.

a.+a I/23/44

a.+da II/07/43

a.+dan II/07/45

a.+ı II/04/126

a.+ına II/04/123

a.+ında II/04/130, II/06/57

a.+ından II/04/126

a.+ta II/18/96

4. Bir şeyin yere bakan yanı, zir, üst

karşıtı.

a.+ını I/28/204

a.+ına II/03/113

altı üstlü : Alt ve üst katta olmak üzere. II/05/46

altı : 6 rakamının karşılığı olan sayı. I/04/70, I/05/62, I/14/14, I/14/15, I/14/21, I/14/53, I/21/101, I/23/145, I/24/07, I/24/18, I/28/178, I/29/185, I/30/120, I/07/151, I/07/169, I/14/131, I/14/132, II/06/09, II/09/38, II/10/16, II/13/107 Krş. altı, aldı

a.+da II/18/128

altı : bk. altı II/06/87

altı : bk. altı I/08/124, I/03/89

altı : bk. altı II/05/11

altın : Bu elementten yapılmış. I/18/210, I/18/209

a.+narı I/28/31

altıncı : Altı sayısının sıra sıfatı, sırada beşinciden sonra gelen. II/09/121

altıntaş : Soyad. I/11/38

ama : Ar. 1. Çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz, amma, lakin, velakin. I/01/25, I/07/208, I/09/68, I/10/30, I/10/54, I/11/84, I/11/86, I/12/11, I/12/117, I/12/15, I/12/31, I/12/35, I/22/120, I/27/141, I/29/262, I/29/321, I/29/375, I/30/105, II/03/200, II/03/201, II/04/32, II/04/68, II/04/72, II/04/73, II/07/75, II/11/86, II/11/91, II/12/05, II/12/59, II/13/23, I/05/117, I/05/176, I/11/42, I/12/127, I/12/130, I/12/28, I/12/48, I/12/49, I/16/142, I/18/168, I/26/87, I/27/144, I/28/193, I/29/227, I/29/83, I/13/83, I/02/81, II/15/33 Krş. amma, ema, eme, emē, ēme, emme, emmē, emmē

2. Uyarma veya şartlı bir ifade niteliğinde olan bir cümleyi, başka bir cümleye bağlamaya yarayan bir söz.

3. Bir yargıyı veya bir buyruğu pekiştirmek için de kullanılan bir söz.

4. Beklenmeyen bir sonucu anlatan iki cümleyi onun sebebi durumunda olan cümleye bağlayan bir söz. Krş. emme

5. Bazen dikkati çekmek için cümlelerin sonuna getirilen bir söz. I/05/61, I/10/113, I/12/16, II/07/118, II/11/43, II/14/70, II/19/20 Krş. amma

amaliyat: Ar. Hasta üzerinde tedavi amacıyla uygulanan kesme ve dikme işlemi, cerrahi müdahale, operasyon. II/19/42 Krş. amaliyet, amāliyet, amelīyet, ameliyet

amaliyat_öl-: bk. ameliyat_ol-

ō.-dum I/14/13

amaliyat_ol-: bk. ameliyat_ol- Krş. amaliyat_öl-, amāliyet_ol-, amāli_āt_ol-, ameli_āt_ol-, amelī_āt_öl-

a. o.-ma I/22/135
amaliyet: bk. amaliyat
a.+e I/07/85
amaleten : Emanet olarak. II/19/152
ameliyat_ol- : Ar. + T. Hastaya ameliyat işlemleri yapılmak. Krş. amaliyat_ol-, amaliyat_l-, amliyet_l-, amli_t_l-, ameli_t_l-, ameli_T_l-
a.o.-dum II/17/90
aman : Ar. 1. Usan ve fke anlatan bir sz. I/07/187, I/30/92, II/07/194, II/11/104 Krş. amn, ammn
2. Dikkat ekmek iin kullanılan bir sz. I/07/99, I/16/70, I/28/95, I/17/53, I/28/135, II/03/53, II/12/115, II/19/141, II/19/143, II/19/144, II/19/225, II/11/102
3. şaşma anlatan bir sz. I/30/101, II/12/38, II/12/87, II/13/05
aman di- : Ar. + T. "sakın ha, byle bir iş yapayım deme" anlamında kullanılan bir sz.
a. d.-yen II/19/142
amanın : Korku, coşku, sevin bildirir, nlem. I/14/150, I/30/131, I/30/77, I/30/93, II/11/100, II/19/117 Krş. amanın
amanın : bk. amanın II/19/207, II/19/208
ambar : Far. Genellikle tahıl saklanan yer. Krş. hambar
a.+a I/20/52
a.+dan I/20/52
amca : 1. Babanın erkek kardeşi, baba yarısı, emmi. I/10/98, I/25/64 Krş. amc, amce
a.+l I/29/74
a.+larım II/13/122
a.+m I/10/100, I/10/56, I/10/98, I/10/99, I/12/37, I/12/61, I/14/296, II/07/121
a.+mış I/12/61, I/12/71, I/03/13, I/03/36, I/03/15, I/18/101, I/29/364, II/12/80
a.+ngiliş I/29/146
a.+sı I/10/58
2. Yaşlı erkeklere saygı iin kullanılan bir seslenme sz. I/02/117, I/02/118, I/14/180
a.+ř I/05/100, I/05/119, I/05/12, I/05/37, I/05/46, I/05/86
a.+nış II/13/148
a.+yla I/29/63
amc : bk. amca I/02/117
a.+yiş I/05/89
amce : bk. amca
a.+ř I/27/118
amliyet: bk. amaliyat
amliyet_ol- bk. ameliyat_l-
o.-caş I/20/134

amli_t_l- : bk. ameliyat_l-
a.o.-du II/09/13, II/09/15
a.o.-dum II/09/09
ameli_t_l- : bk. ameliyat_l-
a.o.-du II/09/122
ameli_T_l- : bk. ameliyat_l-
a.o.-du II/09/121
amn : Ar. "yle olsun, Allah kabul etsin" anlamlarında, duaların arasında ve sonunda kullanılan bir sz. I/05/47, II/18/69
amn : bk. aman (1) I/20/77, I/27/54, I/28/227, I/28/258
amel : Ar. İşhal.
a.+den mamelden I/13/131
ameliyet: bk. amaliyat
a.+den I/05/19
ameliyet: bk. amaliyat
a.+e I/05/120
amma : 1. bk. ama (1) I/05/140, I/05/52, I/05/60, I/09/03, I/09/126, I/09/91, I/14/270, I/14/80, I/18/134, I/22/130, I/29/293, I/29/325, II/11/45
2. bk. ama (2) I/14/49, I/14/87, I/18/74, I/20/176, I/29/211, II/07/102
3. bk. ama (3) II/18/142
ammn : bk. aman (1) II/01/114
an : Ar. 1. Zamanın blünemeyecek kadar kısa olan parası, lahza, dakika.
a.+da I/16/61
2. İki tarla arasındaki sınır. I/09/66, I/09/67
an- : Birini veya bir şeyi akla getirerek szn etmek veya onu dşnmek, zikretmek, hatırlamak. Krş. aş-
a.-di II/19/20
ana : 1. Anne I/03/163, I/09/107, I/17/08, I/27/65, I/29/386, II/13/10
a.+dan I/07/84
a.+larımız I/14/253, II/09/60, II/16/108
a.+larımız I/12/14
a.+lı II/11/61
a.+m I/02/43, I/03/35, I/04/11, I/04/58, I/04/71, I/07/161, I/07/167, I/17/41, I/26/112, I/27/135, I/07/154, II/05/24, II/11/25, II/12/77
a.+mğil II/15/149
a.+mğiliş II/09/102
a.+mğil I/05/129, I/14/255, I/28/32, I/30/116
a.+mgilden I/30/178
a.+mgile I/03/35
a.+mış I/19/80, I/30/35, II/12/78,

II/12/79

- a.+mız** I/02/34, I/03/76, I/13/100
a.+mızdan I/13/19
a.+mızıñ I/13/94
a.+ngil I/29/196
a.+nıñ I/11/115
a.+nızıñ I/12/17
a.+ñ I/17/55, I/17/59, I/17/60
a.+sıgil I/29/232
a.+sı I/03/170, I/03/172, I/03/19,
I/03/20, I/09/101, I/09/110, I/12/88, I/13/191,
I/29/264
a.+sıgil II/05/70
a.+sına I/21/171, I/29/376
a.+sınıñ I/03/20, I/03/39, I/27/131,

II/11/62

2. Yavrusu olan dişi hayvan.
a.+sında I/23/214
a.+sına II/13/97
3. Korku, şaşma, hayranlık bildirir
ünlem. Krş. anā, anay
ana baba : Ana ile babanın oluşturduğu birlik.
a.+sı b.+sı II/02/01, II/05/21, II/05/62
a.+sı b.+sı II/15/144

anadolu üniversitesi : Eskişehir'deki devlet
üniversitesi.

- a. ü.+nden** I/14/23, I/16/16
analı : analımız << analık+ I/07/156

- anan** : bk. ondan I/02/20
anay : bk. ana (3) I/09/78
anca : Ancak. I/07/184, I/13/20, I/15/96,
I/20/58, II/19/59, II/19/80 Krş. anca
anca_ak : "Lakin, ama, fakat, yalnız" sözleri gibi
bir düşünceye karşıt ikinci bir düşünceyi anlatan
bir söz. I/07/121
ancá : bk. anca I/15/95
andan : bk. ondan I/29/103
anđñ : bk. ondan II/15/107
anķara : Yerleşim birimi adı. Krş. anğara, āķara,
anķara

- a.+da** I/07/150, I/07/151
a.+dalar I/27/19
a.+daydın I/05/34
a.+nıñ I/22/40
a.+ya I/05/87, I/05/90

anā_okulu : Öğrenim çağına henüz gelmemiş 2-
6 yaş arasındaki çocukları okul düzenine
hazırlayan eğitim kuruluşu, ana mektebi.

- a.+na** I/14/119

- anā** : bk. ana (3)
a.+m I/27/56
anğara : bk. anķara

a.+da I/27/29, II/19/43

a.+dan I/06/59

anı : Geçmişte yaşanmış çeşitli olaylardan
belleğin sakladığı her türlü iz, hatıra.

a.+larımış I/02/76

anı- : Anma işine konu olmak, hatırlanmak
a.-ırdı I/17/43

anlad- : bk. anlat-
a.-ivedim I/01/42

anlat- : 1. Bilgi vermek, izah etmek. I/01/15,
II/15/92 Krş. anlad-, annad-, annat-, annád-
2. Nakletmek. Krş. annad-, annat-

anna- : Bir şeyin ne demek olduğunu, neye
işaret ettiğini kavramak. I/30/146 Krş. annā-,
anne-, annı-, anná-

a.-dım I/30/65

a.-dıñ I/02/49, I/02/57, I/11/124,
I/15/43, II/06/97

a.-mam I/15/25

a.-sm I/02/86

a.-cez I/29/379

a.-yabıldıñ II/06/18

anná- : bk. anna-

a.-yemedim II/09/17

annad- : bk. anlat- (1)

a.-án I/29/60

a.-amiyim II/01/56

a.-em I/09/41, I/09/61

a.-ıcep I/21/110

a.-ıyen I/30/38

a.-ıyon I/13/179

a.-ícim I/18/109

bk. anlat- (2)

a.-ırdı I/14/84

annaş- : Düşünce, duygu, amaç bakımından
birleşmek, antant kalmak.

a.-ıp I/11/16

a.-ıyoduğ I/03/86

a.-ıyolamışdı I/30/72

annat : Ekin demetlerini arabaya koymaya ve
harmanı aktarmaya yarıyan, üç, dört, beş, yedi
çatalı olabilen, uzun saplı aygıt, dirgen, yaba.

a.+narnan II/04/25

annat- : 1. bk. anlat- (1) I/28/24, II/03/96,
II/15/06

a.-acağ II/01/42

a.-acáñ II/01/108

a.-alım II/03/17

a.-cán I/30/154

a.-cañ I/01/40, I/01/41

a.-çen I/30/49

a.-dılā I/29/23

- a.-sam** II/19/05
a.-ırdı I/08/30
a.-ıverem I/13/90
a.-im I/27/101
a.-meyem II/19/07
a.-miş I/28/116
a.-miyen II/19/05
 2. bk. anlat- (2) I/29/157
a.-am I/29/168, I/29/169
a.-dık I/29/165
a.-dım I/29/163, I/29/164, I/29/166
a.-im I/29/140
a.-ırım I/29/158
a.-ırız I/29/159
a.-ıverem I/29/359
a.-iyım I/24/39
a.-ıyo I/29/194, I/29/225, I/29/333,
 I/29/341, I/29/394, I/29/276
a.-ıyola I/29/338
a.-ıyoĭă I/29/338
a.-ıyoz I/29/357
a.-sın II/15/91
annā : bk. onlar
a.+da I/09/65
annād- : bk. anlat- (1)
a.-ayın I/20/155
annā- : bk. anna-
a.-massın I/29/379
a.-mıyo I/29/376
anne : Çocuĭı olan kadın, ana, valide,
 kocakarı, mader, nene, aba. I/03/21,
 I/19/121, I/25/49, I/29/212, I/29/376,
 II/11/52, II/11/94, II/19/124, II/19/217,
 II/19/30, II/19/31 Krş. anĭe
a.+lē II/03/42
a.+lerimiz I/10/89
a.+lerimis II/03/46
a.+lerimizde II/07/115
a.+m I/03/22, I/03/32, I/03/45, I/04/69,
 I/10/10, I/10/13, I/10/56, I/12/70, I/27/05,
 I/29/225, I/29/62, I/10/59, I/13/06, II/04/114,
 II/04/71, II/07/128, II/11/11, II/12/80, II/18/141,
 II/18/147, II/18/33, II/18/41, II/03/32, II/07/116
a.+mde II/09/100
a.+mgil II/04/128, II/18/164
a.+mgile I/03/32
a.+mgildēke II/10/93
a.+mgiliĭı II/04/73, II/04/74
a.+mi I/13/71
a.+miĭı I/05/152, II/03/33, II/18/147,
 II/18/15
a.+mıĭı I/03/38, I/10/29
a.+miz I/22/137
a.+ĭı I/18/207, I/18/68, I/25/47
a.+ĭe I/18/70, I/27/10
a.+si I/12/39, I/12/72, I/24/74, II/12/73,
 II/15/94
a.+sigil I/18/85
a.+sine I/12/06, II/12/73
a.+siynen I/27/126
anĭe : bk. anne
a.+sigile II/15/100
anne- : bk. anna-
a.-yon I/30/38
anni- : bk. anna-
a.-yo I/28/206
a.-yom I/16/137, I/16/144, I/16/194
antep : Yerleşim birimi adı. I/28/68 Krş. anteb
anteb : bk. antep
a.+de I/08/23
antire : Fr. Giriş. Krş. antire
a.+deki II/07/198
antire : bk. antire
a.+den II/07/74
aĭ- : bk. an
a.-ardı I/23/218
anĭara : bk. anĭara
a.+da II/09/10
apıl dapl : Anlam verilememiştir (İkileme).
 I/01/01
ara : 1. İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık,
 açıklık, aralık, boşluk, mesafe. I/11/122
a.+đă I/13/241
a.+ları I/24/112
a.+larına I/07/73
a.+sından II/13/06
a.+sındaymışdı I/10/49
a.+mız I/15/23
 2. İki olguyu, iki olayı birbirinden ayıran
 zaman, fasıla. I/14/43, I/28/244
 3. İçinde, arasında. I/08/54
a.+da I/03/36
a.+larınđa I/13/32
a.+sına II/13/137, II/18/134
 4. Esna, sıra, vakit.
a.+da I/29/291, I/29/337, I/29/339,
 II/05/38, II/08/123
ara- : 1. Birini veya bir şeyi bulmaya
 çalışmak. Krş. ará-, arí-
a.-rın I/05/63
a.-yolă II/06/189
 2. Bir şeyin yokluĭını duyarak geri
 gelmesini istemek, özlemek. Krş. arā-
 3. Bir kişiyle görüşmek üzere telefon

- etmek. Krş. aru-
- a.-yıp** II/06/150
- a.-yığ** II/06/148
- a.-yolar** II/06/142
- arı-** : bk. ara- (1)
- a.-yu** II/15/143
- aran-** : Eksikliği duyulmak.
- a.-ryo** II/19/223
- araba** : 1. Tekerlekli, motorlu veya motorsuz her türlü kara taşıtı. I/13/83, I/17/76, I/18/211, I/20/114, I/20/88, II/03/137, II/03/144, II/11/100, II/14/23, II/17/62 Krş. arabá, arabâ, aräba, arabâ, arabä, arabē, arabe
- a.+dan** II/09/14
- a.+lä** II/17/98
- a.+lar** I/02/90, II/14/37
- a.+lağ** I/17/30
- a.+lara** II/17/64
- a.+larä** I/20/29
- a.+larınan** II/04/16, II/04/27
- a.+larinnan** I/26/150
- a.+larıñ** I/02/91
- a.+larıñ** I/02/90
- a.+larna** I/20/29
- a.+larnan** I/14/288, II/04/83
- a.+lağan** II/15/55
- a.+länan** I/30/73, II/14/71, II/14/86, II/18/180
- a.+lännan** II/14/72
- a.+lısı** II/11/69
- a.+ña** I/14/242
- a.+nuñ** II/16/53
- a.+sı** I/28/134, II/06/124
- a.+sına** II/14/40
- a.+sınnan** I/14/116, II/11/100
- a.+yă** I/02/21
- a. maraba** I/17/40
2. Bu taşıtın aldığı miktarda olan. I/17/42, I/18/158, I/20/117
- a.+yı** I/20/114
- a.+yınan** I/23/12
- a.+yï** I/17/36
- a.+ynan** I/20/117
- a.+ynán** I/25/110
- arabä** : bk. araba II/18/26
- arabä** : bk. araba
- a.+ya** II/03/151
- arabá** : bk. araba
- a.+ynan** I/07/166, I/13/233
- arabáynen** I/21/84
- arabä** : bk. araba
- a.+ynán** I/21/65
- arabē** : bk. araba
- a.+len** II/16/52
- arabe** : bk. araba
- a.+yneç** II/16/52
- arabören:** Yerleşim birimi adı. I/14/195
- aramā** : Araştırmak, yoklamak. I/29/303
- arap** : Ar. 1. Orta Doğu ile Kuzey Afrika'nın büyük bir bölümünde yaşayan halk ve bu halkın soyundan olan kimse. I/13/139, II/09/128
- a.+lar şaraplar** II/11/97
2. Fellah. I/29/279, I/29/294, I/29/336, I/29/292 Krş. arab, araP
- arapça** : Sami dilleri ailesine giren ve Arap ülkelerinde kullanılan dil, Arabi. II/06/109
- araP** : bk. arap (2) II/15/135, II/15/138, II/15/143
- a.+nan** II/15/135
- arab** : bk. arap (2) II/07/149
- arab_oyunu** : Düğünlerde büyükler tarafından oynanan eğlenceli bir oyun. II/07/151
- araştırmacı** : Araştırma yapan, inceleyen kimse, araştırmacı, araştırmacı, mütetebbi. I/11/83
- ardığ** : bk. artış I/10/61, I/29/116, I/29/70, I/12/120, I/12/50, I/10/70
- arğa** : 1. Bir şeyin temel tutulan yüzünün tam ters yanı, ön karşıtı. I/02/112 Krş. ä_arğa
- a.+sına** I/19/135
- a.+da** II/02/94
2. Art, peş.
- a.+da** I/05/94, I/16/47
- a.+dakinner** I/16/46
- a.+dan** I/29/329, II/14/03
- a.+mızda** I/03/17
- a.+mızdan** I/23/17
- a.+sında** II/07/167
- a.+sından** I/23/217, I/24/21, I/29/313
3. Bir şeyin sırt durumunda olan yüzeyi.
- a.+mnan** I/21/32
4. Geri kalan bölüm.
- a.+sı** I/18/110
- arğalı** : Koruyanı, dayanağı olan, pistonlu, iltimaslı.
- a.+ydı** II/10/71
- arğası gel-** : Devamlı olmak, süreklilik göstermek.
- a. g.-iğ** II/17/118
- arğadaş** : 1. Birbirlerine karşı sevgi ve anlayış gösteren kimselerden her biri, bacanak, eş, yâren, yoldaş. I/29/383, II/17/91 Krş. arğádaş, arğadaş
- a.+ı** I/29/383
- a.+ımızıñ** I/29/13
- a.+ları** I/12/114

2. Bir ortamda birlikte bulunanlardan her biri, hempa, refik.

a.+lara I/27/95

arķadaş: bk. arķadaş (1) I/29/18

arķadaş: bk. arķadaş (1) II/13/146

arķadaş_ol-: Bir kimseyle yakın ilişki kurmak.

a._o.-alım II/15/99

arāba: bk. araba

a.+la I/02/95

a.+ların I/02/95

arāşdır-: Bir gerçeği ortaya çıkarmak için aramalarda bulunmak, sormak, soruşturmak.

a.-ıyo: I/07/197

arā-: bk. ara-

a.-ycek I/29/313

arā-: bk. ara- (2)

a.-yoz I/25/97

arāze: bk. arāzi

a.+sini I/11/30

arāzi: Yeryüzü parçası, yerey, toprak.

I/09/60, I/11/09 Krş. arāze

a.+ler I/08/41

a.+leri I/14/45, I/26/118

arçelig: Marka.

a.+den II/06/22

arfe gün: Ar. + T. Dinî bayramlardan önceki gün.

a. g.+neri II/10/82

arğadaş: bk. arğadaş (1)

a.+ıı I/21/160

arı: Zar kanatlılardan, bal ve bal mumu yapan, iğnesiyle sokan böcek. I/27/88

a.+lāmız II/18/32

a.+ıı II/19/188

a.+sı II/19/189

arid-: Temizlemek, temiz duruma getirmek, paklamak.

a.-en I/30/83

arıtma: Arıtma işinin yapıldığı yer.

a.+nıı I/12/34

arızalan: Arıza yapmak, aksaklık göstermek, bozulmak.

a.-ınca I/08/81

arif_ā: Kişi adı. I/05/157

arıtıı: bk. artıı I/10/75

armut: Far. Bu ağacın tatlı ve sulu, yumuşak, ufak çekirdekli meyvesi.

a.+ları I/02/93

arpa: Buğdaygillerden bir bitki. I/06/33, I/22/37, II/18/201 Krş. arpa

arpa: bk. arpa I/23/59, I/05/135

arsa: Üzerine yapı yapılmak için ayrılmış yer. II/02/93, II/17/77

a.+ları II/17/84

a.+lā II/02/93

a.+m II/06/100

art-: 1. Çoğalmak.

a.-dı II/15/67

2. Harcandıktan sonra bir miktar geri kalmak.

a.-an II/19/86

artıı: Bundan böyle, bundan sonra. I/10/77, I/10/83, I/10/88, I/10/97, I/16/65, I/29/114, I/29/154, I/29/210, I/29/346, I/29/231, II/03/184, II/13/101 Krş. artıı, arTıı, artıı, artıı, artıı, atıı, atıı, ardıı, artıı

artıı: bk. artıı I/06/60, I/10/68

arTıı: bk. artıı I/10/77, I/29/271

artıı: bk. artıı I/29/388, I/29/383

artıı: bk. artıı II/13/60, II/13/61

artıı: bk. artıı I/10/32

aru-: bk. ara- (3)

a.-yolar II/06/139

a.-yolaı II/06/140

arzū: Far. İstek, dilek.

a.+su I/29/174

ārzū et-: Far. + T. Yürekten istemek.

ā. e.-dim II/06/124

as-: Bir şeyi aşıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak.

a.-ardıı II/19/152

a.-arlardı II/15/19

aS: bk. az II/06/121

asdim: Fr. Bronşların daralmasından ileri gelen nefes darlığı. I/07/233

asger: 1. Ar. Orduda görev yapan erden generale kadar herkes. I/18/196

2. Askerlik görevi veya ödevi.

a.+de I/04/07, I/08/13, I/18/196, II/03/88

a.+den I/16/84, I/27/109

a.+e I/07/178, I/07/179, II/16/36, II/19/17

asgeriye: Ar. Askerlik I/14/225

asgerli: bk. asgerlik I/15/31

asgerlik: Asker olma durumu, askerlik hizmeti, bayrakaltı, askeriye. I/09/131 Krş. asgerli

asgerlik yap-: Kanunlara göre yurttaşların yükümlü oldukları ordu hizmetinde bulunmak.

a. y.-an I/09/131

asğı: Nişan. II/15/10

asl: Ar. 1. Gerçek, esas.

a.+ı II/16/13

2. Soy, nesep.

a.+ımıs II/01/127

- asıl-** : 1. Tutup çekmek.
a.-irmiş I/29/291
 2. Asma işi yapılmak veya asma işine konu olmak.
a.-dı I/29/39
- asil** : Ar. Soylu.
a.+lerdir I/08/50
- asır** : Ar. Yüzyıl. II/06/155, II/06/159
aslında : Asıl olarak , esasen, esasta, haddizatında. I/08/28, I/29/416, II/07/196 Krş. aslında, aslında
aslında : bk. aslında I/29/217
aslında : bk. aslında I/27/18
astsubay : Silahlı Kuvvetler Yasası'na göre astsubay meslek yüksekokullarında yetişerek Silahlı Kuvvetlere katılan astsubay çavuştan astsubay kıdemli başçavuşa kadar rütbesi olan asker, gedikli. I/18/37, I/18/51
aş : 1. Yemek. I/23/204, II/08/57 Krş. āş
a.+a I/30/82
a.+mıj I/28/258
 2. bk. aç I/27/142
- aş- (I)** : 1. bk. aç- (1) I/05/177, I/29/220
a.-dim I/29/221
a.-mışdı I/30/77
 2. bk. aç- (2) I/15/68
a.-tırdı II/14/74
- aş- (II)** : Yüksek, uzak veya geçilmesi güç bir yerin öte yanına geçmek
a.-dı II/09/24
- aşa_ı** : bk. aşşa (2)
a.+da I/12/06
- aşama_çak** : aşama_çak < akşam+ I/07/109
- aşā** : bk. aşşa (2)
a.+da II/03/71
a.+sı I/01/30, I/09/77
a.+sında I/06/30
a.+larda II/12/13
- aşā yokkari** : bk. aşşā yukarı II/09/143
- aşçı** : Yemek pişirmeyi meslek edinen kimse. I/23/204
aşçılı_a : aşçılı_a < aşçılık+ II/19/12
aşçılığ : Aşçının yaptığı iş. II/19/12
aşiret : Ar. Dil ve kültür yönünden büyük bir türdeşlik gösteren, birçok boydan oluşan, yapısındaki aileler arasında toplum, ekonomi, din, kan veya evlilik bağları bulunan göçebe veya yerleşik nitelikteki topluluk, oymak. I/29/67
aşşa : 1. Bir şeyin alt bölümü, zir, yukarı karşıtı. I/10/78
 2. Eğimli bir yerin daha alçak olan yeri. Krş. aşā_ı, aşā, aşşā
- a.+_ı** II/19/233
 3. Bir yere göre daha alçak yerde bulunan. I/03/116 Krş. aşşā, aşşā
a.+ya I/29/242
- aşşā** : bk. aşşa (3) I/30/61
aşşā : 1. bk. aşşa (1) I/18/08, II/15/121
a.+da II/07/79
a.+ya I/23/122
 2. bk. aşşa (2) I/14/176, II/04/93, II/16/30
a.+da I/05/128, I/13/146, I/14/263, I/18/83, I/29/149, II/04/48
a.+lara II/04/41
 3. bk. aşşa (3) II/07/39
- aşşā yukarı** : 1. Tama yakın, yaklaşık olarak. I/13/172
 2. Bir baştan bir başa. Krş. aşā yokkari
aşşā_kımnā : Soy, sülale adı. I/29/147
aşşālan- : Aşağılık duruma düşürülmek.
a.-ıyo I/29/362
- aşüre** : Ar. Buğday, nohut vb. tanelerle kuru yemişlerin bir arada şekerle kaynatılmasıyla yapılan bir tatlı türü, alaca aş. II/10/136 Krş. aşüre
aşüre : bk. aşüre II/10/137, II/10/47
- at** : Atgillerden, binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan, tek tırnaklı hayvan, beygir, dülkül. I/09/21, I/12/45, I/16/44, I/29/114, I/29/238, I/25/92, II/15/116, II/18/21 Krş. at
a.+a I/20/153, I/21/67, I/29/263, I/29/371, I/29/389, II/13/48, II/13/54, II/15/81
a.+dan I/09/22
a.+ı I/01/15, I/05/137, II/13/52, II/13/53
a.+man I/04/45, I/21/66, II/12/79, II/13/50, II/13/51
a.+lan I/29/281, II/13/48, II/13/49
a.+lağan I/13/107
a.+nan I/29/215, I/29/218, I/29/380
- at-** : 1. Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak.
a.-ardı II/03/69
a.-ardı II/07/174
a.-arları II/07/163
a.-arlardı II/07/169
a.-dı I/02/85
a.-dık I/08/99
a.-eyi II/01/63
a.-mca II/06/172
a.-ıyık II/01/65
a.-miş I/03/80
a.-tilā I/03/116
a.-ıverin I/23/74, I/23/75

a.-veyon I/21/182
 2. Bir yerden başka bir yere taşımak
a.-alım I/07/187
a.-ılcağ I/11/33
 3. Örtmek.
a-ar I/20/158
a.-arlardı II/16/59
a.-ıyo I/07/96
 4. Koymak. Krş. ad-
a.-a II/01/59
a.-ar II/09/87 II/18/42, II/18/27, II/18/29
a.-ardığ II/14/93
a.-ardık I/23/77, I/23/78, I/23/79
a.-ardıK II/16/128
a.-arın I/19/110, I/23/73
a.-arıs I/23/107, I/19/63, I/23/92,
 II/18/108
a.-arız I/19/63, I/21/53, II/19/78
a.-arsın II/15/51
a.-dırıs I/19/126
a.-arlardı II/10/102
a.-āsın I/22/49
a.-ıyoz I/23/67, II/18/206
a.-ıyık II/01/20
 5. Patlayıcı maddelerle havaya uçurup
 yıkamak
a.-ılışım I/11/84
a.-ıyo I/11/81
 6. Götürmek
a.-ıyo I/29/259
 7. Yapılmış kötü bir işi birine yüklemek
a.-ıyo I/29/302
 8. İstenilmeyen bir şeyi kendi malı
 olmaktan çıkarmak.
a.-dık II/02/43
a.-ılır II/18/51
 9. İçmek.
a.-dum I/17/64
a.-madım I/17/64
atmák : Atmak işi. II/07/192
ağ : bk. at II/15/119
ata : Dedelerden ve büyükbabalardan her
 biri. I/27/104
a.+mız I/13/145
a.+larımız II/06/168
a.+larımız II/09/60
a.+larımızdan II/09/71, II/09/96
ataş : bk. ateş II/08/3
atatürg : bk. atatürk II/11/05
atatürk : Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ve
 ilk cumhurbaşkanı. I/14/299, I/14/300, I/14/83,
 I/14/84, II/11/04 Krş. atatürk, atatürg

atatürk : bk. atatürk II/11/103
at_araba : Çeşitli yükleri taşımak için kullanılan,
 dört tekerlekli, at koşulmuş taşıt. I/23/30,
 I/28/251, I/29/280, II/03/137, II/03/144, II/14/42
 Krş. hat_araba, ad_araba
a._a.+ları I/23/17
a._a.+larınan I/16/111, I/16/112,
 II/17/98
a._a.+larna II/17/65
a._a.+ğ I/05/137
a._a.+sına I/03/63, II/17/63
a._a.+sınā I/12/95
a._a.+sınan I/03/11
a._a.+sım I/25/87
a._a.+sınığ II/16/54
a._a.+sıpın I/25/90
a._a.+sınnan I/12/95, I/12/99, I/14/260,
 I/23/15, I/23/17, I/25/87
a._a.+sınnağ II/15/136
ateş : Far. 1. Yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla
 beliren ısı ve ışık, od, nâr. I/28/80, II/04/125,
 II/07/142, II/13/65, II/15/21, II/15/22 Krş. hataş,
 hatâş, hâteş, hâtiş, hâtiş, hâteş
a.+i II/01/63
a.+iğ II/07/144
 2. Isıtmak, pişirmek için kullanılan yer
 veya araç. II/03/51
a.+i II/04/124
ateşli : Ateşi olan. II/12/78
atık : bk. artık I/01/62, I/04/61, I/13/145,
 I/04/45, II/16/151
atış : Atma işi. I/29/381
atıve- : bk. atıver-
a.-dim I/29/355
atıver- : Ansızın, çabucak atmak. Krş. atıve-
a.-in I/23/74, I/23/75
a.-imişdi I/28/119
atık : bk. artık I/01/26
atla- : 1. Bir engeli sıçrayarak veya fırlayarak
 aşmak.
a.-mayıs I/20/150
 2. Geçmek. Krş. aTla-
aTla- : bk. atla- (2)
a.-dam II/06/144
atmış : 60 rakamının karşılığı olan sayı.
 I/05/18, I/06/02, I/07/146, I/07/31, I/09/01,
 I/10/01, I/14/193, I/16/05, I/18/117, I/26/06,
 I/29/02, I/18/118, II/04/07, II/16/07 Krş. atmış
atmış_altı : 66 rakamının karşılığı olan sayı.
 I/27/47
atmış dokuz : 69 rakamının karşılığı olan sayı.
 II/10/06

atmış_iki : 62 rakamının karşılığı olan sayı. II/13/130, II/07/03

a. j.+de II/03/09, II/03/10, II/03/11, II/13/51

atmış_üç : 63 rakamının karşılığı olan sayı. I/08/122, I/24/03, I/25/02, I/26/06, II/04/03

atmış_üç : bk. atmış_üç
ü.+de I/08/131

atmış_yedi : 67 rakamının karşılığı olan sayı. II/06/12, II/13/133 Krş. atmış yedi

atmış_yedi : bk. atmış yedi II/13/131

av : 1. Karada, denizde, gölde veya akarsularda evcil olmayan hayvanları vurma veya yakalama işi, şikâr.

a.+a : I/14/30, I/29/234

2. Ağ.

a.+la I/02/115

a.+lâdan I/02/114

avlamış : Yerleşim birimi adı. II/09/45 Krş. avlamış, avlâmış, haylamış

a.+da II/09/18, II/09/19

a.+danım II/09/45

avlâmış : bk. avlamış II/09/47

avlamuş : bk. avlamış

a.+dan II/09/44

avlan- : Ava gitmek, ava çıkmak, av için dolaşmak

a.-ivesin I/02/72

avlı : bk. avlu

a.+mıza II/17/106

avlu : Rum. Bir yapının veya yapı grubunun ortasında kalan üstü açık, duvarla çevrili alan, hayat. I/02/111, II/17/69

avrad : Ar. Kadın.

a.+ıı I/29/121

avukat : Fr. Hak ve yasa işlerinde isteyenlere yol göstermeyi, mahkemelerde, devlet dairelerinde başkalarının hakkını aramayı, korumayı meslek edinen ve bunun için yasanın gerektirdiği şartları taşıyan kimse. I/16/143

avuç : Elin yarı yumulmuş durumu. I/12/86

ayrubâ : Dünya üzerinde yer alan kıtalardan biri.

a.+dan I/02/20

ay (I) : Bir ayın herhangi bir gününden ertesi ayın aynı gününe kadar geçen veya yaklaşık otuz gün olarak kabul edilen süre. I/03/157, I/10/122, II/04/84, II/10/16

a.+da I/29/185, II/06/143

a.+dan II/02/52

a.+lâda I/02/76, I/02/77

a.+lar II/05/09

ay (II) : Birdenbire duyulan acı, ağrı, şaşırma, ürkme veya sevinç anlatan bir söz. I/08/49, I/16/106, I/18/205, I/18/90, I/28/261, I/29/403, I/07/142, II/04/28, II/11/113, II/11/82, II/11/89, II/18/151, II/19/139, II/19/199, II/19/212, II/19/225, II/19/105, II/13/107, II/19/48, II/19/34, II/19/35, II/19/48, II/19/115

ay (III) : Dünya'nın uydusu olan gök cismi, kamer, mah, meh. II/11/90

a.+ıı I/02/78, I/29/235, I/29/240

ay başı : Ücret veya maaş alınan gün.

a. b.+nda II/06/37

aya : bk. ağa I/28/103

ayağ : Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü. I/18/204 Krş. aya, ayâ

a.+larım I/21/33, II/09/08

a.+larına II/07/172

a.+larına I/12/90

a.+lâm II/11/49

aya_ına : aya_ına < ayak+ II/04/38, II/19/90

ayağç : Ayak işlerinde kullanılan kimse.

a.+ları II/19/84

ayağda : Ayağa kalkmış durumda. II/07/161

aya (I) : bk. ayak

a.+ı I/18/184, I/18/186

a.+ım I/18/05

a.+ımdan I/18/173

aya (II) : bk. ağa

a.+ları I/28/101

a.+ıı I/28/102

ayağkabi : Genellikle sokakta giyilen ve altı kösele, lastik vb. dayanıklı maddelerden yapılan giyecek, başmak, pabuç. I/09/82

ayağını : ayağını < ayak+ I/04/24

ayarla- : İşleri birbiriyle çatışmayacak veya zamanında bitirecek bir biçimde düzenlemek.

a.-rdı II/03/139

aydın : Yerleşim birimi adı. I/09/118, I/22/156

a.+dan I/13/55, I/13/57

ayâ : bk. ayak I/20/168, II/08/16

a.+ımızda I/19/21

a.+ıı II/15/114

a.+ııı II/13/118

ayaz : Duru, sakin havada çıkan kuru soğuk

a.+dı II/06/63

aydın : Yerleşim birimi adı. II/12/11, II/12/18, II/12/29, II/12/30, II/12/36

a.+a II/12/30

a.+dan II/03/182

a.+daymış II/03/183

a.+dâp II/03/183

ayeş : bk. a_ç

a.+lere II/02/39
ayğaz : Marka. II/04/130
ayı : 1. Memelilerin etobur takımından, beş parmaklı, tabanlarına basarak yürüyen, yurdumuzda boz türü bulunan, iri gövdeli hayvan, kocaoğlan. I/02/74, I/02/84, I/02/86, I/02/90
 2. Kaba saba olan insanlar için kullanılan bir seslenme sözü I/15/52
ayıla bayıla : Aşırı ölçüde sinir bunalımları geçirmek. II/18/67, II/18/68
ayır- : 1. Bir bütünden bir parçayı herhangi bir amaçla bir tarafa koymak, saklamak. Krş. ayır-
a.-mıyolar I/23/214
a.-sa I/23/213
a.-ılmāzdı II/18/30
 2. Birbirinden uzaklaştırmak.
a.-ıñ II/01/134
ayır- : bk. ayır- II/04/21
ayıtla- : Bir şeyin içinden, işe yaramayan, gereksiz veya istenmeyen taneleri ayırıp çıkarmak, temizlemek.
a.-rdım II/19/57
ayıb_éd- : Ar + Tr Yakıksız bir biçimde davranmak.
a.ġ.-iyonğ I/05/44
ayıp : Ar. Toplumun ahlak kurallarına aykırı olan, utanılacak durum veya davranış. II/08/11
aylık : 1. Birine, görevi karşılığı olarak veya geçimi için her ay ödenen para, maaş. I/03/30, I/17/71, I/30/51, II/04/36, II/17/88 Krş. aylık, aylık
a.+dır I/02/16
 2. Ayda bir kez yapılan veya çıkan.
aylı : bk. aylık (2)
a.+ġa I/14/150, I/14/151, I/14/156
aylık : bk. aylık (1) I/30/51
aylı : aylı << aylık+ I/30/52, II/06/102
aylīmız : aylīmız << aylık+ I/03/186
aynen : Ar. Olduğu gibi, hiçbir değişiklik olmadan, aynıyla. I/16/138
aynı : 1. Eski durumunda kalmış, değişmemiş. I/02/56, I/09/84, I/16/29, I/29/28, I/22/49, II/03/178, II/10/50
a.+sı I/04/68 Krş. aynı
 2. Benzer. I/08/125, I/08/29, I/13/189, I/16/31, I/16/36, I/22/50, I/22/96, I/24/41, I/24/49, II/03/190, II/09/49 Krş. aynı, aynı
 3. Başkası değil, yine o. I/16/104, I/13/18, I/19/29, I/19/44, I/20/199, I/22/23, I/22/28, I/26/13, I/29/146, I/29/77, I/16/104 Krş. aynı, aynı, aynı, aynı, aynı

4. Aralarında ayırım olmayan. I/24/51
 Krş. aynı
aynı : bk. aynı (1). I/16/28
aynı : bk. aynı (3) II/11/63
aynı : bk. aynı (3) II/13/64
aynı : bk. aynı (3). I/19/101
 bk. aynı (4). I/26/90
ayran : Yoğurdun sulandırılıp çalkalanmasıyla yapılan içecek. I/18/131, I/25/09, I/28/121, I/25/09, II/12/99, II/13/121 Krş. áyran, ayran, ayrán
a.+ı II/13/121
a.+narı I/28/121
a.+nık II/13/115
ayran : bk. ayran II/12/88
ayrán : bk. ayran II/09/70
áyran : bk. ayran I/25/09
ayrı : 1. Başka, başka türlü. I/08/27, I/09/27, I/19/41, I/29/98, I/30/143, I/23/237, II/14/112, II/19/222, II/19/85 Krş. ayrı, ayrı
 2. Yalnız, tek başına. I/09/26, I/24/109, II/07/141 Krş. ayrı
ayrı ayrı : Her biri ayrı olarak. II/03/135 Krş. ayrı ayrı
ayrı ayrı : bk. ayrı ayrı II/19/224
ayrıl- : 1. Bir yerden, bir kimseden, bir şeyden uzaklaşmak.
a.-dı I/20/24, II/04/115
a.-dık I/20/24
a.-dığ I/28/217
a.-dim I/14/13
a.-ırğan I/08/110
a.-ıyo I/08/64
a.-mas I/09/34
 2. Ayırma işine konu olmak.
a.-mış I/29/111
ayrı : bk. ayrı (2) I/25/65
ayırım : Bir kimse veya nesnenin bir başkasıyla karıştırılmamasını sağlayan ayrılık, benzer şeyleri birbirinden ayıran özellik, başkalık, fark. II/04/106
ayşá : bk. ayşe I/30/03
ayşe : Kişi adı. I/24/01, I/24/03 Krş. ayşá
ayva : Bu ağacın büyük, sarı renkte, tüylü, mayhoş, dokusu sertçe, ufak çekirdekli meyvesi. II/11/42
ayvácık : bk. ayvácık I/13/242
ayvácık : Yerleşim birimi adı. I/13/252 Krş. ayvácık, ayvecik
ayvecik : bk. ayvácık I/13/236
az : Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı. I/01/27, I/02/26,

I/18/63, I/23/155, I/28/240, I/20/27, I/23/63, I/23/220, II/13/100, II/19/103, II/18/61 Krş. aS,

az

az : bk. az II/02/61

az çok : Bir parça. II/04/67

azcığ : bk. azıcık (1) I/28/191

azıcık : 1. Çok az, biraz. I/24/42 Krş. azcığ, accığ, accık, acıcığ, acıcık, acık, acığ, acı, acık, acık, yazıcık, açık, açığ (II), açi

2. Kısa bir süre. Krş. accığ, acık, acığ, acık, acık, açığ (II), açiğ

azık : Gereken yiyecek ve içecek şeyler, nevale. I/29/253

ā : 1. bk. aha I/03/158, I/03/173, I/03/41, I/03/79, I/05/31, I/07/152, I/07/61, I/09/07, I/13/140, I/13/217, I/13/237, I/14/213, I/20/133, I/20/43, I/29/251, I/30/37, I/07/214, I/15/58

2. bk. ağa (3)

āba : bk. abla

ā.+mların I/08/34

ābe : bk. ābey (1)

ā.+mizin I/13/77

ābey : 1. Büyük erkek kardeş, ağa, aka, ede, efe. Krş. ābe, ābey, ābi

ā.+im I/05/29

ā.+miğ I/05/29, I/05/30

2. Saygı ve sevgi göstermek üzere yaşça büyük olan erkeklere söylenen bir seslenme sözü. Krş. ābi

ābey : bk. ābey (1)

ā.+miğ I/03/79

ābi : 1. bk. ābey (1) I/29/360

ā.+leri I/27/134

2. bk. ābey (2) I/14/207

āc : bk. a_ç I/20/41

ā.+ın I/29/248

ā.+ın I/29/256

ācık : bk. azıcık (1) I/06/57

ācık : 1. bk. azıcık (1)

I/30/105, I/30/89, I/30/61

2. bk. azıcık (2)

I/30/104, I/30/100

ādet : Ar. Görenek. I/06/60, I/29/41 Krş. adet

ā.+dir I/28/198, I/29/250, I/29/269

ād : bk. ad

ā.+ım I/13/227

ākara : bk. anğara

ā.+lısınız I/22/40

ākrahā : bk. ağraba

ā.+ları I/20/28

ākrahā : bk. ağraba

ā.+yı I/06/59

ākşamüsdü : Güneşin battığı sıralarda, akşama doğru, akşam yaklaşırken, akşamüzeri. I/12/09

ā_ā : bk. ā_ā I/24/09

ā_ā : Seslenme edatı. I/05/119, I/15/40, I/17/06, I/17/09 Krş. ā_ā

ā_ā : bk. ağa I/05/157

ā_āc : bk. a_ç I/09/29

ā_āl : bk. al (1) I/24/85

ā_arğa : bk. arğa (1) I/29/108

ā_āş : bk. a_ç I/11/123

ā_āc : bk. a_ç I/15/51

ā_ārla- : bk. a_ārla-

ā.-rdı I/10/14

āç : bk. a_ç I/29/230

āç- : bk. a_ç- (2)

ā.-seler I/11/13

āşe önce : Kişi adı. I/01/07

āşe köseler : Kişi adı. II/16/07

baba : Çocuğu olan erkek, peder. I/03/164, I/04/47, I/11/113, I/17/08, I/25/49, I/29/212, I/29/367, I/29/371, I/29/393, I/30/59 Krş. babalı, babā, bāba, buba, buya, buva, bāba, bība

b.+lāna I/29/84

b.+ları I/14/83, I/29/75, I/29/81, I/29/86

b.+larımız I/14/253

b.+larım II/01/98

b.+larımız I/14/45

b.+m I/03/67, I/04/45, I/04/58, I/04/61,

I/10/10, I/10/101, I/10/13, I/10/38, I/10/64,

I/10/98 I/12/37, I/12/60, I/15/29, I/16/94,

I/18/103, I/23/07, I/29/225, I/29/343, I/29/62,

I/30/157, I/05/51, I/07/154, I/14/226, I/15/29,

I/12/61, I/14/281, I/15/35, I/21/12, II/01/06,

II/01/22, II/03/49, II/05/83, II/06/119, II/11/12,

II/11/22, II/18/143, II/18/32, II/18/42, II/15/113,

II/17/37

b.+mā I/10/13

b.+ma I/27/11, I/27/118, I/27/119

b.+mdan I/18/73, II/03/80

b.+mgil I/05/142, I/14/255, I/17/41,

II/11/34, II/11/39, II/13/122, II/18/167, II/18/66,

II/07/119

b.+mgilden I/14/102

b.+mgilin I/07/174

b.+mınan I/07/167

b.+mın I/03/40, I/05/152, I/10/64,

I/12/24, I/14/297, I/03/33, I/12/43, I/12/50,

I/05/163, I/07/156

b.+mız I/03/76, I/13/100, I/03/73

b.+mızdan I/13/19

b.+mızı I/07/152

b.+mızın II/06/160

- b.+mñ** I/10/48, I/12/62
b.+mnan I/10/98
b.+na II/15/134
b.+nıñ I/03/39, I/11/115
b.+pñ I/27/122
b.+ñ I/18/137, I/22/42, I/25/47,
I/29/276, I/18/208, I/27/119, II/15/130
b.+ña I/18/70
b.+ñı I/27/121
b.+sı I/03/170, I/04/59, I/05/28, I/07/61,
I/12/24, I/12/71, I/14/84, I/20/126, I/22/123,
I/28/20, I/29/169, I/29/264, I/29/395, I/29/405,
II/05/05, II/06/160, II/15/138, II/15/94
b.+sıgil I/18/85, II/05/65
b.+sına I/29/393
b.+sınđā II/15/144
b.+sınđan II/15/130
b.+sınđan II/15/140
b.+sınıñ I/29/314, I/14/48, II/05/22
b.+sı II/15/145
babam : Kadın erkek, büyük küçük herkese
karşı kullanılan bir seslenme sözü. I/13/34
baba_anne: bk. babanne
b.+lēm̄is I/28/19
baba_āne: bk. baba_āne
b.+si I/24/116
b.+m I/10/65
babalık : Üvey baba. I/03/22, I/03/23 Krş.
babalı, babalī
babalı : bk. babalık
b.+_a I/03/32
babalī : 1. bk. baba I/03/23
2. bk. babalık
b.+m I/19/12
babanne : Babanın annesi. I/27/138, I/29/156 Krş.
baba_āne, baba_āne, babān̄em
b.+m I/12/51, I/28/257, II/13/117
b.+m_ilen I/04/12
b.+miñ I/12/38, I/12/13, I/12/13,
I/12/43
babā : bk. baba (1)
b.+mdan I/18/73
babān̄e: bk. babanne
b.+m : I/28/23
b.+miziñ I/28/20
bacā : Far. 1. Ocak. I/10/93, I/13/303,
I/13/305, II/04/116, II/14/91, II/15/87 Krş. bacā
b.+da I/25/22
b.+lāda II/14/91
b.+lar I/13/304
b.+lara II/10/117
b.+larda I/13/305, I/25/21
b.+lardan I/13/306
b.+yī I/25/13
2. Dumanı ocaktan çekip havaya
vermeye yarayan yol.
b.+ları II/06/75
b.+nıñ II/06/65
bacā : bk. bacā (1)
b.+ya II/15/88
bacalık : Ocak. II/04/115 Krş. bacalık
bacalığ : bk. bacalık
b.+da II/04/117
b.+lāmız II/18/39
bacak : Vücudun kasıktan tabana kadar olan
bölümü. I/18/204 Krş. bacā, bacā
b.+larım I/30/91
b.+larımız I/02/54
b.+larımızı I/11/48
b.+lāmdan I/30/94
bacā_ım : bacā_ım < bacak+ I/30/64
bacā_ımıñ : bacā_ımıñ < bacak+ I/30/65
bacāğölu : Soyad. I/27/02
bacā : bk. bacak I/03/159, I/03/160, I/03/185
bacī : bk. bacı (1)
b.+nen I/07/231
bace : bk. bahçe
b.+ye I/21/45
bacı : 1. Kız kardeş. Krş. bacı
b.+ları I/18/97, I/18/98
b.+larımıñ I/07/229
b.+larımıñ I/07/171
b.+sı I/18/97
2. Kadınlara söylenen bir seslenme
sözü.
b.+m I/07/55
baççe : bk. bahçe II/17/33
baçē : bk. bahçe
b.+mizde II/17/104
badana : Fr. Duvarları boyamak için kullanılan
sulandırılmış kireç veya boya. II/19/10
badılcan : bk. patlıcan II/19/97, II/19/98
bağ- : 1. Bakışı bir şey üzerine çevirmek.
I/02/62, I/02/74, I/02/95, I/06/36, I/08/108,
I/08/109, I/08/128, I/11/106, I/11/112, I/11/27,
I/11/66, I/13/146, I/13/218, I/13/219, I/13/65,
I/13/92, I/14/126, I/14/184, I/14/216, I/14/243,
I/14/26, I/20/168, I/21/176, I/22/107, I/24/01,
I/24/25, I/24/58, I/24/66, I/27/73, I/28/245,
I/29/220, I/29/222, I/29/239, I/29/393, I/14/99,
I/05/52, II/02/95, II/04/115, II/04/116, II/04/118,
II/06/189, II/18/119, II/11/94 Krş. bağ-, bağ-,
bāğ-
b.-a I/02/96

b.-ardı II/07/143
b.-ardık I/20/93
b.-ardıñ I/17/33
b.-dılar I/08/102
b.-dım II/12/49, II/19/68
b.-ardıñ I/28/92
b.-áyen I/29/239
b.-çañ II/19/226, II/19/227
b.-çes I/29/214
b.-ınıñ I/29/411
b.-ıñ II/07/203
b.-ıp I/28/91, II/19/36
b.-ıve II/07/199
b.-ıyo I/02/86, I/28/222, I/29/201,
I/29/237, I/29/413, II/15/119, II/15/120,
II/19/228
b.-ıyolar I/08/45
b.-ıyoñ I/13/358
b.-ıyor I/28/222
b.-ma I/14/290
b.-madım II/03/203
b.-mayam I/29/156
b.-mıñ I/12/53
b.-mıñla II/06/169
b.-sa I/11/70, I/29/240
b.-sın I/26/100
b.-tım I/02/96
b.-dım I/03/106
2. Tedavi etmek için ilgilenmek. I/30/44
Krş. bāğ-, pağ-, bağ-
b.-amadık I/07/164
b.-arın I/30/76
b.-cák I/30/68
b.-dı I/30/44, I/30/77, I/30/78, II/05/83,
II/05/84
b.-dıñ I/30/46
b.-dıK I/30/44
b.-dılar I/30/67
b.-incam I/30/66
b.-ının I/07/48
b.-ınımyolar I/07/49
b.-ıp I/03/185
b.-ıyı II/05/51
b.-ıyö II/05/85
b.-ıyodu II/05/78, II/05/80
b.-ıyoñuz I/17/26
b.-madı II/05/84
b.-madılar II/05/80
b.-madım I/30/44
b.-sın II/05/83
b.-tıramadık I/20/134
b.-tırıcıñ I/17/77

3. Başka bir şeyle ilgilenmeyip elindeki
veya önündeki işle uğraşır olmak I/02/15,
I/02/37, I/02/64, I/02/76, I/02/77, I/03/162,
I/03/166, I/03/168, I/03/174, I/05/68, I/08/65,
I/08/66, I/13/176, I/13/228, I/13/90, I/14/223,
I/14/242, I/14/254, I/14/255, I/14/296, I/14/307,
I/15/43, I/16/138, I/16/142, I/16/199, I/16/49,
I/18/115, I/18/65, I/22/139, I/24/24, I/24/34,
I/24/94, I/26/134, I/29/286, I/29/330, I/02/11,
I/18/206, I/14/89, I/29/49, I/29/369, II/01/112,
II/01/113, II/01/117, II/01/133, II/01/38, II/01/97,
II/03/61, II/04/123, II/04/127, II/04/79, II/05/24,
II/05/87, II/10/87, II/12/48, II/13/136, II/13/137,
II/14/49, II/14/61, II/14/69, II/15/05, II/19/144,
II/19/31 Krş. bāk, bağ, bağ-
b.-ın I/18/129
b.-ma I/05/110
4. İlgilenmek. I/04/70 Krş. bāk-, bağ,
bağ-
b.-acan I/05/98, I/05/92
b.-am I/27/115
b.-amadım I/21/72
b.-amoz I/07/24
b.-an II/09/118, II/05/50
b.-ana I/30/180
b.-ar I/05/173, I/27/131, I/30/175,
II/11/26
b.-ardı II/03/58, II/11/26
b.-ardım I/19/104
b.-arsım I/19/33, II/08/60
b.-adıñ II/18/22
b.-cek I/29/185
b.-dıñ I/03/87
b.-dılar II/11/58, II/11/61
b.-ā I/18/78
b.-çağ I/04/60
b.-Çán I/10/15, I/10/16
b.-çen I/10/16
b.-ıceñ I/19/48, I/19/49
b.-ıdılar II/11/61
b.-ıñ I/27/20, I/27/27
b.-ıyo I/07/139, I/21/171, II/19/32
b.-ıyolar I/11/125
b.-ıyon II/19/32
b.-ıyoñ I/16/37, I/19/102
b.-ıcağla I/04/61
b.-ıyē I/30/176
b.-madıla II/06/186
b.-mıyo I/21/171
5. Anlamak, farkına varmak.
b.-arsañ I/08/35
b.-māđı I/30/167

6. Bir iş birinden beklenmek.
b.-iyo I/19/41
 7. Yoklamak, incelemek, denemek.
b.-iyim II/01/114
b.-iyos II/19/176
 8. Uğraşmak, meşgul olmak.
b.-ma II/01/101, II/01/95
bağalım : İçinde yer aldığı cümlelerin güvensizlik, kuşku, merak, uyarma vb. anlamlarını pekiştiren bir söz. I/27/105 Krş. baqam, baqan, baqám, baqám, baqáyin, baqıyım, baqem, baqam, baqalım, baqam
baqam : bk. baqalım I/02/32, I/03/143, I/03/169, I/03/170, I/05/177, I/07/232, I/07/39, I/08/87, I/08/88, I/12/03, I/13/334, I/14/02, I/15/65, I/15/87, I/17/09, I/17/54, I/17/55, I/18/10, I/18/92, I/19/57, I/20/17, I/21/171, I/21/173, I/21/73, I/23/217, I/28/141, I/29/265, I/29/303, I/30/23, I/07/188, I/07/236, II/02/56, II/03/65, II/04/27, II/11/81, II/11/99, II/15/89, II/17/120, II/18/104
baqan : bk. baqalım I/21/159
baqarak : Göre. II/03/201
baqkal : Ar. 1. Yiyecek, içecek vb. maddeleri perakende olarak satan kimse. I/05/64
 2. Bu maddelerin satıldığı dükkan. I/16/76, II/18/122, II/18/124 Krş. baqğal
b.+ım I/21/50
baqám : bk. baqalım I/29/08
baqám : bk. baqalım I/17/49
baqáyin : bk. baqalım I/13/314
baqğal : bk. baqkal (2)
b.+ımıs I/14/113
b.+ımız I/07/11
baqıçı : Genellikle çocuk, yaşlı ve hastalara bakma işiyle görevli kimse. I/05/92
baqınca : Kıyasla. II/18/120, II/18/72, II/18/75
baqır : Bu elementten yapılmış. I/10/57, I/20/61, II/18/142
b.+ı I/20/115
b.+larâ I/22/74
baqıyım : bk. baqalım. I/05/74
baqlava : Çok ince yufkadan yapılarak arasına kaymak, fıstık, ceviz, badem vb. konulup pişirilen ve üzerine şeker şerbeti dökülen bir tatlı türü. I/23/224, I/23/229 Krş. baqlıva
baqlıva : bk. baqlava I/01/61
baqmışın : "Belli olmaz" anlamında kullanılan bir söz. I/16/175 Krş. baqmışın
baqmışın : bk. baqmışın I/29/07
baqraş : Çoğunlukla bakırdan yapılan küçük kova.
b.+larnan I/10/23
bağ : 1. bk. baq (1) I/13/219, II/13/10
 2. bk. baq (3) II/09/55, II/14/93
 3. bk. baq (4)
b.-ılıyudu II/13/72
bağalım : bk. baqalım II/09/122
bağım : Bir şeyin iyi gelişmesi, iyi bir durumda kalması için verilen emek. II/13/77
bağ_a : bağ_a < bana I/01/54, I/27/132
bağ : Far. Üzüm kütüklerinin dikili bulunduğu toprak parçası. Krş. bā
b.+ı I/12/32, II/11/71
bağ : bk. baq (1)
b.+a I/19/135
bağam : bk. baqalım I/04/56, I/09/104, I/27/110
bağ-
b.-dı I/16/93
b.-dım I/05/107, II/06/77
b.-dın I/26/08
b.-salar I/11/13
 2. bk. baq- (2)
b.-dır I/12/07
b.-dılar II/06/16
b.-dırıla II/06/34
 3. bk. baq- (3) I/09/09, II/12/22, II/01/135
 4. bk. baq- (4)
b.-dı I/07/171, I/07/172
b.-dım I/14/214
b.-ıcen I/19/101
b.-madı I/27/131
bağçâ : bk. bahçe I/30/123
bahar : Ar. Baharat.
b.+larını II/19/53
bahçe : Far. Sebze, meyve, çiçek veya ağaç yetiştirilen yer. I/12/30 Krş. bace, bağçâ, bahçe, bāça, bāçe, baççe, baçë, bahçë, bācá, bāhça
b.+lı I/12/96
b.+si II/11/71, II/11/78
b.+ye I/12/32
bahçë : bk. bahçe II/18/156
bahçe : bk. bahçe I/12/126, II/16/24
b.+ye I/05/62
bahset- : Ar. + T. Bir konu üzerinde söz söylemek, konuşmak. I/01/50 Krş. bāsed-
baqem : bk. baqalım I/07/85
bal : Bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları bal özünden yapıp kovanlarındaki petek gözlerine doldurdukları, rengi beyazdan esmere kadar değişen tatlı, koyu, sıvı madde. II/18/32, II/19/188, II/19/184
b.+ı II/18/42

- b.+lardan** II/19/193
- bal gabağ** : İçi turuncu, iri ve tatlı bir tür kabak (Cucurbita moschata).
- b. g.+lar** I/18/156
- bal hatun** : bk. mal hâtin I/09/108
- balğon** : Bir yapının genellikle dışarıya doğru çıkmış, çevresi duvar veya parmaklıkla çevrili bölümü.
- b.+dan** I/05/107
- balçıkşisar** : Yerleşim birimi adı.
- b.+lı** I/14/82
- balçık** : Kilimlerde paralelkenar şeklindeki desenler.
- b.+lı** I/23/30, I/23/33
- balık esir** : Yerleşim birimi adı. II/11/88
- balıkçılık** : Balıkçının yaptığı iş. I/26/79
- balıg** : Omurgalılardan, suda yaşayan, solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen hayvanların genel adı. I/26/84
- balya** : İng. Kuru ot, saman ve yünlerin makineyle sıkıştırılıp bağlanmış durumu, denk. I/24/21, I/25/117
- bambaşğa** : Büsbütün başka, apayrı, değişik, farklı. II/14/62
- bant** : Fr. 1. Yara üzerine yapıştırılan özel olarak hazırlanmış ilaçlı küçük şerit.
- b.+ı** I/22/153
2. Ses alma aygıtlarında seslerin kaydı için kullanılan manyetik oksitli plastik veya selüloz şerit.
- b.+lar** I/16/188
- banyo** : İt. Yapılarda, içinde yıkanılan bölüm. II/03/52, II/04/119, II/07/83, II/07/98
- b.+m** I/18/177
- b.+muz** II/03/52
- b.+su** I/07/183, II/07/86
- banyo yap-** : İt. + T. Yıkanmak. Krş. banyò yap-
- b. y.-çek** II/04/121
- b. y.-arşın** II/04/50
- b. y.-çeklerini** II/07/90
- b. y.-cegmişdi** II/07/93
- b. y.-cek** II/07/95
- b. y.-câdi** II/07/96
- banyò yap-** : bk. banyo yap-
- b. y.-arlardı** II/04/120
- banyolü** : banyolü << banyoluk+ II/07/32
- banyolük** : Gizlenmiş durumda bulunan bir çeşit banyo. II/07/80 Krş. banyolük
- banyolük** : bk. banyolük II/07/31
- barabar** : bk. berâber I/27/55
- barabağ** : berâber II/16/12
- barac** : bk. baraj
- b.+ı** I/04/39
- baraj** : Fr. Suyu toplama, sulama ve elektrik üretme amacıyla akarsu üzerine yapılan bent. Krş. baraş, barâş, barac
- b.+ı** I/02/18
- b.+ından** I/02/18
- baraş** : bk. baraj I/04/38, I/11/46, I/25/53, I/25/55, I/26/14
- bardağ** : 1. Su vb. şeyleri içmek için kullanılan, genellikle camdan yapılan kap.
- b.+lar mardağlar** I/27/25
2. Bu kabın alacağı miktarda olan. I/16/74, I/16/75, II/19/66 Krş. bardak
- bardağcı** : Yerleşim birimi adı. I/07/206
- b.+da** I/07/205
- barâş** : bk. baraj I/26/110, I/26/96
- barış** : Kişi adı. I/18/212 Krş. barîş
- b.+ım** I/18/57
- barî** : Far. Hiç olmazsa, hiç değilse, o hâlde, öyleyse. I/30/16
- barîş** : bk. barîş I/18/211
- barmaklı** : Parmağı olan. I/23/146
- barmâ_ıma** : barmâ_ıma << parmak+ I/16/167
- barmâni** : barmâni << parmak+ I/29/190
- bas-** : 1. Vücudun ağırlığını verecek bir biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koyma. Krş. bäs-
- b.-dik** II/16/65
- b.-ıp** I/09/23
- b.-miş** I/02/94, I/02/95
2. Sıkıştırarak yerleştirmek.
- b.-annâ** II/14/57
- b.-ardı** II/14/53
- b.-ardıg** II/14/56
- b.-ardım** II/10/112
- b.-arlâ** II/14/61
- b.-ârdım** II/04/54
- b.-dır** II/19/192
- b.-dirî** II/19/188
- b.-dınlar** II/10/98
- b.-dırıs** I/23/70, I/23/98
- b.-dırısım** I/22/51
- b.-dırıyodum** I/20/40
- b.-dırıyola** I/09/39
- b.-dırız** I/23/69
- b.-âsım** I/22/74
- b.-mışla** I/29/353
3. Bir şey üzerinde kalıp, mühür vb.yle iz yapmak.
- b.-dırıyolar** I/20/13
- b.-ıyon** I/20/14
4. Bir şeyin etkisinde kalıp eziklik,

üzüntü ve ağırlık duymak.

b.-ar I/20/111, I/20/91

b.-Çeg I/20/89

5. Uygunsuz vaziyette yakalamak.

b.-ıyo I/30/18

b.-ıyolar I/30/17

b.-ıyolar I/30/18

basdır : 1. Durdurmak.

b.-ıyo I/09/124, I/09/126

başğı : Bir maddeyi sıkıp ezen alet, pres.

b.+larnan I/23/70

b.+lı I/23/69

basit : Ar. Yapılması veya anlaşılması kolay olan, karışık olmayan, bayağı. I/22/103

basma : Üzerinde bası ile yapılmış renkli biçimler bulunan pamuklu kumaş. II/03/109, II/15/64

b.+lağ I/03/70

baston : İt. Yürürken dayanmaya yarayan, ağaç veya metalden yapılan araç.

b.+tu I/30/80

baş : 1. İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız vb. organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser. I/27/03, I/13/272

b.+ım I/30/92, II/19/199

b.+ımdan II/06/29

b.+ımuğ I/07/162

b.+ımızda I/17/46

b.+ına I/13/270, I/13/271, I/22/11, I/23/194, I/13/271, II/07/182, II/13/44

b.+ımı I/04/24, II/15/147, II/18/67

b.+ııj I/22/140

b.+ına I/23/52

b.+ını I/04/24

b.+larına I/27/114, II/16/74

2. Arazide en yüksek nokta. I/13/49

b.+da I/13/30, II/05/78

b.+ında I/20/120

3. Başlangıç.

b.+dan I/12/23, I/29/199, II/19/05

b.+ındaki I/16/97

b.+ımı II/19/07

4. Bir şeyin uçlarından biri.

b.+ı I/23/172

b.+ına I/14/269

b.+ı I/04/20

b.+lânı II/18/68

b.+larına I/14/288

5. Temel, esas.

b.+ıdı I/21/20

6. Bir şeyin yakını veya çevresi.

b.+ına I/19/34, I/20/60, I/29/230, II/07/168, II/07/174, II/15/114, II/15/75, II/18/147

b.+ınā II/07/180

b.+ına II/01/38

b.+ında I/10/81, I/13/191, I/20/33, I/23/190, I/27/67, I/27/58, I/29/298, I/30/169, II/10/24

b.+ındaydı I/27/93

b.+ına I/27/107

b.+larında II/03/138

b.+larında I/12/39

7. Kasaplık hayvanlarda ve bazı yiyeceklerde adet.

b.+ıñā I/27/69

8. Bir topluluğu yöneten kimse.

b.+ları I/14/179

başıma hal gel- : T. + Ar. + T. Kötü bir duruma uğramak.

b. h. g.-di II/15/133

başbakan : Hükümetin ve Bakanlar Kurulunun başı, kabinenin başı, başvekil

b.+ımız II/06/86

baş yap- : Saç bakım ve tuvaleti yapmak. I/23/45

başka : 1. Bilinenden ayrı, değişik, farklı, özge. I/03/120, I/10/67, I/12/17, I/24/38, I/24/87, II/02/01, II/05/70, II/06/117, II/11/23, II/13/01, II/17/112, II/18/98 Krş. başğa, başgâ

b.+đı I/25/28 Krş. başğa

2. Nitelik yönünden alışılmışın dışında bir üstünlüğü olan. Krş. başğa

3. "Ayrıca, üstelik, bir yana" anlamlarında -den başka biçiminde kullanılan bir söz. II/05/65, II/05/67 Krş. başğa

başkası : Diğer bir kişi, herhangi bir kimse, diğeri, ötekisi. II/17/72

başğa : 1. bk. başka (1) I/06/34, I/07/23, I/07/68, I/08/56, I/09/26, I/09/70, I/12/16, I/12/52, I/13/156, I/13/243, I/13/270, I/13/285, I/13/30, I/13/340, I/13/67, I/13/98, I/14/108, I/14/110, I/14/227, I/14/228, I/14/233, I/14/90, I/15/61, I/16/104, I/16/187, I/16/202, I/18/211, I/18/52, I/19/09, I/19/45, I/21/11, I/22/147, I/22/155, I/23/154, I/23/82, I/26/128, I/26/138, I/26/47, I/26/66, I/26/84, I/28/142, I/28/156, I/28/160, I/29/103, I/29/216, I/29/233, I/29/271, I/29/36, I/29/372, I/29/62, I/29/77, I/30/09, I/30/109, I/30/115, I/30/151, I/30/24, I/30/33, I/30/38, I/30/39, I/30/49, I/30/66, I/30/71, I/30/73, II/01/08, II/04/118, II/04/121, II/04/55, II/04/96, II/04/98, II/06/139, II/06/144, II/06/21, II/07/128, II/07/94, II/08/79, II/12/89, II/13/142,

II/14/85, II/15/04, II/15/13, II/15/37, II/19/164, II/19/81

b.+sını I/20/10, II/10/51

2. bk. başka (2) I/27/34

3. bk. başka (3) I/18/172, I/20/127, I/20/163, I/20/194, II/10/152

başğâ : bk. başka (1) II/08/77

başgan : Bir topluluğun, bir toplantının veya bir derneğin başında bulunan kimse, reis, reis bey.

b.+ııı I/05/14, I/05/15, I/05/16

baş arısı : Başın ağrması, başta oluşan rahatsızlık.

b.+ııııı.â. I/07/168

baş örtü : Başörtüsü.

b.ö.+mü II/12/106

baş ucu : Yatılan bir yerin baş konulan yönü veya yakını.

b.u.+mda II/06/19

başgöz.ıt- : Evlendirmek.

b.e.-dııı II/19/22

başla- : 1. Bir işe girişmek, harekete geçmek. Krş. başlê-, başlâ-

b.-den I/16/97

b.-dı I/11/56, I/26/154, II/05/56, II/05/69, II/14/86, II/17/80, II/19/110

b.-dııı II/07/113

b.-dıııı I/14/149

b.-nırdı I/16/131

b.-r I/09/18, I/12/107, I/23/21, I/24/70, I/24/87

b.-rdı I/01/43, I/12/104, I/25/71, II/03/103, II/03/98, II/07/157, II/10/21, II/13/41, II/13/42, II/15/15

b.-rıı II/19/94

b.-rııı I/24/90

b.-yınca I/08/16

b.-yıncá I/16/182

2. Olmak, oluşmak, ortaya çıkmak, doğmak. Krş. başle-

b.-dı I/10/116

b.-ııııı I/29/70

b.-mııııı I/08/69

3. Etkisini göstermek

b.-dı I/22/141

b.-dııı I/29/155

b.-mııı II/18/71

b.-yıcak II/05/56

başlâ- : bk. başla- (1)

b.-ndı II/04/57

başle- : bk. başla- (2)

b.-yo II/18/74

başlê- : bk. başla- (1)

b.-cek I/09/60, I/29/22

başlı- : bk. başla- (1)

b.-yo I/23/193, I/29/192

bk. başla- (3)

b.-yo I/29/375

başlönuz : başlönuz << başla- I/07/205

başlê- : bk. başla- (1)

b.-yo I/29/70

başvur- : İsteği, dileği belirtmek için herhangi bir işlem başlatmak.

b.-ur I/27/52

batağ : Üzerine basıldığında çöken çamurlaşmış toprak. II/18/199, II/18/200 Krş. batdaK

batdaK : bk. batağ II/16/30

batdâniye : Ar. Yorgan yerine veya yorgan üstünde kullanılan, çoğu yünden dokunmuş kalınca örtü. I/07/103

b. mutdâniye I/07/103

bat- : Yok olmak.

b.-dı I/23/157, I/26/70, II/10/81

batık : Kirli, pis, lekeli. I/30/77

batır- : 1. Kirletmek.

b.-ıııı I/07/99

2. Bir şeyin sıvı veya yumuşak bir maddenin içine gömülmesine yol açmak, batmasını sağlamak.

b.-dııı II/08/70

3. Mahvetmek.

b.-ııııı II/11/04

baya : 1. Hemen hemen, âdeta. I/22/92

2. Oldukça, epey. I/10/50, I/10/62, I/20/167, I/29/52, II/12/80, II/17/113

3. Gerçekten. I/09/110

4. Herhangi bir özelliği olmayan, sıradan, alelade. I/13/165

bayan : Kadın. I/09/07, I/18/64, I/13/81

b.+nar I/19/111

b.+narııı I/14/242

bayá : bk. baya (2) I/28/159

bayâ : 1. bk. baya (1) I/07/84

2. bk. baya (2) I/10/68, II/16/57

bayâ : 1. bk. baya (1) I/29/22

2. bk. baya (2) I/05/23, I/14/305, I/15/60, I/29/282, I/29/304, I/29/93, II/08/10, II/08/45, II/17/07

3. bk. baya (4) I/29/166, II/17/42

bayâ : bk. baya(2) I/10/30, I/13/179, I/27/76

bayıld- : Bayılmasını sağlamak, bayılmasına yol açmak.

b.-ııııııı I/29/207

b.-ııııı I/29/207

- bayır** : Küçük yokuş, belen, kıran, şev. II/14/34
b.+a I/11/82, II/06/171, II/11/93
b.+da I/09/47, I/10/53
b.+ı I/11/46
b.+ıı I/09/48
- bayrak** : Bir milletin, belli bir topluluğun veya bir kuruluşun simgesi olarak kullanılan, renk ve biçimle özelleştirilmiş, genellikle dikdörtgen biçiminde kumaş, sancak. II/13/28
b.+ları II/15/16
- bayram** : Millî veya dinî bakımdan önemi olan ve kutlanan gün veya günler. I/14/257, I/14/258, II/01/97 Krş. bāyram
b.+a I/02/49
b.+da I/06/59, I/23/224, I/26/124, II/06/125, II/09/123, II/11/25
b.+lar I/13/201, I/21/39, II/12/35
b.+larda I/14/254, I/14/266, I/14/310, I/25/60, II/10/77
b.+lāda I/28/152
- bayram günü** : Bayrama rastlayan, bayramın kutlandığı gün. II/01/100
- bayram_id-** : Çok sevinmek.
b.+i.-erleğdi II/10/79
- bayram yap-** : Çok sevinmek.
b.+y.-ardı I/13/203
- bayrānan** : bayrānan << bayrak+ I/21/59
- baytar** : Ar. Veteriner hekim.
b.+la I/27/55
- bazar** : 1. bk. pazar (1) II/03/26, II/19/116, II/19/117
b.+a II/19/117, II/04/71
b.+dan I/23/124
b.+ı I/07/14, I/07/18
b.+larđā II/14/05
 2. bk. pazar (2) II/17/62, I/01/43, I/18/187
- bazār** : bk. pazar (1) I/21/71, I/21/72
 bk. pazar (2) I/25/82
- bazı** : Ar. 1. Birtakım, kimi. I/29/115 Krş. bāzı
 2. Bazen I/11/48, I/21/50, II/14/03, II/14/71, II/19/217 Krş. bāzı, bazı, bağı
- bağı** : bk. bazı (2) II/02/63
- bağı** : bk. bazı (2) I/30/89, I/30/98
- bazlama** : Sacda pişirilmiş yuvarlak ekmek, bazlamaç. II/08/121, II/13/124 Krş. bāzlama
b.+nıı I/28/126
- bō_jü-** : bk. büyü- (2)
b.-tdüm I/04/44
- bōle** : 1. bk. böyle (1) I/02/114, I/02/116, I/02/92, I/02/93
 2. bk. böyle (2) I/02/108, I/02/115, I/02/34, I/02/59, I/02/60, I/02/81
b.+gen I/04/74
b.+likce I/03/58
- bōlü** : bk. böyle (2) I/01/39, I/01/41
- bēn** : bk. ben (1) I/01/31
- bī** : 1. bk. bir (1) I/20/32
 2. bk. bir (2)
 3. bk. bir (3)
 4. bk. bir (4) I/04/07, I/04/12, I/04/53, I/06/61, I/12/05, I/12/59, I/14/43, I/14/94, I/18/142, I/23/81
 5. bk. bir (5) I/28/190, I/29/360
 6. bk. bir (6)
 7. bk. bir (7)
 8. bk. bir (8) I/02/117
 9. bk. bir (9) I/13/20, I/23/42, I/28/72
- bā** : bk. ba I/06/33, I/12/30, I/12/31
- bāba** : bk. baba
b.+mgil II/11/36
- bāba** : bk. baba
b.+ma I/07/155
- bādemlik** : Yerleşim birimi adı.
b.+de I/12/48
- bāğ-** : bk. bağı- (3) I/18/197
- bāğ-** : 1. bk. bağı- (1)
b.-muş I/12/53
 2. bk. bağı- (4)
b.-ardım I/04/24
- bāğır** : bk. bāğır
b.+dān I/30/52
- bāğam** : bk. bağıalım II/17/119
- bāğur** : Devlet kurumu. I/07/130
b.+dan I/02/21
- bāça** : bk. bahçe II/02/85, II/02/95
b.+lar II/02/92
b.+sma II/10/107
b.+m I/21/181
- bāçe** : bk. bahçe I/02/111, I/02/112, I/06/33, I/18/150, I/29/151, I/02/111, II/02/88, II/02/94, II/07/66
b.+de II/18/103
b.+deki II/07/42
b.+lēmizde II/07/38
b.+lerimiz I/18/150
b.+miz I/25/54
b.+ye I/18/150
- bāçá** : bk. bahçe
b.+ye II/10/35
- bāhça** : bk. bahçe
b.+yadı II/01/130

- büle** : bk. böyle (1) I/25/77
bün : bk. bugün (1) I/26/125
büttün : bk. bütün I/02/20
bäg- : bk. bağ- (2)
b.-dım I/18/30
bäğur : bk. bākūr
b.+dan I/03/186
bākısdan : Ülke adı. I/15/33
böle : bk. böyle (2) I/02/57, I/07/26
bāla- : 1. Bir şeyi bir yere veya bir şeyi tutturmak. Krş. bālī-, bālī-, bālī-
b.-dı II/15/113
b.-dırlar II/03/152
b.-dı II/15/141
b.-nıyo I/19/80
b.-rlardı II/10/29
b.-tdırındı II/14/74
b.-tdırmazlar II/14/73
2. Yaraya ilaç koyup bezle sarmak.
b.-mış I/30/69
3. Düğümlemek
b.-r I/24/30
b.-r I/09/90
b.-rsın I/19/92
4. Denk yapmak, paket yapmak.
b.-yan I/23/78
5. Birini söz veya yazı ile bağlamak, taahhüt etmek, angaje etmek.
b.-ymca I/14/151
b.-yivedi I/14/151
bāle- : bk. bāla-
b.-yolağ II/15/108
bālī : bālī << bağla- I/29/295
bālī- : bk. bāla- (1)
b.-yo II/15/139
böle : 1. bk. böyle (1) I/03/141, I/03/159, I/03/173, I/03/178, I/07/100, I/07/101, I/07/144, I/07/162, I/07/70, I/08/33, I/08/91, I/08/98, I/09/07, I/09/78, I/10/123, I/12/05, I/12/38, I/12/44, I/13/261, I/13/264, I/13/271, I/13/272, I/13/274, I/13/276, I/13/281, I/14/158, I/14/267, I/14/277, I/14/28, I/16/106, I/17/15, I/17/29, I/17/30, I/17/39, I/18/109, I/18/161, I/20/196, I/21/16, I/22/148, I/23/102, I/23/238, I/23/239, I/24/23, I/24/76, I/26/126, I/28/150, I/28/196, I/28/198, I/28/210, I/28/211, I/28/237, I/28/245, I/28/250, I/28/68, I/29/12, I/29/124, I/29/125, I/29/126, I/29/131, I/29/144, I/29/148, I/29/172, I/29/189, I/29/360, I/29/415, I/30/58, I/30/70, II/02/56, II/04/102, II/04/106, II/04/131, II/04/133, II/04/23, II/04/41, II/04/68, II/03/145, II/03/148, II/03/62, II/06/39, II/07/148, II/07/44, II/07/65, II/07/72, II/09/09, II/09/58, II/10/39, II/12/71, II/14/119, II/14/91, II/18/133, II/18/141, II/18/39, II/18/45, II/18/81, II/19/145, II/19/185
b.+dı II/09/96
b.+sini I/03/188
b.+ydi I/16/30
2. bk. böyle (2) I/02/77, I/03/105, I/03/138, I/05/22, I/06/58, I/06/59, I/07/04, I/07/126, I/07/20, I/08/106, I/08/29, I/08/60, I/08/92, I/08/94, I/09/39, I/09/54, I/10/102, I/10/13, I/11/62, I/11/70, I/12/116, I/12/33, I/12/41, I/12/58, I/12/65, I/12/92, I/13/106, I/13/163, I/13/262, I/13/31, I/13/333, I/13/343, I/14/129, I/14/255, I/16/162, I/16/172, I/16/186, I/16/191, I/16/67, I/17/13, I/18/05, I/18/158, I/18/159, I/18/20, I/18/27, I/18/28, I/19/38, I/19/42, I/20/164, I/20/170, I/20/39, I/20/41, I/20/62, I/20/71, I/20/74, I/20/85, I/21/96, I/22/11, I/22/120, I/22/22, I/22/32, I/23/103, I/23/142, I/23/145, I/23/146, I/23/164, I/23/176, I/23/210, I/23/32, I/23/43, I/23/44, I/23/45, I/23/48, I/23/55, I/23/79, I/23/84, I/23/93, I/23/94, I/23/99, I/24/01, I/24/110, I/24/26, I/24/41, I/24/45, I/24/48, I/24/79, I/24/85, I/26/156, I/26/50, I/26/65, I/28/101, I/28/122, I/28/124, I/28/128, I/28/133, I/28/136, I/28/137, I/28/140, I/28/145, I/28/153, I/28/176, I/28/186, I/28/200, I/28/203, I/28/207, I/28/212, I/28/215, I/28/227, I/28/246, I/28/26, I/28/31, I/28/42, I/28/56, I/28/60, I/28/66, I/28/69, I/28/81, I/29/130, I/29/142, I/29/150, I/29/153, I/29/161, I/29/170, I/29/171, I/29/179, I/29/194, I/29/210, I/29/225, I/29/235, I/29/276, I/29/298, I/29/300, I/29/312, I/29/334, I/29/345, I/29/355, I/29/357, I/29/362, I/29/365, I/29/378, I/29/386, I/29/393, I/29/396, I/29/409, I/29/413, I/30/136, I/30/170, I/30/24, I/30/88, II/02/04, II/02/12, II/02/13, II/02/25, II/02/59, II/02/79, II/04/45, II/04/46, II/04/74, II/04/76, II/04/87, II/08/111, II/08/46, II/08/60, II/08/64, II/13/06, II/13/101, II/13/122, II/13/21, II/13/36, II/13/41, II/13/44, II/13/46, II/13/47, II/13/62, II/13/63, II/16/54, II/16/97, II/17/34, II/17/60, II/17/85, II/01/86, II/01/95, II/03/113, II/03/127, II/03/169, II/03/200, II/03/47, II/03/72, II/05/21, II/05/30, II/05/46, II/06/17, II/06/172, II/06/188, II/06/43, II/06/49, II/06/62, II/06/66, II/06/74, II/06/75, II/07/169, II/07/181, II/07/95, II/09/143, II/10/109, II/10/83, II/11/29, II/11/93, II/12/105, II/14/03, II/14/04, II/14/108, II/14/123, II/14/138, II/14/35, II/14/42, II/14/71, II/15/105, II/15/116, II/15/119, II/15/120, II/15/131, II/15/132, II/15/133,

II/15/138, II/15/145, II/18/108, II/18/142, II/18/15, II/18/19, II/18/26, II/18/37, II/18/63, II/18/67, II/18/68, II/19/134, II/19/153, II/19/156, II/19/163, II/19/191, II/19/205, II/19/214, II/19/215, II/19/64, II/19/97

b.+yız I/03/186

b.+ydi II/03/171, II/03/174, II/10/45, II/19/145

b.+ydi II/10/85

3. bk. böyle (3) I/14/295, I/14/297,

I/15/66, I/15/69, II/13/144, II/03/107, II/03/75

böle böle : Bunun gibi, buna benzer. II/02/46, II/16/128, II/19/192 Krş. böle böle, böle böle, böle bölë

bölelikle : Böylece. I/30/132

böle : bk. böyle (1)

b.+mişdi I/28/36

böle : bk. böyle (1) II/13/04

böli : bk. böyle (2) II/08/73

böley : bk. böyle (2) I/06/40

balı : 1. Bir kuruluşun yetkisi altında bulunan. I/12/25, II/12/30, II/12/54

b.+ymış I/07/176, I/07/177

2. Bir kimseye, bir düşünceye, bir hatıraya saygı, aşk vb. duygularla bağlanan, sadık, tutkun.

b.+dır II/04/79, II/04/88, II/04/89

3. Gerçekleşmesi bir şartı gerektiren, vabeste. I/22/85, I/29/134 Krş. bālī

4. Bir bağ ile tutturulmuş olan. II/04/16, II/07/50, II/12/109

bālī- : 1. bk. bāla- (1)

b.-yiveriyo I/29/290

b.-yo I/10/56, I/29/289

b.-yola I/29/349

b.-yolağ II/15/108

b.-yoğ I/12/86

2. bk. bāla- (3)

b.-yo I/29/296

bālī : bk. bālī (3) I/22/91

böli : bk. böyle (2) I/26/118

bālī : bk. bāri II/02/03, II/19/33

bālī- : bk. bāla- (1)

b.-ceklerdi I/08/107

bālī : bk. bāri II/14/73

bölü : bk. böyle (2) I/21/101, I/26/117, I/28/166, I/29/67

bölü : böyle (2) I/10/14

bán : bk. ben (1) I/13/75, I/10/117

bán : bk. ben (1)

b.+a I/18/188

b.+á I/11/13

bārdağçı : Yerleşim birimi adı.

b.+ya I/07/19

bārdağçı : bk. bārdağçı I/07/204

bārdağ : bk. bardağ I/21/124

bār- : 1. İnsan yüksek ve gür ses çıkarmak.

b.-ırdık I/02/59

b.-ıyoz I/02/58

2. Yüksek sesle azarlamak.

b.-dı I/27/133

bā_ırma : Bağırarak işi.

b.+ya II/05/56

böre : böre << börek+ I/28/242

bāriş- : Birlikte veya karşılıklı bağırarak.

b.-madılağ I/03/78

bāri : Far. Hiç olmazsa, hiç değilse, o hâlde, öyleyse. I/30/174 Krş. bālī, bālī

bī : bī << bir+ II/14/48

bīri : bk. biri (2)

b.+si I/10/86

bāriye : Kişi adı. I/15/93

bāsed- : bk. bahset-

b.-em I/29/08

bās- : bk. bas- (1)

b.-mış I/02/91

bāşiş : Far. Yapılan bir hizmete ödenen ücretten ayrı olarak fazladan verilen para, kahve parası. II/15/19

bārābār : bk. berāber II/09/28

bārāber : bk. berāber II/18/154

bāl- : bk. bāl- (1)

b.-irdi II/02/03

bālnur : Kişi adı. II/02/48

bāşi : bāşi << bir şey I/25/107

bāşiş : Yerleşim birimi adı. I/21/03

böreg : bk. börek

b.+leğ II/18/142

bīt : bk. bit

b.+den I/13/121

bītir- : Bitmesini sağlamak, sona erdirmek, tüketmek, tamamlamak, sonuçlandırmak.

b.-dik I/07/191, I/07/221

bāyram : bk. bayram I/02/52

bīz : bk. biz I/29/48

bāzan : bk. bāzen I/07/118, I/10/34

bāzen : Ar. Ara sıra. I/16/188 Krş. bāzan, bāzeñ

bāzeñ : bk. bāzen I/14/112

bāzi : 1. bk. bazı (1) I/21/184, I/29/416

2. bk. bazı (2) I/23/122, I/23/73, II/02/64, II/14/15

bāzlama : bk. bazlama I/28/125

be : "Ey, hey" anlamlarında bir seslenme

sözü. I/01/39, I/08/13, II/11/98, I/15/23, I/17/65, I/18/109, I/18/62, I/18/98, I/21/68, I/26/115, II/05/60, II/11/105, II/15/110, II/19/118, II/19/196 Krş. bē, bē

bē : bk. be I/01/46

bē : bk. be I/10/108, I/27/54

bēbe : bk. bebe

b.+eḡ II/12/112

bebe : Bebek, küçük çocuk. Krş. bēbe, bebē

b.+j II/02/51, II/02/52

bebē : bk. bebe

b.+miz II/12/116

bebek : Meme veya kucak çocuğu. I/04/14 Krş.

bēbik, bebēk

bebēk : bk. bebek

b.+nen II/19/39

bēbik : bk. bebek I/08/55

becer- : Güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulmak, üstesinden gelmek.

b.-dik II/01/65

b.-emīcen I/01/19

b.-emedik I/07/58

b.-īdik II/01/40

becermek : Becerme işi. II/01/66

bedil : Yerleşim birimi adı. I/05/78

be_e : be_e << bana I/03/51

bekar : Ar. Evlenmemiş kimse. I/18/133, I/29/373, II/01/141

b.+ı I/18/199

bekār : bk. bekār I/29/377

bēgir : bk. beygir II/16/56

bek : bk. pek II/11/96, II/17/01

bekçi : Bir şeyi veya bir yeri bekleyip korumakla görevli kimse. II/18/140

bekçim : bekçim << bekçi+ I/14/12

bekçilig : bk. bekçilik

b.+den b. I/14/13

bekçilik : Bekçinin yaptığı iş. I/14/11 Krş. bekçilig

bekirgil : Aile veya topluluk adı. I/14/237

bekle- : 1. Bir iş oluncaya, biri gelinceye değin bir yerde kalmak, durmak. Krş. beklē

b.-cēmişin I/27/58

b.-di II/19/101, II/19/163

b.-yip I/27/67

2. Süre tanımak, acele etmemek.

I/15/65, I/18/04

3. Bir şeyi, bir kimseyi gözetmek, korumak, muhafaza etmek.

4. Ummak.

b.-yo I/29/36

b.-yoḡ I/29/203

beklē : bk. bekle- (1)

b.-rdik I/28/233

b.-yo II/17/50

b.-yola II/17/50

bekmes : bk. bekmez II/18/53

bekmez : Genellikle üzüm, dut vb. meyvelerin kaynatılarak koyulaştırılmış biçimi. I/20/176, I/20/179, II/08/69, II/10/114 Krş. bekmes

b.+i II/10/118

b.+imiz II/10/115

b.+ini II/10/114

bekmez ḡaynad- : Pekmez yapmak.

b. ḡ.-ırdık II/10/106

b. ḡ.-ırlādı II/18/53

bel_ārsı : Bel çevresinde oluşan ve duyulan ağrı. I/21/77

belediye : Ar. 1. İl, ilçe, kasaba, belde vb. yerleşim merkezlerinde temizlik, aydınlatma, su, toplu taşıma ve esnafın denetimi gibi kamu hizmetlerine bakan, başkanı ve üyeleri halk tarafından seçilen, tüzel kişiliği olan örgüt, şehremaneti. I/14/115, I/21/146, I/21/23, II/14/40 Krş. belediye

b.+ye I/21/148, I/29/115

2. Bu örgütün bulunduğu bina.

b.+lēde I/05/68

3. Belediye otobüsü. II/18/125, II/18/126, II/18/129

belediye : bk. belediye (1)

b.+de I/04/77

belge : Bir gerçeğe tanıklık eden yazı, fotoğraf, resim, film vb., vesika, doküman.

b.+si I/08/16

belḡ : bk. belge I/08/16

bel : İnsan bedeninde göğüsle karın, sırtla kalçalar arasında daralmış bölüm. II/09/119 Krş. bēl

b.+i II/09/119, II/09/14, II/09/15

b.+im I/30/91

b.+ime I/03/67

b.+inden I/07/163, II/09/04, II/15/142

b.+inden I/10/56

b.+ine I/09/90, II/15/139

b.+lerim II/17/91

belki : Ar. + Far. Olabilir ki, muhtemel olarak. I/08/59, I/08/93, I/13/248, I/21/15, I/23/151, I/07/104, II/04/82, II/05/23 Krş. belḡı, belḡi, bēlki

belḡı : bk. belki I/28/89

belḡi : bk. belki I/08/60

bēlki : bk. belki I/14/193, I/14/212, I/21/158, I/23/133, II/07/192

belle- : Öğrenip akılda tutmak.

b.-mem I/08/57

belli : 1. Bilinmedik bir yanı olmayan, malum. I/15/03, I/29/30

2. Belirli, muayyen. I/29/145, I/29/171, I/29/219 Krş. **bēlli**

bēlli : bk. belli (2) II/04/117

ben : Teklik birinci kişiyi gösteren söz. I/01/08, I/01/19, I/01/21, I/01/35, I/01/51, I/01/63, I/02/03, I/02/101, I/02/38, I/02/45, I/02/46, I/02/72, I/02/82, I/02/85, I/02/87, I/03/101, I/03/104, I/03/112, I/03/139, I/03/140, I/03/153, I/03/154, I/03/174, I/03/26, I/03/36, I/03/43, I/03/44, I/03/45, I/03/60, I/03/71, I/03/92, I/04/10, I/04/33, I/04/44, I/04/57, I/04/61, I/04/63, I/04/65, I/05/105, I/05/130, I/05/135, I/05/14, I/05/143, I/05/149, I/07/157, I/07/164, I/07/169, I/07/180, I/07/194, I/07/222, I/07/238, I/07/34, I/07/37, I/07/45, I/05/154, I/05/16, I/05/162, I/05/17, I/05/57, I/05/73, I/05/83, I/06/09, I/07/107, I/07/74, I/07/92, I/08/05, I/08/09, I/08/110, I/08/128, I/08/134, I/08/57, I/08/65, I/08/74, I/08/95, I/09/09, I/09/119, I/09/86, I/10/120, I/10/26, I/10/39, I/11/119, I/11/63, I/11/64, I/12/102, I/12/124, I/12/15, I/12/56, I/12/62, I/12/69, I/12/73, I/13/114, I/13/153, I/13/154, I/13/156, I/13/191, I/13/193, I/13/195, I/13/216, I/13/266, I/13/278, I/13/43, I/13/75, I/14/11, I/14/12, I/14/152, I/14/154, I/14/190, I/14/199, I/14/202, I/14/209, I/14/260, I/14/296, I/15/25, I/15/26, I/15/27, I/15/38, I/15/42, I/15/80, I/15/84, I/15/88, I/16/120, I/16/142, I/16/187, I/16/199, I/16/201, I/16/205, I/16/22, I/16/28, I/16/41, I/16/44, I/16/91, I/16/92, I/16/93, I/16/97, I/18/121, I/18/123, I/18/124, I/18/126, I/18/127, I/18/133, I/18/165, I/18/166, I/18/167, I/18/168, I/18/208, I/18/29, I/18/39, I/18/53, I/18/62, I/18/66, I/18/96, I/19/09, I/19/133, I/19/137, I/19/155, I/19/157, I/19/158, I/19/165, I/19/19, I/19/20, I/19/23, I/19/93, I/19/120, I/20/113, I/20/26, I/20/42, I/20/78, I/21/09, I/21/12, I/21/13, I/21/148, I/21/158, I/21/185, I/21/22, I/21/67, I/21/68, I/21/92, I/22/109, I/22/31, I/23/06, I/23/113, I/23/12, I/23/121, I/23/15, I/23/151, I/23/153, I/23/163, I/23/73, I/24/01, I/25/08, I/25/32, I/26/10, I/27/105, I/27/106, I/27/11, I/27/112, I/27/126, I/27/21, I/27/45, I/27/62, I/27/70, I/28/03, I/28/102, I/28/111, I/28/128, I/28/17, I/29/135, I/29/140, I/29/162, I/29/192, I/29/195, I/29/197, I/29/202, I/29/203, I/29/220, I/29/222, I/29/225, I/29/227, I/29/239, I/29/242,

I/29/244, I/29/248, I/29/265, I/29/277, I/29/285, I/29/288, I/29/31, I/29/317, I/29/323, I/29/352, I/29/355, I/29/371, I/29/386, I/29/393, I/29/395, I/29/58, I/29/60, I/29/63, I/29/65, I/30/114, I/30/122, I/30/14, I/30/15, I/30/156, I/30/169, I/30/19, I/30/27, I/30/44, I/30/48, I/30/64, I/30/66, I/30/70, I/30/80, I/30/83, I/30/94, I/05/106, I/07/32, I/08/123, I/14/151, I/03/145, I/21/117, I/12/133, I/21/111, I/16/93, I/26/37, I/14/153, I/20/09, I/03/91, I/13/293, I/03/83, I/04/18, I/29/315, I/14/175, I/15/40, I/28/218, I/07/229, I/08/131, I/16/138, I/19/110, I/28/129, I/03/111, I/28/113, I/08/30, I/29/319, I/29/79, I/23/115, I/26/147, I/28/131, I/30/117, I/29/158, I/16/42, I/29/341, I/29/378, I/29/164, I/10/26, I/15/38, I/03/184, I/03/183, II/01/118, II/01/120, II/01/125, II/01/126, II/01/133, II/01/38, II/01/77, II/01/90, II/02/12, II/02/87, II/03/177, II/03/178, II/03/203, II/03/206, II/03/30, II/03/31, II/03/61, II/03/85, II/03/88, II/04/05, II/04/06, II/04/09, II/04/127, II/04/128, II/04/135, II/05/03, II/05/18, II/05/30, II/05/40, II/05/54, II/05/72, II/05/76, II/06/111, II/06/117, II/06/126, II/06/128, II/06/134, II/06/136, II/06/138, II/06/143, II/06/17, II/06/24, II/06/43, II/06/85, II/06/94, II/06/97, II/06/98, II/07/93, II/08/03, II/08/16, II/09/38, II/09/45, II/09/97, II/10/122, II/10/41, II/10/65, II/11/01, II/11/14, II/11/15, II/11/18, II/11/25, II/11/33, II/11/47, II/11/57, II/12/04, II/12/05, II/12/06, II/12/22, II/12/62, II/12/63, II/12/70, II/12/99, II/13/127, II/13/146, II/13/50, II/13/57, II/13/58, II/13/66, II/13/69, II/13/81, II/13/92, II/14/06, II/14/135, II/14/138, II/15/104, II/15/133, II/15/141, II/15/146, II/15/27, II/16/120, II/16/19, II/16/27, II/16/91, II/17/03, II/17/11, II/17/110, II/17/19, II/17/88, II/18/104, II/18/150, II/18/166, II/18/70, II/19/125, II/19/212, II/19/32, II/19/33, II/19/34, II/19/35, II/19/77, II/18/149, II/13/06, II/06/124, II/11/12, II/11/36, II/18/09, II/11/30, II/01/108, II/01/98, II/07/122, II/13/119, II/14/106, II/06/88, II/13/116, II/03/72, II/15/31, II/06/149, II/06/151, II/06/121, II/06/150, II/07/195, II/19/77 Krş. **bēn**, **bán**, **bánj**, **beñ**, **bēn**, **bēn**, **bēñ**, **beñ**, **bēñ**, **bēn**, **Pen**

b.+a I/01/04, I/30/95, I/30/175

b.+ı I/03/17

b.+de I/07/34, I/11/98, I/18/132, I/23/13, II/09/07, II/09/101, II/14/107

b.+den I/02/45, I/04/09, I/07/168, I/12/128, I/12/63, I/18/69, I/23/53, I/29/377, I/30/167, II/06/157, II/06/159, II/05/43

b.+e I/30/179, I/30/180, I/30/71,

II/02/22, II/16/91

b.+ı I/04/41

b.+ı̇ I/01/39

b.+i I/01/63, I/03/06, I/03/12, I/03/14, I/03/165, I/03/166, I/03/28, I/03/38, I/03/39, I/03/47, I/03/64, I/03/74, I/07/151, I/10/25, I/14/279, I/16/70, I/16/92, I/18/170, I/20/125, I/20/126, I/20/22, I/21/13, I/22/110, I/23/16, I/23/54, I/27/138, I/29/203, I/29/351, I/29/387, I/30/114, I/30/115, I/30/118, I/30/119, I/30/127, I/30/128, I/30/133, I/30/45, I/30/97, I/17/21, I/29/344, II/01/134, II/05/43, II/05/73, II/05/74, II/06/94, II/11/24, II/11/25, II/11/29, II/11/30, II/11/33, II/11/35, II/12/106, II/12/25, II/13/144, II/15/113, II/15/12, II/19/144, II/19/28

b.+ı̇ I/30/102, I/30/116, I/30/133, I/30/66, I/30/67, II/11/30

b.+im I/01/27, I/01/28, I/01/29, I/02/17, I/02/35, I/02/45, I/02/77, I/02/78, I/03/113, I/03/148, I/03/152, I/04/06, I/04/11, I/04/15, I/04/21, I/04/22, I/04/45, I/04/47, I/04/62, I/04/78, I/05/04, I/05/07, I/05/08, I/05/142, I/05/15, I/05/174, I/05/35, I/05/70, I/05/88, I/06/09, I/06/24, I/07/106, I/07/145, I/07/219, I/07/230, I/07/30, I/07/61, I/08/02, I/08/05, I/08/104, I/08/51, I/08/84, I/09/67, I/10/64, I/10/98, I/12/26, I/12/27, I/12/68, I/12/74, I/13/06, I/13/185, I/13/228, I/13/357, I/13/358, I/13/71, I/13/73, I/14/178, I/14/179, I/14/199, I/14/210, I/14/211, I/14/215, I/14/226, I/14/277, I/14/290, I/14/49, I/15/28, I/16/163, I/18/103, I/18/109, I/18/119, I/18/132, I/18/141, I/18/43, I/18/80, I/18/95, I/18/98, I/18/99, I/19/139, I/20/141, I/21/10, I/21/104, I/21/135, I/21/168, I/21/71, I/22/117, I/22/160, I/23/03, I/23/167, I/23/34, I/23/41, I/25/21, I/25/42, I/26/134, I/27/05, I/27/147, I/27/47, I/27/91, I/28/23, I/28/241, I/28/95, I/29/134, I/29/155, I/29/165, I/29/364, I/30/109, I/30/16, I/30/72, I/30/73, I/30/75, I/05/96, I/06/01, I/13/167, I/16/112, I/16/132, I/18/70, I/27/130, I/30/157, I/21/66, I/04/68, I/27/99, I/30/120, I/07/146, I/04/09, I/05/158, I/27/133, I/29/306, I/21/95, I/16/162, I/30/58, I/29/415, I/23/203, I/27/132, I/27/20, I/05/33, I/27/54, I/23/129, I/26/30, I/07/50, I/05/03, I/17/68, II/01/112, II/01/131, II/01/22, II/01/72, II/01/94, II/02/03, II/02/42, II/02/58, II/02/95, II/03/133, II/03/138, II/03/203, II/03/88, II/04/01, II/04/05, II/04/81, II/05/10, II/05/15, II/05/22, II/05/33, II/05/41, II/06/103, II/06/108, II/06/11, II/06/147, II/06/158, II/06/29, II/06/87, II/06/88, II/07/128, II/07/193, II/07/194,

II/07/197, II/07/62, II/07/91, II/08/93, II/09/35, II/09/89, II/10/11, II/10/90, II/11/104, II/11/105, II/11/107, II/12/02, II/12/108, II/12/115, II/12/64, II/12/75, II/12/82, II/13/117, II/15/133, II/15/60, II/16/157, II/16/28, II/16/29, II/17/12, II/17/24, II/18/14, II/18/15, II/18/164, II/18/172, II/19/07, II/19/189, II/19/222, II/06/153, II/06/128, II/06/136, II/04/118, II/11/24, II/09/115, II/03/49, II/06/87, II/05/42, II/07/40, II/05/81, II/11/48, II/05/04, II/09/86, II/08/32, II/06/36, II/12/60

b.+ım I/12/03, I/21/10, I/22/112, I/29/326, I/15/29

b.+imden I/23/43

b.+imdir I/18/150

b.+imki I/13/197, I/26/136

b.+in I/04/71, I/30/179

b.+inen II/02/02

b.+ne I/13/23

b.+nen I/03/90, I/29/209, II/04/08, II/06/151, II/06/129

b.+ni II/11/32

b.+üm I/08/01

beğ : bk. ben I/05/176, I/13/89, I/15/28, I/22/107, I/25/32, I/02/118, I/02/78, II/11/28, II/14/05, II/14/06

b.+i II/11/19

b.+im I/12/125, I/12/126, I/12/90, I/12/128, I/03/69, II/15/32

b.+ım II/15/30

bén : bk. ben I/04/35, II/15/36

bēn : bk. ben I/03/59, I/04/10, I/21/116, I/21/145, I/21/147, I/23/47, II/05/38, II/07/200, II/15/109, II/17/51, II/07/201

bēğ : bk. ben I/21/10

b.+den I/21/147

bēn- : 1. bk. beyen- (1)

b.-dik II/11/45

b.-irse I/29/21

2. bk. beyen- (2)

b.-ir I/07/105, I/29/27

benzer : Nitelik, görünüş ve yapı bakımından bir başkasına benzeyen veya ona eş olan, benzeri, müşabih, mümasil. I/29/135

benzet- : Bir şeyde başka şeye benzeyen yönler bulmak.

b.-dim II/17/11

b.-iyom I/29/378

b.-iyon I/29/323

benze- : İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak. Krş. beñze-, bēze-

b.-yıp I/27/10

- b.-yo** I/29/323
- benzî** : benzî << benze- II/17/12
- beñ** : bk. ben
- b.+a** I/04/12, I/04/58, I/06/19, I/13/358, I/14/290, I/15/48, I/23/116, I/23/153, I/23/49, I/28/113
- b.+ä** I/27/34
- b.+ā** II/06/146
- b.+e** I/03/27, I/19/41, I/30/165, I/30/175, II/15/146
- b.+ē** II/01/101
- b.+ı** I/04/14
- b.+i** II/15/103
I/27/127, I/27/21, I/27/34, I/27/66, I/29/15, I/29/195, I/29/319, I/29/353, I/29/49 II/03/96, II/06/126, II/10/65, II/10/66, II/11/16, II/13/117, II/18/151
- bēñ** : bk. ben
- b.+a** I/07/238
- berçe-** : bk. benze-
- b.-rin** I/27/11
- berber_odası** : Far. + Tr Berber dükkanı. I/26/46
- ber** : bk. beri
- b.+den** I/04/79
- beraber** : bk. berāber II/02/07
- berāber** : Far. Birlikte, bir arada. I/08/87, I/27/117 Krş. barabar, barabar, bārabār, bārāber, beraber
- b.+ız** II/10/89
- berāber_ol-** : Far. + Tr Birlikte olmak.
- b._o.-alım** I/29/195
- b._o.-du** I/29/209
- bereket ve-** : Ar. + Tr Bir kimsenin bir durumdan hoşnutluğunu anlatan söz.
- b.+v.-sin** I/16/176, II/06/34
- bereket** : Bolluk, gürlük, ongunluk, feyiz, feyezân. I/29/44, II/06/85 Krş. berékāt
- b.+i** I/28/191, I/29/47
- berékāt** : bk. bereket II/19/175
- bereli-** : Bereli duruma getirmek.
- b.-yolar** I/15/81
- b.-yolā** I/15/80
- beri** : 1. Konuşanın önündeki iki uzaktan kendisine daha yakın olanı. I/10/87, I/29/97, I/29/100, I/30/65 Krş. ber
- b.+den** II/14/04
2. -den bu yana. I/12/04, II/05/85 Krş.
- bēri**
- b.+nde** II/03/118
- bēri** : bk. beri (2)
- b.+nde** II/03/101
- beriki** : 1. Beride olan. I/18/154
2. Beride olan şey veya kimse.
- b.+lerleñ** II/01/96
- berşembe** : bk. perşembe I/09/18
- beS** : bk. bez I/19/27, I/19/46
- besbälli** : bk. besbelli I/03/16
- besbelli** : Açık bir biçimde. I/03/148 Krş. besbälli, besbälli
- besbälli** : bk. besbelli II/15/66
- beslē-** : bk. besle- (1)
- b.-cen** II/19/10
- besle-** : 1. Yiyecek ve içeceğini sağlamak. Krş. beslē-
- b.-ndimize** II/18/74
2. Semirtmek.
- b.-yoz** I/16/36
- bestil** : İnce yufka biçiminde kurutulmuş meyve ezmesi, bastık. I/28/54, I/28/54
- beş** : 1. Dörtten sonra gelen sayının adı. I/01/45, I/02/72, I/03/181, I/04/02, I/04/51, I/04/57, I/04/62, I/05/119, I/05/155, I/05/55, I/06/21, I/07/120, I/07/207, I/07/26, I/07/27, I/07/31, I/07/32, I/08/131, I/08/28, I/08/35, I/08/37, I/08/59, I/08/60, I/08/61, I/08/65, I/08/76, I/08/99, I/10/117, I/10/118, I/10/79, I/11/25, I/11/46, I/11/50, I/12/02, I/12/07, I/12/10, I/12/62, I/12/64, I/13/73, I/14/12, I/14/148, I/14/230, I/14/38, I/14/46, I/14/52, I/14/73, I/14/79, I/15/78, I/15/92, I/16/05, I/16/193, I/16/82, I/16/85, I/18/120, I/18/30, I/19/03, I/22/92, I/23/113, I/23/131, I/23/145, I/23/220, I/23/221, I/23/60, I/24/41, I/25/69, I/26/146, I/26/16, I/26/18, I/26/37, I/26/72, I/26/93, I/26/96, I/27/84, I/27/90, I/28/202, I/28/89, I/29/12, I/30/07, I/30/120, I/30/172, I/30/55, I/20/78, I/04/39, I/23/121, I/08/38, I/05/87, I/05/88, I/27/106, I/29/197, I/14/304, I/14/52, I/30/112, I/30/113, I/30/137, II/01/26, II/01/73, II/04/36, II/08/18, II/08/20, II/09/09, II/10/143, II/11/43, II/12/57, II/15/18, II/16/16, II/03/114, II/16/48, II/16/129, II/06/08 Krş. bēş, bēş, bēş
- b.+de** I/08/75, I/09/04, II/03/08, II/06/11, II/06/16
- b.+i** I/30/56, II/17/56
2. İlkokul. II/07/03
- b.+den** I/16/84, I/22/127, II/13/141, II/15/37
- b.+e** I/22/129, I/29/03, II/10/128, II/13/141, II/15/03, II/15/05, II/16/32, II/16/33
- b.+i** I/14/236, I/14/239, I/14/240, I/22/124, I/29/04
- b.+eceg** I/22/127
- b.+ecek** II/15/37

- b.+inci** I/14/228
- beşer** : Beş sayısının üleştirme sayı sıfatı. II/18/26, II/18/27
- beşinci** : Beş sayısının sıra sıfatı, sırada dördüncüden sonra gelen. I/07/221, I/24/05, II/09/121 Krş. beşinci
- beşinci** : bk. beşinci II/15/29
- beş_on** : Az sayıda, biraz. II/10/143
- beş vakit** : T. + Ar. Günün sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı zamanları. II/06/28
- beş_yüz** : 570 rakamının karşılığı olan sayı. II/06/89
- beş yüz yetmiş** : 570 rakamının karşılığı olan sayı. II/06/85
- beş yüz yetmiş milyon** : T. + T. + T. + Fr. 570.000.000 rakamının karşılığı olan sayı. II/06/35
- bêş** : bk. beş I/27/07, I/08/56
- bêş** : bk. beş I/01/37, I/13/195, I/14/86
- beşig** : bk. beşik
- b.+den** I/29/29
- beşik** : Bebekleri yatırmaya ve sallayarak uyutmaya yarayan, tahta veya demirden yapılmış sallanır bir tür küçük karyola. Krş. beşig, beşşik
- beşik_kertmesi** : Bebeğin daha beşikteyken bir başka bebekle anası babası tarafından nişanlanması. I/29/24, I/29/25, I/29/34
- beşsaráy** : Yerleşim birimi adı.
- b.+ı** I/17/18
- beşşik** : bk. beşik
- b.+lerde** I/07/102
- beton** : Fr. Çimentonun su yardımıyla kum, çakıl vb. maddelerle karışması sonucu oluşan sert, dayanıklı, bağlayıcı yapı malzemesi. I/22/51, II/04/120
- b.+nan** I/24/28
- bey** : 1. Erkek adlarından sonra kullanılan saygı sözü.
- b.+mişdi** I/12/28
2. Eş, koca. Krş. bēy
- b.+im** I/05/05, I/05/52, I/07/31, I/18/98, I/07/165, I/21/10, II/16/29
- b.+iñ** I/05/04
- b.+nen** I/05/15
3. Erkek sıfatlarının hemen arkasına eklenir. I/03/162
4. Küçük bir toplumun veya küçük bir devletin başkanı. I/29/258, I/29/263, I/29/275, I/29/296, I/12/136, I/29/234, I/29/256, I/29/329, I/29/332, I/29/344, I/29/350, II/15/116 Krş. bey, bēy
- b.+e** I/09/121
- b.+i** I/12/136, I/29/296
- b.+ı** I/29/281
- b.+inen** I/29/260
- b.+iñ** I/09/109, I/29/283, I/29/295, I/09/101, I/09/107, I/09/108, I/29/333
- b.+lēnen** I/29/69
- b.+lēnen** I/29/69
5. Erkek özel adları yerine kullanılan bir söz. I/29/244
- bey** : bk. bey (4)
- b.+e** I/29/301
- bēy** : bk. bey (2) II/01/142
- beyas** : 1. bk. beyaz (1) I/23/149
2. bk. beyaz (2) I/22/60
- beyaS** : bk. beyaz (2) II/15/63
- beyaz** : Ar. 1. Ak, kara, siyah karşıtı. I/22/75, I/22/79, I/23/108, II/07/190, II/09/74 Krş. beyas
2. Bu renkte olan. I/28/45, II/03/148, II/15/63 Krş. beyas, beyaS, bēyaz
- b.+ını** II/01/37
- beyen-** : 1. İyi veya güzel bulmak. Krş. bēn-, biyen-, bēyen-
2. Onaylamak, kabul etmek, tasvip etmek. Krş. bēn-, bēyēn-
3. Benzerleri arasından birini seçip ayırmak. I/12/54 Krş. bēyēn-
- bēyēn-** : bk. beyen- (3)
- b.-iyon** I/18/201
- bēyēn-** : bk. beyen- (2)
- b.-miyo** I/07/104
- bēyen-** : bk. beyen- (1)
- b.-memiş** II/15/82
- b.-miyo** II/03/196
- beygir** : Far. At. I/07/178, I/16/44, I/17/31, I/12/45, II/18/22, II/18/181, II/04/16, II/04/15, II/18/181 Krş. bēgir, beygir, bēygir
- b.+inen** I/14/104
- b.+le** I/14/267
- b.+lernen** II/04/20
- b.+lēnen** I/14/262
- b.+leri** I/16/45
- b.+lerı** I/14/264
- b.+lēnen** II/18/21
- b.+nen** II/04/75, II/07/110
- beygir** : bk. beygir I/17/39
- b.+inen** I/24/29
- b.+iñ** I/24/30
- bēygir** : bk. beygir
- b.+ini** II/10/139
- beygir_arabası** : Far. + T. Çeşitli yükleri taşımak için kullanılan, dört tekerlekli, at koşulmuş taşıt.
- b._a.+nnan** I/17/39

beyin : Kafatasının içinde beyin zarları ile örtülü, iki yarım küre biçiminde sinir kütlesinden oluşan, duyum ve bilinç merkezlerinin bulunduğu organ, ensefal, dimağ. I/07/161 Krş. bēyn

beyincinden : beyincinden << beyincik+ I/20/134
beylik : 1. Herkesin kullandığı, herkesin bildiği. I/09/52

2. Merkeze tam bağlı olmayarak bir beyin yönetimi altındaki ülke, emîrlik, emaret, mirlik.

b.+İğ I/09/126

bēyn : bk. beyin

b.+inden I/20/134

beyyayla : Yerleşim birimi adı. II/13/69

bez : Ar. Pamuk veya keten ipliğinden yapılan dokuma, çaput. I/19/89, I/19/33, II/03/60, II/07/50, II/08/27, II/05/85 Krş. beS, bēz

b.+ê II/16/109

b.+i II/01/64

b.+inen I/19/91

b.+iğ I/23/81, I/19/62, I/24/106

b.+ler I/19/94

b.+leri I/19/96

b.+leriğ II/01/65

b.+lerini II/03/59

bēz : bk. bez II/16/108, II/16/111

beze : Rum. Hamur topağı, pazı. I/23/113, I/24/105, I/25/18 Krş. bezi

b.+den I/24/106, I/24/107

b.+leri I/07/74, I/24/109, I/25/19

b.+lerimizi I/07/72

bezelle : bk. bezelye II/19/82

bezelye : Rum. Bu bitkinin yuvarlak tanesi. II/19/54 Krş. bezelle

b.+sini II/19/55

bēze- : bk. benze-

b.-rim II/09/132

bezi : bk. beze I/25/17

bıçak : Bir sap ve çelik bölümden oluşan kesici araç. I/12/115, I/12/112

bıçakla- : Bıçakla yaralamak.

b.-ma I/13/33

bıça_ınan : bıça_ınan << bıçak+ I/24/112, I/24/113, II/10/105

bıraç- : 1. Sahiplik hakkını başkasına vermek. I/03/112

2. Bakılmak, korunmak için vermek.

b.-amiyolâmuş I/29/180

b.-saç I/29/178, I/29/179

3. Bir alışkanlıktan veya bir işten vazgeçmek

b.-dık I/19/41

b.-ıçık II/10/125

b.-ığ I/29/71

b.-madık II/18/68

4. Elde bulunan bir şeyi tutmaz olmak.

I/29/355

5. Saklamak, arttırmak

b.-ılıyo I/19/75

6. Bulunduğu yeri veya durumu

değiştirmemek.

b.-ığ I/18/207

b.-ıyolâ I/29/187

7. Koymak.

b.-Çak II/19/112

b.-ıyo I/29/189

b.-ır II/19/111, II/19/135

8. Kötü bir durumda terk etmek

b.-ıyü I/29/230

b.-mıyorus I/13/72

9. Unutmak.

b.-madık I/08/92

b.-saç I/08/92

bırağ : 1. bk. bıraç (1) I/27/73

2. bk. bıraç (4) I/27/94

bırağ : bk. bıraç (4)

b.-ıyola (7) I/29/184

3. bk. bıraç (2)

b.-mâ I/29/182, I/29/183

bırçaç : bk. burçağ I/05/135

bırl bırl : Çok temiz, tertemiz. II/07/25

bıryık : Üst dudak üzerinde çıkan kıllar.

b. mıyık II/18/170

bızala- : Sığır yavrulamak.

b.-dı I/16/162

bi : bk. bir (1) I/01/31, I/02/118, I/02/12, I/02/15, I/02/16, I/02/17, I/02/28, I/02/29, I/02/30,

I/02/46, I/02/55, I/02/65, I/02/71, I/02/72,

I/02/74, I/02/75, I/02/77, I/02/79, I/02/81,

I/02/84, I/02/85, I/02/99, I/03/11, I/03/12,

I/03/136, I/03/142, I/03/158, I/03/161, I/03/167,

I/03/169, I/03/170, I/03/171, I/03/177, I/03/18,

I/03/20, I/03/29, I/03/36, I/03/37, I/03/56,

I/03/63, I/03/69, I/03/70, I/03/74, I/03/75,

I/03/81, I/03/82, I/03/87, I/03/90, I/03/99,

I/04/20, I/04/21, I/04/22, I/04/23,

I/04/41, I/04/43, I/04/54, I/04/57, I/04/59,

I/04/62, I/04/64, I/04/80, I/05/05, I/05/07,

I/05/104, I/05/107, I/05/119, I/05/133, I/05/161,

I/05/177, I/05/38, I/05/39, I/05/45, I/05/62,

I/05/64, I/05/65, I/05/74, I/05/83, I/06/27,

I/06/34, I/06/47, I/06/67, I/07/06, I/07/07,

I/07/10, I/07/107, I/07/114, I/07/141, I/07/142,
 I/07/144, I/07/157, I/07/16, I/07/162, I/07/163,
 I/07/168, I/07/188, I/07/192, I/07/193, I/07/200,
 I/07/210, I/07/222, I/07/227, I/07/229, I/07/23,
 I/07/233, I/07/236, I/07/238, I/07/24, I/07/25,
 I/07/47, I/07/55, I/07/63, I/07/73, I/07/74,
 I/07/84, I/08/09, I/08/10, I/08/102, I/08/107,
 I/08/108, I/08/118, I/08/12, I/08/135, I/08/23,
 I/08/27, I/08/28, I/08/29, I/08/33, I/08/57,
 I/08/60, I/08/76, I/08/92, I/08/94, I/09/07,
 I/09/112, I/09/22, I/09/25, I/09/26, I/09/27,
 I/09/29, I/09/33, I/09/36, I/09/42, I/09/54,
 I/09/89, I/09/91, I/09/92, I/09/93, I/10/116,
 I/10/12, I/10/122, I/10/15, I/10/20, I/10/53,
 I/10/57, I/10/71, I/10/82, I/10/86, I/10/91,
 I/11/02, I/11/103, I/11/106, I/11/107, I/11/113,
 I/11/118, I/11/121, I/11/17, I/11/18, I/11/24,
 I/11/25, I/11/32, I/11/33, I/11/35, I/11/48,
 I/11/49, I/11/54, I/11/69, I/11/77, I/11/78,
 I/11/89,
 I/11/90, I/11/93, I/12/05, I/12/06, I/12/102,
 I/12/110, I/12/112, I/12/113, I/12/117, I/12/125,
 I/12/131, I/12/135, I/12/16, I/12/17, I/12/28,
 I/12/32, I/12/40, I/12/44, I/12/47, I/12/48,
 I/12/52, I/12/53, I/12/55, I/12/63, I/12/71,
 I/12/77, I/12/92, I/12/93, I/12/94, I/13/126,
 I/13/142, I/13/153, I/13/154, I/13/155, I/13/156,
 I/13/167, I/13/184, I/13/190, I/13/214, I/13/216,
 I/13/256, I/13/261, I/13/27, I/13/285, I/13/29,
 I/13/293, I/13/297, I/13/30, I/13/31, I/13/33,
 I/13/330, I/13/334, I/13/335, I/13/336, I/13/34,
 I/13/35, I/13/39, I/13/41, I/13/43, I/13/49,
 I/13/64, I/13/66, I/13/80, I/14/124, I/14/17,
 I/14/18, I/14/190, I/14/207, I/14/23, I/14/232,
 I/14/233, I/14/239, I/14/240, I/14/259, I/14/269,
 I/14/275, I/14/72, I/14/83, I/14/87, I/14/92,
 I/15/08, I/15/51, I/15/55, I/15/67, I/15/83,
 I/15/93, I/16/103, I/16/105, I/16/107, I/16/112,
 I/16/120, I/16/138, I/16/139, I/16/15, I/16/163,
 I/16/171, I/16/176, I/16/194, I/16/201, I/16/203,
 I/16/204, I/16/24, I/16/25, I/16/28, I/16/29,
 I/16/30, I/16/40, I/16/45, I/16/48, I/16/60,
 I/16/63, I/16/65, I/16/66, I/16/67, I/16/74,
 I/16/75, I/16/76, I/16/81, I/16/82, I/16/86,
 I/16/87, I/16/88, I/16/90, I/16/91, I/16/93,
 I/16/96, I/17/05, I/17/07, I/17/32, I/17/41,
 I/17/57, I/17/62, I/17/71, I/17/73, I/18/08,
 I/18/10, I/18/129, I/18/130, I/18/133, I/18/143,
 I/18/149, I/18/151, I/18/153, I/18/182, I/18/192,
 I/18/197, I/18/199, I/18/200, I/18/208, I/18/212,
 I/18/31, I/18/44, I/18/45, I/18/61, I/18/74,
 I/18/75, I/18/77, I/18/80, I/18/82, I/18/84,
 I/19/108, I/19/110, I/19/118, I/19/128, I/19/13,
 I/19/19, I/19/27, I/19/34, I/19/38, I/19/45,
 I/19/57, I/19/71, I/19/72, I/19/75, I/19/77,
 I/19/80, I/19/89, I/19/91, I/20/111,
 I/20/114, I/20/115, I/20/117, I/20/122, I/20/175,
 I/20/181, I/20/185, I/20/187, I/20/193, I/20/27,
 I/20/30, I/20/33, I/20/59, I/20/61, I/20/78,
 I/20/88, I/21/102, I/21/104, I/21/117, I/21/124,
 I/21/14, I/21/141, I/21/149, I/21/150, I/21/153,
 I/21/168, I/21/169, I/21/170, I/21/181, I/21/185,
 I/21/19, I/21/22, I/21/25, I/21/43, I/21/46,
 I/21/47, I/21/57, I/21/59, I/21/60, I/21/71,
 I/21/72, I/21/77, I/21/81, I/21/83, I/21/94,
 I/21/96, I/22/119, I/22/120, I/22/147, I/22/149,
 I/22/15, I/22/160, I/22/20, I/22/30, I/22/51,
 I/22/75, I/22/87, I/22/88, I/23/118, I/23/125,
 I/23/130, I/23/135, I/23/151, I/23/154, I/23/177,
 I/23/185, I/23/216, I/23/220, I/23/222, I/23/236,
 I/23/251, I/23/28, I/23/44, I/23/45, I/23/47,
 I/23/52, I/23/54, I/23/63, I/23/65, I/23/66,
 I/23/67, I/23/73, I/23/82, I/23/96, I/23/99,
 I/24/06, I/24/116, I/24/117, I/24/17, I/24/24,
 I/24/34, I/24/46, I/24/47, I/24/53, I/24/60,
 I/24/62, I/24/78, I/24/79, I/24/80, I/24/87,
 I/24/98, I/25/106, I/25/33, I/25/49, I/25/65,
 I/25/80, I/25/92, I/26/110, I/26/29, I/26/50,
 I/26/57, I/26/59, I/27/05, I/27/102, I/27/105,
 I/27/107, I/27/110, I/27/129, I/27/136, I/27/137,
 I/27/138, I/27/14, I/27/144, I/27/17, I/27/19,
 I/27/20, I/27/27, I/27/34, I/27/45, I/27/51,
 I/27/52, I/27/64, I/27/71, I/27/72, I/27/80,
 I/27/81, I/27/82, I/27/83, I/27/84, I/27/90,
 I/27/92, I/27/93, I/28/100, I/28/101, I/28/103,
 I/28/118, I/28/119, I/28/136, I/28/139, I/28/142,
 I/28/146, I/28/147, I/28/148, I/28/151, I/28/154,
 I/28/156, I/28/160, I/28/175, I/28/180, I/28/203,
 I/28/204, I/28/214, I/28/231, I/28/242, I/28/253,
 I/28/256, I/28/26, I/28/264, I/28/33, I/28/53,
 I/28/74, I/28/75, I/28/78, I/28/80, I/29/07,
 I/29/102, I/29/12, I/29/148, I/29/157, I/29/158,
 I/29/161, I/29/19, I/29/193, I/29/201, I/29/202,
 I/29/206, I/29/210, I/29/221, I/29/222, I/29/227,
 I/29/230, I/29/233, I/29/239, I/29/24, I/29/240,
 I/29/246, I/29/256, I/29/263, I/29/278, I/29/282,
 I/29/288, I/29/290, I/29/292, I/29/299, I/29/304,
 I/29/310, I/29/318, I/29/319, I/29/334, I/29/349,
 I/29/350, I/29/354, I/29/356, I/29/36, I/29/360,
 I/29/370, I/29/371, I/29/372, I/29/375, I/29/384,
 I/29/39, I/29/392, I/29/396, I/29/402, I/29/403,
 I/29/41, I/29/414, I/29/45, I/29/51, I/29/54,
 I/29/73, I/29/82, I/29/83, I/29/93, I/29/98,
 I/29/99, I/30/09, I/30/10, I/30/101, I/30/109,

I/30/112, I/30/117, I/30/121, I/30/122, I/30/124, I/30/134, I/30/140, I/30/150, I/30/16, I/30/162, I/30/171, I/30/179, I/30/26, I/30/29, I/30/31, I/30/34, I/30/35, I/30/38, I/30/43, I/30/49, I/30/53, I/30/62, I/30/63, I/30/67, I/30/68, I/30/71, I/30/77, I/30/79, I/30/87, I/30/88, I/29/136, I/18/94, I/28/184, I/28/214, I/18/163, I/29/167, I/14/156, I/21/146, I/07/82, I/29/190, I/29/381, I/29/265, I/07/205, I/10/122, I/11/106, I/12/126, I/23/244, I/07/50, I/07/58, I/11/114, I/25/29, I/30/132, I/30/24, I/18/186, I/16/72, I/29/204, I/02/98, I/20/58, I/05/174, I/13/202, I/29/363, I/26/63, I/26/78, I/29/122, I/29/309, I/13/136, I/29/233, I/29/178, II/01/102, II/01/112, II/01/114, II/01/115, II/01/116, II/01/129, II/01/136, II/01/137, II/01/138, II/01/146, II/01/15, II/01/36, II/01/37, II/01/42, II/01/56, II/01/72, II/02/20, II/02/23, II/02/34, II/02/38, II/02/50, II/02/52, II/02/53, II/02/56, II/02/84, II/02/95, II/03/100, II/03/101, II/03/104, II/03/105, II/03/112, II/03/113, II/03/115, II/03/121, II/03/127, II/03/129, II/03/132, II/03/137, II/03/138, II/03/149, II/03/158, II/03/172, II/03/173, II/03/189, II/03/190, II/03/194, II/03/195, II/03/205, II/03/210, II/03/31, II/03/38, II/03/49, II/03/56, II/03/57, II/03/63, II/03/72, II/03/76, II/03/90, II/03/99, II/04/100, II/04/103, II/04/109, II/04/114, II/04/120, II/04/125, II/04/28, II/04/31, II/04/32, II/04/36, II/04/37, II/04/38, II/04/49, II/04/50, II/04/53, II/04/66, II/04/67, II/04/68, II/04/69, II/04/72, II/04/75, II/04/78, II/04/80, II/04/85, II/04/86, II/04/93, II/04/96, II/04/97, II/05/15, II/05/18, II/05/27, II/05/36, II/05/37, II/05/38, II/05/42, II/05/43, II/05/57, II/05/62, II/05/64, II/05/67, II/05/75, II/05/81, II/05/82, II/05/86, II/05/87, II/06/126, II/06/135, II/06/14, II/06/149, II/06/152, II/06/158, II/06/161, II/06/165, II/06/169, II/06/185, II/06/186, II/06/21, II/06/24, II/06/26, II/06/44, II/06/58, II/06/59, II/06/76, II/06/77, II/06/80, II/06/87, II/06/96, II/07/100, II/07/13, II/07/130, II/07/140, II/07/142, II/07/143, II/07/144, II/07/145, II/07/147, II/07/148, II/07/150, II/07/171, II/07/177, II/07/182, II/07/194, II/07/195, II/07/199, II/07/46, II/07/48, II/07/71, II/07/72, II/07/83, II/07/93, II/07/98, II/08/09, II/08/103, II/08/107, II/08/31, II/08/45, II/08/49, II/08/52, II/08/71, II/08/77, II/08/84, II/08/94, II/09/01, II/09/100, II/09/102, II/09/11, II/09/112, II/09/22, II/09/41, II/09/57, II/09/63, II/09/87, II/09/90, II/09/97, II/10/110, II/10/111, II/10/134, II/10/139,

II/10/145, II/10/150, II/10/152, II/10/153, II/10/16, II/10/28, II/10/71, II/10/82, II/11/105, II/11/109, II/11/110, II/11/114, II/11/28, II/11/32, II/11/57, II/11/63, II/11/69, II/11/96, II/11/99, II/12/10, II/12/103, II/12/22, II/12/32, II/12/39, II/12/40, II/12/41, II/12/50, II/12/52, II/12/56, II/12/61, II/12/74, II/12/76, II/12/87, II/12/89, II/13/01, II/13/04, II/13/08, II/13/106, II/13/121, II/13/127, II/13/145, II/13/147, II/13/18, II/13/22, II/13/44, II/13/52, II/13/53, II/13/60, II/13/71, II/13/87, II/13/98, II/14/02, II/14/103, II/14/113, II/14/123, II/14/135, II/14/138, II/14/141, II/14/15, II/14/16, II/14/42, II/14/73, II/14/85, II/15/100, II/15/106, II/15/111, II/15/114, II/15/115, II/15/116, II/15/117, II/15/120, II/15/126, II/15/128, II/15/130, II/15/135, II/15/137, II/15/138, II/15/141, II/15/15, II/15/17, II/15/20, II/15/21, II/15/41, II/15/43, II/15/44, II/15/50, II/15/66, II/15/81, II/15/83, II/15/88, II/15/93, II/15/98, II/16/10, II/16/113, II/16/12, II/16/122, II/16/124, II/16/132, II/16/142, II/16/16, II/16/48, II/16/55, II/16/58, II/16/59, II/16/83, II/17/106, II/17/107, II/17/112, II/17/118, II/17/55, II/17/80, II/17/81, II/17/99, II/18/101, II/18/104, II/18/110, II/18/128, II/18/129, II/18/133, II/18/144, II/18/148, II/18/152, II/18/16, II/18/162, II/18/164, II/18/165, II/18/166, II/18/176, II/18/178, II/18/179, II/18/184, II/18/192, II/18/202, II/18/30, II/18/41, II/18/46, II/18/60, II/18/74, II/18/80, II/18/82, II/18/95, II/19/107, II/19/116, II/19/117, II/19/118, II/19/124, II/19/125, II/19/13, II/19/134, II/19/152, II/19/153, II/19/167, II/19/172, II/19/187, II/19/19, II/19/190, II/19/192, II/19/193, II/19/194, II/19/195, II/19/197, II/19/20, II/19/205, II/19/206, II/19/211, II/19/219, II/19/221, II/19/24, II/19/25, II/19/26, II/19/27, II/19/37, II/19/59, II/19/66, II/19/71, II/19/72, II/19/81, II/19/85, II/19/86, II/19/88, II/19/89

bi başuǵă : Tek başına. II/01/116

bi varmış bi yokmuş : Masal gibi geçip gitmiş, artık hayal olmuş. I/29/07

bi sürü : bk. bir sürü I/16/187

bi türlü : Hiçbir şekilde, hiçbir yolla. I/29/376

bi zaman : Geçmiş zamanda, eskiden, vaktiyle.

b. z.+nar I/08/135

bí : bk. bir (1) I/05/128, I/07/105, I/21/155, I/25/61, II/12/78, II/18/97

bǐ : bk. bir (1) I/03/102, I/03/99, I/07/25, I/10/120, I/11/105, I/12/54, I/19/33, I/21/160, I/25/31, I/27/21, I/29/204, II/07/73, II/12/10,

II/12/88, II/14/106, II/15/06, II/17/61

bi_iki : Çok az sayıda, birkaç. II/14/123, II/14/16 Krş. bi_iki

b._j.+lerinde II/09/98

bi_sürü : bk. bir sürü II/01/111, II/01/26

bi_süğü : bk. bir sürü II/05/41

biba : bk. baba

b.+m II/12/68

biber : Rum. Patlıcangillerden, yurdumuzda çok yetişen ve çeşitli türleri bulunan bir bitki (Capsicum annuum). I/10/118, I/24/51, I/24/54, I/28/164 Krş. bibēr, bübēr

b.+i I/22/88

b.+inen II/10/66

b.+ini II/19/101

b.+İni II/19/132

b.+ler I/15/79

b.+leri I/15/80

bibēr : bk. biber I/21/182

bicama : Fr. İki parçadan oluşan yatak giysisi.

b.+tı II/16/116

bide : bk. pidi II/04/84, II/06/48, II/19/124, II/19/134

b.+ler II/19/137

b.+leri II/19/126, II/19/127, II/19/134,

II/19/138

b.+si II/06/48

b.+şı II/06/48

bidon : Fr. İçine çeşitli maddeler konulan, sac, plastik veya çinkodan yapılmış kap.

b.+nara I/22/63

biç- : Ekin, ot vb.ni orakla, tırpanla, makine ile kesmek. Krş. biş- (II)

b.-deriyo I/25/116

b.-ēdik II/18/22

b.-er I/07/90

b.-erdi I/16/47

b.-ērdiK I/25/110

b.-erken II/07/114

b.-erler II/04/24

b.-erlerimiş I/14/286

b.-ilirdi I/17/14

b.-ilirdi II/04/17

b.-iyoduğ II/07/111

biççäre : Far. Çaresiz. I/03/61

biçer : Biçerdöver. I/13/107, I/24/20, II/18/15

b.+de II/05/38

b.+e II/17/45

b.+lerden I/13/347

b.+lernen II/07/113

b.+nen I/16/39

biçerci : Biçerdöver makinesini kullanan kimse.

b.+ler I/07/77

biçerdövē : biçerdövē << biçerdöver+ I/25/115

biçerdöver : Ekin biçen, döven, taneleri ayıran, samanı deste veya balya durumuna getiren makine.

b.+ler II/18/16

biçer : bk. biçerköyü

b.+e I/27/146

biçerköyü : Yerleşim birimi adı. Krş. biçer I/27/146

b.+ne I/27/146

biçim : Bir nesnenin dış çizgileri bakımından niteliği, dıştan görünüşü, şekil, eşkâl. I/02/81

bil- : 1. Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak. I/20/50 Krş. bİL-

b.-ēm II/08/07

b.-īm II/08/91

b.-in I/03/92, I/14/296, I/26/02

b.-iğ II/11/108

b.-iye I/30/96

b.-di I/22/92, I/08/11

b.-diğ II/13/75

b.-em I/07/105, I/09/119, I/09/61, I/14/202, I/15/97, I/20/26, I/20/90, II/08/91, II/14/111

b.-emīcin I/08/22

b.-emīyo I/29/322

b.-emedim I/29/331, I/29/386

b.-emem I/11/43, I/28/142

b.-emessin II/07/90

b.-emeyon I/02/30, I/30/11, I/02/30

b.-emēyon I/20/10

b.-emişiz I/11/84

b.-emiyolar I/14/64, I/14/134

b.-emiyon I/29/79, I/30/28, I/29/65

b.-emiyoş I/11/74, I/11/76

b.-en I/05/161, I/11/18, I/11/77, I/11/79, I/11/86, I/17/21, II/06/73

b.-ene II/02/44

b.-eydim I/07/74, I/07/76

b.-eyim I/28/218

b.-eyin I/07/107, I/07/64, I/02/48

b.-eyiğ II/04/106

b.-eyin II/04/99, II/19/204

b.-iniyo I/17/50, I/17/53

b.-ir II/04/103

b.-irdi II/02/69, II/02/70

b.-irim I/27/106, I/28/12, I/28/13

b.-irin I/30/10

b.-irle II/19/48

b.-irlē II/19/49

b.-irmiş I/08/120

- b.-irsen** II/15/107
b.-irsin II/03/21
b.-irsin I/09/100, II/10/114
b.-iyİ II/09/55
b.-iyidim I/05/10
b.-iyig II/01/64
b.-iyim II/05/76
b.-iyin I/18/31, II/02/76
b.-iyİN II/06/134
b.-iyin I/03/14, II/02/40, II/02/77,
II/10/41
b.-iyinızdır II/02/41
b.-iyo I/08/101, I/22/100, I/26/129
b.-iyoduğ II/15/93
b.-iyolar II/06/143
b.-iyolār II/06/144
b.-iyom I/02/40, I/02/42, I/02/40,
I/02/41, I/28/11
b.-iyon I/16/44, I/29/80, I/30/09,
I/12/134, II/06/110
b.-iyön I/30/20
b.-iyon I/09/66, I/11/61, I/14/285,
II/03/172, II/03/21, II/03/29, II/14/49
b.-iyonđur II/06/51
b.-iyonuş I/21/21
b.-iyonuz I/03/135
b.-iyor I/17/63
b.-iyoz I/13/57, II/16/11
b.-miyo II/06/159, II/09/108, II/14/25
b.-miyolar II/06/161
b.-miyom II/14/111, II/19/232
b.-miyomuş II/15/129
b.-miyomuşdu II/15/128
b.-miyorum II/12/54
b.-miyüm II/09/30
b.-mİyon I/22/153
b.-medik I/18/95, I/28/170
b.-medim I/18/29
b.-mem I/03/151, I/11/85, I/11/86,
I/15/26, I/19/05, I/28/248, II/02/76, II/09/110,
II/17/73, II/18/185, II/18/51, II/15/110, II/18/184
b.-meñiz I/09/127
b.-meyi II/02/03
b.-meyon I/20/09, II/16/82
b.-mēyon II/10/152
b.-méyon I/20/12
b.-méyos I/20/82
b.-mēyoz II/02/70, II/16/05
b.-méyyon I/18/29
b.-mez II/14/22
b.-mezdi II/03/26
b.-mezğan I/01/63
b.-miyim II/01/146
b.-miyim II/08/03
b.-miyö I/29/262
b.-miyoduğ I/28/216
b.-miyodum I/16/98
b.-miyola I/29/262
b.-miyolar I/14/15
b.-miyollar I/27/113
b.-miyom I/07/58, I/07/59, I/09/106,
I/12/134, I/14/175, I/14/189, I/26/03, I/26/88
b.-miyöm I/27/68
b.-miyon I/03/151, I/09/41, I/09/93 1,
I/16/98, I/21/16, I/23/150, I/26/20, I/26/158,
I/29/133, I/30/19, I/30/20
b.-miyon I/26/159
b.-miyonuz I/03/135
b.miyörüz I/26/35
b.-miyos I/09/20
b.-miyos I/11/03
b.-miyós I/14/132
b.-miyos I/17/62
b.-miyosun I/27/112
b.-miyoz I/11/77, I/14/174
b.-miyoz I/17/62
b.-mİyöz I/17/63
b.-miyuz I/14/305
b.-sin I/29/198
2. Tanımak, hatırlamak.
b.-cen I/01/15, I/01/26
b.-dİM I/23/42, I/29/60, I/30/109,
II/18/14, II/18/164, II/18/172
b.-dİMiz II/03/174
b.-dİMize I/07/175
b.-dİñ I/22/56
b.-di I/15/43
b.-ēmecen I/01/25
b.-emem I/07/149
b.-emiyom I/28/86
b.-ene II/18/106
b.-eyİN I/19/20
b.-inmeyen I/29/161
b.-inmezdi I/17/50, I/17/52, I/17/54
b.-inmēzdi I/17/54
b.-ir II/09/140, II/18/164
b.-irim II/04/128
b.-irin II/04/135
b.-işip I/11/17
b.-iyo I/29/329
b.-iyö II/01/90
b.-iyodum I/29/342, I/07/52
b.-iyom I/07/214, I/07/55, I/23/42,
I/23/54, II/07/200, II/07/201, II/09/139

b.-iyomuş I/29/324
b.-iyon I/21/15, I/28/129, I/09/41
b.-iyon I/19/18, II/11/40
b.-iyonçdur II/11/53
b.-iyonçün I/05/105
b.-iyosa I/16/23
b.-iyoz I/22/112, I/28/128
b.-mî I/07/214
b.-me_ince I/17/41
b.-medîni II/12/69
b.-medîk I/17/73
b.-mëdik I/17/73
b.-medik I/22/101
b.-mem I/07/76, I/12/105, I/12/46, I/15/28, I/15/84, I/16/23, I/30/160, II/10/45
b.-memiş I/17/60
b.-men I/01/22, I/05/155
b.-mes I/13/117, I/13/36
b.-messinîs I/13/311
b.-messinîz I/13/312
b.-meyë I/30/97, II/05/05
b.-meyî I/13/36
b.-meyî II/05/48
b.-meyin I/01/08
b.-meyis I/13/139
b.-meyiz I/13/145
b.-mëyo II/05/02
b.-meyon I/04/72, I/30/155
b.-mëyon I/05/162, I/14/232, I/17/03
b.-mëyon I/13/08
b.-meyon I/30/159, I/30/161
b.-meyos II/10/51
b.-mez I/13/145, I/13/36
b.-mëzdiç I/17/40
b.-mëzdiç I/18/166
b.-miyem I/01/35, II/10/44
b.-mîyo I/08/126
b.-miyo I/12/129
b.-miyom I/12/125, I/16/23, I/28/88
b.-miyon I/16/41, I/16/42
b.-miyorum I/01/21
b.-miyaz I/09/29
b.-miyoz I/23/47, I/28/237
b.-môm I/07/227
b.-môs I/07/182
 3. Bir iş yapmaya alışmış olmak, elinden gelmek.
b.-emedim I/29/255
b.-ir I/19/161, I/19/160
b.-irle I/29/247
b.-iyolar I/23/166

b.-mîyo I/19/152
b.-mëyiz II/14/57
b.-mëyo II/19/136
b.-meyü II/19/136
b.-miyim II/14/91
b.-miyoduk I/13/292
b.-miyodum I/23/166
bildir- : Herhangi bir konuda bilgi vermek.
b.-iyo I/29/339
bilmedi_j : bilmedi_j < bilmedik+ II/13/125
bile 1. Da, de, dahi. I/02/37, I/07/13, I/07/120, I/08/36, I/08/40, I/13/130, I/13/18, I/13/44, I/13/65, I/14/58, I/15/15, I/21/41, I/21/94, I/23/214, I/24/14, I/28/197, I/28/262, I/28/263, I/28/34, I/29/296, I/29/98, II/03/173, II/05/05, II/05/82, II/06/52, II/06/84, II/10/103, II/11/75, II/13/50, II/14/121, II/14/42, II/15/128, II/15/129, II/18/173, II/18/177, II/18/60, II/18/62, II/19/136, II/19/160 Krş. bilë
b.+n I/21/46
b.+yin I/16/188
 2. Birlikte. I/29/284, I/29/285
 3. Üstelik I/02/73, I/07/104, I/10/27, I/17/40, I/23/122
bilebil- : Bilme ihtimali veya imkânı bulunmak.
b.-sem II/15/93
b.-dim II/01/105, II/01/106
bile_in : bile_in < bilek+ II/08/30
bilë : bk. bile (1) I/22/37
bilecig : Yerleşim birimi adı.
b.+de I/16/13
bilë- : Kışkırtmak.
b.-dik I/01/44
bilezig : bk. bilezik
 I/18/210, I/18/210
bilezik : Genellikle altın, gümüş vb. elementlerden yapılan ve bileğe süs için takılan halka. I/04/55 Krş. bilezig
bilgi : Öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile elde edilen gerçek, malumat, vukuf. II/15/92, II/17/03
b.+lë I/29/126
b.+ler I/29/126, I/14/244
b.+sini I/16/194
bilgisayar : Çok sayıda aritmetiksel veya mantıksal işlemlerden oluşan bir işi, önceden verilmiş bir programa göre yapıp sonuçlandıran elektronik araç, elektronik beyin.
b.+dı I/04/78
bilinşli : Kendi etkinliğinin farkında olan, şuurlu. I/14/49
bilirkışı : Belirli bir konudan iyi anlayan ve bir

anlaşmazlığı çözümlmek için kendisine başvuru kimse, uzman, ehlihibre, ehliivukuf, eksper. I/14/264

bilmiş : Her şeyi bilir geçinen, bilgiçlik taslayan. I/29/45

bin : 1. 1000 rakamının karşılığı olan sayı. I/03/180

2. Pek çok, çok sayıda. I/18/81, II/06/03

Krş. **biğ**

bin kere : T. + Ar. Bin kez. I/18/81

bin dokuz yüz kırk altı : 1946 rakamının karşılığı olan sayı.

b. d. ی. ک. ا. +da II/06/111

bina : Ar. Yapı. II/09/109 Krş. **binā**

b.+nın I/08/97

bin- : 1. Yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak.

b.-ceñ II/07/161

b.-di I/02/68

b.-dik I/28/160

b.-dikleri II/07/158

b.-diridik I/20/158

b.-dirirdik II/17/63

b.-dirilēdi II/07/165

b.-dirilirdi I/20/160

b.-dirişirdi II/13/49

b.-dirişlerdi II/13/52

b.-dirip I/18/135, I/18/136

b.-diriyī II/15/122

b.-dirmişleş II/15/82

b.-dirsiñ II/17/62

b.-ēdük I/01/15

b.-er I/28/153, I/28/154

b.-erdi I/14/275, I/28/159, II/03/151

b.-erdig I/28/151

b.-ērdim I/28/149

b.-erlerdi II/03/144, II/03/146, II/03/150

b.-ilirdi II/13/54

b.-iyo I/29/263, I/29/371, I/29/372, I/29/389, I/29/407, I/29/392

b.-iyomuş I/21/67

b.-mē I/28/151

2. Bir yere gitmek için tren, vapur, uçak, otomobil vb. bir taşıtta yer almak. Krş. **biğ-**

b.-dik I/03/63

b.-diridik II/17/64

b.-dirilēdi I/16/46

b.-dirirdim I/20/115

b.-diriyo I/03/29

b.-er I/12/96

b.-ērdik II/14/40

b.-iyo II/17/63

b.-iyorlar I/07/120

b.-medim I/23/16

binā : bk. bina

b.+da II/09/109

b.+lar I/07/183

b.+larıñ I/14/100

b.+sı I/14/108, II/06/54

biğ : bk. bin (2) I/18/76, II/02/72, II/19/23, II/19/24

biğ- : bk. bin- (2) I/14/242

b.-dir I/14/243

biğ kere : bk. bin kere II/19/23, II/19/24

biğ türlü : Birbirinden çok farklı, çok değişik, bin çeşit. II/02/72

bir : 1. Sayıların ilki. I/07/90, I/11/28, I/14/180, I/18/45, I/19/129, I/22/32, I/22/92, I/23/19, I/23/190, I/23/192, I/24/70, I/24/71, I/26/139, I/30/179, I/07/140, I/14/157, I/27/09, I/19/164, I/18/46, I/07/125, I/07/27, I/10/72, I/26/142, I/27/132, I/10/53, I/19/74, I/15/38, II/10/24, II/10/72, II/12/105, II/15/12, II/15/13, II/15/14, II/15/77, II/16/122, II/16/130, II/16/16, II/16/90, II/19/62, II/09/120, II/12/60 Krş. bi, bí, bī, biğ, Pi

b.+de I/28/64

b.+den II/13/141

b.+e I/07/152, I/19/09, I/23/34

2. Aynı, benzer.

b.+iz I/18/104

3. Beraber. II/04/07

4. Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren. I/14/269, I/19/76, I/19/83, I/21/140, I/27/93, I/28/228, I/30/57, II/06/43, II/06/50, II/19/22 Krş. **biğ**

5. Tek. I/18/96, I/18/96, I/18/97, II/01/103

6. Eş, aynı, bir boyda.

7. Ortaklaşa olan, birleşik, müşterek.

II/08/122

8. Bir kez. I/18/173, II/04/82

bir sürü : Pek çok. I/29/135 Krş. **bür sürü**, **bi_sürü**, **bi_sürü**, **büs_sürü**

biğ : bk. bir (1) I/11/95 1, I/23/194

bk. bir (4) I/02/13 4

biras : 1. bk. biraz (1) I/08/62

2. bk. biraz (2) II/12/99

3. bk. biraz (3) I/10/87

biraz : 1. Bir parça, azıcık. I/04/50, I/08/30, I/08/31, I/10/76, I/10/78, I/29/251, II/03/90, II/13/90 Krş. biraz, biras, biráz, birez, biráz

b.+a I/04/50

b.+ını II/09/65

b.+lık I/29/97
 2. Kısa bir süre için. Krş. biráz, biráz,
 biras
 I/29/312
 3. Az miktarda. I/04/52, I/08/124,
 I/08/64 II/16/143, I/10/121, I/29/31, I/29/32,
 I/29/91, I/29/57, II/12/13, II/12/16, II/18/155 Krş.
 biras, birás, biráz, biřáz, birez
biráz : bk. biraz (1) I/11/16
birbiri : Karşılıklı olarak bir diğeri. Krş. birbirī,
 biribiri, birībiri
b.+mize I/19/109, II/16/89, II/16/92
b.+mizđě I/26/141
b.+mizē I/23/115
b.+mizě I/19/144
b.+ne I/07/139, I/13/39, I/13/45,
 I/14/97, I/25/57, II/03/196, II/04/79, II/04/87,
 II/04/89, II/04/99, II/15/56
b.+nde II/04/108
b.+niņ II/03/74
b.+ņiņ II/03/64
b.+nnen II/04/88
b.+ynen I/18/107
b.+ynen I/18/106
b.+ynen I/18/105
b.+lerine I/06/57, I/06/58
birbirī : bk. birbiri
b.+ne II/12/54
birden : 1. Ansızın. I/04/75
 2. Birlikte, beraberce, hepsi bir arada.
 I/10/120, II/19/223
bir_arada : Toplu bir durumda, birlikte, toplu
 olarak I/14/258, I/25/64, II/05/41, II/05/63 Krş. bi
 arada
bi arada : bk. bir_arada II/01/112, II/01/114,
 II/05/62
bi araya gel- : Bir yerde toplanmak, buluşmak.
 Krş. bi arıyı gel-
b. a. g.-inir II/04/103
bi arıyı gel- : bk. bi araya gel-
b. a. g.-ir II/04/97
birás : bk. biraz (3) I/29/321
biráz : 1. bk. biraz (1) I/03/187, I/03/27,
 I/23/231, I/27/11, I/29/08, I/29/99, I/16/169,
 I/30/163, II/10/92, II/14/74, II/14/85, II/15/76
 2. bk. biraz (2) I/08/118
b.+dan I/27/27
 3. bk. biraz (3) I/27/69
biráz : bk. biraz (2) I/20/120
biřáz : bk. biraz (3) I/03/57
biráz : bk. biraz (1) II/13/63
birer : Herkese bir. I/03/143, I/03/145,

I/07/22, I/12/86, I/20/116, I/23/26, I/27/79,
 I/28/234, II/18/53, II/18/54, II/19/225 Krş. birer,
 birēr
b.+leş I/05/73, I/05/74
bireş : bk. birer I/16/191
birēr : bk. birer II/19/224
birez : bk. biraz (1) I/08/118, I/08/50,
 I/14/149, I/14/45, I/23/196, II/09/124
 bk. biraz (3) I/01/15, I/03/57, II/17/33
birī : 1. Bir tanesi. I/04/77, I/05/31, I/05/33,
 I/05/34, I/06/13, I/06/14, I/07/152, I/07/229,
 I/07/231, I/07/81, I/08/72, I/11/90, I/11/92,
 I/11/93, I/13/65, I/13/66, I/13/76, I/14/81,
 I/16/144, I/16/47, I/17/68, I/17/69,
 I/18/36, I/18/37, I/18/38, I/18/99, I/19/54,
 I/20/193, I/25/42, I/28/153, I/28/23, I/29/326,
 I/29/78, I/30/125, I/30/139, I/30/25, I/30/62,
 I/13/141, II/01/76, II/05/53, II/06/08, II/06/20,
 II/09/119, II/09/120, II/09/14, II/09/17, II/09/18,
 II/09/19, II/12/56, II/12/57, II/14/126, II/17/12
 Krş. birī, birī
b.+mis II/01/31
b.+miz I/03/137, I/20/188, I/20/189,
 I/20/189, II/01/31, II/05/37, II/19/110, II/19/111,
 II/19/112, II/19/113, II/19/118, II/19/135
b.+mizī II/05/36
b.+miziņ I/07/125
b.+n I/18/35, I/18/36
b.+ne II/05/50, II/06/88
b.+ņě II/06/82
b.+nen I/16/15
b.+ni I/07/194, II/19/70
b.+niņ I/07/43, I/13/197, I/23/129,
 I/29/361, I/18/37, I/18/35, II/17/16
b.+si I/04/07, I/12/28, I/13/64, I/16/143,
 I/16/15, I/25/44, II/12/61
b.+siniņ I/29/361
b.+sī I/30/139
b.+řī I/16/144
b.+ymiš I/10/101
 2. Bilinmeyen bir kimse. I/11/16,
 I/11/19, I/11/68, I/13/195, I/14/207, I/20/124,
 I/29/140, II/07/195, II/09/87, II/12/105, II/14/48,
 II/14/73, II/15/88, II/19/76 Krş. bīri, birī, birī
b.+nden I/08/09, I/30/115
b.+ne I/29/408, I/30/59, II/15/145
b.+nle I/04/49
b.+si I/07/230, I/11/68, I/28/102, I/28/22
b.+sine II/02/51
birī : bk. biri (2) II/09/86
birī : bk. biri (1) I/16/11
b.+miz I/03/137, II/19/112

- b.+niñ** I/11/10, II/16/64
b.+si II/12/40
bk. biri (2) II/11/114
birī : bk. biri (1)
b.+nen I/18/104
biribiri : bk. birbiri
b.+ne II/03/198, II/13/61
birībiri : bk. birbiri
b.+ne II/10/87
biricik : Eşi, benzeri, ikincisi olmayan ve çok sevilen, tek, yegâne. I/07/150
birik- : Toplanıp yığılmak. I/10/121
b.-diriyon I/10/122
birinci : 1. Bir sayısının sıra sıfatı. I/12/69, I/12/73
 2. Zaman, yer, sıra bakımından başkalarından önce gelen kimse, şey. I/16/181, I/16/200 **b.+si** I/12/62
 3. Sırada, önem sırasında en üstün olan kimse
b.+likle I/29/50
birinci sınıfı : T. + Ar. Öğretim kurumlarında ilk yıl.
b. s.+1 I/12/69, I/12/73
bir_iki : bk. bi_iki II/16/85
bir_ol- : bk. bir ol-
b._o.-urdu II/03/136
b._o.-uyo II/03/173
bir ol- : Bir araya gelmek, iş birliği yapmak.
 Krş. bir_ol-
b. o.uveririz II/04/105
bi kaç : bk. birkaç II/14/103
birkaç : Çok olmayan, az sayıda, az. II/18/106
 Krş. Pi kaç, bi kaç
birleşdir- : Bir araya getirmek.
b.-eyin I/18/204
birli_e : birli_e < birlik+ I/27/55, II/14/24
birli_ē : birli_ē < birlik+ II/11/22
birle- : Bir etmek, tek duruma getirmek.
b.-ı II/01/24
b.-r II/01/25
birlik : 1. Bir arada olma durumu, vahdet. I/13/148
b.+de I/03/133, I/03/134, II/01/112, II/05/52
b.+tēdik I/03/134
 2. Belli bir topluluğun yararlarını korumak için kurulmuş dernek. II/11/22
birman : İpekli giysi türü. II/15/59, II/15/61
bis : bk. biz I/07/222, I/07/230, I/08/100, I/08/31, I/11/101, I/12/69, I/13/116, I/13/117, I/13/263, I/13/94, I/14/102, I/14/91, I/16/122, I/16/27, I/18/149, I/18/95, I/19/138, I/19/66, I/19/67, I/21/117, I/25/49, I/28/185, I/29/19, I/29/33, I/20/82, I/25/76, I/24/77, I/13/311, I/07/183, I/09/35, I/28/205, II/01/127, II/01/129, II/01/66, II/04/101, II/04/57, II/11/95, II/12/11, II/14/94, II/15/37, II/18/30, II/06/93
b.+e I/07/98, I/23/70
b.+i I/02/54
b.+im I/16/09, I/27/84, II/01/27, II/11/60, II/11/90, II/15/52
biS : bk. biz I/10/22, II/12/03
bismillahırahmanırahim : Ar. Besmele. I/02/82
bişī : bişī << bir şey I/04/27
biş- (I) : bk. piş- (1)
b.-di I/23/109
b.-dikden I/24/112
b.-dile I/02/117
b.-ēdi II/02/75
b.-er II/04/126, II/06/42
b.-ērdi II/04/130
b.-ircez II/19/163, II/19/171
b.-irdimi II/04/128
b.-ir I/21/120
b.-irdig II/04/123, II/19/205
b.-irdiglēni I/28/130
b.-irdik I/25/25, II/19/163
b.-irdim II/04/127, II/04/128, II/04/136
b.-iri I/05/159, I/13/141, I/13/148, II/18/141, II/18/142, II/19/58
b.-işdi II/10/141
b.-iridik I/03/130, I/13/305, I/13/306, I/25/22, I/25/24
b.-iridin I/01/53
b.-irike I/01/56
b.-irilēdi I/28/56
b.-irilerdi II/10/138
b.-irilerdi II/15/47
b.-irilērdi I/14/253
b.-irilir I/23/201
b.-irilirdi II/18/38
b.-irimişizdir I/13/302
b.-irin I/21/48, I/25/20
b.-işriz I/24/111
b.-irişim II/03/207
b.-irişlerdi II/10/46
b.-iris I/24/42, II/06/46, II/19/90
b.-irisin I/13/308, I/28/174, I/28/254
b.-irive I/24/34
b.-iriyidi II/04/129
b.-iriyidik II/04/136
b.-iriyidim II/06/99
b.-iriyoduğ I/28/185

b.-iriyoduğ I/23/63
b.-iyo I/25/30
b.-iriyon I/25/14
b.-iriyon I/25/12
b.-iriyorun I/01/57
b.-iriyoz I/25/26, II/18/203, II/18/204
b.-iriyüduğ II/13/37
b.-iriyus II/18/134
b.-iriz I/22/104, I/23/95, I/24/44,
I/24/59, I/13/148, II/06/45
b.-irlərđi II/10/48
b.-irme I/25/27
b.-irmesi I/23/64
b.-irmeye I/21/168
b.-irmişler II/15/44
biş- (II) : bk. biç-
b.-çeklē II/19/146
b.-çez II/17/46
bişe : bişe << bir şey II/08/11, II/08/60
bişi : bişi << bir şey II/09/32
bit : Yarım kanatlılar alt takımına giren,
insan ve memeli hayvanların vücudunda asalak
olarak yaşayan böcek, kehle (Pediculus)
I/13/130, I/21/75, I/25/98, II/03/62, II/03/63,
II/03/64, II/03/65, II/03/74, II/03/75 Krş. bit, biğ
b.+den I/13/122, II/03/61, II/03/62
b.+i I/13/130
b.+ten I/13/127
biğ : bk. bit I/13/128
bit- (I) : 1. Tükenmek.
b.-di II/04/134
b.-ērdi I/13/98
b.-esiye I/14/189
b.-iremediler I/13/222
b.-iridik I/18/156
b.-irip I/20/186
b.-iyo I/29/359, I/29/387
b.-mez II/01/54
b.-ti I/20/44
2. Sona ermek. Krş. biğ-, Pit-
b.-dī I/08/20
b.-di I/09/32, I/13/107, I/13/359,
I/16/73, I/25/97, I/26/110, I/29/355, II/01/35,
II/06/38, II/15/72, II/19/92
b.-dikden I/12/43, II/16/36
b.-er I/09/19, I/22/30, I/29/07
b.-erdi I/16/131, II/10/21, II/15/15
b.-esicik II/15/72
b.-esiye II/10/25
b.-ince I/12/50, I/13/187
b.-irceg I/29/21
b.-irdi I/07/222, I/22/124, I/29/50,

II/16/35

b.-irdig I/29/05
b.-irdik I/07/222, I/29/04
b.-irdim I/08/05, I/12/77, I/29/04
b.-iresiye I/29/35
b.-irip I/14/166, I/14/47
b.-iviriyor I/05/132
b.-iyo I/12/108, I/13/188, I/24/54
b.-medi I/14/237, II/04/78
b.-meyo I/12/11
b.-mezdi I/10/14
b.-mēzdi II/01/18
b.-ti I/25/97
3. Çok yorulmak.
b.-dim II/01/78
4. Güçsüz kalmak, çok zayıflamak.
b.-dim II/01/118
bit- (II) : Bitki, tüy, saç vb. şeyler çıkıp yetişmek.
b.-er I/22/139
b.-iyō I/22/139
b.-me I/16/08
bitişinde : bitişinde << bitişik+ I/12/75, II/07/60
bitişgen : bitişgen << bitişik+ I/21/137
biğ- : bk. bit- (I) (2)
b.-medi I/14/237
biye : Bir kere. I/08/10
biyen- : beyen- (1)
b.-memiş II/15/82
b.-men I/05/175
b.-miyom II/19/213
b.-irsek II/16/103
biz : Çokluk birinci kişiyi gösteren söz.
I/01/45, I/02/11, I/02/111, I/02/33, I/02/34,
I/02/44, I/02/52, I/02/105, I/02/86, I/03/120,
I/03/128, I/03/136, I/03/186, I/03/188, I/03/73,
I/03/75, I/03/76, I/04/40, I/05/128, I/06/38,
I/07/187, I/07/205, I/07/207, I/07/228, I/07/231,
I/07/234, I/07/94, I/08/105, I/08/28, I/08/31,
I/08/32, I/08/81, I/08/91, I/09/20, I/09/28,
I/09/34, I/09/73, I/10/90, I/13/115, I/13/116,
I/13/139, I/13/145, I/13/262, I/13/265, I/13/289,
I/13/292, I/13/319, I/13/320, I/13/332, I/13/53,
I/13/58, I/13/71, I/14/101, I/14/155, I/14/199,
I/14/222, I/14/264, I/14/32, I/14/69, I/14/70,
I/15/83, I/16/10, I/16/185, I/16/190, I/17/40,
I/17/42, I/17/43, I/18/119, I/18/131, I/18/166,
I/19/115, I/19/136, I/19/137, I/19/94, I/20/138,
I/20/190, I/21/24, I/21/68, I/21/91, I/22/122,
I/22/162, I/22/27, I/22/37, I/22/63, I/22/70,
I/22/93, I/23/154, I/23/187, I/23/25, I/23/28,
I/23/47, I/23/73, I/24/44, I/25/95, I/26/106,
I/26/107, I/26/109, I/26/149, I/26/61, I/26/67,

I/27/09, I/27/146, I/28/183, I/28/201, I/28/217, I/28/221, I/28/232, I/28/249, I/28/252, I/28/256, I/28/26, I/28/261, I/28/266, I/28/37, I/28/43, I/28/70, I/29/154, I/29/185, I/29/213, I/29/216, I/29/367, I/29/67, I/29/91, I/30/125, I/29/297, I/10/62, I/10/61, I/07/62, I/13/183, I/13/264, I/14/259, I/28/225, I/07/126, I/22/104, I/29/17, I/23/23, I/03/117, I/03/138, I/23/167, I/13/57, I/29/184, I/13/292, I/05/15, I/07/220, I/08/112, I/08/98, I/04/48, I/23/89, I/05/160, I/06/41, I/07/48, I/13/263, I/28/88, I/28/237, I/28/170, I/07/182, I/03/77, I/27/116, I/21/14, I/28/216, I/30/08, I/29/12, II/01/101, II/01/39, II/02/12, II/02/69, II/04/105, II/04/113, II/04/114, II/04/115, II/04/123, II/04/126, II/04/129, II/04/16, II/04/18, II/04/39, II/05/07, II/05/23, II/05/38, II/07/113, II/07/179, II/07/33, II/07/42, II/07/97, II/08/11, II/08/110, II/08/122, II/08/77, II/09/111, II/09/59, II/09/60, II/09/67, II/09/70, II/09/87, II/10/12, II/10/122, II/10/144, II/10/23, II/10/74, II/10/87, II/10/91, II/11/39, II/11/90, II/13/110, II/13/123, II/13/85, II/14/57, II/14/71, II/15/28, II/15/29, II/15/35, II/15/42, II/16/05, II/16/141, II/16/15, II/16/19, II/16/20, II/18/106, II/18/151, II/18/189, II/18/191, II/18/202, II/18/35, II/18/72, II/18/74, II/18/91, II/19/146, II/15/35, II/11/33, II/02/93, II/08/67, II/04/58, II/13/32, II/01/129, II/07/125, II/02/12, II/13/18, II/02/21, II/02/22, II/13/54, II/04/22 Krş. bız, bız, bız

b.+de I/19/94, I/26/42, I/26/98, I/29/269, I/29/41, I/30/147, I/30/148, II/03/99, II/10/43, II/10/49, II/14/80, II/14/82, II/16/125

b.+den I/02/86, I/08/48, I/13/100, I/13/145, I/28/44, II/01/106, II/03/145, II/19/196, II/10/46, II/08/22, II/03/19

b.+inen I/08/27

b.+dē I/24/13

b.+e I/02/33, I/03/163, I/04/10, I/05/123, I/08/39, I/13/262, I/14/131, I/14/282, I/14/295, I/16/140, I/16/23, I/21/131, I/21/23, I/23/152, I/23/153, I/24/16, I/28/266, I/29/118, I/29/157, I/29/162, I/29/215, I/29/216, I/30/121, I/30/13, I/30/18, II/02/06, II/05/26, II/06/36, II/09/116, II/15/18, II/18/149

b.+i I/03/115, I/03/46, I/03/49, I/07/104, I/07/105, I/07/230, I/14/102, I/14/150, I/14/84, I/16/83, I/25/101, I/29/18, II/03/34, II/03/92, II/06/116, II/11/05, II/14/16

b.+ı I/13/297

b.+inen II/02/01, II/02/07

b.+im I/02/108, I/02/47, I/02/59,

I/02/69, I/03/111, I/03/32, I/03/50, I/03/94, I/04/06, I/04/51, I/04/53, I/05/111, I/05/144, I/06/57, I/07/112, I/07/174, I/07/175, I/07/200, I/07/68, I/07/92, I/07/97, I/08/26, I/08/50, I/08/83, I/08/84, I/09/50, I/09/53, I/10/10, I/10/105, I/10/114, I/10/38, I/10/47, I/10/49, I/10/50, I/10/51, I/10/61, I/10/66, I/10/75, I/11/17, I/11/24, I/11/77, I/11/80, I/12/125, I/12/54, I/13/127, I/13/128, I/13/129, I/13/134, I/13/16, I/13/17, I/13/22, I/13/282, I/13/283, I/13/29, I/13/312, I/13/34, I/13/35, I/13/36, I/13/42, I/13/49, I/13/57, I/13/65, I/14/17, I/14/176, I/14/177, I/14/19, I/14/25, I/14/30, I/14/301, I/14/58, I/14/59, I/14/62, I/14/63, I/14/68, I/15/15, I/15/71, I/15/90, I/16/115, I/16/187, I/16/62, I/16/68, I/18/212, I/18/93, I/21/136, I/21/46, I/21/70, I/22/156, I/23/243, I/23/33, I/23/48, I/24/69, I/24/94, I/25/37, I/25/53, I/26/128, I/26/75, I/27/148, I/27/30, I/27/44, I/28/122, I/28/163, I/28/18, I/28/210, I/28/214, I/28/265, I/28/43, I/28/88, I/29/101, I/29/125, I/29/128, I/29/145, I/29/16, I/29/322, I/29/377, I/29/401, I/29/72, I/29/76, I/29/79, I/29/80, I/29/88, I/29/90, I/29/97, I/30/12, I/30/126, I/09/42, I/09/46, I/11/105, I/05/162, I/13/90, I/29/143, I/28/182, I/29/149, I/24/52, I/03/122, I/07/46, I/29/74, I/29/112, I/30/109, I/06/58, I/14/156, I/15/85, I/07/189, I/07/94, I/04/31, I/05/104, II/01/116, II/01/129, II/01/30, II/02/62, II/02/86, II/02/89, II/03/10, II/03/111, II/03/145, II/03/174, II/03/182, II/03/191, II/03/76, II/04/106, II/04/109, II/04/114, II/04/135, II/04/40, II/04/59, II/04/74, II/04/76, II/04/78, II/04/79, II/04/80, II/04/85, II/04/86, II/04/87, II/04/88, II/04/89, II/04/98, II/05/81, II/06/138, II/06/96, II/07/111, II/07/124, II/07/139, II/07/39, II/07/42, II/07/70, II/07/91, II/08/104, II/08/108, II/09/40, II/09/99, II/10/70, II/11/103, II/11/22, II/12/16, II/12/36, II/12/40, II/12/52, II/12/66, II/13/15, II/13/150, II/14/107, II/14/110, II/14/113, II/14/114, II/14/115, II/14/73, II/14/84, II/14/92, II/15/13, II/15/43, II/15/61, II/15/76, II/16/11, II/16/125, II/16/127, II/16/140, II/16/141, II/16/48, II/16/65, II/16/72, II/16/76, II/17/70, II/17/73, II/17/74, II/17/81, II/17/95, II/18/105, II/18/141, II/18/173, II/18/199, II/18/73, II/18/98, II/06/87, II/10/50, II/03/30, II/16/15, II/09/67, II/15/80, II/18/81, II/06/183, II/04/81, II/12/21, II/01/88, II/14/108, II/11/55, II/17/69, II/07/75

b.+im I/04/39, I/28/39

b.+im I/29/332, II/07/68, II/14/84,

II/15/42

b.+inen I/14/282
b.+iymişdi I/10/31
b.+ler I/10/103, I/13/100, II/03/174
b.+lerde I/13/216
b.+lere I/06/41, II/04/61
b.+üm I/21/136

biğ : bk. biz I/03/63, I/07/208, I/13/296, I/21/43, I/28/144, II/07/35, II/10/02, II/11/92, II/15/95, II/16/142

b.+de I/30/144
b.+im II/02/93

bíz : bk. biz
b.+im I/12/135

bíž : bk. biz II/15/52, II/18/193

bizimgi : bk. bizimki

b.+ler II/12/35, II/12/36

bizimki : Bizim olan, bizimle ilgili olan. I/29/08, II/07/92 Krş. bizimgi, bizimki

b.+imkiler I/08/40, I/07/37, I/07/109

b.+imkilere I/08/41

b.+nden II/04/61

b.+nín II/07/49

b.+nnē II/18/199

bizímki : bk. bizimki

b.+ler II/07/92

bél : bk. bel I/21/81

b.+íme II/15/141

bén : bk. ben

b.+de I/22/147

bo : bk. bu I/11/89

bodrum : Rum. Bir yapının yol düzeyinden aşağıda kalan bölümü. II/18/84, II/18/96 Krş. bodrüm, bodürüm

bodrüm : bk. bodrum

b.+a II/18/85

bodürüm : bk. bodrum II/18/83

bodur : Aile adı.

b.+lā I/09/57

boğ : 1. Dışkı. I/07/99

2. Hor görülen, tiksiniilen. II/02/84

b.+lū I/28/259

bo_arada : Yeri gelmişken, bu meyanda. I/13/154, I/13/156

bo_az : 1. İki dağ arasında dar geçit.

b.+ı I/09/57

2. Yedirip içirme yükümü, iaş.

b.+ına II/06/186

bōça : İçine çamaşır, elbise vb. koyup sarılan dört köşe kumaş.

b.+nın II/07/199

b.+sını I/29/199

bol : Nicelik bakımından olağandan veya alışıldandan çok, kıt karşıtı. II/14/46, II/19/183 Krş. bōl

b.+udu I/07/110, II/01/50

b.+udū II/01/49

bōl : bk. bol

b.+du II/19/182

bolluğ : Bol olma durumu. II/03/169

bolūyo : bolūyo << bul- I/29/229

bora : bk. bura I/13/65, I/15/49, I/21/03

b.+lıyım I/21/06

b.+mız I/13/16, I/13/58

b.+mızıñ I/13/36

b.+nın I/21/07, I/26/85

b.+sı I/11/18

b.+ya I/07/101, I/13/193, I/13/220,

I/13/276

b.+yacık I/18/185

b.+yā I/13/96

b.+yā I/13/218

b.+yı I/07/60, I/19/122, II/05/04

borada : bk. burada I/08/33, I/14/200, II/02/95

bōrada : bk. burada I/14/199

borazan : Üfleyerek çalınan, perdesiz çalgı, boru.

b.nā I/29/404

borda : bk. burada I/07/157, I/13/190, I/13/65, I/19/53, I/20/19, I/22/156, I/25/45, I/26/109, II/01/83, II/05/16, II/05/62

bordan : bk. buradan I/03/66, I/03/67, I/07/19, I/11/05, I/13/151, I/13/239, I/18/185

bōrda : bk. burada I/13/154

bōrda : bk. burada I/13/119, I/13/18, I/13/344, I/14/190, I/14/222, I/14/223, I/14/227, I/14/228, I/18/179, I/19/121, I/22/124, I/25/30, II/05/11, II/05/54, II/05/55, II/10/12

b.+dı I/21/37

bōrdan : bk. buradan I/13/42, I/26/76, I/18/176

bōğda : bk. burada I/03/84, I/20/103

bōrdá : bk. burada

b.+ydi II/05/53

bōrđá : bk. burada II/05/55

bordá : bk. burada I/07/07

b.+ydı I/07/07

bordán : bk. buradan I/03/166

boğá : bk. bura I/15/48

borc : Geri verilmek üzere alınan veya ödenmesi gerekli para veya başka bir şey.

b.+umuz I/07/123

b.+um II/01/137

boğđū : boğđū << burada I/17/69

borı : bk. bura

b.+ya II/02/59

b.+yâ I/14/234
b.+yâ I/07/15, I/14/234
borlara : borlara << bura+ I/13/96, I/15/95
boğlara : boğlara << bura+ I/25/37
borlarda : borlarda << bura+ I/15/14, I/15/94
boru (I) : Bir yerden başka bir yere sıvı, gaz vb. aktarmaya yarayan, içi boş, uçları açık, uzun ve dar silindir. I/10/93
b.+ları I/25/13
boru (II) : bk. bura
b.+ya I/15/90, I/19/10
bóru : bk. bura
b.+yı I/07/19
bosdan : bk. bostan
b.+ımız I/25/54
bostan : Far. Sebze bahçesi. I/03/90, II/07/11
Krş. bosdan
boş : 1. İçinde, üstünde hiç kimse veya hiçbir şey bulunmayan, dolu karşıtı. I/08/78, I/11/27, I/16/63, I/20/180, I/23/27, I/28/229, I/05/100, II/01/138, II/02/58, II/05/13, II/06/105, II/06/59 Krş. boş
2. Anlamsız. I/07/228
3. Yapılacak işi olmayan, işsiz. I/08/64
boş gâil- : İşsiz kalmak.
b.ğ.-dık II/04/105
boş go- : Yoksun bırakmak.
b.ğ.-muyo I/13/194
boşa- : Kanunlara göre eşlerden biri, aile ilişkisini kesmek.
b.-miş II/11/12
boşal- : Boş duruma gelmek, içinde bir şey kalmamak, inhilal etmek. Krş. boşâl-
b.-dı I/05/101, I/07/201, I/07/202
b.-đı I/10/120
b.-ımmadı I/07/203
b.-ır II/01/100
b.-ır II/01/100
boşan- : 1. Sıyrılmak, kurtulmak.
b.-đırdı I/20/125
2. Karı ve koca mahkeme kararı ile birbirinden ayrılmak.
b.-ıveriyolar I/18/122
b.-dıydı II/11/62
b.-miş II/11/24
boşâl- : bk. boşâl-
b.-dı I/07/205
boşluğ : Boş geçen süre.
b.+dan I/07/111, I/07/112
bōş : bk. boş (1)
b.+umuş I/11/09
boşuna : Boş, yararsız, gereksiz, beyhude,

nafile. I/21/21
botur : Budaklı ağaç.
b.+uñ II/01/24
boya : Renk vermek, dış etkilerden korumak için eşyanın üzerine sürülen veya içine katılan renkli madde. I/08/91, I/23/148, I/23/150, II/02/36, II/16/99 Krş. boyâ
b.+nuñ II/02/37
b.+sı I/13/126, I/23/150
b.+sımı I/19/131
b.+yı I/22/14
b.+yı II/13/12
boya- : Boya sürerek veya boyaya batırarak renk vermek. Krş. boyâ-
b.-miş I/08/120
b.-nma I/08/123
b.-ni II/13/10
b.-r II/18/169
b.-rıs I/19/129
b.-rlar I/23/147
b.-rlarmış I/23/211, I/23/209
b.-yolar I/22/14
b.-yüveriyolar I/21/80
b.-yuduñ II/13/11, II/13/13
boyacı : Boyama işini, boyacılığı meslek edinen kimse. I/08/118
boyala- : Gelişigüzel boya sürmek.
b.-rlar I/23/216
b.-rlardı II/10/148
b.-şlardı II/10/148
boyâ- : bk. boya-
b.-duñ II/13/13
b.-řdıñ II/02/32, II/16/100
b.-rdık II/02/33
b.-řdıñ II/13/11
b.-řdıñ I/20/76
b.-řdıñ I/20/79
b.-rsın I/24/78
boyâ : bk. boya
b.+ynan I/24/78
bóyle : bk. böyle (1) II/19/172
böyne : bk. böyle (1) I/04/47
boynuz : Bazı hayvanların başında bulunan, tırnaksı bir maddeden, uzun, kıvrık veya çatallı koruma organı.
b.+lâna I/23/210
boyun : 1. Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi. I/21/81
b.+unda I/11/12
b.+uña II/07/165
2. Üzeri. Krş. böyn
b.+unda II/03/39

- bóyn** : bk. boyun (2)
b.+undáydı II/03/33
- boy** : Bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık.
b.+um II/13/117, II/13/120
b.+undáyın I/16/94
- boyunduruk** : Soyad. I/02/24
- boz** : Açık toprak rengi. II/10/137
- boz-** : 1. Bir şeyi kendisinden beklenilen işi yapamayacak duruma getirmek.
b.-du II/18/176
 2. Bir yerin, bir şeyin düzenini karıştırmak. Krş. böz-
b.-duğ II/07/98
b.-dular II/07/104
b.-muşlaş II/07/106
b.-uldu II/08/107, II/08/108
b.-ulmáyan II/07/100
- böz-** : bk. boz- (2)
b.-du II/07/101, II/07/102, II/07/106
- bozda** : bk. bozdā
b.+ج II/14/26
- bozdā** : Yerleşim birimi adı. I/11/05, I/29/107, II/14/21, II/14/22, II/14/24 Krş. bozda
b.+lıyız II/14/25
- bözçurd** : bk. bozçurt
b.+a I/29/131
- bozçurt** : Birçok Türk destanında yer alan kutsal hayvan. I/29/134
- böbrek** : Kandaki zararlı maddeleri süzüp idrar olarak salan, omurganın sağ ve sol yanında bulunan çift organdan her biri. II/17/89
- böcek** : Eklem bacaklıların, altı bacaklı, çoğu kanatlı ve vücutları baş, göğüs, karın olarak eklemlerden oluşmuş hayvan sınıfı, haşere. I/19/123 Krş. böceg
böceg : bk. böcek II/18/185
- bö_ünküner** : bö_ünküner << büyük+ I/18/49
- bö_ünj** : bö_ünj << büyük+ I/18/50
- bö_ük** : 1. bk. büyük (1) I/04/51 II/10/47
 2. bk. büyük (2) I/08/02, II/16/28
b.+leri I/04/71
- bö_ük** : bk. büyük (2) I/03/127
- bö_ün** : bk. bugün (1) I/07/11, I/10/83, I/13/232, I/20/112, I/21/112, I/21/141, I/21/63, I/24/117, II/06/50, II/11/98, II/19/117
- bö_ün yarın** : Çok yakında, nerede ise. II/06/43
- bö_ünj** : bk. bugün (1) I/13/74
- böl-** : Bir bütünü iki veya daha çok parçaya ayırmak, taksim etmek.
b.-erler I/29/45
- böle** : 1. bk. böyle (1) I/05/160, I/11/79, I/20/184, I/27/45, I/30/48, I/30/58, I/30/88, I/30/97, I/30/98, II/01/37, II/03/137, II/07/70, II/12/10, II/12/72, II/13/04, II/13/64, II/15/117, II/17/65
 2. bk. böyle (2) I/03/25, I/05/133, I/05/166, I/09/105, I/09/35, I/10/33, I/10/35, I/10/52, I/13/263, I/14/44, I/16/70, I/17/35, I/20/61, I/20/88, I/23/145, I/23/235, I/28/85, I/29/270, I/29/274, I/29/99, I/30/109, I/30/12, I/30/166, I/30/37, I/30/69, I/30/89, I/30/92, I/07/214, II/02/56, II/05/14, II/09/23, II/12/79, II/12/83, II/13/06, II/13/101, II/13/33, II/13/53, II/13/63, II/13/79, II/14/21, II/15/118, II/15/131, II/15/132, II/15/41
 3. bk. böyle (3) I/29/169, II/12/104
- böle böle** : bk. böle böle II/15/103, II/15/113, II/19/128
- böle böle** : bk. böle böle II/15/133
- böle bölë** : bk. böle böle II/15/103
- bölë** : 1. bk. böyle (1) I/30/108, I/30/111, I/30/181, II/13/18, II/13/19, II/13/20, II/13/21, II/13/22, II/15/38, II/15/58, II/15/87
 2. bk. böyle (2) I/30/131, II/13/119, II/13/127, II/13/138, II/13/45, II/13/54, II/15/41, II/15/43
 3. bk. böyle (3) II/15/21
- bölë** : 1. bk. böyle (1) II/02/42
 2. bk. böyle (2) I/24/28
- bölë** : bkç böyle (2) I/28/140
- bölí** : bk. böyle (1) II/13/23
- bölelikle** : Böylece. I/30/170
- böley** : bk. böyle (1) I/11/49
- bölge** : Sınırları idari, ekonomik birliğe, toprak, iklim ve bitki özelliklerinin benzerliğine veya üzerinde yaşayan insanların aynı soydan gelmiş olmalarına göre belirlenen toprak parçası, mıntıka.
b.+den II/03/185
b.+sini II/14/106
- bölü** : 1. bk. böyle (1) II/13/04
 2. bk. böyle (2) I/08/107
- bölüm** : 1. Bir bütünü oluşturan parçaların her biri, kısım.
b.+ü II/12/39, II/12/41
b.+ü II/12/39
 2. Bir okul veya üniversitenin herhangi bir bilim ve uzmanlık dalında eğitim sağlayan birimlerinden her biri, departman.
b.+ü I/29/15
b.+ünü I/11/94
- böl-** : 1. Bir bütünü iki veya daha çok parçaya ayırmak, taksim etmek.

b.-düleş II/17/81
b.-üp I/29/151
 2. Birliğin bozulmasına yol açmak, parçalamak.
b.-ünmüş I/29/77
b.-ünmüşler I/08/26
b.-üntiyo I/29/74
b.-üp II/06/86
bölü : bk. böyle (1) II/13/52
böļü : bk. böyle (1) I/30/48
böre : bōrē << börek+ II/18/141, II/18/147
böre_ı : bōrē << börek+ I/28/199, II/04/124
böre_ıne bōre_ıne < börek+ I/28/199
böre_ıni bōre_ıni < börek+ I/28/187
börēnden : bōrēnden << börek+ II/08/72
börek : Açılmış hamurun veya yufkanın arasına, peynir, kıyma, ispanak vb. konularak çeşitli biçimlerde pişirilen hamur işi. I/13/206, I/28/133, I/28/139, II/04/130, II/04/136, II/08/74, II/13/124, II/18/134, II/18/38 Krş. bōreg
bört- : Az haşlamak.
b.-dürüydım II/19/52
b.-enden II/19/53
böyüdü : böyüdü << büyük+ I/14/297
böyle : 1. Bunun gibi, buna benzer. Krş. bōle, bōle, böyne, böle, bōlē, böley, böļü, bōlē, böyle, bōlē, bōlī, bölü, bölü
 2. Bu yolda, bu biçimde, hakeza. I/01/20 Krş. bōle, bōlü, bōlē, böle, bōlē, bōlē, böle, bölü, bōlī
 3. Bu derece. Krş. böle, bōlē
böyü- : 1. bk. büyü- (1)
b.-dü I/19/55
b.-tmek II/18/184
 2. bk. büyü- (2)
b.-dü I/14/291
b.-dük I/02/57, I/14/199, II/04/115
b.-müşüm II/11/13
b.-sün I/23/214
b.-tcen II/19/16
b.-tdük I/19/35
b.-tdüm I/07/92, I/20/34
b.-tmüş I/04/71, II/11/14
böyü- : bk. büyü- (2)
b.-dük I/03/73, I/03/74
b.-dün I/02/32
b.-müşle II/05/63
b.-nce II/05/63
b.-tdüm I/07/100, II/05/30, II/05/31
böyü- : bk. büyü- (2)
b.-yo II/02/53
böyü_ü : böyü_ü << büyük+k II/06/157

böyü_üdü : böyü_üdü << büyük+ II/09/32
böyüg : 1. bk. büyük (1) I/28/210
 2. bk. büyük (2) I/18/200, I/18/38
böyük : 1. bk. büyük (1) I/13/27, I/13/61, I/23/104, I/23/221, II/07/162, II/07/18, II/07/189, II/07/19, II/14/114
 2. bk. büyük (2) I/02/45, I/14/205, I/19/140, I/19/53, I/20/186, I/20/23 I/21/12, I/23/129, II/03/114, II/06/158, II/19/233
b.+le I/15/26
b.+lē I/29/25
b.+lēden I/15/26
b.+lerce I/14/257
b.+lerin I/14/255
b.+lerinin II/03/160
böyük : 1. bk. büyük (1)
 2. bk. büyük (2) I/03/89, I/30/147, I/30/153, I/30/176, II/09/26, II/09/33
b.+leri II/09/19
böyüg : bk. büyük (2) I/03/157
böyük : bk. büyük (3) I/21/39
böyü- : bk. büyü- (2)
b.-müş I/04/32
bēş : bk. beş (1) I/13/42, I/23/134, I/13/41
bu : Yerde, zamanda veya söz zincirinde en yakın olanı gösteren, belirten bir söz. I/01/19, I/01/29, I/01/46, I/02/07, I/02/09, I/02/11, I/02/114, I/02/116, I/02/16, I/02/47, I/02/57, I/02/65, I/02/66, I/02/70, I/02/73, I/02/74, I/02/75, I/02/76, I/02/77, I/02/82, I/02/87, I/02/89, I/02/90, I/02/91, I/02/92, I/02/94, I/02/95, I/03/128, I/03/14, I/03/151, I/03/152, I/03/154, I/03/17, I/03/187, I/03/24, I/03/69, I/03/80, I/03/92, I/04/21, I/04/44, I/04/45, I/04/65, I/05/04, I/05/106, I/05/132, I/05/155, I/05/164, I/05/30, I/05/85, I/05/91, I/05/94, I/06/06, I/06/09, I/06/20, I/06/21, I/06/38, I/06/55, I/07/100, I/07/184, I/07/187, I/07/197, I/07/207, I/07/214, I/07/222, I/07/233, I/07/236, I/07/237, I/07/28, I/07/61, I/07/96, I/08/103, I/08/109, I/08/119, I/08/19, I/08/45, I/08/91, I/08/93, I/08/95, I/09/100, I/09/43, I/09/50, I/09/55, I/09/65, I/09/75, I/10/08, I/10/118, I/10/17, I/10/47, I/10/49, I/10/50, I/10/56, I/10/61, I/10/69, I/10/70, I/10/73, I/10/74, I/10/75, I/10/82, I/10/83, I/10/88, I/11/02, I/11/05, I/11/116, I/11/46, I/11/56, I/11/64, I/11/65, I/11/69, I/11/76, I/11/95, I/12/103, I/12/118, I/12/137, I/12/23, I/12/29, I/12/31, I/12/32, I/12/33, I/12/41, I/12/53, I/12/54, I/12/55, I/12/69, I/12/82, I/12/92, I/13/110, I/13/115, I/13/16, I/13/17, I/13/189, I/13/194,

I/13/237, I/13/239, I/13/245, I/13/254, I/13/29, I/13/35, I/13/72, I/13/74, I/14/10, I/14/115, I/14/12, I/14/123, I/14/142, I/14/149, I/14/150, I/14/176, I/14/206, I/14/207, I/14/21, I/14/215, I/14/237, I/14/292, I/14/304, I/14/43, I/14/58, I/14/88, I/15/34, I/15/70, I/15/73, I/16/162, I/16/169, I/16/175, I/16/180, I/16/181, I/16/23, I/16/30, I/16/83, I/16/99, I/17/09, I/17/17, I/17/46, I/18/109, I/18/117, I/18/158, I/18/169, I/18/177, I/18/18, I/18/211, I/18/45, I/18/52, I/18/65, I/18/72, I/19/103, I/19/140, I/19/147, I/19/151, I/19/156, I/19/32, I/19/55, I/20/133, I/20/138, I/20/184, I/20/186, I/20/187, I/20/188, I/20/196, I/20/34, I/20/62, I/20/80, I/20/96, I/21/156, I/21/165, I/21/33, I/21/43, I/22/160, I/23/129, I/23/44, I/23/70, I/24/04, I/24/26, I/24/67, I/26/106, I/26/115, I/26/147, I/26/70, I/27/103, I/27/108, I/27/112, I/27/124, I/27/138, I/27/91, I/28/103, I/28/125, I/28/153, I/28/160, I/28/22, I/28/249, I/28/252, I/28/47, I/29/02, I/29/05, I/29/06, I/29/105, I/29/106, I/29/110, I/29/122, I/29/133, I/29/151, I/29/192, I/29/194, I/29/20, I/29/21, I/29/239, I/29/256, I/29/264, I/29/283, I/29/29, I/29/294, I/29/339, I/29/395, I/29/409, I/29/52, I/29/62, I/29/63, I/30/11, I/30/41, I/30/74, I/30/75, I/26/155, I/13/329, I/18/167, I/07/184, I/16/175, II/01/102, II/01/117, II/01/31, II/01/61, II/01/64, II/01/75, II/01/83, II/01/84, II/01/87, II/02/08, II/02/18, II/02/19, II/02/20, II/02/48, II/02/52, II/02/56, II/03/139, II/03/199, II/03/203, II/03/30, II/03/43, II/03/46, II/03/62, II/04/08, II/04/09, II/04/18, II/04/20, II/05/01, II/05/02, II/05/07, II/05/44, II/05/45, II/05/68, II/05/84, II/05/89, II/06/148, II/06/156, II/06/158, II/06/159, II/06/160, II/06/161, II/06/164, II/06/168, II/06/169, II/06/17, II/06/177, II/06/184, II/06/186, II/06/27, II/06/43, II/06/66, II/06/76, II/06/86, II/07/90, II/07/95, II/08/27, II/09/109, II/09/111, II/09/122, II/09/126, II/09/130, II/09/23, II/09/43, II/09/44, II/09/46, II/09/56, II/09/81, II/10/124, II/10/139, II/10/32, II/10/43, II/10/50, II/10/54, II/10/66, II/10/87, II/10/89, II/11/112, II/11/42, II/11/50, II/11/80, II/11/89, II/11/90, II/11/91, II/12/115, II/12/20, II/12/31, II/12/32, II/12/52, II/12/67, II/12/77, II/12/78, II/13/136, II/13/15, II/13/52, II/14/103, II/14/106, II/14/118, II/14/132, II/14/133, II/14/42, II/14/45, II/14/72, II/14/74, II/15/114, II/15/143, II/15/22, II/15/31, II/15/35, II/15/45, II/15/46, II/15/81, II/15/87, II/15/91, II/15/95, II/16/157, II/16/33, II/17/08, II/17/100, II/17/119, II/17/36, II/17/49, II/17/57, II/17/70,

II/17/84, II/17/85, II/17/98, II/18/02, II/18/130, II/18/199, II/18/45, II/18/47, II/19/40 Krş. bo, bú, bũ, bũ, buy, buy, hu

b.+na I/19/85, II/16/91

b.+nã II/17/12

b.+nda II/12/77

b.+ndan I/30/175

b.+ndan I/30/11, II/03/73, II/09/38

b.+nla II/17/91

b.+náy I/28/110

b.+ñdan I/27/12

b.+nla_{jn} I/04/63

b.+nlar I/04/50

b.+nna I/02/66, I/03/135, I/09/33, I/15/66, II/05/65, II/10/143

b.+nnã II/02/57, II/18/201, II/18/64, II/06/140

b.+nnãdan II/17/121

b.+nnan I/03/136, I/11/76, I/13/238

b.+nnan I/19/54, I/07/232

b.+nnãn II/18/39

b.+nnañ I/27/26

b.+nnar I/01/62, I/02/75, I/06/43,

I/06/45, I/07/177, I/10/103, I/11/07, I/11/106, I/11/60,

I/12/41, I/12/47, I/12/52, I/13/117, I/13/291, I/13/44, I/13/72, I/16/133, I/18/70, I/19/156, I/29/176, I/29/22, I/29/37, I/30/120, I/30/134, I/30/82, I/30/177, II/03/29, II/05/14, II/09/02, II/09/27, II/09/95, II/11/60, II/12/11, II/13/02, II/13/46, II/15/28, II/18/167, II/17/45, II/15/28, II/04/116, II/10/87, II/13/33

b.+nnara II/01/121, II/15/28, II/15/29

b.+nnaş I/03/28, I/13/245, I/30/55,

II/13/09

b.+nnaş II/05/13

b.+nnara I/08/66, I/29/339

b.+nnardan I/07/70, I/10/66

b.+nnařã I/03/101

b.+nnari I/05/124, I/09/41, I/14/155,

I/16/191, I/19/133, I/26/60, I/28/128, I/28/266, I/28/43, I/28/44, I/29/297, I/29/349, I/30/15, I/30/82, I/30/83, II/04/126, II/04/127, II/06/164, II/08/17, II/13/15, II/14/120

b.+nnarım I/13/113

b.+nnarıñ I/07/174, I/18/54, II/03/175,

II/10/90

b.+nnarı I/04/54

b.+nnaşı I/19/115

b.+nnarıñ I/07/177

b.+nnarıñ I/08/67

b.+nnã I/04/62, I/09/103, I/13/248,

I/28/42, I/28/45, I/29/182, I/29/224, I/29/416
b.+nnādan I/21/19
b.+nnār I/03/91, I/15/86
b.+nu I/01/63, I/03/175, I/03/19, I/07/185, I/08/76, I/08/91, I/09/40, I/10/100, I/12/102, I/12/103, I/13/145, I/18/206, I/19/120, I/19/122, I/28/111, I/28/152, I/28/179, I/29/202, I/29/212, I/29/258, I/29/265, I/29/328, I/29/406, II/01/119, II/01/120, II/04/129, II/05/69, II/05/73, II/12/74, II/13/136, II/13/137, II/14/03, II/15/108, II/19/134, II/19/69
b.+nū I/30/126
b.+pū II/15/46
b.+nuḡ I/04/58, I/13/197, I/14/35, I/14/88, I/18/77, I/20/187, I/20/23, I/22/31, I/23/134, I/26/34, I/27/33, I/27/34, I/13/07, I/24/104, I/14/269, I/28/157, I/18/85, I/03/183, II/05/53, II/09/127, II/09/130, II/01/117
b.+ḡa I/21/159, I/21/174, I/21/187, I/23/167, II/19/21
b.+ymuşdu I/28/120
b.+ymuş II/14/109
b.+ydu II/13/38
bu yana : -den beri I/08/19
bú : bk. bu I/02/104
bū : bk. bu I/08/96, I/15/13, I/24/81, I/26/31, II/05/31, II/10/88, II/11/22, II/04/131, II/17/98
b.+nuḡ II/09/01
bū : bk. bu I/05/74, I/06/09, I/07/198, I/08/81, I/12/131, I/13/246, I/14/263, I/14/270, I/15/73, I/28/102, I/28/257, II/01/74, II/03/63, II/14/109, II/18/132
b.+nuḡ I/07/233
b.+ydu II/08/71
buba : bk. baba
b.+m I/02/43, I/28/241, II/17/20, II/12/81, II/13/147
b.+ma II/13/145
b.+muḡ I/02/53, I/02/44, II/12/04
b.+mız I/02/33
būdáy : Buğdaygillerin örnek bitkisi (Triticum). I/20/119, I/06/34, I/22/37, II/18/201 Krş. buyday, buyday, buydáy, buydáy, būydey, Puydáy, budáy, bulday, búydáy, buydáy
b.+ı I/07/187, I/22/38, I/22/72
b.+ı I/24/26
būdáy : bk. būday I/22/37, I/26/69
b.+ı I/20/48

būdáy : bk. būday
b.+ları II/19/178
bugün : 1. İçinde bulunulan gün. I/12/82, I/12/88, I/16/103, I/29/156, I/29/334, I/12/88, II/06/42, II/06/43 Krş. būn, böün, böün, buyün
2. İçinde bulunulan çağ, zaman. I/12/117, I/28/228
b.+den II/03/18
b.+e I/16/154
b.+ümüzü I/02/34
bula- : Bir nesnenin her yanını bir şeye değdirerek üstünü onunla kaplamak, bir nesneyi başka bir maddeye batırmak. I/29/215
bulama : Genellikle üzüm şirasının kaynatılması ile yapılan koyu pekmez. I/23/96
bul- : 1. Arayarak veya aramadan bir şeye, bir kimse ile karşılaşmak. Krş. bül-
b.-amadıḡ I/07/93
b.-amadık I/03/161
b.-amaSsin I/27/85
b.-ameyo II/15/143
b.-amıyoḡ I/27/81
b.-amıyorum I/27/33
b.-ayın I/18/134
b.-cek I/29/313
b.-cen I/29/395
b.-cēḡ I/11/118
b.-du I/14/14, I/18/143
b.-duḡ II/17/22, II/16/34
b.-dum I/18/205, I/29/331, I/29/413
b.-maya I/13/70
b.-muş II/06/189
b.-muşlar I/11/13, II/06/189
b.-unmas II/01/103
b.-unmuyo I/27/82
b.-üḡmuyo I/11/118
b.-unurdu I/27/82
b.-ünurdu I/11/117, I/11/118
b.-up I/23/204
b.-ursa I/12/115, I/29/313
b.-ursaq II/15/65
b.-ursun I/19/143, I/29/406
b.-uyola I/10/61
b.-uyon I/30/86
b.-uyo I/10/67, I/11/114, I/29/194, I/29/228, I/29/233, I/29/246, I/29/314, I/29/330, I/29/333
2. Varlığı bilinmeyen bir şeyi ortaya çıkarmak, keşfetmek.
b.-unmadından I/26/63
3. Sağlamak, temin etmek.

b.-amazdıĭ I/18/160
b.-amazdıĭ I/28/200
b.-amiyoduĭ I/07/95
b.-amiyoĭusdur II/18/118
b.-ur I/23/106
b.-urlar I/23/184
b.-ursa II/07/166, II/18/144
b.-ursah II/08/75
b.-uveyiĭ I/07/50
b.-uyon I/15/22
b.-uyon I/20/34
 4. İlk kez yeni bir Şey yaratmak, icat etmek.

b.-up II/07/147

bulamaş : Bu koyulukta yapılan çeşitli hamur yemekleri. I/13/04

bular : bular << bura+lar I/08/43

bulaaŝıĭ : Yiyecek veya ieceklerle kirletilmiŝ mutfak eşyası veya kap kacak. I/03/137, I/21/180, II/03/56, II/03/66 Krş. bulaŝıĭ

bulaaŝıĭ makinası : T. + İt. Bulaşık yıkamaya yarayan alet. II/03/56

bulaaŝıĭ yalaŝıĭ : İkileme. I/03/137

bulaaŝıĭĭ : bk. bulaŝıĭ

b.+dan I/21/124

bulaŝı : bulaŝı << bulaşık+ı I/20/190

bulaşım : bulaşım << bulaşık+ım I/21/111

bül- : bk. bul- (1)

b.-đu I/17/22

bulday : bk. bũday II/14/23

bulduĭ : Yerleşim birimi adı. II/09/46

buldũĭ : buldũĭ << bulduk+un II/09/47

bulĭur : Kaynatılıp kurutulduktan ve kabuĭu ıkarıldıktan sonra kırılan buĭday. I/07/163, I/13/04, I/13/05, I/18/147, I/20/175, I/21/73, I/21/74, I/23/117, I/23/200, I/25/30, I/28/177, I/28/52, II/10/136, II/10/47, II/10/55, II/16/45, II/18/153, II/18/159, II/18/55, II/18/57 Krş. bũĭur

b.+dan I/20/115

b.+u I/23/119, I/24/24, II/04/45

b.+ũ I/24/24

b.+umuz I/07/67

b.+unu II/03/25

bũĭur : bk. bulĭur

b.+u II/04/43

bulĭur pilavı : T. + Far. Bulgurla pişirilen pilav. I/28/189, II/16/45 Krş. bulĭur piĭlavı, bulĭur pilavı

b. p.+mı I/28/254

bulĭur piĭlavı : bk. bulĭur pilavı I/24/34

bulĭur pilavı : bk. bulĭur pilavı

b. p.+dı I/28/51

bũlũ a : Ar. + T. Ergenlik aĭı.

b. .+ma II/12/70

buluş- : Önceden belirlenmiş bir yer ve zamanda bir araya gelmek.

b.-madıĭ I/13/184

b.-mazdıĭ I/13/185

b.-māzđıĭ I/13/183

b.-ursuĭ I/13/178

bũlut : Motif adı. I/20/81

bunnān : bunnān << bunlar+ I/18/104, I/18/82, I/30/14

buĭal- : ok sıkılmak, ok tedirgin olmak.

b.-ryon I/27/72

bur- : İĭdiŝ etmek.

b.-đuruyũduĭ II/13/100

bura : Bu yer. I/02/100, I/02/104, I/08/101, I/08/105, I/08/26, I/08/36, I/08/37, I/08/53, I/09/33, I/09/67, I/11/13, I/11/70, I/11/80, I/12/124, I/12/133, I/14/25, I/14/35, I/16/65, I/20/61, I/23/129, I/29/17, II/01/100, II/01/130, II/02/95, II/03/194, II/07/39, II/08/99, II/10/37, II/13/93, II/16/27, II/10/13 Krş. boĭā, boru (II), bũru, burā, buĭā, burā, burā, bure, burı, burı, burı, burũ, borı

b.+la I/26/126, II/14/131

b.+lar I/06/44, I/26/100, II/01/131

b.+la

b.+laĭa II/12/16

b.+larda II/07/69

b.+nũĭ I/11/83, I/14/24, I/14/63, I/16/25, I/16/29, I/16/31, II/01/138

b.+nũĭ I/08/115

b.+nũĭ I/14/17

b.+nũa I/24/81

b.+sıĭa II/16/29

b.+ya I/05/84, I/09/54, I/09/56, I/09/58, I/09/68, I/11/122, I/12/113, I/12/26, I/12/30, I/12/55, I/16/159, I/23/07, I/28/153, II/01/93, II/02/89, II/03/50, II/09/05, II/09/24

b.+yā I/02/104, I/06/10, I/09/61, I/11/46, I/16/164, I/30/36, I/30/85, II/04/114, II/12/41, II/16/15

b.+yı I/08/105, I/09/55, I/11/04, I/11/108, I/11/121, I/14/62, I/29/91, I/30/90, II/02/89, II/14/22, II/16/34

b.+yı II/17/78, II/17/79

b.+yı I/03/77

b.+yı I/03/120, I/08/111, I/10/79, I/11/06, II/16/22

b.+zı I/26/14

burada : Bu yerde. I/05/149, I/08/33, I/11/07,

I/11/10, I/14/26, I/14/47, I/28/186, I/28/20, I/28/21, I/28/26, I/28/30, II/02/62, II/02/64, II/02/65, II/02/94, II/03/10 Krş. bōrada, borda, bōrda, bōrda, bōrda, bordá, bordā, burda, būrda, būrda, burdá, burdá, burdá, burdá, burdı, burdı, burdı, burdı, borada, bōrdá, bōrdā, burde, burđá, burıda

buradan : Bu yerden. I/28/147 Krş. bordan, bōrdan, bordān, burdan, burdan, bōrdan, Pordan

buralā_ıı : buralā_ıı << buralar+ II/12/20

buralı : Bu memleketli, bu yerin halkından olan kimse. I/02/01, I/02/02, II/13/69 Krş. buralı

b.+yıs II/10/02

burası : Bu yer, bura. I/02/114, I/02/116, I/06/19, I/07/175, I/07/185, I/07/188, I/09/77, I/10/104, I/11/23, I/12/27, I/12/81, I/12/123, I/13/239, I/16/115, I/23/02, I/23/130, I/30/77, II/04/118, II/04/119, II/14/84, II/18/130

b.+dır I/16/184

b.+na II/18/89

burda : bk. burada I/02/02, I/02/35, I/02/87, I/03/08, I/03/128, I/03/57, I/04/63, I/04/73, I/05/143, I/05/64, I/05/93, I/07/231, I/08/19, I/08/32, I/08/45, I/08/53, I/08/94, I/09/113, I/09/68, I/09/81, I/09/95, I/10/103, I/10/110, I/10/97, I/11/100, I/11/103, I/11/15, I/11/24, I/11/92, I/11/94, I/11/97, I/12/125, I/12/26, I/12/70, I/12/74, I/13/113, I/14/124, I/14/187, I/14/225, I/14/235, I/14/265, I/16/08, I/16/85, I/16/124, I/16/15, I/16/161, I/18/66, I/19/123, I/23/11, I/23/128, I/23/129, I/23/33, I/24/75, I/25/03, I/25/05, I/27/126, I/27/28, I/28/249, I/29/158, I/29/243, I/30/137, I/30/144, I/30/169, I/30/68, II/01/128, II/01/129, II/01/135, II/01/138, II/01/85, II/02/64, II/03/11, II/03/111, II/03/149, II/03/177, II/03/191, II/03/206, II/04/116, II/04/117, II/05/15, II/06/14, II/06/163, II/06/165, II/07/179, II/07/193, II/09/100, II/09/87, II/11/106, II/11/114, II/11/68, II/11/70, II/12/23, II/12/58, II/12/60, II/13/12, II/13/150, II/13/20, II/14/103, II/14/104, II/14/113, II/14/114, II/14/115, II/14/30, II/14/31, II/14/68, II/14/73, II/14/84, II/15/04, II/15/112, II/15/81, II/15/83, II/16/19, II/16/22, II/16/28, II/16/29, II/16/33, II/17/94, II/19/121, II/14/41, II/12/37

b.+kı I/14/19

b.+ki I/12/41

b.+lar II/08/94, II/08/95

b.+lāmiş I/29/72

b.+ydı II/17/37

b.+yım II/17/37

b.+yız II/12/22

burdan : bk. buradan I/01/23, I/02/106, I/02/21, I/02/75, I/03/115, I/03/66, I/04/73, I/08/97, I/09/77, I/10/110, I/10/92, I/12/136, I/12/44, I/12/46, I/12/47, I/14/14, I/14/180, I/16/115, I/29/88, I/02/90, I/08/102, II/01/70, II/04/71, II/07/120, II/09/12, II/16/18, II/17/77, II/16/22, II/16/18, II/14/127

b.+dı II/14/18

burdan : bk. buradan I/03/08

būrda : bk. burada I/11/103

būrda : bk. burada. I/21/13, II/04/122, II/18/190

bōrdan : bk. buradan I/03/08, I/03/65

burdá : bk. burada I/11/31

b.+ydı I/13/198

b.+yız I/30/156

burdá : bk. burada I/03/61, I/11/96

burdá : bk. burada I/08/15, I/08/62, II/15/04, II/15/43

burdá : bk. burada I/05/152, I/05/88

b.+ydı II/01/130

burde : bk. burada

b.+ymış II/06/179

burdı : bk. burada I/02/101

burdı : bk. burada I/02/52

burdo : bk. burada I/02/74

burá : bk. bura I/29/72, II/07/39

b.+yá I/07/101

b.+yá I/08/35, II/01/101

b.+yá I/29/73

b.+yē I/29/81, II/09/21

b.+yí I/11/29

b.+ynen I/13/238

burā : burā << bura+ I/28/154, II/11/47

buřá : bk. bura I/08/59, II/06/163

b.+ıııı I/10/73

burālı : bk. buralı

b.+yım I/25/05

burá : bk. bura.

b.+ya I/29/76, II/13/92

burá : bk. bura. II/12/41

b.+ya I/12/73

burçağ : Baklagillerden, taneleri hayvan yemi olarak kullanılan yıllık bir yem bitkisi (Vicia ervilia). I/20/119 Krş. bırçağ, burçağ

burçağ : bk. burçağ II/17/43

buş : Ökse otu. I/21/31

burđá : bk. burada I/03/08, I/08/69, I/21/01, II/11/69

buřđá : bk. burada II/16/151

bure : bk. bura.

- b.+yĕ** I/08/112
b.+ye II/09/11
burı : bk. bura.
b.+ya I/10/40, I/13/226, I/14/30, I/14/243, I/14/27, I/14/34, I/28/147, II/12/15, II/19/157
b.+yā I/09/35, I/13/227, II/12/56, II/12/63
b.+yā II/11/47
b.+yı I/02/92, I/03/09, I/10/88, I/10/89, I/14/225, I/22/157, II/11/57
b.+yī I/17/21
b.+yī I/02/114, I/02/99, I/08/40, I/09/22, II/06/114, II/06/117, II/06/122
burıda : bk. burada II/02/63
burı : bk. bura.
b.+ya I/02/111, I/10/65
b.+yā II/01/98
burı : bk. bura.
b.+yā I/02/118
burlar : burlar < bura+ I/06/36, I/08/109, I/08/24, I/08/42, I/11/09, I/14/28, I/22/161, II/03/182, II/09/49
burlara : burlara < bura+ I/25/36, II/02/59, II/19/190
buğlara : buğlara < bura+ II/12/21
burlarda : burlarda < bura+ II/09/99, II/15/131
burlardan : burlardan < bura+ I/27/149
burları : burları < bura+ I/30/87
burların : burların < bura+ I/05/56
burlarına : burlarına < bura+ II/07/181
burlarımıza_çağ : burlarımıza_çağ < bura+ I/07/95
burlar : burlar << bura+ I/14/103, I/14/105
burlāda : burlāda << bura+ I/30/81, II/14/110, II/14/113, II/14/123, II/14/41, II/14/66, II/14/84
burma : Bir çeşit yemek. II/10/46
bursa : Yerleşim birimi adı. II/01/71 Krş. burşā
b.+da II/01/76
burşā : bk. bursa
b.+yā II/15/33
buru : bk. bura. I/01/30, I/02/107, I/02/111
b.+m II/09/98
b.+ya I/11/78, I/28/19, II/01/135, II/01/85, II/11/93
b.+yā I/11/19
b.+yĕ I/30/69, I/30/70
b.+yı I/02/87, II/06/30, II/14/75
b.+yī II/16/35
b.+yi I/18/206
b.+yī I/11/20
b.+yu I/04/75, II/01/84
b.+yū I/03/116
burū : bk. bura.
b.+dan I/14/101
b.+ya I/05/107
burun : Alınla üst dudak arasında bulunan, çıkıntılı, iki delikli koklama ve solunum organı. I/02/93
burya : burya < bura+ I/15/91
bussak : bussak < bul- I/07/93
buva : bk. baba.
b.+mgiliñ I/04/39
b.+mīn I/01/30
buya : bk. baba.
b.+m I/04/41
buy : bk. bu. I/14/152
buy : bk. bu.
b.+cāzım I/04/46
buyez : Bu kez. II/03/124, II/03/131, II/03/162, II/03/166
buyday : bk. būday. I/05/135
b.+ırmızı II/18/24
buyday : bk. būday.
b.+ı I/23/59, II/08/69
buydáy : bk. būday. I/30/60, II/03/169
b.+i I/28/172, II/03/21
b.+ı II/06/104
b.+ları I/13/343
b.+ler I/13/350
buydáy : bk. būday.
b.+i I/28/170
buydáy : bk. būday II/17/47
b.+leri II/17/102
būydey : bk. būday I/14/135
búydáy : bk. būday II/03/80
buyur- (I) : Gelmek, gitmek, geçmek, girmek.
b.-ün I/10/102
b.-uñ I/05/25
b.-sunnar I/05/09
buyur- (II) : 1. "buyurun!" anlamında kullanılan bir seslenme sözü. I/05/150, II/06/01, I/02/01
b.-uñ II/03/167
2. "anlamadım, sözünüzü tekrarlayınız!" anlamında kullanılan bir seslenme sözü. II/06/92, I/11/40
buyün : bk. bugün (1) II/06/88
buz : Donarak katı duruma gelmiş su. II/14/139
buz dut- : Sıvının üstünde buz oluşmak, buzla kaplanmak.
b. d.-ar II/03/45
buz gibi : Çok soğuk. I/23/74

- buzalâ-** : Sığır yavrulamak.
b.-yo I/16/37
- buzâ** : Yeni doğmuş, ana sütüyle beslenen sığır yavrusu. I/17/09
b.+larını I/02/88
- búrú-** : bk. bürü-
b.-suğ II/17/60
- büber dolması** : Dolma. I/23/241
- bübēğ** : bk. biber. I/28/167
- bük-** : Sertçe çevirmek, kıvırmak.
b.-cek II/19/113
b.-er I/24/81
b.-üyodum I/20/74
- bükmeli** : Yemek adı. I/07/69
- bür sürü** : bk. bir sürü. I/29/39
- bürü-** : Sarmak, kaplamak, örtmek, basmak, istila etmek. Krş. bürü-
b.-lü II/10/28
b.-nürdü I/23/30
b.-rdük I/20/85
b.-rlerdi I/23/35
- büs_sürü** : bk. bir sürü II/18/184
- bütün** : 1. Çok sayıdaki varlık ve nesnelerin hepsi. I/05/118, I/07/158, I/16/69, II/01/103, II/03/184, II/15/10, II/15/53 Krş. bütün
2. Eksiksiz, tam. I/19/111, I/25/78, I/30/43, I/29/112, II/03/165, II/03/27, II/14/05, II/14/131, II/14/113, II/14/85, II/15/77 Krş. bütün, bütün
bütün : bk. bütün (2) I/01/63, I/01/64
bütün : bk. bütün (2) II/14/122, II/18/57
büyümüze : büyümüze << büyük+ I/27/102
büyü- : 1. Organizmanın bütününde veya bu bütünün bir bölümünde, boyutlar artmak, irileşmek, eskisinden büyük duruma gelmek. II/13/106 Krş. böyü-
2. Yetişmek. Krş. böyü-, böyü-, böyü-, böyü-,böü-,büü-,büü-
b.-dü I/20/103, I/28/217
b.-düm I/24/05
b.-müş I/12/60
b.-müşler II/12/58
b.-tçen II/19/10
b.-yünce I/29/26
- büyüg** : bk. büyük (2) I/12/61, I/05/97, I/18/191, I/05/97, I/05/91, II/19/30, II/19/43
b.+nen I/12/65
- büyük** : 1. Boyutları, benzerlerinden daha fazla olan (somut nesne), makro, küçük karşıtı. I/05/76, I/14/270, I/16/124, I/30/88, II/18/102, II/18/25 Krş. böyüg, böyük, büyüük
b.+ttü I/15/89
2. Yetişkin, belli bir yaşa gelmiş. I/05/86, I/12/128, I/20/127, I/28/216 Krş. böyüg, böyük, böyük, böyüg, büyü, büyüük
b.+leri I/27/101
b.+lerimiz I/10/89
b.+lerimiz I/10/114
b.+lérini I/04/09
3. Önemli. Krş. böyük
4. Büyükbaş. II/14/102
- büyük** : bk. büyük (2) I/03/95
- büyükbaş** : Sığır, manda vb. kasaplık hayvanlara verilen genel ad. I/14/138, I/26/72
- büyüme** : Büyümek işi. I/16/181
- büyü-** : bk. büyü- (2)
b.-düm II/12/23
- büyü-** : bk. büyü- (2).
b.-düm I/25/05, II/13/92
- büyük** : bk. büyük (1) I/13/274
- büzme** : Üstü dar, altı geniş kadın elbisesi.
b.+li I/28/35
- béyaz** : bk. beyaz (2) I/22/93
- béy** : 1. bk. bey (2)
b.+im II/19/10
2. bk. bey (4) I/29/312
- cadı** : Far. Kötülük yaparak başkalarına zarar veren kadın. I/29/193, I/29/195
- cahil gâl-** : Ar. + Tr Bilgi edinmemek, bilgisi olmamak.
c. g.-dık I/02/48
- cağ cağ** : Yıkama işinin nasıl gerçekleştiğini belirten yansıma ses. II/11/98
- cam (I)** : Far. Pencere. I/03/159, I/04/60
c.+a I/20/93
c.+dan I/02/84, I/20/93, II/19/36
c.+lā II/02/62
- cam (II)** : bk. çam I/05/129
- cambaz** : Far. Kurnaz, hileci, hilekâr. I/07/113
- cami** : bk. cāmi.
c.+niğ I/05/129
- can** : Far. 1. Güç, dirilik. I/21/18
2. Çok içten, sevimli, sevilen, şirin.
c.+ıdı I/22/123
3. Yaşama, hayat.
c.+ımdan I/18/125
c.+nāna II/06/184
- canı iste-** : Heves duymak. Krş. canı isde-
c.+m_ji.-rse II/06/90
- canı isde-** : bk. canı iste-
c.+m_ji.-miyo II/19/226
c.+m_ji.-rse I/18/179
- canı yan-** : Far. + T. Çok acı duymak.
c.+ım y.-dı I/03/169, I/03/175

canavar : Far. Kurt, domuz vb. cana kıyan yaban hayvanı. Krş. canıvar, canıvar

c.+la I/02/89

candarma : İt. Yurt içinde genel güvenliği ve kamu düzenini korumakla görevli, yasa ve nizamların koyduğu hükümlerin yürütülmesini ve bunlara dayanan hükümet emirlerinin yerine getirilmesini sağlayan silahlı askerî kuvvet. I/30/15 Krş. cándarma

candiğ : Etlî pide. II/19/137

c.+ları II/19/137

canım : Canımdan çok sevdiğim. I/01/27, I/01/55, I/02/40, I/03/174, I/07/137, I/09/25, I/13/125, I/13/287, I/13/312, I/13/335, I/14/167, I/15/57, I/17/60, I/18/41, I/22/56, I/22/69, I/22/90, I/26/101, I/26/118, I/26/157, I/26/33, I/30/156, II/10/121, II/11/86, II/12/114 Krş. canım, cānım

canı yan- : Far. + Tr Çok acı duymak.

c.+m y.-dı 03/168

canım : bk. canım. I/13/116, II/11/86

canıvar : bk. canavar. I/02/52, I/02/53

canıvar : bk. canavar I/02/58

canlan- : Gücü artmak, diri duruma gelmek.

c.-miş I/03/177

cay- : Sözünden, kararından dönmek, vazgeçmek.

c.-dramadılar II/05/74

c.-durdılar II/05/73

c.-durdıġa II/05/73

cayır cayır : Şiddetli, çabuk ve etkili bir biçimde (yanmak, yırtılmak vb.). I/02/33

cāhil : Ar. Öğrenim görmemiş, okumamış. II/03/92

c.+eyin I/01/13

c.+lê II/19/136

cāhillik : Bilgisizlik. I/01/13

c.+den I/17/05

cāmi : Müslümanların ibadet etmek için toplandıkları yer. I/08/71, I/08/86, I/12/135, I/16/159, I/21/36, I/26/32, I/26/56, I/28/238, II/06/115, II/06/72, II/11/67 Krş. cami, cāmī

c.+cilere II/19/89

c.+de I/16/121, I/16/159, I/25/79

c.+den I/12/137, I/23/205, I/28/238, II/19/84, II/19/87, II/19/90, II/19/92

c.+değ I/16/164

c.+ler I/28/227

c.+mis I/11/82

c.+miz I/13/144, I/14/110, I/26/28, I/26/56, II/06/55, II/06/60

c.+nin I/11/84

c.+niğ I/08/103, I/11/79, I/16/159, I/21/126, I/23/200, I/28/226, I/28/230, I/29/144, I/11/79, II/06/63, II/06/71

c.+niğ II/06/74

c.+ye I/08/105, II/03/160, II/06/65, II/06/78, II/06/79, II/14/138, II/19/85

c.+yi I/11/81, II/06/63

cāmī : bk. cāmi I/08/81

c.+miz I/11/80, II/06/57

c.+mize I/08/104

cāmile : Kişi adı. I/18/57

cándarma : bk. candarma.

c.+lar I/30/18

cānım : bk. canım. I/15/54

ce : Türk alfabesinin üçüncü harfinin adı, okunuşu. I/08/13

ceb : bk. cep

c.+ime II/06/89

ceged : bk. ceket

c.+ini II/03/120

ceket : Fr. Erkeklerin ve kadınların giydiği, genellikle önden düğmeli, kalçayı örten, kollu üst giysisi. Krş. ceğed, Çeket

c.+i II/03/117

cemāt : Ar. Bir imama uyup namaz kılan kişiler. I/28/228

cemīle : Kişi adı. II/09/35

cemīle yalçın : Kişi adı. II/09/36

cenābihak : Ar. Allah, Tanrı.

c.+ka I/01/32

cenāze : Ar. Cenaze töreni. I/26/125

cengiz : Kişi adı. I/18/83

cennet : Ar. 1. Dinî inanışlara göre imanlı, dünyada iyi işler yapmış kimselerin öldükten sonra sonsuz bir mutluluğa kavuşacakları yer, uçmak, behişt. I/05/49, I/05/59, I/27/06

2. Çok güzel, huzur veren (yer).

c.+lig I/05/145

cennet yıldız : Kişi adı. I/23/04

cennet turna : Kişi adı. II/10/05

cennet gibi : Güzel, bakımlı (yer). II/03/38

cēnnet : Kişi adı. I/23/04

cennet : Kişi adı. II/17/04

cepgen : Kolları yırtmaçlı ve uzun, harçla işlenmiş bir tür kısa, yakasız üst giysisi. I/09/76

cep : Ar. Genellikle bir şey koymaya yarayan, giysinın belli bir yeri açılarak içine yerleştirilen astardan yapılmış parça. Krş. ceb

c.+lerinde I/27/117

cepāne : Far. Ateşli silahlarla atılmak için hazırlanan her türlü patlayıcı madde, mühimmat. II/06/173

- cēran** : bk. ceryan. I/25/19, II/04/63
c.+nar I/25/28
c.+mıya I/07/10
- cerbī** : Ar. Zorla yapılan. II/14/74
- cerez** : Yemek dışında yenilen yaş veya kuru yemiş vb. şeyler, atıştırma. II/03/118, II/03/133
c.+i II/03/121, II/03/141
- cerge** : Derme çatma çadır, göçebe çadırı.
c.+lerimiz I/07/100
- ceryan** : Ar. Elektrik akımı. Krş. cēran, ceyran
c.+nar II/06/69
- cesāret_id-** : Ar. + Tr Korkulması gereken bir iş korkmadan girişmek, göze almak.
c.+i I/14/302
- cesed** : Ar. Ölü beden, naaş.
c.+i I/11/13
- cevap ver-** : Ar. + T. Karşılık olarak bildirmek veya söylemek. Krş. cevap ve-, cúvap ver-
c. v.-ivereyin II/12/06
- ceviz** : bk. ceviz. I/20/81
- ceviş-** : bk. çevir-
c.-ıyoz I/01/60
- ceviz** : 1. Bu ağacın dışı kabuklu, içi yağlı ve nişastalı yemişi, koz. I/05/89
c.+im I/05/88
 2. Motif adı. I/20/80, I/20/81 Krş. ceviz
- cevizli** : Yerleşim birimi adı. I/07/203
- ceyis** : bk. çeyiz II/15/11
- ceyiz** : bk. çeyiz I/23/177
c.+i I/23/181
c.+imiz I/20/168
- cēyiz** : bk. çeyiz.
c.+im I/03/70
- ceyran** : bk. ceryan I/02/83, I/25/25, II/04/131
c.+mı I/07/69
- ceza** : Ar. Uygunsuz davranışlarda bulunanlara uygulanan üzüntü, sıkıntı, acı verici işlem veya yaptırım. II/07/170 Krş. cezā
- ceza kes-** : Ar. + T. Görevli, ceza yazmak. Krş. cezā kes-
c. k.-erler I/09/38
- cezā kes-** : bk. ceza kes-
c.+larını k.-erledi II/07/168
- cezā** : bk. ceza I/09/38
- cezālan-** : Cezaya çarpılmak.
c.-dırıyolā I/29/347
c.-ır I/09/37, I/09/38
- cezālāsm** : cezālāsm << cezala- I/09/38
- cıbil** : Çıplak. I/21/96
- cıdır** : Aile adı.
c.+lā I/09/57
- cıg-** : bk. çık- (3)
c.-ar II/09/91
- cıg** : "Yok, olmaz" anlamında kullanılan bir söz. I/27/111, I/27/117, I/27/118
- cıldır** : Boncuk, gümüş veya altın para ile yapılmış, başlığa veya giysiye takılan süs.
c.+lı II/13/21
- cıngırdağ** : Bir çeşit tahterevalli. I/28/148
- cib** : bk. cip
c.+i I/23/13
c.+inen I/23/11, I/23/16
- ci_er** : Far. Akciğerlerle karaciğerin ortak adı.
c.+ine I/03/176
- ciğara** : Sigara.
c.+lānı I/28/263
- cimcī** : cimcī << cimcik+ II/06/183
- cins** : Ar. Tür, çeşit. I/06/47, II/03/195 Krş. cinsiyet
- cinsiyet** : bk. cins I/22/156
- cip** : İng. Her türlü arazide kullanılabilen motorlu taşıt. I/23/16 Krş. cib
- ciz-** : bk. çiz- (2)
c.-ērdik I/17/13
- cuma** : Ar. 1. Perşembe ile cumartesi arasındaki gün. I/01/43, I/23/22, I/24/73, I/25/78, II/13/28, II/13/41 Krş. cumá, cumā
c.+ya_cig I/07/119
c.+yı I/21/43, I/21/45, I/21/64
 2. Cuma namazı. Krş. cumā
c.+ya I/30/80
- cuma namazı** : Ar. + Far. Cuma günü öğle vaktinde cemaatle kılınan namaz, cuma. II/06/62
- cumartesi** : Cuma ile pazar arasındaki gün. I/12/08, I/23/195, I/24/74, I/25/79, II/07/157 Krş. cumartesī, cumarşesi, cumārtesi, cumārtesi, cumārřesi
c.+nden II/19/93, II/19/94
- cumartesī** : bk. cumartesi. I/16/131, I/25/82, I/25/83
- cumarşesi** : bk. cumartesi I/01/24
c.+den I/12/04
- cumá** : bk. cuma (1) I/14/41
- cumā** : 1. bk. cuma (1) I/01/24, I/12/104, I/16/130, I/23/19, I/23/21, II/03/98, II/06/62, II/14/139, II/07/157
c.+dan I/12/107, I/24/87, I/24/90, II/03/128
c.+ları I/16/60
c.+ya I/24/89
 2. bk. cuma (2)
c.+dan I/26/57
c.+ya I/20/124, I/26/57

cumārtesi : bk. cumartesi. I/07/57, I/14/42, II/17/61

cumārtesi : bk. cumartesi. I/18/183, I/23/22, II/07/159

c.+niñ I/18/186

cumārtesi : bk. cumartesi. I/01/43

curu : Özleşmemiş koyulaşmamış sulu. II/18/47, II/18/60

c.+su II/18/50

curulā- : Sulu hale getirmek.

c.-rşın II/15/50

cuva : Kümes hayvanlarında renkli tüy. I/22/11

cuvap ve- : bk. cevap ver-

c. v.-sin II/06/138

cúvap ver- : bk. cevap ver-

c. v.-icik II/06/148

c. v.-eyin II/06/149

cümbüş : Far. Eğlence. I/22/07, I/22/20

cümle : Ar. Herkes. Krş. cümne

c.+miziñ I/02/15

cümne : bk. cümle

c.+niñ_ömür I/05/42

c.+ynen I/05/47

Ceyiz : bk. çeyiz. I/09/22

çaba : Herhangi bir işi yapmak için ortaya konan güç, zorlu, sürekli çalışma, gayret, ceht, efor.

ç.+nınnan II/01/75

çabuğ : Far. Alışıldandan veya gösterilenden daha kısa bir zamanda, tez, yavaş karşıtı. I/19/147

çadır : Far. Keçe, deri, kıl dokuma, sık dokunmuş kalın bez veya plastik maddelerden yapılarak direklerle tutturulan, taşınabilir barınak, çerçe, oba, otağ. I/14/193, I/14/194, I/25/89, I/29/319, II/06/96, II/09/56, II/13/62, II/13/65, II/13/70, II/13/72, II/16/71, II/16/73, II/16/75 Krş. çadır

ç.+a I/29/324

ç.+da I/09/45, I/09/47, I/09/48, I/09/51, I/14/183, II/13/58, II/13/62, II/13/64, II/13/66, II/13/70, II/13/73, II/13/83

ç.+dan I/28/101, I/28/103

ç.+lar I/02/68

ç.+larda I/29/131, II/08/125

ç.+larıñ I/02/68

ç.+lā I/02/67

çağ- : Vurarak sokup yerleştirmek.

ç.-en I/29/396

ç.-iyodum I/16/168

çaķı : Açılıp kapanan bir veya birkaç ağızlı küçük cep bıçağı. I/12/115

çaķır_o_ulları : Soy, sülale adı.

ç.+ñdan II/19/234

çaķırıla : Soy, sülale adı. II/07/106

çaķmağ : Demir veya çeliğe sürtüldüğünde kıvılcım çıkartan bir kuvars türü. Krş. çaķmağ

ç.+dan I/05/139

çaķmağ : bk. çaķmağ I/05/79

ça_ır- : 1. Birinin gelmesini kendisine yüksek sesle söylemek, seslenmek. Krş. çā_ır-

ç.-am I/29/337

ç.-dı II/11/29

ç.-mca II/11/29, II/11/30

ç.-iyola I/29/336, I/29/338

2. Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek. II/10/27

ç.-dıla I/29/352

ç.-dılar II/11/68

ç.-eyin I/18/206

ç.-ı I/24/73

ç.-ıdıķ I/22/02, II/02/82

ç.-dım I/08/111

ç.-ıdıñ I/22/03

ç.-ıdığ II/02/22

ç.-ıdıķ I/22/01

3. Yüksek sesle şarkı, türkü söylemek.

ç.-a I/14/289, I/14/291, II/18/158,

II/18/159, II/18/160

çal- : 1. Vurarak veya sürterek ses çıkartmak. Krş. çāl-

ç.-a I/13/152, II/18/144

ç.-ala II/07/173

ç.-ar I/12/106

ç.-arlar I/18/83

ç.-ādı I/01/17

ç.-ārdı II/18/140

ç.-dı II/11/44

ç.-ıyo I/29/339

ç.-ıyoduñ I/24/96

ç.-ıyolardı I/13/211

2. Ses çıkarmak, ses vermek.

ç.-ar I/21/103, II/18/153

ç.-ardı I/03/99

ç.-ar I/03/99

ç.-mca I/12/02

3. Atmak, çarpmak, vurmak.

ç.-ıyo I/29/220, I/29/372

4. Mayalamak.

ç.-ardıñ II/08/38

ç.-caķ II/19/164

5. Atmak, çarpmak, vurmak.

ç.-ardığ II/19/208

çalma : Çalmak işi.

ç.+ya II/03/103
çalağasıık : Soluk almadan yiyerek. II/19/221 Krş.
çalağasığ
çalağasığ : bk. çalağasıık II/19/215
çalka- : Tahıl elemek.
ç.-rdık I/25/114
ç.-yordun I/13/353
çalkı- : Karıştırmak.
ç.-caz II/19/168
çalğı : Müzik aleti, çalgı aleti, enstrüman
I/09/26, I/16/129, I/16/133, I/23/22, II/13/41 Krş.
çālğı
ç.+lar II/16/69
ç.+lı I/06/65
ç.+ynan I/12/114
çalğıcı : Çalgı çalmayı kendine meslek edinmiş
kimse. I/03/59
ç.+lar II/03/103, II/03/163, II/03/98
çālğıcı : bk. çalgıcı I/03/59
çalı : Böğürtlen, ahududu gibi küçük, dalları
dibinden çatallanan ve sapları odunsu bitki.
I/17/52, I/28/119, II/02/34
ç.+ların I/13/140
ç.+lādan I/28/118
çalıkuşu : Soyad. I/21/08
çalış- : 1. Bir şeyi oluşturmak veya ortaya
çıkarmak için emek harcamak. Krş. çalış-
ç.-amayo II/10/124
ç.-ces II/02/46
ç.-dık I/07/209
ç.-dım II/11/28, II/19/27
ç.-ır I/29/365
ç.-ırkına I/18/184
ç.-ırlardı II/03/78, II/11/23
ç.-ırlādı II/18/66
ç.-ırım I/08/64
ç.-ırın I/11/119
ç.-ıyo I/11/30, I/11/91, I/11/96, I/26/31,
I/29/364, I/29/366, I/29/369, I/29/373, I/29/377
ç.-ıyō I/27/80
ç.-ıyodu II/11/20
ç.-ıyodum I/21/27
ç.-ıyolar I/13/78, I/14/47
ç.-ıyom I/08/65
ç.-ıyoz I/28/256, II/02/55
ç.-ıyolar I/11/92
ç.-ıyolar I/11/26
ç.-ıyelādır II/02/90
ç.-mak I/28/248
ç.-maya I/14/172
ç.-sınnar I/27/117
2. İşi veya görevi olmak, bulunmak.

ç.-ameyū I/03/185
ç.-amiyannar II/06/83
ç.-dı II/11/107, II/11/110
ç.-dı II/11/105
ç.-dıryolar I/14/173, I/14/48
ç.-ır II/11/106, II/11/107
ç.-ıyo I/07/213, I/07/51, I/18/199,
I/18/51, I/07/49, II/06/21, II/11/105
ç.-ıyolar I/07/49, II/17/56
ç.-ıyon II/17/116
ç.-ıyonlar II/17/116
ç.-ıyū I/07/56
ç.-ıyūn II/12/111
ç.-madık II/19/11
ç.-miş I/02/19
ç.-mıyan II/06/84
ç.-ōdu I/07/213
3. Makine veya aletler işe yarar
durumda olmak veya işlemekte bulunmak.
ç.-dım I/12/130
ç.-dīridi II/07/46
4. Bir şeyi öğrenmek veya yapmak için
emek vermek.
ç.-ırdım I/23/164
5. Bir şeyi yapmak için gereken çarelere
başvurmak, o şeyi gerçekleştirmek için kendini
zorlamak, çaba harcamak.
ç.-ıyus II/18/121
ç.-ıyuz II/18/120
çalışma : Çalışmak işi, emek, say. I/19/111,
I/19/81, II/03/39
çalışdır- : Çalışma işini yaptırmak.
ç.-ıyo I/11/30
çalışdırma : Çalıştırmak işi.
ç.+ya I/27/82
çalış- : bk. çalış- (1)
ç.-ī I/30/25
çam : Çamgillerin örnek bitkisi olan, dört
mevsim yeşil kalabilen, iğne yapraklı,
yurdumuzda birçok türü yetişen bir orman ağacı
(Pinus). I/06/44, I/15/56, I/28/119 Krş. cam
ç.+dır I/06/43
ç.+ıı I/15/56
ç.+lara I/28/151
ç.+larda II/10/79
ç.+ları II/16/126
ç.+ların I/13/92, I/13/111, I/13/91
çamlık : Çam ağaçları çok olan yer.
ç.+lara II/09/24
çamaşır : Far. İç giysisi. I/02/56, I/10/82, I/10/91,
I/18/160, I/19/101, I/19/49, II/01/111, II/01/38,
II/03/41, II/03/55, II/03/67, II/07/14, II/07/24,

II/16/118, II/03/123 Krş. çamâşır, çamâşır,
çamâşır, çamâşır
ç.+ımızı II/07/20
ç.+ını II/04/51
ç.+lar I/10/95
ç.+lara II/07/25
ç.+ları I/03/134, II/03/117
ç.+larımızı I/13/112
ç.+larımızı II/07/22
ç.+larımızı I/10/81
ç.+larımızı II/03/113
çamâşır : bk. çamaşır II/04/48
çamâşır : bk. çamaşır
ç.+ı II/01/36
çamâşır : bk. çamaşır II/04/62, II/07/24
çamaşırılık : Çamaşır yıkamak için kullanılan yer,
çamaşırhane. II/08/107
çamaşır makinesi : Far. + T. Çamaşır yıkamaya
yarayan araç. II/08/103
çamaşır_âne : bk. çamaşırhâne
ç.+de II/04/56, II/04/62
çamaşırâne : bk. çamaşırhâne
ç.+niş II/07/19
çamaşırhâne : Far. Çamaşırılık. II/04/49 Krş.
çamaşırhâne çamaşır_âne çamaşırâne
ç.+de II/04/121
çamaşırhâne : bk. çamaşırhâne
ç.+miz II/07/15
çamâşır : bk. çamaşır I/21/75
çamur : Su ile karışıp bulaşır ve içine batırıl-
duruma gelmiş toprak, balçık. I/07/99
ç.+da I/17/35
ç.+dana I/17/35
çanaç : Toprak, metal vb. bir maddeden
yapılmış yayvan, çukurca kap.
ç.+da I/28/190
çanaçkali : Yerleşim birimi adı.
ç.+di I/04/77
çapa : 1. Çapalama işi. I/17/12, I/21/130 Krş.
çapâ, çapî
ç.+sı I/26/148, I/26/149
2. Tarlalarda toprağı işlemek için
kullanılan ağaç veya demir saplı kazı aracı.
II/17/43 Krş. çapiy
çapala- : Çapa ile toprağı kabartmak. Krş.
çapalâ, çapılı-, çebinne-
ç.-rdık I/03/90
ç.-rsin I/19/29
çapalâ- : bk. çapala-
ç.-rdık I/17/12
çapâ : bk. çapa (1) I/21/133, I/21/92, I/26/148
çapılı- : bk. çapala-

ç.-yî I/04/69
çapî : bk. çapa (1) I/26/154
çapiy : bk. çapa (2) I/19/29
çariğ : İşlenmemiş sığır derisinden yapılan ve
deliklerine geçirilen şeritle sıkıca bağlanan
ayakkabı. I/09/81, I/09/82
çarşaf : Far. Yatağın üstüne serilen veya
yorgan kaplanan bez örtü. II/16/112, II/19/167
Krş. çarşav, çarşáf
ç.+a I/23/95, I/24/44
ç.+da I/22/95
ç.+ıñ I/24/45, II/10/61
ç.+lar II/10/63
ç.+lara I/13/325, I/24/49
ç.+ları I/22/80
ç.+larıñâ I/22/80
çarşamba : Salı ile perşembe arasındaki gün.
I/07/19, I/09/111, I/09/97, I/21/63 Krş. çârşamba,
çârşambâ
çarşav : bk. çarşaf
ç.+a I/13/336, I/22/77, I/22/93
ç.+a I/22/93
ç.+ıñ I/23/81, I/22/61
çarşáf : bk. çarşaf I/13/287
çat pat : Az çok ve yalan yanlış biçimde, çatra
patra. I/10/08, II/16/11
çat- : 1. Üzücü, kızdırıcı veya şaşkırtıcı
olaylarla karşılaşmak.
ç.-dı I/07/233
2. Yükü hayvana iki yanlı yüklemek.
ç.-ar I/17/32
3. Kereste vb.ni birbirine tutturmak.
Krş. çat-
ç.-ar II/01/25
çat- : bk. çat- (3)
ç.-ıra II/13/71
çat_ören : Yerleşim birimi adı.
ç.+den I/26/82
çatı : 1. Bir yapının, bir evin damını kuran
parçaların bütünü.
ç.+ya I/18/152
2. Yapının tavanı ile damı arasındaki
kullanılan yer. II/02/44
çatla- : Parçaları ayrılıp dağılmayacak bir
biçimde yarılmak.
ç.-dı I/08/109
çatlama : Çatlamak işi. I/08/99
çavış : bk. çavuş (1) I/18/104
ç.+ıdı I/18/103
çavlum : Yerleşim birimi adı.
ç.+uñ II/15/82
çavuş : 1. Onbaşından sonra gelen ve görevi

manga komutanlığı olan erbaş. I/18/103 Krş.
çavış

2. Bir işin veya işçilerin başında bulunan
ve onları yöneten sorumlu kimse.

ç.+a I/14/179

ç.+ları I/14/178

çavuşların_jin : Yer adı. I/26/49

çay (I) : Çin. 1. Çeşitli bitkilerin yaprak veya
çiçeklerinin demlenmesiyle elde edilen bir içecek
türü. I/02/09, I/03/102, I/05/42, I/10/52, I/16/75,
I/16/165, I/16/49, I/17/32, I/19/107, I/20/141,
I/23/24, II/03/101, II/03/110, II/03/173,
II/09/103, II/13/132, II/14/50, II/14/53, II/19/41
Krş. çay, çây

2. Bu ağaççığın özel işlemlerle
kurutulan yaprağı.

ç.+ı I/19/110, II/18/61

ç.+ım I/21/150, I/18/43

ç.+ımı I/02/06

ç.+ımı I/21/170

ç.+ıyı I/05/13

çay (II) : Dereden büyük, ırmaktan küçük
akarsu. II/12/14

çay : bk. çay (I)

ç.+ımı I/21/168

ç.+ı II/12/14

çayır : 1. Üzerinde güre ot biten düz ve nemli
yer.

ç.+lā II/14/79

2. Böyle yerde biten ot.

ç.+ları II/17/45

çayırılmış : çayırılmış << çayırılık+ I/14/35

çi : Pişmemiş veya az pişmiş. I/24/43

çadır : bk. çadır I/25/90, I/28/117

çā_ır- : bk. çā_ır- (1)

ç.-an I/12/91

ç.-ı I/12/89

ç.-ısan I/12/92

ç.-maç I/12/118

çāl- : bk. çal-

ç.-dı I/03/62

çālğı : bk. çalğı I/12/105, II/07/145

ç.+cı I/03/59, I/03/60

ç.+lı I/20/21

çālğıcı : bk. çalğıcı

ç.+la II/07/167

çāltı : Soyad. I/04/01

çini- : Ağza alınan bir şeyi dişler arasında
ezmek, öğütmek.

ç.-yolar I/19/83

çäre : 1. Bir sonuca varmak, ortadaki
engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol,

çıkar yol, çözüm yolu. I/30/38, I/30/39

2. Tedavi yolu, deva. I/03/161, II/06/14

çārşamba : bk. çarşamba I/09/113

çārşambā : bk. çarşamba I/12/94

çāy : bk. çay I/21/124, I/21/28, I/28/257

çe : Türk alfabesinin dördüncü harfinin adı,
okunuşu. I/08/13

çebinne- : bk. çapala-

ç.-ris II/07/11

çebiç : Bir yaşındaki keçi yavrusu. II/13/99

Krş. çebiş

çebiş : bk. çebiç II/13/99

çeg- : 1 bk. çek- (1)

ç.-dig I/13/117, I/19/38, I/19/39

2. bk. çek- (2)

ç.-di I/07/172

ç.-dig I/19/38, I/19/39

ç.-dik I/07/173

ç.-iyidik II/01/39

ç.-medim II/01/93, II/01/94

3. bk. çek- (9)

ç.-erdik II/01/32, II/01/33

çegirdek : bk. çekirdek (2) I/14/136

çek- : 1. Bir şeyi tutup kendine veya başka bir
yöne doğru yürütmek. Krş. çeg-

ç.-diler I/23/52

ç.-er II/18/23, II/18/40

ç.-ērdik I/13/306, II/04/46

ç.-ērdi II/03/32

ç.-ērdik II/18/56

ç.-erlēdi I/28/85

ç.-ilir II/01/110

ç.-ip II/01/120

ç.-ivedidim I/30/131

ç.-iyidik II/01/39

ç.-iyomuş I/10/58, I/10/59

ç.-iyos II/07/50

ç.-mēzdi I/17/37

ç.-mēzdi I/17/36

2. Güç durumlara dayanmak,

katlanmak. Krş. çeg-

ç.-dim II/19/06

ç.-dimiz II/01/117

ç.-dimizi I/07/97

ç.-dik I/30/46, II/04/39, II/04/40,

II/04/43

ç.-dim II/01/90

ç.-iyon I/07/34

ç.-iyos I/07/96

ç.-medi I/07/97

ç.-medik I/13/116

ç.-mesinneç I/07/98

- ç.-miş** I/10/90, I/13/100
ç.-tik I/13/102
 3. Germek.
ç.-di I/11/122, I/11/123
ç.-iyolar II/16/74
 4. Görüntüyü bir aletle özel bir nesne üzerine kaydetmek.
ç.-di I/27/144
ç.-dik I/29/52
ç.-diler I/14/129
ç.-diñ II/12/106
ç.-ecekler I/27/144
ç.-en I/24/97
ç.-ıcez I/29/19
ç.-ince II/06/15
ç.-incem II/13/25
ç.-iniciñ I/01/01
ç.-ip I/01/63
ç.-iyo I/21/34, II/05/60
ç.-me I/22/106, I/22/108, I/22/112
ç.-meg II/07/202
ç.-mişle II/06/80
ç.-kiñ I/19/117
ç.-señ I/22/109
 5. Masrafını karşılamak, ikramda bulunmak.
ç.-dile I/30/135
 6. Bir şeyin içyüzünü anlamak amacıyla bir kimseyi sıkıştırmak.
ç.-diler I/03/47
 7. Herhangi bir anlama almak.
ç.-er I/27/22
 8. Öğütmek.
ç.-er II/18/153
ç.-erdik I/20/67, I/28/173
ç.-erle II/18/159
 9. Emmek. Krş. Çek-
ç.-erdik II/01/18
 10. Döşemek. Krş. Çek-
 11. Sürmek.
ç.-eller II/03/149
 12. Hamur vb. iyice pişmiş duruma gelmek.
ç.-em II/19/125
ç.-erdik II/16/129, II/16/133
ç.-erler II/06/48
ç.-ësin II/02/79
ç.-iyoduk II/17/99
 13. Bir yerden başka bir yere taşımak.
ç.-erlë II/18/179
ç.-ilirdi II/18/181
ç.-ilirdi II/04/27
 14. Yüksek sesle söylemek.
ç.-erken I/29/267
ç.-iyo I/29/267
Çek-
 : 1. bk. çek- (9)
Ç.-icekdi I/08/92
 2. bk. çek- (10)
Ç.-iceklerden I/08/106
çek- git- : Bırakıp gitmek, ayrılmak, savuşmak.
ç.-miş g.-mişler II/06/81
ç.mış g.mışler II/06/165
çekil-
 : 1. Yok olmak. I/27/93
 2. Bir yerden uzaklaşmak, bir yere uğramamak.
ç.-di I/25/55
ç.-dile II/02/84
ç.-ir I/13/150
 3. Bir işten, bir görevden kendi isteğiyle ayrılmak, istifa etmek.
ç.-em I/07/234
 4. Katlanmak, üstlenmek, tahammül etmek.
ç.-miyo I/16/150
Çeket : bk. ceket II/15/86
çekive- : Çabucak veya ansızın çekmek. II/15/142
çekim : Alıcının sürekli olarak çalıştırılmasıyla elde edilen film parçası, plan. I/29/34, I/29/48
ç.-ti I/29/19
çekimcilig : Film parçası, plan alma işi. I/29/15
çekin- : Saygı, korku, utanma vb. duygularla bir şeyi yapmak istememek, kaçınmak.
ç.-iyö I/30/47
ç.-iyö I/30/105
çekirdek : 1. Etli meyvelerin içinde bir veya birden çok bulunan, çoğu sert bir kabukla kaplı tohum.
 2. Yenmek için satılan ayçiçeği tohumu.
 I/14/171, I/14/282 Krş. çegirdek
çekirdeni : çekirdeni << çekirdek+ I/24/65
çekiş- : Ağzı kavgası etmek.
ç.-dik I/30/35
ç.-ir II/19/34, II/19/35
ç.-iyin II/02/84
çekişme : Çekişmek işi. II/05/55
çekki : bk. çekki II/16/74
çekki : Kadınların başlarına bağladıkları başörtüsü. II/13/20 Krş. çekki
çelme : Fese veya başa sarılan oyali krep, mendil, yazma. II/13/20
çent- : Bir şeyin kenarında kertik açmak.
ç.-erdik II/10/109
çepin : Bahçelerde kullanılan küçük çapa.

II/19/13

çerçî : bk. çerçi I/29/411

çerçi : Köy, pazar vb. yerlerde dolaşarak ufak tefek tuhafiyeye eşyası satan kimse. I/29/410, I/29/413 Krş. çerçi, çerçi

çerçi : bk. çerçi I/29/359

çerçici : Köylerde kapı kapı dolaşıp alış veriş yapan kimse, çerçi. I/29/359 Krş. çerçici, çerçici

ç.+lî I/29/401

ç.+lê I/29/396

çerçici : bk. çerçici I/29/357

çerçici : bk. çerçici I/29/356, I/29/408

çerkez_etem : Kişi adı. I/12/29

çerkez : Kafkasya'da yaşayan bir boy veya bu boydan olan kimse.

ç.+leri I/08/48

çeşit : Far. Aynı türden olan şeylerin bazı özelliklerle ayrılan öbeklerinden her biri, tür, nev. I/19/131, II/08/67, II/14/106 Krş. çeşit

ç.+lerîmis I/24/92

çeşit : bk. çeşit I/21/164

çeşme : Far. Genellikle yol kenarlarında herkesin yararlanması için yapılan, borularla gelen suyun bir oluktan veya musluktan aktığı, yalıklı su hazinesi veya yapısı, pınar. I/05/128, I/06/30, I/10/53, I/10/80, I/19/51, II/03/31 Krş. çeşmi

ç.+de I/14/206, I/20/49

ç.+den I/10/92, I/29/236, I/29/235, II/03/44, II/08/102

ç.+lê I/09/35

ç.+lêde I/07/95

ç.+lêmiz II/14/46

ç.+lerde II/03/60

ç.+lerdê I/05/130

ç.+miz I/13/94

ç.+niñ I/29/230, II/18/200

ç.+si I/10/71

ç.+sî I/10/72

ç.+ye II/10/35, II/18/67

ç.+yê II/10/34

çeşmi : bk. çeşme

ç.+ye I/03/140

çeşni : Far. Yiyeyeğin ve içeyeğin tadı, tadımlık.

ç.+li I/23/124

çevir- : 1. Bir durumdan başka duruma getirmek, dönüştürmek.

ç.-dîlê I/08/105

ç.-diler I/22/29

2. Döndürerek hareket ettirmek. Krş.

çêvir-

ç.-ir I/29/46

ç.-îsin II/15/50

3. Yönetmek, idare etmek.

ç.-irmiş I/19/79

ç.-iyî II/03/57

4. Bir şeyin yönünü değiştirmek.

ç.-iyo I/29/309

5. Geri göndermek.

ç.-i II/14/72

ç.-mêz dik I/23/28

ç.-miyon II/06/105

çevirme : Çevirmek işi, tedvir. I/29/42

çevre : Bir kimse ile ilişkisi bulunanlar, muhit. I/29/171

çêvir- : bk. çevir- (2)

ç.-ilir I/29/43

çey : bk. şey

ç.+den II/13/89

çeyis : bk. çeyiz I/29/39

Çeyiz : bk. çeyiz I/13/279

Ç.+lerîni I/23/169

çeyiz : Ar. Gelin için hazırlanan her türlü eşya, cihaz. Krş. çeyiz, ceyiz, Çeyiz, çeyis, Çeyiz, çiyz, çeyis

ç.+ine I/19/121

Çeyiz : bk. çeyiz

ç.+lerîmi I/03/78

çêz- : bk. çöz-

ç.-erdik II/08/25

çez- : bk. çöz-

ç.-iyo II/15/142

çık- : 1. İçeriden dışarıya varmak, gitmek. Krş. çığ-, çîğ-

ç.-acm I/18/44

ç.-ameyon I/18/176

ç.-ameyon I/30/122

ç.-annar I/23/205

ç.-annara II/19/91

ç.-annarı II/19/85

ç.-ar I/12/86, I/29/174

ç.-arı II/19/111

ç.-aris I/16/122

ç.-arsam II/19/198

ç.-ardı II/03/105, II/07/159

ç.-asıya II/14/140

ç.-ayîn I/30/64

ç.-cê I/29/258

ç.-dîk I/03/67, II/11/89

ç.-dılar I/16/164, II/09/10

ç.-dim I/03/66

ç.-dîñ I/03/66

ç.-çan I/11/82

ç.-ırlarlar I/23/20
ç.-ip I/03/106
ç.-ıyo I/20/113, I/29/234, II/18/130
ç.-ıyola I/29/374
ç.-ıyon I/18/176
ç.-madan II/19/84
ç.-madım II/18/03
ç.-maşın II/05/67
ç.-mamış I/29/296
ç.-mazmış II/15/97
ç.-micek I/29/341
ç.-mıyo I/29/261, II/14/51
ç.-tīdım I/30/128
ç.-tıydı II/03/204
 2. Bir meslek veya bilim kurumunda okuyup yetişmek, mezun olmak. Krş. çığ-
ç.-acın I/18/140
ç.-ardın I/22/128
ç.-arıvedilēdi I/15/19
ç.-dıķ II/10/130, II/15/28
ç.-dım I/07/222, II/13/141
 3. Meydana gelmek. Krş. çığ-
ç.-an I/10/48
ç.-arķana I/22/20
ç.-arıqlardı I/22/07
ç.-dı I/13/297
ç.-ıyo II/08/27, II/08/28
ç.-mış I/12/36
 4. Görünür veya belli bir durumda bulunmak. Krş. çığ-
ç.-ardıķ II/10/108
ç.-ıyo I/09/80
ç.-mazdı II/03/68
ç.-mıyan I/29/161
ç.-mī II/02/89
ç.-ıyū I/09/80
 5. Verilmek.
ç.-arām I/03/27
ç.-arıyo I/03/28
ç.-dı I/03/30
 6. Yayılmak, duyulmak.
ç.-arıyo I/29/209
 7. Olmak, bulunmak, var olmak. Krş. çığ-
ç.-dı I/08/91, I/23/31, I/25/28, I/28/170, II/04/22
ç.-ıyo I/27/114
ç.-dı I/27/111
 8. Bitmek, büyümek, sürmek.
ç.-mayınca II/18/45
 9. Bir durumla ilgili niteliklerini yitirmek, bir durumdan başka bir duruma

geçmek.
ç.-dı I/29/116
ç.-dılā I/04/59
ç.-dım I/27/66
 10. Niteliği sonradan anlaşılmak.
ç.-dı II/02/51
ç.-dılar I/30/102
 11. Bulunduğu yeri bırakıp başka yere geçmek, taşınmak, ayrılmak, ilgisini kesmek. Krş. çığ-
ç.-dın I/27/68
ç.-ıyo I/14/101
 12. Bir şeyin yukarısına doğru yürümek.
 II/15/115 Krş. çığ-, çığ-, çığ-
ç.-ardı II/10/135
ç.-ardıķ I/13/137
ç.-arıyō II/15/116
ç.-arız I/13/140
ç.-armış II/15/83
ç.-ādık I/04/25
ç.-ārlar II/04/86
ç.-ılır I/26/45, II/04/94
ç.-mci II/05/47
ç.-ıyo I/09/56, I/09/58, I/12/126, I/29/230
ç.-ıyodu II/06/76
ç.-ıyoduķ II/06/76
ç.-ıyodun II/15/84
ç.-ıyosun II/07/78
ç.-mıyoduķ II/13/69
 13. Giderilmek, yok olmak.
ç.-ıvēmıyo I/23/151
 14. Yayılmak.
ç.-ıyo I/11/69
 15. Yükselmek, artmak. Krş. çığ-
ç.-ıyo I/12/10
 16. Sesini yükseltmek.
ç.-ıyo I/24/98
 17. Elde edilmek, sağlanmak, istihsal edilmek.
ç.-ıyo I/29/106
 18. Sıyılmak, ayrılmak.
ç.-mış I/11/12
 19. Piyasaya sürülmek. Krş. çığ-
ç.-mış I/29/44
ç.-dı I/25/25, I/19/73
 20. Süresi dolduğunda ayrılmak. Krş. çığ-
ç.-ıyo I/29/106
 21. Yayılmak.
ç.-meyo II/18/206
ç.-ameyu II/09/05
 : bk. çığ- (12)

- çıkār-** : 1. Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak. I/12/84 Krş. çıkār-, çığār-, çıkar-, çıkāt-, çihar-
- ç.-dım** II/09/47
- ç.-dam** I/28/126
- ç.-dirlādı** II/07/170
- ç.-dıla** I/03/65
- ç.-dılar** I/03/180
- ç.-ardılar** I/03/65
- ç.-ı** I/13/213
- ç.-ıdı** II/18/32
- ç.-ıdıķ** II/18/24, II/18/32
- ç.-ırdı** II/18/42
- ç.-ırdıķ** II/18/49
- ç.-ırlar** II/03/112
- ç.-ıllar** I/23/196
- ç.-ız** II/18/110
- ç.-ıı** I/03/166
- ç.-ıı** I/20/52
- ç.-ırlādı** I/28/125
- ç.-ıveşirim** I/30/15
- ç.-ıyola** I/29/350
- ç.-ıyolāmışđı** I/10/60
- ç.-ıyom** I/16/14
- ç.-ıı** II/19/166
- ç.-ıyoz** II/17/34
- ç.-ız** I/22/93
- ç.-ırlādı** I/22/02
- ç.-ıarsa** II/09/123
- ç.-mışdım** II/12/71
- ç.-mışlar** I/03/165
- ç.-tdı** I/11/80
- ç.-tdılā** I/04/12, I/04/14
- ç.-tır** I/07/102
- ç.-tıveriyo** I/29/346
2. İlgisini keserek uzaklaştırmak.
- ç.-dıla** II/11/06
- ç.-dılar** II/11/05
- ç.-ınca** II/11/06
3. Boşaltmak.
- ç.-dırsın** I/28/172
- ç.-arıdıķ** I/23/81
- ç.-ısın** I/22/61
4. Bulmak, ortaya koymak. Krş. çıkār-
- ç.-dıı** II/08/78
- ç.-tdılar** I/14/130
- ç.-tımış** I/11/83
5. Giysi, ayakkabı vb.ni vücuttan ayırmak, soyamak.
- ç.-ır** II/08/86
6. Yapmak, üretmek.
- ç.-ırlardı** II/03/151
- ç.-ıyolārdı** II/07/147
7. Göstermek. Krş. çıkar-
- ç.-ım** I/24/02
- ç.-tdııız** I/16/141
- ç.-tımayııı** I/16/71
- ç.-ıyeler** II/02/67
8. Yapmak, üretmek.
- ç.-dır** II/07/148
- çıkātđırıyon** : çıkātđırıyon << çıkart- I/10/08
- çıkār-** : 1. bk. çıkar (1)
- ç.-madım** I/21/112
2. bk. çıkar- (4)
- ç.-dım** I/19/134
- çıkār-** : 1. bk. çıkar- (1)
- ç.-ıris** II/16/61
2. bk. çıkar- (7)
- ç.-tma** II/12/27
- çıkāt-** : bk. çıkar- (1)
- ç.-dırdıķ** II/18/49
- çıkma** : Çıkmak işi
- ç.-ları** II/07/158
- ç.-sına** II/06/51
- çıkı** : Bir beze sarılarak düğümlemiş küçük bohça.
- ç.+sın** I/19/46
- ç.+sını** I/19/28
- çıkriķ** : İplik bükme, iplik sarma vb. işlerde kullanılan, el veya ayakla çevrilen dolap.
- ç.-ları** II/16/98
- ç.-larlan** II/16/110
- çıı-** : 1. bk. çık- (1)
- ç.-arıı** II/13/79
2. bk. çık- (12)
- ç.-arđım** II/13/119
- çihar-** : bk. çıkar- (1)
- ç.-ırız** II/09/87
- çıı-** : 1. bk. çık- (1)
- ç.-ardırlādı** II/07/171
- ç.-dılā** I/28/238
- ç.-ıı** I/18/173
2. bk. çık- (2)
- ç.-acııı** I/18/141
- ç.-dı** II/07/124
3. bk. çık- (4)
- ç.-dı** I/09/105, I/29/354
4. bk. çık- (7)
- ç.-dı** I/12/08, I/22/25, I/22/29
5. bk. çık- (11)
- ç.-dım** I/14/239
6. bk. çık- (12)
- ç.-ardırla** II/07/173
- ç.-dıı** I/11/46

7. bk. çık- (15)
ç.-artdılar I/14/156
 8. bk. çık (19)
ç.-dı I/19/74, I/21/165, II/03/46,
 II/03/47, II/04/133, II/04/134, II/04/24
 9. bk. çık (20)
ç.-dı I/12/09
ç.-dığdan I/29/29
çıgar- : bk. çıkar- (1)
ç.-dı I/14/282
ç.-rdırıs I/14/91
çingırdağ : Çingirak. I/28/155
çıra : Far. Çam vb. reçineli ağaçların yağlı ve
 çabuk yanmaya elverişli bölümü. II/08/44,
 II/08/45
çırp- : Sulu yiyecekleri hızla ve sürekli olarak
 çatal, kaşık vb. ile karıştırmak.
ç-a II/19/156, II/19/75
ç.-ıyın II/02/27
ç.-ıveri II/19/156
çita : Düzgün biçilmiş uzun ve ensiz tahta.
ç.+lar I/11/79
çitak : Çoğunlukla Orta Anadolu'da yaşayan
 Türk boyu. II/03/189, II/03/193
çitā : çitā < çitak II/03/187
çıtır : Hububat ölçüsü, kile.
ç.+lar I/21/165
çız- : bk. çiz-
ç.-ılmış I/27/92
çirış : Çıdırma işi. II/18/157, II/18/161
çiçek : Çiçek açan kır veya bahçe bitkisi.
 I/04/28, I/28/106, I/28/109, I/28/112
ç.+leri I/15/68
çiçekli : Çiçeği veya çiçek resimleri olan.
 II/15/62
çiçekli_e : çiçekli_e < çiçeklik+ I/28/111
çifçi : Geçimini toprağı ekerek sağlayan
 kimse. I/24/08, I/24/09 Krş. çifçi, çiftçi, çiftçi
ç.+lınen I/14/137, I/14/50, I/26/52
ç.+nin I/26/70
çifçili_e : çifçili_e << çiftçilik+ I/14/44
çifçilig : bk. çiftçilik
ç.+den I/07/131, I/26/68
ç.+nen I/14/134
çifçilik : Çiftçinin yaptığı iş. I/14/146, I/14/147,
 I/14/50 Krş. çifçilig, çiftçilik
çifçi : bk. çifçi
ç.+ye I/14/158
ç.+yi I/14/151
çifdeler : bk. çifteler
ç.+den II/01/132
ç.+e II/01/130

çifli : çifli << çiftlik+ I/29/83, I/29/85,
 I/29/87
çifli_e : çifli_e << çiftlik+ I/09/55
çifli_i : çifli_i << çiftlik+ II/11/22
çiflik : Tarım yapılan, hayvan yetiştirilen,
 çalışanlarının da oturması için evler bulunan
 geniş toprak parçası. I/29/82, I/29/86 Krş. çiftlig,
 çiftlig, çiftlik
çift : Far. 1. Birbirini tamamlayan iki tekten
 oluşan (nesnelere). II/04/38
 2. Toprağı sürmek için birlikte koşulan
 iki hayvan. I/16/45
çiftçi : bk. çifçi
ç.+ye II/19/151
çiftçi : bk. çifçi I/09/60
ç.+sin I/16/37
çiftçilik : bk. çifçilik I/27/77
çifteler : Yerleşim birimi adı. Krş. çifTiler,
 çivdeler, çifteler, çiyteler, çifdeler
ç.+e I/07/176
çifTiler : bk. çifteler
ç.+in I/08/45
çiftli : çiftli << çiftlik+ I/11/20
çiftlimiz : çiftlimiz << çiftlik+ I/04/39, I/04/43
çiftlig : bk. çiftlik I/11/107, I/11/108
ç.+mişdi I/11/107
çiftlig : bk. çiftlik I/11/19
çiftlik : bk. çiftlik
ç.+mişdi I/11/20
çig : bk. çilğ I/20/153
çikin : Far. Göze veya kulağa hoş gelmeyen,
 güzel karşıtı. I/19/05
ç.+ninen I/18/209
çil : Topraktan yeni çıkan bitki, ekin.
 I/03/136
çile : Far. Zahmet, sıkıntı. II/19/07,
 II/19/150, II/19/151 Krş. çille, çille
ç.+lernen I/07/207
ç.+miz II/19/145
ç.+si I/22/161
ç.+ye I/19/49
çileli : bk. çileli
ç.+di II/19/147
çileli : Çilesi olan, çok sıkıntı çekmiş olan.
 Krş. çileli
ç.+ydi II/15/76
çilğ_at- : Kulak tırmalayıcı korkunç sesler
 çıkararak acı acı bağırarak.
ç._a.-arlardı I/20/161
çilğ : Acı, ince ve keskin ses, feryat, figan.
 Krş. çig
çille : bk. çile I/19/21

ç.+mis I/19/30
çille : bk. çile I/19/30, I/19/38
çilTe : bk. şilte I/13/164
çimen : Kendiliğinden yetişmiş çim. II/18/201
çiriş : Far. Çiriş otunun kökünün öğütülmesiyle yapılan ve su ile karılarak tutkal gibi kullanılan esmer, sarı bir toz. II/02/25, II/02/26
ç.+lerlen II/16/110
çirkinleş- : Çirkin bir duruma gelmek.
ç.-dig I/27/04
çiş : bk. iş (1) II/11/09
çivdeler : bk. çifteler
ç.+den I/08/15
çivt : bk. çift (1)
ç.+e II/14/16
ç.+i II/14/16
çivteler : bk. çifteler
ç.+de I/08/102, I/08/108
ç.+e I/07/119, I/07/12
çiyteler : bk. çifteler
ç.+de I/17/69
çiy : bk. şey
ç.+e I/27/124
çiyz : bk. çeyiz
ç.+ini I/03/92
çiz- : 1. Çizgi çekmek. Krş. çiz-
ç.-erdik I/28/145
 2. Çizgi biçiminde kesmek. Krş. çiz-
 3. Belirlemek.
ç.-iyo I/27/103
çizgi : Çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz, çizi, hat, tahril. I/28/145, II/07/191 Krş. çizgi
çizgi : bk. çizgi II/07/191
çizme : 1. Çizmek işi. I/27/103
 2. Koncu diz kapaklarına kadar çıkan bir ayakkabı türü.
ç.+niş I/29/295
ço : bk. çok II/08/28, II/17/89
çō : bk. çok I/03/132, I/20/32, I/23/64, I/23/175
çoban : Far. Koyun ve keçi sürülerini otlatan kimse. I/04/70, I/11/117, I/11/118, I/29/306, I/29/316, I/29/322, I/29/339, II/01/45, II/01/47, II/13/79
ç.+a I/29/305
ç.+ı I/03/37, I/03/38, I/29/317, I/29/337, II/01/46, II/15/148
ç.+ımız II/01/44
ç.+ıñ I/23/217, I/29/304, II/15/145
ç.+ına II/15/146
ç.+narı I/11/11, I/26/108

ç.+narımız II/16/140
çocu : çocu << çocuk+ I/10/98, II/05/66
çocū : çocū << çocuk+ I/02/22, I/02/32, I/02/33, I/02/44, I/02/47, I/03/172, I/03/173, I/07/135, I/07/140, I/07/154, I/07/155, I/07/173, I/10/56, I/11/31, I/11/56, I/12/40, I/12/62, I/13/197, I/13/198, I/13/36, I/14/190, I/18/194, I/18/35, I/18/36, I/19/46, I/19/47, I/29/260, I/29/286, I/29/362, I/30/149, I/30/150, I/30/152, I/30/172, II/01/112, II/02/50, II/03/48, II/05/10, II/05/42, II/05/59, II/05/90, II/15/126, II/19/16
çocuk : 1. Küçük yaştaki erkek veya kız. I/08/82, I/16/45, I/20/158, I/20/161 Krş. çocuğ
ç.+gen II/07/42
ç.+ke I/29/25
ç.+ken II/04/114
ç.+lar I/08/07, I/25/65
ç.+lağ I/02/53
ç.+lara I/23/211, II/12/49
ç.+ları I/11/55
ç.+larıñ I/14/118
ç.+lâ I/08/113
ç.+lāmız I/13/35
ç.+tan I/20/159
 2. Soy bakımından oğul veya kız, evlat. I/04/71, I/05/92, I/12/39, I/13/75, I/17/71, I/20/139, I/20/33, I/30/141, I/30/142, I/30/153, I/30/140, II/01/73, II/05/31, II/11/11 Krş. çocuğ, çocūğ, Çocuğ
ç.+dan II/05/50, II/17/15
ç.+lâ II/11/55
ç.+lāğ II/01/83
ç.+lamda II/05/10
ç.+lar I/12/38, I/30/175, II/15/144, II/16/144, II/11/103
ç.+lağ II/11/101
ç.+lara I/30/41
ç.+lardan II/16/143
ç.+lardāğ II/06/88
ç.+ları I/06/65, I/30/35, I/30/172, II/05/16, II/15/134, II/17/71
ç.+larım I/30/168, I/30/173, II/06/18, II/06/32, II/06/23
ç.+larıma I/05/40
ç.+larımdan I/30/107
ç.+larımı II/05/30
ç.+larımı I/02/36
ç.+larıñ I/01/36, I/15/15, II/06/95
ç.+lağım II/05/33
ç.+larımı I/04/44
ç.+larımıs II/11/56
ç.+larımız II/17/54

ç.+larımın I/25/42
ç.+larımızın I/07/210
ç.+larmıdı I/03/113
ç.+lāmın I/30/174
ç.+lāmın I/30/168
 3. Genç erkek. I/13/125, I/14/46,
 I/20/126, I/20/127, I/30/62, II/15/92 Krş. çocuğ,
 çocuk, çoÇuğ, çocuk
ç.+la_ın I/30/62
çocuk yap- : İsteyerek çocuğu olmak. Krş. çocuğ
 yap-
ç. y.-madı I/30/141
çocuğ yap- : bk. çocuğ yap-
ç. y.-tım I/18/167
çocuk : 1. bk. çocuk (2) I/27/107, II/17/22
 2. bk. çocuk (3) I/27/12
çocukāna : çocukāna < çocuk+ II/12/69
çocukluk : İnsan hayatının bebeklikle ergenlik
 arasındaki dönemi. I/04/18, I/04/22 Krş.
 çocuğluk
çocuklūmda : çocuklūmda << çocukluk+ I/08/52,
 I/12/126, I/12/90, II/13/67, II/13/81, II/13/92
çocuklūmdan : çocuklūmdan << çocukluk+
 II/17/37
çocuklūmuz : çocuklūmuz << çocukluk+
 II/18/173
çocuklūmuzda : çocuklūmuzda << çocukluk+
 I/16/68, I/29/402, I/29/91, II/04/135
çocu_a : çocu_a < çocuk+ I/05/92, I/14/232,
 I/19/34, I/29/287
çocu_ā : çocu_ā << çocuk+ I/20/173
çocu_u : çocu_u < çocuk+ II/15/95
çocū : çocū << çocuk+ I/11/33
çocū : çocū << çocuk+ I/10/56
çocūları : çocūları << çocuk+lari II/05/63
çocuğ : 1. bk. çocuğ (1) I/08/55, I/11/55,
 I/13/202, I/13/97, I/14/305, I/19/34, I/19/77,
 I/19/84, I/19/92, I/20/114, I/20/58, I/20/59,
 I/22/146, I/02/94, I/19/36, I/16/46, II/03/115
ç.+da I/12/08
ç.+kân I/28/144
ç.+ken I/12/56
ç.+lar I/18/125, I/19/79, I/27/147
ç.+lağ II/18/146
ç.+lara I/27/130, I/29/404, II/07/151
ç.+larā I/26/93
ç.+ları I/20/116, I/22/143, I/29/301,
 I/29/350
ç.+larıñ I/22/146
 2. bk. çocuğ (2) I/14/89, I/17/48,
 I/18/167, I/20/133, I/20/136, I/20/138, I/21/91,
 I/27/131 I/23/131, I/14/89, I/14/40, I/14/309,

I/20/138, I/20/136, I/13/192, II/05/42, II/05/28,
 II/06/04, II/19/16, II/03/59
ç.+la I/29/302
ç.+lar I/16/10, II/05/83, II/06/103
ç.+lara I/07/192, I/13/17, I/27/29
ç.+larā I/07/186
ç.+larā I/20/173
ç.+ları I/13/196, I/13/197, I/13/77,
 I/13/78, I/14/51, I/29/280, II/01/135, II/01/136
ç.+larım I/11/89, I/13/72, I/13/115
ç.+larımıza I/13/22
ç.+larımız I/07/112
ç.+larını II/06/120
ç.+larıñ I/07/140
ç.+larına I/13/196
ç.+larınnan I/14/310
ç.+larıñ I/07/38, I/27/65, I/27/64
ç.+larım I/20/102
ç.+lağım I/13/194
ç.+larımız I/25/37
ç.+larımızı I/07/195
ç.+lāmız I/28/261
ç.+nan II/19/09
ç.+narnan II/15/136
 3. bk. çocuk (3) I/14/80, I/29/152,
 I/29/160, I/14/77, II/15/06
ç.+lar I/07/107, I/14/166, I/14/196,
 I/18/195, I/26/107
ç.+lara I/16/137, I/22/130
ç.+larda I/07/107
ç.+ları I/18/124
ç.+lāmı I/18/124
Çocuğ : bk. çocuğ (2) II/15/127, II/15/128
çocūğana : çocūğana << çocuk+ (I/14/277)
çocuğluk : bk. çocuğluk II/07/129
çocuk : bk. çocuğ (3) II/15/111
çocum : çocum << çocuk+ I/27/141, I/27/83,
 II/19/216
çocun : çocun << çocuk+ II/15/119
çocūm : çocūm << çocuk+ I/03/113, I/03/44,
 I/04/47, I/13/75, I/14/214, I/14/278, I/18/52,
 I/20/31, I/25/45, I/30/137, I/12/77, I/30/138,
 II/05/11, II/06/87, II/11/104, II/12/64, II/13/104,
 II/13/142, II/13/18, II/12/75, II/12/82
çocūmla : çocūmla << çocuk+ II/03/178
çocūmu : çocūmu << çocuk+ I/03/178
çocūmuz : çocūmuz < çocuk+ I/02/03, I/13/46,
 I/14/258, I/07/64, II/18/191, II/11/45
çocūmuzu : çocūmuzu << çocuk+ I/03/171,
 I/07/209
çocūn : çocūn << çocuk+ I/02/37, II/05/75
çocūna : çocūna << çocuk+ I/28/263

çocūnan : çocūnan << çocuk+ I/19/29, I/20/66, I/18/100
çocūnu : çocūnu << çocuk+ I/04/09, I/11/14, I/19/26, I/26/30, I/29/266, II/11/97, II/18/146
çocūnūñ : çocūnūñ << çocuk+ I/27/135
çocūñ : çocūñ << çocuk+ I/01/36, I/20/124, I/29/286, I/19/91, I/07/116, II/03/32, II/15/106, II/17/114
çocūñu : çocūñu << çocuk+ I/04/70
çocūyuz : çocūyuz << çocuk+ I/13/181, I/13/182
çok : Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı, az karşıtı. I/01/51, I/02/19, I/02/52, I/02/59, I/02/60, I/02/97, I/03/144, I/03/165, I/03/168, I/03/174, I/03/81, I/04/51, I/05/102, I/05/104, I/05/110, I/05/131, I/05/136, I/05/146, I/05/165, I/05/170, I/05/23, I/05/50, I/05/52, I/05/58, I/05/88, I/06/57, I/06/58, I/07/124, I/07/172, I/07/206, I/08/115, I/08/83, I/10/90, I/10/96, I/11/11, I/11/63, I/11/76, I/11/96, I/12/11, I/13/102, I/13/105, I/13/310, I/13/50, I/14/205, I/14/87, I/15/36, I/16/118, I/16/156, I/16/188, I/17/15, I/17/45, I/18/124, I/18/162, I/18/173, I/18/175, I/18/197, I/19/145, I/19/49, I/19/74, I/20/70, I/21/123, I/21/172, I/21/184, I/21/80, I/22/104, I/23/157, I/24/115, I/24/16, I/24/52, I/24/97, I/25/56, I/25/67, I/26/43, I/27/46, I/27/74, I/27/75, I/27/78, I/27/82, I/28/120, I/28/67, I/28/87, I/29/125, I/29/127, I/29/132, I/29/154, I/29/171, I/29/246, I/29/285, I/29/359, I/29/383, I/29/401, I/29/418, I/29/99, I/30/158, I/30/162, I/30/176, I/30/41, I/30/46, I/30/50, I/30/76, I/30/78, I/02/55, I/12/31, I/12/35, I/29/69, I/29/377, I/05/52, I/24/93, I/02/89, I/14/150, II/01/21, II/01/22, II/01/51, II/01/65, II/01/72, II/01/94, II/01/95, II/03/41, II/03/67, II/04/123, II/04/21, II/04/22, II/04/30, II/04/32, II/04/39, II/04/40, II/04/43, II/04/68, II/04/95, II/05/26, II/06/03, II/06/16, II/10/01, II/10/40, II/10/77, II/10/86, II/10/92, II/11/09, II/11/10, II/11/11, II/11/28, II/11/44, II/11/80, II/11/82, II/11/89, II/11/96, II/12/104, II/13/118, II/13/23, II/13/24, II/14/116, II/14/119, II/14/22, II/14/33, II/14/92, II/15/107, II/15/76, II/16/119, II/16/138, II/16/141, II/16/89, II/17/49, II/17/73, II/17/74, II/17/87, II/17/89, II/17/97, II/18/138, II/18/146, II/18/156, II/18/157, II/18/172, II/18/173, II/18/177, II/18/44, II/19/102, II/19/147, II/19/150, II/19/174, II/19/181, II/19/183, II/19/196, II/19/204, II/19/212, II/19/219, II/19/225, II/19/37, II/19/38, II/04/79, II/05/47, II/10/81, II/14/30, II/14/31, II/17/91, II/01/89, II/14/125

Krş. çö, çök, çoğ, Çög, çög, çoğ, çok, ço
ç.+du I/13/99
ç.+dur I/05/38, I/05/39, I/24/102
çök : bk. çok I/12/56, I/14/191, I/20/164, I/24/13, I/05/58
çoğar : Toplanmak, birikmek, üşüşmek, kalabalık etmek. I/19/37
çö_al- : Azken çok olmak, çok duruma gelmek, artmak, fazlalaşmak, ziyadeleşmek.
ç.-dı I/06/43
ç.-dī I/06/43
ç.-ır I/11/47
ço_u : Bir şeyin büyük bölümü. I/14/154, I/15/15, I/15/79, I/22/159, I/26/156, I/28/227, I/29/357, I/30/101, II/12/33, II/12/55, II/12/60, II/14/21 Krş. çö_ü, çö_u
ç.+du I/05/132, I/13/202, I/13/99, I/17/15, I/20/43, I/21/74, I/25/102
ç.+duğ I/28/202
ç.+dun I/05/146
ç.+dū I/28/228
ç.+muş I/21/76
ç.+muzun II/12/58
ç.+muz II/12/59, II/12/62
ç.+nda I/23/221
ç.+nnuknan I/16/62
ç.+z I/02/44
ço_uduk : ço_uduk << çok+ II/01/89
ço_üdu : ço_üdu << çok+ I/23/61, II/03/91
çö_udu : çö_udu << çok+ I/13/97, I/19/21, I/19/30, II/01/12, II/01/13, II/17/20
çö_umuş : çö_umuş << çok+ I/13/128
çoçū : çoçū << çocuk+ I/07/43
çoÇuğ : bk. çocuk (3)
ç.+la I/28/129
çoğ : bk. çok I/07/107, I/07/199, I/07/200, I/07/63, I/07/86, I/07/88, I/13/100, I/13/103, I/14/294, I/14/92, I/18/110, I/18/189, I/19/137, I/19/142, I/19/153, I/19/39, I/20/66, I/23/156, I/27/128, I/28/100, I/28/125, I/28/127, I/28/159, I/28/193, I/28/95, I/28/97, I/29/171, I/29/213, I/22/161, II/01/92, II/05/21, II/11/113, II/11/16, II/11/40, II/11/42, II/13/144, II/13/25, II/14/83, II/18/198, II/18/200, II/18/43, II/18/44, II/19/05, II/19/06, II/19/07, II/19/189, II/19/19, II/19/20, II/19/22, II/19/23, II/19/44, II/19/57, II/03/186, II/19/174, II/10/118, II/14/105, II/11/43, II/18/14, II/18/163, II/15/51, II/10/88, II/11/106, II/01/77, II/13/144, II/11/08, II/06/07
ç.+du II/07/106, II/15/75, II/19/151
Çög : bk. çok I/14/294
ç.+du I/06/36, I/20/59, I/27/100,

- I/28/244
 I/13/79, I/14/82, I/18/114, I/18/98, I/28/219,
 I/03/132, I/10/104, I/18/82, I/18/85, I/18/86,
 I/10/114, I/25/56, I/25/52, I/13/32, I/23/117,
 I/18/185, I/28/248, I/18/164, I/28/219, I/18/169,
 I/27/33, I/27/30, I/24/111, I/24/94, I/09/03,
 I/18/115, I/23/73, I/05/117, I/23/173, I/05/108,
 I/19/147, I/25/102, I/27/127
çõğ : bk. çok I/18/102
çoğ : bk. çok I/18/99, I/05/82
çoK : bk. çok I/30/111, I/04/38, I/25/59,
 I/30/107, I/04/43, I/30/106, I/25/56, II/15/33,
 II/15/70, II/09/124, II/16/88, II/16/146, II/16/146
çolağ : Eli veya kolu sakat olan (kimse).
 I/03/26
çolū çocū : çolū çocū << çoluğū çocuğū I/02/22,
 I/07/135, I/07/140, I/11/31, I/14/190, I/30/149,
 II/05/10
çoluğ çocuğ : bk. çoluğ çocuk II/01/142, II/13/84
çoluğ çocuk : Çocuklarla birlikte aile topluluğū.
 I/02/38, I/07/110, I/07/23, I/11/35, I/24/15,
 II/03/122, II/05/09, II/06/137 Krş. çoluğ çocuk,
 çoluğ çocuk, çoluğ çocuk
ç.+larımızı ç.+larımızı I/07/208
çoluğ çocuk : bk. çoluğ çocuk II/18/152
çolu_a çocu_a : çolu_a çocu_a << çoluğā
 çocuğā I/14/232
çolu_ā çocu_ā : çolu_ā çocu_ā << çoluğā
 çocuğā I/20/173
çoluğ çocuk : bk. çoluğ çocuk I/07/41, I/07/91,
 I/13/201, I/14/89
çolūm çocūm : çolūm çocūm << çoluğūm
 çocuğūm I/14/214, I/14/277, I/18/52, II/12/64
çolūmuz çocūmuz : çolūmuz çocūmuz <<
 çoluğūmuz çocuğūmuz I/02/03, I/13/46,
 I/14/258, II/18/191
çolūmuz çocūmuz : çolūmuz çocūmuz <<
 çoluğūmuz çocuğūmuz I/07/209
çolūñ çocūñ : çolūñ çocūñ << çoluğūñ çocuğūñ
 I/07/116
çolūnu çocūnu : çolūnu çocūnu << çoluğūnu
 çocuğūnu II/18/145
çolūñu çocūñu : çolūñu çocūñu << çoluğūnu
 çocuğūnu I/04/70
çorab : bk. çorap I/09/81, I/20/165, I/20/174,
 I/13/163, I/20/173
ç.+ı I/23/175, I/23/176, II/16/116
çorap : Far. Pamuk, yün vb.nden örülen, ayağā
 giyilen giyecek. I/13/280, I/13/282, I/13/283,
 I/19/112, I/20/166, I/23/173, I/23/174, I/23/175
 I/13/281, I/23/174, II/16/115 Krş. çorab, çoraP
ç.+lar I/23/173
ç.+ları II/16/115
ç.+lağım I/30/131
çoraP : bk. çorap II/08/16
çorba : Far. Sebze, tahıl, et vb. ile hazırlanan
 sıcak, sulu içecek. I/13/310, I/23/38, I/18/75,
 I/28/50, II/06/46, II/18/55, II/15/40 Krş. çorba,
 çorbā, çorbá
ç.+lāna II/19/86
ç.+ma II/19/73
ç.+mı II/19/73
ç.+mız I/28/52, II/19/99
ç.+sım II/19/96
ç.+sız I/22/70
ç.+ya II/15/46
ç.+yī II/15/48
çörba : bk. çorba I/21/105, II/15/20, II/15/52,
 II/19/15
çorbā : bk. çorba
ç.+da II/15/45
çorbá : bk. çorba
ç.+yi II/19/205, II/19/78
çorum : Yerleşim birimi adı. II/12/32, II/12/53
ç.+dan II/12/34
çör- : Söylemek.
ç.-duñ I/05/24
çoş : Genç.
ç.+ları I/09/56
çoval : bk. çuval (1) I/20/165
ç.+ma I/21/113
çök- : 1. Tortu dibe inmek.
ç.-er II/18/51
 2. Sis, duman vb. inerek kaplamak. Krş.
 çük-
çökelek : Yağı alınmış süt veya yoğurdun
 kaynatılmasıyla elde edilen bir peynir türü, kesik,
 ekşimik, torak. II/13/110 Krş. çökellik, çökelitik
çökellik : bk. çökelek II/08/39, II/13/121
çökelitik : bk. çökelek II/08/40
çöp : Far. Yararsız, pis veya zararlı olduğı
 için atılan ufak tefek şeylerin hepsi, gübür.
ç.+leri I/18/187
çöreg_otu : Bu bitkinin hamur işlerine lezzet ve
 koku vermek için ekilen, susam iriliğindeki siyah
 tohumu, çöreatu. I/23/85, II/10/101
çöreg : bk. çörek II/08/124
çörek : Az yağlı, bazen şekerli ve yumurtalı,
 gevrekçe bir hamur işi. I/19/66, I/19/67,
 II/08/122, II/08/124 Krş. çöreg
çöz- : Düğümlü, bağlı veya sarılı bir şeyi
 açmak. Krş. çéz-, çez-
ç.-ēdig II/02/29
ç.-ēdik II/02/23

- ç.-ērdi** II/16/97
ç.-erdiğ II/16/109
ç.-ērdig I/20/165
ç.-erler I/23/143
ç.-erlerdi I/23/143
ç.-ersin I/19/118
ç.-ülürdü II/16/110
ç.-üyo II/15/114
ç.-üyo II/02/25
ç.-üyodum I/20/74
ç.-üyüduğ II/13/05
çulfa : Çuha. I/09/76
çuğur : bk. çukur
ç.+u I/08/91
çukur : Çevresine göre aşağı çökmüş olan yer.
 Krş. çuğur
ç.+a II/11/95
çukurhasar : Yerleşim birimi adı.
ç.+da II/16/121
çul : Genellikle kıldan yapılmış kaba dokuma. I/21/164, I/21/166, II/02/31, II/02/32, II/13/05, II/16/107 Krş. şul
ç.+lar II/13/64
ç.+ların II/13/05
çulfa : İpten dokunan kumaş. II/02/25 Krş. çulfā, şulfa
ç.+lık II/02/19, II/02/24, II/02/42
çulfā : bk. çulfa II/02/32
çuval : Far. 1. Pamuk, kenevir veya sentetik iplikten dokunmuş büyük torba. I/20/70, I/21/164 Krş. çoval, çuval, çuvāl
ç.+lar II/18/25
ç.+lara II/18/25, II/19/180, II/04/25
ç.+larā II/18/25
ç.+ları I/21/165, II/18/26, II/18/27
ç.+lārdan I/07/102
ç.+nan II/05/22
 2. Bu torbanın alabileceği miktarda olan. Krş. çuval
çuval : bk. çuval (1)
ç.+a I/24/38, I/25/114
ç.+lara I/13/221
çuvāl : bk. çuval (1) II/16/107
çuval : bk. çuval (2) I/29/318
çük- : bk. çök- (2)
ç.-er I/05/118
çünkü : Şundan dolayı, şu sebeple, zira. I/09/107, I/12/56, I/22/118, II/01/98
çürük : İş göremez, hastalıklı. I/21/85, II/16/118
da : 1. Da, dahi. I/01/04, I/02/105, I/02/117, I/02/12, I/02/47, I/02/48, I/02/73, I/02/74, I/02/99, I/03/103, I/03/14, I/03/143, I/03/159, I/03/160, I/03/165, I/03/17, I/03/185, I/03/187, I/03/23, I/03/35, I/03/36, I/03/37, I/03/39, I/03/40, I/03/56, I/03/81, I/03/82, I/03/88, I/03/94, I/03/97, I/04/42, I/04/54, I/04/78, I/04/80, I/05/04, I/05/107, I/05/113, I/05/114, I/05/130, I/05/131, I/05/150, I/05/162, I/05/166, I/05/168, I/05/169, I/05/177, I/05/23, I/05/28, I/05/29, I/05/30, I/05/48, I/05/63, I/05/65, I/05/82, I/05/94, I/05/97, I/07/08, I/07/45, I/07/107, I/07/123, I/07/151, I/07/157, I/07/158, I/07/159, I/07/169, I/07/170, I/07/171, I/07/172, I/07/185, I/07/187, I/07/189, I/07/19, I/07/205, I/07/210, I/07/213, I/07/214, I/07/222, I/07/236, I/07/24, I/07/49, I/07/51, I/07/56, I/07/58, I/07/79, I/08/110, I/08/119, I/08/135, I/08/17, I/08/27, I/08/49, I/08/51, I/08/62, I/09/103, I/09/113, I/09/123, I/09/42, I/09/51, I/09/57, I/09/60, I/09/84, I/09/91, I/10/08, I/10/10, I/10/100, I/10/101, I/10/107, I/10/111, I/10/113, I/10/116, I/10/120, I/10/13, I/10/23, I/10/30, I/10/38, I/10/52, I/10/53, I/10/55, I/10/59, I/10/67, I/10/74, I/10/77, I/10/85, I/10/90, I/10/94, I/10/99, I/11/26, I/11/32, I/11/52, I/11/55, I/11/56, I/11/67, I/11/78, I/11/84, I/11/90, I/11/93, I/11/94, I/11/96, I/12/03, I/12/06, I/12/08, I/12/09, I/12/10, I/12/11, I/12/128, I/12/129, I/12/130, I/12/133, I/12/25, I/12/34, I/12/36, I/12/47, I/12/55, I/12/56, I/12/72, I/12/95, I/12/97, I/13/114, I/13/130, I/13/133, I/13/146, I/13/155, I/13/17, I/13/220, I/13/255, I/13/353, I/13/48, I/13/49, I/13/66, I/14/120, I/14/139, I/14/175, I/14/189, I/14/206, I/14/215, I/14/216, I/14/22, I/14/234, I/14/243, I/14/266, I/14/268, I/14/271, I/14/278, I/14/305, I/14/307, I/14/309, I/14/44, I/14/45, I/14/54, I/14/84, I/14/88, I/14/94, I/15/58, I/15/67, I/15/69, I/15/70, I/15/81, I/16/123, I/16/161, I/16/168, I/16/193, I/16/73, I/16/74, I/16/94, I/17/08, I/17/43, I/17/59, I/18/107, I/18/110, I/18/156, I/18/157, I/18/162, I/18/163, I/18/164, I/18/173, I/18/184, I/18/185, I/18/191, I/18/192, I/18/205, I/18/211, I/18/29, I/18/44, I/18/45, I/18/50, I/18/51, I/18/53, I/18/59, I/18/60, I/18/66, I/18/77, I/18/90, I/18/91, I/19/100, I/19/103, I/19/112, I/19/140, I/19/143, I/19/155, I/19/160, I/19/162, I/19/54, I/19/56, I/19/79, I/19/81, I/20/12, I/20/122, I/20/123, I/20/141, I/20/165, I/21/109, I/21/131, I/21/146, I/21/157, I/21/171, I/21/184, I/21/186, I/21/20, I/21/26, I/21/37, I/21/39, I/21/43, I/21/50, I/21/68, I/21/71, I/21/91, I/21/95, I/21/97, I/22/112,

I/22/121, I/22/128, I/22/16, I/22/163, I/22/36, I/22/38, I/22/50, I/22/63, I/22/69, I/22/79, I/22/86, I/22/98, I/23/07, I/23/100, I/23/106, I/23/107, I/23/11, I/23/117, I/23/119, I/23/120, I/23/121, I/23/122, I/23/130, I/23/131, I/23/135, I/23/15, I/23/152, I/23/159, I/23/164, I/23/17, I/23/195, I/23/21, I/23/213, I/23/214, I/23/216, I/23/221, I/23/222, I/23/23, I/23/230, I/23/234, I/23/238, I/23/27, I/23/40, I/23/41, I/23/42, I/23/48, I/23/52, I/23/53, I/23/55, I/23/56, I/23/60, I/23/63, I/23/69, I/23/80, I/23/84, I/23/85, I/23/95, I/24/16, I/24/18, I/24/39, I/24/42, I/24/55, I/24/65, I/24/66, I/24/82, I/24/96, I/25/103, I/25/114, I/25/117, I/25/14, I/25/23, I/25/29, I/25/72, I/25/85, I/25/97, I/26/104, I/26/106, I/26/116, I/26/128, I/26/138, I/26/30, I/26/34, I/26/40, I/26/57, I/26/70, I/26/84, I/26/86, I/27/119, I/27/124, I/27/14, I/27/142, I/27/15, I/27/21, I/27/24, I/27/29, I/27/34, I/27/42, I/27/46, I/27/66, I/27/73, I/27/75, I/27/80, I/27/95, I/28/09, I/28/107, I/28/116, I/28/150, I/28/152, I/28/158, I/28/159, I/28/175, I/28/177, I/28/184, I/28/191, I/28/21, I/28/211, I/28/213, I/28/223, I/28/244, I/28/250, I/28/52, I/28/57, I/28/58, I/28/68, I/28/77, I/28/78, I/28/91, I/29/05, I/29/08, I/29/104, I/29/105, I/29/111, I/29/119, I/29/121, I/29/132, I/29/136, I/29/146, I/29/153, I/29/154, I/29/17, I/29/176, I/29/18, I/29/181, I/29/193, I/29/198, I/29/199, I/29/219, I/29/228, I/29/229, I/29/233, I/29/24, I/29/246, I/29/247, I/29/252, I/29/256, I/29/262, I/29/271, I/29/276, I/29/289, I/29/301, I/29/303, I/29/309, I/29/31, I/29/317, I/29/318, I/29/323, I/29/327, I/29/329, I/29/333, I/29/335, I/29/337, I/29/338, I/29/342, I/29/350, I/29/353, I/29/359, I/29/36, I/29/366, I/29/374, I/29/38, I/29/381, I/29/403, I/29/409, I/29/414, I/29/415, I/29/416, I/29/46, I/29/49, I/29/77, I/29/79, I/30/102, I/30/117, I/30/123, I/30/126, I/30/132, I/30/138, I/30/140, I/30/142, I/30/151, I/30/156, I/30/169, I/30/21, I/30/35, I/30/36, I/30/42, I/30/46, I/30/47, I/30/65, I/30/82, I/30/85, I/30/93, II/01/08, II/01/118, II/01/131, II/01/137, II/01/146, II/01/40, II/01/50, II/01/55, II/01/56, II/01/64, II/01/94, II/02/02, II/02/21, II/02/32, II/02/35, II/02/39, II/02/42, II/02/48, II/02/51, II/02/52, II/02/53, II/02/55, II/02/62, II/02/78, II/02/85, II/02/94, II/03/115, II/03/164, II/03/170, II/03/187, II/03/189, II/03/190, II/03/191, II/03/193, II/03/197, II/03/205, II/03/206, II/03/28, II/03/29, II/03/50, II/03/80, II/03/87, II/03/89, II/04/04, II/04/08, II/04/09, II/04/127,

II/04/130, II/04/32, II/04/41, II/04/44, II/04/51, II/04/76, II/05/10, II/05/16, II/05/20, II/05/21, II/05/24, II/05/45, II/05/46, II/05/52, II/05/56, II/05/63, II/05/68, II/05/70, II/05/78, II/05/84, II/05/91, II/06/101, II/06/102, II/06/103, II/06/142, II/06/143, II/06/144, II/06/16, II/06/184, II/06/185, II/06/188, II/06/24, II/06/57, II/06/59, II/06/65, II/06/76, II/06/96, II/07/101, II/07/104, II/07/106, II/07/107, II/07/118, II/07/128, II/07/129, II/07/160, II/07/165, II/07/171, II/07/175, II/07/176, II/07/177, II/07/182, II/07/19, II/07/193, II/07/37, II/07/82, II/07/91, II/07/94, II/08/33, II/08/39, II/08/51, II/08/72, II/08/73, II/09/111, II/09/116, II/09/126, II/09/133, II/09/14, II/09/25, II/09/26, II/09/57, II/09/70, II/09/99, II/10/102, II/10/114, II/10/129, II/10/44, II/10/48, II/10/61, II/10/65, II/10/66, II/10/71, II/11/06, II/11/104, II/11/108, II/11/109, II/11/15, II/11/16, II/11/37, II/11/46, II/11/47, II/11/60, II/11/65, II/11/68, II/12/10, II/12/103, II/12/108, II/12/109, II/12/13, II/12/16, II/12/49, II/12/61, II/12/67, II/12/72, II/12/76, II/12/78, II/12/79, II/12/80, II/12/86, II/12/90, II/12/98, II/12/99, II/13/106, II/13/118, II/13/63, II/13/83, II/14/103, II/14/124, II/14/130, II/14/86, II/14/88, II/15/102, II/15/106, II/15/51, II/15/63, II/15/93, II/15/97, II/15/99, II/16/103, II/16/107, II/16/11, II/16/118, II/16/12, II/16/120, II/16/125, II/16/136, II/16/157, II/16/20, II/16/72, II/16/81, II/16/99, II/17/108, II/17/109, II/17/115, II/17/117, II/17/12, II/17/41, II/17/46, II/17/48, II/17/71, II/17/72, II/17/76, II/17/84, II/18/104, II/18/109, II/18/120, II/18/180, II/18/188, II/18/199, II/18/200, II/18/47, II/18/61, II/18/88, II/19/100, II/19/103, II/19/113, II/19/124, II/19/125, II/19/131, II/19/147, II/19/149, II/19/15, II/19/157, II/19/159, II/19/165, II/19/175, II/19/181, II/19/188, II/19/191, II/19/219, II/19/222, II/19/29, II/19/42, II/19/43, II/19/55, II/19/57, II/19/67, II/19/68, II/19/73, II/19/74, II/19/78, II/19/81, II/19/87, II/19/89, II/19/92, II/03/183 Krş. dá, dà, dâ, ða, ðâ, ðü, dâ

2. bk. dağ.

d.+ د I/10/114, II/12/15, II/15/108

d.+ د I/02/37, I/02/62, I/02/89, I/14/33,

I/14/34, I/29/107, I/29/301, I/29/302

d.+ د I/29/106

d.+ د I/15/13

d.+ د I/02/14

d.+ د I/07/17, I/15/12, I/29/110,

I/08/37, I/29/107, II/10/139

dabi : bk. tabi. I/29/343, I/18/54

dadaş : Genellikle Erzurum yöresi insanları kullanılan mert, cesur anlamında söz. I/14/76, I/14/87

daddır- : Tatma işini yaptırmak, tadına baktırmak.

d.-ıs I/29/47

dad : 1. bk. dat (1)

d.+ı I/25/28, I/27/33, I/27/34, II/18/194, II/19/160

2. bk. dat (2)

d.+ı I/07/162, I/28/223, II/16/83, II/16/86

dadından yin- : Çok tatlı, çok hoş a gider olmak.

d. y.-mez II/14/60

dadlı : 1. bk. tatlı (1) I/28/64

2. bk. tatlı (3) II/01/105, II/01/109, II/01/110, II/01/121

dağ- : 1. Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştiirmek, geçirmek.

d.-ar I/24/31

d.-ardık I/13/276

d.-arlar I/23/209, I/24/82

d.-arlardı II/07/166

d.-arlarmış I/23/210, I/23/43, I/23/46

d.-dılar I/08/112

d.-ıyolar I/24/97

d.-iyodu I/03/159

2. Dügün vb. törenlerde takı armağan etmek. Krş. dağ-

d.-arıs I/18/210

d.-arlardı II/03/169

d.-ııırdı I/04/51, II/03/155

dağga : Bir saatlik zamanın altmışta biri. I/08/99, I/12/02, I/12/11

dağd- : 1. bk. dağıt- (1)

d.-ırdıg I/20/64

d.-andık I/25/24

2. bk. dağıt- (3)

d.-ı II/10/83

d.-ırdık I/21/58

d.-ırlar I/23/20, I/23/21, II/10/84

d.-ırlardı II/03/141, II/10/150, II/10/152

d.-ırlarmış I/23/212

d.-ırlā I/28/62

d.-ırlādı I/28/60, I/28/66, I/28/71, I/28/74

d.-ıyon II/06/104

d.-ıyu I/28/63

3. bk. dağıt- (4)

d.-ırlā I/28/86

dağl- : 1. Toplu durumda bulunanları birbirinden uzaklaşmak. Krş. dāğl-

d.-dı I/01/31, I/07/08, I/13/40, I/25/50, II/10/77

d.-dılar I/08/51

d.-đı I/07/08

d.-ınca I/02/38

d.-ır I/09/18, I/22/16, II/03/130, II/03/156, II/03/170, II/07/10, II/15/73

d.-ırdı I/23/202

d.-ırlardı II/03/141

d.-ırlardı II/03/102

d.-ıyo I/15/55, I/29/73, II/16/86

d.-ıp II/03/170

d.-ır II/03/162

d.-mış I/14/83

2. Herhangi bir şeyin ayrı ayrı kimselere verilmesi. Krş. dāğl-

d.-ır I/20/28, I/23/20

d.-ırdı I/25/70

d.-ıveriyo I/23/206

d.-ıyo I/23/193

dağnaklık : Dağınık olma durumu. II/04/109

dağnık : Bir arada olmayan, birbiriyle bağlantısız. I/27/77

dağıt- : 1. bk. dağıt- (1)

d.-dı I/14/84

d.-madım II/01/102

2. bk. dağıt- (2)

d.-ıldı I/14/100

3. bk. dağıt- (3)

d.-dığlāmız I/28/96

4. bk. dağıt- (5)

d.-māyam I/29/300

dağire : Ar. Konut olarak kullanılan bir yapının bölümlerinden her biri, kat. II/02/57

dağ- : bk. dağ- (2)

d.-arlardı II/03/156

d.-ııırdı II/03/155

dağın- : Kendine takmak.

d.-ııı I/29/411

dağ : Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümü. Krş. da (2), dā (1), tā (2)

d.+a I/29/215

dağıt- : 1. Toplu durumda bulunanları birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak. Krş. dağd-, dağıt-, dāğıt-

2. Belli bir orana göre bölüştürmek, pay etmek, tevzi etmek. Krş. dağıt-

d.-dı I/04/10

3. Herhangi bir şeyi ayrı ayrı kimselere vermek. Krş. dağd-, dağıt-, dāğd-, dāğıt-

4. Ne yaptığını bilmeyecek kadar içip kendinden geçmek. Krş. da_ıd-

5. Etkisini, gücünü azaltmak, gidermek. Krş. da_ıt-

daha : 1. Henüz. I/07/44, I/19/152, I/28/88, II/04/24, II/04/61 Krş. da_ıa, da_ıā

2. Var olana, elde bulunana ek olarak. I/05/151, I/05/170, I/06/35, I/08/118, I/08/124, I/10/47, I/13/128, I/14/131, I/14/260, I/22/102, I/28/139, II/01/50, II/01/66, II/03/175, II/04/60, II/04/73, II/19/70 Krş. da_ıā, da_ıā, tā (2), dahā, dáha, dā

3. Bunun dışında. I/06/43, II/19/31 Krş.

da_ıā

dahā : bk. daha (2) II/04/62

da_ıa : bk. daha (1). I/10/90

da_ıā : 1. bk. daha (1) I/07/156, I/09/42, I/18/35, I/28/197, I/28/45

2. bk. daha (2) I/06/21, I/07/23, I/07/176, I/08/11, I/08/118, I/10/99, I/12/120, I/12/51, I/12/64, I/13/73, I/13/149, I/14/244, I/14/260, I/18/110, I/21/04, I/21/169, I/21/85, I/22/103, I/29/102, I/29/401, I/29/99, II/03/18, II/03/200, II/03/201, II/07/34, II/11/87, II/12/22, II/17/43, II/18/202

3. bk. daha (3) II/18/164

da_ıā : bk. daha (2) I/19/75

dal : Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri.

d.+a II/15/115

d.+lāmı II/14/95

d.+lı II/14/119

dam : 1. Üzeri toprak kaplı ev, küçük ev, köy evi. II/06/120

d.+ları I/30/152

d.+ı II/06/124

2. Ahır. I/07/153, II/18/91, II/18/92, II/18/93

damad : bk. damat (1).

d.+ıı I/25/76

damand : bk. damat (2).

d.+ıı I/04/59

damar : Canlı varlıklarda kanın veya besleyici sıvıların dolaştığı kanal.

d.+dan II/09/130

d.+larım I/05/21

damat : Far. 1. Evlenmekte olan bir erkeğe, evlenme töreni sırasında verilen ad, güveyi. I/20/97 Krş. damad, dāmad, dāmat, dāmaT

2. Bir kızın ailesinden olan büyüklere göre kızın kocası, güveyi. Krş. damand

damızlık : Yalnız dölü alınmak için yetiştirilen

yüksek nitelikli (hayvan). I/16/171

damla : bk. damla. I/08/94

damla : Yuvarlak biçimde, çok küçük miktarda sıvı. Krş. damla, damlā

d.+larıı I/07/100

damlā : bk. damla. I/07/101

damlā- : Damla durumunda tane tane düşmek.

d.-dısá I/07/101

dana : İneğin, süttten kesildikten sonra bir yaşına kadar olan yavrusu. I/16/163, I/17/09, II/01/87

dane : bk. tane (1). I/07/106, I/07/155, I/08/61, I/14/193, I/18/194, I/19/34, I/19/59, I/20/30, I/25/92, I/30/120, I/30/172, I/30/25, II/02/50, II/03/32, II/04/70, II/05/42, II/05/75, II/06/158, II/10/143, II/13/04, II/16/129, II/19/16

d.+si I/20/31, I/30/62

d.+sini I/07/92

d.+ydi I/21/101

danē : bk. tane (1). I/30/137, II/15/16, II/16/125, II/17/14

d.+cik I/30/53

da_ıē : bk. tane (1). I/30/137

damışık : Birbirini tanıyanlardan her biri. I/12/100

damış- : Bir iş için bilgi veya yol sormak, görüş almak, istişare etmek, müracaat etmek, meşveret etmek.

d.-madan I/27/102

dantel : Fr. Her türlü iplikle örülen veya bir kumaşın kenarına işlenen türlü biçimde ince ve ağ görünümünde örgü, tentene. I/23/168

dar : Genişliği az veya yetersiz olan, ensiz, mikro. I/14/290

darak : 1. Saçların, sakalın, hayvan tüylerinin karışıklığını gidermeye veya kadınların saçlarını tutturmaya yarayan dişli araç. I/02/60

2. Dokuma tezgâhlarında, dişleri arasından arış ipliklerinin geçtiği tarak biçiminde araç. I/23/147

darānan : darānan<< tarak+la II/08/24

daraf : 1. bk. taraf (1).

d.+deginner I/29/152

d.+ı I/09/79

d.+da II/10/140

d.+tá I/09/75

2. bk. taraf (2).

d.+da I/11/53

darag : bk. darak (1). I/12/112, I/12/115, I/29/411

dara- : 1. Bir şeyin tellerini birbirinden ayırıp karışıklığını gidermek.

- d.-niyoduk** I/10/112
d.-rdih II/08/18
 2. Bir şeyin içindeki gereksiz maddeleri tarak, tırmık vb. ile ayıklamak, taraklamak. Krş. darā-
- darā-**
darān- : Ayrılıp gitmek.
d.-dı II/10/72
- darav** : bk. taraf (1). I/29/112
d.+fıfı II/03/77
- darā-** : bk. dara- (2)
d.-rdiğ I/20/164
- darğın** : Darılmış olan, küskün. I/03/35
daş : 1. bk. taş (1). I/13/352, I/23/70, I/13/351, I/15/94
d.+da II/04/51, II/07/16
d.+fınan I/22/51
d.+lardān I/23/71
d.+unu II/19/218
 2. bk. taş (2). I/12/127, I/13/220, II/09/110
- daş gibi** : Çok sert, çok katı. I/22/57, I/22/74, I/22/76, I/22/88, I/23/84
- daş-** : bk. taş-
d.-ardı I/11/47
- daşımacılık** : İnsan, mal vb.nin çeşitli araçlarla bir yerden bir yere taşınması işi, nakliyecilik, nakliyat, transport. I/11/54
- daşı-** : bk. taşı-
d.-niyolāmiş I/18/193
d.-rdik I/25/110
d.-rdım II/05/39
d.-rlādı II/18/179
d.-rlārdı II/04/120
d.-rıs I/09/35, II/19/110
d.-yannarı I/28/73
d.-ycēz II/04/42
d.-yola I/29/82
- daşlıg** : Taşla döşenmiş avlu, sofa, merdiven altı vb.
d.+dı II/11/42
- daşşak** : Er bezi, erkeklik bezi, haya.
d.+larım II/13/101
- dat** : 1. Canlıların besinlerdeki uçucu olmayan bileşikleri damak, boğaz ve dil yüzeyindeki mukoza noktaları aracılığıyla algıladığı duyum. Krş. dad
 2. Hoşa giden durum, lezzet, zevk. Krş. dad
 3. Sevimli, hoş.
d.+lım I/18/68
- datlı** : 1. bk. tatlı (1) I/23/224, I/23/230, I/23/229, II/15/53
- d.+ı** II/19/184
 2. bk. tatlı (2) I/23/124, I/28/127
 3. bk. tatlı (3) I/28/193, I/28/206, II/01/41 Krş.
 4. bk. tatlı (4) II/15/45
- datlı** : bk. tatlı (3).
d.+dı I/28/220, I/28/221
- davar** : Koyun ve keçiye verilen ortak ad. I/02/52, I/02/53, I/02/59, I/02/72, I/02/98, I/07/206, I/19/40, II/03/106, II/03/57, II/04/68, II/09/62, II/14/104, II/17/20
d.+a II/17/21
d.+â I/27/54
d.+ı I/02/52, I/02/54, I/02/65, I/04/13, I/04/14, I/05/173, II/14/105, II/15/85
d.+ımız II/17/100
d.+ıı I/02/53
d.+ları I/02/64, I/10/21, II/03/22
- davar köpeği** : Sürüyü koruyan iri cins köpek. I/02/98
- davarcı** : Davarla ilgilenen kimse.
d.+lar I/05/116
- davul** : bk. davul. I/09/26, II/08/63, II/08/64
d.+lar I/24/95
- davul çal-** : bk. davul çal-
d. ç.-ala II/07/173
- davulcu** : Davul çalan kimse. I/22/03, II/17/60
 Krş. davulcu
d.+lar I/28/40
d.+lara I/28/78
d.+nıı I/28/76
d.+sı I/28/75
d.+sına I/28/75
d.+sınıı I/28/75
d.+ya I/28/77
- davulcu** : bk. davulcu.
d.+dı I/03/62
- davul** : Ar. Büyük ve enlice bir kasnağın iki yanına deri geçirilerek yapılan, tokmak ve değnekle çalınan çalgı. I/12/105, I/16/129, I/16/133, II/03/105, II/03/146, II/03/163 Krş. davul, dayıl, dayul, II/11/44
d.+man II/03/104
d.+nan II/03/119
- davul çal-** : Davula vurarak ses çıkarmak. Krş. dayıl çal-, davul çal-
d. ç.-ādı I/01/16
d. ç.-a I/13/151
d. ç.-ārdı II/18/140
d. ç.-ıyolardı I/13/211
- dayıl çal-** : bk. davul çal-
d. ç.-dı I/03/62

- dayıl** : bk. davul.
d.+cımız I/25/101
- dayul** : bk. davul.
d.+nan I/13/150
- dayak** : Bir şeyin yıkılmaması için dayanan ağaç, destek, payanda. I/30/81
- dayan-** :1. Güç bir duruma katlanmak, çekmek, sabretmek, tahammül etmek.
d.-amēyo I/27/81
d.-ır I/03/164
d.-iyu II/02/54
d.-iyos II/02/54
d.-mamışın II/02/54
 2. Varmak, ulaşmak.
d.-ırdı II/16/69
 3. Birinden, bir şeyden güç almak, güvenmek, istinat etmek.
d.-ıyo II/06/82
 4. Kullanılışı uzun sürmek, dayanıklı olmak.
d.-mas II/02/26
d.-mağ II/02/26
- dayā-** : Yaslamak. Krş. dayā-
- d.-dik** II/02/39
- dayá-** : bk. dayā-
- d.-ycañ** II/19/180
- dayı** : 1. Annenin erkek kardeşi. I/18/100, I/29/322, II/10/22, II/10/25 Krş. dayı, dayı
d.+lā I/29/74
d.+m I/08/12, I/30/34
d.+muñ I/24/66, II/11/18
d.+muzuñ II/09/126
d.+mgil II/07/102
d.+ñ I/29/268
d.+sı I/29/323, I/29/328, I/29/334, I/29/336, I/29/340
d.+sına I/29/178, I/29/268, I/29/322
d.+sınıñ I/10/64, I/10/66, I/18/101, II/09/127
 2. Yaşlı erkeklere söylenen bir seslenme sözü.
d.+muñ I/28/23
- dayı** : bk. dayı (1) II/12/04
- dayı** : bk. dayı (1)
d.+dı II/12/04
d.+sıydım II/12/04
- dê-** : bk. de- (1)
d.-dim I/05/08
d.-mezler II/01/104
d.-r II/19/218
d.-rlē I/18/84
d.-rlēdi I/20/111, I/28/192, II/06/168, II/19/148
- d.-rleğ** I/18/80
d.-rlerđi II/19/149
d.-rse I/20/188, I/28/131
d.-ye I/21/159, I/28/265
d.-yecem I/28/26
d.-yen I/20/127, I/23/246
d.-yin I/21/148
d.-yirler I/21/99
d.-yo I/13/132, I/23/50, I/29/279, I/29/284, I/29/322, I/29/323, I/29/218, II/06/131, II/06/135, II/06/148, II/06/152, II/11/52
d.-yola II/06/134
d.-yolar I/14/174, I/14/25, I/22/135
d.-yu II/11/52
 bk. de- (4)
d.-rdig I/20/81
d.-rdik I/13/311
d.-ris I/05/129
d.-rlēdi - I/16/102, I/28/76
d.-rler I/07/78, II/03/156, II/03/192, II/11/40, II/03/164
d.-rlerdi I/20/91
d.-şlermiş II/07/70
d.-rse I/20/188, I/28/131
d.-ye I/22/121
d.-yos II/18/79
d.-yoz I/23/38
- dē-** : bk. de- (1)
d.-rdi I/28/259
d.-rdig I/20/81
d.-rdik I/19/36, I/21/122, I/25/81
d.-rkene I/03/30, I/14/178
d.-yo I/29/223, I/29/244, I/29/323
- dá** : bk. da (1) I/07/50, I/14/139, I/16/17, I/19/157, I/21/126, I/23/116, I/26/43, I/28/211, I/30/169, II/02/24, II/07/39, II/15/76
- dá** : bk. da (1) I/29/28, II/15/14
- dā** : bk. da (1) I/01/27, I/08/78, I/10/112, I/10/32, I/10/54, I/10/99, I/15/71, I/17/61 II/05/33, II/05/54, II/05/87, II/06/102, II/01/69
- dī** : 1. İşte. I/02/106, I/20/89
 2. bk. de_ıl I/13/177, I/14/78, I/15/49, I/18/118, I/28/24, II/02/77, II/19/194
- dī-** : bk. de- (1) I/29/286
d.-cem I/01/40, I/03/84
d.-ceñ I/03/128
d.-yo I/29/332, I/29/365, I/29/369, I/29/378, I/29/379, I/29/386, I/29/387
d.-yur I/01/64
d.-yuru I/01/22, I/01/23
 2. bk. de- (4)

d.-yuz II/13/97
d.-z II/08/122
dā : 1. bk. dağ I/29/109, I/29/228, I/29/229, I/29/261, I/29/289, I/29/292, I/29/301, I/29/302, II/03/19, II/06/169, II/10/77, II/10/78
d.+da I/02/55, I/02/57, I/02/69, I/09/50, I/10/61, I/10/69, I/15/13, I/26/76, II/09/73, II/09/75, II/17/48, II/17/49
d.+dan I/09/36, I/20/42, I/25/74, I/27/32, I/29/106
d.+daykana I/10/47
d.+daymışdı I/10/47
d.+lara I/08/48, I/21/59, II/10/79
d.+lara I/10/114
d.+larda I/07/92, I/14/20, I/17/52, I/20/123, I/20/140, I/20/147, I/20/60, I/20/67, I/21/136, I/22/139
d.+lardan I/06/38, I/17/31
d.+lardap II/02/34
d.+larla I/20/59
 2. bk. da (1) I/05/28, I/05/29, I/07/117, I/07/55, I/13/145, I/14/32, I/18/172, I/20/11, I/20/21, I/20/74, I/21/41, I/23/224, I/23/44, I/29/344, I/29/414, I/29/77, I/29/81, II/02/52, II/03/29, II/05/57, II/07/25, II/12/02
 3. bk. daha (2) I/01/32, I/01/40, I/02/61, I/03/128, I/03/160, I/03/177, I/04/57, I/05/103, I/05/119, I/05/142, I/05/151, I/05/18, I/05/62, I/05/79, I/05/84, I/05/90, I/05/99, I/06/27, I/07/11, I/07/111, I/07/122, I/07/141, I/07/73, I/08/51, I/08/59, I/08/62, I/08/92, I/09/09, I/09/24, I/09/61, I/09/96, I/10/86, I/11/32, I/12/25, I/12/50, I/12/93, I/13/126, I/13/155, I/13/274, I/13/282, I/13/82, I/14/205, I/15/68, I/16/202, I/17/57, I/18/154, I/18/71, I/19/106, I/19/13, I/19/71, I/21/105, I/21/148, I/23/108, I/23/109, I/23/124, I/23/166, I/23/174, I/23/239, I/23/61, I/23/65, I/23/66, I/23/75, I/24/19, I/24/31, I/25/27, I/25/28, I/26/35, I/27/14, I/27/27, I/28/119, I/28/141, I/28/168, I/28/211, I/29/100, I/29/102, I/29/127, I/29/143, I/29/190, I/29/191, I/29/210, I/29/222, I/29/282, I/29/295, I/29/296, I/29/310, I/29/349, I/29/359, I/29/86, I/30/62, II/02/42, II/03/127, II/03/160, II/03/203, II/03/46, II/03/53, II/03/72, II/03/90, II/05/40, II/06/33, II/06/87, II/07/103, II/07/111, II/07/195, II/07/196, II/07/35, II/07/42, II/07/45, II/09/29, II/09/86, II/11/10, II/12/114, II/13/60, II/17/80, II/18/107, II/18/128, II/18/164, II/18/183, II/18/73, II/18/74, II/19/198, II/19/226, II/19/88, II/19/89, I/28/31, I/10/81

dālık : Birçok dağın bulunduğu, dağlarla kaplı (bölge).
d.+dır II/16/127
dādasıya : dādasıya << dağıt-asıya II/01/78
dō- : bk. döv- (1)
d.-dürü I/22/72
dā_a : bk. daha. I/09/40
dā_ıd- : bk. dağıt- (3)
d.-ılır I/29/270
dā_ıl- : 1. bk. da_ıl- (1)
d.-dı I/07/24, I/09/30, I/09/31, I/11/25
 2. bk. da_ıl- (2)
d.-dı I/12/88
d.-ryo I/12/82
dā_ıt- : 1. bk. dağıt- (1)
d.-dırınca I/09/30
d.-dırıyoğā I/09/31
d.-dım II/01/135, II/01/136
 2. bk. dağıt- (3)
d.-ryolar I/12/118
dāmād : bk. damat (1)
d.+a II/03/134, II/03/155
d.+ı II/03/112, II/03/113, II/03/120, II/03/161, II/03/163, II/03/168
d.+ıı I/23/185, I/28/97, II/03/117
dāmāt : bk. damat (1) I/04/45, I/12/109, I/19/140, II/03/111, II/03/125, II/03/130, II/03/156, II/03/159, II/03/160, II/03/162, II/03/165, II/19/91, II/03/116
d.+lar II/06/123
dāmaT : bk. damat (1)
d.+ı I/20/98
dān : bk. tane (1) I/14/233, I/14/239, I/14/240
dāne : bk. tane (1) I/03/143, I/18/185, I/23/131, I/26/135, I/27/17
d.+siniğ I/30/150
dāne : bk. tane (1) I/02/45, I/10/72, I/11/95, I/12/62, I/12/78, I/14/16, I/28/103, I/28/202, I/30/152, II/01/73, II/06/04, II/06/09, II/12/13, II/17/118
d.+si I/14/81
d.+ydi II/07/47
dāha : bk. daha (2) II/10/110, II/10/112
dōrd : bk. dört
d.+ü I/14/240
dōv- : 1. bk. döv- (1)
d.-düler I/14/229, I/14/230
d.-er II/06/96
 2. bk. döv- (3)
d.-dū I/28/122
d.-mūş I/28/122

- dāvet** : Ar. 1. Çağrı, çağırma. I/24/88
d.+i I/24/72
d.+ine I/27/147
 2. Yemekli toplantı. I/24/72, I/23/193
d.+e I/23/192
- dāvet_ēd-** : Ar. + Tr Çağırma. Krş. dāvet_īd-
d.ē-er II/10/22
- dāvet_īd-**: bk. dāvet_ēd-
d.ī-er I/24/89, II/10/25, II/10/27
- dāvul** : bk. davul II/11/44
- dōvme** : bk. dövme I/21/77
- dōy-** : bk. döv- (1)
d.-dūlerdi I/14/237
d.-medi II/06/95
- de** : 1. De, dahi. I/01/09, I/02/09, I/02/19, I/02/43, I/02/71, I/02/82, I/02/86, I/03/102, I/03/104, I/03/125, I/03/140, I/03/166, I/03/183, I/03/185, I/03/186, I/03/22, I/03/23, I/03/27, I/03/38, I/03/45, I/03/63, I/03/99, I/04/10, I/04/23, I/04/54, I/04/63, I/05/119, I/05/128, I/05/129, I/05/133, I/05/135, I/05/144, I/05/16, I/05/176, I/05/21, I/05/34, I/05/50, I/05/54, I/05/57, I/05/64, I/05/65, I/05/68, I/05/91, I/05/93, I/06/19, I/06/36, I/06/47, I/06/50, I/06/64, I/07/07, I/07/09, I/07/102, I/07/105, I/07/142, I/07/144, I/07/164, I/07/169, I/07/170, I/07/171, I/07/177, I/07/182, I/07/183, I/07/185, I/07/187, I/07/208, I/07/217, I/07/231, I/07/232, I/07/234, I/07/238, I/07/47, I/07/49, I/07/59, I/07/63, I/07/94, I/07/96, I/07/97, I/07/98, I/08/02, I/08/10, I/08/109, I/08/134, I/08/15, I/08/23, I/08/28, I/08/32, I/08/45, I/08/48, I/08/57, I/08/63, I/08/67, I/08/75, I/08/80, I/08/81, I/08/87, I/08/88, I/09/09, I/09/108, I/09/112, I/09/130, I/09/22, I/09/35, I/09/43, I/09/47, I/09/89, I/10/116, I/10/117, I/10/120, I/10/14, I/10/53, I/10/55, I/10/57, I/10/67, I/10/72, I/10/74, I/10/87, I/11/106, I/11/121, I/11/29, I/11/43, I/11/53, I/11/81, I/11/93, I/11/95, I/12/100, I/12/110, I/12/119, I/12/124, I/12/125, I/12/135, I/12/137, I/12/14, I/12/15, I/12/17, I/12/27, I/12/28, I/12/32, I/12/34, I/12/39, I/12/56, I/12/61, I/12/93, I/12/94, I/13/101, I/13/129, I/13/134, I/13/137, I/13/154, I/13/176, I/13/189, I/13/203, I/13/219, I/13/222, I/13/224, I/13/278, I/13/289, I/13/30, I/13/334, I/13/49, I/13/56, I/13/66, I/13/74, I/13/77, I/14/02, I/14/102, I/14/118, I/14/123, I/14/140, I/14/147, I/14/154, I/14/17, I/14/190, I/14/214, I/14/228, I/14/242, I/14/270, I/14/282, I/14/299, I/14/30, I/14/302, I/14/312, I/14/39, I/14/52, I/14/64, I/14/70, I/14/73, I/14/92, I/15/60, I/15/61, I/15/69, I/15/70, I/15/77, I/16/07, I/16/140, I/16/144, I/16/192, I/16/29, I/16/67, I/16/82, I/16/92, I/16/98, I/17/27, I/17/38, I/17/68, I/17/69, I/18/04, I/18/06, I/18/107, I/18/138, I/18/200, I/18/201, I/18/208, I/18/34, I/18/35, I/18/36, I/18/38, I/18/42, I/18/44, I/18/45, I/18/49, I/18/58, I/18/61, I/18/65, I/18/69, I/18/77, I/18/83, I/18/90, I/18/91, I/18/97, I/18/98, I/18/99, I/19/123, I/19/126, I/19/137, I/19/138, I/19/142, I/19/143, I/19/144, I/19/23, I/19/33, I/19/44, I/19/51, I/19/76, I/19/94, I/20/120, I/20/122, I/20/123, I/20/139, I/20/158, I/20/181, I/20/194, I/20/33, I/20/49, I/20/53, I/20/67, I/21/112, I/21/147, I/21/158, I/21/172, I/21/184, I/21/22, I/21/26, I/21/38, I/21/46, I/21/51, I/21/64, I/21/75, I/21/77, I/21/97, I/22/08, I/22/106, I/22/122, I/22/128, I/22/142, I/22/147, I/22/16, I/22/161, I/22/162, I/22/20, I/22/49, I/22/51, I/22/63, I/22/81, I/23/104, I/23/105, I/23/130, I/23/131, I/23/134, I/23/135, I/23/147, I/23/151, I/23/154, I/23/164, I/23/165, I/23/215, I/23/216, I/23/25, I/23/28, I/23/29, I/23/30, I/23/34, I/23/35, I/23/45, I/23/49, I/23/69, I/23/96, I/23/99, I/24/116, I/24/23, I/24/30, I/24/55, I/24/57, I/24/61, I/24/62, I/24/72, I/24/79, I/24/80, I/24/83, I/25/17, I/25/20, I/25/33, I/25/44, I/25/86, I/26/104, I/26/107, I/26/125, I/26/126, I/26/131, I/26/133, I/26/135, I/26/62, I/26/63, I/26/72, I/27/111, I/27/121, I/27/133, I/27/19, I/27/21, I/27/27, I/27/29, I/27/41, I/27/51, I/27/67, I/27/83, I/27/97, I/28/101, I/28/106, I/28/12, I/28/122, I/28/123, I/28/136, I/28/138, I/28/146, I/28/151, I/28/157, I/28/167, I/28/175, I/28/204, I/28/210, I/28/215, I/28/220, I/28/221, I/28/223, I/28/227, I/28/23, I/28/232, I/28/242, I/28/245, I/28/253, I/28/264, I/28/36, I/28/44, I/28/63, I/28/71, I/28/74, I/28/75, I/28/98, I/28/149, I/29/110, I/29/111, I/29/114, I/29/117, I/29/129, I/29/131, I/29/135, I/29/141, I/29/153, I/29/155, I/29/157, I/29/164, I/29/171, I/29/174, I/29/185, I/29/205, I/29/215, I/29/229, I/29/239, I/29/251, I/29/255, I/29/26, I/29/278, I/29/281, I/29/283, I/29/288, I/29/292, I/29/299, I/29/307, I/29/319, I/29/328, I/29/337, I/29/351, I/29/352, I/29/355, I/29/356, I/29/357, I/29/360, I/29/364, I/29/366, I/29/367, I/29/371, I/29/381, I/29/393, I/29/402, I/29/63, I/29/65, I/29/77, I/29/78, I/29/88, I/30/117, I/30/130, I/30/136, I/30/139, I/30/150, I/30/156, I/30/163, I/30/26, I/30/43, I/30/44, I/30/55, I/30/64, I/30/74, I/30/83, I/30/85, I/30/87, I/30/88, I/30/96, II/01/102, II/01/113,

II/01/114, II/01/118, II/01/120, II/01/121, II/01/126, II/01/127, II/01/129, II/01/133, II/01/137, II/01/140, II/01/142, II/01/30, II/01/55, II/01/69, II/01/75, II/01/76, II/02/04, II/02/07, II/02/10, II/02/23, II/02/27, II/02/31, II/02/34, II/02/35, II/02/38, II/02/45, II/02/52, II/02/58, II/02/71, II/02/84, II/02/85, II/02/87, II/02/93, II/03/113, II/03/131, II/03/14, II/03/140, II/03/151, II/03/172, II/03/184, II/03/186, II/03/187, II/03/206, II/03/34, II/03/39, II/03/72, II/03/76, II/03/88, II/04/05, II/04/06, II/04/07, II/04/09, II/04/100, II/04/114, II/04/132, II/04/39, II/04/53, II/04/69, II/04/74, II/05/16, II/05/23, II/05/38, II/05/42, II/05/43, II/05/51, II/05/54, II/05/81, II/05/85, II/06/10, II/06/11, II/06/117, II/06/123, II/06/128, II/06/135, II/06/148, II/06/158, II/06/190, II/06/23, II/06/26, II/06/59, II/06/63, II/06/65, II/06/78, II/07/100, II/07/102, II/07/104, II/07/112, II/07/113, II/07/115, II/07/130, II/07/134, II/07/159, II/07/16, II/07/171, II/07/191, II/07/194, II/07/30, II/07/78, II/07/92, II/07/93, II/07/95, II/07/97, II/07/98, II/08/122, II/08/39, II/08/40, II/08/51, II/09/08, II/09/100, II/09/122, II/09/125, II/09/140, II/09/19, II/09/63, II/09/97, II/10/07, II/10/08, II/10/124, II/10/143, II/10/144, II/10/74, II/10/90, II/11/110, II/11/112, II/11/18, II/11/33, II/11/40, II/11/57, II/11/61, II/11/68, II/11/90, II/11/99, II/12/05, II/12/106, II/12/108, II/12/115, II/12/32, II/12/34, II/12/37, II/12/41, II/12/50, II/12/61, II/12/62, II/12/68, II/12/74, II/12/80, II/12/87, II/13/122, II/13/133, II/13/24, II/14/102, II/14/114, II/14/121, II/14/123, II/14/127, II/14/135, II/14/138, II/14/48, II/14/57, II/15/06, II/15/109, II/15/120, II/15/140, II/15/146, II/15/149, II/15/36, II/15/44, II/15/52, II/15/60, II/15/61, II/15/63, II/15/65, II/15/83, II/15/85, II/16/109, II/16/129, II/16/150, II/16/21, II/16/29, II/16/33, II/16/59, II/17/116, II/17/28, II/17/29, II/17/56, II/17/62, II/17/70, II/17/72, II/17/83, II/17/88, II/18/120, II/18/125, II/18/129, II/18/141, II/18/148, II/18/150, II/18/151, II/18/164, II/18/207, II/18/68, II/18/72, II/18/73, II/18/75, II/19/103, II/19/13, II/19/138, II/19/146, II/19/168, II/19/175, II/19/178, II/19/182, II/19/189, II/19/195, II/19/205, II/19/215, II/19/219, II/19/227, II/19/23, II/19/230, II/19/24, II/19/27, II/19/33, II/19/37, II/19/54, II/19/56, II/19/70, II/19/79, II/19/88, II/02/45, II/19/83, II/19/125 Krş. dē, dē, deṇe, de, dē, dē, di

2. Türk alfabetesinin beşinci harfinin adı, okunuşu. I/08/13

3. bk. dē (1) I/18/08, I/26/33, I/28/147

dē : bk. de (1). I/03/116, I/27/15, I/07/197, II/16/13, II/16/91, II/19/150

dē : 1. bk. de (1). I/07/166, I/10/92, I/14/143, I/25/110, I/25/33, I/27/150, I/02/60, I/25/69, II/10/142, II/11/111, II/11/79, II/15/66, II/16/63

2. bk. dē (1). I/15/41, I/15/71, I/23/46

dē : 1. İşte. I/02/58, I/02/109, I/02/80, I/03/32, I/04/20, I/05/31, I/06/20, I/09/46, I/09/47, I/13/110, I/13/126, I/13/139, I/13/146, I/13/43, I/13/98, I/14/242, I/15/78, I/19/51, I/20/51, I/21/185, I/23/113, I/23/121, I/23/34, I/27/109, I/28/148, I/30/152, I/19/59, I/14/206, II/05/13, II/05/15, II/05/29, II/10/139, II/10/89, II/11/114, II/11/89, II/05/06 Krş. dē, de

2. bk. de (1) I/13/222, I/29/356, II/15/135, II/15/92, II/18/110, II/18/177, II/19/108, II/19/152

3. bk. de_ıl I/13/238, I/13/282, I/14/153, I/14/204, I/14/205, I/14/78, I/18/204, I/20/62, I/21/148, I/23/15, I/29/164, II/12/111, II/19/160

4. bk. diye II/12/68, II/16/12, II/17/78, II/17/83

dē- : 1. bk. de- (1)

d.-di II/14/06

d.-rdi I/14/84, I/28/259, II/18/149, II/18/151

d.-rdik II/02/83

d.-rdig I/20/130

d.-rmiş I/29/292

d.-rsin II/06/85

d.-yın II/02/87

d.-yo I/07/37, I/07/56, I/10/119, I/10/120, I/10/70, I/29/202, I/29/371

d.-yolar I/18/25

d.-yolā I/18/25

d.-yon I/07/48, I/19/163, II/06/32

d.-yoz II/19/123

2. bk. de- (4)

d.-rdik II/18/189, II/19/191

d.-rdik II/16/105

d.-dık II/08/51

d.-r I/09/107

d.-riz I/07/68, II/02/21, II/02/22, II/18/35, II/18/91

d.-rken I/29/114

d.-yo I/23/187

d.-yolar I/26/47

dē- : dē- << diye I/30/147, I/30/148

dēceṇ : dēceṇ << diyeceksin I/07/123, I/09/107

dēces : dēces << diyeceğiz I/09/20
dede : 1. Torunu olan erkek, büyükbaba, büyükpeder. I/02/17, I/11/113
d.+leri I/07/175, I/07/177, I/07/181, I/14/104
d.+m I/03/25, I/04/11, I/04/12, I/04/24, I/04/29, I/12/24, I/12/27, I/12/30, I/12/36, II/09/132
d.+mi I/12/26
d.+miñ I/03/25, I/03/35, I/12/40
d.+miz I/22/157
d.+mizi I/16/190
d.+miziñ II/06/160
d.+mgil II/18/66
d.+niñ I/29/95, I/29/150, II/09/131
d.+ñ I/29/273, II/07/122
d.+sı I/01/40
d.+sıñden II/15/130
d.+sine I/29/273
 2. Yaşlı erkeklere söylenen bir seslenme sözü. I/07/08, I/07/125, I/07/25, I/09/46, I/09/47, I/09/49, I/09/53, I/12/137, I/13/139, I/14/126, I/14/19, I/14/204, I/14/205, I/18/59, I/22/160, I/27/28, I/29/81, I/02/81, I/03/06, I/13/70, I/16/136, II/01/90, II/09/04, II/09/112, II/09/140, II/09/63, II/10/134, II/15/110, II/15/112, II/17/33 Krş. dedē, dēdē
d.+den I/18/71
d.+lēmiz I/29/118, I/29/72
d.+lēmizden I/29/125
d.+len I/29/144
d.+lerden I/18/118, I/18/119
d.+lerimis I/07/13
d.+leriñ I/07/139, I/07/130
d.+m II/01/81
d.+ñ II/09/55, II/16/16, II/16/19
d.+niñ II/10/123, II/17/91
d.+si I/07/125, II/06/160, II/12/37
d.+ye I/27/20
d.+yi I/18/58, I/02/71, I/03/50
d.+ynen I/18/120, II/09/143
d.+ynen I/07/24
 3. Büyükbabadan başlayarak geriye doğru atalardan her biri.
d.+leri II/12/35
d.+lerimis I/13/56, II/12/12
d.+lerimiz II/06/168, II/12/28
d.+lerimiz II/12/36
d.+lerimiziz I/14/103, I/14/104
d.+lerin II/12/37
d.+leriñ II/16/76
d.+mgil II/12/37

dēde : bk. dede (1)
d.+miñ I/04/13
dedē : bk. dede (2)
d.+ye I/27/28
dedē : bk. dede (2)
dēdē : bk. dede (2) II/17/50
de- : 1. Söylemek, söz söylemek. Krş. dē-, dē-, dī-, dē-, di-, dī-, de-, dē-, dī-, dē-
d.-di I/01/12, I/01/49, I/02/118, I/03/101, I/03/26, I/03/27, I/03/28, I/03/29, I/03/35, I/03/44, I/03/45, I/03/71, I/03/96, I/03/97, I/03/98, I/04/61, I/05/07, I/09/106, I/11/85, I/13/321, I/13/83, I/13/84, I/14/130, I/14/18, I/14/232, I/14/78, I/16/94, I/16/96, I/16/97, I/19/122, I/19/123, I/21/146, I/21/147, I/21/157, I/21/158, I/21/22, I/28/258, I/29/160, I/29/161, I/29/162, I/29/163, I/29/225, I/29/50, I/29/284, I/30/14, I/30/15, I/30/16, I/30/17, I/30/71, II/01/75, II/06/135, II/06/136, II/06/137, II/07/123, II/11/101, II/11/52, II/11/81, II/11/94, II/12/72, II/12/73, II/12/74, II/12/75, II/12/77, II/12/78, II/12/81, II/12/98, II/13/145, II/16/146
d.-dī I/03/98
d.-dī II/11/94
d.-dīdi I/11/86
d.-dīm I/11/35, I/16/138, II/04/102, II/04/63, II/04/66
d.-dīme I/30/166
d.-dīmize II/06/138
d.-dīnden I/28/207
d.-dīñ I/08/46, I/11/120, I/13/33, I/29/06
d.-dīsem I/28/70
d.-dig I/07/186
d.-dik I/03/109, I/07/185, I/07/187, I/14/155
d.-dile I/02/115, I/02/116, I/03/50, I/07/162, I/29/353, II/08/10, II/11/40
d.-diļē I/14/154
d.-dīle I/09/09
d.-diler I/07/187, I/08/104, I/08/114, I/08/89, I/08/90, I/14/154, I/20/135
d.-diler I/03/56, I/03/68, II/09/111
d.-diler II/06/138
d.-diler I/03/59
d.-dim I/02/118, I/02/79, I/02/80, I/03/113, I/03/161, I/03/43, I/03/44, I/03/59, I/03/60, I/03/61, I/05/57, I/07/85, I/09/09, I/14/236, I/16/93, I/16/97, I/16/98, I/18/15, I/21/154, I/21/155, I/21/23, I/27/65, I/29/49, I/30/164, I/30/166, I/30/168, I/30/179, I/30/64, I/30/83,

I/30/84, I/03/43, I/29/253, II/03/88, II/06/136,
II/06/137, II/06/138, II/06/139, II/11/33, II/11/36,
II/11/98, II/12/36

d.-dīm I/13/222, I/30/174, I/30/180,
II/12/63, II/14/06, II/17/116

d.-diyñ II/13/47

d.-diyse II/15/140

d.-dī I/03/72, I/30/16

d.-dīm I/27/20

d.-dīñ II/14/22, II/14/25

d.-me II/12/87

d.-mē I/30/92

d.-medi I/03/163, I/30/134

d.-mek I/09/70

d.-mem II/06/89

d.-mēn I/18/128

d.-messin I/28/131

d.-mezlerdi II/07/164

d.-miş I/03/162, I/03/165, I/03/166,
I/03/167, I/03/168, I/03/169, I/03/174, I/03/175,
I/03/183, I/03/184, I/03/69, I/09/52, I/11/14,
I/12/54, I/28/110, I/28/111, I/28/112, I/28/113,
I/28/114, I/28/265, I/29/133, I/29/134, I/29/135,
I/30/127, I/30/66, I/30/67, I/30/75, I/30/76,
II/03/188, II/15/83

d.-mişdi I/03/78, I/03/79

d.-mişim II/16/07

d.-mişle I/02/32, I/03/169, I/03/175,
I/28/102, I/29/133, I/29/180, I/30/97

d.-mişlē I/30/127

d.-mişlē I/02/33

d.-mişler I/03/167, I/03/168, II/06/169,
II/15/96

d.-miyolar I/27/116

d.-ñ II/14/22, II/14/25

d.-nir I/24/34, I/24/35

d.-r I/07/162, I/07/163, I/14/178,
I/14/179, I/14/180, I/27/130, II/11/111, II/11/98,
II/19/221, II/19/222

d.-rdi I/03/139, I/27/134, I/29/118,
II/18/149, II/18/150

d.-rdik I/08/33, I/20/188

d.-rdik I/13/276

d.-rdik I/24/76

d.-rī dī I/28/258

d.-rim I/28/132, II/06/151, II/19/76

d.-riz I/22/55

d.-rken I/16/61

d.-rkene II/03/189

d.-rlardı II/19/178

d.-rle I/29/111

d.-rlēdi I/28/78, I/29/118, I/29/119

d.-rlēdi I/28/78, I/29/118, I/29/119

d.-rler I/08/32, I/11/124

d.-rlerdi I/12/116, II/10/139

d.-rleğdi I/08/28

d.-rlerimiş I/14/30

d.-rsen II/10/08

d.-sek I/16/74

d.-sem I/11/63, I/11/64

d.-sen I/07/228, I/11/119

d.-señ I/18/80, I/18/81

d.-ycēm I/03/34

d.-ycen I/30/97

d.-yē I/16/14

d.-yecıñ I/07/123

d.-yelim I/14/60

d.-yem I/11/75, I/28/99

d.-yemiyo I/29/38

d.-yenim I/21/20

d.-yēyđıñ I/24/117

d.-yī I/05/88

d.-yık II/01/86

d.-yile I/03/80

d.-yiler II/01/101

d.-yim I/19/92, II/02/87

d.-yince II/08/90

d.-yincē II/12/81

d.-yincek I/16/189

d.-yip II/01/106, II/01/38

d.-yīveren I/30/113

d.-yivereyñ I/19/19

d.-yo I/10/120, I/13/270, I/15/68,
II/06/131, II/06/145, II/06/148, II/06/150,
II/15/113, II/15/114

d.-yō II/05/48

d.-yō I/13/271

d.-yolā II/19/203

d.-yola I/20/197, II/06/127

d.-yōlardı I/10/104

d.-yon II/19/50

d.-yyo II/06/135

2. Erişmek.

d.-di I/18/19, II/10/149

3. Herhangi bir ses çıkarmak.

d.-di I/29/354

4. Ad vermek. Krş. dē-, di-, dē-, dē-, dī-,
dī-, dī-

d.-dīm II/08/45

d.-dilē I/04/08

d.-diler I/26/23

d.-dīñ II/04/131, II/08/121

d.-meyı I/12/16

d.-meyoz I/02/111

d.-mişler I/11/74
d.-nen I/07/18
d.-niliyodu II/07/80
d.-nir II/18/84
d.-nirdi II/18/111
d.-niyudu II/13/101
d.-r I/19/67
d.-rdi I/23/219
d.-rdig I/28/77
d.-rdik I/28/140, I/28/148, II/13/20,
 II/13/32, II/13/34, II/13/46, II/13/53, II/14/74
d.-rdin I/28/201
d.-ris I/06/46, I/06/48, I/07/12, I/07/15,
 I/10/91, I/19/142, I/19/145, I/19/66, I/19/67
d.-riş I/13/91
d.-riS I/10/88, II/03/47, II/10/137,
 II/18/84, II/18/92
d.-riz I/02/67, I/03/10, I/10/78, I/13/206,
 I/14/263, I/19/128, I/21/13, I/22/27, I/23/187,
 I/28/70, I/29/308, II/04/133, II/07/85, II/08/77,
 II/10/78, II/08/68, II/14/118
d.-riş I/23/238, II/18/93
d.-riz I/13/41
d.-rlá I/13/139
d.-rle I/13/139, I/29/149
d.-rlē I/19/85
d.-rlēdi I/28/56, I/28/57
d.-rler I/11/07, I/11/21, II/10/100
d.-rlerdi I/12/57, II/03/148, II/10/101
d.-seler I/11/75
d.-ye I/12/130
d.-yem II/17/106
d.-yiveriyon I/30/27
d.-yolā II/19/137
 5. Yani, anlaşılan. Krş. di-
d.-rlermiş II/15/126
d.-rlermişdi II/15/126
 6. bk. diye
d.-ye I/18/196
 7. Yani, anlaşılan. Krş. di-
deyivē- : bk. deyiver- II/15/115
deyive- : bk. deyiver-
d.-diler II/10/129
deyiver- : Çabucak veya ansızın demek. Krş.
 deyive-, deyivē-
d.-di II/10/32
dē- : 1. bk. de- (1)
d.-di I/03/39, I/27/141
d.-dim I/27/114, I/27/66, I/27/70,
 II/07/93, II/07/97
d.-medi I/03/164
d.-miş I/03/169

d.-rlerdi II/16/62
d.-rse I/27/104
d.-ye I/10/105, I/10/69
d.-yem I/30/81
d.-yo II/15/121, II/15/133, II/15/134,
 II/15/140, II/15/142, II/15/145, II/15/146,
 II/15/147, II/15/148, II/15/149
d.-yo II/15/149
d.-yolar I/10/73
d.-mez I/22/120
 2. bk. de- (4)
d.-niliyo I/09/89
d.-rdik II/08/69
d.-rler II/10/24
d.-rlerdi I/08/119, I/08/126, II/15/61
d.-rsinjs I/13/207
dē- : 1. bk. de- (1)
d.-rdi II/18/149
 2. bk. de- (4)
d.-rlerdi II/10/32
dedigodu : Başkalarını çekiştirmek ve kınamak
 üzere yapılan konuşma, kov, gıybet, kılükal.
 I/29/209, I/29/211, I/29/212
de_jermen : bk. de_jermen
d.+e I/20/50
de_em_mi : de_em_mi << diyeyim mi I/17/53
de_ji : bk. de_jil I/24/17
de_jil : Cümle içinde art arda kullanılan iki
 veya daha çok özneyi, tümleci, yüklemi,
 aralarından bazılarını olumsuzluk kavramı
 vererek birbirine bağlayan veya yüklem
 olumsuz çekimini sağlayan kelime. I/02/63,
 I/02/111, I/03/101, I/03/153, I/05/79, I/05/93,
 I/07/200, I/07/37, I/07/53, I/08/113, I/09/25,
 I/09/27, I/09/68, I/09/83, I/12/29, I/12/34,
 I/13/307, I/13/328, I/13/46, I/13/64, I/15/56,
 I/16/201, I/16/39, I/18/06, I/18/164, I/21/02,
 I/26/63, I/27/16, I/27/52, I/28/106, I/28/112,
 I/28/117, I/28/214, I/28/65, I/28/94, I/29/186,
 I/29/30, I/29/83 II/03/135, II/03/14, II/04/96,
 II/09/126, II/09/128, II/09/131, II/12/31, II/12/50,
 II/12/73, II/13/38, II/16/131, II/19/172, II/19/91
 Krş. dē, de_j, de_jil, de_jil, de_jil, dē_jil, dē_jil,
 dē_jil, dēy, di_jil, dē_jil, dēl, dī, dē_jil, di_jil, diyil,
 di
d.+di I/10/20, I/24/95, II/08/98, II/15/65,
 II/16/47
d.+dim II/19/09
d.+din I/05/18
d.+idi II/03/107
d.+idi II/01/91
d.+im II/09/44

- d.+in** I/03/154, I/18/53
d.+iz II/03/35, II/14/123
d.+miş II/06/174
d.+senjiz I/16/49, I/29/54
dê_jil : bk. de_jil II/14/37
de_jil : bk. de_jil. I/13/50, I/14/224, I/14/300, I/14/76, I/19/85, I/21/71, I/26/96, I/28/156, I/28/239, II/19/212, II/19/216, II/19/227
de_ğil : bk. de_ğil. I/21/157, I/18/21
d.+din I/05/166
de_ğil : bk. de_ğil. I/02/43, I/07/143, I/08/124, I/28/213
dê_jil : bk. de_jil. I/08/87
dêl : bk. de_jil
d.+miş II/08/12
dê_jil : bk. de_jil. I/05/28, I/06/67, I/12/49, II/01/26, II/03/210, II/06/26, II/01/106
d.+di I/05/169
d.+din I/05/19
d.+ıdı II/01/06
d.+ıdim II/01/95
d.+ik II/01/126, II/01/127
d.+im II/01/125, II/13/69
d.+in I/30/24
d.+iz I/27/116
dê_ğil : bk. de_ğil. I/28/79, II/01/128, II/01/138, II/19/227
dê_ğil : bk. de_ğil II/01/25, II/01/26
de_ğirmen : İçinde öğütme işi yapılan yer. I/13/356, I/29/88, I/29/89 Krş. de_ğirmen, de_ğirmen, dërman
d.+de I/20/53, I/23/120, I/28/172, II/18/29
d.+e II/18/28, II/19/179
d.+inde I/28/173
de_ğirmen : bk. de_ğirmen. II/18/28
d.+e I/20/52
dê_ğirmen : bk. de_ğirmen
d.+e II/19/178
de_ğış- : 1. Başka bir biçim veya duruma girmek, tahavvül etmek. Krş. diyış-
d.-di I/05/145, I/13/105, I/21/21, II/03/175, II/15/13
d.-ir I/14/39
d.-iyo I/14/50
d.-medi I/14/101, I/16/29
d.-miş I/29/113
d.-tirmişler I/08/31
 2. Yerine başka şey veya kimse gelmek.
d.-dirdik I/14/33
d.-diricik I/14/67
d.-dirmediler I/14/63
d.-en I/14/58
d.-medi I/08/68, I/26/21, I/26/22
d.-tir II/06/132
d.-tiremediler I/14/59
d.-tiremedilersë I/14/60
de_ğışik : Farklı. I/16/139, I/16/25, II/07/103
d.+dı I/13/304
d.+lik I/16/28
de_ğışik : bk. de_ğışik. I/25/28
de_ğışikli : de_ğışikli << de_ğışiklik+i II/07/140
defa : Ar. Kez, kere. I/29/117, II/06/139, II/06/140Krş. defā
defder : Ar. Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları. I/29/123 Krş. Tefter
defā : bk. defa I/13/227, II/14/136, II/14/141
dēfin_ğit- : Ar. + T. Kaynak kişi tarafından tayin etmek anlamında kullanılmıştır.
d._j.-diler I/14/228
deha : bk. daha I/19/91
dek : Bir işin, bir durumun sona erdiği zaman veya yer, kadar, de_ğin. I/22/129
dēken : dēken << derken I/30/90
deli : deli << delik+i II/06/65
deli : Aklını yitirmiş olan, akli dengesi bozulmuş olan, mecnun.
d.+yim II/01/133
deli ol- : Çok sevinmek.
d. o.-urlar II/01/113
deliğannı : Çocukluk çağından çıkmış genç erkek. I/12/85, I/14/231
d.+lar I/14/286, I/14/287, I/14/291
dēlik : bk. delik II/07/44
delik : Dar, küçük çukur. Krş. dēlik
d.+den II/06/66
delikli : Deliği veya delikleri olan. I/24/28, I/24/60
d.+den I/24/60, I/24/64
d.+ğen I/24/61
del- : Delik açmak, delik duruma getirmek
d.-ip I/11/81
demek ki : Şu hâlde, öyle ise. I/10/86, I/14/284 Krş. demeg_ği
demeg_ği : bk. demek ki I/27/73
demin : Az önce, demincek, deminden. Krş. Temin
d.+den I/09/98
demir : Bu elementten yapılmış. I/02/89, I/24/61, II/19/153, II/19/190
demiral : Soyad. I/15/04
demle- : Çayı kaynar suyun içine attıktan sonra renk ve koku vermesi için bir süre bekletmek.

II/14/50

d.-şlerdi I/16/165**d.-tdirem** II/13/132**d.-yeydik** I/03/102**dená** : bk. tane (1) I/23/153**dene** : bk. tane (1) I/03/171, I/03/69, I/04/51, I/05/65, I/07/158, I/07/172, I/09/22, I/09/33, I/09/36, I/09/88, I/13/29, I/13/339, I/13/66, I/14/72, I/15/37, I/18/97, I/18/167, I/18/199, I/19/103, I/20/115, I/20/197, I/20/32, I/20/58, I/20/59, I/21/83, I/23/132, I/23/136, I/23/152, I/23/73, I/26/142, I/26/45, I/27/107, I/30/137, I/30/149, I/30/150, I/30/179, II/03/49, II/03/77, II/05/52, II/05/54, II/05/59, II/05/89, II/05/90, II/07/194, II/09/09, II/10/23, II/15/126, II/15/42, II/19/09, II/19/16, II/19/39**d.+cık** I/21/182**d.+si** I/03/158, I/23/130, II/06/05, II/06/161, II/06/21, II/11/29**denē** : bk. tane (1) I/03/113, I/23/133, I/26/57, I/27/79**denē** : bk. tane (1) I/23/152**dēņē** : bk. tane (1) II/15/83**deņe** : bk. de (1) I/23/253**dēne** : bk. dēnek. I/30/79**dēnek** : Elde taşınacak incelekte düzgün ağaç, sopa, çomak. I/30/45 Krş. dēne**dēnemen** : dēnemen << deņnek+le I/30/79**dengesizlik** : Bir kimsenin tutum ve davranışlarında beklenmedik değişmeler olması, istikrarsızlık. I/16/204**deni** : bk. tane (1) I/04/70**den-** : Ad verilmek.**d.-ir** I/10/94, I/29/101, I/29/148, I/29/42**d.-irdi** I/04/08**d.-ış** I/24/30**d.-iyo** I/25/74, I/25/75, I/25/76, I/29/108**deņk gēl-** : bk. deņk gel-**d. g.-miş** I/16/168**deņk gel-** : Rast gelmek, rastlamak. Krş. deņk gēl-, deng_gel-**d. g.-ıyo** I/25/103**deņk getir-** : Uygun zamanını ve durumunu bulmak, rastlatmak.**d. g.-emedim** II/11/78**deng_gel-** : bk. deņk gel-**d. g.-iřse** II/18/153**deņis_subayı** : bk. deņiz subayı I/18/200**deņiz subayı** : Silahlı kuvvetlerde asteğmenden orgeneral veya oramirale kadar rütbedeki asker. I/18/37 Krş. deņis_subayı**deņiz** : Yer kabuğunun çukur bölümlerini

kaplayan, birbiriyle bağlantılı, tuzlu su kütlesi.

d.+dē I/01/30**deņizli** : Yerleşim birimi adı.**d.+de** I/11/93**dep-** : Üzerine basarak sıkıştırmak. Krş. deP-**d.-çēsek** I/23/83**d.-er** I/23/82, II/19/159**d.-erdig** II/18/18**d.-erdik** II/13/122, II/19/159**d.-ērdik** II/19/158**d.-erdin** I/28/200**d.-eriz** I/23/84**d.-erledi** II/18/54**d.-ersin** I/22/58**d.-ēřsin** I/22/59**d.-ilirdi** I/22/62**d.-iliyo** I/22/62**d.-iydu** II/13/114**d.-iyo** I/22/63**deP-** : bk. dep-**d.-erlerdi** II/10/101, II/10/102,

II/10/104, II/10/105

depe : bk. tepe (1)**d.+di** I/02/65**d.+yi** I/02/87**d.+ye** II/09/47**depebaşı** : bk. tepebaşı**d.+nda** II/09/27**depelik** : Üzeri altın dizili, süslü kadın fesi. II/13/20**depi** : bk. tepe (1) I/02/64**depo** : Korunmak, saklanmak veya gerektiğinde kullanılmak için bir şeyin konulduğu yer, ardiye. I/06/40 Krş. depu, depū
d.+muz I/06/40**deprem** : Yer kabuğunun derin katmanlarının kırılıp yer değiştirmesi veya yanardağların püskürme durumuna geçmesi yüzünden oluşan sarsıntı, yer sarsıntısı, hareket, zelzele. I/08/108**depu** : bk. depo I/06/39**depū** : bk. depo I/06/39**derd** : 1. bk. dert (1)**d.+im** I/05/38, I/05/39**d.+imi** I/30/37

2. bk. dert (2)

d.+inizli I/18/93**derd dermān_ol-** : Far. + Far. + T. Soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek.**d.+ime d._o.-urlar** II/06/33**dērd** : bk. dert (2)**d.+ini** I/29/277, I/29/341**dere** : 1. Genellikle yazın kuruyan küçük

akarsu. I/06/30, I/29/103, I/29/151, I/29/88, II/07/162, II/07/17, II/07/18, II/07/19

d.+de II/03/71, II/08/104

d.+deki II/03/74

d.+den I/11/122, I/19/51

d.+lerde II/03/60

d.+lerden I/08/93

d.+lere I/21/73, II/03/41

d.+niņ II/07/163

2. İki dağ arasındaki uzun çukur. I/09/64

d.+de I/18/157

d.+niņ I/15/12

derekō : bk. derekōy

d.+den I/03/18

derekōy : Yerleşim birimi adı. I/03/10 Krş. derekō

d.+den I/03/10

d.+e I/03/18

dere_özü : Yerleşim birimi adı. I/11/122

dere ya :bk. tereyağ

d. y.+ II/18/63

deri : İnsan ve hayvan vücudunu kaplayan tüy, kıl veya pulla kaplı tabaka, cilt, ten.

I/22/65, I/23/77, I/23/78, I/23/79, I/23/82, II/16/59, II/18/18, II/18/54 Krş. derī, dēřī

d.+lere I/23/83, I/28/200, II/10/102

d.+leri I/22/58

d.+si I/09/23, II/13/115

d.+sin II/16/64

d.+sine II/10/104

d.+siniņ I/09/23

d.+ye I/22/58, I/22/61, I/23/78, I/23/79,

I/23/82, I/23/83, II/13/112, II/13/113

d.+yi I/22/58, I/22/59

derī : derī << deri+yi II/16/63

derī : bk. deri

d.+sine II/10/104

dēřī : bk. deri

d.+sine II/10/104

derin : Dibi yüzeyinden veya ağzından uzak olan.

d.+nikde I/08/91

derken : Tam o sırada. I/11/12, I/10/102, I/29/338

d.+e I/14/283

dērman : bk. de_ırmen I/13/355

d.+a I/13/354

derme : Yelek, önu işlemeli bir çeşit yelek. I/05/160

derne_ı : derne_ı < dernek+i I/29/16

dernē_ı : dernē_ı << dernek+i I/29/16, II/16/72

dernēmiz : dernēmiz << dernek+imiz I/29/16

ders : Ar. 1. Öğretmenin öğrenciye belirli bir sürede verdiği bilgi. I/16/103

d.+ı I/16/104

2. Öğrencinin öğrenmek zorunda olduğu bilgi. I/29/153, I/29/162, I/29/20

ders yap- : Ar. + T. 1. Sınıfta belli bir programa bağlı olarak herhangi bir konuyu işlemek.

d.+ı y.-ardık I/16/104

2. Sınıfta verilen ödevi daha sonra yapmak.

d. y.-cekmiş I/29/153

d. y.-cen I/29/162

dert : Far. 1. Üzüntü. Krş. dert dert, dert, dert

2. Sorun, kaygı. II/19/175 Krş. dert,

dērd, dert, dert, dert

dērt : bk. dert (1) II/18/162

derť : 1. bk. dert (1) I/12/11, I/29/394

2. bk. dert (2)

d.+leri I/07/96

dērt : bk. dert (2) I/27/130

desde : bk. deste II/07/111

desdek : Far. Kredi işlemlerinde her an sarf edilebilecek kredi.

d.+le I/27/61

d.+lemeyı I/27/67

desen : Fr. Tahta, çini, kumaş, kâğıt vb. yüzeylerin üzerinde varlıkları, nesnelere belirli çizgilerle gösterme, tasvir etme. II/04/32, II/16/102

d.+i II/16/102

d.+inden I/19/133

deste : Cinsleri aynı veya birbirine yakın olan şeylerin bir arada bağlanmış, demet, bağlam.

I/20/67, II/04/17, II/05/38, II/18/22 Krş. desde, dēste

dēste : bk. deste II/07/114

desti : Far. Geniş gövdeli, dar boğazlı, emzikli veya emziksiz olabilen, toprak, cam, metal vb. maddelerden yapılan su kabı.

d.+lernen II/04/42

deş- : Oymak, delmek, yara açmak, içini açmak, karıştırmak, kazmak.

d.-ışerdik II/16/134

detercan : Fr. Petrol türevlerinden elde edilen, temizleme özelliği bulunan, toz, sıvı veya krem durumunda olabilen kimyasal madde, artııcı. II/12/72

devam : Sürme, sürüp gitme, kesilmeme, bitmeme. I/10/34, I/29/64

devam_ıed- : bk. devam_et- (2)

d._e.-iyo I/12/33

devam_et- : 1. Başlanmış bir iş sürmek. Krş.

- devām_ēd-, dēvam_īd-, devām_īd-
d.ē.-miş I/29/190
d.ē.tiriyo I/29/26
 2. Sürmek. Krş. devam_ēd-
dēvam_īd- : bk. devam_ēt- (1)
d.ī.-er II/04/105
devām_īd- : bk. devam_ēt- (1)
d.ī.-ē II/04/104
devamlı : 1. Sürekli, bitmeyen, kesintiye uğramayan. I/10/68, I/27/32, II/07/46, II/13/91, II/18/158, II/18/201 Krş. devamlı, dēvamlı
d.+ğ I/07/163
 2. Sürekli, bitmeyen, kesintiye uğramayan bir biçimde. I/27/07, I/29/36, II/12/46, II/18/113, II/18/125, II/18/57, II/18/59 Krş. deyamlı
devamlı : bk. devamlı (1) I/07/34
deyamlı : bk. devamlı (2) II/18/199
dēvamlı : bk. devamlı (1) II/18/119
devām_ēd- : bk. devam_ēt- (1)
d.ē.-er I/29/97
d.ē.-iyo I/29/27
d.ē.-iyor I/29/06
d.ē.-iyos I/29/127
deve : Geviş getiren memelilerden, boynu uzun, sırtında bir veya iki hörgücü olan, yük taşımakta kullanılan hayvan (Camelus). I/28/84 Krş. devi
d.+lēñ I/28/85
d.+lerí I/28/84
d.+yle I/29/186
deveci : Soyad. I/22/157
devi : bk. deve
d.+ynen II/15/105
devici : Deve kervanını güden kimse, sarban. I/28/84
devir : Ar. Kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası. I/21/21
d.+de II/04/32
devir- : Ayakta veya dik duran bir şeyi düşürmek, yatay duruma getirmek.
d.-i I/23/69
devlet : Ar. Toprak bütünlüğüne bağlı olarak siyasal bakımdan örgütlenmiş millet veya milletler topluluğunun oluşturduğu tüzel varlık. I/02/13, I/04/10, I/07/132, I/26/60, II/06/14, II/06/146, II/06/20, II/06/22, II/06/38, II/06/84, II/11/68, II/11/76 Krş. dēvlet
d.+di I/02/15
d.+e I/05/35, II/06/82
d.+i I/12/137
d.+imiz I/27/51
d.+imize I/02/14, I/27/52
d.+inñ II/15/80
d.+iñ II/11/103
devlet su işleri : Devlet kurumu. Krş. devlet su işleri
d. s.ī.+n II/06/22
devlet su işleri : bk. devlet su işleri
d. s. i.+nden II/06/146
devre : Ar. Belirlenmiş zaman dilimi. I/30/08
dēvlet : bk. devlet II/11/107, II/11/66
dēvlet : bk. devlet
d.+imizi I/02/12
d.+iñ I/07/197
dēy : bk. de_īl. I/14/103
deye : bk. diye II/02/36, II/04/39, II/04/42, II/05/67, II/06/81, II/11/10
dēyē : bk. diye II/06/79
dēyī : bk. diye II/15/59
deyin : Dek. II/02/85
deyişleme : Mâni, destan, ağıt, şiir, mısra, şarkı, türkü, gazel. II/02/71
dēyyus : Ar. Bir sövgü sözü. I/30/173
dēze : bk. teyze (1)
d.+siyin I/05/65
d.+siyin I/05/15
d.+siyin I/05/14, I/05/15, I/05/16, I/05/17
dıkan- : Soluk alamamak, soluğu kesilmek.
d.-dım I/18/03
d.-īyo II/19/20
dıkım : bk. tıķım (1) I/21/149
dın- : Önemsemek, önem vermek, dikkate almak, takmak.
d.-mıyo II/15/121
dıgım : bk. tıķım (1) I/21/150, I/21/105, I/21/181, I/21/118
dığan : Bakır kazan, karavana.
d.+nānan I/28/56
dırmıķ : bk. tırmığ I/02/80, II/04/17, II/05/38, II/07/111, II/07/114
dırmığ : bk. tırmığ II/18/23
dışadan : dışadan << dışarı+dan I/05/107, II/04/119, I/08/17
dışar : bk. dışarı I/19/64
d.+da I/08/84, I/12/103, I/19/65, II/03/14, II/03/52, II/06/31, II/14/45, II/18/119, II/18/134
d.+dan II/03/196, II/18/123
d.+daydı II/03/18
dışarı : Dış çevre, dış yer, hariç, içeri karşıtı. I/18/173, I/18/177, I/29/363, II/02/62, II/03/196, II/03/45, II/03/52, II/05/67, II/15/97 Krş. dışa,

- dışar, dışarı, dışār, dışıra
d.+ya I/18/44
- dışarı** : bk. dışarı I/30/122
- dış** : 1. Herhangi bir cisim veya alanın sınırları içinde bulunmayan yer, hariç, iç karşıtı.
d.+da I/08/110, I/19/64, I/21/181
d.+ından I/08/106
d.+ım I/21/80
d.+mı I/03/187
d.+mı I/23/80
d.+lara I/20/51
d.+larda I/07/109
d.+ları I/07/97
 2. Bir konunun kapsamına girmeyen şey.
d.+ı II/08/34
 3. Açıköğretim sisteminde okumak.
d.+dan I/07/62
- dışādan** : dışādan << dışarı+dan I/08/05, I/08/17
- dışār** : bk. dışarı
d.+da I/25/15
- dışıra** : bk. dışarı I/20/96
- dibek** : Taştan veya ağaçtan yapılmış büyük havan. Krş. dübek
d.+de I/28/171
- dib** : 1. bk. dip (2)
d.+ine I/13/305
 2. bk. dip (3)
d.+inde I/07/18, II/11/76
d.+inden II/14/139
d.+ine II/14/34
- di** : 1. bk. de_ıl I/03/170, I/11/74, I/15/43, I/15/45, I/18/118, I/29/122, II/11/111, II/19/79
 2. bk. de (1) I/04/10, I/04/22, I/04/55, I/04/65, I/11/35
 3. De! I/27/109, II/05/24 Krş. di
- dī** : bk. de (1) I/15/77, I/30/113
- dī** : bk. di (3) II/11/58
- di-** : 1. bk. de- (1) I/27/105, II/14/25
d.-dīn I/27/46
d.-dī I/02/118, I/19/121, II/11/94
d.-dīm I/27/59, I/27/73, I/27/11, I/02/83, II/03/88
d.-dir I/27/105
d.-diyīm II/13/44
d.-m I/27/63, I/27/70, I/27/73
d.-medīleḡ I/03/56
d.-medim I/21/147
d.-meyē I/27/137
d.-nmezdi I/04/40
d.-r I/05/150, I/27/138, II/19/221, I/04/08
- d.-rdi** I/27/104
d.-rler II/01/86
d.-rlerdi I/27/10
d.-rse I/27/135
d.-y II/01/38, II/11/66
d.-ycim I/03/76
d.-ycem II/17/03
d.-y cen II/12/83
d.-y cenḡ I/20/194
d.-yālār I/30/99
d.-ye I/02/47, I/02/54, I/05/38, I/07/16, I/07/18, I/07/181, I/08/13, I/08/25, I/08/39, I/08/58, I/08/77, I/09/19, I/12/137, I/13/103, I/14/284, I/14/309, I/14/32, I/14/34, I/16/186, I/16/96, I/17/42, I/23/218, I/23/50, I/23/54, I/26/03, I/27/28, I/27/50, I/28/116, I/29/274
d.-yē I/04/14
d.-yē I/30/64
d.-yē I/29/255
d.-yēce_ım I/30/136
d.-y cenḡ I/21/22
d.-yek II/08/99
d.-y elekden II/13/71
d.-y elekden I/10/75
d.-yelim I/09/86, II/12/07
d.-yelm I/26/116
d.-yem I/11/60, I/26/96, I/28/01, I/28/28, II/19/55
d.-yemem I/11/03
d.-yemeyēcek senis I/12/17
d.-yemiyo I/29/39
d.-yen II/01/103
d.-yenneḡē II/06/32
d.-yerek II/01/96
d.-yeru I/01/15
d.-yır I/01/50
d.-yi I/07/35, II/01/02, II/03/170, II/03/89
d.-yī I/29/286, I/29/319, II/06/144
d.-yicek I/16/67
d.-yiler II/01/101, II/01/116
d.-yiler I/30/96
d.-yiler II/01/105
d.-yim I/18/213, II/01/112, II/01/121, II/01/147, II/01/39
d.-yīm II/13/05, II/13/146
d.-yin I/20/163
d.-yir I/01/13
d.-yo I/01/12, I/01/36, I/02/72, I/07/58, I/08/64, I/09/53, I/13/321, I/13/349, I/13/350, I/14/131, I/14/133, I/14/31, I/20/80, I/27/65, I/27/66, I/27/67, I/28/206, I/28/208, I/28/24,

- I/29/194, I/29/195, I/29/197, I/29/198, I/29/202, I/29/203, I/29/204, I/29/220, I/29/221, I/29/222, I/29/226, I/29/227, I/29/236, I/29/238, I/29/241, I/29/242, I/29/244, I/29/248, I/29/252, I/29/253, I/29/254, I/29/255, I/29/256, I/29/260, I/29/264, I/29/265, I/29/266, I/29/269, I/29/273, I/29/277, I/29/284, I/29/288, I/29/289, I/29/303, I/29/305, I/29/306, I/29/317, I/29/322, I/29/331, I/29/334, I/29/335, I/29/337, I/29/340, I/29/343, I/29/344, I/29/345, I/29/365, I/29/366, I/29/370, I/29/376, I/29/377, I/29/379, I/29/381, I/29/382, I/29/389, I/29/391, I/29/395, I/29/414, I/29/406, I/29/407, I/29/412, I/30/65, II/05/73, II/06/146, II/06/147, II/06/150, II/06/152, II/07/94, II/07/95, II/08/27, II/11/32, II/11/33, II/15/103, II/15/104, II/15/112, II/15/115, II/15/132, II/15/134, II/15/139, II/15/146, II/15/98, II/15/99, II/19/124, II/19/125, II/19/32
- d.-yo** II/15/45, II/15/46
d.-yö I/29/367, I/29/368
d.-yö II/19/125
d.-yö I/10/57, I/29/264, II/15/121
d.-yö I/29/226, I/29/264, II/06/149, II/06/153, II/07/96, II/15/100, II/15/104, II/15/113, II/15/121, II/15/133, II/15/45
d.-yodum I/27/26
d.-yodum I/27/27
d.-yokuna I/27/48
d.-yola I/29/214, I/29/215, I/29/348, II/06/132
d.-yolā II/14/25
d.-yolar I/10/68, I/21/123, I/27/147, I/29/70, I/30/93, II/06/126, II/06/127, II/06/144, II/14/26, II/15/103, II/15/110, II/15/111, II/15/138
d.-yolar I/29/87, II/17/07
d.-yolāmiş I/29/178
d.-yom I/08/123, I/13/219, I/13/220, I/13/293, I/13/348, I/19/149
d.-yom I/15/80, II/06/128, II/06/129
d.-yöm I/07/92
d.-yömuş I/03/168
d.-yon II/06/129, II/06/98
d.-yon I/17/25, I/28/24, I/28/25, II/03/96
d.-yoñuz II/08/29
d.-yor I/27/66
d.-yoğüm I/03/143
d.-yosun I/29/367
d.-yosún I/01/45
d.-yoz I/07/234, II/07/192
d.-yu I/14/31, I/29/317, II/15/101, II/15/102, II/15/114
- d.-yu** II/15/101
d.-yü I/29/227, I/29/254, I/29/367, I/29/368, I/29/395, II/11/08, II/15/101, II/15/141
d.-yü I/07/144
d.-yü I/01/64
2. bk. de- (4)
d.-ris I/05/160
d.-riz I/26/62
d.-rlermişmiş I/05/157
d.-yirdik I/21/166
d.-yız II/13/96
d.-yo I/23/187
d.-yö I/25/76
d.-yoduğ II/07/180
d.-yoduñuz I/20/80
d.-yolar I/14/119, I/23/33, I/24/97, I/23/159
d.-yolarmış II/07/123
d.-yom I/26/88
d.-yoñuz I/29/14
d.-yorum I/09/87
d.-yos I/09/57, I/28/155, II/07/64, II/07/84
d.-yoz I/02/111, I/26/86, II/07/97, II/07/66
d.-yüduğ II/13/18
d.-yuduğ II/13/99
d.-yuz II/13/97
d.-yuz II/13/99
3. bk. de- (5)
d.-meg I/02/85
4. bk. de- (7)
d.-mek II/15/115
dí- : bk. de- (4)
d.-rlárdí II/13/114
dík- : bk. dik-(2)
d.-dı I/11/123
di_ıl : bk. de_ıl I/15/03, I/20/195
d.+dıñ I/05/140
dik- (I) : 1. Bir şeyi dik olarak durdurmak. I/15/51
d.-erlêdi I/23/143, I/28/152, I/28/80
d.-erlerdi II/03/120, II/15/16
d.-idiyolar II/10/42
d.-iñyodu II/13/63
d.-iyolāmişdi I/09/28
d.-me I/09/69
2. Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek. Krş. dık-
d.-di I/11/123, I/15/73
d.-dik I/15/74
d.-iyoz I/15/73

3. Yapı kurmak, inşa etmek.
d.-meyî II/08/34
dik- (II) : Biçilmiş veya yırtılmış kumaş, deri, yara vb.ni iğneye geçirilmiş iplikle tutturmak. Krş. Tik-
d.-ecēdiñ I/18/163
d.-er I/24/80
d.-ērdi I/13/166
d.-erdik II/16/114
d.-ērdik II/19/153
d.-ērdim I/19/148
d.-ērler I/24/80
d.-erlerdi II/03/63, II/16/54
d.-iyom I/19/165
d.-ilenner I/19/163
d.-mişler II/03/77
d.-tirdiñ II/15/65
dikel- : bk. dikil-
d.-emiñ I/30/94
dikil- : bk. dikil-
d.-e I/30/89
dikilidaş : Önemli bir olayın durumu veya bir zaferin anısı için dikilmiş tek parça yüksek taş, obelisk.
d.+lar I/14/126
dikil- : Ayakta durmak. Krş. dikel-, dikil-, tigel-, Tikil-, tikel-
d.-iyom I/16/92
d.-tdileñ I/20/89
dikiş : Giysi üzerinde gözle görülen dikilmiş iplik yolu. II/03/63
dikme : Dikmek işi. II/03/62
dile get- : Belirtmek, anlatmak, açıklamak, ifade etmek.
d. g.-di I/14/155
dil- : Bir bütünü ince ve yassı parçalara ayırarak kesmek.
d.-er I/22/52
d.-ērsin I/22/141
d.-ērsin I/22/141
dil (I) : 1. İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban.
d.+lerini I/08/30
 2. Bir çağa, bir gruba, bir yazara özgü söz dağarcığı ve söz dizimi.
d.+imden I/30/14
dil (II) : Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ, tat alma organı.
d.+ime II/11/104, II/11/96
dil getir- : Belirtmek, anlatmak, açıklamak, ifade

etmek. Krş. dil getir-
d.+ime g.-emedim II/11/72
d.+ime g.-emiñum II/11/85
dil getir- : bk. dil getir-
d.+ime g.-emedim II/11/76
dil : bk. de_ñl
d.+đi II/15/30
dile goláy : Anlatılması kolay ancak yapılması veya katlanması çok güç. II/06/27
dilim : Bir bütünden kesilmiş veya ayrılmış ince, yassı parça. II/18/115
dilimiñ_uçu : Bir söz hatırlanacak gibi olup da hatırlanamadığında söylenen bir söz.
d._u.+nda II/11/86
dilsiz : Konuşma engelli, konuşamayan, ahraz. II/15/125, II/15/126
dime : Demek işi.
d.-sin II/06/140
din_adamı : Ar. + Ar. Mesleği dinle ilgili işler olan görevli. I/15/35
din : Ar. Tanrı'ya, doğüstü güçlere, çeşitli kutsal varlıklara inanmayı ve tapınmayı sistemleştiren toplumsal bir kurum, diyanet.
d.+i I/28/239
din- : Sona ermek, bitmek, durmak.
d.-diriyiñiz II/02/87
d.-diriyola II/02/87
dine- : dine- << dinle- I/01/60
dini- : dini- << dinle- I/01/60
din- : İyileşmek.
d.-medi I/18/07
dinlen- : Güç kazanmak için çalışmaya ara vermek, yorgunluğunu gidermek, soluklanmak, istirahat etmek.
d.-iyoz II/17/33
dinne- : İşitmek için kulak vermek. Krş. dinnē-
d.-mezler I/27/129
d.-rler I/05/68
d.-yem I/29/265
d.-yoz II/12/47
dinnē- : bk. dinne-
d.-ceñ II/18/166
d.-rdik I/14/102
d.-yon I/30/38
dinni- : bk. dinne-
d.-yem I/29/265
dip : 1. Oyuk veya çukur bir şeyin en alt bölümü.
d.+lere II/06/172
 2. Taban. Krş. dib
d.+den I/01/57
d.+lerinde I/17/53

3. Dikili duran bir şeyin yerle birleştiği nokta ve çevresi veya bir şeyin yanı başı. Krş. dib
diplō : bk. diploma I/14/238

diploma : İt. Bir kimseye herhangi bir okulu veya öğrenim programını başarıyla tamamladığını, bir derece veya unvanı kullanmaya hak kazandığını, bir iş, sanat veya meslek dalında çalışabilme yetkisi elde ettiğini belirtmek için bir öğretim kurumu tarafından düzenlenip verilen resmî belge, icazetname, şehadetname. I/16/84, I/16/85, II/04/04 Krş. tiploma, diplō

d.+sı I/08/15

dire_ı : dire_ı < direk+i I/28/152

dire_ıı : dire_ıı < direk+in I/09/29, I/02/89

direg : bk. direk (I) I/15/51

direk (I) : Ağaçtan veya demirden yapılan uzun ve kalın destek. I/09/28, II/09/57, II/13/63 Krş. direg

d.+ler II/06/70, II/06/71

direk (II) : Fr. Doğru olarak, hiçbir yerde durmadan, duraksız, doğruca. II/08/117

direK : bk. direk (I) II/09/54, II/09/55, II/09/56

diri : Solmamış, pörsümemiş. I/24/108

dirlik : Yaşayış, hayat, sağlık, varlık, geçim. II/10/71

diskotek : Fr. Çalınan plak, bant vb. eşliğinde dans edilen kulüp, disko.

d.+ler I/16/150

diş : 1. Çene kemiklerinin üstüne dizili, ısırıp koparmaya ve çiğnemeye yarayan sert, beyaz organlardan her biri. I/18/108

d.+ııis I/29/47

d.+ler I/18/107

d.+lēr I/18/109

d.+leri I/16/14

2. Çark, testere, tarak vb. çentikli şeylerdeki çıkıntılardan her biri.

d.+i I/02/60

dişi : Yumurta oluşturan veya yavru doğuran (birey). I/16/170, II/14/81

divan : Sedir.

d.+ıı I/23/34

diye : bk. diye (2) I/13/57

diyarbakır : Yerleşim birimi adı.

d.+dın I/26/145

diyānet : Devlet kurumu. I/08/135

diy : bk. diye II/06/101

diy : bk. de_ıl II/19/95

diye : Diyerek. I/02/106, I/03/33, I/03/42, I/03/48, I/03/52, I/08/47, I/18/159, I/18/196, I/19/101, I/23/165, I/23/214, I/23/215, I/28/154, I/29/413, I/29/37, I/29/44, I/29/48, I/29/59,

II/01/115, II/05/66, II/05/70, II/07/124, II/07/151, II/07/170, II/07/191, II/09/64, II/10/08, II/11/09, II/11/11, II/12/06, II/12/99, II/13/120, II/15/105, II/15/113, II/15/130, II/15/131, II/15/98, II/18/131 Krş. deye, diyē, diye, dıye, diyey, deye, dē, deye, deyē, deyī, diy

diyē : bk. diye I/16/30, I/23/64

diye : bk. diye I/01/04, I/03/145, I/10/16, I/24/54, II/15/34, II/19/116

diyē : bk. diye I/10/61, I/20/89, II/05/83

dıye : bk. diye I/17/33

dī- : 1. bk. de- (1)

d.-yō II/15/98

2. bk. de- (4)

d.-yes I/25/76

diyey : bk. diye I/08/112

diyi : bk. diye I/04/15

diyil : bk. de_ıl

d.+di II/15/101

diyī : bk. diye I/03/55, I/05/66, I/22/83, I/27/91, II/01/109, II/08/57

diyış- : bk. de_ış-

d.-iyolar II/15/147

diyış : Bir kimsenin bir konuyla ilgili anlattıkları, ifade.

d.+lerine I/08/35

diyran : Harmanda sapları yaymaya yarayan demir ya da tahtadan yapılmış ucu çatalı tarım aytığı.

d.+narnan II/04/25

diz : 1. Kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer. I/15/03, I/21/81, I/21/77

d.+im II/19/199

d.+lēde I/15/03

d.+ler I/18/158

d.+lerden II/10/123

d.+leşim I/22/134

d.+lerim I/22/148

d.+lerimiz I/02/54

2. Oturulduğunda uyluğun üst yanı.

d.+lēme I/29/157

diz- : Bazı nesnelere iplik, tel vb.ne geçirmek.

d.-erler I/23/176

diz üsdü : Dizlere yere gelecek biçimde

d.+ıııı_ü.+ne II/03/65

dizen- : Sıraya girmek.

d.-di II/09/24

dīl : bk. de_ıl. I/04/29, I/12/137, I/14/64, I/14/82, II/11/88

d.+im II/17/01

d.+is I/22/123

- dîl** : bk. de_ıl. I/07/217
- dö-** : Dünyaya gelmek. Krş. do-
d.-du I/21/95, I/20/103, II/12/23
d.-dũ II/11/46
d.-dum I/24/05, I/25/05
d.-duñ I/15/62
d.-ma I/16/180, I/29/61
d.-muş I/04/31
d.-sun I/23/215
- doğan-** : 1. Karıştırmak.
d.-ma I/08/103
 2. Sağlığını bozmak.
d.-ır II/19/202, II/19/203
d.-ıyo II/19/201
d.-ıyö II/19/202
- doğdor** : bk. doğtor
d.+a II/11/51, II/18/70
- doğdur** : bk. doğtor. I/13/83, II/12/76
d.+u I/22/143
- doğsan** : 1. 1890 tarihi.
d.+da I/09/50, I/09/51
 2. 1990 tarihi.
d.+đan I/08/19
- doğsan beş** : 95 rakamının karşılığı olan sayı. Krş. i_đoğsan beş
d. b.+da II/06/11
- doğsan_iki** : 92 rakamının karşılığı olan sayı. II/19/196
- doğsan_üç** : 93 rakamının karşılığı olan sayı. II/19/02, II/19/196, II/19/35
- doğtor** : Fr. Hekim. II/11/53 Krş. doğdur, doğtur, toğtor, toğtur, tođtũr, toğtur, doğdor, toğdur, Toğtur
d.+ların I/07/162
d.+u I/04/64
d.+um II/11/51
- doğtur** : bk. doğtor II/09/05
d.+lar I/05/122
d.+larımıs II/06/16
- doğu-** : Tezgâhta ipliği, çözgũ ve atkı durumunda kullanarak kumaş yapmak. Krş. dõđu-, doğu-, doğu-, doğu-, doğu-
d.-dun I/19/155
d.-duydum I/19/120
d.-ma I/21/164
d.-madım I/19/155, I/19/158
d.-mayola II/08/22
d.-māyo I/19/162
d.-muş I/19/139
d.-nmayo I/20/72
d.-nmeye II/02/43
d.-nur II/02/39
- d.-nurdu** II/02/19, II/02/32
d.-nũdu I/21/165
d.-nuyo II/02/24
d.-nuyodu I/19/157
d.-r I/19/161
d.-rduğ I/19/142, II/02/32, II/08/26, II/16/107, II/16/108, II/16/111, II/16/114, II/16/90, II/16/93, II/16/96
d.-rlar I/19/161
d.-rlardı I/13/164, I/23/162
d.-rlardı I/13/166, I/23/140
d.-rlardı I/13/165
d.-rladı II/02/18
d.-rsun I/19/119
d.-ruz I/19/145
d.-yodu I/23/155
d.-yoduğ II/08/21
d.-yolar I/23/159, I/23/166
d.-yyöduğ I/25/95
d.-yyolar I/23/159
d.-yyolardı I/23/156
- doğuma** : Dokumak işi, tekstil. I/09/84, I/23/32, I/23/35, I/25/97, II/07/188, II/18/25
d.+sı II/02/42
d.+sıydı I/25/96
d.+yıldı I/25/96
d.+yı I/19/154
d.+yıldı I/25/95
- dõđu-** : bk. doğu-
d.-rduğ I/20/71
- doğus** : bk. doğuz I/26/106, I/26/99
- doğu-** : bk. doğu-
d.-yola I/09/84
d.-yos II/02/25
- doğu-** : bk. doğu-
d.-duğ II/08/24
d.-yudum I/20/74
- doğuz** : 9 rakamının karşılığı olan sayı. I/12/37, I/03/173, I/19/128, II/03/59, II/19/40 Krş. doğus, doğuz, doğuğ, doğuğ, doğuğ, doğuğ, doğuğ, doğuğ, Toğuğ
- doğuğ** : bk. doğuğ I/17/57
doğuğ : bk. doğuğ I/17/57
- doğuzan** : 90 rakamının karşılığı olan sayı. I/04/72 Krş. doğuğan, doğuğan
- do-** : bk. dö-
d.-_acığ I/17/48
- do_al** : Dođuđada olan, doğuğada bulunan. II/15/47, II/18/116, II/18/119, II/18/121, II/18/182, II/18/190, II/18/59, II/18/74 Krş. dõ_al
- dõ_al** : bk. do_al II/18/182, II/18/192

- d.+dı** II/18/177, II/18/44
dö_allîni : dö_allîni << doğallık+ını I/16/205
do_ankaya : Yerleşim birimi adı. I/14/61
do_u : Bu yönde olan, Şarki. I/25/76 Krş.
dö_u
d.+da I/07/159
d.+dan II/03/188, II/03/92
dö_u : bk. do_u
d.+da I/25/74
d.+nuş I/25/75
do_u : Türkiye'nin doğusunda bulunan illerden olan (kimse). I/26/134 Krş. dolulu
do_u : Belirli bir yılda doğmuş, tevellütlü. I/12/63, I/28/04, II/04/08 Krş. dö_uumlu, dö_uumlu
d.+dur II/04/08
d.+yum I/11/41
d.+yun I/18/14
dö_u : bk. do_uumlu
d.+yum I/06/02
dö_u : bk. do_uumlu
d.+yun I/03/02
do_ur- : Yavru dünyaya getirmek, doğum yapmak. I/17/49, I/17/54 Krş. do_ür-, dö_ur-, to_ür-
d.-dum I/21/92
d.-eymiş I/17/57
d.-mamış I/17/55
d.-muş I/17/56
d.-ur I/17/49
d.-ürdu I/17/48, I/17/52
do_ür- : bk. do_ur-
d.-muş I/17/57
dö_ur- : bk. do_ur-
d.-up I/21/91
do_uttur- : Doğurmasını sağlamak, doğurmasına yardım etmek.
d.-udu I/04/30
doçent : Alm. Üniversitelerde profesörden önceki basamakta bulunan öğretim üyesi. I/16/10, I/16/144
doğsan : bk. do_kuzan
d.+a I/08/20
doğu- : bk. do_ku-
d.-duğ I/19/115, I/19/131, I/19/142
d.-duğları I/23/158
d.-duğ I/19/136, I/19/137
d.-madık I/19/138
d.-madım I/23/164
d.-muş I/23/152
d.-ndü I/19/157
d.-nurdu I/20/71
d.-rdüğ I/20/84
d.-tdük I/23/154
d.-tdum I/23/151
d.-tmadık I/23/154
d.-tmuş I/23/153
doğü- : bk. do_ku-
d.-dum I/19/137
doğu- : bk. do_ku-
d.-nüdu II/09/58
d.-nurdu II/13/53, II/13/62
d.-yuduğ II/13/13, II/13/14
d.-yüduğ II/13/06
doğus : bk. do_kuz I/26/12, II/01/81
doğüs : bk. do_kuz I/26/17
doğuz : bk. do_kuz I/09/88, I/15/37, I/18/167, I/23/132, I/23/133, I/26/92, I/23/132, I/26/45, I/26/92, II/06/50, II/06/51, II/19/70
d.+umuz I/26/106
dö_guz : bk. do_kuz I/23/135
doğuzan : bk. do_kuzan
d.+ma I/14/205, I/14/208
doğuz_edik : bk. do_guz_etek I/09/85
doğuz_etek : Giysi türü. Krş. do_guz_edik
d._e.+den I/09/90
dola- : İplik, şerit, tel vb. nesnelere bir şeyin üzerine döndürerek sarmak. Krş. dolā-
d.-dılar I/23/51
d.-r I/28/81
d.-rlar I/23/144
dol- : 1. Dolu duruma gelmek. Krş. döl-
d.-ar II/01/100
d.-ardı I/23/79, II/19/214
d.-arlar II/06/125
d.-durduk I/08/92
d.-durdula II/11/59
d.-durmuşlar I/11/67
d.-duruladı II/19/193
d.-duruyuduk II/04/26
d.-durürlardı II/10/47
d.-durüyo II/06/64
d.-durüyomuş I/10/59
d.-durüyü II/15/86
d.-durüyumuş I/10/58
 2. Bir yere iyice yayılmak, kaplamak.
d.-duruduk II/16/127
d.-durula I/28/137
d.-ārđı I/20/60
 3. Süre, hesap tamamlanmak.
d.-du I/03/123
d.-durduk I/08/18
d.-durdug I/10/35
d.-muş I/16/83

- dolaş-** : Gezmek, gezinmek.
d.-a I/07/20
d.-ır I/12/86, I/12/93
d.-ırdı II/03/165
d.-tırı I/12/110
- döl-** : bk. dol- (1)
d.-du II/19/166
d.-durduk I/08/91
d.-duru II/18/25
- dolab** : bk. dolap (1)
d.+ı II/07/198
d.+ınıj II/07/198
d.+ıj II/07/83, II/07/95, II/07/97
- dolāb** : bk. dolap (2)
d.+a I/24/66
- dolan-** : Bir şeyin çevresinde dönmek, gezmek, dolaşmak.
d.-durladı II/07/166
d.-ırlardı II/03/104
- dolap** : Ar. 1. Genellikle tahtadan yapılmış, bölme veya çekmelerine eşya konulan kapaklı mobilya. II/07/89 Krş. dolab
2. Buzdolabı. Krş. dolāb
- dolayı** : Ötürü. II/13/151
- dolā-** : bk. dola-
d.-rdık I/13/272
d.-rdıg I/13/272
d.-rdıj I/22/11
- doláš-** : bk. dolaş-
d.-ır I/28/258
- dolğun** : Çok, bol, fazla, yüksek (ücret, para vb.) I/03/123, I/03/124
- dolma** : Tavuk, kuzu gibi hayvanların veya biber, domates vb. sebzelerin içine pirinç ve başka şeyler doldurularak pişirilen yemek. I/23/233, I/23/240, II/06/46, II/10/137 Krş. dölma
d.+lar I/23/242
d.+mız I/23/237
d.+sı II/10/136
- dölmu** : bk. dolma II/10/47
- dölma** : bk. dolma I/21/122
- dolu** : 1. İçi boş olmayan, dolmuş, meşbu, pür, boş karşıtı. I/07/120, II/01/119 Krş. dölü
2. Bir yerde sayıca çok. I/28/168, II/11/112, II/11/59 Krş. dolü
d.+ydu I/07/153
- dolulu** : bk. do_ulu II/12/32
- dolusu** : Dolduracak kadar. II/02/20, II/16/118, II/16/119 Krş. dölusu
- dölü** : bk. dolu (2) I/07/98
- dölusu** : bk. dolusu I/07/153
- domani_ıj** : domani_ıj << domaniç+in I/09/111, I/09/113
- domani_ıj** : domani_ıj << domaniç+in I/09/97
- domaniç yaylası** : Yer adı.
d. y.+ndan I/29/71
- domanış** : Yerleşim birimi adı.
d.+da I/29/67, I/29/68
- domates** : Patlıcanlardan, yaprakları tüylü, çiçekleri salkım durumunda, vitamince zengin bir bitki (Lycopersicon esculentum). I/10/117, II/04/72 Krş. domatis, domatiş, domatiz, tomate, tomatis
- domatis** : bk. domates II/03/38, II/18/44
d.+inen II/10/66
- domatiş** : bk. domates
d.+ı I/24/55
- domatiz** : bk. domates
d.+lerde I/15/64
- dombaycı** : Soyad. I/08/126, I/08/127, I/08/130 Krş. dombaycı
- dombaycı** : bk. dombaycı I/08/130
- dombı** : bk. dombey II/14/83
d.+ler II/14/83
- dombey** : Manda. II/14/131 Krş. dōmbey, dombı
- dōmbey** : bk. dombey I/12/46
- domuz** : Çift parmaklılardan, eti, yağı, derisi veya kılı için beslenen, evcil hayvan (Susacrofa domestica). I/20/59, II/17/49
d.+la II/17/48
d.+lar II/17/47
d.+larımız II/17/48
- don** : 1. Giysi. I/09/89, I/28/245 Krş. dön
2. Vücudun belden aşağısına giyilen uzun veya kısa iç giysisi, külot. I/19/91, II/15/64, II/16/113
- dōn** : bk. don (1)
d.+narı I/28/35
- dōra-** : Keserek parçalamak veya elle küçük parçalara ayırmak. Krş. dōr-, dorı-, dōru-
d.-rıs I/21/118
d.-r II/19/131, II/19/55
d.-rdık II/19/207
d.-rız II/19/100
d.-sın II/12/90
d.-ycam II/12/89
- dorı-** : bk. dōra-
d.-yım II/12/98
- dorü** : bk. dōru (1) I/08/133
- dōru** : 1. Gerçek, yalan olmayan. I/08/133, I/12/134, I/16/74, I/18/22, I/21/125, I/21/157, II/01/127, II/19/150, II/19/185, II/19/187, II/19/212, II/19/217 Krş. dorü, tōru
d.+sun II/01/109

2. Yasa, yöntem ve ahlaka bağlı, dürüst, namuslu. I/07/209, I/29/180

3. Hiçbir yöne sapmadan, dosdoğru, doğruca. I/07/26, I/11/123, I/20/116, II/07/08

4. Yakın, yakınlarında. I/12/33, I/12/34, I/20/162, I/21/11, I/27/146, I/29/152, I/30/61

döru- : bk. döra-

d.-yçan II/12/90

döru dürüs : T. + Far. Tam olarak, eksiksiz olarak, istenildiği gibi, kusursuz, yanlışsız bir biçimde. II/03/37

döru- : Oturan veya yatan bir kimse toparlanmak, dik bir duruma gelmek.

d.-muşdu II/15/116

dörü : dörü << doruk+u I/29/112

dörucağ : dörucağ << doruk+acak I/01/57

dörü- : bk. döra-

d.-yola I/20/113

doş : Far. Sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, gönüldaş, iyi anlaşılabilir kimse, düşman karşıtı.

d.+lar I/13/85

dovā : bk. duya

d.+sını I/14/215, I/14/216

dovā id- : bk. duva id-

d.+sını i.-erin I/14/294

doy- : İsteği kalmayınca kadar yemek, açlığı kalmamak.

d.-arlar I/28/235

d.-urmuşlar II/06/180

d.-uru II/18/145, II/18/146

d.-urudu II/18/33

d.-urur II/14/67

d.-uruş II/19/87

d.-urus II/19/84, II/19/87, II/19/92

d.-uruş II/19/85

d.-ururduk II/01/47

d.-ururun I/05/13

dö_eriz : dö_eriz < döv-eriz I/22/104

dö_üş : Tokat, yumruk, tekme gibi saldırılarla yapılan kavga. I/10/68

dö_üşme : Dövüşmek işi. II/05/55

dök- : 1. Sıvı veya tane durumunda olan şeyleri buldukları kaptan başka bir yere boşaltmak. II/19/207

d.-dürmediğiz I/27/13

d.-ellerdi II/03/129

d.-er II/10/100

d.-erdi I/28/176

d.-eriz I/13/320, I/21/53, I/22/93, I/23/98

d.-erke I/23/104

d.-ersin I/13/334, I/13/337, I/28/230,

I/28/190

d.-ülürmüş I/29/291

d.-ülüveri I/22/82

d.-eris I/13/325, I/21/110, I/22/77, I/22/81, I/23/104, I/23/81, I/23/98, I/24/48, I/24/49

2. Belli bir yere boşaltmak. Krş. Töker-
d.-dük II/19/206

d.-eğ II/19/112

d.-erdi II/03/73

d.-erdig II/19/206

d.-erim II/10/60, II/19/69

d.-ēdik II/10/111

d.-ēr I/18/187

d.-ülürdü II/04/19

d.-üyo I/29/307

d.-üyüdü II/03/74

3. Yakmak, tutuşturmak.

d.-üverirledi I/28/81

4. Sulu hamuru kızgın yağ veya tepsinin içine akıtılarak pişirmek.

d.-ērdi II/15/11

d.-eriz II/19/129

d.-ülürdü II/16/85

5. Maden, mum eriyiği veya çimento, alçı vb.ni kalıba akıtılarak biçim vermek, döküm yapmak.

d.-erleğdi II/04/120

dökül- : 1. Dökme işi yapılmak veya dökme işine konu olmak.

d.-üyo I/18/25

2. Düşmek. Krş. dökül-

döküm : Kalıba dökülerek yapılan. I/25/13

döküntü : Dökülmüş, saçılmış şeyler. I/11/71

dökül- : bk. dökül- (2)

d.-enmedi I/27/07

döl : Canlıların üremesi sonucu ortaya çıkan yeni birey veya bireylerin bütünü, zürriyet, nesil. II/15/145, II/15/148

d.+den I/30/130

d.+ü I/15/71

dön- : 1. Kendi ekseninde veya başka bir şeyin dolayında hareket etmek. Krş. dön-

d.-e I/25/113

d.-ē I/25/113

d.-erdi II/02/39

d.-erdik I/14/275

d.-mēşin II/02/39

d.-üyolar I/14/272, I/14/273

2. Geri gelmek, geri gitmek. Krş. dön-

d.-cek I/16/152

d.-dük I/13/254, II/04/58

d.-dünüş I/13/254
d.-em II/03/142
d.-en I/14/54
d.-er I/15/40
d.-erle II/07/192
d.-erleş I/26/155
d.-medi I/26/129
d.-müşdür I/26/156
d.-müşlertir I/26/155
d.-üverem I/18/111
 3. Durumdan duruma geçmek, değişmek, olduğundan daha değişik bir durum almak, benzetmek.
d.-cek I/11/107
d.-müş I/29/114
 4. Bırakılan bir konu veya işe başlamak.
d.-er I/28/199
 5. Durumdan duruma geçmek, değişmek, olduğundan daha değişik bir durum almak, benzetmek. Krş. dön-
 6. Belirli bir yerde dolaşmak.
d.-e II/04/20
d.-er II/18/160
d.-erç II/02/28
dönem : Belli özellikleri olan zaman parçası, periyot.
d.+de II/07/126
d.+ki I/19/77
dönüm : 1000 m² 'lik bir alan ölçüsü. I/14/152, II/19/22
dönüş : Dönme işi. I/14/43
d.+de I/19/44
d.+dü I/16/24
d.+müş I/29/417
dör : bk. dört II/11/07
dördüncü : Dört sayısının sıra sıfatı, sırada üçüncüden sonra gelen. I/09/18, II/10/33
dörd : bk. dört
d.+ü II/05/11, II/12/57
d.+üne I/02/87
dört : 4 rakamının karşılığı olan sayı. I/01/45, I/07/228, I/07/27, I/10/108, I/12/22, I/13/238, I/14/52, I/14/79, I/15/92, I/19/102, I/20/32, I/23/153, I/23/221, I/23/60, I/25/69, I/27/113, I/29/12, I/29/149, I/30/113, I/19/117 I/10/108 I/14/73 I/06/11 I/20/194 I/05/41, II/08/72, II/08/93, II/09/54, II/09/56, II/10/20, II/10/91, II/15/16, II/16/140, II/16/34, II/17/15, II/17/16, II/18/129 Krş. dörd, dört, dörd, dör, dört
dört : bk. dört I/07/26, I/07/44, I/12/77, I/13/75, I/14/148, I/14/73, I/19/108, I/19/110, I/19/119, I/19/142, I/19/144, I/19/41, I/27/129,

I/30/112, I/30/120, I/30/137, I/30/152 I/05/50, I/05/54, I/20/132 I/20/58 I/07/92, II/03/177, II/05/42, II/05/84, II/06/09, II/06/27, II/06/70, II/10/143, II/11/45, II/12/57, II/05/58, II/16/141, II/11/37, II/11/38, II/11/41, II/05/50
d.+den I/16/97
dört : bk. dört II/12/12
dört_etek : Giysi türü. I/28/35
dört_üs : 400 rakamının karşılığı olan sayı. II/05/02
döşe- : 1. Bir tabanı, tahta, karo, mermer vb. yapı gereçleriyle kaplamak.
d.-di I/13/220
d.-diler I/13/221
 2. Kumaş, halı vb.ni bir yeri iyice örtecek biçimde sermek. Krş. döşse-, döşe-, döşe-
d.-eceñ II/10/99
d.-riz II/13/138
döş- : bk. döşe- (2)
d.-ceseñ II/10/99
döşe- : bk. döşe- (2)
d.-siñ II/10/100, II/10/99
döşeli : Döşenmiş olan, mefruş. I/05/122
döşse_ı : döşse_ı << döşek+i I/07/96
döşşeg : bk. döşşek I/13/288
döşşek : Yatak. I/07/93, I/07/94 Krş. döşşeg
döşşe- : bk. döşe- (2)
d.-rsiñ I/19/61
döv- : 1. Tokat, yumruk, tekme vurarak canını acıtmak. Krş. döv-, döv- döv-
d.-cik II/18/162
d.-üyo I/29/207
d.-üyolar I/14/233
 2. Bir şeyi toz durumuna getirmek için ezmek Krş. döv-
d.-e I/23/83, I/28/170, I/28/171
d.-edik I/28/171
d.-ërdik II/04/44
d.-er I/23/162
d.-erlerdi I/23/162
 3. Çırpamak. Krş. döv-
d.-erdik II/08/24
d.erleşmişdi I/28/122
döven : bk. düven
d.+neri II/19/146
dövme : Dövülmüş buğdaydan yapılan yemek. I/21/78 Krş. dövme
dövüş : Tokat, yumruk, tekme gibi saldırılarla yapılan kavga I/13/31, I/13/33 Krş. dövüş
d.+ümüz I/13/48
döy- : bk. döv- (2)
d.-er I/28/172

- döyüş** : bk. dövüş I/10/76
- dön-** : 1. bk. dön- (1)
d.-dükçe I/28/155
d.-dükçē I/28/157
 2. bk. dön- (2)
d.-medi I/26/129
 3. bk. dön- (5)
d.-dü II/06/71
- dud-** : bk. tut- (2)
d.-muyo I/11/124
- dul** : Eşi ölmüş veya eşinden boşanmış kadın veya erkek. I/13/167, II/19/09 Krş. düğ
- düğ** : bk. dul I/27/21
- duman** : Bir maddenin yanması ile çıkan ve içinde katı zerrecilerle buğu bulunan değişik renklerde gaz. I/11/69
- dumlu** : Soyad. II/12/01, II/12/02, II/12/10, II/12/58
d.+dur II/12/59
- dur-** 1. Hareketsiz durumda olmak. I/05/177, I/08/126, I/13/334, I/18/03, I/29/202, I/29/288
d.-dukça I/29/340
d.-dükça I/29/340
d.-durus I/22/92
d.-kan II/06/169
d.-muş I/03/176
d.-du I/20/40
d.-uka II/15/111
d.-uncāsı I/03/176
d.-urğ I/24/47
d.-uveridi I/17/36
d.-uyo I/30/91
 2. Kalmak. Krş. dūr-
d.-abilir I/11/113
d.-acığ I/15/54, I/15/55
d.-am I/30/148
d.-amadılar II/06/121
d.-amadım I/13/192, I/13/193
d.-amayıs II/10/87, II/10/88
d.-amiyim II/01/84
d.-an I/07/26
d.-amı I/11/115
d.-ar I/08/60
d.-ayın I/14/209
d.-cek I/29/363, II/02/58
d.-du II/11/43
d.-dū I/14/103
d.-duğ I/19/13
d.-duğ II/13/73
d.-duk II/13/66
d.-duK I/03/85
d.-durcağ I/20/139
- d.-durmaycın** I/03/36
d.-durüyo I/30/142
d.-ādı I/20/130
d.-ārdığ I/20/112
d.-madan I/20/193
d.-mas I/20/139
d.-muş II/06/163
d.-muşlā II/06/165
d.-muşlar I/12/49
d.-muyolar I/11/114
d.-uluyo I/29/68
d.-du I/03/173, I/03/37, I/03/89
d.-du I/30/123
d.-duk I/03/53, I/03/54, I/03/55, I/03/85, I/20/123, I/20/186, I/20/187, I/20/184, I/20/67, I/20/23
- d.-uļuydu** II/13/64
d.-uluyūdu II/13/73
d.-un I/29/319
d.-uğ I/30/148
d.-urdu I/04/76
d.-urduK I/04/43
d.-usa I/11/32
d.-uyodum I/19/09
d.-uyolağ I/30/144
d.-uyom I/29/244
d.-uyomuş I/09/47
d.-uyomuşdu I/09/48
d.-uyonğ I/18/138
d.-uyōğduğ I/03/37
d.-uyoru I/07/09
d.-uyos I/11/104, I/30/170
d.-ūyōğ I/30/145
d.-uyu I/20/140
d.-uyū I/09/45
d.-uyulardı I/11/66
d.-uyus I/20/33
d.-uyo I/04/65, I/07/156, I/10/88, I/11/52, I/13/146, I/14/89, I/20/140, I/23/130, I/23/214, I/23/215, I/29/320
d.-uyodu I/12/70, I/12/72, I/28/215
d.-uyolar I/11/26, I/11/28, I/18/39, I/18/49
d.-uyoz I/22/163, I/30/136, I/30/57
d.-uyon I/11/98, I/11/99, II/10/90
d.-uyuduğ II/13/70
 3. Yaşamak.
d.-aceglāmiş I/18/28
d.-acek I/18/27
d.-dū I/03/172
d.-du I/05/61
d.-du I/19/92

d.-dü II/07/28
d.-duğ II/10/12
d.-duğ II/01/132
d.-dümuz II/18/121
d.-duysa I/14/304
d.-ıyır II/02/63
d.-mayız I/22/70
d.-me II/09/118
d.-sağ I/27/142
d.-ulurdu I/20/65
d.-ur II/03/205
d.-uvuraydın I/05/62
d.-uyı II/05/45
d.-uyo II/02/63, II/05/17, II/05/45
d.-uyö II/05/18
d.-uyodü II/05/49
d.-uyodum II/05/54
d.-uyolar II/17/76
d.-uyon I/20/197, I/20/198
 4. Belli bir durumda, bir görevde bulunmak.
d.-cen I/29/316
d.-ceñ I/29/318
d.-duğ I/13/184
d.-düdu I/03/38
d.-düm II/11/38, II/11/41
d.-dum I/05/54
d.-düydu I/23/07
d.-duysa I/14/305
d.-en I/29/317
d.-muş I/28/21
d.-uқанá I/29/328
d.-uken I/29/328
d.-ulardı I/05/55
d.-ulurdu II/10/17
d.-usun II/10/17
d.-uyo I/22/122, I/29/373
d.-uyüdu II/12/115
 5. Beklemek, dikilmek. Krş. dūr-
d.-icēme I/08/64
d.-du I/19/38
d.-u I/02/84, I/21/158, I/29/201
d.-uyon I/21/150
 6. Bir yerde olmak veya bulunmak.
d.-sun I/19/122, I/19/123
d.-uyö I/19/124
d.-uyödu I/28/32
d.-uyo I/19/122, I/19/163, I/28/211, I/28/46
 7. Kök veya gövdeleri sonuna -a (-e) zarf-fiil eki almış fiillere gelerek süreklilik bildiren birleşik fiiller oluşurur.

d.-mañ II/06/151
d.-uduğ I/23/80
d.-üduğ I/03/185
d.-uydu II/07/151
 8. Var olmak.
d.-sun II/03/61
d.-u II/02/57, II/11/71
d.-ümuşmuş II/05/22
d.-up II/02/57
d.-uyu I/12/49, II/02/42
d.-uyo I/26/118, II/02/43, II/02/44, II/02/58, II/03/163
dūr- : 1. bk. dur- (2)
d.-du I/21/14
 2. bk. dur- (5)
d.-du I/21/96
duraqsız : Hareketli, oynak.
d.-+mış II/15/127
durum : Bir şeyin içinde bulunduğu koşulların hepsi, vaziyet, hâl, keyfiyet, mevki, pozisyon. I/09/54, II/06/39
d.-+lar I/10/85
d.-+lara I/07/185, I/07/209
d.-+larda I/07/233
d.-+ları I/29/225
d.-+larımı I/07/200
d.-+u I/29/194, I/29/23, I/29/33, I/29/334
d.-+um I/13/14
d.-+una I/16/117, I/16/118, II/03/110, II/03/126
duruvē- : Ansızın durmak.
d.-cik II/11/83
duş : Fr. Temizlik veya tedavi amacıyla suyu yüksekte üzerine doğru püskürtme yoluyla yıkanma. II/04/28
duşman_ol- : bk. düşman_ol-
d._o.-du I/03/32
dud- : bk. tut- (1)
d.-du II/09/21
dut- : 1. bk. tut- (1) I/04/19, I/04/20, I/16/89, I/29/343, I/29/344, I/29/345
d.-an I/03/119
d.-arım I/21/186
d.-du II/14/04
d.-durdulā I/04/20
d.-uvedileğ I/30/129
d.-uyo I/29/258, I/30/45
 2. bk. tut- (2)
d.-ağ I/22/50
d.-ar I/22/50
d.-arıs II/19/107
d.-du II/19/165

- d.-dukdan** II/10/98
d.-madı I/15/79
d.-mēyo I/15/80
d.-unca I/23/68
d.-uyo I/11/124
 3. bk. tut- (3) I/11/114
d.-arlarđı II/18/139
d.-cág II/14/23
d.-du I/26/30
d.-dular I/18/50
d.-üluyo II/16/83
d.-uyon II/07/145
 4. bk. tut- (4)
d.-arlar I/24/79, II/03/153
d.-arlarđı I/24/79
 5. bk. tut- (5)
d.-armış I/19/78
 6. bk. tut- (6)
d.-mēyo I/15/34
d.-mūyo I/18/08
 7. bk. tut- (7)
d.-tū I/17/46
d.-ucık II/11/11
 8. bk. tut- (8)
d.-uP I/27/107
 9. bk. tut- (9)
d.-uveriyo I/29/385
 10. bk. tut- (10)
d.-uyomuşduğ I/02/48
 11. bk. tut- (11)
d.-uyon I/05/66, I/05/67
 12. bk. tut- (12)
d.-an II/11/37
d.-ardı II/09/64
d.-uyos I/26/81
 13. bk. tut- (14)
d.-ar II/18/151
d.-un II/18/149, II/18/150
 14. bk. tut- (15)
d.-duldu I/02/55
d.-mayo II/10/123
 15. bk. tut- (16) II/08/72, II/08/73,
 II/18/183, II/18/47
dutul- : bk. tutul-
d.-du I/21/170, II/09/13, II/09/20
d.-dular II/09/12
dut : Far. Dutgillerden, kuzey yarım kürenin genellikle ılıman bölgelerinde yetişen, yapraklarıyla ipek böceği beslenen ağaç (Morus). I/12/34
duTgun : Gönül vermiş, meftun, meclup. Krş. duTgun
d.+udu II/10/87
duTgun : bk. dutgun
d.+dur I/06/57
duttur- : Tutmasını sağlamak.
d.-amadılar I/03/20
dutuş- : bk. tutuş-
d.-muş II/06/67
duvar : Bir yapının yanlarını dışa karşı koruyan, iç bölümlerini birbirinden ayıran, taş, tuğla vb. gereçlerden yapılan veya örülen dikey düzlem. I/08/106, I/12/127 Krş. duvār
d.+dan I/08/96
d.+ı I/05/165
d.+ıñ II/06/28
d.+lar I/07/168
d.+ları I/26/65
d.+larıñ I/13/305
duva : bk. duya II/03/167, II/06/35
d.+ynan I/20/97, II/03/120
duvā : bk. duya
d.+mız II/03/167
duvağ : Gelinin başını, bazen de yüzünü örten dantel veya tül den örtü. II/03/148, II/03/164, II/15/74
duva ed- : Ar. + T. Tanrı'ya yalvarmak. dovā id-
d. e.-iñ II/01/137
duvār : bk. duvar
d.+lara I/21/154
duya : Ar. Tanrı'ya yalvarma, yakarış için söylenen dinî metin. I/29/350 Krş. dovā, duva, duvā
duy- : 1. Bilgi almak, öğrenmek, haber almak. Krş. duy-, dūy-
d.-arsı I/04/64
d.-duğ I/09/42, I/09/73
d.-dum I/08/09
d.-dumuz II/03/30
d.-meyecek I/21/155
d.-uncu I/29/212
d.-uncā II/15/102
d.-uşum I/11/09
d.-uyoz II/12/48
 2. İşitmek, ses almak. Krş. duy-
d.-duñ I/13/332, I/15/51, I/15/91
d.-muyo II/06/129
d.-muyö II/06/137
d.-muyon I/13/348
d.-uyo II/01/56, II/09/116
duy- : 1. bk. duy- (1)
d.-du I/30/134
d.-unca I/27/19
d.-üyom I/08/61

d.-üyom I/08/24
 2. bk. duy- (2)
d.-üyo II/15/132
d.-üyoğ I/13/29, I/13/331
düy- : bk. duy- (1)
d.-ardım II/09/60
duygu : Belirli nesne, olay veya bireylerin insanın iç dünyasında uyandırdığı izlenim.
d.+su I/16/204
duz : bk. tuz I/20/56, I/21/99, I/22/141, II/19/63
d.+u I/23/73
d.+lu I/23/72, I/23/80
duzla- : bk. tuzla-
d.-r I/22/58, II/10/100
d.-rıs I/21/97
d.-rıs I/23/72
d.-yo I/23/73
duzlā- : bk. tuzla-
d.-rdık I/21/98
d.-sıg II/10/99
düzla- : bk. tuzla-
d.-rsın II/19/157
duzlu su : Fazla miktarda sodyum klorür içeren, %0,18'den daha fazla tuzluluğu olan su. II/19/101
dübek : bk. dibek
d.+de II/04/44
düdük : İçinden hava veya buhar geçirildiğinde keskin ses çıkaran ve işaret vermek için kullanılan araç. I/18/83
dü_ün : bk. dūn I/25/71
düked- : bk. tüket-
d.-dig I/19/35
düken- : bk. tüken-
d.-ciye I/18/153
d.-irdi I/13/101
d.-irdi I/13/102
dükğān : bk. dükkān I/06/13
dükkān : Ar. Esnafın perakende satış yaptığı, küçük zanaat sahiplerinin çalıştıkları yer. Krş. dükğān
d.+la II/17/96
dün : 1. Bugünden bir önceki gün. I/02/71, I/02/90, I/13/197, I/14/157, I/16/167, I/25/45, I/25/46, I/27/15, I/27/16
d.+den I/24/117
d.+ēn I/27/19
 2. Geçmiş.
d.+kü II/03/194
 3. bk. dūn I/22/30
d.+nēne I/29/352
dünürlük : Kız isteyen kimseye verilen hediye.

I/25/81, I/25/80
dünya : Ar. Üzerinde yaşadığımız toprak ve denizler, yeryüzü. Krş. dünyā
d.+nuğ II/02/72
dünyā : bk. dünya I/07/144, II/02/56
d.+da I/18/168, II/06/05
d.+nuğ II/02/46
düğüür : Eşlerin baba ve analarının birbirlerine göre durumu. I/04/59
dür- : Bir şeyi kıvrıp silindir biçiminde kendi üzerine sarmak.
d.-er I/24/110
d.-eriz I/24/110
dürüs : Far. Sözünde ve davranışlarında doğruluktan ayrılmayan, doğru (kimse). I/29/181
d.+dür I/29/181
düş- : 1. Durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak veya dayanağını, dengesini yitirerek yukarıdan aşağıya inmek.
d.-düm I/18/09
d.-dü I/18/184, II/11/94
d.-erdi I/28/124
d.-miş I/28/98, II/09/14
d.-üyo I/18/108
d.-üyon I/18/09, I/18/10
 2. Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek.
d.-er II/19/156
d.-ermiş II/06/171
d.-ürces II/19/169
d.-ürüdük II/18/19
 3. Biriyle yaşama, çalışma, birlikte olma durumunda kalmak.
d.-erse I/16/72
 4. Aşırı ilgi veya sevgi göstermek.
 I/09/10
 5. Kötü bir sebeple istenmeden bir yerde bulunmak.
d.-ünce I/10/70
 6. Olmak, olumsuz bir duruma girmek.
d.-ürmesin I/21/103, I/21/104, I/21/138
d.-üyo I/29/394
 7. Vurmak, değmek, rastlamak.
d.-üyo I/11/82
 8. Bazı deyimlerde "yürümek, birlikte gelmek" anlamlarında kullanılan bir fiil.
d.-üyo I/29/281
 9. Eksilmek.
d.-er I/16/175
d.-ürüyolağmış I/27/69
d.-üyo I/12/10
düşkündür : Bir şeye kendini aşırı vermiş olan,

çok bağılı, âşıklı, tutkun. I/13/38

düşman : 1. Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse, yağı, hasım, antagonist, dost karşıtı.

2. Aralarında birbirleriyle çatışmaya varacak ölçüde anlaşmazlık olan taraflar.

d.+ı I/29/221

düşman_ol- : Far. + T. Kin beslemeye başlamak. Krş. duşman_ol-, Tuşman_öl-

d._o.-uyosun II/06/188

düşük : Az. I/27/68

düşüklük : Düşük olma durumu. I/16/173

düşün- : 1. Aklından geçirmek, göz önüne getirmek. I/11/47

2. Bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, karşılaştırmak ve aradaki ilgilere yararlanarak düşünce üretmek, zihinsel yetiler oluşturmak, muhakeme etmek.

d.-düm I/27/127

d.-ürseñ I/16/156

d.-üyorum I/27/09

düşün- : bk. düşün- (1)

d.-sen I/21/172

düve : Boğaya gelmemiş 1-2 yaşında dişi sığır. I/20/123

düven : Harmanda ekinlerin sapı ve tanelerini ayırmak için kullanılan, önüne koşulan hayvanlarla çekilen, alt yüzünde keskin çakmak taşları dikine çakılı bulunan, kızak biçiminde araç. I/25/111 Krş. döven

d.+nen I/13/106, I/24/11, II/04/19, II/18/23

d.+neç I/25/111

d.+nēnen II/18/20

düven sür- : Düvenle ekinlerin tanelerini başaklarından çıkarmak. Krş. düyen sür-

d. s.-üyoduk I/13/106, II/07/114

d. s.-eçdik I/25/109

d.+nen s.-eçdik I/25/112

d.+ner s.-üyodu I/13/351

düyen sür- : bk. düven sür-

d. s.-erdik II/03/36

düvün : bk. dün I/25/70

düyün- : Çok üzülme.

d.-ürdü II/16/68

dün : Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence, cemiyet. I/01/23, I/01/51, I/01/57, I/03/57, I/03/62, I/12/104, I/12/107, I/12/108, I/14/111, I/16/122, I/16/129, I/19/148, I/21/121, I/21/68, I/22/30, I/22/32, I/23/22, I/23/25, I/23/37, I/24/75, I/24/87, I/24/90, I/24/93, I/28/62, I/28/72, I/28/92, I/28/94,

I/28/99, I/29/19, I/29/24, I/29/37, I/29/40, I/29/41, I/30/118, II/03/103, II/03/178, II/08/56, II/10/19, II/10/25, II/10/46, II/13/41, II/15/54, II/15/55, II/15/70, II/15/72, II/15/76, II/16/84, II/19/84, II/19/92, II/19/95, II/16/69, II/16/70 Krş. dü_ün, dün, düvün

d.+de I/06/59, I/26/124, II/07/194, II/15/40, II/15/53, II/15/54, II/16/48, II/16/63

d.+e I/02/66, I/20/112, I/23/28, II/10/18, II/12/67, II/18/166

d.+le I/01/41

d.+ler II/16/65

d.+leri I/01/41

d.+lerimiz II/15/09

d.+leriñ II/15/06

d.+leriñ II/15/76, II/16/83, II/16/86

d.+jernē I/01/52

d.+ne I/09/16, II/18/165

d.+nē II/18/165

d.+ner I/06/64, I/16/127, I/24/94, II/03/171, II/08/55, II/15/75, II/18/164

d.+nerde I/12/117, I/19/150, II/14/61, II/15/52

d.+neçde II/18/171

d.+nerdē I/06/64

d.+nere II/03/106, II/14/136, II/19/14

d.+neri I/28/24, I/28/25, II/13/28

d.+nerimiS I/24/70

d.+nerimiz I/21/57, II/03/97, II/07/139

d.+nerimiz I/25/69, II/16/42

d.+nermi I/14/252

d.+ü I/06/66, I/12/119, I/12/81, I/24/70, I/29/23, II/02/67, II/03/96

d.+üm I/03/58, I/23/11, II/10/11, II/13/51

d.+ümüs II/10/21

d.+ümüz I/01/16, I/22/16, I/22/25, I/28/40, II/10/21

d.+ümüç II/10/39

d.+ümüzü I/13/184, II/10/14

d.+ünü I/22/31

d.+ünj II/10/18

d.+üyse I/12/84

d.+ünü II/08/71

d.+ünj I/01/22, I/01/23, I/16/130

düncü : 1. Düğüne katılan kimse. I/09/18, I/21/59, I/22/05, I/22/16, I/28/77

d.+ler I/28/59, II/16/69

d.+lere I/28/90, I/28/92, II/10/20

d.+lēmiz II/19/94

2. Düğün sahibi, toyucu.

d.+den I/28/74

- dün_ed-** : bk. dün_et-
d.ġe.-iyola I/29/351
- dün_et-** : Dügün törenini gerçekleştirmek. Krş.
dün_ed-, dün_êt-
d.ġe.-dik II/11/41
d.ġe.-diler II/11/42
d.ġe.-ti II/11/43
- dün_êt-** : bk. dün_et-
d.ġe.-dim II/06/11
- dün_evi** : Dügün yapan aile.
d.ġe.+ne II/15/17, II/15/55, II/15/78
- dün mün** : İkilime.
d.+e m.+e I/20/112
- düş-** : bk. düş- (1)
d.-dü I/21/92
- düz** : Yalın, sade, süssüz. I/24/96, II/07/183
d.+dü II/07/183
- düzce** : Yerleşim birimi adı.
d.+li I/02/69
- düzald-** : bk. düzeld-
d.-ırğan II/07/60
- düzeld-** : Düzgün duruma getirmek. Krş. düzald-
d.-iyo I/29/257
d.-iñ II/16/127
- düzen** : 1. Bez dokuma tezgâhı.
d.+de I/13/165
d.+e II/16/111
d.+lere II/16/96
2. Belli yöntem, ilke veya yasalara göre kurulmuş olan durum, uyum, nizam, sistem.
II/04/73, II/04/74
d.+i I/09/59
d.+ine I/09/60
d.+ner II/18/21
- düzēn** : bk. düzen (2)
d.+siz I/12/10
- düz-** : Bir gereksinimi karşılamak amacıyla birçok şeyi birbirini tamamlayacak biçimde bir araya getirmek.
d.-ülüyodu I/21/62
- dēye** : bk. diye I/21/34, I/22/158, II/06/121
d.+legden II/19/16
- dēy-** : Değerinde olmak.
d.-mez I/16/140
- ça** : bk. da (1) I/13/42
- çā** : bk. da (1) I/04/38, I/05/19, I/08/104, I/08/128, I/11/09, I/23/124, I/27/49, I/29/275, I/30/104, II/05/46, II/05/78, II/05/86, II/06/67, II/11/25, II/11/58, II/12/38, II/12/73, II/14/109, II/17/116, II/17/21
- çe** : bk. de (1) I/28/203
- çē** : bk. de (1) I/03/186, I/05/97, I/07/139, I/08/59, I/10/10, I/10/67, I/10/70, I/13/222, I/13/84, I/14/143, I/14/206, I/17/69, I/20/141, I/20/186, I/20/188, I/23/71, I/24/37, I/25/111, I/25/46, I/26/132, I/29/96, I/30/80, II/01/115, II/01/38, II/04/96, II/05/14, II/05/65, II/05/82, II/09/102, II/10/12, II/11/40, II/11/92, II/12/88, II/16/64, II/18/69
- çē** : bk. de (1) I/23/73
- çe-** : bk. de- (1)
d.-diler I/30/118
- çē-** : bk. de- (1)
d.-dim I/05/09, II/12/99
- çī** : bk. de- I/03/151
- çilekçe** : Bir dileği bildirmek için resmî makamlara sunulan, imzalı ve adresli, pullu veya pulsuz yazı, istida, arzuhâl. I/08/110
- çū** : bk. da (1) I/10/40
- e** : Başına getirildiği cümledeki kavrama göre çeşitli tonlar alarak birtakım duygular anlatan bir söz. I/02/09, I/02/12, I/02/15, I/03/112, I/03/189, I/03/84, I/05/162, I/06/17, I/07/60, I/07/99, I/09/113, I/10/105, I/10/117, I/10/21, I/10/25, I/10/52, I/10/83, I/10/90, I/11/10, I/11/55, I/11/60, I/11/97, I/13/184, I/13/202, I/13/238, I/13/291, I/13/69, I/13/74, I/15/17, I/15/18, I/15/66, I/17/38, I/17/41, I/17/61, I/18/09, I/18/203, I/18/207, I/18/56, I/19/07, I/19/100, I/19/103, I/19/116, I/19/121, I/19/141, I/19/150, I/19/30, I/19/43, I/19/55, I/19/60, I/20/152, I/20/25, I/20/87, I/20/91, I/21/06, I/21/133, I/21/22, I/21/33, I/21/47, I/22/128, I/22/134, I/22/158, I/22/159, I/23/234, I/23/54, I/24/01, I/24/34, I/24/52, I/26/162, I/26/18, I/26/21, I/27/20, I/27/41, I/27/56, I/27/91, I/29/316, I/29/356, I/29/380, I/29/381, I/30/47, I/30/63, I/30/99, I/11/23, I/13/89, I/07/71, I/21/22, I/13/115, I/07/47, I/15/44, I/10/96, I/15/75, I/18/138, I/13/138, I/23/181, I/28/255, I/17/43, I/13/15, I/29/19, I/24/41, I/13/22, I/17/39, I/10/75, I/08/96, I/20/159, I/07/234, I/13/353, I/13/350, I/28/184, I/29/277, I/29/196, I/07/76, II/01/09, II/01/124, II/01/14, II/01/143, II/01/28, II/02/01, II/02/03, II/02/10, II/02/12, II/02/48, II/02/58, II/02/63, II/02/93, II/03/177, II/03/43, II/03/82, II/04/36, II/05/13, II/05/26, II/05/28, II/05/62, II/05/76, II/05/81, II/07/194, II/08/01, II/08/06, II/08/100, II/08/107, II/08/18, II/08/26, II/08/51, II/08/79, II/08/86, II/09/07, II/09/114, II/09/92, II/10/14, II/11/48, II/12/88, II/13/133, II/13/33, II/14/78, II/16/149, II/16/81, II/16/99, II/17/110, II/17/20, II/17/22, II/17/95, II/19/33, II/19/96, II/19/212, II/19/223,

II/07/86, II/04/06, II/04/29, II/02/43, II/19/16
Krş. ě, ē, è

ě : bk. e I/07/08, I/13/190, I/13/65,
I/14/238, I/21/169, I/21/46, I/21/64, I/22/06,
I/27/80, I/28/177, I/13/180, I/07/118, I/13/22,
I/13/196, I/07/118, I/21/154, I/18/193, I/18/27,
I/07/81, I/18/15, I/21/180, I/13/260, I/14/194,
I/08/83, I/18/202, I/29/288, I/15/16, I/13/330,
I/29/295, I/13/301, I/07/14, I/28/64, I/14/246,
II/03/98, II/06/189, II/06/37, II/07/13, II/11/112,
II/11/13, II/11/86, II/19/225, II/06/99, II/04/20,
II/07/117, II/06/82, II/18/51, II/06/111, II/14/111,
II/19/30, II/07/44, II/14/74, II/14/39

ē : bk. e I/01/59, I/02/04, I/02/06,
I/05/177, I/07/46, I/08/113, I/08/136, I/09/124,
I/09/126,

I/09/21, I/09/87, I/13/189, I/13/205, I/13/216,
I/13/260, I/13/295, I/13/308, I/13/39, I/14/230,
I/15/25, I/16/52, I/16/69, I/16/88, I/17/07,
I/17/14, I/17/21, I/17/28, I/17/34, I/17/36,
I/17/54, I/18/10, I/18/114, I/19/118, I/19/82,
I/20/110, I/20/117, I/20/118, I/20/129, I/20/147,
I/20/149, I/20/156, I/20/38, I/20/50, I/20/96,
I/21/48, I/23/175, I/25/28, I/27/03, I/27/05,
I/27/119, I/29/106, I/29/254, I/29/315, I/29/382,
I/29/65, I/02/25, I/08/100, I/19/147, I/13/171,
I/18/12, II/02/75, II/04/03, II/04/15, II/04/80,
II/05/84, II/07/112, II/07/187, II/08/60, II/08/70,
II/09/110, II/13/110, II/13/15, II/13/44, II/14/32,
II/16/82, II/17/02, II/18/106, II/19/139, II/19/198,
II/19/227, II/06/74, II/02/69, II/14/32, II/08/98

è : bk. e II/12/25, II/19/174

ebe : 1. Doğum işini yaptıran kadın.
II/12/76, II/12/77

2. Büyükanne, nine. I/05/157, I/05/158,
I/05/159, I/07/08, I/07/125, I/07/25

e.+cēzim I/03/72

e.+den I/18/71

e.+lēmiz I/28/122

e.+lerimis I/13/264

e.+lerin I/07/139

e.+m I/03/24, II/03/68

e.+mij I/03/73

e.+miz II/15/107, II/15/93

e.+mizij I/03/73

e.+mleq II/03/73

e.+n II/01/146

e.+si II/09/128, II/09/129

e.+ye I/05/153

ebem_aşı : Bir yemek türü. I/20/108 Krş.
ebem_aşı

ebem_aşı : bk. ebem_aşı I/20/109

ebeveyñ : Ar. Anne ve baba. II/07/86

ecir sabır vē- : Başsağlığı dilemek. I/21/173

edebalı : Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıllarında
yaşamış bir İslam ilahiyatçısı-din bilgini, Ahi
şeyhi, Osman Gazi'nin kayınbabası ve hocası, bir
anlamda da sonradan imparatorluk olacak
Osmanlı Devleti'nin fikir babasıdır.

e.+nıñ I/09/109

ed- : 1. bk. et- (1)

e.-eceğiz II/17/03

e.-erdig I/23/233

e.-eriS II/10/54

e.-ilir I/24/72

e.-iyo I/21/170

e.-iyoduğ I/13/288

e.-iyoduğ I/13/287

e.-iyolar I/23/182

e.-iyon I/21/186

e.-iyos II/07/63

2. bk. et- (2)

e.-iñ II/01/137

edīraf : bk. etraf (1) II/04/79

e.+ları II/09/58

edīrāf : bk. etraf (1)

e.+ı II/14/141

edīrav : bk. etraf (2)

e.+ā I/22/121

edraf : bk. etraf (1)

e.+dan II/10/20

edrav : bk. etraf (1)

e.+a II/07/150

e.+nda II/07/144, II/07/149

edrāf : bk. etraf (1)

e.+ma I/28/81, II/07/180

e_çir- : bk. eyir-

e.-idig I/13/163

e.-iñs I/19/127

è_çir- : bk. eyir-

e.-lēdi I/21/164

ē_çir- : bk. eyir-

ē.-idik I/20/165

ē.-isin I/23/148

e_çitmen : Kurs görenek köyde öğretmenlik yapan
kimse, köy öğretmeni. I/14/227, I/16/88,
II/07/124, II/11/06, II/14/14

e.+de II/07/125

e.+di II/08/12

e.+e I/16/81

e.+idi I/14/226

e.+idi I/14/227

e.+ner II/07/124, II/11/07, II/11/15

e_çitmenlik : Öğitmenin işi. I/04/08 Krş.

e_ıtmennik

e_ıtmennik : bk. e_ıtmenlik I/04/07

efe : Yiğit, özellikle Batı Anadolu köy yiğidi, zeybek.

e.+le I/09/75

e.+lê I/09/80

efendim : 1. Anlaşılmayan bir sözü tekrarlatmak için söylenen bir söz. I/16/174

2. Karşı çıkma, paylama cümlesini pekiştirmek için söylenen bir söz. Krş. eFendim

eFendim : bk. efendim (2) II/03/66

efendime söli- : Rum + T. Söz söylerken gerekli kelimeyi bulamayan bir kimsenin kullandığı bir söz. Krş. eëndime sõe-

e. s.-yim II/03/34, II/03/36

efendi : Rum. Koca. I/30/107

e.+si II/03/77

ege : Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinden biri. I/09/79

eh : 1. "Olur, peki veya fena değil" anlamlarında kullanılan bir söz. Krş. eḡ

2. Bezginlik anlatan bir söz. I/01/26 Krş.

eḡ, êḡ, eḡe

3. Anlamazlık belirten bir söz. II/01/67

Krş. eḡ

eḡ : 1. bk. eh (1) I/09/44

2. bk. eh (3) II/02/15, II/02/30

êḡ : bk. eh (2) I/09/122, II/16/141

êḡ : bk. eh (2) I/21/40

eḡe : bk. eh (2) I/02/73

êḡe : bk. he I/26/08

ehram : Ar. Hacca veya umreye giden Müslüman'ın dinî olarak yapılması yasak olmayan bazı şeyleri kendisine yasaklaması.

e.+larî I/13/21

eḡtiyar : bk. êtiyar I/23/221

ek- (I) : 1. Bir bitkiyi üretmek için toprağa tohum atmak veya gömmek. Krş. eK-, êk-

e.-ellerdin I/05/134, I/05/135

e.-en I/20/180

e.-erdik I/18/150, II/17/44, II/18/48

e.-êdik II/10/115

e.-êrdik I/20/119

e.-êrdik II/18/48

e.-êrdin II/04/54

e.-erđi II/10/107

e.-eriz I/07/73, I/14/147, II/10/124

e.-erkek II/18/183

e.-erlêse II/18/178

e.-ilmiyo I/20/180

e.-ip II/10/56

e.-iyoz I/23/59

e.-iyolar I/14/172

e.-iyon I/21/182

e.-iyos I/15/77

e.-iyoz I/06/33, I/15/78

e.-iyuduḡ I/20/180

e.-miyos I/22/37

2. Serpmek.

e.-ilir I/23/85

ek- (II) : bk. et- (1)

e.-tim I/08/14

êk- : bk. ek- (1)

ê.-er II/18/182

ekin : Tahılın tarlaya atıldığı andan harman oluncaya kadar aldığı durum. I/05/134, I/14/286, I/17/14, I/23/59, II/18/178, II/03/21, II/10/124, II/10/121, II/18/185

e.+i II/03/21

e.+leri II/17/46

e.+neri II/19/146

eK- : bk. ek- (1)

e.-iyo I/10/118

ekiz : bk. ikiz I/11/91

ekle- : Bir şeyi ekle tamamlamak, ulamak, ilave etmek. Krş. êkle-

e.-ye I/07/184

êkle- : bk. ekle-

ê.-yê I/07/184

ekmēni : ekmēni << ekmek+ II/06/31

ekmē : ekmē << ekmek+ II/09/108

ekme_ji : ekme_ji < ekmek+ I/07/02, I/19/69, II/05/39, II/06/181, II/06/48, II/07/51, II/10/20, II/10/50, II/16/128, II/19/113

ekmē_ji : ekmē_ji << ekmek+ II/16/130

ekme_jim : ekme_jim < ekmek+ I/18/44, I/20/181

ekme_jini : ekme_jini < ekmek+ II/02/07

ekmē_jini : ekmē_jini << ekmek+ II/10/49

ekme_jiḡ : ekme_jiḡ < ekmek+ II/03/21

ekmeg : bk. ekmek (1) I/19/83, II/06/49

ekmek : 1. Tahıl unundan yapılmış hamurun fırında, sacda veya tandırda pişirilmesiyle yapılan yiyecek, nan, nanaziz. I/03/143, I/04/69, I/07/69, I/12/98, I/19/71, I/19/75, I/20/141, I/21/118, I/22/01, II/01/13, II/01/52, II/01/53, II/01/59, II/03/21, II/06/163, II/06/88, II/07/12, II/07/13, II/07/45, II/08/110, II/08/32, II/08/59, II/16/119, II/16/122, II/16/132, II/16/150, II/17/108, II/17/94, II/18/108, II/18/124, II/19/180, II/19/181 Krş. ekmēk, ekmeK

e.+den II/19/129

e.+le II/19/114

e.+lēmiz II/17/97

e.+leri II/18/115, II/19/105, II/19/193

2. Yemek, aş. I/03/116, I/20/99, I/21/131 Krş. ekmək, êmek

ekmek parası : Geçimi sağlayan para veya kazanç.

e. p.+m I/07/212

ekmək : bk. ekmek (1) II/17/102

ekmək : bk. ekmek (2) I/21/75

êmek : bk. ekmek (2) I/25/78

ekmeK : bk. ekmek (1) II/16/125

ekmekçi : Ekmek yapan veya satan kimse. II/09/89, II/16/121

ekmēmi : ekmēmi << ekmek+ I/19/52

ekmēmiz : ekmēmiz << ekmek+ I/20/45, II/08/122

ekmēmizi : ekmēmizi << ekmek+ II/07/36, II/18/100, II/18/19

ekmēni : ekmēni << ekmek+ II/07/47

ekseri : Ar. Genellikle. I/14/168, II/04/121, II/07/82 Krş. eksēri

eksēri : bk. ekseri

e.+si I/14/147

ēkşi : Sirke veya limon tadında olan. I/28/53 Krş. ēşi

ekşimimizi : ekşimimizi << ekşimik+ II/18/135

ekşimig : bk. ekşimik II/18/135

ekşimik : Yağı alınmış süttten yapılan peynir, kesmik, çökelek. I/28/200, II/18/134

el : 1. Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü. I/02/83, I/09/83, I/25/96, I/28/117, I/30/79, I/30/87, II/04/63 Krş. ēl

e.+de II/03/62, II/03/63

e.+i I/05/122

e.+imde I/20/61

e.+ime I/20/115

e.+imi I/02/79

e.+imiz II/04/105

e.+imize II/06/68

e.+imizde I/13/109, I/24/105, II/07/14

e.+imizden I/19/147

e.+imizi II/07/08

e.+imizi II/19/164

e.+imizinen I/07/89, I/19/127, I/23/99, I/23/103, II/04/19

e.+imizinen I/24/12, I/25/109

e.+imizle I/10/110, I/20/164, I/20/165, II/04/46

e.+imizle I/20/164

e.+imnen II/19/64

e.+inde II/07/150

e.+inden II/13/148

e.+ine I/10/57, I/12/113

e.+ini II/02/04

e.+innen I/05/166

e.+inpen I/30/88

e.+iņ II/10/32

e.+iņinen I/24/14

e.+lēmizde II/19/190

e.+len II/18/26

e.+leri II/05/85

e.+lerim I/22/148

e.+lerimi II/19/74

e.+lerinde II/03/27, II/03/59

e.+lerine I/12/90

e.+lerini II/03/67

e.+lerinin II/07/174

2. Sahiplik, mülkiyet.

e.+imizdi I/04/50

e.+imize I/05/120

e.+indesin I/30/48

3. Yakınların dışında kalan kimse, yabancı.

e.+iņ I/12/54

e.+ler I/29/273, I/29/274

e.+lere I/29/269

el de_ jermen : El gücüyle çalıştırılan ve kahve, baharat vb.ni öğütmeye yarayan bir tür küçük değirmen.

e. d.+inde I/28/172

e. d.+nerinde II/04/46

el geç- : Edinilmek. Krş. el geç-

e.+ime g.-en II/06/104

e.+iņē ne g.-er II/12/50

el geç- : bk. el geç-

e.+ime g.-se II/13/24

elazılı : elazılı << elazığ+ I/26/134

eláktirikçi : Elektrik işleri yapan usta. II/16/36

elbise : bk. elbise

e.+sine I/28/83

elbeşı : bk. elbise

e.+sine I/28/83

elbise : Ar. Giysi. I/05/159 Krş. elbise, elbeşı

e.+mi II/15/146

e.+ni II/15/146

e.+sini II/08/86

ēl : bk. el (1) I/20/84

ē.+de

ē.+nen II/02/78

ē.+imi I/01/25

el_öp- : Yaşlı veya saygı gösterilmesi gereken kimselerin sağ elinin üstünü önce dudığa, sonra alna götürmek.

e. ö.-erdi II/10/30

e._ö.-meyē I/12/111

- ele** : bk. **öle** (I-2) II/09/10, II/19/64
ele : bk. **öle** (I-2) II/01/27, II/01/41, II/01/78
éle : **öle** (I-1) II/01/131
ēle : bk. **öle** (I-2) II/11/52
ēlé : **öle** (I-2) II/01/52
elī- : Elek yardımıyla ayıklamak veya incisini kabasından ayırmak, elekten geçirmek.
e.-ye II/19/180
ele düş- : Birine muhtaç olmak.
e. d.-ürmesin I/21/103
ēle düş- : bk. **ele düş-**
ē. d.-ürmesin I/21/138
elegtürī : bk. **eledtirik** I/13/157
elek : Taneli veya un gibi toz durumunda olan şeyleri yabancı maddelerden ayıklamak veya incisini kabasından ayırmak için kullanılan, tahta bir kasnak ve tek tarafa gerilmiş, gözenekli tel, kıl, bez vb.nden oluşan araç.
e.+den I/24/63
e.+lënen II/19/180
elekden geç- : Ayıklamak.
e. g. iğiris I/24/62
e. g.-iris I/24/65
elemtere : Fil suresi.
e.+den I/02/40
ēlen- : 1. Neşeli, hoşça vakit geçirmek. Krş. **eylen-**
ē.-irdig II/18/152
ē.-ir II/18/152
2. Oylanmak.
ē.-iyo I/30/98
ēlence : Neşeli ve hoşça vakit geçiren şey veya kimse. II/16/25
eletdirī : **eletdirī** << elektrik+ I/14/150
eletdirik : Fr. Bu enerjinin gündelik hayatta kullanılan biçimi Krş. **elegtürī** I/14/155
elet- : Götürmek, iletmek, ulaştırmak.
e.-ir I/23/200
elhamdürillāh : İslam inancında, Allah'a şükür için söylenen dua sözü. I/02/02 Krş. **elhamdürilāh**, **elhamdülilāh**
elhamdürilāh : bk. **elhamdürillāh** II/06/03
elhamdülilāh : bk. **elhamdürillāh** II/19/23
eli boş : İşi olmayan, boş gezen (kimse).
e. b.+luğdan I/07/111
elif özer : Kişi adı. II/19/01
ellī yedi : bk. **elli yedi** I/23/05
ellī- : bk. **elle-**
e.-cek I/03/53
elle- : Elle dokunmak. Krş. **ellī-**, **ellē-**
e.-me I/03/177, I/27/94
e.-memişleğ II/06/165
e.-yivesen II/18/162
ellē- : bk. **elle-**
e.-moz I/07/186
ēlle- : bk. **elle-**
ē.-yivemiş I/20/126
elles- : Ağır bir yükü kaldırmak için birkaç kişi birden tutmak.
e.-ir II/18/25, II/18/27
elli : 50 rakamının karşılığı olan sayı. I/08/56, I/08/65, I/14/193, II/04/08, II/06/24, II/13/93 Krş. **ēlli**, **ellī**
e.+de I/26/34
ellī : bk. **elli** II/06/143
elli aldı : bk. **elli altı** I/08/02
elli altı : 56 rakamının karşılığı olan sayı. II/09/31 Krş. **elli aldı**, **ellī_altı**
ellī_altı : bk. **elli altı** II/09/30
elli bir : 51 rakamının karşılığı olan sayı. I/08/54
elli biş : bk. **elli beş** I/08/54
elli beş : 55 rakamının karşılığı olan sayı. I/08/65 Krş. **elli biş**, **elli bësh**, **ellī bësh**
elli bësh : bk. **elli beş**
ellī bësh : bk. **elli beş** II/06/143
elli doğus : bk. **elli dokuz** II/03/06
elli dokuz : 59 rakamının karşılığı olan sayı. Krş. **elli doğus**
e. d.+luyum II/18/04
elli yedi : 57 rakamının karşılığı olan sayı. I/23/05 Krş. **ellī yedi**
ēlli : bk. **elli**
ē.+de I/26/33, I/26/34
ēlli üç : 53 rakamının karşılığı olan sayı. II/04/07
elli ğiki : 52 rakamının karşılığı olan sayı. I/06/02 Krş. **ēlli_ġiki**
ēlli_ġiki : bk. **elli_ġiki** I/06/03
elmā : Bu ağacın kabuğu parlak, sert, kırmızı, sarı ve yeşil renkte, kokusu hoş, tadı ekşi veya tatlı, dokusu gevrek, ufak çekirdekli meyvesi. I/23/209, I/23/210
e.+lamız I/25/54
e.+sı II/11/77
elti : Kadına göre kocasının erkek kardeşlerinin eşlerinden her biri. I/03/128, I/20/185 Krş. **ēlti**, **ēlti**
e.+m II/03/204
e.+miz I/20/188
ēlti : bk. **elti** I/20/184
ē.+m II/05/09
ē.+miz I/20/188
ē.+ye I/20/184, I/20/185

- élti** : bk. elti
é.+miz I/20/189
- ema** : bk. ama (1) I/26/16
- emānet_ēt-** : Ar. + T. Bir şeyi veya bir kimseyi birine veya bir yere bir süreliğine bırakmak.
e.ē.-dīñ I/29/344
- emānet** : Ar. Birine geçici olarak bırakılan ve teslim alınan kişiye korunması gereken eşya, kimse vb., inam, vedia. I/12/02, II/01/136
- eme** : bk. ama (1) I/02/63, I/28/120, I/28/191, I/30/47, II/09/74, II/15/124, II/19/175
- emē** : bk. ama (1) I/03/51
- ēme** : bk. ama (1) I/15/69
- émeci** : bk. imeci I/19/34
- emeqli** : bk. emekli I/11/118
- emekli** : Belirli bir süre çalıştıktan sonra kanunlar gereği işi ile ilgisi kesilerek kendisine aylık bağlanmış olan kimse, tekaüt. II/06/123, II/19/27 Krş. emegli, emeklī
e.+sin I/11/121
e.+yin I/08/18, II/06/34
- emeklī** : bk. emekli
e.+m II/19/33
- emekli ol-** : Belirli bir süre çalıştıktan sonra kanun ile sağlanan haklardan yararlanarak görevinden ayrılmak, tekaüt olmak. Krş. emekli_öl-, emeklī_ol-
e. o.-annar I/05/111
e. o.-du I/18/183
e. o.-unca II/10/74
e. o.up I/08/62, I/14/54
e. o.-dū I/26/132
- emekli mayışı** : Emekli aylığı. I/13/169
- emekli_öl-** : bk. emekli ol-
e.ō.-du I/07/158, II/01/76
e.ō.-duğdan II/04/58
- emeklī_ol-** : bk. emekli ol-
e.ō.-dū I/26/132
- emeklīlim** : emeklīlim << emeklilik+ II/19/27
- emeksiz** : Emekli aylığı bulunmayan (kişi). I/02/17
- emel** : Ar. Gerçekleştirilmesi zamana bağlı istek.
e.+ine I/29/208
- emi** : bk. emmi
e.+m II/07/121
- emin_ol-** : Ar. + T. İnanmak, güvenmek. I/27/147
- emine** : Kişi adı. II/07/01, II/08/10
- emir** : Ar. Buyruk, komut, talimat, ferman. I/30/39
- emir_al-** : Ar. + T. Talimat almak.
- e.ā.-irdīñ** I/22/04
- emirce** : Yerleşim birimi adı. II/09/46
- emirdā** : Yerleşim birimi adı.
e.+lī I/14/94, II/12/39
e.+na I/07/176
e.+nda II/12/40
- emme** : bk. ama (1) I/02/114, I/02/115, I/03/33, I/03/97, I/13/123, I/13/173, I/13/194, I/28/179, I/28/185, I/28/214, I/28/227, I/28/260, I/28/45, I/28/87, I/29/208, I/29/244, I/30/120, I/30/17, I/30/45, I/30/96, II/03/75, II/08/12, II/08/30, II/08/98, II/09/59, II/10/81, II/15/122, II/15/62, II/16/117, II/17/96, II/19/127, II/19/135, II/19/182, II/19/184, II/19/186
bk. ama (2) I/30/172, I/30/175, II/13/08, II/13/09
bk. ama (3) I/03/124, II/08/20, II/10/40, II/15/123, II/15/77
bk. ama (4) II/09/74, II/09/75
- emmē** : bk. ama (1) I/30/161
- emmē** : bk. ama (1) I/30/40
- emmi** : Ar. Amca. I/03/99, I/13/182, II/05/62
Krş. ēmmi, emi
e.+lerim I/14/297
e.+lerimiñ I/14/294
e.+m I/14/304, I/18/102, I/30/34
e.+miñ I/14/215
e.+niñ I/03/13
e.+sinden I/09/43
e.+sine I/29/179
e.+zin II/05/66
- ēmmi** : bk. emmi
ē.+lerim I/14/295
ē.+m I/14/302
- emsal** : Ar. Benzer, eş, denk. II/04/08
- emzī** : emzī < emzik+ I/19/84
- emzik** : Süt çocuklarını oyalamak için ağızlarına verilen kauçuk meme. I/19/85
- emzir-** : Kadın veya dişi hayvan, memesindeki sütü yavruya vermek.
e.-īdik I/19/38
e.-idim II/05/28
e.-miyör I/04/19
- emzitedirdilē** : emzitedirdilē << emzirt- I/04/20
- en** : Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime. I/10/60, I/12/64 I/28/177, I/28/202, II/06/158, II/09/19 Krş. eñ, ēñ
- en-** : bk. in- (2)
e.-erken I/29/311
- ēn-** : bk. in- (2) I/29/241
ē.-er I/29/242
ē.-miyo I/29/242

enerji : Fr. Maddede var olan ve ısı, ışık biçiminde ortaya çıkan güç, erke. II/06/21
engelli : Vücudunda eksik veya kusuru olan. I/18/36
entâri : Ar. Genellikle tek parçalı kadın giyeceği. Krş. enteri
e.+ŋ I/19/89
enteri : bk. entâri I/05/159, I/05/160
ensıran : Kazan ya da teknedeki hamuru kazımaya ve kesmeye yarayan bir çeşit araç. II/19/187, II/19/192
eŋ : bk. en I/02/45, I/04/71, I/07/170, I/10/88, I/12/23, I/13/310, I/14/204, I/20/126, I/20/186, I/23/243, I/29/343, I/24/20, I/27/131, I/29/180, II/07/168
ēŋ : bk. en I/13/310, I/21/104, I/29/305
epey : Az denmeyecek kadar, oldukça, hayli, epeyi, epeyce, epeyce. I/10/77, II/19/154
êrdesî : bk. ertesi I/19/45
erdi : Soyad. I/12/19, I/12/22
er- : Erişmek. Krş. er-, ēr-, êr-
e.-eŋsin I/30/171
eŋ- : bk. er-
e.-dîrsiŋ I/25/39
ēr : bk. eyer (II) II/13/52
ē.+i II/13/52
ēr-(I) : bk. er-
ē.-diyi II/04/118
ēr-(II) : bk. eyir-
ē.-idik II/08/18
ē.-iyedîŋ II/08/21
êr- : bk. er-
ê.-işmeydi II/13/117
erî : erî << erik+ II/14/121
êringin : Dinlenmiş. II/09/75
erdovan : Kişi adı. I/18/91
e.+ım I/18/109
erîne : erîne << erik+ I/03/115
er : Erkek.
e.+e I/29/119, I/29/121
ergec : Dokumalarda çözgü üzerine enliliğine atılan ip.
e.+ini I/23/141
ergi : İyi bir şeye erişme durumu, mazhariyet.
e.+si I/19/146
erid- : Erimesini sağlamak, erimesine yol açmak. Krş. erêt-
e.-irlêdi II/18/190
erig : bk. erik I/03/104, I/03/105, I/03/91, I/24/58
erik : Bu ağacın kabuğu ince, çeşitli

renklerde, mayhoş veya tatlı, eti sulu, tek ve sert çekirdekli yemişi. I/03/92, II/19/66 Krş. erig
e.+leri I/13/219, I/13/221
eriş : bk. eriş
e.+i I/23/142
eriş : Dokuma tezgâhlarında uzunluğuna atılan ip, arış, boy ipliği. Krş. eriş
e.+ini I/23/142
erişte : Far. İnce ince kesilip kurutulan hamur. II/18/56
erke_evinîŋ : erke_evinîŋ << erkek evi+ I/25/83
erkeç : İğdiş edilmiş, üç yaşından büyük erkek keçi. II/13/102 Krş. erkeş
erkeg : 1. bk. erkek (1)
e.+lê I/28/231, I/29/370
e.+lê II/14/84
erkek : 1. Yetişkin adam, bay, er kişi. I/09/07, I/10/84, I/12/85, I/27/20 Krş. erkeg, êrkek, erkik, êrkeg, êrkeK
e.+ler II/06/58, II/04/122
e.+le I/28/233
êrkek : bk. erkek (1) I/18/65, I/23/175, I/25/80
ê.+ler I/25/61, I/25/65, II/10/141
ê.+leŋ II/15/22
ê.+leriŋ II/04/83
êrkeK : bk. erkek (1) II/15/147
êrkeg : 1. bk. erkek (1) I/13/149
e.+le I/16/171
erkeyinen : erkeyinen << erkek ile II/03/32
erken : 1. Vaktinden önce, alışılan zamandan önce, er, geç karşıtı. I/14/287 Krş. êrken
e.+den I/19/26
êrken : bk. erken (1) I/15/77, I/18/30, I/23/213, I/23/215
erkeş : bk. erkeç II/13/101
e.+den II/14/112
e.+lê II/14/113
erkeşden geçilme- : Bol, çok, aşırı olmak.
e. g.-z II/14/113
erkey_evine : erkey_evine << erkek evi+ I/25/93
erkik : bk. erkek (1)
e.+le I/09/91
ermen_otlu : bk. ermene otlu I/01/29
ermene otlu : Yerleşim birimi adı. I/01/28 Krş. ermen_otlu
erten : Yerleşim birimi adı. II/12/19
e.+de II/12/19
erêt- : bk. erid-

e.-eriz II/14/59
ertesi : Bir günün, haftanın, ayın, mevsimin, yılın ardından gelen (gün, hafta, ay, mevsim, yıl), ferdası. I/12/119, I/16/103, II/19/108 Krş. ertesi, érdesi, értesi
ertesî : bk. ertesi II/17/61
értesi : bk. ertesi I/19/119, I/22/08, I/22/79, I/23/98, I/28/176, I/28/57, I/30/30, II/09/22, II/10/98, II/15/73
erturul gâzi : 13. yüzyılın ortalarında Oğuzların Kayı boyunun lideri ve Osmanlı Beyliği'nin kurucusu olan Osman Bey'in babası.
e. ğ.+niñ I/09/110
ertürulgazi dernē : Dernek adı. I/29/16
erzak : Ar. Uzun süre saklanabilen yiyeceklerin genel adı. Krş. ěrzak
e.+ĥ II/18/85
ěrzak : bk. erzak
ě.+lāmızı II/18/85
ěrzincan : bk. erzincan
ě.+dan I/14/72
erzincan : bk. erzincan
e.+nı I/14/79, I/14/88
erzincan : Yerleşim birimi adı. Krş. ěrzincan, erzincan
e.+nı I/14/78
erzulum : bk. erzurum
e.+a II/14/24
e.+da I/15/31
erzurum : Yerleşim birimi adı. I/15/31 Krş. erzulum, ěrzurum
e.+lu I/14/81
ěrzurum : bk. erzurum
ě.+dan I/14/72, I/14/75
esālet : Ar. Soyluluk.
e.+imiz II/15/80
esas : Ar. Bir şeyin özünü oluşturan ana öge, temel. I/08/45, I/12/18, I/14/32, I/14/33, I/29/67, I/14/61, II/12/16 Krş. esās
esās : bk. esas
e.+ı II/12/55
ese : Kişi ad. I/05/15
e.+niñ I/05/15
esen : Soyad. I/13/07
esgere git- : Ar. + T. Askerlik ödevini yapmak için orduya katılmak.
e. g.-çeg II/02/52
esgi : 1. bk. eski (1) I/23/246
2. bk. eski (2) II/07/72
esgi- : Eski duruma gelmek.
e.-cek I/19/89
esgi : 1. bk. eski (1)_I/07/102, I/13/260,

I/19/90, I/23/34, I/23/35, I/23/48, I/23/52, I/23/54, I/25/111, I/26/35, I/29/125, I/29/40, I/29/415, I/05/166, I/09/07, I/11/02, I/11/120, I/13/03, I/13/348, I/19/20, I/30/27, I/16/39, I/16/40, II/03/171, II/03/178, II/05/01, II/05/20, II/06/155, II/06/161, II/07/102, II/07/105, II/07/106, II/07/107, II/07/126, II/07/75, II/07/76, II/07/77, II/07/99, II/09/12, II/10/35, II/11/96, II/15/23, II/15/76, II/16/74, II/18/139, II/18/171, II/18/21, II/18/14, II/18/81
e.+ki II/18/163
e.+le I/09/93, II/07/149
e.+lēden I/29/124
e.+ler II/01/110, II/15/104, II/16/62
e.+leri I/03/140, II/07/158
e.+leñi II/16/78
e.+niñ I/05/110
e.+nki I/27/81
e.+si I/05/109, I/05/150
e.+ye I/16/153
e.+yi I/28/11
e.+ynen II/07/139
2. bk. eski (2) I/08/72, I/09/49, I/12/48, I/14/225, I/28/08 I/08/71
e.+sini II/14/91
esgi yazı : bk. eski yazı I/08/128, I/28/08 Krş. ěsgi yazı
e. y.+ları I/14/128
ěsgi : 1. bk. eski (1)
ě.+den I/05/132
2. bk. eski (2) I/30/19, I/30/20
ěsgi yazı : bk. eski yazı I/30/20
ěsgi : 1. bk. eski (1) I/26/33, II/07/92, II/15/09
ě.+ler I/20/47
2. bk. eski (2) I/14/225, II/07/87
esgiden : bk. eskiden I/01/14, I/03/105, I/03/134, I/05/103, I/05/108, I/05/126, I/05/138, I/05/151, I/05/159, I/05/55, I/07/06, I/09/39, I/12/124, I/12/127, I/12/57, I/12/75, I/12/82, I/13/261, I/13/263, I/13/274, I/13/276, I/13/56, I/14/07, I/14/262, I/14/303, I/16/66, I/16/99, I/18/161, I/18/163, I/18/31, I/19/145, I/19/30, I/21/129, I/21/56, I/21/83, I/22/24, I/22/49, I/23/140, I/23/41, I/25/52, I/27/103, I/27/108, I/27/141, I/27/82, I/29/117, I/29/185, I/29/217, I/29/24, I/29/25, I/29/297, I/29/362, I/29/396, I/01/15, I/04/40, I/05/127, I/05/82, I/07/03, I/11/113, I/11/117, I/12/81, I/13/201, I/17/29, I/18/160, I/22/127, I/22/28, I/24/19, I/13/201, I/29/170, I/29/401, I/05/110, I/22/01, I/21/134, I/24/20, I/29/342, I/13/302, I/14/286, I/26/62, I/29/142,

I/19/97, II/02/17, II/03/17, II/03/26, II/03/97, II/04/119, II/04/53, II/07/110, II/07/144, II/07/155, II/07/69, II/07/77, II/07/97, II/09/62, II/09/96, II/12/103, II/12/104, II/12/67, II/12/71, II/13/47, II/13/49, II/13/85, II/14/23, II/14/35, II/15/10, II/15/13, II/15/87, II/16/113, II/16/115, II/16/118, II/16/47, II/16/52, II/16/76, II/16/82, II/16/84, II/16/86, II/18/15, II/18/111, II/18/163, II/18/167, II/18/171, II/18/181, II/18/29, II/18/35, II/18/44, II/18/61, II/18/70, II/18/91, II/19/210, II/04/136, II/18/188, II/09/67, II/07/151, II/07/77, II/18/177, II/07/119, II/14/52, II/10/148, II/09/58, II/12/73

e.+ki II/04/67

esgiden : bk. eskiden II/01/119

esgiden : bk. eskiden I/16/68

esgiden : bk. eskiden I/02/98, I/07/206, I/13/342, I/18/146, II/04/15, II/14/21, II/14/33

ē.+đī I/13/131

ēsgiden : bk. eskiden II/15/64

esgişe_jir : bk. eskişehir

e.+nen I/16/25

esgişehir : bk. eskişehir I/11/22

e.+de I/26/116, I/29/17, II/03/01, II/14/125

e.+e I/26/108

esgişehir : bk. eskişehir II/14/106

e.+de I/07/229, I/07/231

esgişēdeler : esgişēdeler << eskişehir+ II/06/119

esgişēr : bk. eskişehir I/09/96, II/11/112

e.+de I/22/162, II/06/147, II/11/37, II/11/55

e.+deki I/19/159

e.+deler II/06/10, II/06/122, II/06/23

e.+den II/11/88

e.+e I/05/33, II/11/108, II/11/110, II/11/34, II/11/36, II/11/84

e.+iñ I/05/74, II/18/130

e.+nen I/16/29, I/16/31

ēsiran : Kazan ya da teknedeki hamuru kazımaya ve kesmeye yarayan bir çeşit araç. II/10/105

eski : 1. Çoktan beri var olan, üzerinden çok zaman geçmiş bulunan, yeni karştı. I/04/52, I/08/10, I/30/11, I/30/12, II/07/105, II/08/100, II/08/81, II/08/82, II/10/13 Krş. esgī, esgi, ēsgī, ēsgī, ēzgi

e.+deki I/04/11

e.+ki I/03/59

e.+le I/01/45

e.+nin I/01/50

2. Önceki, sabık Krş. esgi, ēsgī, ēsgī,

esgī

eski yazı : Türklerin İslamiyeti kabulünden sonra kullanmaya başladığı ve 1928 yılında Latin alfabesine dayalı yeni Türk harflerinin kabulüne kadar geçen dönemde benimsenmiş olan, Arap alfabesine dayalı yazı sistemi. I/08/11, I/30/12 Krş. esgi yazı, ēsgī yazı

eskiden : Geçmiş zamanlarda, geçmiş çağlarda, geçmişte, mukaddema. I/01/61, I/18/157, II/08/124, II/08/125, II/08/47, II/10/93 Krş. esgiden, ēsgiden, ēsgiden, ēskiden, esgiden, ēsgiden

ēskiden : bk. eskiden I/01/41

eskişe_jir : bk. eskişehir

eskişehir : Yerleşim birimi adı. I/01/02 Krş. esgişēr, esgişe_jir, esgişehir, esgişehir, eskişe_jir, eşgişēr, eşgişēr, eşkişēr, eşkişēr

e.+de I/04/56, I/25/43

e.+den I/04/53

eskişēr : bk. eskişehir II/17/78

e.+de II/10/12, II/12/76

e.+e I/25/55

e.+iñ I/17/23, II/09/46

e.+li II/09/77

esnaf : Küçük sermaye ve zanaat sahibi. II/19/123 Krş. ēsnaf

esnafılg : Esnaf olma durumu

e.+dan I/02/21

ēsnaf : bk. esnaf

ē.+lara I/05/174

esnā : Ar. Bir işin yapıldığı an, sıra.

e.+da I/29/256

esnē- : Uykulu, sıkıntılı veya yorgunluk duyulan bir anda ağzı genişçe açarak soluk alıp vermek.

e.-ye II/18/165

eşarḅ : Fr. Başörtüsü.

e.+ı II/09/97

eş dost : Tanıdıklar.

e.+iñe d.+una II/10/85

eş dos : bk. eş dost

e. d.+nan I/16/177 II/10/85

eşenḅara : Yerleşim birimi adı. I/11/74, I/11/75

eşenḅaya : Yerleşim birimi adı. I/11/75

eş- : Toprağı veya toprak gibi yumuşak bir şeyi biraz kazmak.

e.-eris I/24/113

eşgişēr : bk. eskişehir

e.+de I/05/121

e.+e I/05/92

ēşgişēr : bk. eskişehir

ē.+de I/02/03

- eş** : Karı kocadan her biri, hayat arkadaşı, refik, refika. Krş. eş
e.+i I/27/18, I/27/29, II/02/08
e.+im I/27/21, II/17/24
- ēşi** : bk. ēkşi I/03/105
- ēş** : bk. eş
ē.+ini I/10/33
- eşiya** : bk. eşya
e.+sını I/19/122
- eşiyi** : eşiyi << eşik+ I/05/84
- eşkişer** : bk. eskişehir
e.+de I/03/53, I/11/104
e.+deleç II/17/54
- ēşkişer** : bk. eskişehir
ē.+i I/02/29
- eşşē** : eşşē << eşek+ I/29/402, I/29/403, I/29/407, II/07/158, II/07/165
- eşşek** : Atgillerden, uzun kulaklı binek ve hizmet hayvanı, merkep, karakaçan, uzun kulaklı (Equus asinus). I/29/402
e.+ler I/05/138
- eşşēm** : eşşēm << eşek+ I/07/119
- eşşēmiz** : eşşēmiz << eşek+ I/07/120
- eşşēne** : eşşēne << eşek+ I/29/406
- ēşya** : bk. eşya I/30/73
- eşya** : Ar. Türlü amaçlarla kullanılan, insan yapısı, taşınabilir cansız nesnelere. Krş. eşya, eşya, eşya, eşyā, eşya
e.+ları I/12/44
- ēşya** : bk. eşya
ē.+sını I/30/72
- eşya** : bk. eşya II/07/60
- eşyā** : bk. eşya
e.+sız I/12/42
- et** : Kasaplık hayvanlardan sağlanan kaslardan oluşmuş besin maddesi. I/22/24, I/23/231, I/24/91, I/24/92, II/02/75, II/03/67, II/15/20, II/16/45, II/18/193, II/19/53, II/19/82, II/13/34, II/10/48 Krş. ēt
e.+i II/13/89, II/13/90
e.+imiz II/19/102
e.+inen II/10/46
e.+li I/21/122
e.+ler II/18/200
- et suyü** : İçinde et kaynatılmış su. II/15/44
- ēt** : bk. et I/20/150, I/23/37, II/02/75, II/15/41
- et-** : I. Bir işi yapmak. Krş. ed-, id-, it-, ek- (II)
e.-di II/09/21
e.-dikÇe I/10/104
e.-diler I/10/12
- e.-dikleri** II/06/147
- e.-medi** II/11/35
- e.-mişler** II/11/109
- e.-tik** I/20/123
- e.-tirenç** I/27/143
 2. Demek, söylemek
- ete_ı** : ete_ı < etek+ I/28/31
- etē_ine** : etē_ine << etek+ I/10/89
- etek** : Bedenin belden aşağısına giyilen, değişik biçimlerde, genellikle kadın giysisi, eteklik. I/09/89
e.+leri I/28/36
- etfa_ıye** : bk. etfa_ıye (2) II/06/69
- etthem bey** : Kişi adı.
e. b.+mişdi I/12/28
- ētiyar** : Ar. Yaşlı, kocamış olan, pir (kimse), genç karşıtı. I/09/42, II/14/123 Krş. ehtiyar, itiyar
ē.+ı I/26/104
ē.+la II/02/69, II/02/70
ē.+lar I/14/264
ē.+lardan I/11/10
- etraf** : 1. Yanlar, taraflar. Krş. edrāf edīraf edīrāf, edraf, edrav, etrav
e.+dağı II/10/16
e.+ında II/08/49
e.+larına II/13/63
 2. Bir kimsenin sürekli ilişkide bulunduğu kimseler, yakınlar, muhit. Krş. edīrav
e.+dan I/12/101
- etrav** : bk. etraf (1)
e.+ıña II/15/22
- etva_ıye** : Ar. 1. Yangın söndürme kuruluşu. I/11/70
 2. İtfaiye aracı. Krş. etfa_ıy
- ev** : Bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı yer, konut, hane. I/05/101, I/08/62, I/09/55, I/11/114, I/14/265, I/17/29, , I/20/187, I/20/71, I/26/116, , I/26/65, I/27/64, I/29/101, I/29/40, I/30/143, I/26/109, I/04/54, I/12/53, I/18/210, I/10/15, I/08/62, II/01/117, II/01/121, II/02/20, II/02/94, II/06/100, II/06/120, II/07/102, II/07/106, II/07/30, II/07/75, II/11/65, II/11/67, II/17/77, II/17/79, II/03/42, II/05/14, II/11/69 Krş. ēv, ēy, ey, öv
e.+ce II/10/135
e.+cek I/13/202, II/10/135
e.+de I/01/45, I/02/82, I/03/121, I/05/127, I/05/173, I/18/154, I/18/178, I/23/220, I/23/66, I/27/17, I/28/166, I/28/236, I/29/363, I/29/374, I/30/131, II/01/09, II/01/54, II/01/89, II/03/42, II/04/56, II/05/45, II/06/17, II/08/107, II/10/37, II/11/09, II/11/10, II/17/51, II/19/137,

- II/19/138
e.+den I/03/65, I/11/68, I/13/189, I/29/296
e.+e I/03/67, I/05/118, I/07/108, I/09/39, I/18/94, I/18/154, I/18/155, I/19/47, I/23/176, I/28/232, I/28/233, I/28/240, I/28/264, I/29/183, II/03/32, II/11/11, II/11/59, II/18/145
e.+émizde II/19/123
e.+i I/02/86, I/04/54, I/13/126, I/30/153, I/30/28, II/06/124, II/07/76, II/11/58, II/11/70, II/11/80, II/17/76
e.+idi I/17/30
e.+im II/01/138, II/10/90, II/01/137
e.+İmi I/30/26
e.+imiz I/12/48, II/07/58
e.+İmiz II/17/69
e.+imizde II/07/39, II/18/17
e.+İmiziñ I/27/114
e.+inde I/16/128, I/27/51, I/28/91, II/02/75, II/06/31, II/08/114
e.+ine I/20/24, I/28/104, I/30/75, II/03/158, II/07/175, II/11/79, II/15/123, II/17/107
e.+iniñ I/22/77, II/17/105, II/18/106
e.+iniz II/02/61
e.+iñ I/05/152, I/24/06, I/29/366, I/02/111, I/05/158, I/29/321, I/29/374, I/30/32, II/07/65, II/01/58, II/01/59, II/01/72, II/03/51, II/01/74, II/06/181, II/15/21
e.+İñ II/03/50
e.+iñe II/10/25
e.+le II/02/92, II/18/81
e.+lëñ I/03/187
e.+lënde II/07/103, II/07/104
e.+ler I/05/143, I/07/182, I/10/116, I/11/27, I/16/63, I/26/115, II/05/02, II/05/05, II/06/159, II/07/77, II/07/92
e.+leñ II/06/159
e.+lëñ II/07/107
e.+lerde II/01/39, II/07/48, II/07/76, II/07/99
e.+lere I/10/119, I/10/94, I/28/60, II/04/100, II/05/07
e.+leri I/04/42, I/08/61, II/03/104, II/06/156, II/07/75, II/07/98, II/10/89, II/11/71
e.+leriñ II/11/65
e.+leriñiñ I/05/122, II/02/88
e.+leriñ I/29/172, II/03/43, II/03/44, II/03/45
e.+leriñi mevleriñi I/12/42
ev dut- : Ev kiralamak.
e. d.-dular I/18/49
- e. d.-du** I/26/30
ev, çışi : Ev içinde gündelik olarak yapılan her türlü iş.
e. çı.+nde II/03/40
e. çı.+nnen II/01/09
ēv : bk. ev
ē.+cey I/13/201
ē.+de I/29/265, II/04/127, II/04/128, II/05/79, II/07/193
ē.+den I/28/73
ē.+i I/14/189
ē.+lerde I/13/305, II/07/32
ē.+lerden II/07/21
ē.+leriñ I/30/152
ē.+siz I/12/42
ē. mēv I/18/191
evel : 1. bk. evvel (1) I/23/156, I/23/209, I/26/96, I/30/08, II/04/36, II/10/128
e.+den I/13/297, I/21/75, I/23/157, II/01/129
2. bk. evvel (2) I/13/29, I/20/65
evēl : bk. evvel (1)
e.+den I/21/165
evelkı : bk. evelki I/20/99
evelī : bk. eveli (2) I/07/89, I/13/150
eveli : 1. Önceki. I/13/195, I/27/16, II/06/60, II/19/106
e.+ndē II/13/45
2. Eskiden. I/02/117, I/07/112, I/07/92, I/13/105, I/13/128, I/13/157, I/13/17, I/13/94, I/13/134, I/13/226, I/13/281, I/13/292, I/13/293, I/13/294, I/13/296, I/13/304, I/13/351, I/13/73, I/15/14, I/15/19, I/16/74, I/17/33, I/20/175, I/20/21, I/20/27, I/20/57, I/20/63, I/20/66, I/20/85, I/20/94, I/21/122, I/21/66, I/22/61, I/23/07, I/23/11, I/23/117, I/23/169, I/23/174, I/23/183, I/23/19, I/23/196, I/23/199, I/23/212, I/23/218, I/23/228, I/23/235, I/23/61, I/23/76, I/23/77, I/24/77, I/24/90, I/24/94, I/24/98, I/28/192, I/28/199, I/28/215, II/01/12, II/02/79, II/03/106, II/03/107, II/03/134, II/03/144, II/03/148, II/03/174, II/03/197, II/03/41, II/03/75, II/06/72, II/07/123, II/07/14, II/07/141, II/07/179, II/08/71, II/10/118, II/10/134, II/10/17, II/10/20, II/10/49, II/10/56, II/10/86, II/11/44, II/13/48, II/13/51, II/15/100, II/15/58, II/17/64, II/17/66, II/19/147, II/19/150, II/19/151, II/19/177, II/19/187, II/19/204, II/19/223, II/19/91 Krş.
evelī, evēli, evveli, evelī, evelī, evveli, evvelī
e.+de I/03/124
e.+den I/14/131
evelī : bk. eveli (2) II/19/213

- evelî** : bk. eveli II/01/95
evēli : bk. eveli (2) I/07/88
eveliki : bk. evelki
e.+nner I/23/166
evelki : Önce olan, önceki. I/21/166, I/21/167, II/03/29 Krş. evelķı, eveliki
e.+nner I/20/184
ēyendime sōle- : bk. efendime sōli-
ē. s.-yīm II/03/55
ever- : Evlendirmek. Krş. evēr-
e.-cen II/19/10
e.-dīdik I/13/190, I/30/140
e.+dim I/20/103, II/01/136, II/01/74
e.-iyola II/05/68
e.-mişin II/19/22
evēr- : bk. ever-
e.dik I/07/152
evet : 1. Öyledir" anlamında kullanılan bir doğrulama veya onaylama sözü, olur, oldu, peki, tamam, ya, beli, ha, he. I/03/148, I/03/155, I/07/04, I/07/14, I/07/16, I/07/190, I/07/42, I/10/31, I/11/57, I/14/03, I/14/09, I/15/02, I/15/77, I/16/07, I/16/179, I/16/33, I/18/106, I/18/12, I/18/131, I/18/176, I/18/195, I/18/61, I/24/37, I/25/05, I/26/06, I/26/139, I/26/152, I/26/19, I/26/23, I/26/58, I/26/74, I/26/80, I/26/98, I/26/152, I/27/87, I/28/15, I/29/61, I/26/82, I/29/94, II/03/08, II/03/181, II/07/01, II/07/04, II/07/126, II/07/154, II/07/155, II/07/64, II/07/67, II/07/85, II/10/08, II/11/02, II/14/07, II/14/08, II/18/08, II/18/197, II/18/87, II/18/88, II/18/99, II/19/56, II/19/179 Krş. evet, evēt, evēt, evēt, evēt, ēvet, evvet, ēvet, hēvet
2. Sözü açan veya bağlayan bir söz. I/05/48, I/13/129, I/16/194, I/18/10, I/18/111, I/18/112, I/18/121, I/18/206, I/18/45, I/18/79, I/18/22, II/03/15, II/03/195, II/07/128, II/07/152, II/07/27, II/07/56, II/07/57, II/07/80, II/07/81, II/16/76, II/18/13 Krş. evet, evēt, ēvet, hāvet
evet : 1. bk. evet (1) I/10/109, I/14/55, I/16/183, I/24/09, I/24/22, I/26/05, I/26/101, I/26/41, II/03/07, II/07/38, II/07/74, II/18/96
2. bk. evet (2) I/07/34, I/10/123, I/18/189, II/03/03, II/03/191, II/07/197, II/07/35, II/07/57
evēt : bk. evet (1) I/05/95
evēt : bk. evet (1) I/11/38, I/16/160, II/12/18
evēt : 1. bk. evet (1) I/18/71
2. bk. evet (2) I/18/136
evēt : bk. evet (1) I/24/33
ēvet : 1. bk. evet (1) I/26/41, II/12/02
2. bk. evet (2) I/18/141
ēvet : bk. evet (1) I/05/17, I/16/12
evlat : Ar. Bir kimsenin oğlu veya kızı, çocuk. I/15/96, I/27/104, I/27/18 Krş. evlād
evlād : bk. evlat
e.+ımı I/15/17
evlen- : Erkekle kadın, aile kurmak için yasaya uygun olarak birleşmek, izdivaç etmek. I/12/84 Krş. ēvlen-
e.-cek II/17/09
e.-dī I/28/95
e.-dīm II/06/117
e.-dīmde I/10/40
e.-di II/01/74, II/12/115, II/19/43
e.-dīgden I/13/95
e.-dīK II/17/21
e.-dīm I/12/77, II/06/113
e.-dīn I/13/177, II/17/09
e.-dirmedi I/10/39
e.-eli I/07/44
e.-em II/11/32
e.-en I/10/32
e.-īlir I/13/177
e.-ince I/12/19, I/12/22
e.-iyola I/29/415
e.-leniyo I/11/115, I/12/87
e.-medi I/18/35
e.-memiş II/17/10
e.-ndiriyola I/29/28
ēvlen- : bk. evlen-
ē.-diler I/18/143
ē.-diler I/14/211
ē.-dik II/15/05
ē.-dikden II/10/94
ē.-dīm II/06/111, II/06/114
ē.-dirdim II/06/11
ē.-en I/20/137, I/20/138
ē.-īcikler I/18/196
ēy : bk. ev
ē.+de I/20/176
ē.+leri I/30/143
ē.+mizin II/17/104
ey : bk. ev II/07/42
e.+lenē I/30/119
evli : Evlenmiş olan (kadın veya erkek). II/01/141, II/12/111, II/17/112, II/17/113 Krş. ēvli, ēvli
ēvli : bk. evli I/13/196, I/19/56
ēvli : bk. evli
ē.+dī II/05/90
evreşe : Yerleşim birimi adı. I/14/289
evse- : Tahılın içindeki yabancı cisimleri evsecek denilen kap içinde savurarak

temizlemek. II/19/72

e.-rin II/19/72

evvel : Ar. 1. Önce. Krş. evēl, evel

e.+de II/07/91

e.+in I/21/03

2. İlk, önceki, geçmiş. Krş. evel

evveli : bk. eveli (2) II/10/70, II/15/31

evvelî : bk. eveli (2) II/13/104

evyela : Ar. Önce, ilk önce, ilkin. II/04/134

evvet : bk. evet (1) I/26/101

ey : 1. Kendisine söz söylenen kimse veya kimselerin dikkati çekilmek istendiğinde adın başına getirilen ve uzatılabilen bir seslenme sözü. I/18/92, I/28/109, II/09/142, II/09/25, II/19/212 Krş. ēy, ēy

2. Usanç anlatan bir seslenme sözü. Krş.

ēy

ey- : Düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek.

e.-îp II/01/102

ēy : bk. ey (1) I/16/122, II/02/45

ēy : bk. ey (1) II/08/103

eyî : bk. iyi

e.+dik I/13/39

eyer (I) : Far. Şart anlamını güçlendirmek için şartlı cümlelerin başına getirilen kelime, şayet. I/02/85, I/14/209

eyer (II) : Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne. Krş. ēr

eyi : 1. bk. iyi (1) I/13/60, I/17/76, I/18/05, I/18/204, I/18/21, I/18/28, I/18/68, I/19/153, I/21/87, I/21/99, I/22/42, I/29/303, II/01/142, II/02/07, II/02/93, II/04/32, II/13/60

e.+dir II/04/90

e.+ydi I/19/31, II/13/61

e.+ydik I/13/39

e.+yiz I/13/71, I/19/39, I/19/57

2. bk. iyi (2) I/17/59

e.+yim II/06/32

e.+yin I/05/01

e.+yız II/10/01

3. bk. iyi (3) I/19/40, II/06/130

eyi ol- : Hastalıktan kurtulmak, iyileşmek.

II/09/15 Krş. eyî ol-

eyi ol- : bk. eyi ol-

e. o.-madı II/09/16

eyî : bk. iyi (1) I/13/60

e.+ydi II/05/19

eyî : bk. iyi (2) II/09/15

eyî : bk. iyi (1) I/09/100, I/17/26

bk. iyi (2) I/17/47, II/09/37

ēyi : 1. bk. iyi (1) II/01/144, II/08/100,

II/17/28, II/17/42

ē.+ydi I/04/37, I/04/38

ē.+ydi I/30/157

2. bk. iyi (2) I/30/78

ēyi : bk. iyi (1) I/03/86

ēyî : bk. iyi (1)

ē.+di II/17/41

ēyî : bk. iyi (1) II/08/101

ē.+di II/13/60

eyice : bk. iyice (1) I/19/05

eyice : bk. iyice (1) II/18/50

eyim_eyim : Sürekli, hep anlamında bir ikileme. I/18/165

eyir- : Yün, pamuk vb.ni iğ ile büküp iplik durumuna getirmek. Krş. ē_jir-, e_jir-, ē_jir-, ēyîr-, i_e_jir-, ēr- (II)

e.-dik I/20/164

ēyîr- : bk. eyir-

ē.-iyodum I/20/73

eylen- : bk. ēlen- (1)

e.-irlerdi II/15/72

eylül : Ar. Yılın dokuzuncu ayı.

e.+de II/06/60

eyüb : bk. eyüp

e.+ün I/27/120

eyüp : Kişi adı. I/27/120

ezan : Ar. Müslümanlıkta namaz vaktini bildirmek için müezzinin yüksek sesle yaptığı çağrı I/28/231

ezber_oku- : Far. + T. Bir metni veya sözü herhangi bir yere bakmadan bellekte kalan biçimiyle söylemek.

e._o.-duğ I/21/14 Krş. ēzber_öğü-

ēzber_öğü- : bk. ezber_oku-

ē._o.-duğ I/21/15

ēzberle- : Bir şeyi olduğu gibi akılda tutmak, ezber etmek, hıfz etmek.

ē.-dim I/08/13

ē.-rdik I/16/89

ezel : Ar. Başlangıcı belli olmayan zaman, öncesizlik.

e.+den I/13/139

e.+değ I/13/139

e.+ise II/03/41

ez- : Sıvı içinde bastırıp karıştırarak eritmek.

e.-eris I/23/97, II/19/164

ēzgi : bk. eski (1) II/07/149

eziyet çek- : Ar. + T. Zahmet ve sıkıntıya uğramak.

e. ç.-dik I/30/46

- eziyet** : Ar. Sıkıntı veya güçlük. I/30/41
e.+leri II/04/61
e.+li I/23/64
- ēlle-** : bk. elle-
ē.-mīnce I/03/56
- ēndir-** : bk. indir-
ē.-mişler I/30/66
- ērkeg** : bk. erkek I/28/150
- ēskiden** : bk. eskiden I/01/41
- fabrika** : İt. İşlenmemiş veya yarı işlenmiş maddelerin makine, araç vb. ile işlenerek tüketime hazır duruma getirildiği sanayi kuruluşu, üretimevi. Krş. fabriğa
f.+ya II/11/110
- fabriğa** : bk. fabriğa
f.+sında II/06/21
- faķat** : Ar. Ancak, ama, lakin. I/05/105, I/05/144, I/05/160, I/05/83, I/05/86, I/26/62, I/29/377
- faķır faķır** : İkileme I/23/94
- faķir** : Ar. Geçimini güçlükle sağlayan, yoksul, fakara, zengin karşıtı. I/04/23, II/07/117 Krş. faķiř
- f.+leřđi** I/30/116
- faķiř** : bk. faķir
f.+di I/30/135
- faķirlik** : bk. faķirlik I/17/16
- faķirlik** : bk. faķirlik II/15/66
- faķirlik** : Yoksulluk. I/17/30, II/07/133 Krş. faķirlik, faķirlik
f.+den I/20/136
- orman faķültesi** : T. + Fr. Ormancılık ile ilgili kurulmuş yükseköğretim kurumu.
o. f.+ni I/29/04, I/29/05
- falan** : Ar. Cümlede belirtilen nesne veya nesnelere sonra gelerek "ve benzerleri" anlamında kullanılan bir söz. I/05/160, I/09/33, I/11/100, I/11/06, I/11/55, I/11/67, I/11/69, I/11/70, I/11/80, I/16/137, I/16/140, I/16/186, I/16/71, I/16/90, I/18/61, I/20/42, I/23/184, I/23/185, I/23/205, I/23/218, I/23/23, I/23/231, I/23/236, I/23/51, I/23/230, I/28/117, I/28/250, I/28/252, I/28/77, I/29/261, I/29/27, I/29/283, I/29/311, I/29/378, I/29/39, I/29/394, I/29/405, II/07/158, II/07/62, II/07/201, II/07/32, II/13/132, II/14/91 Krş. faļan, falı, fālan, felān, felan, valan, velan, fēlan, Felān
- falan filān** : Ar. Önem verilmeyen, hafifsenen kimse, şey, filan falan, falan festekiz, falan feşmekān. I/29/64
- falan** : bk. falan I/24/57, II/12/38, II/12/71, II/12/72
- falanca** : Falan kimse. I/12/87
- falı** : bk. falan I/11/85
- Fallā** : bk. vallahi I/16/27
- farā** : bk. para
f.+ynen II/18/151
- faPriķa** : İt. İşlenmemiş veya yarı işlenmiş maddelerin makine, araç vb. ile işlenerek tüketime hazır duruma getirildiği sanayi kuruluşu, üretimevi.
f.+nıj I/16/118
- faşklı** : Farklı olan, aralarında fark bulunan, değişik, ayrımlı. I/16/26, I/16/29, II/18/138, II/18/146 Krş. faşklı, fāřklı
- faşklı** : bk. faşklı I/16/139
- fāřklı** : bk. faşklı II/18/138
- fařkılıķ** : Farklı olma durumu, ayrımlılık, başkalık. I/06/56 Krş. fařkılıķ
- fařkılıķ** : bk. fařkılıķ
f.+ları I/06/62
- fasıl** : Ar. Belli bir sürede yapılan iş, karşılaşılan durum veya olay. II/03/100, II/03/129
- fasılye** : bk. fasülye II/19/97, II/19/98
- fasılye** : bk. fasülye II/19/15
- fasille** : bk. fasülye I/22/87
- fasülle** : bk. fasülye I/21/120, I/24/12, II/10/48, II/13/31, II/15/47, II/19/51
f.+mizi II/10/57
f.+yi II/19/51
- fasülle** : bk. fasülye I/24/92
- fasülye** : Rum. Bu bitkinin sebze olarak yararlanılan yeşil ürünü ve kuru tohumları. I/24/51 Krş. fasille, fasülle, fasülle, pasul, pasülle, fasılye, fasılye
f.+miz I/28/163
- fatih seleņ** : Kişi adı. I/16/11
- fatma** : Kişi adı. I/13/06, I/13/167, I/18/57
- fatma řāhin** : Kişi adı. I/03/01
- fatma özyavuz** : Kişi adı. I/20/06
- fatma gönen** : Kişi adı. I/18/11
- faýda** : Ar. Yarar. I/30/175 Krş. faýdá, fēdá, feýdá
f.+sı I/16/155,
- faýdası ol-** : Ar. + T. Yararı olmak.
f. o.-mağı I/22/150
- faýdá** : bk. faýda
f.+si I/03/61
- fazla** : Ar. 1. Gereğinden, alışılmıştan çok, aşırı, ziyade. I/01/32, I/05/105, I/05/107, I/05/115, I/05/118, I/05/135, I/12/56, I/21/50, I/22/140, I/27/75, I/28/130, II/12/05, II/16/144, II/19/203, II/19/225 Krş. fazla, fazlā, fazlā, fazlı,

- vazla
2. Gereksiz, yersiz bir biçimde. Krş.
- fāzla
fazla : bk. fazla (1) I/05/149
fazlā : bk. fazla (1) I/11/09
fazlā : bk. fazla (1) I/14/294
fazlı : bk. fazla (1) I/15/19
fālan : bk. falan I/14/112
fātih : Fatih Sultan Mehmet. I/09/124
fātiḥ : Kişi adı. I/18/89, I/18/90
fāzla : bk. fazla (2) I/16/135
fēdá : bk. fayda
f.+sı II/09/10
fēlan : bk. falan I/13/09, I/13/27, I/14/130, I/14/139, I/14/140, I/14/156, I/14/238, I/14/256, I/14/310, I/14/91, I/19/123, I/24/115, I/28/200, I/30/103, I/30/158, I/30/53, I/30/72, I/30/74, I/30/76, II/15/137, II/15/147, II/15/65, II/15/98
felan : bk. falan I/30/143, I/30/178, II/04/23
fēlan : bk. falan II/16/143
Fēlan : bk. falan II/15/66
felc_ oldu : Ar. + T. İnme inmek. I/13/125
fēlc : bk. felç
f.+i I/07/161
felç : Ar. İnme. I/13/125, II/12/04 Krş. fēlc
felek : Ar. Talih, baht, şans. I/05/120
fellaḥ : Ar. Arap. I/29/283 Krş. fellaḥ
f.+ı I/29/345
fellaḥ : bk. fellah I/29/278
fēmi selen : Kişi adı. I/16/79
fes_öl- : Ar. + T. Dağıtma, dağıtılma.
f._o.-du I/26/81
fes : Şapka yerine kullanılan, kırmızı, kalın çuhadan yapılmış, tepesinde püskülü olan, silindir biçiminde başlık.
f.+i I/28/30
fetiye : Yerleşim birimi adı. I/19/11
feydá : bk. fayda
f.+sı II/09/11, II/09/14
fiçı : Rum. Bir araya getirilerek çemberlerle tutturulmuş ensiz tahtalardan yapılan, yuvarlak, karnı şişkin ve altı üstü düz kap. II/18/53
f.+lara I/28/165
findık : Ar. 1. Kayıngillerden, kuzey yarım kürenin ılık yerlerinde ve yurdumuzun genellikle Doğu Karadeniz bölgesinde yetişen, boyu 6-7 metre, yaygın tepeli bir ağaççık (Corylus avellana). I/09/66 Krş. vındık
f.+mışdı I/09/65
2. Bu ağaççığın sert bir kabuk içinde bulunan yağlı, nişastalı ürünü. I/29/318, I/29/325, II/03/118
findıklık : Fındık ağaçları dikilmiş yer, fındık korusu. I/09/63 Krş. findığ
findığ : bk. fındık (2) I/12/82
findır- : Atıvermek, kaldırıp atmak, fırlatmak.
f.-ısın I/28/147
firansız : Fr. Fransa'da yaşayan bir halk ve bu halkın soyundan olan kimse.
f.+lar II/06/167, II/06/168
fırça : Rum. Bir şeyin tozunu, kirini gidermekte veya bir şeye boya, cila sürmekte kullanılan, bir araya getirilerek bağlanmış kıl vb.nden yapılan araç.
f.+lānan I/14/129
fırı : bk. fırın (1) II/01/58
fırın : Rum. 1. İçinde genellikle odun yanan, her yanda aynı derecede ısı oluşturarak ekmek, pasta vb. pişirmeye yarayan, tavanı tonoz biçiminde, önünde tek açıklık bulunan ocak. I/02/109, I/02/110, I/19/60, I/19/62, II/01/86, II/07/203, II/07/46, II/07/48, II/14/96, II/14/97, II/14/99, II/16/118, II/16/124, II/17/107, II/17/99, II/18/104, II/18/109, II/19/106, II/19/13, II/07/13, II/07/63, II/17/106, II/07/62, II/07/59, II/19/123 Krş. fırın, hurun, ḥurūn, ḥurun, vırın, fıri, firin
f.+a I/20/48
f.+da I/13/204, I/13/205, I/19/59, II/06/48, II/18/100
f.+dā II/18/20
f.+dan I/29/44
f.+ı I/28/226, II/01/59, II/07/37, II/08/113, II/08/114, II/09/86, II/16/125, II/16/126, II/18/99, II/19/110, II/17/103
f.+ım II/17/95
f.+ımıs II/07/42
f.+ımız I/28/226, II/07/38, II/16/124, II/18/100, II/18/97, II/18/99
f.+ında II/08/115
f.+ıñ II/07/201, II/08/117
f.+ı II/14/98
f.+ıñda II/18/107
f.+lağ II/17/108
f.+nar II/01/68
f.+nara I/13/204
f.+narı I/13/213, II/19/105
f.+narımız II/06/181, II/07/37
f.+narımızda II/07/48
f.+nā II/19/181
2. Elektrik, tüp gaz ve doğal gazla çalışan, yiyecekleri pişirmeye veya ısıtmaya yarayan alet.
f.+narı II/19/13
3. Bu ocakta pişirilmiş. II/08/111

4. Ekmek, pasta vb.nin pişirildiği ve satıldığı dükkân. II/19/11
fırın : bk. fırın (1) I/02/110
f. +i II/17/105
fırın : bk. fırın (1)
f. +ımız II/18/109
fırıl- : Hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkmak, ayrılmak.
f. -r I/28/148
fırtana : bk. fırtına
f. +da I/09/39, I/17/34, I/28/90
fırtına : İt. Rüzgâr çizelgesinde hızı 34-40 deniz mili olan ve kuvveti 8 ile gösterilen, yağmur ve kasırga getiren çok güçlü rüzgâr. II/14/72 Krş. fırtana
fısdık : bk. fıstık I/29/318
fısdığ : bk. fıstık I/23/21
fıstık : Ar. Antep fıstığı, çam fıstığı veya yer fıstığı denilen yemişlerin genel adı. I/12/82, I/12/87, I/29/325, II/03/118 Krş. fısdık, fısdiğ
fiti : fiti << fitik+ I/21/81
fidan : Rum. Başka bir yere dikilmek için bulunduğu yerden çıkarılan taze ağaç, dikme. I/11/123
f. +nar I/11/124
fidan gibi : İnce ve uzun (boy) I/28/247
fidanmı_a : fidanmı_a << fidanlık+ I/12/33, I/12/34
filkr : Ar. Düşünce.
f. +ine I/16/200
filan : Ar. Falan. II/04/20, II/06/105, II/09/111, II/15/59, II/15/64, II/13/48 Krş. filan, filan, filán, vilan, vilan, vilán, vilan, vilan, vilan, Filan, filan, filen, vilan, vilán
filán : bk. filan I/09/08, I/10/34, I/10/63, I/13/116, I/13/21, I/13/335, I/13/35, I/13/83, I/15/93, I/17/02, I/18/115, I/18/166, I/18/188, I/18/209, I/18/59, I/18/60, I/20/10, I/20/12, I/20/21, I/20/49, I/21/132, I/22/91, II/04/119, II/04/38, II/04/71, II/04/75, II/04/82, II/05/29, II/05/56, II/06/186, II/06/37, II/10/114, II/14/79, II/14/86, II/18/102, II/18/135, II/18/36, II/18/46, II/18/56, II/18/89, II/19/144, II/06/148, II/11/99, II/14/132 II/18/29
filan : bk. filan I/10/62, I/10/68
filán : bk. filan I/20/57, II/05/85
Filan : bk. filan II/15/62
filan : bk. filan II/15/136
filen : bk. filan II/15/50
filim : Fr. 1. Sinemalarda gösterilen eser. I/29/51, II/15/24 Krş. filim

f. +iğ I/29/24
f. +lerde II/07/181
2. Fotoğrafçılıkta, radyografide ve sinemacılıkta resim çekmek için kullanılan, selülozdan, saydam, bükülebilir şerit. II/06/15, II/06/80, II/06/81
filim : bk. film (1)
f. +i II/15/24
filim çevir- : Fr. + T. Beyaz perdede oynatılacak bir eseri filme almak veya bu eserin çekilişi sırasında rol yapmak.
f. ç. -diler I/14/123, I/14/124
fitnelig : Karıştırma, çekiştirme, ara bozma. I/29/192
fotoraf çek- : bk. fotöraf çek-
f. ç. -ecekler I/27/143
fotöraf : Fr. Çeşitli araç ve malzeme kullanarak görüntüyü özel bir yüzey üzerinde sabitleme. Krş. fotorav
fotöraf çek- : Fr. + T. Fotoğraf makinesiyle görüntü tespit etmek. Krş. fotorav çek-, fotoraf çek-, fotöraf çek-
f. ç. -inicin I/01/01
fotoraf çekmeg : Fr. + T. Fotoğraf makinesiyle görüntü tespit etme işi.
f. +ımı ç. II/07/201
fotorav çek- : bk. fotöraf çek-
f. ç. -señ I/22/109
fotorav : bk. fotöraf
f. +ı I/22/106
f. +ımı I/22/113
fotöraf çek- : bk. fotöraf çek-
f. +ıñı ç. di I/27/144
fur- : bk. vur- (3)
f. -ayazdı I/20/125, I/20/126
f. -ulmuş I/15/34
2. bk. vur- (4)
f. -uveriñiz I/23/109
furiye aba : Kişi adı.
f. a. +mız I/03/88
ğavur : Far. Müslüman olmayan kimse. I/28/263
ğab : İçi gaz, sıvı veya katı herhangi bir maddeyi alabilen oyuk nesne. II/19/63
ğ. +a II/19/163
ğab gacac : Tencere, tava, sahan vb. mutfak eşyası. II/03/108
ğaba : 1. bk. kabá I/12/83
2. bk. kabá I/08/31
ğabaca : Yaklaşık olarak. II/16/99
ğaba_ı : ğaba_ı << kabak+ı I/18/155
ğabağ : 1. bk. kabak (1) I/18/148, I/18/153

ğ.+ları I/18/153
 2. bk. **kaḅaḅ** (2) I/18/157
ğabaḅ : bk. **kaḅaḅ** (1) II/03/28
ğabar- : Ağırılığı artmadan hacmi büyümek.
ğ.-dī I/19/61
ğabācīk : İçi su, hava dolu ufak kabartı veya kürecik.
ğ.+lā I/28/68
ğabāt : Ar. Uygunsuz hareket, çirkin, yakışsız davranış, suç, kusur, töhmet.
ğ.+īmī I/29/331
ğabīdīk **ğubīdīk** : İnkileme. I/12/18
ğabīmī : **ğabīmī** << kabuk+ I/28/172
ğabul_ē- : bk. **kaḅul_ē-** (2)
ğ._ē.-mīyo I/18/23
ğabul_īt- : 1. bk. **kaḅul_ē-** (2)
ğ._j.-medīler I/14/59
ğ._j.-men I/05/73
 2. bk. **kaḅul_ē-** (3)
ğ._j.-mēyīs I/14/93
ğabul_ēt- : 1. bk. **kaḅul_ē-** (1)
ğ._ē.-sīn I/16/50
 2. bk. **kaḅul_ē-** (2)
ğ._ē.-mīyo I/18/23, I/18/24
ğada : 1. bk. **kaḅar** (1) I/02/114, I/02/116, I/09/30, I/09/40, I/28/255
 2. bk. **kaḅar** (3) I/03/128, I/07/28
 3. bk. **kaḅar** (4)
ğ.+cīḅ I/21/51
ğadaḅ : 1. bk. **kaḅar** (1) I/15/39, I/21/18
 2. bk. **kaḅar** (3) I/14/295, I/14/298
ğadan : 1. bk. **kaḅar** (1) I/10/89, I/12/102, I/12/108, I/12/106
 2. bk. **kaḅar** (3) I/05/164, I/18/211, I/18/52, I/28/47, I/30/105
ğ.+nīḅ I/19/147
ğ.+mīḅ I/02/42
 3. bk. **kaḅar** (5) I/03/163 I/03/158
ğadar : 1. bk. **kaḅar** (1) I/08/20, I/10/90, I/18/153, I/24/89, I/29/04, I/29/211, I/29/293, I/29/35, I/28/10
 2. bk. **kaḅar** (3) I/03/82, I/05/133 I/10/08, I/10/09, I/10/17, I/10/28, I/11/17, I/18/110, I/18/167, I/18/46, I/19/129, I/23/175, I/23/176, I/23/67, I/24/34, I/24/55, I/26/72, I/28/217, I/28/99 I/29/06 , I/30/154
 3. bk. **kaḅar** (4) I/08/98, I/24/104, I/28/34, I/19/70
ğ.+dūr I/28/213
ğ.+īyla I/29/60
ğ.+līḅ I/10/89
 4. bk. **kaḅar** (5) I/14/132, I/14/188

ğadar : 1. bk. **kaḅar** (1) I/13/210
 2. bk. **kaḅar** (3) I/01/46, I/10/121, I/20/34
 3. bk. **kaḅar** (4) I/11/107
 4. bk. **kaḅar** (5)
ğ.+sa I/10/84
ğaday : bk. **kaḅar** (4) I/21/95
ğadā : 1. bk. **kaḅar** (3) I/21/183, I/28/160
 2. bk. **kaḅar** (4) I/28/242
ğ.+cīḅ I/28/260
ğ.+sa I/23/90
 3. bk. **kaḅar** (5)
ğ.+dīm I/28/89
ğadār : bk. **kaḅar** (4) I/28/188
ğadāyīf : Ar. Undan yapılan, tatlı olarak tüketilen türlü biçimlerde yiyecek. I/23/229
ğader : Ar. Yazgı.
ğ.+īḅ I/29/30
ğadīn : bk. **kaḅar** I/11/66, I/18/02, I/21/170, I/21/37, I/21/83, I/23/176, I/29/200, I/29/246, II/03/133, II/03/137, II/06/80, II/07/152, II/09/100, II/18/168
ğ.+ī I/09/86, I/29/280
ğ.+nā I/09/26, I/09/92, I/09/93, II/18/153, II/18/159, II/18/57, II/07/141
ğ.+na II/07/143, II/07/145
ğ.+nānḅı I/09/91, I/09/92
ğ.+nar I/05/171, I/05/173, I/10/79, I/21/123, I/25/65, II/03/24, II/03/40, II/03/64, II/04/103, II/04/121, II/06/58, II/10/140
ğ.+nara II/19/87
ğ.+narı II/18/170
ğadife : Ar. Yüzeyi belirli uzunlukta bırakılmış ham madde lifleriyle kaplı, parlak, yumuşak kumaş, velur. I/13/267, I/16/23, I/24/86
ğ.+lēmīz I/28/46, I/28/47
ğadir dayı : Kişi adı.
ğ. d.+mīḅ I/28/23
ğadro : İt. Bir kamu kuruluşunun, bir işletmenin, denetim veya yönlendirme işlerini gerçekleştirenler ve bunların taşıdığı ödev, yetki ve sorumlulukların hepsi. I/02/36
ğak : 1. bk. **kaḅ-** (2)
ğ.-dī I/21/156
ğ.-dīm I/21/185
ğ.-madı I/21/156
ğ.-mā I/21/18
 2. bk. **kaḅ-** (3) I/24/21
ğ.-dīm I/07/38
 3. bk. **kaḅ-** (4)
ğ.-dī I/28/45
 4. bk. **kaḅ-** (5)

ğaç : bk. kaç I/01/09, I/01/22, I/07/149
ğaç- : bk. kaç- (1)
ğ.-ana I/21/68
ğ.-arsın I/29/289
ğ.-ırdı I/03/09, I/03/19, I/30/115
ğ.-ırmış I/03/93
ğ.-ıyo I/29/201, I/29/208, I/29/291, I/29/293
ğ.-mam I/29/289
ğ.-mazdı I/03/16
 bk. kaç- (2)
ğ.-arlar I/30/15
ğ.-ırdık I/07/208
ğafa : bk. kafa I/23/45, I/29/165, I/29/370
ğ.+mı I/21/153
ğ.+sına I/13/84, I/29/309
ğ.+ya I/09/77
ğafalla- : Kandırmak, ikna etmek.
ğ.-dı I/05/57
ğafal : Genellikle kamıştan yapılan, daha çok çobanların çaldığı, yumuşak sesli, üflemleri bir çalgı.
ğ.+naç I/03/58
ğafâ : bk. kafa
ğ.+sından I/01/32
ğagağlı- : Hamuru elle düzeltmek, açmak. Krş. gıdağla-
ğ.-ya I/23/99
ğag- : bk. kaç- (4)
ğ.-dı I/21/46, I/25/58
ğahpe : Ar. Orospu, ahlaksız kadın. I/30/173
ğalaba : bk. kalaba I/07/202, I/18/53, I/30/134
ğalabalık : bk. kalabalık I/02/106, I/16/106, I/30/55
ğ.+dı I/02/99, I/28/183
ğalabalığ : bk. kalabalık
ğ.+dık I/28/218
ğalabalın : galabalın << kalabalık+ I/28/218
ğal- : 1. bk. kal- (2)
ğ.-dı I/27/03, I/30/54, I/30/131
 2. bk. kal- (3)
ğ.-an I/23/201, I/29/167
ğ.-dı I/02/26, I/11/65
 3. bk. kal- (4)
ğ.-annar I/18/63, I/18/64, I/18/132
ğ.-ceç I/29/30
 4. bk. kal- (7)
ğ.-dı I/03/158, I/03/74, I/03/75, I/30/56
ğalb : Ar. Göğüs orta boşluğunda, iki akciğer arasında, vücudun her yanından gelen kirli kanı akciğerlere ve oradan gelen temiz kanı da vücuda

dağıtan organ, yürek.

ğ.+inden I/05/19
ğalbur : Ar. Tahıl ve başka iri taneli maddeleri elemek için kullanılan büyük delikli veya seyrek telli elek. I/23/105
ğ.+lardan I/23/100
ğâli : Artık, bundan böyle. I/03/167, I/03/177, I/04/61, I/07/234, I/07/56, I/09/59, I/09/93, I/12/107, I/12/108, I/12/118, I/13/176, I/13/216, I/13/290, I/13/298, I/13/307, I/13/356, I/13/358, I/13/359, I/14/212, I/14/264, I/14/33, I/16/131, I/17/22, I/17/54, I/18/19, I/19/151, I/19/41, I/19/73, I/20/123, I/21/05, I/21/165, I/21/176, I/21/60, I/22/163, I/23/31, I/23/78, I/28/148, I/28/45, I/28/99, I/29/242, I/30/146, I/20/29, I/23/55, II/04/134, II/04/57, II/05/74, II/05/83, II/07/181, II/10/122, II/10/125, II/10/27, II/10/28, II/10/35, II/11/110, II/11/95, II/11/96, II/15/127, II/15/128, II/15/131, II/15/78, II/16/121, II/16/72, II/18/51, II/19/121, II/19/122, II/19/154, II/19/159, II/19/167, II/19/170, II/19/180, II/19/206, II/19/71, II/19/76, II/19/97
ğâli : bk. gâli I/03/101, I/25/115
ğâlik : Artık. I/23/217, I/30/85
ğâlin : Artık. I/03/181, I/03/49
ğafayı üşütmek : Delirmek, çılgınlaşmak durumu. II/06/26
ğalın ba_ırsâ : ğalın ba_ırsâ << kalın bağırsak+ II/17/90
ğarabazar : Yerleşim birimi adı.
ğ.+dalar II/05/16
ğaracalığ : Yerleşim birimi adı. II/06/184
ğaradeniz : Coğrafi bölge adı. II/07/187
ğaradere : Yerleşim birimi adı. II/14/69
ğarar ver- : bk. karar ver-
ğ. v.-iyola I/29/183
ğ. v.-mişle I/29/182
ğalem : Ar. Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerde araç. I/29/123
ğ.+le I/16/107
ğalğanlı : Yerleşim birimi adı. I/14/176 Krş. ğalğannı
ğalğannı : bk. ğalğanlı I/14/192, I/14/195
ğardaş : bk. kardeş (1)
ğ.+ı I/22/120
ğ.+ım I/02/45, I/04/76, I/04/77, I/07/157
ğ.+ımı I/07/170
ğ.+ımın I/18/142
ğ.+ımız I/07/150
ğardâş : bk. kardeş (1)
ğ.+im I/14/188
ğ.+ımın I/07/145

ğ.+ıs I/02/44
ğ.+lár I/05/16
ğardeş : bk. kardeş (1) I/07/231, I/23/187, I/23/196, I/29/75
ğ.+cāzım I/07/171
ğ.+i I/03/128, I/23/186, I/29/231
ğ.+im I/04/69, I/29/222, I/29/226
ğ.+ime I/28/95
ğ.+imiz I/07/146
ğ.+iniñ I/11/10
ğ.+innen I/29/224
ğ.+lēm I/16/92
ğ.+lēne I/29/214
ğ.+ler I/23/189, I/30/55
ğ.+leçden I/29/146
ğ.+lerim I/07/152, I/16/91
ğ.+leriñ I/25/48
ğ.+miş I/11/07
ğ.+miş I/29/150
ğardiş : bk. kardeş (1) I/30/120, I/30/129
ğ.+lēdi I/30/121
ğardiş : bk. kardeş (1) I/30/55
ğar_ören : Yerleşim birimi adı. I/21/05
ğarı : 1. bk. kararı (1) I/13/66, I/20/33, I/23/26, I/28/83, I/29/193, I/29/195, I/30/162
ğ.+lar I/17/48, I/21/38
ğ.+lā I/29/246
ğ.+nıñ I/07/154
ğ.+sı I/05/157, I/07/25, I/13/140, I/14/206, I/27/29
ğ.+sıymısmış I/05/157
2. bk. kararı (2) I/20/138, I/30/103, I/30/144, I/21/157
ğ.+m I/26/134
ğ.+nıñ I/21/158
ğarı : bk. kararı (2)
ğ.+sı I/03/79, I/23/48
ğayın baba : Kaynata. II/01/130
ğaz : Gaz yağı. I/05/142, I/28/62
ğırmızı : bk. kırmızı I/11/101, I/20/78, I/22/13, I/22/87, I/22/88, I/23/45, I/24/75, I/24/78
ge- : bk. gel- (1) II/15/06
gec : bk. geç II/03/11
geçē : bk. gece I/02/70
gece : Genellikle saat 22.00'den itibaren gün ağarınca kadar geçen süre, tün, şeb. I/04/19, I/04/20, I/11/120, I/11/68, I/13/203, I/13/204, I/13/205, I/13/210, I/13/334, I/13/335, I/13/336, I/14/94, I/16/85, I/19/49, I/19/52, I/19/72, I/20/121, I/22/51, I/24/47, I/25/101, I/25/104, I/29/294, I/29/324, I/29/334, I/29/351,

II/05/28, II/11/100, II/11/101, II/11/89, II/11/99, II/14/70, II/18/140 Krş. gecē, gice, gēce
g.+leri I/28/64, II/18/186
g.+sine I/22/05
gece gündüz : Her zaman, ara vermeden, aralıksız. II/10/78
gece yarısı : Gecenin ilerlemiş saatleri. II/18/159
gēce : bk. gece II/09/21
gececi : Çalışma sırası geceye rastlayan görevli. I/04/78
geceleyn : Gece. I/30/128 Krş. gecelin, geceleyn
geceleyn : bk. geceleyn II/19/146
gecelin : bk. geceleyn I/28/71
gecek : Yerleşim birimi adı. I/05/79
gecere : İplik çilesi takılan iplik çıkırğı, elemeye. II/02/28, II/02/29
g.+ynen II/02/29
gedik : Dağ geçidi.
g.+de I/13/66
ged- : bk. git- (1)
g.-eyik II/01/30
g.-iyim II/01/83
g.-iyiñ II/01/85
g.-iyolā I/29/385
gēd- : 1. bk. git- (1)
g.-elim II/01/134
g.-erdi II/01/47
2. bk. git- (3)
g.-ecek II/01/116
gedir- : bk. getir- (1)
g.-emiyom II/11/87
gē' : bk. gel- (3) I/02/03
gē : bk. gel- (2) I/14/243
geç : Kararlaştırılan, beklenen veya alışılan zamandan sonra, erken karşıtı. I/15/68 Krş. geş, gec
geç- : 1. Bir yerden başka bir yere gitmek. Krş. geş-, gēş-
g.-emeyis II/14/72
g.-er II/15/88
g.-erdik I/11/48
g.-ince I/30/61
g.-iyo I/29/380
g.-iyon I/12/57
2. Bir yandan girip diğeri yandan çıkmak.
g.-eni II/13/85
g.-ērdik I/20/77
g.-erdim I/23/165
g.-ilñcek I/19/136
g.-iyo I/11/81
g.-miyo I/23/103

3. Yol, araç veya akarsu bir yerin yakınından veya içinden gitmek.

g.-dî_j II/12/15
g.-erdi II/07/17, II/07/18, II/07/19
g.-erken I/18/84
g.-iyî I/10/52, II/12/14
g.-iyo I/29/104, I/29/88

4. Yaşamak.

g.-iyodu II/17/42
 5. Kullanımda olmak.
g.-er I/16/186, II/10/08
g.-iyo I/29/94
g.-iyö II/18/131
g.-iyudu II/13/102
g.-miyo II/18/131

6. Üstünlük sağlamak. Krş. geç-

g.er I/23/71
g.-ik I/14/201
g.-iriyo I/29/385
g.-iyo, I/29/381

7. Tükenmek, bitmek, sona ermek. Krş.

geş-, gēş-, get-

g.-erdi I/22/142, II/01/16
g.-erler II/03/129
g.-erlerdi II/03/101
g.-iri I/19/38
g.-iyi II/08/71
g.-iyo II/01/134
g.-iyö I/07/136
g.-iyoru I/04/64
g.-miş II/06/156, II/06/159

8. Bulunduğu yeri veya konumu değiştirmek.

g.-iñ I/29/71
g.-iridik I/18/154, I/18/155

9. Zamanı aşmak, geride bırakmak. Krş.

geş-, gēş-

10. Görev almak. Krş. geç-
g.-erin II/19/73
 11. Kalmak, devrolmak. Krş. geç-
 12. Bırakmak, vazgeçmek.
g.-erdik II/16/144

13. Okulda, sınavda başarı göstermek.

Krş. geç-

geçen : Bir önceki (hafta, ay, yaz, kış vb.).
 I/04/71, I/09/105, I/18/17, I/18/67, I/21/38,
 I/29/140, II/06/79, II/09/20, II/14/127, II/16/16,
 II/18/70

g.+de I/27/146

geçi : bk. keçi II/10/104, II/13/09, II/13/10,
 II/14/120, II/14/121

g.+ler II/12/16

g.+si II/10/94

geçi : bk. keçi II/14/117

geçim : Anlaşma, uyum. I/25/38, II/08/60

g.+i I/28/220

g.+sisizdir I/14/91

geçin- : 1. Yaşamak için gerekeni sağlamak.

g.-emedi I/26/111

g.-iyodu II/04/69

2. Uzlaşmak, anlaşmak.

g.-dik I/20/191

g.-dig II/11/45

g.-emicekler II/01/115

g.-ilmiyo I/20/191, I/20/192

g.-iñ II/01/144, II/01/145

g.-iyoduğ I/28/219

geçin- git- : Çok iyi değilse de şöyle böyle geçinmek.

g.-dig_g.-dik II/05/44

geçir- : 1. Bir şeyi kendisine ayrılmış olan yere yerleştirmek, takmak.

g.-iyo I/29/310

2. Zaman harcamak.

g.-dig II/01/122

g.-idik II/01/52

g.-iyorum I/04/65

g.-iyos I/11/104

g.-mişdi I/18/120

3. Herhangi bir durumu yaşamış olmak.

g.-dim II/12/05

g.-miş II/12/78

4. Bir şeyi bir yerden başka yere taşımak, nakletmek. Krş. geçir-

g.-e II/13/06

g.-is I/23/102, I/24/60, I/24/65

g.-isin I/22/97

g.-iveris I/23/105

g.-iz I/23/100

5. Bir süre yaşamak, oturmak, kalmak.

g.-dik I/17/65, I/30/161

g.-dim I/04/22

g.-idik I/05/112

geçir-

: bk. geçir- (4)

g.-iñris I/24/62

g.-iñriz I/24/60

g.-iñler I/23/106

g.-iñis I/24/62

gel- :1. Ulaşmak, varmak. I/05/176, I/09/53,
 I/18/127, I/29/241, I/29/242, I/29/248, I/29/255,
 II/12/33 Krş. gēl-, gēl-, gēl-, ge, ge-

g.-ceg I/28/215, I/28/77

g.-cek I/09/10, I/29/281, I/29/37,

I/09/51, II/02/58, II/17/72,

- g.-cekdi** I/28/233
g.-ces I/16/117
g.-écik I/07/77
g.-di I/29/283
g.-dī_j I/19/112
g.-dī II/03/187, II/09/21
g.-dīm I/18/119
g.-dīmde I/05/143
g.-dīnde I/15/18
g.-dīseņis I/13/246
g.-di I/02/91, I/02/95, I/11/54, I/11/66, I/11/78, I/13/155, I/22/03, I/22/05, I/28/241, I/29/264, I/29/269, II/03/187, II/06/167, II/06/69, II/09/139, II/09/19, II/09/23, II/09/27, II/09/28, II/15/37, II/15/42, II/19/179
g.-dīdī I/30/130
g.-dīdī I/30/130
g.-dik I/03/119, I/17/22, I/19/10, I/03/121
g.-diler I/13/43, I/14/116, I/26/133, I/30/128
g.-diļer II/11/62
g.-dim I/03/154, I/05/143, I/13/193, I/18/67, I/29/203, I/29/220, I/29/390, I/30/82, II/14/142, II/01/135, II/02/59, II/06/114, II/06/117, II/06/118, II/12/63, II/13/50, II/13/92
g.-dīm II/06/122
g.-dīmde II/01/131
g.-dīndē I/03/88
g.-dīņ I/29/315
g.-dīņiz I/02/04, II/02/87
g.-ī I/30/18
g.-irdik I/07/165, I/16/117
g.-ise I/30/15
g.-dī I/26/136
g.-ecēņ I/18/197
g.-eli I/06/20, II/10/13, II/13/93
g.-em II/07/199
g.-emen I/20/61
g.-emezdik II/14/75
g.-emezše I/27/136
g.-emiyo I/07/60
g.-en II/15/115, II/02/10, II/03/143, II/03/92, II/09/75, II/12/34, II/17/72, II/17/83
g.-ene II/02/10
g.-ennere II/19/87
g.-enneri II/19/92
g.-esiye I/29/185
g.-eyin I/18/135
g.-ēyom II/17/92
g.-i I/02/100, I/03/106, I/14/177
g.-icek I/08/61
g.-iceņ I/18/199
g.-iken I/02/68
g.-in I/05/88, I/05/92
g.-iņ II/07/203, II/15/102
g.-ince I/08/101, I/08/15, I/16/201, I/23/66, I/29/42, II/01/118, II/15/102
g.-incē I/07/155, I/07/164
g.-incē II/12/56
g.-ini I/02/09
g.-inirdi I/16/114
g.-iņ I/03/163, I/03/164, I/07/186, I/13/221
g.-ip I/08/40, I/13/344 I/14/143, I/22/38, II/12/21
g.-ir I/03/151, I/07/18, I/07/19, I/07/21, I/08/59, I/12/105, I/13/150, I/13/219, I/14/41, I/14/42, I/18/197, I/20/98, I/22/15, I/22/97, I/26/144, I/26/145, I/26/150, I/26/151, I/26/153, I/28/258, I/29/137, I/14/184, I/13/357, I/13/218, II/06/69, II/09/86, II/14/16, II/14/32, II/16/125, II/19/85, II/03/159
g.-īr I/13/257
g.-īr I/26/145, I/26/148
g.-idi I/03/140, I/04/74, I/14/281, I/14/287, I/16/106, I/17/42, I/22/03, I/22/05, I/23/31, I/23/35, I/25/71, I/25/73, I/29/365
g.-irdi II/03/120, II/03/98, II/07/28, II/09/64
g.-iŗdi I/25/76
g.-irdik I/13/214, I/20/30, II/18/20
g.-irdim I/20/60
g.-irdiņ I/17/32
g.-īŗis I/24/38
g.-iriz I/20/151, II/07/09
g.-irke I/14/291, I/18/83
g.-irken I/29/353, I/30/124
g.-iŗken I/30/124, II/14/71, II/16/34
g.-irle I/26/121
g.-irlēdi I/23/25, I/28/240, I/28/40, II/07/168
g.-irler I/12/99, I/14/177, I/26/154, II/03/199, II/06/33
g.-irleŗ I/28/232
g.-īrler I/07/20
g.-īrleŗ I/07/15
g.-īŗler I/26/122
g.-irlerdi I/16/112, II/16/56
g.-irlerdin I/07/118
g.-irlerse I/08/63
g.-irmiš I/14/28, I/14/36, I/21/45
g.-irsin I/15/40, I/21/156, I/22/21, I/22/45, I/22/72

- g.-irsin** I/19/47
g.-iydi II/13/79
g.-iye I/29/187, I/30/80
g.-iyi I/15/58, II/06/169, II/18/122,
 II/18/123, II/18/129
g.-iyim II/01/85
g.-iyir II/06/49
g.-iyo I/02/93, I/02/99, I/07/12, I/07/42,
 I/10/87, I/14/113, I/14/114, I/14/170, I/14/29,
 I/14/30, I/14/31, I/14/71, I/16/64, I/16/76,
 I/21/46, I/22/165, I/29/116, I/29/117, I/29/196,
 I/29/234, I/29/311, I/29/314, I/29/315, I/29/320,
 I/29/329, I/29/330, I/29/333, I/29/392, I/29/408,
 I/29/72, I/29/73, I/29/81, I/30/18, I/29/37,
 I/26/16, II/09/90, II/15/112, II/15/116, II/17/51,
 II/17/96, II/18/124, II/18/125, II/18/128
g.-iyö I/29/218
g.-iyö I/07/02, I/25/37
g.-iyö II/15/98
g.-iyo I/29/408, II/16/121, II/18/128
g.-iyodu I/10/22, II/07/26, II/07/27,
 II/13/79
g.-iyödu I/28/249, II/07/28
g.-iyoduğ I/03/31
g.-iyola I/09/61, I/29/232, II/02/85
g.-iyola I/02/99
g.-iyolar I/07/142, I/14/188, I/14/288,
 I/14/289, I/23/31, I/23/36, I/30/98, I/11/27,
 II/11/84, II/15/102, II/06/81
g.-iyolağ II/16/24
g.-iyom II/18/167
g.-iyon I/30/32
g.-iyon I/02/29
g.-iyonç I/21/85, II/07/12
g.-iyonçuz II/12/94
g.-iyor I/05/122
g.-iyos I/11/99, I/02/106, I/23/63
g.-iyoz I/30/68
g.-iyudu I/10/33
g.-iyular I/07/141
g.-iyur I/11/30
g.-micek I/02/88
g.-mişler I/08/76
g.-meden II/06/161, II/06/162
g.-medi I/03/119
g.-medinen I/13/16
g.-medinen I/13/16
g.-meden I/10/82
g.-medi I/03/120, I/14/233, I/14/240
g.-medi I/30/64
g.-medik I/03/55, II/14/107
g.-medî I/10/106
g.-memiş I/02/32
g.-meyola II/02/11
g.-mez II/02/12
g.-mezdi I/02/59
g.-mezler I/06/29
g.-micek II/17/73
g.-miş I/10/65, I/11/05, I/11/06, I/11/19,
 I/29/413, I/22/156, II/06/162, II/06/168, II/06/73,
 II/06/80, II/07/128, II/09/111, II/12/11, II/12/12,
 II/12/28, II/12/33, II/12/34, II/12/35, II/12/37,
 II/12/41, II/12/53, II/12/55
g.-mişik I/28/28
g.-mişiz I/28/218, I/28/26, I/28/27
g.-mişle I/08/44, II/06/185, II/12/18,
 II/12/35
g.-mişler I/08/24, I/08/46, I/08/48,
 I/08/76, I/13/55, I/08/44, I/30/65, II/06/79,
 II/12/13, II/12/32, II/12/12, II/12/56
g.-mişlerç I/08/25, I/13/55, II/12/55,
 II/12/28
g.-se II/15/130
g.-sē I/11/69
 2. Getirmek. I/28/78 Krş. gē, gēl-
g.-en II/10/118
g.-ī I/14/162
g.-īsinç I/19/47
g.-ir II/03/154
g.-irlē II/19/88
g.-irsin I/22/10
g.-iyi II/01/53
g.-iyin I/18/136
g.-iyo I/13/357, I/23/204
g.-iyonç I/18/164
g.-iyoz I/25/117
g.-miş I/30/176
g.-mes II/01/53, II/19/175
 3. Oturmaya, ziyarete gitmek. I/05/150,
 I/30/81 Krş. gē?, gēl-, gēl-, gēl-
g.-cek II/19/94, II/19/95
g.-cen I/05/150
g.-ceñizi I/07/76
g.-dīdi I/13/195
g.-dī II/18/31
g.-di I/13/75, I/24/66, I/29/140, I/29/18,
 II/01/105, II/03/102, II/03/64, II/12/105
g.-diļē I/13/196
g.-diler II/01/113, II/11/61
g.-diñ I/18/130, I/18/42, II/06/78
g.-diñiz II/06/79, II/09/78
g.-ecēñizi I/07/74
g.-emez II/04/100
g.-en II/04/95, II/18/41, II/19/219,

II/10/20

g.-ene II/01/102, II/06/78**g.-inir** II/04/104**g.-idi** II/03/105**g.-ip** I/13/194, I/13/72, I/18/191,

II/01/92

g.-ir I/18/182, I/18/183, I/18/187,
I/18/79, I/23/116, I/26/123, I/29/155, I/18/186,
I/18/76, I/29/173, II/04/85**g.-ır** I/26/126**g.-irdi** I/14/281**g.-irdi** I/14/254, II/02/82, II/03/100,

II/03/157

g.-irdi I/01/44**g.-irdik** II/16/90**g.-iriz** I/14/180**g.-irle** I/30/104**g.-irlen** I/26/125**g.-irler** I/06/60, I/18/41, I/18/182,
I/24/115, I/26/124, I/30/102, I/30/103, II/01/101,

II/01/97, II/01/98, II/03/167, II/06/124

g.-irleş II/06/125**g.-irler** II/01/100, II/11/106**g.-irlər** I/18/75**g.-irlerdi** I/23/24, II/03/132, II/03/166,

II/16/91

g.-irlədi II/02/83, II/16/58**g.-ıseydiñiz** I/25/46**g.-işin** I/18/43**g.-iveris** I/23/115**g.-ivirem** I/22/119**g.-iyeler** I/30/26**g.-iyi** II/02/64**g.-iyi** II/09/120**g.-iyo** I/14/214, I/29/336, II/02/64**g.-iyodu** I/25/85**g.-iyolar** I/18/41, I/14/310**g.-iyon** I/24/117, I/20/62**g.-iyosunüz** I/01/02**g.-iyoz** II/10/144**g.-mëyö** I/30/105**g.-mëyolar** I/21/42**g.-mi** II/06/31**g.-mişdi** II/07/93**g.-mişin** I/18/45**g.-mişle** I/30/147**g.-miyola** I/30/36**g.-sëdiñiz** I/25/31**g.-se** I/24/116**g.-sinneç** I/05/09

4. Etkisini herhangi bir biçimde göstermek. Krş. gël-

g.-di I/02/77**g.-ir** II/18/50**g.-irdin** I/02/55

5. Bir yerden alınıp bir yere ulaştırılmak

Krş. gël-

g.-en II/06/104**g.-cek** II/19/116**g.-di** II/03/184**g.-didi** I/13/114**g.-iyo** I/13/346

6. Ortaya çıkmak, doğmak. Krş. gël-

g.-dim II/02/13**g.-dinde** I/15/93, I/26/96**g.-di** I/13/17, I/15/16, I/15/17, I/26/14,

II/15/29

g.-eli I/15/90, I/15/91**g.-esiye** I/15/95**g.-esiyë** I/10/95**g.-ince** II/04/56**g.-ıñce** I/25/55**g.-iyo** I/10/107**g.-iyö** II/09/130**g.-medi** I/15/15

7. Belli bir zamana ulaşmak. Krş. gël-

g.-di II/03/22, II/18/57, II/19/79**g.-dig** I/07/208**g.-irdi** II/17/43**g.-irdi** I/17/48**g.-eli** I/12/05**g.-esiye** I/10/90, II/04/61**g.-ir** II/01/46**g.-irdi** I/18/153**g.-irdin** I/02/52**g.-irsë** II/02/48**g.-iyıdim** II/12/70**g.-iyo** I/21/39, I/21/43, I/29/287,

I/29/387

g.-iyomuş I/29/185**g.-miş** I/22/110

8. Kazanılmak, sağlanılmak.

g.-di II/06/142, II/06/144**g.-ecek** I/27/91

9. Daha önce üzerinde durulmuş olan bir konuya yeniden dönmek.

g.-elim I/29/167, I/29/57

10. Akmak.

g.-ir I/11/11

11. Görünmek, sanılmak.

g.-iyoru I/27/34**g.-medi** I/19/30

12. Çıkmak, yönelmek.

g.-messe I/30/39

13. Biriyle birlikte gitmek.
g.-miş I/08/27
14. Katılmak, eklenmek. Krş. **gēl-**
g.-cek II/19/109
g.-ir II/19/109
15. Sonuç çıkmak.
g.-irse II/16/45
16. Sıfat-fiil eklerinden sonra geldiğinde önceki fiille ilgili olarak pekiştirilmiş bir istek ve sürerlik bildiren bir fiil.
g.-iyi II/13/25
g.-iyo II/18/166
17. İhtiyaç anlatan deyimler kurmaya yarayan bir fiil.
g.-iyo II/15/137
18. Olmak, -e uğramak.
g.-İyo II/19/19
19. Yönelme durumundaki bazı kelimelere getirilerek birleşik fiil yapar.
g.-di II/15/133
g.-emedi II/11/104, II/11/105
g.-medi II/11/79
g.-mişle II/09/03
- gel-** : 1. bk. gel- (1) II/02/21, II/02/94
g.-dim II/13/51
g.-miş II/12/21
- gēl-** : 1. bk. gel- (3) I/08/88
g.ces I/16/117
g.-cez II/17/35
g.-dime I/06/19
g.-di I/05/33, I/07/142, I/08/59, I/13/154, I/13/227, I/14/16, I/14/228, I/14/234, I/14/46, I/14/72, I/14/94, I/15/90, I/16/82, I/16/91, I/23/13, I/23/16, I/23/189, I/26/135, I/29/268, I/29/273, I/29/274, I/29/276, I/29/410, I/14/51, I/14/185, II/03/188, II/03/193, II/04/115, II/10/128, II/11/37, II/11/58
g.-dik I/03/46, II/10/75, II/16/15, II/16/35
g.-dikden I/16/84
g.-dile I/03/43
g.-diler I/08/102, I/23/15, I/23/17
g.-diler I/13/238
g.-dim I/05/88, I/06/10, I/06/11, I/06/17, I/06/20, I/12/73, I/17/18, I/18/67, I/18/96, I/23/12, I/23/13, I/27/25, I/29/354, I/29/390, I/29/393, I/15/94, I/29/355, II/05/04, II/06/114, II/11/47
g.-dinen I/03/111
g.-diñ I/13/226, I/18/67
g.-đi I/26/138
- g.-incesi** I/03/78
g.-inceye I/12/106, I/12/108
g.-ini I/06/53
g.-medi I/14/238, I/14/240, I/30/13
g.-mesi II/04/32
g.-miş I/08/77, I/08/90, I/14/207, I/28/20, I/28/21, I/29/75, II/07/117, II/07/122, II/12/33
g.-mişin I/18/42
g.-mişler I/11/07, I/12/50, I/22/158
g.-miyo I/24/17
g.-se I/24/15
g.-sinneç I/02/71
2. bk. gel- (2)
g.-dik I/07/167
g.-miş I/28/107
3. bk. gel- (3)
g.-di I/09/07, I/21/22, I/29/153, I/29/209, I/29/335, I/29/160
g.-diler I/23/168, I/29/15
g.-ir II/04/95
4. bk. gel- (4)
g.-di I/02/78
5. bk. gel- (5)
g.-di II/04/41, II/19/118
g.-ir I/07/22
g.-miyo I/13/168
6. bk. gel- (6)
g.-di I/04/38, I/13/113, I/13/114, I/13/129
g.-medi I/13/17
7. bk. gel- (7)
g.-dik I/07/185
g.-e I/07/90
- gēl-** : 1. bk. gel- (1)
g.-di I/27/73, I/13/96, I/14/44
g.-dim I/03/174
g.-siñ I/03/170
2. bk. gel- (3)
g.-irdi I/03/143
- gēl-** : bk. gel-
g.-iyo II/18/125
g.-medim I/05/108
- gēl-** : bk. gel- (14)
g.-miş I/09/105
- gel_ol- git_ol-** : "aradan oldukça uzun bir zaman geçtikten sonra" anlamında kullanılan bir söz.
g._o.-muş g._o.-muş I/29/175
- gelen** : Gelme işini yapan (kimse veya nesne). I/02/92, I/07/15, I/14/143, I/14/166, I/14/75, I/15/58, I/27/78, I/02/100, I/21/146, I/13/149
g.+enne I/29/75, I/29/76

g.+enim I/27/14, I/30/32
g.+eniñ I/23/27
g.+en I/08/93, I/27/32
g.+ner I/14/44, I/28/44, I/30/97, I/30/98
g.+nerden I/14/82
g.+neri I/28/72
gele gele : İkileme. I/11/06, I/29/314
gelep : İp çilesi, kelep. II/16/110, II/16/99
gelen giden : Gelenler, uğrayanlar, ziyaret edenler, gelip geçenler, gelen geçen. I/12/101, I/12/107, I/12/101
g.+e g.+e II/06/105, II/18/32
g.+i g.+i I/29/172
g.+ı g.+ı I/10/14
g.+ı g.+i I/10/15
g.+im g.+im I/14/214
g.+iñe g.+iñe II/10/85
gelene_çini : gelene_çini < gelenek+ I/28/17
gelene_çinzi : gelene_çinzi << gelenek+ I/28/113
gelenek : Bir toplumda, bir toplulukta eskiden kalmış olmaları dolayısıyla saygın tutulup kuşaktan kuşağa iletilen, yaptırım gücü olan kültürel kalıntılar, alışkanlıklar, bilgi, töre ve davranışlar, anane, tradisyon. I/09/121, I/16/66 Krş. gellēnek
gellēnek : bk. gelenek
g.+ler II/13/23
geleneği : geleneği << gelenek+ I/09/21
gelin (I) : 1. Evlenmek için hazırlanmış, süslenmiş kız veya yeni evlenmiş kadın. I/01/45, I/12/108, I/12/109, I/12/114, I/21/65, I/21/67, I/23/180, I/23/194, I/23/48, I/23/49, I/25/91, I/29/41, I/30/115, I/30/133, I/09/30, I/09/41, I/09/21, I/13/277, I/23/42, I/12/108, I/22/08, I/12/106, I/09/08, I/29/42, II/02/82, II/02/83, II/03/134, II/03/136, II/03/141, II/03/142, II/03/164, II/08/86, II/10/30, II/19/18, II/10/35, II/19/90 Krş. gelin, gelin, Kelin
g.+á II/08/87
g.+de I/13/274
g.+den I/29/43
g.+e II/03/155, II/03/169, II/10/31, II/13/43, II/13/46, II/16/55, II/16/60
g.+ē I/23/13
g.+i I/23/181, I/23/195, I/23/52, I/23/54, II/03/148, II/03/150, II/03/154, II/03/159, II/07/179, II/07/184, II/10/42, II/19/88
g.+ı II/07/179
g.+ı I/09/23, II/03/147
g.+ıke I/13/114
g.+im II/12/115
g.+iñ I/09/28, I/23/190, I/29/45, I/29/47,

I/29/46, II/03/157, II/03/151
g.+ini II/17/109
g.+kenek I/03/64
g.+ne II/03/165, II/03/168
g.+nē I/16/131
g.+ner I/20/87, I/23/36, I/20/89, II/13/21, II/13/23, II/13/55
g.+nere I/13/266, I/13/276
g.+neri I/14/261
g.+neñ II/05/53
 2. Aileye evlenme yoluyla girmiş olan kadın I/04/42, I/05/142, I/05/33, I/06/17, I/07/28, I/07/49, I/07/51, I/07/58, I/10/65, I/11/100, I/13/190, I/14/71, I/14/86, I/15/58, I/15/61, I/18/205, I/18/53, I/19/140, I/20/181, I/20/194, I/21/102, I/24/58, I/26/135, I/26/137, I/28/183, I/28/215, I/20/191, I/07/164, I/20/31, I/20/30, I/20/88, I/03/152, I/28/108, II/01/83, II/03/57, II/05/04, II/05/54, II/06/114, II/06/95, II/19/222, II/19/25, II/19/41, II/01/38 Krş. gelin, gelin, gēlin
g.+e II/17/107
g.+i I/07/62, II/05/52, II/06/96
g.+ı II/17/94
g.+im I/07/61, I/07/63, I/20/32
g.+imiz I/07/26, I/07/27, I/07/43, II/17/107
g.+imizinen I/07/172
g.+ini I/11/10
g.+ini I/11/11
g.+inne I/30/35
g.+iñnen I/20/191
g.+iñ I/07/106, II/19/32
g.+lē II/17/95
g.+nē I/28/158
g.+nen I/20/191
g.+ner I/07/104, I/07/96, I/10/34, I/18/24, I/18/34, I/23/114, I/07/94
g.+nere II/14/136, II/14/143
g.+neri I/20/192
g.+nerim II/11/56
g.+neriñ I/18/190
gelin (II) : bk. gelinnik II/10/28
gelin : 1. bk. gelin (I-1)
g.+á I/20/88
 2. bk. gelin (I-2) I/24/08
gelin : 1. bk. gelin (I-1) II/10/32, II/15/73, II/17/62
g.+i II/10/34
g.+iñ II/15/58
 2. bk. gelin (I-2) I/06/10
g.+e I/30/146
g.+i I/23/221

g.+im I/03/152, I/05/41, I/30/142
g.+iñ II/10/89
gēlin : bk. gelin (I-2) I/18/24, I/23/39
gelinalı : Bir çeşit ot. II/08/77, II/08/78
gelinçi : Gelini babasının evinden almaya gelen düğün alayı.
g.+ler II/03/150
gelin_al- : 1. Gelini babasının evinden özel bir törenle alıp damadın evine götürmek. Krş. gelin_āl-, gelin_al-, gelin_al-
g._a.-cez I/29/23
g._a.-ı I/01/43
g._a.-ınurdu II/13/47
g._a.-ıp I/12/106
g._a.-ıñp I/09/32
g.+iñ_a.-dıklarını I/28/57
2. Erkeğe eş bulmak. Krş.
gelin_al- : bk. gelin_al- (1)
g.+i a.-ınca I/25/93
g.+i a.-ırlā II/19/88
gelin_al- : bk. gelin_al- (1)
g._a.-ırsıñ II/17/61
gelin_alıcı : Gelini götürmek için oğlanevinden gelen kimse. I/23/29 Krş. gelin_alıcı, gelin_alıcı
g._a.+lar I/23/12, I/23/15, I/23/17
g._a.+ya I/23/189
gelin_alıcı : bk. gelin_alıcı I/25/86
gelin_alıcı : bk. gelin_alıcı
g._a.+ya II/16/68
gelin_āl- : 1. bk. gelin_al- (1)
g._ā.-dık I/21/137, I/29/40
2. bk. gelin_al- (2)
g._ā.-dı II/05/53
gelin_alma : Gelini babasının evinden özel bir törenle alıp damadın evine götürme işi. Krş. gelin_alma, gelin_almā, ĩ_gelin_almā
g._a. II/07/179
g._a.+yā II/03/147
gelin_alma : bk. gelin_alma II/15/12
gelin_almā : bk. gelin_alma II/13/45
gelin_et- : Kızı evlendirmek. Krş. gelin_ēt-, gelin_et-
g._e.-dik I/28/217, II/02/51
gelin_et- : bk. gelin_et-
g._e.-dim II/01/77
gelin_git- : Bir aileye, bir yere gelin olarak gitmek. Krş. gelin_gid-
g._g.-diler I/13/190
gelin_gid- : bk. gelin_git-
g._g.-erke I/23/180
g._g.-iyodu I/21/65
gelin_ol- : Kız, evlenmek. Krş. gelin_ōl-,

gelin_ol-
g._o.-ana I/28/32
g._o.-du II/19/43
g._o.-duñ I/01/16, I/04/33
g._o.-duñdan I/23/47
g._o.-dum I/04/36, I/10/40, I/29/63, I/04/41
g._o.-üp I/10/39
gelin_ōl- : bk. gelin_ol-
g._ō.-dum I/07/169
g._o.-dumdā I/25/22
gelin_ol- : bk. gelin_ol-
g._o.-dum I/03/06
g._o.-duñ I/15/63
g._o.-du II/10/27
g._o.-sa I/30/126
g._o.-urdu I/24/85
gelin_ēt- : bk. gelin_et-
g._e.-di I/07/151
g._ē.-dim II/06/10
gelinni_e : gelinni_e << gelinlik+ I/16/24
gelinnik : Gelinin giysisi. I/22/10, I/23/40, I/23/42, I/23/56, I/24/75, I/24/85, I/28/45, II/15/63, II/15/65 Krş. gelin (II)
g.+niknen II/07/184
gelir : 1. Bir kimseye veya topluluğa belli zamanlarda, belli yerlerden gelen para, varidat. II/04/36, II/04/67
g.+imis II/01/23
g.+iñiz I/10/119
2. Bir ekonomik birimin belli bir süre içinde kazandırdığı aylık, kira vb. getiri, varidat, irat. II/06/105
geliş- : Büyüyüp boy atmak, yetişmek, neşvünema bulmak.
g.-miş I/12/60
gelişin : Pekiştirme sözcüğü. I/18/30
gelme : Gelmek işi. I/14/25, I/14/92, I/28/19, I/29/62, I/30/101 Krş. gēlme, gelmē, gelmek
g.+si I/14/34
gelme : bk. gelme II/19/110
g.+miş II/03/182
gēlme : bk. gelme I/08/62
gelmek : bk. gelme
gemi : Kilim motifi adı.
g.+sini I/23/163
genc : bk. genç (1) I/07/26
g.+idiz II/03/72
g.+imiz I/22/158
gēnc : bk. genç (1)
g.+i I/26/104
g.+idig I/13/151

g.+inde I/21/80
gendi : 1. bk. kendi (1) I/05/129, I/05/30, II/02/85
g.+mize I/05/30
 2. bk. kendi (2) I/26/128
ğendi : bk. kendi (1) II/18/180
gendi başıma : Başkasının payı veya yardımı olmaksızın. II/02/85
genç : 1. Yaşı ilerlememiş olan, ihtiyar karşıtı. I/12/31, I/13/173, I/29/177, II/09/30 Krş.
 genc, gēnc, gēnç, geñş, genş, geş, geñç, genÇ
g.+di II/09/32
g.+ler II/08/105
 2. Gençlikteki özelliklerini koruyan, dinç. Krş. geñç, genş
geñç : 1. bk. genç (1) II/10/144
 2. bk. genç (2) I/08/64, I/12/51
gēnç : bk. genç (1) I/21/27, I/29/299
genÇ : bk. genç (1) II/09/29, II/16/150
gene : Yine. I/02/115, I/07/57, I/07/59, I/07/85, I/07/97, I/09/27, I/09/56, I/09/83, I/11/27, I/12/112, I/12/114, I/12/117, I/12/99, I/13/101, I/13/134, I/13/197, I/13/74, I/14/156, I/14/157, I/14/214, I/14/31, I/14/41, I/14/42, I/14/52, I/14/76, I/18/56, I/19/107, I/19/120, I/19/29, I/19/44, I/19/46, I/19/90, I/19/96, I/20/140, I/20/160, I/21/141, I/21/149, I/21/150, I/22/02, I/22/03, I/23/12, I/23/135, I/23/164, I/23/165, I/23/205, I/23/229, I/23/60, I/25/83, I/28/212, I/29/146, I/29/221, I/29/241, I/29/287, I/29/360, I/29/386, I/30/09, I/30/139, I/30/157, I/30/175, II/01/61, II/01/92, II/02/03, II/02/39, II/02/57, II/03/102, II/03/129, II/03/131, II/03/133, II/03/154, II/03/163, II/03/169, II/03/177, II/03/178, II/03/44, II/05/46, II/05/71, II/05/72, II/07/12, II/09/120, II/09/70, II/10/124, II/10/33, II/11/112, II/12/103, II/13/93, II/15/126, II/15/65, II/15/74, II/18/120, II/18/128, II/18/156, II/18/187, II/18/207, II/18/72, II/18/73, II/18/75, II/19/100, II/19/164, II/19/169, II/19/183, II/19/96 Krş. genē, gine, gini, gēne
genē : bk. gene I/12/116
gēne : bk. gene II/11/81
genel : Herkesin yararlanabileceği (yer, nesne). II/11/06
genelde : Genel olarak, genellikle. I/19/87, II/07/81
genellikle : bk. genellikle II/13/33
genellikne : bk. genellikle II/13/136
genellikle : Genel olarak, büyük bir çoğunlukla, çoğu kez, çoğun, çoğunlukla, çoklukla, ekseri, ekseriya, ekseriyetle, umumiyetle. II/13/85 Krş.

genellikle, genelikle, genellikle
genellikne : bk. genellikle II/10/131
geniş : Çok. I/25/31
geñş : bk. genç (1) I/07/144, II/14/122
g.+lē I/09/26
g.+ler II/04/80, II/19/85
g.+lerden I/14/43
g.+leri I/09/33
g.+lerinden II/04/81
g.+lerimiz I/27/103
geñşlīmizde : geñşlīmizde << gençlik+ I/16/69
geñşline : geñşline << gençlik+ I/16/96
genş : bk. genç (1) II/14/122
g.+ler I/18/23, II/09/96, II/09/99, II/16/151, II/09/97
g.+lē II/18/152
g.+lerde II/09/103
g.+lerden II/12/60
 bk. genç (2)
g.+di II/09/29
gerçek : Yalan olmayan, doğru olan şey, hakikat. I/16/136
gerçekleşdir- : Gerçek duruma getirmek, yapmak, ortaya koymak.
g.-imiş I/29/175
gerek : İcap. I/16/154, I/28/01
gerek- : Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
g.-en II/06/152
ger- : Bir şeyin uçlarından veya kenarlarından çekerek gergin duruma getirmek. Krş. gēr-
g.-er II/16/91
g.-erdik II/08/24, II/16/97, II/19/190
g.-eçdik II/08/26
g.-ēçdik II/02/38
g.-ēdik II/02/38
g.-ērdik I/20/85
g.-erdim II/16/91
g.-eçək II/16/97
g.-erler I/23/145, I/24/80
g.-erlerdi II/07/163, II/09/58, II/16/54, II/17/65
g.-iliyudu II/13/64
gēr- : bk. ger-
g.-dik II/16/90
gërce : Sarmaşık türünden bir çeşit bitki.
g.+si II/14/114
gergin : Gerilmiş durumda olan. I/23/145
geri : 1. Arka, bir şeyin sonra gelen bölümü,

art, alt taraf, ileri karşıtı. I/02/83, I/06/27, I/07/114, I/11/55, I/12/114, I/12/99, I/13/254, I/14/184, I/15/40, I/16/117, I/20/137, I/23/82, I/29/258, I/29/294, I/30/47 Krş. gerĩ

2. Geçmiş, mazi. I/09/14

3. Geriye, geri dönerek. I/13/215, I/18/07, I/19/71, I/20/64, II/01/133, II/01/47, II/07/175, II/10/75, II/14/142, II/17/92

4. Bir şeyin sona kalan bölümü. II/06/101, II/06/158, II/12/55 Krş. gerĩ

g.+yë I/26/72

g.+yi II/02/45

gerĩ : 1. bk. geri (1)

g.+ye II/14/73

2. bk. geri (4)

g.+sini II/10/108

geri çekil- : Karıştığı bir işi sürdürmekten veya sürdürülenler arasında bulunmaktan vazgeçmek.

g. ç.-ivërdik II/08/10, II/08/11

geri dur- : Bir iş yapmaktan kaçınmak.

g. d.-uyollar I/27/19

gerile- : Daha aşağı bir dereceye düşmek.

g.-di I/16/169

gerileme : Gerilemek işi. I/16/172

geş (I) : bk. geç I/15/17, II/07/163, II/07/169

geş (II) : bk. genç (1) I/18/28

g.+çene I/21/169

g.+lë I/21/124

g.+ler I/18/165, I/18/166, I/25/55, II/01/69, II/03/145, II/01/87, II/10/141

g.+lërde II/18/73

g.+lere I/22/20, II/18/72, II/18/75

geş gal- : Vaktinden sonra davranmak, gecikmek

g. ğ.-dın II/07/164, II/07/170

gëş- : 1. bk. geç- (1)

g.-di I/09/23, II/11/29

2. bk. geç- (7)

g.-di I/21/112, II/04/29, II/01/35

3. bk. geç- (9)

g.-di I/11/95

g.-ti I/21/83

geş- : 1. bk. geç- (1)

g.-di II/11/29

g.-dini I/27/122

g.-diler I/30/124

g.-dilerse I/13/249

2. bk. geç- (6)

g.-di I/29/386

3. bk. geç- (7)

g.-di I/05/167, I/19/42, I/29/342, II/01/110, II/01/55, II/01/89, II/04/59, II/17/21, II/18/173

g.-ti I/29/65

4. bk. geç- (9)

g.-ince I/19/162

g.-tim I/17/03

5. bk. geç- (10)

g.-di I/05/35

6. bk. geç- (11)

g.-dik I/07/176

7. bk. geç- (13)

g.-dik II/12/46

geşlĩ : geşlĩ << gençlik+ I/05/05

geşlik : İnsan hayatının ergenlikle orta yaş arasındaki dönemi. I/13/95

geşme : Geçmek işi, mürur. II/19/36

get- (I) : bk. getir- (1)

g.-dim II/02/60

g.-dimiz I/22/19

g.-di I/11/55, I/19/122, I/30/77, II/01/132, II/05/44

g.-dik I/04/75, I/04/76, I/07/154, I/07/168, I/13/101, I/13/95, I/15/22

g.-dilë I/23/16

g.-dilë II/05/78

g.-diļë I/26/137

g.-diler I/14/157, I/30/133, II/11/57

g.-diler II/05/51, II/05/86

g.-dim I/04/22

g.-dın I/28/111

bk. getir- (3)

g.-dik II/02/10

get- (II) : bk. git- (1)

g.-miş II/11/79

g.-tim II/11/47

bk. git- (7)

g.-di II/09/16

gët- : bk. getir- (1)

g.-din I/20/42

gët- : bk. getir- (1)

g.-dim II/02/60

g.-tik I/13/92

geti : geti < getir I/29/215

geti- : bk. getir- (1)

g.-ceñ II/08/102

g.-dın I/29/345

g.-miş I/28/104

g.-meqĩ I/14/208

g.-mezlerdi II/05/29

g.-miş II/03/50

g.-mişle II/03/77

g.-miye II/03/36

g.-sin I/15/64

getir- : 1. Gelmesini sağlamak. I/27/13 Krş.

get-, gēt-, geti-gētir-, getir-, getir-, gēt-, gedir-,
gēt-, getir-

- g.-cek** I/29/184
g.-didiñ I/22/04
g.-dim I/06/26
g.-din I/05/128
g.-dirdiñ I/22/04
g.-em I/29/123
g.-eme II/11/70
g.-emedim II/11/112, II/11/70, II/11/72
g.-emesın II/14/85
g.-emiyom II/11/96
g.-en I/03/59
g.-eyin I/18/202
g.-i I/09/36, I/12/114, I/18/78, I/28/147,
 II/01/32
g.-ı I/10/79
g.-idi II/01/45, II/03/32
g.-idik I/13/99, I/13/277, I/18/152,
 I/18/158, I/19/51, II/05/30, II/14/75, II/14/86
g.-ıdik II/04/25
g.-ıdig I/03/136
g.-idig II/14/87
g.-ıdig II/04/16
g.-idiñ I/19/107
g.-ilēdi I/04/23, II/07/26
g.-ilē II/07/174
g.-iler I/05/172
g.-iler I/18/75
g.-iler I/23/28
g.-ilerdi II/03/66
g.-ilerdi I/22/140
g.-ilir I/29/270
g.-ilirdi II/13/41
g.-ip I/20/53, II/05/72, II/15/88
g.-ir I/04/79
g.-irdi II/03/106
g.-irdik II/18/28
g.-ırđı I/25/71
g.-ırđim I/20/61
g.-ırđiñ I/17/32
g.-irler II/03/161
g.-ırler II/03/113
g.-irlerdi II/03/109
g.-ırlerdi I/14/261, II/03/109, II/03/116,
 II/03/24
g.-ırlerdi II/03/23
g.-ırlerdi I/20/94
g.-is I/21/110
g.-isiñ II/17/60
g.-ivedi I/13/93
g.-iyidik II/04/18

- g.-iyin** I/18/203
g.-iyo I/03/30, I/14/175, I/15/58,
 I/29/248, I/29/249, II/18/123, II/18/124
g.-ıyō II/15/87
g.-iyodu I/21/84
g.-ıyoduğ I/10/111
g.-iyodum I/21/32
g.-iyolar I/14/173
g.-ıyolar I/10/77
g.-iyorlar I/14/172
g.-iyu II/04/30
g.-iyum I/06/27, II/09/06
g.-lerdi II/15/17
g.-lē II/16/58
g.-lēdi I/25/74
g.-lēr I/18/76
g.-lēř I/18/75
g.-medi II/07/196
g.-miş I/12/55, I/13/329
g.-sin I/27/12
g.-tdirdiler II/09/24
g.-tik I/13/91
g.-yoz I/23/64
 2. İletmek, bildirmek.
g.-iller I/27/130
g.-ıncá I/28/104
 3. Bazı kelimelerle birleşik fiil yapar.
 Krş. get-
g.-emeye II/12/98
g.-idik I/25/113
g.-ııyō I/19/95
 4. Bir şeyi yanında veya üstünde
 bulundurmak.
g.-emiyum II/11/85
g.-i II/15/18
g.-idi II/14/68, II/16/142
g.-idik II/10/118
g.-ile II/15/18
g.-irlerdi II/03/106, II/03/118
g.-ırlerdi II/03/119
g.-im II/13/127
g.-ir II/14/67
g.-irdik II/03/44
g.-ırđik II/10/117
g.-is II/18/109
g.-ıñ II/19/117
gētir- : bk. getir- (1)
g.-ıdik I/18/148
getir- : bk. getir- (1)
g.-emedim II/11/75
g.-iyo II/03/196
getir- : bk. getir- (1)

- g.-ıdı** I/25/77
g.-ı II/15/55
getir- : bk. getir- (1)
g.-irlerdi I/16/106
gevrē : gevrē << gevrek+ II/13/149, II/13/150
gevreğ- : Bir şeyin gevremesini sağlamak.
g.-irdig II/19/207
g.-iyoz II/13/127
gevrek : Yufka ekmeği. II/13/124, II/13/126, II/13/127 Krş. gēvrek
gēvrek : bk. gevrek II/13/136
gēy- : bk. giy-
g.-di I/28/44
g.-dirisin I/22/09
g.-diriyoduğ I/13/267
g.-diriyolāmişdı I/28/33
g.-mişler I/13/263
g.-oñ I/18/164, II/16/117
gēydir- gūşad- : Temiz, yeni giysilerle donatmak.
g.-dirisin g.-ırsın I/22/09
gey- : bk. giy-
g.-dig I/13/263
g.-dik I/28/43
g.-diridiñ I/22/11
g.-dirisin I/22/15
g.-diriyoduğ I/13/267, I/13/268
g.-dirlerdi II/10/29
g.-āñ I/09/89
g.-dirler I/24/80
g.-ē I/09/85, I/09/86
g.-ēdik II/16/114
g.-ēdirecek I/21/95
g.-emeyin II/02/45
g.-erdi II/07/153
g.-ērdi II/07/150, II/16/40
g.-erlerdi I/13/166
g.-lermiş I/13/265
g.-ēyo I/09/89
g.-icēmi I/01/57
g.-ilmiyō I/09/74
g.-ip II/13/24
g.-iyo I/29/370
g.-iyolar I/23/40, II/16/73
g.-iyolarđı II/07/149
g.-iyolā I/28/45
g.-iyon I/09/77
g.-iyoz II/10/28
g.-medik I/13/262, I/13/264
g.-mediniz I/13/262
g.-mezdi II/03/148
g.-sem II/02/45
g.-olar II/15/62
g.-veriyon I/18/162
geydırme : Giydırme işi. I/22/10
gēy- : bk. giy-
g.-diridik II/08/87
g.-dirirdi II/08/87
g.-dirlerdi II/15/74
g.-ecēz II/04/39
g.-erdi II/08/82, II/08/86
g.-ēsin I/24/86
g.-ilirdi II/15/60
gēy- : bk. giy-
g.-erdiñ II/15/66
geyim : bk. giyim I/09/07, I/09/75, I/09/80
g.+lē I/09/70
g.+leri I/22/168
g.+lerini I/22/168
gēz- : bk. gez- (2)
g.-di I/19/156
g.-diler I/13/238
g.-diñis I/13/232
gez- : 1. Hava alma, hoş vakit geçirme vb. amaçlarla bir yere gitmek, seyran etmek.
g.-diridiler I/03/64
g.-erlerdi I/14/259
g.-ip I/07/141
g.-iyo I/24/81
g.-iyolā II/11/101
g.-diler I/13/236
g.-diñiz I/13/233
g.-dirilēdi II/07/167
g.-dirle II/16/56
g.-erseñiz II/07/99
g.-iyonñ I/15/44
g.-iyonuz I/29/10
g.-dirilēmiş I/07/178
g.-iyo I/09/50
g.-ēdi I/28/100
g.-er I/28/101
g.-erle I/29/404
g.-erlermiş I/29/131
g.-en II/09/73
g.-inip I/30/32
g.-iyo I/30/79
g.-iyolar I/18/38
g.-iyolā I/28/263
g.-iyonñ I/09/52
g.-diñis I/03/117
g.-er I/24/72, I/24/87, I/24/88

- gezme** : Gezmek işi, seyran.
g.+ye II/09/03
- ğı** : Be...' Hey...' gibi çağırma, seslenme ünlemi (genellikle kadınlar için kullanılır). I/01/07, I/01/35, I/03/102, I/03/24, I/03/65, I/20/154, I/24/26, I/28/150, II/04/97, II/15/86
- ğıcık** : Dokumacılıkla ilgili bir terim. I/23/145
- ğıcırda-** : Gıcırta çıkarmak.
g.-r I/28/157
ğ.-r I/28/158
ğ.-sın I/28/154
- ğıl** : bk. kıl
ğ.+dan II/13/62
- ğıdağla-** : bk. gağaklı-
ğ.-ya I/23/103
- ğılÇal damar** : Dokulardaki atardamarların son dallarını, toplardamarların ilk dallarına birleştiren ince damar.
ğ. d.larım I/05/21
- ğına** : 1. bk. kına (1) I/24/72, II/03/151
ğ.+ya II/03/131
 2. bk. kına (2)
ğ.+sı II/03/139
ğ.+sını II/03/133
ğ.+yı II/03/134
- ğına gece** : bk. kına gecesi
ğ. g.+sine II/03/124
ğ. g.+sini II/03/96, II/07/141
ğ. g.+miz II/07/146
- ğına yak-** : bk. kına yak-
ğ.+yı dāmada y.allardı II/03/134
- ğınacı** : bk. kınacı II/03/136, II/03/138, II/03/147
- ğınala-** : Kına koymak, kına ile boyamak.
ğ.-rlar I/23/195
- ğıncırda_ınan** : ğıncırda_ınan << ğıncırdak+ I/14/266
- ğıncırdağ** : Tahterevalli ya da tahterevalliye benzeyen bir oyun aracı. I/14/266, I/14/268
- ğız** : 1. bk. kız (1) I/02/32, I/03/124, I/03/97, I/04/48, I/04/76, I/07/145, I/07/152, I/10/28, I/12/110, I/12/63, I/12/94, I/12/95, I/13/190, I/13/76, I/14/275, I/16/91, I/17/49, I/17/70, I/18/124, I/18/125, I/18/51, I/19/140, I/19/55, I/19/56, I/20/194, I/21/20, I/23/131, I/23/167, I/23/186, I/23/189, I/24/88, I/29/176, I/29/188, I/29/198, I/29/201, I/29/207, I/29/210, I/29/225, I/29/241, I/29/242, I/29/252, I/29/289, I/29/303, I/29/324, I/29/36, I/29/380, I/29/383, I/29/391, I/29/413, I/29/49, I/30/55, I/29/224, I/03/81, I/28/103, I/29/391, I/29/230, I/03/81, I/03/82, I/22/20, I/28/134, I/07/229, I/29/257, I/03/102, I/29/13, I/29/346, I/29/375, I/29/293, I/14/275, I/29/232, I/29/388, I/21/136
ğ.+a I/19/120, I/19/135, I/23/151, I/23/154, I/27/26, I/29/191, I/29/196, I/29/197, I/29/241, I/29/245, I/29/283, I/29/284, I/29/378, I/30/145
ğ.+â I/12/91
ğ.+ă I/28/102
ğ.+da I/29/245
ğ.+ı I/03/31, I/03/35, I/05/29, I/05/30, I/07/08, I/07/104, I/09/109, I/12/40, I/12/87, I/13/124, I/14/27, I/14/29, I/14/30, I/14/31, I/14/40, I/18/142, I/18/205, I/18/50, I/19/53, I/23/195, I/23/221, I/24/66, I/28/109, I/28/110, I/29/169, I/29/177, I/29/183, I/29/187, I/29/192, I/29/194, I/29/198, I/29/209, I/29/214, I/29/228, I/29/238, I/29/239, I/29/261, I/29/292, I/29/301, I/29/302, I/29/361, I/29/366, I/29/395, I/29/414
ğ.+ıdı I/17/53
ğ.+ıkan I/05/130, I/13/112
ğ.+ıkana I/14/267, I/14/277
ğ.+ım I/02/03, I/04/19, I/11/89, I/11/93, I/12/78, I/18/24, I/19/159, I/20/32, I/25/44, I/28/210, I/30/137, I/30/150, I/30/176, I/21/72, I/18/132, I/15/18
ğ.+ımnan I/30/138
ğ.+ın I/12/89
ğ.+ını I/18/100, I/18/101, I/28/103, I/29/168
ğ.+ınıı I/03/172, I/14/28, I/14/34, I/29/330
ğ.+ııı I/04/45, I/12/110, I/23/135, I/29/191, I/29/217, I/29/237, I/29/370, I/12/115, I/29/302
ğ.+ıyım I/24/06
ğ.+ı I/29/229
ğ.+la I/29/362
ğ.+lar I/13/189, I/18/24, I/23/186, I/23/202, I/17/70, I/14/231
ğ.+lara I/13/279
ğ.+ları I/07/158, I/14/284, I/29/176
ğ.+larım I/30/25
ğ.+larımıza I/13/283
ğ.+larıı I/14/288
ğ.+larımızı I/07/169
ğ.+lâ I/28/158, I/29/409, I/29/411, I/29/412
ğ.+lâ_ından I/04/23
ğ.+lâmız I/28/216
ğ.+lân I/30/151
 2. bk. kız (2) I/01/12, I/03/70, I/04/23, I/07/49, I/21/90, I/23/193, I/27/118

ğ.+ım I/21/136, I/03/190, I/03/71, I/05/01, I/05/123, I/05/98, I/10/10, I/13/296, I/13/351, I/15/15, I/15/94, I/19/08, I/19/18, I/19/25, I/20/02, I/20/191, I/20/195, I/20/34, I/20/82, I/21/179, I/25/115, I/27/03, I/27/101, I/27/35, I/28/117, I/28/141, I/28/151, I/28/159, I/28/221, I/28/234, I/28/257, I/28/40, I/28/79, I/28/87, I/29/253, I/30/50, I/29/368, I/27/13, I/27/94, I/27/127, I/21/155, I/20/184, I/29/196, I/03/178

ğ.+ım I/25/94

ğ.+ım I/04/58

ğız- : bk. kız- (1)

ğ.-dın I/27/66

ğ.-dıydım I/27/62

ğ.-dī I/03/82

ğ.-iyom I/27/112

ğ.-iyu I/23/49

ğz : 1. bk. kız (1) I/18/36, I/20/58

ğ.+a I/12/88

ğ.+ım I/12/96

2. bk. kız (2) I/21/22

ğız ver- : Bir ailenin kızını bir başka aileye gelin etmek. Krş. **ğız vi-**

ğ. v.-ilirdi I/04/41

ğız vi- : bk. **ğız ver-** I/03/101

ğ. v.-mem

ğızlinner : Yerleşim birimi adı. I/11/01, I/11/45, I/11/53

gi : bk. ki I/27/116, I/28/237, I/28/260, I/29/118, II/02/16, II/02/38, II/03/206, II/07/147, II/11/100, II/17/65

gibi : bk. gibi (1) II/19/174

g.+di I/02/60, I/07/168

g.+dim II/13/117

gibi : 1. -e benzer. I/02/81, I/03/12, I/04/21, I/05/109, I/05/111, I/05/115, I/05/131, I/05/140, I/05/149, I/05/150, I/05/165, I/05/169, I/05/174, I/05/53, I/07/163, I/08/124, I/08/128, I/09/111, I/09/27, I/09/89, I/09/91, I/09/93, I/10/44, I/13/166, I/13/167, I/13/27, I/14/190, I/16/122, I/16/67, I/21/158, I/21/159, I/23/147, I/23/28, I/23/74, I/24/83, I/24/95, I/25/90, I/27/81, I/27/92, I/28/105, I/28/106, I/28/136, I/28/150, I/28/156, I/28/239, I/28/247, I/28/61, I/29/186, I/29/217, I/29/405, I/30/63, II/02/41, II/03/133, II/03/134, II/03/137, II/03/138, II/03/145, II/03/189, II/03/194, II/03/39, II/05/14, II/06/68, II/06/85, II/07/06, II/07/176, II/07/187, II/07/188, II/07/30, II/07/45, II/07/73, II/07/83, II/07/86, II/07/89, II/09/49, II/09/89, II/09/99, II/11/63, II/15/111, II/15/115, II/15/24, II/17/10, II/17/110,

II/18/189, II/18/194, II/03/194 Krş. gibi, gibi, gibi

g.+dir I/08/50

g.+le II/02/11

g.+lē II/02/11

g.+lēdi II/18/65

g.+sinj II/17/113

2. O anda, tam o sırada, hemen arkasından. I/03/20, I/03/48

3. İmişçesine, benzer biçimde. I/02/63, I/08/91, I/09/108, I/12/120, I/13/276, I/13/350, I/14/130, I/14/195, I/16/138, I/16/65, I/19/80, I/22/50, I/22/57, I/22/74, I/22/76, I/22/89, I/22/96, I/23/187, I/23/84, I/23/93, I/23/96, I/24/110, I/24/113, I/24/97, I/27/101, I/27/46, I/27/89, I/28/162, I/28/245, I/29/240, I/30/98, II/01/24, II/02/19, II/04/120, II/04/63, II/04/66, II/07/140, II/07/148, II/09/126, II/13/105, II/13/19, II/13/44, II/13/47, II/13/75, II/13/80, II/15/101, II/15/78, II/18/110, II/18/142, II/18/192, II/18/200, II/18/201, II/18/203, II/19/157, II/19/36

g.+lērden I/29/332

gibi gel- : ... sanısı vermek, ... sanısı yaratmak

g. g.-iyo I/16/64

g. g.-medi I/19/30

gibī : bk. gibi (1) I/09/78, II/03/145, II/11/96, II/15/64

gībi : bk. gibi (1) II/17/113

gice : bk. gece I/02/78, I/25/102

gid- : 1. bk. git- (1)

g.-ēcen I/05/99

g.-e I/01/24

g.-ē I/04/74

g.-ecēdi II/05/65

g.-ecekler II/03/147

g.-ecēmiş I/07/180

g.-ecenj I/27/63

g.-ecik I/07/179, I/13/155

g.-ecim I/07/180

g.-ecin II/05/70

g.-ēdi I/01/44, I/04/73, I/04/75

g.-ēdik I/13/111, I/13/151, I/20/117, I/20/118

g.-edim I/30/172

g.-ēdinj I/19/28

g.-ēdük I/01/16

g.-ēkene II/09/14

g.-eli I/29/196, II/19/179

g.-eller I/05/172, I/27/129

g.-ellēdi II/19/178

g.-em I/07/35, I/29/303, II/11/99, II/15/134

- g.-emeyóm** I/30/91
g.-emeyon I/18/174
g.-emez I/29/363, II/09/112
g.-emezdik I/11/48
g.-emi II/16/23
g.-emiyon I/30/36
g.-en I/08/102, I/15/39, I/22/158,
I/30/164, II/04/83
g.-ēn I/07/85
g.-ene I/20/145
g.-enim I/30/33
g.-enner II/03/151
g.-enleriñ II/16/22
g.-enneriñ II/16/31
g.-er I/03/111, I/07/165, I/07/20,
II/09/124, I/13/141, I/13/148, I/19/34, I/19/38,
I/24/32, I/24/36, I/27/118, I/28/148, I/28/92,
I/13/142, I/14/177, II/01/92, II/03/160, II/04/128,
II/04/84, II/06/20, II/07/37, II/08/115, II/14/23,
II/14/75, II/18/100
g.-eş I/28/148
g.-ěř I/16/124
g.-ēr I/21/109
g.-erdi I/03/100, II/10/140, II/14/34
g.-eşdi I/25/92
g.-ērdi I/21/65
g.-ēřdi I/21/59, I/25/81
g.-erdig I/05/139
g.-erdik II/10/79, II/15/15
g.-ērdik I/16/74
g.-ēřdik I/03/90, I/20/149, I/20/189,
II/04/15, II/10/116, II/15/42
g.-ērdim I/28/151, II/11/25
g.-erdiñ I/05/138, I/16/75
g.-erđi I/17/41
g.-erge II/15/136, II/15/137
g.-ergene II/15/135
g.-erim II/14/24
g.-erin I/03/139, I/18/178
g.-erir I/23/217
g.-eris I/21/53
g.-eriz II/14/24
g.-erke II/15/137
g.-erken I/19/80, II/11/108
g.-eşken I/03/100
g.-erlēdi I/14/267
g.-erler I/07/13, II/06/125
g.-erleş II/19/88
g.-ērleř I/07/20
g.-erlerdi I/03/136, I/16/69, II/03/137,
II/03/138, II/03/146, II/03/73, II/04/37
g.-erlerđi I/07/117
g.-eşmiş II/15/120
g.-ersin I/22/09, I/22/20, II/06/30
g.-ērsin I/12/97
g.-ēsen I/09/96
g.-eydiñ II/06/54
g.-ilcek I/16/111
g.-iliyo I/29/186
g.-ilōrdu II/12/79
g.-iñ I/08/87
g.-ince II/06/95
g.-ip I/02/29 I/03/31, I/06/65, I/07/60,
I/13/354, I/14/298, I/18/164, II/03/178, II/04/32,
II/06/37
g.-iye I/10/85, I/29/187, I/30/80,
II/02/06
g.-iyin II/04/69
g.-iyo I/02/90, I/10/86, I/13/217,
I/14/168, I/25/37, I/27/119, I/29/244, I/29/259,
I/29/263, I/29/293, I/29/320, I/29/372, I/29/73,
I/29/74, I/29/81, I/30/47, I/27/106, I/29/373,
II/15/139, II/15/142, II/15/143, II/17/74
g.-iyo I/30/47
g.-iyō II/15/142
g.-iyodu I/28/250
g.-iyodum I/21/27
g.-iyok II/16/23
g.-iyolamış I/10/81
g.-iyolar I/13/42, I/23/192, I/23/23
g.-iyola II/11/77, II/16/151
g.-iyolā I/29/303, I/29/350
g.-iyolamışdı II/15/137
g.-iyom II/18/166
g.-iyon I/02/29, I/18/162, I/18/166,
I/20/198, I/29/371
g.-iyōřüm I/07/38
g.-iyos I/17/62
g.-iyoş I/11/104, I/30/68
g.-iyu I/29/369
g.-iyus II/11/90
2. bk. git- (2)
g.-ēdim I/17/04
g.-elim I/13/70
g.-em I/27/83
g.-emedim I/20/12
g.-emem II/13/146
g.-er I/19/103, II/03/206, II/10/35,
II/14/16, II/15/54, II/03/205
g.-erdi I/19/103, II/14/16
g.-eşdim II/05/40
g.-ērdi I/19/40
g.-erdig II/19/61
g.-erdik I/02/52, II/05/37

- g.-ērdik** II/19/60
g.-ērdik I/13/204, II/07/08
g.-erdin I/05/134
g.-eris I/19/145
g.-erlerdi I/08/07, I/08/08, II/03/19
g.-erlērdi II/04/129
g.-ērlerdi II/03/20
g.-ērsin II/04/49
g.-ērsin II/04/50
g.-eydīm I/02/29
g.-iydim I/02/30
g.-eydin II/03/90
g.-icik II/11/62
g.-im II/03/88
g.-iyo I/14/231
g.-iyö II/03/204
g.-iyodu II/16/28
g.-iyodum I/19/158, I/21/31
g.-iyolar I/22/164, I/22/165
g.-iyon I/19/34
g.-iyor I/27/125
g.-iyör I/25/116
g.-iyoz I/21/36
g.-iyudu II/13/78
 3. bk. git- (3)
g.-eli I/05/05
g.-iyon I/22/110
 4. bk. git- (4)
g.-en I/14/40, I/14/160, I/26/106,
 I/26/112, II/05/13
g.-ennerimiz I/26/129
g.-er I/14/181, I/14/41, I/16/165,
 I/13/325, I/16/112, I/18/186, I/18/187, I/18/76,
 I/19/119, I/18/79
g.-erdi II/03/156, II/03/170, II/03/171,
 II/16/69
g.-eriz I/22/162
g.-er I/14/42
g.-ēr I/22/30
g.-ērdik I/17/14
g.-erkene I/13/151
g.-erle I/07/91, I/29/160, I/30/104
g.-erler I/26/151
g.-ērler I/18/79
g.-erlerdi II/03/130
g.-eydik I/26/107
g.-icek I/11/33
g.-icisin II/11/112
g.-ilir I/02/10
g.-ince I/05/101, II/11/88, II/15/138
g.-iñ I/13/221, I/18/207
g.-ip I/14/143
g.-iyeler I/30/26
g.-iyi II/05/72
g.-iyo I/07/141, I/11/114, I/11/115,
 I/11/30, I/13/72, I/14/114, I/16/64, I/18/191,
 I/21/06, I/29/304,
g.-iyö I/29/231
g.-iyola I/15/55, I/30/100
g.-iyoladı I/30/59
g.-iyolamışdı I/30/60
g.-iyolar I/07/140, I/11/26, I/13/195,
 I/30/30
g.-iyolar I/30/99
g.-iyolarđı I/24/19
g.-iyom I/29/391
g.-iyor I/11/31
g.-iyum I/29/390
 5. bk. git- (5)
g.-eñ I/27/10
g.-erse II/14/103
g.-iyo I/12/03, I/16/155, I/26/24
g.-iyon I/14/260
g.-iyos I/02/57, I/16/17
 6. bk. git- (6)
g.-er II/18/145
g.-erđi I/08/100
g.-erdik II/14/39
g.-erleşmişdi II/15/105
 7. bk. git- (7)
g.-ildi I/02/83
 8. bk. git- (8)
g.-iyo I/16/31
 9. bk. git- (9)
g.-iyo I/21/39, II/16/84
 10. bk. git- (10)
g.-er II/19/63
g.-iyo I/29/212
 11. bk. git- (12)
g.-ememiş I/14/302
gide gide : Gittikçe. I/07/124
gidiver- : Ansızın gitmek. Krş. gidive-
g.-iverem I/22/120
g.-iverin I/23/116
g.-iveriyolar I/18/122
g.-iyom II/17/92
gidive- : bk. gidiver-
g.-dik I/23/114
giğ- : bk. git- (1) II/11/23
g.-đı II/05/10
gine : bk. gene I/02/62, I/02/63, I/02/64,
 I/02/75, I/05/168, I/05/29, I/05/82, I/05/99,
 I/06/14, I/06/36, I/10/08, I/10/103, I/10/113,
 I/12/114, I/28/123, I/28/132, I/28/156, I/28/167,

I/28/72, I/30/32, II/03/109, II/03/130, II/03/140, II/03/168, II/04/24, II/04/25, II/04/44, II/04/62, II/04/73, II/06/50, II/07/139, II/07/191, II/11/79, II/11/81, II/12/108, II/12/61, II/19/123, II/19/182, II/19/183, II/19/187, II/19/72, II/19/99

gini : bk. gene I/02/41
gir- : 1. Dışarıdan içeriye geçmek. II/02/95

g.-dinde I/08/96

g.-dim I/30/82, II/14/138

g.-dın I/02/63, I/23/177

g.-dın II/07/78

g.-dikleri II/06/64

g.-dī I/30/130

g.-ē I/02/86

g.-emeyis I/29/216

g.-erdi II/16/55

g.-ērdim II/04/26

g.-erkep I/20/95

g.-erle II/07/170

g.-erlē II/18/199

g.-erlerdi II/03/78

g.-ince I/29/200, II/07/69

g.-ip II/03/174, II/18/129

g.-iveriyo I/29/275

g.-iyi I/28/264

g.-iyo I/29/324, I/29/410

g.-iyodu I/13/352

g.-iyola I/29/374

g.-iyon I/02/30

g.-iyos II/07/72

g.-iyoz I/26/57, II/07/74

g.-mesin II/13/71

g.-se I/29/201

2. Katılmak. I/18/212

g.-di I/07/58, I/29/115

g.-dī II/11/22

g.-dın I/27/70

g.-ebiliyon I/16/200

g.-me I/27/70

g.-mişle I/27/55

3. Yazılmak, başlamak.

g.-dī I/05/91, I/10/33, II/11/106,

II/11/110, II/15/28, II/16/35

g.-dık II/08/09

g.-diK II/15/35

g.-dim I/04/10, II/08/08, II/11/14,

II/11/15, II/13/141

g.-diydik II/11/05

g.-miş II/11/110

4. Girişmek, başlamak.

g.-di I/13/107

5. Erişmek, ulaşmak.

g.-di I/18/195, II/13/100

g.-dī II/13/99

g.-dim I/29/03, II/06/114, II/19/36

g.-iyom I/02/25, I/08/65, I/14/203

g.-iyon I/14/212

g.-mişdir I/14/208

g.-mişindir I/14/213

g.-miştir I/14/205

6. İncelemek, ayrıntılara inmek.

g.-elim I/29/59

g.-em I/29/09

g.-me I/16/136

7. Sulu bir şeyin veya su dolu bir yerin içine batmak veya dalmak.

g.-erlēdi I/28/126

giriş : İçeri geçilen yer, methal, antre.

g.+de II/02/92, II/07/58, II/07/72

g.+inde II/04/93, II/07/59

giriver- : Ansızın veya çabucak girme.

g.-dik II/08/09

girme : Girmek işi. I/29/33

g.+si II/13/106

gis- : bk. git- (1) I/30/145

g.-sek I/30/145, I/30/146

gısınner : Yerleşim birimi adı. I/11/81

gīs : bk. kız (1) I/12/71

gış : bk. kış I/05/106, I/05/112, I/05/82,

I/09/38, I/19/100, I/21/181, I/24/50, I/28/92,

I/07/140, I/19/100, I/05/104

g.+a I/24/50, I/24/56

g.+lan I/18/152

g.+lar I/05/103, I/05/105, I/05/108

g.+ları I/05/81

g.+larına I/05/110

gışın : bk. kışın I/13/101, I/13/102, I/13/103,

I/13/98, I/16/68, I/19/157, I/26/17, I/19/157,

I/05/99, I/05/90

gışın : bk. kışın I/19/100

gışlık : bk. kışlık I/06/38, I/23/111

gışlı_a : gışlı_a << kışlık+ I/18/151

gışlımız : gışlımız << kışlık+ I/28/163

git- : 1. Bir yere doğru yönelmek. I/06/68,

I/08/87, I/14/61, I/17/09, I/18/84, I/21/73,

I/29/214, I/29/407, I/28/78, I/12/51, I/29/176,

I/27/88 Krş. ged-, gid-, gis-, gıt-, kit-, Kit-, géd-,

get-, gid-

g.-cek I/29/187

g.-cen I/19/45

g.-ceñ I/29/31, II/08/104

g.-cēñiz II/19/232

g.-ces I/09/14, I/20/139

g.-dīm I/20/13

g.-di I/02/66, I/05/34, I/13/80, I/16/10, I/20/124, I/20/140, I/30/80, II/05/09, II/05/50, II/09/139, II/09/19, II/09/27, II/09/28, II/09/29, II/10/151, II/10/74, II/14/108, II/17/71

g.-dik I/03/10, I/05/120, I/07/166, I/08/112, I/18/159, I/27/147, I/27/27, I/30/123, I/30/124, II/10/73, II/11/100, II/11/34, II/11/51, II/15/43

g.-diķ I/03/09

g.-dikden II/04/57

g.-diler I/14/116, I/14/185, I/15/39, II/04/129, II/11/68

g.-dilerē I/01/21

g.-dilērdi II/12/81

g.-dim I/05/87, I/05/90, I/22/149, I/29/352, I/02/83, I/08/13, II/14/136, II/14/141, II/18/70, II/14/137

g.-dīmis II/10/70

g.-dīne II/02/85

g.-diņ I/15/62

g.-diņiz II/12/95

g.-çeg I/29/176, II/02/52

g.-ÇeK II/15/95

g.-çek I/28/135

g.-çeņ I/09/118, II/14/132

g.-çēņiz I/27/57

g.-Çik II/11/99

g.-Çiz II/11/81

g.-īmiş I/13/80

g.-mēcem I/30/71

g.-mēciņ I/07/35

g.-me I/18/205

g.-me I/20/114

g.-medik I/17/47, I/13/116

g.-medim I/13/113, II/11/02

g.-meğim II/15/04

g.-mekden I/10/114

g.-mem I/07/37, II/14/24

g.-mes II/19/85

g.-meyis I/07/13

g.-meyom II/06/97

g.-mēyos I/25/118

g.-mēyoz I/07/37

g.-mez I/13/245

g.-mezdik I/17/42

g.-mēzdik I/20/111

g.-mēz.dik I/17/43

g.-mezler I/14/259

g.-mezlerdi II/03/145

g.-miş I/10/115, I/12/36, I/11/83, II/11/24

g.-mişle I/29/22

g.-mişler I/11/68, II/12/68

g.-sem I/27/33

g.-tī I/20/126

g.-tik I/03/11, I/03/18

g.-tim I/18/168

2. Belli bir amaçla bir yere devam etmek veya bir işle uğraşmak. Krş. gid-, kit-, giť

g.-dī I/14/119, II/11/76

g.-di I/07/152, I/15/86, I/15/93, I/18/37, II/14/127

g.-dik I/03/105, I/03/106, I/06/07, I/07/221, II/09/40, II/11/07, II/16/11, II/15/36, II/16/10

g.-dīk II/11/26

g.-diK I/03/106

g.-dile I/03/91, I/03/92, I/05/136

g.-dilerē I/03/92

g.-dim I/11/45, I/11/46, I/12/68, I/16/81, I/16/83, I/16/91, I/19/07, I/19/09, I/19/13, I/24/06, I/20/09, II/03/86, II/15/03

g.-dīydim I/20/11

g.-çek I/27/125

g.-medim I/02/28

g.-meden I/08/14

g.-medik I/13/19, I/17/05

g.-medim I/02/28, I/03/04, I/03/150, I/04/05, I/05/135, I/19/13, I/21/12, I/28/07, I/28/08, I/04/06, II/01/05, II/01/09, II/03/85, II/03/86, II/17/19

g.-memiş II/07/116, II/07/117

g.-mişler I/05/136

g.-mişlerdi II/07/119

g.-miyor I/05/171

3. Ölmek. Krş. gid-, gēd-

g.-çen II/02/13

g.-dī I/20/137

g.-di I/05/08, I/05/12, I/14/210, I/14/211, I/27/06, II/09/22

g.-dikden I/05/07, I/05/37

g.-mesi I/18/21

g.-meyin I/18/20

4. Bir yerden veya bir işten ayrılmak. Krş. gid-, kit-

g.-di I/02/75, I/02/91, I/02/95, I/02/96, I/03/115, I/03/120, I/07/231, I/08/83, I/10/32, I/10/33, I/11/52, I/11/56, I/13/40, I/18/143, I/20/137, I/20/138, I/20/193, I/20/24, I/22/158, I/22/159, I/24/16, I/26/104, I/26/107, I/26/14, I/26/58, I/30/169, II/01/130, II/01/70, II/01/71, II/05/13, II/10/72, II/17/95, II/19/44

g.-dīden I/29/189

g.-dīļē II/06/121

g.-diler I/15/94, I/26/108, I/26/117, I/26/93, II/09/10, II/09/13
g.-diler II/05/57
g.-diler I/30/129
g.-miş I/17/30, I/03/117
g.-meden I/05/99, II/06/122
g.-meği I/26/102
g.-mēyoz I/22/163
g.-mezdi II/03/163
g.-miş I/03/120, I/03/123, I/11/15, I/14/208, I/26/62, I/11/14, I/03/122
g.-mişler I/08/42, I/12/47
g.-mişler II/06/81
g.-mişler II/06/166
g.-sek I/22/162
g.-ti I/22/159
g.-tiledi I/25/45
5. Sürmek, devam etmek. Krş. gid-
6. Yürümek, yol almak. Krş. gid-
g.-dîmi II/02/03
7. Bir şey zarar görmüş olmak. Krş. gid-
g.-di I/11/25
8. Herhangi bir durumda olmak. I/07/114 Krş. gid-
g.-dik I/07/114
g.-dim I/18/121
9. Geçmek. Krş. gid-
g.-di I/03/58, I/20/71
g.-dik I/08/18
g.-dim I/08/10
10. Çıkmak, ulaşmak. Krş. gid-
g.-di I/08/93
11. Yok olmak, elden çıkmak.
g.-dî I/08/94
g.-dik II/10/13
12. Başvurmak, yapmak. Krş.
g.-medi I/13/47
g.-miş I/14/302
gît : bk. git- (1) I/03/56
giğ : 1. bk. git- (1)
g.-sele II/19/117
2. bk. git- (2) II/14/16
gitmē : Gitmek işi. II/14/86
giy- : Çok ince ve küçük parçalar biçiminde doğramak.
g.-arıs I/23/113
giy- : Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek. Krş. gēy-, gey-, giy-, gēy-, gēy-, key-, Key-
g.-iz II/08/84
g.-diridi II/03/121
g.-dirirdi II/03/121

g.-dirirlerdi II/03/147
g.-dirirdi II/03/149
g.-ellerdin I/05/160
g.-erdi I/28/83, I/28/84, II/03/117
g.-erdik II/16/42
g.-erledi I/28/35
g.-erlerdin I/05/160
g.-ermişinizdi I/13/261
g.-indi II/03/125
g.-inir I/12/116
g.-ip II/07/152
g.-iyi II/15/147
g.-iyon I/09/76, I/09/77
giy- : bk. giy-
g.-yo I/09/93
giydirmē : Giydirmek işi. II/03/111
giyim : Giyme biçimi. Krş. geyim
g.+i II/03/130
gîz : bk. kız I/28/150, I/29/390
gizli : Görünmez, belli olmaz bir durumda olan, edimsel karşıtı. II/07/79, II/07/89
gö- : 1. bk. koy- (1) I/24/106, I/24/107, I/24/66, II/13/149
g.-duğ I/19/138
g.-dular I/28/153
g.-dum I/18/45, I/27/25, I/30/85
g.-madım I/19/93
g.-mam I/21/141
g.-muş I/28/109
g.-nur I/29/299
g.-r I/29/403
g.-rduğ I/03/145, I/07/101
g.-rlar I/24/81
g.-rlardı I/28/123, I/28/64
g.-rlā I/28/62
g.-rlādı I/28/140, I/28/69, I/28/80
g.-rsun I/28/157, I/19/70, I/19/46, I/28/138
g.-rsun I/19/91
g.-run I/25/19
g.-rus I/23/112, I/23/90, I/24/42
g.-ruz I/05/85, I/07/74, I/22/79, I/19/96
2. bk. koy- (2)
g.-du I/03/115
g.-durusun I/03/113
g.-madı I/05/86
g.-mamışlar I/12/45
g.-mēcēş I/07/236
g.-r I/19/103
g.-rlā I/07/91
3. bk. koy- (3)
g.-madı I/05/120

4. bk. koy- (4)
ğ.-muşlar I/26/04
ğ.-ı I/12/16
ğ.-r I/20/28
5. bk. koy- (5)
ğ.-ruş I/28/175
6. bk. koy- (7)
ğ.-nmaz I/24/34
ğö-
: 1. bk. koy- (1)
ğ.-cásan I/24/106
ğ.-cen I/09/22
ğ.-duğ I/28/154
ğ.-madık I/21/101
ğ.-rduğ I/03/143
ğ.-rduğ I/18/153
ğ.-rlar I/21/143
ğ.-rsun I/22/84, I/28/255
ğ.-rus I/23/69
ğ.-ruz I/23/71
2. bk. koy- (5)
ğ.-rduğ I/20/82
ğ.-ruz I/28/175
ğobak : Topaç. II/02/34
ğobā : ğobā << kobak+ II/02/34
ğocuman : Yaşça büyük olan. I/02/47
ğocu : bk. kıca (I)
ğ.+ya I/18/143
ğoç : Damızlık erkek koyun. I/23/215, I/27/58 Krş. ğoş
ğ.+a I/27/56
ğolay :bk. ğolay I/25/29
ğolay : Sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılabilen, emeksiz, zahmetsiz, güç ve zor karşıtı. I/23/75 Krş. ğolay, ğolá, ğoláy, ğoláy, ğoley
ğolá : bk. ğolay I/07/91
ğoláy : bk. ğolay I/08/11
ğ.+leşdi I/21/74
ğoláy : bk. ğolay
ğ.+leşdi I/21/167
ğ.+miş I/18/90
ğoley : bk. ğolay I/24/21
ğol : bk. kıol
ğ.+larım I/05/21
ğ.+lāmdan I/30/129
ğ.+u I/15/34
ğ.+undān I/03/112, I/03/119
ğomşu : bk. kıomşu I/16/69, I/16/72, I/22/03
ğ.+lan I/01/52
ğ.+lar I/23/194
ğ.+lara I/23/113
ğ.+larımıs I/19/106
ğ.+lān I/01/52
ğ.+nun I/01/56
ğ.+nuğ I/01/56
ğ.+ya I/16/69, I/16/72
ğomşuluk : bk. kıomşuluk I/25/58
ğonağ : Büyük ve gösterişli ev. I/29/101, I/29/151 Krş. ğonağ
ğ.+ları I/29/144
ğonağ : bk. ğonağ
ğ.+da I/29/409
ğ.+lā I/29/170
ğ.+lān I/29/172
ğonağlar : Yerleşim birimi adı I/10/78
ğonāmız : ğonāmız << konak+ I/26/40
ğon- : Kısa bir süre için bir yere yerleşmek, bir yeri yurt edinmek.
ğ.-am I/09/55
ğ.-ar I/15/52, I/15/53
ğ.-madīndan I/09/43
ğ.-muşlar I/11/07
ğ.-uyolā I/09/55
ğonş : Ayağa giyilen şeylerde ayak bileğinden baldıra doğru olan bölüm.
ğ.+lu I/20/167
ğonşu : bk. kıomşu I/13/154
ğ.+yu I/22/01
ğonşu : bk. kıomşu I/13/155
ğonşu : bk. kıomşu
ğ.+lar I/02/65
ğ.+lara I/18/174, I/20/62
ğ.+larım I/02/66
ğ.+muğ I/02/65
ğ.+nuğ I/02/66
ğ.+yu I/21/131, I/22/01
ğonu ğonşu : bk. ğonu kıomşu
ğ.ğ.+da I/03/54
ğonu ğomşu : Bütün kıomşular, birbirine yakın yerde oturan kıimseler. I/22/03 Krş. ğonu ğonşu, ğonu ğoşu
ğonu ğoşu : bk. ğonu kıomşu
ğ.ğ.+ya I/22/121
ğonuk : bk. kıonuk I/28/41
ğonuş- : 1. bk. kıonuş- (1) I/13/23
ğ.-am I/20/18
ğ.-dum I/12/10
ğ.-dūğ I/14/77
ğ.-man I/05/123
ğ.-muşun I/09/131
ğ.-urduğ I/08/32
ğ.-urun I/18/123
ğ.-uyola I/30/122
2. bk. kıonuş- (2)

- ğ.-duĸ** I/05/125
ğ.-urlar I/05/148
ğ.-uyom I/11/42
 3. bk. konuŖ- (3)
ğ.-uruz I/29/159
ğ.-uverem I/22/119
ğ.-uyolar I/14/19
ğ.-uyoz I/22/107
 4. bk. konuŖ- (4)
ğ.-ursun I/13/178
 5. ğonuŖ- monuŖ-
ğ.-a m.-a I/15/28
ğonya : YerleŖim birimi adı.
ğ.+da I/13/64
ğonŖu : bk. konuŖu I/02/75, I/27/15
ğ.+da I/03/54
ğ.+la I/30/99
ğ.+lar I/30/118, I/30/101
ğ.+lā I/02/74
ğorĸu : 1. Bir tehlike veya tehlike dūŖünceŖi karŖısında duyulan kaygı, üzüntü. I/03/56
ğ.+muz I/18/31
ğ.+su I/18/31
 2. Kötülük gelme ihtimali, tehlike, muhatara. KrŖ. ğorĸü
ğorĸ- : bk. ĸorĸ-
ğ.-uyo I/29/294
ğ.-uyos I/02/88
ğ.-uyosun I/02/96
ğorĸ- : bk. ĸorĸ-
ğ.-uyo I/21/124
ğorĸud- : Korkmasına yol açmak.
ğ.-uveriyolar I/22/135
ğorĸü : bk. ğorĸu (2)
ğ.+muza I/07/185
ğoŖ : bk. ğoç I/07/113, I/20/152
ğ.+lar I/23/216
ğ.+ları I/20/162, I/23/211
ğoŖ ğatımı : Koçların güzün çiftleŖmek için koyunların arasına salınması. I/23/208, I/23/219
ğoŖ- : 1. bk. ĸoŖ- (1)
ğ.-allardı I/16/44
ğ.-ar I/16/45
ğ.-ārdıĸ I/17/31
ğ.-muŖ I/16/40
 2. bk. ĸoŖ- (2)
ğ.-ıyumuŖ I/10/84
ğoŖlan- : GeliŖerek koç durumuna gelmek.
ğ.-đımı I/27/58
ğ.-ırĸana I/27/57
ğoŖu : KoŖarak yapılan yariŖ. I/14/261, I/29/379, I/29/380
ğ.+su I/29/380
ğoŖu : bk. konuŖu I/13/43
ğ.+m I/21/169
ğ.+nuĸ I/02/107
ğ.+ya I/22/121
ğova : Genellikle su ve sulu Ŗeyler taŖımaya, kuyudan veya denizden su çekmeye yarayan üstünden kulplu kap.
ğ.+larnan I/20/43
ğ.+ya I/20/39
ğovala- : Kovmak.
ğ.-ııvėđım I/30/168
ğoy- : 1. bk. ĸoy- (1)
ğ.-ar I/24/38
ğ.-arın I/05/84
ğ.-caĸ I/28/204
ğ.-dular I/29/353
ğ.-đumuz I/02/113
ğ.-u I/22/38
ğ.-um I/05/42
ğ.-uncā I/28/110
ğ.-uvır I/27/92
ğ.-uyo I/29/250, I/29/280, I/29/281
ğ.-uyō I/29/250
ğ.-ūyo I/29/406
ğ.-ūyoduĸ I/10/94
ğ.-uyolar I/14/271
ğ.-uyū I/11/29
ğ.-ve I/15/75
ğ.-ver I/29/256
ğ.-veriyon I/13/354
 2. bk. ĸoy- (2)
ğ.-em I/28/216
ğ.-mazđı I/04/29
ğ.-ā I/30/171
ğ.-up I/07/142, I/24/18, I/29/231
ğ.-uyo I/29/200
ğ.-verisiĸ I/19/48
 3. bk. ĸoy- (4)
ğ.-muŖlaĸ I/12/14
ğ.-uyola I/29/92
 4. bk. ĸoy- (5)
ğ.-cen I/29/163
ğ.-muyos I/13/338
ğ.-uyolādı I/28/54
ğ.-veri I/22/59
ğoy- : bk. ĸoy- (1)
ğ.-dula I/03/64
ğ.-uP I/10/84
ğ.-ūyos I/25/117
ğoy- : bk. ĸoy- (1)
ğ.-đum I/28/111

- ğöy-** : bk. koy- (1)
ğ.-duñ I/29/254
- ğoyul-** : Koyulaşmak.
ğ.-ur I/23/94
- ğoyuld-** : Koyu duruma getirmek.
ğ.-asiye I/23/93
ğ.-uruç I/20/179
- ğoyun** : bk. koyuñ I/04/12, I/07/153, I/07/191, I/07/23, I/09/23, I/11/120, I/16/171, I/23/214, I/27/69, I/27/71, I/27/72, I/27/77, I/29/316
ğ.+a I/07/24
ğ.+narı I/27/76
ğ.+narıñ I/19/125
ğ.+u I/11/12, I/22/45
ğ.+uñ I/27/67
- ğoyuñ** : bk. koyuñ I/19/125
ğoyuñ : bk. koyuñ I/09/33
ğoyuñ : bk. koyuñ I/27/57
ğ.+nan I/27/58
- ğoyun** : bk. koyuñ
ğ.+u I/27/56
- ğöbegli** : bk. göbekli I/25/33
ğöbek : bk. göbekli I/07/75
ğöbekli : bk. göbekli I/25/16
ğöbekli : Bir çeşit poğaç. I/03/138, I/07/68, I/13/206, I/24/103, I/25/104, I/25/106, I/28/133, I/28/139 Krş. göbegli, göbek, göbekli, göbekli, göbekli
g.+yi I/24/103
- ğöbekli** : bk. göbekli
g.+leri I/13/213
- ğöbekli** : bk. göbekli I/25/17
- ğöce** : 1. Tarhana, bulgur yapmak için kullanılan kabuğu soyulmuş ve kırılmış buğday. I/13/312, I/13/313, I/13/329, I/13/330, I/13/341, I/21/114, I/22/102, I/23/233, I/23/235, I/23/240, I/23/245, I/23/246 Krş. güce
g.+miz I/07/68
g.+mizi II/19/171
g.+yi I/13/340, I/22/72, I/23/104, I/23/234, I/23/94, I/23/95, I/23/97, II/10/62
g.+yıl II/10/60
g.+yını II/19/173
 2. Yarılmış ve kırılmış bulgurdan yapılan çorba. I/22/103, I/22/104, I/22/71, I/22/81 Krş. göcē
g.+mize I/23/90, I/24/40
g.+se I/23/91
g.+yi I/13/323, I/23/92
- ğöcē** : bk. göce (2) I/23/89
g.+se I/23/91
- ğöcen_oluç** : Yerleşim birimi adı. I/20/05, I/20/143
- ğöç** : 1. Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret. I/14/163, I/14/164, I/14/39, I/14/90, I/14/91, II/12/28
 2. Taşınma sırasında götürülen ev eşyaları.
g.+tünü II/10/72
- ğöç_çed-** : Oturduğu yerden başka bir yere gidip yerleşmek, göçmek. Krş. göç_çid-, göç_çit-
g._ç.-iyolar I/08/47
- ğöç_çid-** : bk. göç_çed-
g._ç.-ēdiç I/04/32
- ğöç_çit-** : bk. göç_çit-
g._ç.-di I/26/95, I/26/97
- ğöç-** : 1. Yerleşmek amacıyla mahalle, köy, şehir veya ülke değiştirmek. Krş. göş-
 2. Çökmek. Krş. göş-
g.-erdi I/08/101
g.-ürmesēdi II/07/90
- ğökbāca** : Yerleşim birimi adı. I/21/03, I/21/04
ğök : Bu renkte olan. I/20/79, II/03/62, II/03/63
- ğökçibayır** : Yerleşim birimi adı. I/02/18
ğökçikayā baracı : bk. gökçigaya barajı I/04/38
ğökçikayā : Yerleşim birimi adı. I/04/41
ğökçigaya barajı : Baraj adı. I/02/17, I/02/18 Krş. gökçikayā baracı
ğökçiyayla : Yerleşim birimi adı. I/08/07
ğökdere : Yerleşim birimi adı.
g.+yi II/15/82
- ğöknebi** : Yerleşim birimi adı. I/23/02
- ğöl** : Oluşması genellikle tektonik, volkanik vb. olaylara bağlı olan, toprakla çevrili, derin ve geniş, tuzlu veya tuzsuz durgun su örtüsü. II/11/96
g.+den II/11/69
- ğazlı göl** : Yerleşim birimi adı.
ğ. g.+den I/28/28
- ğöm-** : 1. Yerin altına koyarak üstünü toprakla örtmek.
g.-ērdik I/18/151
g.-erlēdi I/28/149
g.-müñ I/11/11
g.-üyo I/29/286
 2. Bir nesnenin içine yerleştirmek, batırmak.
g.-erdik II/10/117
- ğömle_çini** : gömle_çini < gömlek+ I/29/229
ğömle_çin : gömle_çin < gömlek+ I/19/89

gömlək : Vücudun üst kısmına giyilen kollu veya yarım kollu, yakalı giysi. I/09/76, II/07/150 Krş. göynek

gömləni : gömləni << gömlək+ I/23/185, I/29/215, II/03/116

gömme : Mayalı, mayasız, yağlı veya yağsız olarak yapılan bir tür kül pidesi. II/18/33, II/18/40, II/18/41, II/18/42

gönder- : 1. Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak, irsal etmek.

g.-cədi I/09/05

g.-ceksin I/29/50

g.-dim I/08/14

g.-iceklərđi II/15/33

g.-ilırdi I/25/81

g.-ırler II/03/92

g.-iyö I/08/135

g.-iyola I/29/70

g.-medi I/09/06, II/01/06, II/01/09

g.-mediler I/13/12, II/03/93, II/01/06

g.-medilər II/11/10

2. Yetki vererek gitmesini sağlamak.

Krş. göndər-

göndər- : bk. gönder- (2)

g.-miş I/12/26

fatma gönen : Kişi adı. I/18/11

göñül : Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı. II/01/99

göñül_əle- : Hoşça vakit geçirmek. I/07/143

göñülsüz : Gönlü olmaksızın, istemeyerek. I/05/51

gör- : 1. Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

g.-dün II/04/19, II/07/40

g.-dünüz I/19/86

g.-dü II/09/05, II/15/12

g.-dük II/11/95

g.-düm I/27/121

g.-dümüz II/09/81

g.-dün I/11/121, II/11/101, II/13/149,

II/13/150

g.-ebilsem I/29/193

g.-əciñ I/18/201

g.-ədi II/02/03

g.-em I/03/171

g.-əmedim I/27/121

g.-emeyiz II/09/112

g.-ərđiniz I/25/33

g.-erđiniz I/25/46

g.-əydiñ II/06/54

g.-me_şin I/18/40

g.-meden I/29/191

g.-medi I/03/173

g.-medim I/15/27, I/27/122

g.-meyi II/02/04

g.-məyon I/18/39

g.-məyoS I/25/118

g.-müşüğüzdür II/04/49

g.-müyo I/29/255

g.-müyomuş I/02/73, I/29/251

g.-señ II/18/193, II/15/23

g.-ülen I/10/92

g.-ünce I/29/238, II/15/120

g.-ünen I/15/42

g.-ünməyo I/21/156

g.-ünmez I/23/177

g.-ünüyo I/02/63

g.-ünüyü I/15/41

g.-ürdü II/02/03

g.-ürdük II/03/38

g.-üsün I/29/407

g.-üyo I/07/84, I/07/85, I/28/264,

I/29/191, I/29/239, I/29/252

g.-üyom I/05/53

g.-üyoñ I/13/227, I/13/228, II/04/118

g.-üyoñus I/21/21

g.-üyoñuz I/11/24

g.-üyoñuzdur I/22/167

g.-üyos II/10/42

g.-üyoş II/07/181

2. Belirli bir zamanın içinde bir olaya tanık olmak, yaşamak.

g.-ceñ II/18/165

g.-düm II/18/15

g.-düK II/05/26

g.-dümüz II/09/81

g.-eli I/02/101

g.-medig I/09/73

g.-medik I/03/188, I/13/265, II/09/60

g.-medim I/05/106, I/04/17, I/04/18

g.-memişim II/13/147

g.-müyoş II/16/81

g.-sen II/18/66

g.-señ II/18/67

g.-üyorus I/27/140

g.-üyoş I/27/140

3. Yüzü bir yöne doğru olmak, bakmak.

g.-medik I/22/97

4. Kendisine yapılmak, bir davranışla karşılaşmak, maruz kalmak.

g.-medim I/30/162

g.-üncem I/28/116

g.-üncim I/28/115

5. Bir şey hakkında bir yargıya varmak, değerlendirmek.

g.-üldü I/16/65

g.-ün I/16/202

g.-üyöñ_mu I/17/59

6. Saymak, herhangi bir şey gibi görmek.

g.-üyo I/29/237

g.-ünüyo II/17/11

7. Yapmak, etmek.

g.-emeyon II/10/123

g.-rüm II/09/126

g.-seler II/01/88

g.-üdü II/05/37

g.-üdük II/05/40

g.-ürdü II/05/37

g.-üyo I/30/178

8. Ziyaret etmek.

g.-ür II/01/92

göre : Bir şeye uygun olarak, bir şey uyarınca, gereğince. I/07/175, I/07/184, I/10/105, I/10/38, I/11/42, I/16/117, I/16/118, I/16/173, I/16/39, I/17/27, I/23/106, I/23/85, I/24/41, I/27/52, I/27/61, I/28/114, I/28/116, I/29/175, I/29/271, I/29/280, I/29/40, I/29/93, II/03/110, II/03/126

görene_ımis : görene_ımis < görenek+ I/28/133

görene_ıjizi : görene_ıjizi < görenek+ I/28/113

görenek : Bir şeyi eskiden beri görüldüğü gibi yapma alışkanlığı, âdet. II/09/71

g.+ı I/16/67

g.+leri II/10/13

görenemiz : görenemiz << görenek+ I/28/168

göreneyi : göreneyi << görenek+ I/09/21

görev : Bir nesne veya bir kimsenin yaptığı iş.

g.+ı I/09/27

g.+ı I/29/51

g.+ıñ II/01/140

g.+ıñë I/08/15

g.+ıñi II/01/141

g.+ıñiz I/17/27

görevli : bk. görevli

g.+ken I/08/74

görevli : bk. görevli

g.+ler I/08/90

görevli : Görevi olan, vazifeli. Krş. görevli, görevli

g.+yen I/07/60

görgü : Bir toplum içinde var olan ve uyulması gereken saygı ve incelik davranışları, terbiye.

g.+müz I/27/107

göğkalp : Soyad. II/01/01

görümce : Kadına göre kocasının kız kardeşi.

I/03/93, I/03/95 Krş. görümce, görümce

g.+lēm I/18/96

g.+leçden II/01/93

g.+m II/03/205

g.+minki I/05/30

g.+miñ I/03/112, II/07/39

g.+miğ I/03/89

görümce : bk. görümce I/03/117

görümcce : bk. görümce

g.+m II/03/203

g.+miz I/03/89

görüntü : Manzara. I/16/139

g.+sü I/16/30

görüş- : Buluşup konuşmak, konuşup sohbet etmek.

g.-ürtis II/06/124

g.-ürüz II/06/125

gösder- : 1. Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak. Krş. göster-

g.-dim I/08/111

g.-diyola I/28/265

g.-ıdig II/07/91

g.-im II/13/127

g.-ince I/29/223

g.-iñsem I/25/112

g.-iyo I/29/223

g.-iyolā I/28/266

g.-mesin I/05/48

g.-sin II/19/220

g.-tmeyin I/28/265

2. Yapmasını söylemek,

görevlendirmek.

g.-liyo I/10/63

3. Görünmek, benzemek. Krş. göster-

g.-miyöm II/17/07

4. Herhangi bir biçimde

değerlendirmeye yol açmak. Krş. göster-

göster- : 1. bk. göster- (1)

g.-ıyı II/13/19

2. bk. göster- (4)

g.-icekler II/09/66, II/09/67

göster- : bk. gösder- (3)

g.-lyon I/10/02

göş- : 1. bk. göç- (1)

g.-dü II/01/130

2. bk. göç- (2)

g.-dü II/01/121, II/06/75

g.-dūdū I/08/108

g.-düm II/01/121

g.-müş I/26/65

göt- : bk. götür- I/03/29

g.-ceklē I/29/177

g.-dü I/03/34, I/03/42, I/11/54, I/30/116,
II/05/82, II/07/195

g.-dük I/12/08

g.-düle I/30/119

g.-çek I/03/112, I/28/134

g.-çene I/03/108

g.-çez II/19/147

götü- : bk. götür- I/03/114, I/18/70, I/29/353

g.-dü I/01/40, II/05/32

g.-üme I/03/114

g.-mediler I/13/222

g.-mediniz I/03/33

g.-mezler I/14/39

g.-miyem I/19/121

g.-müşler I/14/301, I/30/67

g.-yodu I/10/22

götdür- : bk. götür-

g.-lêdi I/28/78

götür- : Taşımak, ulaştırmak veya koymak.
I/12/06, I/29/215, II/13/149 Krş. göt-, götü-,
götdür-, götü-, götü-, götü-

g.-ü I/24/17

g.-üdüük II/04/46

g.-cek I/29/282

g.-düm I/27/17, I/27/23

g.-edursun I/29/280

g.-em I/29/243, I/30/147

g.-emedig I/20/135

g.-emiyola I/29/177

g.-en I/29/197, I/29/248

g.-ennē I/28/97

g.-er II/13/149

g.-eyin I/29/277

g.-le II/16/57

g.-lêdi I/28/73

g.-medîdi II/11/81

g.-müşler I/12/47

g.-ü I/04/65, I/14/184, I/17/32, I/24/18,
II/14/49k, II/18/143, II/18/145, II/18/28, II/18/49,
II/19/132

g.-ücekle I/29/278

g.-üceñ II/08/104

g.-üctüz II/11/81

g.-üdü I/02/54, II/15/11

g.-üdüük I/13/111, I/20/129, I/20/132

g.-üle II/07/175

g.-ülêdi I/12/112

g.-üler II/06/19

g.-ülêrđi I/14/284

g.-ülerđi II/10/34

g.-ülêrse II/04/38

g.-ülürđü I/25/91

g.-ün I/03/39, I/30/66, I/30/71

g.-üp I/12/103, II/01/65, II/03/80,
II/13/79

g.-ür I/04/64, I/04/79, I/22/77

g.-üpler II/06/33, II/06/34

g.-ürlerđi II/01/52

g.-ürüz II/11/111

g.-üs I/20/148, I/23/120, I/24/27,
II/18/108

g.-üsen I/03/114

g.-üsün I/19/35, I/22/72

g.-üvemış I/30/75

g.-üyo I/03/28, I/03/30, I/14/118,
I/25/116, I/29/199, I/29/228, I/29/229, I/29/232,
I/29/259, I/30/73

g.-üyo II/15/123

g.-üyoduk I/20/50, I/20/53

g.-üyolar I/14/119

g.-üyomuş I/02/73

g.-üyum II/09/06

g.-üyüdü II/04/71

g.-üyü II/15/114

g.-üyüdü II/04/71

g.-üyüdüük II/07/22

g.-üyüdüün II/04/70

g.-üz I/20/147, I/22/80

g.-üz II/19/133

g.-ü I/17/42

g.-ülerđi I/01/53

g.-ür I/20/120

g.-ürdüük I/17/74

g.-ürlerđi II/03/139, II/13/122

g.-üyo II/15/123

g.-üyodu I/10/22, I/10/24

g.-üyolar II/15/108

g.-üyom I/06/26

g.-üyomuş I/10/84

götür- : bk. götür-

g.-dü I/30/73

g.-üdüük II/12/105

götür : İş sözleşmesinin günlük çalışma ücretine göre değil, belirli bir süre içinde yapılacak parça niceliğine göre yapılması ve işçinin bu temele göre çalıştırılması.

g.+e I/21/31

götü- : bk. götür-

g.-meyin I/30/67

götür- : bk. götür-

g.-ülüyo I/19/81

göya : bk. güya I/29/252

göy : bk. köy

g.+lere II/01/53

- g.+ünde** I/09/97
g.+ün I/14/265
göy : bk. köy
g.+ü II/14/69
g.+ümüzde II/12/103
göynek : bk. gömlek II/16/113
göz : Görme organı, basar. I/02/81, I/27/03
g.+lenden I/29/321
g.+lenni II/18/169
g.+leğim I/29/252
g.+leğinden I/28/263
g.+lerini I/24/30
g.+ü I/29/205
g.+üm I/07/84, I/18/40, I/29/255
g.+lène I/29/251
göz aç- : Uyanmak.
g.+ümüz böyle a.-ıldı II/01/86
göz daşı : Bazı göz, deri, bitki hastalıklarında ve bağcılıkta kullanılan, koyu mavi renkte zehirli bir tuz, bakır sülfat, bakır tuzu (Cu SO4). II/18/189
g. d.+nna II/18/189
gözē : Buğday, toprak vb. şeyler elenen iri gözlü büyük kalbur.
g.+den I/23/106
gözü açıl- : İyiyi kötüyü veya kendisine yarayanı ayırt eder duruma gelmek.
g.+müz a.-dı II/01/86
gözel : 1. bk. güzel (1) I/05/123, I/13/330, I/25/90, I/28/120, I/19/05, II/08/98, II/08/99
g.+đı II/19/204
g.+idin I/05/52
g.+leğnen I/25/114
 2. bk. güzel (2) I/23/99, I/25/27, II/19/63, II/01/60
gözēl : bk. güzel (1) I/05/159
g.+dı I/28/220
gözölce : bk. güzelce I/18/208, I/22/108, I/28/91, II/02/78, II/19/74, II/19/81
g.+ne II/19/89
gözölce : bk. güzelce I/22/61
gözēlce : bk. güzelce II/19/108
gözetle- : Birine veya bir şeye gizlice bakmak, dikizlemek.
g.-rlermiş I/14/288
gözünnen baş- : Yerine koymak.
g. b.-mış II/05/64
gözleme : İçine peynir, kıyma, patates vb. konularak yufkadan hazırlanan, sacda veya yağda kızartılan bir hamur işi, dürme. I/07/78, I/23/243, I/23/245, I/24/110, I/25/104, I/25/106, I/29/249, I/29/250, I/29/253, II/10/83 Krş. gözleme, gözlemē, gözlemē, gözlemi, gözlime
g.+lē II/19/214
g.+miz I/24/102
g.+yi I/28/252
gözlemē : bk. gözleme I/25/16
g.+dı I/23/244
gözlemē : bk. gözleme I/28/136
gözlemi : bk. gözleme I/28/253
gözleri alış- : Bir şey ilk etkisini yitirmek, yadırganmaz olmak.
g. a.-dı I/27/148
gözlime : bk. gözleme
g.+yi I/25/20
gözlümde : gözlümde << gözlük+ I/27/92
gö_ül goy- : Gücenmek, alınmak, darılmak.
g. ğ.-cek I/21/172
gönünden göp- : Kendiliğinden vermek. Krş. göñünden göp-
g. ğ.-arsa I/23/200
göñünden göp- : bk. gönünden göp-
g. ğ.-arsa I/23/25
gözleme : bk. gözleme I/23/243, I/28/135
g.+ler I/28/138
g.+sini I/28/187
göz : bk. göz
g.+leri I/29/378
ğu : 1. bk. ki (2) I/21/157
 2. bk. ki (3) I/21/27, I/28/46
gücaç : Açık kollarla göğüs arasındaki bölüm, aguş. I/15/69
ğu- : bk. koy- (1)
ğ.-duğ I/29/254
ğullan- : bk. kullan- (1)
ğ.-amıyoğ I/16/206
ğ.-ılmıyo I/08/73
ğ.-ılmıyū I/19/163
ğ.-ır I/24/109
ğ.-ırıs I/02/84
ğ.-ıyon I/18/172
ğ.-ıyosaç I/13/348
ğ.-ılan I/10/54
ğ.-ışaңыз I/10/120
ğ.-ıyomuşdu I/10/55
 2. bk. kullan- (3)
ğ.-mıcan I/13/84
ğüllüna : ğüllüna << kulluk+ I/27/83
ğum : Silisli kütlelerin, kayaların, doğal etkenlerle parçalanarak ufalanmasından oluşan, deniz kıyısı, dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan, ufak, sert tanecikler. I/21/100
ğ.+a I/11/11, I/29/286
ğumaş : Ar. Pamuk, yün, ipek vb.nden makinede dokunmuş her türlü dokuma. I/18/163

Krş. ğumeş

ğumeş : bk. ğumaş I/28/43

ğ.+inden I/28/33, I/28/34

ğ.+lēmiz I/28/43

ğún : bk. gün (1) I/03/182, I/21/184, I/21/64

ğun : bk. gün (1) I/02/54

ğún : bk. gün (1) I/02/69, I/19/106, I/24/24

ğundağlı- : Bebeği kundağa sarmak.

ğ.-yo I/29/266

ğurak : Nem tutmayan, çabuk kuruyuveren, çorak (toprak). I/14/147

ğ.+dır I/14/148

ğur- : 1. bk. ğur- (2)

ğ.-amamışlār I/11/17

2. bk. ğur- (3)

ğ.-ardı I/03/140

ğ.-ardığ I/13/110

ğ.-ardım I/19/33

ğ.-arın I/05/100, I/05/99

ğ.-arsın I/22/75

3. bk. ğur- (4)

ğ.-muş I/11/04, I/11/19

ğ.-uldu I/12/137

ğ.-uldü I/14/21

ğ.-uldünü I/14/132

ğ.-ulmuş I/11/03

4. bk. ğur- (5)

ğ.-uldu I/14/148, I/14/44

ğ.-ulmuş I/13/138

ğ.-uluyü I/07/14

ğuran : bk. ğurān I/08/119, I/08/120, I/14/303, I/16/60, I/20/99, I/21/14, I/21/15

ğ.+ı I/30/13

ğurban : 1. bk. ğurban (1) I/07/194

2. bk. ğurban (2)

ğ.+da I/23/230

ğ.+nan I/21/26

ğurban bayramı : Ar. + T. Ay takvimine göre Zilhicce ayının onunda başlayıp dört gün süren ve kurban kesilen dinî bayram.

ğ. b.+nda II/10/84

ğurban_olım : Ar. + T. Aşırı sevgi ve hayranlık anlatan bir söz. I/26/101

ğurbannığ : bk. ğurbannığ I/07/192, I/16/36

ğurbannımız : ğurbannımız << kurbanlık+ I/07/192

ğurbā : Kurbağalardan, yumurta ile üreyen, yavruları gelişimlerini durgun sularda tamamladıktan sonra kuyruğu ve solungacı körelerek karada yaşayabilen, sıçrayarak yürüyen ve suda iyi yüzen küçük hayvan. I/29/354

ğurbet : Ar. Doğup yaşanılmış olan yerden

uzak yer, gurbetlik.

ğ.+e I/29/369

ğurdar- : Bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırmak. Krş. ğurtār-

ğ.-dığ I/07/211

ğurānı kerim : bk. ğurān I/02/38

ğurnaz : Far. Kolay kanmayan, başkalarını kandırmasını ve ufak tefek oyunlarla amacına erişmesini beceren, açıkgöz, hin. I/29/246

ğurs : Fr. Resmî ve özel kuruluşlarca ilgililere belirli bir konuda bilgi, beceri ve davranış kazandırmak amacıyla düzenlenen derslere dayanan ve belli bir süresi olan eğitim etkinliği.

ğ.+u I/16/85, I/21/37

ğurşun : Tüfek, tabanca vb. hafif ateşli silahlarda kullanılan mermi.

ğ.+na I/09/31

ğurt : Köpekgillerden, Avrupa, Asya ve Kuzey Amerika'da yaşayan, postu gri sarı renkli, yırtıcı, etçil memeli hayvan (Canis lupus). I/29/132

ğurtār- : bk. ğurdar-

ğ.-dığ I/07/195

ğurtul- : Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak.

ğ.-duğ I/08/96

ğuru : 1. Suyu, nemi olmayan, yaş ve nemli karşıtı. I/02/107, I/28/168, I/28/207

ğ.+sunu I/03/136

2. Yağış almayan veya üzerinde bitki olmayan. I/29/86, I/29/87

3. Heyecanı, tadı olmayan, tekdüze. I/30/153

4. Kuru fasulye.

ğ.+muz I/07/22

ğuru fasüllē : T. + Rum. Fasulye tohumundan yapılan etli veya etsiz salçalı, sulu yemek. I/24/91

ğuru- : 1. Islaklığını, nemini yitirerek kuru duruma gelmek.

ğ.-den I/30/84

ğ.-deyn I/30/83

ğ.-duğdan I/24/27

ğ.-dunca I/19/96

ğ.-dur I/24/32

ğ.-durlardı I/22/140

ğ.-durus I/23/102

ğ.-duruS I/24/25

ğ.-duruz I/20/178, I/24/33

ğ.-duyoduğ I/20/50

ğ.-duyoduğ I/13/344

ğ.-r I/22/59, I/22/98, I/24/27, I/24/49

- ğ.-rdü** I/02/56
ğ.-yodu I/20/52
ğ.-yunca I/23/102
 2. Bitki, suyu çekilip cansız duruma gelmek.
ğ.-yü I/15/81
ğurud- : bk. kurut-
ğ.-durus I/24/52, I/24/58
ğ.-uyoduğ I/03/105
ğuruluş : Kurulma işi. I/11/02, I/29/64
ğ.+u I/29/103, I/29/65
ğ.+una I/14/63
ğurum : Evlilik, aile, ortaklık, mülkiyet gibi köklü bir yapıyı içeren, genellikle devletle ilişkisi olan yapı veya birlik, müessese.
ğ.+una I/14/155
ğuruş : bk. kuruluş I/27/84
ğusum : bk. kızum I/05/161, I/05/164, I/05/170, I/07/46, I/21/71
ğutla- : Mutlu bir olaya sevinildiğini söz, yazı veya armağanla anlatmak, tebrik etmek. Krş. **ğutlá-**
ğ.-maya I/23/25
ğutlá- : bk. **ğutla-**
ğ.-meye I/23/22
ğutu : Rum. 1. İnce tahta, mukavva, teneke, plastik vb.nden yapılmış, genellikle kapaklı kap.
ğ.+sunnan I/19/109
 2. Bu kabın alabildiği miktarda olan. I/19/110
ğ.+sunuñ I/19/109
ğuvat : bk. **ğuvvet** I/02/13
ğuvvet : Ar. Fiziksel güç, takat. Krş. **ğuvat**
ğ.+lı I/28/260
ğuy- : 1. bk. **ğoy-** (1)
ğ.-ardık I/25/115
ğ.-arın I/05/85, I/23/74
ğ.-arıs I/21/113, I/23/108, I/24/47, I/23/92, I/23/94
ğ.-arız I/22/54
ğ.-arıs I/24/42
ğ.-arlar I/23/186, I/23/185
ğ.-arlarımış I/24/43
ğ.-arsın I/22/76
ğ.-du I/03/51
ğ.-dula I/03/49, I/30/119
ğ.-uveridik I/23/29
ğ.-uyoduğ I/20/52
ğ.-uyoduğ I/07/191
 2. bk. **ğoy-** (3)
ğ.-arsın I/22/50, I/22/57
 3. bk. **ğoy-** (5) I/22/91
ğ.-an I/23/24
ğ.-ardığ I/25/77
ğ.-arıs I/07/71
ğ.-arız I/22/92
ğ.-cán I/20/55
ğ.-äsın I/22/89
ğ.-meyis I/13/340
 4. bk. **ğoy-** (6)
ğ.-amıyo I/07/109
ğuyarlâdı I/20/98
ğuy- : bk. **ğoy-** (5) I/03/83
ğ.-duñ I/03/83
ğuyma : Küçük kuşbaşı etlerden kavru olarak yapılmış kışık kavurma. I/23/231
ğuyma : Koymak işi.
ğ.+yı I/24/57
ğuyruklu : Karışık işlere giren, kurnaz kimse. I/15/53
ğuytu : Issız, sessiz ve göze çarpmayan, تنها (yer). I/22/158
ğuytu : Su katmanına varıncaya kadar derinliğine kazılan, genellikle silindir biçiminde, çevresine duvar örülen, suyundan yararlanılan çukur. I/10/54, I/10/72, I/13/91, I/13/98
ğ.+lardan I/05/130
ğ.+ya I/10/55, I/10/57
ğuyucağ : Yerleşim birimi adı. I/12/26, I/12/72, I/13/244 Krş. **ğuyucağ**
ğ.+dan I/13/250, I/13/253
ğ.+da I/12/24
ğuyucağ : bk. **ğuyucağ**
ğ.+lı I/12/70
ğuyucâ : **ğuyucâ** << **kuyucak**+ I/13/249
ğuzene : bk. **ğuzine**
ğ.+lê I/25/25
ğ.+lerimiz I/07/78
ğuzin : bk. **ğuzine** I/13/207
ğuzine : İt. Hem ısıtmaya hem de üzerinde veya içinde yemek pişirmeye yarayan büyük mutfak sobası. II/18/114 Krş. **ğuzene**, **ğuzin**
ğ.+de I/13/207
ğ.+ler II/03/46, II/04/133, II/04/134, II/04/135
ğ.+miz II/18/110
ğuzey : Sağını doğuya, solunu batıya veren kimsenin tam karşısına düşen yön, dört ana yönden biri, şimal, güney karşıtı. I/09/70
ğuzu : bk. **ğuzu** I/07/110, I/07/153, I/07/191, I/07/23, I/23/213, I/23/215, I/29/316, II/10/104
ğ.+lâna I/14/140
ğ.+lâñ II/19/158, II/19/159
ğ.+lara II/19/159

- ğ.+ların** I/07/116
ğ.+larını I/16/35
ğ.+ya I/07/24
- ğuzucāzım** : Okşamalık, yalvarma veya dikkat çekme anlamları taşıyan bir seslenme sözü. I/18/139, I/18/48
ğuzucum : Okşamalık, yalvarma veya dikkat çekme anlamları taşıyan bir seslenme sözü. I/18/109 Krş. ğuzucüm
ğuzucüm : bk. ğuzucum I/18/67, I/18/68
ğuzularım : Okşamalık, yalvarma veya dikkat çekme anlamları taşıyan bir seslenme sözü. I/18/122 Krş. ğuzulārım
ğuzulārım : bk. ğuzularım I/18/160
ğuzum : bk. kıuzum I/05/113, I/05/123, I/05/145, I/05/151, I/05/166, I/05/168, I/05/175, I/05/47, I/05/61, I/05/68, I/05/74, I/14/242, I/18/02, I/18/10, I/18/105, I/18/11, I/18/112, I/18/132, I/18/138, I/18/20, I/18/204, I/18/23, I/18/57, I/18/89, I/21/09, I/21/10, I/21/104, I/21/11, I/21/142, I/21/150, I/21/153, I/21/159, I/21/164, I/21/166, I/21/172, I/21/177, I/21/184, I/21/187, I/21/188, I/21/21, I/21/24, I/21/27, I/21/31, I/21/36, I/21/62, I/21/74, I/21/79, I/21/84, I/21/87, I/22/112, I/22/126, I/22/144, I/22/147, I/22/155, I/22/161, I/22/167, I/22/171, I/22/42, I/21/76, I/21/111, II/01/04, II/01/105, II/01/139, II/01/34, II/01/41, II/01/68, II/01/88, II/03/168, II/03/17, II/03/195, II/03/210, II/03/29, II/03/53, II/03/54, II/03/85, II/11/101, II/01/109, II/01/144
ğuzüm : bk. kıuzum I/22/85
ğuzüm : bk. kıuzum I/05/36, I/21/43
ğuzum : bk. kıuzum I/18/04
ğübre : Rum. Verimini artırmak için toprağa dökülen her türlü hayvan dışkısı, kimyasal veya bitkisel madde, kemre. II/18/176, II/18/177, II/18/179
g.+den II/18/183
g.+ler II/18/178
g.+leri II/18/178
ğübür : Süprüntü, toz, çöp.
g.+ler II/18/182
g.+ü II/18/34
güce : bk. göce (1)
g.+mizi I/24/44
g.+yı I/24/43
güc : bk. güç
g.+üm I/10/28
g.+ünen II/04/23, II/04/35, II/04/47
gücü yet- : Eldeki imkânlarla ancak altından kalkabilmek, üstesinden gelebilmek.
- g.+müz y.miyo** I/07/83
g. y.-iyosa II/03/123
g.+m y.-cek II/13/120
- güçük** : bk. küçük (1) II/19/194, II/19/195
gücün : Güçlülükle, ancak, zorla. I/21/170
güd- : bk. gü-
g.-er II/01/45
g.-ērdī I/07/113, I/07/112, I/07/113
g.-erdig I/02/33
g.-ērdik I/20/162
g.-erlerdi II/03/23
g.-ermiş I/19/78, I/19/79
g.-ērsin I/29/316, I/29/317
g.-üp I/29/320
g.-üyodu I/07/110, I/21/135
g.-üyoduğ I/07/110
g.-üyos I/16/35, I/06/25
g.-üyoz I/02/59, II/17/25
- güç** : Fizik, düşünce ve ahlak yönünden bir etki yapabilme veya bir etkiye direnebilme yeteneği, kuvvet, efor. Krş. güc I/02/14, I/07/114, I/07/115
güçcū : güçcū << küçük+ I/07/145, I/07/170, I/13/198
güççüm : güççüm << küçük+ I/07/145, II/09/38
güççüdü : güççüdü << küçük+ I/18/99
güççün : güççün << küçük+ I/07/61
güççü_ü : güççü_ü << küçük+ II/06/157
güççüg : bk. küçük (1) I/18/101, I/18/182, I/18/189
g.+dük I/28/89
güççük : bk. küçük (1) I/18/189, I/22/120, I/29/366
g.+lerim I/14/210
güççü : güççü << küçük+ I/05/75, I/27/134
güççün : güççün << küçük+ I/13/74
güççüg baş : Kasaplık hayvanlardan koyun ve keçiye verilen ortak ad. I/14/139
güççüg : bk. küçük (1)
g.+lerim I/14/211
güççük : 1. bk. küçük (1) I/03/48, I/03/124, I/03/125, I/03/22, I/03/52, I/03/53, I/03/55, I/05/91, I/07/170, I/11/90, I/19/55, I/19/56
g.+leri I/07/170
g.+ken I/06/18
g.+lerini I/27/78
2. bk. küçük (2) I/25/18, I/30/88, II/06/101, II/06/159
güçük : bk. küçük (1) II/19/193
gülcan taşpınar : Kişi adı. I/07/30
gülcēzim : Seslenme sözü. I/18/86
güle güle : Vedalaşma sırasında kalanın söylediği

söz, devletle. I/22/170, I/23/252

güllü : Gülü olan. I/23/173

gül- : 1. İnsan, hoşuna veya tuhafına giden olaylar, durumlar karşısında, genellikle sesli bir biçimde duygusunu açığa vurmak.

g.-dñ II/01/102

g.-üşün I/29/411, I/29/412

g.-üşüyola I/29/412

g.-üşüverince II/08/11

g.-üyolā I/30/95

g.-üyön II/19/217

2. Mutlu, sevinçli zaman geçirmek, eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.

g.-er II/04/96

g.-erdi II/15/79

g.-erdin II/15/75

g.-erledi II/18/161

g.-erlerdi II/03/168

g.-müşüm I/03/61

g.-üşürler II/03/129

güle güle : "Üzüntüsüz bir hayat sürerek, gönül ferahlığı ile (giy, otur, kullan, büyüt vb.)" anlamlarında bir iyi dilek sözü. II/01/144, II/01/145

gülsüm gülsen : Kişi adı. I/25/01

gülüm : Seslenme sözü. I/26/02, I/26/03, I/26/110, I/26/135, I/26/141, I/26/20, I/26/32, I/26/36, I/26/38, I/26/61, I/26/78, I/26/86, I/26/153, I/30/106, I/30/111, I/30/129, I/30/132, I/30/136, I/30/147, I/30/77, I/30/92, II/02/43, II/10/01, II/10/37 Krş. gülüm

gülüm : bk. gülüm I/26/70

gülüş : Gülme işi. II/18/157

güm güm öt- : Derinden yankılı ses olmak, ses çıkmak.

g. g. ö.-üyodu I/08/95

gümbür gümbür : Gürültü ile. II/13/116

gümele : Yerleşim birimi adı. I/03/09

gümruk : Rum. Bu verginin alınması işlemiyle uğraşan devlet kuruluşu.

g.+den II/09/65

gümüş : Bu elementten yapılmış. I/23/43, I/24/83

gümüşgonaç : Yerleşim birimi adı.

g.+da I/05/77

gümüşlü : Gümüşi olan, gümüşle kaplanmış veya süslenmiş olan. I/23/46

gün : 1. Yer yuvarlağının kendi ekseni etrafında bir kez dönmesiyle geçen 24 saatlik süre. I/01/22, I/01/23, I/01/24, I/02/70, I/02/75, I/03/163, I/03/181, I/03/53, I/03/55, I/04/74, I/08/93, I/09/18, I/10/83, I/12/07, I/12/08,

I/12/100, I/12/119, I/12/87, I/12/94, I/13/195, I/13/73, I/14/179, I/15/78, I/16/103, I/16/130, I/16/131, I/18/182, I/18/183, I/18/187, I/19/120, I/19/143, I/19/144, I/19/45, I/20/110, I/20/111, I/20/27, I/20/58, I/21/18, I/21/22, I/21/45, I/21/60, I/21/64, I/22/01, I/22/08, I/22/79, I/22/92, I/23/98, I/24/74, I/25/106, I/25/107, I/25/78, I/25/82, I/25/84, I/25/79, I/27/113, I/27/16, I/27/80, I/27/81, I/27/129, I/28/176, I/28/42, I/28/55, I/28/56, I/28/57, I/28/59, I/28/95, I/29/188, I/29/263, I/29/320, I/29/370, I/29/376, I/30/123, I/30/26, I/30/30, II/03/100, II/03/102, II/06/42, II/06/43, II/06/50, II/06/51, II/06/70, II/07/156, II/07/157, II/07/159, II/07/178, II/08/56, II/09/22, II/10/138, II/10/20, II/10/21, II/10/30, II/10/33, II/10/38, II/10/89, II/10/98, II/14/107, II/14/37, II/15/128, II/15/98, II/16/69, II/16/70, II/16/84, II/17/61, II/17/62, II/18/206, II/19/108, II/19/166, II/03/100, II/03/127, II/19/107, II/19/59, II/06/43 Krş. gün, gün, gün, gün, gün, gün

g.+de I/20/197, I/20/30, I/20/59, I/20/88, I/24/21, I/24/49, I/29/117, I/30/148, II/04/50, II/10/27, II/16/83

g.+den I/12/104, I/12/106, I/25/70, II/13/28, II/13/41

g.+dñ I/16/130, II/06/62

g.+dñ II/06/50

g.+ecek I/23/195

g.+kü I/21/146

g.+nē I/29/189

g.+neri I/05/41, I/07/136

g.+nerin I/29/404

g.+ü I/03/129, I/07/57, I/10/103,

I/12/118, I/14/42, I/21/58, I/23/21, I/23/22, I/28/57, II/03/130, II/04/51, II/10/144, II/10/22, II/14/139

g.+ümüz II/01/16

g.+ün I/27/08

g.+üne II/03/142

g.+ū I/12/08, II/03/98, II/06/52, II/11/57

g.+ūnden I/23/19

2. Gündüz. I/01/43, I/09/19, I/10/82,

I/12/09, I/12/105, I/18/45, I/23/193, I/25/70, I/25/86, I/29/351, I/28/41

g.+ū I/23/29

3. İyi yaşanmış zaman. I/05/41, I/19/19,

I/30/161

4. Zaman, sıra. I/21/70 Krş. Kün, gün

g.+lēne II/17/43

g.+leri II/16/74

g.+nēde I/02/76

g.+ner I/17/65, I/20/66, II/01/117,
 II/01/121, II/04/40, II/13/60, II/18/171
g.+nêç II/01/117
g.+nerde I/19/20
g.+neri I/25/97, II/19/145
g.+nerimis II/04/29
g.+nerimiS II/04/59
g.+nerimiz II/01/110
g.+neşimiz II/04/40
g.+nerimizde I/07/92
g.+nerimizde I/21/70
g.+nerimizi I/21/136
g.+nerinde I/21/66, II/04/62
g.+ü I/09/38, I/17/48, I/26/92
g.+ümde II/15/60
g.+ümdı I/04/06
g.+ümü I/04/33
g.+ümüs II/01/55
g.+ümüsü II/01/52
g.+ümüz I/19/42, I/19/31, I/19/73,
 I/02/02, II/08/105, II/17/21, II/17/29
g.+ümüzde I/03/05, II/07/112,
 II/07/125, II/16/11
g.+ümüzden I/13/129
g.+ümüzze I/13/18, I/13/94, I/13/95,
 I/13/129, II/03/10
g.+ümüzü I/19/35
g.+ünde I/13/89
g.+ünden I/18/117
g.+üneyken I/05/152
g.+ünü I/19/37
g.+üñ II/03/101, II/03/118
g.+üyse II/19/97
g.+üñde II/11/07, II/18/66
 5. Güneş ışığı. I/22/83
 6. Güneş. II/11/93, II/11/90, II/11/92
gün : 1. bk. gün (1)
g.+ü II/10/30
 2. bk. gün (4) II/01/55
gün : bk. gün (1) II/17/61
gün dö- : Sabah olmak.
g. d.-madan II/10/62
günar sarı : Kişi adı. II/13/129
gündödu : Ayçiçeği. II/17/44
gündöndü : Ayçiçeği. I/14/280, II/18/48
g.+leri II/18/49
gündüz : Günün sabahtan akşama kadar süren
 aydınlık bölümü.
g.+de I/19/53, I/29/294
g.+den II/03/159
g.+üp II/11/84
güneş gör- : Güneş ışığından yararlanır durumda

olmak.

g. g.-medik I/22/97
günü günnet- : Hiçbir şeyi dert edinmeyip gününü
 hoş geçirmek.
g. g.-mişler I/10/103
günnük : 1. O günkü, o günle ilgili. I/03/180,
 I/03/182, I/03/179, II/13/118
 2. Üzerinden gün geçmiş veya geçecek.
 I/14/178, I/19/56, I/30/115, I/30/126
günübêrlık : bk. günübirlik I/26/151
günübirlik : Gece kalmadan aynı gün dönmek
 üzere, günübirliğine. I/26/150
günyüzü : Yerleşim birimi adı.
g.+nde I/27/62
güre_jinen : güre_jinen << kürek+ II/18/109
gürgen : Gürgengillerden, Karadeniz
 kıyılarındaki ormanlarda çok yetişen, kerestesi
 değerli bir ağaç, karagürgen (Carpinus betulus).
 II/14/119
güsel : bk. güzel (2) II/01/65
güslüdü : güslüdü << güçlü+ II/14/74
güslü : Gücü olan, kuvvetli, yavuz. II/17/109
güt- : Hayvan veya hayvan sürüsünü önüne
 katıp otlatarak sürmek. Krş. güd-
g.-cez II/17/34
g.-dük I/07/205, I/20/123, I/20/124
g.-dürüdü I/02/34
g.-dürüyos I/16/35
g.-me I/02/52
g.-türüdü I/02/34
güven- : Güven duymak, güveni olmak, itimat
 etmek.
g.-ennê I/28/159
güvennikçi : Toplum yaşamında yasal düzenin
 aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca
 yaşayabilmesini sağlayan görevli.
g.+ye I/05/91
güveyi : Damat. I/30/73 Krş. güveyi, güvey
g.+m II/06/146
güveyi : bk. güveyi
g.+niñ I/09/34
güveyli : güveyli << güveylik+ I/04/62
güvey : bk. güveyi
g.+nen I/30/72
güya : Far. Sözde, sanki. I/29/249 Krş. göya,
 güyâ
güyâ : bk. güya I/12/127
güz : Sonbahar. I/29/390
g.+ün I/05/99
güzel : 1. Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık
 uyandıran, çirkin karşıtı. I/16/39, I/18/134,
 I/27/149, I/29/308, I/29/357, II/03/149, II/06/165,

II/11/113, II/11/82, II/11/96, II/11/80, II/18/170
Krş. güzel, güzēl

g.+di II/13/23, II/13/24, II/13/25,
II/18/43

g.+dī II/15/77

g.+i II/18/50

g.+idi I/27/90

g.+leṣ II/18/200

g.+miş II/15/124

2. Hoşa giden, beğenilen, iyi, doğru bir
biçimde. I/03/132, I/08/106, I/23/110, I/24/57,
I/28/87, I/28/167, I/29/49, I/29/159, II/18/173,
II/19/57, II/07/25, II/07/196, II/11/16, II/17/97,
II/18/198 II/18/202 Krş. güzel, güzēl, güsel

güzēl : 1. bk. güzel (1)

g.+di II/18/172, II/18/44

g.+idi II/12/50

g.+idī II/12/50

2. bk. güzel (2) I/28/85

güzelce : İyice, adamakıllı. II/06/11, II/19/52 Krş.

gözelce, gözeleşce, gözēleşce

g.+ne I/28/174

güzellī : güzellī << güzellik+ II/15/117

gēy- : bk. giy-

g.-di I/28/44

g.-erlēdi I/28/31

g.-iyoz I/20/170

g.-meyē I/18/160

ha : 1. Bir şeyin birdenbire hatırlandığını
veya kavrandığını anlatan bir söz. I/15/86 Krş. hā

2. Evet. I/02/73, I/08/02, I/09/27,
I/10/46, I/11/103, I/12/135, I/13/335, I/13/61,
I/15/43, I/18/27, I/18/61, I/18/65, I/20/41,
I/22/32, I/29/57, I/29/59, II/09/31, II/19/143 Krş.
hā, ḥā,

3. Soru bildiren bir söz. I/01/52, I/07/52,
I/13/26, I/18/19, II/13/105 Krş. hā

4. Şaşma anlatan bir söz. I/08/129,
I/18/201, I/20/198 Krş. hā

5. Dikkati çekmek, uyarmak için
kullanılan bir söz. I/10/85, I/13/40, I/14/216,
I/17/29, I/19/18, I/20/62, I/22/148, I/22/163,
I/28/198, I/30/174, I/30/90, II/02/44, II/02/89,
II/03/35, II/04/59, II/06/190, II/06/49, II/11/101,
II/17/98, II/19/05 Krş. ḥā, ḥa

ḥa : bk. ha (5) I/14/296

ha deyinca : İstenilen anda.

h. d.+k I/16/188

ha şōle : Yapılan bir işin beğenildiğini anlatan bir
söz. I/18/133

habar ver- : bk. haber ver-

h. v.-iler I/13/149

habar : bk. haber I/21/17

h.+ım I/07/59, I/15/28

h.+ımız I/03/94, I/03/118

h.+sız I/27/71

habár : bk. haber

h.+ı I/03/109

h.+ım I/03/107, I/03/108, I/03/110

haber ver- : Ar. + T. Bildirmek, haber ulaştırmak.
Krş. habar ver-

h. v.-di I/11/70

haber gönder- : Ar. + T. Herhangi bir araçla
bildirmek.

h. g.-iyola I/29/69

haber : Ar. Bir olay, bir olgu üzerine edinilen
bilgi, salık. Krş. habar, habár, ḥaber

h.+ım I/03/108, I/03/109

2. İletişim veya yayın organlarıyla
verilen bilgi. Krş. haber

h.+leri II/12/47

ḥaber : bk. haber

ḥ.+ım I/27/16

ḥ.+ımız I/27/16

haberç : bk. haber (2) II/12/47

haberleş- : Karşılıklı olarak haber alıp vermek,
iletişmek, muhabere etmek.

h.-irmiş II/15/97

habidik ḡubidik : Saçma sapan, anlamsız, abuk
sabuk. I/16/163

hacat : Herhangi bir şey için gerekli olma,
ihtiyaç, gereklilik, lüzum.

h.+a I/16/74

hacellē sūlālesi : Aile adı. I/29/145

hacı : Ar. 1. Din buyruklarını yerine getirmek
için hacca gitmiş Müslüman. I/14/51, I/27/147,
I/28/01, I/29/163, I/29/268, I/29/272, I/29/273,
I/29/274, II/12/69, II/16/16, II/19/21, II/19/34,
II/18/148, II/19/56 Krş. hācī, ḥacı, ḥaḥī

h.+dan I/29/268, I/29/269, I/29/270,

I/29/273, I/29/274, I/29/276

h.+lā I/29/185

h.+ya I/28/01

2. İslam'ın beş şartından biri olan,
Müslümanlarca zilhicce ayında Mekke'de yapılan
Kābe'yi ziyaret ve tavaf ibadeti. Krş. ḥacı, ḥaḥī

h.+ya I/29/177, I/29/211, II/09/139,

II/09/19, II/09/27, II/15/104, II/19/37

hacı mūsa : Kişi adı. I/11/15

hacı murad : Kişi adı. I/11/37

hacı nine : Kişi adı.

h. n.+ṅ I/29/274

ḥacı : 1. bk. hacı (1)

ḥ.+m II/19/160

2. bk. hacı (2)
h.+ya II/09/27
hacı ümmühan yavus : Kişi adı. I/29/01 Krş. ümmühan yavus
hacı bekirlê sülâlesi : Aile adı. I/29/147
hacı jsmâ il : Kişi adı.
h. j.+iñ II/15/81
hademe : Ar. İş yerlerinde temizlik ve getir götür işlerine bakan görevli, odacı, müstahdem. II/19/11
hadî : bk. hadi I/21/185, I/30/129
hadi : Haydi. I/02/32, I/03/56, I/07/120, I/13/359, I/14/312, I/18/126, I/20/200, I/21/171, I/22/170, I/22/171, I/23/252, I/27/105, I/29/259, I/29/294, I/29/303, I/29/382, I/29/389, I/29/406, II/03/167, II/07/203, II/11/98, II/15/134, II/15/89, II/17/120, II/19/132 Krş. hadî, hağî, hâdi, hâdi, ħâdi, hâğî
haçca gid- : bk. haçça git-
h. g.-iyo I/29/81
haçça git- : Ar. + T. Müslümanlıkta, hac amacıyla Mekke'ye gitmek. Krş. haçça gid-
h. g.-çeg I/29/176
haçı : bk. hacı (1) II/16/19
haÇı : bk. hacı (2)
h.+ya II/15/94
hağî : bk. hadi I/27/110
hafda : bk. hafta I/10/83, I/23/192
hafifçe : Hafif olarak, hafif bir biçimde, belli belirsiz. I/28/140
haf : bk. harf
h.+leriñi I/08/120
hafta : Far. Birbiri ardınca gelen yedi günlük dönem. I/12/92, I/23/19, I/23/190, II/15/12, II/15/13 Krş. haftā, haftá, hafda, havta, havtā, hayta, hāfta, hāvta, hāyta, haFta, havda, hāfti, hāyte
h.+da II/04/70
haftā : bk. hafta I/12/93
haftá : bk. hafta
h.+yá I/12/87
haFta : bk. hafta II/12/105
haftalık : Haftada bir kez yapılan. II/16/130
hağ : bk. hağ
h.+ğumuz I/27/137
h.+ğyñan I/27/117
hah : Olması istenen veya beklenen bir şey olur olmaz duyulan sevinç ve onama duygusunu anlatan bir söz. I/08/128, I/11/61, I/20/168 Krş. hağ
hağ : bk. hah I/26/125, I/29/413
hağ : Ar. Adaletin, hukukun gerektirdiği

veya birine ayırdığı şey, kazanç. I/27/52 Krş. hağ
h.+kı II/19/30
h.+kıñı I/04/54
h.+sız I/27/139
hağ ver- : Ar. + T. Birinin düşüncesini, davasını, iddiasını doğru bulmak.
h. v.-diler I/10/13
hağkı yin- : Ar. + T. Başkaları tarafından hakkın verilmemesi.
h. y.-mez I/02/12
hağkıñdan gel- : Ar. + T. Zor bir işi başarı ile sona erdirmek. Krş. hağkıñdan gel-, hağkıñdan gel-
h. g.-irin II/06/150
h. g.-sin : I/27/135
hağkıñdan gel- : bk. hağkıñdan gel-
h. g.-emeyo II/15/140
hağkıñdan gel- : bk. hağkıñdan gel-
h. g.-emedi II/05/69
hakgeten : Ar. Gerçekten. I/16/98
hala (I) : Ar. Şimdiye kadar, o zamana kadar, hâlen, henüz. I/14/103 Krş. hala, hāla, hālā, hālā
hala (II) : Babanın kız kardeşi, bibi. I/18/100, I/25/64, II/19/21, II/19/34
h.+m I/14/199, I/30/34
h.+mıñ I/22/118
h.+mızın II/12/40
h.+sımıñ I/18/100
hala : bk. hala (I) I/28/33, I/29/97, II/14/109, II/14/61
halay çek- : Halay oyunu oynamak.
h. ç.-eris I/29/43
halbuksa : Ar. + T. + Far. Oysa. I/22/124
halbuksise : bk. halbuksa II/14/26
halbuksisa : bk. halbuksa
h.+m II/15/106
hal- : bk. al- (1)
h.-dılar I/30/129
halğ : Ar. Belli bir bölgede veya çevrede yaşayanların bütünü, ahali. I/28/82, I/28/133, I/28/81 Krş. halğ, halğ
h.+a I/28/59
halğ : bk. halk I/02/35
h.+ıñ I/28/93
h.+ıñ I/28/140
halğa ol- : Ar. + T. Bir çember biçiminde dizilmek.
h. o.-urus I/29/42
halîme ana : Kişi adı. I/09/107
halğ : bk. halğ I/26/57
halı : Yere veya mobilya üstüne serilmek, duvara gerilmek için, genellikle yünden dokunan, kısa ve sık tüylü, nakışlı, kalın yaygı. I/09/84,

I/13/289, I/13/290, I/19/112, I/19/115, I/19/154, I/20/71, I/23/184, II/02/40, II/02/41, II/16/105, II/16/89, II/16/96 Krş. hālī, halī

h.+lar II/16/93

h.+ları II/16/54

h.+lam I/19/160

h.+ların I/19/133

h.+nın I/19/146

h.+ya II/16/100

h.+yı I/23/202, II/16/90, II/16/91

halī : bk. halī

h.+ları II/17/65

halil_ımmi : Kişi adı.

h.ع.م I/18/103

halil_ıbram : Kişi adı. I/15/80 Krş. halil_ıbram, halil_ıbram

halil_ıbram : bk. halil_ıbram I/15/64

halil_ıbram : bk. halil_ıbram I/15/06

halil_ıbrām (I) : Kişi adı. II/19/217, II/19/34

halil_ıbrām (II) : bk. halil_ıbrām_ağa I/30/114, I/30/127, I/30/51

halil_ıbrām_ağa : Kişi adı. Krş. halil_ıbrām (II)
h.ج.ا.ن I/30/54, I/30/63, I/30/64

hal (I) : Ar. 1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların veya taşıdığı niteliklerin bütünü, durum, vaziyet. Krş. hāl, ḥal

h.+i II/02/72

h.+in II/15/130

h.+ine I/25/112

2. Güç, kuvvet, takat. Krş. hāl

3. Kötü durum, sıkıntı, dert. II/15/133

4. Tutum, tavır. Krş. ḥāl

h.+inde II/15/132

hal (II) : Eritme. II/19/75

ḥal : bk. hal (I-1)

ḥ.+ine II/05/76

halise : Kişi adı.

h.+ye I/03/69

hamam : Ar. 1. Para karşılığında yıkanma işinin yapıldığı yer.

h.+a I/29/197, I/29/199, I/29/200

h.+da I/29/201

h.+lardan II/11/70

2. Yıkanılacak yer, yunak, ısıdam.

I/12/96, I/12/97, I/12/130

h.+a I/12/97

h.+da I/12/97

h.+ı I/12/94, I/12/95

h.+ımız II/10/36, II/10/37, II/10/38

h.+mışmışdı I/12/127

h.+mış I/12/130

hamamlık : Bazı evlerde yıkanmak için ayrılmış,

çoğunlukla içi ve yanları çinko kaplı, dolaba benzer yer. I/12/130, I/12/131, II/07/105, II/07/83, II/07/84, II/07/85, II/07/88, II/07/93, II/07/97 Krş. hamamlığ

hamamlığ : bk. hamamlık II/07/89

ham : Far. İşlenmemiş (madde). I/19/146

hambar : bk. ambar

h.+a II/19/179

hamır : bk. hamur I/23/112, I/24/104, II/18/58, II/19/112, II/19/128

h.+dan I/07/69

h.+ı I/07/72, I/21/53, I/24/105, I/25/11, I/25/17, II/02/27, II/14/115, II/19/106, II/19/108, II/19/109

h.+ımız II/18/107

h.+ınan II/02/26

h.+ını II/18/58

h.+ları II/18/108, II/18/56, II/19/181

ḥamır : bk. hamur

ḥ.+ı II/16/126

hamır_ışi : Ar. + T. Hamurdan yapılan yiyeceklerin genel adı. I/28/260, II/04/123

hamırsız : bk. hamırsuz II/18/34, II/18/41

h.+a II/18/42

h.+dan II/18/41

hamidiye : Yerleşim birimi adı. I/08/46

h.+den I/08/46

hamıza_ımmi : Kişi adı.

h.ع.ن I/14/279

h.ع.س I/14/281

h.ع.ی I/14/278

hamur : Ar. 1. Unun su veya başka sıvılarla yoğrulmuş durumu. I/13/203, I/19/61, I/19/73, I/28/137 Krş. hamır, hamür, ḥamır

h.+dan I/19/74

h.+u I/03/137, I/28/136, II/04/124

h.+umuzu I/23/116

hamırsuz : Mayasız hamurdan yapılan yuvarlak çörek, ekmeç. II/10/116, II/14/48

Krş. hamırsız, hamırsuz

hamırsuz : bk. hamırsuz II/14/50

hamür : bk. hamur

h.+a I/24/57

han : Yerleşim birimi adı. I/08/26, I/08/41

h.+a I/07/176, I/08/49

h.+ıymış I/08/41

h.+ın I/15/59

h.+nılar I/08/27

hana : Hani. II/02/36, II/06/105, II/06/174, II/10/44, II/11/66

handa : Kanda, nerede. I/30/95

hanī : 1. bk. hani (1) I/13/112

2.bk. hani (3) I/04/40, I/05/12, I/05/58, I/05/83

hane : bk. hāne (1) I/11/106, I/14/53, II/10/91

ḥane : bk. hāne (1) I/08/59, I/26/93

hangı : bk. hangı I/04/64, I/13/307, I/23/83, I/27/58, I/29/134, II/06/82, II/16/102

h.+mız I/03/144

h.+nı I/18/135, I/18/201, I/19/18

h.+sını II/19/66

hangı : İki veya daha çok şeyden bir tanesini belirtecek bir cevap istemek için kullanılan soru sıfatı. I/01/03, I/03/65, I/29/85, II/19/232 Krş. hangı, hangı, ḥangi, hanki, hangı, hanKi

h.+ni I/29/168

h.+sine I/05/38, I/05/39

hangı : bk. hangı I/14/17, II/03/52

hangı biri : Çok olanlardan hangisi. II/03/52

ḥangi : bk. hangı I/03/65, I/19/80

hangı : bk. hangı

h.+ni II/19/05

hanı : 1. bk. hani (1) I/18/42

2. bk. hani (2) I/14/142, I/22/140

3. bk. hani (3) I/21/155

ḥanım : 1. bk. hanım (1)

ḥ.+dan II/05/88

2. bk. hanım (2) I/29/13

hanım : 1. Kadın, eş. Krş. ḥanım

h.+ı I/05/16, I/12/71, I/14/76, I/25/43, II/04/05

h.+ııdan I/12/40

h.+ıym II/04/06

h.+lar I/14/196

2. Kadınlığın bütün iyi niteliklerini taşıyan. Krş. ḥanım

hani : 1. "Nerede, ne oldu, nerede kaldı" anlamlarında kullanılan bir söz. I/05/107, I/13/274, I/25/22, I/13/58, II/05/32, II/19/135 Krş. hanı, hanı, hanı, ḥanı

2. Karşıdakinin daha önceden bildiği bir şey kendisine hatırlatılmak istenildiğinde kullanılan bir söz. I/05/134, I/05/150, I/10/09, I/10/119, I/10/40, I/10/73, I/10/89, I/12/103, I/12/28, I/12/44, I/12/84, I/13/100, I/13/295, I/13/32, I/13/94, I/14/285, I/15/19, I/16/181, I/16/90, I/23/150, I/24/76, I/25/88, I/28/105, I/28/23, II/01/109, II/03/187, II/04/95, II/07/30, II/07/99, II/08/12, II/12/20, II/17/76, II/18/16, II/18/65, II/19/192, II/19/205 Krş. ḥani, hanı, hanı, hanı, hanı, hanı, ḥanı, ḥanı, hanı, hani, hani, hani, ḥanı

3. "Doğrusunu söylemek gerekirse, kaldı ki, üstelik" anlamlarında kullanılan bir söz. I/05/37, I/10/97, I/14/304, I/14/43, I/14/87,

I/16/25, I/16/28, I/23/155, I/23/164, I/23/54, I/27/48, II/04/106, II/04/109, II/04/127, II/04/76, II/04/88, II/04/89, II/05/54, II/06/63, II/13/24, II/15/110, II/01/109 Krş. hanı, hanı, hanı, ḥani, hani, hanı, hani

hanı : bk. hani (2) I/03/119

hanı : 1. bk. hani (1) I/11/70

2. bk. hani (2) I/03/74, I/25/12, II/13/02, II/13/138

3. bk. hani (3) II/04/98, II/13/144

ḥanı : 1. bk. hani (2) I/10/54, I/24/112, I/25/75, II/07/110, II/09/123

2. bk. hani (3) I/17/42, I/20/129, I/20/53, II/05/24, II/12/99, II/13/70, II/13/71

ḥani : 1. bk. hani (2) I/02/41, I/02/94, I/14/289, I/25/63, II/12/98

2. bk. hani (3) I/12/51, I/13/71, I/25/60, I/27/09, II/03/73, II/05/31, II/11/13, II/15/46

hanki : bk. hangı I/13/61

hanKi : bk. hangı II/14/26

hap : Ar. Kolayca yutulabilmesi için toparlak duruma getirilmiş ilaç. I/20/199, I/21/20 Krş. haP, hāp

h.+ı I/20/198

h.+ım I/05/23

h.+ımı I/18/172, II/06/33

h.+ına I/20/197

h.+ımı I/22/149, I/22/151

h.+ımıı I/22/149

h.+lan I/20/197

h.+lādan I/05/23

hap_atarlar : Ar. + T. Toparlak duruma getirilmiş maddeyi içmek. I/21/144

haP : bk. hap I/05/22

ḥaps : Ar. Yasalara göre suç belirlenen bir kimseyi cezaevine koyma cezası.

ḥ.+e I/03/50

haram_olsun : Ar. + T. "hayrını görme, görmesin!" anlamında kullanılan bir söz. I/11/14

ḥarāb : Ar. Bayındırlığı kalmamış, yıkılacak duruma gelmiş, yıkkın, viran.

h.+a II/06/77

ḥarāb_ol- : Ar. + T. Harap duruma gelmek, haraplaşmak, perişan olmak.

h._o.-du II/06/77

ḥarābe : Ar. Yıkılmış veya yıkılmaya yüz tutmuş yapı, yıkı. I/26/115 Krş. ḥarābe, harābi

h.+ye II/06/71

harābi : bk. harābe II/06/71

hareke : Ar. Arap alfabesiyle yazılmış metinlerde üstüne ve altına konulduğu ünsüzlerin birer ünlü ile okunmasını sağlayan işaret.

h.+siz I/08/134
hareket_éd- : bk. hareket_éd-
h.é.-em I/28/114
hareket_éd- : Ar. + T. Davranmak. Krş.
hareket_éd-
h.e.-miş I/28/116
harf : Ar. Dildeki bir sesi gösteren ve
alfabeyi oluşturan işaretlerden her biri, kod.
I/04/11 Krş. harv, hary
h.+i I/16/97
h.+lárí II/16/11
h.+li I/12/22
harman : Far. 1. Biçildikten sonra tahıl
demetlerinin üzerinden düven geçirilerek
tanelerin başaklarından ayrılması işi. I/13/107,
I/24/11, I/25/57, II/04/37, II/04/38 Krş. hārman
h.+da I/03/93, I/03/94
h.+dan I/07/38, I/24/21
h.+t1 I/20/63, II/04/36
h.+ırmızı II/18/23
h.+nar II/04/29
2. Bu işin yapıldığı yer veya mevsim.
II/19/145, II/19/147 Krş. hārman
h.+a I/07/187, I/28/249
h.+da II/18/45
h.+danı I/07/41
h.+gilçe I/28/261
h.+narda II/04/49
harman yer : Far. + T. Üzerinde harman dövülen,
sıkıştırılmış sert toprak alan. I/25/110, I/25/115
h. y.+ine II/04/18, II/04/19
h. y.+lerine II/16/72
harman ğaldır- : Far. + T. Harman işini bitirmek.
Krş. hārman ğaldır-, harman ğaldır-
h.+narımı ğ.- ırlar I/07/142
h. ğ.-ıdık II/18/21
harman ğaldır- : bk. harman ğaldır-
h.+dan ğ.-ládı II/19/177
h.+i öle ğ.-iyidık II/04/22
harmancı : Harman işi ile uğraşan (kimse).
h.+lā II/19/145
harv : bk. harf
h.+i I/08/12
hary : bk. harf
h.+i I/08/12
hasan : Kişi adı. I/07/178, I/07/179
h.+t1 I/07/179
hasan gönen : Kişi adı. I/22/117
hasan_ā : Kişi adı. I/08/77
hasbihal : Ar. Söyleşi, sohbet. I/16/68
hasda : bk. hasta I/07/84, I/12/03, I/13/124,
I/18/60, I/30/41, I/30/76, I/30/96, II/09/04,

II/19/196
h.+sı II/06/13
h.+sım I/30/95
h.+yım I/18/05
h.+yđı II/09/01
h.+yın I/07/45
h.+yın I/30/92
h.+yın I/20/62
h.+yın I/20/196
hasda ol- : bk. hasta ol-
h. o.-unca I/30/104
h._o.-uncağ II/05/55
h. o.-ana II/05/52
hasdā_ol- : bk. hasta ol-
h._o.-đu II/15/34
hasda : bk. hasta I/27/46
hasdalan- : bk. hastalan-
h.-dı I/30/139, I/30/140, I/30/141,
II/05/78, II/05/80, II/11/108, II/19/42
h.-đı II/05/85
h.-dım I/30/23, II/11/47
h.-iverincek I/30/141
hasdalık : bk. hastalık I/13/124, II/01/40, II/18/65
h.+lādan I/21/173
hasdalıĝ : bk. hastalık I/07/34, I/13/127, II/18/183
hasdalıĝ : bk. hastalık II/12/78
hasdalī : hasdalī << hastalık+ I/10/29
hasdalīna : hasdalīna << hastalık+ I/21/169,
I/21/170
hasdalīydı : hasdalīydı << hastalık+ I/10/30
hasdā_ol- : bk. hasta ol-
h._o.-üyo I/27/80
hasdāne : bk. hastane I/07/55
h.+de I/07/213, I/07/49
h.+niğ I/07/51
h.+ye I/07/60
hasır : Ar. Saz, kabuk, yaprak vb. bir bitki
maddesiyle örülmüş taban veya tavan örtüsü.
II/03/112, II/03/77, II/03/79, II/03/78, II/03/112
hasıret : Ar. Özlem. I/21/130
hasTa ol- : bk. hasta ol-
h. o.-dular I/17/73
h. o.-uyon I/21/184
hastalan- : Sağlığı bozulmak, esenliği yerinde
olmamak, rahatsızlanmak, hasta olmak. Krş.
hasdalan-
h.-dı I/04/74
hašta : bk. hasta
h.+lara I/17/26
hastalık : Organizmada birtakım değişikliklerin
ortaya çıkmasıyla sağlığın bozulması durumu,
rahatsızlık, çor, dert, sayrılık, illet, maraz,

maraza, esenlik karşıtı. II/16/119 Krş. hasdalık, hasdalıġ, hastalıġ, ĩ_hasdalık, ġasdalıġ, hastalıġ, ġastalıġ

h.+ları I/03/161

hastalıġ : bk. hastalık

h.+lardan II/09/12

h.+larına II/09/20

ġastalıġ : bk. hastalık

ġ.+larıġa II/09/12

hastalıġ : bk. hastalık I/21/76

hastalı : hastalı << hastalık+ II/05/47, II/09/08

hastane : Far. Hastalara yatarak veya ayakta tanı, tedavi ve bakım hizmetlerinin hekim, hemşire ve diġer saġlık ġalıřanları tarafından verildiġi saġlık kuruluşu. Krş. hasdāne, hastāne, hastāne

h.+de II/09/119

h.+sinde II/06/14, II/06/20

h.+ye I/01/09

h.+yı I/02/29

hastaneye yatır- : Far. + T. Tedavi amacıyla hastaneye götürmek.

h. y.-ılman I/01/10

hasta : Far. Hastalık, kaza veya yaralanma dolayısıyla fizik veya ruh saġlıġı bozulmuş ve tedavi edilmesi gereken kimse, rahatsız. II/09/112 Krş. hasda, ġasda, haşta, hāsdā, hasti

h. masta II/14/43

h.+sıyın II/17/89

h.+yđı I/10/11

h.+yın II/17/88

h.+yız II/09/112

hasta ol- : Far. + T. Hastalanmak. Krş. hasda ol-, hasdā_ol-, hasTā ol-, hasdā_ol-, hasTā ol-

h. o.-dum II/06/19, II/06/32

h. da o.-mazdıġ II/16/118

h. o.-anlaġ II/17/110

hasTā ol- : bk. hasta ol-

h. o.-dular I/17/72

hastāne : bk. hastane I/18/166

h.+de I/03/163, I/18/165, I/18/168, II/09/120

h.+sinde II/06/38

h.+ye I/18/165, II/06/34

h.+yē I/18/168

hastāne : bk. hastane

h.+de II/09/13

hasti : bk. hasta

h.+yin II/17/90

haşaş : bk. haşheş

h.+lāriġ I/17/13

haşaş : bk. haşheş

h.+lı II/10/83

haşeş : bk. haşheş I/17/12, I/24/109

h.+den I/24/108

haşheş : Ar. Gelincikgillerden, kapsüllerinden afyon elde edilen, tohumlarından yaġ ġıkarılan bir yıllık ve otsu bir kùltür bitkisi (Papaver somniferum). I/21/134, I/21/143 Krş. haşeş, haşaş, hāřeř, haşaş

h.+lı I/28/229

haşla- : Suda kaynatarak pişirmek.

h.-rdım II/19/52, II/19/62

hařılarınġ : Sıcak suda ıslatılmış ġamařır.

h.+larıġ I/03/121

hařlıġ : Ufak tefek gereksinimler iġin harcanacak para. I/21/26

hat : Telefon, telgraf, televizyon vb. araçlarla iletişim saġlayan yol, kanal.

h.+a II/06/144

h.+dı II/06/132

ġat_araba : bk. at_araba

ġ.+a.+larını II/03/143

hataş : bk. ateş (1)

h.+ı I/22/05, I/22/19

hataşlan- : Vùcut ısısı artmak. Krş. hateşlen-

h.-a I/20/130

hatā : Ar. Yanlış.

h.+lar I/07/108

ġatāř : bk. ateş (1) I/22/19

hatġa nene : Kişi adı. I/03/27

hatdā bk. hattā II/04/127

ġateř : bk. ateş (1) I/22/19, II/06/185, II/07/142, II/11/44

ġ.+ı II/11/95

ġ.+in II/07/33

ġateřle- : Tutuşturmak, yakmak.

ġ.-mişler I/11/67

hateşlen- : bk. hataşlan-

h.-ince I/22/146

hatib : Ar. Cuma ve bayram namazından önce camilerde hutbe okuyan kimse.

h.+ıdı II/16/146

hatır sor- : Ar. + T. Hāl hatır sormak.

h. s.-arla I/18/80

hatır : Ar. Düşünme, akılda tutma, hafıza, zihin, akıl, yād.

h.+ımda I/16/187

hatırla- : Anımsamak. Krş. hātırla-, hātırla-

h.-ma I/21/71

h.-rıız II/10/14

hatırlayıvār- : Anımsayıvermek. II/16/77

hatırlı- : bk. hatırla-

h.-ylār II/16/74

h.-yoz I/29/91

- hatice** : bk. hatice II/04/01, II/18/03
hatice : Kişi adı. II/08/01 Krş. hatice
hatış : bk. ateş (1)
h.+i I/03/80
hatış : bk. ateş (1)
h.+i I/03/79
hattâ : Ar. Üstelik, ayrıca. I/27/10 Krş. hatdâ
hava (I) : Ar. Canlılar üzerindeki etkisine göre hava yuvarının durumu. I/14/209, II/07/163, II/11/111
hava (II) : Kişi adı.
h.+nıñ II/07/194
hava almâ : Ferahlamak, açılmak, hoş vakit geçirmek işi. II/17/76, II/17/79
hava_âl- : Ar. + T. Ferahlamak, açılmak, hoş vakit geçirmek.
h._â.-ryoz I/11/104
havâ_j : Ar. Ciddi olmayan, ciddi işlerle uğraşmayan, ciddi işler yapmayan, dilediği gibi davranan, uçarı, hoppa, yeleme.
h.+dir I/29/100
havâle et- : Ar. + T. Yollamak, göndermek.
h. e.-diler II/11/36
havda : bk. hafta II/15/77
havta : bk. hafta I/14/180, I/23/194, I/24/70, I/24/71, II/10/24, II/11/57, II/15/14, II/16/122
h.+da I/07/14, I/07/90, II/16/90
h.+ya I/07/22
havtâ : bk. hafta I/22/32
haylanmış : bk. avlanmış
h.+da II/09/18
havuş : Far. Maydanozgillerden, koni biçimindeki etli kökü için sebze olarak yetiştirilen, iki yıllık otsu bir kültür bitkisi, yeregeçen (Daucus carota). I/28/167
hayif : Ar. Etkisi az olan, sert karşıtı. II/12/74, II/12/75
hayta : bk. hafta I/18/67, II/15/20
h.+pîñ II/10/72
hay : İyi dilek, azarlama, şaşma ve sevinç bildirmede kullanılan bir söz. I/18/204
hayat : Ar. 1. Yaşam. I/05/145, I/05/166, I/12/65, I/29/06, I/29/64, II/12/46 Krş. hayât
h.+da II/06/05, II/06/09
h.+ımız I/13/89
 2. Hayat biçimi, içinde yaşanan şartların bütünü, yaşantı. I/16/139, I/16/29, II/03/18, II/18/14, II/18/44 Krş. hayât, hayať
h.+dan I/16/28
h.+ı I/16/76, II/03/48
 3. Genellikle köy ve kasaba evlerinde, üstü kapalı, bir veya birkaç yanı açık sofa. II/18/81, II/18/82, II/18/95
hayať : bk. hayat (2) II/12/66
hayat şartları : Ar. + Ar. Hayat boyunca karşılaşılabilecek her türlü sosyal ve ekonomik durum, yaşam koşulları. I/05/145
hayat_okulu : Ar. + T. Yaşanılan çevre ve zamanda karşılaşılan olayların tümü.
h._o.+ndan II/12/46
hayâl : Ar. Belli belirsiz görülen şey, gölge.
h.+ini I/29/237
hayât : 1. bk. hayat (1) I/16/155
 2. bk. hayat (2) I/16/67
h.+ı I/16/31
h.+ınna I/13/04
haydî : bk. hâydi (3) II/05/01
hayınleş- : Haince davranır duruma gelmek. Krş. hayınneş-
h.-tı I/23/121
hayır (I) : Ar. "Yok, öyle değil, olmaz" anlamlarında onamama, inkâr bildiren bir söz. I/05/73, I/10/108, I/21/45, II/12/88, II/19/29 Krş. hayır, hâyır, hayır
hayır (II) : 1. İyi, hayırlı, yararlı, faydalı. I/15/63
 2. İyilik, karşılık beklenmeden yapılan yardım. Krş. hayır
h.+a II/06/104
hayır : bk. hayır (I) II/12/45
hayır : bk. hayır (I) I/14/122
hayırlı : Uğurlu, iyi, güzel. I/22/170, I/25/39 Krş. hayırlı
h.+ca I/25/38
hayırlı : bk. hayırlı
h.+sı II/12/83
hayırlı os- : Ar. + T. "hayırlar getirsin" anlamında kullanılan bir söz.
h. o.-sun I/15/63
hayırsız : Yararı olmayan, hayrı olmayan.
h.+la I/21/102
hayınneş- : bk. hayınleş-
h.-di I/23/77
hayır : bk. hayır (II-2)
h.+ımı I/21/127
hayli : Far. Çok. I/29/304, I/29/35
haymalana : bk. haymal_ana I/09/100, I/09/97
haymal_ana : Osmanlı Devleti'nin kurucusu olan Osman Gazi'nin büyükannesi, Ertuğrul Gazi'nin annesidir. I/09/110 Krş. hayman, haymalana
hayman : bk. haymal_ana I/09/107
hayret : Ar. Şaşılacak bir şey karşısında söylenen söz. II/15/45
hayret_id- : Ar. + T. Şaşmak, şaşırarak, şaşakalmak.

h. j.-endik II/05/23
hayvan : Ar. Duygu ve hareket yeteneği olan, içgüdüleriyle hareket eden canlı yaratık. I/04/29, I/04/52, I/07/118, I/07/191, I/11/112, I/11/120, I/20/124, I/20/43, I/21/135, I/23/201, I/23/214, I/23/222, I/23/60, II/03/125, II/03/127, II/10/104, II/11/10, II/13/71, II/13/72, II/16/150, II/16/47, II/18/178, II/18/201, II/18/34 Krş. hayyan, hayyan, hayyān, hāyvan, hāyvan, hayvan
h.+a I/19/102
h.+ā I/19/48
h.+ı I/01/44, I/10/15, I/11/120, I/16/170, I/23/61, I/23/63, I/23/65, II/05/23
h.+ımız II/13/118
h.+ıñ II/10/31
h.+lā I/04/25
h.+larıñ II/16/64
h.+na II/02/63, II/03/35, II/13/94
h.+nan II/03/36
h.+nānan II/03/24
h.+nar I/10/54, I/13/130, I/20/152, II/12/16, II/13/78, II/13/80
h.+narı I/19/78, II/13/77
h.+narım I/23/60
hayvancılık : Evcil hayvanlara bakma ve yetiştirme işi. I/23/59, I/29/112, II/13/67 Krş. hayvancılığ
hayvancılığ : bk. hayvancılık I/11/112, I/11/116, I/22/36
hayvancılınan : hayvancılınan << hayvancılık+ I/04/69
hayvancılıñ : hayvancılıñ << hayvancılık+ I/08/47
hayyan : bk. hayvan
h.+dan I/30/130, II/15/85
hayyan : bk. hayvan II/13/35, II/13/78, II/16/140, II/16/47, II/16/48
h.+ımız I/19/40
h.+ıñ I/20/156
h.+ıñ II/13/36
h.+nar II/09/62
hayyān : bk. hayvan I/26/73
hayvan : bk. hayvan
h.+a II/13/80
hazan : Kişi adı.
h.+ımı I/01/39
hazır : Ar. 1. Bir iş yapmak için gereken her şeyi tamamlamış olan, anık, amade, müheyya. I/19/95, I/24/50, II/01/40, II/01/41 Krş. hazır
h.+ımız I/04/50
 2. Belirli bir biçimde yapılmış olarak satılan, alıcı bekleyen, ısmarlama karşıtı.

I/08/135, I/13/357, I/22/48, I/22/49, I/23/224, I/25/12, II/01/69, II/04/47, II/16/116, II/01/60, II/06/49 Krş. hazır, hāzır
hazır çorba: Ar. + Fr. Önceden hazırlanmış ve paket hâlinde satışa sunulmuş çorba.
h. ç.+yı I/21/117
hazır : bk. hazır (1) I/28/235, II/01/40
hazır : bk. hazır (2) II/01/53
hazırlan- : Kendini hazırlamak.
h.-ırdı II/03/142
h.-ıyola I/29/183
h.-ıyolā I/29/277, I/29/279
hazırla- : Bir şeyi kullanılacak, yararlanılacak duruma getirmek. II/03/150 Krş. hazırlā-, hazırla-
h.-nırdı II/13/29
h.-rlar II/03/113, II/06/44, II/10/15
h.-rlardı II/03/147
h.-ris II/07/09, II/10/59
h.-rlardı I/23/183
h.-rsın I/22/73
h.-ttıram II/13/132
h.-ıcaz II/13/111
h.-yo I/29/199, I/29/384, I/29/406
h.-yoduğ I/10/23
hazırlā : bk. hazırla-
h.-dım I/03/141, II/19/59
h.-rşın I/22/58
hazırlı : hazırlı << hazırlık+ II/08/15
hazırlımız : hazırlımız << hazırlık+ I/23/111
hazırla- : bk. hazırla-
h.-ris II/10/54
há : bk. ha (2) I/13/187, I/28/211
hā : 1. bk. ha (1) I/01/61, I/05/25, I/07/47, I/20/169, I/20/170, II/02/44
 2. bk. ha (2) I/02/01, I/07/96, I/18/141, I/18/91 Krş. há, hā
 3. bk. ha (3) I/18/140, I/19/50
 4. bk. ha (4) I/18/201
 5. bk. ha (5) I/27/112 Krş. hā
hā : bk. ha (5) I/24/113
hā : bk. ha (2) II/02/32
hācı : bk. hacı
h.+sı I/22/144
hādi : bk. hadi I/11/75
hādi : bk. hadi I/21/93
hādi : bk. hadi II/05/64
hādı : bk. hadi II/15/06
hārābe : bk. harābe I/26/114
hū : Seslenme ünlemi. I/17/36
hāfta : bk. hafta I/21/96, II/05/36, II/05/37
h.+da II/18/124
hāftı : bk. hafta

- h.+da** II/05/27
- hāfī** : bk. hafta II/17/99
- hōkümet** : bk. hükümet I/14/158
- hāla** : bk. hala (I) I/19/106
- hālal_ol-** : bk. helāl_ol-
- h.و.-sun** I/22/167, I/22/171
- hālā** : bk. hala (I) I/08/65, II/14/88
- hālā** : bk. hala (I) I/29/10, II/01/133
- hāl** : 1. bk. hal (I-1)
- h.+dēydi** II/04/67
- h.+e** I/19/95
- h.+i** I/16/144, II/05/01
- h.+ine** II/18/108
- h.+inde** II/07/167
- h.+indeğiğ** I/11/23
- h.+ine** I/11/107
2. bk. hal (I-2)
- h.+siz** I/12/05
- hāl** : bk. hal (I-4)
- h.+ine** II/05/74
- hōle** : bk. öle (2)
- h.+dig** I/20/127
- hālı** : bk. halı I/20/84
- hāna** : bk. hāne (1)
- h.+da** II/16/124
- hāne** : Far. 1. Ev, konut. I/08/52, I/08/53, I/08/59, I/08/60, I/08/76, I/11/25, I/12/27, I/23/221, I/23/222, I/26/13, I/26/16 Krş. hane, hāne, hāna
- h.+de** I/02/98, I/11/106
- h.+niğ** I/12/28, I/23/61
- h.+ydi** I/26/14
- h.+ydik** I/04/40
- h.+ydi** II/10/70
- h.+yis** II/10/143
- h.+yis** I/08/53
2. Ev halkı. II/06/42
- hāne** : bk. hāne (1) I/11/106, I/14/52, I/26/17, I/26/92
- hāni** : 1. bk. hani (2) I/22/18
2. bk. hani (3) I/16/61
- hāni** : 1. bk. hani (1) I/25/67
2. bk. hani (2) II/07/69
- hāñi** : bk. hani (2) I/25/53
- hāni** : bk. hani (2) II/15/46
- hāni** : bk. hani (2) II/04/96
- hāni** : bk. hani (3) II/19/175
- hāp** : bk. hap I/17/54
- hārman ğaldır-** : bk. harman ğaldır-
- h.ġ.-ryoduğ** I/13/105
- h.ġ.-idüğ** I/25/107
- hārman** : 1. bk. harman (1) I/13/43
2. bk. harman (2)
- hārman** : bk. harman (2) II/18/66
- hāsda** : bk. hasta I/07/83
- h.+yın** I/07/83, I/20/195
- h.+yız** I/20/65
- hiş** : bk. hiç (1) I/03/151, I/13/36, I/17/50
- hāşeş** : bk. haşeş I/24/107
- hāteş** : bk. ateş (1)
- h.+i** II/11/95
- hātırla-** : bk. hatırla-
- h.-māyöz** II/16/78
- hātırla-** : bk. hatırla-
- h.-yāmıycam** II/08/31
- hāvat** : Hayvanat.
- h.+ımız** I/21/46
- hāvet** : bk. evet (2) I/15/43
- hāvize** : Kişi adı. I/13/329
- hāvta** : bk. hafta I/21/57, I/22/92
- h.+da** I/21/71, II/04/72, II/07/13
- hāyta** : bk. hafta I/20/27, I/21/59
- hāyte** : bk. hafta II/05/39
- hāydi** : 1. İsteklendirmek, çabukluk belirtmek için kullanılan bir söz, hadi. I/29/372, I/29/392
2. Kabul ve onama bildiren bir söz. II/08/99
3. Haydi haydi. Krş. haydī
- hāyır** : bk. hayır I/01/35, I/19/164, I/28/37, I/28/112, II/04/102, II/12/31
- hāyvan** : bk. hayvan I/13/217, I/14/135
- h.+ıñ** I/20/161
- hāyvan** : bk. hayvan I/20/123
- hāzır** : bk. hazır (2) II/01/53
- he** : Evet. I/01/32, I/02/01, I/02/04, I/02/09, I/02/110, I/02/112, I/03/66, I/05/123, I/06/24, I/06/39, I/08/121, I/08/124, I/08/77, I/09/03, I/09/19, I/09/69, I/10/79, I/13/144, I/13/147, I/13/187, I/13/238, I/13/240, I/13/241, I/13/243, I/13/305, I/13/306, I/14/113, I/14/198, I/14/217, I/14/221, I/14/224, I/14/274, I/14/283, I/14/307, I/14/33, I/14/35, I/14/49, I/14/77, I/15/42, I/15/59, I/16/11, I/17/03, I/17/16, I/17/20, I/17/58, I/18/89, I/18/119, I/19/02, I/19/24, I/19/95, I/20/06, I/20/104, I/20/108, I/20/27, I/20/55, I/20/72, I/20/75, I/20/93, I/20/96, I/21/161, I/21/28, I/21/67, I/22/09, I/22/12, I/22/17, I/22/28, I/22/37, I/22/96, I/23/02, I/23/123, I/23/132, I/23/15, I/23/156, I/23/220, I/23/239, I/23/246, I/23/58, I/23/85, I/24/15, I/24/29, I/24/98, I/25/03, I/25/106, I/25/11, I/25/118, I/25/15, I/25/27, I/25/36, I/25/48, I/25/75, I/25/93, I/25/95, I/26/134, I/26/52, I/27/138, I/28/12, I/28/163, I/28/205, I/28/22,

I/30/07, I/30/161, I/30/50, II/01/11, II/01/26, II/01/43, II/01/80, II/02/01, II/02/02, II/02/08, II/02/09, II/02/21, II/02/92, II/03/125, II/03/136, II/03/34, II/04/05, II/05/17, II/06/132, II/06/176, II/06/190, II/06/52, II/07/103, II/08/02, II/08/116, II/08/17, II/08/61, II/08/84, II/08/85, II/09/03, II/09/129, II/09/49, II/10/25, II/11/72, II/11/79, II/11/92, II/12/39, II/12/93, II/13/142, II/13/41, II/13/48, II/14/67, II/15/60, II/16/131, II/16/27, II/16/36, II/17/02, II/17/117, II/19/233 Krş. hē, hē, ħe, ħē, heh, heḥ, ħē
hē : bk. he I/02/03, I/22/14, I/24/11
hē : bk. he I/02/05, I/03/133, I/03/40, I/03/43, I/03/57, I/03/82, I/03/96, I/04/26, I/05/126, I/05/164, I/05/80, I/06/26, I/07/203, I/07/237, I/07/21, I/09/05, I/09/126, I/09/129, I/09/46, I/09/64, I/09/98, I/13/116, I/13/186, I/13/237, I/13/269, I/13/317, I/13/325, I/13/335, I/13/85, I/14/166, I/14/183, I/14/201, I/14/213, I/14/219, I/14/229, I/14/244, I/14/246, I/14/261, I/14/274, I/14/308, I/14/55, I/14/77, I/15/38, I/16/166, I/16/197, I/17/04, I/17/19, I/17/24, I/17/26, I/17/27, I/18/139, I/18/34, I/18/68, I/19/08, I/19/102, I/19/104, I/19/12, I/19/124, I/19/132, I/19/134, I/19/16, I/19/49, I/19/64, I/20/08, I/20/123, I/20/152, I/20/17, I/20/23, I/20/24, I/20/27, I/20/44, I/20/49, I/20/56, I/20/80, I/20/81, I/20/89, I/20/95, I/20/99, I/21/01, I/21/115, I/21/144, I/21/187, I/21/33, I/21/58, I/21/86, I/21/89, I/22/103, I/22/124, I/22/144, I/22/148, I/22/169, I/22/22, I/22/14, I/22/27, I/22/44, I/22/60, I/22/62, I/23/11, I/23/111, I/23/140, I/23/147, I/23/15, I/23/161, I/23/179, I/23/182, I/23/191, I/23/220, I/23/232, I/23/89, I/24/35, I/24/56, I/25/120, I/25/24, I/25/34, I/25/35, I/27/104, I/27/120, I/27/124, I/28/11, I/28/131, I/28/145, I/28/152, I/28/158, I/28/25, I/29/110, I/29/165, I/29/276, I/29/356, I/29/399, I/29/418, I/29/421, I/30/111, I/30/59, I/30/76, II/01/62, II/02/16, II/02/21, II/02/24, II/02/29, II/02/31, II/02/41, II/02/58, II/02/60, II/02/61, II/02/68, II/02/71, II/02/76, II/02/86, II/02/88, II/03/13, II/03/173, II/03/185, II/03/191, II/03/96, II/04/04, II/04/101, II/04/130, II/05/11, II/05/43, II/05/48, II/06/12, II/07/87, II/08/111, II/08/23, II/08/29, II/08/78, II/09/100, II/09/117, II/09/28, II/09/30, II/09/31, II/09/48, II/09/53, II/10/104, II/10/76, II/11/07, II/11/21, II/11/38, II/11/84, II/12/90, II/13/01, II/13/10, II/13/116, II/13/137, II/13/34, II/13/51, II/13/65, II/13/86, II/14/10, II/14/31, II/14/36, II/14/83, II/15/60, II/15/62,

II/16/132, II/16/138, II/16/145, II/17/104, II/17/12, II/17/24, II/17/25, II/17/28, II/17/45, II/17/64, II/17/78
ħe : bk. he I/20/06, I/26/120
ħē : bk. he I/03/100, I/03/88, I/16/170, II/03/88
ħē : bk. he II/05/80
heb : bk. hep (1) I/06/44, I/02/16, I/02/21, I/02/22, I/02/46, II/05/31, II/11/57, II/13/151
h.+isi II/12/19
h.+īsi II/03/36
h.+imize I/28/220
 2. bk. hep (2) I/09/122, I/29/237, I/18/68, II/01/30, II/01/96, II/01/113
hē_b : bk. hep (1)
h.+imizîḡ I/24/23
hēbe : bk. heybe (1) II/16/107
hedef : Ar. Yapılması tasarlanan iş, amaç.
h.+te I/16/200
hediye : Ar. Armağan. I/05/89, II/03/106, II/03/138
heç : bk. hiç (1) I/14/93, II/01/102
hēç : bk. hiç (1) I/14/93
ħeç : bk. hiç (2) I/12/36
heh : bk. he I/17/02
heḥ : bk. he I/14/86, I/15/51, I/26/49, I/26/67, I/29/122, II/11/87
hēkim : Ar. İnsanlardaki hastalıkları teşhis ve onları ilaçlarla veya bazı araçlarla tedavi eden kimse, doktor, tabip. I/21/91, I/21/92
helalālāş- : Alışverişte veya ayrılma sırasında hakkını birbirine bağışlamak.
h.-sîḡ I/03/170
helāl_ol- : Ar. + T. Yapılmasında veya kullanılmasında dinen sakınca bulunmamak, uygun ve yerinde olmak. Krş. hālāl_os-, helāl_ol-
h._o.-sun I/27/151, II/03/211
helāl_ol- : bk. helāl_ol-
h._o.-sun I/21/177
helāl_ōsun : helāl_ōsun << helal olsun I/20/200, I/23/250
hele : Özellikle. I/05/106, I/18/77, I/18/124, I/18/197, I/18/82, I/28/241, II/14/48, II/14/94, II/18/199 Krş. helē, helē, ħele
helē : bk. hele II/01/30
helē : bk. hele II/03/61
ħele : bk. hele II/15/71
hele şükür : Çok şükür. II/02/07
helva : Ar. Şeker, yağ, un veya irmikle yapılan tatlı. I/12/98, I/22/25, I/22/29, II/03/126, II/14/61 Krş. helvā

h.+ya I/22/28

helvā : bk. helva I/24/92, I/28/56, I/28/58, I/29/353, II/02/75, II/14/53

hem : Far. 1. Açıklayıcı nitelikte olan ikinci cümleyi birinciye bağlayan bir söz. I/03/125, I/10/95, I/19/59, I/29/43, I/30/42, I/30/76, II/03/165, II/18/153, II/19/205 Krş. hemî

2. Bir kimseyi uyarmak, bir şeyi açıklamak veya anlamı güçlendirmek için "özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki" anlamlarında kullanılan bir söz. I/09/130, I/11/31, I/12/14, I/12/71, I/20/121, I/20/42, I/20/87, I/26/31, I/30/78, II/09/25 Krş. hem, hemî
hem ... hem ... : Birden fazla özne, tümleç veya fiili birlikte kabul etmek için, bunlardan önce yer alan kelimelerin başlarına getirilen tekrarlı bağlaç, ne ... ne ... karşıtı. I/03/166, I/03/180, I/10/27, I/12/70, I/12/13, I/23/102, II/01/98, II/02/62, II/03/54, II/07/62, II/07/63, II/03/54

hem de : Anlamı güçlendirmek, bir veya daha çok ögeye bir başkasının da eklendiğini belirtmek için kullanılan bir söz. I/03/166 Krş. hemî de

hem : bk. hem (2) I/15/35, I/30/75

hemen : Far. 1. Çabucak. I/01/53, I/03/50, I/03/172, I/13/339, I/14/281, I/14/91, I/18/80, I/18/122, I/18/164, I/20/169, I/20/42, I/23/244, I/23/64, I/29/137, I/29/236, I/29/384, I/29/54, II/03/200, II/03/69, II/08/09, II/16/133, II/18/143, II/18/144, II/19/191, II/04/51, II/07/106, II/04/106, II/14/43 Krş. hemen, hemen

2. Yalnız, sadece. II/16/144 Krş. hemen

3. Çok. Krş. hemen, hemenē

hemen hemen : Tam değilse bile ona pek yakın. II/07/139 Krş. hemen hemen, hemen hemen, hemen hemen

hemen hemen : bk. hemen hemen I/06/54, I/06/64, I/08/20, I/20/125

hemen : 1. bk. hemen (1) I/22/78, I/28/217, II/13/106, II/15/18, II/16/83, II/12/105

2. bk. hemen (3) II/07/105

hemen : 1 bk. hemen (1) II/19/224

2. bk. hemen (2) II/06/119

hemenē : bk. hemen (3) II/11/86

hemen hemen : bk. hemen hemen I/02/26, I/06/55

hemen hemen : bk. hemen hemen I/02/26

hemî de : bk. hem de I/09/130

hemî : bk. hem (1) II/13/72

hemî : bk. hem (2) I/02/85

hemşire : Far. Doktor tarafından acil durumlar dışında yazılı olarak verilen tedavileri uygulamak, hastanın bakımını düzenlemek,

denetlemek ve değerlendirmekle görevli ve yetkili sağlık çalışanı, şvester. I/05/33, I/05/92

hendek : Ar. Geçmeye engel olacak biçimde uzunlamasına kazılmış derin çukur.

h.+lere II/06/172

hep : Far. 1. Hiçbiri dışta tutulmamak veya eksik olmamak üzere, bütün, tüm olarak. I/02/75, I/06/31, I/06/48, I/07/124, I/07/157, I/08/41, I/08/83, I/08/84, I/10/20, I/12/31, I/12/90, I/13/190, I/13/281, I/13/297, I/14/146, I/14/210, I/14/255, I/14/263, I/14/273, I/14/297, I/17/59, I/18/185, I/18/72, I/18/74, I/19/131, I/20/63, I/20/102, I/20/103, I/20/186, I/22/159, I/23/166, I/23/42, I/23/55, I/23/172, I/26/60, I/26/109, I/28/127, I/28/129, I/28/251, I/29/105, I/29/145, I/29/148, I/29/341, I/30/172, II/01/135, II/03/92, II/06/158, II/06/160, II/06/167, II/06/181, II/07/98, II/10/73, II/11/114, II/11/56, II/12/32, II/13/143, II/15/84, II/16/152, II/16/90, II/18/38, II/18/46, II/18/53, II/18/56, II/18/74, II/19/120, II/19/205, II/19/216, II/18/191 Krş. heb, hep, heP, hēp, hē_b

h.+cī II/19/122

h.+cē II/19/202

h.+icīne II/02/54

h.+imis II/18/148

h.+imiz I/18/104, I/18/130, I/28/183, I/30/156, II/16/142, II/18/147, II/19/223, II/16/147

h.+imīz I/26/67

h.+imīz I/20/190

h.+iğiz I/10/120, I/14/02

2. Sürekli olarak, her zaman, daima.

I/02/15, I/07/154, I/07/77, I/07/79, I/07/80, I/08/92, I/12/42, I/12/58, I/12/86, I/13/292, I/14/175, I/14/19, I/14/211, I/14/215, I/14/254, I/14/257, I/14/267, I/14/276, I/14/277, I/16/107, I/18/168, I/19/127, I/20/12, I/20/173, I/20/174, I/20/45, I/24/12, I/25/60, I/25/65, I/28/256, I/29/386, I/29/48, I/29/362, II/01/53, II/03/59, II/04/100, II/04/46, II/05/27, II/05/29, II/06/188, II/07/110, II/09/123, II/13/136, II/13/80, II/15/52, II/18/63, II/19/121, II/19/176, II/19/177, II/19/217 Krş. heb, hep, heP

hēp birlik : Far. + T. Birlikte. I/13/148

hep : 1. bk. hep(1) I/07/158, I/12/64, I/13/151, I/14/280, I/25/63

h.+imiziğ II/12/67

2. bk. hep (2) I/23/194

heP : 1. bk. hep (1) I/30/138, II/13/50, II/17/49

2. bk. hep (2) II/05/85

- hēp** : bk. hep (1) II/03/188
- hepsi** : bk. hepsi I/14/311, I/18/162, I/19/21, I/20/71, I/22/101, I/22/129, I/26/132, I/27/78, I/28/151, II/01/113, II/12/19, II/12/31
- h.+ni** II/01/103, II/10/56
- hepsi** : bk. hepsi II/03/42
- hepsi** : Bütünü, tamamı, tümü, cümlesi. I/05/76, I/05/85, I/11/113, I/13/64, I/15/93, I/17/50, I/19/21, I/19/41, I/19/74, I/20/44, I/20/54, I/20/65, I/20/72, I/25/97, I/26/126, I/27/18, I/29/150, II/03/173, II/03/187, II/03/195, II/03/197, II/03/33, II/03/39, II/03/40, II/03/42, II/03/51, II/03/56, II/03/58, II/03/81, II/04/29, II/06/10, II/06/119, II/06/23, II/06/77, II/06/82, II/08/94, II/10/143, II/11/77, II/14/103, II/14/115, II/18/177 Krş. hepsi, hepsî, hēpsi, hepsi, hepsi, vēpsi, hepsi, hepsi
- h.+nden** II/10/102
- h.+ne** I/19/137
- h.+ni** I/13/141, I/18/206, I/19/152, I/20/151, I/28/179, I/30/54, I/13/04, I/19/149, I/20/79, II/04/47, II/07/90, II/08/40, II/10/58, II/10/95, II/13/125, II/16/152, II/18/136, II/19/21, II/14/117, II/14/120, II/18/176
- h.+nî** II/14/102
- h.+pî** I/17/63
- h.+niņ** II/06/123
- hepsi** : bk. hepsi I/25/46
- hepsi** : bk. hepsi I/14/96, II/06/122, II/18/71
- hepsi** : bk. hepsi I/03/71, I/26/131
- h.+ni** I/15/79, II/10/127
- h.+niņ** II/12/76
- hepsi** : bk. hepsi I/26/141, I/26/90, I/26/91
- hepsi** : bk. hepsi II/03/54
- her** : Far. Önüne geldiği ismin benzerlerini "teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı" anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz. I/02/100, I/02/61, I/02/98, I/02/99, I/05/24, I/05/44, I/06/38, I/06/60, I/07/103, I/07/183, I/07/234, I/10/113, I/11/105, I/11/25, I/12/138, I/12/41, I/12/46, I/12/52, I/12/58, I/14/294, I/16/200, I/16/204, I/16/39, I/18/149, I/18/151, I/18/162, I/19/151, I/19/164, I/19/77, I/23/177, I/24/51, I/25/106, I/25/58, I/25/98, I/28/193, I/28/248, I/28/253, I/28/32, I/28/69, I/29/187, I/29/263, I/29/320, I/30/143, I/30/144, I/30/153, I/30/158, I/30/159, I/30/176, I/30/178, I/30/29, I/30/51, I/30/77, I/30/91, I/30/94, I/14/298, I/28/255, I/21/20, I/16/63, I/24/21, II/01/40, II/01/49, II/01/68, II/01/69, II/02/17, II/02/65, II/02/93, II/02/95, II/03/184, II/03/185, II/03/193, II/03/197, II/03/27, II/03/38, II/03/77, II/04/30, II/04/47, II/04/64, II/04/84, II/06/175, II/06/42, II/06/78, II/07/115, II/08/107, II/08/90, II/10/131, II/10/46, II/10/53, II/10/88, II/11/106, II/11/42, II/11/58, II/11/61, II/11/62, II/12/48, II/14/131, II/14/139, II/14/37, II/14/67, II/14/68, II/14/98, II/15/67, II/16/108, II/16/115, II/16/117, II/16/124, II/16/136, II/18/163, II/18/18, II/18/191, II/18/47, II/18/51, II/18/53, II/18/59, II/18/72, II/19/118, II/19/175, II/19/182, II/19/183, II/01/16, II/03/59, II/07/82, II/06/24, II/15/42 Krş. heş, hēr, hēş, heş, hēr
- h.+î** I/13/297
- her zaman** : Far. + Ar. Ara vermeden, sürekli, daima, sık sık. I/14/294 I/28/253
- heş** : bk. her I/01/10, I/10/83, I/30/158, II/02/53
- hēr** : bk. her I/02/54, I/02/61, I/07/18, I/14/172, I/14/301, I/16/203, I/20/180, I/20/37, I/20/76, I/29/130, II/01/97, II/06/51, II/18/124, II/18/182, II/18/44
- heş** : bk. her I/20/76, I/21/164
- heş** : bk. her I/07/200, I/19/80, I/25/53, I/25/54, II/03/185, II/14/133, II/14/76, II/15/46
- heral** : bk. herhalde I/03/109, II/09/124, II/12/73
- heralda** : bk. herhalde I/08/23, II/12/11, II/12/72, II/16/104
- heraldá** : bk. herhalde II/07/200
- heralde** : bk. herhalde I/05/171, I/12/54 Krş. heral, heralda, herhalda, herhaldá, herhalde, herhalde, herhal, herhaldá
- hergeş** : bk. herkes
- h.+ē** II/19/210
- hergez** : bk. herkes II/03/176
- herhal** : bk. herhalde
- h.+ma** II/02/13
- herhalda** : bk. herhalde I/11/43, II/19/39
- herhaldá** : bk. herhalde I/10/31, I/13/257, I/14/175, I/14/88
- herhalde** : Büyük bir ihtimalle. II/07/118 Krş. heral, heralda, herhalda, herhaldá, heralde, herhalde, herhal, herhaldá, heraldá, herhal, herhalde
- herhalde** : bk. herhalde I/14/127, I/14/279, I/14/35, I/27/144, I/29/15, I/29/260, II/06/186
- herhalde** : bk. herhalde I/27/54
- herhal** : bk. herhalde I/13/236
- herhaldá** : bk. herhalde I/14/300, I/30/39
- herif** : bk. herif (2) I/21/130
- herif** : Ar. 1. Evin erkeği. Krş. herif
- h.+iņ** I/30/99
2. Güven vermeyen, aşağı görülen,

bayağı kimse. Krş. herif

herif : bk. herif (1) II/08/34

herkes : Far. İnsanların bütünü, cümle âlem. I/28/250, I/28/60, I/28/214, I/30/163, II/03/57, II/14/98, II/17/107, II/18/182 Krş. herkēs, hērkes, herkes, hērkes, hērkes, herkeş, hērkeş, herkeş, herkez, hērkez, hergeş, hergez, herkeS, herkeş, hērkeş, herkēs

h.+e I/29/47

h.+i I/29/335

h.+iñ I/28/66, II/08/114, II/16/44

h.+ler I/18/76

herkēs : bk. herkes I/01/31

herkēs : bk. herkes II/14/122

hērkes : bk. herkes I/12/88

herkes : bk. herkes I/19/161

hērkes : bk. herkes

h.+i I/12/93

hērkes : bk. herkes

h.+iñ I/06/61

herkeş : bk. herkes I/05/149, I/11/118, I/16/193, I/16/60, I/23/200, I/23/224, I/24/72, I/24/73, I/25/101, I/25/103, I/25/50, I/25/57, I/14/161, I/16/162, I/07/24, I/20/24, I/16/62, I/16/165, I/22/30, I/25/103, I/22/100, II/15/11, II/01/115, II/01/90, II/03/105, II/03/126, II/03/156, II/04/103, II/04/68, II/04/79, II/05/14, II/07/10, II/07/98, II/10/135, II/10/141, II/15/73, II/17/105, II/07/161, II/03/162, II/03/170, II/07/46, II/07/48, II/07/47

h.+de I/13/124, II/04/66, II/04/67

h.+i I/01/31

h.+iñ I/11/29, II/06/124, II/07/32, II/15/78, II/07/37, II/07/17

hērkeş : bk. herkes I/15/57, I/25/49, II/17/105

herkeş : bk. herkes I/27/135, II/15/54

h.+e I/07/22

h.+lēde II/14/108

hērkeş : bk. herkes II/15/71

herkeş : bk. herkes II/11/20

herkeS : bk. herkes II/08/51

herkez : bk. herkes I/28/246, I/11/43, I/27/22, II/03/196, II/18/105, II/18/100

h.+i I/03/55, I/12/111, I/18/213

h.+iñ II/14/99

hērkez : bk. herkes

h.+iñ I/12/44

hesab_ēd- : Ar. + T. Değerleri karşılaştırarak bir sonuca varmak. Krş. hesab_id-, hisāb_ēt-

h._e.-iviriyyin I/18/65

hesab_id- : bk. hesab_ēd-

h._j.-ive I/18/14

h._j.-ivē I/18/14

hesāb : Ar. I. Oranlama, tahmin. Krş. ḥesāb

h.+ı I/06/39

2. Tutum, durum, anlayış.

h.+ı II/04/97, II/18/156

3. Matematiksel işlem.

h.+ımmızī II/03/86

hesāb gör- : Ar. + T. Alacakla vereceği karşılaştırıp ödeşmek.

h.+ı g.-üyola I/29/388

ḥesāb : bk. hesāb (1)

h.+ı I/07/194

ḥevet : bk. evet (1) II/18/90

heybe : Ar. I. At, eşek vb. binek hayvanlarının eyeri üzerine geçirilen veya omuzda taşınan, içine öteberi koymaya yarayan, kilim veya halıdan yapılmış iki gözlü torba. I/14/262, I/14/265, I/14/267, I/20/158, II/16/96

h.+le I/20/157

h.+lere II/10/150

h.+yi I/20/159

2. Omza geçirilebilen tek gözlü bir çanta

türü. I/23/183, I/23/184, II/10/135 Krş. ḥeybe

ḥeybe : bk. heybe (2) I/23/188

heyṭ : Disiplin. II/16/146

hēş : bk. hiç (1) II/09/09

hı : I. Evet. I/05/79, I/06/25, I/06/30, I/06/42, I/06/44, I/06/53, I/06/66, I/11/88, I/13/254, I/13/56, I/14/169, I/16/06, I/16/07, I/21/54, I/22/108, I/23/03, I/23/08, I/23/115, I/23/171, I/23/180, I/23/192, I/23/198, I/23/242, I/23/53, I/23/62, I/24/06, I/28/265, II/07/122, II/14/07, II/18/02, II/18/80, II/18/92 Krş. hıḥ, hī, ḥī

2. Buyur. I/13/189

hıdırellez : bk. hıdırellez II/10/138, II/10/144

h.+de II/10/142

hıdırellēz : bk. hıdırellez

h.+de I/23/199

h.+e II/10/134

hıdırellez : Ar. Her yılın 6 Mayıs gününde kutlanan geleneksel bayram. Krş. hıdırellēz, hıTır_ellez, hidrellez, hıdırellez

h.+de I/13/140

h.+e I/13/137

hıḥ : bk. hı (1) I/18/211

hırsız : Başkasının malını çalan kimse, uğru. I/30/174

hısum : Ar. Evlilik yoluyla birbirine bağlı olan kimseler.

h.+ı I/06/58

hısum akrabā : Ar. + Ar. Bütün akrabalar. Krş.

hısım akrāba, hısım akrābā, hısım akrāba, hısım akrābā

h.ıı a.+nıı II/03/166

hısm akrābā : bk. hısım akrābā

h.+ııı a.+ııı II/10/16

hısım akrāba : bk. hısım akrābā

h.+a a.+sına I/22/29

hısım akrāba : bk. hısım akrābā

h.+ı a.+sı I/05/157

hıTır ellez : bk. hıdırellez I/20/146

hızmat : Ar. Birinin işini görme veya birine yarayan bir işi yapma. I/23/190

hızır : Ar. "Birinin en sıkışık zamanında, beklemediği biri, yardımına yetişmek" anlamındaki Hızır gibi (imdadına veya yardımına) yetişmek deyiminde geçen bir söz. II/15/111, II/15/115

hı : bk. hı (1) I/21/126, II/02/90, II/08/34, II/14/143, II/18/119, II/18/85, II/18/91

hı : bk. hı (1) II/13/58

hiç : bk. hiç (1) I/29/261

hidrellez : bk. hıdırellez

h.+e I/15/78

hıkā e : Ar. Bir olayın sözlü veya yazılı olarak anlatılması.

h.+sini I/08/09

hic olmassa : Far. + T. En azından. II/19/33

hı : Yansıma ses. I/29/236

hiç : bk. hiç (1) I/02/51, I/13/46

hı_jç : bk. hiç (1) II/19/119

hiç : Far. 1. Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz. I/01/10, I/02/11, I/02/51, I/03/150, I/03/184, I/05/75, I/05/106, I/07/09, I/07/210, I/08/06, I/08/68, I/08/82, I/08/94, I/10/51, I/10/71, I/10/90, I/12/124, I/12/129, I/13/16, I/13/47, I/13/185, I/14/174, I/14/96, I/15/69, I/15/70, I/15/71, I/16/155, I/17/07, I/17/63, I/18/08, I/18/72, I/18/95, I/18/168, I/18/73, I/20/166, I/21/70, I/23/213, I/25/55, I/26/127, I/26/78, I/28/08, I/28/17, I/28/37, I/28/88, I/28/92, I/30/94, I/30/181, II/01/93, II/03/194, II/04/63, II/08/22, II/09/14, II/15/97, II/16/102, II/18/33, II/18/46, II/18/65, II/19/36, II/01/04, II/05/64 Krş. hıç, hış, heç, hēç, hic, hiç, hıç, hıç, hıç, hiç, hiç, hiş, hı_jç, hēş

2. Boş, değersiz, önemsiz olan şey veya kimse. I/07/104, I/14/90 Krş. heç

3. Soru cümlelerinde belirsiz bir zamanı anlatan bir söz. Krş. hiş

hiç biri : bk. hiçbir

h. b.+ne II/06/88

hiçbiri : bk. hiçbir

h.+nde II/01/96

hiçbiri : Far. + T. Bir teki, biri bile. Krş. hiç biri, hiçbir, hiçbir, hiçbir

h.+ni II/01/99

hiç kimse : Far. + T. Bir kişi bile. II/05/02 Krş. hiç kimse

hiç : bk. hiç (1) I/12/47, I/07/227, I/21/45, I/21/46, I/26/113, II/05/88, II/15/78

hiç : bk. hiç (1) I/25/115

hiç : bk. hiç (1) I/02/17

hiç : bk. hiç (1) I/12/53

hiçkut beyi : Kişi adı. I/12/136

hiçkut dede : Kişi adı. I/12/136

hinci : bk. hinci I/20/72

hince : bk. hinci I/13/33

hinci : Şimdi, hemen. I/13/104, I/13/105, I/13/130, I/13/153, I/13/193, I/13/196, I/13/197, I/13/218, I/13/219, I/13/289, I/13/290, I/13/344, I/13/354, I/13/356, I/13/93, I/14/274, I/14/308, I/17/36, I/17/48, I/17/49, I/17/53, I/17/73, I/20/179, I/20/54, II/03/114, II/03/173, II/04/47, II/05/46, II/05/48, II/05/78, II/06/09, II/06/102, II/06/122, II/06/173, II/06/93, II/08/103, II/08/71, II/13/09, II/19/106, II/19/114, II/19/121, II/19/127, II/19/135, II/19/136, II/19/137, II/19/138, II/19/155, II/19/159, II/19/162, II/19/172, II/19/173, II/19/174, II/19/181, II/19/182, II/19/185, II/19/192, II/19/193, II/19/194, II/19/212, II/19/216, II/19/40, II/19/91, II/19/211 Krş. hinci, hince, hinci, hinci, hinci, hinci, hincik, hincik, hincik, hincik

h.+den I/02/54

h.+ki II/15/101

h.+kilē II/19/195

hincı : bk. hinci I/13/130, II/09/96

hinci : bk. hinci I/03/48, I/03/90, II/13/77, II/19/183

h.+ki II/15/64

h.+niıı II/15/24

h.+m I/13/153

hıncı : bk. hinci II/09/30

hincik : bk. hinci II/08/100, II/08/105, II/08/107, II/08/82

hincik : bk. hinci II/08/101, II/08/100

hincı : bk. hinci II/19/177

h.+kile II/19/199

hincik : bk. hinci II/19/26

hindi : Şimdi. I/07/103, I/07/107, I/07/110, I/07/114, I/07/119, I/07/155, I/07/170, I/07/173, I/07/23, I/07/56, I/07/62, I/07/72, I/07/81, I/07/82, I/07/90, I/07/91, I/07/93, I/07/96, I/07/98, I/11/82, I/13/82, I/20/180, I/20/82,

I/21/167, II/01/112, II/01/114, II/01/115,
II/01/40, II/01/53, II/01/55, II/01/60, II/01/66,
II/01/75, II/01/92, II/01/97, II/02/10 Krş. hindî,
hindî

h.+m I/07/76

hindî : bk. hindi I/20/71

hindî : bk. hindi II/02/44

hindisdan : Ülke adı.

h.+ı I/15/33

hinçi : bk. hinci

h.+kine I/01/45

hisāb_ēt- : bk. hesap_ēd- I/28/04

hısım_ākṛabā : bk. hısım aḳṛabā

h._a.+sı I/24/89

hisset- : Ar. + T. Sezmek, farkına varmak,
anlamak.

h.-mē I/29/375

hiş : 1. bk. hiç (1) I/01/08, I/02/09, I/03/149,
I/03/51, I/04/18, I/04/29, I/05/106, I/05/59,
I/08/14, I/08/128, I/13/11, I/13/115, I/13/116,
I/13/136, I/13/183, I/13/282, I/13/35, I/13/36,
I/13/45, I/14/101, I/14/96, I/14/259, I/15/67,
I/15/79, I/16/120, I/16/138, I/16/153, I/16/163,
I/16/176, I/16/28, I/16/38, I/16/42, I/16/76,
I/16/86, I/17/46, I/18/108, I/18/149, I/18/167,
I/18/173, I/18/190, I/19/30, I/19/158, I/20/103,
I/21/154, I/22/149, I/22/153, I/23/177, I/23/251,
I/25/118, I/25/57, I/26/102, I/26/105, I/26/21,
I/27/122, I/27/72, I/27/85, I/28/223, I/29/160,
I/30/122, I/30/43, II/05/54, II/05/80, II/06/152,
II/07/116, II/10/119, II/15/121, II/15/122,
II/15/124, II/16/82, II/18/02, II/18/194, II/18/68

2. bk. hiç (3) I/19/155

hiş bi : Far. + T. Bir addan önce getirilerek o
adın bildirdiği varlıktan bir tanesinin bile
olmadığını anlatan bir söz. II/04/75, II/19/37,
II/10/82, II/18/176, II/19/205

hiş kimse : bk. hiç kimse I/30/133, II/07/184

h. k.+yî I/27/85

hiş : bk. hiç (1) I/03/51, I/26/128, II/03/34

hişbi : bk. hiçbiri I/30/34

hişbiri : bk. hiçbiri

h.+ni I/20/133

hiştın- : Bir şeyi bırakmak, boş vermek, kendi
haline bırakmak.

h.-mıyon I/30/164

hitābe : Ar. Söylev. I/16/96

h.+siniñ I/16/95

hizmet_id- : Ar. + T. İş görmek, çalışmak.

h._j.-ērdi I/28/98

hizmetçi : Hizmet gören kimse. Krş. hizmetçi

h.+leri I/29/278

hizmetçi : bk. hizmetçi

h.+sı II/15/135

hoca : Far. 1. Müslümanlıkta din görevlisi.
I/11/35, I/11/77, I/13/143, I/13/146, I/14/234,
I/14/235, I/19/12, I/21/14, I/23/07, I/26/57,
I/27/48, I/28/20, I/28/21, I/29/181, I/29/187,
I/29/189, I/29/191, I/29/201, I/29/208, II/03/120,
II/15/98, II/16/15, II/06/115 Krş. ḥoca, hocá,
hocā, hocī

h.+da I/28/08, II/06/110

h.+la I/28/240

h.+lara I/08/136, II/09/40

h.+mız I/11/32, I/21/37, I/28/09

h.+mızıñ II/16/158

h.+nuñ I/14/235, I/29/206, I/30/103

h.+sı I/02/35, I/02/36, I/22/144,

I/29/180, I/30/13

h.+sına II/15/96

h.+sını I/29/335

h.+ya I/29/182, I/29/184

h.+ydı II/09/25

h.+yı I/02/35, I/02/37, I/29/200,

I/29/206

2. Öğretmen. I/13/18, I/13/19, I/14/23,

II/07/123 Krş. hōca, ḥoca

h.+m I/16/97, II/19/120, II/19/210

h.+yâ I/13/19

hocā : bk. hoca (1) II/06/62

hōca : bk. hoca (2) I/14/239

ḥoca : 1. bk. hoca (1) II/15/103

ḥ.+sı I/13/144

2. bk. hoca (2) II/16/10

hocá : bk. hoca (1)

h.+ydı I/19/12

h.+yi I/29/344

h.+yđı II/16/29

h.+yî I/29/205

h.+ynen I/29/347

h.+ysa I/29/181

hocī : bk. hoca (1) II/15/98

holla : bk. ora

h.+da II/12/40

hopla- : Sevinçten, korkudan veya oyun için,
bulunduğu yerde havaya doğru fırlamak.

h.-yıp II/05/72

hōrmon : Fr. İç salgı bezlerinden kana geçen ve
organların işlemlerini düzenleyen adrenalini,
insülin, tiroksin gibi fizyolojik etkisi olan
maddelerin genel adı. II/18/184

horos : bk. hōroz II/18/203

hōroz : Far. Tavukgillerden, tavuğun erkeği
olan kümes hayvanı. I/23/201 Krş. horos

- h̄oruş** : bk. oruç I/30/23
h̄oruş dut- : bk. oruç tut- I/30/23
hoş : Far. 1. Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren. I/05/100
 2. Hastalıklı, sıksa. I/07/84
hoş gel- : Far. + T. Gelen kişiye söylenen selamlama sözü.
h. g.- diğiz I/05/14, I/14/01
hoş gör- : Far. + T. "hoş geldiniz" sözüne verilen karşılık.
 h. g.-dühüs I/14/02
hoşaf : Far. Bütün veya dilimler hâlindeki kuru meyvenin şekerli suyla kaynatılmasıyla yapılan bir tatlı türü. I/13/214, I/23/38, I/28/242, II/06/46, II/10/138, II/10/48, II/15/53 Krş. h̄oşaf
h.+ı I/28/242
h.+ımı I/28/254
h̄oşaf : bk. hoşaf I/22/24
hoşgel- : bk. hoş gel-
h.-diğ I/18/42, II/14/06
h.-diğis I/05/01, I/16/18, I/18/01
h̄oyúk : Toprak yığı, küçük tepe. II/10/78
hozat : Yerleşim birimi adı.
h.+dan I/26/136
hökümet : bk. hükümet
h.+imize II/06/35
hökümet : bk. hükümet I/21/24
hökümát : bk. hükümet
h.+dan I/13/168
h̄örmeçli : Saygılı. II/12/103
h̄örü ğızı : Kişi adı. I/29/169, I/29/209 Krş. h̄örü ğız, h̄örü
h. ğ.+nı I/29/168
h. ğ.+nığ I/29/330
h̄örü ğız : bk. h̄örü ğızı I/29/346
h̄örü : bk. h̄örü ğızı II/15/93
h.+m I/29/331
h.+ye I/29/323
h.+ymüş I/29/262
h̄oşmerim : Tuzsuz taze peynir, nişasta, pirinç unu konularak yapılan bir tatlı türü. I/24/113
h̄er : bk. her I/05/85
hu : bk. bu I/04/19, I/04/20, I/08/102, II/09/21, II/09/47, II/18/57
h.+na I/04/19
h.+nu I/04/20
hú : "Neredesin, bana bak" anlamlarında, genellikle kadınlar tarafından kullanılan bir seslenme sözü. I/02/58
hurıye_aba : Kişi adı.
h. _a.+m I/03/88
huramá : Far. Bu ağacın tatlı meyvesi.
- h.+ylen** I/28/237
hurun : bk. fırın
h.+a I/21/53
h.+da I/21/53
hurūñ : bk. fırın
h.+da I/25/26
hurun : bk. fırın
h.+ūñda I/25/19
husūsi : Ar. Özel. I/23/184
hutbē : Ar. Cuma ve bayram namazlarında minberde okunan dua ve verilen öğüt. I/08/134 Krş. ĥutbe
ĥutbe : bk. hutbē
ĥ.+ler I/08/135
huysuz : Huyu iyi olmayan, kötü huylu. II/01/91
hükúmat : bk. hükümet I/13/93
hükümet : Ar. Devlet yönetimi. I/30/12 Krş. hükúmat, h̄ökümet, h̄ökümet, h̄ökúmat, h̄ökümet
h̄üse_ñ ğazi : Kişi adı. I/13/124
h̄üse_ñin : Kişi adı.
h.+iğ I/03/33
ح : bk. ح I/16/08
ح : bk. ح II/16/25
ح : Hayır. I/16/42, II/08/08 Krş. ح, ح, ح, ح
ح : bk. ح II/16/106, II/07/122
ح_atlık : bk. rā_atlık II/01/50
ح_şindi : bk. şimdi II/10/28
ılıcabası : Yerleşim birimi adı. I/08/45
ılıca : Yerleşim birimi adı. II/07/120
ı.+da I/10/48, I/10/64, II/07/121, II/07/122
ı.+nıñ I/22/139
ılık : Soğukla sıcak arası, ne soğuk ne sıcak. II/04/54, II/19/162
ılıt- : Ilık duruma getirmek.
ı.-irdın II/04/54
ıra_at : bk. rahat I/05/173
ırahat : bk. rahat
ı.+ları II/01/77
ıramatlık : bk. rahmetlik II/08/10
ıramazan : bk. ramazan (1)
ı.+a II/02/49
ı.+da I/21/26
ı.+dı I/03/135
ırñ : Ar. Soy. I/08/26
ırāzi : bk. rāzi
ı.+yın I/18/77
ırz : Ar. Bir kimsenin, başkaları tarafından dokunulmaması ve saygı gösterilmesi gereken iffeti.
ı.+ı I/09/52

- ıscacık** : Yeter derecede ve hoş giden bir sıcaklığı olan. II/02/45
- ıscag** : bk. sıcak
1.+da I/28/262
- ıscak** : bk. II/11/70, II/10/106
- ıscā** : ıscā << sıcak+ II/19/198
- ısid-** : Sıcak duruma getirmek. Krş. ıSıd-
1.-ır II/18/112, II/18/115, II/18/111
1.-ırī II/18/112
1.-ıyudum I/20/41
- ıSıd-** : bk. ısid-
1.-ırdıh II/08/38
- ısidıcı** : Bir nesnenin, genellikle bir akışkanın sıcaklığını, kullanmadan önce arttırmaya yarayan alet. II/03/55
- ısin-** : 1. Üşümesini gidermek.
1.-amazlar I/05/115
1.-ır I/05/86, I/05/115
1.-mazlar I/05/115
1.-sın II/06/63
2. Yadırgamaz olmak, hoşlanır olmak, alışmak, benimsemek.
1.-ıyo I/29/370
3. Sıcak duruma gelmek.
1.-cemiş II/16/62
- ıslak** : Suya batırılmış, üzerine su dökülmüş veya yağmurdan ıslanmış olan. I/30/84 Krş. ıslaK
- ıslaK** : bk. ıslak I/30/84
- ısla_ınnan** : ısla_ınnan << ıslak+ I/02/56
- ıslan-** : ıslak duruma gelmek.
1.-ırđı I/07/96
- ısla-** : ıslatmak.
1.-rlādı II/18/68
1.-rsıı I/19/71
- ıslat-** : ıslak duruma getirmek.
1.-eyın I/29/202
1.-ıyo I/29/207
- ıslā** : ıslā < ıslak+ I/03/136
- ıslāmızınan** : ıslāmızınan << ıslak+ I/18/159
- ıslıg** : Dudakların büzülerek veya parmağın dil üzerine getirilmesiyle çıkarılan ince ve tiz ses. I/03/98, I/03/99
1.+Çı I/03/98
- ısmā_ıl** : Kişi adı.
1.+gilinkinnerde I/15/69
- ısmān** : Kişi adı. I/23/47
1.+nar I/15/93
- ısmanak** : Rum. Ispanakgillerden, yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki (Spinacia oleracea). II/13/138 Krş. ısmanağ
- ısmanağ** : bk. ısmanak II/08/77
- ıstanbul** : bk. istanbul
1.+dan I/06/60
- ışe** : bk. şey I/03/186
- ışık** : Bir yeri aydınlatmaya yarayan araç. I/28/61, II/03/99 Krş. ışıg
- ışıg** : bk. ışık I/28/79
- ıvıl tısl** : İkileme. I/21/168
- ı** : Ses türemesi sonucu ortaya çıkan ses. I/18/30, I/18/66, I/19/69, I/21/148, I/30/124, II/03/175, II/05/33, II/08/103, II/12/111 Krş. ĩ
- ĩ** : bk. iyi (1) I/03/168, I/12/02, I/12/03, I/19/131
- ĩ** : bk. i I/13/173, I/14/67, II/03/156, II/10/107, II/11/39
- ıbrĩ** : ıbrĩ << ıbrık+ I/29/288, I/29/289
- ıbrāhim selen** : Kişi adı. I/16/13
- ıbrā_ım** : Kişi adı. II/07/121
- ıbrām** : Kişi adı.
ı.+gil II/09/32
- ıbrı_ıe** : ıbrı_ıe < ıbrık+ I/29/290
- ıbrıg** : Ar. Su koymaya yarayan kulplu, emzikli kap.
ı.+den I/29/291
- ıcar** : Ar. Kira. I/26/119, I/26/122 Krş. ıcar
- ıcar ver-** : Ar. + T. Kiraya vermek.
ı. v.-ıyolar I/26/120
- ıcar** : bk. ıcar I/07/134
- ıcar ver-** : bk. ıcar ver-
ı. v.-ıyular I/07/134
- ıce** : 1. bk. iyice (1) I/29/114, I/29/205, I/29/206
2. bk. iyice (2) I/23/133
- ıdāre** : Ar. Yönetme, yönetim, çekip çevirme. I/07/36, I/07/143, I/19/108
- ıdāre_ıed-** : bk. ıdāre_ıet-
ı. _ıe.-ıyolar I/10/87
- ıdāre_ıet-** : Ar. + T. Y.önetmek, çekip çevirmek. Krş. ıdāre_ıed-
ı. _ıe.-mışler I/10/60
- ıd-** : bk. et-
ı.-ıı II/04/105
ı.-ırdık I/20/57
ı.-ırdık I/25/104
ı.-ıris I/13/319
ı.-ırler II/10/47
ı.-ırsık I/07/10
ı.-ık II/08/74
ı.-ıveridim I/07/74
ı.-ıyım II/09/06
- ıdrar** : Ar. Böbreklerde kandan süzülerek idrar yolları aracılığıyla dışarıya atılan sıvı, sidik, küçük abdest, hacet.
ı.+ımı II/09/05

- i_cannı** : Canı olan, diri, yaşayan. I/08/54
- İ_cenāb** : Ar. Saygı, onur ve büyüklük anlamıyla kullanılan bir söz. II/19/38
- i_coğ** : bk. çok II/03/54
- i_doksan beş** : bk. doksan beş
- i_d. b.+de** II/06/16
- i_e_jir-** : bk. eyir-
- i_e.-idig** I/13/160
- İ_erke_inden** : İ_erke_inden < erkek+inden I/18/77
- İ_gelin_almā** : bk. gelin_alma II/19/87
- İ_hasdalık** : bk. hastalık I/21/80
- İ_i** : bk. iyi (1) I/27/38
- İ_işdi** : bk. işte I/02/114
- i_kendi** : bk. kendi (1)
- i_k.+miñ** II/11/49
- i_lāzım** : bk. lāzım I/18/84, I/19/90
- i_lāzım_ol-** : Ar. + T. Gerekmek.
- i_o.-madı** I/13/15
- i_liyen** : bk. leyen
- i.+e** I/23/74
- İ_reşberlik** : bk. reşberlik I/21/134
- i_reçberline** : i_reçberline << reçberlik+ine II/01/22
- i_resber** : bk. reçber II/01/71
- İ_sen** : bk. sen
- İ_s.+iñ** I/22/85
- İ_şey** : bk. şey I/18/182
- İ_s.+im** I/18/171
- i_şey** : bk. şey
- i_s.+iñ** I/26/159
- i_şē** : bk. şey II/07/92
- İ_şē** : bk. şey
- İ_s.+de** II/07/141
- i_şi** : bk. şey
- i_s.+ncin** II/14/85
- İ_şey** : bk. şey II/07/88
- i_şu** : bk. şu (2)
- i_s.+nnar** I/15/82
- i_üle** : bk. öle (2) I/25/20
- İ_yani** : bk. yani (2) I/08/25
- i_yayla** : bk. yayla
- i.+sı** I/08/43
- İ_yörük** : bk. yörük
- İ.+leriñ** I/06/57
- i_zengin** : bk. zengin
- i_z.+nerdi** II/11/40
- İ_zor** : bk. zor (2) I/28/95
- iç** : 1. Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı. I/05/23, I/23/79
- i.+inde** I/07/183, I/22/41, II/04/28, II/19/129, II/19/187, II/19/192
- i.+inden** I/29/398, II/04/22, II/16/133, II/18/17
- i.+ine** I/13/352, I/22/91, I/23/74, I/23/92, I/28/167, I/28/201, I/28/53, I/28/54, II/08/69, II/08/75, II/10/102, II/15/44, II/18/84, II/19/131, II/19/193, II/19/207
- i.+inē** I/23/184
- i.+ini** I/29/307, II/07/89
- i.+i** I/05/100, I/28/229
2. Akıl, gönül, irade gibi insanın manevi varlığını oluşturan şeylerden herhangi biri.
- i.+imden** I/04/57
3. Ten ile dış giysiler arası.
- i.+inde** I/28/35
4. Mide, bağırsak, karın.
- i.+imde** I/18/170
- iç-** : 1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. II/12/87
- Krş. iş-
- i.-edik** I/03/130
- i.-en** I/14/206
- i.-erler** I/06/31
- i.-erlerdi** II/03/102
- i.-eyoz** II/02/55
- i.-irdim** I/27/18
- i.-iridik** II/18/43
- i.-iyo** I/29/233, I/29/236
- i.-miyo** I/29/238, I/29/239
- i.-miyönüz** I/02/06
- i.-tik** I/18/131
2. İçki kullanmak.
- i.-erdi** II/10/142
- i.-iyo** II/07/145
3. Sigara, nargile vb.nin dumanını içmek.
- i.-ip** I/28/262
- iç hastalıkları** : bk. iç hastalıkları
- i. h.+pā** II/09/12
- iç hastalıkları** : T. + Far. Dâhiliye. Krş. iç hastalıkları
- i. h.+na** II/09/20
- içecik** : İçilen her şey, meşrubat. I/15/55 Krş. içecek
- içeri** : İç yan, iç bölüm, dışarı karşıtı. I/30/81, II/03/161 Krş. içer, içēr, içeri
- içerī** : bk. içeri
- i.+den** II/07/170
- içer** : bk. içeri
- i.+de** II/03/14, II/03/52
- i.+den** II/16/60
- içēr** : bk. içeri
- i.+de** II/07/78

içerle- : Kırılmak, alınmak.
i.-yo I/29/364
için : 1. -den dolayı, -den ötürü. I/19/157, I/29/95, II/12/15
 2. Amacıyla, maksadıyla. I/02/79
içme : İçmek işi. II/03/173 Krş. işme
içme suyu : İçilebilecek nitelikte olan su.
i. s.+mus I/29/106
içmök : bk. içme II/11/102
iftar : Ar. 1. Oruç açma, oruç bozma.
i.+ı I/28/232
 2. Ramazanda akşam yemeği. Krş. iytar
iftarlık : 1. Oruç açmak için hazırlanan yiyecek. I/28/234, I/28/236
 2. İftarda yenmeye elverişli. Krş. iytarlık
igî : bk. iki I/20/197, I/27/107
i.+miz II/05/46
ihtlas : Ar. Kur'an surelerinden biri. I/29/46
ihsāniye : Yerleşim birimi adı. I/08/45
ikbal : Kişi adı. I/24/81
iki : 2 rakamının karşılığı olan sayı. I/02/03, I/03/113, I/03/157, I/03/158, I/03/187, I/03/74, I/03/85, I/04/23, I/04/74, I/05/41, I/06/46, I/06/47, I/07/03, I/07/07, I/07/122, I/07/192, I/07/206, I/07/231, I/07/43, I/08/124, I/08/26, I/08/36, I/08/55, I/08/59, I/08/72, I/09/07, I/10/74, I/11/07, I/11/112, I/11/32, I/11/90, I/12/08, I/12/39, I/12/63, I/12/83, I/12/87, I/14/139, I/14/140, I/14/147, I/14/170, I/14/185, I/14/81, I/15/08, I/15/18, I/15/51, I/16/45, I/18/06, I/18/12, I/18/13, I/18/134, I/18/15, I/18/17, I/18/24, I/18/36, I/18/52, I/18/53, I/19/06, I/19/09, I/19/117, I/19/13, I/19/143, I/19/55, I/20/110, I/20/194, I/20/196, I/20/32, I/20/58, I/20/85, I/21/182, I/21/26, I/23/119, I/23/130, I/23/134, I/23/152, I/23/153, I/26/135, I/26/137, I/27/132, I/27/79, I/28/153, I/28/184, I/29/101, I/29/360, I/29/66, I/29/75, I/29/80, I/29/98, I/30/138, I/30/145, I/30/146, I/30/149, I/30/150, I/30/29, I/30/42, I/21/153, I/21/182, I/23/165, I/24/53, I/07/35, I/14/157, II/01/118, II/01/25, II/01/73, II/01/76, II/02/48, II/02/50, II/03/119, II/03/127, II/03/32, II/03/77, II/04/07, II/04/70, II/05/52, II/05/90, II/06/05, II/06/09, II/06/116, II/06/139, II/06/24, II/06/75, II/06/80, II/07/18, II/07/47, II/07/72, II/07/74, II/07/77, II/07/79, II/09/121, II/09/56, II/09/86, II/09/87, II/10/17, II/10/23, II/11/11, II/11/46, II/12/115, II/12/60, II/13/04, II/13/100, II/13/117, II/14/106, II/15/127, II/15/36, II/17/93, II/18/102, II/18/141, II/18/206, II/18/27, II/18/80, II/18/95, II/19/14,

II/19/15, II/19/172, II/19/173, II/19/25, II/19/31, II/19/41, II/19/93, II/11/86, II/18/102 Krş. igî, ikî, iki
i. _buçuk II/19/41
i.+cik I/21/180
i.+de I/28/240
i.+mis I/16/07
i.+miz I/03/104, I/03/115, I/03/118, I/03/119, I/03/145, I/03/27, I/03/90, I/20/188, II/15/98
i.+mız II/05/54, II/05/55
i.+mizî I/03/145
i.+miziñ I/05/06, I/09/67
i.+ñiz II/07/134
i.+si I/03/91, I/07/229, I/07/230, I/11/91, I/12/86, I/13/141, I/18/34, I/23/128, I/23/129, I/29/157, I/29/374, I/29/414, I/30/26, I/30/75, II/05/10, II/05/16
i.+sî II/01/76
i.+şî II/05/53
i.+sini II/04/07
i.+sinden I/03/75
i.+sinî I/28/12
i.+siniñ I/30/150
i.+sinîñ II/09/125
i.+ye I/12/73, I/19/09, I/27/125
i.+yîcek I/10/07
ikî : bk. iki I/25/45, I/17/68, I/07/236, I/07/236, I/25/44, I/28/145, I/24/49, I/14/16, I/21/111, II/05/63, II/05/89, II/06/135
ikî : bk. iki I/07/141
ikilik : İki kuruluşluk gümüş akçe. I/24/83
ikinci : 1. İki sayısının sıra sıfatı. I/07/163, I/09/53, I/16/182, I/28/09, I/29/287, II/05/72
i.+yi I/12/74
 2. Sırada önem bakımından birinciden sonra gelen.
i.+yê I/16/201
ikinci sınıf : T. + Ar. Öğretim kurumlarında ikinci yıl.
i. s.+a I/28/09
ikindi : Öğle ile akşam arasındaki zaman dilimi.
i.+nden I/02/91, I/02/95
ikindi namazı : T. + Far. İkinci vakti kılınan namaz
i.+n n.+nda II/06/67
ikişer : İki sayısının üleştirme sayı sıfatı. I/07/22, I/23/152, II/18/54
ikiz : İki bir arada doğan (çocuk). Krş. ekiz
i.+ini II/03/113
ikizguyu : Yer adı. I/08/39

ikram_çet- : Ar. + T. Konuğu bir şeyle ağırlamak, konuğa bir şey sunmak. Krş. ikram_çed-, ikram_çid-

i.ç.e.-meden II/12/104

ikram_çed- : bk. ikram_çet

i.ç.é.-eyin I/18/127

ikram_çid- : bk. ikram_çet-

i.ç.i.-eyin I/18/127

ilac : bk. ilaç (1)

i.+ı II/18/185

i.+ım II/06/38

i.+ına II/13/81

ilaç : Ar. 1. Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollarla kullanılan madde, em, deva. II/13/81, II/18/186 Krş. ilaç, ilaç, ileş

i.+lar II/18/176

2. Deterjan. II/03/60, II/03/67, II/03/75

Krş. ilâç

ilâç : bk. ilaç (2) II/03/66

ilaş : bk. ilaç (1) I/13/129, II/18/188

ilaşlar- : Mikroplardan arındırmak, zararlı böceklerden korunmak amacıyla ilaç püskürtmek veya sıkmak.

i.-rîlâdı II/18/190

i.-yola II/18/188

ilâhi : Ar. Tanrı ile ilgili olan, Tanrı'ya özgü olan, tanrısal, lahuti. I/05/59

ilçe : Yönetim bakımından yurt bölümlenmesinde ilden sonra gelen bölüm, kaymakamlık, kaza. I/08/29, I/08/30

i.+den II/03/185

ile güne çarşı : Yabancılara, herkese karşı. II/05/84

ilenkinnen : ilenkinnen << elindeki+ I/15/68

ilerde : Ötede. I/29/89 Krş. ilêrde, ilêrde, ileride

i.+ki I/06/44

ilêrde : bk. ilerde I/21/02, I/21/04

ilêrde : bk. ilerde I/21/04

ileri : Herhangi bir şeye göre daha ötede olan yer, geri karşıtı. I/30/47 Krş. ilerî

i.+sinde I/06/09

ileri görüşlü : İleri görüşü olan (kimse). I/29/45

ileride : bk. ilerde I/09/54

ilerî : bk. ileri

i.+sine I/09/96

ilerlet- : İlerlemesini sağlamak, ilerlemesine yol açmak.

i.-irdin II/03/91

ileş : bk. ilaç (1) I/17/54

ilgoğul : bk. ilkoğul

i.+a II/15/03

ilim : Ar. Bilim. II/12/71

iliman suyu : Rum. + T. Limondan elde edilen meyve suyu. I/18/129

ilk : Zaman, sıra, yer ve önem bakımından ötekilerden önce gelen, son karşıtı. I/10/30, I/13/227, I/14/296, I/29/75, II/10/22, II/15/29, II/05/79 Krş. ilk

ilk yaz : İlkbahar. I/11/47 Krş. ilk yaz, ilk yas i.y.+ın I/14/176

ilk yaz : bk. ilk yaz I/26/153

ilk : bk. ilk I/07/155, II/19/65

ilk yas : bk. ilk yaz I/26/92

ilkbâr : T. + Far. Kuzey yarım kürede mart, nisan ve mayıs aylarını içine alan, 21 Mart-22 Haziran arası zaman aralığı, bahar, erken bahar, evvel bahar, ilkyaz.

i.+da I/14/188

ilk_çokul : bk. ilkoçul I/26/08, II/04/09, II/04/10, II/18/09

i.+a I/14/120

i.+ı I/14/07

ilk_önce : Önce, en önce, en başta. I/29/66, I/29/92

ilkın : Başta, başlangıçta, önce, iptida. I/09/58, I/24/64 Krş. ilkin, ilkin

ilkın : bk. ilkin I/16/43, I/16/44

ilkın : bk. ilkin II/05/89

ilkoğul : Zorunlu öğrenim çağındaki kız ve erkek çocuklarının temel eğitim ve öğretimini sağlamak için devlete açılan veya açılmasına izin verilen beş yıllık okul, ilk mektep, iptidai, iptidai mektep. I/06/05, I/09/04, I/12/69, I/16/81, I/25/02 Krş. ilkoğul, ilkoğul, ilkoğul, ilgoğul

ilkoğul : bk. ilkoğul I/08/15

ilkoğul : bk. ilkoğul I/10/08

ilkoğul : bk. ilkoğul

i.+u I/09/02

ilköretim : Birkaç öğretim basamağından oluşan örgün eğitim sisteminin temel bilgi ve becerileri kazandıran sekiz yıllık ilk basamağı, ilköğretim, zorunlu öğrenim. II/15/29

illâ : Ar. Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her hâlde, ille, illaki. I/28/252

illâ ki : Ar. +Far. İlla. I/28/242, I/28/91

ille : İlla. I/29/395, I/30/108, I/30/120, I/30/125, I/30/147, II/05/65, II/05/66, II/06/127

ilyas usda : Kişi adı. I/08/126

ilyas dombaycı : Kişi adı. I/08/127, I/08/130

imam : Ar. Cemaate namaz kıldırın kimse. I/02/35, I/11/34, I/11/51

i.+ımız I/27/44

imam dede : Kişi adı. I/09/49

- imam hatip** : Bir okul türü.
i. h.+den II/14/126
- imamlık** : İmam olma durumu. I/08/15
- imamlı_a** : imamlı_a << imamlık+ I/08/17
- imdi** : Şimdi. I/07/09
- imkān** : Ar. Yararlanılan uygun şart veya durum, olanak. I/21/129
i.+ı I/19/111, I/21/42
i.+ı I/03/22
- imkānsıS** : Olma ihtimali bulunmayan, olanaksız. I/27/105
- ımece** : bk. imece I/19/143
- imece** : Kırsal topluluklarda köyün zorunlu ve isteğe bağlı işlerinin köylülerce eşit şartlarda emek birliğiyle gerçekleştirilmesi. Krş. **ımer** I/19/119
i.+yē I/14/284
- imgilden** : imgilden << şimdi+ I/27/79
- imişēr** : Yerleşim birimi adı. I/11/05
- imīne** : imīne << imik+ II/06/15
- imza** : Ar. Bir kimsenin herhangi bir belgeyi yazdığını veya onayladığını belirtmek için her zaman aynı biçimde kullandığı işaret. I/20/12 Krş. imzā
- imzā** : bk. imza I/20/10
- in** : Mağara. I/26/44
i.+nē I/29/92
i.+ner I/11/08
i.+nere I/11/08
- in-** : 1. Bir taşıt veya binek hayvanından yere basmak.
i.-cek I/09/23
i.-ēke I/09/22
i.-ērlerimiş I/21/66
i.-ērdik II/16/65
2. Bir yerden başka bir yere gitmek, varmak. Krş. **en-**, **en-**
i.-di II/10/30
i.-dik I/03/10, I/03/67, I/11/46, II/11/90, II/11/91
i.-diñ I/03/66
i.-dirdiler II/03/154
i.-dirirlerdi II/03/154
i.-diri I/13/277
i.-diriyo I/03/30
i.-iyo I/02/93, I/09/56
i.-iyō I/27/119
i.-iyolā I/09/58
i.-nār I/26/121
3. Yüksekte veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek. II/15/121
i.-di II/11/93
- i.-diremez** II/05/82
- i.-diri** I/13/331, II/19/69
- i.-diris** I/23/95
- i.-diridik** II/16/91
- i.-enē** II/11/95
- i.-miyō** II/15/121
- inan-** : 1. Bir şeyi doğru olarak benimsemek. I/13/100
i.-dik II/02/10
i.-dırsın I/02/80
i.-ıyo I/29/198
2. Birini doğru sözlü olarak bilmek, güvenmek.
i.-mıyoñ I/29/223
- ince** : 1. Kendi cinsinden olanlara göre dar ve kalınlığı az olan, kalın karşıtı. I/23/100, I/23/105, II/14/119, II/16/115, II/19/131, II/18/30, II/18/31 Krş. incī
i.+ciğ I/25/112
2. Zayıf. Krş. incē
3. Taneleri ufak, iri karşıtı. I/24/114 Krş.
- incē
- incē** : bk. ince (2) I/28/247
- incē** : bk. ince (3) II/10/109
- incēl-** : İnce duruma gelmek.
i.-de I/23/99
- incele-** : Bir işi veya bir şeyi ele alıp özelliklerini, ayrıntılarını inceden inceye, özenli bir biçimde anlamaya, öğrenmeye çalışmak, tetkik etmek. Krş. **incelē-**
i.-diler I/14/20
- incelē-** : bk. incele-
i.-diler I/14/20
- incelt-** : İnce duruma getirmek.
i.-dik I/23/104
- inci** : İstiridye gibi bazı kavkılı deniz hayvanlarının içerisinde oluşan, değerli, küçük, sert, sedef renginde süs tanesi. I/01/54
- incī** : bk. ince (1) II/10/109
- incik boncuğ** : Değersiz ufak tefek süs eşyası. I/29/408 Krş. incik boncuğ
- incik boncuğ** : bk. incik boncuğ I/29/403, I/29/408
- incir** : Far. Bu ağacın yaş veya kuru olarak yenilen etli, tatlı yemişi, ballıdır
i.+te I/22/27
- inē** : inē << inek+ I/02/70
- inē_ji** : inē_ji << inek+ I/02/67
- ine_jim** : ine_jim << inek+ I/19/103
- inē_jimiz** : inē_jimiz << inek+ II/10/93
- ineg** : bk. inek II/11/10
i.+leri I/19/78

- inek** : Dişi sığır. I/04/52, I/04/56, I/04/57, I/07/82, I/08/66, I/10/25, I/16/171, I/19/48, I/24/13, II/01/87, II/03/58, II/10/93 Krş. ineg, iñek, ênek
i.-lēmiz I/30/158
i.+ler I/12/52
i.+lerden II/17/101
i.+lere I/19/102, II/07/08, II/17/33
i.+leri I/10/25, II/10/94, II/17/25, II/17/34
i.+leri I/10/21, I/10/26, II/05/39, II/19/151
i.+lerimiz II/07/09
inekçilig : İnek besleme işi. II/14/131
inēmiz : inēmiz << inek+ I/19/40, II/18/17
inīm : inīm << inek+ II/04/70
ini : ini << inek+ II/17/76
ini_ı : ini_ı << inek+ II/15/83
ingiliz : İt. İngiltere halkından olan kimse. I/14/128
inne : İnmek işi.
i.+yi I/09/45
inna zellāhū : Ar. Kur'an surelerinden biri.
inne vur- : İğne ile vücuda sıvı bir ilaç vermek.
i. v.-urun I/05/23
insan : Ar. Toplum hâlinde bir kültür çevresinde yaşayan, düşünme ve konuşma yeteneği olan, evreni bütün olarak kavrayabilen, bulguları sonucunda değiştirebilen ve biçimlendirebilen canlı. I/29/181 Krş. iñsan, isan, isan,
i.+ı II/12/103
i.+ına I/10/38
i.+nar I/10/54, II/13/60
iñsan : bk. insan
i.+ı I/29/247
insan_olu : Ar. + T. İnsan, âdemoğlu, fâni. II/02/53
iñşallah : bk. inşallah I/07/59, II/11/65
iñşallah : bk. inşallah I/07/51
iñşallah : bk. inşallah I/21/178
iñşallah : Ar. "Tanrı dilerse, Tanrı nasip ettiyse" anlamlarında dilek anlatan bir söz. I/27/39 Krş. inşallah, inşallah, inşallah, işallah, işallah, işallah
internet : bk. internet I/27/111
internet : İng. Bilgisayar ağlarının birbirine bağlanması sonucu ortaya çıkan, herhangi bir sınırlaması ve yöneticisi olmayan uluslararası bilgi iletişim ağı. Krş. internet
i.+imiş I/27/108
intiñap : Ar. Yangı. I/18/07
iñek : bk. inek
i.+lerimiz I/11/100
inönü : Yerleşim birimi adı.
i.+tye II/14/135, II/14/141
ip : İplik. I/19/112, I/19/127, I/21/166, I/23/142, I/23/173, I/23/175, I/24/78, II/02/44, II/08/25
i.+den I/13/165
i.+e II/01/24
i.+i II/15/141, II/15/142
i.+ı I/14/271, II/13/120
i.+inen I/19/92, I/23/141
i.+ini I/19/118, I/20/73, II/13/07, II/16/98
i.+iñ I/29/290
i.+lēnen I/19/81
i.+lerden I/19/112
i.+lere I/23/176, II/02/25
i.+leri I/23/147, II/02/23
ip_atla- : İpin iki ucunun tutularak çevrilmesiyle, ipe ayağını ve başını değdirmeden zıplamak.
i._a.-rlardı I/23/203
ipli : ipli << iplik+ II/16/109
iplini : iplini << iplik+ II/13/05
ipe_ı : ipe_ı < ipek+ I/24/78
ipe_ı : ipe_ı << ipek+ I/24/79
ipekli : İpekten yapılmış veya içinde ipek bulunan (kumaş). II/16/41
ipek böcekçili : ipek böcekçili << ipek böcekçiliği I/12/35, I/24/76
iptal_ol- : Ar. + T. Kullanıştan kaldırılmak.
i._o.-du I/16/61
irac_et- : Ar. + T. Çıkarmak, dışarı atmak.
i._e.-diler I/16/84
irāt : bk. rahat
i.+ım I/30/106
iresim : bk. resim I/21/34
irezil : Ar. Alçak, aşağılık. II/03/53
irfan : Kişi adı. I/22/120
iri iri : Büyük, çok iri. I/03/141
isal : Ar. Olağandan daha çok, daha sık ve sulu dışkı çıkarma, sürgün, ötürük, iç sürme, cır cır, amel, linet, kabız karşıtı.
i.+den I/13/131
iñsan : bk. insan I/02/17, I/08/54, I/13/153, I/13/41, I/13/44, I/15/53, I/16/204, I/21/77, I/30/149, II/04/87, II/04/99, II/14/122, II/14/68, II/18/157, II/18/204
i.+a I/18/82, I/22/119, I/30/108
i.+ı II/14/71
i.+ı I/28/205
i.+lar II/16/117

- ī.+nā** II/18/157
ī.+na II/18/161
ī.+nar I/16/24, I/16/64, I/18/165, I/21/167
ī.+nardan I/28/84
ī.+narı I/06/22, I/13/214, I/18/83
ī.+narsınız I/16/191
isan : bk. insan I/30/92
ısan : bk. insan
i.+lar II/08/09
isdanbul : bk. istanbul
i.+a I/15/39
i.+nan I/29/68
isdē : isdē << istek+ I/23/85
isde- : 1. bk. iste- (1)
i.-di II/07/195
i.-r II/19/34
i.-rlermiş I/07/179
i.-yin I/21/179
2. bk. iste- (2)
i.-dımız I/07/153
i.-medi I/30/160
i.-medim I/03/44
i.-memiş II/05/62
i.-meyolar I/18/28
i.-mēyolar II/04/35
i.-meyoñ I/22/107
i.-mez II/14/114
i.-miyolar II/04/34
i.-rsin I/29/347, I/29/348
i.-yim II/01/84
3. bk. iste- (3)
i.-di I/03/14, I/30/160
i.-mem II/11/33
i.-mi II/05/68
i.-r I/29/26
i.-yosa I/18/135
isde_ji : isde_ji << istek+ I/29/174
isdē- : bk. iste- (1)
i.-yoñuz I/25/119
isdivāc_ēt- : Ar. + T. Evlenmek.
i._e.-dik I/29/63
isdi- : 1. bk. iste- (1)
i.-yolā I/29/327
2. bk. iste- (3)
i.-yen I/03/12, I/03/107, I/03/74
i.-yon I/29/38
'isgi : Anlam verilememiştir. I/12/32
isle- : İşlemek.
i.-rdig I/20/162
isma_jil_erdır : Kişi adı. I/14/03
isim : Ar. Ad.
- i.+im** II/06/01
i.+inde I/11/15, I/11/16
i.+ini I/29/92
i.+iñi I/28/01
istanböl : bk. istanbul
i.+da I/18/142
istanbul : Yerleşim birimi adı. I/07/146 Krş. istanbul, isdanbul, istanböl, iştanbul
i.+da I/29/28
İştanbul : bk. istanbul
İ.+a II/15/42
istanbul_üniversitesi : Üniversite adı.
i._ü.+nden I/14/18
iste- : 1. Bir şeyin kendisine verilmesini veya yapılmasını söylemek, dilemek. Krş. isde-, isdē-, isdi-, isti-, işde-
i.-dini I/22/91
2. İstek duymak, arzulamak. Krş. isde-
i.-di I/04/75
i.-r I/24/106, I/24/107
i.-rsen I/13/05, I/18/209
i.-rseñiz I/27/137
i.-rsiñiz I/05/67
3. Evlenmek dileğinde bulunmak. Krş. isde-, isdi-, isti-
i.-di I/03/119
i.-di I/03/23
i.-medi I/03/24
i.-medim I/03/16
i.-mem I/03/61
i.-meyince I/03/45
istēn : istēn << iste- II/17/82
istimlak_ol- : Ar. + T. Kamulaştırılmak.
i._o.-du I/29/115
isti- : 1. bk. iste- (1)
i.-yon I/09/09
2. bk. iste- (3)
i.-siydi I/03/16
isyan : Ar. Başkaldırı. I/16/182
iş : 1. Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma. I/04/24, I/05/165, I/05/174, I/10/31, I/17/15, I/21/74, I/24/13, I/27/90, I/30/86 Krş. iş, iş, çış
i.+e I/19/103, I/21/31
i.+i I/02/36, I/02/37, I/07/180, I/18/194, I/28/93, I/30/99, II/04/107
i.+imizi I/30/177
i.+ini I/14/94
i.+iñ I/19/78
i.+lēn II/18/57
i.+ler I/20/63, I/20/99, II/01/18,

- II/01/34, II/01/35, II/01/75
i.+ler I/17/11
i.+lër I/21/166
i.+leçe I/29/52
i.+leri I/19/25, I/27/74, II/01/40,
II/01/65, II/01/66
i.+leri II/01/48
i.+imiS II/01/88
i.+imiz II/01/18, II/17/20, II/01/87,
II/01/89, II/01/27
i.+imiz II/01/13
2. Nakış, örgü, makrome gibi elde
yapılan şey. I/19/127
3. Birinden istenen hizmet veya birine
verilen görev. I/19/23
4. Geçim sağlamak için herhangi bir
alandaki yapılan çalışma, meslek. II/01/12,
II/04/107, II/11/09, II/11/10, II/01/34, II/04/108,
II/04/107
i.+den II/04/85
i.+e I/10/32, I/11/115, I/05/171,
I/18/183, II/06/120, II/09/14
i.+i I/04/80, I/27/75, II/01/144, II/01/70,
II/01/71, II/11/18
i.+im II/03/206
i.+imiz I/27/84
i.+indesiñ I/18/139
i.+ine II/07/10
i.+iniden II/06/84
i.+miş I/30/74
5. Herhangi bir yere düzen verici,
günlük yaşayışı sağlayıcı her türlü çalışma.
II/05/37
i.+i II/01/95, II/15/125
i.+imiz I/23/108
i.+ini II/09/125
i.+ler I/30/48, I/30/97
i.+lerini I/04/61
iş- : bk. iç- (1)
i.-cek II/19/126
i.-dimiz I/27/32
iş dut- : İş yapmak, çalışmak.
i. d.-ucık II/11/11
iş gör- : İş yapmak.
i. g.-emeyon II/10/123
i.+imi g.-cek I/19/53
iş yap- : Çalışmak.
i. y.-â II/02/05
i. y.-ardıñ II/08/52
i. y.-arız II/08/49
i. y.-arsın I/29/316
i. y.-ıyolardı II/07/110
i.+ler y.-ıcaz I/17/11
i.+ler y.-ıyon I/17/25
i.+ler y.-ıyoz I/30/97
i. y.-mıyon I/30/24
işcek : bk. içecik II/04/35
işe : bk. işte (2) I/20/90
işē : bk. işte (3) I/16/60
işey : bk. şey II/05/56
işey : bk. şey II/08/77
iş : bk. iş (1)
ı.+e I/17/39
işetme : bk. şet-
i.-me I/10/90
işey : bk. şey
i.+ini I/19/47
iş güç : Uğraş.
i.+inde g.+ünde I/18/48
iş güveyli : Eşinin ailesinin evinde oturan damat,
iç güveyi. I/04/62
işallah : bk. inşallah I/21/188
ışallah : bk. inşallah I/16/203
işşallah : bk. inşallah II/01/104
işşat : Ar. Yapımı süren bina. II/05/15
işde : 1. bk. işte (1) II/17/49, II/17/76
2. bk. işte (3) I/05/145
işde : 1. bk. işte (1) I/04/47, I/04/58, I/08/86,
I/14/123, II/01/16, II/01/19, II/01/49, II/01/50,
II/01/65, II/02/41, II/02/56, II/02/57, II/02/60,
II/02/61, II/02/67, II/02/92, II/02/93, II/03/123,
II/03/157, II/03/189, II/03/25, II/03/48, II/05/77,
II/07/93, II/08/45, II/09/119, II/09/124, II/10/114,
II/10/15, II/10/27, II/10/56, II/10/97, II/11/111,
II/11/45, II/11/92, II/12/11, II/12/36, II/12/55,
II/12/58, II/13/21, II/13/36, II/13/43, II/13/45,
II/13/53, II/15/59, II/16/12, II/16/42, II/16/63,
II/17/106, II/17/20, II/17/22, II/17/33, II/17/49,
II/17/50, II/19/133
2. bk. işte (2) I/02/115, I/02/73,
I/03/172, I/03/177, I/03/183, I/03/34, I/03/47,
I/04/15, I/04/26, I/04/60, I/05/166, I/06/48,
I/06/60, I/07/126, I/07/135, I/07/139, I/07/140,
I/07/15, I/07/185, I/07/188, I/07/195, I/07/227,
I/07/228, I/07/238, I/07/26, I/07/28, I/07/34,
I/07/38, I/07/70, I/07/81, I/08/17, I/08/78,
I/09/07, I/09/117, I/09/126, I/09/40, I/10/102,
I/10/124, I/11/103, I/11/14, I/11/50, I/11/95,
I/12/11, I/12/65, I/13/81, I/13/84, I/14/224,
I/14/234, I/14/236, I/14/277, I/14/283, I/14/294,
I/15/66, I/16/15, I/16/48, I/18/109, I/18/211,
I/18/65, I/19/78, I/20/127, I/20/137, I/20/13,
I/20/163, I/20/184, I/20/198, I/20/23, I/20/31,
I/20/32, I/20/40, I/20/62, I/20/91, I/20/94,

I/21/133, I/21/144, I/21/15, I/22/124, I/22/134, I/22/25, I/22/29, I/22/82, I/23/187, I/23/195, I/23/213, I/25/15, I/25/30, I/25/34, I/25/118, I/26/117, I/26/66, I/28/160, I/28/222, I/28/47, I/29/18, I/29/64, I/30/111, I/30/136, I/30/170, I/30/171, I/30/181, I/30/48, I/30/57, I/30/59, I/17/12, I/22/160, II/01/105, II/01/118, II/01/136, II/01/146, II/01/48, II/01/55, II/02/45, II/02/46, II/02/48, II/02/55, II/02/71, II/03/196, II/03/91, II/04/32, II/05/44, II/06/39, II/07/168, II/08/94, II/09/130, II/09/16, II/11/39, II/11/57, II/12/07, II/12/27, II/13/114, II/13/124, II/13/32, II/13/47, II/13/65, II/13/91, II/15/38, II/16/22, II/16/29, II/16/31, II/17/40, II/17/43, II/17/44, II/17/52, II/17/57, II/18/130, II/18/151, II/18/81, II/19/18, II/19/226, II/01/52

3. bk. işte (3) I/03/84, I/05/100, I/05/114, I/05/149, I/06/65, I/07/144, I/07/233, I/07/41, I/07/51, I/07/56, I/09/45, I/10/33, I/10/48, I/10/50, I/10/60, I/10/93, I/11/18, I/11/22, I/12/101, I/12/102, I/12/116, I/12/39, I/12/41, I/12/43, I/12/44, I/12/82, I/12/95, I/13/20, I/13/42, I/13/44, I/13/49, I/13/56, I/14/111, I/14/147, I/14/300, I/14/308, I/14/77, I/15/03, I/16/89, I/16/187, I/17/39, I/17/71, I/18/133, I/18/142, I/18/175, I/18/184, I/18/38, I/18/51, I/18/60, I/19/82, I/20/158, I/20/160, I/21/102, I/21/184, I/21/19, I/21/33, I/21/35, I/21/37, I/21/62, I/21/64, I/22/05, I/22/168, I/23/102, I/23/105, I/23/124, I/23/141, I/23/158, I/23/199, I/23/222, I/23/29, I/23/30, I/23/37, I/23/39, I/23/48, I/23/53, I/23/55, I/23/59, I/23/60, I/23/90, I/24/08, I/24/17, I/24/49, I/24/54, I/24/73, I/24/83, I/24/97, I/25/79, I/26/115, I/27/32, I/28/26, I/28/65, I/29/101, I/29/143, I/29/166, I/29/179, I/29/193, I/29/195, I/29/196, I/29/209, I/29/21, I/29/225, I/29/232, I/29/241, I/29/305, I/29/315, I/29/316, I/29/325, I/29/329, I/29/331, I/29/334, I/29/336, I/29/360, I/29/365, I/29/383, I/29/388, I/29/392, I/29/415, I/29/34, I/29/74, I/29/82, I/29/96, I/30/104, I/30/108, I/30/140, I/29/150, II/01/82, II/14/15, II/15/24, II/16/36, II/19/88

işde- : bk. iste- (1)

i.-mişler II/11/66

işdē : 1. bk. işte (1) II/05/32, II/15/149, II/17/83, II/17/91, II/12/76

2. bk. işte (2) II/12/66, II/13/151, II/15/106, II/16/68, II/17/100, II/17/25, II/17/27, II/17/78, II/17/79

3. bk. işte (3) I/03/67, I/16/36, I/25/20, I/25/30, I/25/93, I/30/86, II/13/78

işdē : 1. bk. işte (2) II/04/131
2. bk. işte (3) I/07/31, I/07/57, I/07/63, I/07/68, I/17/19, I/23/158, I/23/19, I/24/64, II/02/52

İşde : 1. bk. işte (2) II/16/24
2. bk. işte (3) I/12/104, I/12/106, I/12/60, I/14/79

işdi : 1. bk. işte (1) II/08/15, II/08/45
2. bk. işte (2) I/02/19, I/03/58, I/04/22, I/04/32, II/13/41

3. bk. işte (3) I/01/40, I/04/24, I/04/43, I/04/52, I/04/68, II/17/84

işdī : bk. işte (2) II/15/12

İş : bk. iş (1) I/04/25

iş_ışle- : Nakış yapmak.

i.j.-rleğdi I/23/169

işāret : Ar. Anlam yükletilen şey, anlamlı iz, im. I/27/59

işāret_ēd- : Ar. + T. Bir şeyi, bir durumu el, yüz hareketleriyle anlatmak, göstermek.

i.e.-iyo I/23/49

işçi : Başkasının yararına bedenini, kafa gücünü veya el becerisini kullanarak ücretle çalışan kimse. I/04/78

i.+leri I/14/181

işde : bk. işte (3) I/22/64

işdē : 1. bk. işte (1) II/06/62, II/07/62, II/11/49, II/12/82, II/15/14

2. bk. işte (2) I/20/67, I/20/91, I/25/50, I/30/58, II/01/34, II/05/10, II/10/14, II/10/58, II/12/83, II/16/102, II/17/51

3. bk. işte (3) I/07/139, I/09/47, I/11/33, I/19/111, I/24/84, I/25/53, I/25/91, I/27/124, I/29/20, II/03/40, II/10/143, II/17/34

işde : bk. işte (3) II/08/55

işkembe : Far. Kasaplık hayvanlarda mideyi oluşturan bölümlerin bütünü, göden.

i.+yi I/29/307

işlam : Ar. Müslümanlık.

i.+ııı I/02/41

işle- : 1. Bir şeye emek vererek onu daha elverişli bir duruma getirmek. Krş. işlē-

2. İnce ve süslü şeyler yapmak, nakışlamak. Krş. işlē-

i.-dik I/04/46

i.-niyo I/29/300

i.-yen I/13/291

3. Durağan durumdan hareketli duruma geçmek, çalışmak.

i.-miyo I/29/90

işled- : bk. işlet-

i.-iyolar I/14/45

işlê- : 1. bk. işle- (1)

i.-dük I/04/46

2. bk. işle- (2)

i.-rdi I/13/291

işleme : Şiş, tığ, iğne vb. araçlarla elde yapılan, örgü, nakış, oya gibi işlerin genel adı, el işi. I/29/299

i.+si I/29/300

işlemeli : Üstünde işlemeler bulunan. I/23/171, II/13/19, II/13/44 Krş. işlemelli

işlemelli : bk. işlemeli I/09/83

işlet- : İşlemesini sağlamak, çalıştırmak. Krş. işled-

i.-di I/04/46

i.-dikleri I/14/105

işme : bk. içme

i.+si II/05/20, II/05/24

işsiz : İşli olmayan.

i.+ler II/06/83

işte : 1. Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık. Krş. işde, işdê, işdê, işdi, işdê

2. Anlatılan bir sözün sonucuna geldiğini gösterir. I/17/22, II/11/41 Krş. işde, işdi, işdê, işe, işdê, işdê, işde, işdi

3. Anlatılan şeye dikkat çekmek için kullanılan bir söz. I/02/76, I/03/13, I/20/33, I/21/67, I/25/12, II/08/124, II/11/22, II/18/58 Krş. işde, işdê, işdê, işdê, işde, işdi, işde, işde

it- : bk. et-

i.-dim I/21/105

itât_êd- : Ar. + T. Söz dinlemek, boyun eğmek, verilen buyruğa uymak.

i._ê.-eplerdi I/27/142

itibar_et- : Ar. + T. göz önünde bulundurmak, dikkate almak.

î. e.-çen I/28/115

itiyac : Ar. Gerekşinim.

î.+ımız I/06/38

itiyar : bk. etiyar

î.+lâ I/09/91

î.+lar II/02/69

î.+lağ II/09/89

ivtarlık : bk. iftarlık (2) II/06/47

ivtira at- : Ar. + T. İftira etmek.

i. a.-dılar II/15/113

iytar : bk. iftar I/14/256

iytar yeme_j : Ar. + T. Ramazanda oruç açmak için hazırlanan yiyecek ve içeceklerin tümü. II/06/42

iyi : 1. İstenilen, beğenilen nitelikleri taşıyan, beğenilecek biçimde olan, kötü karşıtı.

I/04/64, I/05/100, I/05/151, I/06/22, I/08/134, I/09/127, I/11/104, I/12/11, I/12/81, I/23/150, I/27/130, I/27/73, I/29/195, I/29/21, II/01/127, II/02/06, II/03/35, II/06/187, II/11/83 Krş. iyî, iyî, iyi, eyî, eyî

i.+dir I/21/38

i.+dir I/19/107

i.+lerdir I/08/50

i.+mişmiş I/05/151

i.+si II/17/42

2. Esen, sağlıklı. I/20/195 Krş. iyî, iyî,

eyî

i.+dir I/05/02

i.+ler I/18/69, II/05/34

i.+yin I/15/01, I/20/03

i.+yîn I/30/106

i.+yis I/16/19

i.+yiz II/18/72, II/18/73

3. İstenilen, beğenilen, yerinde, yararlı, uygun bir biçimde. I/16/176, I/20/17, I/21/159, I/21/173, I/28/115, I/29/163, I/30/09, II/17/27 Krş. iyî, iyî

4. Yerinde, uygun. II/18/164

5. Bol, çok, aşırı. Krş. iyî

iyi et- : Uygun, yerinde bir davranışta bulunmak.

i. e.- mişin I/27/66

iyî : 1. bk. iyi (2)

i.+dim I/30/104

2. bk. iyi (3) I/05/112

iyî : 1. bk. iyi (1) I/15/63

2. bk. iyi (3) I/24/54

iyî kötü : Şöyle böyle. I/10/115 Krş. iyî kötü

iyî kötü : bk. iyî kötü I/07/232

iyî : 1. bk. iyi (1) I/03/45, I/10/09, I/30/161

i.+yin I/30/23

2. bk. iyi (2)

i.+yiz I/30/50

3. bk. iyi (5) II/19/226

İyi : bk. iyi (1) I/06/22

iyice : 1. Çok, adamakıllı. Krş. ice, eyice, eyice

2. Gereği gibi, derinlemesine, ayrıntılarıyla. I/20/10 Krş. ice

iyne : Kas veya damar yoluyla vücuda sıvı bir ilacı basınçla vermek amacıyla enjektör ucuna takılan, boru biçiminde, ucu keskin metal araç.

i.+mi II/06/33

ıyyas : Kişi adı. I/08/119

iz sür- : İzlemek, arkasından gitmek, takip etmek.

i.+ini s.-üyo I/29/329

izin : Ar. Bir şey yapmak için verilen veya alınan özgürlük, müsaade, ruhsat, icazet, mezuniyet.

i.+e I/29/37

izmir : Yerleşim birimi adı. Krş. izmír
i.+de I/07/229, I/07/94, I/18/39, I/18/49, I/22/159, II/14/126, II/14/128

i.+dē I/07/52

i.+deler I/18/49

i.+den I/07/42

i.+e I/07/208, I/07/231, I/07/35

izmír : bk. izmir

i.+e I/22/159

izzet : Kişi adı.

i.+lerin II/11/19

ķabá : 1. Özensiz, gelişigüzel yapılmış, zevksiz, sakil, ince karşıtı. Krş. gaba

2. Terbiyesiz, görgüsü kıt, nezaketsiz (kimse). Krş. gaba

ķ.+ydf II/05/20

ķabaķat : Ar. Uygunsuz hareket, çirkin, yakışıksız davranış, suç, kusur, töhmet. II/12/77, II/12/78

kabak : 1. Kabakgillerden, sürüngen gövdeli, sarı çiçekli, birçok türü olan bir bitki (Cucurbita). Krş. ğabağ, ğabak

2. Bu bitkinin türlerine göre yemeği ve tatlısı yapılan ürünü. Krş. ğabağ

ķ.+larımız I/03/142

ķ.+larmıS I/03/141

ķabartma tozu : Pasta, çörek vb. hamur işlerinde kabarmayı sağlayan toz, sodyum bikarbonat. I/19/73

ķabul_ē- : Ar. + T. Onaylamak.

ķ._ē.-sin I/29/54

ķada : bk. kadar (1) I/29/207, II/16/35

ķadağ : bk. kadar (3) II/13/52

ķadar : Ar. 1. Dek. II/11/82 Krş. ķada, ğadar

2. Denli I/10/85

3. Miktarda, derecede. I/27/09, I/29/307

Krş. ķadağ, ğadar

ķ+ımı II/15/92

ķ.+ıyla II/18/15

4. Büyüklüğünde, genişliğinde. I/24/47, II/18/73 Krş. ķadā, ğadar

ķadā : bk. kadar (4) I/20/135

ķadın : Erişkin dişi insan, hatun, hatun kişi, zen. I/25/80, I/29/46, II/07/152, II/15/81 Krş. ğadın, ķadın

ķ.+a II/08/103

ķ.+ı II/15/81

ķ.+ım I/27/22

ķ.+ın I/11/19, I/18/77

ķ.+nar II/11/30, II/15/22

ķadın : bk. ķadın II/09/08

ķaķ- : bk. ķaķ- (4)

ķ.-dı II/08/82, II/08/90

ķaķ- (I) : 1. bk. ķaķķ- (1)

ķ.-mış I/26/62

2. bk. ķaķķ- (2)

ķ.-dık II/07/08

ķ.-madı I/05/19

3. bk. ķaķķ- (3)

ķ.-dı II/07/99

ķaķ- (II) : İtmek, vurmak.

ķ.-ar II/06/95, II/06/96

ķ.-ıverilemiş II/06/183

ķaķ- : bk. ķaķķ-

ķ.-amayu II/09/04

ķaķķ- : 1. Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak. II/12/86 Krş. ķaķķ-, ķaķķ-

2. Uyanarak yataktan ayrılmak. Krş. ğaķ, ķaķ-

ķ.-anı II/07/163

ķ.-arsań II/07/169

3. Derlenip götürülmek. Krş. ğaķ-

4. Güncelliğini yitirmek. Krş. ğaķ-, ķaķ-

, ķaķ-

5. Girişmek, başlamak, davranmak, yeltenmek. Krş. ğaķ-

6. Başka yere gitmek, taşınmak.

ķ.-tıla II/08/21

ķaķ : Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı. I/01/22, I/01/23, I/04/72, I/11/86, II/03/158, II/06/112, II/06/120, II/16/55, II/17/114 Krş. ķas, ķaş, ğaķ

ķaçır- : Zor kullanarak yanında götürmek.

ķ.-dılar I/03/15

ķaç- : 1. Kimseye bildirmeden bulunduğu yerden ayrılmak, firar etmek. Krş. ķaş-, ğaķ-

ķ.-mışlar I/08/49

2. Görünmeden gitmek, savuşmak, sıvışmak. Krş. ğaķ-

ķafa : İnsan başı, ser. II/07/180, II/07/181 Krş. ğafa, ğaFā, ķaya

ķ.+sından I/20/134

ķafesle- : Örtmek.

ķ.-nırdı I/25/90

ķalaba : Ar. Kalabalık. Krş. ğalaba

ķ.+lar I/30/121

ķalabalık : Çok sayıda insanın bir araya gelmesiyle oluşan insan topluluğu. Krş.

- galabalık, galabalığ
ğ.+**da** I/28/205
ğalan : Kalma işini yapan.
ğ.+**nar** I/18/63
ğal- : 1. Miras olarak geçmek.
ğ.-**cek** I/11/108
 2. Olduğu yeri ve durumu korumak, sürdürmek. Krş. **ğal-**
ğ.-**dık** I/03/128
 3. Herhangi bir durumu sürdürmek. Krş. **ğal, ğāl-**
ğ.-**dī** I/08/107
ğ.-**ma** I/08/117
 4. Konaklamak, konmak. Krş. **ğāl-, ğal-**
ğ.-**dī** I/03/128
ğ.-**mıyolā** I/18/62
ğ.-**mıyom** I/18/66
 5. Yapamamak.
ğ.-**ıcık** I/07/45
 6. Olmak, herhangi bir durumda bulunmak. Krş. **ğāl-**
 7. Hayatını sürdürmek, yaşamak. Krş. **ğal-**
ğal- : bk. **ğal-** (2)
ğ.-**dih** II/09/143
ğaldır- : 1. Uyardırmak.
ğ.-**iyodu** I/25/101
 2. Yükseltmek.
ğ.-**idih** II/13/28
ğalk- : 1. Uyanarak yataktan ayrılmak.
ğ.-**dı** I/28/71
 2. Yok olmak, artık bulunmamak. Krş. **ğāk-**
ğamara : bk. **ğamára**
ğ.+**da** I/24/02
ğ.+**ya** II/12/25
ğamára : Fr. Görüntülerin filme alınmasını sağlayan alet, alıcı. I/24/97, II/03/34 Krş. **ğamara**
ğamçı : Bir ucuna ip, deri vb. bağlı olan vurma, dövme aracı. I/29/372, I/29/392
ğamçı vur- : Kamçulamak.
ğ. v.-**uyo** I/29/392
ğamyon : Fr. Motorlu büyük yük taşıtı.
ğ.+**nan** I/14/181
ğanepe : Fr. Birkaç kişinin oturabileceği genişlikte koltuk, çekyat.
ğ.+**ye** II/09/05
ğanser : Fr. Bir organ veya dokudaki hücrelerin kontrolsüz olarak bölünüp çoğalmasına bağlı olarak yakın dokulara yayılmasıyla veya uzak dokulara sıçramasıyla beliren hastalık, amansız hastalık, incitmebeni, dokunmabana. I/03/161, II/06/15
ğ.+**di** II/02/50
ğ.+**iydī** II/06/13
ğaPa- : 1. Bir açıklığı örtmek için bir şeyi, açık yerin üzerine getirmek.
ğ.-**dık** I/08/100
 2. Su, elektrik, telefon gelişini kesmek.
ğ.-**dıveriyin** II/06/129
ğ.-**dıveriyon** II/06/139
ğapad- : bk. **ğapāt-**
ğ.-**ıyoduğ** I/10/112
ğapan- : Kapalı duruma gelmek.
ğ.-**an** II/18/88
ğapalı : Kapanmış olan, açılmamış, açık karşıtı. I/08/79, II/07/182, II/07/30
ğapāt- : Kapamak.
ğ.-**ınca** I/08/96
ğapı : Bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı. I/03/159, I/05/62 Krş. **ğapī, ğapī**
ğ.+**dan** II/07/72
ğ.+**ma** I/21/156
ğ.+**sı** I/07/190, I/10/111
ğapī : bk. **ğapı** I/29/220
ğapī : bk. **ğapı**
ğ.+**sıma** II/13/84
ğār : Atmosferdeki su buharının yoğunlaşmasıyla oluşan ve yeryüzüne beyaz ve hafif billurlar biçiminde donarak düşen su buharı.
ğ.+**ı** II/09/23
ğar gibi : Temiz, beyaz. II/02/19
ğara : Bu renkte olan. II/13/62, II/18/29
ğaracalık : Yerleşim birimi adı. I/13/245
ğaracaşehir : Yerleşim birimi adı. I/12/133
ğarageçili : Yörük aşireti. I/09/116, I/29/67
ğarahisar : Yer adı. I/12/123
ğaraman_o_ulları : Anadolu Selçuklu Devleti'nin ardından kurulan Karaman merkezli beylik.
ğ.+**ndan** I/14/25
ğaramusta_ölu : Yerleşim birimi adı. I/13/240
ğarar ver- : Bir sorunu karara bağlamak, kararlaştırmak. Krş. **ğarar ver-, ğarar ver-**
ğ. v.-**emedim** I/27/128
ğ. v.-**me** I/27/104
ğ. v.-**sinner** I/27/112
ğ. v.-**medim** I/27/128
ğarar ver- : bk. **ğarar ver-**
ğ.+**ımı v.-ırım** I/27/105
ğardan : Soyad. I/28/02
ğardeş : 1. Aynı anne babadan doğmuş veya anne babalarından biri aynı olan çocukların

birbirine göre adı. I/29/96, II/12/32 Krş. ğardaş, ğardâş, ğardeş, ğardış, ğardış

ğ.+den I/29/66

ğ.+i I/03/124, I/03/125

ğ.+im II/18/52

ğ.+iñ I/27/80

ğ.+lerdi II/16/140

ğ.+leri I/27/134, I/27/26

ğ.+lem I/04/15

2. Adı bilinmeyen kimselere söylenen

bir seslenme sözü.

ğ.+cēzim II/18/131

ğarış- : Müdahale etmek, araya girmek.

ğ.-ıyo I/21/60

ğarı : 1. Kadın. Krş. ğarî, ğarı

2. Bir erkeğin evlenmiş olduğu kadın,

eş, refika, zevce. Krş. ğarı, ğarı, ğarî

ğ.+sınnan II/12/80

ğarî : bk. ğarı (1)

ğ.+lar I/17/52

ğarı : bk. ğarı II/05/64

ğarın : İnsan ve hayvanlarda gövdenin kaburga kenarlarından kasıklara kadar olan ön bölgesi.

ğ.+ımdan II/09/08

ğarımbahar : Rum. + Far. Turpgillerden, çiçekleri etli ve tanecikli bir görünüşte olan, yaprakları lahana yaprağına benzeyen, sebze olarak kullanılan bir bitki (Brassica oleracea botrytis). I/28/106, I/28/107

ğarpuz : Far. Bu bitkinin dışı yeşil kabuklu, içi kırmızı ve sulu, iri meyvesi.

ğ.+lāmız I/04/44

ğarşı : 1. Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi.

ğ.+da I/29/92

2. Karşıt, zıt, muhalif. I/27/116

ğarşı gel- : Başkaldırmak.

ğ. g.-ennere II/06/183

ğarşılaş : Karşı karşıya gelmek, rastlaşmak.

ğ.-dım I/27/45, I/27/47, I/27/48

ğas : bk. kaç I/11/85

ğasım : Ar. Yılın on birinci ayı, son teşrin, teşrinisani. I/29/387

ğ.+a I/20/162

ğ.+ıñ II/10/149

ğaş : bk. kaç I/01/36, I/08/57, I/10/02, I/14/304, I/14/305, I/15/58, I/17/56, I/20/26, I/24/106, I/28/177, I/29/12, II/11/64, II/12/113, II/12/32, II/12/52, II/19/30

ğaş- : bk. kaç- (1)

ğ.-mışlar I/08/47

ğat- : 1. Bir şeyin içine, üstüne veya yanına, niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için başka bir şey eklemek, karıştırmak.

ğ.-arıs I/21/54

ğ.-iyun I/20/56

2. Döllenmeyi sağlamak için erkek hayvanı dişinin yanına salmak.

ğ.-ınca I/27/56

ğatlı : Katı veya katları olan. II/07/77

ğaya : bk. қафа

ğ.+mdan II/09/98

ğavacığ : Yerleşim birimi adı. II/09/46

ğavğa : Far. Düşmanca davranış ve sözlerle ortaya çıkan çekişme veya dövüş, münazaa. I/10/68

ğavım : Ar. Aralarında töre, dil ve kültür ortaklığı bulunan, boy ve soy bakımından da birbirine bağlı insan topluluğu, budun.

ğ.+den I/29/77

ğayacığ : Yerleşim birimi adı. I/15/44

ğ.+tan I/17/18

ğayalık : Kayası çok olan yer. I/29/93

ğaya : Büyük ve sert taş kütlesi. Krş. қаы

ğ.+lāda II/18/56

ğ.+nın I/04/28

ğayı : bk. қаы

ğ.+ları I/04/25

ğayınna : bk. қaynana

ğ.+m I/05/155

ğ.+mıñ I/05/156

ğ.+ya I/23/180

ğaymağam : Ar. Bir ilçede devleti temsil eden en yetkili yönetim görevlisi, ilçebay. II/09/111

ğayna- : Yiyecek, içecek pişirmek, haşlanmak.

ğ.-dırdım I/03/142

ğ.-đi I/20/178

ğaynana : Kocaya veya kadına göre birbirlerinin annesi, kayınvalide, hanımanne. Krş. қayınna, қayнаңа

ğ.+m I/04/38

ğaynaңа : bk. қaynana

ğ.+ñıñ II/17/94

ğayın : Kadın veya kocaya göre birbirlerinin erkek kardeşi, kayınbirader, ini.

ğ.+ımdı I/08/104

ğaza yap- : Can ve mal kaybına veya zararına neden olan kötü bir olayla karşılaşmak.

ğ. y.-dılar I/30/61

ğ.sı y.dı I/30/42

ğazan : Çok miktarda yemek pişirmeye veya bir şey kaynatmaya yarayan büyük, derin kap. II/16/118 Krş. қазан

ķ.+da II/04/45
ķ.+ıñ II/07/33
ķ.+narı I/10/80
ķ.+nnarna I/16/128
ķazan : bk. ķazan
ķ.+narda II/13/13
ķaz- : Herhangi bir araçla toprağı açmak,
 oymak.
ķ.ıp I/08/106
ķazı- : Bir aleti sürterek bir şeyin yüzündeki
 tabakayı kaldırmak.
ķ.-rdık II/10/108
ķād : bk. kaıt
ķ.+ı II/16/151
ķāk- : bk. ķalk- (2)
ķ.-mış I/29/90
ķāl- : 1. bk. ķal- (3)
ķ.-dı II/03/164
ķ.-dım II/19/18
 2. bk. ķal- (4)
ķ.-dı I/22/160
 3. bk. ķal- (6)
ķ.-dı I/20/133
ķālik : bk. ğari. I/16/116
ķānı : ķānı << ķarın+ı II/06/182
ķāşlı : Bir kimsenin hangi tarihte doğduğunu,
 okulu bitirdiğini veya asker olduğunu öğrenmek
 için kullanılan bir söz.
ķ.+sın I/14/201
ķavgasya : Kafkas Sıradağları'nın Kuzey
 Kafkasya ve Güney Kafkasya olarak ikiye
 böldüğü, kuzeyde Don nehri ağzı, Maniç
 Çukurluğı ve Kuma ağzı hattından, güneyde
 Aras ve Kars Platosu'na kadar uzanan bölgenin
 adı.
ķ.+da I/08/25
ķilometre : bk. kilometre II/14/25
ķimse : bk. kimse II/06/156
ķō : 1. bk. köy (1) I/06/66, I/07/14, I/07/16,
 I/07/17, I/07/18, I/09/43, I/09/54, I/09/57,
 I/17/51, II/06/185, II/18/100, II/18/107,
 II/18/116, II/18/98, II/18/99
ķ.+de I/04/42, I/06/06, I/06/07
ķ.+deki I/06/07
ķ.+dı I/04/29
ķ.+jü I/04/29
ķ.+jüm I/01/27, I/01/28
ķ.+jümüzde I/04/06
ķ.+jünü I/04/42
ķ.+de I/06/66, I/07/125, I/07/230,
 I/11/100, I/12/52, I/12/56, I/12/71, I/13/40,
 I/13/41,

I/14/204, I/15/86, I/16/180, I/16/181, I/18/72,
 I/20/140, I/24/04, I/24/06, I/25/49, I/26/106,
 I/29/169, I/29/29, I/29/30, I/29/63, I/30/156,
 II/04/83, II/16/33, II/17/49 II/03/143, II/05/16,
 II/06/158, II/07/07, II/14/122, II/14/42, II/18/08,
 II/18/121, II/18/98, II/18/99
ķ.+deki II/18/14
ķ.+den I/13/181, II/17/73, II/17/74,
 II/07/128, II/18/130
ķ.+denim I/15/42
ķ.+deydim I/18/66
ķ.+jü I/06/33
ķ.+jümüzde I/17/07
ķ.+jün I/15/23, I/19/148
ķ.+đeyin I/30/157
ķ.+ler I/06/41, I/07/200, I/07/201
ķ.+lerde II/07/130, II/18/102
ķ.+lerđe II/11/23
ķ.+lerden I/26/128
ķ.+lere I/23/30
ķ.+lü I/29/63
ķ.+lükden I/29/116
ķ.+lüyüm I/29/62
ķ.+müz II/04/88, II/04/90
ķ.+müzde II/04/107, II/04/110, II/04/87,
 II/04/90, II/16/76, II/17/76, II/18/139
ķ.+müzden II/17/81
ķ.+müzdeni II/16/13
ķ.+müze II/04/86, II/18/125
ķ.+müzün II/04/98, II/18/140
ķ.+se I/13/44
 2. bk. köy (2) I/26/62, I/26/65, II/02/82
ķ.+cek II/15/52, II/15/71
ķ.+de II/18/106
ķ.+den I/04/23, I/10/67, II/13/145
ķ.+jümüs I/13/39
ķ.+jümüz I/13/45
ķ.+ler II/04/79, II/04/86
ķ.+lerden I/10/67
ķ.+lere I/13/149, II/04/98
ķ.+lerinden I/15/61
ķ.+leriñ I/14/195
ķ.+lerle I/10/69
ķ.+müzde I/13/127
ķ.+müze I/22/122
ķōlü : 1. bk. köylü (1)
ķ.+ye I/12/102
ķ.+yüm II/18/02
 2. bk. köylü (2) I/06/37, I/07/04,
 I/13/141, I/13/148, I/14/254 II/02/10, II/17/78,
 II/10/18, II/10/78
ķ.+müzden I/04/07

- k.+ler** I/02/72, I/02/20
k.+lerinmiş I/08/39
k.+ye I/25/79
k.+yü II/10/15, II/18/141
 3. bk. köylü (3)
k.+müz II/04/86
- kör** : Far. Görme engelli.
k.+üz II/13/145
- köy** : bk. köy (1)
k.+den II/06/118
- köy** : bk. köy (1) I/01/14
 bk. köy (2)
k.+üj I/18/77
- köy** : bk. köy (1)
k.+den I/30/101, II/09/44
k.+lerden I/10/63
k.+lerin I/14/58
k.+üne I/06/17
- köy hizmetlenden** : köy hizmetlenden << köy hizmetleri+ II/06/127
- kî** : bk. ki (1) I/27/74
- kütahya** : bk. kütahya
k.+dan I/11/109
- kölük** : Köy bulunan yer.
k.+de I/28/59
- kömür** : bk. kömür
k.+ü I/28/226
- köprü** : bk. köprü I/06/30
- köteci** : Köfte satılan veya yenilen yer.
k.+de I/06/13
- kürd** : bk. kürt
k.+e II/16/149
- keçe** : Yapağı veya keçi kılının dokunmadan yalnızca dövülmesiyle elde edilen kaba kumaş.
k.+den II/13/02
k.+niş II/13/05
- keçi** : Geviş getirenlerden, eti, sütü, derisi ve kılı için yetiştirilen, memeli dişi hayvan (Capra hircus). I/04/14, II/13/115, II/13/85, II/13/86, II/13/89, II/13/90, II/13/97, II/14/107, II/14/113, II/14/115, II/14/116, II/14/121 Krş. geçi, geçi, keçi, keşi
k.+ler II/13/106
k.+yi II/14/105, II/14/115
- keçi** : bk. keçi
k.+ydi II/13/86
- kēf** : bk. keyf
k.+i I/29/296
- kefil_ol-** : Ar. + T. Borçlu borcunu ödemediğinde veya bir kimse verdiği sözü yerine getirmediğinde bütün sorumluluğu üzerine almak.
- k._o.-uvēcedi** I/30/60
- keklik** : Sülüngillerden, güvercin büyüklüğünde, eti için avlanan, tüyü boz, ayakları ve gagası kırmızı renkte bir kuş (Perdrix). I/08/44
- kelem** : Far. Lahana. I/23/241
k.+imizi I/18/151
- keli** : Sonra edatı gibi, çıkma durumundaki sözlerin ardı sıra geldiğinde birbirine bağladığı iki yargıdan birincisini zorlayıcı bir sebep olarak gösteren bir söz. II/11/28, II/11/41 Krş. kerî
- kelime** : Ar. Anlamli ses veya ses birliği, söz, sözcük.
k.+ler I/08/33
- Kelin** : bk. gelin
K.+i II/15/74
- kelle** : Far. 1. Ekinlerde başak.
k.+lerini I/17/13
 2. Baş, kafa. Krş. kelli
k.+sini II/10/31
k.+yi II/10/34
- kelli** : bk. kelle (2) II/10/30, II/10/32
- kemal** : Kişi adı. II/06/182
- keman** : Far. Dört teli olan, çenenin altına dayayarak çalınan yaylı saz. I/16/133
- kemig_erimesi** : Düşük kemik kütlesi ve kemik dokusunun yapısında bozulma sonucu kemik kırıklığına, yatkınlığa ve kırık riskinde artışa neden olan bir hastalık türü, osteoporoz. I/21/34
- kemik** : İnsanın ve omurgalı hayvanların çatisını oluşturan türlü biçimdeki sert organların genel adı. I/18/185
- kemikli** : Kemiği olan. II/13/36
- kemre** : Gübre, tezek. II/18/35
k.+lēnen II/18/37
k.+leri II/18/35
- kemikli** : Kemiği olan. I/18/157
- kenar** : Far. Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı, yaka.
k.+da I/10/71
k.+ına I/29/151
k.+ında II/07/59, II/07/65
k.+i II/13/70
k.+larına II/13/63
- kendē** : bk. kendi (1) II/02/05
- kendi** : 1. İyelik ekleri olarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri, zat. I/03/127, I/03/22, I/03/99, I/04/73, I/06/19, I/07/173, I/08/120, I/13/32, I/13/84, I/14/118, I/14/206, I/18/194, I/18/48, I/19/165, I/22/98, I/23/148, I/25/43, I/27/18, I/27/78, I/04/45, I/07/62, I/17/52, I/23/124, II/02/06, II/03/116,

II/07/39, II/08/114, II/10/141, II/10/90, II/11/20,
II/15/131, II/17/82, II/18/202 Krş. kēndi, keṇḍī,
kenḍi, ğendi, i_kendi, kendē, kenḍī, kendī

k.+leri I/29/183, II/18/52, II/18/60

k.+me I/14/213

k.+minkinnē I/15/82

k.+si I/27/103, I/27/136

k.+yiṇ I/20/160

k.+lēni II/18/67

k.+m II/03/207, II/06/102, II/13/25,
II/13/69, II/19/23, I/07/37, I/27/127, I/06/28

k.+mi II/19/197

k.+mis II/01/54, II/18/49, II/18/56

k.+sini I/03/52

k.+ṇē I/10/55

k.+miṇ II/01/73

k.+ni I/02/85, I/29/191, II/05/48

k.+n I/06/29, II/15/65

k.+miz II/04/43, II/04/44, II/06/181,
II/07/16, II/08/112, II/10/56, II/13/14, II/15/111,
II/16/114, II/16/136, II/17/103, II/18/135,
II/18/46, II/18/47, II/18/52, II/18/55, II/11/46,
II/16/98, II/13/08, II/16/115, II/07/20, II/18/116,
I/07/188, I/15/73, I/15/77, I/20/45, I/24/24,
I/24/94, I/22/44

k.+mizde II/18/45

k.+mize II/18/21

k.+miziṇ II/08/113, II/18/17

k.+ne II/15/123, II/16/25, I/23/106,
I/28/159, I/30/165

2. Kişinin özel olarak vurgulandığı
anlatan bir söz. I/14/279, I/18/193, II/03/132,
II/03/206, II/03/89, II/03/208, II/05/33, II/14/98,
II/15/144, II/17/83 Krş. kēndi, kēṇḍi

k.+leri I/02/36

k.+m I/01/51, I/08/14, I/19/165, I/01/39,
II/03/203, II/13/116, II/13/50, II/13/58, II/13/66

k.+miz I/10/38, II/13/07

3. "Kendisi, kendileri" biçiminde bazen
saygı duygusuyla veya söz konusu olanları
amaçlayarak "o" ve "onlar" yerine kullanılan bir
söz.

k.+lēni I/18/202

k.+leṇī II/05/34

k.+miz II/18/30

kendī : bk. kendi (1) I/27/103

kendi kendi : Yalnız başına.

k. k.+me I/08/10, I/08/57

k. k.+mize I/30/57, II/09/117

k. k.+ne I/29/232, I/29/266, II/02/05

kendi başı : bk. kendi başı

k. b.+ma I/30/37

k. b.+mā I/30/86

kendi başı : Başkasının payı veya yardımı
olmaksızın. Krş. kendi başı

k. b.+ṇa I/27/63

kēndi : 1. bk. kendi (1) I/13/94, I/26/141,
I/26/143

k.+miz II/16/114, II/18/136

k.+mize I/07/193

2. bk. kendi (2) II/12/02

k.+miziṇ II/01/30

kēṇḍi : bk. kendi (2) II/07/48

kenḍī : bk. kendi (1) II/02/05

keṇḍī : bk. kendi (1) I/15/44

kenḍi : bk. kendi (1)

k.+mden I/28/215

kent : Soğd. Şehir.

k.+e I/29/30

keṇḍe : Far. 1. Bu kaşığın alabildiği miktarda
olan. II/19/211

k.+yı II/19/71

k.+yi II/19/76

2. Tahıl, kömür, kum vb.nin yüklenip
boşaltılmasında kullanılan, tek veya iki çeneden
oluşmuş motorlu araç.

k.+ler II/09/23

kepe_ḍi : kepe_ḍi < kepek+ II/18/30

kepe_ḍini : kepe_ḍini < kepek+ II/18/31

kepē_ḍini : kepē_ḍini << kepek+ II/18/29

kepeksiz : Kepeği olmayan. II/18/31

kepenek : Çobanların omuzlarına aldıkları
dikişsiz, kolsuz, keçeden üstlük, aba. II/13/02

kere : Kez, yol, defa, sefer. I/15/34, I/18/81,
I/21/153, I/28/178, I/29/221, II/08/09, II/18/127,
II/19/23, II/19/24

keri : bk. keli II/09/22

allaḥ kerim : Ar. + Ar. "Tanrı büyüktür, Tanrı'ya
güvenmeli" anlamında kullanılan bir söz.
I/07/188

kerṭme kilim : T. + Far. Bir kilim türü. I/19/142

kes- : 1. Kesici bir araçla yaralamak.
I/29/215, I/29/226, I/29/286

k.-erim I/29/286

k.-icen I/29/226

k.-iyo I/29/286, I/29/288

k.-ti I/29/301

2. Hayvanın başını gövdesinden
ayırarak, boğazlamak. Krş. keş-

k.-ceṇ I/29/305, I/29/306

k.-emiyoṇ I/27/71

k.-er II/06/44, II/06/45

k.-eriz II/14/102

k.-erlēdi II/03/125, II/03/127
k.-erler II/06/44, II/10/84
k.-ilīr II/14/103
k.-ilen II/10/31, II/16/63
k.-ilir II/14/103, II/04/94
k.-ilirdi II/13/104, II/13/35, II/16/45,
 II/16/47, II/16/48
k.-iliyo II/18/197
k.-iyo I/29/229, I/29/306
k.-iyolar I/16/171
k.-iyos I/07/194, II/18/203
k.-iyūduḡ II/13/107
k.-miyolar I/16/170
k.-tīmiz II/18/192
 3. Düzgün parçalara ayırmak.
k.-dīmi I/23/75
k.-ēdik II/10/117
k.-er I/19/144, I/24/112, I/28/69
k.-erdik II/08/74
k.-ērdik II/18/56
k.-eris I/23/112, I/23/72, II/10/58
k.-erler I/28/69, II/10/99
k.-ersin I/19/144
k.-ivedim I/23/123
 4. Dibinden ayırmak.
k.-dile I/02/62
k.-eriz I/06/38
k.-ildi I/06/36
k.-ile I/02/61
k.-ili I/02/60
k.-iyo I/02/69, I/06/37
k.-iyolar I/06/38
k.-iyolá I/02/61
k.-iyos I/06/39
k.-tile I/02/62
 5. Bıçak, makas vb. bir araçla bir şeyi
 ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak.
k.-ersinḡ I/19/90
keş- : bk. kes- (2)
k.-er II/06/45
kesatlı : kesatlı << kesatlık+ I/10/116
kese kâdı : Far. + Far. İçine bazı şeyler konulmak
 için kâğıttan yapılmış kese biçiminde torba.
 II/18/143
kesenner : Yerleşim birimi adı.
k.+e I/23/13
keser : Tahta, ağaç yontmaya ve çivi çakmaya
 yarayan, kısa saplı, bir yanı keskin ağızlı çelik
 araç. I/16/167
kesik : Kesilmiş olan. II/19/191
kesil- : Süt, ayran vb. bozulmak, ekşimek.
k.-iyun I/20/39

kesim : Kesmek işi. I/02/69
kesinnikne : Kesin bir biçimde, kesin, kesin
 olarak, kesin kes, yüzde yüz, her hâlde, her
 hâlükârda, mutlak, mutlaka, katıyen, banko.
 I/16/138
kesmē : kesmē < kesme+ I/29/227
kesmek : Kesmek işi. II/16/47
keşge : bk. keşke I/05/62, I/13/223, I/13/224,
 I/26/107, II/03/90
keşge_ı : keşge_ı << keşkek+ II/02/76
keşgek : Far. İyice dövülmüş buğdayın etle
 birlikte uzun süre kaynatılmasıyla yapılan bir
 yemek. II/02/75, II/02/76
keşi : bk. keçi
k.+den II/13/104, II/13/107
keşke : Far. Dilek anlatan cümlelerin başına
 getirilerek "ne olurdu" anlamında özlem veya
 pişmanlık bildiren bir söz, bari, keşki. Krş. keşge
k.+m I/17/04
keşifçi : Ortaya çıkararak, meydana çıkararak kişi.
 I/08/90
kevgir : Far. Haşlanmış yiyeceklerin sıvılarını
 veya bazı sıvıları süzmek için kullanılan, delikli,
 genellikle yuvarlak biçimli mutfak kabı, süzgeç.
 Krş. kevgir
k.+ne II/19/65
k.+nen II/19/67
kevgir : bk. kevgir
k.+den I/24/60
key- : bk. giy-
k.-erdinḡ II/08/16
Key- : bk. giy-
K.-erlerdi II/13/21
keyf : Ar. Rahat, huzur, afiyet. Krş. kēf
k.+imḡ I/05/93
kezbān : Kişi adı. I/07/213, I/27/01
kezbān_ıbe : Kişi adı. II/09/102
k._e.+de II/09/101
kı : 1. bk. ki (4) I/13/41, II/19/124,
 II/19/125
 2. bk. ki (6) II/13/76
kılasıklım : kılasıklım << klasiklik+im I/16/28
kıl : Bazı hayvanların derisinde, insan
 vücudunun belli yerlerinde çıkan, üst deri ürünü
 olan ipliksi uzantı. I/21/164 Krş. ğıl, ğıl
k.+ı I/24/63
k.+lādan I/21/164
kı : bk. kıl
k.+dan II/13/09
k.+ından II/13/09, II/13/10
kına (I) : Ar. 1. Kına, düğünlerdeki kına
 merasimi. I/01/43, II/02/75, II/02/82 Krş. ğına

- ķ.+da** II/07/155
ķ.+sı I/21/64, I/22/18
ķ.+yā II/02/82
 2. Kına ağacının kurutulmuş yapraklarından elde edilen, saç ve elleri boyamakta kullanılan toz. Krş. kınay, ğına
ķ.+sını II/07/174, II/10/38
ķ.+yı I/22/18, I/22/20
ķına (II) : 1. bk. ki (1) I/27/147
 2. bk. ki (4) I/13/22, I/22/147
ķınay : bk. kına (2) II/02/70
ķına gece : Ar. + T. Düğünden önceki gece kızın evinde gelinin parmaklarına kına yakılırken yapılan eğlence. Krş. ğına gece, ķına gecesi
ķ. g.+si I/12/118, I/21/62, I/22/21, I/24/74, I/25/83, I/25/84, II/02/68, II/07/140, II/10/37, II/17/60, II/17/61
ķ. g.+sinde I/22/18, II/02/74
ķ. g.+sı I/25/86
ķına gece : bk. kına gece
ķ. g.+sinde II/13/43
ķına yaķ- : bk. kına yaķ-
ķ. y.-ılırdı II/13/43, II/13/44
ķına yaķ- : Ar. + T. Kınayı su ile karıştırıp bulamaç kıvamına getirerek boyanacak yere sürmek. Krş. ķına yaķ-, ğına yaķ-
ķ. y.-ar I/12/88, I/12/91, I/24/73, II/10/26, II/10/27
ķ. y.-arlar I/12/90, II/07/172
ķ. y.-mıyon I/12/92
ķ. y.-ıyolar I/23/194
ķ. y.-ılırdı II/02/69
ķ. y.-ılırken II/02/70
ķınacı : Düğünlerde kına yakan. I/25/81 Krş. ğınacı
ķınā : bk. kına (1) I/28/134, I/28/41
ķıpķırmızı : Her yanı kırmızı. I/08/90
ķıral dā : bk. ķıral da. I/14/32
ķıral da : Yer adı. I/14/33
ķıravdan : Yerleşim birimi adı. I/14/32
ķır : Şehir ve kasabaların dışında kalan, çoğu boş ve geniş yer, dağ bayır. II/07/10, II/07/11
ķ.+a II/04/129
ķ.+da I/10/53
ķ.+dan I/06/66
ķ.+larda I/10/115
ķır- : Vücut kemiklerinden birini parçalamak.
ķ.-ılsın I/03/159
ķırķ : Otuz dokuzdan sonra gelen sayının adı. I/07/27, I/08/37, I/08/52, I/20/111 Krş. ķırķ, ķırķ
- ķırķ** : bk. kırķ II/05/22
ķırķ_ıltı : 46 rakamının karşılığı olan sayı.
ķ_ı.a.+da II/06/111, II/06/112
ķırķ beş : 45 rakamının karşılığı olan sayı.
ķırķa : Yerleşim birimi adı. I/21/05
ķırema : İt. Kaymak.
ķ.+mız I/24/108
ķırmızı : Ar. Bu renkte olan. II/07/186 Krş. ķırmızı, ğırmızı
ķırmızı : bk. kırmızı II/07/190
ķıs : bk. kız (1) I/15/08, I/29/310
ķısa : 1. Az süren, uzun olmayan. I/05/140, I/29/07
 2. Ayrıntısı çok olmayan. I/29/359, I/13/325, I/13/326 Krş. ķısı
ķ.+dan I/18/111
ķısacası : Kısa söylemek gerekirse, sözün kısası, elhasıl, velhasıl, hasılıkelam. I/09/75
ķısāl- : Kısa duruma gelmek.
ķ.-dı I/26/70
ķısı kēs- : Sözü uzatmamak.
ķ. k.-tirdiņ I/01/42
ķısım : Ar. 1. Parçalara ayrılmış bir şeyin her bölümü, bölüm, kesim. II/17/79
 2. Bir cinsten veya meslekten olanların tümü. I/29/99
ķ.+ı I/29/73, I/29/99
ķ.+ısı I/27/21
ķış : Kuzey yarım kürede 22 Aralık-21 Mart tarihleri arasındaki zaman dilimi, sonbaharla ilkbahar arasındaki soğuk mevsim. I/19/112, I/10/34, II/16/23 Krş. ķış, ğış
ķ.+a I/22/64
ķ.+laları II/18/35
ķ.+ları I/04/63
ķ.+lı I/04/29
ķış : bk. kış
ķ.+ında II/09/21
ķış ğün : Soğuktan kaynaklanan elverişsiz zaman dilimi.
ķ. g.+nerinde II/04/99
ķışın : Kış mevsiminde, kış süresince. I/19/100, I/21/38, I/26/92, II/10/115, II/13/138, II/18/197, II/18/36 Krş. ğışın
ķışla : Koyun ve keçi sürülerinin gecelediği veya kışın barındığı kapalı ağıl. I/04/43
ķ.+dı I/04/43
ķ.+mız I/04/13, I/04/30
ķışlığ : bk. kışlık I/20/172, II/18/58
ķışlık : Kısa övgü, kış için. II/10/58 Krş. kışlık, ğışlık
ķıy- : Acımayıp öldürmek.

ķ.-amyolar II/15/109
ķiyāfet : Ar. Giysi.
ķ.+i II/07/152
ķıymalı : İçinde kıyma bulunan (yemek). II/19/137
ķız : 1. Dişi çocuk. I/01/37, I/02/47, I/03/75, I/24/71, I/25/85, I/30/147, I/12/64, I/21/60, II/09/11, II/15/116, II/17/09, II/16/28 Krş. ķıs, ğīs, ğīz, ğız, ğız
ķ.+a I/19/120
ķ.+ı I/03/158, I/03/50, I/03/53, I/22/09, I/29/13, II/02/50
ķ.+ıķana I/13/95
ķ.+ım II/10/75, II/17/55
ķ.+ımdan I/30/33
ķ.+ımmı I/11/96
ķ.+ım I/04/49
ķ.+ımmı I/03/173
ķ.+ınnan I/28/20
ķ.+ıı I/30/153, I/22/09, I/30/44
ķ.+lā II/17/95
ķ.+ları I/23/196
ķ.+ları II/16/18
ķ.+ları I/04/54
ķ.+lāmmı II/17/56
ķ.+lānı I/28/21
2. Dişi cinsten birine daha yaşlı biri tarafından kullanılan bir seslenme sözü. I/21/49, I/21/119, II/09/109 Krş. ķız, ğız, ğız
ķ.+ım I/21/119, I/03/134, I/03/150, I/03/21, I/04/02, I/19/39, I/28/04, II/17/119, II/17/27, II/17/36, II/17/47, II/17/52, II/17/66, II/17/74, II/17/84, II/17/92
ķ.+mmı II/17/112
ķız- : 1. Öfkelenmek, sinirlenmek. Krş.
ķ.-mı I/03/81
2. Isıtılan veya ısınan bir nesnenin sıcaklığı çok artmak. Krş. ķız-
ķız enstütüleri : Türkiye'de ilk kez 1945 tarihinde açılan ve halen 11 ilde 12 enstitü ile faaliyet gösteren, 2 yıllık eğitim veren, döner sermaye ile işletilen kurumlardır. I/12/75
ķızamık : Genellikle küçük yaşlarda görülen, kuluçka dönemi bir iki hafta süren, bulaşıcı, ateşli, ufak kızıl lekeler döktüren hastalık. II/12/71
ķızlık : Bir kadının evlenmeden önceki yaşantısıyla ilgili, o döneme özgü. I/29/143
ķırķ : bk. kırık I/26/14, I/26/99, I/26/95, I/26/97
ķız : bk. kız (2) I/21/146
ķız- : bk. kız- (2)

ķ.-dı II/16/127
ķi : Far. 1. Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan bir söz. I/03/60, I/05/07, I/11/28, I/14/284, I/27/92, I/29/240, I/29/304, I/29/305, I/29/308, I/29/70, II/01/30, II/18/149, II/19/222 Krş. ği, ki, ķına, ķī
2. İkinci cümledeki yargının birincideki hareketin yapılışı sırasında görülerek şaşıldığını bildiren bir söz. I/02/82, I/10/86, I/27/10 Krş. ğu
3. Özneyi, tümleci güçlendirerek cümlelerin temel bölümüne bağlayan bir söz. Krş. ğu
4. İki cümlede anlatılan durumların uyumsuzluğunu bildiren bir söz. I/01/21, I/02/56, I/13/15, I/14/239, I/15/16, I/15/56, I/16/155, I/16/76, I/27/112, I/27/143, I/29/30, II/03/178, II/03/91, II/04/28, II/11/09, II/19/172 Krş. ķī, ķī, ķı, ķına
5. Bazı kelimelerin sonuna bir ek gibi eklenerek birtakım zarflar, yeni edatlar oluşturan bir söz. I/18/54, I/28/242, I/28/252, I/28/259, I/28/91, I/29/98, II/04/67, II/13/112
6. Bir soru cümlesinin sonuna getirildiğinde şüphe veya endişe anlatan bir söz. I/28/105, II/03/211, II/03/76, II/04/36, II/14/111 Krş. ķı
ķī : bk. ki (1) I/13/100
ķī : bk. ki (4) I/03/163
ķī : bk. ki (4) I/24/14, II/03/68, II/16/138
ķil : Far. Islandığı zaman kolayca biçimlendirilebilen yumuşak ve yağlı toprak. II/03/66, II/04/53, II/07/24
ķ.+inen II/19/172
ķ.+i II/07/24
ķ.+inen II/03/67
ķ.+leri II/07/29
ķ.+nen II/07/24
ķilci : Kil satan.
ķ.+ler II/07/27
ķ.+ler II/07/26, II/07/28
ķile : Ar. Genellikle tahıl ölçmede kullanılan belirli hacimdeki kap, ölçek. I/28/177, I/28/178
ķilim : Far. Döşeme, divan gibi yerlere serilen, genellikle desenli, havsız, kalın, kıl veya yün dokuma. I/13/289, I/19/112, I/19/142, I/19/145, I/19/147, I/20/71, I/20/84, I/23/11, I/23/140, I/23/159, I/23/30, I/23/31, I/23/33, I/25/89, I/23/144, I/13/290, I/23/12, I/25/91, I/20/29, II/08/28, II/08/29, II/11/31 Krş. ķiliman
ķ.+i I/19/161
ķ.+im II/08/28
ķ.+ine I/25/89

k.+l̂ I/19/160
k.+ler I/23/34, I/23/35, I/25/88, I/23/33
k.+leri I/19/141
k.+lerimiz I/25/96
kiliman : bk. kilim I/13/160
kilitle- : Anahtarla kilidi kapamak. I/29/340
 Krş. kitle-, kitli-
kilo : Fr. Kilogram. I/17/32, I/19/108, I/19/129, I/23/91, I/24/41, I/28/179, I/28/180, II/18/26, II/19/14, II/19/15, II/19/173, II/19/59
 Krş. kilō, külo
k.+ya I/19/128
kilometre : Fr. 1.000 metrelik uzunluk ölçü birimi (km). II/14/27 Krş. kilōmetre
kilō : bk. kilo I/23/91, II/19/172, II/19/177, II/19/185
k.+ya II/19/176
kilōluk : Herhangi bir kilo ağırlığında. I/04/44
kilōmetre : bk. kilometre I/16/114 Krş. kilōmetre
kim : "Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz. I/07/178, I/13/230, I/14/29, I/16/52, I/18/135, I/18/57, I/13/58, I/14/245, II/02/58, II/05/19, II/09/02, II/09/108, II/09/138, II/14/67, II/14/68, II/19/233
k.+de I/05/76
k.+den II/09/137
k.+e I/28/114, I/28/115, I/29/177, I/30/81, II/15/95, II/17/121
k.+eyin II/06/30
k.+iñ I/10/107
k.+ler I/07/90
k.+mī I/23/72
k.+sin I/18/89, II/15/121
kimi : Birtakımı, bazısı, kimisi. I/03/61, I/03/62, I/06/48, I/07/08, I/07/108, I/13/40, I/16/40, I/22/159, I/23/187, I/23/213, I/23/72, I/24/42, I/28/114, I/28/229, I/30/56, II/01/97, II/04/24, II/04/84, II/04/85, II/04/96, II/06/22, II/10/135, II/10/136, II/10/83 Krş. kimī, kimī
k.+miziñ I/07/25
k.+ni I/07/108, I/17/45, II/19/17
kimī : bk. kimi I/30/173
k.+miziñ I/07/125
kimī : bk. kimi I/23/213
kimisi : bk. kimisi I/24/112
kimisi : Bazısı, birtakımı, kimi. I/02/20, I/09/38, I/21/126, I/24/107, I/24/108, I/24/113, I/28/229, I/28/83, II/03/57, II/03/58, II/06/22, II/07/120, II/07/42, II/09/10, II/10/107, II/10/108, II/10/73, II/10/74, II/12/33, II/15/54, II/18/167, II/18/168 Krş. kimisi, kimīsi

kimīsi : bk. kimisi I/09/37, I/28/84
kimlīni : kimlīni << kimlik+ I/03/122
kimse : Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi. I/05/101, I/05/148, I/07/106, I/08/80, I/11/25, I/12/129, I/13/67, I/14/301, I/18/23, I/19/53, I/20/103, I/25/29, I/25/57, I/29/262, I/29/340, I/30/105, I/30/121, I/30/33, I/30/81, II/01/70, II/02/04, II/04/87, II/05/02, II/05/18, II/07/184, II/10/129, II/16/92 Krş. kimsē, kimse, kimsē, kimsi
k.+de I/13/296
k.+lere II/02/21
k.+m I/30/33, II/06/138
k.+miz I/18/74
k.+si II/02/01
k.+ye I/29/210
k.+yē I/27/136
k.+yi I/14/93, I/27/84
k.+yī I/07/106
kimsecik : Hiç kimse. I/30/134
kimsē : bk. kimse
k.+ye I/21/137
kimsē : bk. kimse II/16/92
kimsi : bk. kimse
k.+ynen II/15/124
kimyon : Ar. Bu bitkinin tohumundan elde edilen ve baharat olarak kullanılan toz.
k.+uñu II/19/53
kine : Ki. I/19/19, I/28/61, II/06/128
kinni : Kindar. II/04/87
kirā : Ar. Bir konutun, bir mülkün veya taşıt gibi herhangi bir şeyin belli bir bedel karşılığında, bir süre için sahibi tarafından başkasına verilmesi, icar.
k.+dan II/06/101
kirāla- : Kiraya vermek.
k.-ladı II/14/43
kiprit : Ar. Bir ucu sürtünme sonucu yanabilecek birleşimde olan küçük tahta veya karton parçası. I/19/109
kiremid : bk. kiremit
k.+i I/10/92
k.+ini I/26/117
kiremit : Rum. Çatıları örtmekte kullanılan, yan yana dizilerek suyu aşağıya geçirmeden dışarı akıtacak biçimde yapılmış, kızıl toprağın renginde, pişmiş balçık levha. I/28/145 Krş. kiremid
k.+li II/17/70
kireşleme : Organik dokuların içinde kireç birikmesi durumu.
k.+ler I/18/170

- kirkid** : bk. kirkit
k.+inen I/23/147
- kirkit** : Dokumacılıkta atkı ipliğini sıkıştırmak için kullanılan, demirden veya ağaçtan yapılmış dişli araç. Krş. kirkid
k.+ler I/23/146
- kirli** : Leke, toz vb. ile kaplı, pis, murdar, mülevves.
k.+ce I/24/02
- kirye** : Sağdıç. I/25/74 Krş. kivre
- kişi** : Kadın veya erkeğe verilen genel ad, şahıs, zat, nefer. I/07/27, I/13/195, I/13/42, I/13/73, I/14/120, I/14/301, I/18/61, I/19/119, I/19/142, I/19/151, I/23/118, I/23/119, I/23/145, I/26/106, I/26/126, I/26/82, I/30/146, II/03/121, II/03/136, II/03/158, II/05/08, II/05/41, II/07/46, II/09/100, II/09/86, II/12/52, II/15/19, II/17/108, II/17/94, II/18/26, II/18/27, II/19/208
k.+de II/09/99, II/13/87
k.+den I/11/113
k.+ler I/16/62, I/07/182
k.+niñ I/11/108, I/07/207
k.+yış I/08/57
k.+yız I/30/145, I/30/146
- kişi** : bk. kişi II/18/106
- kişni-** : At, bağırır gibi yüksek ses çıkarmak.
k.-yo I/29/236
- kitab** : bk. kitap I/09/05
k.+a II/12/108
k.+ımız I/27/115
k.+ın I/09/10
- kitab** : Ar. Ciltli ve ciltsiz olarak bir araya getirilmiş, basılı veya yazılı kâğıt yaprakların bütünü. I/09/08, I/14/23, I/16/88, I/30/10 Krş. kitab
k.+da I/14/22
k.+dan I/09/09
k.+lar I/16/101
k.+lānı II/11/99
- kit-** : 1. bk. git- (1)
k.-dim I/14/190
k.-meyē I/05/148
 2. bk. git- (2)
k.-diñ I/01/12
 3. bk. git- (4)
k.-di I/22/124
k.-diler I/20/103
k.-medi I/22/160
- Kit-** : bk. git- (1)
K.-diklerinde II/11/84
K.-medim I/30/148
- kitle-** : bk. kilitle-
- k.-yen** I/07/141
k.-yi I/29/200
k.-yip II/11/83
- kitli-** : bk. kilitle-
k.-yo I/29/210
- kivre** : bk. kirye I/25/75, I/25/76
- ķobaķ** : Āam ve servi kozalağı. II/18/86
- ķoca (I)** : Bir kadının evlenmiş olduğu erkek, eş, zevĉ. Krş. ğocu
ķ.+m I/04/38
ķ.+sı II/15/128
ķ.+sına II/11/108
- ķoca (II)** : BŸyŸk, geniş. II/02/80, II/17/99 Krş. ķocā
- ķocā** : bk. ķoca (II) I/28/146
- ķo-** : 1. bk. ķoy- (1)
ķ.-duķları I/30/70
ķ.-nurdu II/19/210
 2. bk. ķoy- (2)
ķ.-duķ II/16/35
 3. bk. ķoy- (4)
ķ.-mazdıķ II/16/104
 4. bk. ķoy- (5)
ķ.-ruz II/19/113
- ķoķ-** : Koku ĉıkarmak.
ķ.-uyo II/18/186, II/18/187, II/18/204
- ķol** : İnsan vŸcudunda omuz başından parmak uĉlarına kadar uzanan bŸlŸm. I/08/98 Krş. ğol
- ķola** : İng. Bu bitkinin yaprağından ĉıkarılan kokulu bir maddeyle kokulandırılan ve iĉine şeker, karbonat katılarak yapılan iĉecek. II/12/86
ķ.+dan I/27/24
- ķollestrol** : Fr. Kanda ve bŸyŸk ŸlĉŸde Ÿdde bulunan, besinlerle alınan sterol, kolesterol. II/18/71 Krş. ķolŸstŸr
- ķoltuķ dēne** : ķoltuķ dēne << koltuk değneği I/30/79
- ķolŸstŸr** : bk. ķollestrol
ķ.+Ÿm I/18/171
- ķompastı** : bk. ķomposto I/24/59
- ķomposto** : İt. BŸtŸn veya dilimler hālindeki yaş meyvenin şekerli suyla kaynatılmasıyla yapılan bir tatlı tŸrŸ. I/23/38 Krş. ķompastı, ķompostŸ
ķ.+yınan I/25/104
- ķompostŸ** : bk. ķomposto I/24/66
- ķomřu** : Konutları yakın olan kimselerin birbirine gŸre aldıkları ad. I/19/108 Krş. ğomşu, ğoņřu, ğŸřu
ķ.+nuņ II/17/70
ķ.+ya I/19/45
- ķomřuluķ** : Komşularla olan ilişki. I/16/73 Krş.

ğomşuluk, kōmşuluk

ğōmşuluk : bk. komşuluk

ğ.+lar II/04/78

ğomşulūmuz : ğomşulūmuz << ğomşuluk+ I/13/38

ğomūntislik : Fr. Bütün malların ortaklaşa kullanıldığı ve özel mülkiyetin olmadığı toplum düzeni. I/08/49

ğona_ına : ğona_ına < konak+ II/10/142

ğonservē : Fr. Isı ile sterilize edilerek uzun zaman saklanabilecek biçimde kutulanmış (yiyecek). I/24/51

ğontrol_ıt- : Fr. + T. Denetlemek.

ğ.j.-çez I/03/50

ğonu : Konuşmada, yazıda, eserde ele alınan düşünce, olay veya durum, mevzu, süje. I/29/137, I/29/300, I/29/34

ğ.+muzā I/29/57

ğ.+lara I/27/45

ğ.+ya I/29/09, I/29/167, I/29/33

ğ.+yā I/29/59

ğonuk (I) : Bir yere veya birinin evine kısa bir süre kalmak için gelen kimse, misafir, mihman. I/28/65, I/28/60 Krş. ğonuk

ğonuk (II) : Soyad. II/07/02

ğonuş- : 1. Bir dilin kelimeleriyle düşüncesini sözlü olarak anlatmak. Krş. ğonuş-

2. Belli bir konudan söz etmek. Krş.

ğonuş-

ğ.-dur I/05/177

ğ.-turūyorun I/01/04

ğ.-ūcān I/01/05

ğ.-ūver I/16/141

3. Bir konuda karşılıklı söz etmek, sohbet etmek. Krş. ğonuş-

ğ.-mēcek II/04/88

4. Flört etmek. Krş. ğonuş-

ğonuşma : Konuşmak işi. I/27/42

ğonvoy : Fr. Aynı yere giden taşıt veya yolcu topluluğu, kabile. II/07/167

ğonturolcu : Kontrol yapan, denetçi, kontrolör. II/06/20

ğonya : Yerleşim birimi adı. I/14/24

ğ.+dan I/14/27

ğoparatif : bk. ğoparatif I/14/44

ğ.+imis I/14/148

ğoparatif : Fr. Ortaklarının gereksinimlerini uygun şartlarda elde etmelerini sağlamak amacıyla kurulan birlik. I/14/108 Krş. ğoparatif, ğopratif

ğ.+imiz I/14/108

ğopratif : bk. ğoparatif I/26/80

ğō- : bk. ğoy- (1)

ğ.-duğ II/16/135

ğ.-rdug I/28/167

ğork- : Korku duymak, ürkmek, dehşete kapılmak. Krş. ğork-, ğörk-

ğ.-uyon I/30/122

ğoş- : 1. Hayvanı çekeceği arabaya, sabana vb.ne bağlamak. Krş. ğoş-

ğ.-an II/10/138, II/10/139

2. Birlikte iş görmesi için bir şeyi başka birinin yanına katmak, arkadaş olarak vermek. Krş. ğoş-

ğoyuğ : Geviş getirenlerden, eti, sütü, yapağısı ve derisi için yetiştirilen evcil hayvan (Ovis aries). I/07/110, II/01/13 Krş. ğoyun, ğoyuğ, ğoyūğ, ğoyūn, ğoyun

ğoy- : 1. Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek. Krş. ğo-, ğō-, ğo, ğō-, ğoy-, ğoy-, ğōy-, ğōy-, ğu-, ğuy-

ğ.-aris II/18/86

ğ.-dular I/18/07

ğ.-uveri I/07/91

2. Bırakmak, terk etmek. Krş. ğo-, ğo-

3. Bırakmak. Krş. ğo-

4. Ad koymak. Krş. ğo-, ğo-

ğ.-muşlar II/12/10

5. Katmak, eklemek. Krş. ğo-, ğō-, ğoy-, ğuy-, ğuy-, ğo-

6. Çıkarmak, salmak. Krş. ğuy-

7. Etkilemek, dokunmak. Krş. ğo-

ğozak : Kozalak. I/21/143

ğozannar : Soyad. II/18/05

ğū : bk. ki (1) I/29/238, I/29/295, I/29/334, I/29/340, I/29/343, I/29/389, I/29/395, II/15/145, II/15/149, II/15/99

bk. ki (4) I/13/293, I/16/155, I/17/76, I/24/16 II/19/202

ğulak : Başın her iki yanında bulunan işitme organı.

ğ.+larım II/06/136

ğula_ım : ğula_ım < kulak+ım II/06/129

ğullan- : 1. Bir şeyden belli bir amaçla yararlanmak. Krş. ğullan-

ğ.-amaz I/08/111

ğ.-icēdik I/08/107

ğ.-ılıyo I/19/76, I/19/94

ğ.-ryoduk II/07/24

ğ.-mışlar I/19/139

2. Harcamak, sarf etmek.

ğ.-ryoz I/10/122

3. Araç veya aleti işletmek, yönetmek. Krş. ğullan-

- kül** : bk. kül
ķ.+üñ II/01/86
- ķumral** : Bu renkte olan (kimse veya şey).
ķ.+dı I/27/11
- ķun** : bk. ki (1) II/02/01
- ķuna** : 1. bk. ki (1) II/06/145
2. bk. ki (4) II/03/108, I/22/101
- ķural** : Davranışlarımıza yön veren, uyulması gereken ilke.
ķ.+lara I/27/112
- ķur-** : 1. Gereken şartları hazırlayıp kendi kendine olmaya bırakmak.
ķ.-aris I/28/165
2. Bir araya getirmek, toplamak. Krş. ğur-
ğur-
3. Bir şeyi oluşturan parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek, monte etmek. Krş. ğur-
4. Etkisi ve önemi geniş şeyler meydana getirmek, tesis etmek. Krş. ğur-
5. Yapmak, oluşturmak. Krş. ğur-
- ķurān** : Ar. İslamiyet'in kutsal kitabı. I/21/37
Krş. ğuran, ğurānı kerim
- ķurban** : Ar. 1. Dinin buyruğunu veya bir adağı yerine getirmek için kesilen hayvan. Krş. ğurban
ķ.+ı II/13/107
2. Müslümanlarda Kurban Bayramı.
Krş. ğurban
- ķurbannık** : Kurban edilmek için ayrılmış, kurban edilmeye uygun. II/13/102 Krş. ğurbannık
- ķurt** : Yumuşak vücutlu, uzun gövdeli, omurgasız, bacaksız, ayaksız veya çok ilkel ayaklı küçük hayvan. II/18/185
- ķurucu** : Bir kurumun, bir işin kurulmasını sağlayan, müessis.
ķ.+larından I/12/23
- ķurud-** : bk. ķurut-
ķ.-urduğ I/28/164
ķ.-urus I/21/110
- ķuruluk** : Hangar. II/07/59
- ķuruş** : Alm. Liranın yüzde biri değerinde Türk parası. I/27/90, II/14/41 Krş. ğuruş
- ķurut-** : Bazı sebze ve meyvelerin buharlaştırılmasıyla kuru bir durum almasını sağlamak. Krş. ķurud-, ğurud-
ķ.-urus I/21/113
ķ.-uyos I/21/113
- ķuS** : Anlam verilememiştir. II/01/95
- ķusum** : bk. ķuzum I/05/19, I/05/80
- ķusura bakma-** : Ar.+T. Hoş görmek. I/27/41
ķ. b.-yınğ I/27/49
ķ. b.-yınğ I/29/58
- ķuşak** : Bele sarılan uzun ve enli kumaş. I/03/67, I/09/91
- ķuşat-** : Bele sarılıp bağlanan şeyleri başkasının beline bağlamak.
ķ.-tı I/03/67
- ķuyucak** : Yerleşim birimi adı. I/13/243, I/15/88
- ķuz** : Gölgede kalan (yan). I/09/70
- ķuzu** : Koyun yavrusu. II/10/136, II/13/106
Krş. ğuzu
ķ.+da II/13/107
- ķuzum** : Okşamalık, yalvarma veya dikkat çekme anlamları taşıyan bir seslenme sözü. I/05/65, I/21/38, I/25/34 Krş. ķusum, ğusum, ğuzum, ğuzüm, ğuzüm, ğuzum
- ķhani** : bk. hani (2) I/05/03
- ķā_ıt** : Far. Hamur durumuna getirilmiş türlü bitkisel maddelerden yapılan, yazı yazmaya, baskı yapmaya, bir şey sarmaya yarayan kuru, ince yaprak. I/08/112, I/14/157 Krş. kād, kā_ıt, kād
- ķatib** : bk. kātib I/23/13
- ķād** : bk. kā_ıt
ķ.+ı I/21/14, I/21/15
- ķā_ıt** : bk. kā_ıt I/17/63
ķ.+da I/17/63
- ķā_ıd** : bk. kā_ıt I/08/10
ķ.+dı I/16/102
- ķatib** : Ar. Yazman. I/22/123
ķ.+ı I/08/103
- ķāya** : Far. Konak, çiftlik vb. yerlerde türlü işleri yapmakla görevli kimse. I/28/76
ķ.+sı I/28/76
- ķāzım** : Kişi adı. I/18/58
- ķōy** : bk. köy (1) I/02/35
- ķōy** : bk. köy (1)
ķ.+üñ I/02/11
- ķō** : bk. köy (1) I/01/30, I/15/89, I/29/404, I/24/08
ķ.+_e II/16/23
ķ.+_ü II/09/48
ķ.+den I/10/65
ķ.+_ümüzde II/10/70
ķ.+_ünğ I/04/08
- bk. köy (2)
ķ.+_ümüs I/13/134
ķ.+_ümüz I/13/134, I/21/38, II/10/72
ķ.+_ünğ I/01/29, I/04/08, II/10/22
- ķök** : Kaynak, köken.
ķ.+tü II/03/183
ķ.+_ümüz II/12/17
- ķök boyası** : Kökboyasının köklerinden elde edilen kırmızimsı sarı bir boya, kök kırmızısı,

alizarin. I/23/151

kölge : Güneş ışınlarından korunacak yer.

k.+ye I/22/84

kölü : bk. köylü (2)

k.+ye II/02/12

kömür : Karbonlu maddelerin kapalı ve havasız yerlerde için için yanmasından veya çok uzun süre derin toprak katmanları altında kalıp birtakım kimyasal değişmelere uğramasından oluşan, siyah renkli, bitkisel kaynaklı, içinde yüksek oranda karbon bulunan katı yakıt. I/05/112, I/21/23, I/21/148, I/28/154, II/18/36 Krş. kömür, kömür, kömür

k.+ü I/28/157, II/07/51

k.+ünü I/28/157, II/07/49

kömür : bk. kömür

k.+ü I/05/117

k.+üñ I/05/118

kömür : bk. kömür II/18/86

köpek : Köpeğillerden, boy ve biçim bakımından pek çok cinsi olan, çok iyi koku alan, sadık, bekçilik ve avcılık gibi işler için beslenen memeli hayvan (*Canis familiaris*). I/07/207

köprü : Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan veya trafik akımının, başka bir trafik akımını kesmeden üstten geçmesini sağlayan ahşap, kâgir, beton veya demir yapı. I/11/48, I/11/49 Krş. köprü, köprü

k.+den I/12/57

k.+nüñ I/29/354

köprü : bk. köprü

k.+nüñ I/12/112

köpür- : Köpük yapmak, köpük oluşmak, köpük çıkararak kabarmak.

k.-düyo I/29/205

körel- : Körleşmek, sönmeğe yüz tutmak, eski şenliğini kaybetmek.

k.-iyo I/19/05

köşe başları : Far. + T. Bir sokağın başka bir sokakla veya caddeyle kesiştiği yer.

k. b.+na I/14/287

köşe : Far. 1. İki duvarın birleştiği girintili veya çıkıntılı yer.

k.+cıkñán II/19/18

k.+de I/08/109

k.+lerde II/05/21

2. İki sokağın veya caddenin kesiştiği yer, büküç.

k.+de I/12/126

kötāya : bk. kütāhya I/11/22, II/14/133

k.+dan I/11/22

k.+lılardan I/11/19

kötü : İstenilen, beğenilen nitelikte olmayan, hoş gitmeyen, fena, iyi karşıtı. I/02/16, I/07/111, I/07/116, I/17/05, I/17/37, I/28/115, I/29/213, II/01/103, II/03/86, II/05/14, II/15/101, II/15/99, II/17/28, II/17/29

k.+dü II/09/01

k.+müşdü I/10/86

k.+süne I/27/22

k.+ydü II/03/18

kötü yola düş- : Kötü kadın olmak.

k. y. d.-dü II/15/101

kötülü : kötülü << kötülük+ I/14/88

kötülünü : kötülünü << kötülük+ I/30/162

kötürüm : Zayıf. I/07/110, I/07/113

köv : 1. bk. köy (1) I/13/03, II/10/142, II/13/145

k.+de I/07/26

k.+e I/26/128, I/28/22, II/06/168, II/06/184, II/10/75, II/13/71, II/19/12, II/19/14, II/19/27

k.+ü I/04/29

k.+üdü II/10/37

2. bk. köy (2)

k.+e I/23/206

k.+lere I/28/60

k.+üñ II/10/33

köv_ekme_ı : bk. köy_ekme_ı II/07/52

k._e.+ni II/19/114

kövlü : bk. köylü (1)

k.+yüz I/14/199

bk. köylü (3)

k.+müzden II/10/91

köy : 1. bk. köy (1) I/15/23, II/10/15

2. bk. köy (2) I/10/61, I/10/51

k.+e I/10/75

köy hocası : bk. köy hocası I/30/13

köy : Far. 1. Yönetim durumu, toplumsal ve ekonomik özellikleri veya nüfus yoğunluğu yönünden şehirden ayırt edilen, genellikle tarımsal alanda çalışılan, konutları ve öteki yapıları bu hayata uygun yerleşim birimi, köylük yer, köy yeri. I/07/200, I/11/78, I/12/81, I/13/238, I/13/255, I/15/41, I/24/70, I/26/40, I/29/23, I/29/407, I/29/408, I/29/80, I/02/16, I/15/41, II/03/132, II/03/47, II/06/54, II/11/97, II/16/127, II/19/232 Krş. kö, köy, köy, köy, köy, kö, köv, köy, köy, göy, kü, köy

k.+de I/08/118, I/14/12, I/14/296, I/14/304, I/19/09, I/25/03, I/25/49, I/29/360, II/01/07, II/01/08, II/06/115, II/07/70, II/10/87

k.+den I/13/181, II/03/151, II/03/185

k.+e I/06/20, I/06/21, I/06/38, I/11/99,

I/12/86, I/20/60, I/28/22, II/06/177, II/07/26, II/11/93

k.+le I/10/49

k.+ler II/03/201

k.+lerde II/01/08

k.+lerdi I/04/53

k.+lere I/29/22, I/30/73, II/01/53

k.+leri II/12/20

k.+ü I/01/15, I/01/30, I/02/09, I/02/64, I/06/15, I/08/45, I/11/01, I/11/02, I/11/05, I/12/26, I/16/181, I/16/182, I/16/184, II/01/84, II/03/165, II/06/164, II/06/184, II/07/120, II/14/69

k.+üdür I/16/181

k.+ümde I/06/20

k.+ümden I/06/19

k.+ümüze II/18/122, II/18/130

k.+ünde I/11/53

k.+ündenin I/06/09, I/06/10, II/13/69

k.+ün I/12/71

k.+ünümüſ I/08/41

k.+üne I/11/45, II/03/171

k.+ünün I/06/50

k.+ün I/06/09, I/09/42, I/10/74, I/12/23, I/14/207, I/14/21, I/29/118, I/29/408, I/14/263, I/11/112, I/23/20, II/15/96, II/16/146, II/06/180, II/06/156, II/07/47, II/07/168, II/07/166

2. Köy halkı. I/11/05, II/11/20 Krş. kö, köy, kö, köv, köy, köy

k.+de I/12/69, II/13/87

k.+den I/14/301

k.+ler I/16/182

k.+ümüs I/26/144, II/10/77

köy_ekme_ı : Far. + T. Tandır, sac, fırın vb.nde pişirilen bir pide türü veya somun. II/16/122 Krş. köv_ekme_ı

köy : 1. bk. köy (1) I/07/200, I/11/23, I/11/02, I/06/55, II/06/121, II/01/133, II/12/22

k.+de II/12/70

k.+den I/29/62, I/14/301

k.+deyiz I/30/156

k.+e I/08/06, I/10/40, I/15/58, I/20/62, I/29/213, I/29/216, I/29/372, II/04/58, II/05/70, II/15/144, II/15/148

k.+lerde II/12/71

k.+lerden I/14/90

k.+lere I/24/52

k.+leri I/29/10

k.+lerine II/15/144

k.+yüm II/17/36

k.+ü I/07/203, I/14/59, I/14/60, I/15/44, I/15/45, I/15/46, I/19/11, I/21/02, I/21/13,

I/23/02, I/26/03, I/26/162, I/26/23, I/29/102, II/06/118

k.+üm II/16/157

k.+ümüz I/25/52, I/27/148

k.+ümüz II/18/101

k.+ümüze II/18/130

k.+ümüzë II/18/126

k.+ümüzün II/04/80

k.+ünde I/09/111, I/09/114, I/12/72, I/14/192, II/14/61, II/15/81

k.+ünden I/22/40, I/28/27, I/28/28

k.+ündesin II/14/26

k.+üne I/08/07, II/05/65

k.+ünün I/08/36

k.+ün I/10/49, I/10/70, I/10/71, I/10/73, I/14/10, I/27/144, I/29/148, I/29/65, I/07/18, I/23/21, I/29/410, I/29/88, II/04/92, II/15/96, II/12/59, II/07/162, II/06/54

k.+ünüz I/29/399

k.+ü I/08/46

k.+ümüzün I/27/145

2. bk. köy (2) I/13/40, I/25/55, I/29/404

k.+e I/14/100, II/18/140

k.+ë I/29/211

k.+ümün I/26/125

k.+ümüz I/18/81, I/18/82, I/25/56, I/25/59, I/25/67, I/25/94, I/13/35, II/04/78

k.+ümüze II/04/79

k.+ümüzden I/16/87, I/26/75

k.+ümüzün I/13/46

k.+ün I/09/33, I/13/140, I/24/89

köy : bk. köy (1)

k.+de II/10/88

köy hocası : Far. + Far. Köydeki camide görevli imam.

k.+ün h. I/29/180

k.+ün h.+m I/29/335

köy hocası : bk. köy hocası Krş. köy hocası, köy hocası, köy hocası

k.+ün h.+sı I/13/144

köy hizmetleri : Far. + Ar. Devlet kurumu.

k. h.+nden II/06/135

köy hocası : bk. köy hocası I/02/36

köy_odası : Far. + T. Köylülerin çeşitli toplantılar yaptıkları veya konukların köyde kalması için hazırladıkları yer. I/08/104

köy_yel : bk. köy_yeri

k._y.+leri II/03/26

köy_yeri : bk. köy_yeri

k._y.+nde II/10/17

köy_yeri : Far. + T. Köy. Krş. köy_yeri, köy_yel

- k. _y.+nde** II/03/99
k. _y.+ni II/03/176
köylü : bk. köylü (1) I/07/104
köylü : 1. Köyde yaşayan veya köyde doğmuş olan. Krş. kövli, köylü
k.+ler I/07/105
 2. Köy halkı. II/03/171, II/10/140 Krş.
 kölü, kölü
k.+ler I/14/177
 3. Köydeş. Krş. kölü, kövli
k.+sü II/03/132
köz : Küçük kor parçası. II/04/130
k.+üç I/13/306
k.+ü I/13/306
közle- : Et, sebze, meyve, hamur vb.ni köz üzerinde pişirmek.
k.-riz I/20/151
küçük : bk. küçük (2)
k.+e I/20/11
küçümünen : küçümünen << küçük+ I/07/230
küççü : küççü << küçük+ I/27/134
küççük : 1. bk. küçük (1) I/04/53
 2. bk. küçük (2) I/02/45, I/03/48, I/12/38, I/05/97
 3. bk. küçük (3) I/21/39
küçük : 1. Boyutları, benzerlerinininkinden daha ufak olan, mikro, büyük karşıtı. I/06/46, II/19/223 Krş. küççük, güçük, güçük
 2. Yaşı daha az olan. I/10/39, I/12/65, I/27/26, I/10/24, I/27/113, II/19/136 Krş. küçük, küçük
k.+düm I/10/24
k.+ler I/27/133
k.+leğ I/27/22
k.+lerim I/04/15
 3. Değersiz, önemsiz. Krş. küççük
küçük : bk. küçük (2) II/11/99
küççüm : küççüm << küçük+ II/04/81
kühür : Ar. Sövmek, sövmek için söylenen söz, sövgü.
k.+ü I/05/59
kül : bk. kül I/25/23
kül : Yanan şeylerden artakalan toz madde.
 Krş. kül, kúl
k.+e II/10/117
k.+len I/03/134
kül_ol- : Bütünüyle yanmak.
k._o.-du II/06/74
külo : bk. kilo II/18/27
kümbet : Yerleşim birimi adı. I/21/05
k.+e I/22/164
kümes : Rum. Tavuk, hindi vb. evcil hayvanların barınmasına yarayan kapalı yer.
k.+lerimiz II/07/60
kün : bk. gün (1) I/20/94
künā : künā << günah+ I/30/164
künā_ını al- : Far. + T. Birisi için haksız olarak kötü düşünmek, kuşkulananmak.
k. a.-ma_ın I/30/14
künāh : Far. Dinî bakımdan suç sayılan iş veya davranış, vebal I/30/17
Kün : bk. gün (4)
K.+nē I/20/65
künge : Toz, çöp, süprüntü. II/04/28
k.+niç II/04/27
küpe : Dokumacılıkla ilgili bir terim. I/23/162
k.+sini I/23/161, I/23/163
kürek : 1. Toprak, kömür vb.ni bir yerden bir yere alıp atmaya, taşımaya yarayan ve yayvan bir bölümü, buna bağlı uzun bir sapı bulunan araç.
k.+lēnen II/14/33
k.+lēnen II/18/108, II/18/110
k.+leñnen II/14/34
k.+neñ II/19/135
 2. Fırıncılıkta kullanılan kürek çeşidi.
k.+len II/08/117
kürēnen : kürēnen << kürek+ II/08/116
kürt : Ön Asya'da yaşayan bir topluluk ve bu topluluktan olan kimse. I/14/77, II/01/127 Krş. kürd
k.+den I/15/60
k.+lerden I/14/91
küs : Küsmüş, dargın. I/18/121, I/18/122
k.+lü II/04/87
küs- : Darılmak.
k.-dü I/27/132
k.-medi I/27/133
k.-üs I/30/36
küsme : Küsmek işi. I/10/77
küt : Ansızın. I/10/121
kütāhya : Yerleşim birimi adı. Krş. kütāhya, kötāya, kütāya
k.+ya I/29/74
kütāya : bk. kütāhya II/07/27
k.+da I/11/92, I/25/44
k.+dan II/06/73
k.+nuñ I/14/34
kütü_ü : kütü_ü < kütük+ II/15/88
kütük : Kalın ağaç gövdesi. I/02/107
k.+den I/02/107
kütüphāne : Ar. + Far. Kitaplık.
k.+miz I/14/109
kú : bk. köy (1)
k.+de II/01/134
k.+ye II/01/134

lakap : Ar. Bir kimseye, bir aileye kendi adından ayrı olarak sonradan takılan, o kimsenin veya o ailenin bir özelliğinden kaynaklanan ad.

1.+ları I/29/148

laf : Far. 1. Söz, lakırtı. I/01/19, I/02/76, I/29/137

1.+ımı I/18/107

1.+lağım I. I/21/125

1.+lāmız I/29/128

2. Sonuçsuz, yararı olmayan söz. I/27/61

laf_ol- : Far. + T. Söz olmak.

1.و-ur I/29/178

lafı geç- : Far. + T. Kendisini kabul ettirmiş olmak, hatırı sayılmak.

1.+η g.-iyo I/18/106

lahana : Rum. Turpgillerden, geniş ve kalınca kat kat yaprakları olan, güz ve kış sebzesi olarak yetiştirilen ve birçok türü olan bitki, kelem (Brassica oleracea). I/23/242 Krş. lahanā

lahanā : bk. lahana I/23/242

lal : Far. Dili tutulmuş, konuşamaz duruma gelmiş, dilsiz. II/10/23

lamba : Rum. Petrol gibi yanıcı bir madde yakarak veya elektrik akımıyla içindeki teller akkor durumuna geçerek ışık veren alet. I/05/141, I/05/142, I/05/144, I/13/158, I/19/97, II/05/27, II/08/44, II/08/51

1.+lar I/13/159

1.+larım I/05/144

1.+larınnan II/04/64

1.+lāna I/28/62

1.+ya I/05/143

lambi : bk. lamba

1.+ynen II/05/27

gaz lamba : Fr. + Rum. İçine konan gaz yağını bir fitil yardımıyla yakan, şişeli, türlü biçimlerde lamba, gaz. Krş. gāz lamba

ğ. 1.+sı I/19/98

ğ. 1.+lı II/03/99

gāz lamba : bk. gaz lamba

ğ. 1.+sı I/29/299

lan : Ulan. I/30/76 Krş. lān, len, le, lē

lastik : Fr. Ayakkabı üzerine giyilen kauçuktan pabuç. II/04/38

laylon : bk. naylon

1.+na II/10/99

lāçin köyü : Yerleşim birimi adı. I/02/64

lān : bk. lan I/28/24

lāzım : Ar. Gerek, gerekli. I/09/127, I/13/09, II/01/138, II/13/106

1.+mı I/14/32

1.+sa II/10/58

lāzım_ol- : Ar. + T. Gerekmek.

1.و-ur II/07/191

le : bk. lan I/15/64

lē : bk. lan I/18/57

leblebi : Far. Dış kabuğu çıkarıldıktan sonra fırında kavrulup çerez olarak yenen nohut. I/12/83

leke : Far. Vücudun herhangi bir yerinde oluşan değişik renk. I/20/135

len : bk. lan I/07/213, I/07/217, I/07/216, I/15/64, I/18/212, I/21/154

leyen : Far. Genellikle, içinde bir şey yıkamak için kullanılan metal veya plastikten yayvan kap. Krş. i_leyen

1.+nere I/24/47

lezzetli : Tadı güzel. II/13/90 Krş. zelleṭli

limon : Rum. Bu ağacın sarı renkli, kabuğu kokulu, suyu ekşi meyvesi, sulu zırtlak. I/28/53

lira : İt. Yüz kuruş değerinde Türk para birimi, teklik. I/03/189, I/07/133, I/07/193, I/21/26, II/06/143, II/06/25, II/06/85 Krş. lirā, lirā

1.+ydı II/08/91

lirā : bk. lira II/15/18

lirā : bk. lira

1.+yi II/06/90

lise : Sekiz yıllık ilköğretimden sonra en az dört yıllık bir eğitime hayata veya yükseköğretime hazırlayan ortaöğretim kurumu, ortaöğretim. I/27/125 Krş. lise

lise : bk. lise I/14/07, I/18/142

1.+si I/22/128

1.+yi I/07/62

loğum : Ar. 1. Şekerli nişasta eriyiğini pişirip hafif ağdalaştırarak yapılan, küçük küp veya dikdörtgen biçiminde kesilen şekerleme, kesme, latilokum. I/05/66, I/28/228, I/28/235

1.+u I/05/74, I/28/237

2. Dilim dilim tepsiye yerleştirilip zeytinyağla yağlandıktan sonra fırında pişirilen buğday ekmeği. II/10/83

lūzum : Ar. Gerek, gerekli, gereklilik, icap. I/16/113

mabal : Vicdanı inciten iş, günah. I/30/167

mağarna : İt. İrmik veya una yumurta karıştırılarak hazırlanmış türlü biçimlerdeki kuru hamur. I/24/61, I/28/136, II/10/54, II/18/158, II/19/11

m.+mızı II/10/58

mağas : Ar. Bir eksen çevresinde dönebilecek biçimde çapraz eklemelenmiş, birbirine bakan yüzleri keskin iki çelik lamadan oluşmuş, arasına yerleştirilen herhangi bir şeyi kesmeye yarayan

araç, sındı.

m.+la I/28/149

mağbúl : Ar. Beğenilen, hoş karşılanan.

m.+dür I/29/119, I/29/121

mağıf : bk. vaqıf II/06/72, II/06/73

mağsat : Ar. İstenilen şey, amaç, gaye, erek. I/07/143

ma_alle : bk. mahalle I/16/65

m.+si I/16/65

maççe : Yangı, yangılanmış yara, onulması güç yara. I/30/69

mafât_ıt- : bk. vefât_ıt-

m._ı.-di I/07/170

mafıret : Kişi adı. I/05/31

mahalle : Ar. Bir şehrin bir kasabanın, büyükçe bir köyün bölündüğü parçalardan her biri. I/29/116 Krş. ma_alle, mā_ale, mā_alle, mälle, mağalle

mağalle : bk. mahalle II/18/131

m.+si II/18/130

mahkeme : Ar. 1. Bir yargıçtan veya bazen savcı ve yargıçlardan oluşan bir kurulun, yargı görevini yerine getirdikleri yer, yargı yeri, yargıevi, mahkeme kapısı. Krş. mağkeme, mākeme

m.+yē II/14/107

2. Yargılama. I/03/44 Krş. mākeme

mağkeme : bk. mahkeme (2) I/10/70

m.+ye I/10/68

mahkemelik : Mahkemede yargılanması, çözümlenmesi gereken. I/10/62

mahkemeye düş- : Ar. + T. Mahkemelik olmak.

m.+ye d.-ünce I/10/70

mahkemeye ve- : Ar. + T. Dava açmak.

m. v.-di I/10/12, II/11/34

makina : bk. makine (1) II/08/107

makiná : bk. makine (1)

m.+la II/04/57

m.+sı II/03/56

makine : 1. İt. Herhangi bir enerji türünü başka bir enerjiye dönüştürmek, belli bir güçten yararlanarak bir işi yapmak veya etki oluşturmak için çarklar, dişliler ve çeşitli parçalardan oluşan düzenekler bütünü. I/19/126, I/24/22, II/01/36, II/03/40, II/03/81, II/04/23, II/04/30, II/04/52 Krş. makine, makiná

m.+lē II/02/28, II/07/14, II/18/206

m.+lēnen II/17/101

m.+ler I/07/137, I/16/45

m.+lerī I/07/138

m.+lernen II/04/17

m.+yi I/16/47

m.+yne I/16/47, II/01/33

m.+ynen II/04/30, II/04/31

2. Makine mühendisliği bölümü. II/14/126

makineleş- : Üretimde makine gücünden, giderek daha çok yararlanmak.

m.-dī II/03/58

mal : Ar. 1. Büyükbaş hayvan. I/02/33, I/02/34, I/07/206, I/13/103, I/20/60, I/22/163, I/24/16, II/15/83 Krş. māl

m.+a I/19/101, I/19/48, II/03/58

m.+ı I/07/113, I/13/217, II/03/106, II/06/99, II/09/75

m.+ınan I/23/01, II/03/48, II/13/93

m.+ımı I/12/55

m.+ıı I/13/215, II/13/92, II/13/93

m.+lālan II/17/29

m.+larına II/06/183

m. mapıldak I/13/216

m. maşat I/22/163

2. Bir kimsenin, bir tüzel kişinin mülkiyeti altında bulunan, taşınır veya taşınmaz varlıkların bütünü. II/03/108, II/09/65, II/09/66

m.+ı I/09/52

m.+ımızı II/08/48

m.+larını I/11/08

m.+lāmız I/11/100

malı mapıldā : malı mapıldā << malı mapıldak+ I/13/217

mal hātun : İkinci Osmanlı padişahı Orhan Gazi'nin annesi ve Osman Gazi'in eşidir. I/09/108 Krş. bal hatun

mal hasdalı : Brusella hastalığı.

m. h.+na I/21/169, I/21/170

mama : Bebek için hazırlanan yiyeceklerin genel adı. II/03/60

manaF : bk. manav I/06/15

manav : Balkanlardan göç etmiş, genellikle Marmara bölgesinde yaşayan bir topluluk. I/03/155, I/06/17, II/10/07 Krş. manaF

m.+ı II/03/186

m.+ım I/06/16

m.+lar I/06/57

m.+lādansın I/29/400

mancar : Pancar. Krş. māncar

m.+ımı I/20/177

manda : Geviş getirenlerden, derisinin rengi siyaha yakın, uzun seyrek kıllı bir hayvan, su sığırtı, camız, kömüş (Buffelus). I/12/46, I/12/56, II/14/134, II/14/72, II/14/81 Krş. mandá, mānda

m.+dan I/12/59

m.+la II/14/86

m.+lānan II/14/35

- m.+lar** I/12/58
m.+yı I/12/54
- mandá** : bk. manda
m.+yñen I/14/104
- mani** : Ar. Genellikle birinci, ikinci ve dördüncü dizeleri uyaklı olan, daha çok hecenin yedili ölçüsüyle söylenen halk şiiri. I/05/07
m.+m I/05/24
m.+yi I/05/08
- mantar** : Rum. Mantarlardan, içinde zehirlileri de bulunan, silindir bir gövde ve üst tarafı şapka biçiminde olan ilkel canlıların genel adı (Fungi). II/18/194
- mantı** : Çin. İçine kıyma konularak küçük bohçalar biçiminde dürülen hamur parçaları. I/24/102
m.+lā II/19/214, II/19/215
- manzaralı** : Manzarası iyi olan. I/04/31
- mard** : bk. mart
m.+ıñ II/09/21
- mart** : Lat. Yılın üçüncü ayı. Krş. mard
m.+da II/09/20
- marış** : Fr. Ritmi, yürüyen bir kimsenin veya topluluğun adımlarını hatırlatan müzik parçası.
m.+ini II/15/109
- masal** : Ar. Genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebî tür. I/29/153, I/29/355, II/15/89
m.+a I/29/162, I/29/168, I/29/416, I/29/417, I/29/168
m.+lar I/29/141
- masa** : Rum. Ayaklar veya bir destek üzerine oturtulmuş tabladan oluşan mobilya.
m.+lāda II/02/80
m.+nuñ I/28/108, I/28/109
- masraf** : Ar. Harcanan para, gider. Krş. masāruf
m.+ı II/06/81
- masāruf** : bk. masraf
m.+a I/16/173
- maşallah** : Ar. "Ne güzel, Allah nazardan saklasın" anlamlarında beğenme duyguları bildiren bir söz. I/23/167 Krş. maşşallah, māşallah, maşallā
- maşşallah** : bk. maşallah I/17/59
- maşallā** : bk. maşallah II/11/63
- matamatik** : Fr. Aritmetik, cebir, geometri gibi sayı ve ölçü temeline dayanarak niceliklerin özelliklerini inceleyen bilimlerin ortak adı, riyaziye. I/16/90 Krş. matámatik
- matámatik** : bk. matamatik I/16/145, I/16/146
- maya** : Far. Bazı besinlerin yapımında mayalanmayı sağlamak için kullanılan madde, ferment. I/19/75, I/20/56, I/21/49, I/22/49, II/17/99 Krş. mayá
m.+mız I/19/76
m.+mızı II/19/107
m.+sı I/22/47, II/01/20
m.+sından II/10/97
m.+sını I/19/69, I/28/175
m.+sını I/22/46
m.+ya I/19/76
m.+yı I/20/57
m.+yla I/22/48
- mayá** : bk. maya
m.+yı I/23/68
m.+yi II/19/106
- mayala-** : Maya koymak, içine maya karıştırmak.
m.-nmıyo II/19/162
m.-rıs I/19/72
m.-rız II/09/85
m.-rlar II/10/97
m.-yık II/01/20
m.-yoz II/19/162
- mayalı** : İçine maya karıştırılmış. II/01/19
m.+sını II/01/54
- mayalı** : bk. mayalı II/01/54
- maydanoz** : Rum. Maydanozgillerden, yenmek için yetiştirilen, 50-80 santimetre uzunluğunda, ufak yeşil ve parçalı yapraklı, hoş kokulu iki yıllık otsu bir bitki (Petroselinum crispum).
m.+unan I/07/79
- mayıs** : Yılın beşinci ayı. I/26/154
- mayış** : Ar. Aylık. Krş. mayış
m.+ım I/13/170, I/13/171
- mayış** : bk. mayış
m.+ım I/13/169
- mazot** : Rus. Yakıt olarak kullanılan, ham petrolün damıtma ürünlerinden biri, motorin. I/07/121, I/07/123
m.+çuya I/07/122
- mācır** : Ar. Göçmen. I/09/51, I/21/02, II/14/69
m.+ı II/03/187
m.+lar I/19/67
- mācīt_efendi** : Kişi adı. II/16/141
- mī** : bk. mi
m.+di I/28/241, I/28/249
m.+ydi II/13/60
- mīde** : Ar. Omurgalılarda, sindirim sisteminin, yemek borusu ile onikiparmak bağırsağı arasında besinlerin sindirime hazır duruma getirildiği omurgasız hayvanlarda sindirim kanalının bu bölgeye karşılık olan

parçası. I/10/29

m.+siniğ I/29/309

mādem : Ar. "Değil mi ki, -diği için, -diğine göre" anlamlarında sebep göstermek için, başına getirildiği cümleyi daha sonraki cümleye bağlayan bir söz, mademki. I/12/16, I/14/31, I/28/112

m.+cək I/09/123

māden : Ar. 1. Yer kabuğunun bazı bölgelerinde çeşitli iç ve dış doğal etkenlerle oluşan, ekonomik yönden değer taşıyan mineral. I/24/84, I/26/73

m.+i I/26/74

2. Maden ocağı veya maden işletmesi.

m.+de I/30/26

mā_ale : bk. mahalle

m.+den I/03/82

mā_alle : bk. mahalle I/03/37, I/05/128

māfaza : Ar. Koruma, saklama, korunum. II/19/196

mū : bk. mü I/28/03

m.+dü I/28/118

mūret : Ar. Bir ailede çocukların doğumu, sünneti, evliliği, iyi bir göreve geçmeleri vb. olaylardan duyulan mutluluk, sevinç. I/22/129

mākeme : 1. bk. mahkeme (1) I/13/35, I/13/36

m.+yë I/13/47

2. bk. mahkeme (2) I/29/217

m.+miz I/13/48

m.+si I/13/45

māl : bk. mal (1) I/13/102, I/14/137, II/04/67

m.+ı II/03/107

m.+sız I/12/42

m. maşat I/16/60 I/16/61

mālīç : Yerleşim birimi adı. I/03/10 Krş. mālīş

m.+dān II/03/66

mālīş : bk. mālīç II/07/28

mālle : bk. mahalle I/07/06, I/07/07

māna : Ar. 1. Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, engel. I/03/34

2. Anlam.

m.+sım I/11/75

māncar : bk. mancar I/21/73

mānda : bk. manda I/12/55

māsus : Ar. Bilerek, isteyerek, kasten. II/18/150

mīnder : İçi yumuşak bir malzeme ile doldurularak dikilen, oturmaya, yaslanmaya yarar şilte. I/23/170

māra : Ar. Bir yamaca veya kaya içine doğru uzanan, barınak olarak kullanılabilen yer kovuğu, in. I/26/42

m.+lar I/14/123

m.+larda I/14/123

māsul : Ar. Ürün.

m.+lar I/07/122

māşallah : bk. maşallah I/08/134

māvi : Ar. Yeşil ile menekşe rengi arasında bir renk, bulutsuz gökyüzünün rengi. I/23/148, II/10/137, II/18/189

mecbur : Ar. Herhangi bir konuda yükümlü, bir şeyi yapmak zorunda olan. I/19/104, I/30/48 Krş. mēcbuç, mejbur

m.+sun I/30/47, II/01/140

mēcbuç : bk. mecbur II/01/61

meci : Parasız iş gören yardımcı. I/14/284, II/02/20 Krş. mēci

mēci : bk. meci II/02/20, II/02/21, II/02/22

medine : Kişi adı.

m.+de II/09/101

mekān : bk. mekān

m.+ı I/27/06

mekān : Ar. Yer, bulunan yer. Krş. mekān

m.+ı I/05/59

m.+ı I/05/49

mekrāfon : bk. mikrofön

m.+nar II/06/69

mefāt_ē- : bk. vefāt_ē- I/07/164

mefāt_ē- : bk. vefāt_ē-

m._e.-di I/11/90, I/12/128, II/06/05,

II/06/13, II/06/17, II/12/62

mefāt_ī- : bk. vefāt_ī-

m._j.-di I/13/191, II/19/43

mefāt_ī- : bk. vefāt_ī-

m._j.-eli II/06/07

mejbur : bk. mecbur II/05/83

mekteP : Ar. Okul. II/15/32

mektup : Ar. Bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kâğıt, name. I/27/109, I/29/82, I/29/84, I/29/87, II/15/100

m.+la II/15/100

m.+lan I/27/110

mela_āt : Kişi adı. II/15/33

melamin : bk. menemen I/23/111

m.+ı I/23/112

melemen : Yerleşim birimi adı. I/14/60

meles : bk. melez I/09/78

melez : Gömleklik ipekli bez. I/09/77 Krş. meles

melik : Dokunmak için çile, yumak yapılmış ip. I/23/165

mēmed : bk. mēmet

m.+iğ I/27/83

- memet** : bk. mēmet II/09/106
- mēmet** : Kişi adı. I/03/160, I/03/161, I/03/184, I/29/78 Krş. mēmed, mēmeT, memet
- mēmeT** : bk. mēmet I/03/161
- mēmet_emin** : Kişi adı. I/23/136
- memleked** : bk. memleket (2)
- m.+e** II/11/91
- m.+iğ** II/11/95
- memlâket** : bk. memleket (1) I/19/156
- memleket** : Ar. 1. Bir devletin egemenliği altında bulunan toprakların bütünü, ülke. I/15/94
2. Bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, şehir, yurt. II/11/96 Krş. memlekēt, memlâket, memleked, memleked, memleket
- m.+e** I/18/78, I/29/219, I/29/232
- m.+ē** II/11/92
- m.+ime** I/29/243
- m.+ine** I/29/259, I/29/282, I/29/392
- m.+ini** I/29/314
- m.+iğ** I/18/137
- memleket** : bk. memleket (2) II/11/113
- memlekēt** : bk. memleket (2) I/15/52
- mēmür** : Ar. Devlet hizmetinde aylıkla çalışan kimse, görevli. I/22/42, II/01/71, II/02/11, II/06/21 Krş. mēmúr
- mēmúr** : bk. mēmür II/01/143
- mendîl** : bk. mendil II/03/122
- mendil** : Ar. Burun ve ter silmekte, el ve yüz kurulamakta kullanılan küçük, kare biçiminde kumaş veya yumuşak, ince kâğıt. Krş. mendîl, mēndil
- m.+ini** II/14/49
- mēndil** : bk. mendil I/12/85
- men** : Ben. II/09/126
- m.+e** I/30/17
- menemen** : Yumurta, soğan, yeşilbiber ve domatesle yapılan bir yemek. I/14/61 Krş. melamin
- menmun** : Ar. Herhangi bir olaydan veya durumdan ötürü sevinç duyan, kıvançlı, mutlu.
- m.+um** II/01/92
- mēnşur** : bk. mēşur
- m.+du** II/14/92
- mercimek** : Far. 1. Baklagillerden, beyaz çiçekli bir tarım bitkisi (Lens culinaris). I/05/134, II/10/122
2. Bu bitkinin, besin değeri yüksek, ufak, kırmızı, sarı veya yeşil, yuvarlak ve yassıca tohumu, yasmık. I/01/51, I/22/87
- mercimēmizi** : mercimēmizi << mercimek+ II/10/56
- mērcimek** : bk. mercimek (1) I/07/73, I/14/136, I/14/285
2. bk. mercimek (2) I/07/71, I/20/135, I/22/87
- merdivân** : bk. merdiven
- m.+ı** I/26/45
- m.+nen** I/26/45
- merdiven** : Far. Bir yere çıkmaya veya bir yerden inmeye yarayan basamaklar dizisi, basak. Krş. merdivân
- m.+den** II/07/78
- m.+i** II/07/78
- merâ** : Ar. Otlak. I/29/112
- m.+ıñ** I/10/49
- m.+sıyla** I/10/49
- m.+sıymışđı** I/10/74
- merâk_ed-** : Ar. + T. Anlamak veya öğrenmek istemek.
- m._e-iyo** I/29/265
- merhâmet** : Ar. Bir kimsenin veya bir başka canlının karşılaştığı kötü durumdan dolayı duyulan üzüntü, acıma.
- m.+lilerdi** I/14/298
- merkez** : Ar. Bir bölgenin veya kuruluşun yönetim yeri.
- m.+e** I/12/25
- mermer** : Ar. Bileşiminde % 75'ten çok kalsiyum karbonat bulunan, genellikle beyaz, renkli ve damarlı da olan, cilalanabilen, billurlaşmış kireç taşı. I/05/122, I/26/73
- mermi** : Ar. Ateşli silahlarla atılan patlayıcı ve delici madde, kurşun. I/11/84 Krş. mermî
- m.+yi** I/11/81
- mermî** : bk. mermi I/11/82
- mertebe** : Ar. Aşama, derece, rütbe. I/30/170
- meryem usu** : bk. meryem_ussu I/14/218
- meryem_ussu** : Kişi adı. I/14/219
- mesac** : bk. mesaj
- m.+ıñ** II/06/136
- mesaj** : Fr. İleti. Krş. mesac
- m.+ıñ** II/06/127
- mēsâ** : mēsâ << mesela II/12/60
- mesâfe** : Ar. Ara, aralık, uzaklık.
- m.+mis** I/06/18
- mesela** : bk. mesela I/10/115, I/10/82, I/24/104
- mesela** : Ar. Söz gelişi. I/02/55, I/05/124, I/05/151, I/09/122, I/09/126, I/09/130, I/09/75, I/11/28, I/12/82, I/12/93, I/13/349, I/14/143, I/14/180, I/14/290, I/14/304, I/14/39, I/14/60, I/16/103, I/16/106, I/16/112, I/16/128, I/23/193, I/29/174, I/29/179, II/04/101, II/04/109, II/04/124, II/04/70, II/04/81, II/04/85, II/04/86, II/04/94, II/04/95, II/14/140, II/14/23, II/18/112,

II/18/119, II/18/192, II/18/193, II/18/202, II/18/55, II/19/22 II/03/33, II/07/102 Krş. mesela, mesēla, mesēla, meselā, meselā, meselā, meselā, meselā, meselā, mesele, meseleş, mesgelā, misile, mēsēla, meselā

mesēla : bk. meselā I/03/98, I/10/25, I/10/55

mesēla : bk. meselā I/07/204

mesēla : bk. meselā I/02/98

meselā : bk. meselā I/10/117

meselā : bk. meselā I/07/178, I/14/301, II/07/121

meselā : bk. meselā I/11/01, I/11/53

mēsēla : bk. meselā II/07/89

meselā : bk. meselā I/09/89, I/13/27, I/14/178, I/14/47, I/16/173, I/18/44, I/24/15, I/24/20, I/24/43, I/24/95, II/02/57, II/04/100, II/04/120

meselā : bk. meselā I/10/78

meselā : bk. meselā I/24/53

meselā : bk. meselā II/04/108, II/12/61

mesele : bk. meselā I/02/41, I/10/91, I/16/68

meseleş : bk. meselā I/09/64

mesgelā : bk. meselā I/27/109

meslek lisesi : Ar. + Tr Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı, 4 yıllık eğitim-öğretim süresi olan, mesleğe yönelik eğitim verilen ortaöğretim kurumu.

m. I.+nde I/27/125 I/27/125

mēsut : Kişi adı. I/14/245

meşî : bk. meşe I/02/62, II/14/117

meşe : Far. Kayingillerden, üç yüz kadar türü arasında, yaz kış yapraklarını dökmeyenleri de bulunan, kerestesi dayanıklı bir orman ağacı (Quercus). I/06/44, I/17/31, II/14/88, II/14/93 Krş. meşî, meşē, mēşe

m.+dir I/06/45

m.+lē II/14/93

m.+leri II/16/126

m.+lerî II/14/94

m.+ye II/14/118

mēşe : bk. meşe

m.+si II/14/115

meşē : bk. meşe II/14/118

meşhur_ol- : Ar. + T. Ün kazanmak, tanınmak, ün almak, ünlenmek. Krş. mēşur_ol-

m._o.-du I/23/174

mēşur_ol- : bk. meşhur_ol-

m._ō.-du II/04/58

mēşur : Ar. Ünlü, tanınmış, herkesçe bilinen, angın (kimse). I/23/243 Krş. mēnşur

m.+du I/28/67

m.+dur I/24/103, II/14/137, II/14/61

met : Çelikçomak oyunu ve bu oyunda kullanılan 10-15 cm. uzunluğundaki değnek.

I/28/146

m.+leri I/28/146

metîre : Fr. Yer meridyen çemberinin kırk milyonda biri olarak kabul edilen, 100 cm'lik temel uzunluk ölçüsü birimi. I/05/104

mevki : Ar. Yer, mahal. I/29/111

mēvlit : Ar. 1. Hz. Muhammed'in doğumunu, hayatını anlatan mesnevi. Krş. mevlit, mevlüt, mēylit, meylit, meylüt

2. Bu mesnevinin okunduğu dinî tören.

I/19/148

m.+lerde I/16/123, I/19/150

mevlit : bk. mēvlit (1) I/25/79

mevlüt : bk. mēvlit (1) II/15/43

m.+ler I/25/66

meylüt : bk. mevlit (1) II/15/43

mevzū : Ar. Konu.

m.+la I/29/129

mēylit : 1. bk. mēvlit (1) I/16/123, I/23/203

2. bk. mēvlit (2)

m.+lerde I/21/123

meylit : bk. mevlit (1) II/15/43

meysim : Ar. Yılın, güneşten ısı, ışık alma süresi ve dolayısıyla iklim şartları bakımından farklılık gösteren dört bölümünden her biri, sezon. I/19/111

mēysim : bk. meysim I/26/122

meydan : Ar. Alan, saha. I/22/05, II/18/168

m.+ta I/22/18, II/03/112

meydana çık- : Ar. + T. Ortaya çıkmak, görünmek.

m. ç.-ryo I/29/346

meydan_ocā : meydan_ocā << meydan ocağı I/09/36, I/09/37, I/28/82

meyil ve- : Ar. + T. Eğiklik sağlamak.

m. v.-meye I/14/149

meyva : Far. Bitkilerde çiçeğin döllenmesinden sonra yumurtalığın gelişmesiyle oluşan tohumları taşıyan, genellikle yenebilen organ, yemiş. Krş. meyvā, meyyā

m.+m I/07/21

m.+sı II/01/131

meyvā : bk. meyva II/11/113

meyyā : bk. meyva II/11/113

mezarlîj : mezarlîj << mezarlık+ II/16/57

mezâr : Ar. Ölünün gömülü olduğu yer, kabir, sin, makber, gömüt. Krş. mezer, mezër

m.+lerimiz I/14/20

mezerlîmis : mezerlîmis << mezarlık+ I/14/110

mezër : bk. mezâr

m.+îne II/05/32

mezer : bk. mezâr

m.+ler I/14/132
mezun : bk. mēzun
m.+uyūm II/18/09
mēzun : Ar. Bir okulu bitirerek diploma almış (kimse). I/16/16 Krş. mezun
m.+u II/04/09, II/04/10
m.+uyūn I/25/02
mı : **Soru eki.** I/01/04, I/01/56, I/02/105, I/03/165, I/03/172, I/03/173, I/03/186, I/03/22, I/03/66, I/05/42, I/06/66, I/07/86, I/08/53, I/08/99, I/09/101, I/09/116, I/09/30, I/09/31, I/09/54, I/10/118, I/10/32, I/11/85, I/12/134, I/12/37, I/13/120, I/13/232, I/13/256, I/13/274, I/13/282, I/13/298, I/13/351, I/13/55, I/13/93, I/13/97, I/14/127, I/14/14, I/14/157, I/14/238, I/14/27, I/14/28, I/15/48, I/15/52, I/15/53, I/15/56, I/15/64, I/15/87, I/16/164, I/17/21, I/17/26, I/17/49, I/17/55, I/17/64, I/18/13, I/18/15, I/18/16, I/18/208, I/18/80, I/18/84, I/19/100, I/19/115, I/19/128, I/19/138, I/19/154, I/19/48, I/20/161, I/20/41, I/20/42, I/21/120, I/21/132, I/21/146, I/21/156, I/21/160, I/21/164, I/21/22, I/21/23, I/22/02, I/22/141, I/22/18, I/22/52, I/23/181, I/23/205, I/23/67, I/26/157, I/27/03, I/27/120, I/27/36, I/27/84, I/28/01, I/28/106, I/28/153, I/28/235, I/29/109, I/29/166, I/29/275, I/29/276, I/29/347, I/29/53, I/29/85, I/30/164, I/30/54, I/30/62, I/14/300, I/14/127, II/01/47, II/01/49, II/02/36, II/02/62, II/03/115, II/05/84, II/06/102, II/06/134, II/06/34, II/06/97, II/07/104, II/08/02, II/08/08, II/09/38, II/11/89, II/12/112, II/12/113, II/12/24, II/12/25, II/12/56, II/12/88, II/12/99, II/13/131, II/13/45, II/13/60, II/13/61, II/14/116, II/14/129, II/14/134, II/16/133, II/17/117, II/18/157, II/18/161, II/18/51, II/19/112, II/19/124, II/19/129, II/19/130, II/19/155, II/19/17, II/19/20, II/19/50, II/19/66 Krş. mī, mī
m.+dı I/28/240, I/28/72, II/03/109
m.+ğ I/18/133
m.+sıj I/15/59, II/01/141
m.+sıjs I/05/64
m.+sıjz I/17/59
m.+şij I/17/58
m.+ydu II/07/08, II/07/164, II/07/49, II/08/50
m.+yım I/14/153, I/15/38, I/27/139, II/01/133
mıktar : bk. muhtar I/16/193, I/26/40
m.+ı I/16/192
mıktarlık : Muhtarın görevi veya makamı. I/26/32
mıktarlında : mıktarlında << muhtarlık+ I/10/106,

I/10/107
mırnık : Tahta, saman parçası, toz. I/07/100
mısır (I) : Ülke adı.
m.+dağıları II/12/48
mısır (II) : Buğdaygillerden, gövdesi boğumlu ve kalın, yaprakları şerit biçiminde, boyu yaklaşık 2 metre olabilen, erkek çiçekleri tepede salkım durumunda, dişi çiçekleri yaprakla gövde arasında koçan biçiminde olan bir kültür bitkisi (Zea mays). II/18/48 Krş. mısır
mıtlaka : Ar. Kesinlikle. I/29/132
mi : **Soru eki.** I/01/02, I/01/04, I/01/12, I/01/17, I/02/06, I/02/09, I/02/83, I/03/103, I/03/114, I/03/14, I/03/164, I/03/170, I/03/176, I/03/29, I/03/65, I/03/85, I/04/02, I/04/35, I/04/68, I/05/175, I/05/27, I/05/43, I/05/66, I/05/76, I/07/06, I/07/07, I/07/142, I/07/143, I/07/204, I/07/220, I/07/58, I/08/23, I/08/88, I/09/101, I/09/14, I/09/32, I/09/61, I/10/74, I/11/121, I/11/74, I/12/17, I/13/212, I/13/226, I/13/231, I/13/238, I/13/248, I/13/262, I/13/27, I/13/282, I/13/46, I/13/61, I/13/70, I/14/103, I/14/153, I/14/158, I/14/18, I/14/204, I/14/205, I/14/222, I/14/224, I/14/23, I/14/232, I/14/237, I/14/27, I/14/300, I/14/76, I/14/78, I/14/79, I/15/45, I/15/49, I/15/59, I/15/61, I/15/62, I/15/86, I/16/116, I/16/117, I/16/152, I/16/162, I/17/21, I/17/38, I/17/58, I/18/02, I/18/118, I/18/12, I/18/138, I/18/146, I/18/19, I/18/198, I/18/199, I/18/201, I/18/202, I/18/204, I/18/21, I/19/05, I/19/48, I/20/154, I/20/42, I/21/148, I/21/157, I/21/34, I/21/72, I/21/85, I/21/99, I/22/03, I/22/05, I/22/129, I/22/42, I/23/104, I/23/177, I/23/189, I/25/119, I/26/136, I/27/120, I/27/36, I/27/52, I/27/60, I/28/03, I/28/117, I/28/144, I/28/178, I/28/222, I/28/24, I/28/246, I/28/25, I/28/252, I/28/79, I/28/94, I/29/110, I/29/122, I/29/123, I/29/164, I/29/166, I/29/242, I/29/269, I/29/297, I/29/30, I/29/31, I/30/160, I/30/97, I/02/10, I/29/85, I/14/158, II/01/125, II/02/17, II/02/74, II/02/77, II/03/01, II/03/125, II/03/129, II/03/154, II/03/200, II/03/22, II/03/64, II/03/96, II/04/129, II/05/41, II/05/86, II/06/108, II/06/124, II/06/130, II/06/133, II/06/18, II/06/187, II/06/188, II/06/26, II/06/38, II/06/53, II/06/79, II/07/112, II/07/122, II/07/159, II/07/194, II/07/195, II/08/27, II/08/55, II/08/57, II/08/67, II/08/93, II/09/104, II/09/116, II/09/136, II/09/35, II/10/149, II/10/151, II/10/30, II/10/92, II/11/01, II/11/107, II/11/109, II/11/55, II/12/105, II/12/107, II/12/111, II/12/12, II/12/47, II/12/50, II/12/51, II/12/54, II/12/72, II/12/92, II/12/93,

II/13/100, II/13/112, II/14/22, II/14/26, II/15/72, II/16/146, II/16/90, II/17/02, II/17/09, II/17/113, II/17/12, II/17/69, II/17/72, II/18/57, II/19/101, II/19/126, II/19/130, II/19/139, II/19/141, II/19/150, II/19/160, II/19/163, II/19/178, II/19/194, II/19/205, II/19/206, II/19/208, II/19/227, II/19/56, II/19/71, II/19/95, II/19/97
Krş. mī, mí, mĩ

m.+di I/07/105, I/27/131

m.+dir I/13/261

m.+ñ I/13/177, I/18/133

m.+sin I/21/140, I/22/40, I/29/27, I/29/398, II/01/141

m.+siniz I/29/53

m.+siniż II/09/77

m.+siñ I/18/197, I/25/35, I/15/59, II/01/141

m.+siñis I/16/48, I/29/10, II/19/219

m.+siñiz I/17/59, II/07/133

m.+ydi I/11/114, I/30/87, II/13/10

m.+ydi II/01/113, II/03/102

m.+yim I/03/111

m.+yin II/09/37

m.+yın I/20/114

m.+yiz I/28/65

mí : bk. mi I/01/01, I/13/315, II/19/67

mĩ : bk. mı I/03/159, I/03/185, I/05/137, I/07/38, I/09/55, I/10/107, I/10/24, I/11/124, I/13/333, I/17/55, I/17/61, I/21/42, I/02/49, II/04/105, II/05/88, II/09/12, II/10/99

mī : bk. mı I/07/161, I/13/189

m.+dı I/28/238, I/28/247

mĩ : bk. mi I/02/63, I/05/35, I/07/199, I/10/106, I/15/43, I/17/03, I/23/109, I/30/76, I/18/130, II/05/88, II/12/111, II/16/53, II/17/73, II/19/118, II/19/179, II/19/79

mi_alıçık : Yerleşim birimi adı. II/03/191

m.+đă II/03/191

mikrofon : Fr. Elektrik akımı etkisiyle sesi uzakta bulunan alıcıya ulaştıran araç. Krş. mekráfon

m.+na I/24/98

millet : Ar. 1. Bir yerde bulunan kimselerin bütünü, herkes. I/07/77, I/13/202, I/13/31, I/13/98, I/14/101, I/21/168, I/21/77, I/23/106, I/23/120, I/23/125, I/23/201, I/23/77, I/30/105, II/01/69, II/02/11, II/02/82, II/02/84, II/02/93, II/03/142, II/04/97, II/09/63, II/10/82, II/10/86, II/17/107, II/18/161, II/19/123, II/17/80 Krş. millet, milleT

m.+de I/13/83

m.+e II/10/151, II/10/71

m.+iñ I/12/51

2. Çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşayan, aralarında dil, tarih, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu, ulus.

m.+inde II/06/187

milleT : bk. millet (1)

m.+ti II/10/19

millet : bk. millet (1) I/13/150, II/17/74, II/01/99

minder : İçi yumuşak bir malzeme ile doldurularak dikilen, oturmaya, yaslanmaya yarar şilte.

m.+ler I/23/172

mināre : Ar. Camilerde müezzinin ezan okuduğu, sela verdiği, şerefesi olan, çoğunlukla taştan, yüksek ve ince yapı. I/08/108

mināre gibi : Ar. + T. Çok uzun. II/06/68

ēmine çalıkuşu : Kişi adı. I/21/08

minibis : bk. minibüs I/11/54

minibüs : Fr. 10-12 kişilik oturma kapasitesi olan küçük otobüs. I/29/117 Krş. minibis, münübüs

mirasçı : Kalıtçı.

m.+ları I/08/103

mis gibi : Ar. + T. Çok güzel. II/18/110, II/18/192, II/18/200, II/18/203, II/19/157

misafir_ol- : bk. misafir_ol-

m._o.-duğ I/03/18

misāfir : Ar. Konuk. I/12/101, I/12/103, I/28/59, I/29/173, II/18/30, II/14/70 Krş. müsāfir, misāvir, musāfir

m.+e II/12/104

m.+ti II/14/67, II/19/219

m.+imiz I/29/335

m.+iñ II/19/95

m.+le I/28/64

m.+len II/19/95

m.+ler II/04/95

m.+lere I/28/141, I/28/70, II/18/43

misāfir_ol- : Ar. + T. Bir yerde konuk olarak karşılanıp gerekli ilgiyi, izzet ve ikramı görmek. Krş. misafir_ol-, misāvir_ol-

m._o.-duğ I/03/12

misāvir : bk. misāfir

m.+e II/14/06

misāvir_ol- : bk. misāfir_ol-

m.+im_o.-sañız I/16/201

misāvir a_ırla- : Ar. + T. Konuğa gerekli ilgiyi göstermek, ikramda bulunmak. Krş. misāvir_a_ırlá-

m.+ini a.-rdı I/16/128

misāvirli_e : misāvirli_e << misafirlik+e I/05/150

misāyir_a_ırlá- : bk. misāvir a_ırla-
m._a.-ıcan I/10/15

misile : bk. meselá I/08/83

misir : bk. mısır (II) I/21/73

miyāne : Far. Helva gibi bazı yemeklerin pişme kıvamı.

m.+sini II/14/59

model : Fr. 1. Giysi örneklerini içinde toplayan dergi. I/19/138

2. Değişiklik gereksinimi veya süslenme özentisiyle toplum yaşamına giren geçici yenilik. II/15/64

moderñ : Fr. Çağdaş. I/28/248

mōr : Kırmızı ile mavinin karışmasından oluşan renk, menekşe renginin kırmızıya çalanı.

m.+lu I/28/43

motor : Fr. 1. Herhangi bir enerjiyi mekanik enerjiye dönüştüren düzenek. Krş. mōtor, motūr, motur

2. Motosiklet. Krş. motur, motur, mōtur II/18/180

m.+lā II/14/86

mōtor : bk. motor (1)

m.+nan I/16/39

motur : 1. bk. motor (1) II/03/39, II/14/131

m.+uñ II/03/39

2. bk. motor (2) I/28/250, II/04/75

m.+unan I/07/120

motur : bk. motor (2) I/25/72

mōtur : bk. motor (2)

m.+nan I/25/72

motūr : bk. motor (1)

m.+umuz I/24/23

mu : Soru eki. I/01/13, I/02/118, I/02/36, I/02/97, I/03/135, I/03/165, I/03/179, I/03/185, I/05/130, I/05/145, I/05/67, I/06/66, I/07/65, I/10/108, I/10/33, I/10/34, I/11/61, I/12/134, I/13/132, I/13/14, I/13/227, I/13/228, I/13/29, I/13/295, I/13/331, I/13/349, I/14/202, I/14/245, I/14/252, I/14/285, I/15/12, I/15/13, I/15/14, I/15/51, I/15/91, I/17/58, I/18/45, I/19/155, I/19/38, I/21/125, I/21/186, I/21/79, I/21/80, I/22/78, I/23/109, I/23/133, I/23/244, I/23/73, I/24/96, I/28/261, I/28/262, I/29/10, I/29/142, I/29/156, I/29/182, I/29/223, I/29/264, I/29/399, I/29/421, I/30/146, II/01/111, II/02/40, II/03/130, II/03/163, II/03/29, II/06/137, II/06/187, II/08/06, II/08/48, II/08/64, II/09/43, II/09/62, II/10/116, II/10/60, II/11/111, II/11/40, II/12/25, II/12/48, II/13/43, II/14/04, II/14/132, II/14/43, II/14/49, II/15/148, II/15/21, II/17/118, II/18/41, II/19/149, II/19/154, II/19/162, II/19/166, II/19/170 Krş.

mū, mū

m.+du I/03/108, I/17/34

m.+duñ II/15/132

m.+sun I/08/101, I/26/129, I/28/206, II/05/60

m.+ydu I/11/114, II/03/71

m.+ydu II/03/132

m.+ymuş II/08/09

mū : bk. mu I/03/83, I/05/169, I/09/66, I/13/332, I/17/57, I/17/64, I/17/58, II/18/183, II/17/07, II/17/118

mū : bk. mu I/21/129, II/19/165

m.+du I/28/231, I/28/61

muḳābele : Ar. Toplu yerlerde yüksek sesle hatim okunurken Kur'an okumasını bilenlerin gözleriyle Kur'an'ı takip etmesi, bilmeyenlerin dinlemesi.

m.+ri I/13/21

muḳdar : bk. muhtar

m.+ıñ II/04/05, II/04/06

muḳtar : bk. muhtar I/13/126

m.+lar I/13/42

mu_abbet : bk. muhabbet I/05/147, I/05/148, I/16/160, I/16/161, II/14/50, II/14/51

m.+imiz I/18/123

m.+imizē I/18/213

m.+leñ I/16/70

mu_abbet_ed- : Ar. + T. Karşılıklı, dostça konuşmak. Krş. muhabbed_ed-

m._e.-eriz I/29/159

m._e.-erlerdi I/16/164

m._e.-ilir I/16/125

m._e.-iyola I/29/409

mu_akḳak : Ar. Kesinlikle. I/10/24, II/19/95 Krş. muḳak

mū_arrem : Ar. Ay takviminin birinci ayı, aşure ayı, matem ayı. II/06/61

mu_arrem dede : Kişi adı. I/18/59

m. d.+yi I/18/58

mu_azzez türūñ : mu_azzez türūñ << muazzez türūñ+ I/05/39

mū_āfiz : Ar. Birini veya bir şeyi koruyan, kollayan, gözeten kimse, koruyucu.

m.+ıdır I/09/28

muğadder : Kişi adı.

m.+ine I/19/138

muhabbed_ed- : bk. mu_abbet_ed-

m._e.-erđi II/10/142

muḳabbet : bk. muhabbet I/25/66

muḳabbet : Ar. Dostça konuşma, yârenlik. Krş. mu_abbet, muḳabbet

m.+i I/28/220

- muḥarrem** : Kişi adı.
m.+iḥ II/11/78
- muḥaḳ** : bk. mu_aḳḳaḳ I/13/32
- muhtar** : Ar. Köy ve mahallenin yasalarla belirtilmiş işlerini yürütmek için o köy veya mahallede oturanların seçtikleri kimse, köy muhtarı, mahalle muhtarı. I/27/73, II/04/81 Krş. mıḳtar, muḳtar, muḫtar, mūtar, mutar, mūtar, muḳdar
m.+ı II/14/129
- muḫtar** : bk. muhtar I/08/104
m.+ıḥ I/27/74, II/10/89
m.+nan I/25/49
- mūḫtec** : Ar. Bir şeye gereksinim duyan.
m.+in I/30/108
- múracat** : Ar. Başvuru.
m.+ıḥız I/27/35
- murad bardaḳçı** : Kişi adı. I/09/105
- murad_ā** : Kişi adı. I/07/181
- murādına er-** : Ar. + T. İsteğine kavuşmak, dileği gerçekleşmek, arzusu yerine gelmek.
m. e.-di I/07/173
- murāḳ** : Kişi adı. I/11/37
- musa** : bk. hacı mūsa I/11/15
- hacı mūsa** : Kişi adı. I/11/15 Krş. musa
- musállat_ol-** : Ar. + T. Birini sürekli rahatsız etmek, birine sataşmak, peşini hiç bırakmamak.
m._o.-uyo I/29/284
- mustāva** : Kişi adı. I/18/61
- musalar** : Yerleşim birimi adı. II/06/118 Krş. musular
- musāfir** : bk. misāfir II/01/105
m.+ē II/01/106
- musular** : bk. musular I/13/244
m.+da I/15/87
- mustafa kemāl** : Atatürk. II/06/182
- muşamba** : Ar. Bir tarafına kauçuk veya yağlı boya sürülerek su geçirmeyecek duruma getirilen kalın bez. I/19/92
- muşmula** : Rum. Bu ağacın olgunlaşmış yumuşadıktan sonra yenilebilen, yuvarlak, mayhoş, buruk ve beş çekirdekli meyvesi, dōngel, beşbıyık. I/24/58
- mutalib** : bk. mutalib
m.+a II/14/40
m.+da II/14/40
- mutalib** : Yerleşim birimi adı. II/14/61 Krş. mutalib
m.+ta II/14/82, II/14/84
- mūtar** : bk. muhtar I/10/64, I/23/130
m.+ıms II/06/55
m.+ımsı I/10/102
- mutar** : bk. muhtar I/23/204
- mūtarlıḳ** : Muhtarın görevi veya makamı. I/10/48, II/06/59
- mūtar** : bk. muhtar
m.+msı I/10/99
- mūteḳ_ıt-** : Ar. + T. Birini, gereksinim duyduğu bir şeyi başkasından sağlamak zorunda bırakmak.
m._j.-mēsın I/21/138
- mutfaḳ** : Ar. Yemek pişirilen yer, aş damı. II/04/120, II/07/105 Krş. mutvaḡ
m.+dan I/25/13
- mutlu** : Mutluluğa erişmiş olan, ongun, mesut, saadetli, bahtiyar, berhudar. I/05/58 Krş. mutlū
m.+yduḳ I/05/58
- mutlū** : bk. mutlu
m.+duḳ II/16/89
- mutlu et-** : Mutluluk vermek, bahtiyar etmek.
m. e.-siḥ I/18/213
- mutluluk** : Bütün özlemlere eksiksiz ve sürekli olarak ulaşılmaktan duyulan kıvanç durumu, mut, ongunluk, kut, saadet, bahtiyarlık, saadetlilik. II/16/92
- mutva_ım** : mutva_ım << mutfaḳ+ım I/02/79
- mutvaḡ** : bk. mutfaḳ
m.+dan I/02/79
- mū** : Soru eki. I/04/02, I/07/07, I/08/122, I/13/232, I/13/73, I/18/199, I/21/93, I/25/113, I/27/03, I/29/14, I/29/181, II/02/67, II/03/96, II/11/101, II/15/12
- mūbāreḡ** : Ar. Kutlu, kutsal. I/30/148
- mūcadele ed-** : Ar. + T. Uğraşmak, savaşmak, çatışmak. Krş. mūcadele it-
m. e.-erdik I/27/91
- mūcadele it-** : bk. mūcadele ed-
m. i.-dik II/04/21
- mūcadele** : Ar. Herhangi bir amaca erişmek, bir kuvvete karşı koyabilmek için bir kişi veya topluluğun güçlü, sürekli çabası, savaşım.
m.+si I/27/72
m.+şıḳē I/27/65
- mūcīde** : Far. Muştı.
m.+yī I/25/92
- mūcīdeyīci** : bk. mūjīdeci I/25/92
- mūdūr** : Ar. 1. İdare eden, yöneten. I/04/77
2. Başöğretmen. I/25/43 Krş. mūdūr
- mūdūr** : bk. mūdūr (2)
m.+ü I/25/44
- mū_ēndis** : bk. mū_ēndis I/04/77
- mū_ēndis** : bk. mū_ēndis I/29/29
- mū_ēndis** : Ar. İnsanların her türlü ihtiyacını karşılamaya dayalı yol, köprü, bina gibi bayındırlık; tarım, beslenme gibi gıda; fizik,

kimya, biyoloji, elektrik, elektronik gibi fen; uçak, otomobil, motor, iş makineleri gibi teknik ve sosyal alanlarda uzmanlaşmış, belli bir eğitim görmüş kimse. Krş. mü_ëndis, mü_ëndis

m.+iñ I/14/207

mühür : Far. Bu araçla basılan ve imza yerine geçen ad. I/29/219

mühür bas- : Far. + T. Mühürlemek.

m. b.-dırıyolar I/20/13

müjıdeci : Muştucu. I/25/93 Krş. mücıdeyıcı

münākāşa : Ar. Tartışma.

m.+ñ I/10/50

münāsib : bk. münāsip II/10/26

münāsip : Ar. Uygun, yerinde. II/13/72 Krş. münāsib, münāsip

münāsip : bk. münāsip II/10/84

münübüs : bk. minibüs I/14/184, I/14/185

mürüvet gezer : Kişi adı. II/15/01

müsāde_çet- : Ar. + T. İzin vermek.

m._ç.-di II/06/67

müsāfir : bk. misāfir I/19/56

müslüman : Ar. + Far. İslam dininden olan kimse, Muhammedî, Müslim, Müselman, mümin.

m.+ız I/02/42

m.+nāñ I/28/264

müşderi : Ar. Alıcı. II/15/42

mütāhit : Ar. Yüklenici.

m.+den II/17/72

nē : 1. bk. ne (1) I/13/209, I/13/235, II/18/143, II/18/38, II/18/84, II/19/203

n.+yşe II/15/125

n.+yşe II/15/61

2. bk. ne (2) I/26/89, I/27/104, I/29/14,

I/14/280

n.+ler I/13/152

n.+yi I/29/163

3. bk. ne (4)

n.+ylen I/17/77

4. bk. ne (6) II/19/93

nē ğadan : bk. ne ğadar (1) II/19/73

nē ... nē ... : bk. ne ... ne ... II/19/11

nadas_çid- : Rum. + T. Nadasa bırakmak.

n._ç.-eriz I/14/147

naķışlı : Naķışlı olan. I/25/91

naķl : Ar. Bir yerden alıp başka bir yere iletme, aktarma, taşıma, geçirme, aktarım.

n.+i II/06/37

nallıca : Yerleşim birimi adı. I/08/26

namas : bk. namaz I/02/40, I/13/20, I/30/16

namaz : Far. İslamın beş şartından biri olan ve Müslümanların günde beş vakit, dinî kurallara göre yapmak zorunda oldukları ibadet, salat.

I/13/21 Krş. namas

n.+a I/20/126, II/06/64

n.+ları I/13/20, II/19/60

n.+lı II/05/20

n.+lıdı II/05/25

namaz kııl- : Far. + T. Namaz ibadetini yerine getirmek. Krş. namaz ğıl-

n. ğ.-dık I/08/112, I/08/81

n.+ımızi ğ.-ıyoz II/17/32

namaz ğıl- : bk. namaz kııl-

n. ğ.-āķa I/21/138

n.+ım ğ.-cık II/06/109

n. ğ.-ıyo II/06/57

n. ğ.-madan I/28/231

n.+ı ğ.-asıya II/06/67

n.+ı ğ.-dırıcığ II/06/62

n.+ı ğ.-ıyon II/06/28

n.+ımızi ğ.-ar I/16/121

n.+ımı ğ.-ar II/03/161

n.+lanı ğ.-ar I/28/232

namazlā : namazlā << namazlık+ I/20/85

namazlık : bk. namazlık I/28/34

namazlık : Seccade. II/09/41 Krş. namazlık

namazlı_ç : namazlı_ç << namazlık+ I/23/159

nası : 1. bk. nasıl (1) I/03/141, I/09/41, I/10/44, I/13/04, I/13/177, I/13/233, I/13/277, I/13/79, I/14/151, I/14/67, I/16/129, I/18/203, I/20/21, I/21/108, I/21/62, I/23/105, I/27/08, I/27/101, I/27/67, I/28/205, I/29/190, I/29/193, I/29/21, I/29/213, I/29/214, I/29/243, I/29/369, I/29/379, I/29/382, I/30/159, I/14/159, I/29/395, I/18/203, I/29/193, II/01/26, II/05/23, II/08/104, II/08/30, II/10/103, II/13/76

2. bk. nasıl (2) I/23/182

3. bk. nasıl (3) II/01/38, II/18/51

4. bk. nasıl (4) II/01/60, II/11/93

nası : bk. nasıl (4) II/14/03

nası_öldüsa : Her nasılsa. I/13/81

nasıl : T. + Ar. 1. Bir işin ne biçimde, hangi yolla olduğunu belirtmek için kullanılan bir söz. I/07/85, I/25/36, I/29/08, I/28/40, I/29/21, II/08/55 Krş. nası, nasıl

2. İşin zorunlu olduğunu belirten bir söz.

Krş. nası

3. Ne gibi, ne türlü. Krş. nası, nasıl

n.+dı I/01/14

n.+ım I/15/01

4. Ne kadar çok. Krş. nası, nası, nasu

nasıl : 1. bk. nasıl (1) I/28/248, I/30/160

2. bk. nasıl (3) II/15/98

nasılsá : Herhangi bir sebeple veya bilinmeyen bir sebeple. I/16/168 Krş. nāsısa

nasısınız : Bir kimsenin sağlığını ve durumunu öğrenmek için sorulan nezaket sorusu. I/16/01, II/10/01 Krş. nāsınıs

nasu : bk. nasıl (4) II/15/45

naylon : Fr. Dayanıklı ve esnek döküm maddesi. I/23/105 Krş. laylon, yaylon

nazar : Ar. Belli kimselerde bulunduğu inanılan, kıskançlık veya hayranlıkla bakıldığında insanlara, eve, mala mülke hatta cansız nesnelere kötülük verdiğine inanılan uğursuzluk, göz. I/22/143

nazāret : Ar. Nezarethane. I/03/51
n.+e I/03/51

nazlı duman_ölu : Kişi adı. I/05/97

nazlı : Kişi adı. I/05/95

nē : 1. bk. ne (1) II/19/32
2. bk. ne (3) I/18/158
3. bk. ne (6) II/18/151

nērde : bk. nerede I/18/137

nērden : bk. nerden I/03/64

nērdēse : bk. nerdiyse I/18/117

nī : bk. ne (2) I/29/173

nā : İşte. I/20/187

nāb- : bk. nāp-

nāb- : bk. nāp-

n.-alım I/15/66, I/15/71

n.-ıcan II/09/06, II/08/16, II/12/50

n.-ıcağ II/11/20

n.-ıyoğ II/17/112

n.-ıyoğ I/28/162

n.-icēñiz I/16/151

n.-ıcık II/10/129

n.-sın I/12/01

nāciye : Kişi adı. II/11/98

nādir : Ar. Seyrek, az bulunur. II/04/72, II/18/177

nīden : bk. neden I/26/163

nīçiyon : nīçiyon << ne iç- I/29/243

nālcılık : At, eşek, öküz vb. yük hayvanlarının tırnaklarına çakılan, ayağın şekline uygun demir parçası üretme işi. I/11/08

nāme : Far. Mektup. I/09/49
n.+yī I/09/53

nānķı : Hangi. I/02/13

nāne : Ar. 1. Ballıbabagillerden, yaprakları sapsız, çiçekleri beyaz veya menekşe renginde, güzel kokulu, yaprakları baharat olarak kullanılan, çok yıllık ve otsu bir kültür bitkisi (Mentha piperita) I/30/82
2. Bu bitkinin kurutulmuş yapraklarından elde edilen baharat. I/22/91,

II/15/51

n.+sini II/19/132, II/19/78

nāni : Bir çeşit et yemeği. II/13/34, II/13/35, II/13/36, II/13/38

nāp- : Hal hatır sorma sözcüğü. Krş. nap-, nāP-, nāp-, nāb-, nāb-

n.-acağ I/07/144

n.-alım I/15/70, II/09/142, II/09/09, II/09/25, II/14/135

n.-án I/30/153

n.-ar I/18/68

n.-ardıñ II/08/57

n.-ardıñğ I/13/278

n.-arsa I/27/136

n.-çağ II/19/31

n.-çeni I/29/202

n.-çes I/29/348

n.-çez I/29/213

n.-çıs I/20/34

n.-eyim I/13/217

n.-eyin I/20/02

n.-ıcağ II/09/110

n.-ıcağ II/08/59

n.-ıceñ II/02/54

n.-ıciñ I/13/112

n.-ılır I/13/270

n.-ıyo I/29/266

n.-ıyolamışdı I/10/55

n.-ıyon II/06/32, I/14/309, I/29/252

n.-ıyoğ II/15/112, II/15/131

n.-ıyoğuz I/30/98

n.-ıciñ I/13/173

n.-im II/12/27

n.-in I/30/164, II/02/12

n.-ıyım II/11/13

n.-ıyın II/06/26

n.-sam I/29/245

n.-sın II/03/75

naP- : bk. nāp-

n.-arsañız I/27/132

nap- : bk. nāp-

n.-caz I/30/111

n.-çen I/28/130

n.-san I/16/172

n.-ālım II/09/16

n.-vedin I/18/43

n.-çan II/09/120

n.-çēsēniz II/15/102

narayyodu : narayyodu << ne ara- I/07/166

nāP- : bk. nāp-

n.-ıcağ II/11/89

n.-ıyoğ I/03/129

- náp-** : bk. nāp-
n.-sm II/06/84
- nār gibi** : İyice kızarmış (yiyecek). II/18/142
- nāricik** : nāricik << ne ara- I/15/95
- nāsısa** : bk. nasılsá II/03/29
- nīse** : bk. neyse (1) I/25/58, I/29/197, I/29/300, I/29/31, I/29/387, I/29/91
 bk. neyse (2) I/29/18
- nāsib** : Ar. Kısmet, talih, baht. I/14/167, I/22/124
- nāsib_ıs-** : Ar. + T. Eriştirmek.
n._ı.-sıñ I/25/39
- nāsib_ol-** : Ar. + T. Fırsat düşmek, elvermek.
n._o.-sa I/24/116
n._o.-usa II/10/124
- nāssıms** : bk. nasırsız II/18/01
- nāyát** : Ar. Sonunda. II/19/13
n.+ı II/19/12
- nāzilli** : Yerleşim birimi adı. II/12/29
n.+den II/12/18, II/12/36
- nīmet** : Ar. Yiyecek içecek, özellikle ekmek. II/17/92
- nırde** : bk. nerede (2) I/21/38
- nişannı** : bk. nişanlı I/03/41, I/03/80, I/05/54
n.+mı I/03/42
n.+sınan I/03/127
- nīt-** : Hal hatır sorma sözcüğü. Krş. nid-, nit-
n.-ciñ I/20/175
n.-çez I/29/213
- nīye** : bk. niye I/29/305
- nīyip** : niyip << ne ye- I/29/243
- nizami** : Ar. İstenilen düzende olan, düzene uygun olan, kurallara uygun olan. I/06/40
- nö_hö** : Abartı belirten bir ünlem. II/14/33
- ne** : 1. Hangi şey. I/26/86, II/01/02, II/02/18, II/03/101, II/03/119, II/05/47, II/06/126, II/06/140, II/06/85, II/06/90, II/07/166, II/08/27, II/08/66, II/08/81, II/09/125, II/10/07, II/10/73, II/11/72, II/11/98, II/12/50, II/12/69, II/12/83, II/12/88, II/15/45, II/15/46, II/15/65, II/16/04, II/17/02, II/17/04, II/19/213, II/19/97, II/14/135, II/19/218, II/03/200, II/07/31 Krş. nē, ni, nē, nē, nē, ney, ney
n.+ydi II/11/70
n.+yđı II/09/63
n.+yidi II/10/44
n.+yle II/10/99
n.+yse II/06/152
2. Hangi. I/01/05, I/01/49, I/01/58, I/02/13, I/02/82, I/02/90, , I/03/109, I/03/187, I/03/28, I/05/07, I/05/137, I/05/13, I/05/37, I/05/67, I/07/123 I/07/208, I/07/228, I/12/119, I/12/97, I/13/05, I/13/227, I/13/30, I/13/316, I/13/93, I/14/108, I/14/119, I/14/179, I/15/30, I/15/65, I/17/11, I/18/66, I/18/127, I/18/139, I/18/140, I/18/209, I/18/213, I/18/88, I/19/18, I/20/127, I/20/176, I/20/188, I/20/194, I/21/122, I/21/140, I/21/148, I/21/179, I/21/51, I/22/100, I/23/200, I/23/201, I/23/25, I/23/66, I/24/39, I/24/97, I/26/34, I/26/69, I/27/10, I/27/135, I/27/143, I/27/35, I/28/105, I/28/131, I/28/228, I/28/251, I/28/76, I/29/108, I/30/165, I/18/79, I/21/23, I/07/198, I/29/316, I/24/96, I/19/110, I/27/111, I/13/205, I/21/94, II/03/21 Krş. nē, nē, nē, nē, nē, ni
n.+dir I/13/261
n.+yđı I/07/217, I/20/04, I/28/105
n.+ye I/11/74, I/29/318
n.+yi I/03/78, I/13/300, I/13/345
n.+yđı I/20/155
n.+ylen I/02/04, I/12/95, I/16/111
n.+ymış I/27/108
 3. Neden. I/03/80, I/05/123, I/11/74, I/13/358, II/19/216 Krş. nē, nē
n.+yi I/14/59, I/13/14
n.+ymış I/02/46
 4. Nasıl. I/01/15, I/02/39, I/02/48, I/02/81, I/02/86, I/03/13, I/03/92, I/05/161, I/07/105, I/07/107, I/07/64, I/09/119, I/09/61, I/10/20, I/14/202, I/15/23, I/15/54, I/15/55, I/15/97, I/17/21, I/17/64, I/18/30, I/19/20, I/20/163, I/20/25, I/20/90, I/24/01, I/26/02, I/27/121, I/28/218, I/28/82, I/29/198, I/15/84, I/20/78, I/20/163, I/30/159, I/20/113, II/04/106, II/04/99, II/05/76, II/06/134, II/08/06, II/08/30, II/08/91, II/10/41, II/15/130, II/19/203, II/16/05, II/16/81, II/15/14, II/08/16, II/18/16
 5. Her şey. I/12/46, I/12/99, I/28/87
 6. Şaşma veya abartı bildiren bir söz. I/13/329, I/24/35, I/27/108, II/04/28, II/11/107, II/11/113, II/11/82 Krş. nē, nē, nē
 7. Birçok şey. I/14/295, I/21/75, I/23/24, I/25/118
 8. Soru biçiminde şaşma bildiren ünlem. I/15/13, I/14/193, II/03/38, II/03/81, II/03/99, II/08/105, II/09/78, II/11/45, II/12/12, II/13/111, II/14/54, II/14/76, II/18/185, II/19/144, II/19/172 Krş. nē, nē
ne ... ne ... : Far. İki sıfat veya sıfat durumunda olan iki kelimenin başına getirildiğinde iki kavramın ortalaması olan üçüncü bir kavram anlatan bir söz. I/29/231, II/01/36, II/17/28, II/18/70, II/19/11, II/19/12 Krş. nē ... nē ..., ne ... nē ...

- ne ... nē ...** : bk. ne ... ne ... , II/19/10
- ne de olsa** : "ne denli eksiği, kusuru olursa olsun, böyle olmakla birlikte" anlamında kullanılan bir söz. I/16/192
- ne_în** : Falan. II/08/10
- ne_ara-** : Onda yoktur. Krş. ne_ara-, nē_ara-, nē_ara-
- n. a.-sın** II/19/172
- ne_ara-** : bk. ne ara-
- n. a.-sın** II/19/118, II/19/176
- nē_ara-** : bk. ne ara-
- n. a.-sın** II/19/181
- nē_ara-** : bk. ne ara-
- n. a.-sın** II/10/69
- nē_arı-** : bk. ne ara-
- n. a.-yomuş** II/04/131
- ne gibi** : Nasıl, ne türlü? I/27/89, I/28/162, II/07/06
- ne ğadar** : 1. bk. ne kadar (1) I/10/28, I/14/131, I/14/188
2. bk. ne kadar (2) I/24/33
- ne ğadaş** : bk. ne kadar (1) I/10/121
- ne ğadā** : bk. ne kadar (1)
- n. ğ.+sa** I/23/90
- ne kadar** : T. + Ar. 1. Nicelik bakımından miktar, ölçü, fiyat, zaman anlamlarıyla soru bildiren bir söz. I/24/47 Krş. ne ğadar, ne ğadaş, ne ğadā, nē ğadan
2. Çok, oldukça. I/24/33 Krş. ne ğadar
- ne_ol-** : "yalvarırım, lütfen, rica ederim" anlamında kullanılan bir söz.
- n. o.-ur** II/19/124
- n. o.-ursuğuz** II/19/218
- nē ğadan_olsa** : T. + Ar. + T. Ne de olsa, sonuçta. I/30/105
- nē** : 1. bk. ne (1)
- n.+di** II/07/27
- n.+ne** II/03/68
2. bk. ne (2) I/13/301, I/15/83, I/18/140, I/20/55
- n.+miş** I/15/66
- n.+si** I/18/140
- n.+yle** I/20/139
3. bk. ne (3) I/18/48, II/02/87
4. bk. ne (6) II/04/42
5. bk. ne (8) I/03/26
- neden** : Bir olayı doğuran başka bir olayı sormak için kullanılan bir söz; niçin. I/27/109, I/29/221, I/29/332, I/29/367 Krş. niden
- nēdir dede** : Kişi adı. I/09/47, I/09/53
- nē** : 1 bk. ne (1) II/05/87
2. bk. ne (2) I/20/106, I/12/105, I/26/02, I/05/124, I/08/116, I/22/137, I/13/205, I/29/245
3. bk. ne (8) II/05/32
- nē_e** : bk. niye I/09/120
- neçe** : Ne kadar, kaç, nice. II/01/121
- neçi** : Niçin. I/29/357
- ēnek** : bk. inek I/16/40
- nele** : bk. neler II/14/53
- neler** : Çok ve çeşitli şeyler. I/02/11, I/07/113, I/07/174, I/13/101, I/15/33, I/18/146, II/01/122, II/01/39 Krş. nele
- n.+ıñı** I/27/140
- n.+nen** I/27/141
- nem** : Far. Havada bulunan su buharı.
- n.+līke** I/23/102
- nene** : Nine. I/11/98
- nerde** : bk. nerede (1) I/15/87, I/29/133, I/15/54, II/04/121, II/06/173, II/11/83
- bk. nerede (2) I/15/22, II/04/36, II/14/41, II/19/113, II/19/114
- nerdē** : bk. nerede (2) I/15/12, II/18/171
- nērde** : bk. nerede (1) I/06/59, I/09/115, I/15/31
- nērde** : bk. nerede (2) I/15/86, I/17/15, II/04/28
- neçde** : bk. nerede (2) II/17/26
- nerden** : Hangi yerden? I/01/02, I/03/114, I/03/186, I/29/264 Krş. neşden, nērden, nerden, nirden
- neşden** : bk. nerden I/14/174
- nērden** : bk. nerden I/15/50
- n.+sıñ** I/17/22
- n.+sıñız** I/22/38
- nerdi** : bk. nerede (1) I/04/64
- nērdi** : bk. nerede (1)
- n.+yse** I/27/131
- neřē** : bk. nere (1) I/27/57
- nerede** 1. Hangi yerde? I/15/54 Krş. nērde, nerde nērde, nerdi, nērdi, nērde
2. "İmkânsız" anlamında kullanılan bir söz. Krş. nirdē, nerde, nerdē, nērde, nērdē, neçde, nērde
- nerdēse** : bk. nerdiyse II/18/163
- nerdiyse** : Hemen hemen. II/04/82 Krş. nērdeyse, nērdēse, nerdēse
- nerē** : 1. Hangi yer? II/02/03 Krş. neřē, nēre, nēre
- n.+sīse** I/29/277
- n.+sinden** I/30/20
2. Hangi organ?
- n.+ıñ** I/30/93
- n.+sine** I/03/176
3. Hangi taraf?
- n.+sini** I/09/16, I/09/24

- n.+yi** I/03/53
- nère** : bk. nere (1)
n.+si II/12/92
- nereli** : Birinin memleketini sormak için kullanılan bir söz. Krş. nèreli
n.+sin I/29/397, II/14/25
n.+siniz II/09/77
n.+siñiz I/05/32, II/12/51
- nèreli** : bk. nere
n.+sin II/01/139
n.+siñ I/25/34
- nereye** : Hangi yere? I/04/40, I/15/39, I/18/22, I/21/141, I/27/33, I/29/293, II/01/120 Krş. nereyê, nerêye, niriye
nereyê : bk. nereye I/03/110, I/14/167, I/15/72, I/27/118, I/27/63, I/29/30, II/03/71
nerêye : bk. nereye II/15/05
nêrgis : bk. nergis
n.+ene I/19/137
- nergis** : Kişi adı. Krş. nêrgis
n.+inen I/19/139
- nerlêde** : nerlêde << nereler+ I/15/95
- nêse** : bk. neyse (1) II/03/69
- nesil** : Ar. Kuşak. II/03/190, II/14/122 Krş. nesîl
nesîl : bk. nesil
n.+i II/14/130
- neşe** : Ar. Mutlu olmaktan doğan ve dışa vurulan sevinç, şetaret. I/28/158
- neşeli** : Sevinçli, keyifli, şen bir biçimde. I/23/212, I/23/218, II/10/40
- nêşê_jir** : bk. nevşehir II/12/51
- nevşehir** : Yerleşim birimi adı. Krş. nevşêr, nêşê_jir, nevşehir
n.+liymiş I/13/315
- nevşehir** : bk. nevşehir
n.+lisin II/01/139
- nevşêr** : bk. nevşehir
n.+liyın I/13/315
- ney** : 1. Falan. Krş. nêy, ney
n.+i II/01/38, II/03/139
n.+im I/05/144
n.+in I/05/136, I/05/24, I/05/59, II/05/15
2. bk. ne (1) I/07/215, I/11/69
3. bk. ne (3) I/13/350
- ney** : 1. bk. ney (1) I/03/72, I/14/209, II/02/06
n.+ı II/02/64
n.+ıñ I/25/116
n.+ıñ II/03/87
2. bk. ne (1) II/10/58
- nêy** : bk. ney (1) I/04/09, I/04/53
- neye** : bk. niye II/19/28
- neyîse** : bk. neyse (1) I/07/133
- neyse** : 1. "Önemi yok, olan oldu" anlamında kullanılan bir söz. I/05/99, I/10/13, I/12/105 Krş. neyise, neyşe, nise, nisê, nêyse, nêyse, nêse, nêyşê
2. "Çok şükür, bereket versin" anlamında kullanılan bir söz. I/30/122 Krş. nêyse
neyse : bk. neyse (1) I/12/97, I/25/64, II/15/147
nêyşê : bk. neyse (1) II/15/34
ni : bk. ne (1) I/17/23, I/17/25, II/08/06, II/18/43
n.+_e II/16/45
bk. ne (2) I/01/03, I/03/14, I/17/25, I/28/129, I/22/110
nicefli : Necefli maşrapa da denilen bir çeşit su kabı.
n.+lerîmiz I/03/139
- nid-** : bk. nît-
n.-iyolar I/18/39
- nikâh** : Ar. Bir erkekle bir kadının evlilik birliği kurmasını sağlayacak yasal işlem, evlilik akdi. II/11/37
nikâh : bk. nikâh II/12/80, II/12/81 Krş. nikâh
nikâh ğyma : Ar. + T. Nikâh memuru kanuna göre çiftlerin karı koca olduklarını bildirme işi.
n. ğ.+ya II/12/81
- nikâhla-** : Evlendirmek. Krş. nikâhla-
n.-dılağ II/11/38
- nikâhla-** : bk. nikâhla-
n.-dılar I/30/133
- nikâhlı** : Nikâhlı olarak. II/11/38 Krş. nikâhlı
nikâhlı : bk. nikâhlı II/05/45
nilüfer : Kişi adı.
n.+e I/19/139
- ninê** : bk. nine (2) I/29/252
- nine** : 1. Torunu olan kadın, büyükanne, nene. II/11/24
n.+lêmizden I/29/126
n.+lêmiz I/29/298
n.+m II/11/12, II/11/13
n.+si II/09/129
2. Yaşlı kadın. II/08/06 Krş. ninê
- ninni** : Bebeklerin uyumasına yardımcı olmak için söylenen türkü. I/29/267, I/29/272, I/29/275
n.+sine I/29/268, I/29/272
- nirden** : bk. nerden II/12/35
- nirezi** : Hangi yönü, ne tarafı.
n.+nde I/17/24
- niriye** : bk. nereye II/19/232

- nise** : bk. neyse (1) I/29/218, I/29/407
nisē : bk. neyse (1) I/29/175
nisan : Ar. Yılın dördüncü ayı, april.
n.+da II/03/204
nişan : Far. Evlenmek üzere birbirine söz verme, nişanlanma. I/05/54, I/14/112
n.+nan II/05/70, II/05/71
n.+narda II/15/10
nişan dağ- : Far. + T. Nişanlanan çiftin nişan yüzüklerini parmaklarına geçirmek.
n. d.-arlar II/10/16
nişanlı : Evlenmek için söz verip yüzük takmış olan kimse, adaklı. Krş. nişannı, nişannı, nişannı
n.+dı I/03/125
nişanna- : Bir çiftin evlenme işinin kararlaştığına belirti olarak parmaklarına yüzük takmak, yavuklamak.
n.-dılar II/05/65, II/05/66
n.-nişis II/10/15
n.-niyodu II/15/09
nişannı : bk. nişanlı I/05/55, II/10/17, II/11/41, II/14/48
n.+sına II/14/49
n.+sınā I/03/126
nişannı : bk. nişanlı
n.+dı I/03/126
nit- : bk. nıt-
n.-ceñ I/20/199
niye : Niçin, neden. I/03/34, I/13/353, I/19/138, I/26/08, I/29/238, II/12/69, II/19/140, II/19/49 Krş. niye, nē_e, niyē, niye, niyē, nēye, neye
niyē : bk. niye I/02/06
niye : bk. niye I/25/119
niyē : bk. niye I/12/18, II/12/86
niyet : Ar. Bir şeyi yapmayı önceden isteyip düşünme, maksat.
n.+ine I/19/75, II/18/136
n.+nen II/15/99
niyetli : Oruç tutmakta olan (kimse) I/16/48, I/29/52, II/07/133, II/19/219
n.+yim II/18/69
no_ut : 1. bk. nohut (1) I/21/31, I/24/12
2. bk. nohut (2)
n.+umuz I/24/92
nō_ut : bk. nohut (2) I/01/51
noḥud : 1. bk. nohut (1) II/10/121
2. bk. nohut (2)
n.+umuzu II/10/57
n.+unu II/19/58
n.+uḥū II/19/69
nohot : bk. nohut (1) I/06/34
nohut : Far. 1. Baklagillerden, ana yurdu Akdeniz kıyıları olan, birleşik telek yapraklı, çiçekleri sarımtırak renkte, tanesi baklamsı bir bitki (Cicer arietinum). I/14/136 Krş. no_ut, nohot, noḥut, noḥud
2. Bu bitkinin bol nişastalı, yuvarlak tanesi. Krş. nō_ut, no_ut, noḥut, nōhut, noḥud
noḥut : 1. bk. nohut (1) I/14/185, I/14/186, I/14/285
2. bk. nohut (2) I/21/120
nōhut : bk. nohut (2) I/22/87
nōl- : Hal hatır sorma sözcüğü. Krş. nol-
n.-cağ I/13/333, I/20/130
n.-cek I/18/46
n.-cuğ I/17/44
n.-du I/17/22, I/29/301, I/29/302
n.-dū I/15/03
n.-ucák I/22/43
n.-ucık I/07/143
n.-ucik I/18/47
n.-uyo I/12/117
n.-cağ II/03/76
n.-cák II/03/211
n.-du II/05/32
n.-ücağ II/03/197
nol- : bk. nōl-
n.-cēdi I/30/172
n.-cuğ I/03/112
normal : Fr. Kurala uygun, alışlagelen, olağan, düzgünlü, aşırılığı olmayan, uygun. I/09/86 Krş. normal
n.+dá II/08/110
normal : bk. normal II/07/71
nerde : 1. bk. nerede (1) I/28/185
n.+ydi I/05/31
2. bk. nerede (2) II/18/139
nerdē : bk. nerede (2) I/05/165
n.+di I/18/161
nerden : bk. nerden I/07/211, I/16/52
nerdeyse : bk. nerdiyse I/14/203
nére : bk. nere I/18/137
not : Okullarda öğrencinin dersle ilgili bilgi ve beceri düzeyini göstermek üzere öğretmenlerce verilen sayı, derece.
n.+larım II/13/143
nufus : bk. nüfus (1) I/28/183
núfus kádi : bk. nüfus kádi
n. k.+mda I/12/15
numara : İt. Telefon numarası.
n.+yı II/06/147
nūr : bk. nur I/27/06
nuri : bk. nūri I/18/60

nūri : Kişi adı. I/18/60 Krş. nuri
nūriş : Kişi adı. I/12/14, I/12/16
nūriye : Kişi adı. I/12/13, I/12/15, I/12/18
nur : Ar. İlahî bir güç tarafından gönderildiğine inanılan parlaklık.
n.+harda I/05/49, I/05/59
nurlarda yat- : Ar. + T. Sevgiyle anılan ölümler için söylenen bir söz.
n. y.-sın I/05/49, I/05/59
nü_çus kâd : bk. nüfus kâdı I/01/09
nü_çus kâdı : bk. nüfus kâdı I/03/121
nüfus : Ar. 1. Bir ülkede, bir bölgede, bir evde belirli bir anda yaşayanların oluşturduğu toplam sayı, popülasyon. Krş. nufus
2. bk. nüfus kâdı
n.+da I/28/04
nüfus kâdı : Ar. + Far. Nüfus cüzdanı. Krş. nufus kâdı, nü_çus kât, nü_çus kâdı, nüfus
n. k.+na I/11/42, I/28/216
neye : bk. niye I/18/20, I/26/129
neyse : 1. bk. neyse (1) I/05/83, I/28/113, II/18/86
2. bk. neyse (2) I/19/55
neyse : bk. neyse (1) I/13/290, I/29/187
önce : bk. önce I/25/56
o : 1. Uzakta olan, hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz. I/02/105, I/02/107, I/02/61, I/02/65, I/02/67, I/02/68, I/03/119, I/03/120, I/04/08, I/05/128, I/05/152, I/05/155, I/05/31, I/05/64, I/08/104, I/08/108, I/08/110, I/08/117, I/08/119, I/08/23, I/08/27, I/08/48, I/08/54, I/08/89, I/09/46, I/10/10, I/10/115, I/10/20, I/10/47, I/10/48, I/10/55, I/10/57, I/10/59, I/10/61, I/10/65, I/10/69, I/10/70, I/10/74, I/10/76, I/10/99, I/11/16, I/11/46, I/11/56, I/11/81, I/12/106, I/12/112, I/12/113, I/12/123, I/12/129, I/12/45, I/12/55, I/12/71, I/12/83, I/12/91, I/12/95, I/12/98, I/13/58, I/14/30, I/15/89, I/16/107, I/19/91, I/21/145, I/21/169, I/21/22, I/22/06, I/23/144, I/23/193, I/23/93, I/25/112, I/25/79, I/27/131, I/27/23, I/27/77, I/28/116, I/28/73, I/28/76, I/28/90, I/28/91, I/28/97, I/29/112, I/29/152, I/29/160, I/29/164, I/29/214, I/29/27, I/29/271, I/29/275, I/29/280, I/29/359, I/29/391, I/29/416, I/29/77, I/29/83, I/29/233, I/29/412, I/05/155, I/13/146, I/07/57, I/27/61, I/19/08, I/29/165, I/27/77, II/01/08, II/01/116, II/01/30, II/01/35, II/01/40, II/01/48, II/01/55, II/01/63, II/01/65, II/01/66, II/03/100, II/03/101, II/03/108, II/03/112, II/03/114, II/03/117, II/03/118, II/03/121, II/03/122, II/03/125, II/03/126,

II/03/130, II/03/133, II/03/141, II/03/91, II/04/29, II/04/67, II/04/75, II/06/173, II/06/50, II/06/69, II/07/46, II/08/08, II/08/09, II/08/69, II/08/72, II/09/124, II/09/21, II/09/40, II/10/76, II/11/05, II/11/25, II/11/92, II/12/21, II/12/33, II/12/35, II/12/50, II/13/112, II/13/142, II/13/23, II/13/60, II/13/81, II/15/111, II/15/48, II/15/67, II/18/41, II/18/48, II/18/65, II/19/136, II/07/99, II/13/145, II/11/13, II/13/77 Krş. ö, õ, ò, u, ú, ü, ó

2. Teklik üçüncü kişiyi gösteren bir söz. I/03/117, I/03/140, I/03/23, I/03/81, I/03/82, I/03/94, I/05/04, I/05/06, I/05/07, I/05/150, I/05/153, I/07/222, I/08/120, I/09/07, I/09/107, I/10/101, I/10/107, I/10/22, I/10/23, I/11/26, I/11/78, I/11/90, I/12/102, I/12/29, I/12/72, I/12/86, I/13/66, I/13/79, I/13/84, I/14/205, I/14/72, I/14/305, I/17/61, I/23/48, I/26/30, I/27/119, I/29/181, I/29/216, I/29/245, I/29/308, I/29/333, I/29/99, I/30/74, I/13/355, I/22/121, I/15/33, II/01/103, II/02/02, II/03/197, II/03/205, II/03/206, II/03/73, II/05/05, II/05/46, II/05/63, II/05/78, II/09/14, II/09/26, II/10/26, II/11/110, II/11/65, II/12/61, II/12/98, II/15/129, II/15/30, II/15/32, II/15/99 Krş. ö, õ, u, ú, ü, ó

o.+nna I/11/17

o.+nnan II/12/81, II/15/31

o.+nu I/12/101, I/12/102, I/12/51, I/12/72, I/14/243, I/19/54, I/20/139, I/22/14, I/28/20, I/28/32, I/29/375, II/03/116, II/03/118, II/03/120, II/05/66, II/15/122, II/15/123, II/15/128

o.+nun I/04/76, I/03/124, I/05/16, I/05/48, I/12/24, I/13/79, I/20/33, I/09/124, I/03/26, I/12/138, I/29/175, II/01/111, II/03/73, II/05/42, II/05/49, II/05/52, II/05/57, II/09/25, II/10/71, II/15/31, II/15/114, II/11/79, II/05/43

o.+ña I/05/98, I/10/13, II/03/73, II/05/86, II/15/104, II/15/18, II/15/34, II/19/191

3. İki veya daha çok şeyden, daha önce sözü geçeni gösteren bir söz. I/02/42, I/05/90, I/08/123, I/08/124, I/09/68, I/11/80, I/12/09, I/12/118, I/12/27, I/12/33, I/13/133, I/18/152, I/19/76, I/21/46, I/22/21, I/22/101, I/22/50, I/22/56, I/22/57, I/22/98, I/24/26, I/24/83, I/27/91, I/28/22, I/28/34, I/27/135, II/01/118, II/01/144, II/03/176, II/04/04, II/04/19, II/04/32, II/07/87, II/09/63, II/12/14, II/12/34, II/13/151, II/14/45, II/16/107, II/16/127, II/17/104, II/18/51 Krş. ö, õ, u, ú, ü

o.+ñ I/27/24

o.+na II/09/12

o.+nda I/08/98

o.+nđă I/27/106
o.+ndan I/02/116, I/10/121, I/12/32, I/12/36, I/12/87, I/12/89, I/12/98, I/13/126, I/13/150, I/13/324, I/13/331, I/13/333, I/15/33, I/20/51, I/22/04, I/22/29, I/22/73, I/24/26, I/25/17, I/27/113, I/27/17, I/29/113, I/29/127, I/29/161, I/29/180, I/29/182, I/29/187, I/29/20, I/29/202, I/29/204, I/29/224, I/29/226, I/29/234, I/29/242, I/29/246, I/29/250, I/29/257, I/29/267, I/29/272, I/29/282, I/29/296, I/29/320, I/29/324, I/29/33, I/29/336, I/29/343, I/29/345, I/29/349, I/29/351, I/29/352, I/29/361, I/29/371, I/29/382, I/29/385, I/29/387, I/29/39, I/29/40, I/29/41, I/29/410, I/29/68, I/29/80, I/29/86, I/29/94, I/29/96, I/30/57, I/30/78, I/02/19, I/16/61, II/02/19, II/02/23, II/02/38, II/03/105, II/03/110, II/03/121, II/03/123, II/03/128, II/03/141, II/03/154, II/03/161, II/03/22, II/04/20, II/07/124, II/08/78, II/09/09, II/09/69, II/09/86, II/11/28, II/11/41, II/13/33, II/15/17, II/15/18, II/15/19, II/15/22, II/15/84, II/18/109, II/18/19, II/18/20, II/18/28, II/18/36, II/18/42, II/18/54, II/19/63, II/09/90
o.+nđăn I/27/115, I/27/130
o.+nđan I/27/16
o.+ndu I/27/77
o.+ní II/15/93
o.+nla II/08/52
o.+nlan II/08/45
o.+nna II/08/24
o.+nnă II/19/71
o.+nnan I/02/84, I/24/53
o.+nnăna II/08/20
o.+nnar II/08/21, II/12/54, II/13/11, II/13/24, II/13/101
o.+nnardan II/03/47, II/13/22
o.+nnarı II/03/23, II/03/47, II/07/70, II/12/42, II/13/21, II/18/30
o.+nnarın II/13/04
o.+nnarî II/18/33
o.+nnarnan II/09/06
o.+nu I/01/22, I/01/45, I/04/20, I/05/173, I/08/24, I/12/83, I/13/262, I/13/287, I/13/331, I/16/176, I/16/44, I/16/96, I/19/143, I/19/66, I/22/75, I/23/120, I/23/234, I/23/96, I/24/45, I/24/62, I/28/108, I/28/135, I/28/150, I/29/175, I/29/359, II/01/119, II/01/137, II/01/17, II/01/23, II/01/31, II/02/37, II/02/78, II/03/144, II/03/28, II/04/19, II/04/26, II/08/23, II/08/52, II/08/68, II/08/78, II/09/70, II/10/65, II/13/04, II/13/06, II/13/100, II/13/61, II/14/35, II/15/49, II/16/134, II/16/45, II/18/17, II/18/190, II/19/166, II/19/226

o.+nu I/28/118, II/07/11
o.+nun II/12/47
o.+nunnan I/07/135
o.+nunnan II/09/15
o.+nuş I/09/89, I/16/97, I/28/105, I/14/108, I/14/276, I/19/158, I/29/59, I/11/116, I/25/14, I/28/80, II/07/187, II/07/59, II/07/60, II/10/111, II/11/76, II/15/85, II/07/43, II/12/10, II/11/72, II/01/119, II/12/68, II/01/37, II/02/36, II/07/50, II/01/26, II/18/111, II/13/119, II/07/44, II/04/125, II/18/114
o.+nüş I/28/139
o.+nuynan II/01/17
o.+ña I/13/222, I/20/80, I/23/34, I/27/104, I/27/60, I/28/208, I/28/57, I/29/135, I/29/26, I/29/93, II/03/118
o.+ņu I/23/54, I/28/58
o.ğadar : T. + Ar. 1. Çok fazla. I/10/85, I/27/09 Krş. o ğadar, u ğadar, u ğadağ, u ğadar, o ğadar, o ğadağ
 2. Kâfi, yeter. Krş. o ğadar, o ğadağ, o ğadağ, o ğada, u ğadan
o.ğada : bk. o ğadar (2) II/16/35
o.ğadar : 1. bk. o ğadar (1) I/10/28, I/28/99
 2. bk. o ğadar (2) I/18/46
o.ğadağ : bk. o ğadar (1) II/15/46
 bk. o ğadar (2) I/11/107
o.ğadağ : 1. bk. o ğadar (1) II/13/90
 2. bk. o ğadar (2) II/06/174
o.yüzdeş : Ondan dolayı. I/14/92
ö : 1. bk. o (1) I/07/140, I/18/06, I/24/109, I/29/374, I/25/10, I/25/102, I/25/103, II/01/89, II/04/45, II/05/88, II/11/15, II/15/138, II/15/143
 2. bk. o (2)
ö.+ňă I/13/83
 3. bk. o (3) I/15/17, II/01/119, II/06/57
ö : 1. bk. o (1) I/02/109, I/12/136, I/22/153, II/02/25, II/18/35, II/18/36, II/18/53
 2. bk. o (2) I/13/79, II/01/131, II/03/76, II/18/147
 3. bk. o (3) I/10/104, I/22/16, II/03/189, II/10/44, II/14/62, II/18/40
ö.+nu I/23/141
ó : bk. o (1) II/07/173
oba Bu yerde konaklayan göçebe halk veya aile. I/08/77 Krş. obo
obo : bk. oba I/08/43, I/08/44
obúró : bk. öbürü I/27/93
óbur : bk. öbür II/06/43
óbür : bk. öbür I/05/62
ocağ : Ateş yakmaya yarayan, pişirme, ısıtma, ısınma vb. amaçlarla kullanılan yer.

I/09/36, I/20/149, I/23/90, I/25/23, II/04/122, II/04/129, II/04/131, II/05/29, II/05/56 Krş. ocağ, ucağ

o.+da I/01/61

ocaklı : Ocağı olan, içinde ocağı bulunan.

o.+ya II/18/34

oca_a : oca_a < ocak+ I/21/50

oca_ı : oca_ı < ocak+ I/23/245

ocag : bk. ocak I/13/303

o.+da I/13/323, I/21/28, II/04/135, II/18/141, II/18/38

o.+dan II/04/134

o.+lar II/04/134

ocaglıg : Ateş yakılan yer, ocak.

o.+lāmız II/18/37

ocā : ocā << ocak+ II/04/132

oda : Evin veya herhangi bir yapının oturma, çalışma, yatma gibi işlere yarayan, banyo, salon, giriş vb. dışında kalan, bir veya birden fazla çıkışı olan bölmesi, göz. I/28/70 Krş. odā

o.+da I/25/61, I/25/65

o.+daydı I/25/61

o.+lara I/28/70, II/14/48

o.+ları I/05/85

o.+lar II/07/79, II/14/47

o.+larımıs II/07/75

o.+m I/05/100

o.+mız I/16/159

o.+sı I/08/98, I/28/238

o.+sında II/06/115

o.+yı I/30/18

odā : bk. oda

o.+lar II/14/47

odun : Yakılmak için kesilmiş, parçalanmış ağaç. I/05/112, I/09/36, I/17/42, I/18/148, I/20/42, I/22/02, I/22/03, I/22/04, I/25/71, I/25/77, I/28/156, I/28/72, I/28/73, II/07/79, II/18/80, II/18/95, II/04/116, II/04/117, II/07/21, II/15/17, II/15/55, II/14/34 Krş. ödun

o.+a II/15/15, II/15/54

o.+ları II/16/54

o.+nan I/07/05, II/07/21, II/07/49

o.+narda I/22/06

o.+nağda I/22/19

o.+narı I/02/113, I/18/188, II/07/142

o.+narınan I/07/05

o.+narın I/02/80

o.+nādan I/28/120

odunnu : Odunu olan. II/07/42

ödun : bk. odun II/18/86

oduncu : Odun kesen veya satan kimse. I/21/59, I/25/71, I/25/73

odunpazarı : Yerleşim birimi adı. Krş. odunbazarı, odunbazarı

o.+ı I/12/48

odunbazarı : bk. odunpazarı

o.+nda II/11/65

odunbazarı : bk. odunpazarı

o.+nı II/11/67

oğga : 1. Kişi adı. I/14/204

2. Ar. 1,282 kilogram veya 400 dirhemlik ağırlık ölçüsü birimi, kıyye. I/19/128

oğu : Küçük armağanlarla yapılan düğün çağrısı. I/12/82, , I/20/28, I/21/58, I/23/19, I/25/70

o.+su I/23/193

o.+yu I/23/20

oğu- : 1. Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlmek veya seslendirmek. I/16/96 Krş. oğu-, oğu-

o.-madık I/30/19

o.-muşundur I/09/123

o.-ncāmıştı I/02/38

o.-ncāmıştı I/02/39

o.-rdum I/08/135

o.-rmuş I/08/119

o.-run I/30/20

o.-yan I/09/49

o.-yo I/08/128

2. Bir konuyu öğrenmek için okulda, bir öğretmenin yanında veya yazılı şeyler üzerinde çalışmak, öğrenim görmek. Krş. oğu-, oğu-

o.-du I/11/55, I/07/61, I/15/86, I/15/87, II/16/33

o.-duğ I/07/222, I/11/50, I/22/126, I/30/09, II/18/08

o.-dulāg II/16/28

o.-dum I/12/73, I/12/74, I/12/77, I/15/88, I/25/03, I/28/08, II/06/110, II/11/08, II/11/15

o.-duğ I/01/12, I/17/24

o.-ma_ā I/11/56

o.-madı II/01/75

o.-madık I/16/99, I/30/09, II/16/10, II/08/07, II/08/12, II/16/12

o.-madım I/08/05, I/21/11

o.-madın II/08/08

o.-mamış I/17/61

o.-maya I/19/158

o.-mayacam II/01/75

o.-maz I/02/32

o.-muş I/04/07, II/07/122

o.-nnan II/15/36

o.-nuyodu I/30/08

- o.-nuyōdu** I/30/08
o.-r II/08/09
o.-rka I/07/151
o.-rkán I/29/35
o.-sunnar I/27/116
o.-tdu II/16/29
o.-tmadı I/16/99, I/17/08, I/30/13
o.-tmadılar I/30/18
o.-tmamış I/17/08
o.-tmaya I/27/78
o.-tmayı I/19/53, I/19/54
o.-tüyo I/26/31
o.-yácıdıg I/14/239
o.-yacīdim I/14/236
o.-yamadı I/15/15
o.-yamıyomuşmuş I/14/299
o.-ycáz I/18/196
o.-yo I/07/63, I/11/93, I/11/94, II/14/126
o.-yō I/11/93
o.-yodu I/29/13, II/07/94
o.-yolar I/11/92
o.-yon I/18/140
o.-yonuz I/29/10
o.-yu II/11/104, II/11/64
o.-yup I/14/44
o.-yuvedin I/22/129
o.-yyo I/07/62, I/07/108, I/07/63, I/11/31, I/29/28
o.-yyoduğ I/14/224, I/14/229
o.-yup II/10/129
 3. Bir şeyin anlamını çözmek.
o.-dular I/14/129
 4. Sesli olarak söylemek.
o.-ndu I/28/231
o.-nuyodu I/16/60
o.-rlardı II/03/167
oğul : Her türlü eğitim ve öğretimin toplu olarak yapıldığı yer, mektep. I/01/13, I/03/05, I/04/06, I/06/06, I/08/05, I/08/19, I/08/78, I/10/09, I/11/33, I/11/34, I/11/53, I/12/72, I/13/17, I/13/18, I/13/22, I/14/111, I/14/223, I/14/225, I/15/11, I/15/12, I/15/13, I/15/14, I/15/15, I/15/18, I/15/90, I/15/91, I/15/93, I/15/95, I/16/95, I/17/05, I/19/08, I/19/10, I/19/23, I/19/24, I/25/43, I/26/32, I/26/34, II/03/11, II/06/111, II/06/115, II/07/118, II/07/119, II/07/129, II/10/128, II/11/67, II/11/75, II/11/76, II/16/31, II/03/10, II/04/04, II/18/07, II/01/07 Krş. oğul, oğul, oğul, oğul
o.+a I/01/12, I/11/45, I/16/95, I/17/05, II/03/88, II/07/117, II/11/07, II/11/14, II/11/26, II/17/19, II/19/11
o.+da I/08/113, I/08/80
o.+dan I/04/13, I/10/11, I/16/83
o.+du II/16/27, II/16/28
o.+ā I/29/20
o.+lar I/11/99, I/26/93, II/01/06, II/11/04
o.+ları II/11/75
o.+u I/07/221, I/11/114, I/29/50
o.+umuz I/11/51, I/11/52, I/25/03, I/26/27
o.+ümüz I/06/07
o.+umuza I/06/07
o.+uñ II/04/93
o.+unuñ I/29/15
oğul : bk. oğul I/21/11
o.+a II/11/14
ōğul : bk. oğul I/13/18
oğuma : Okumak işi, kiraat. I/16/99
o.+ya II/03/104
oğuma yazmā : Okuma ve yazma bilgisi.
o. y.+yı I/28/10
oğumuş : Okuyarak bilgisini genişletmiş, öğrenim görmüş (kimse). II/01/115
o.+a II/01/116
oğumuşluk : Okur yazar, öğrenim görmüş olma durumu. I/10/17
oğumuşlüm : oğumuşlüm << okumuşluk+ I/01/13
oğur yazar : Okuma ve yazma bilgisine sahip kimse. I/13/16
oğur yazarlı : oğur yazarlı << okur yazarlık+ I/14/302
oğur yazarlīm : oğur yazarlīm << okur yazarlık+ II/06/128
oğut- : Ders vermek, bir konu üzerinde yetiştirmek.
o.-du I/04/10, I/07/62, I/14/227, I/15/18, I/28/09
oğū : 1. bk. oğu- (1)
o.-yo I/09/53
o.-yyo I/09/49
 2. bk. oğu- (2)
o.-yodu I/07/150
o_ho : Daha neler anlamında ünlem. I/16/151
ō_o : Abartı belirten ünlem. II/01/88
ō_ooy : Çeşitli duyguları anlatmak için kullanılan bir seslenme sözü. II/19/105
ofis : Fr. İş yeri, daire, büro.
o.+den II/14/23
oğu- : bk. oğu- (1)
o.-rum II/03/87
 2. bk. oğu- (2)
o.-damōyolar I/07/108

o.-**duĸ** I/14/223, II/07/125, II/11/07, II/12/46, II/15/36
o.-**dum** II/07/123, II/15/03, II/15/04, II/15/05, II/15/31
o.-**durdu** II/14/15
o.-**durmuş** II/07/123
o.-**duyo** I/14/40, I/26/30
o.-**madıĸ** I/13/19
o.-**madıK** II/15/38
o.-**muş** II/07/121
o.-**tdu** II/06/116
o.-**tmadılar** II/10/130
o.-**yomuşdu** II/07/121
o.-**rġan** I/08/30
o.-**duĸdan** I/28/09
oġul : bk. oĸul I/08/09, I/19/23, II/07/129
o.+**umus** II/07/126
o.+**umuz** II/07/126
oh : Sevinç, beġenme, hayranlık, rahatlama vb. duyguları belirten bir söz. II/15/70 Krş. oh
oh : bk. oh II/14/116
ohō : Daha neler anlamında ünlem. II/16/137
oġu- : bk. oĸu- (2)
o.-**dum** II/13/140
o.-**madıĸ** II/09/39
o.-**madım** II/13/147
o.-**rum** II/13/146
oġul : bk. oĸul II/09/40, II/09/41
okey : Plastik, tahta, mika vb. maddelerden yapılmış taşlarla oynanan ve konkene benzeyen bir oyun türü. II/04/102, II/04/103
ol (I) : O. I/28/106, II/14/115
ol (II) : bk. ora
o.+**larda** II/12/39
ol- : 1. Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak. Krş. ol-
o.-**aydı** II/19/33
o.-**cek** I/12/101, I/30/56
o.-**diy** I/02/72
o.-**du** I/03/14, I/03/172, I/08/98, I/11/52, I/13/132, I/13/49, I/13/80, I/20/19, I/20/21, I/23/53, I/23/244, II/02/51, II/02/52, II/04/114, II/08/107, II/11/108
o.-**düsa** I/29/190, I/30/160
o.-**madı** I/13/132, I/13/133, I/13/31, I/13/45, I/13/28, I/13/48, II/12/112, II/12/66, II/12/67, II/17/117
o.-**mamışdır** II/17/118
o.-**masa** I/03/21, I/18/47
o.-**mayo** I/20/112
o.-**maz** I/07/238, I/05/169, II/17/118
o.-**mēyo** I/07/44

o.-**muş** I/02/44, I/10/76, I/12/62
o.-**muyo** I/23/209, I/29/287, I/24/57
o.-**müyō** I/30/150
o.-**sa** I/13/308
o.-**sun** I/30/166
o.-**u** I/22/63
o.-**ur** I/07/45, I/07/64, I/29/179, II/12/113, II/12/114
o.-**urdu** I/20/84, I/23/36, I/28/68, II/01/131
o.-**uye** I/11/76
o.-**uyo** I/10/74, I/10/75, I/14/40, I/18/25, I/29/260, I/29/361, II/15/126, II/15/127
o.-**uyodu** I/20/168
o.-**uyođū** I/22/13
2. Gerçekleşmek veya yapılmak. Krş.
ol-, ol-
o.-**abilmesi** I/27/140
o.-**an** I/10/20
o.-**anı** I/29/166
o.-**aydı** I/17/74
o.-**caĸ** I/01/32, II/13/76, II/19/126
o.-**cáĸ** I/15/65
o.-**caġ** I/27/60
o.-**cák** I/20/21
o.-**du** I/01/21, I/01/22, I/01/41, I/06/66, I/13/179, I/23/11, I/29/394, I/30/136, II/05/57, II/08/30, II/10/12, II/10/131, II/14/86, II/17/118
o.-**dū** I/03/68
o.-**duĸ** I/03/44, II/03/174
o.-**dūnu** II/10/103
o.-**madı** I/05/60, I/05/61, II/13/52
o.-**madından** I/26/63
o.-**masa** II/13/146
o.-**māyor** I/05/106
o.-**maz** II/13/43
o.-**muşđū** II/12/69
o.-**muyō** II/10/147
o.-**sun** II/19/218
o.-**ū** II/08/48
o.-**ücek** I/21/62
o.-**unca** I/03/46, I/08/49
o.-**ur** I/14/158, I/20/145, I/20/146, I/20/76, I/21/64, I/23/198, I/23/22, I/24/74, I/24/91, I/24/92, I/28/262, II/03/111, II/04/83, II/04/85, II/07/179, II/09/57, II/12/103, II/13/106, II/15/43, II/18/51, II/19/135, II/14/62
o.-**uş** I/20/145, II/18/189
o.-**ūř** I/25/84
o.-**urdu** I/03/133, I/12/94, I/20/27, I/21/57, I/21/59, I/21/64, I/23/29, I/25/83, I/25/86, I/25/87, II/02/68, II/04/29, II/07/141,

II/10/142, II/10/149, II/13/43, II/15/10, II/17/65
 o.-urđū II/16/42
 o.-urmuş I/29/170
 o.-urmuşdu I/09/20
 o.-ursa II/18/39, II/19/214
 o.-uyo I/06/65, I/06/66, I/09/112,
 I/20/26, I/28/212, II/07/140, II/17/29
 o.-uyodu I/12/117, II/07/155, II/10/39
 o.-uyüşe I/16/129
 3. Bir durumdan başka bir duruma
 geçmek. Krş. öl-
 o.-acıglar I/14/120
 o.-cá I/17/58
 o.-cēdi I/30/173
 o.đū I/03/17, I/03/35, I/12/120, I/12/19,
 I/12/22, I/16/67, I/26/114, I/26/116, I/26/99,
 I/30/79
 o.-duğ I/02/02, II/18/130
 o.-dum I/02/01
 o.-dum I/10/36
 o.-duğ I/30/146
 o.-dūna II/06/78
 o.-ması I/14/32
 o.-muş I/08/29
 o.-muyodu I/28/245
 o.-unca I/08/30
 o.-uncek I/28/260
 o.-unmuyodu I/28/246
 o.-ur I/16/176, I/22/57, I/23/107, I/23/95
 o.-urđ I/22/74
 o.-urđu I/23/80, I/28/84
 o.-urmuş I/21/99
 o.-urus I/29/43
 o.-uveriyo I/10/66
 o.-uyola I/29/213
 o.-uyor I/05/22
 o.-uyos I/26/16, I/26/93
 o.-uyo I/23/64, I/28/246
 4. Herhangi bir durumda bulunmak. Krş.
 öl-, ođ-

o.-alım I/29/284, I/29/285
 o.-an I/03/80, I/13/126, II/04/120
 o.-án I/06/65
 o.-anla II/17/109
 o.-annar II/16/150
 o.-annarı I/16/171
 o.-araç I/08/44, I/08/68, I/08/77,
 I/29/102, I/29/104, I/29/116, II/10/46, II/13/37
 o.-arağdan I/08/44
 o.-aydı I/22/123
 o.-ayım II/01/104
 o.-caz II/19/208

o.-cek II/07/161
 o.-dūnū I/07/149
 o.-đu I/10/32, II/11/111, II/13/90
 o.-dūna I/06/41
 o.-dūnu II/03/21, II/14/48
 o.-iy II/12/53
 o.-iyu II/13/91, II/13/92
 o.-ma I/13/273
 o.-madığ I/18/72
 o.-mas II/13/90
 o.-massağ II/07/161
 o.-mayan II/01/71
 o.-maz II/03/173
 o.-miyan I/02/37
 o.-muyu II/13/105
 o.-sa II/01/112, II/06/173, II/14/94,
 II/19/226
 o.-űdu II/09/73
 o.-ur II/08/124, II/09/73, II/13/90,
 II/14/119, II/15/46
 o.-urđu I/23/219, I/28/127, II/02/31,
 II/09/73, II/10/102, II/10/137
 o.-urđun I/05/105
 o.-urmuş II/07/77
 o.-urmuşmuş I/05/105
 o.-uyüş II/12/30
 o.-uyo I/10/64, I/13/189, I/20/187,
 I/22/80, I/23/124, I/28/178, I/29/25, II/06/187,
 II/16/49, II/19/186
 o.-uyodu I/25/28, II/07/77
 o.-uyonđ I/13/188
 o.-uyōđ I/13/188
 5. Bir görev, makam, san veya nitelik
 kazanmak.
 o.-an I/02/37
 o.-annarı I/20/28
 o.-cāđım II/11/18
 o.-đu II/16/36
 o.-ucāđım II/11/17
 6. Bir şeyi elde etmek, edinmek. Krş. öl-
 o.-an I/06/65, I/11/56, I/23/221
 o.-annar I/05/111, I/05/112, I/08/63,
 II/03/106
 o.-dū I/14/190
 o.-đū I/11/29
 o.-ma_ān II/17/76
 o.-mamış I/12/62
 o.-mān II/16/125
 o.-massa I/24/54
 o.-mayan I/06/41, II/08/115
 o.-máyan II/06/48
 o.-mayannar I/05/111

- o.-maz II/09/61
o.-mıyan II/07/37
o.-muş I/17/76
o.-urdu I/28/76
o.-ursa I/24/54
o.-uyo I/07/131, I/24/54
7. Geçmek, tamamlanmak. Krş. öl-, o|-
o.-cek II/02/48
o.-du I/02/101, I/06/21, I/07/147,
I/07/44, I/14/148, I/15/90, I/15/91, I/15/92,
I/21/186, I/23/121, I/29/12, II/03/132, II/06/60,
II/09/09, II/13/93, II/14/43
o.-dũ I/08/19
o.-dum I/05/55
o.-mayınca II/13/105
o.-muş II/06/112
o.-sun I/19/72
o.-ucē II/10/38
o.-unca I/12/111
o.-urdu I/03/129, II/15/14
o.-urđũ I/09/38
o.-uyi II/01/81
o.-uyo I/05/05, I/12/109, I/13/172,
II/01/135, II/05/02, II/19/149
o.-uyõ I/29/294
8. Hastalığa yakalanmak, tutulmak. Krş.
öl-
o.-ana II/05/52
o.-anlar II/17/110
o.-du I/03/161, I/03/173, I/30/139,
II/06/13
o.-dular I/17/72
o.-dular I/17/72, I/17/73
o.-dum II/06/19, II/06/32
o.-duñ I/30/96
o.-madı I/13/123, I/13/127
o.-mamış I/30/63
o.-massın I/03/167
o.-mazdık II/16/118
o.-unca I/30/104
o.-uncu I/17/43
o.-uyon I/21/184
9. Bir ad veya sıfatın belirttiği durumu
almak. Krş. öl-
o.-du I/18/183, I/18/204, I/23/108
o.-dum II/19/37
o.-madı II/06/15
o.-mamış II/05/64
o.-ur I/07/133
o.-ur I/18/02, II/14/87
o.-urdu II/10/40
o.-urduñ I/19/108, I/07/36
o.-urlar I/07/135
o.-uyola I/07/134
o.-uyos I/07/82
o.-uyoz I/07/143, I/07/36, I/07/143,
I/19/108
10. Hazırlanmak, hazır duruma gelmek.
o.-du I/29/421
o.-duğ I/17/22
11. Bulunmak. Krş. öl-, o|-
o.-ácig I/13/64
o.-an II/01/70, II/03/143, II/03/48,
II/04/107, II/06/44, II/06/45, II/06/48, II/15/83,
II/17/81
o.-anlardan II/17/95
o.-annar II/01/128
o.-cādı II/09/100
o.-cāğ II/14/41
o.-du II/06/187
o.-micek I/30/57
o.-madı II/06/34
o.-mayınca I/08/113
o.-máyin II/04/107
o.-maz I/05/118, II/14/130
o.-mağ I/09/116
o.-muyo I/16/25
o.-muyodu II/07/82
o.-sa I/04/40, I/06/59, I/29/129,
I/29/137, I/29/98
o.-ur I/13/65
o.-ur I/19/117, I/24/78, I/29/45, I/27/14,
I/23/143, II/07/81
o.-urdu I/16/132, I/16/133, I/16/24,
I/19/76, I/20/78, I/20/79, I/22/25, I/22/28,
I/23/142, I/23/27, I/23/77, I/23/82, I/28/238,
I/28/97, I/29/396, I/29/404, I/23/240, I/02/52,
II/02/83, II/03/117, II/03/134, II/03/135,
II/03/136, II/03/139, II/03/140, II/03/144,
II/03/146, II/03/158, II/03/23, II/08/69, II/13/04,
II/13/32, II/13/34, II/13/35, II/14/114, II/15/87,
II/16/86, II/18/39, II/19/187, II/14/57
o.-urđũ I/23/144
o.-urmuş I/28/192, I/29/171, II/07/70
o.-urmuşdu I/28/121
o.-urun II/14/119
o.-uyo I/30/99, I/30/100, II/14/23,
II/15/85, II/17/84
o.-ũyo II/07/187
o.-uyodu I/13/351
12. Yetişmek, olgunlaşmak.
o.-madı I/15/71
o.-mayo I/24/55
o.-muyo I/15/66

- o.-ur** I/21/79
- olan** : bk. olan (1) I/03/41, II/11/46
o.+nā I/02/44
o.+nar II/05/29
o.+narınan II/05/33
- ōlaḳ** : Keçi yavrusu. I/04/14, I/04/18, II/10/104, II/13/104, II/13/105, II/13/96, II/13/105 Krş. ōlaK
- ōlaK** : bk. ōlaḳ I/04/19, I/04/31
- ōlan** : 1. Erkek çocuk. I/04/50, I/04/76, I/11/113, I/12/63, I/12/64, I/12/85, I/13/190, I/13/74, I/15/08, I/17/49, I/18/24, I/19/57, I/19/140, I/20/58, I/21/20, I/27/134, I/28/150, I/29/214, I/29/28, I/29/75, I/30/120, I/30/121, I/30/56, I/13/191, I/04/49, I/04/47, I/04/49, II/01/74, II/01/83, II/02/50, II/02/52, II/09/26, II/11/46, II/17/57 Krş. olan, ūlan
ō.+a I/23/153, I/30/145
ō.+ı I/13/190, I/29/177
ō.+ıḡ I/07/49, I/18/38, I/23/135, I/29/219, I/30/139
ō.+ı̇ I/04/54
ō.+lānıḡ I/03/75
ō.+na II/11/46
ō.+nan I/11/99
ō.+nar I/10/32
ō.+naḡ II/05/80
ō.+narı I/27/79
ō.+narım I/06/12, II/11/55
ō.+narımı I/18/100
ō.+narıḡ I/11/91, I/23/130
ō.+nānın I/30/125
 2. Yetişkin erkek. I/03/74, I/03/75, I/12/110, I/21/64, I/25/85, I/25/86, I/29/238, I/29/35, I/29/38, I/03/95, II/02/63, II/02/64, II/06/09, II/06/123, II/06/96, II/09/118, II/11/105, II/11/37, II/11/18
ō.+a I/29/389, II/05/71
ō.+dan I/29/385
ō.+ı I/12/84, I/29/380, II/05/68
ō.+ıḡ II/05/67, II/02/94
ō.+ıḡ II/03/158
ō.+nan I/29/26
ō.+nar I/14/231, I/18/23, II/05/24
- ōlan_evi** : Evlenme sürecinde erkek tarafı, erkekevi. II/11/40
ō.+ıḡ_e.+ine I/28/134
ō._e.+ine I/09/32
ō._e.+ini I/01/44, I/22/15
ō._e.+nde II/03/136, II/03/140
ō._e.+nden II/03/158
ō._e.+ne II/15/17, II/15/78
- ō._e.+ninki** II/03/140
ō._e.+niḡ II/16/58
ō._e.+niḡki II/03/135
- olay** : Ortaya çıkan, oluşan durum, ilgi çeken veya çekebilecek nitelikte olan her türlü iş, hadise, vaka.
o.+lar I/29/39
o.+lā I/29/416
- oldu** : 1. Evet. I/02/09 Krş. oldu
 2. Başüstüne. I/05/68
- ōldu** : bk. oldu (1) I/28/25
- ōlā_ı** : ōlā_ı << oḡlak+ I/04/30
- olmaz** : İmkânsız, gerçekleşmez, gayrimümkün. I/29/284, II/15/100
- olıḡ** :bk. olur (1) I/05/169
- ōl** : 1. Erkek evlat. Krş. o_ıul
ō.+u I/03/158, I/03/31, I/07/08, I/07/106, I/07/159, I/12/40, I/14/307, I/14/40, I/18/51, I/21/171, I/23/152, I/29/179, I/29/234, I/29/361, I/30/151, II/05/49, II/05/64, II/05/86, II/09/01
ō.+um I/02/03, I/03/160, I/04/64, I/05/28, I/05/42, I/06/12, I/08/02, I/11/90, I/12/77, I/14/253, I/16/10, I/16/15, I/18/53, I/24/07, I/25/43, I/27/20, I/30/138, II/02/08, II/08/94, II/16/33, II/17/55, II/19/25, II/19/42, II/19/25
ō.+umdan I/05/34
ō.+umuḡ I/03/158, I/04/63, I/04/78, I/04/80, I/05/31, I/05/90, I/12/06, II/06/100, II/06/20, II/19/25, II/19/26, II/19/40
ō.+umuz I/07/43, I/07/150, I/18/194
ō.+umuza II/16/18
ō.+una II/05/78
ō.+unu I/14/307
ō.+unuḡ I/04/77, I/07/156, I/18/36, II/05/50, II/05/87
ō.+uḡ I/12/115
 2. Yaşlı kimselerin genç erkeklere söylediği bir seslenme sözü.
ō.+um I/09/09, I/14/311, I/16/144, II/11/80
- o_ıul** : bk. ōl (1)
o.+lāna II/05/32
- ōl-** : 1. bk. ol- (1)
ō.-du I/07/155, II/17/22
ō.-ur II/17/115
 2. bk. ol- (2)
ō.-du I/14/252, I/14/92, I/25/55, I/30/53, II/13/51, II/17/120, II/19/84
ō.-madı I/13/33, I/13/47
 3. bk. ol- (3)

ö.-du I/07/105, I/18/158
 4. bk. ol- (4)
ö.-du I/23/48
ö.-sa II/04/127
 5. bk. ol- (6)
ö.-muş I/29/36
 6. bk. ol- (7)
ö.-du I/01/22, I/02/104, I/21/10, I/26/15,
 I/29/196, I/02/101, II/04/82, II/12/114, II/16/16
 7. bk. ol- (8)
ö.-du II/05/47
 8. bk. ol- (9)
ö.-du II/19/170, II/19/216
ö.-dum I/29/222
 9. bk. ol- (11)
ö.-du I/11/51
ö.-ma I/21/119
ö.-sa I/28/167
ol- : 1. bk. ol- (2)
o.-sa I/26/125
 2. bk. ol- (4)
o.-sun II/01/139
 3. bk. ol- (7)
o.-sun I/19/72
 4. bk. ol- (11)
o.-sa I/25/111
oluğ : Bir şeyin akmasına yarayan üst yanı
 açık boru.
o.-ları II/07/163
oluğlaş- : Oluk durumuna girmek, oluk görünümü
 almak.
o.-ırdı II/03/64
olur : 1. Olabilir. I/13/63, I/23/240 Krş. olūr
 2. Onay, tasdik, yapabilme izni.
 I/29/226, I/29/285 Krş. olūr, olūr
oluğ : bk. olur (2) I/03/28
olūr : bk. olur (2) I/21/23
oluşma : Oluşmak işi, teşekkül. I/29/66
oluver- : Çabucak veya kısa sürede olmak.
o.-iriz II/04/105
om_ beş : bk. on beş I/08/53, I/19/59
om_ bir : bk. on bir I/30/137
omuz : Boynun iki yanında, kolların gövdeye
 bağlandığı bölüm.
o.+una I/19/27, II/10/135
on : 10 rakamının karşılığı olan sayı.
 I/08/112, I/08/81, I/10/83, I/14/12, I/14/120,
 I/14/178, I/17/58, I/18/167, I/18/61, I/19/108,
 I/23/133, I/23/136, I/23/91, I/26/95, II/01/25,
 II/02/83, II/03/32, II/05/59, II/05/74, II/13/87,
 II/19/149 Krş. ön
o.+da II/18/129

on beş : 15 rakamının karşılığı olan sayı.
 II/02/49, II/04/50, II/04/82, II/06/113, II/06/114,
 II/11/57
on bir : 11 rakamının karşılığı olan sayı.
 II/19/149
o. b.+de II/04/70, II/04/72
on_ iki : 12 rakamının karşılığı olan sayı.
 II/11/14, II/11/107, II/14/104, II/15/19, II/17/14
on sekis : 18 rakamının karşılığı olan sayı.
 II/06/17, II/06/27 Krş. on segiz
on segiz : bk. on sekis II/11/28
on_ üç : 13 rakamının karşılığı olan sayı.
 II/06/08, II/15/19
on_ üş : bk. on_ üç II/14/104
on yedi : 17 rakamının karşılığı olan sayı.
 II/14/24, II/14/26
ön : bk. on I/26/105
ondan : O sebeple. I/08/11, I/27/42, II/04/110,
 II/13/61 Krş. anan, andan, undan, anđın
ö : 1. bk. o (2)
ö.+ndan I/27/71
 2. bk. o (3)
ö.+dan II/15/50
onlar : O şahıs zamirinin çokluk biçimi.
 II/08/122 Krş.. annā, onnar, onnar, onnā, önnār,
 unnar, unnar, unnā, onna, unlā, unna, ünnar, unnā,
 unñār
o.+a I/04/46
o.+ı I/01/40, I/04/23
onnar : bk. onlar I/02/70, I/05/114, I/08/31,
 I/08/32, I/08/49, I/09/118, I/12/99, I/18/27,
 I/24/84, I/27/134, I/27/27, I/27/80, I/29/33,
 I/29/45, II/01/97, II/03/157, II/09/27, II/09/61,
 II/12/38, II/15/102, II/15/94, II/15/97
o.+a I/12/85, II/03/153, II/15/145
o.+dan I/10/94, I/13/224, I/14/16,
 I/14/83
o.+ā I/10/16, I/10/94
o.+ı I/04/53, I/10/118, I/14/19, I/18/158,
 I/20/82, I/29/345
o.+ın II/15/135
o.+ınan I/04/25
o.+ınki II/07/103
o.+ıñ I/03/72, I/08/43, I/10/52, I/14/179,
 I/27/134
o.+ıñkan I/08/43
o.+ı II/04/24
o.+ı I/10/21
o.+ı I/04/52, I/05/162
o.+ınan I/04/24
o.+nan I/05/138, I/27/27
onnağ : bk. onlar I/02/45, I/02/46, I/02/69,

- I/03/76
onna : bk. onlar II/03/28
onnā : bk. onlar I/08/39, I/29/348, II/06/162, II/16/20, II/18/153
o.+dan I/11/02
o.+ṭ I/29/127
ōnnār : bk. onlar I/15/58
or : bk. ora
o.+lara II/06/171
o.+larda II/09/32
o.+laḡdanımıṣ II/12/29
o.+lardā II/09/49
o.+lāda II/02/92
ora : O yer. I/05/154, I/21/181, I/28/85, I/29/150, II/01/118, II/01/138, II/09/22, II/12/19
 Krş. or, ōra, ōra, orā, orá, ori, orū, oru, ur, ura, ure, urı, uru, holla, ol (II), oḡ, urá
o.+la I/07/37
o.+larda II/12/15
o.+nıḡ I/10/111, I/10/49, I/14/128, II/03/152
o.+sı I/10/92, I/12/127, I/12/57, I/12/76, II/12/92
o.+sımı I/11/43, I/11/73, II/15/106
o.+ya I/11/07, I/12/96, I/13/140, I/13/255, I/13/256, I/15/90, I/22/165, I/29/259, II/01/08, II/03/138, II/10/78, II/11/77, II/11/84
o.+yā II/03/117
o.+yā II/11/77
o.+yı I/04/65, I/07/58, I/08/105, I/29/333, II/01/120, II/10/140, II/12/41
o.+yī I/29/87, II/06/185
o.+yla I/10/50
o.+yó I/04/41, I/04/42
ōra : bk. ora
ō.+larda I/27/93
ōra : bk. ora
ō.+yī I/25/54
oḡ : bk. ora
o.+larda II/09/102
orada : Sözü edilen yerde. I/28/211, II/02/62, II/03/192, II/03/193 Krş. orda, ōrda, ōrda, ōḡda, ordá, ordá, ordā, ordo, urda, urda, úrda, úrda, úrda, urdu, ōrada, ordā, orāda
orāda : bk. orada
o.+ydı II/11/67
oradan : Sözü edilen yerden. I/08/38, I/11/80
 Krş. ordan, orđan, ōrdan, ōrdan, ordān
oraḡ : Ekin, ot vb. biçme işi. II/07/111, II/07/114, II/18/22 Krş. oraK
oraK : bk. oraḡ II/17/43
orda : bk. orada I/03/54, I/04/31, I/04/44, I/05/120, I/05/144, I/05/158, I/05/80, I/05/84, I/05/87, I/07/56, I/09/111, I/10/111, I/10/112, I/10/79, I/10/82, I/11/10, I/11/52, I/11/54, I/12/107, I/12/114, I/12/49, I/12/58, I/12/59, I/12/72, I/12/73, I/12/76, I/13/110, I/13/126, I/13/255, I/13/66, I/13/81, I/14/126, I/14/189, I/14/264, I/14/278, I/15/44, I/15/49, I/18/143, I/19/12, I/22/75, I/26/31, I/29/229, I/29/230, I/29/260, I/29/278, I/29/306, I/29/33, I/29/338, I/29/35, I/29/354, I/29/409, I/29/68, II/01/132, II/01/84, II/03/139, II/03/147, II/03/151, II/03/79, II/04/120, II/04/122, II/04/50, II/04/51, II/04/94, II/05/82, II/06/115, II/06/189, II/06/69, II/08/49, II/09/13, II/09/140, II/10/140, II/11/37, II/11/71, II/12/14, II/12/40, II/13/70, II/13/72, II/13/83
o.+lardı I/25/46
o.+yın I/29/135
orđa : bk. orada I/28/30
ōrda : bk. orada I/03/13, I/23/204, II/03/150, II/04/122
ōrada : bk. orada II/11/88
ōrda : bk. orada I/08/52, I/12/49, I/13/148, I/13/65, I/14/210, I/14/302, I/20/187, I/21/146, II/11/83, II/15/111, II/15/79
ōḡda : bk. orada I/13/138
ordā : bk. orada II/12/68
ordan : bk. oradan I/02/20, I/03/11, I/03/17, I/03/173, I/03/49, I/03/72, I/03/77, I/04/32, I/04/42, I/05/128, I/06/30, I/08/27, I/09/35, I/09/43, I/12/116, I/12/29, I/12/63, I/14/240, I/22/02, I/22/24, I/25/55, I/25/78, I/28/102, I/28/159, I/28/189, I/28/253, I/28/32, I/28/42, I/28/53, I/28/62, I/29/207, I/29/212, I/29/218, I/29/231, I/29/244, I/29/287, I/29/303, I/29/318, I/29/350, I/29/69, I/05/129, I/13/324, I/29/102, I/29/258, I/29/329, I/29/279, I/29/405, II/03/151, II/06/104, II/06/172, II/12/37, II/12/54, II/12/55, II/15/141, II/05/69, II/06/170, II/13/28, II/15/97, II/18/145
orđan : bk. oradan I/22/87, I/25/65, I/29/304
ōrdan : bk. oradan I/03/10, I/03/11, I/03/19, I/03/30, I/14/178, I/14/264, I/14/272, I/20/60, I/14/184
ōḡdan : bk. oradan I/03/38
ordá : bk. orada I/15/89
o.+yke I/29/82
ordá : bk. orada I/02/70
ordā : bk. orada I/25/45
orđalıḡda ḡāl- : bk. ortalıḡda ḡal-
o. ḡ.-dı II/05/80
ordān : bk. oradan I/03/16
ordo : bk. orada I/04/30

orānan : orānan << orak+ I/17/14
orā : bk. ora
o.+ya I/29/315
orá : bk. ora
o.+yidan I/07/19
org : Fr. Klavyeli büyük ve küçük borulardan yapılmış, körüklerden elde edilen havanın bu borulardan geçmesiyle değişik ses tonları verebilen, genellikle kilise çalgısı, erganun. I/24/96
ori : bk. ora
o.+ya I/15/52
orlar : orlar < ora+ I/08/47, I/14/100, I/25/37
orlara : orlara < ora+ I/10/93, I/13/203
orlarda : orlarda < ora+ I/03/53, I/10/95, I/10/97, I/19/121
orlardan : orlardan < ora+ I/13/95
orları : orları < ora+ I/15/45
ōrları : ōrları << ora+ I/20/50
ōrlarıñ : ōrlarıñ << ora+ I/14/195
orlādan : orlādan << ora+ I/04/21, I/04/28
orman : 1. Ağaçlarla örtülü geniş alan. I/01/01, I/06/38, I/11/122, I/11/125, I/11/126, I/29/04, II/14/111 Krş. ōrman
o.+a II/12/15
o.+dan II/15/86
o.+ı I/06/41
o.+iye II/14/105
o.+nāda II/14/79
o.+narımıs I/06/44
 2. Ormanla ilgili işleri yürüten kamu kurumu.
o.+dan I/06/37
orman köyü : Orman arazisi içinde veya yakınında kurulmuş köy. I/06/40 Krş. ōrman kö_ü
ōrman kö_ü : bk. orman köyü I/06/33
ōrman : bk. orman (1) I/02/60, I/02/62, II/14/114, II/14/85
ō.+á II/14/85
ormancı : Ormanı korumakla görevli kimse, orman koruma memuru. Krş. ormāncı
o.+lar II/09/64
ormannık : Ormanı çok olan, ormanla kaplı veya orman gibi olan (yer). II/15/117
ormāncı : bk. ormancı I/17/68
ortak : Birlikte iş yapan, ortaklaşa yararlarla birbirlerine bağlı kimselerden her biri, şerik, hissedar, partner. I/07/134, II/11/22
orta_a : orta_a < orta+ II/16/34
orta_ıdı : orta_ıdı << ortak+ I/20/43
orta_ım : orta_ım < ortak+ II/05/42

orta_okul : Öğrencileri genel eğitim yoluyla bir yandan hayata, bir yandan da liseye hazırlayan, genellikle üç yıllık ortaöğretim okulu. Krş. orta, orta_ogul, ortā
o_o.+u I/07/61, I/22/128
orta_ogul : bk. orta_okul I/11/95
ortalık : Bulunulan yer, çevre. I/27/24 Krş. ortalıg,
o.+dan I/09/59
ortalıkda gal- : Yersiz kalmak, barınacak yer bulamamak. Krş. orđalıgda gal-
o. mı g.-ácek II/05/84
ortalı_a : ortalı_a < ortalık+ II/07/142
ōrtalı_a : ōrtalı_a << ortalık+ I/18/44
ortalı : ortalı << ortalık+ II/19/218
ortalıg : bk. ortalık II/06/63
o.+da I/29/161
orta (I) : Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.
o.+sı II/07/44
o.+sına I/28/150
o.+sında II/04/130
o.+sından II/07/17, II/07/18
o.+ya I/10/91, I/15/51, I/28/152, II/09/56, II/09/57, II/13/63
orta (II) : bk. orta_okul I/14/07
o.+yı II/16/35
ortada : 1. Görünür yerde, göz önünde. II/08/31, II/13/64 Krş. urtada, ortađā
 2. Topluluk içinde, arasında. II/19/211
ortađā : bk. ortada (1) II/05/49
ortā : bk. orta_okul I/14/06
ortayā goy- : 1. Açıklamak.
o. g.-uyon II/12/70
 2. Herkesin görebileceği yere koymak.
 Krş. ortāya ko-
ortāya ko- : bk. ortayā goy- (2)
o. k.-nurdu II/19/210
oruc : Far. Tanrı'ya ibadet amacıyla yeme, içme vb. şeylerden belli bir süre kendini alıkoyma. I/14/256
o.+umuzu II/18/68
o.+unuzu II/18/149
oruc tut- : Far. + T. Oruç ibadetini yerine getirmek. Krş. oruş dut-, oruş tut-, oruş Tut-
o.+umuzu t.-uyoz I/21/36
oru : bk. ora
o.+ya I/27/147
o.+yı II/06/30
o.+yü II/06/120
orü : bk. ora
o.+da I/09/57, I/09/60

o.+ya I/05/93, II/03/113
oruş boz- : Bir şey yiyerek, içerek orucunu sona erdirmek. II/06/48
oruş dut- : bk. oruc tut-
o. d.-ardık II/18/148
o. d.-ardı I/13/204
o. d.-ardı I/27/07
o. d.-mîn I/30/95
oruş tut- : bk. oruc tut-
o. t.-arık I/21/139
o. t.-uyodu I/28/261
o. t.-uyoduk I/25/100
oruş Tut- : bk. oruc tut-
o. T.-arlâdı II/18/66
ōsağ : ōsağ << ol- I/25/45
osman bey : Osmanlı Beyliği ve Osmanlı Hanedanı'nın kurucusu ve beyliğin ilk padişahıdır. I/12/136 Krş. ōsman bey
o. b.+e I/09/120
o. b.+iğ I/09/100, I/09/108
ōsman bey : bk. osman bey
ō. b.+iğ I/09/107, I/09/109
osman : Kişi adı. I/18/200
osmanğâzi üniversitesi : Eskişehir'deki devlet üniversitesi. Krş. osmanğâzi
o. ü.+nden I/16/53
osmanğâzi : bk. osmanğâzi üniversitesi
o.+de I/12/03, I/14/22
osmanlı : XIII. yüzyılda Osman Gazi tarafından Anadolu'da kurulan ve Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra dağılan büyük Türk imparatorluğunun uyrukları. I/16/184 Krş. osmanlı
o.+nığ I/16/183
osmanlı : bk. osmanlı I/29/69
o.+dan I/29/66
o.+nığ I/16/181
osmanlı devleti : 1299-1922 yılları arasında varlığını sürdürmüş Türk ve İslam devleti. Krş. osmanlı devleti
o. d.+nığ II/15/80
osmanlı devleti : bk. osmanlı devleti I/12/137
os- : os- < ol-
o.-sa II/01/114
o.-sun II/03/200, II/19/214
ōs- : ōs- < ol-
ō.-suğ II/01/144
ō.-sun II/01/138
ō.-sa II/01/114
ōşa- : Sevgi, şefkat belirtisi olarak elini bir şeyin üzerinde yavaş yavaş gezdirmek veya ona hafifçe vurmak.

ō.-rlarmış II/06/183
osun : osun < ol- I/27/93
ōsuğ : ōsuğ < ol- I/16/68, I/29/244, I/29/48
ot : Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayıp yumuşak kalan, ilkbaharda bitip bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkiler. II/08/75, II/08/77, II/10/137
o.+dan II/09/74
o.+ları II/17/46
o.+lâ II/14/06
o.+u I/14/171
ot- : Oturmak. Krş. ōt-
o.-du I/14/234
o.-duğ II/05/08, II/05/52
o.-dum I/30/168, I/30/25
o.-düm II/06/126
o.-dümüz I/28/186
o.-duğ I/03/116
ōt- : bk. ot-
ō.-dur II/11/53
ō.-dum I/30/86
ō.-tu I/30/87
ōteki : bk. ōteki (1)
ō.+nâ I/13/63
otobüs : Fr. Yolcu taşıyan, motorlu büyük taşıt. I/29/116
o.+ü II/18/126
otu- : 1. bk. otur- (1) I/02/04, I/02/05, I/20/02
o.-muş I/26/62
o.-muşun I/09/59
 2. bk. otur- (2)
o.-maya I/16/69
 3. bk. otur- (3) I/28/91
o.-mâ I/09/51
o.-mânığ I/09/52
otü- : bk. otur- (2)
o.-maya II/10/116
otur- : 1. Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek. I/28/186, II/12/24 Krş. otu-, otur-
o.-am I/27/115
o.-ayım I/02/04
o.-dümüz I/08/40
o.-lağ II/15/20
o.-u I/11/102, I/23/188, II/18/43
o.-udu I/16/47, II/01/31
o.-uduğ II/13/84
o.-uduğ I/13/159
o.-ular I/13/149
o.-ulağ I/30/104
o.-up I/02/84, I/29/201
o.-uğlar I/23/146

o.-urlar II/03/153
o.-urmuş I/29/173
o.-uyo I/29/248, I/29/315, I/29/325
o.-uyoduk I/29/298
 2. Bu biçimde yerleştiği yerde kalmak. Krş. otu-, otur-, otü-
o.-am I/29/156
o.-u I/27/51
o.-ulur II/04/108, II/04/109
o.-urla I/13/142
o.-ürlardı I/16/164
o.-ürlardı I/27/142
o.-urlardı I/28/238
o.-usun I/19/118
o.-uveriyo I/21/131
o.-üyon I/30/24
o.-uyon I/30/24, I/30/37, I/30/38, I/30/86
o.-uz II/04/109
 3. Bir yerde sürekli olarak kalmak, ikamet etmek. Krş. otu-, otür-
o.-du I/11/100
o.-muşun II/08/99
o.-uyo I/24/67
o.-uyoduk II/05/55
o.-uyolâmiş I/29/409
o.-uyolar I/12/06
o.-uyomuş I/12/24
o.-uyomuşdu I/09/57
o.-uyon I/17/24, II/11/55
o.-uyos I/11/101
o.-uyoz I/29/17
otur- : bk. otur- (1) I/02/05
ötür- : bk. otur- (2) I/27/141
oturaqlı : Saygı uyandıran, ağırbaşlı (kimse).
o.+dır I/29/99
otür- : bk. otur- (3)
o.-uñ I/10/105
o.-uyo I/14/235
otus : bk. otuz I/08/52, I/23/113, I/26/18
otut- : 1. Oturma işini yaptırmak.
o.-durdum I/19/135
o.-durula I/28/150
 2. Koymak, yerleştirmek.
o.-durmüşlar I/24/28
o.-turlardı II/15/74
otuz : 30 rakamının karşılığı olan sayı. I/04/52, I/04/57, I/25/107, I/28/04, I/28/180, II/16/125 Krş. otus
otuz doğuz : 39 rakamının karşılığı olan sayı. II/19/09
otuzar : Otuz sayısının üleştirme sayı sıfatı.

I/18/194
ov- : Bir şeyin üzerine bastırarak el gezdirmek.
o.-ardı II/03/74
ova : Çevrelerine göre çukurda kalmış, çoğunlukla alüvyonla örtülü, eğimi az, akarsuların derine gömülmediği, geniş veya dar düzlük, yazı. I/29/104
o.+mız I/29/105
oşurdâ : oşurdâ << ora+ I/02/81
oy- : Keskin, sivri uçlu bir cisimle bir şeyi yontarak veya delerek çukur oluşturmak.
o.-allâdı II/19/193
oy ğullan- : Herhangi bir konuya ait tercihini belirtmek, rey vermek.
o. ğ.-iyo I/08/58
oyna- : 1. Vakit geçirme, eğlenme, oyalanma vb. amaçlarla bir şeyle uğraşmak. Krş. oynâ-, oynı-, oynu-
o.-nır II/16/68
o.-nırlardı II/03/168
o.-r II/04/96, II/15/75
o.-rdı II/15/79
o.-rdıĝ I/28/146
o.-rlar II/15/22, II/18/169
 2. Müziğin gerektirdiği uyumlu hareketleri yapmak. I/09/26 Krş. oynı-, oynu-
o.-r II/03/150, II/03/168
o.-rlardı II/03/124, II/03/141
o.-rıldı II/03/155
o.-rlardı II/03/101
oynaş : İkilime. I/07/117
oynaş- : Birbiriyle oynamak. Krş. oynâş-, oynes-
o.-ır I/07/109
o.-ırlar II/03/129
o.-mâğa II/10/79
oynâ- : bk. oyna- (1)
o.-dıĝ I/04/25
o.-dıK I/04/27
o.-rdıĝ II/18/153
öynâş : Yerleşim birimi adı. I/21/04
oynâş- : bk. oynâş-
o.-ırlardı I/14/277, I/14/278
oynes- : bk. oynâş-
o.-lerleğdi I/21/41
oynı- : 1. bk. oyna- (1)
o.-ya I/13/152
 2. bk. oyna- (2)
o.-yannara I/28/91, I/28/92
oynu- : 1. bk. oyna- (1)
o.-mazdıK I/04/28

o.-yo II/07/145
 2. bk. oyna- (2)
o.-yo I/09/26
o.-yolar II/07/146, II/11/102, II/11/103
o.-yü I/09/75
oyun : 1. Müzik eşliğinde yapılan hareketlerin bütünü. I/13/152, II/07/144, II/15/71, II/07/144
 2. Yetenek ve zekâ geliştirici, belli kuralları olan, iyi vakit geçirmeye yarayan eğlence. II/04/102, II/04/101
 3. Seslendirilmek veya sahnede oynanmak için hazırlanmış eser, temsil, piyes. II/07/147, II/18/169 Krş. oyun
oyun : bk. oyun (3) II/15/24
oyun çıkar- : Tiyatro oyununu hazırlamak. Krş. oyun çıkar-, oyun çıkāt-
o. ç.-ırlardı I/22/07
o. ç.-ırlā I/28/81
o. ç.-ılādı II/07/153
o. ç.-ıyolardı II/07/148
o. ç.-tdırlādı II/18/167
oyun çıkāt- : bk. oyun çıkar-
o. ç.-tırlar II/15/23
oyun çıkar- : bk. oyun çıkar-
o. ç.-cegler I/28/83
oyuncağ : Oyun aracı. I/29/405
öbür : Öteki, diğer. I/07/188, I/07/191, I/08/39, I/29/96, I/29/364, I/29/375, II/04/127, II/04/128 Krş. öbür, öbur
ö+e I/11/54
ö+ünj I/10/86
öbürkü : Öbürü.
ö+nnēde II/07/101
ö+ntüj I/13/77
ödē- : bk. öde-
ö.-cis I/07/123
öde- : Bir alışveriş ilişkisinde, borcu alacaklıya vermek, tediye etmek. Krş. ödē-, ödi-
ö.-mediler I/03/188, I/03/189
ö.-miyo I/07/121, I/07/122
ödenek : Bir iş için ayrılan belli para, tahsisat. II/06/81
ödi- : bk. öde
ö.-yemedi I/14/153
ö_üd- : Bir araçla tane durumundaki nesnelere bir araçla ezerek un durumuna getirmek.
ö.-tip (I/20/53)
ö_ün : Yemek vakti.
ö.+nerimiz I/28/244
öküz : Çift sürmekte, kağrı çekmekte kullanılan, etinden yararlanılan, iğdiş edilmiş erkek sığır.

I/07/109, I/17/31, I/17/36, I/29/113
ö.+inen I/25/109
ö.+leç I/17/36
ö.+nen II/07/110
ö.+ünen I/14/104, II/04/75
ö.+ünü II/10/138
öküz gibi : Aptal, anlayışsız bir biçimde. I/21/158, I/21/159
öküz_arabası : Öküz koşulmuş araba.
ö._a.+nan I/25/72
ö._a.+nnan I/17/39, I/25/72
ö._a.nnan I/25/73
ölē : bk. öle (2) I/02/57
öle (I) : 1. Onun gibi olan, ona benzer. I/02/101, I/02/63, I/04/22, I/04/25, I/04/26, I/04/70, II/04/107, II/04/109, II/04/22, II/04/31, II/04/87, II/08/85, II/13/01, II/13/24, II/13/26, II/16/29, II/16/31, II/16/92, II/17/112, II/17/44, II/17/92, I/07/102, I/09/84, I/12/131, I/13/126, I/13/262, I/14/290, I/15/84, I/16/120, I/16/130, I/17/07, I/20/199, I/26/59, I/28/213, I/29/127, I/29/415, I/29/418 Krş. öli, ölü, öle, ölē, ölü, öle, öliç
ö.+ydi II/04/131
 2. O yolda, o biçimde, o tarzda. I/03/103, I/03/114, I/05/119, I/07/124, I/07/135, I/07/139, I/07/227, I/07/23, I/07/38, I/07/76, I/08/107, I/09/122, I/09/33, I/09/40, I/09/93, I/10/102, I/10/34, I/12/10, I/12/11, I/12/117, I/12/118, I/12/18, I/13/179, I/13/185, I/13/248, I/13/283, I/13/307, I/13/47, I/13/48, I/13/50, I/14/257, I/14/260, I/14/311, I/15/26, I/15/28, I/15/35, I/15/52, I/16/107, I/16/141, I/16/17, I/16/24, I/16/73, I/17/27, I/18/155, I/18/163, I/18/179, I/18/201, I/19/100, I/19/143, I/19/44, I/19/65, I/20/112, I/20/13, I/20/158, I/20/160, I/20/169, I/20/186, I/20/190, I/20/198, I/20/31, I/20/57, I/20/88, I/20/93, I/21/132, I/21/154, I/21/155, I/22/10, I/23/109, I/23/161, I/23/205, I/23/211, I/23/218, I/23/219, I/23/222, I/23/35, I/23/54, I/23/84, I/24/61, I/24/78, I/24/93, I/25/118, I/25/15, I/25/91, I/28/158, I/28/192, I/28/222, I/28/259, I/29/07, I/29/102, I/29/103, I/29/130, I/29/141, I/29/15, I/29/349, I/29/412, I/29/48, I/29/51, I/02/48, I/02/94, I/02/95, I/03/45, I/04/65, II/02/23, II/02/41, II/02/68, II/04/103, II/04/128, II/04/26, II/04/29, II/04/55, II/04/59, II/04/69, II/04/89, II/04/99, II/08/76, II/13/13, II/13/146, II/13/54, II/16/62, II/17/02, II/17/11, II/17/28 Krş. öle, ölü, ölü, hōle, i_üle, öle, öle, ölē, öly, öylü, üle, ele, ele, ēle, ēle, ölēç, ölēç, ölü, öylē, ūlü

ö.+di II/08/32, II/16/66, II/16/69,
II/17/101
ö.+đı II/16/46
ö.+ydi II/04/106, II/04/58, II/04/73,
II/08/104, II/17/66
ö.+yken I/02/62
3. O denli, o kadar, o derece. II/13/144,
II/13/61, I/05/107, I/13/231, I/13/32, I/13/340,
I/13/39, I/14/206, I/14/87, I/16/90, I/23/150,
I/23/212, I/23/221, I/23/93 Krş. öle
öle (II) : Öğle ezanı.
ö.+den II/16/69
ölé : bk. öle (2) I/02/57
öle yeme _i : Öğle saatlerinde yenilen yemek
ö.+y.+ne I/12/91
öle_öle : bk. öle öle II/02/71, II/04/132
ölelikken : Bu biçimde, en sonunda. II/13/147
öli : bk. öle (1) I/04/22
ölü : bk. öle (1) I/04/32, I/04/70
bk. öle (2) I/04/33, I/04/65
ölü ölü : bk. öle öle II/08/74
ölü : bk. öle (2) I/04/33, II/04/117
öl- : Yaşamaz olmak, hayatı sona ermek,
can vermek. Krş. öı-, öı-
ö.-cēm II/07/94
ö.-cen I/30/39
ö.-dü I/03/157, I/03/23, I/04/71, I/17/71,
I/18/114, I/27/06, II/12/62
ö.-dükden I/07/166, II/06/99, II/09/22
ö.-düle I/17/73
ö.-dürdüler II/11/108
ö.-dürmemişle II/06/164
ö.-dürmüyem II/15/110
ö.-dürmüşle I/03/178
ö.-dürüyo II/06/173
ö.-eli I/13/172, I/18/115
ö.-emem I/30/180
ö.-emessek I/07/124
ö.-en I/13/132, I/22/120, I/21/101,
II/05/08
ö.-miş II/11/78, II/12/57
ö.-sün II/15/113
ö.-ünce II/16/62
ö.-üncesi I/03/77
ö.-ünceye II/02/46
ö.-ünceyē II/02/47
ö.-ünmeyi II/02/55
ö.-ünmiyi II/02/55
ö.-ürdün I/17/44
ö.-ürün I/30/180
ö.-üvedı I/04/75
ö.-üvesem I/07/45

öı- : bk. öl-
ö.-dūdüm I/01/31
öıç- : En, boy, hacim, süre gibi nicelikleri
kendi cinslerinden seçilmiş bir birimle
karşılaştırıp kaç birim geldiklerini belirtmek. Krş.
öış-
ö.-dülē I/02/104
ö.-erdik II/19/172
ö.-müşle I/02/108
ö.-öldünde I/02/115
ö.-öldü I/02/115
ölçülü : Ölçüsü alınmış, ölçülmüş. I/23/91
ölçüm : Ölçme işi.
ö.+cüle I/02/108
öldür- : Sağlığını bozmak, rahatsızlık vermek.
ö.-dü I/18/170
öle : 1. bk. öle (I-1) I/04/30, I/07/135,
I/07/200, I/16/25, I/20/25, I/20/140, I/24/08,
I/24/49, I/24/98, I/28/194, I/29/129, II/05/31,
II/07/31, II/07/97, II/09/31, II/10/152
ö.+ydi I/16/99
2. bk. öle (I-2) I/03/21, I/03/35, I/10/74,
I/13/127, I/13/31, I/13/34, I/14/224, I/14/25,
I/14/69, I/17/71, I/24/108, I/24/116, I/24/66,
I/28/222, II/05/14, II/05/28, II/05/40, II/05/80,
II/09/124, II/10/85, II/12/103, II/12/66, II/13/146,
II/13/25, II/17/52, II/17/84
3. bk. öle (I-3) I/05/118, I/10/39, I/27/74
öle şöle : Belirsizlik bildiren bir ikileme.
ö.+ydi ş.+ydi I/10/102
öle öle : Böylece. I/10/86, I/10/59, I/20/64 Krş.
öle öle, öle_öle, ölü_ölü, öle_öle, ölü ölü,
ölē_ölē
öle öle : bk. öle öle I/20/82
ölē : bk. öle (I-2) I/11/124, II/09/57,
II/13/65
ölē : bk. öle (I-1) I/02/74
öle_öle : bk. öle öle I/16/48, I/18/155, I/20/112,
I/20/149, I/20/40, I/20/67, I/20/91, I/23/162
ölē_ölē : bk. öle öle II/12/58
öı- : bk. öl-
öı.-dü I/21/101, II/01/73, II/01/81,
II/01/82, II/01/94, II/06/12, II/09/20, II/10/73,
II/11/63, II/11/78, II/14/18, II/15/32, I/04/57,
I/04/74, I/05/155, I/07/08, I/07/125, I/07/150,
I/07/151, I/07/25, I/07/26, I/13/40, I/13/76,
I/14/73, I/14/74, I/16/163, I/18/120, I/18/97,
I/18/98, I/20/31, I/30/139, I/30/169, I/30/56,
II/02/01, II/02/08, II/16/16
öı.+ler II/06/05
öley : bk. öle (I-2) I/24/74
ö.+mişdi II/13/49

- ölēy** : bk. öle (I-2)
ö.+di II/15/75
- ölēy** : bk. öle (I-2) II/15/12
ölīy : öle (I-1)
ö.+dın II/15/62
- ölş-** : bk. ölç-
ö.-düle I/02/117
- ölü (I)** : 1. bk. bk. öle (I-1) I/04/80, II/14/113
 2. bk. öle (I-2) II/08/74
- ölü (II)** : Hayatı sona ermiş olan, artık yaşamıyor olan, morto, diri karşıtı.
ö.+lē I/21/45
ö.+nüj II/02/55
- ölü_ölü** : bk. öle öle I/20/163
- ölüm** : Bir insan, bir hayvan veya bitkide hayatın tam ve kesin olarak sona ermesi, ahiret yolculuğu, ebedî uyku, emrihak, irtihal, memat, mevt, vefat. I/07/144, I/07/46, I/13/33
ö.+de I/06/59
- ömer_osman hoca** : Kişi adı. I/11/77
- ömer** : Kişi adı.
ö.+gılıñ I/13/49
- ömür** : Yaşam. I/05/131, I/05/132, I/05/139, I/05/40, I/29/06
ö.+ler I/05/166
ö.+lerini I/19/57
ö.+üm II/01/134
- ömür ve-** : bk. ömür vër-
ö. v.-sin II/06/87
ö.+lerini v.-sin I/19/57
- ömür vir-** : bk. ömür vër-
ö. v.-sin I/05/42
- ömür vër-** : Ar. + T. "Allah, ömrünü uzatsın" anlamında kullanılan bir söz. Krş. ömür vir-, ömür ve-
ö. v.-sin I/05/40
- önce** : İlk olarak, başlangıçta, sonra karşıtı. I/24/71, I/25/109, I/25/62, I/25/63, I/25/67 Krş. öncē, öñce
ö.+lárden I/10/46
ö.+lerden I/10/47
- öncē** : bk. önce I/24/70
- önceden** : Başlarken, başlangıçta, daha önce, evvelce. II/07/160, II/07/176, II/07/183 Krş. öñceden, öñçēden
- önceki** : Önce olan, evvelki, mukaddem, sabık. I/12/22, I/16/205
ö.+ne II/18/120
- ön** : 1. Bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı. Krş. öñ
ö.+dekinneri I/16/46
ö.+e I/16/47
- ö.+üne** II/08/84
 2. Önce olan, ilk. Krş. öñ
 3. Bir şeyin esas tutulan yüzünün baktığı yer, karşı. Krş. öñ
ö.+de II/07/166
ö.+ne II/16/61
ö.+ünde II/17/105
- önder** : Gücü, ünü ve toplumsal yeri dolayısıyla, belli zaman ve durumlar içinde, ilişkili bulunduğu küme veya toplumun tutum, davranış ve etkinliklerini değiştirip yönetme yeteneğini gösteren kimse, lider, şef, alemdar.
ö.+idi I/10/101
- öndüc** : bk. öndüç
ö.+e I/19/144
- öndüç** : Ödünç. I/16/75, I/23/116 Krş. öndüc, öndüş
- öndüş** : bk. öndüç I/19/109
- öndüş ver-** : Geri almak üzere birine mal, para, eşya vb. vermek.
ö. v.-idik I/19/109
- önnük** : Boyundan askılı ve bele bağlanan örtü. II/08/84
- öñ** : 1. bk. ön (1) I/29/108, II/07/32, II/13/22
ö.+de I/15/26
ö.+üne II/11/28
ö.+üne II/09/56
ö.+ünü I/05/66
 2. bk. ön (2) I/03/29
ö.+den I/04/62, II/16/129, II/19/161, II/19/58, II/19/84, II/03/139
ö.+e I/28/72
ö.+nerinde I/28/36
ö.+ünden I/25/92, I/29/166
 3. bk. ön (3)
ö.+ümüzde I/08/86
- öñce** : bk. önce I/25/58, I/29/143, I/29/310
- öñceden** : bk. önceden I/07/176, I/25/21, II/07/130, II/07/23, II/07/42, II/07/45, II/13/25, II/18/156, II/07/171
- öñçēden** : bk. önceden II/18/74
- öñder** : Kişi adı. II/19/144, II/19/178, II/19/56
- öñdeş** : bk. önder II/19/145
- öñüme geş-** : Yol kesmek. I/30/124
- ör-** : İplik, yün, tel, saz vb.ni birbirine dolayarak veya geçirerek işlemek veya tezgâhta dokumak.
ö.-erdik II/08/18, II/08/20
ö.-erdiğ II/08/17
ö.-ērdik II/08/20
ö.-erdiñ II/08/16

örde_ç : örde_ç < ördek+ II/06/45

ördek : Perde ayaklılardan, evcil ve yabancı türleri bulunan su kuşu, badi, badik (Anas) I/14/36

ö.+le II/06/45

ören : Kalıntı. I/26/61

örenmeK : bk. ören- (I) I/25/121

öretmen : bk. öğretmen I/25/04

öretmen : Mesleği bilgi öğretmek olan kimse, hoca, muallim, muallime. I/02/31, I/04/08, II/16/29, I/18/142, II/06/115, II/15/37, II/11/09, II/11/56 II/11/64 Krş. öğretmen, üretmen, öğretmen

ö.+e I/04/12, II/16/10

ö.+im II/13/144

ö. m öğretmen I/17/08

ö.+ıdı I/18/143

ö.+den I/14/308

ö.+e I/16/83, I/16/93, I/21/12

ö.+i I/14/233, I/14/237

ö.+ıfız II/16/13

ö.+ner I/10/12, I/11/52, II/07/124

ö.+neç I/08/60

ö.+neri II/11/06

ö.+nernen I/16/85

öretmennik : Öğretmenin görevi. II/11/16

öretmenni_ç : öretmenni_ç << öğretmenlik+ II/11/17

öretmen : bk. öğretmen II/15/33, II/15/34

örgülü : Örgüsü olan, örgü biçiminde bulunan. I/09/83

örtü : örtü << örtü+ I/07/96

ört- : 1. Korumak, görünmez duruma getirmek veya gizlemek için üstüne bir şey koymak.

ö.-erim II/19/72

ö.-eriz I/22/83, II/09/85, II/19/109

ö.-erler I/24/85

ö.-erlerdi II/16/64

ö.-ülürdü I/25/89

ö.-üvir I/15/52

2. Kapamak.

örtme : Başörtüsü. I/13/285, II/07/189, II/16/41

ö.+ler II/07/189

örtün- : Kendi üzerine bir şey örtmek.

ö.-ürdü II/16/41

ö.-ürdük I/24/77

öte : Konuşanın temel olarak aldığı bir şeyden daha uzak olan yer veya şey, mavera. I/02/85, I/14/275, I/29/100, I/29/97, II/17/70 Krş. öte

ö.+den I/13/282, II/02/58

ö.+yç I/29/97

öteberi : Önemsiz, ufak tefek şeyler. I/20/147 Krş. öte beri

öte beri : bk. öteberi

ö. b.+mizî I/07/12

ö.+ni b.+ni I/19/47

öte dünya : T. + Ar. Ahiret. I/18/19

ö. d.+ya II/19/17

ötegi : 1. bk. öteki (1)

ö.+lerî I/27/121

2. bk. öteki (2) I/18/155

ötekî : bk. öteki (1) I/07/180

öteki : 1. Diğer, öbürü. II/03/65, II/16/91 Krş.

ötegi, ötekî, üteki, ötike

ö.+ncözim I/03/185

ö.+ni I/04/55, I/19/144

ö.+niç I/18/50

ö.+nner I/13/73, I/18/38, I/19/122

ö.+nneri II/18/203

2. Öbür, diğer. I/04/48, I/18/154,

I/18/178, I/23/153 Krş. ötegi, ötekî, üteki, öteki

ötekî : bk. öteki (2) I/11/15

öteki : bk. öteki (2) II/19/42, II/19/43

ötike : bk. öteki

ö.+nden I/26/104

öt- : Herhangi bir nesne sürekli ses çıkarmak.

ö.-üyodu I/08/96

öv : bk. ev

ö.+üme I/21/153

öv- : Yayılmak.

ö.-eris I/24/105, II/19/111

övey : Yalnız yasaca akraba sayılan, aralarında kan bağı bulunmayan, öz olmayan.

ö.+lerden II/12/63

öylē : bk. öle (2)

ö.+di II/07/115

öylü : bk. öle (2) I/25/107

öz : Kan bağı ile bağlı olan, üvey olmayan. I/22/117

özdenç : Yerleşim birimi adı.

ö.+den I/03/30

ö.+e I/03/29, I/03/31

özel : Devlete değil, kişiye ait olan, hususi, resmî karşıtı. I/07/54

ö.+lere I/07/86

özellik : Bir şeyin benzerlerinden veya başka şeylerden ayrılmasını sağlayan nitelik, hususiyet, hasiyet, hassa, mahsusluk, spesiyalite. I/07/103

özen- : 1. Birini veya bir şeyi taklit etmeye çalışmak.

ö.-iyon I/19/151

ö.-dik II/10/75
 2. Beğendiği şeye benzemeye çalışmak, yapmaya kalkışmak.
ö.-ir II/04/87
ö.-irler II/04/80
özet : Bir yazı veya sözün anlamını daha kısa ve özlü biçimde veren yazı veya söz, hülasa, fezleke, ekspoze.
ö.+ini I/29/31
özle- : Bir kimseyi veya bir şeyi görmeyi, kavuşmayı istemek, göreceği gelmek. Krş. özlē-
ö.-yolar II/19/114
ö.-yon II/06/26
ö.-yoz II/19/138
özlē- : bk. özle-
ö.-yoz II/19/126
özleş- : Kaynayan sıvı koyulaşmak.
ö.-dire II/19/108, II/19/109
özür dile- : Ar. + T. Yaptığı bir yanlıştan ötürü bağışlanmasını istemek.
ö. d.rim I/27/41
Pacalîḡ : Pacalîḡ << bacalık+ I/28/186
paç- : bk. baç-
p.-ması I/30/41
paket : Fr. İçinde bir veya birçok şey bulunan, kâğıda sarılarak veya kutuya konularak bağlanmış, elde taşınacak büyüklükte nesne.
p.+çiklē II/18/62
p.+le II/18/62
paçla- : Arıtmak
p.-rdik II/19/158
paçlē- : bk. paçla-
p.-yoduḡ II/05/46
paçmaya : Marka. I/19/73, I/20/57
paça günü : Far. + T. Paça çorbası ziyafeti çekilen düğünden sonraki gün. I/28/57 Krş. paçası gün
paça : Far. Pantolon, don, şalvar vb. giyeceklerde bacakların çıktığı aşağı bölüm.
p.+ları I/28/35
paçası gün : bk. paça günü I/28/56
pahalı : Fiyatı yüksek olan, ucuz karşıtı. I/06/42
pala : 1. Bez parçalarından dokunan basit kilim, yaygı. I/13/288
 2. Paçavra, bez parçası. II/11/30
p.+ları II/10/62
palamut : Rum. Uskumrugillerden, ortalama 1-2 kilogram gelen, eti esmer, büyüklüğüne göre "Çingene palamudu, torik, sivri, altıparmak, piçuta" adlarını alan, pulsuz bir balık, sivri (Pelamys sarda). II/14/118
pamuk_ıplı : Far. + T. Pamuktan yapılan mat

veya parlak dikiş nakış ipliği. I/23/142
pancar : 1. Ispanakgillerden, vitamince zengin bir bitki (Beta vulgaris). I/14/171, I/19/26, I/26/69, I/27/77, II/07/11 Krş. pāncar
p.+dan I/23/239
p.+ı II/10/107, II/10/111
p.+lar I/14/189
p.+na II/10/107
p.+naḡ II/10/107
 2. Bu bitkinin şeker elde edilen kalın ve etli kökü. II/16/135
p.+dan I/20/179
p.+ı I/16/115, II/18/53
panḡa : İt. Faizle para alıp veren, kredi, iskonto, kambiyo işlemleri yapan, kasalarında para, değerli belge, eşya saklayan ve ticaret, sanayi, ekonomi alanlarında çeşitli etkinliklerde bulunan kuruluş.
p.+dan I/30/60
p.+ya II/06/101
pantul : Pantolon. Krş. pontul
p.+lā I/13/166, I/13/167
p.+larımız II/03/63
p.+unu II/03/116
para : Far. Devletçe bastırılan, üzerinde değeri yazılı kâğıt veya metalden ödeme aracı, nakit. I/01/55, I/03/189, I/07/132, I/07/135, I/07/80, I/13/276, I/17/77, I/23/46, I/23/186, I/23/189, I/23/190, I/23/196, I/23/43, I/24/18, I/24/83, I/27/49, I/29/365, I/30/59, II/03/153, II/03/155, II/03/169, II/06/25, II/06/35, II/07/164, II/07/174, II/15/11, II/17/88, II/18/150 Krş. parā, parā, pare, farā
p.+lar I/23/44, I/13/275
p.+ları I/13/275, II/07/180
p.+larınan II/07/181
p.+mızınan I/21/47
p.+mızı I/30/177
p.+nuḡ II/06/142, II/06/144
p.+ḡ II/19/183
p.+sı I/07/123, I/23/183
p.+sımı I/03/179, I/29/388, II/03/152
p.+sımı I/30/53
p.+sınnan I/07/82
p.+yı I/03/180, II/07/164, II/16/116
p.+yla I/08/42
para cezāsı : Far. + Ar. İşlenen bir suçun para karşılığının devlete ödenmesini öngören ceza. II/07/164
para çek- : Far. + T. Bir yere yatırılmış paradan bir bölümünü geri almak.
 p. ç.-tidik I/03/187

- paradağ** : Birdenbire anlamında ünlem. II/06/68
- paralı** : 1. Para karşılığında sağlanan, bedava olmayan. I/03/179
2. Üzerinde yuvarlak ve irice benekleri olan. I/23/42
- parâ** : bk. para I/01/56
- parâ** : bk. para I/07/86
- parça** : 1. Bir bütünden ayrılan, ayrı sayılan veya artakalan şey. I/08/36, II/18/144
p.+ymış I/08/36
2. Bir bütünden kopma, kırılma, yırtılma vb. yoluyla ayrılmış bölüm, lime. I/19/75, I/28/33
p.+ları II/02/43
p.+sını II/06/64
- pardon** : Fr. "Özür dilerim, affedersiniz" anlamlarında kullanılan bir söz. II/13/131
- pare** : bk. para
p.+ynen I/03/54
- parı yatır-** : Far. + T. Kazanç elde etmek üzere bir işe para koymak.
p. y.-caz I/02/105
- parım parım** : İnkileme. I/29/240, I/29/241
- parle-** : Güçlü bir ışık çıkarmak, ışık saçmak. Krş. parlē-, parlı-
p.-yo I/02/81
- parlē-** : bk. parle-
p.-yo I/02/81
- parlı-** : bk. parle-
p.-yo I/29/241
- parmağ** : İnsanda ve bazı hayvanlarda ellerin ve ayakların son bölümünü oluşturan, boğumlu, oynak, uzunca organların her biri.
p.+larımın II/11/50
- parmağ bas-** : İmza yerine parmağını mürekkebe batırarak bir yere bastırmak.
p. b.-ıyon I/20/14
- parma_ında** : parma_ında < parmak+ I/29/219
- parselle-** : Çeşitli kişiler belirli bir toprağı aralarında paylaşmak.
p.-diler II/17/81
- parti** : Fr. Ortak düşünce ve görüşteki kişilerin oluşturdukları siyasal topluluk, fırka. I/10/99 Krş. parti
p.+ynen I/10/100
- partici** : Parti üyesi. I/10/99
- parti** : bk. parti
p.+ler I/27/41
- pasak** : Kir. I/05/165
- pasda** : İt. İçine katılmış türlü maddelerle özel bir tat verilmiş, fırında veya başka bir yolla pişirilerek hazırlanmış bir tür hamur tatlısı. II/16/85
- pasul** : bk. fasülye I/01/60
- pasüllü** : bk. fasülye I/01/51
- paşa** : Saygı veya sevgi hitabı. I/28/110
- şükürü paşa** : Kişi adı.
ş. p.+nın I/08/09
- pat çat** : Az çok ve yalan yanlış biçimde, çatra patra. I/10/08
- patatis** : bk. patates (2) II/06/46, II/19/51
- patatés** : bk. patates (2) I/01/50
- patates** : Rum. 1. Patlıcangillerden, yaprakları ve sürgünleri acı bir bitki (Solanum tuberosum). Krş. Pate
2. Bu bitkinin toprak altında oluşan, nişastası çok, yenebilen yumruları. Krş. patatés, patátés, patátis, patátiz, patétis, patatis
p.+i I/22/141
- patī** : patī << patates+ I/18/155
- patik** : bk. patik I/23/174
- patáleyē** : patáleyē << patates+ I/07/78
- patátés** : bk. patates (2)
p.+imiz I/28/164
p.+ini II/19/79
- patátésli** : İçinde patates olan, patatesle yapılmış. II/19/126 Krş. patátisli, patátisli, patátizli
- patátis** : bk. patates (2) I/07/71, I/22/138, II/07/166, II/19/134, II/19/54, II/19/96, II/19/98
p.+i II/19/130
p.+ı II/19/131
- patátisli** : bk. patátésli II/19/138
- patátisli** : bk. patátésli II/19/130
- patátiz** : bk. patates (2) I/28/50, II/18/112
- patátizli** : bk. patátésli II/18/111
- patlıcan** : Ar. Bu bitkinin sebze olarak kullanılan, mor renkli, uzunca veya toparlak ürünü. Krş. badılcan
p.+ı II/19/100
- Pate** : bk. patates (1) I/18/148, I/21/134, I/21/182
- patétis** : bk. patates (2) I/08/100, I/24/55
- patik** : Rum. Genellikle ipe örülerek yapılan ayakkabı biçimindeki çorap. Krş. patik I/13/281, I/13/282, I/20/169, I/23/174
p.+di I/13/283
- patoz** : Fr. Harman işini yapan makine. II/04/25
p.+lar II/04/23
p.+nan II/07/113
- pazar** : Far. 1. Satıcıların belirli günlerde mallarını satmak için sergiledikleri belirli geçici yer. II/19/116 Krş. Pazar, bazar, bazār
p.+larımıza II/16/121
2. Cumartesi ile pazartesi arasındaki

gün., I/12/105, I/12/82, I/14/42, I/16/131, I/23/193, I/23/29, I/24/74 , I/25/70, I/25/86, II/07/157, II/07/178, II/10/21 Krş. Pazar, paçar, bazar, bazâr

Pazar : 1. bk. pazar (1)

P.+a I/17/32

P.+ı I/07/11

2. bk. pazar (2) I/01/24

paçar : bk. pazar (2)

p.+a I/12/102

Pazarcı : Değişik günlerde kurulan pazarlarda mal satan kimse.

P.+larımız I/07/12

pazartesi : Pazar ile salı arasındaki gün. I/12/09, I/12/109 Krş. pazartəsi

pazartəsi : bk. pazartesi I/09/18

pāncar : bk. pancar (1) I/14/136, I/26/148

pē_ج : pē_ج << pekiyi I/18/123

peçene : Yerleşim birimi adı. I/08/68, I/08/69 Krş. pēçene

pēçene : bk. peçene I/08/23

peçenik : 1. Yerleşim birimi adı. I/08/23

2. VIII-XI. yüzyıllar arasında Türkistan'da, Güneydoğu Avrupa ve Balkanlarda yaşamış olan bir Türk kavmi. I/08/25

p.+ler I/08/24

peçe : İt. Kadınların sokakta yüzlerine örttükları ince siyah örtü, nikap.

p.+sini I/29/273, I/29/274

peg : bk. pek I/18/90, I/18/123, I/22/122

Pegi : bk. peki (2) I/18/136

pek : Gereken, beklenen veya alışılmış olandan çok. I/06/18, I/09/60, I/11/23, I/13/99, I/13/194, I/14/137, I/18/138, I/18/170, I/18/78, I/20/10, I/20/12, I/21/50, I/22/118, I/23/102, I/23/163, I/23/165, I/23/60, I/24/55, I/24/57, I/28/130, I/28/199, I/28/201, I/28/205, I/29/127, I/29/79, I/30/103, I/30/41, I/30/45, II/02/69, II/02/70, II/03/145, II/03/87, II/03/88, II/04/72, II/06/184, II/07/118, II/07/176, II/10/65, II/11/82, II/13/86, II/15/106, II/15/64, II/11/52, II/11/53 Krş. peg, PeK, bek

PeK : bk. pek I/30/102, II/09/122

peki : 1. Evet. I/29/218

2. Pekâlâ. I/29/21 Krş. Pegi

pekînen : pekînen << pekiyi+ II/13/141, II/13/142

pekînendi : pekînendi << pekiyi+ II/13/144

pekmes : bk. pekmez I/21/78

pekmez : Genellikle üzüm, dut vb. meyvelerin kaynatılarak koyulaştırılmış biçimi. II/16/135, II/16/136 Krş. pekmes

p.+len II/16/135

Pen : bk. ben I/10/14

pencere : Far. Yapıları veya tren, vapur vb. ulaşım araçlarını aydınlatmak, havalandırmak amacıyla yapılan, çerçeve, cam, panjur, perde gibi eklentilerle daha kullanışlı bir duruma getirilen açıklık. Krş. pencire

p.+yı I/29/413

pencire : bk. pencere

p.+den I/02/86

pendir : bk. peynir I/07/79

pēnir : bk. peynir I/12/98, I/16/35, I/20/37, I/21/169, I/22/47, I/22/55, I/22/59, I/22/64, I/23/84, II/01/20, II/01/32, II/01/49, II/01/51, II/09/69, II/10/106, II/10/97, II/16/136, II/16/150, II/18/18, II/18/54, II/01/17, II/01/32, II/16/135

p.+den I/28/257

p.+i I/22/45, I/22/65, I/23/62, II/01/19, II/01/33, II/10/100, II/10/117, II/10/97

p.+imiz I/22/63

p.+imizi II/10/96

pēnirli : İçine peynir konulmuş. I/28/229

p.+ği II/19/138

penye : Fr. Bu kumaştan yapılmış üst giysisi.

p.+yı II/16/117

perde : Far. Doğruyu görmeye engel olan şey. I/27/92

perihan ğardan : bk. perihan ğardan I/28/02

perihan ğardan : Kişi adı. I/28/02 Krş. perihan ğardan

perişan : Far. Acınacak durumda olan, zavallı. I/11/62

perişan_çed- : Far. + T. Dağıtmak, düzenini bozmak.

p._ç.-iyi II/17/47

perişannık : Perişan olma durumu. II/04/40

perperişan : Çok kötü bir durumda. I/16/140

perşembe : Far. Çarşamba ile cuma arasındaki gün. I/21/44, II/15/15 Krş. pērşembe, pērşembe, pērşembe, pērşembe

p.+ye_çeg I/07/119

pērşembe : bk. perşembe I/25/70

pērşembe : bk. perşembe I/12/94, I/12/100, I/21/57

pērşembe : bk. perşembe II/10/21, II/10/30

perşembelik : Perşembe günleri genellikle çocuklara verilen yiyecek, vb. I/21/43 Krş. pērşembelik

pērşembelik : bk. perşembelik I/21/44

pervâne : Far. Bir kimsenin yanından hiç ayrılmayan.

p.+dir I/18/82

peşgir : Far. Genellikle pamuk ipliğinden

dokunmuş ince havlu. I/09/87

p.+den I/09/90

p.+i I/28/36

p.+iñ I/09/87

peş : Far. Arka, art.

p.+indeğir I/26/156

p.+ine I/29/192

peştāmal : Far. Başa ve omuzlara örtülen dokuma. II/13/22

peynir : Far. Maya ile katılaştırılarak süttten yapılan ve birçok türü olan besin. II/08/37, II/08/38, II/08/75 Krş. pēnir, pēynir, pendir

pēynir : bk. peynir II/13/111, II/13/137

p.+ini II/15/84

Pıça_ınan : Pıça_ınan << bıçak+ I/24/113

pirasa : Rum. Zambakgillerden, sapından ve yapraklarından yararlanılan, çok yıllık bir kış sebzesi (Allium porrum). II/10/115, II/10/117

p.+mızı I/18/151

p.+yı I/18/151

p.+yman II/10/116

pıt pıt : "Pıt" sesi çıkararak. I/04/75

Pi : bk. bir (1) II/05/37

Pi kaç : bk. birkaç I/10/87

pidē : bk. pide

p.+j II/16/129

pide : Rum. Mayalı hamurdan yapılan, isteğe göre üzerine yumurta, kıyma, peynir, pastırma vb. konarak pişirilen, ince, yayvan yiyecek. Krş. pidē, pidi

p.+leri II/19/128

pidi : bk. pide I/21/123 Krş. bide

pikni_e : pikni_e < piknik+ I/13/80

pikniğ : bk. piknik I/20/147

piknik : Fr. Yemek yemek, eğlenmek için açık alanda yapılan günübirlik gezinti. II/04/95, II/04/96 Krş. pikniğ

pilaf : bk. pilav I/20/115, II/08/67, II/08/71, II/15/52

p.+ı I/20/116

pilaF : bk. pilav I/23/37, I/23/94, II/13/32

pılav : bk. pilav I/21/122

pılah : bk. pilav I/20/115

pilasdik : Fr. Isı ve basınç etkisiyle biçim verilen, organik veya sentetik olarak yapılan madde.

p.+lere I/22/62

pilatin : Fr. Atom numarası 78, atom ağırlığı 195,23, yoğunluğu 21,4 olan, 1755 °C'de eriyen, kolay işlenen, çok dayanıklı, değerli bir element (simgesi Pt). I/18/06, I/18/185, I/30/70

p.+i I/18/06

p.+nı I/18/05

pilav : Far. Pirinçten, bulgurdan veya kuskustan yapılan bir yemek. I/01/51, I/24/92, I/28/188, I/28/258, I/28/51, I/29/352, II/03/126, II/06/46, II/19/202, II/04/84, II/19/50, II/19/71 Krş. pilaf, pilaF, pılav, pilah, pilay

p.+ı II/16/45

p.+ıñ II/19/58

p.+ları II/19/57

p.+laşı II/19/57

p.+lāna II/19/86

pılay : bk. pilav I/24/91

pılinc : bk. pirinç

p.+i II/19/69

pirim : Fr. 1. İşveren tarafından iş yaparı isteklendirip verimini artırmak veya sonuca daha kolay ve çabuk ulaşmasını sağlamak amacıyla verilen para. I/27/61

p.+i I/27/69

2. Sigorta kuruluşlarına bağlı olanların ödemek zorunda oldukları ücret. II/06/84

pirinc : bk. pirinç

p.+i II/15/48, II/19/57, II/19/74

p.+ı II/19/73

pirinç : Far. Bu bitkinin besin olarak kullanılan taneleri. II/19/15 Krş. pılinc, pirinc, piriñç, piriş, piriñç

piriñç : bk. pirinç II/08/70

piriş : bk. pirinç II/19/14, II/19/202, II/19/59

p.+lēri II/19/62

piriñç : bk. pirinç I/01/51

piriñç pilavı : Far. + Far. Pirinç ile yapılan pilav. I/28/55 Krş. piriş pilavı

piriş pilavı : bk. piriñç pilavı I/28/58, I/22/24

pis pis : Hoşa gitmeyecek bir biçimde. II/18/204

pislīni : pislīni << pislilik+ I/11/67

pisli misli : pislī misli << pisliğı misliğı II/05/46

pislik : Kir. I/11/66

pistan : Rum. Tek parça kadın giysisi. I/01/54

piş- : 1. Ateşte, fırında, kaynar suda veya yağda ısı etkisiyle yenilebilir duruma gelmek. Krş. Piş-, biş- (I)

p.-di II/19/71

p.-en II/19/53

p.-er II/16/132

p.-ērdi I/13/310, I/16/129

p.-ir I/04/69, I/04/70

p.-iriydim II/19/14, II/19/15

p.-ircēn I/19/149

p.-irdik II/19/206

p.-irdim I/01/51, II/04/136

p.-iridiğ I/13/214

p.-irilēdi I/28/53
p.-irin I/21/49
p.-irir II/13/34
p.-irirdig I/20/108
p.-irriz II/10/60
p.-irrişlerdi II/10/136
p.-iris II/19/78
p.-iriveriyalar I/30/30
p.-iriyidim II/19/58
p.-iriyō I/25/14
p.-iriyoduşuz I/28/251
p.-iriyorudum I/01/59
p.-iriyosağ I/13/301
p.-irleşdi I/20/109
p.-irlerdi II/10/48
p.-irmiş II/06/182, II/06/181
p.-irmişler II/06/180
p.-itdiriyo I/23/204
p.-iyo II/19/80
 2. Pişik oluşmak.
p.-mezmiş I/21/99
Piş- : bk. piş- (1)
P.-ēřdi I/20/110
P.-irdikden I/24/44
P.-iriyolardı I/25/21
P.-irmiyomuş I/24/42
pişirgeş : Ocakta börek pişirmeye yarayan alet. I/23/93
pişirme : Pişirmek işi.
p.+den I/21/125
Pit- : bk. bit- (I-2)
P.-ēřdi II/15/75
piyasa : İt. Alışveriş fiyatı, geçerli fiyat. I/16/170
pōça : İt. İçine peynir, kıyma vb. konarak hazırlanan bir tür tuzlu çörek. I/03/138, II/19/167
poçu : Başa sarılan, çevresi saçaklı, ipek örtü. I/09/77, I/09/84, I/29/270
p.+suna I/29/269
polis : Fr. Bu kuruluşta yer alan görevli, kollukçu. I/25/44, II/01/76
p.+ler II/01/76
pontul : bk. pantul II/15/85
Pordan : bk. buradan II/05/81
porsu_a : porsu_a < porsuk+ I/21/05
porsuk çayı : İç Anadolu bölgesinde bir ırmak. II/12/14
posa : Suyu alınmış her tür yiyecek maddesinin artığı.
p.+ları II/18/51
p.+lānı II/18/51
potur : Arka tarafında kırmaları çok, bacakları

dar bir pantolon türü. II/02/24
p.+ları II/02/23, II/02/24
poyra : Rum. Tekerleğin ortasındaki parmakların ve dingilin geçirildiği yuvarlak kısım, göbek. I/09/31
p.+sı I/09/29
poyrazlı : Yerleşim birimi adı. I/16/186
pérşembe : bk. perşembe
p.+den I/23/23
pul : Far. Bazı giysilerde süs olarak kullanılan parlak, incecik, genellikle metal levhacık. I/13/274
p.+ları I/13/273
p.+ları I/13/273
p.+larlar I/24/85
p.+lu I/13/268, I/24/83
p.+lu mullu I/24/82
purodōkdōr : bk. purodōktör I/29/51
purodōktör : Fr. Yapımcı. I/29/14 Krş. purodōkdōr
pürofösör : bk. purofösör I/14/16
p.+ler I/14/14
purofösör : Fr. Yükseköğretim kuruluşlarında en üst aşamada olan öğretim üyesi. Krş. pürofösör
p.+ler I/14/128
purogram : Fr. İzlençe. I/29/22
Puydáy : bk. bũday
P.+i I/13/328
pürçeyinden : pürçeyinden << pürçek+ I/28/119
püsgül : Bir ucundan bazı şeylere süs olarak takılan, diğer ucu serbest saçak biçimindeki iplik demeti.
p.+lü I/09/84, I/09/88
p.+lũdür I/09/88
pũskũt : Fr. Un, sũt, şeker veya tuzla yapılan ince, gevrek bir tür kuru pasta. I/05/76
ra_at : bk. rahat I/05/117
rab : Ar. Tanrı.
r.+bime II/06/03
rahat : Ar. İnsanda üzüntü, sıkıntı, tedirginlik olmama durumu, huzur. II/19/174 Krş. ira_at, irāt, ra_at, rā_at, rāt, irahat
rahatlık : 1. Üzüntüsü, sıkıntısı, tedirginliği olmama durumu, rahat.
 2. Yorgunluk veya sıkıntı vermeme durumu. II/19/174 Krş. ı_rā_atlık, rātlik
rahasızlaş- : Hasta, keyifsiz olmak.
r.-muş I/27/15
raşmetlik : Merhum, merhume. I/28/258 Krş. rāmetlik, iramatlık, rāmetlik
rahmātli : bk. rāřmetli II/19/189
rāřmetli : bk. Merhum, merhume. II/04/71 Krş.

- rahmâtli, râmetli
râmetli : bk. râhmetli II/12/77
râmetlik : bk. râhmetlik II/03/68, II/12/68
ramazan : 1. Ar. Ay takviminin dokuzuncu ayı, üç ayların sonuncusu, oruç tutulan ay. II/02/48, II/13/151 Krş. iramazan
 I/03/129, I/12/05, I/16/14, I/25/101, I/25/107, I/28/249
 r.+a I/28/197
 r.+da I/25/100, II/06/42, II/13/138
 r.+îñ II/06/51
 r.+nar II/18/139
 r.+narda II/13/136
 r.+nık II/13/131
 2. Kişi adı.
 r.+ıñ I/14/76
ramazan bayramı : Ar. + T. Ay takvimine göre Şevval ayının ilk üç gününde kutlanan dinî bayram, Şeker Bayramı.
 r. b.+na I/23/230
rapor : Fr. Hastalığın tanısı, hastanın dinlenme durumu vb.ni gösteren, doktor veya doktorlar kurulu tarafından verilen yazı.
 r.+um II/06/38
rasgele : Seçmeden, iyisini kötüsünü ayırmadan, gelişigüzel, lalettayın. II/03/149
raşih : Kişi adı.
 r.+gilde I/27/120
râsim_âydın : Kişi adı. II/14/08
raslı- : Bir kimse ile karşı karşıya gelmek, karşılaşmak, rast gelmek, tesadüf etmek.
 r.-yo I/29/305
razı ol- : Ar. + T. Uygun bulmak, beğenmek, benimsemek, istemek, kabul etmek. Krş. razı ol-, razı_ös-, razı ol-, razı os-, rāzı ol-, rāzı os-, rāzı ös-, rāzı ol-, rāzı os-
 r. o.-sun I/09/127
razı ol- : bk. razı ol-
 r. o.-sun I/13/74, I/13/93
razı_ös- : bk. razı ol-
 r._o.-sun I/18/81, I/21/149
 r._o.-un I/21/19
razı ol- : bk. razı ol-
 r. o.-sun I/30/162, I/30/176
razı os- : bk. razı ol-
 r. o.-sun I/30/100, I/30/102
râ_at : bk. rahat I/10/104
 r.+mış I/10/104
râ_atlık : bk. rahatlık (1) I/17/15
râmet : Ar. Birinin suçunu bağışlama, yarlıgama, merhamet etme. I/28/241
râmetlik : bk. râhmetlik I/03/129
rât : bk. rahat I/16/118, II/14/108, II/19/182
 r.+ım I/13/71, I/13/194, I/30/107
rât_ol- : Üzüntülü, sıkıntılı veya tedirgin durumda olmamak.
 r._o.-du II/03/201
râtılık : bk. rahatlık (2) II/19/182
râzı ol- : bk. razı ol-
 r. o.-sun I/18/76, I/30/78
 r. o.-sunnar I/18/75
 r. o.-uyola I/29/320
râzı os- : bk. razı ol-
 r. o.-sun I/10/115
râzı ös- : bk. razı ol-
 r. ö.-un I/23/253
râzı ol- : bk. razı ol-
 r. o.-sun I/27/150
râzı os- : bk. razı ol-
 r. o.-sun I/27/45
râzı : Ar. Uygun bulan, benimseyen, isteyen, kabul eden. I/10/73
regli : bk. renkli
 r.+sini II/01/37
rekter : Fr. Üniversitenin tüzel kişiliğini temsil eden, yönetimden, eğitim ve öğretimin düzenli yürütülmesinden sorumlu profesör. I/22/116 Krş. rekteter
rekteter : bk. rektor I/22/121
renkli : Beyaz dışında başka rengi veya renkleri olan. II/02/31 Krş. regli
rengârenk : Far. Çeşitli renkleri olan, renk renk. II/16/100
reng : bk. renk
 r.+leri II/07/190
renk : Far. İsimler tarafından yansılanan ışığın gözde oluşturduğu duyum. Krş. reng
 r.+dir II/04/118
 r.+lerini II/13/11
rēndele- : Rende ile ufak parçalara ayırmak.
 r.-ris II/19/130
resm : Ar. 1. Varlıkların, doğadaki görünüşlerinin kalem, fırça gibi araçlarla kâğıt, bez vb. üzerinde yapılan biçimleri.
 r.+iniñ I/16/96
 2. Fotoğraf. I/14/129 Krş. rēsim
 r.+ini II/15/120
rēsim : bk. resim (2)
 r.+dekiler I/05/27
resim çek- : Ar. + T. Fotoğraf makinesiyle bir şeyin biçimini kâğıda geçirmek. Krş. resim çek-
 r. ç.-incēm II/13/25
resim çek- : bk. resim çek-
 r.+ini ç.-diler I/14/129

- reşberlik** : Çiftçilik. II/11/23 Krş. İ_reşberlik
- rıza** : Kişi adı. II/07/96
- rızg** : Ar. Yiyecek, içecek şey, azık.
r.+ımız I/02/15
- ricā ed-** : Ar. + T. Dilemek.
r. e.-iyom I/16/138
- roka** : Rum. Turpgillerden, yaprakları salata gibi yenen, 20-40 santimetre yüksekliğinde, sebze olarak bahçelerde yetiştirilen, kokulu, bir iki yıllık bir bitki (Eruca sativa). I/28/106
- rol yap-** : Fr. + T. Davranışlarda içtenlik bulunmamak. Krş. rol yap-
r. y.-ip I/27/49
- rol yap-** : bk. rol yap-
r. y.-ip I/27/46
- rusya** : Doğu Avrupa ile kuzey Asya'ya yayılmış yüzölçümü bakımından dünyanın en geniş ülkesi.
r.+da I/08/25
r.+dan I/08/48
- rüzgār** : Far. Havanın yer değiştirmesiyle oluşan esinti, yel, bad.
r.+nan II/18/24
- saba** : bk. sabah I/02/87, I/19/72, II/03/70, II/13/75
- saba ezeni** : bk. sabah_ ezāni
s. e.+nde II/07/172
- saba_ ezanı** : bk. sabah_ ezāni
s._e.+nda I/16/115
- saba_ ezanı** : bk. sabah_ ezāni
s._e.+ndá I/16/116
- sabah** : Ar. Güneşin doğduğu andan öğleye kadar geçen zaman. I/14/143, I/22/79, I/23/71, II/07/159, II/18/127, II/03/163 Krş. sabaḥ, saba, sabā, zaba, zabā, sába, zabaḥ
- sabah_ ezāni** : Ar. + Ar. Sabah namazının vaktinin geldiğini bildirmek için okunan ezan. II/03/164 Krş. saba ezeni, saba_ ezanı, saba_ ezanı, sabá ezeni
- sabaḥ** : bk. sabah I/14/143, II/07/08
s.+a I/12/92
s.+dan I/12/109, I/21/185
s.+ın I/02/97, II/14/75
- sabá ezeni** : bk. sabah_ ezāni
s. e.+nde II/07/171
- sabahcı** : Nöbeti sabaha doğru olan veya sabaha rastlayan kimse.
s.+yı I/04/79
- sabaleyin** : bk. sabāleyin I/10/25
- sabā** : bk. sabah II/14/35
s.+la I/19/26
s.+lar I/19/72
- s.+ları I/16/88
- s.+nan II/13/79
- s.+ca I/12/108
- s.+ca I/07/167
- s.+ı I/12/109
- sabā namaz** : Ar. + Ar. Sabah vakti kılınan namaz.
s. n.+ı II/19/148, II/19/149
s. n.+ları II/19/60
- sabālan** : bk. sabāleyin I/16/115, I/19/26
- sabālayın** : bk. sabāleyin I/19/120
- sabāle** : bk. sabāleyin I/14/185
- sabālen** : bk. sabāleyin I/13/337
- sabāleyin** : Günün başlangıcı, günün ilk saatleri, sabah, sabah vakti, horoz vakti. I/28/71, II/10/62 Krş. sabāleyin, sabālan, sabālayın, sabālen, sabāle, sabāleyin, sabāleyin, sabālin
- sabāleyin** : bk. sabāleyin I/28/74, II/19/154
- sabāleyin** : bk. sabāleyin I/24/26, I/24/48, II/10/138
- sabālin** : bk. sabāleyin I/13/215, II/17/51
- sabın** : bk. sabun II/12/72
- sabınna-** : bk. sabunna-
s.-rın II/19/75
- sabır** : Ar. Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç. II/06/28
- sabır_ ed-** : bk. sabır_ et-
s._é.-ersen I/30/170
- sabır_ et-** : Ar. + T. Sabır göstermek, sabırlı davranmak. Krş. sabır_ ed-
s._é.-messen I/30/171
s._é.-misem I/30/171
- sabun** : Ar. Kirlı ve yağlı şeyleri temizlemekte kullanılan, türlü yağlarla alkaliler birleştirilerek yapılan madde. II/07/23, II/07/24 Krş. sabın
s.+na II/04/53, II/04/55
s.+nan II/04/53
- sabunna-** : Herhangi bir şeyi sabun sürerek yıkamak. Krş. sabınna-
s.-rıs I/19/96
s.-yınca I/29/205
s.-yo I/29/205
- sabunnuḥ** : Zıbınlık. I/21/95
- sacā** : bk. sac_ yaḥ I/29/249
s.+yı I/29/250, I/29/254, I/29/257
- sac** : Bu nesneden yapılmış, üzerinde yufka yapılan dışbükey pişirme aracı. Krş. saç (II), saş, sâç, sâş
s.+ı I/25/22, I/29/250, I/29/254, I/29/257
s.+ımız II/18/133
s.+ı I/25/12, II/10/42
- sac_ yaḥ** : Üzerine tencere, tava vb. koymaya

yarayan, ateş üzerine oturtulan, üç ayaklı çember veya üçgen biçiminde demir destek, sacayak. II/04/132 Krş. sacā

sadi_yenge : Kişi adı.

s._y.+mîñ I/14/216

sadun duman_õlu : Kişi adı. I/05/93

sa_kane : Giysi yıkanan yer, yunak. I/10/91

sa_kat : Ar. Vücudunda hasta veya eksik bir yanı olan, engelli, özürlü. I/18/186, I/20/133, I/20/33

s.+lar II/06/83

sa_kat_ol- : Ar. + T. Sakatlanmak.

s._o.-dũ I/18/184

sa_kın : Asla. I/16/71, I/27/48

sa_kla- : 1. Görünmesine engel olmak, ortalıkta bulundurmamak.

s.-dılar I/30/13

s.-rlar I/12/113

s.-rladı I/28/126

s.-yo I/29/310

2. Korumak, esirgemek.

s.-r II/13/122

s.-sın I/21/173

sa_klan- : Kendini saklamak, gizlenmek.

s.-ıyo I/29/257

sa_klı : Başkalarından gizlenen, gizli tutulan, hafî.

s.+ca I/03/79

sa_a : sa_a < sana I/27/70, II/13/127

sa_a- : bk. sağ-

s.-rın II/13/82

sa_at : Ar. Bir günlük sürenin yirmi dörtte birine eşit, altmış dakikalık zaman dilimi, zaman parçası. I/12/83, II/06/24, II/03/131 Krş. sa_aţ, sāt

sa_aţ : bk. sa_at I/15/23

sa_atlık : Belli bir saat süresince yapılan veya olan. I/19/28

sa_ā- : bk. sağ-

s.-r I/05/173

s.-rdık II/01/17, II/01/25, II/19/151

sa_āt : Ar. Sağlık, esenlik.

s.+deyin II/19/24

sa : bk. sā (1) II/02/53

s.+ıdı I/20/132

sa- : bk. sağ-

s.-ıp I/23/63

s.-ıyoduk I/10/21, I/10/23

s.-ıyodum I/20/39

s.-ıyomuşun I/10/27

s.-ıyoñ I/16/37

s.-ıyoç I/23/65

s.-ıyoduk I/10/21

sa_ıb : bk. sahip

s.+ını I/05/153

sa_ol : bk. sāğol I/05/20, I/13/76, I/18/140, I/23/137, I/23/249, I/23/250, I/23/251, I/23/253, II/11/49

s._o.+uñ I/14/312

sa_õl : bk. sāğol I/21/179

sa_olsun : Bir kişiye güven duyulduğu zamanlarda kullanılan bir söz. I/27/45 Krş. sa_olşuñ

sa_olşuñ : bk. sa_olsun I/13/85

saç (I) : Baş derisini kaplayan kıllar. Krş. saş, sāş

s.+ımıza II/10/26

s.+ına I/12/89

s.+ımı I/29/330, I/29/331, I/29/345,

II/10/38

saç (II) : bk. sac I/28/80, I/29/249, II/04/125, II/18/133

s.+da II/08/31

s.+ı I/28/211

s.+lāmız I/28/211

saç- : Bir şeyi ortalığa dağıtmak, dökmek.

s.-ardı II/03/121

s.-ardıç I/25/111

s.-arlardı II/03/169

saçā : saçā << saçak+a I/30/13

saçıl- : Etrafa dağılmak, yayılmak.

s.-dî I/01/31

saf : Ar. Katıksız, arı, katıksız, halis, has. I/29/270

safur : bk. sahur I/28/249

s.+a I/28/243, II/18/152

s.+da I/28/254

safura ğalk- : Ar. + T. Oruç tutan kimse gün doğmadan yemek yemek için yataktan kalkmak.

s. ğ.-cek I/28/240

sağ- : Memeyi parmaklar arasında sıkarak sütünü akıtmak. Krş. sa-, sâ-, sâ_a-, sa_a-, sa_ā-

s.-ardıç II/01/46, II/10/93

sağır : İşitme duyusundan yoksun, işitmeyen (kimse). II/06/129, II/06/137

sahan : Ar. Derinliği az olan kap. I/24/81 Krş. sān

sahib : bk. sahip

s.+ı II/19/36, II/19/37

sahib : bk. sahip

s.+ıne II/15/54

sahib : bk. sahip

s.+ı I/11/60, I/11/63, I/13/357, I/14/265,

I/28/63

sahib : bk. sahip
s.+inin I/28/72, II/15/71
sahip : Ar. Herhangi bir şey üstünde mülkiyeti olan, onu yasaya uygun bir biçimde dilediği gibi kullanabilen kimse, iye, malik. Krş. sa_ıb, sahib, sahib, sayıb, sâ_ıb, sâhib, sahib, sahib
s.+leri I/11/60
sahipsiz : Kimsenin malı olmayan, iyersiz. I/11/62
sahur : Ar. Ramazan ayında oruç tutanların gün doğmadan önce belirli saatte yedikleri yemek. I/28/249 Krş. safur, sâfur, sâhur, sâhur
s.+a II/18/154
sait : Kişi adı.
s.+_in I/27/26
salamur : İt. Peynir, et, balık, turşu, asma yaprağı vb. yiyeceklerin, bozulmaması için içinde tutuldukları tuzlu su. I/22/65
sal- : 1. Bağımlılığına, tutukluluğuna veya baskı altındaki durumuna son vererek serbest kılmak, bırakmak, koyuvermek.
s.-ardım II/19/68
s.-arğa I/23/212
s.-arlarmış I/23/211
s.-dım I/02/87
s.-dın II/14/115
s.-inmadan II/03/160
s.-iyon II/04/70
s.-muşlar II/06/185
 2. Yollamak, göndermek. Krş. sâl-
s.-ardı I/20/97
s.-ır II/01/92
s.-iyola I/29/349
 3. Sarkıtmak.
s.-iyo I/10/56
s.-iyodu I/10/57
salata : 1. bk. salatalıg II/12/87, II/12/89, II/12/90, II/12/98
s.+lar I/15/71
 2. İt. Genellikle bazı çiğ ot ve sebzelerle yapılan, yağ, limon vb. maddeler konulan, yemeklerle birlikte yenen yiyecek. II/06/47
salatalıg : Hıyar. I/21/79 Krş. salata
salça : İt. Yemeklere lezzet ve renk katmak için konulan domates veya biber ezmesi. Krş. sâlça
s.+sını II/19/101, II/19/52
salı : Pazartesi ile çarşamba arasındaki gün. I/12/94
salıncağ : 1. İki ucundan iki iple veya zincirle yüksek bir yere asılan ve üzerine oturulup sallanılan eğlence aracı. Krş. salıncağ, saļıncağ
 2. Küçük çocukları uyutmak için beşik

yerine kullanılan ve karşılıklı iki yere iple bağlı bulunan asılı yatak. I/19/82
salıncağ : bk. salıncağ (1) I/13/152
salıver- : Bırakmak, koyuvermek, serbest bırakmak. Krş. salıve-
s.-idim I/20/116
s.-île I/09/92
s.-iyola I/09/39
s.-lêdi II/10/151
salıve- : bk. salıver-
s.-sek I/02/88
saļıncağ : bk. salıncağ (1) I/13/203
sallan- : Sallıncağ, hamak vb.nde kendini sallamak.
s.-ırdık I/14/268, II/10/80
s.-ırlarđı I/14/266
sallantı : Sallanma işi. I/22/148
salla- : Düzenli bir biçimde ve hep aynı doğrultuda hareket ettirmek. Krş. sallı-
s.-rdık I/13/272
s.-rlardı II/10/29
s.-tcaz I/04/15
sallı- : bk. sallı-
s.-ya I/28/124
s.-yo I/29/266
salma : Salmak işi. II/03/156
salon : Fr. Toplantıların, kutlamaların, gösterilerin yapıldığı geniş yer. I/12/119, II/16/83
s.+a II/03/173
s.+da I/06/65, II/16/86
s.+umuz I/16/122, I/16/124
dün salonu : T. + Fr. Kiralanarak içinde eğlence ve toplantı yapılan salon. I/14/111, I/16/122
saltanat : Ar. Bolluk ve zenginlik, gösterişli yaşayış. I/05/131, I/05/132, I/05/140
saltanatlı : Gösterişli, görkemli. I/05/159
saman : 1. Ekinlerin harmanda dövülüp taneleri ayrıldıktan sonra kalan, hayvanlara yedirilen ufalanmış sapları. I/25/112, II/04/37, II/17/47, II/18/89
s.+a I/20/189
s.+dan I/16/102
s.+ı II/01/63
s.+ı sumanı II/04/31
s.+ırmızı II/19/110
s.+ımı II/04/21
s.+nara II/04/26
 2. Teksir kâğıdı. I/16/102
samanlık : Saman konulan yer. II/07/43
samannık : bk. samanlık I/13/29, II/18/90
s.+da II/04/27
s.+larıñ II/09/23

samanlîmîs : samanlîmîs << samanlık+ II/18/94
Samān : bk. zaman (2)
S.+a I/10/105
samîmî : İçten (duygu vb.).
s.+dik II/12/105
samît : Deli. II/15/129
san- : Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, zannetmek, zanneylemek.
s.-dım II/01/109
s.-iyomuş II/15/129
sana (I) : Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi. I/11/60, II/19/61, II/19/65 Krş. saña, sañî, sâña, sâñâ
sana (II) : Marka. II/15/50
sancağ : Salıncak. I/19/32, I/19/46, II/10/79 Krş. sancığ, sâncak
sanca_ı : sanca_ı < sancak+ I/19/46
sancā : 1. sancā << salıncak+ I/19/32, I/19/45
 2. sancā << salıncak+ I/19/27
sancığ : bk. sancağ I/28/151
sandık : Ar. İçine çeşitli şeyler konulan, tahtadan yapılmış, kapaklı ev eşyası. I/09/22, I/29/396, I/29/402
sandî : sandî << sandık+ I/09/22, I/23/188
sandîñ : sandîñ << sandık+ I/23/188, II/03/153
Sannet- : bk. zannet-
S.-dik II/08/11
sanāyileş- : Üretimde makine, tezgâh vb. maddi üretim araçlarına giderek daha çok yer vermek, endüstrileşmek.
s.-di I/29/114
sanki : Far. + T. Farz edelim ki, güya. I/16/59, I/16/76 Krş. sañki
sañki : bk. sanki I/16/63
saña : bk. sana I/05/149, I/13/278, I/14/180, I/18/133, I/24/117, I/28/222, I/29/185, I/29/395, II/06/126, II/19/144
sanāt_okulu : Ar. + T. Çeşitli iş kollarında veya sanat dallarında eğitim veren okul.
s._o.+na II/16/35
s._o.+nu II/16/36
sañî : bk. sana I/04/60
sap : 1. Bitkinin dal, yaprak, çiçek vb. bölümlerini taşıyan, ağaçlarda odunlaşarak gövde durumunu alan bölüm. II/04/16
s.+a I/28/250
s.+ları II/18/22
s.+lı II/04/17
 2. Bir aracı tutmaya yarayan bölüm.
 I/16/48
sapla- : Hızla batırmak.

s.-dılar I/03/176
s.-mışla I/03/177
s.-mışlar I/03/175
sapsālam : Sağlam bir biçimde. I/30/93
sapsarı : Her yanı sarı, çok sarı. II/09/73
sar- : 1. Kâğıt veya bir bitki yaprağıyla dürmek.
s.-ar I/22/30, I/23/231, II/18/143
s.-ardık I/23/240
s.-arıs I/23/242
s.-arız I/23/237, I/23/241, I/23/246
s.-arlar I/21/144, I/23/144
s.-arları I/22/138, II/10/137
s.-ıyolar I/23/228
s.-mıyos I/23/236
 2. Çevresini çevirmek, çepeçevre dolanmak, çevrelemek.
s.-dilā I/30/60
s.-ā I/20/117
s.-âcek I/13/336
s.-ârdıñ I/22/142
s.-ıp I/10/84
s.-ıyo I/29/308
s.-ıyon I/09/77
s.-mış II/06/15
 3. Bir şeyi başka bir şeyin içine koyup onunla kaplamak.
s.-an II/10/72
s.-ardık II/14/35
sarar : Marka.
s.+ıñ I/04/79
sarı (I) : Yeşil ile turuncu arasında bir renk, limon kabuğu rengi. I/13/126, I/16/102, I/20/79, I/26/83, II/09/73 Krş. sârı
s.+ya II/02/33
sarı (II) : Sarı renkli asitli içecek. Krş. sârı
s.+m II/12/87
s.+yı II/12/87
sarıl- : 1. Bir şeyin üzerine bir veya birkaç kez dolanmak.
s.-ırdı I/20/66
 2. Kollarını dolamak, kucaklamak.
s.-ır II/13/46
s.-ıyola I/29/224
sarın- : Kendi üstüne sarmak.
s.-ırdık I/13/110
s.-ırdın I/19/27
s.-ırsın I/19/46
s.-ırsıñ I/19/44
sarımsak : Bu bitkinin baharat olarak kullanılan dişli bölümü. II/03/28 Krş. sarımsak
sarımsak : bk. sarımsak I/22/104

- sarğı** : bk. sarğa II/08/84
- sarğa** : Üstü sırma işlemeli, kadife ya da çuhadan yapılan kollu, kolsuz kadın ceketi. II/13/18 Krş. sarğı
- sarma** : Lahana, pazı ve üzüm yaprağının hazırlanan içle sarılmasıyla yapılan etli veya zeytinyağlı yemek. I/23/228, I/23/231
- saş** : 1. bk. sac II/04/125, II/10/42
s.+da I/25/21, I/25/22, I/25/26, II/08/73
s.+lar I/25/13
s.+larıda II/18/132
2. bk. saç (I)
s.+ları I/29/308, I/29/311
s.+larıñ I/18/25
s.+lânı I/29/307, I/29/310
s.+lânıñ I/29/308
- sat-** : Bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek. Krş. saT-, sât-
- s.-acız I/07/236
s.-alardı II/09/69
s.-amassın I/24/14
s.-amayoñ I/27/72
s.-an I/26/113
s.-ağ I/17/42
s.-ardı I/29/396
s.-ardı II/13/122
s.-ardıñ II/18/151, II/18/148
s.-ardıñ I/17/32
s.-arlar I/23/180, I/23/181, I/23/188
s.-arları I/23/185, I/23/186
s.-dı I/08/41, I/30/54
s.-dılar II/17/71
s.-dılar II/17/82
s.-dım I/04/52, I/04/53
s.-dırdı II/14/105
s.-dırdılā II/14/113
s.-dırmıyon I/11/64
s.-dī I/07/154
s.-eyin I/11/63
s.-ıl I/28/104
s.-ılıyo II/14/05
s.-ıliyudu II/13/103
s.-ın II/18/151
s.-ıyo I/29/408, II/17/82
s.-ıyolar I/23/181, II/11/115
s.-ıyolağ II/17/83
s.-ıyos I/16/36, II/14/94
s.-ıyoz II/17/102
s.-ıyola II/11/115
s.-ıyoları II/11/115
s.-madı II/19/22
s.-muş II/11/80
- s.-muşlar I/08/42
- satın** : bk. zaten I/13/239
- Satın** : bk. zaten I/10/100, I/20/131, I/30/144, II/05/13
- şatın** : bk. zaten II/19/126
- satıcı** : Alıcıya bir şey satan kimse.
s.+lā I/21/120
- satılık** : Satışa çıkarılmış olan. II/04/68
- satılmış** : Kişi adı.
s.+ıñ I/10/107
- satılmış** : Yerleşim birimi adı. II/16/157
- satın** : Satmak. I/20/45, I/20/54, I/22/37
- satın al-** : Bir nesneyi belirlenen fiyatını ödeyerek kendine mal etmek, mübayaa etmek. Krş. satın_āl-
- s. felān_a.-amazdıñ II/15/66
s._a.-dıñ I/15/79
s._a.-ımıyo I/23/150
s._a.-ınsa II/18/120
s._a.-ırdıñ I/23/142, II/10/108
s._a.-ırız I/24/52
s._a.-ıveriyo I/23/121
s._a.-ıyo II/10/57
s._a.-ıyolar I/23/225
s._a.-ıyon I/18/162
s._a.-ıyoñ I/23/118
s._a.-ıyoñ I/24/54
s._a.-ıyoS I/24/56
s._a.-ıyos II/04/47
s._a.-ıyoz I/07/02, I/07/09, I/07/192, I/07/79, I/07/80, I/20/38, I/23/122, I/23/125, II/19/121, II/18/193, II/19/120, II/19/121, I/07/80
s._a.-ıyuduñ II/13/12
s._a.-ıyos II/18/72
- satın_ālma** : Satın almak işi, mübayaa. I/19/133, II/03/127, II/18/113, II/18/46, II/18/60 Krş. satın_ālma
- satın_ālma** : bk. satın_ālma II/18/16
- satın_ālmā** : satın_ālmā << satın_ālma+ II/16/113
- satın_āl-** : bk. satın_āl-
- s._ā.-mazdıñ I/18/149
- satır** : Ar. Et kesmeye, kemik kırmaya yarayan ağır ve enli bir bıçak türü. I/29/347
s.+ı I/29/348
- satış yap-** : Satmak.
s. y.-arlar I/07/20
- saT-** : bk. sat
- s.-ıyolağ I/08/40
- sati** : bk. zaten I/05/125, II/01/70
- satma** : Satmak işi.
s.+yā II/01/51

- sav-** : İstenmeyen bir şeyi uzaklaştırmak.
s.-arız II/19/81
s.-ılıp II/04/68
- savaş** : Devletlerin diplomatik ilişkilerini keserek giriştikleri silahlı mücadele, harp, cenk, cidal. I/12/35, I/12/41, I/12/43, I/12/49, I/29/70
s.+a I/12/36
s.+da I/12/36
- savır-** : bk. savur-
s.-ısın I/28/173
s.-ız I/24/32, I/24/38
s.-ıdık I/25/114
s.-iyodup I/13/352
s.-a s.-a II/18/24
- savol** : bk. sāğol I/13/359
sav_ol : bk. sāğol II/06/190
sav_ol : bk. sāğol II/01/146
savıştır- : Geçişirmek, atlatmak.
s.-dım II/01/74
- savur-** : Savurmak, elemek. II/04/21 Krş. savır-, savut-
savut- : bk. savur-
s.-duru II/07/151
- say-** : 1. Bir şeyin kaç tane olduğunu anlamak için bunları birer birer elden veya gözden geçirmek, sayısını bulmak.
s.-abilirsın I/18/58
s.-amadım I/23/133
s.-ardık II/01/13
s.-arın I/08/57
 2. Değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı dolayısıyla bir kimseye değer vermek, hürmet etmek.
s.-cen I/28/114
 3. Herhangi bir şey, yerine koymak veya herhangi bir şey gözüyle bakmak, addetmek.
s.-ılır I/22/118
s.-ılıyo I/22/118
- sayásındá** : Aracılığıyla, yardımıyla. I/30/51
saygı : Değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı, kutsallığı dolayısıyla bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusu, hürmet, ihtiram. I/27/100
s.+sı II/13/61
- sayıb** : bk. sahip
s.+i I/23/222
- saymak** : Değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı dolayısıyla bir kimseye değer vermek, hürmet etmek işi. I/27/102
- saz** : Far. Türk halk müziğinde bağlama, cura, tar vb. mızraplı çalgıların genel adı. I/29/338 Krş. sáz
- sazan** : Sazangillerden, Avrupa, Asya ve Amerika'nın tatlı sularında yaşayan, sırt yüzgeci uzun, eti beğenilen kılçıklı bir balık (Cyprinus carpio). I/26/83, I/26/84
sazlımış : sazlımış << sazlık+ I/14/28, I/14/35
saçla- : Görünmesine engel olmak, ortalıkta bulundurmamak.
s.-llardı II/09/63, II/09/64, II/09/65
- sā** : 1. Yaşamakta olan. II/06/05, II/06/09, II/13/83, II/02/53 Krş. sa
 I/07/156, I/17/59
s.+mışdı I/12/39
 2. Vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan, sol karşıtı. I/15/34
s.+dan I/10/63
- sā-** : bk. sağ-
s.-ardıh II/08/37
s.-ardığ II/01/31
s.-ıceñ I/19/48
s.-ıp II/01/30
s.-ıyos I/16/35
s.-ıyoz I/07/82
s.-cañ II/01/26
s.-dik II/01/47
s.-dım I/20/41, I/20/42, I/20/61
s.-dima II/03/203
s.-duh II/13/83
s.-r I/22/45, II/07/09
s.-rıkán I/10/26
s.-rdı II/03/57, II/03/58
s.-rdık II/09/69, II/18/17, II/19/151
s.-rdım II/05/39
s.-rsın I/24/14
s.-yuduñ II/13/85
s.-yuduñ II/13/83
- sábā** : bk. sabah II/07/158
sābi : Ar. Küçük çocuk. I/29/199
sāde : Far. 1. Yalın. Krş. sādē
 2. Yalnızca, yalnız, ancak, sadece. I/10/71, I/22/151, I/29/91, II/01/129, II/10/113, II/18/199 Krş. sādē
sādē : bk. sādē II/17/100
sādē : bk. sādē (1)
s.+sine II/19/102
- sādece** : Yalnızca I/07/195, I/16/24
sādic : bk. sādıc II/15/16
s.+a I/25/75, I/23/26, I/25/71, I/25/74, II/03/122
s.+ıñ I/23/48
s.+ız I/09/35
- sādic** : Düğünde gelin veya damada kılavuzluk eden kimse. I/12/85, II/03/114 Krş.

- sādıc, sādış, sādēs
s.+lar II/03/114
s.+sa I/09/34
- sādış** : bk. sādıc
s.+la I/09/36
s.+lar I/28/97, II/15/18
s.+lara I/23/181, I/23/185, I/23/186
s.+ları I/25/77
s.+larnan I/23/183
s.+larra I/23/180
s.+lā I/28/97
- sīdik** : İdrar. I/07/99, I/29/381
- sādēs** : bk. sādıc I/23/187
- sādun** : Kişi adı. I/05/98
- sā_a-** : bk. sağ-
s.-rdiñ I/16/116
- sā_an** : Süt veren, sağılan hayvan. II/01/12
s.+ı II/01/47
- sā_ib** : bk. sahip
s.+i I/23/218
- sā_ol** : bk. sāğol II/17/17
- sō_üd** : Yerleşim birimi adı.
s.+e I/09/112
- sāç** : bk. sac II/18/133
- sāfa geldiñ** : bk. sefa geldiñ I/18/42
- sāfur** : bk. sahur I/25/102
s.+a II/18/154
- sāğol** : İyilik, yardım veya hoş giden bir davranış karşısında "çok yaşa, teşekkür ederim" anlamlarında söylenen bir söz. II/01/140 Krş. sa_öl, savol, sav_ol, sav_ol, sā_ol, sa_ol
- sāhib** : bk. sahip
s.+i I/14/89
- sāhur** : bk. sahur II/18/154
s.+a I/13/210
- sāhur** : bk. sahur
s.+da I/28/251
- sāl** : Anlam verilememiştir. I/13/261
- sālam (I)** : Sakatlık veya hastalığı bulunmayan, sağlıklı, sıhhatli.
s.+adı I/21/167, I/21/77
- sālam (II)** : Soyad. II/08/02
- sālan-** : Sağlama işine konu olmak.
s.-ırdı I/20/64
- sāl-** : bk. sal- (2)
s.-dı I/20/125
- sālī** : bk. söyle-
s.-n I/26/10
- sālça** : bk. salça I/03/83
- sālē-** : bk. söyle- (1) I/09/106, I/12/02, I/13/23, I/13/335, I/18/43, I/26/10, I/28/01, II/19/150
- s.-dī** I/29/342
s.-di I/09/106, I/09/107, I/09/111, I/19/135, I/19/136
s.-dim I/18/92, I/27/138, I/30/167
s.-me I/18/20
s.-medim I/18/16
s.-meli II/19/187, II/19/212
s.-mi I/26/20
s.-miş I/12/138
s.-miyo I/29/263
s.-nirler I/18/84
s.-nive I/18/212
s.-rdi I/08/74
s.-rlerdi II/07/160
s.-sene II/07/158
s.-yemeyoñ I/18/107
s.-yemezlermiş I/12/14
s.-yemiyoñ I/18/107
s.-yen I/18/49
s.-yiñ I/18/92
s.-yivediñ II/16/152
2. bk. söyle- (2)
s.-cekler I/05/08
s.-cen I/29/327
s.-dik I/05/125
s.-men I/05/12
s.-miyın I/05/11
s.-ndi I/29/41
s.-rlerdi I/28/87
s.-ye II/07/173, II/07/175
s.-ye s.-ye II/07/175
s.-yē I/03/100
s.-yemin I/05/25
s.-yēmiyın I/05/40
- sālē** : bk. söyle- (1)
s.-n I/18/11
- sālī** : sālī << sağılı I/19/103
- sālīk** : Bireyin fiziksel, sosyal ve ruhsal yönden tam bir iyilik durumunda olması, vücut esenliği, esenlik, sıhhat, afiyet. I/12/79, I/22/167, I/22/171, II/19/195, II/19/230
- sālīk karne** : T. + Fr. Sosyal güvenlik kurumları tarafından verilen, emeklilerin, çalışanların ve onların geçindirmekle yükümlü bulunduğu kimselerin hastalıklarında sağlık giderleri için kullanılan defter.
s. k.+m II/06/37
- sālīklī** : Sağlık durumu iyi olan, sağlam, esen, sıhhatli. I/08/113, II/02/06
s.+yadı II/18/65
s.+yadıñ II/07/34, II/07/35
s.+yız II/18/75

- sīli** : Simli, yararlı dönerli basma. I/13/263
- sōli-** : 1. bk. söyle- (1)
s.-yem II/12/06
 2. bk. söyle- (2)
s.-ye I/28/85, I/28/86
- sōlü-** : bk. söyle- (1)
s.-yo I/29/196, I/29/267, , I/29/301, I/29/322, I/29/410, II/12/42
s.-yom II/12/24
 bk. söyle- (2)
s.-yo I/29/275, I/29/325, I/29/328
- sōlü-** : bk. söyle- (1)
s.-yo I/29/393
- sāma** : Sağmak işi.
s.+yā I/10/25
s.+yā I/10/26
- sāmēday** : Kişi adı.
s.+da II/08/08
- sān** : bk. sahan
s.+a II/19/206
- sāncaḳ** : bk. sancaḳ II/13/118
- sāṇa** : bk. sana (I) I/05/08
- sāṇā** : bk. sana (I) II/15/146
- sārḳ-** : Aşağıya doğru uzamak veya uzanmak.
s.-ıyo I/28/207
- sārgı** : Esnek bir maddeden yapılmış uzun, dar ve ince şerit. I/23/169
- sārı** : 1. bk. sarı (I) I/23/148
 2. bk. sarı (II) II/12/86
- sāriyē** : Anlam verilememiştir. I/03/123
- sāş** : 1. bk. saş (I)
s.+ları I/17/46
 2. bk. sac
s.+da II/04/123
- sāt** : bk. sa_at I/07/15, I/10/122, II/03/173, II/09/87
s.+de I/29/186, II/07/160, II/16/132
s.+i I/13/212
s.+inde I/22/83
- sāt-** : bk. sat-
s.-dım II/06/100
- Sāten** : bk. zaten I/12/48
- sātu** : Aslında, zaten. Krş. sāti
- sāti** : bk. sāti I/03/151, I/18/24, I/21/51, II/01/06, II/01/129, II/19/201
- sāy-** : İstenmeyen birini yanından uzaklaştırmak.
s.-dı I/12/72
- sāyī** : Gerçekten, gerçek olarak. I/30/76
- sāz** : bk. saz
s.+dın I/29/342
s.+nan I/29/339
- s.+nan** I/29/341
- sōz** : bk. söz
s.+üm I/12/46
- sebā_at selen** : Kişi adı. I/16/04
- sebeb** : bk. sebep
s.+den I/11/74, II/06/96
- sebeḳ** : Ar. Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey. I/10/101 Krş. sebeb
- sebze mebbe** : İnkileme. I/20/176
- Sebze** : Far. Genellikle pişirilerek yenilen bitkiler veya bunların taneleri, göveri, göverti, sebzevat, zerzevat. Krş. zebse
S.+miz I/07/21
- sec** : Harmanda savrulmuş tahıl yığını.
s.+i I/25/114
s.+imizi II/18/24
- seç-** : 1. Benzerleri arasında hoşça gidene seçip almak veya yararlanmak için ayırmak. Krş. seş-
s.-erlērđi I/07/116
s.-ilirmiş I/23/215
 2. Ne olduğunu anlamak, fark etmek.
 Krş. seş-
sēç- : bk. seş- (2)
s.-ilcek I/16/163
- seçim** : Kanunlar, yönetmelikler uyarınca bir veya daha çok aday arasından belli birini veya birkaçını seçme, intihap. I/08/57
- sefā geldin** : Ar. + T. "hoş geldin, hoş geldiniz" anlamında kullanılan ağırlama, karşılama sözü. Krş. sāfa geldin
s. g.-iz I/05/14
- sefer** : Ar. Kez, defa. I/29/283, I/29/294, II/18/124, II/18/125, II/18/129, II/19/93 Krş. sefer, seyer, sever
s.+de I/10/86
- sefer** : bk. sefer I/29/21
- bu sefer** : Bu defa, bu kez. I/29/394
- seferber_ēt-** : Ar. + Far. + T. Bir iş, bir amaç için bütün olanakları kullanmak.
s._ē.-dım II/06/100
- segiS** : bk. sekiz I/10/108
- segis** : bk. sekiz I/11/119
- segiz** : bk. sekiz II/01/81, II/06/04
- sēgiz** : bk. sekiz I/23/135
- segizen** : bk. seksen I/17/02, I/17/03, I/18/19
s.+e I/18/13, I/21/11
s.+i I/17/03
- segizen_jki** : 82 rakamının karşılığı olan sayı. I/13/09
- seğizen** : bk. seksen I/03/148

s.+ime I/14/203
segSen : bk. seksen I/11/39
sekis : bk. sekiz I/02/100, I/08/12, I/12/78, I/15/89
sekiz : 8 rakamının karşılığı olan sayı. I/03/172, I/16/185, I/17/58, I/19/127 Krş. segiS, segis, sēgiz, sekis, segiz
s.+e I/11/95
sekizen : bk. seksen I/15/07, I/30/04
sekiz_üz bin : 800.000 rakamının karşılığı olan sayı. I/03/180
sekiz_üz : 800 rakamının karşılığı olan sayı. I/27/76
seksen : 80 rakamının karşılığı olan sayı. II/15/27 Krş. segizen, segizen, segSen, sekizen
s.+e I/14/203
seksen_altı : 86 rakamının karşılığı olan sayı. I/08/107
seksen beş : 85 rakamının karşılığı olan sayı. II/09/38
seksen bir : 81 rakamının karşılığı olan sayı. II/01/02, II/08/04
seksen dört : bk. seksen dört II/05/05
seksen dört : 84 rakamının karşılığı olan sayı. II/06/02, II/06/04, II/06/98 Krş. seksen dört, seksen dört
seksen dört : bk. seksen dört
seksen_üç : 83 rakamının karşılığı olan sayı. I/28/03, II/09/37 Krş. seksen_üş
seksen_üş : bk. seksen_üş II/05/05
seksen milyon : 80.000.000 rakamının karşılığı olan sayı. I/03/82
seksen yedi : 87 rakamının karşılığı olan sayı. I/01/09
seksēn sekiz : 88 rakamının karşılığı olan sayı. II/01/08
sel : Sürekli yağın yağmurdan veya eriyen kardan oluşan, geçtiği yerlere zarar veren taşkın su, su taşkını. I/08/93, I/11/10, I/11/11, I/15/49
selam : Ar. Bir kimseyle karşılaşıldığında, birinin yanına gidildiğinde veya yanından uzaklaşıldığında kendisine söz ve işaretle bir nezaket gösterisi yapma, esenleme, merhaba. I/18/70, I/30/98, II/01/92
s.+ları I/18/69
selām_ed- : Ar. + T. Uzakta olan birine esenlik dilemek.
s._e.-er I/29/268, I/29/272
selānī : selānī << selanik+ II/07/189
selānīm : selānīm << selanik+ II/07/194
selānik : Atkı, hırka vb.nde kullanılan bir tür örgü biçimi. I/24/76, II/07/182, II/07/191 Krş.

selānik
s.+ler I/24/75
s.+leri II/07/179
selānik : bk. selānik II/16/41
selen : Soyad. I/16/05, I/16/14
selen : Ses, haber, bilgi.
s.+imi I/05/70
selime demiral : Kişi adı. I/15/04
selma : Kişi adı. I/13/316
selvis : bk. servis (1) I/22/164
Sēmer : bk. zēmer
S.+de I/21/79
semra : Kişi adı. I/13/316
sen : Teklik ikinci kişiyi gösteren söz. I/02/118, I/03/116, I/03/144, I/03/183, I/03/184, I/03/28, I/05/123, I/05/176, I/05/35, I/07/194, I/08/88, I/08/128, I/09/100, I/09/131, I/09/16, I/09/24, I/09/38, I/09/40, I/09/65, I/09/98, I/10/118, I/11/121, I/11/61, I/11/63, I/12/101, I/13/176, I/13/177, I/13/226, I/13/341, I/14/154, I/14/242, I/15/59, I/15/85, I/17/22, I/18/117, I/18/132, I/18/205, I/18/206, I/18/42, I/18/69, I/18/89, I/21/85, I/25/34, I/26/09, I/27/10, I/27/55, I/27/63, I/27/66, I/28/25, I/28/148, I/29/157, I/29/162, I/29/164, I/29/194, I/29/203, I/29/214, I/29/243, I/29/255, I/29/296, I/29/315, I/29/397, I/30/90, I/30/95, I/30/96, II/01/139, II/03/137, II/03/172, II/06/127, II/06/146, II/06/153, II/06/190, II/06/42, II/06/43, II/06/54, II/07/160, II/08/08, II/09/137, II/10/152, II/11/63, II/12/106, II/12/25, II/15/06, II/15/103, II/15/105, II/15/107, II/15/112, II/15/114, II/15/115, II/15/121, II/15/131, II/15/132, II/15/139, II/15/146, II/15/98, II/17/112, II/17/115, II/17/121, II/19/21, II/19/227, II/19/76, II/19/95, II/06/150, II/01/108, II/12/111, II/03/89 Krş. seņ, sin
s.+de II/12/77, II/12/78
s.+den I/23/253
s.+i I/03/65, I/05/110, I/05/138, I/09/39, I/16/96, I/18/126, I/18/208, I/27/128, I/28/264, I/29/197, I/29/203, I/29/226, I/29/227, I/29/243, I/29/248, I/29/277, I/29/285, II/01/146, II/05/71, II/06/188, II/11/111, II/18/162
s.+ı I/02/80, I/04/58
s.+inkini I/19/143
s.+inne II/11/32
s.+iņ I/04/61, I/05/115, I/09/67, I/10/83, I/13/33, I/18/88, I/25/47, I/27/46, I/29/184, I/30/93, I/29/275, I/18/136, I/29/52, I/03/27, I/22/85, II/01/140, II/06/127, II/07/200, II/17/114, II/06/189

s.+İñ I/03/88
sene : Ar. Yıl. I/01/22, I/02/104, I/02/117, I/02/61, I/03/85, I/04/71, I/05/04, I/05/05, I/05/119, I/05/55, I/05/61, I/05/62, I/05/91, I/06/21, I/06/38, I/07/147, I/07/155, I/07/187, I/07/222, I/07/44, I/08/112, I/08/19, I/08/81, I/10/79, I/10/87, I/11/32, I/11/46, I/11/50, I/11/95, I/13/172, I/13/30, I/14/115, I/14/12, I/14/147, I/14/148, I/14/304, I/14/305, I/15/18, I/15/31, I/15/34, I/15/70, I/16/169, I/16/175, I/16/176, I/16/81, I/16/82, I/16/91, I/18/115, I/18/119, I/18/120, I/18/17, I/18/18, I/18/30, I/19/07, I/19/108, I/19/13, I/20/185, I/20/193, I/20/23, I/20/26, I/21/10, I/21/13, I/21/38, I/21/169, I/23/121, I/26/15, I/26/96, I/27/132, I/29/02, I/29/12, I/29/133, I/29/140, I/30/42, I/30/43, I/30/67, I/07/222, I/14/21, I/26/97, I/14/15, II/01/132, II/01/135, II/02/48, II/04/82, II/05/67, II/06/112, II/06/116, II/06/165, II/06/60, II/09/20, II/10/12, II/10/124, II/10/125, II/10/17, II/10/18, II/10/74, II/11/106, II/11/107, II/11/15, II/11/43, II/12/113, II/13/100, II/13/93, II/14/103, II/14/127, II/15/36, II/16/16, II/18/53, II/19/13 Krş. senē, senē, senī, şine, zene, sēne
s.+de I/07/192, II/11/64
s.+den II/05/85
s.+dir I/05/83, I/07/233, I/14/12, I/14/170, I/14/89, I/19/41, I/20/196, I/21/151, I/21/152, I/23/126, II/06/120, II/12/115
s.+ler II/05/06
s.+sinde II/11/15
s.+sine I/14/22
s.+ye I/14/120
s.+yī II/16/13
senē : bk. sene I/26/16, II/06/110
s.+dir I/04/62
sēne : bk. sene II/06/60
senē : bk. sene I/19/09, II/16/11
senelig : bk. senelik I/18/118
senelik : Yıllık. I/10/108, I/14/14, II/12/22, II/12/37 Krş. senelig
senī : bk. sene
s.+dir I/01/09
serñ : bk. sen
s.+e I/03/71, I/09/38, I/19/138
sep- : bk. serp-
s.-eris I/13/339
ser- : 1. Göstermek amacıyla asmak veya yaymak. I/19/123
s.-erler I/23/176
s.-erlerdi I/23/173
s.-erlerđi I/23/177

2. Düz bir yere yaymak.
s.-ērdik I/18/152
s.-eriS I/24/44
s.-eriz I/23/95
s.-erler I/23/107
s.-erlerdi II/03/112
s.-ersin I/22/98
s.-iyoduğ I/20/49
s.-iyolağ I/03/63, I/03/64
s.-iyuduğ I/20/51
3. Kurutmak için asmak.
s.-ersin II/03/45
serçe barmāni : serçe barmāni << serçe parmak+ I/29/190
sēre- : Seyrekleşmek.
s.-di I/02/60
serili : Serilmiş, yayılmış. I/19/123
serin : Az soğuk, ılık ile soğuk arası. I/08/47
s.+de I/20/122
serp- : Bir şeyi dağılacak biçimde dökmek, saçmak. Krş. sērp-, sep-
s.-erdik II/07/25
sērp- : bk. serp-
s.-ersin I/28/201
serpil : Kişi adı.
s.+iñ II/07/28
sert : Far. 1. Çizilmesi, kırılması, buruşması, kesilmesi veya çiğnenmesi güç olan, pek, katı, yumuşak karşıtı. I/22/81
2. Esnekliği az olan, kolayca eğilip bükülmeyen. II/13/91
3. Bağışlaması, hoşgörüsü olmayan.
s.+di II/16/145
servis : Fr. 1. Herhangi bir kuruluşun ulaşım işlerinde kullanılan taşıma aracı. Krş. selvis
s.+i I/04/78
2. Yemekte gerekli olan tabak, çatal, bıçak, kaşık, peçete vb. şeylerin tümü. II/19/210, II/19/211 Krş. sēşvis
servis yap- : Fr. + T. Sofrada hizmet etmek ve yemeği dağıtmak.
s. y.-māñ II/19/221
sēşvis : bk. servis (2) II/19/211
ses : Kulağın duyabildiği titreşim, seda, ün. I/28/155
s.+i I/05/39, I/24/97
s.+imi I/01/64, I/05/35, I/05/68, I/05/70
s.+imizi I/02/59
s.+ler I/28/156
ses çıkar- : Gürültü yapmak.
s. ç.-sın I/28/156
seslen- : Uzaktan bağırarak çağırmak, ünlemek.

- s.-sin** I/02/53
- seş-** : bk. seç- (1)
- s.-miyolar** I/23/215
- sev-** : 1. Sevgi ve bağlılık duymak. Krş. sēy-
sēv-
- s.-cen** I/28/114
- s.-dim** I/29/285
- s.-en** I/21/127
- s.-er** I/30/103
- s.-erin** I/18/124, II/19/219
- s.-erlēdi** II/01/95
- s.-erler** I/06/59
- s.-erlerdi** II/01/94
- s.-erseniz** I/27/12, I/27/94
- s.-eyim** I/29/292
- s.-eyin** I/10/03
- s.-eyin** I/18/126, I/18/27
- s.-medimi** I/09/120
2. Çok hoşlanmak. Krş. sēy-
s.-eris I/22/104
- s.-iyo** I/12/58
3. Birine sevgiyle bağlanmak, gönül
vermek. Krş. sēv- II/05/69
- s.-di** I/30/163
- s.-dim** I/05/54, I/29/285
- s.-er** I/29/27
- s.-erdim** I/05/102, I/05/50
- s.-iyon** I/29/38
- s.-iyosa** I/18/135
- sēv-** : 1. bk. sev- (1)
- s.-dik** II/16/21
2. bk. sev- (3)
- s.-dim** I/05/50, I/05/57
- sevgili** : Sevilen ve âşık olunan kimse, yavuklu,
dost, yâr, canan.
- s.+si** I/29/36
- sevk_ol-** : Ar. + T. Gönderilmek.
- s._o.-uyo** I/07/111
- sēy-** : 1. bk. sev- (1)
- s.-medi** I/30/114
- s.-medim** I/16/142
2. bk. sev- (2)
- s.-meyom** I/12/16
3. bk. sev- (3)
- s.-di** I/03/83
- s.-meyē** II/05/69
- s.-miyom** II/05/73
- seyer** : bk. sefer I/18/06, II/09/122
- sever** : bk. sefer II/10/111
- sevgi** : İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı
yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu.
- s.+si** II/13/61
- sevin-** : Sevinç duymak.
- s.-irdik** II/04/39
- seydi** : Kişi adı.
- s.+ye** I/18/84
- seyelan** : Yer adı. I/11/06
- seyidgāzi** : bk. seyitgāzi
- s.+de** II/11/54
- seyidigāzi** : bk. seyitgāzi
- s.+ye** II/11/51
- seyr** : Ar. Eğlenmek için bakma, hoşlanarak
bakma, temaşa.
- s.+e** II/07/143
- seyitgāzi** : bk. seyitgāzi I/13/256
- s.+niñ** I/07/202
- s.+ye** I/23/14
- seyitgāzi** : Yerleşim birimi adı. Krş. seyitgāzi,
seyidgāzi, seyidigāzi, seyitgāzi, seyitgāzi
- s.+de** I/24/36, I/24/37, I/26/149
- s.+den** II/06/49
- s.+ye** I/12/25
- seyitgāzi** : bk. seyitgāzi
- s.+de** II/11/25
- seyitgāzi** : bk. seyitgāzi
- s.+ye** II/11/24
- seyman** : Güveyi gezdiren delikanlılar. I/09/17,
I/09/20, I/09/27, I/09/28, I/09/30 Krş. séyman
- s.+ıñ** I/09/21
- s.+nara** I/09/32
- seyranlık** : Gelinlere takılan para benzeri takı.
I/13/276
- seyyar** : Ar. Belli bir yeri olmayan, gezici,
gezgin. I/14/114
- sıcak** : Isısı yüksek olan, çok ısınmış. I/11/105
Krş. ıŝcağ, ıŝcağ
- s.+da** I/06/27, II/04/20, II/04/35,
II/01/88
- sıcacık** : Yeter derecede ve hoş giden bir
sıcaklığı olan. II/18/144
- sıca_ıñ** : sıca_ıñ << sıcak+ II/01/25
- sıcāndan** : sıcāndan << sıcak+ II/07/34
- sıdıka çalışān** : Kişi adı. II/06/01 Krş. sıdıka
çalışān
- sıdıka çalışān** : bk. sıdıka çalışān II/06/01
- sıka sıka** : İkilime. I/18/108
- sık-** : 1. Basınçlı bir araçla fişkırtmak,
püskürtmek.
- s.-dıydım** I/02/84
2. Bir şeyin suyunu, yağını, sıvı kısmını
basınçla çıkarıp akıtmak.
- s.-ıyola** I/28/54
- s.-ıyoç** I/22/95
3. Çevresine sarılarak veya bir şey

sararak çepeçevre basınç altına almak. Krş. sığ-
sıkıcı : İç sıkıkan, can sıkıkan, tedirgin eden. Krş. sıkıcı
sıkıcı : bk. sıkıcı
sıkıcı : bk. sıkıcı
sıkıl- : Can sıkıntısı duymak.
s.-dık I/03/56
s.-ır I/07/237
sıkıntı : İşsizlik, tekdüzelik, bezginlik vb. sebeplerden doğan ruhsal yorgunluk, cefa, eziyet. I/02/78 Krş. sıkınt1
s.+larımız I/10/124
sıkınt1 : bk. sıkıntı II/05/26
sıklık : Sık olma durumu. I/02/60, I/02/62
sı- : bk. sı-
s.-amayon I/18/53
sıfat : Derelerin, ırmakların düz yerleri. I/12/57
sığ : Benzerleri veya parçaları arasında çok az aralık bulunan, seyrek karşıtı.
s.+dı II/14/105
sığ- : bk. sık (3)
s.-dıkca I/18/108
sınav : Öğrencilerin veya bir işe girmek isteyenlerin bilgi derecesini anlamak için yapılan yoklama, imtihan, test.
s.+lara I/07/57
sınıf : Ar. 1. Öğrencilerin yıllık öğrenime göre ayrıldıkları bölümlerden her biri. I/24/05, II/14/12, II/15/29
s.+ı I/07/221
 2. Derslik.
s.+dâ II/15/30
sınır : Rum. İki komşu devletin topraklarını birbirinden ayıran çizgi, hudut. I/02/104, I/09/66, I/09/67
s.+dâ I/14/182
s.+ı I/09/68
sıra : 1. Belirli bir düzene ve niteliğe göre dizilme durumu. I/16/118, I/20/190 Krş. sırá
s.+dan II/01/30
s.+yâ II/05/41
 2. Bir şeye ayrılan, uygun görülen veya rastlayan zaman.
s.+da I/29/258
sırá : bk. sıra (1)
s.+ynán II/05/40
s.+ynen II/06/50
sıra sıra : İkileme. I/21/41
sıra gel- : Bir başkasından sonra sıra birinin veya bir şeyin olmak.

s. g.-iyo I/29/287
sıralı : Sıralanmış, düzenlenmiş, dizili.
s.+dı I/28/31
sırd : bk. sırt (1)
s.+ına I/19/44
sırık : Değnekten uzun ve kalınca ağaç. I/14/269, I/14/270, II/07/50
sırı_a : sırı_a < sırık+ - I/14/272
sırmalı : Sırma ile işlenmiş veya süslenmiş. I/16/23
sırt : 1. İnsanlarda boyundan bele kadar uzanan üst bölüm, göğüs karşıtı. Krş. sırt, sırd
s.+ına I/04/21, I/18/135
s.+ımda I/07/93
s.+ımıza I/13/110, II/04/41
s.+ımızda I/13/111
s.+ımızi I/13/117
s.+ımızın I/20/66
s.+ımıznâğ II/05/30
s.+ımıznan I/13/101, I/13/91, I/13/92
s.+ımıznağ II/05/30
s.+ımızla I/10/111
s.+ına I/19/26, I/19/80, I/22/146, II/03/73
s.+ımı I/13/117, II/03/74, II/16/127
s.+larına I/10/80
s.+larının II/03/23
 2. Dağların veya tepelerin üst bölümü.
s.+ından I/11/05
 3. Bir şeyin üstü, üst bölümü.
 4. Omurgalı veya omurgasız hayvanlarda boyundan kuyruk sokumuna kadar uzanan üst bölüm.
s.+ına II/10/151
sırt : bk. sırt (1)
s.+ına I/18/136
sıtar_ed- : Ar. + T. Saklamak.
s._e.-erlermiş I/11/08
sıva- (I) : Sıva ile kaplamak, sıva vurmak. Krş. suva-, suvâ-
s.-dılar II/11/58
s.-tdırıkın I/03/187
sıva- (II) : Kolu, paçayı yukarı çekip toplamak veya kıvrımk.
s.-rdık I/11/48
sıvı yâ : Havanın normal sıcaklığında sıvı durumunda bulunan her türlü yağ. II/19/66
sıyır- : Hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soyarak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak. Krş. sıyır-
s.-ı I/17/13
sıyır- : bk. sıyır-

s.-ır I/17/13
sızılâ- : Hafifçe ağrımak. Krş. sızıla-
s.-yo I/22/134
sızılâ- : bk. sızıla-
s.-r II/19/24
sız- : İnce aralıklardan veya gözeneklerden az miktarda ve belli olmadan yavaş yavaş akmak, çıkmak.
s.-ıhyu I/22/60
sī- : Bir kaba, bir yere bütünüyle girebilmek veya içinden geçebilmek. Krş. sı-
s.-cağ I/08/98
s.-māyo I/18/22
sidi : İng. Sayısal optik veri saklama ortamı.
s.+sini I/29/49
sī_ır : Geviş getirenlerden, boynuzlu büyükbaş evcil hayvanların genel adı. I/04/52 Krş. sīr
s.+la I/04/52
sī_ır çobanı : Sığırtmaç. I/03/37, I/03/38,
sigorta : İt. Bir şeyin veya bir kimsenin herhangi bir yönden ileride karşılaşabileceği zararı gidermek için önceden ödenen prim karşılığında bu işle uğraşan kuruluşla yapılan iki taraflı bağlantı sözleşmesi.
s.+nı I/11/119
siktir_êt : “Aldırma, önem verme” anlamında kullanılan bir söz. I/13/297
silah : Ar. Savunmak veya saldırmak amacıyla kullanılan araç. I/29/380, II/06/174
s.+ta I/29/381
silah_at- : Ar. + T. Silahtan mermileri boşaltmak.
s._a.-ıtıyo I/01/44
sil- : 1. Bir yazı, çizgi vb.ni kazıyarak veya sürterek yok etmek.
s.-êrdik I/16/103
s.-iyo I/16/188
 2. İlişisini koparmak, yok saymak.
s.-ip I/21/39
 3. Üzerine genellikle bir bez sürterek tozlarını, kirlerini almak veya parlatmak.
s.-erdik II/01/60
silk- : Üstündeki şeyleri düşürmek veya temizlemek için bir şeyi kuvvetle sallamak, sarsmak.
s.-in I/13/221
s.-ip I/13/222
s.-iveyiğ I/13/219
s.-miyola I/13/220
simit : Ar. Halka biçiminde, genellikle üzerine susam serpilmiş çörek.
s.+leri II/19/118

simsiyah : Kapkara. II/10/112
sincan : Yerleşim birimi adı.
s.+dan I/27/44
şine : bk. sene I/30/68
sineg : bk. sinek II/12/15
sinek : Çift kanatlılardan, birtakım uçucu böceklerin genel adı. I/08/47 Krş. sineg
s.+ler I/19/36
s.+leğ II/12/13
sin : bk. sen
s.+kinerde I/15/64
sini : Far. Üzerinde yemek de yenilebilen, yuvarlak, bakır veya pirinçten büyük tepsi. Krş. zini, şini
s.+de I/24/111
s.+lerde II/08/74
s.+niğ I/25/23
s.+sine II/03/133
s.+ynen II/19/215
sinir : Herhangi bir şey, bir olay karşısında tepki gösterme duyarlılığı ve kişinin ruhsal niteliği. II/18/162, II/18/163
siper : Far. Askerlerin savaşta vurulmamaları ve rahat ateş edebilmeleri için kazılmış, üstü açık hendek. II/06/171
siper_ol- : Far. + T. Birini veya bir şeyi korumak amacıyla kendini siper olarak kullanmak.
s._o.-muşlar II/06/172
sīr : bk. sī_ır I/02/87, I/07/153, I/21/185, II/09/62, II/14/104, II/16/47, II/17/20
s.+a I/10/16, II/09/63, II/17/21
s.+ı II/09/63
s.+ımız I/02/88
s.+ığ II/09/64, II/09/75, II/09/73
s.+ınan I/23/01
s.+ları I/02/64, II/03/22, II/17/34
s.+lıkı II/09/74
sirke (I) : Far. Salatalara, yemeklere ekşilik vermek için kullanılan ekşimış üzüm, elma, limon vb. suyu. I/22/146
sirke (II) : Bit, tahtakurusu vb. asalak böceklerin yumurtası. II/03/64
sīs : bk. siz (1) I/16/191
sis : bk. siz I/29/60
site : Fr. Tarih öncesinden günümüze kadar değişik çağların ve uygarlıkların kültür değerlerini temsil eden eser veya kalıntı. I/26/62
sitres : İng. Ruhsal gerilim. II/18/162
sittir : “defol!” anlamında kullanılan bir söz. I/21/102
sivrihîsar : Yerleşim birimi adı. II/12/80 Krş. sıvrihîsar

s.+a II/01/51, II/12/67, II/12/79
s.+da I/27/65
s.+ıñ I/27/146
siyriñsar : bk. sivriñsar
s.+ıñ II/12/20
siya : bk. siyah I/24/77, I/24/79
siyah : Far. Kara, ak, beyaz karşıtı. II/07/190, II/07/187 Krş. siya
siyahlı : siyahlı << siyahlık+ı II/07/187
siyâret_id- : Ar. + T. Birini görmeye gitmek.
s._j.-erler II/01/98
siz : 1. Çokluk ikinci kişi zamiri. I/02/04, I/02/32, I/03/33, I/03/135, I/09/127, I/09/50, I/13/206, I/13/262, I/13/277, I/13/278, I/14/312, I/16/01, I/16/52, I/18/10, I/28/112, I/28/251, I/29/368, I/29/369, I/29/52, I/30/98, II/02/11, II/02/40, II/09/77, II/18/01, II/18/149, II/18/150 Krş. siS, sis, siş, şiz, siz
s.+den I/27/150, I/29/08
s.+e I/05/66, I/05/89, I/07/74, I/17/27, I/18/127, I/22/171, I/25/08, I/25/09, I/29/168, I/30/15, I/30/48, II/06/78, II/18/150, II/19/230
s.+i I/07/197, I/07/84, I/16/142, I/16/201, I/18/124, I/29/57
s.+ı I/29/279
s.+in I/07/76
s.+inki I/29/08
s.+ıñ I/02/116, I/07/74, I/13/189, I/13/282, I/14/22, I/14/150, I/16/139, I/17/27, I/27/35, II/03/145
 2. Bir kişiye saygı ve incelik belirtisi olarak kullanılan bir seslenme sözü. I/05/32, I/22/38, I/25/119, II/12/51
s.+e II/06/148
siz bilirsiz : "nasıl uygun bulursan öyle yap" anlamında kullanılan bir söz. II/12/98
siz : bk. siz (1) II/02/11
s.+ë I/09/61
s.+ı I/25/32
şiz : bk. siz
ş.+e I/25/32
siz : bk. siz (1)
s.+ıñ I/16/49
soba : Mac. İçinde kömür, odun veya gaz yakılan, elektrikle de çalıştırılabilen ısınma aracı. II/03/45 Krş. Soba, sobā, zoba, zobā
s.+lağ I/28/73
Soba : bk. soba
S.+yı I/05/84
sobā : bk. soba
s.+yı I/05/99
sobun : bk. somun II/09/82

sō- : bk. so_u-
s.-durduğ II/08/38
sokak : Ar. İl, ilçe vb. yerleşim bölgelerinde, iki yanında evler olan, caddeye oranla daha dar veya kısa olabilen yol.
s.+lar I/09/35
sokak çocuğ : Ar. + T. Evi ve yakınlarından yoksun, sokaklarda yaşayan çocuk
s. ç.+ları II/06/83
sok- : 1. Bir yere girmesini sağlamak, içeri almak. Krş. sök-
s.-madılar I/14/96
s.-madılağ I/26/133
s.-madım I/03/52
s.-mayız I/14/95
s.-uveriyöğ I/25/29
 2. İçine veya arasına girmesini sağlamak.
s.-arları II/03/122, II/10/105
s.-ağladı II/18/67
s.-u I/15/75
s.-uvîsin I/15/75
s.-uyolar I/19/84
s.-uyon II/02/27
s.-uyos I/07/10
sök- : bk. sök- (1)
s.-madılar I/26/133
sokā : sokā << sokak+a II/06/30
sokul- : Yanaşmak, yaklaşmak.
s.-madı I/03/51, I/03/52
s.-mamış II/06/178
s.-meyî II/06/31
so_an : Zambakgillerden, yemeklere tat vermek için yumrusu ve yeşil yaprakları kullanılan güzel kokulu bitki (Allium cepa). I/26/148, II/03/28 Krş. sovan, sōvan, soyan
s.+nı II/19/126
sō_u- : bk. so_u-
s.-du I/22/78
s.-duruz I/13/324
s.-masın I/27/14
s.-r I/22/77
so_u- : Isısını hızla veya yavaş yavaş yitirerek soğuk duruma gelmek. Krş. sō_u-, sō-, so_u-, sovu-
s.-dukdan I/24/45
s.-dursun I/13/331
s.-r II/10/61
s.-rka I/13/339
s.-yunca I/23/65, I/23/96
so_u- : bk. so_u-
s.-du II/06/62

so_uk : 1. Isısı düşük olan, sıcak karşıtı. I/03/162, I/23/108, I/27/23, II/03/68, II/12/74, II/12/75, II/12/82 Krş. so_ug, so_uk

s.+muş II/12/14

2. Duygudan, sevgiden yoksun olan, yakın ve içten olmayan, ilgisiz. Krş. so_uk

so_uk ğannı : Olaylara ve gelişmelere sakin, ılımlı ve temkinli yaklaşan (kimse), serinkanlı, itidal sahibi. I/06/60

so_uk vur- : Soğuk etkisiyle bitki kurumak.

s. v.-acık I/18/154

s. v.-acék I/18/155

so_uk : 1. bk. so_uk (1) II/01/39

2. bk. so_uk (2)

s.+dur I/06/58

so_ug : bk. so_uk (1)

s.+da I/05/108

so_ug : bk. so_uk (1) I/05/81, I/05/82

s.+a II/19/198

sö_unnan : sö_unnan << soğuk+ I/18/159

sofra : Ar. Masa, sini vb. şeylerin, yemek yemek üzere hazırlanmış durumu. Krş. sofru, sufra, suvra, sovra, soyra

s.+lāmız I/28/235

sofra ğö- : Ar. + T. Yemek yemek için sofrta takımını dizmek ve yiyecekleri hazırlamak.

s. ğ.-rdük II/10/118

sofru : bk. sofrta

s.+yı I/03/116

sohbet : Ar. Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yârenlik, hasbihâl. I/28/239

s.+lê I/28/239

sol : 1. Vücutta kalbin bulunduğu tarafta olan, sağ karşıtı.

s.+dan I/10/63

2. İçedönük (kimse). I/22/119, I/22/122

Krş. söl

sol- : Rengini yitirmek, rengi uçmak.

s.-durmeyi II/02/37

s.-durmeyo II/02/36

s.-masın II/02/35

söl : bk. sol (2)

s.+dur I/06/58

soluver- : Rengini ansızın yitirmek.

s.-iyi II/02/36

soluk : Akciğerlere çekilen, akciğerlerden atılan hava, nefes. I/27/111 Krş. soluk

soluk ver- : Ara vermek.

s. v.-i II/14/16

soluk : bk. soluk I/27/118

solun : Rum. Yuvarlak ve şişkin ekmek.

I/19/66, I/19/67, II/09/84, II/09/87 Krş. sobun

son (I) : 1. Şimdiki zamana en yakın zamandan beri olan veya bu zamanda yapılmış, olmuş olan, ilk karşıtı. I/03/137, I/16/24, I/26/102, I/26/94 Krş. soñ

2. En arkada bulunan. I/13/239

3. Artık ondan ötesi veya başkası olmayan. I/09/122, II/07/168, II/19/12 Krş. soñ

s.+u II/03/158, II/03/159, II/04/84

son (II) : bk. sonra II/03/102

sona : bk. sonra I/03/46, I/07/141, I/07/151, I/08/19, I/10/121, I/13/336, I/15/33, I/18/152, I/18/97, I/20/124, I/20/133, I/20/178, I/20/24, I/20/44, I/20/51, I/20/74, I/20/97, I/20/133, I/22/142, I/22/16, I/22/73, I/22/77, I/23/143, I/24/18, I/24/35, I/24/38, I/27/106, I/27/114, I/27/115, I/27/130, I/27/17, I/28/09, I/28/171, I/28/41, I/28/42, I/28/62, I/28/67, I/28/79, I/28/98, I/29/09, I/29/23, I/29/250, I/29/351, I/29/414, II/02/23, II/02/27, II/03/103, II/03/105, II/03/110, II/03/141, II/03/154, II/03/160, II/03/162, II/03/166, II/03/168, II/03/22, II/04/54, II/05/74, II/10/105, II/10/29, II/10/33, II/10/34, II/10/35, II/10/94, II/11/51, II/15/05, II/15/12, II/15/125, II/15/133, II/15/48, II/16/126, II/16/127, II/16/55, II/17/46, II/19/86, II/05/28

s.+cāzıma I/30/78

s.+cāzım I/14/136

sóna : bk. sonra II/16/134

sōna : bk. sonra I/03/13, I/03/31, I/03/56, I/05/07, I/05/38, I/05/88, I/06/26, I/07/151, I/07/154, I/07/166, I/07/168, I/07/169, I/07/176, I/07/223, I/07/234, I/12/07, I/12/108, I/12/111, I/12/32, I/12/35, I/12/38, I/12/42, I/12/44, I/12/49, I/12/50, I/12/59, I/12/60, I/12/63, I/12/77, I/12/87, I/12/89, I/12/90, I/13/113, I/13/115, I/13/150, I/13/207, I/13/93, I/13/95, I/13/96, I/14/157, I/14/180, I/14/227, I/14/307, I/14/309, I/15/80, I/15/93, I/16/123, I/16/170, I/16/187, I/16/82, I/16/84, I/18/08, I/18/120, I/18/135, I/19/126, I/19/127, I/19/62, I/19/75, I/20/115, I/20/29, I/20/39, I/21/04, I/21/109, I/22/04, I/22/07, I/22/08, I/22/109, I/22/15, I/22/21, I/22/25, I/22/28, I/22/29, I/22/51, I/22/57, I/22/60, I/22/75, I/22/93, I/23/172, I/23/195, I/23/21, I/23/47, I/23/53, I/23/56, I/23/68, I/23/72, I/23/82, I/23/95, I/24/110, I/24/112, I/24/27, I/24/44, I/24/45, I/24/49, I/24/62, I/24/73, I/27/106, I/28/102, I/28/115, I/28/124, I/28/135, I/28/159, I/28/183, I/28/215, I/28/243, I/28/253, I/28/44, I/29/04, I/29/147, I/29/159, I/29/18, I/29/223, I/29/318, I/29/328,

I/29/339 II/01/130, II/01/132, II/02/38, II/02/52, II/03/107, II/03/121, II/03/123, II/03/199, II/03/22, II/03/43, II/04/21, II/04/57, II/04/58, II/05/50, II/05/82, II/06/36, II/06/99, II/07/10, II/07/175, II/07/74, II/10/100, II/10/117, II/10/18, II/10/26, II/10/74, II/10/98, II/11/109, II/11/110, II/14/59, II/16/111, II/16/69, II/17/32, II/17/33, II/18/105, II/18/109, II/18/155, II/18/16, II/18/19, II/18/28, II/18/33, II/18/36, II/18/43, II/18/54, II/18/59, II/19/154, II/19/170, II/19/53, II/19/63, II/19/71, II/19/73, II/19/76

s.+cim I/11/91

s.+sı I/16/15

sönadan : bk. **soğradan** I/07/184, I/09/56, I/09/69, I/13/16, I/13/17, I/13/297, I/14/156, I/14/32, I/22/145, II/04/115, II/04/116, II/04/133, II/04/57, II/07/123, II/07/195

sonă : bk. sonra I/28/239

sonā : bk. sonra I/27/77, II/02/20, II/05/85, II/18/20

s.+m II/15/10

soğă : bk. sonra I/28/51

sōnā : bk. sonra I/12/74

sōğă : bk. sonra II/03/128

songül : Kişi adı. I/18/90, I/18/91

sonna : bk. sonra I/21/33

sonra : Daha ileri bir zamanda, müteakiben, önce karşıtı. I/24/65, II/16/35 Krş. sona, sōna, soğra, sonă, sonā, soğă, sōnā, sona, soğra, soğă, sōnu, soğa, sōğa, soğra, soğă, sora, sōra, sōra, soğă, sōğă, sōrı, zōna, sōna, son (II), sōğă, soğra, sōğra, soğă, soğă

soğra :bk. sonra I/25/113, I/25/114, II/05/49, II/05/75, II/08/106 Krş. sona, sōna

soğra : bk. sonra

s.+cāzıma I/30/119, I/30/128, I/30/132,

I/30/136

soğra : bk. sonra II/16/36

sōğra : bk. sonra II/05/67

sōğradan : bk. soğradan I/25/25

sonrakı : Sonra olan. I/08/104

sonuc : Bir olayın doğurduğu başka bir olay veya durum, netice. I/16/64

sōnu : bk. sonra

s.+m I/18/171

soğa : bk. sonra I/10/87, I/11/95, II/11/06, II/15/107, II/15/35, II/15/84, II/15/86

s.+cāzıma I/30/70

sōğa : bk. sonra I/10/83

s.+cāzıma I/30/57

s.+ları II/11/26

soğă : bk. sonra II/16/42

soğă : bk. sonra II/15/36, II/15/72, II/15/73, II/15/75

soğra :bk. sonra I/02/44, I/18/119, II/04/23, II/08/86, II/09/69, II/12/113, II/15/37, II/15/85

soğra : bk. sonra I/30/102, I/30/113

soğradan : Konuşulan zamanın ardından gelen zamanda, muahharan. I/10/30, I/10/63, II/04/56 Krş. sōnadan, sōğradan, sōradan

soğă : bk. sonra I/11/29, I/27/113, II/15/50

soğ : 1. bk. son (1)

s.+u I/10/88

s.+umuz II/17/84

s.+una I/10/60

2. bk. son (3)

s.+unacağ I/25/39

s.+unda I/29/343

s.+undan I/29/166

sopa : Kalın değnek. II/07/150

s.+lāmız I/28/146

sopa yi- : Dövülmek, dayak yemek. Krş. sopa yé-
s. y.-medim II/06/94, II/06/98

sopa yé- : bk. sopa yi-

s. y.-medik II/06/94

sopa yime : Dövülme, dayak yeme işi.

s. y.+ye II/06/97

sor- : Birine soru yöneltmek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek. I/12/120, I/15/87, I/28/141, II/01/103 Krş. sōr-, sur-

s.-acağ II/01/109

s.-acağım II/17/03

s.-ām I/09/103

s.-arlar I/18/84

s.-ayın I/13/278

s.-ca_ıñ I/12/120

s.-ceklēñ I/28/141

s.-du I/29/153

s.-dum I/12/129

s.-dūnu II/12/24

s.-duñ I/26/163

s.-em II/13/133

s.-mă I/01/62

s.-ma I/15/33

s.-mağ I/27/42

s.-mağ I/27/35, I/27/37

s.-muşla I/29/132

s.-mūyo II/12/41

s.-sa II/15/130

s.-ucañ II/08/57

s.-uñ I/29/60

s.-uye I/03/123

s.-uyē I/29/154

s.-uyo I/01/36, II/07/70, II/07/75,

- II/07/76, II/12/42, II/15/06
s.-uyola I/09/07, I/29/84
s.-uyon II/06/78
s.-uyonç I/09/16
s.-uyonuz I/25/119
s.-uyoz II/06/78
s.-uyun I/09/24
Sor : bk. zor (3) II/19/19
sora : bk. sonra I/02/95, I/24/26, I/28/32, I/29/158, I/29/161, I/29/240, I/29/244, I/29/286, I/29/349, I/29/39, II/05/43, II/15/17, II/15/18, II/15/19
s. s. II/05/41
sōra : bk. sonra I/03/101, I/03/85, I/05/105, I/08/118, I/08/48, I/12/111, I/12/63, I/12/98, I/13/324, I/13/331, I/13/333, I/23/154, I/23/155, I/25/117, I/29/05, I/29/102, I/29/103, I/29/113, I/29/127, I/29/180, I/29/182, I/29/187, I/29/189, I/29/20, I/29/203, I/29/204, I/29/218, I/29/224, I/29/227, I/29/231, I/29/234, I/29/241, I/29/242, I/29/246, I/29/257, I/29/267, I/29/272, I/29/282, I/29/287, I/29/296, I/29/30, I/29/314, I/29/321, I/29/324, I/29/33, I/29/336, I/29/343, I/29/345, I/29/346, I/29/352, I/29/361, I/29/37, I/29/382, I/29/385, I/29/387, I/29/40, I/29/41, I/29/410, I/29/44, I/29/48, I/29/50, I/29/68, I/29/71, I/29/75, I/29/78, I/29/81, I/29/84, I/29/86, I/29/94, I/29/96, II/07/09, II/07/124, II/07/27, II/08/106, II/09/86, II/09/87, II/17/21, II/17/34
s.+cım I/18/148
s. s. II/07/45
sōṣa : bk. sonra I/12/37
sōradan : bk. soṣradan I/08/135, II/07/47
hatır sor- : Ar. + T. Hâl hatır sormak.
h. s.-arla I/18/80
sōr- : bk. sor-
s.-dum I/21/146
s.-ma I/21/71, II/19/105
soṣā : bk. sonra I/02/20, I/13/151, II/15/16, II/15/22
sōṣā : bk. sonra I/29/371
sōrı : bk. sonra I/02/91
sorḡu : bk. sormuḡ I/19/36
sōrḡu : bk. sormuḡ I/19/36
sormuḡ : Tülbent içine lokum, şeker konularak küçük çocuklara verilen emzik biçiminde nesne. I/19/85 Krş. sorḡu, sōrḡu
Sornan : Zor kullanarak, cebren, zecren, metazori. I/17/48
suru : Bir şey öğrenmek için birine yöneltilen ve karşılık gerektiren söz veya yazı, sual. I/11/76
surun : Araştırılıp öğrenilmesi, düşünülüp çözümlenmesi, bir sonuca bağlanması gereken durum, mesele, problem. I/27/114
sovan : bk. so_ān I/14/171, I/26/69, II/19/131
s.+ı II/19/100, II/19/55
s.+ıtmızı I/18/149, I/18/152
s.+ımı II/19/81
sōvan : bk. so_ān I/20/176
s.+ınnan I/28/193
s.+nan I/07/78
sovra : bk. sofrā II/02/83
s.+la II/02/83
sovu- : bk. so_ū-
s.-du II/10/60
sovul- : Suyu, sütü çekilmek, azalmak.
s.-du I/07/81
soyan : bk. so_ān I/29/251
s.+ımı II/19/79
s.+mı II/19/129
soyra : bk. sofrā II/02/79, II/02/80
s.+laṣ II/02/80
soy : Bir atadan gelen kimselerin topluluḡu, sülale.
s.+uymuş I/15/53
soy- : Bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar vb.ni çıkarmak. I/21/73
s.-arım II/19/80
s.-aris II/19/79
soyad : Herkesin ailece anılmasına yarayan öz adından sonraki adı, aile adı, aile ismi, soy ismi.
s.+ı II/08/02
s.+ımı II/03/87
s.+ım I/12/19, I/12/23
s.+ımı I/08/126
s.+ları I/08/127
soy_ād : bk. soyad
s.+dan II/12/03
sō_üt (I) : Sōḡütgillerden, sulak yerlerde yetişen, yaprakları almaşık ve alt yüzleri havla örtülü büyük bir ağaç (Salix).
s.+ler I/14/126
s.+lerinde II/14/134
sō_üt (II) : Yerleşim birimi adı. II/14/112, II/14/108, II/14/109
sōk- : Bir şeyi bulunduğu yerden kuvvet kullanarak veya gevşeterek çıkarmak, çekip ayırmak.
s.-dürüsün I/22/73
s.-er I/23/202
s.-erke I/15/81
s.-ersin I/22/60
sōle- : bk. sōyle- (I)
s.-ce_ım I/05/07, I/05/38

s.-diğlêni I/28/87
s.-meļı II/19/185
s.-men I/05/10
s.-miyın I/05/25
s.-nemıcın I/18/04
s.-rlêdi II/02/71
söleyman : Kişi adı. I/15/92
söndür- : Ateş ve ışığın yanmasına, aydınlatmasına son vermek.
s.-emedile II/06/70
s.-medim I/03/24
s.-ümedin I/03/24
söylê- : bk. söyle- (1)
s.-rdi I/08/28
söyle- : 1. Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak. Krş. sölê-, sölî, sölü-, sölü-, söle-, söylê-, sölî-
s.-nirdi II/13/46
s.-rmiş I/29/174
s.-şırlêrdi II/15/89
s.-yin I/05/37
 2. Türkü, şarkı vb. okumak. Krş. sölê-, sölî-, sölü-
s.-tdir II/15/109
söylü- : bk. söyle-
s.-yu II/15/127
söz : 1. Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırtı, kelam, laf, kavil.
s.+üm II/03/25
s.+ünü I/18/107
s.+üñ I/18/106
 2. Genellikle evlenmek için anlaşır kesin karar vermek. I/13/187, I/13/188
 3. Bir işi yapacağını kesin olarak vadetme., I/18/199, I/29/27, I/29/28
söz gelimî : Söz gelişi. II/03/106
söz ver- : Bir işi yapacağını kesinlikle bildirmek.
s. v.-en I/08/61
sözlen- : Evlenmek için anlaşarak kesin karar vermek.
s.-iriz II/10/15
sözlü : Sözle, konuşma biçiminde yapılan, şifahi, yazılı karşıtı.
s.+leri I/07/57
sözü geç- : Kendisini kabul ettirmiş olmak, hatırı sayılmak.
s. g.-er I/10/99
s. g.erli I/10/100
sözüm_ona : Sanki, güya. I/10/16
sözüm yabana : Sözüm meclisten dışarı. II/03/25
su : Hidrojenle oksijenden oluşan, sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız

madde, ab. I/02/79, I/05/130, I/06/30, I/07/163, I/08/92, I/08/96, I/10/112, I/10/116, I/10/47, I/10/50, I/10/74, I/10/92, I/10/93, I/10/95, I/11/47, I/12/113, I/12/57, I/13/114, I/13/90, I/13/96, I/13/99, I/14/206, I/14/44, I/15/49, I/19/52, I/24/13, I/24/42, I/24/52, I/24/54, I/27/12, I/27/13, I/27/23, I/27/32, I/29/106, I/29/291, II/01/39, II/02/89, II/03/44, II/03/68, II/03/71, II/04/119, II/04/28, II/04/40, II/04/42, II/04/63, II/06/69, II/07/17, II/11/96, II/12/10, II/14/139, II/19/157, II/19/63, II/19/67
s.+da I/29/238, I/29/239, II/11/98
s.+lar I/04/78, I/05/127, II/02/89, II/04/56
s.+ları I/10/59, I/10/72
s.+larımız II/03/18
s.+lāmızı II/02/87, II/02/88
s.+ya I/07/163, I/12/111, I/18/159, I/20/188, I/23/72, II/04/54, II/10/112, II/10/34, II/12/74, II/12/82, II/14/60, II/19/108
s.+yâ II/12/75
s.+yı II/16/62
s.+yu I/05/130, I/10/58, I/10/69, I/10/71, I/10/75, I/12/58, I/13/95, I/15/50, I/15/51, I/22/60, I/23/108, I/23/74, I/25/17, I/29/236, I/29/238, I/21/108, II/01/40, II/03/33, II/03/73, II/04/41, II/08/102, II/14/45
s.+yü I/10/77
s.+yü I/23/81
s.+yu I/27/34
s.+yü I/10/61, I/11/47
s.+yum I/18/129
s.+yumus I/13/102, I/13/91, I/27/32, I/29/106
s.+yumuz I/10/119, I/10/51, I/13/92, II/14/46
s.+yumuzu II/02/87
s.+yumuz I/27/30
s.+yunan I/25/12, I/25/17
s.+yunu I/05/128, I/22/76, I/22/93, I/23/71, II/10/111, II/19/102, II/19/68
s.+yuñ I/13/111, I/23/107, II/06/69, II/08/101
 2. Bu sıvıdan oluşan kitle, deniz, akarsu.
s.+ya II/07/163, II/07/169, II/07/172, II/07/174, II/14/80
s.+yuñ II/07/168, II/07/173, II/12/10, II/15/114, II/15/118
su çek- : Alçak bir yerden tulumba vb. ile su çıkarmak.
s. ç.-ilir II/01/110
s.+yunu ç.-êrdi II/03/32

- subay** : Silahlı kuvvetlerde asteğmenden orgeneral veya oramirale kadar rütbedeki asker. I/18/200, I/18/37, I/18/197 Krş. subāy
s.+ı I/18/37
s.+ız I/18/196
- subāy** : bk. subay
s.+dı I/19/156
- suç** : Törelere, ahlak kurallarına aykırı davranış. I/16/49
s.+u I/29/217, I/29/302
s.+umu I/29/332
- sufra** : bk. sofrā I/28/185
- sulama**: Sulamak işi.
s.+mız I/06/33
s.+ya I/05/63
s.+yā I/10/118
- sula-** : Toprak, bitki, hayvan vb.ne su vermek. Krş. sulā-, sulā-, sulu-
s.-nıra I/14/149
s.-ycin I/18/159
- sulā-** : bk. sula-
s.-dık I/13/103
- sulā-** : bk. sula-
s.-ycin I/13/103
s.-yumuşdu II/15/117
- sultan boyunduruk** : Kişi adı. I/02/24
- sultan_eren** : Kişi adı. II/04/05
- sultan** : Kişi adı. I/19/01
- sultan_ami** : Osmanlı İmparatorluğu'nun 34. padişahı ve 113. İslam halifesidir. I/09/49, I/09/52, I/09/53
s._a.+de I/09/130
- sulu** : Suyu olan, içinde su bulunan, koyu karıştı. I/29/85, I/29/87, II/13/37, II/19/103 Krş. suļu
sulu- : bk. sula-
s.-yo I/29/235
s.-yom I/14/152
s.-yoz II/17/33
- suļu** : bk. sulu II/19/215
- sun-** : Bir büyüğe veya nezaket gereğince bir kimseye bir şeyi vermek, arz etmek, yollamak, göndermek, takdim etmek.
s.-arđık I/28/141
s.-sun I/05/89
- sundurma** : Üstü kapalı balkon, evlerin önündeki taşlık. II/07/73
- sunum** : Bir bildirinin çeşitli yollarla dinleyenlere aktarılması. I/29/20
- sur-** : bk. sor-
s.-ar I/15/48
- suriye** : Ülke adı. II/12/50 Krş. sūriye
- sūriye** : bk. suriye
s.+niņ II/12/49
- sūre** : Ar. Kur'an'ın yüz on dört bölümünden her biri.
s.+leri I/21/15
s.+lerini I/30/16
- sus-** : Konuşmasını kesmek.
s.-uņ I/27/59
- susus** : bk. susuz (2) II/19/102
- susuz** : 1. Susamış olan. I/27/142
2. Suyu olmayan, suyu bulunmayan. Krş. susus
- susuzluğ** : Susuz olma durumu, kuraklık. I/13/116, I/13/98
- susuzlūmuz** : susuzlūmuz << susuzluk+ I/13/99
- suva-** : bk. sıva- (I)
s.-dırı I/05/66
- suva vur-** : Bir duvarı sıva kullanarak düzleştirilmek, sıvamak.
s.+dırı v.-am I/05/66
- suvā-** : bk. sıva- (I)
s.-n I/05/166
- suvra** : bk. sofrā I/25/78
- süz-** : bk. süz-
s.-miye I/22/50
- süd** : bk. süt I/24/41
s.+ü I/24/41, II/05/39, II/09/73
s.+üm II/07/62
s.+ün I/07/81
s.+ünen I/13/323, I/13/330, I/21/109, I/23/89, II/10/60
s.+ünü I/22/76, II/09/69, II/15/84
s.+üņ I/28/173
- südcü** : bk. sütçü I/10/21
- sülāle** : Ar. Soy, hısım akraba. I/14/97, I/29/145 Krş. sülāle
s.+den I/11/24
s.+miz I/11/18, I/29/145
s.+si I/11/17, I/29/145, I/29/146, I/29/147
- sülāle** : bk. sülāle
s.+si II/10/71
- süleyman** : Kişi adı. II/07/92, II/07/96
- sülēyman** : Kişi adı. I/29/79
- sümēr** : Özel bütçenin temelini oluşturan Katma bütçeli idare uygulamasının başladığı 1933 yılında kurulmuş ticari nitelikte mal üreten kuruluş.
- süngü** : Tüfek namlusunun ucuna takılan küçük kılıç biçiminde delici silah.
s.+sünnen II/06/170
s.+den I/13/164

- sünnü_ā** : Kişi adı. I/07/182
- süper** : Fr. Belli bir normun üstünde olan. I/18/171
- süprü-** : bk. süpür-
s.-veryalar I/30/29
s.-yon I/30/25
- süpüğe** : bk. süpürge
s.+ler I/28/117
- süpür-** : Bir şeyin, bir yerin üstündeki çer çöp, toz toprak vb. şeyleri süpürge, fırça veya başka bir araçla toplamak, temizlemek. Krş. süprü-
s.+ü I/18/188
s.-dü I/28/118
s.-ün I/30/87
s.-üs II/18/109
s.-üyodun I/13/352
- süpürge** : Süpürme işinde kullanılan araç. I/28/120 Krş. süpüğe, süpürgē
s.+si I/28/117, II/04/37
- süpürgē** : bk. süpürge I/28/119
- sür-** : 1. Bir maddeyi bir yüzey üzerine ince bir tabaka olarak yaymak, dökmek, serpmek.
s.-dürüyolar II/10/43
s.-dürüçler I/20/96
s.-dürüçlerdi II/10/41
s.-er I/21/140, II/18/115, II/18/20
s.-eçdig I/22/146
s.-üdüçlerdi II/10/44
s.-üyo I/29/251
2. Zaman geçmek.
s.-cek I/29/30
s.-dü I/01/23
s.-üyo I/01/23, I/01/24, I/29/94
3. Pulluk veya sabanla toprağı işlemek.
s.-cek II/19/146
s.-dük I/25/113
s.-dürüdük II/04/46
s.-dürüs I/24/32
s.-dürüz I/24/37
s.-erdi I/16/46
s.-eçdig II/04/20
s.-erdik II/03/35, II/03/36, II/18/21
s.-eçdik I/25/109
s.-eçdik I/24/12
s.-eçdik I/25/112
s.-erler I/24/29
s.-erlerdi I/07/119
s.-müç I/16/40
s.-ülürdü I/20/63
s.-üy I/04/22
s.-üyo I/21/185
s.-üyoduç I/13/106, II/07/114
- s.-üyodu** I/13/352
4. Uzatmak, ileri doğru itmek.
s.-üyorudum I/01/60
5. Dokundurmak, değdirmek.
s.-e s.-e II/02/04
s.-eç II/02/04
6. Devam etmek.
s.-erdi II/08/56, II/15/13
s.-erdi II/07/157
7. Yönetip yürütmek, sevk etmek.
s.-üyo II/11/100
s.-üyü II/11/69
- süre** : Bir olayın başı ile sonu arasında geçen zaman parçası, zaman aralığı, zaman bölümü, müddet.
s.+ce II/18/121
- sürekli** : Uzun süreli olarak, daima. I/28/244
- sürgü** : Sürülmüş tarlayı bastırmak ve düzeltmek için kullanılan, taştan veya ağaç kütüğünden tarım aracı, tapan. I/24/27, I/24/28, I/24/29
s.+ye I/24/27, II/04/45
- sürgüle-** : Sürgü sürerek kapamak.
s.-rler I/23/189
- sürt-** : Bir şeyi bastırarak diğer bir şeyin üzerinden geçirmek.
s.-dürüz I/24/36
s.-ecemiş I/13/330
s.-eris I/21/54
s.-ülmüş I/13/329, I/13/341
s.-ünmüş I/24/107
s.-üyo I/13/355
s.-üyoduç I/13/343
- sürü** : Bir insanın bakımı altındaki hayvanların tümü. I/23/222, II/14/104
s.+müz II/16/140, II/16/47
s.+nüç I/29/132
s.+sü II/16/150
- sürü-** : Bir şeyi yerden kaldırmaksızın çekerek, iterek götürmek, sürüklemek.
s.-düler II/11/33
s.-r II/07/170
- sürün-** : Yoksul ve perişan yaşamak.
s.-cen I/30/40
s.-dük I/26/109
s.-meden I/18/21
- sürüş-** : Karşılıklı uğraşmak, çekişmek, itişmek.
s.-müçler I/10/77
- süslē-** : bk. süsle-
s.-dik I/20/157
- süsle-** : Birtakım katkılarla bir şeyin daha

güzel, daha göz alıcı olmasını, daha hoş görünmesini sağlamak, bezemek, bezeklemek, donatmak, tezyin etmek. Krş. süslē-, süslü-

s.-dñler I/23/53

s.-ndi I/29/40

s.-nirdi I/25/89, II/13/54

s.-ř II/13/52

s.-rdiñ I/25/87

s.-rler I/23/216

s.-şlerdi II/13/53

süslü- : bk. süsle-

s.-yoduğ II/07/179

süt : bk. süt I/10/21, I/18/75, I/20/61, I/23/90, I/23/91, I/24/14

süt : Kadınların ve memeli dişi hayvanların yavrularını besledikleri, memelerinden gelen, besin değeri yüksek beyaz sıvı. II/01/18, II/01/32, II/01/33, II/06/164, II/07/63, II/08/70, II/17/20, II/19/163 Krş. süd, süT

s.+ü I/24/15

s.+ler I/24/15

s.+lerimizi I/10/22

sütçü : Süt satan kimse. I/21/46, I/24/15, I/24/17 Krş. südçü

süz- : Bir sıvıyı, içindeki katı maddelerden ayırmak için bez veya delikli bir kaptan geçirmek. Krş. süz-

s.-dürü I/22/74

s.-dürüsün I/22/50, I/22/57

s.-er I/20/178, I/22/57

s.-ēr I/20/178

s.-ērdik II/10/111

s.-ērdik II/01/32, II/10/110

s.-eriS I/24/63

s.-ērsin I/22/46

s.-üyoz I/23/65, I/23/66, I/24/61

s.-üyos I/23/66

süze_e : süze_e < süzek+ I/23/69

süze_in : süze_in < süzek+ I/23/69

süzme : Süzmek işi. I/22/74

s.+ye I/22/57

s.+yē II/10/98

süzme yo_urd : Bir torbaya konularak suyu süzülen yoğurt, kese yoğurdu, torba yoğurdu.

s. y.+u I/22/88

séyirli : Göz alıcı, güzel. I/22/10

séyman : bk. seyman I/21/62, I/21/63

şaban : Kişi adı.

ş.+narda II/07/100

şafağ : Ar. Güneş doğmadan az önce beliren aydınlık. II/11/28

şahıs : Ar. Kişi. I/16/192

şahsen : Ar. Kendi (kendim, kendin ...), bizzat. I/16/205

şakır şakır : Kolaylıkla, iyi bir biçimde, akıcı olarak. II/02/18, II/02/24

şal : Far. Kuşak. I/09/90, I/09/91

ş.+ı I/09/90

şalvar : Far. Genellikle ağı çok bol olan, bele bir uçkurla bağlanan, geniş bir pantolon türü. Krş. şālvar

ş.+ıdı I/13/268

ş.+ıñ I/19/89

şamata et- : Ar. + T. Gürültü patırtı yapmak.

ş. e.-vedilē I/30/118

şapğa : Rus. Keçe, hasır, kumaş, ip vb. ile yapılan başlık. I/29/310 Krş. şāpğa

şart : Ar. Olması başka durumların gerçekleşmesini gerektiren şey, koşul. Krş. şart

ş.+larım I/02/41

şart : bk. şart

ş.+larññ I/10/113

şasır- : Ne yapmak gerektiğini bilememek, nasıl davranacağını kestirememek, içinden çıkamamak.

ş.-ıyo I/29/202

şēd- : bk. şet-

ş.-erdi I/16/128

şēt- : bk. şet-

ş.-medim I/18/169

ş.-mem I/03/60

şēy : bk. şey

ş.+ı I/07/63

şī : bk. şey I/02/99, I/03/20, I/04/11, I/05/13, I/30/109

ş.+de I/04/43, II/04/121

ş.+den I/27/109

ş.+ler II/11/65

ş.+lerī I/27/143

şini : bk. sini

ş.+lere II/02/78

şir : bk. şehir

ş.+lere II/03/201

şī şā_abetdin : Kişi adı. I/11/20, I/11/21

şüle : bk. söyle (2) I/25/90

şāhid : bk. şahit I/10/67

şāhit : Ar. Tanık. I/10/63 Krş. şāhid

şöle 1. bk. söyle (1) I/07/17, I/08/125, I/09/88, I/10/97, I/14/269, I/24/82, I/29/404, II/02/38, II/02/39, II/08/124, II/03/63, II/07/33, II/18/189

2. bk. söyle (2) I/05/107, I/05/62, I/11/60, I/12/126, I/12/81, I/13/37, I/13/274, I/14/39, I/16/162, I/16/17, I/16/30, I/16/67,

I/16/92, I/16/93, I/18/133, I/18/134, I/19/57, I/19/70, I/20/29, I/22/119, I/26/80, I/27/144, I/28/152, I/29/179, I/29/210, II/16/107, II/17/80, II/03/65, II/05/81, II/19/05

ş. ş. I/23/104, II/02/32, II/19/133

3. bk. şöyle (3) II/12/32

şālvar : bk. şalvar I/09/87

ş̄indi : bk. şimdi (2) I/07/72

şāpğa : bk. şapğa I/29/371

şe : bk. şey I/06/27, I/07/193, I/07/238, I/09/22, I/09/39, I/10/68, I/13/256, I/14/185, I/14/189, I/14/80, I/15/19, I/15/29, I/17/58, I/17/73, I/24/80, I/24/82, I/25/13, I/25/55, I/27/25, I/28/90, I/30/08, I/30/09, I/30/171, I/30/63, I/20/88, I/23/188, I/28/173, II/03/86, II/04/102, II/04/103, II/04/106, II/04/93, II/04/97, II/04/98, II/05/15, II/06/186, II/07/167, II/07/30, II/08/50, II/09/02, II/09/31, II/09/63, II/09/73, II/13/36, II/13/44, II/15/135, II/16/110, II/16/111, II/18/189, II/19/58, II/14/04, II/14/71, II/14/126, II/19/198, II/04/88, II/14/15, II/14/43, II/16/99

ş.+lēmiz I/28/46

ş.+lēñ II/18/176

ş.+lerimiz I/08/83

şé : bk. şey I/11/25, II/07/50, II/16/93

şê : bk. şey II/07/177

şē : bk. şey I/09/88, I/13/232, I/25/91, II/05/13, II/07/187, II/12/53, II/12/86, II/13/131, II/17/82, II/19/100

şē : bk. şey I/03/29, I/09/75, I/11/66, I/13/294, I/13/61, I/14/58, I/16/191, I/18/13, I/28/134, I/23/19, I/23/167, I/23/168, I/23/55, II/02/41, II/04/103, II/04/107, II/04/125, II/05/47, II/07/15, II/07/44, II/18/178, II/19/81, II/04/44, II/04/82

ş.+cik I/03/159

ş.+de I/07/51, I/09/92, I/13/79, I/15/86,

I/18/199, I/18/50, I/23/34, II/04/123, II/18/124

ş.+den I/15/25, I/16/85, I/23/103,

I/23/105, I/26/145, I/28/104, II/01/99, II/02/34, II/07/27, II/09/64

ş.+di I/18/142, II/11/06, II/18/156

ş.+demiş I/08/45

ş.+lēmiz II/18/119

ş.+ler I/11/79, II/02/28, II/09/58,

II/14/46, II/18/163

ş.+lerde II/07/180, II/18/162, II/18/73

ş.+lerden I/23/100

ş.+leri I/07/174, I/23/51, I/28/90,

I/29/368, II/18/37, II/19/120

ş.+lerimiz I/14/20

ş.+lerini II/02/40, II/11/99

ş.+lerinde I/14/35

ş.+li I/13/265, I/23/32, I/23/33, I/23/45

ş.+lik II/01/50, II/04/89

ş.+dır I/09/88

ş.+si I/07/18, I/14/235, I/16/176, I/22/47

ş.+sin II/11/103

ş.+sine I/14/269, I/14/270

ş.+sini I/14/202, I/14/48, I/14/58,

II/19/58

şebeke : Ar. Ülke çapında yaygınlaştırılmış ulaşım ve iletişim örgüsü, ağ. I/24/53

şed- : bk. şet-

ş.-irlerdi II/02/68

şēd- : bk. şet-

ş.-er I/09/90, II/05/41

ş.-erdi II/11/25, II/18/33

ş.-erdik I/03/145, I/20/111

ş.-incesi I/03/35, I/03/76

ş.-ir̄dik I/03/90

ş.-iyolar I/14/190, I/14/45, I/14/47

ş.-mişdi I/03/92

şe_çed- : bk. şet-

ş._çē-ersin I/12/98

ş._çē.-iyo II/03/174

şē_çēd- : bk. şet-

ş._çē.-ince I/02/85

şē_çēt- : bk. şet-

ş._çē.-di I/12/64

şē_çēt- : bk. şet-

ş._çē.-me I/11/24

şe_çēt- : bk. şet-

ş._çē.-miş I/12/54

ş._çē.-mişler I/12/44

şe_çir : bk. şehir

ş.+de II/12/59, II/12/60, II/12/61

ş.+deydim II/12/63

ş.+deȳdī II/12/61

şef : Fr. Yetki ve sorumluluğu olan, yöneten kimse. I/06/14

şef ğarson : Fr. + Fr. Garsonların başı, başgarson, metrdotel.

ş. ğ.+udu I/06/13

şehir : bk. şehir

ş.+de I/14/210, I/15/62, II/04/83,

II/10/75

ş.+dekinin̄ I/23/134

ş.+e I/15/61, I/15/63, II/10/74

şēhēr : bk. şehir

ş.+e I/17/38

şēhēr : bk. şehir

ş.+de II/09/13

şehirli : bk. şehirli I/15/59

şehir : Far. Nüfusunun çoğu ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraşan, genellikle tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim alanı, kent, site. Krş. şehir, şehër, şehîr, şehîr, şēr, şeyir, şeyir, şeyir, şir, şehër, şehîr, şehir

ş.+deki II/04/80

ş.+e I/29/118

ş.+mişmiş I/12/124

şehir : bk. şehir II/16/30

ş.+değ II/04/95

şehîr : bk. şehir

ş.+e I/29/120

ş.+de II/07/94, II/09/118

ş.+den I/14/162, I/19/131

şehîr : bk. şehir

ş.+e I/29/117

şehîr : bk. şehir

ş.+de II/01/97

şehirli : Şehir halkından olan, kentli. I/01/09 Krş. şehirli, şerli

ş.+yığ I/01/09

şehit_ol- : Ar. + T. Kutsal bir ülkü veya inanç uğrunda ölmek.

ş._o.-muş I/12/36

şeker : Far. 1. Şeker kamışı, şeker pancarı, patates, havuç, mısır, buğday vb. bitkilerin sap ve köklerinin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, birleşiminde karbon, oksijen ve hidrojen bulunan, beyaz, suda eriyen, mayalanabilen ve çoğu tatlı olan maddelerin genel adı. I/16/75, I/17/32, I/24/65 Krş. şeker

ş.+i II/14/59

ş.+ini II/14/59

ş.+innen I/20/110

ş.+nen I/19/108

2. Bu madde katılarak yapılmış lokum, akide, çikolata vb. tatlı yiyeceklerin genel adı. I/05/66, I/21/58, I/23/20, I/23/24, II/03/118 Krş. şeker

ş.+ler I/12/83

3. Şeker hastalığı. I/12/08, II/09/08, II/18/73

ş.+im I/18/170, II/18/71

4. Şeker fabrikası.

ş.+de I/17/69

şeker : bk. şeker (1) I/28/140

şeker : bk. şeker (2)

ş.+ler I/12/83

şekerli : İçinde şeker bulunan. I/19/83

şekil : Ar. 1. Davranış biçimi, tutum, yol, tarz. I/11/56

ş.+de I/11/64

ş.+di I/16/99

2. Biçim.

ş.+demiş II/07/79

ş.+i II/07/99

ş.+inde I/23/94

şennîdi : şennîdi << şennik+ I/25/56, I/25/67

şennîne : şennîne << şennik+ II/10/90

şennig : bk. şennik II/04/97

şennik : 1. Belli günlerde yapılan, coşku veren eğlendirici gösterilerin tümü, bayram. I/09/111 Krş. şennig, şenniK

2. Şen olma durumu, şetaret. II/18/156

ş.+di II/18/156

şenniK : bk. şennik (1) II/15/70

şennikli : Eğlenceli (yer). Krş. şenniknî

ş.+di I/25/94, II/10/77

şenniknî : bk. şennikli

ş.+di II/15/77

şerbed : bk. şerbet

ş.+ini II/10/113

şerbet : Bazı maddelerin suda eritilmiş. II/14/59 Krş. şerbed, şerbet

ş.+ini II/10/110

şerbet : bk. şerbet II/14/59

şer : bk. şehir I/11/28, I/16/76, I/17/42

ş.+de I/11/101, I/11/26, I/11/27, I/11/31,

I/11/56, I/11/66, I/13/191, I/13/78, I/14/209, I/14/308, I/17/69, I/18/34, I/18/39, I/19/126, I/19/56, I/20/139, I/20/194, I/20/32, I/23/130, I/23/131, I/24/67, I/30/144, II/03/199, II/03/26, II/01/76, II/01/77, II/01/83, II/02/84, II/03/199, II/03/200, II/05/11, II/06/146, II/09/118, II/09/26, II/11/46, II/11/47, II/16/33, II/17/75, II/19/41

ş.+deki I/05/149, I/07/217

ş.+dēki II/02/94

ş.+deler I/18/35, II/01/76, II/01/92

ş.+den I/13/267, I/14/175, I/16/106, I/19/130, I/24/115, I/24/66, II/03/199, II/05/14, II/09/02, II/11/112, II/17/76, II/06/89

ş.+deydi II/05/53

ş.+e I/02/75, I/03/30, I/10/33, I/11/104,

I/11/26, I/11/33, I/11/56, I/11/68, I/13/40, I/13/42, I/14/168, I/15/55, I/17/38, I/19/53, I/20/139, I/22/159, I/24/16, I/30/169, I/30/59, II/01/83, II/02/84, II/03/178, II/04/57, II/04/69, II/05/09, II/05/10, II/09/13, II/10/70, II/10/72, II/16/151, II/16/18, II/16/22, II/16/23, II/16/30, II/16/34, II/17/71, II/17/74

ş.+i I/17/40

ş.+iğ I/13/64, I/16/65, I/17/77

ş.+ine II/03/171

şēran : Anlam verilememiştir. I/21/64

şerife kılıç : Kişi adı. II/03/06

şerife şayin : Kişi adı. I/17/01

şerife topdaş : Kişi adı. I/06/01

şerli : bk. şehirli I/07/104, I/07/105, I/16/73, II/03/171

şet- : Şey etmek, şey yapmak. Krş. şēd-, şēt-, şēd- şe_ed- şē_ēd-, şe_et-, şe_et-, şe_et-, şēt, şit-, şiy_et-, şed-, şey_ed-, şey_ēd-, şit-, şiyit-, şeyt-, išet-

ş.-cek I/20/141

ş.-di I/30/12

ş.-diler I/03/47

ş.-miyola I/15/19

şēt- : bk. şet-

ş.-di I/03/76, II/11/42

ş.-dik I/03/90

ş.-dikine I/14/295

ş.-dikleri I/14/105

ş.-direm I/28/126

ş.-mez I/14/42

ş.-miş I/03/162

ş.-mişdir I/13/248

şeyāle : Büyük çağlayan, çavlan. I/26/43

şevket : Kişi adı. II/14/74

şevkîgil : Aile adı. II/07/100

şey : Madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz. I/02/81, I/03/25, I/03/63, I/04/25, I/05/38, I/06/67, I/07/02, I/07/107, I/07/114, I/07/236, I/08/91, I/09/123, I/09/88, I/10/113, I/10/54, I/10/74, I/11/26, I/12/105, I/12/118, I/12/123, I/12/125, I/12/137, I/12/16, I/12/17, I/12/25, I/12/44, I/12/47, I/12/57, I/12/68, I/12/75, I/13/220, I/13/27, I/13/297, I/14/108, I/14/111, I/14/14, I/14/158, I/14/171, I/14/18, I/14/231, I/14/232, I/14/305, I/14/31, I/14/43, I/15/67, I/15/83, I/16/120, I/16/200, I/16/201, I/16/76, I/16/86, I/17/05, I/18/142, I/18/162, I/18/163, I/18/74, I/18/84, I/19/91, I/20/176, I/21/140, I/21/141, I/21/94, I/22/02, I/22/118, I/22/147, I/23/251, I/23/28, I/23/47, I/24/51, I/24/99, I/25/98, I/27/136, I/27/92, I/28/105, I/28/142, I/28/156, I/28/19, I/28/199, I/28/226, I/28/24, I/28/245, I/28/248, I/28/79, I/29/107, I/29/24, I/29/321, I/29/344, I/29/356, I/30/144, I/30/153, I/30/69, I/30/70, I/13/285, I/22/07, I/23/144, I/23/222, I/24/16, I/28/110, I/06/34, I/15/75, I/04/50, I/21/109, I/29/46, I/29/360, I/12/76, I/24/87, I/28/191, I/23/123, I/13/271, I/12/138, I/28/202, I/20/96, I/13/293, I/28/210, II/01/06, II/01/143, II/01/147, II/01/36, II/01/40, II/01/50, II/02/23, II/02/32, II/02/56, II/02/60, II/02/65,

II/02/86, II/02/95, II/03/197, II/03/56, II/04/47, II/04/68, II/04/75, II/04/78, II/04/96, II/05/33, II/06/26, II/06/77, II/07/188, II/07/71, II/08/103, II/08/110, II/08/71, II/08/75, II/10/152, II/11/58, II/11/67, II/12/38, II/12/56, II/13/01, II/13/132, II/13/64, II/14/85, II/15/141, II/15/46, II/16/115, II/16/117, II/17/64, II/17/98, II/18/152, II/18/165, II/18/182, II/18/44, II/18/46, II/18/51, II/18/60, II/19/182, II/19/183, II/19/19, II/19/20, II/19/205, II/14/71, II/08/107, II/11/61, II/11/62, II/04/69, II/12/111, II/19/176, II/01/42, II/17/81, II/14/02, II/13/22, II/08/12, II/07/201, II/12/69 Krş. İ_şey, i_şey, şey, şey, şey, şey, şey, şî, şiy, şiy, çey, i_şē, İ_şē, i_şî, İ_şî, işey, işey, şe, şey, şî, çiy

ş.+î II/05/61

ş.+de I/07/234, I/07/55, I/08/25,

I/09/112, I/09/126, I/11/78, I/14/23, I/16/203, I/16/204, II/02/61, II/02/67, II/10/32

ş.+den I/12/104, I/30/59, II/03/184,

II/09/65, II/12/48

ş.+den I/08/84

ş.+dî I/07/134

ş.+di I/11/49

ş.+dî II/05/20

ş.+dî II/13/19

ş.+dim I/03/12

ş.+dir II/04/89

ş.+dirse I/10/73

ş.+e I/10/78, I/14/118, I/14/284, I/21/27,

I/23/120, I/23/236, I/24/97, I/27/55, I/28/228, I/29/163, I/29/403, II/02/49, II/05/81, II/14/122, II/18/47, II/19/139

ş.+ē II/18/202

ş.+i I/03/162, I/07/183, I/08/111,

I/08/49, I/09/73, I/11/16, I/12/136, I/14/172, I/14/302, I/16/113, I/16/185, I/16/90, I/18/149,

I/23/163, I/23/50, I/28/130, I/28/134, I/28/149, I/28/75, I/28/85, I/29/347, II/01/95, II/02/17,

II/03/121, II/04/135, II/07/115, II/08/68, II/10/46, II/18/124, II/18/181, II/18/47, II/18/52, II/19/189

ş.+î I/24/84, I/29/337, I/30/178, II/03/27

ş.+îdi I/10/20

ş.+im I/05/24, I/05/34, I/05/45, I/12/18,

I/16/30, I/30/27, II/13/117

ş.+imi II/17/22

ş.+imiz I/13/34

ş.+imiz I/25/53, I/30/51, I/25/54

ş.+imizi I/18/151

ş.+imizî II/10/53

ş.+in I/03/63

ş.+inden I/28/27, II/08/73

ş.+ine I/09/105, I/16/173, I/29/208,

II/02/53

ş.+inen II/09/23

ş.+ini I/11/84, I/28/175, I/30/167,
I/30/52, II/02/40, II/03/116, II/03/177, II/18/18,
II/18/31, II/18/59

ş.+innen I/28/193

ş.+iñ I/10/83, I/14/76, I/23/218,
I/28/154, I/28/26, I/28/67, II/08/102, II/07/200,
II/19/37ş.+le I/08/107, I/23/52, I/29/396,
I/29/415, I/29/416, I/30/176, II/10/145, II/18/163,
II/18/179

ş.+lēmiz I/29/125, I/29/135

ş.+leğ I/10/12, I/14/129

ş.+ler I/12/45, I/13/261, I/16/41,
I/16/48, I/18/192, I/23/246, I/29/126, I/30/122,
I/29/54, I/12/52, II/03/102, II/05/32, II/11/97,
II/12/34, II/13/53, II/18/184, II/18/72, II/18/74,
II/04/72, II/09/41, II/03/90, II/18/191

ş.+leğ II/09/90

ş.+lerden II/13/64, II/15/59

ş.+leri I/08/62, I/12/46, I/29/278,
I/29/342, II/02/23, II/02/42, II/06/75, II/16/108

ş.+lerine II/09/23

ş.+leğinnen I/29/127

ş.+lerne I/23/44

ş.+lidir I/29/130, I/29/99

ş.+miş I/29/14

ş.+mişdi II/15/116

ş.+ne I/28/85

ş.+nen I/20/120, I/24/96

ş.+sē I/14/24

ş.+si I/06/61, I/16/130, I/16/163,
I/29/174, I/29/25, I/30/143, II/15/106

ş.+sine I/24/30, II/13/84

ş.+sini II/13/05

şey : bk. şey I/03/41, I/12/74, I/13/20,
I/13/335, I/14/149, I/16/39, I/20/37, I/20/84,
I/23/184, I/23/239, I/24/113, I/24/37, I/28/200,
I/28/23, I/30/134, I/30/74, I/25/88, I/22/117,
I/23/82, I/28/100, I/24/34, I/28/160, I/29/218,
I/11/32, II/01/22, II/04/30, II/07/181, II/12/105,
II/12/14, II/12/71, II/12/74, II/12/87, II/15/61,
II/15/62, II/17/81

ş.+de I/10/86

ş.+ē II/09/123

ş.+i I/10/80, I/29/111, II/12/115,
II/16/136

ş.+ı II/15/59

ş.+im I/13/241, II/12/108

ş.+imis I/29/130

ş.+imiz I/07/227, I/07/23, I/30/158,

I/30/159

ş.+ımız I/14/148

ş.+ine I/23/211

ş.+ini I/29/237, II/13/05

ş.+iñ I/10/106, II/05/81

ş.+lerden I/14/90

ş.+lerinden II/15/23

ş.+li I/24/95

ş.+mize I/18/212

ş.+niñ II/04/133

ş.+si I/14/303, I/19/146

şey_çed- : bk. şet-

ş._ç.-erdi II/09/64

şey : bk. şey I/17/07

ş.+ē II/04/128

ş.+den I/30/101

ş.+di I/27/10

şey_çid- : bk. şet-

ş._ç.-diñ II/15/105

şey : bk. şey I/14/143, I/14/261

ş.+e I/23/165

şey : bk. şey I/24/53, II/08/90, II/13/52,
II/15/112

ş.+e I/03/69, II/02/33, II/09/124

şey : bk. şey II/17/112

şey : bk. şey II/15/67

ş.+ler I/15/85, II/01/44

ş.+lik II/04/80

ş.+si I/14/207

şeyir : bk. şehir

ş.+de I/08/64

şeyir : bk. şehir

ş.+de I/04/76

şeyir : bk. şehir

ş.+deler I/08/67

şeytan : Ar. Kötü düşünceli, kötü niyetli kimse.

ş.+ı I/29/181

şıldırta : Şırlıdayan suyun çıkardığı sesin adı.

ş.+sını I/29/292

şımart- : Şımarmasına yol açmak.

ş._tılağ I/03/14

şımbil şımbili : Ortalıkta gezmeyi, dolaşmayı
anlatan bir ikileme. II/07/184

şır : "Şır" sesi. I/29/291

şi : bk. şey I/02/15, I/03/167, I/11/17,
I/16/101, I/22/65, I/28/103, I/30/49, II/11/75,
II/11/77

şı : bk. şey II/13/54, II/15/139

şi_çit- : bk. şet-

ş._ç.-di II/11/05

şıkā_çet : Ar. Hoşnutsuzluk belirten söz veya yazı,
sızlanma, sızıltı, yakınma, yakıntı.

ş.+im I/18/173
şikāt jt- : Ar. + T. Birinin yaptığı yanlış bir iş veya davranışı ilgili makama veya daha üst makamdakine bildirmek.
ş. j.-di I/03/41, I/03/42
ş. j.-ti I/03/19
şilte : Üstünde oturlan, yatılan, içi yünle, pamukla doldurulmuş döşek. I/13/163 Krş. çilTe
şimci : 1. bk. şimdi (1) II/13/23, II/13/80
 2. bk. şimdi (4) II/13/04
şimcigi : bk. şimdiki II/13/80
şimdi : 1. bk. şimdi (1) I/06/13, I/08/34, I/11/01, I/11/18, I/13/79, I/23/36, II/07/180
 2. bk. şimdi (4) II/15/42
şimdi : 1. Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. I/02/38, I/02/99, I/07/190, I/07/232, I/08/52, I/08/53, I/09/46, I/09/59, I/09/79, I/09/93, I/10/105, I/10/116, I/10/46, I/11/03, I/11/112, I/11/114, I/11/116, I/11/118, I/11/121, I/11/17, I/11/52, I/11/55, I/11/86, I/11/92, I/11/94, I/13/349, I/14/11, I/14/61, I/19/110, I/20/27, I/23/203, I/23/31, I/24/20, I/24/21, I/24/85, I/24/94, I/27/09, I/27/142, I/27/69, I/27/91, I/28/129, I/28/170, I/28/190, I/28/221, I/28/248, I/28/260, I/29/197, I/29/205, I/29/245, I/29/256, I/29/261, I/29/269, I/29/326, I/29/342, I/29/382, I/29/386, I/29/406, I/29/410, I/29/412, I/29/292, II/03/199, II/03/201, II/03/38, II/03/39, II/03/40, II/03/42, II/03/54, II/03/56, II/03/58, II/03/81, II/04/30, II/04/32, II/04/66, II/06/30, II/07/144, II/07/160, II/07/184, II/07/189, II/07/48, II/07/51, II/10/142, II/11/104, II/11/105, II/11/111, II/12/25, II/13/86, II/15/44, II/15/62, II/15/67, II/17/93, II/18/186, II/18/190, II/18/69 Krş. şimdî, şimdî, şimđî, şinci, şinci, şinçi, şincik, şindé, şindî, şindē, şindî, şinđî, ı_şindi, şimci, şimdi, şinci, şinde, şinđi
 2. Az sonra, yakında. I/08/63, II/13/127, II/17/45 Krş. şimdi
 3. Az önce, biraz önce, demin. I/11/122, I/14/16, II/17/72 Krş. şimdî, şinci
 4. Artık, bundan böyle, bu duruma göre. II/13/18, II/15/83 Krş. şimci, şimdi, şinci, şindi
şimdiki : İçinde bulunulan anda olan veya yapılan, bu andaki, bu zamandaki. I/09/14, I/09/26, I/11/51, I/24/95, I/28/128, I/28/156, I/28/239, I/28/61, II/07/146 Krş. şindiki, şimcigi, şinciki
ş.+nden II/13/60
ş.+ner I/28/265, II/03/171
şimdî : bk. şimdi (1) I/09/84, I/29/302, II/07/14, II/01/34

şimdik : Şimdi. I/28/167, I/28/194, I/28/197, I/28/256, I/28/261, I/28/236, II/04/80, II/13/98 Krş. şindig, şindik, şincik
şimdî : bk. şimdi (3)
ş.+m I/14/72
şimdi : bk. şimdi II/07/175
şimđî : bk. şimdi I/08/23, I/08/72, I/12/69, I/27/15
şinci : bk. şimdi (1) I/19/39
şinci : bk. şimdi (1) II/19/147
şinci : 1. bk. şimdi (1) I/13/124, I/13/202, I/19/148, I/19/163, I/19/21, I/20/45, I/20/65, I/27/05, II/03/184, II/13/137, II/13/19, II/13/24, II/13/26, II/14/122, II/14/126, II/14/37, II/14/50, II/14/51, II/14/54, II/14/95, II/19/118, II/19/149, II/19/162, II/19/187, II/19/216
ş.+cik : I/21/105
ş.+e II/17/26
ş.+ye II/11/82
 2. bk. şimdi (3) I/20/140
 3. bk. şimdi (4) II/06/175
şinçi : bk. şimdi (1) I/13/346
şincik : bk. şimdik I/13/166, II/13/136, II/19/176
şinciki : bk. şimdiki II/03/134
şindé : bk. şimdi (1) I/21/57
şindî : bk. şimdi (1) I/18/64, I/23/228, II/02/36
şinde : bk. şimdi (1) II/16/71
şindē : bk. şimdi (3) I/16/74
şindi : 1. bk. şimdi (1) I/02/104, I/02/105, I/05/105, I/05/131, I/05/140, I/05/148, I/05/170, I/05/172, I/05/173, I/05/25, I/05/34, I/05/70, I/05/97, I/06/19, I/07/06, I/07/174, I/08/134, I/08/135, I/08/52, I/08/59, I/09/89, I/10/122, I/10/48, I/11/23, I/12/100, I/12/119, I/12/75, I/12/76, I/12/81, I/13/107, I/13/123, I/13/152, I/13/188, I/13/194, I/13/216, I/13/307, I/13/349, I/13/39, I/13/80, I/13/89, I/13/90, I/14/127, I/14/148, I/14/184, I/14/204, I/14/235, I/14/273, I/14/284, I/14/286, I/14/308, I/14/49, I/14/51, I/14/84, I/14/87, I/16/150, I/16/203, I/16/206, I/16/38, I/16/60, I/16/70, I/16/76, I/18/115, I/18/121, I/18/162, I/18/163, I/18/164, I/18/166, I/18/170, I/18/202, I/18/23, I/18/31, I/18/32, I/18/43, I/18/66, I/18/92, I/18/93, I/19/150, I/20/112, I/20/122, I/20/136, I/20/165, I/20/169, I/20/191, I/20/33, I/20/37, I/20/60, I/20/62, I/20/67, I/20/87, I/21/03, I/21/09, I/21/10, I/21/123, I/21/124, I/21/126, I/21/13, I/21/130, I/21/165, I/21/170, I/21/46, I/21/60, I/21/68, I/21/77, I/21/79, I/21/80, I/21/84, I/21/92,

I/22/10, I/22/101, I/22/128, I/22/130, I/22/143, I/22/28, I/22/30, I/22/61, I/22/62, I/23/118, I/23/120, I/23/156, I/23/212, I/23/219, I/23/225, I/23/77, I/24/14, I/24/22, I/25/102, I/25/111, I/25/115, I/25/12, I/25/25, I/25/28, I/25/62, I/25/67, I/25/96, I/25/98, I/26/115, I/26/20, I/27/102, I/27/105, I/27/110, I/27/138, I/27/41, I/27/82, I/28/45, I/29/114, I/29/12, I/29/136, I/29/152, I/29/155, I/29/168, I/29/182, I/29/192, I/29/201, I/29/208, I/29/212, I/29/235, I/29/238, I/29/248, I/29/251, I/29/266, I/29/267, I/29/271, I/29/278, I/29/282, I/29/283, I/29/294, I/29/301, I/29/303, I/29/333, I/29/339, I/29/348, I/29/374, I/29/394, I/29/57, I/29/59, I/29/64, I/29/65, I/29/80, I/29/90, I/29/98, I/30/142, I/30/162, I/30/163, I/30/53, I/30/79, I/30/80, I/30/85, I/16/199, I/29/290, I/29/51, I/29/271, I/21/74, II/01/137, II/01/38, II/01/41, II/01/53, II/01/66, II/01/70, II/01/87, II/01/99, II/02/03, II/02/10, II/02/28, II/02/44, II/02/51, II/02/79, II/02/84, II/03/196, II/05/36, II/07/152, II/07/162, II/07/32, II/07/98, II/10/102, II/10/114, II/10/119, II/10/122, II/10/147, II/10/41, II/10/49, II/10/57, II/10/87, II/14/127, II/14/131, II/14/36, II/14/70, II/14/71, II/14/76, II/14/93, II/14/94, II/15/13, II/16/116, II/16/117, II/16/119, II/16/76, II/16/83, II/16/85, II/16/92, II/17/108, II/17/44, II/17/63, II/17/82, II/18/171, II/18/183, II/18/191, II/18/206, II/18/70, II/18/71, II/18/73, II/19/113, II/19/21

ş.+den II/18/104

2. bk. şimdi (3) I/05/86, I/05/90, I/07/176, I/14/100, I/19/73, I/27/25, I/29/25

ş.+den I/22/109

3. bk. şimdi (4) II/07/17

şimdi : bk. şimdi (1) II/13/126

şimdi : bk. şimdi (1) I/07/190

şindig : bk. şimdik I/05/109

şindik : bk. şimdik I/12/117, I/12/120, I/16/118, I/16/122, I/16/161, I/28/53, I/30/119, II/17/101, II/17/106, II/18/161

şindiki : bk. şimdiki I/05/131, I/05/140, I/05/144, I/05/165, I/05/169, I/13/167, I/27/102, I/28/104, I/28/78, I/29/186, I/29/217, I/29/405, II/18/165

ş.+nne I/21/85

şindilik : Şimdiki durumda veya zamanda, şimdiki zaman için, şu duruma göre. I/18/172, I/22/163 Krş. şindîlik

şindî : bk. şimdi (1) I/05/161, I/26/20, I/27/56 II/17/116

şindîlik : bk. şindilik I/30/23

şingırdağ : Sallanınca ses çıkartan içine taş ya da benzeri sert nesnelere konulmuş çocuk oyuncağı. I/29/405

şirket : Ar. Ortaklık.

ş.+e I/27/56

şiş : Örgü örmekte kullanılan, metal, ağaç, kemik vb.nden yapılan uzun çubuk. II/08/20

ş.+ine II/08/19, II/08/20

ş.+le II/08/19

şiş- : Vücudun bir yeri içine yabancı bir maddenin girmesiyle veya başka bir etkiyle gerilmek, kabarmak.

ş.-di I/28/245, II/05/86

ş.-irmiyodu I/28/245

şişe : Far. İçerisine sıvı konulan, cam veya plastikten yapılmış, dar ağızlı uzun kap.

ş.+li I/05/122

ş.+lënen II/18/61

ş.+ynen II/18/63

şişkinlik : Bağırsaklarda gaz birikmesi sonucu karında oluşan şişme ve gerginlik. II/19/203

şit- : bk. şet-

ş.-tiyse I/03/80

şiy : bk. şey I/05/131, I/05/161, I/16/107, I/18/80, II/01/56, II/03/127, II/03/210, II/11/69, II/03/99

ş.+den I/27/24

ş.+di I/03/22

ş.+dimiş I/04/78

ş.+e I/05/34, II/12/67

ş.+iğ I/05/85

ş.+leğ I/05/172

ş.+lere II/03/62

şiy : bk. şey I/03/56, I/16/105, I/25/58, II/17/01

ş.+e I/03/91, I/04/40, II/16/57

ş.+ë I/03/50

ş.+ler I/25/33, I/27/24

şiy_et- : bk. şet-

ş.-di I/27/133

şiyît- : bk. şet-

ş.-dimde II/03/61

şö : bk. şu I/05/139, I/05/153

şora : bk. şura I/18/08

ş.+ya I/13/154

şöra : bk. şura I/15/40

şöra : bk. şura

ş.+ya I/19/136

şorda : bk. şurada I/03/37, I/13/144, I/13/43, I/14/213, I/15/86

ş.+n I/15/40

şörda : bk. şurada I/13/125, I/13/255, I/20/187,

I/21/102, I/21/168, I/21/83, I/27/83, II/03/61, II/05/49

şordā : bk. şurada I/05/06

şor : bk. şura

ş.+ları I/18/188

şör : bk. şura

ş.+larını I/14/271

şöfer : Fr. Sürücü. I/13/58, I/30/62

şöle : bk. şöyle (1) I/10/78, I/25/18, I/25/89, I/25/96, II/16/131

bk. şöyle (2) I/10/12, I/26/123, I/27/115, I/30/121, I/30/166, II/03/64, II/13/83

şölē : bk. şöyle (2) II/06/121

şöle böle : Ne iyi ne kötü, orta derecede, acı tatlı, iyi kötü. I/10/60

şölen : Moğ. Belli bir amaçla düzenlenen eğlence. I/12/138

şömīne : Fr. Odalarda, genellikle duvar kenarlarında tuğla veya taştan yapılmış, bacası olan yer, ocak. I/10/93

şöyle : 1. Şunun gibi, şuna benzer biçimde. I/28/211 Krş. şöle, şöle

2. Şu yolda, şu biçimde. Krş. şüle, şöle, şöle, şölē

3. Aşağı yukarı. Krş. şöle

şu : 1. Bu kelimesine göre yerde, zamanda veya söz zincirinde biraz uzak olanı niteleyen söz. I/02/65, I/02/66 I/02/79, I/02/80, I/02/106, I/02/117, I/03/82, I/04/41, I/04/60, I/05/27, I/05/65, I/05/85, I/06/43, I/07/203, I/08/06, I/08/36, I/08/48, I/08/50, I/08/96, I/08/97, I/08/118, I/09/21, I/09/42, I/09/64, I/09/75, I/09/79, I/11/03, I/11/106, I/11/112, I/11/122, I/11/46, I/11/78, I/13/155, I/13/219, I/13/43, I/13/92, I/14/126, I/14/132, I/14/208, I/14/276, I/14/60, I/14/77, I/16/61, I/18/150, I/19/106, I/21/136, I/23/47, I/23/199, I/25/52, I/26/76, I/27/20, I/27/55, I/29/104, I/29/109, I/29/110, I/29/111, I/14/204, I/08/80, I/19/86, I/29/115, I/29/129, I/29/136, I/17/64, II/01/24, II/06/169, II/06/184, II/06/54, II/07/160, II/09/109, II/10/77, II/10/78, II/11/58, II/13/116, II/14/68, II/18/176, II/18/191, II/18/192, II/18/62

Krş. şō, şū

2. Biraz uzakta olan bir varlığı veya biraz önce anılan bir şeyi işaret yolu ile belirtmek için kullanılan söz, şurası. I/02/61, I/02/64, I/05/05, I/05/28, I/05/29, I/05/31, I/05/32, I/05/127 I/06/09, I/06/30, I/07/84, I/07/190, I/08/07, I/09/78, I/10/92, I/11/01, I/11/123, I/12/126, I/14/26, I/16/30, I/16/162, I/18/08, I/19/70 I/19/79, I/19/140, I/21/04, I/21/19,

I/21/51, I/21/95, I/25/53, I/28/188, I/28/242, I/28/260, I/28/34, I/29/92, II/06/80, II/07/28, II/08/124, II/11/51 Krş. i_şu, şū, şuy

ş.+nna II/02/44, II/11/50

ş.+nnā II/02/44

ş.+ncāz I/07/85

ş.+nnar I/18/09, I/25/25, II/11/51

ş.+nnarı I/09/74, II/02/60, II/10/153

ş.+nnādan I/13/221

ş.+nu I/12/06, I/20/39, I/27/14, I/27/84,

II/19/213, II/19/222

ş.+nuş I/18/81

ş.+ña II/19/221

şū : bk. şu (1) II/18/116, II/02/24

şū : 1. bk. şu (1) II/06/171

2. bk. şu (2) I/05/158, I/05/31, I/12/131,

I/26/159

şuda : bk. şurada

ş.+ķīlardan II/15/61

şúkür : bk. şükür I/21/138

şúkür : bk. şükür I/21/103

şul : bk. çul II/02/41

şulfa : bk. çulfa

ş.+lık II/02/18

şura : Anlatana veya söyleyene göre biraz uzakta olan yer, şu yer. I/13/256, II/11/47, II/16/27 Krş. şora, şōra, şōra, şor, şōr, şurā, şurī, şuru

ş.+m II/19/20

ş.+ma II/19/18

ş.+sı I/09/67, I/11/121, I/11/65,

I/24/104, II/18/89

ş.+sını II/04/118

ş.+ya I/09/92, I/29/354, II/18/200

ş.+yā I/10/91, I/27/138

ş.+yı I/02/30, I/30/90

şurada : Şu yerde. II/02/56, II/02/94 Krş. şorda, şōrda, şordā, şurda, şūrda, şurđı, şurđā, şurıda, şuda, şurda

şurda : bk. şurada I/08/11, I/09/56, I/09/88, I/11/106, I/11/112, I/11/25, I/11/32, I/11/51, I/12/123, I/12/135, I/14/126, I/14/224, I/14/61, I/18/59, I/27/141, I/29/143, I/29/88, I/30/10, I/30/34, II/06/118, II/06/14, II/07/33, II/11/114, II/11/19, II/11/31, II/13/64

ş.+ki I/11/68

ş.+n I/02/21, I/02/68, I/02/78, I/11/107,

II/18/202

şurda : bk. şurada I/11/105, I/14/181, I/23/204

şūrda : bk. şurada I/02/80, I/14/19, I/14/223, I/14/224, I/14/26, II/04/114

şurđı : bk. şurada I/02/64, I/08/38

şurá : bk. şura I/09/36
şurđá : bk. şurada I/27/15, II/11/32
şurıda : bk. şurada I/19/11
şurı : bk. şura
ş.+ya I/08/100, I/14/151, I/14/286, I/29/108, II/03/70
şurları : şurları < şura+ I/07/188
şurlarına : şurlarına < şura+ I/24/82
şuru : bk. şura
ş.+ya I/05/129, II/03/50
şuy : bk. şu I/10/75
şüfeli : Kuşkulu. II/09/124
şükran : Kişi adı.
ş.+ım I/04/60
şükürü paşa : Kişi adı.
ş. p.+ıııı I/08/09
şükür : bk. şükür I/21/187
şükür : bk. şükür I/21/187
şükür : Ar. Tanrı'ya duyulan minneti dile getirme. I/07/210, I/19/151, I/19/20, I/19/31, I/19/39, I/19/57, I/21/159, I/21/174, I/21/187, I/28/11, II/02/07, II/05/33, II/06/03, II/06/04, II/10/01, II/18/69, II/19/183, II/19/196, II/19/21, II/19/23, II/19/37, II/19/38, II/19/24 Krş. şükür, şükür, şükür, şükür, şükür, şükür
şükür : bk. şükür II/19/23
şükür_ét- : Ar. + T. Tanrı'ya minnet duygusunu sunmak, şükrelemek. II/06/31
şükürler õ- : Ar. + T. Duyulan hoşnutluğu bildirmek için kullanılan bir söz.
ş. õ.-suıı I/02/02
şükür : bk. şükür I/30/162, I/30/50
şüpelen- : Kuşkulanmak.
ş.-ıııı I/29/321
şey : bk. şey I/05/58, I/16/133, I/16/67, I/18/200, I/18/208, I/21/93, I/22/81, I/22/91, II/03/194, II/03/36
ş.+de I/18/103, I/18/184, II/03/09, II/18/110
ş.+dē II/11/04
ş.+den II/11/69
ş.+di II/03/37
ş.+e I/07/57, I/12/112, II/18/67
ş.+ııııde I/16/159
ş.+ler I/30/68
ş.+leri II/18/50
ş.+lerimiz II/03/97
şey : bk. şey I/05/07, I/20/40, II/18/141
şeyt- : şet-
ş.-mııııı II/11/39
ta : Far. Dek, değin, kadar, beri vb. edatlarla birlikte kullanılarak bir fiilin, bir

hareketin, bir yerin, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartmalı bir biçimde anlatan bir söz. I/01/39, I/02/76, I/05/139, I/07/146, I/10/114, I/10/81, I/12/107, I/13/30, I/13/66, I/13/91, I/23/42, I/24/115, I/27/49, I/28/175, I/28/176, I/29/211, I/13/56, I/25/36, II/03/31, II/05/45, II/06/162, II/06/171, II/07/170, II/11/59, II/11/76, II/14/91, II/15/117, II/19/147, II/19/93, II/05/73 Krş. tā, Tā, te, tē, tat, tá
tabak : Ar. Yiyecek koymaya yarar, az derin ve yayvan kap. I/07/10 Krş. tabak
t.+dan II/19/211
t.+la II/19/224
t.+lādan II/18/205
t.+lara II/02/79, II/06/47, II/19/222
t.+ları I/28/98
taba_ıııı : taba_ıııı < tabak+ II/19/227
taba_ıııı : taba_ıııı < tabak+ I/23/27
taban : 1. Üstü kapalı bir yerin gezinilen, ayakla basılan yüzü, tavan karşıtı.
t.+da I/08/90
2. Bir şeyin en alt bölümü. Krş. tabān
tab : Bir taşınmazın üstündeki mülkiyet hakkını gösteren belge. I/02/105
t.+ıııı I/02/106
t.+ıııııııı I/02/105
tabı : bk. tabi I/05/171, I/11/23, I/15/16, I/28/10, I/28/236, I/29/113, I/29/140, I/29/213, I/29/98, II/13/112, II/14/45, II/14/63
tabā : tabā << tabak+a II/19/207
tabān : bk. taban
t.+a I/23/24
tabi : Ar. Elbette, doğallıkla, doğal olarak, için gereği olarak. I/05/154, I/05/43, I/05/81, I/05/96, I/08/114, I/08/58, I/09/21, I/09/26, I/09/31, I/09/32, I/09/34, I/09/66, I/09/70, I/10/103, I/10/104, I/10/24, I/10/29, I/10/33, I/10/46, I/10/68, I/10/69, I/11/105, I/11/11, I/11/33, I/11/42, I/13/216, I/13/356, I/13/85, I/14/289, I/15/26, I/15/30, I/15/37, I/15/44, I/16/119, I/22/169, I/22/79, I/26/130, I/27/20, I/28/05, I/28/122, I/28/256, I/28/88, I/29/03, I/29/132, I/29/153, I/29/186, I/29/198, I/29/206, I/29/208, I/29/271, I/29/313, I/29/358, I/29/84, I/30/45, I/30/99, I/05/116, I/15/92, I/16/132, I/29/34, II/01/12, II/01/13, II/07/129, II/08/103, II/10/96, II/13/104, II/13/11, II/13/132, II/13/147, II/13/54, II/13/82, II/13/90, II/14/125, II/14/144, II/14/58, II/14/79, II/14/87, II/14/88, II/14/93, II/15/102, II/18/102, II/19/109, II/19/128, II/19/197, II/19/222, II/19/80, II/19/91, II/19/95

Krş. dabi, tabî, tabî, tâbi, tâba, tâbî

tabî : bk. tabi I/05/117, I/05/126, I/09/51, I/10/51, I/16/06, I/26/141, II/07/130, II/13/42, II/13/78, II/15/13, II/15/65, II/15/67, II/15/75, II/15/99, II/19/108

tabla : Üstünde yemek yenilen, yufka açılan tahta sofrası. Krş. tablı II/15/19

tablı : bk. tabla

t.+ya II/15/19

Tad : 1. bk. tad (1)

T.+ımı I/27/33

2. bk. tad (2)

T.+ı II/18/175, II/18/176

tad : 1. Canlıların besinlerdeki uçucu olmayan bileşikleri damak, boğaz ve dil yüzeyindeki mukozaya noktaları aracılığıyla algıladığı duyum. Krş. Tad

t.+ı I/28/194

2. Hoşa giden durum, lezzet, zevk.

tağdir_çet- : Ar. + T. Önemi, gerekliliğini, değerini anlamak.

t.+ç. I/16/30

tağga : Ar. İnce kumaştan dikilmiş veya ipten örülmüş, çoğunlukla yarım küre biçiminde başlık.

t.+lı I/14/26

tağıdı tağ : Yansıma ses. I/01/44

tağıl- : 1. Bir yere iliştiikten veya dokunduktan sonra oradan kurtulamamak.

t.+ıyasan I/18/25

2. Birinin sürekli peşinden gitmek.

t.+ıyo I/29/245

tağıntı : Bir durum ve sorunla ilişkisi olan başka durum veya sorun. I/18/25

tağınya : Rum. Genellikle hamam vb. ıslak tabanlı yerlerde kullanılan, yüksek ökçeli, ağaçtan yapılmış bir tür ayak giysisi, nalın.

t.+yı I/29/206

tağlit : Ar. Birinin davranışlarını, konuşmasını tekrarlayarak eğlenme. II/07/148

tağlit yap- : Ar. + T. Bir şeyin veya kimsenin konuşmasını, davranışını komik bir biçimde tekrarlamak.

t. y.-ıyo I/29/251

tağmak : Yerleşim birimi adı. II/14/132

tağsi : Fr. 1. Belirli bir ücret karşılığı yolcu taşıyan, taksimetresi olan otomobil.

t.+de I/18/199

2. Motorlu, dört tekerlekli kara taşıtı.

II/13/51, II/16/53, II/17/64 Krş. tağsî

t.+ler I/23/31

t.+lere II/17/63

t.+lernen I/23/31

t.+lernen I/23/36

t.+yı I/15/22

t.+ynen I/15/22, I/20/87

tağsî : bk. taksî (2) II/13/48

tağsim_çid- : Ar. + T. Bölmek, bölüştürmek, pay etmek.

t.+ç.-erdin I/19/108

tağ- : 1. Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştiirmek, geçirmek. Krş. tağ-

t.-dirdik I/05/63

2. Önemsemek, önem vermek, tınmak.

t.-maS I/27/138

tağıl tuğul : Yansıma ses. I/11/103

tağ- : bk. tağ- (1)

t.-ılırdı II/13/54

t.-ınıyûdû II/13/21

ta_çir : Kişi adı. II/12/38

tağmül_çed- : Ar. + T. Dayanmak, katlanmak, kaldırmak.

t.+ç.-erçdi I/27/08

tağda : bk. tağta

t.+dan I/11/49

tağsil : bk. tahsil I/09/102

t.+iç I/09/99

tağsil : Ar. Öğrenim. Krş. tahsil

t.+lisin I/09/123

tağta : Far. 1. Çeşitli işlerde kullanılmak üzere düz, enlice, uzun ve az kalın biçimde işlenmiş ağaç parçası. II/06/64 Krş. tağda, tâğda, tâta, tâtâ, tahTa

2. Bu malzemeden oluşmuş yüzey, döşeme, ağaç. II/07/82 Krş. tâta

t.+larıç I/11/80

tağTa : bk. tağta (1)

t.+lar II/06/67

talebe : Ar. Öğrenci. I/25/35, I/27/36, I/29/10

tam : Ar. 1. Eksiksiz, kesintisiz. I/14/110, I/14/287, I/16/200, I/23/194, II/02/57

2. Gerçek, kusursuz. I/14/67

3. O sırada, o anda. I/29/258, I/29/389, I/29/412, I/30/12, I/29/312, II/06/70, II/09/21, II/12/70

tamam : Ar. 1. Yanlış ve yalan olmayan, doğru. I/03/21, I/03/45, I/08/133, I/14/28, I/26/50, I/29/399, I/29/400, II/09/57, II/12/07, II/17/11, II/17/40

2. Tamamlanmış, bitmiş. I/01/46, I/01/64, I/01/65, I/13/298, I/13/358, I/19/10, I/26/157, II/19/78, II/19/83, II/19/92 Krş. tamâm

3. Evet. I/03/114, I/07/179, I/09/07, I/14/246, I/14/247, I/18/139, I/29/198, I/29/203,

I/29/227, I/29/306, I/29/382, I/29/50, I/09/09, II/03/17, II/17/02, II/19/143 Krş. tamam, tāmam, tamam, tāmam

4. Eksiksiz. I/18/65
5. Bütün, tüm. Krş. tamām

tamam : bk. tamam (3) I/14/14

tamām : 1. bk. tamam (1)

- t.+ma** I/25/38
2. bk. tamam (2) II/19/88
3. bk. tamam (5)
t.+ı I/14/70

tambır tumbur : İşin aceleyle yapıldığını belirten ikileme. II/16/83, II/16/85

tandır : Ar. Yere çukur kazılarak yapılan bir fırın türü. I/05/152, I/05/153, II/14/97, II/18/111 Krş. tandır

- t.+a** II/19/132
t.+dı II/07/43
t.+ı II/07/46
t.+lâ II/07/43

tandır : bk. tandır

- t.+lâ** II/19/107
t.+lâ II/19/107

tan : bk. tane II/05/67

tane : Far. Herhangi bir sayıda olan şey, adet. I/03/99, I/08/72, I/10/53, I/10/72, I/11/93, I/14/79, I/18/35, I/20/87, I/25/04, I/25/45, II/12/89, II/13/117, II/18/101, II/18/102, II/19/30 Krş. dane, danē, danē, dán, dāne, dāne, dená, dene, denē, denē, deni, tanē, tāne, tānē, tene, tēnē, dēnē, tan, tañē

tanē : bk. tane I/27/27, I/30/121, II/16/55

tañē : bk. tane II/16/48

tanıdık : Tanışılıp konuşulan (kimse), bildik, tanış.

t.+lādan I/29/19

tanı- : 1. Daha önce görülen, bilinen bir kimse veya şeyle karşılaşıldığında bunun kim veya ne olduğunu hatırlamak. Krş. tani-

t.-r I/05/64

2. Bir şeyin yapılması, bitirilmesi için belli bir süre vermek.

t.-r I/27/52

tanış- : Daha önce birbirini tanımayan kimseler birbirini tanıır duruma gelmek.

t.-ıyoduğ II/15/31

t.-mışla I/30/75

tanı- : bk. tanı-

t.-yi I/29/321

tanrı misâfiri : T. + Ar. Tanınmayan, çağrılmadan kendiliğinden gelen konuk. II/14/67

tansiyon : Fr. Kan basıncı. Krş. tãnsiyon

t.+um I/02/77

t.+umda I/18/172

t.+umna I/18/171

Taraf : 1. bk. taraf (1) I/29/108

2. bk. taraf (2) I/11/105, I/12/33, I/29/80, I/30/77

3. bk. taraf (3) I/10/76

taraf : Ar. 1. Ön, arka, sağ, sol, üst, alt vb. yanların her biri. II/01/31, II/14/139, II/14/76, II/04/64 Krş. daraf, darav, Taraf, tarav, taray

t.+a I/28/153

t.+ana I/29/403

t.+da II/07/143, II/07/18, II/07/32

t.+ı II/07/66

t.+ma I/29/402, I/20/85

t.+lağdan I/08/97

2. Yöre, yer. I/06/43, II/12/32, II/14/109, II/14/131 Krş. daraf, Taraf, tarav, Tarav, taray

t.+a I/12/34, I/29/108

t.+da I/02/71, I/08/23, I/08/24, I/29/105, I/29/111, II/04/93, II/06/170, II/10/131

t.+dan I/03/154, I/11/78, I/13/237, II/12/33, II/12/35

t.+ma I/11/14, II/14/108

t.+mda II/14/133

t.+mdan I/13/232, II/12/33, II/12/53

t.+mdağ II/12/53, II/12/55

t.+lānda II/14/133

t.+lağdan II/12/11

t.+lāndan II/12/11

t.+lar II/12/20

t.+lardan II/12/29

t.+ta II/11/92

3. İstekleri, düşünceleri karşıt olan iki kişiden veya iki topluluktan her biri. Krş. Taraf

t.+dan I/10/66

4. Bir kişinin soyundan gelenlerin hepsi. Krş. taray, tarāf

t.+ı I/09/30, I/25/85, I/29/79

t.+ma I/25/80

t.+mıkmı I/29/79

tarafılı : Yanı ve yönü olan. II/07/75

tarana : bk. tarhana

t.+ları I/28/176

t.+mızı I/24/40

t.+sı I/13/312, I/22/85, I/22/86, I/24/48,

I/28/170, II/10/65

t.+yı I/24/23

taranalı : taranalı << taranalık+ I/28/171

tarav : 1. bk. taraf (1) I/07/189

t.+dan I/13/246

t.+ı II/06/59
t.+ına I/28/153, II/13/22, II/15/88
t.+lar I/07/191
 2. bk. taraf (2)
t.+a II/09/112, II/11/89
t.+da II/11/90
t.+ına II/14/132
t.+ında II/03/192, II/07/187, II/14/112
t.+ından I/11/81, II/07/27, II/07/28
t.+ıdan I/22/156
taravından : ...-ınca II/15/111
Tarav : bk. taraf (2)
T.+ına I/09/118
taray : 1. bk. taraf (1)
t.+ı II/17/70
t.+ım I/30/29
t.+ına II/15/88
 2. bk. taraf (2)
t.+dâ I/01/29, I/01/30
t.+â I/03/11
t.+ına I/03/09, I/03/10
 3. bk. taraf (4)
t.+ından I/25/80
t.+ını I/25/85, I/25/86
tarâf : bk. taraf (4)
t.+ından I/12/110
tarâna çorbası : Far. + Far. İçine tarhana katılarak hazırlanan çorba, tarhana. I/13/311
tarâ : bk. tarana
t.+sı I/28/170
tarhana : Far. 1. İçine domates, biber, soğan, kokulu otlar, süt veya yoğurt katılan, bulgur, mayalanmış ve kurutulmuş ufalanmış hamur vb.nden yapılan çorba malzemesi. I/18/147, II/10/54 Krş. tarana, tarâ, tarhana, tarhâna, târana, târını, tarna, târna
 2. Tarhana çorbası. Krş. tarhana, târna, tarhan, târana
tarhana : 1. bk. tarhana (1) I/22/69, I/22/80, I/23/107, I/25/30, II/10/135, II/10/55
t.+mıs I/23/101
t.+mız I/23/117
t.+sı I/22/98
t.+sını II/03/25
t.+yı II/10/59
 2. bk. tarhana (2) I/21/107
t.+yı I/21/108
tarhâna : bk. tarhana (1) I/28/164
tarhan : bk. tarhana (2) II/19/205
tarım : Bitkisel ve hayvansal ürünlerin üretilmesi, kalite ve verimlerinin yükseltilmesi, uygun koşullarda korunması, işlenip

değerlendirilmesi ve pazarlanması, ziraat. I/11/111, I/16/37, I/22/36
t.+nan I/26/67
tarih : Ar. 1. Bir olayın gününü, ayını ve yılını bildiren söz. Krş. tarih, târih
t.+de I/11/03
t.+ini I/11/84
 2. Topluları, milletleri, kuruluşları etkileyen hareketlerden doğan, olayları zaman ve yer göstererek anlatan, bu olaylar arasındaki ilişkileri, daha önceki ve sonraki olaylarla bağlantılarını, karşılıklı etkilenmeleri, her milletin kurduğu medeniyeti inceleyen bilim. Krş. târih
tarih : bk. tarih (1)
t.+ini I/11/84
tarla : Tarıma elverişli olan, sınırlı ve belirli toprak parçası. I/04/54, I/06/32, I/09/65, I/09/68, I/14/151, I/19/111, I/19/25, I/30/179, II/03/20, II/03/35, II/18/156 Krş. tarla, tarlâ, tarlâ, târla
t.+da I/20/66
t.+lâ II/18/186
t.+la_m I/04/20
t.+lâmis I/29/105
t.+lân I/30/178
t.+lara I/04/46, I/20/125, II/03/27, II/05/40, II/13/71, II/18/179, II/18/48
t.+ları I/30/54
t.+larında I/21/130
t.+larını I/07/134
t.+ların II/17/45
t.+m II/06/102
t.+mıs I/30/158
t.+mız I/30/54
t.+nın II/13/71
t.+sı II/06/103
t.+sına I/21/130
t.+sını II/18/182
t.+yâ I/19/81
t.+ya II/03/204
t.+yı I/25/118
t.+yî I/30/180
t.-larda II/07/111, II/17/51
tarla : bk. tarla
t.+da I/25/116
t.+sını I/14/48
tarlâ : bk. tarla I/20/116
tarlâ : bk. tarla I/08/66
tarna : bk. tarhana (1) II/19/155
t.+mızı II/19/171
tas : Ar. Genellikle içine sulu şeyler konulan metal vb.nden yapılmış kap. I/10/57

t.+ı I/28/242
t.+ına I/28/242
t.+lan I/10/57
taş : 1. Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde. II/07/44 Krş. daş, tās
t.+a I/29/315
t.+ıı I/10/78
 2. Yapı işlerinde kullanılmak için bu maddeden hazırlanmış malzeme. I/24/28, II/29/172 Krş. daş
t.+ları I/29/91
taş fırın : T. + Rum. Kara fırın.
t. f.+ıı II/08/117
taş- : Akarsu, yatağından çıkarak çevresini kaplamak. Krş.
t.-ardı I/12/57
taşı- : 1. Bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürmek. Krş. daşı-
t.-dı I/04/58
t.-niyodu I/10/110
t.-yoduğ I/19/52
 2. Katlanmak, üstlenmek, yüklenmek, çekmek.
t.-dılā I/04/58
taşımā : Taşımak işi. I/25/55
taşımālī e_ğitim : İlköğretim okulu bulunmayan veya eğitim-öğretime kapalı olanlar ile birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilköğretim okullarındaki eğitim. I/08/79, I/08/80, I/14/115
taşır- : Taşmasına yol açmak.
t.-ıdıı I/03/130
taşlıı : Taşla döşenmiş avlu, sofa, merdiven altı vb. II/07/69
tat : bk. ta II/18/47
tatlı : 1. Şekerle veya şekerli şeylerle yapılan yiyecek. II/14/60 Krş. dadlı, datlı
 2. Acı olmayan, acı karşıtı. Krş. datlı
 3. İnsanı çeken, göze, kulağa hoş gelen, rahatlatan, dinlendiren, sevindiren. Krş. dadlı, datlı, datlı
 4. Lezzetli. Krş. datlı
tava : Far. Yağ kızdırma, yiyecek kızartma vb. işlere yarayan, uzun saplı yayvan kap.
t.+da II/14/57
t.+ya II/03/70
tavla- : 1. Karşı cinsin gönlünü çelmek, kandırıp elde etmek.
t.-dı I/14/279
t.-dııı I/14/278
 2. .Meşin, yufka ekmeği vb. şeyleri su

serperek yumuşatmak.
t.-rlādı I/28/66
t.-rlādı I/28/69
t.-rsın I/28/198
t.-yıp II/18/136
tavlamak : Tavlamak işi. I/28/206, I/28/208
tavū : tavū << tavuk+ I/29/229, II/06/44, II/18/116
tavuk : Sülüngillerden, eti ve yumurtası için üretilen kümes hayvanı (Gallus). I/23/201, I/29/228, II/06/44, II/18/193 Krş. tāvuk
t.+lāmız II/18/116, II/18/119
tayin : Ar. Atama. II/14/127
tā : bk. ta II/14/88
tā : 1. bk. ta I/01/30, I/02/64, I/08/18, I/11/89, I/12/125, I/12/23, I/12/68, I/13/56, I/15/26, I/22/103, I/22/75, I/29/25, I/30/132, II/05/78, II/09/24, II/11/21, II/13/04, II/14/134, II/14/34
 2. bk. daha (2) I/17/57, I/28/167, II/05/16, II/14/124, II/14/60, II/15/36, II/17/09, II/05/29, II/09/123, II/13/50
Tā : bk. ta I/13/65, II/05/45
tāba : bk. tabi II/14/50
tābak : bk. tabak II/01/36
tōbe : Ar. İşlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar verme. II/19/41
tōbeler tōbesi : Ar. + Ar. Bir kimsenin herhangi bir işten çok pişman olarak tekrarlamama kararı aldığını anlatan bir söz. I/13/34, I/13/46 Krş. tōbeler tōbesi
tōbeler tōbesi : bk. tōbeler tōbesi I/13/123
tābī : bk. tabi II/15/136
tābi : bk. tabi I/05/133, I/06/56, I/07/182, I/13/144, I/13/179, I/13/284, I/13/289, I/13/294, I/14/167, I/14/291, I/18/196, I/22/169, I/22/33, I/23/124, I/23/192, I/24/57, I/30/105, II/10/121, II/10/92, II/10/96, II/14/58, II/19/132
t.+kime I/16/40
tādīl : Ar. Kanun gereğince çalışmaya ara verileceği belirtilen süre, dinlenme. I/11/94, I/25/46
tādīl_ol- : Ar. + T. Kapanmak, ara verilmek.
t._o.-unca I/11/99
tāhda : bk. tahta
t.+nııı I/19/62
tākīb_ed- : Ar. + T. Yetişmek, yakalamak veya bulmak amacıyla birinin arkasından gitmek, izlemek. Krş. tākīb_it-
t._e.-iyomuş I/29/324
tākīb_it- : bk. tākīb_ed-

- t.ġi.-dim** I/02/96
tālib_amca : Kişi adı. I/02/71
tālip_ol- : Ar. + T. İstemek.
t.ġo.-uyo I/29/414
tāmam : bk. tamam (3) II/12/52
tāmam : bk. tamam (3) I/26/117
tāmsil : bk. temsil (1) II/19/146
tāmir_ġed- : Ar. + T. Onarmak.
t.ġe.-iceklerdeni I/08/106
t.ġe.-ilmesi I/08/114
t.ġeġ : bk. tāmīr_ġed-
t.ġe.-ġip I/08/63
tāne : bk. tane I/06/14, I/08/55, I/08/72, I/08/94, I/10/53, I/12/110, I/12/126, I/12/53, I/12/55, I/12/64, I/14/73, I/18/64, I/18/65, I/24/07, I/28/118, I/28/20, I/29/193, I/29/227, I/29/260, I/29/361, II/13/62, II/18/102, II/18/192, II/18/203
t.+si I/28/101 II/01/73, II/06/09, II/12/32
tānē : bk. tane I/02/17
tāngıdı : Yansıma ses. I/01/16
tānsiyon : bk. tansiyon I/20/196, I/20/198
tārana : 1. bk. tarhana (1) I/13/05, I/24/39
t.+na I/20/175
t.+yı I/21/112
tārī : bk. tarhana (2) II/18/55
tārini : tārī << tarih+ I/09/03, I/09/127
tārini : tārini << tarih+ I/11/86
tārını : bk. tarhana (1) I/23/89
tārī : tārī << tarih+ I/08/123
tārif_ġet- : Ar. + T. 1. Tanımlamak.
t.ġe.-ġem I/09/86
 2. Bir şeyin bulunduğu yeri, çevre ile ilgisini belirterek açıklamak.
t.ġe.-mişler I/29/18
tārīh : bk. tarih (1) I/29/93
t.+lerini I/14/130
tārīh : bk. tarih (1)
t.+ini I/29/65
 bk. tarih (2) I/09/61
t.+den I/09/100
tārīhçi : Tarihsel konular üzerinde araştırmalar yapan, tarih kitapları yazan kimse, müverrih. I/09/111
tārīhi : Ar. Tarihsel. II/06/72
tārīhi eser : Ar. + Ar. Uzun zaman önce meydana getirilmiş ve tarihî değeri olan eser. I/12/131
tārīhi eser : bk. tārīhi eser I/12/125
tārīh : bk. tarih (1)
t.+ini I/11/02
tārimiz : tārimiz << tarih+ II/12/28
tārini : tārini << tarih+ I/11/03
- tārīla** : bk. tarla
t.+da II/03/68
t.+lāmız I/29/104
tārna : 1. tarhana (1) II/19/173
 2. bk. tarhana (2)
t.+sı I/21/117
tīsın- : bk. tīḡsın-
t.-İyö II/18/205
tāş : bk. taş (1)
t.+ı I/08/99
tāta : bk. tahta (1)
t.+dan I/23/70, II/07/88
t.+yı I/14/271
 bk. tahta (2) I/11/48
tātá : bk. tahta (1) I/16/167
tōvbe : Ar. İşlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar verme. I/21/172
tāvuk : bk. tavuk I/23/184
tōybeli : Tövbe etmiş olan, tövbe-kâr. I/29/242
tīḡsın- : Bir şey, bir kimse, bir düşünce, bir durum vb.ni kötü, iğrenç veya aşağılık bularak ondan uzak durma duygusuna kapılmak, ikrah etmek, istikrah etmek. Krş. tīsın-
t.-iyo II/18/204
tīyze : bk. teyze (1) I/25/64
tāze : Far. Yeni, zamanı geçmemiş. I/05/12, II/11/69
te : bk. ta I/05/64, I/15/49, I/20/57, I/28/136, II/05/50, II/06/189, II/17/80
tē : bk. ta I/02/67, I/13/297, II/18/61
tebīsi : bk. tepsi (1) II/02/78
tef : Far. Zilli bir kasnağa geçirilmiş kursak zarından oluşan çalğı.
t.+i II/07/173
Teftir : bk. defder
T.+i I/16/102
T.+ler I/16/102
T.+lerdi I/16/103
teg : bk. tek I/28/154
tegne : bk. tekne I/19/72
tegraġ : bk. tekrar I/19/95
tehne : Far. Issız. I/02/89, I/02/97
tek : Eşi olmayan, biricik, yegâne. I/02/93, I/05/45, I/07/192, I/12/71, I/16/88, I/18/62, I/18/63, I/18/64, I/18/79, II/01/129, II/08/20, II/13/84, II/13/85, II/17/80 Krş. teg
tekbir : Ar. Müslümanlıkta Tanrı'nın büyüklüğünü, yüceliğini anmak için söylenen ve "Allahuekber" sözü ile başlayan dua.
t.+nen II/03/161, II/16/60, II/19/91
teke : Erkek keçi. I/20/153, II/13/97

t.+leri I/20/162
t.+leri II/10/148
t.+lik II/13/102
tekeli : Yerleşim birimi adı. I/16/185, I/16/186
teker : Tekerlek.
t.+leğ I/17/35
tekge : bk. tekke I/13/138, I/13/139, I/26/53, II/10/139
t.+ye I/13/137
tekirar : bk. tekrar I/03/177
tekke : Ar. Tarikattan olanların barındıkları, ibadet ve tören yaptıkları yer, dergâh. I/13/137, I/29/111 Krş. tekge
teklif_et- : Ar. + T. Evlenme, arkadaşlık isteğinde bulunmak. Krş. teklif_id-
t._e.-di II/15/104
teklif_id- : bk. teklif_et-
t._i.-İyo II/15/99
tekmil : Ar. Tamamıyla. I/14/111
tekne (I) : Türlü işlerde kullanılmak için çoğu ağaçtan veya taştan yapılan, uzun ve geniş kap. II/07/13, II/16/126, II/17/99 Krş. tegne, teknē
t.+lere I/28/137
t.+lède II/18/107
t.+ye I/23/98
t.+yē I/24/43
t.+yi I/20/47
tekne (II) : Dokumacılıkla ilgili bir terim. I/23/162
t.+sini I/23/161, I/23/163
teknē : bk. tekne
t.+den II/19/111
teknolocü : Fr. İnsanın maddi çevresini denetlemek ve değiştirmek amacıyla geliştirdiği araç gereçlerle bunlara ilişkin bilgilerin tümü. I/18/161
tekrar : Ar. Bir daha, yine, yeniden, gene. I/06/43, I/09/58, I/22/02, I/24/110, I/24/112, I/24/32, I/24/38, I/24/62, I/28/119, I/28/137, I/30/32, II/03/141, II/10/43, II/10/74, II/18/155, II/19/169, II/19/72 Krş. tegrar, tekirar, tekrar
tekrardan : Üst üste, ardı ardına. II/03/125
tekrar : bk. tekrar I/29/95
tel : 1. Türlü metallerden yapılmış, kopmaya karşı bir direnç gösteren ince uzun nesne. I/11/122, I/11/123
t.+leri II/10/29
 2. Bu nesneden yapılmış veya bu nesne biçiminde olan. I/23/105 Krş. tēl
tel dolap : T. + Ar. Yanları ve kapağı ince delikli telden yapılmış dolap. II/03/148
telávizyon : bk. televizion

t.+da I/09/105
telefon : Fr. Birbirinden uzakta bulunan kişilerin konuşmasını sağlayan aygıt. I/27/108, II/06/19, II/06/24 Krş. televin, televon, teleyon
t.+a II/06/143
t.+da II/06/126, II/06/131
t.+nan II/06/125, II/06/19
t.+u II/06/130, II/06/139, II/06/23
t.+umuş I/27/108
telefon_āş- : Fr. + T. Birini telefonla aramak ve bir şey söylemek.
t._ā.-dı I/02/71
telefon_éd- : Fr. + T. Birini telefonla aramak ve bir şey söylemek.
t._ē.-erlerse II/06/152
telekom : Kurum adı.
t.+dan II/06/134
televin : bk. telefon
t.+lā I/03/151
televizion : Fr. Vericiden iletilen dalgaların görüntü ve ses olarak görünmesini ve duyulmasını sağlayan aygıt, televizyon alıcısı. I/29/14, I/29/143, II/02/64 Krş. telávizyon, televizun, televozon, televizón, televizyon, telivizon, telivizyō
t.+a I/16/140, I/16/71, I/29/156, I/29/160
t.+da II/10/42
t.+narda I/22/167
t.+nāda I/09/79
t.+umu I/18/177
televizón : bk. televizion II/19/144
televizun : bk. televizion I/13/157
t.+da II/02/68
televizyon : bk. televizion II/12/48
t.+narda II/13/19
telivizon : bk. televizion
t.+nāda II/12/46
telivizyō : bk. televizion II/12/45
televon : bk. telefon I/09/106
televon_éd- : Fr. + T. Birini telefonla aramak ve bir şey söylemek. Krş. teleyon_éd-, teleyon_et-
t._e.-ebilsem I/09/106
televozon : bk. televizion
t.+nāda I/21/21
teleyon : bk. telefon I/27/117
t.+u I/03/151
televon_éd- : bk. televon_éd-
t._e.-en I/05/150
televon_et- : bk. televon_éd-
t._e.-diler I/27/74
telkin al- : Ar. + T. Aşılmak.

- t. a.-mıyo** I/07/106
tēl : bk. tel (2)
t.+li I/13/268, I/13/272
temam : bk. tamam (3) I/05/68, I/05/80
tembi_çet- : Ar. + T. Bir şeyin belli biçimde ve yolla yapılmasını istemek, söylemek, uyararak.
t._ç.-dik I/29/184
temelli : Geçici olmayan, sürekli, kalıcı, devamlı, daimî. I/14/159, I/14/199
Temin : bk. demin I/14/77
temis : bk. temiz (1) I/24/106
temiz : Ar. 1. Kirli, lekeli, pis, bulaşık olmayan, arı, pak, münezzeh, hijyen, hijyenik. I/14/209, I/23/71, I/23/81, I/24/44, II/01/95, II/01/96, II/04/125 Krş. temis
2. Ahlakça lekesiz, necip, nezih. Krş.
tēmiz
t.+ler I/14/87
tēmiz : bk. temiz (2) I/14/80
temize çek- : Ar. + T. Kanuni yaptırım uygulanmaması.
t. ç.-diler I/03/47
temizlîne : temizlîne << temizlik+ I/27/115
temizle- : Arıtmak. Krş. temizli-
t.-di I/13/130
t.-niyo I/19/95
t.-r I/23/80
t.-ris I/19/126
t.-riz I/19/95
temizlê : temizlê << temizlik+ II/03/204
temizli- : bk. temizle-
t.-yolar I/14/171
t.-yos II/07/51
temizli_ç : temizli_ç < temizlik+ II/03/205, II/03/206
temizlig : bk. temizlik II/01/50
temizlik : Temiz olma durumu, arılık. I/05/165 Krş. temizlig
temizlik yap- : Temizlemek. I/11/66
temmuz : Ar. Yılın yedinci ayı, orak ayı. I/10/123
temsil : Ar. 1. Söz gelişi. I/03/54, I/13/288, II/08/34, II/08/49, II/19/129, II/19/138, II/19/162, II/19/54, II/19/66, II/19/76 Krş. temsil, tâmsil
2. Oyun. I/29/130
t.+lēmiz I/29/136
t.+li I/29/128
t.+lidir I/29/130
temsil : bk. temsil (1) I/13/124, II/19/137, II/19/213
tencere : Ar. İçinde yemek pişirilen, kapaklı, genellikle metal kap. II/19/80 Krş. tencire
t.+de I/28/188, II/18/203
t.+lêden II/18/206
t.+lênen II/18/38
t.+leri I/10/23
t.+ye II/03/69
t.+yî II/05/82
tencire : bk. tencere
t.+de I/13/323, I/13/330
t.+ler I/13/304
tene : bk. tane I/27/83
tēñē : bk. tane I/17/56
tenege : bk. teneke (1)
t.+den I/13/211
teneke : 1. Yumuşak çelikten yapılmış üzeri kalay kaplı ince sac. Krş. tenege, teneki
2. Bu sacdan yapılan, yaklaşık yirmi litre hacmindeki kap. Krş. Teneke, teneki, tenike, teniki, tenêke I/28/177, I/28/178, I/28/180
t.+lênen II/19/172
t.+lerinen II/04/42
t.+niñ I/29/299
t.+ynen II/19/184
t.+yney II/19/184
Teneke : bk. teneke (2)
T.+lêne II/18/50
teneki : 1. bk. teneke (1) II/03/47
2. bk. teneke (2)
t.+yne II/19/177
t.+ynen II/19/182
tene : Tahıl tanesi.
t.+li II/04/17, II/04/24
t.+sini II/04/21
t.+siz II/04/24
t.+yi II/04/26, II/04/31
t.+yî I/25/116
tenîke : bk. teneke (2)
t.+lere II/13/121
teniki : bk. teneke (2)
t.+ye II/19/192
tenêke : bk. teneke (2) II/19/187
t.+lere II/19/188
tenzîle özbek : Kîşi adı. II/12/44
tepebaşı : Yerleşim birimi adı. Krş. depebaşı
t.+ndakında I/13/62
tepe : 1. Yüksekliği genellikle birkaç yüz metreyi geçmeyen, çok kez tek başına, yamaçları yatık yer biçimi. II/06/170 Krş. depe, depi
t.+lerden I/08/93
t.+niñ I/29/104
t.+ye II/10/78
2. Bir şeyin en üstteki bölümü.
t.+mîñ I/18/125
t.+ñē I/24/80

- t.+sine** I/09/29
3. Birinin yanı başı, baş ucu.
- tepizü** : bk. tepsi (1)
t.+müz I/28/203
- tepsi** : 1. İçinde börek, tatlı vb. pişirmeye yarayan, az derin, geniş, düz kap. I/24/117, I/28/203, II/18/141 Krş. tepizü, tebîsi
t.+lede I/28/230, II/18/142
t.+lerde II/18/141
t.+niş I/28/138, II/04/124
t.+ye II/04/123
t.+ynen II/19/69
2. Fincan, tabak, bardak vb. şeyleri taşımaya yarayan, derinliği olmayan, türlü büyüklükte düz kap. Krş. tesbi
- ter** : Derinin gözeneklerinden sızan, kendine özgü bir kokusu olan, yapışkan, renksiz, tuzlu sıvı, arak. I/02/77
t.+iynen II/05/34
- terayih** : Ar. Ramazan ayı boyunca, yatsı namazından sonra kılınan namaz, teravih namazı. Krş. terēvi
t.+e I/03/136
- terēvi** : bk. terayih
t.+mize I/21/36
- tereya** : bk. tereyağ II/09/81, II/13/112
t.+ı I/28/124, II/09/72, II/13/112, II/19/155, II/19/157, II/19/207
t.+ıdan II/18/47
t.+ımı I/28/189
- tereyā** : bk. tereyağ
t.+ı II/01/51, II/18/46
t.+ımı II/18/17
t.+lar II/13/111
t.+mızı II/18/115
t.+sımı II/13/121, II/18/58
- tereyağ** : Sütten çıkarılan yemeklik yağ, sağyağ, sadeyağ, sarı yağ. Krş. tereya, tereya, tereyā, dere ya
t.+ı I/28/127
- terk** : Ar. Bırakma, ayrılma. I/14/06, II/14/12
- terk_ed-** : Ar. + T. Bırakmak, ayrılmak.
t._e.-iyolar II/15/105
- terke** : Eğerin heybe asılan yeri.
t.+sine I/29/258
- terle-** : Ter çıkarmak, ter dökmek. Krş. tērlē-
t.-rsin II/04/35
- tērlē-** : bk. terle-
t.-yen I/20/154
- teroris** : Fr. Yıldırıcı
t.+lere I/27/49
- ters** : Gerekli olan duruma karşıt, zıt. I/08/125, I/29/250, I/29/254, II/07/158, II/07/165, II/16/60, II/07/161
t.+den II/14/04
- ters çevir-** : İçini dışına çevirmek.
t. ç.-iyo I/29/309
- tertemiz** : bk. tertemiz II/18/193
- tertemiz** : Çok temiz, her yanı temiz, arı sili, pirüpak. II/01/85 Krş. tertemis
- terzi** : Far. Giysi biçip diken kimse, dikişçi. I/13/166
- tesbi** : bk. tepsi (2) II/03/119
- teslim_ed-** : Ar. + T. Bir şeyin kullanımını, korunmasını veya mülkiyetini vermek, bırakmak, devretmek, terk etmek. Krş. teslim_id-, teslim_it-
t._e.-ildi I/09/32
- teslim_id-** : bk. teslim_ed-
t._j.-em II/15/95, II/15/96
- teslim_it-** : bk. teslim_ed-
t._j.-mişler II/15/96
- tetik** : Çabuk davranan, çevik, dikkatli, uyanık. I/23/166
- tevellüd** : Ar. İnsanın doğumu, doğduğu zaman.
t.+ü I/14/202
- tevezli** : Yerleşim birimi adı. I/16/185, I/16/187
- Teyze** : bk. teyze (2) I/18/131
- teyze** : bk. teyze (2) I/27/48
- teyze** : 1. Annenin kız kardeşi, ana yarı. Krş. dēze, tiyze
t.+m I/30/34
2. Anne yaşıtı kadınlara söylenen bir seslenme sözü. Krş. Teyze, teyze
t.+cım I/18/213
- teze_jiņ** : teze_jiņ < tezek+ I/05/117
- tezek** : Yakıt olarak kullanılan kurutulmuş sığır dışkı. I/05/116 Krş. tezeg
t.+leri II/18/40
- tezeg** : bk. tezek II/18/35
t.+den II/18/34
t.+inen II/18/34
- tezgā** : bk. tezgāh II/02/41
t.+larım II/02/41
t.+nı II/02/41
- tezgēh** : bk. tezgāh
t.+e II/08/25
- tezgāh** : Far. Üzerinde genellikle el veya küçük makinelerle iş görülen yapım aracı. II/08/23 Krş. tezgā, tezgēh
- tezgāh gur-** : Far. + T. İşe başlamak üzere çalışma araçlarını hazırlamak, çalışmaya başlamak.
t. ğ.-ardık I/13/110
- tıb** : bk. tıp

t.+da II/06/14
tıkım : 1. Ağzın alabileceği büyüklükte lokma. Krş. dıkım, dıgım
 2. Az, biraz. I/07/142, I/21/105
tıkır : Tıkırdayan, birbirine vuran, çarpan şeylerin çıkardığı ses. I/08/99, I/30/153
tılısım : Ar. Büyülü olduğuna inanılan muska vb. şey.
t.+ı II/10/44
tın tın : İkileme. I/13/163
tınas : Dövülerek savrulmaya hazırlanan ekin yığılı. I/24/12, II/18/24
tıp : Ar. Tıp fakültesi hastanesi. I/30/67 Krş. tıb
t.+a I/30/66, I/30/67, I/30/68
tıpsır- : Küfretmek.
t.-im II/19/144
tır tır : "Çok üşümek, çok korkmak" anlamlarındaki tir tir titremek deyiminde geçen bir söz. II/08/102
tırakdör : Fr. Arkasına römork takılabilen, çift sürmek, yük taşımak vb. işlerde kullanılan motorlu iş makinesi. Krş. traktör, trağdör
t.+ünü I/11/29
traktör : bk. traktör
t.+ünen I/14/180
trakya : Güneydoğu Avrupa'da yer alan güney Bulgaristan, kuzeydoğu Yunanistan ve Türkiye'nin Avrupa kıtasındaki topraklarını içeren, tarihi çok zengin bir bölgedir. I/22/47
trağdör : bk. traktör
t.+e I/29/114
tırt : Yansıma ses. I/13/107
tırmıg : Kabartılmış toprağın taşını, çöpünü ayıklamak için kullanılan seyrek dişli, tarak biçiminde araç. I/17/14 Krş. dırmık, dırmıg
tırpan : Rum. Uzun bir sapın ucuna tutturulan, ot, ekin vb.ni biçmeye yarayan, hafifçe kıvrık, uzun çelik bıçak.
t.+nānan II/18/22
tī gibi : Far. + T. İnce, zayıf, sağlam ve çevik (kimse). I/28/247
Tikkat_jt- : Ar. + T. Gözüne çarpmak veya ilgisini çekmek.
T._j.-medim I/08/129
tigil- : bk. dikil-
t.-dirdi I/20/91
tiken : Bazı bitkilerin dal, yaprak, meyve kabuğu vb. bölümlerinde ve bazı hayvanların derisinde bulunan sert, ucu sivri ve batıcı çıkıntılardan her biri.
t.+ni I/06/47, I/06/49

Tikensiz : Dikeni olmayan.
T.+i I/06/47
Tikil- : bk. dikil-
T.-irdi I/14/287
T.-irlermiş I/14/287
tikil- : bk. dikil-
t.-ıyon I/20/89
Tik- : bk. dik- (3)
T.-mez I/19/164
tirilili : Hafif ve hoppa.
t.+m II/18/165
tiriviri : Gösterişsiz, basit. II/18/165
tiploma : bk. diploma I/14/238
titreme : Titremek işi. I/22/148
tiyatırō : İt. Dram, komedi, vodvil vb. edebiyat türlerinin oynandığı yer. II/07/148
toğ : Açlığını gidermiş, doymuş, aç karşıtı. II/06/182
toğdur : bk. doktor I/03/162, I/30/74
t.+uğ I/30/74
toğlü : toğlü << tokluk+ I/29/305, I/29/306
toğlü_u : toğlü_u << tokluk+ I/28/258
toğmak : Dibekte dövme işi için kullanılan ağaçtan araç.
t.+lāmız I/28/171
toğmānan : toğmānan << tokmak+ I/23/83
toğtor : bk. doktor I/04/64, I/21/91
Toğtur : bk. doktor II/11/53
toğtur : bk. doktor I/03/179, I/17/50, I/17/51, I/17/76, I/17/77, I/30/71
t.+a I/17/47, I/17/74, I/20/129
t.+lara I/03/162
t.+larda II/09/123
t.+lā I/03/179
toğtür : bk. doktor I/17/73
toğuc : Et döveceği, tokmağı. Krş. toğuş
t.+unan I/23/92
toğuş : bk. toğuc
t.+lānan I/23/93
to_ur- : bk. do_ur-
t.-mamış I/17/55
toğ tut- : Açlığı uzun süre giderme veya doyurma özelliği olmak.
t. t.-cek I/28/256
toğad : Hayvan ağılı.
t.+ımı I/14/48
toğtur : bk. doktor
t.+a I/20/198
Toguz : bk. doğuz I/17/20
toğalı : Tokası olan, toka takılmış olan. II/13/53
toğa çorbası : Yoğurtlu pirinç, buğday ya da

bulgur çorbası. I/23/37

töm : Yansıma ses. I/23/217

tomate : bk. domates I/21/79

t.+zi I/22/88

tomatis : bk. domates I/28/166

t.+ini II/19/101

t.+lëden I/23/111

tomman : Don, şalvar. I/09/78

to_um : Far. Bitkilerde döllenme sonunda yumurtacıktan oluşan ve yeni bir bitki oluşmasını sağlayan tane.

t.+u II/18/188

toğat : Hayvan ağılı. II/18/156

top : Gülle veya şarapnel atan büyük, ateşli silah. II/06/173

top şevket : Kişi adı. II/14/73

topak : Yufka açmak için avuç içinde yuvarlak bir biçim verilen hamur parçası. II/19/111, II/19/112

topal : Bacağındaki sakatlık sebebiyle seker gibi veya iki adımda bir, bir yana eğilerek yürüyen (insan veya hayvan). I/03/160, I/21/170, I/30/79, II/09/119

topalağ : Kıyma ve bulgurdan yapılan sulu köfte. II/13/32

topalan : Ekşili köfte. II/08/68

topalla- : Bacağındaki sakatlık sebebiyle seker gibi veya iki adımda, bir yana eğilerek yürümek.

t.-nıy I/03/160

toparla- : 1. Çekidüzen vermek.

t.-rım I/06/29

2. Bir araya getirmek, toplu bir duruma sokmak.

t.-rız II/08/68

topla- : 1. Bir araya getirmek. II/04/21 Krş. toplı-, toplā-, toplu-

t.-dı I/04/09

t.-dık I/23/167, I/28/99

t.-dım I/04/19

t.-dī I/12/52

t.-mışlar I/08/35

t.-rdı II/03/122

t.-rız I/24/110

t.-rlar II/10/16, II/10/19

t.-rlardı I/14/264, II/03/100

t.-rsın II/10/16

t.-sağ I/30/56

t.-tcaz I/04/14

t.-yan I/21/41

2. Devşirmek. Krş. toplı-, toplā-, toplē-,

toplu-

t.-mā I/03/105

t.-mıya I/03/91

t.-rdık I/23/237

t.-rdıg I/23/238

t.-rız I/24/58

t.-sağız I/13/224

t.-yiveriyola I/07/42

3. Dağınıklıktan kurtarmak. Krş. toplu-,

tople-

4. Vergi veya bağışı verecek olanlardan

almak.

t.-yannara II/06/105

5. bk. toplama (1) I/27/36, I/27/37

toplama : 1. Toplamak işi. Krş. toplu- (4)

t.+yā I/03/106

2. Toplanarak bir araya getirilmiş. Krş.

toplama

toplama : bk. toplama (2) II/03/193, II/03/194

toplana- : Bir araya gelmek. Krş. toplu-

t.-am II/19/124

t.-dılar II/03/109, II/06/121

t.-ır I/13/142, I/26/126, I/14/259,

II/04/97, II/10/18

t.-ır II/03/146

t.-ırdı I/21/60, I/14/253, I/23/199,

I/23/26, II/03/143, II/10/37

t.-ırdık II/10/140

t.-ırdıg I/13/213, I/16/88

t.-ırıs I/16/123

t.-ırız I/16/121

t.-ırladı I/28/134

t.-ırlardı I/14/258, I/16/159, I/23/202,

II/03/109, II/03/167

t.-ırlardı I/21/40

t.-ıyos II/10/143

t.-muş I/15/96

t.-mıyolar II/19/125

t.-sa II/19/126

topla- : bk. toplu-

t.-mışlar I/08/37

toplantı : Birden çok kimsenin belirli amaçlarla bir araya gelmesi, içtima. I/27/62, I/29/334, II/04/84, II/04/85

t.+sı II/04/83

toplaş- : Toplanmak. Krş. toplu-

t.-ıdık I/25/66

t.-ılır II/18/148

t.-ırdı II/03/132, II/10/141, II/10/78,

II/15/74, II/15/77

t.-ırdı II/15/71

t.-ırdık I/25/64, II/18/147

t.-ırdıg I/25/61, I/25/63

t.-ırız II/14/48

t.-ırlar II/18/159
t.-ırlardı II/03/124, II/03/131
t.-ırlardı I/05/147
t.-ırlarmış I/05/162
t.-ırlarmışmış I/05/154
t.-ırlarmışmış I/05/158
t.-ırmış I/05/156
toplayıcı : Mal, para, vs. toplayan kimse. I/27/46
toplā- : 1. bk. topla- (1)
t.-rdı I/16/193
t.-rdık II/10/33
 2. bk. topla- (2)
t.-dık I/04/28, II/18/22
t.-rdık II/02/34, II/04/18
toplāş- : bk. toplaş-
t.-irdik I/21/130
t.-ılır II/04/100
t.-iyo II/16/73
tope- : bk. tople- (3)
t.-yo II/15/147
toplē- : bk. topla- (2)
t.-yo I/24/58
toplī- : 1. bk. topla- (1)
t.-cez I/29/335
 2. bk. topla- (2)
t.-ceK I/24/67
toplu : Hepsi bir arada bulunan, toplanmış.
 I/01/35, I/11/53, I/20/156
toplu- : 1. bk. topla- (1)
t.-yolarmış I/27/49
t.-yörlarmıştı II/07/120
 2. bk. topla- (2)
t.-yoduğ I/03/105
t.-yolardı II/11/31
 3. bk. topla- (3)
t.-yalar I/30/29
topluluğ : Nitelikleri bakımından bir bütün
 oluşturan kimselerin hepsi, toplum, camia,
 cemiyet. II/04/98
t.+da II/19/226
t.+dur II/04/86
toPlum : bk. toplum I/11/28
toplum : Aynı toprak parçası üzerinde bir arada
 yaşayan ve temel çıkarlarını sağlamak için iş
 birliği yapan insanların tümü, cemiyet. Krş.
 toPlum
t.+uz I/22/16
toprağ : bk. toprak
t.+dan II/18/133
toprak : 1. Yer kabuğunun, toz durumuna
 gelmiş türlü kırıntılarıyla, çürümüş organik
 cisimlerden oluşan ve canlılara yaşama ortamı

sağlayan yüzey bölümü. I/08/90, I/19/93, I/19/94
 Krş. toprağ
 2. Arazi, tarla.
 3. Memleketli. Krş. toprā
t.+larımız I/26/110
topra_ımız : topra_ımız < toprak+ I/26/129
topra_ınan : topra_ınan << toprak+ II/03/70
topra_ı : topra_ı << toprak+ II/03/69
toprā : bk. toprak (3) I/21/07
toprā : 1. toprā << toprak+ I/15/75
 2. toprā << toprak+ I/08/63, II/03/50
torba : Genellikle pamuk ve kıldan dokunmuş,
 türlü boy ve biçimde, ağzı büzülüp bağlanabilen
 araç. I/24/31, II/16/107, II/19/152 Krş. tōrba,
 torbı
t.+mız II/19/166
t.+ya II/19/154
tōrba : bk. torba
t.+dan II/19/167
torbı : bk. torba
t.+ya II/19/166, II/19/169
tornum : tornum < torun+ I/01/34
torun : Bir kimseye göre çocuğunun çocuğu.
 I/11/113, I/11/99, I/12/03, I/23/136, II/17/12 Krş.
 torün
t.+ā I/30/146
t.+larıyıs II/15/80
t.+nā I/29/155
t.+nar I/11/91, I/11/96, I/11/97, I/11/98,
 I/18/48, II/06/95
t.+nār I/18/195
t.+nara I/29/353, I/29/357, II/17/11
t.+naşım I/11/89
t.+narım I/16/17
t.+narımız I/07/43
t.+narnan I/11/101
t.+narnı I/11/97
t.+ū II/03/48
t.+ūdu I/30/158
t.+um I/05/29, I/11/93, I/12/78,
 I/21/102, I/23/132, I/24/07, I/27/124, I/30/140,
 I/18/52, II/11/58, II/17/14, II/19/31
t.+uı I/30/142
t.+uyum II/08/03
torün : bk. torun
t.+um I/05/29
tōru : bk. dōru (1) II/01/144
toyğa : Toyga çorbası. II/15/43, II/15/44 Krş.
 tōyğa
tōyğa : bk. toyğa II/15/41
toz : 1. Çok küçük ve hafif parçacıklara
 bölünmüş toprak. Krş. tōz

t.+a I/02/94
t.+laṣā I/02/94
t.+uḡ II/01/84, II/01/85, II/04/26
 2. Çok küçük parçacıklara bölünmüş olan herhangi bir madde. I/05/118
t.+u I/05/117, I/05/118
töz : bk. toz (1) II/04/27
toz_ol- : Toz durumuna gelmek.
t._o.-ur I/05/118
Töker- : bk. dök- (2)
T.-is II/10/63, II/10/64
tökezle- : Güçlük ve engellerle karşılaşmak.
t.-rler I/23/181
tör : Çeşit, cins.
t.+ü I/16/36
tu_af : Ar. Acayip. I/16/137
tu_alet : bk. tuvalet
t.+e II/15/139
t.+ler II/15/137
tu_um : Göğüs ve pantolon bölümü bitişik giysi. I/01/54
tūla : Rum. Balçıgın kalıplara dökülüp güneşte kurutulduktan sonra özel ocaklarda pişirilmesiyle yapılan ve duvar örmekte kullanılan yapı malzemesi. II/18/39
t.+larıḡ II/18/40
tulu : tulu < tuluk II/13/118
tuluḡ : Pekmez, peynir, yağ vb. şeyler koymaya yarayan ya da yayık olarak kullanılan deri, tulum. I/22/54, II/10/100, II/13/114 Krş. tuluḡ, tuluḡ
t.+da II/13/115
tuluḡ : bk. tuluḡ
t.+da II/09/70
tulu_a : tulu_a < tuluk+ II/13/117
tuluḡ : bk. tuluḡ I/20/37
tulula- : Yayık olarak kullanılan deri, tulumu doldurmak.
t.-yıp II/10/101
tuḷūlū : tuḷūlū << tuluk+ I/28/201
tunceli : Yerleşim birimi adı. I/26/136 Krş. tunceli, tunceli
t.+den I/26/139
tunceli : bk. tunceli I/26/134
tunceḷi : bk. tunceli I/26/136
türbey : bk. türbe II/04/92
turḡut : Kişi adı. I/29/76, I/29/77
turḡutlar çifli : Yer adı. I/29/83 Krş. turḡutlar
turḡutlar : bk. turḡutlar çifli
t.+ı I/29/78, I/29/85
turisdik : Fr. Turizmle ilgili olan.
t.+miş I/16/64

turşu : Far. Tuzlu suda, sirkede bırakılarak özel bir kıvama getirilmiş sebze veya meyve. I/21/78, II/18/53
t.+ları I/28/166
t.+larıḡ I/28/168
t.+sunnan I/28/192
t.+sunu I/28/190
t.+ynan II/10/115
turşu ḡur- : Far. + T. Turşuluk sebze veya meyveleri kavanoz, fiçı vb.ne yerleştirmek.
t.+muzu ḡ.-aris II/10/58
turşulad- : Surat asmak.
t.-dı I/23/55
Tuşman_öl- : bk. düşman_ol-
T._ö.-du I/03/32
tutaḡla- : Kanun yoluyla hürriyeti kısıtlayarak bir yere kapatmak, tevkif etmek.
t.-dila I/03/46
tut- : 1. Elde bulundurmak, ele almak Krş. dud-, tut-
t.-ar I/16/47
t.-du I/03/112
 2. Beklenen sonucu vermek. Krş. dud-, dud-
t.-aris II/19/106
t.-uyo I/20/43
t.-uyoduḡ II/17/99
 3. Hizmetine almak veya kiralamak. Krş. dut-, Tut-
t.-an II/15/148
t.-up II/03/20
 4. Kapatmak, sarmak. Krş. dut-
t.-ā II/02/45
 5. Başlamak. Krş. dut-
 6. Denetimi ve yetkisi altına almak. Krş. dut-
t.-arlardı I/02/36
t.-arlardı I/02/35
 7. Sürmek, zaman almak. Krş. dut-
 8. Bir şey düşünmek. Krş. dut-
 9. Kullanmak. Krş. dut-
t.-duram II/16/12
t.-duramıyoz II/16/12
t.-ulurdu I/24/99
t.-uyoduḡ I/07/89, II/07/182
t.-uyuḡ II/01/64
 10. Uygun gelmek, çelişmez olmak. Krş. dut-
t.-maS I/16/176
 11. Sunmak. Krş. dut-
 12. Ele geçirmek, yakalamak. Krş. dut-
t.-uyō I/26/82

13. Hürriyetinden yoksun bırakıp bir yere kapamak, tevkif etmek.

t.-uyuş I/09/40

14. Oruç tutmak.

t.-sunnağ II/18/150

15. Herhangi bir durumda bulundurmak.

t.-ā II/02/45

16. Başlamak. Krş. dut-

Tut- : bk. tut- (3)

T.-arız I/26/149

T.-ulurdu II/13/41

tutuqla- : Kanun yoluyla hürriyeti kısıtlayarak bir yere kapatmak, tevkif etmek.

t.-dılar I/03/49, I/03/55

t.-dılar I/03/49

tutuş- : Yanmaya başlamak, ateş almak. Krş. dutuş-

t.-mazdı II/13/65

tuvalet : Fr. İnsanın dışkısıyla idrarını boşalttığı yer, abdesthane, aralık, ayak yolu, yüznumara, hacet yeri, hela, kenef, memişhane, kademhane. Krş. tuyalet, tu_alet, tuvālet

t.+e I/11/68

t.+i I/07/183

tuvalet : bk. tuvalet

t.+ine II/02/06

tuyalet : bk. tuvalet

t.+i I/04/73

t.+im I/18/177

t.+ine I/04/74

t.+ini I/04/75

tuzla- : Tuza yatırmak veya üstüne tuz eklemek. Krş. düzla-, duzla-, duzlā-

t.-rıs I/21/97

t.-rız I/21/97

t.-rlardı II/10/101

tuz : Kokusuz, suda eriyen, yiyecekleri korumada ve tatlandırmada kullanılan billursu madde.

t.+u II/18/194

t.+unan I/25/12

tüdedirle : tüdedirle << tüttür- I/22/143

tüdedirlerdi : tüdedirlerdi << tüttür- I/22/138

tüfe_j : tüfe_j < tüfek+ I/20/126

tüfe_jinen : tüfe_jinen << tüfek+ I/09/31

tüfeg_at- : bk. tüfek_at-

t._a.-iyola I/09/30

tüfek : Far. Savaş veya avda kullanılan, uzun namlulu ateşli silah. I/20/125

tüfek_at- : Far. + T. Tüfekle ateş etmek. Krş. tüfeg_at-

t._a.-arlanmış I/23/217

tüked- : bk. tüket-

t.-icidiğ I/05/139

tüken- : Bitmek, sona ermek, kalmamak.

t.-iyo I/02/02

tüket- : Kullanarak, harcayarak yok etmek, bitirmek, yoğaltmak. Krş. tüked-

t.-dik I/02/35

t.-dim I/04/33

tükü- : Tükürüğü ağız içinden dışarıya atmak.

t.-düy I/01/39

tülbánd : bk. tülbend

t.+iğ I/19/83

tülbend : Far. Bu bezden yapılmış başörtüsü. Krş. tülbánd

t.+iğ I/19/84

tülüce da_ı : Yer adı. I/29/107 Krş. tülüce

tülüce : bk. tülüce da_ı I/29/109, I/29/110

tüp : Fr. Akışkan maddelerin konulduğu, genellikle silindir biçiminde, içi boş, ağız özel tapalı kap. I/20/148

türbe : Ar. Genellikle ünlü bir kimse için yaptırılan ve içinde o kimsenin mezarı bulunan yapı. I/26/53 Krş. türbey

t.+lere II/04/86

türe : Soyad. II/17/05

türk : Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan halk ve bu halktan olan kimse. I/08/31, I/16/96, II/03/187, II/06/187, II/06/178

t.+ler I/06/57, I/08/27

t.+leri I/08/25

t.+tüy II/06/175

türkçe : Türkiye Türkçesi. Krş. türkçe, türkÇe

t.+den I/08/136, I/08/137

t.+yi I/08/11

türkÇe : bk. türkçe II/06/109, II/06/110

türkçe : bk. türkçe II/11/103

t.+niğ II/11/103

t.+yi I/14/303

türkiye : Ülke adı.

t.+niğ II/14/106, II/14/112

türkmen : Türkmenistan Cumhuriyeti'nde ve Irak'ta yaşayan Türk soyundan bir halk ve bu halktan olan kimse. I/08/26, I/09/123, II/01/126, II/01/128, II/01/129

türkmen da_ı : Yer adı.

t. d.+ndaydı I/15/13

türkü : T. + Ar. Hece ölçüsüyle yazılmış ve halk ezgileriyle bestelenmiş manzume. I/03/100, I/14/289, II/07/173, II/07/175, II/15/71, II/18/153, II/18/158, II/18/160

t.+leri I/14/290

t.+ynen I/13/151

türkü söyle- : Ezgisiyle bir türküyü seslendirmek.

t. s.-yê I/03/100

t. s.-ye II/07/173, II/07/175

türkü çar- : Türkü söyleyen.

t. ç.-a I/14/289, II/18/158, II/18/160

türküçü : Türkü söyleyen kimse, okuyucu. I/03/98 Krş. türküçü

t.+le I/03/101, I/03/98

türküçü : bk. türküçü

t.+le I/03/97

türkü söyle- : Ezgisiyle bir türküyü seslendirmek.

t.+leri s.-ndi I/29/41

türlü : Çok çeşitli özellikleri olan, çeşit çeşit, muhtelif. I/07/22, I/19/131, I/20/76, I/29/216, I/29/271, II/04/55, II/08/72, II/17/112

tüy : İnsan ve hayvan derisi üzerinde bulunan ince, kısa, yumuşak ve sık uzantılar. Krş. tüy

t.+ünden I/19/125

t.+ünü I/19/126

tüy : bk. tüy

t.+ünden II/15/85

u : 1. bk. o (1) I/01/30, I/03/35, I/06/60, I/07/162, I/07/165, I/07/166, I/07/182, I/09/106, I/11/105, I/11/13, I/11/22, I/13/66, I/14/101, I/14/128, I/14/130, I/14/179, I/14/232, I/14/272, I/14/291, I/14/34, I/14/77, I/14/94, I/18/175, I/18/178, I/20/139, I/21/34, I/21/72, I/21/97, I/22/116, I/22/19, I/23/147, I/23/172, I/23/173, I/23/174, I/23/240, I/23/242, I/23/78, I/24/116, I/24/79, I/25/97, I/28/120, I/28/22, I/28/244, I/28/246, I/28/255, I/28/51, I/28/54, I/29/05, I/29/100, I/29/104, I/29/283, I/29/359, I/29/76, I/14/84, I/02/28, I/03/29, I/13/187, I/14/230,, I/16/105, I/22/129, I/09/54, I/28/250, I/02/36, I/07/180, II/03/128, II/03/57, II/03/64, II/03/86, II/04/135, II/04/54, II/04/98, II/06/70, II/07/126, II/07/162, II/07/164, II/10/28, II/10/81, II/11/91, II/11/92, II/14/13, II/14/133, II/14/136, II/14/41, II/15/142, II/17/41, II/17/69, II/18/164, II/18/182, II/18/20, II/18/26, II/18/39, II/19/107, II/19/214, II/10/119, II/14/79, II/18/161, II/14/14

2. bk. o (2) I/03/103, I/03/143, I/03/185, I/03/23, I/03/36, I/03/37, I/03/74, I/03/79, I/07/170, I/08/104, I/09/109, I/09/110, I/09/126, I/11/32, I/11/55, I/11/84, I/11/90, I/11/93, I/11/94, I/11/95, I/13/155, I/13/264, I/13/80, I/14/118, I/14/181, I/14/74, I/18/155, I/18/185, I/18/191, I/18/44, I/19/135, I/19/136, I/19/56, I/21/157, I/22/122, I/22/58, I/23/131, I/23/135, I/23/48, I/23/53, I/24/47, I/24/55, I/28/107, I/28/222, I/28/77, I/28/89, I/29/18, I/28/221,

II/02/51, II/04/95, II/05/77, II/05/78, II/05/84, II/07/93, II/07/94, II/17/71, II/19/43, II/19/77, II/07/173

u.+na I/24/16

u.+ncâz I/30/141

u.+ncâzıñ I/03/159

u.+ndan I/03/74, I/14/244, I/18/130,

II/05/88

u.+ñdan I/27/71

u.+nla I/04/49

u.+nna I/20/141, I/23/191

u.+nnan I/12/10, I/20/141, I/30/36

u.+â I/23/27

u.+nu I/07/171, I/07/58, I/14/40,

I/18/184, I/20/93, I/30/125, II/05/69

u.+nuñ I/03/160, I/09/105, I/13/196,

I/13/77, I/14/207, I/22/123, I/23/134, I/29/181, I/30/151, I/30/165, I/30/53, II/03/65, II/10/72,

II/14/49, II/14/49

u.+ña I/12/129, I/23/167, II/19/226,

II/19/95

3. bk. o (3) I/07/18, I/09/31, I/09/83,

I/10/101, I/10/44, I/11/26, I/13/344, I/14/22, I/21/59, I/22/50, I/22/59, I/22/74, I/22/77,

I/23/71, I/23/80, I/23/84, I/23/92, I/23/94, I/26/70, I/28/158, I/28/213, I/28/68, I/29/342,

I/29/415, I/21/05, I/14/124, I/14/118, II/02/36, II/02/37, II/02/39, II/07/39, II/08/67, II/10/102,

II/10/112, II/19/101, II/19/102, II/19/163, II/19/165, II/19/170

u.+na I/04/08, I/19/143, I/23/16

u.+ñan II/17/33

u.+nda I/14/24, I/18/159

u.+ndan I/03/137, I/03/31, I/03/46,

I/03/56, I/07/141, I/07/151, I/11/100, I/11/82, I/11/91, I/12/111, I/12/113, I/14/136, I/14/227,

I/14/307, I/14/309, I/15/80, I/16/123, I/16/82, I/18/07, I/18/102, I/18/135, I/18/148, I/18/152,

I/18/170, I/18/175, I/18/46, I/18/97, I/19/126, I/19/62, I/20/115, I/20/177, I/20/24, I/20/29,

I/20/39, I/20/43, I/20/74, I/21/04, I/21/109, I/21/115, I/21/117, I/22/06, I/22/07, I/22/122,

I/22/141, I/22/15, I/22/16, I/22/21, I/22/51, I/22/57, I/22/60, I/22/74, I/22/77, I/22/93,

I/23/106, I/23/122, I/23/143, I/23/172, I/23/195, I/23/21, I/23/56, I/23/66, I/23/68, I/23/72,

I/23/82, I/23/95, I/24/35, I/24/38, I/24/49, I/24/62, I/24/73, I/25/113, I/25/114, I/28/201,

I/28/232, I/28/243, I/29/04, I/29/101, I/29/147, I/29/159, I/29/18, I/29/23, I/29/240, I/29/241,

I/29/285, I/29/313, I/29/339, I/29/346, I/29/414, I/29/44, I/29/48, I/29/50, I/29/71, I/29/75,

I/29/78, I/29/84, I/30/101, I/30/113, I/30/119, I/30/127, I/30/132, I/30/70, II/02/27, II/03/102, II/03/103, II/03/160, II/03/166, II/03/168, II/04/54, II/05/28, II/05/74, II/05/75, II/07/175, II/10/100, II/10/105, II/10/117, II/10/18, II/10/26, II/10/29, II/10/33, II/10/34, II/11/51, II/14/59, II/15/05, II/15/10, II/15/12, II/15/125, II/15/133, II/15/16, II/15/48, II/15/72, II/15/73, II/15/75, II/15/86, II/16/111, II/16/126, II/16/127, II/16/55, II/17/21, II/17/32, II/17/46, II/18/155, II/18/16, II/18/33, II/18/59, II/19/154, II/19/71, II/19/73, II/19/76, II/19/86

u.+nđan I/07/169

u.+ñđan I/24/109

u.+nna I/09/08, I/19/37, I/28/234, II/07/26, II/14/58

u.+nna I/19/92, I/23/13, I/23/31, I/28/145, I/18/192, I/29/254, II/07/22, II/07/50, II/10/105, II/14/57, II/18/190, II/19/171

u.+nu I/09/31, I/16/103, I/19/32, I/19/36, I/19/98, I/20/109, I/20/110, I/20/188, I/22/106, I/22/49, I/22/87, I/22/97, I/23/104, I/23/107, I/23/142, I/23/186, I/24/112, I/24/33, I/24/38, I/24/59, I/28/172, I/28/173, I/28/174, I/28/213, I/28/236, I/28/242, I/28/70, I/28/71, I/29/228, I/29/309, I/30/113, I/30/88, II/02/77, II/04/18, II/04/44, II/04/53, II/04/70, II/10/102, II/10/106, II/10/108, II/10/60, II/10/63, II/14/03, II/14/43, II/14/60, II/15/52, II/16/133, II/17/100, II/19/113, II/19/131, II/19/15, II/19/157, II/19/164, II/19/188, II/19/206, II/19/74, II/19/75, II/19/78, II/19/81, II/02/35

u.+nũ I/03/186, II/19/100, II/19/55

u.+nũ I/24/107, I/28/192, I/29/46, II/19/162

u.+num II/06/102

u.+nun I/26/80, II/14/94

u.+nunnan I/07/143, I/07/35, I/07/134, I/07/133

u.+nuñ I/07/73, I/13/212, I/19/89, I/24/77, II/04/133, II/06/65, II/10/110, II/10/90, II/19/169

u.+ña I/03/164, I/05/63, I/28/116, I/28/148, I/28/151, I/28/159, II/04/45

u.+yudu I/28/55, II/04/73

u ğadar : bk. o ğadar (1) I/11/17, I/19/129, I/28/217

u ğadağ : bk. o ğadar (1) I/14/295, I/14/297, I/14/298

u ğadan : bk. o ğadar

u. ğ.+nığ II/11/52

u ğadar : bk. o ğadar (1) I/29/307

ú : 1. bk. o (1) I/21/170

2. bk. o (2) I/20/138, II/14/76

ũ : 1. bk. o (1) I/07/183, I/23/237, I/28/253, II/07/93, II/19/145, II/19/90

2. bk. o (2) I/10/100, I/13/125, II/19/221

3. bk. o (3) I/20/164

ü : 1. bk. o (1) II/04/130, II/06/96, II/14/53, II/14/60

2. bk. o (2) I/08/103, I/13/125, I/18/102

3. bk. o (3) I/12/33, I/14/189, I/17/49

ü.+dan I/30/136

ü_ü : Abartı bildiren bir ünlem. II/01/112, II/01/130

ucağ : bk. ocağ I/01/61

uc : Bir şeyin baş veya son noktası.

u.+u I/30/45 II/19/190

u.+undan I/28/123

u.+unu I/09/92, I/09/93, I/29/290

uç : bk. üç II/18/127

ucuz : Fiyatı yüksek olmayan, pahası az, düşük fiyatlı, pahalı karşıtı. I/06/41, II/09/66, II/09/67

úç : bk. üç I/30/08, I/30/33, II/08/60

uçaç : Kanatlarının altındaki havanın yaptığı basınç yardımıyla yükselip ilerleyebilen motorlu hava taşıtı, tayyare. I/29/186

ufak : 1. Boyutları normalden küçük. I/13/320, I/19/40, I/28/213, I/06/48, I/23/83, II/06/185, II/16/46, II/16/109 Krş. ufağ

u.+larını I/07/116

2. Yaşça daha küçük olan. I/08/55, I/08/82, I/11/95 Krş. ufağ

3. Önemsiz, çok az. I/13/50

u.+dan II/12/70

ufak_ufak : Küçük parçalar durumunda. II/13/36

ufağ : bk. ufağ (1) II/14/103, II/10/63

ufağlık : Ufak olma durumu. I/13/32

ufağ : bk. ufağ (2) II/15/35

ufala- : Kırarak, ovarak veya ezerek ufak parçalara ayırmak.

u.-nır I/22/97

u.-rıs I/24/45

ufalā- : bk. ufala-

u.-rısın I/22/61

ufácık : Çok ufak, küçücük. I/13/159, II/18/62, II/18/146

ufā_ız : ufā_ız << ufak+ II/09/59

ufuğ seleñ : Kişi adı. I/16/12

ullu : Yaşlı.

u.+larda II/09/102

ülan : bk. olan I/28/150

ulaş- : 1. Varmak, gelmek.

- u.-dırılā** I/18/81
2. Elde etmek, erişmek.
u.-amadı I/29/208
- ulaşım** : Köyler, şehirler, ülkeler arasında bir yerden bir yere gidiş geliş, münakale, muvasala, temas. I/11/16
- uluğ** : Miskin, tembел, pasaklı. II/18/162
- un** : Ögütülerek toz durumuna getirilmiş tahıl ve başka besin maddeleri. I/13/338, I/13/340, I/20/66, I/21/116, I/22/85, I/22/86, I/22/96, I/22/98, I/23/200, I/23/24, I/24/48, I/28/170, II/10/64, II/15/49, II/17/98
u.+u I/07/79, I/13/338, I/22/76, II/19/180
u.+umuz II/17/95
u.+un I/13/357
u.+unan I/20/109, I/22/95
- undan** : bk. ondan I/09/61, I/21/59
- üniversite** : bk. üniversite II/11/66
- unlā** : bk. onlar II/17/49
- unna** : bk. onlar II/06/122, II/07/196
- unnar** : bk. onlar I/05/117, I/07/196, I/07/97, I/08/30, I/08/51, I/11/18, I/13/78, I/14/120, I/23/116, I/23/222, I/27/19, I/30/102, I/30/116, I/30/135, I/30/156, I/30/177, I/30/36, I/28/61, I/30/177, I/23/187, I/03/60, I/23/168, I/15/81, I/22/144, I/22/168, I/23/35, I/26/149, I/26/153, I/16/187, II/07/152, II/13/25, II/18/186, II/18/27, II/04/129, II/04/76, II/05/14, II/05/16, II/06/186, II/06/188, II/15/149
u.+a I/07/172, I/23/183, I/30/116, I/30/143, I/30/63, I/06/45, I/28/70, II/06/148, II/17/65
u.+da I/25/25 II/07/101
u.+dan I/14/73, I/23/46, II/15/60, II/07/29, II/17/96
u.+ı I/05/113, I/28/65, I/07/192, I/09/41, I/09/42, I/09/73, I/13/288, I/13/335, I/14/128, I/14/45, I/16/89, I/20/132, I/21/181, I/22/65, I/23/170, I/23/176, I/23/35, I/23/38, I/28/125, I/28/137, I/28/168, I/28/198, I/28/232, I/28/233, I/28/32, I/28/66, I/28/69, I/30/16, II/02/22, II/03/92, II/19/10, II/03/53, II/06/109, II/10/103, II/13/13, II/13/99, II/16/119, II/16/42, II/17/44, II/17/50, II/18/27, II/18/59, II/19/207, II/19/92
u.+ımız I/07/68
u.+ın II/07/129
u.+ınan I/22/89, I/07/09
u.+ınnan I/22/89
u.+ıñ I/07/181, I/14/297, I/15/70, I/28/100, I/18/99, I/22/79, II/04/60, II/04/62, II/11/65, II/05/01, II/07/188, II/07/189
- u.+ı** I/05/113, II/07/177
u.+ımiş I/22/157
u.+la I/27/128
- unnağ** : bk. onlar I/12/79, II/11/32
u.+ıñ II/04/60, II/04/61
- unnā** : bk. onlar I/07/08, I/09/57, I/09/92, I/12/105, I/12/128, I/13/155, I/13/49, I/19/160, I/29/146, I/29/77, I/29/81, II/04/37, II/05/82, II/07/175, II/18/50, II/19/127, II/19/177, II/19/179
u.+dan I/18/77
u.+lan I/30/35
u.+n I/09/56, I/30/143, II/06/186
u.+na I/28/160
u.+nan II/04/21, II/04/43, II/14/87, II/14/73, II/18/63
- ünnar** : bk. onlar
ü.+ıñ II/10/94
- unnā** : bk. onlar II/17/109
- unñāğ** : bk. onlar II/11/32
- unud-** : bk. unut-
u.-uvedim I/07/56
u.-uverin I/18/91, I/18/92
u.-uveriyon II/08/04
- unut-** : Aklında kalmamak, hatırlamamak.
Krş. unud-, unuT-
u.-dūğ II/10/103
u.-duğ II/10/103, II/10/13
u.-duğ II/15/93
u.-dum I/28/87, I/11/78, I/14/202, I/29/326, II/10/127, II/11/85
u.-duñ I/14/202
u.-mamış I/13/228
u.-mayáyın I/18/91
u.-uveriğyöm I/17/64
- unuT-** : bk. unut-
u.-uyum II/01/57
- unutğan** : Çok unutan, unutmaya huy olan. II/05/47
- ur** : bk. ora
u.+lāda II/14/133
u.+lān II/14/133
u.+lāñ II/14/136
u.+lara II/04/94
u.+larda II/07/128
u.+ları II/07/104, II/17/72
- ura** : bk. ora II/07/97
u.+nıñ I/16/117
u.+sı I/07/203, II/02/62, II/07/162
u.+ya I/12/130, II/07/16
u.+yı I/03/51, I/09/54
u.+yı I/03/66
- urá** : bk. ora

- ūraş-** : Bir iş üzerinde sürekli çalışmak.
u.+yá II/07/174
ū.-a II/12/46, II/12/47
ū.-cañ I/27/65
ū.-dıķ I/20/91
ū.-ırdıķ I/20/65, II/03/48
ū.-ırdıñ I/19/101
ū.-ırız I/23/01
ū.-ırsıñ I/19/49
ū.-ıyo I/26/52
ū.-ıyolar II/03/40
ū.-ıyıñ II/12/06
ū.-ıyo II/16/12
ū.-ıyolar I/10/62
ū.-tıķ I/20/82
ū.-ķana II/09/15
- ūraşmak** : Uğraşmak işi. I/27/71
- urba** : İt. Giysi. I/13/281, II/08/82 Krş. urbā
u.+yı I/22/11
- urbā** : bk. urba
u.+hı I/13/280
- urda** : bk. orada I/02/109, I/02/78, I/09/112, I/11/08, I/23/205, I/23/65, I/24/31, I/24/37, I/28/187, I/28/191, I/29/328, I/29/82, I/30/61, II/04/114, II/04/115, II/04/117, II/04/49, II/04/93, II/07/120, II/07/17, II/07/19, II/07/200, II/11/105, II/11/107, II/11/58, II/14/130, II/14/132, II/15/112, II/19/233
u.+dır II/07/200
u.+ki I/02/93
u.+n I/04/40, I/12/26, I/16/165, I/16/94, I/28/115, I/28/149, I/28/171, I/28/215, I/28/239, I/28/41, I/28/50, I/28/67, I/28/72, I/28/79, I/29/103, I/29/173, I/29/314, II/14/137, II/14/75, II/07/74
u.+yđı I/25/53
- urda** : bk. orada I/03/43
- úrda** : bk. orada I/11/01
- ūrda** : bk. orada II/04/49, II/07/200
ū.+n I/03/09
- urdu** : bk. orada I/28/104
- ure** : bk. ora
u.+yě I/16/123
- urfā** : Yerleşim birimi adı. I/14/176
u.+hı I/14/174, I/26/146
u.+hılar I/26/145
u.+hıları I/05/172
u.+ıñ I/26/146
- urġan** : Keten, kenevir, pamuk, jüt gibi türlü dokuma maddelerinden yapılan ince halat. II/15/139, II/04/37
u.+nan II/15/108
- úrhan** : Soyad. I/19/02
- urı** : bk. ora
u.+ya I/23/202, II/19/167
u.+yı I/28/118
- urlarda** : urlarda << ora+ I/07/117
- urtada** : bk. ortada I/28/227
- urtalıķ** : bk. ortalık
u.+dan I/10/14
- uru** : bk. ora
u.+ya I/02/13
- ūra-** : 1. Yola devam etmek üzere, bir yerde kısa bir süre kalmak.
ū.-maķ II/01/101
 2. Kötü duruma konu olmak.
ū.-yıb II/01/34
ū.-yo I/29/358
- usan-** : Tekrarlanması, uzun sürmesi dolayısıyla bir şeyden hoşlanmaz veya sıkılır duruma gelmek, bıkmak, bezmek.
u.-dıķ II/19/118
- usta** : Far. Bir zanaatı gereği gibi öğrenmiş olan ve kendi başına yapabilen kimse. I/05/63, I/05/65, I/08/118
- ussu** : Soyad.
- usul** : Ar. Bir amaca erişmek için izlenen düzenli yol, tutulan yol, yöntem, tarz.
u.+e I/29/40
- uş** : bk. üç II/16/10
- uşaķ** : Yerleşim birimi adı. Krş. uşāğ
u.+da I/16/12
- uşāğ** : bk. uşāķ
u.+da I/16/10, I/16/11
- utan-** : Onursuz sayılacak veya gülünç olacak bir duruma düşmekten üzüntü duymak, mahcup olmak.
u.-ışıvėrdıķ II/08/10
- uyan-** : Uyku durumundan çıkmak.
u.-đı I/19/33
u.-ır I/19/37
- uyanık** : Açık göz, kurnaz, cingöz. I/29/384
- uy-** : Bir inanca, bir anlayışa, bir duruma veya egemen bir güce uygun davranışta bulunmak, riayet etmek.
u.-cek I/28/131
u.-madım II/15/104
u.-mėceg I/28/131
- uyķuluġ** : Eve misafir gelen kişilere gece vakti dağıtılan yiyecek. I/28/62, I/28/63, I/28/70
- uyleş-** : Birbiriyle uyuşmak, uzlaşmak, anlaşmak.
u.-emediler II/05/17
- uyu-** : Uyku durumunda olmak. Krş. uyü-

u.-mazla I/29/158
u.-r I/19/37
u.-rken I/01/45
u.-rlādı II/18/155
uyü- : bk. uyu-
u.-mazlā II/18/155
uyuş- : Her konuda birbirine uymak, imtizaç etmek.
u.-uyo II/16/21
uyüş- : bk. uyuş-
u.-uyo II/16/20, II/16/21
uyuz_ol- : Uyuz hastalığına yakalanmak.
u._o.-du II/12/73
uzad- : 1. bk. uzat- (2)
u.-iyolar I/14/271
 2. bk. uzat- (3)
u.-ı II/19/134
uzak : Gidilmesi çok süren, çok ötelede bulunan, ırak, yakın karşıtı. I/04/40, I/18/134, II/11/85, II/12/80 Krş. uzağ, uzā
u.+a I/18/37
u.+da II/11/87
uzak akraba : T. + Ar. Yakınlığı, ilgi derecesi az olan akraba, uzaktan akraba, dış kapının manadalı.
u.dan a.+mız I/04/59
uzağ : bk. uzak
u.+da II/04/94
u.+dan I/27/109
uzan- : Yetişmek, ulaşmak.
u.-ryo I/29/212
uzat- : 1. Konuşmayı, tartışmayı sürdürmek.
u.-ryom I/29/31
 2. Bir şeyi vermek için birine yönlendirmek. Krş. uzad-
 3. Uzamasına sebep olmak, uzamasını sağlamak. Krş. uzad-
uzā : bk. uzak
u.+mış I/18/138
uzun : 1. İki ucu arasında fazla uzaklık olan, kısa karşıtı. I/13/265, I/20/167, I/20/168, I/23/239, II/07/149, II/07/50, II/16/131, II/16/57, II/02/42
 2. Ayrıntılı. I/13/325, I/13/326, II/05/62, II/15/107
uzun boylu : Boyu uzun olan.
u. b.+lar II/11/102
uzun hasan : Akkoyunlular hükümdarı olup bugünkü İran, Irak, Azerbaycan, Ermenistan ve Türkiye'nin bir bölümünü kapsayan bir coğrafyada 1453-1478 yılları arasında hüküm sürmüştür. I/09/122, I/09/123

uzun_ömürlü : T. + Ar. Yaşadığı, var olduğu süre çok uzun olan. I/12/79
uzun_uzun : Uzun bir biçimde. I/13/265
ü : Abartı, çokluk gibi durumları bildiren ses. I/05/131
ücret : Ar. İş gücünün karşılığı olan para veya mal. Krş. ücret
ü.+ini I/06/39
üçüret : bk. ücret
ü.+ini I/06/40
üç : 3 rakamının karşılığı olan sayı. I/02/70, I/04/74, I/07/04, I/07/27, I/08/93, I/09/18, I/12/64, I/12/78, I/12/87, I/13/195, I/14/117, I/14/52, I/15/08, I/18/15, I/18/16, I/18/17, I/28/177, I/28/178, I/28/183, I/28/42, I/28/55, I/28/59, I/28/79, I/29/186, I/29/361, I/30/137, I/30/138, I/21/19, I/17/45, I/17/46, I/27/106, I/21/147, I/21/25, I/07/132, I/21/147, I/21/25, I/21/24, I/28/31, I/01/37, I/13/191, II/07/156, II/07/157, II/08/56, II/09/100, II/09/25, II/09/99, II/11/15, II/12/12, II/16/34, II/16/69, II/16/70, II/16/84, II/17/26, II/17/55, II/18/124, II/05/12, II/05/58 Krş. üç, üş, uç, úş, ūç
ü.+e II/07/119, II/07/120, II/10/127, II/12/45, II/15/27
ü.+ecek II/15/36
ü.+ü I/08/67, I/14/118, I/17/69, I/18/35, I/30/55, II/01/74, II/07/125
ü.+ünj I/08/125
ü.+ünçen II/05/88
ü.+ünü II/01/24, II/01/25
üç : bk. üç I/11/85, I/28/40
üç_etek : Genellikle köylü kadınlarının giydiği üç ayrı etekten oluşmuş özel bir giysi. II/08/83, II/08/84, II/13/21, II/15/60
üçetē : üçetē << üçetek+i II/08/86, II/08/87
üçetēmiz : üçetēmiz << üçetek+imiz II/08/87
üç_üz : 300 rakamının karşılığı olan sayı. I/03/189, I/07/133, I/26/72 Krş. üç_üz, üç çüz, üç yüz
üç_üz_elli : 350 rakamının karşılığı olan sayı. I/03/189
üç_üz : bk. üç_üz I/03/181
üççüz_atmış beş : 365 rakamının karşılığı olan sayı. I/27/07
üç çüz : bk. üç_üz I/04/30
Üç yüz : bk. üç_üz I/11/85
üçüncü : bk. üçüncü I/29/287
üçüncü : Üç sayısının sıra sıfatı, sırada ikinciden sonra gelen. II/10/30 Krş. üçüncü, üçüncü
ü.+de II/15/127
ü.+sü I/28/55

- ü.+şũ** II/05/77
- üçüncü** : bk. üçüncü II/14/12
- üed-** : Tane durumundaki nesnelere bir araçla ezerek un durumuna getirmek.
- ü.-üyo** I/13/357
- üle** : bk. öle (I-2) I/08/94, I/22/143, I/25/34, I/29/42, II/19/141
- ü.+ydi** II/03/80, II/19/91
- ülü** : bk. öle (I-2) I/25/79
- üle** : bk. öle (2) I/24/114, I/27/20, I/29/157
- ülke** : Bir devletin egemenliği altında bulunan toprakların tümü, diyar, memleket.
- ü.+niş** I/29/233
- ülkü** : Kişi adı. Krş. ūlkü
- ü.+nen** I/28/221
- ülkü** : bk. ūlkü I/28/04, I/28/34
- ülüş-** : Bölüşmek, paylaşmak.
- ü.-üceş** II/11/11
- ümmühan yavus** : bk. hacı ümmühan yavus I/29/01
- ümre** : Ar. Hac mevsimi dışında Kâbe'yi ve Mekke'nin öbür kutsal yerlerini ziyaret etme.
- ü.+ye** II/09/28
- üniversite** : Fr. Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip, yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul vb. kuruluş ve birimlerden oluşan öğretim kurumu, darülfünun. I/07/53, I/11/94, I/29/14 Krş. ünivērsite, üniverste, üniversite
- ü.+de** I/09/99, I/29/153, I/29/163
- ü.+den** I/29/141
- ü.+i** I/22/128
- ü.+nden** I/14/17
- ü.+yi** I/14/43, I/14/47, I/29/35
- ünivērsite** : bk. üniversite I/11/92
- üniverste** : bk. üniversite I/01/03
- ünnē-** : bk. ünne-
- ü.-dik** II/02/22
- ü.-miyo** I/21/131
- ünne-** : Yüksek sesle çağırmak. Krş. ünnē-
- ü.-yolar** I/23/194
- ü.-yon** I/21/41
- ü.-yoz** II/02/21
- üre-** : Canlı, doğup çoğalmak.
- ü.-miş** II/12/56
- üred-** : Aynı türden canlıları çoğaltmak.
- ü.-irdik** I/19/69, I/20/57
- ü.-irsinç** I/19/71
- üretmen** : bk. öğretmen
- ü.+imiz** I/25/04
- ürhan** : Soyad. I/19/02
- ürtü-** : Canlı, doğup çoğalmak.
- ü.-yıcık** I/15/54
- üs** : bk. üst (6) II/07/198
- üs baş** : bk. üst baş I/02/55
- üsd** : 1. bk. üst (1)
- ü.+ü** I/25/89, II/06/59
- ü.+ündeki** I/05/05
- ü.+ünden** II/04/126
- ü.+üne** I/19/118, I/22/51, II/08/84
2. bk. üst (2)
3. bk. üst (3)
- ü.+ü** II/13/18
- ü.+ünde** I/25/23
- ü.+üne** II/18/50, II/19/156, II/19/207, I/09/22, I/20/161, I/23/69, I/23/81, I/25/22, I/25/90, I/28/140, I/28/230, I/28/80
- ü.+ünü** II/19/70
4. bk. üst (4)
- ü.+üne** I/09/76, I/23/44, I/24/80
- ü.+ünü** I/09/86, I/28/204
5. bk. üst (5)
- ü.+üne** II/06/66, II/16/54, II/16/59, II/16/64
- üsd baş** : bk. üst baş
- ü.+üne b.+ıma** II/11/26
- üşd** : bk. üst (4)
- ü.+üne** I/03/175
- üşd** : bk. üst (3)
- ü.+ü** I/25/90
- üslükcü** : bk. üslükcü
- ü.+leç** I/03/96
- üslükcü** : İslıkçı. Krş. üslükcü
- ü.+le** I/03/98
- ü.+le** I/03/101
- üs** : 1. bk. üst (1) I/07/17
2. bk. üst (3)
- ü.+sü** I/28/207
- üst_üsde** : bk. üst_üste I/24/109
- üst_üste** : Birbirinin üstüne konulmuş bir biçimde. I/09/89, I/28/203 Krş. üst_üste, üst_üsde
- üst_üste** : bk. üst_üste I/25/19
- üst** : 1. Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, üzeri, fevk, alt karşıtı. Krş. üsd
- ü.+üne** I/20/158
- ü.+ünü** I/07/102
2. Giyecek, giysi. Krş. üsd
- ü.+ümüzde** I/02/56
3. Bir şeyin görülen yanı, yüzü. Krş. üs, üsd, üsd, üst
- ü.+ü** II/04/126
- ü.+ünçē** II/04/129
- ü.+ünden** I/29/200

- ü.+üne** II/04/133
 4. Vücut, beden. Krş. üsd, üşd
 5. Bir şeyin dış yüzü, yüzey. Krş. üsd
ü.+de II/03/79
 6. Birkaç şeyden birbirine göre yukarıda olan. Krş. üs
 7. Vücut, beden.
ü.+ümüze II/19/189
üst : bk. üst (3)
ü.+den II/07/45
üst baş : Giyecekler, giysiler, giyim kuşam. Krş. üs baş, üsd baş
ü.+ünü b.+ını I/04/24
ü.+lâni b.+lânı II/18/68
ü.+ünnen b.+ınnan II/07/169
üş : bk. üç I/01/23, I/02/87, I/04/46, I/06/14, I/07/07, I/07/155, I/07/158, I/07/173, I/07/192, I/07/194, , I/13/190, I/13/195, I/13/76, I/14/81, I/15/08, I/15/34, I/16/130, I/17/68, I/18/06, I/18/12, I/18/184, I/18/194, I/18/36, I/18/64, I/18/97, I/19/102, I/19/110, I/19/118, I/19/142, I/19/143, I/19/144, I/19/41, I/19/56, I/20/110, I/20/196, I/20/131, I/20/27, I/20/31, I/21/151, I/21/18, I/21/72, I/23/125, I/23/133, I/24/06, I/24/08, I/24/21, I/25/04, I/28/177, I/28/20, I/29/117, I/29/149, I/29/260, I/30/08, I/30/114, I/30/126, I/30/137, I/30/152, I/30/25, I/30/44, II/03/127, II/05/12, II/05/53, II/05/84, II/06/54, II/06/59, II/06/70, II/08/72, II/09/122, II/09/55, II/10/18, II/10/23, II/11/45, II/12/12, II/12/13, II/12/31, II/12/56, II/13/62, II/16/13, II/17/108, II/17/94, II/18/125, II/18/128, II/18/129, II/19/09, II/19/16, II/19/173, II/19/39, II/19/13
ü.+de I/21/101
ü.+den I/14/239, II/10/130
ü.+deyđi I/07/152
ü.+ümüz I/20/31
üş : bk. üç I/26/81
üş beş : Nicelik yönünden az. I/08/59, I/08/61, I/08/76, I/10/117, I/10/118, I/10/79, I/11/25, I/14/45, I/16/193, I/27/84, II/03/136, II/03/137
üş_çüS : bk. üç_üz II/05/02
üşen- : Kendinde bir gevşeklik duyarak bir işi yapmaya isteği olmamak, erinmek.
ü.-iyo I/21/123
üşsaráy : Yerleşim birimi adı.
ü.+de I/24/31
üşü- : Isı yokluğundan, azlığından veya ısı kaybından etkilenmek, soğuğun etkisini duymak.
ü.-müyoduğ II/07/34
ü.-ye ü.-ye II/08/102, II/08/104
- ü.-yü** II/09/98
üt- : Bir şeyi, tüylerini yakmak için alevden geçirmek.
ü.-dürülderdi II/10/31
ü.-türülërdi II/10/31
ü.-üyo II/10/32
ütteki : bk. öteki (2) I/03/55
üvey_anne : Öz olmayan anne, analık, üvey ana, cicianne.
ü._a.+si II/12/74
üzere : Amacıyla. I/08/47
üzeri : Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı.
ü.+ne II/13/04, II/13/20, II/13/22
üzerindē : ... ile ilgili, üzerine.
ü.+di II/18/57
üzerli : üzerli << üzerlik+ I/22/142
üzerlig : bk. üzerlig I/22/138, I/22/139
üzerlig : Sedef otugillerden, yaprakları alması, çiçekleri beyaz renkte, susama benzeyen tohumları acı olan, halk hekimliğinde tedavi amaçlı, tütsü olarak kullanılan bir bitki (Peganum harmala). Krş. üzerlig
ü.+leri I/22/140
üz- : Üzüntü vermek.
ü.-üp II/06/151
üzül- : Üzüntü duymak, kaygılanmak
ü.-üyo I/02/39
ü.-üyom I/02/39
ü.-düm II/12/49
ü.-ür II/02/05
üzüm : Asmanın taze veya kuru olarak yenilen ve salkım durumunda bulunan meyvesi. I/12/32, II/03/119
üzüm bekmezi : Üzümün önce çiğnenerek, ezilerek şıra durumuna getirilmesi sonra kazanda şeker ve üzüm topağı ile kaynatılması sonucu elde edilen pekmez.
ü. b.+ni II/10/114
üzüntü : Olması istenilmeyen olaylardan doğan ruh tedirginliği, teessür.
ü.+ler I/12/11
va : bk. var I/02/03, I/02/107, I/02/112, I/02/45, I/02/64, I/02/65, I/02/67, I/02/79, I/02/81, I/02/83, I/02/88, I/02/92, I/03/109, I/03/113, I/03/158, I/03/186, I/03/39, I/03/40, I/04/15, I/04/30, I/04/31, I/04/39, I/04/43, I/04/78, I/07/106, I/07/107, I/07/108, I/07/123, I/07/137, I/07/144, I/07/158, I/07/205, I/07/238, I/07/26, I/07/27, I/07/28, I/07/34, I/07/43, I/07/68, I/08/103, I/08/109, I/08/39, I/08/47, I/08/89, I/08/90, I/09/117, I/09/21, I/09/54,

I/09/66, I/09/81, I/09/97, I/10/54, I/10/72, I/11/100, I/11/111, I/11/17, I/11/32, I/11/75, I/11/90, I/11/91, I/11/93, I/12/136, I/12/26, I/12/48, I/12/78, I/12/96, I/13/124, I/13/126, I/13/138, I/13/144, I/13/145, I/13/170, I/13/171, I/13/191, I/13/212, I/13/215, I/13/241, I/13/252, I/13/255, I/13/289, I/13/41, I/13/44, I/13/78, I/13/82, I/14/110, I/14/123, I/14/126, I/14/128, I/14/19, I/14/20, I/14/243, I/14/276, I/14/43, I/14/45, I/14/53, I/14/60, I/14/71, I/14/73, I/14/76, I/14/79, I/14/86, I/15/12, I/15/13, I/15/23, I/15/26, I/15/32, I/15/39, I/15/54, I/16/122, I/16/173, I/17/68, I/18/129, I/18/156, I/18/157, I/18/185, I/18/194, I/18/197, I/18/200, I/18/35, I/18/36, I/18/53, I/18/57, I/18/59, I/18/61, I/18/64, I/18/80, I/20/135, I/20/139, I/20/141, I/20/194, I/20/196, I/20/197, I/21/04, I/21/102, I/21/111, I/21/171, I/21/181, I/21/34, I/21/42, I/21/68, I/21/83, I/22/128, I/22/129, I/22/143, I/22/144, I/22/148, I/22/149, I/22/163, I/23/122, I/23/131, I/23/132, I/23/134, I/23/135, I/23/156, I/23/183, I/23/34, I/23/61, I/24/23, I/24/85, I/24/96, I/26/30, I/26/44, I/26/46, I/26/50, I/26/56, I/26/72, I/26/73, I/26/74, I/26/84, I/28/163, I/28/164, I/28/211, I/28/24, I/29/167, I/29/93, I/30/143, I/30/151, I/30/152, I/30/153, I/30/168, I/30/25, I/30/35, I/30/51, I/30/81, I/30/88, I/02/18, I/13/155, II/02/28, II/02/44, II/02/64, II/02/65, II/02/72, II/02/84, II/02/92, II/02/93, II/02/94, II/02/95, II/04/66, II/04/70, II/05/41, II/05/42, II/05/59, II/05/86, II/06/102, II/06/109, II/06/124, II/06/127, II/06/136, II/06/146, II/06/158, II/06/169, II/06/170, II/06/173, II/06/187, II/06/38, II/06/50, II/06/52, II/06/69, II/06/81, II/06/83, II/06/86, II/06/87, II/07/101, II/07/14, II/07/140, II/07/37, II/07/73, II/07/91, II/10/139, II/10/144, II/10/89, II/10/91, II/11/113, II/11/65, II/11/67, II/11/70, II/11/71, II/11/76, II/11/77, II/11/78, II/14/110, II/14/134, II/14/46, II/14/84, II/14/90, II/14/97, II/15/19, II/16/149, II/17/104, II/17/108, II/17/14, II/17/48, II/17/49, II/17/55, II/17/95, II/18/162, II/18/163, II/18/206, II/18/73, II/18/88, II/19/114, II/19/233, II/19/25, II/19/30, II/19/31, II/19/32, II/04/49, II/09/02, II/14/03
v.+can I/30/11
v.+dı I/21/28
v.+dı II/15/120
v.+dır I/14/73, I/14/127, I/14/138, I/14/139, I/14/140, I/14/177, I/14/194, I/18/150, I/18/182, I/18/83, I/28/212, II/02/62, II/05/16, II/06/181, II/10/88, II/06/119

v.+dır II/02/28
va- : bk. var- (1)
v.-dıg I/16/95
v.-dik II/11/93
v.-sağ I/18/22
bk. var- (2)
v.-dım I/30/117
v.-dıydım I/30/117
bk. var- (3)
v.-tığ I/26/36, I/26/37
vaqıf : Ar. Bir hizmetin gelecekte de yapılması için belli şartlarla ve resmî bir yolla ayrılarak bir topluluk veya bir kimse tarafından bırakılan mülk, para. I/11/20 Krş. vaqıf, maqıf
v.+a I/11/20
v.+ı I/11/21
v.+dan I/11/21
v.+lar I/08/115
vaqıt : Ar. Zaman. I/04/08, II/15/67, II/08/72
Krş. vaqıt, vağıt, vağıt, vağıt
v.+da II/02/20
vaqıt geçir- : bk. vakit geçir-
v. g.-mişizdi I/18/120
v.+ımı g.-iyorum I/04/65
vaqıf : bk. vaqıf
v.+lara I/08/116
vaqıt : bk. vaqıt
v.+ıgiz I/02/06
v.+ı II/03/22
v.+ım II/06/98
vağıd geçir- : bk. vakit geçir-
v.+ımı g.-iyon I/18/179
vağıt : bk. vaqıt I/21/97
vağıt : bk. vakit II/09/40
vağıt : bk. vaqıt
v.+ında II/09/53
vakit geçir- : Ar. + T. Oyalanmak, uğraşmak. Krş. vaqıt geçir-, vağıd geçir-
v. g.-iyos I/11/103
vakit g.-ırdı II/15/79
valan : bk. falan I/23/46, I/23/55
valla : bk. vallahi I/03/02, I/03/178, I/03/109, I/03/138, I/03/151, I/07/226, I/07/97, I/10/30, I/14/276, I/14/297, I/14/311, I/30/48, I/13/55, II/01/42, II/04/66, II/09/108, II/10/150, II/10/96, II/11/82, II/12/09
valla : bk. vallahi I/13/163
vallağ : bk. vallahi II/19/20
vallaha : bk. vallahi I/03/190, I/14/216, I/14/230, I/14/296, II/10/13
vallahâ : bk. vallahi II/11/57
vallahı : Ar. "Tanrı'yı tanık tutarım, Tanrı hakkı"

için" anlamında kullanılan bir yemin sözü, billahi, tallahi, vallaha. I/14/257, I/14/295, I/22/153, II/03/74 Krş. valla, valla, vallaha, vallahî, vallahî, vallayî, vallâ, vallâ, vallahî, vallahî, vallahî, vallahî, villaha, valla vallahî, vallahî, vallahî, villaha, valla

vallahî : bk. vallahî I/26/03, I/26/88

vallahî : bk. vallahî I/08/94

vallayî : bk. vallahî I/08/22, I/14/261

vallâ : bk. vallahî I/01/44, I/03/168, I/07/105, I/07/122, I/07/149, I/07/195, I/07/58, I/12/11, I/14/157, I/14/174, I/14/188, I/14/263, I/26/158, I/26/86, I/27/137, II/01/59, II/01/88, II/11/105, II/11/87, II/11/92, II/19/114, II/19/18

vallâ : bk. vallahî I/14/205, II/07/139, II/07/23, II/11/56, II/11/86

vallahî : bk. vallahî II/03/62, II/11/79

vallahî : bk. vallahî I/14/155, I/26/20, I/26/61, II/04/78

var : Mevcut, evrende veya düşüncede yer alan, yok karşıtı. I/01/04, I/01/27, I/01/36, I/01/45, I/02/63, I/02/64, I/02/74, I/03/170, I/05/03, I/05/128, I/05/137, I/05/144, I/05/41, I/05/42, I/05/43, I/05/45, I/05/78, I/05/98, I/06/12, I/06/30, I/06/31, I/06/54, I/06/56, I/06/61, I/06/62, I/07/138, I/07/16, I/07/17, I/07/173, I/07/18, I/07/203, I/07/220, I/08/109, I/08/110, I/08/23, I/08/38, I/08/39, I/08/45, I/08/52, I/08/53, I/08/55, I/08/61, I/08/63, I/08/78, I/09/64, I/09/69, I/10/52, I/10/53, I/11/01, I/11/08, I/11/105, I/11/106, I/11/35, I/11/79, I/11/89, I/11/95, I/12/123, I/12/29, I/12/32, I/12/78, I/13/303, I/13/334, I/13/43, I/14/107, I/14/108, I/14/109, I/14/178, I/14/290, I/14/87, I/16/37, I/16/96, I/18/191, I/18/57, I/18/61, I/18/64, I/18/69, I/19/11, I/19/111, I/19/86, I/20/181, I/20/33, I/21/169, I/23/182, I/23/221, I/24/07, I/24/14, I/24/23, I/24/31, I/24/37, I/25/13, I/25/44, I/26/26, I/26/28, I/26/40, I/26/71, I/26/75, I/26/79, I/26/84, I/27/134, I/27/146, I/27/18, I/27/26, I/27/33, I/27/44, I/27/47, I/27/74, I/27/76, I/27/79, I/27/84, I/27/92, I/29/104, I/29/105, I/29/111, I/29/112, I/29/125, I/29/133, I/29/136, I/29/154, I/29/179, I/29/219, I/29/234, I/29/239, I/29/271, I/29/275, I/29/276, I/29/278, I/29/35, I/29/359, I/29/374, I/29/83, I/29/89, I/30/62, I/30/79, I/29/279, I/08/72, I/06/30, I/25/45, I/29/106, I/29/93, I/08/127, I/29/337, I/16/124, I/06/50, II/01/111, II/01/112, II/01/118, II/01/137, II/01/77, II/02/56, II/03/107, II/03/167, II/03/188, II/03/204, II/03/205, II/03/206, II/03/38, II/03/39, II/03/54, II/03/55, II/03/71, II/03/81, II/03/87,

II/03/89, II/04/100, II/04/116, II/05/16, II/07/100, II/07/32, II/07/37, II/07/39, II/07/50, II/07/59, II/07/60, II/07/61, II/07/65, II/07/80, II/07/99, II/08/101, II/08/105, II/08/113, II/08/114, II/08/50, II/08/93, II/08/94, II/09/08, II/09/09, II/09/101, II/09/102, II/09/103, II/09/11, II/09/118, II/09/119, II/09/31, II/09/46, II/09/47, II/09/88, II/09/98, II/09/99, II/12/10, II/12/112, II/12/14, II/12/19, II/12/61, II/12/99, II/13/131, II/13/132, II/13/19, II/14/125, II/14/76, II/14/78, II/14/83, II/17/94, II/18/100, II/18/102, II/18/103, II/18/106, II/18/133, II/18/176, II/18/88, II/18/94, II/18/96, II/18/99, II/03/52, II/07/99, II/03/204, II/16/34, II/18/94, II/07/79, II/09/30, II/12/61, II/01/20 Krş. va, var, vār, vār, vār, var, vā

v.+dı I/02/115, I/02/36, I/02/53, I/02/75, I/02/98, I/03/157, I/03/183, I/03/22, I/03/23, I/03/38, I/03/79, I/03/88, I/03/89, I/03/99, I/04/13, I/04/14, I/04/15, I/04/30, I/04/42, I/04/47, I/04/50, I/04/51, I/04/52, I/04/76, I/06/06, I/07/07, I/07/110, I/07/113, I/07/153, I/07/57, I/07/81, I/08/118, I/08/20, I/08/30, I/09/42, I/10/10, I/11/49, I/11/90, I/12/127, I/12/56, I/12/73, I/12/74, I/12/75, I/13/273, I/13/275, I/13/293, I/13/303, I/13/73, I/13/74, I/13/76, I/14/207, I/16/159, I/16/88, I/16/89, I/16/91, I/19/12, I/19/40, I/20/21, I/22/120, I/23/47, I/25/45, I/28/146, I/29/13, I/29/16, I/29/356, I/29/91, I/30/158, I/30/159, I/30/71, II/01/44, II/03/72, II/04/94, II/06/100, II/07/104, II/07/126, II/07/180, II/07/189, II/07/43, II/09/26, II/10/135, II/10/93, II/10/94, II/11/65, II/11/67, II/13/112, II/13/15, II/13/52, II/13/61, II/13/62, II/14/104, II/14/14, II/14/42, II/14/73, II/15/31, II/15/66, II/16/124, II/16/125, II/16/27, II/16/53, II/16/83, II/16/92, II/18/139, II/18/178, II/19/107, II/19/189

v.+dın I/05/131, I/05/134, I/05/64, I/07/08, I/05/39

v.+dur I/06/47, I/18/171, I/29/128, I/29/147, I/29/309, I/29/98, II/08/34, II/14/98, II/19/233

v.+dî I/07/03

v.+ka I/23/76

v.+dî II/15/33, II/05/91

v.+dî II/05/52

v.+dî I/02/98, I/08/98, I/20/37, I/27/15, II/03/57, II/05/89, II/19/106

v.+î II/09/86, II/14/107

v.+ıdı I/04/13, I/07/207, I/08/103, I/14/223, I/14/225, I/27/100, I/27/109, I/27/17, I/27/90, II/01/08, II/01/12, II/01/21, II/03/18,

II/03/77, II/08/07, II/08/22, II/08/23, II/08/50,
II/08/52, II/08/62, II/08/63, II/08/64, II/08/72,
II/08/73, II/08/89, II/11/12, II/12/77

v.+ıdı II/08/23

v.+ıdı II/08/63, II/09/62, II/12/72

v.+ıdı I/08/12, II/08/90, II/12/47

v.+ık II/01/129

v.+ım I/13/153, I/13/154

v.+ımış I/07/180, I/14/22, I/18/29

v.+ımışdı II/12/73

v.+ın I/13/156, I/13/216, I/13/43,

II/19/32

v.+ıdı I/14/07, I/14/262, I/21/135

v.+ıdm I/27/06

v.+ımış I/07/174, I/07/182, I/27/24,

I/14/24

v.+in I/01/08

v.+ip I/01/36

v.+muş I/02/65, I/05/138, I/11/12,

I/12/40, I/12/45, I/14/16, I/14/303, I/14/35,

I/29/144, I/29/230, I/29/308, I/29/317, I/29/366,

I/30/62, II/06/65, II/14/133, II/14/134, II/12/16

v.+muşdı II/07/118, II/15/135, II/15/81,

II/15/94, II/18/172, II/12/13

v.+muşdı II/13/86

v.+muşdı I/10/98

v.+muşmış II/05/23

v.+miş I/16/185

v.+sa I/05/172, I/05/173, I/12/120,

I/12/99, I/28/141, I/29/174, II/03/119, II/07/100,

II/18/43, II/19/102, II/19/183, II/19/53, II/19/55,

II/19/67, II/19/82, II/19/97

v.+sā I/19/82

var- : 1. Erişilmek istenen yere ayak basmak,
ulaşmak, vasıl olmak. Krş. va-, var-, vā-, vār-

v.-abiliyoz I/16/73

v.-acıık I/25/58

v.-cez I/29/213

v.-dıık II/08/11

v.-dım I/05/65

v.-dım II/06/54

v.-ı I/02/13, I/27/138

v.-ıdıık I/14/255, II/16/91

v.-ıgel I/25/57

v.-ılardı I/14/256

v.-ıldı II/13/45

v.-inca I/29/407

v.-incaya I/09/40

v.-ır II/03/172

v.-ırdı II/03/150

v.-ıvadıık II/11/93

v.-ıyo I/29/295, II/15/144, II/15/148

v.-ıyola I/29/282

v.-ıyos II/11/89

v.-ız I/07/187

2. Kadın, evlenmek. Krş. vā-

v.-acan I/05/57

v.-alım II/01/116

v.-ceydim I/30/117

v.-dım I/05/51, I/05/58

v.-dım I/05/53

3. Belli bir duruma veya düzeye gelmek.

Krş. va-, vā-

v.-alım II/01/115

v.-ıp II/14/107

var : bk. var I/03/10, I/03/22, I/07/138,

I/11/01, I/11/51, I/16/173, I/20/32, I/20/33,

I/22/128, I/27/52, I/29/307, I/30/151, II/01/36,

II/05/11, II/09/02, II/09/101, II/13/87, II/14/115,

II/14/54, II/15/45, II/17/113, II/17/114, II/17/91,

II/11/75, II/11/71

v.+dı I/01/62, I/03/26, I/07/101, I/15/15,

I/25/04, II/05/42, II/05/58, II/07/91, II/15/100

v.+dı II/16/140

v.+dı II/09/32

v.+dır I/17/28

v.+sa II/07/103

var- : bk. var- (1)

v.-dım II/14/138

v.-māyoS I/25/118

var yok : Belli bir ölçüye ya ulaşır ya ulaşmaz,
herhangi bir ölçüye, miktara yakın, olduğu bile
kuşkulu. I/08/52

vasta : bk. vāsita I/07/120

vatandaş : Yurttaş. II/18/187

v.+ı II/03/187

vay : Şaşma anlatan bir söz. I/13/101,

I/18/157, II/07/120, II/10/77, II/11/29, II/11/82,

II/12/103, II/14/47 Krş. vay, vāy, vāy, vayyi

vayás : Fr. Duvarları kaplayıp süslemek için
kullanılan, bir yüzü sırlı ve türlü desenlerle
bezenmiş, pişmiş balçıktan levha. II/09/111

vayyi : bk. vay II/11/82

vay : bk. vay I/03/31

vazife : bk. vazife

v.+si II/03/57

vazife : Ar. Görev. Krş. vazife

v.+si I/29/14

vazla : bk. fazla (1) I/23/154

vā : bk. var I/30/150

vā : bk. var I/09/126, I/11/18, I/30/162,

I/30/88, I/07/43, I/29/41, II/04/101, II/05/49,

II/17/95

vā : 1. bk. var I/04/42, I/07/67, I/11/77,

I/13/282, I/14/127, I/14/26, I/15/64, I/16/172, I/16/192, I/17/02, I/18/142, I/18/200, I/18/57, I/18/58, I/18/60, I/18/65, I/21/146, I/21/160, I/21/185, I/21/22, I/21/81, I/22/162, I/23/204, I/24/31, I/25/53, II/06/69, II/07/198, II/10/14, II/18/110, II/19/155

v.+dı I/07/78, I/13/129, I/18/158, I/18/199, I/18/31, I/20/59, I/20/81, , I/21/130, I/24/102, I/28/99, II/02/50, II/07/194, II/11/28, II/18/178, II/18/181, II/18/29, II/18/62, II/19/175

v.+dır I/09/103, I/14/127, I/18/78, I/18/83, I/22/75, I/26/142, I/28/226, I/29/148, II/06/184, II/07/100, II/14/99

v.+mışdı I/03/121, I/30/72

v.+sa I/20/176, I/24/88

2. Seslenme ünlemi. I/02/58

vâ : bk. var II/14/45

vâ- : 1. bk. var- (1)

v.-dik II/11/89

v.-dim I/07/86

v.-dığınız I/13/255

2. bk. var- (2)

v.-madı II/11/110

v.-mam II/11/33

3. bk. var- (3)

v.-dı I/21/11

v.-dır I/26/36

v.-mıdır I/14/203

vâdesi gel- : Ar. + T. Ömrü sona ermek, eceli gelmek.

v. g.-di II/19/39

vâli : Ar. Bir ilde devleti temsil eden en yetkili yönetim görevlisi, ilbay.

v.+yinen I/07/177

vâlîlâ : bk. vallahi I/20/41

vâr : bk. var I/07/17, I/18/56, I/21/132, I/28/75, II/08/114, II/09/08

v.+dı I/02/12, I/03/12, I/03/124, I/03/125, I/03/129, I/03/88, I/06/07, I/07/06, I/07/207, I/07/220, I/10/09, I/12/83, I/13/273, I/13/275, I/13/304, I/13/305, I/13/77, I/13/80, I/16/107, I/17/31, I/18/97, I/19/97, I/20/12, I/21/12, I/21/130, I/23/13, I/23/152, I/25/04, I/25/45, I/26/27, I/28/147, I/28/171, I/28/184, I/28/241, I/28/31, I/28/34, I/28/43, I/28/72, I/28/73, I/28/75, I/28/76, I/28/93, I/30/125, II/02/48, II/03/09, II/04/66, II/04/68, II/04/93, II/07/112, II/07/126, II/07/16, II/07/176, II/07/18, II/07/191, II/07/193, II/07/33, II/07/93, II/07/97, II/09/62, II/10/94, II/11/12, II/12/48, II/12/72, II/14/14, II/14/69, II/17/100, II/18/172, II/18/70, II/19/175

v.+dır I/06/47, II/04/80, II/08/33

v.+dı I/07/151, I/20/70

v.+dı I/14/07, II/03/31

v.+mış I/26/65

v.+mış I/29/169, II/09/04, II/07/133

v.+mışdı II/07/130

vâr- : bk. var- (1)

v.-ryo I/29/373

vâr : bk. var I/25/48, II/04/115

v.+dı I/03/29, I/03/37, I/03/40, I/03/70, I/03/74, I/03/84, I/03/87, I/03/89, I/13/282, I/16/133, I/18/60, I/20/132, I/25/04, I/29/356, II/07/91, II/11/67, II/16/140, II/16/48, II/18/157

v.+dın I/29/164

v.+dır I/10/111, I/14/192, I/26/80, II/04/94

v.+idi II/05/15

v.+sa II/13/87

vâr : bk. var

v.+dı I/07/152

vâsita : Ar. Taşıt. Krş. vasta I/07/165, I/07/166

vây : bk. vay I/17/34, II/14/47

vây : bk. vay I/03/31

ve : Ar. İki kelime veya iki cümle arasında girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatan söz. I/07/77, I/11/82, I/29/99, II/19/22

ve- : bk. ver- (1) I/03/27 I/03/71 I/04/55 I/04/56, II/06/147, II/06/28

vê- : bk. ver- (1) I/03/70

vê : Ünlem. I/02/58

vê- : 1. bk. ver- (1)

v.-ceğ I/01/45

v.-dim I/04/57

v.-memiş II/11/24

2. bk. ver- (2)

v.-di I/03/172, I/04/41

v.-dik II/02/51

v.-dile I/30/117

v.-mem I/03/96

3. bk. ver- (5)

v.-miş I/11/20

4. bk. ver- (7)

v.-sin I/21/173, I/25/38

ve- : 1. bk. ver- (1)

v.-di II/10/67

v.-dile I/04/21

v.-dilerdi I/21/34

v.-dim I/03/72, I/04/54, I/04/56

v.-mêcez I/10/69

v.-mediler I/03/70, I/21/15, II/06/186

v.-mediler I/21/14

v.-miş I/04/10, I/28/263

- v.-mişle** I/04/12
 2. bk. ver- (2)
v.-dîdi I/07/169
v.-dik II/16/19
v.-diler II/11/41
v.-medile I/03/95
v.-medim I/03/45
 3. bk. ver- (3)
v.-dim I/26/147
 4. bk. ver- (4)
v.-di II/11/107
v.-medi II/10/71
v.-medile II/11/16
v.-mediler II/11/18, II/11/19
v.-mēzdi I/07/99
v.-sin II/06/35
 5. bk. ver- (5)
v.-miş I/11/20
 6. bk. ver- (7)
v.-sin I/22/170
- vefât_ēt-** : Ar. + T. Ölmek. Krş. vefât_ēt-, mafât_īt-, mefât_ēt-, mefât_ēt-, mefât_īt-, mefât_īd-
- v._e.-miş** II/15/34
- vefât_ēt-** : bk. vefât_ēt-
- v._ē.-di** I/13/79
- vefât** : Ar. Ölüm.
v.+ı I/13/79
- velan** : bk. falan I/19/121
- velhâsıl kelam** : Ar. Sözüün kıyası I/29/48
- veli** : Kişi adı. II/15/26
- vēpisi** : bk. hepsi
v.+ni I/07/114
- vēr-** : bk. ver- (1) I/03/71
- veran ol-** : Far. + T. Viran duruma gelmek, haraplaşmak.
v. o.-du I/26/99
- ver-** : 1. Üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi birisine erişirmek, iletmek. Krş. vē-, ve-, vē, vē-, vē-, vir-, vē-, ver-,
v.-idim I/25/33
v.-cek II/09/110
v.-cemişin I/27/57
v.-cein I/27/67
v.-cez I/10/69, II/17/45
v.-ē I/13/141
v.-en II/15/146
v.-ēyin I/03/78
v.-eyin I/03/79
v.-eyin I/05/89
v.-i I/12/87, II/10/135, II/10/136, II/18/144, II/19/135
- v.-idi** I/14/282
v.-İdik I/23/27
v.-idik I/23/26, I/28/41
v.-İle I/20/99
v.-İlēdi I/20/99
v.-iler I/12/113
v.-iler I/13/141
v.-ilirdi I/25/78
v.-in I/27/95, I/27/97
v.-İr II/08/60
v.-ir II/09/87
v.-İrdik I/25/77, I/25/78
v.-İrdik I/19/36
v.-iriz II/08/112
v.-irle I/24/53
v.-İrlēdi I/28/58, II/05/28
v.-İrlerdi II/03/110, II/10/49
v.-İrlerdi II/10/20
v.-irsiniz I/29/319
v.-is I/21/44
v.-ise II/09/74
v.-isin I/24/113
v.-isiniz I/29/319
v.-ivediler I/05/123
v.-iy II/09/125
v.-iyi I/21/24
v.-iyim I/27/97
v.-iyin I/05/76, II/06/106
v.-iyo I/20/199, I/21/126, I/21/24, I/22/149, II/10/66
v.-iyola I/21/148, I/21/152
v.-iyolar I/06/39, I/10/75, I/23/38, I/25/14, I/21/151, II/10/50
v.-iyola I/27/54
v.-iyudu II/13/84
v.-iz II/14/49
v.-mediler I/13/222
 2. Kızı, kadını biriyle evlendirmek. Krş. ve-, vē-, vē-, ver-, vi-, vir-, vē-
- v.-dilē** II/11/39
v.-ēciz II/05/71
v.-iriz II/03/200
v.-İrmişdi II/03/199
 3. Ödemek. Krş. ve-
v.-ceklermiş I/27/61
v.-eyim II/18/150
v.-ib I/06/40
v.-İcen II/07/165
v.-ilerdi II/15/18
v.-irler II/03/152
v.-İrlerdi II/03/153
v.-iyo I/07/132, I/21/25, I/21/27,

II/06/85

v.-iyola II/06/35**v.-iyolar** I/21/148**v.-iyolarmış** I/27/68**v.-iyon** II/16/116**v.-iyos** I/06/39**v.-iyoz** I/07/193**v.-meyo** I/24/18

4. Sahip olmasını sağlamak. Krş. ve-

v.-mişlê I/29/152

5. Bırakmak veya bağışlamak. Krş. ve-,

vê-, vēr-

6. Düşünce veya bilgi anlatan şeyleri

başkalarına iletmek, bildirmek.

v.-îdi I/16/194**v.-dîm** I/08/110**v.-eyin** II/06/149**v.-ive** II/06/153

7. Herhangi bir şey ortaya çıkarmak,

oluşturmak. Krş. ve-, vê-, vi-

v.-i I/28/158

8. Doğurmak.

v.-isâ I/23/201

9. Kök veya gövdeleri sonuna -ı (-i, -u, -

ü) zarf-fiil eki almış fiillere gelerek tezlik bildiren
birleşik fiiller oluşturur.**v.-idi** II/14/17**v.-iyô** I/28/22

10. Satmak. Krş. vè-

v.-iyolar I/07/134

11. Ayırmak, harcamak.

v.-ilmiyudu II/13/80**v.-iyon** I/14/179**vēr-**

: 1. bk. ver- (2)

v.-di I/07/171, I/15/29

2. bk. ver- (3)

v.-di I/13/171

3. bk. ver- (5)

v.-cem I/30/180**verâne** : Far. Yıkılmış veya çok harap olmuş
yapı. I/11/65, II/04/114**verese** : Ar. Mirasçılar. I/11/60 Krş. veresê**v.+lik** I/11/61**veresê** : bk. verese**v.+yi** I/11/61**vergi** : Kamu hizmetlerine harcanmak için
hükümetin, yerel yönetimlerin yasalara göre
doğrudan doğruya veya bazı malların fiyatlarının
üstüne koyarak dolaylı yoldan herkesten
topladığı para. I/11/119**v.+sini** I/30/178**vermeK** : Vermek işi. II/13/148**veç-** : 1. bk. ver- (1) II/15/147

2. bk. ver- (2)

v.-miş I/28/22**veteriner** : Fr. Veteriner hekim. I/27/56**veya** : Ar. + Far. Ayrı olmakla birlikte aynı
değerde tutulan iki şeyi anlatan kelimelerden
ikincisinin önüne getirilen söz, yahut. I/09/73,
I/10/83, II/18/143, II/18/180**veyahut** : Ar. + Far. Yahut. I/14/181 Krş. veyavüt,
veyāhut**veyavüt** : bk. veyahut I/26/143**veyāhut** : bk. veyahut I/14/90**vicı vicı** : İnkileme. I/13/319**vicık** : Sulanarak kıvamı gevşemiş,
yumuşamış. I/13/320**vicık vicık** : Kıvamı çok gevşemiş, yumuşamış,
sulu. I/13/321**vicıl vicık** : İnkileme. I/13/320**villaha** : bk. vallahı II/01/100**vındık** : bk. fındık (1) I/09/68**vıraç** : Kurbağa'nın çıkardığı ses. I/29/354**vırın** : bk. fırın I/07/08**v.+ı** I/07/06**v.+ımız** I/07/01**v.+narda** I/07/69**v.+narı** I/07/70**v.+narımız** I/07/03**vijdān** : Ar. Kişiyi kendi davranışları hakkında
bir yargıda bulunmaya iten, kişinin kendi ahlak
değerleri üzerine dolaysız ve kendiliğinden
yargılama yapmasını sağlayan güç.**v.+an** I/10/73**vilan** : bk. filan I/26/63, I/26/66, II/16/102**vilap** : bk. filan I/08/14**vilan** : bk. filan I/10/12, I/10/77, I/13/297,
I/15/78, I/18/60, I/20/60, I/21/100, I/21/117,
I/21/62, I/22/10, I/22/124, I/13/296, I/19/146,
I/08/29, I/15/50, II/05/23, II/11/88, II/09/31**vilap** : bk. filan II/09/31**vīlan** : bk. filan II/09/30**vilāyet** : Ar. İl. I/11/22**v.+den** II/03/185**vi-** : 1. bk. ver- (2)**v.-mem** I/03/101**v.-mēm** I/03/96

2. bk. ver- (7)

v.-sin I/02/13, I/02/14**vir-** : 1. bk. ver- (1)**v.-ividiler** I/05/120

2. bk. ver- (2)

v.-iyo II/03/197**v.-mediler** I/05/51, I/05/56, I/05/57

- vè-** : bk. ver- (1)
v.-mediler I/22/151
v.-diler I/22/151
 2. bk. ver- (2)
v.-mem I/03/97
 3. bk. ver- (10)
v.-ceñ II/19/152
v.-cēseñ II/19/152
- vèr-** : bk. ver- (2)
v.-mezlermişdi II/03/198
v.-miş I/28/22
- vūcut** : bk. vūcūd
v.+ları I/28/247
- vucūt** : bk. vucut
v.+üm II/19/24
- vur-** : 1. Elini veya elinde tuttuğu bir şeyi bir yere hızla çarpmak.
v.-dum I/16/167
v.-muş I/28/264
v.-muşum I/16/168
v.-uşdum II/13/119
v.-usun I/28/147
 2. Hızla değmek, çarpmak.
v.-uyon I/21/153
 3. Silahla yaralamak, öldürmek. Krş.
- fur-**
 4. Sürmek. Krş. fur-
 5. Olumsuz yönde etkilemek.
v.-acik I/18/154
v.-acék I/18/155
 6. Takmak, koymak, bağlamak.
v.-cāmışın I/27/59
 7. Sirtına, omzuna yerleştirmek.
v.-müyömuş I/10/80
 8. Sürmek.
v.-udup I/03/138
 9. Ses çıkarmak, ses vermek, çalmak.
v.-đu II/08/64
 10. Bir şeyi başka bir şey üzerine koymak.
v.-un II/19/73
- vural** : Kişi adı. I/05/03, I/05/28, I/05/94
v.+ıñ I/05/28, I/05/30
- vurul-** : Aşık olmak, gönül kaptırmak, sevdalanmak.
v.-uyo I/29/191
- vūcūd** : Ar. İnsan veya hayvan gövdesi, beden. Krş. vūcut, vucūt
v.+u I/29/378
- évveli** : bk. eveli (2) I/21/27, I/26/65
yalla : bk. vallahi II/12/28
yar : bk. var I/27/143
- yilan** : bk. filan I/18/168, II/09/109
yılan : bk. filan I/08/108
ëy : bk. ey (2) I/18/39
ya (I) : Ar. 1. Ey, hey anlamlarında bir seslenme sözü. I/10/44, I/17/36, II/09/125, II/09/128, II/11/101, II/12/19, II/12/39, II/13/24, II/15/45, II/17/28, II/19/104 Krş. yā
 2. Evet. I/02/100, I/03/171, I/07/25, I/14/215, I/15/34, I/15/97, I/17/18, I/18/109, I/19/38, I/20/180, I/23/158, I/23/19, I/23/228, I/23/32, I/25/115, I/25/97, I/26/83, I/29/154, I/30/171, I/02/49, I/02/46, I/09/45, II/01/48, II/11/18 Krş. yā, yi
ya (II) : Far. 1. Gereklik ve onay bildiren cümlelerde yargının onaylandığını bildiren bir söz. I/08/02, I/19/94, I/27/51, I/28/254 Krş. yā
 2. Dilek ve geniş zaman kiplerinde yargıyı güçlendiren bir söz. I/16/49, I/18/214, I/25/112, I/26/100
 3. Cevap niteliğinde olan cümlelerin sonuna getirildiğinde asıl yargının arkadan gelen cümle ile anlatılacağını belirten bir söz. I/03/48, I/05/03, I/05/140, I/06/18, I/09/79 , I/12/123, I/12/51, I/12/57, I/12/58, I/12/70, I/12/88, I/12/96, I/13/289, I/14/126, I/14/243, I/14/276, I/18/66, I/19/151, I/19/86, I/20/80, I/21/110, I/21/37, I/22/19, I/23/150, I/23/174, I/23/190, I/23/246, I/23/33, I/23/46, I/24/48, I/24/61, I/24/77, I/24/81, I/24/97, I/24/98, I/25/13, I/25/53, I/28/103, I/28/105, I/28/106, I/28/109, I/28/155, I/28/206, I/28/237, I/28/24, I/28/54, I/29/181, I/29/313, I/29/329, I/29/362, I/29/383, I/30/134, I/30/51, I/30/74, I/30/80, I/01/56, I/02/67, I/09/25, I/07/131, I/09/31, I/09/45, I/09/59, I/09/75, I/09/80, I/09/84, I/10/116, I/10/64, I/10/94, I/12/08, I/12/101, I/12/33, I/14/279, I/02/107, I/02/81, II/01/109, II/08/12, II/10/127, II/12/36 Krş. yā
 4. Bazı kelimelerden sonra gelerek anlamı pekiştiren, kuvvetlendiren bir söz. I/05/171, I/07/92, I/08/44, I/09/123, I/09/40, I/09/52, I/09/67, I/11/71, I/12/126, I/12/29, I/13/261, I/13/275, I/14/137, I/14/153, I/14/158, I/14/194, I/14/236, I/14/83, I/15/16, I/15/70, I/17/03, I/17/63, I/18/204, I/18/47, I/18/56, I/18/92, I/19/34, I/20/124, I/20/196, I/20/82, I/21/155, I/22/118, I/23/117, I/23/157, I/23/182, I/23/225, I/25/95, I/26/03, I/26/87, I/27/114, I/27/59, I/29/170, I/30/168, I/01/42, I/06/54, I/14/289, II/01/112, II/01/14, II/01/21, II/01/30, II/01/40, II/01/86, II/02/42, II/02/43, II/02/60, II/02/67, II/02/70, II/03/176, II/03/53, II/04/48,

II/04/52, II/04/93, II/05/02, II/06/162, II/06/187, II/06/86, II/07/161, II/07/180, II/07/187, II/07/188, II/07/189, II/07/198, II/07/200, II/07/70, II/08/122, II/09/111, II/09/121, II/09/123, II/09/124, II/09/32, II/09/53, II/09/58, II/10/12, II/11/104, II/11/67, II/11/78, II/12/14, II/12/30, II/12/63, II/13/08, II/13/107, II/13/147, II/13/19, II/14/06, II/15/140, II/16/144, II/16/83, II/17/01, II/17/07, II/17/09, II/17/63, II/17/73, II/17/78, II/17/79, II/18/176, II/18/46, II/19/123, II/19/233, II/19/91 Krş. yá, yā, yā, ye, yā

5. Bir düşüncenin karşıtı düşünülürken kullanılan bir söz. I/25/98

6. bk. ya da I/27/08, II/07/164, II/19/188

ya (III) : bk. yağ II/15/51

y.+ııı II/15/84, II/18/18, II/19/100, II/19/170, II/19/55, II/19/61, II/19/65

ya ... ya ... : Far. 1. Birinden birinin olacağı sanılan iki iş için kullanılan bir söz.

y. bi y. iki I/04/23

y. dört y. beş I/07/27

y. bi kişi y. iki kişi I/23/118

y. uycek y. uymēceg I/28/131

2. Birinden birinin seçilmesi gereken durumlarda kullanılan bir söz.

y. mēndil bālıyon y. yazma I/12/85

y. namaz gūlāka y. oruş tutarķa I/21/138

y. araba Tutarız y. arabalarımız gelır I/26/149

y. bişircez y. ğabartķaz II/19/171

y. hambara ğuycañ y. çuvallara dayáyañ II/19/179

ya da : Far. Seçeneği, çeşitliliği veya tercihi belirten bir söz. I/29/78, II/07/165 Krş. ya (II-6)

yaban : Far. 1. Yabancı, el, yerli halktan olmayan kimse. I/30/27

2. Aile ocağından uzak olan yer.

y.+da I/24/88

y.+dā I/24/89

y.+daķınnar II/03/170

y.+dan I/15/58, II/03/143

y.+dayısa II/03/136

yabancı : Tanınmayan, bilinmeyen, yad. I/14/69, I/14/80, II/01/106, II/09/131 Krş. yābancı

y.+ları I/14/95

y.+mız II/09/126

yab- : bk. yap- (1)

y.-acağları II/09/125

y.-icez I/03/168

yağ : Birleşiminde stearik, oleik, palmitik asitlerle gliserin bulunan ve bunların oranlarına göre kıvamları değişen bitkisel veya hayvansal

madde. II/01/17 Krş. yā (I), yay, ya (III)

yaķa : Kıyı, kenar, taraf. I/07/103, I/20/111, I/20/180, I/23/177, I/29/97, II/11/91, II/02/93

y.+da I/20/186

y.+lılar I/29/100

y.+yı I/17/62

yaķala- : Bir kimsenin gitmesini engellemek, durdurmak.

y.-dı II/05/74

yaķ- (I) : 1. Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak. Krş. yāķ-

y.-allar I/05/116, I/05/158

y.-allardı II/03/24

y.-ar I/20/181, I/23/245, II/19/110,

II/19/111, II/19/112

y.-ardı I/05/82, II/18/34

y.-ardığ I/25/23

y.-ardıķ II/16/126

y.-ardım II/19/61

y.-arı II/04/117

y.-arın I/05/100

y.-arıs I/05/83, I/20/149, I/23/90, II/14/88, II/18/109, II/19/110

y.-arız I/21/53, II/04/132, II/14/88

y.-arlar II/03/47

y.-arlardı I/22/06, II/07/142, II/11/44

y.-arlağdı II/07/142

y.-arlağdı II/15/21

y.-arlādı I/22/06, I/28/80, II/18/168

y.-arlāmışdı II/14/92

y.-armışmış I/05/154

y.-dırırlar I/09/36

y.-dıķ II/19/14

y.-dım II/19/13

y.-ālađmışmış I/05/152

y.-ādıķ II/18/36

y.-ārdıķ I/13/213

y.-ārsın I/28/187, II/04/124

y.-āyin II/06/63

y.-ılcák II/15/55

y.-ınca I/05/118

y.-ıp II/06/164, II/18/40

y.-ıyos I/20/148

y.-ıyoz I/22/19, II/14/95

y.-mış I/17/30

y.-mıyor II/14/94

2. Işık vermesini sağlamak. Krş. yağ-
y.-ardıķ I/05/141, I/05/142ķ, I/05/144,

I/19/98

y.-ārdım I/13/159

y.-ıyoduķ I/13/159, II/05/27

3. Keskin, sert ve ısırtıcı bir duyum

vermek.

y.-ar II/14/05

y.-maz II/14/04

4. Çok sıcak olmak.

y.-madan II/19/164

5. Yağ eritmek, kilo vermek.

y.-iyola I/28/247

yak- (II) : Kına, yakı vb.ni koymak, sürmek.

y.-allardı II/03/140

y.-ar I/12/88, I/12/91, I/24/73, I/24/74

y.-arlarđı I/12/90

y.-ar I/22/21

y.-arşın I/22/20

y.-iyolar I/23/194

y.-mıyoğ I/12/92

yakın : 1. Az bir ara ile ayrılmış olan (zaman veya yer), uzak karşıtı. I/10/87, I/15/60, I/15/86, I/19/44 I/06/18, II/12/54, II/17/78, II/17/79, II/17/83 Krş. **yağın**

y.+da I/02/66

y.+ımı I/16/188

y.+fımış II/12/114

2. Benzeyen, andıran, yaklaşan. I/07/122

3. Uzak olmayan yer. I/11/29, I/12/25, I/14/181, I/21/36, I/29/117

y.+a I/10/78

y.+ı I/29/119, I/29/120, I/29/121

4. Aralarında sıkı ilgi bulunan. I/22/119

5. Aralarında sıkı ilişki olan arkadaş, dost veya akraba. Krş. **yağın**

y.+narı I/29/336

6. Erişmesi, olması zaman bakımından yaklaşmış olan. Krş. **yākın**

yakınlık : Yakın olma durumu. II/16/92

yakışaklı : Güzel, gösterişli (erkek). I/08/51

yakışaklı : bk **yakışıklı**

y.+yđın I/05/159

yakış- : Uygun olmak, iyi karşılanmak, münasip olmak.

y.-maz II/05/81

yakış : Yün işlerinde motif.

y.+đı I/25/91

yakışdır- : Uydurmak.

y.-ı II/16/100

yağ- : 1. bk. **yağ-** (I-1)

y.-arız II/09/86

y.-iyo II/13/65

y.-iyuduğ II/13/65

2. bk. **yağ-** (I-2)

y.-ardığ II/08/44, II/08/45, II/08/51, II/08/52

yağın : 1. bk. **yakın** (1) I/23/30

y.+a II/13/50

2. bk. **yakın** (5)

y.+narı II/13/47

yağut : Far. Veya, ya da. II/03/115, II/03/122, II/13/137 Krş. **yavut**, **yavıt**, **yağut**

ya_ā- : bk. **yā-** (2)

y.-r I/20/64

ya_ı : **ya_ı** < **yağ+** I/28/126

ya_ımı : **ya_ımı** < **yağ+** I/13/141, I/28/55

ya_u : Ar. 1. Üzerine dikkati çekmek için söylenen söze katılan bir kelime. I/08/75, I/09/76, II/05/60 Krş. **ya_ü**, **ya_üv**, **ya_üy**, **yā_u**, **yāhu**

2. "Hey, bana bak, baksana"

anlamlarında bir seslenme sözü. Krş. **ya_uy**

ya_ü : bk. **ya_u** (1) I/09/127, I/09/130, II/01/134

ya_üv : bk. **ya_u** (1) I/09/119

ya_uy : bk. **ya_u** (2) I/11/68, I/11/69

ya_üy : bk. **ya_u** (1) I/09/122

yaç : bk. **yaş**

y.+ımı I/01/08

yalan : Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz, kıtır. I/18/16, I/18/48, I/26/20, I/30/95

y.+ım I/13/171, I/13/185

yalan yānış : Üstünkörü, karmakarışık I/10/07

yalın_ayak : Ayakları çıplak. I/02/94

yalınç : Karışık olmayan, basit. I/11/117

yalnış : bk. **yalnız** (3) I/13/266

yalnız : 1. bk. **yalnız** (1) I/19/103, I/02/97, II/06/17, II/06/27, II/16/19

y.+ācā II/06/26

y.+ım I/30/80, II/06/138

2. bk. **yalnız** (2) I/07/60

3. bk. **yalnız** (3) I/02/92, I/05/13, I/05/51, I/07/233, I/13/100, I/14/116, I/14/118, I/14/149, I/14/43, I/14/90, I/21/23, I/30/19, I/22/122, I/07/98, I/13/31, II/09/60

4. bk. **yalnız** (4) I/05/45

yalnığ : bk. **yalnız** (3) I/13/45

yalnıız : 1. bk. **yalnız** (1) I/13/72

2. bk. **ama** (3) I/05/08

yalnıız : 1. bk. **yalnız** (1)

y.+ım I/13/174

2. bk. **yalnız** (3)

y.+ı I/27/29

3. bk. **yalnız** (4) II/06/110

yallağ : Ar. "Haydi, yürü, kalk, git" anlamlarında kullanılan bir söz. I/07/120, II/14/43

yalnız : 1. Yanında başkaları bulunmayan. Krş. **yalnıız**, **yalnıız**, **yalnış**, **yalnıız**

2. Yanında başkaları olmayarak. Krş. yalıñız, yalıñız

3. Ama. I/22/91, II/17/48 Krş. yalıñıs, yalıñız, yalıñız, yalıñız, yalıñızı, yalıñıs, yalıñız, yanız, yalıñız

4. Yalnızca. Krş. yalıñız, yalıñız

yalñıs : 1. bk. yalnız (1)

y.+sın I/25/29

2. bk. yalnız (3) I/09/83

yalñız : 1. bk. yalnız (1) I/27/28

2. bk. yalnız (2) II/03/57

3. bk. yalnız (3) I/02/101, II/07/104

yalpā : Kırkılmış koyun yünü.

y.+ları II/02/19

y.+ñ II/02/18

yalvar- : Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek.

y.-ryon II/06/29

yan : 1. Sağ ve solun ortak adı, yön, taraf, cihet. I/14/77, II/19/72 Krş. yān, yan, yán

y.+a I/15/51, II/11/112, II/14/72, II/19/191, II/19/68, II/19/69

y.+da I/02/112, I/09/46, I/11/90, I/13/29, I/18/177, I/21/126, I/02/109, I/02/79, II/06/184, II/06/58, II/06/76, II/07/145, II/09/46, II/11/91, II/15/22

y.+dayıs II/11/91

y.+dañı I/05/155, II/03/122

y.+dan I/03/106, I/11/06, I/13/238, I/13/239, I/27/64, II/09/78, II/12/21, II/19/72, II/19/118

y.+dı I/02/64, I/17/17

y.+đ I/30/127

y.+ı I/02/107, I/07/162, I/18/08, I/20/137, I/21/136, II/01/24, II/17/70, II/03/61

y.+ı II/06/158

y.+ım I/30/91

y.+ımdıydı I/04/62

y.+ına I/05/90, I/07/38, I/07/140, I/12/112, I/23/200, I/29/295, I/29/304, I/29/354, II/03/43, II/06/95

y.+ına II/16/57

y.+ına II/17/91

y.+ında I/29/144, II/02/61, II/07/83, II/11/67

y.+ında II/03/157

y.+ını I/02/117, I/14/134

y.+ına I/05/176

y.+ında I/08/97

y.+na I/13/254, I/14/101, I/14/272, I/14/275, I/19/118, II/09/56, II/15/143, II/19/134

y.+nānı I/13/236

y.+nı I/05/79

y.+nı II/12/55

2. Birlikte, beraberinde olma. Krş. yan

y.+da I/04/76

y.+ı I/11/98

y.+ıma II/19/60

y.+ıma I/04/22

y.+ımda I/03/113, I/05/62

y.+ımıza II/09/120

y.+ına I/18/54, I/21/158, II/03/64, II/16/136

y.+ında I/03/77, I/07/156, I/11/115, I/11/99, I/13/196, II/03/114, II/06/137, II/19/26

y.+ındañı II/19/40

y.+ından I/09/34

y.+ındı I/04/64

y.+ındıyım I/04/63

y.+ına I/05/91, II/05/49, II/10/144, II/10/23, II/10/48, II/16/135

y.+ında I/03/73, I/11/97

y.+ında I/26/40, I/27/120

y.+ında II/13/73

y.+ında II/01/104

y.+ındeyin II/19/25

y.+narında I/07/171, I/10/85

y.+nānda I/18/51

3. İstekleri karşıt olan iki kişiden veya topluluktan biri.

y.+a I/10/66

4. Bedenin bir bölümü.

y.+narım I/05/23

y.+nām I/30/95

yan- : 1. Birleşiminde karbon bulunan maddeler, ısı ve ışık yayarak kül durumuna geçip yok olmak.

y.-ardı II/08/31

y.-ardı II/04/116

y.-ıyı I/28/226

y.-ıyı II/01/64

2. Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.

Krş. yān-

y.-a y.-a II/06/66

y.-acağ II/01/63

y.-alı II/06/60

y.-dı II/06/57, II/06/70, II/06/74

y.-ınca I/19/62

y.-ıyo I/11/70

y.-mağ I/28/73

y.-miş I/08/89

3. Isı, ışık veren bir konuma geçmek.

y.-an II/07/43

- y.-ar** II/04/130
y.-ardı II/07/45
y.-ār II/04/125
y.-ārđı II/04/122
 4. Vücut veya nesnelere ısı artmak.
y.-dı II/19/112
 5. Çok üzölmek.
y.-ayım I/05/38, I/05/40
 6. Zarara, kötölüğe uğramak.
y.-dı I/03/53
 7. Yanık acısına benzer bir acı duymak.
y.-ıyo I/29/206
 8. Isı etkisiyle vücudun bir yanı yara olmak, kızarmak veya rengi koyulaşmak.
y.-āsın II/04/35
y.-ıyolar I/14/191
 9. Mahvolmak. Krş. yān-
- yan bak-** : Beğenmeyerek veya düşmanca bakmak.
y. b.-ar I/30/121
- yan** : bk. yan (1)
y.+da II/10/89
- yana** : bk. yani (2) II/04/110
yanıcı : Huysuz, ahlaksız. I/03/17
yanı : bk. yani (2) I/19/112
yanıyá : bk. yani (2) II/09/71
yanıye : bk. yani (2) II/09/66
yanā : Anlam verilememiştir. I/08/89, I/08/90
yandı : yandı << yan-dığı II/01/64
yaney : bk. yani (2) I/30/13
yanğın : Zarara yol açan büyük ateş. I/10/48, I/13/28, I/13/48, I/13/50 Krş. yāngın
yanıbaşı : Yakını, hemen yanı, omuz başı. Krş. yana başı, yanı başı
y.+na I/28/186
yana başı : bk. yanıbaşı
y. b.+na II/06/47
yanı başı : bk. yanıbaşı
y. b.+na II/06/65
yanık kō bo_azi : Yer adı. I/09/57
yanıma_al- : bk. yanına al- Krş. yanına al-
y._a.-dım I/27/23
yanına al- : 1. Beraberinde götürmek. bk. yanına_al-
y. a.-mış I/03/122
 2. Yanında çalıştırmak
y. a.-ayım I/07/56
- yağ** : bk. yan (2)
y.+ında I/04/76
y.+ında II/17/94
- yanış** : Nakış, süs. Krş. yanniş
y.+lā I/20/81
- y.+lı** I/20/84, I/23/173
- yanniş** : bk. yanış
y.+lı II/13/18
- yanız** : bk. yalnız (3) I/28/33
yani : Ar. 1. "Demek oluyor ki" anlamlarında bir söz. I/14/21, II/10/32 Krş. yanı, yañı, yāni
 2. "Sözün kıtası, doğrusu" anlamlarında bir söz. I/05/106, I/05/135, I/05/148, I/05/63, I/07/124, I/07/198, I/08/26, I/08/49, I/08/61, I/08/77, I/08/78, I/10/23, I/11/125, I/11/76, I/12/45, I/12/54, I/12/73, I/14/10, I/14/1272, I/14/29, I/14/64, I/16/118, I/16/130, I/16/162, I/16/175, I/16/24, I/16/36, I/16/65, I/16/66, I/16/67, I/16/90, I/27/139, I/27/21, I/27/35, I/27/45, I/27/48, I/28/123, I/28/200, I/29/51, I/30/41, II/03/174, II/03/185, II/03/206, II/03/36, II/03/86, II/08/49, II/12/71, II/18/193 Krş. ī_yani, yanı, yañı, yanı, yaney, yāne, yañı, yāni, yāni, yaniyá,yaniye, yañı, yāni, yāniye, yāniyē, yana
yanı : 1. bk. yani (1) I/16/183
 2. bk. yani (2) I/08/90, I/11/22, I/16/171, I/16/29, I/27/41, I/27/46, I/27/60, I/30/101, I/30/109, I/30/45, I/30/46, II/09/131, II/09/65, II/09/89, II/12/33, II/12/59, II/12/72, II/13/119, II/13/25, II/13/34, II/13/38, II/13/87, II/14/103, II/15/128, II/15/46
yañı : 1. bk. yani (1) I/26/07, II/14/81
 2. bk. yani (2) I/13/77, I/13/82, I/14/25, I/28/08, I/28/115, I/28/174, I/29/24, I/28/259, II/03/197, II/07/114, II/07/82, II/12/62, II/18/104, II/18/187
yanmaz : Yanmayan. II/15/62
yanniş : Bir kurala, bir ilkeye, bir gerçeğe uymama durumu, yanılığ, hata. I/09/105, I/12/134 Krş. yāniş, yañış
y.+ı I/09/122
yap- : 1. Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek. I/24/22, I/30/118, II/19/127 Krş. yab-, yap-, yaP-, yāp-
y.-ā I/07/95
y.-a y.-a II/19/64, II/19/65
y.-abilmişse I/19/82
y.-adığ II/02/31
y.-adığ II/08/70
y.-āla I/28/135
y.-āllar II/09/56
y.-allardı II/09/61
y.-allarıdı I/01/54
y.-am I/07/185, II/19/125
y.-amadığ II/18/107
y.-amam II/03/178

- y.-amassın** I/22/147
y.-amayannar II/09/89
y.-amayu II/09/89
y.-amēyoz I/07/83
y.-amiyo II/17/110
y.-amiyon II/16/121
y.-amiyos I/24/16
y.-amiyoz II/17/102
y.-amiyon I/19/149
y.-an I/19/151, I/21/116, I/23/161,
 II/03/177, II/16/119, II/17/108, II/17/94, II/17/96,
 II/19/120
y.-ana II/17/82
y.-andan I/12/104
y.-anlar II/16/120
y.-annā II/19/123
y.-annar II/09/88, II/18/106
y.-ar I/07/77, I/13/04, I/18/189,
 I/18/190, I/19/153, I/19/61, I/23/224, I/24/108,
 I/28/188, I/28/229, I/18/190, II/03/177, II/04/84,
 II/07/38, II/08/115, II/10/83, II/18/135, II/18/23,
 II/18/58
y.-ār I/18/188
y.-ardı I/23/245, I/24/117, I/25/57,
 II/03/25, II/07/47, II/16/125, II/16/45, II/19/57
y.-ardı I/28/125
y.-ārđı II/14/82
y.-ardık I/03/138, I/13/05, I/23/235,
 I/28/176, I/28/185
y.-ārđık I/13/207, II/01/54, II/16/99
y.-ārđık I/23/76, II/01/52, II/04/132,
 II/04/47, II/07/13, II/18/46, II/18/48, II/18/52
y.-arđık I/25/106
y.-ardık II/01/13,
 II/01/60, II/05/38, II/07/19, II/07/45, II/08/46,
 II/08/48, II/16/107, II/16/108, II/16/110,
 II/16/111, II/16/112, II/16/113, II/16/119,
 II/16/130, II/16/137, II/16/142, II/17/100,
 II/17/101, II/17/103, II/18/19, II/19/153,
 II/19/155, II/19/181, II/16/103, II/16/111
y.-ardığ II/08/37, II/08/39, II/08/40,
 II/08/45, II/08/67, II/08/68, II/08/70, II/09/70,
 II/13/110, II/13/112, II/13/22, II/08/76, II/13/20
y.-arđıđ II/08/40
y.-ardığ I/18/147, I/23/76, II/01/27,
 II/13/111, II/18/37
y.-ārđıđ II/04/18
y.-ardım I/03/143, I/19/150, I/23/164,
 II/05/40, II/06/99, II/19/14
y.-ardım I/13/04, II/19/51, II/19/54
y.-arđım II/13/33
y.-ardın I/20/190
y.-ardınđ II/01/33, II/01/34
y.-ardık II/09/72
y.-arın I/05/14, I/05/176, I/25/18,
 II/06/152, II/19/75
y.-aris I/07/78, I/19/127, I/19/66,
 I/22/44, I/22/66, I/22/69, I/23/111, I/23/114,
 I/23/243, I/23/247, I/24/102, I/24/103, I/24/104,
 I/24/40, I/24/51, II/06/181, II/06/46, II/06/47,
 II/09/84, II/13/124, II/13/136, II/18/100,
 II/19/163, II/19/88, II/19/90, II/19/98, II/19/99,
 II/19/103
y.-arız I/07/69, I/07/76, I/13/333,
 I/23/117, I/23/89, I/24/24, I/25/30, I/28/197,
 II/07/13, II/08/123, II/13/125, II/13/126,
 II/18/112, II/19/103, II/19/98, II/19/164,
 II/08/122, II/10/65
y.-ārız II/19/96
y.-arız II/13/124
y.-arız II/15/52
y.-arken I/19/75
y.-arlar I/28/198
y.-arlā II/18/159
y.-arlādı I/28/56, I/28/58, I/28/65,
 I/28/85, II/02/76
y.-arlıadı II/18/60
y.-arlāmış I/23/45, I/29/173
y.-arlar I/21/122, I/22/86, I/23/145,
 II/03/152, II/03/27, II/09/88, II/15/24, II/18/154,
 II/18/169
y.-arlar II/15/41, II/15/52, II/15/53
y.-arlardı I/07/05, I/22/143, I/23/162,
 I/23/170, II/03/126, II/08/32, II/09/63, II/09/69,
 II/15/11, II/15/24, II/15/74
y.-arlıardı II/15/72
y.-arlarıdı I/01/57
y.-arlanmış I/23/45
y.-armışdı II/18/52
y.-arşın I/24/14
y.-arsın I/28/187, I/28/188, I/28/199,
 I/28/204, I/28/228, I/28/253
y.-arsınđ II/08/59, II/08/60
y.-arzın I/13/327
y.-āsa I/28/129
y.-ayım II/12/88
y.-cağ II/12/99
y.-cen I/29/253
y.-cez II/17/35
y.-Çam II/12/89, II/19/125
y.-cağ II/19/96
y.-çaz II/19/129, II/19/130, II/19/147,
 II/19/97
y.-çek I/29/249

- y.-çes** II/19/180
y.-di I/14/225, I/18/117, I/29/49, II/06/54, II/07/46, II/07/48
y.-dik I/07/210, I/24/51, I/29/48, II/04/126, II/04/132, II/10/95
y.-dikdan I/19/127
y.-dih II/09/70
y.-dudik I/30/144
y.-dig I/07/188
y.-dilar II/16/30
y.-dular I/10/92, I/26/128, II/03/51, II/06/120, II/16/31
y.-dum II/04/126, II/04/127, II/19/64
y.-dircem II/18/104
y.-durdum II/06/100
y.-durdi II/07/98
y.-duris II/14/48, II/14/50
y.-durmış I/08/77
y.-diydi I/19/32
y.-dik II/09/53
y.-di II/04/74
y.-dimiz II/04/74
y.-din I/19/70
y.-din I/23/124
y.-en I/16/49
y.-en I/29/253
y.-en I/19/71
y.-icân I/21/108
y.-icîn I/18/209
y.-ilidi II/13/02
y.-ilali II/05/02
y.-ilan I/19/74
y.-ilanı II/06/156
y.-ilcek I/28/253
y.-ildi I/16/63, I/18/119, I/26/34, II/01/117, II/09/54
y.-ildiydi I/08/105, II/10/128
y.-ildi I/14/100
y.-ildim I/13/145, I/26/35, II/05/05, II/06/73
y.-ilir I/10/94, I/24/92
y.-ilirdi II/13/33
y.-ilyö I/29/300
y.-ilyo II/02/92
y.-ilyodu I/28/51
y.-ilışını I/11/79
y.-iliyudu II/13/02
y.-ilmış I/07/183, I/16/102 I/26/33, I/08/74, II/06/159, II/06/161, II/06/162
y.-ip I/28/214, II/10/50
y.-ivereyün II/09/103
y.-iyo I/09/122, I/09/124, I/20/45, I/21/116, I/21/117, I/29/101, II/08/71, II/09/109, II/10/65, II/16/150, II/16/24, II/17/105, II/17/107, II/17/110, II/18/105, II/19/123
y.-iyo II/16/149
y.-iyodu I/28/50, II/17/105
y.-iyoduğ I/13/280, I/28/196, II/07/111, II/07/114, II/07/115, II/07/12, II/17/106, II/17/108, II/17/93
y.-iyoduğ II/13/09
y.-iyoduğ I/13/280
y.-iyodum I/19/149
y.-iyola I/09/55, I/29/101, I/29/67, II/02/86, II/02/88
y.-iyolâdi II/02/17
y.-iyolar I/06/40, I/14/270, II/16/71, II/17/77, II/17/79
y.-iyön II/08/40
y.-iyon II/19/137
y.-iyonuş I/12/18
y.-iyorduğ I/13/206
y.-iyoru I/24/48
y.-iyoruğ II/08/111
y.-iyos I/23/235, II/07/48, II/07/51, II/18/132, II/19/138, II/18/135
y.-iyoz I/22/65, I/23/163, I/23/230, I/23/89, I/24/48, I/28/105, I/28/168, II/02/26, II/04/44, II/07/13, II/17/104, II/18/136, II/02/25, II/18/107
y.-iyü I/24/22
y.-iyuk I/01/47
y.-iyudıñız II/13/113
y.-iyüduğ II/08/41
y.-iyuz II/08/110, II/18/134
y.-i II/09/108
y.-iñyo I/19/87
y.-iluydu II/13/70
y.-iyeler II/08/121
y.-iyik II/01/19
y.-iyiduh II/13/15
y.-iyi II/08/71
y.-iyiz II/13/121
y.-iyo II/15/85, II/15/86
y.-iyolar II/16/72
y.-iyorduğ I/13/206
y.-iyos I/16/35
y.-iyü II/16/120
y.-iyüduğ II/13/08
y.-iyuduğ II/13/113
y.-iyün II/02/26
y.-madı I/30/151
y.-madık II/18/106
y.-madı I/18/190

y.-mam I/21/116
y.-mamışsa I/19/82
y.-masa II/18/60
y.-masağ II/02/26
y.-mayannā II/18/61
y.-mayi II/09/97
y.-mayi II/09/99
y.-meyuduğ II/13/01
y.-miş I/12/30, I/12/31, I/12/32, I/15/96,
I/14/95, II/06/161, II/06/72, II/06/73
y.-mışın I/09/65
y.-mışın I/03/116
y.-mıslā I/29/151
y.-mısla I/29/151, I/29/352, II/06/164
y.-mıslar I/24/28, I/29/22, II/06/164,
II/15/44
y.-mıyoduğ I/21/94
y.-mıyolar I/23/120, I/23/225
y.-mıyoz I/20/45
y.-mıyuz II/16/120
y.-miyın II/10/65
y.-miyiz II/19/103
y.-pārdık I/07/05
y.-tı I/26/60, II/10/66
y.-tırdıla I/26/117
y.-vēdi I/23/70
y.-sağ II/19/214
y.-tıklarım II/16/76
2. Bir harekete, işe başlamak veya bir hareketle, işle uğraşmak. Krş. yaP-
y.-ā II/02/05
y.-ām I/29/31
y.-amadım I/19/42
y.-amān II/17/82
y.-amassınız I/29/368
y.-amiyoz II/17/101
y.-an I/08/102
y.-ar I/14/196, II/04/107
y.-arç I/14/196
y.-arçana II/01/87
y.-ardı I/29/401, II/01/48, II/14/82
y.-arçdı II/10/32
y.-arçdığ I/17/12, I/20/67
y.-ārdık II/01/16
y.-ardık II/01/17
y.-arçdığ II/10/93
y.-ardığ II/08/52
y.-arın I/30/87
y.-arız I/29/370, II/08/49
y.-arla II/18/158
y.-arlādı II/11/22, II/11/23
y.-arlar I/23/148

y.-arlardı I/07/118, I/14/262, II/11/23
y.-armış II/15/125
y.-cek I/29/363
y.-cēğuz I/29/369
y.-cez I/29/382
y.-çē I/29/384
y.-çek I/29/20
y.-çes I/29/20
y.-çez I/03/169, I/03/175, I/03/186
y.-dı I/04/07
y.-dılā I/10/12
y.-dılar I/11/54, I/11/67
y.-dım I/14/12, II/19/12
y.-dī I/14/50
y.-dīm I/29/369
y.-ılıyodu I/10/113
y.-ın I/29/379, I/29/380
y.-ınca I/23/190
y.-ıyo I/23/190, I/29/377, I/29/51
y.-ıyodu I/03/159, I/06/13
y.-ıyola I/14/146, I/29/34, I/29/380,
I/29/381
y.-ıyolāmıs II/13/67
y.-ıyolāmış I/29/113
y.-ıyolārdı II/07/111
y.-ıyom I/08/66
y.-ıyon I/21/52
y.-ıyos I/22/36
y.-ıyosunuz I/01/03
y.-ıyoz I/29/367
y.-ıyum I/06/27
y.-ıyus I/22/36
y.-ıp I/14/162
y.-iyin II/02/12
y.-mā I/30/164
y.-māğ I/03/167, I/03/174
y.-maya II/07/113
y.-mayın I/03/169
y.-māyon I/18/208
y.-maz II/08/48
y.-mez II/02/12
y.-miş I/09/65, I/12/35
y.-mısla I/09/120
y.-mıyoz II/17/44
y.-sın I/30/89
y.-tığ I/20/36
y.-tīm I/14/49
y.-viriyin I/30/90
3. Bir kimseye bir meslek kazandırmak, yetiştirmek.
y.-dı I/14/307
4. Bir dileği, bir isteği yerine getirmek,

uygulamak, ifa etmek.

y.-**alım** I/29/382, I/29/383
y.-**am** I/03/114
y.-**amıycan** I/04/61
y.-**ana** I/03/34
y.-**madıla** II/19/28
y.-**madilā** II/19/28
y.-**tırmadıñız** I/03/34
y.-**tırım** II/19/34
5. Davranmak, hareket etmek. II/06/150
y.-**allādın** I/05/148
y.-**allādın** I/05/168, I/05/169
y.-**amiyá** I/30/135
y.-**an** I/30/165
y.-**ar** I/27/139
y.-**ardı** II/16/144
y.-**ardık** II/16/144
y.-**ças** II/05/66
y.-**dı** I/29/210
y.-**dım** I/03/115, I/30/132
y.-**dırmazdı** II/16/145
y.-**ınca** I/29/412
y.-**ın** I/27/132, II/15/102
y.-**ıyoğ** I/30/163
y.-**ıye** I/30/165
y.-**iyeler** II/05/68
y.-**mas** II/04/99
y.-**mazdın** I/05/59
y.-**mışlar** I/10/69
y.-**sın** I/27/136
6. Gerçekleştirmek.
y.-**ādık** II/02/20
y.-**ar** I/20/146
y.-**ardı** I/13/203
y.-**ardı** I/25/102
y.-**ardı** I/28/240
y.-**ardıñ** II/08/61
y.-**ardıñ** I/22/18
y.-**ardıñız** I/13/277
y.-**arız** I/20/151
y.-**arlādı** II/02/70
y.-**arlar** II/04/84, II/04/96
y.-**ārlar** II/04/84
y.-**arları** I/16/134, II/07/154
y.-**arlārdı** II/04/121
y.-**arlarmış** I/23/212
y.-**arşın** I/22/01
y.-**arşın** II/04/50
y.-**arşın** II/17/60
y.-**arşın** II/17/61, II/17/62
y.-**cādi** II/07/96
y.-**cāğsa** I/12/119

y.-**cegmişdi** II/07/93
y.-**cek** II/07/96
y.-**ces** I/29/335
y.-**çek** II/04/121
y.-**çeklerini** II/07/90
y.-**çes** I/29/23
y.-**dı** I/30/42
y.-**dık** I/03/57, I/16/85, I/22/32
y.-**dılā** I/13/32
y.-**dıla** I/13/184
y.-**dılağ** I/03/62
y.-**dılar** I/27/62, I/30/61, II/11/37
y.-**dım** I/22/32
y.-**dırdım** II/19/42
y.-**ılan** I/29/24
y.-**ılıp** II/16/86
y.-**ılır** I/24/93
y.-**ılırdı** I/16/160, II/16/84
y.-**ıp** II/08/71
y.-**ırlārdı** II/02/69
y.-**ıveridik** II/02/23
y.-**ıverileği** II/02/22
y.-**ıyo** II/03/176, II/03/177
y.-**ıyoduğ** I/12/81
y.-**ıyola** I/29/37
y.-**ıyolar** I/14/112
y.-**ıyoñ** II/19/95
y.-**ıyoğ** II/04/101, II/17/32
y.-**ıyu** I/06/65
y.-**ıyula** I/09/96
y.-**ılırdı** I/28/42
y.-**mān** II/19/222
y.-**māñ** II/19/221
y.-**mayın** II/19/144
y.-**mazdı** II/07/141
y.-**mazdığ** I/28/93
y.-**mazlārdı** I/28/94
y.-**meyoz** I/15/83

7. Tehdit yoluyla birini herhangi bir duruma düşürmek.

y.-**ağ** I/30/121

8. Onarmak, tamir etmek.

y.-**dıryolāmıñ** I/18/193

y.-**dıtdırmıyo** I/11/64

y.-**eyin** I/11/64

9. Bir şeyi başka bir şey durumuna getirmek.

y.-**ar** II/18/115

y.-**arıs** II/14/59

y.-**arla** II/18/170

y.-**dılağ** I/30/133

y.-**ın** I/12/17

- y.-ip** I/16/36
y.-iyo I/29/310, II/15/123, II/15/124, II/19/203
y.-iyolar I/23/52, I/23/54, II/18/184
y.-iyolardı I/23/49
y.-masınnar I/23/50
y.-mışlar I/12/15
y.-mıyüdü II/13/102
y.-sınnar I/23/50
 10. Düzenli bir duruma getirmek.
y.-iyo I/02/87
 11. Olmasına yol açmak.
y.-dım II/19/18
y.-mış I/30/69
 12. Çocuk sahibi olmak.
y.-madı II/05/88, II/05/89
y.-mamışındır II/17/117
y.-mâdı II/05/90
y.-meyoñ II/17/115
y.-mışın II/17/115
y.-mıyoduñ II/17/116
yapıldıñ : Yerleşim birimi adı. I/21/04
y.+lıyın I/23/07
yaP- : 1. bk. yap- (1)
y.-ıcam II/12/88
y.-ınca II/01/120
 2. bk. yap- (2)
y.-ıcez I/03/167
yapā : İlkbaharda kırkılan koyun tüyü, yapak.
y.+ları II/02/19
yapma mapma : İkileme. I/30/165
yap- : bk. yap- (1)
y.-madılar I/26/128
yapma : bk. yapmak II/01/16, II/09/78
y.+tı II/14/91
yapma : Yapmak işi. I/12/35, Krş. yapma, yapmağ, yapmā, yapmek
yapmağ : bk. yapmak II/03/20
yapmā : yapmā << yapma+ II/17/77, II/18/105
yapmā : bk. yapmak
y.+ya II/04/95
yapmek : bk. yapmak II/04/119
yaprağ : 1. Bitkilerde solunum, karbon özümlemesi, terleme vb. olayların oluştuğu, çoğu klorofilli, yeşil ve türlü biçimdeki bölümler.
y.+ları II/10/137
 2. Sarma yapılan asma yaprağı. I/23/238
yaprā : 1. yaprā << yaprak+ I/16/104
 2. yaprā << yaprak+ I/21/143, II/14/116
yarabbi : Ar. + Ar. Tanrı'm, Allah'ım I/28/96 Krş. yārabbi, yārabbi, yārebbi
yara : Dert, üzüntü, acı.
y.+m I/05/12
yara- : Bir şey yararlı olmak, yarar sağlamak.
y.-dı II/03/10
yarat- : Allah, olmayan bir şeyi var etmek.
y.-mış I/29/98
yarbasan : Yerleşim birimi adı. I/26/03 Krş. yarbazan, yārbasan
yarbazan : bk. yarbasan I/26/23
yardım : 1. Kendi gücünü ve imkânlarını başka birinin iyiliği için kullanma, muavenet. I/23/28 Krş. yārdım
y.+a I/10/34
 2. İşlerin daha etkin ve verimli olabilmesi için sağlanan katkı, destek. I/27/36
yardımcı ol- : Yardımda bulunmak. Krş. yardımcı os-
y. o.-u II/15/56
y. o.-ur II/15/54
y. o.-uyo I/07/135
y. o.-uyoz I/08/66
yardımcı os- : bk. yardımcı ol-
y.+rıız_o.sun I/25/38
yardım_id- : bk. yardım_it-
y.ı.-erdi II/15/79
yardım_it- : Kendi gücünü, imkânlarını başka birinin iyiliği için kullanmak. Krş. yārdım_id-, yārdım_it-, yardım_id-
y.ı.-ti I/03/21
yardıır- : Yarma işini yaptırmak.
y.-dımız I/23/92
yarğıc : Anlam verilememiştir.
y.+ımı I/19/118
yarılmā : Yarılmak işi. I/08/98
yarım : Bütün bir şeyin ayrıldığı iki eşit parçadan her biri. I/15/23, I/19/28
y.+şer I/04/63
yarımca : Yerleşim birimi adı.
y.+da II/16/33
y.+dan II/16/15
y.+dā II/16/25
y.+lı II/16/15
y.+mıñ II/16/73
yarın : 1. Bugünden sonra gelecek ilk gün. I/07/76, I/07/90, I/21/71, II/06/43, II/06/50 Krş. yārın
 2. Gelecek, ilerideki zaman. I/15/54, I/29/07 Krş. yārın
y.+ıñ I/16/154
y.+ı I/16/155
yarı : Bir bütünü oluşturan iki eşit parçadan her biri, nısf.
y.+mız II/12/59

- y.+sı** I/04/63, I/07/22, II/07/73
y.+sından I/08/97
yarış : Yarışma. I/29/384 Krş. yarış
y.+ına I/14/267
yarışdır- : Yarışmasını sağlamak.
y.-ıñ I/29/381
yas : 1. Ölüm veya bir felaketten doğan acı ve bu acıyı belirten davranışlar, matem. I/20/28, II/02/69, II/02/70, II/13/45, II/13/45, II/15/128, II/15/131, II/18/160
y.+a I/20/28
y.+ı II/02/70
y.+ı II/18/160
2. bk. yaz I/25/46, I/26/92
y.+sa II/19/98
yas dut- : Çok üzölmek, yasa bürünmek, matem tutmak.
y. d.-ar I/24/73
yasaklä- : Bir şeyin yapılmamasını buyurmak veya istemek.
y.-dı II/14/110
yasdik. kılıf : T. + Ar. Yastığa geçirilen koruyucu kılıf.
y. k.-lar I/23/172
yası : bk. yatsı
y.+dan I/20/97
y.+yı I/20/98
yassı : bk. yatsı II/03/158, II/03/159
yaş (I) : Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçölen zaman. I/03/123, I/09/01, I/13/169, I/13/170, I/18/13, I/18/15, I/18/16, I/18/17, II/01/55, II/09/38, II/13/130, II/14/09 Krş. yaç, yāş
y.+da I/08/64, I/10/39
y.+ı I/03/123, I/03/22, I/03/52, I/03/55, I/04/65, I/08/17, I/29/35
y.+ım I/03/148, I/03/47, I/03/48, I/03/52, I/06/03, I/15/05, I/16/83, I/27/47, II/04/03, II/09/36, II/18/04
y.+ına I/02/25, I/08/65, I/29/03, II/06/114, II/06/94, II/06/98, II/11/14, II/19/36
y.+ımdâ I/01/36
y.+ımda I/03/06, II/06/114, II/11/28, II/12/71, II/19/09
y.+ımdâ I/10/36
y.+ımdaydım I/10/39
y.+ımdayım I/19/03, I/20/08
y.+ımdayın I/03/48
y.+ımdayın I/23/06
y.+ımdēymışimdi I/16/82
y.+ımdı I/04/57
y.+ımı I/13/08
y.+ımız I/02/47, I/11/42
y.+ımızdaydık I/28/89
y.+ına I/16/83, I/18/194, II/13/105, II/13/106, II/13/98
y.+ında I/02/70, I/03/05, I/03/123, I/03/171, I/04/73, I/05/155, I/06/11, I/07/145, I/07/149, I/10/27, I/11/85, I/11/86, I/12/05, I/14/231, I/17/71, I/21/72, II/01/02, II/05/05, II/06/08, II/06/12, II/11/14, II/13/133, II/19/40, II/19/41
y.+ında I/10/28
y.+ındaydı I/15/93
y.+ındaydım I/08/132
y.+ındayım I/06/03
y.+ındayım II/03/83
y.+ındayın I/26/37
y.+ındayın II/03/31
y.+ındayın II/05/04
y.+ındayın II/12/23
y.+ındayın II/15/02
y.+ındayken I/04/48
y.+ındaymış I/12/38
y.+ındaymış I/12/37
y.+ındeydi I/15/18
y.+ındeyin I/07/31, II/06/04
y.+ındı I/04/57
y.+ıñdı I/05/18
y.+ındıydı I/04/47, I/04/48, I/04/49
y.+ındıydı I/04/72
y.+ımı I/21/83, II/19/41
y.+ıñ II/17/113
y.+ındeyin I/29/02, II/19/197
y.+ındeyın I/30/05
y.+ları I/27/113
y.+larımdadır I/17/20
y.+ların I/08/65
y.+larında I/07/27, II/03/115
y.+larındeydim I/08/95
yaş (II) : 1. Nemli, ıslak, kuru karşıtı. I/24/107
2. Kendi suyunu, canlılığını yitirmemiş, kurumamış, kurutulmamış, taze. II/19/98
yaşa- : 1. Canlılığını, hayatını sürdürmek. Krş. yaşı-
y.-dı I/10/30
y.-dıyo I/14/209
y.-maz II/18/157, II/18/161
y.-yoz I/07/38
2. Görüp geçirmek, başından geçmek.
y.-dı II/04/76
y.-dığ I/28/266
y.-dımızı II/04/76, II/07/07
y.-madık I/02/51

- y.-madım** I/28/17
y.-nanları I/01/41
y.-nmış I/29/416
 3. Oturmak, eğlenmek. Krş. yaşı-
y.-dık II/04/114
y.-dım II/13/66
y.-dımız I/28/129
 4. Sağ olmak.
y.-madı I/07/168
yaşı- : 1. bk. yaşa- (1)
y.-yo I/29/360, II/18/187
y.-yon I/29/243
y.-yos I/16/15
y.-yoz I/07/232
 2. bk. yaşa- (3)
y.-yurun II/06/18
yaşam : Doğumla ölüm arasında yaşanan süre, ömür, hayat. I/12/81, I/26/110, I/26/98
y.+ı I/16/31
yaşama : Yaşamak işi. II/04/22
yaşamā : yaşamā << yaşama+ II/10/73
yaşantı : Hayat tarzı, içinde yaşanan şartların tümü, hayat. II/18/172, II/18/44
yaşıt : Aynı yaşta olan kimselerden her biri. II/02/02, II/04/08
yaşı : yaşı << yaşa- II/03/76
yaşlan- : Yaşı ilerlemek, ihtiyarlamak.
y.-an II/01/69
y.-dık I/14/200, II/10/122
y.-dın II/17/07
y.-dığ I/24/15, I/27/03
y.-mā I/29/155
yaşlı : 1. Yaşı ilerlemiş, kocamış, ihtiyar (kimse). I/05/18, I/05/19, I/08/29, I/12/50, I/14/204, II/02/02, II/03/133, II/10/134, II/10/143
 Krş. yaşlı, yaşlı
y.+lar I/08/74, I/16/63, I/18/57, I/22/160, I/25/58, II/03/145, II/04/100, II/16/151, II/16/97
y.+lardan II/10/73
y.+ları I/18/22
y.+sı II/06/157
y.+yım II/06/137
 2. Uzun yılları geride bırakmış. I/08/35
yaşlılık : Yaşlı olma durumu. I/18/05, I/18/28, II/11/52 Krş. yaşlılık
yaşlılık : bk. yaşlılık I/18/02, I/18/22, I/21/185
y.+dan I/18/22
yaşlılı : yaşlılı << yaşlılık+ I/05/05
yaşlım : yaşlım << yaşlılık+ II/19/29
yaşlı : bk. yaşlı I/13/171
y.+lar I/08/27
y.+lardan II/19/234
yat- : 1. Uyumak veya dinlenmek için yatağa girmek. I/21/18 Krş. yat-
y.-a I/17/47
y.-acığ I/07/98
y.-an I/30/47
y.-ana I/30/46
y.-ar I/16/165, I/18/182
y.-arğan II/10/61
y.-ardı I/28/243
y.-ardığ I/13/215
y.-arın I/18/178, I/18/179
y.-arladı II/18/155
y.-dı I/03/165, I/03/181, I/12/09, I/30/42, I/30/43, II/06/14, II/09/21
y.-dık I/17/45
y.-dım I/17/45, I/21/185
y.-dın I/28/240
y.-dıydım I/12/02
y.-didi I/03/183
y.-eyodu I/10/11
y.-ıp I/08/64, I/11/27, I/21/158
y.-ırcág I/12/103
y.-ırdılar II/09/22
y.-ırcıñ I/13/334, I/13/335
y.-ırdık I/04/73
y.-ırmışla I/03/175
y.-ıvar I/03/181
y.-ıyo I/02/82, I/10/13, I/12/04, I/13/125
y.-ıyoduğ I/13/210
y.-ıyom II/17/51
y.-ıyon I/21/186, I/30/31, I/30/32
y.-ıyos I/19/21
y.-ıyoz I/30/53
y.-ıyı II/09/120
y.-mış I/03/163
y.-tığ I/17/45
y.-tım I/12/10
 2. Bir özellik kazanmak için bir şeyin içinde beklemek.
y.-ar I/28/176
y.-dı I/22/51
y.-ırcıñ I/13/336
y.-ıreceğ I/13/337
 3. Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak. II/03/65
y.-ardığ I/20/120
y.-ardığ I/20/120
y.-arlā I/29/157
y.-arla II/14/80
y.-arlardı I/12/59
y.-ır II/03/65

- y.-ırıyo** I/19/82
y.-iyİdi II/13/78
y.-masın I/05/49, I/05/60, I/10/97
y.-sın I/10/97
 4. Geceyi geçirmek üzere bir yerde kalmak.
- y.-amam** II/19/27
y.-ār I/18/187
y.-ar II/10/25
y.-ardı II/01/47
y.-ırlādı II/03/79
y.-ıye II/02/64
y.-ıyo II/17/51
y.-ıyi II/02/64
y.-ıyoduk I/20/121
- yatağ** : Uyuma, dinlenme vb. amaçlarla üzerine veya içine yatırılan eşya, döşek. I/07/99, I/20/120, II/07/88 Krş. yatağ, yatağ
y.+lar I/07/98
- yata_ı** : yata_ı < yatak+ I/13/287
yata_ından : yata_ından < yatak+ II/07/170
yatağ : bk. yatağ I/13/287
yatağ_oda : Yatmak için kullanılan oda.
y._o.-larında II/07/82
- yatağ** : bk. yatağ
y.+da II/09/21
- yatalağ** : Felç, sakatlık vb. bir sebeple yataktan kalkamayan (kimse). I/18/30
yatalağ_ol- : Yataktan kalkamayacak durumda hasta olmak, felçli duruma gelmek.
y._o.-unca I/10/11
- yatāmın** : yatāmın << yatak+ I/27/93
yatgın : Bir işte yeteneği, becerisi olan.
y.+ız I/29/52
- yati-** : bk. yatı- (1)
y.-dın I/02/105
- yatılı** : Geceleri de kalıp yatan (öğrenci, konuk), leyli. I/12/101
yatır- : 1. Parayı ödemek amacıyla bir kuruluşa vermek, teslim etmek. Krş yatı-
y.-amıyan I/07/131
y.-an I/07/131
y.-caz I/02/105
y.-dı I/07/131
y.-dık I/02/105, I/30/52
y.-ın II/06/25
y.-ısın I/11/119
y.-ıyo II/06/84
y.-ıyö I/30/178
y.-ıyon II/06/143
 2. Parayı, işletmek amacıyla bir yere vermek.
- y.-mış** I/02/21
 3. Eğmek, yatık duruma getirmek.
y.-dılar I/10/93
y.-dılar I/10/93
- yatsı** : 1. Güneşin batmasından bir buçuk, iki saat sonraki vakit, yatsı vakti. Krş. yassı
y.+leyİN I/16/117
 2. Yatsı namazı. Krş. yası
- yav** : Yahu. I/09/70, I/14/140, I/14/152, I/14/158, I/14/191, I/14/193, I/14/202, I/14/39, I/14/41, I/14/79, I/26/154, I/26/99, II/05/62, II/14/24, II/14/05 Krş. yay, yāv, yāv
yavaş yavaş : Yavaş bir biçimde, ağır ağır, adım adım, aheste aheste, aheste beste, sepil sepil. I/29/09, I/29/155, I/29/32, I/29/375, I/29/58
yavit :bk. yağut I/26/116
yavrı : bk. yavru (1)
y.+lā I/02/93
- yavşü** : bk. yavru I/04/21
yavrula- : Hayvan, doğurmak. Krş. yavrula-
y.-dılā I/04/21
yavrula- : bk. yavrula-
y.-dır I/04/30
- yavru** : 1. Yeni doğmuş hayvan veya insan. Krş. yavrı, yavşü, yayru, yāvru
y.+ları I/02/92
 2. Çocuk, evlat. Krş. yāvru
- yavrum** : Sevecen bir biçimde söylenen bir seslenme sözü. I/02/09, I/02/80, II/01/110, II/01/116, II/19/05, II/19/145, II/19/49 Krş. yavrüm, yayrum, yayrım, yayrım, yayrım, yayrım, yayrum, yayrım, yāvrum, yāvrum, yaylım, yayrum, yāvrum, yāvrum
yavrüm : bk. yavrum I/13/98
yayrum : bk. yavrum I/01/35, I/07/72, I/13/05, II/19/127, II/19/139
yavuklu : Sözlü. I/13/188 Krş. yayıklı, yayıklı, yayıklı, yayıklı, yayıklı, yayıklı, yayıklı
yavut : bk. yağut II/10/17
y.+kāna I/27/102
y.+tana I/27/46
- yay** : bk. yav I/09/116, I/14/142, I/14/190, I/26/65, I/28/170, II/03/51, II/14/68, II/14/71, II/19/35
yayıklı : bk. yavuklu
y.+dım I/03/36
- yaylım** : bk. yavrum II/11/50
yayrım : bk. yavrum I/01/08, I/17/05, I/17/11, I/30/90
yayrım : bk. yavrum I/17/06, II/08/50
yayrım : bk. yavrum I/01/13
yayrım : bk. yavrum I/05/102, I/05/24, I/17/64

- yayru** : bk. yavru
y.+larım I/18/47
y.+larımın I/05/48
y.+suna II/13/96
- yayrum** : bk. yavrum II/19/151
yayrum : bk. yavrum I/02/05, I/02/12, I/02/101, I/02/104, I/02/116, I/02/14, I/02/34, I/02/84, I/02/96, I/03/28, I/04/38, I/04/61, I/05/02, I/05/11, I/05/110, I/05/119, I/05/122, I/05/139, I/05/18, I/05/22, I/05/25, I/05/40, I/05/42, I/05/46, I/05/50, I/07/01, I/07/97, I/07/105, I/07/111, I/07/122, I/07/162, I/07/53, I/07/64, I/07/83, I/07/91, I/13/08, I/13/47, I/13/104, I/13/105, I/13/123, I/13/16, I/13/170, I/13/18, I/13/185, I/13/270, I/13/28, I/13/31, I/13/37, I/13/40, I/13/44, I/13/51, I/13/58, I/13/60, I/13/83, I/14/75, I/17/22, I/17/40, I/17/52, I/18/10, I/18/40, I/23/01, I/23/250, I/28/17, I/28/185, I/29/255, I/30/40, II/01/104, II/01/121, II/02/13, II/02/56, II/03/17, II/03/211, II/03/60, II/03/76, II/06/142, II/06/31, II/06/97, II/08/67, II/09/01, II/11/20, II/11/49, II/11/87, II/12/107, II/13/111, II/13/125, II/13/140, II/13/142, II/13/23, II/13/27, II/13/28, II/13/42, II/13/60, II/13/75, II/15/129, II/15/59, II/16/10, II/16/113, II/16/53, II/17/17, II/17/28, II/19/103, II/19/116, II/19/120, II/19/160, II/19/174, II/19/176, II/19/182, II/19/39, II/17/112
y.+ıñ I/04/60
- yayrum** : bk. yavrum I/02/04, I/02/61, I/13/127, I/17/33, II/17/118
- yayuklı** : bk. yavuklu
y.+dı I/30/125
- yayuklı** : bk. yavuklu
y.+sı I/30/125
- yayuklu** : bk. yavuklu I/13/188
- yayuglu** : bk. yavuklu I/13/184
- yayut** : bk. yahtut I/13/110
- yay** : bk. yağ I/28/124
- yaya** : Yayan. I/03/31, II/15/104
- yaya köprüsü** : Caddelerde yayaların geçmesi için yapılmış köprü. I/11/49
- yayan** : Yürüyerek, yaya. I/07/119, I/20/60, II/04/16, II/14/39, II/14/75
- yay-** : 1. Bir şeyi açarak, düzelterek bir alanı örtecek biçimde sermek. Krş. yâ- (II)
y.-ar I/24/111
y.-ardıñ II/09/70
y.-ardıñ II/13/115
y.-ardım II/13/116
y.-arıs II/19/167
y.-ardıñ II/04/19
2. Koyun, inek vb.ni otlatmak.
y.-ıyım I/06/27
- yayğı** : Yere veya döşeme üzerine serilen örtü.
y.+ya I/28/100
- yayık** : Yoğurt ya da süttten yağ çıkarmaya yarayan araç. I/28/121 Krş. yayığ
- yayığ** : bk. yayık
y.+ıñ I/28/128
- yayıl-** : 1. Rahat bir biçimde, sere serpe oturmak.
y.-ırdı I/12/58
2. Herkes tarafından duyulmak.
y.-ıyo I/29/211
3. Kaynağından çıkan ışık, doğru çizgiler hâlinde türlü yönlere dağılmak.
y.-dı II/11/93, II/11/94
4. Koyun, inek vb. otlamak. Krş. yayıl-
y.-ırlā II/18/201
- yayıl-** : bk. yayıl-
y.-ıp II/13/79
- yayın** : yayın << yayık+m I/28/124
- yayla** : Dağlık, yüksek bölgelerde, kışın hayat şartları güç olduğu için boş bırakılan, yazın havası iyi ve serin olan, hayvan otlatma veya dinlenme yeri. I/02/67, I/08/38, I/09/59, I/15/49, I/23/38, I/27/63, I/28/121 Krş. yaylā, yaylá, yāyla, yāylı, yaylá, yaylı
y.+da I/28/100, I/29/134, II/03/72
y.+dı I/04/14
y.+larda I/07/93, I/07/99
y.+mız I/04/13
y.+mızda I/04/31
y.+mızdan I/04/29
y.+sı I/08/43
y.+sından I/29/72
y.+sının I/04/39
- yayla çorbası** : T. + Far. Yoğurt, un, yumurta sarısı, yağ vb. maddelerle pişirilen çorba. II/15/40
- yaylā** : bk. yayla
y.+ya II/15/83
- yaylı** : bk. yayla
y.+ya II/13/68
- yaylak** : Otlak. I/29/67
y.+da I/29/68
y.+ları I/29/71
- yayla-** : Yazın yaylada oturmak, yaylaya çıkmak. Krş. yaylē-
y.-rsa I/29/135
- yaylā** : bk. yayla I/09/56
- yaylá** : bk. yayla
y.+ymış I/08/42
- yaylē-** : bk. yayla-

y.-cek I/29/133
yaylon : bk. naylon II/04/41
yaz : Kuzey yarım kürede 21 Haziran 23 Eylül, güney yarım kürede 21 Aralık 21 Mart tarihleri arasındaki zaman dilimi, ilkbaharla sonbahar arasındaki sıcak mevsim. I/10/33, I/10/116, I/10/120, I/10/122, I/18/153, I/26/122, II/07/164, II/17/43, II/19/97, II/17/77 Krş. yas, yâz, yâz
y.+a I/25/103, II/18/153
yaz- (I) : 1. Söz ve düşüncüyü özel işaret veya harflerle anlatmak. Krş. yâz-
y.-amō I/07/108
y.-ardık I/16/104
y.-durdım I/08/12
y.-ılıdır I/15/44
y.-ılıdır I/08/128
y.-ılıyo I/09/108
y.-miş I/08/119
y.-amam II/03/87, II/03/88
 2. Yazı ile anlatmak, yazıya dökmek.
y.-cağ II/12/107, II/12/108
y.-câğız II/12/25
y.-cekdiler I/09/08
y.-ilcek I/29/122
y.-ıyo I/29/87, II/15/100
y.-ıyola I/29/84
y.-ıyomuş I/14/24
y.-mış I/09/49
 3. Kaydetmek. I/16/93, I/16/94 Krş. yâz-
y.-ar II/06/24
y.-dılar II/11/16
y.-dırıvemişler II/04/07
y.-dırıyo I/14/34
y.-ılırısa I/14/120
y.-mışlar II/04/08
 4. İnsanın geleceğini belirlemek. Krş.
 yaz-, yâz-
yaz- (II) : 1. Açmak.
y.-ar I/23/27, II/10/19
y.-arıs II/10/63
y.-arız I/07/72, I/24/105, I/24/109
y.-arlar II/10/19
y.-ağlar II/15/54
y.-arları II/03/128, II/15/16
y.-ardı I/23/26
y.-ardı I/23/23
y.-arsın I/28/138
y.-meyolar II/10/50
 2. Yaymak, sermek.
y.-ılı I/19/124
yazar : Yazma özelliği olan.

y.+līm II/06/128
y.+līn II/03/89
yazı : 1. Düşüncenin belli işaretlerle tespit edilmesi, yazma işi. II/12/24, II/14/16
y.+ları I/17/63
y.+ları I/08/119
 2. Yazgı.
y.+larımızı I/21/136
y.+ımız I/29/226
y.+sı I/07/227
 3. Alfabe. Krş. yazı, yâzi
y.+sı I/14/303
y.+yı I/28/09, I/30/11
y.+yı I/30/11, I/30/20
yazı mazi : İkilime. I/21/16
yazıcı : bk. azıcı I/14/43
yazık : Acınma, üzüntü anlatan bir söz. I/07/108, I/07/125, I/07/133, I/14/191, I/23/135, I/30/135, I/30/142, II/11/53, II/18/191 Krş. yazığ, yazık
yazık_öl- : Boş yere zarar verilmek.
y._ö.-du I/07/107
yazığ : bk. yazık I/07/129, I/07/132
yazın : Yaz mevsiminde, yaz aylarında. I/05/88, I/11/08, I/11/103, I/11/120, I/14/176, I/19/111, I/24/55, I/24/56, I/26/16, I/26/92, I/28/92, I/28/93, II/02/85, II/03/24, II/16/24
yazık : bk. yazık I/25/103
yazı : bk. yazı (3)
y.+nan I/09/49
yazlı_a : yazlı_a < yazlık+ I/18/176
yazlık : Yazın kullanılan (giyecek, ev vb.). II/11/72 Krş. yazlıg
yazlıg : bk. yazlık
y.+dan I/18/176
yazlımısz : yazlımısz << yazmışlık+ I/15/85
yazma (I) : Bohça, yemeni, başörtü, yorgan vb. şeyler yapmakta kullanılan, üstüne boya ve fırça ile veya tahta kalıplarla desen yapılmış bez. I/12/86, I/13/285, I/19/86 Krş. yazmā
y.+lağ I/24/81
y.+lar I/19/86
y.+ları I/13/272
y.+nuğ I/09/93, I/19/87
yazma (II) : Yazmak işi, tahrir. Krş. yazmā
y.+ya II/03/87
yazma (III) : Açmak işi.
y.+ya I/23/24
yaz- : bk. yaz- (I-4)
y.-masın I/21/137
yazmā : bk. yazma (I) I/13/280
yazmā : bk. yazma (II)

- yē-** : bk. ye- (1)
y.-dīmiz II/18/186
y.-dirmişler II/06/182
y.-rsin II/03/67
y.-yem II/19/221
- yē-** : bk. ye- (1)
y.-rdi I/02/96
- yá** : bk. ya (II-4) I/13/46, I/13/64, II/09/72, II/15/55
- yā** : bk. ya (II-4) II/15/66
- yā (I)** : bk. yağ I/07/73, I/25/77, I/28/127, II/01/33, II/01/49, II/01/51, II/01/52, II/09/73, II/10/41, II/10/43, II/17/100, II/17/101, II/18/47, II/18/54, II/19/114, II/19/156, II/19/168, II/19/61, II/19/65, II/19/66
y.+da II/19/131
y.+dan II/18/20, II/19/66
y.+lāñ II/19/159
y.+ları I/25/19
y.+mızı I/21/149
y.+nan II/14/56
y.+yı II/13/115
y.+ı II/10/43, II/18/64
- yā (II)** : 1. bk. ya (I-1) I/01/19, I/15/23, I/16/152, I/18/66, I/21/94, I/23/149, I/29/275, I/29/366, I/29/376, I/27/143, II/07/91, II/12/25, II/14/135, II/14/54, II/14/76, II/01/116
2. bk. ya (I-2) I/03/125, I/03/160, I/03/179, I/07/123, I/07/155, I/07/75, I/07/94, I/07/97, I/14/294, I/14/295, I/18/108, I/18/175, I/20/99, I/21/16, I/26/40, I/28/102, I/29/263, I/26/69, II/01/78, II/18/117
3. bk. ya (II-1) I/14/39
4. bk. ya (II-3) I/07/166, I/07/57, I/26/122, I/28/234
5. bk. ya (II-4) I/03/89, I/07/221, I/07/226, I/13/117, I/13/164, I/15/92, I/17/47, I/27/145, I/27/20, I/27/60, I/27/73, I/27/88, I/27/94 II/01/18, II/04/131, II/06/167, II/08/48, II/18/49, II/18/60, II/18/63, II/19/194
- yā- (I)** : 1. Yağmur, kar, dolu gökten düşmek.
y.-dın I/02/55
y.-meyo I/13/104
y.-rdı I/07/100, I/13/103
y.-rsa II/04/50
2. Üst üste ve çok gelmek. Krş. ya_ā-
- yā- (II)** : bk. yay- (1)
y.-yiz II/13/118
- yā** : bk. ya (II-4) I/27/76, II/12/47
- yābancı** : bk. yabancı I/11/23
- yāyrum** : bk. yavrum II/02/11
- yī-** : bk. ye- (1)
y.-cek I/02/89, I/03/144, I/24/55
y.-ceñ II/19/226, II/19/227
y.-ces I/16/177
y.-cez I/03/116, I/03/121, I/28/259
y.-ceğ I/28/260
y.-rdi I/28/242
y.-rdik I/20/110, I/20/190, I/21/132, I/28/179
y.-ris II/18/111
y.-rler I/13/149, II/18/154
y.-rüz I/20/151
y.-yı II/02/07
y.-yī II/01/69
y.-yo I/29/189, II/06/58
y.-yoduğ II/17/100
y.-yolar I/23/205
y.-yon I/21/150
y.-yoz I/23/122, I/30/53, II/02/55, II/18/193, II/18/72
- yī- iç-** : bk. ye- iç-
y.-r_i.-er I/13/150
y.-yo i.-iyo I/29/233
- yīcek** : bk. yiyecek I/18/76, I/28/63, II/04/35, II/16/129, II/19/94
- yīcemi** : yīcemi << yiyecek+imi I/20/34
- yād** : Yabancı.
y.+ınan I/18/105
- yākın** : bk. yakın (6) I/14/212
- yā_u** : bk. ya_u (1) I/12/05
- yū-** : bk. yu-
y.-p I/13/343
- yāğ-** : bk. yağ- (1)
y.-ardığ II/01/59
y.-ıyoduğ II/07/21
y.-ıyos II/07/49
- yāğında** : Yakın bir yerde. II/04/92
- yī_en** : bk. ye_en
y.+i II/09/131
- yāla-** : Yağ sürmek.
y.-rdım II/19/53
y.-rız I/24/109
- yālı** : 1. Üzerinde veya içinde yağı olan. I/07/74, I/24/112, II/13/90, II/13/91
2. Börek. I/07/77, I/13/206, I/28/253, I/28/255, I/28/259, II/19/214
- yāhu** : bk. ya_u (1) II/15/45
- yālıñız** : bk. yalnız (3) I/22/161
- yāma** : Far. Birçok kişinin zor kullanarak ele geçirdikleri malı alıp kaçması, talan. I/09/52
- yāmır** : bk. yāmır I/07/100
- yāmur** : Atmosferdeki su buharının

yoğunlaşmasıyla oluşan ve yeryüzüne düşen yağışın sıvı durumunda olanı, yağar, yağış, baran, bereket, rahmet. I/02/55, II/04/50 Krş. yâmur

y.+da II/03/33

yâmur dovası : T. + Ar. Kuraklık zamanlarında yağmur yağması için halkın topluca Tanrı'ya yakarması. I/13/142

yân : bk. yan (1)

y.+da I/03/10

y.+dansıñ I/17/23

yân- : 1. bk. yan- (2)

y.-dı I/11/66, I/13/29, I/13/30, II/06/55,

II/06/61, II/07/49

y.-dı II/06/75

y.-dı II/06/60

2. bk. yan- (9)

y.-dı I/11/25

yâne : bk. yani (2) I/11/35

yânğın : bk. yangın I/13/28

yânuş : bk. yannış I/09/50, I/09/111, I/09/120, I/10/07

yâñı : bk. yani (2) II/15/84

yâñı : bk. yani (2) I/27/83, II/09/70, II/13/49

yâni : 1. bk. yani (1) I/13/83, I/14/34, I/16/184, I/28/63, I/29/23, I/29/332, I/29/42, I/29/45, II/18/127, II/18/140

2. bk. yani (2) I/02/06, I/02/108, I/02/42,

I/02/59, I/05/104, I/05/111, I/05/112, I/07/106,

I/07/111, I/07/168, I/07/181, I/07/198, I/07/200,

I/07/201, I/07/211, I/07/215, I/07/227, I/07/26,

I/07/48, I/07/84, I/07/89, I/08/114, I/08/120,

I/08/32, I/08/33, I/08/41, I/08/50, I/08/61,

I/09/51, I/09/55, I/10/17, I/10/65, I/10/81,

I/11/09, I/11/16, I/11/24, I/11/64, I/11/76,

I/12/131, I/12/134, I/12/136, I/12/29, I/12/77,

I/13/45, I/13/265, I/13/33, I/13/39, I/13/57,

I/14/10, I/14/155, I/14/166, I/14/179, I/14/194,

I/14/42, I/14/59, I/14/92, I/14/95, I/14/97,

I/16/138, I/16/140, I/16/144, I/16/169, I/16/195,

I/16/199, I/16/31, I/16/64, I/16/69, I/16/72,

I/16/84, I/16/94, I/16/98, I/16/99, I/18/192,

I/26/126, I/26/70, I/27/09, I/27/101, I/27/102,

I/27/112, I/27/128, I/27/141, I/27/37, I/27/42,

I/27/47, I/27/69, I/27/90, I/28/13, I/28/130,

I/28/168, I/28/47, I/28/74, I/29/06, I/29/07,

I/29/116, I/29/130, I/29/135, I/29/142, I/29/152,

I/29/216, I/29/29, I/29/32, I/29/362, I/29/415,

I/29/418, I/29/74, I/30/08, I/30/117, I/30/27,

I/30/58, II/03/130, II/03/184, II/03/201, II/03/30,

II/03/37, II/03/51, II/04/08, II/04/103, II/04/104,

II/04/109, II/04/126, II/04/127, II/04/128,

II/04/132, II/04/136, II/04/64, II/04/72, II/04/88,

II/04/90, II/04/97, II/06/132, II/07/06, II/07/11,

II/07/164, II/07/188, II/07/191, II/07/34, II/07/59,

II/07/79, II/07/87, II/07/88, II/12/20, II/12/29,

II/12/30, II/12/59, II/12/62, II/13/81, II/13/98,

II/14/107, II/14/13, II/14/133, II/14/68, II/14/74,

II/14/75, II/18/106, II/18/120, II/18/146,

II/18/156, II/18/157, II/18/171, II/18/172,

II/18/182, II/18/187, II/18/202, II/18/205,

II/18/30, II/18/59, II/18/61, II/18/74, II/19/21

yâñı : bk. yani (2) I/10/44, II/12/20, II/12/56,

II/12/59, II/13/87

yâñı : bk. yani (2) II/04/98

yâniye : bk. yani (2) II/09/64

yâniyê : bk. yani (2) II/09/60

yâñış : bk. yannış I/09/107

yân : bk. yan

y.+na II/14/133

yâp- : bk. yap-

y.-fıyık II/01/21

yârabbi : bk. yarabbi I/15/85

yârabbi : bk. yarabbi II/06/28

y.+m I/16/70, I/27/143

yârbasan : bk. yarbasan I/26/01

yârdım : bk. yardım (1) I/01/57

yârdım_ıd- : bk. yardım_ıt-

y.-i.-erdi I/14/283

yârdım_ıt- : bk. yardım_ıt-

y.-i.-di I/04/46

yâmi beş : Sayı. I/24/41

yâ resulallâh : Ar. + Ar. Ey Allah'ın elçisi.

II/06/176

yârebbi : bk. yarabbi

y.+m I/02/82, II/06/175

yârim : 1. bk. yarım (1) I/20/113

2. bk. yarım (2)

y.+ıñ I/16/154

yâriş : bk. yarış

y.+da I/29/386

yâr : Far. 1. Sevgili.

y.+im I/14/290

2. Dost, tanıdık.

y.+im I/21/49

yörük : bk. yürük I/14/68, I/28/50

yörü- : bk. yürü- (1)

y.-mez I/05/24

yâsin duman_ölu : Kişi adı. I/05/94

yâş : bk. yaş I/18/12

y.+ım I/21/11

yâşlı : bk. yaşlı (1) I/08/76, I/16/193, II/02/02

yât- : bk. yat- (1)

y.-dık I/17/46

y.-dım I/21/105

- yāv** : bk. yav I/28/244
y.+ı I/01/27
- yāves** : Kişi adı. I/05/64
y.+e I/05/65
y.+iñ I/05/65
- yāy** : bk. yav I/14/205
- yāvrum** : bk. yavrum II/01/146
- yāyrum** : bk. yavrum I/17/15
- yāyru** : bk. yavru (2) I/21/142
- yāyru** : bk. yavru (1)
y.+lu I/02/93
- yāyrum** : bk. yavrum I/02/15, I/02/85, I/05/131, I/05/37, I/05/68, I/05/82, I/13/14, I/13/22, I/13/64, I/15/01, I/18/88, I/21/91, I/22/56, I/28/07, I/28/266, I/29/272, II/01/138, II/01/61, II/02/09, II/03/124, II/06/104, II/06/18, II/06/190, II/06/39, II/19/121, II/19/212
- yāyrum** : bk. yavrum I/17/72
- yāyuklu** : bk. yavuklu I/03/12
- yīyce_ġim** : yīyce_ġim << yiyecek+ I/13/168
- yāyla çorbası** : Yoğurt, un, yumurta sarısı, yağ vb. maddelerle pişirilen çorba. I/24/91
- yāyla** : bk. yayla
y.+dı I/04/43
- yāyılı** : bk. yayla
y.+ya I/04/32
- yāz ğış** : Bütün yıl boyunca. I/21/181
- yāz** : bk. yaz I/29/390, II/18/57
- yāz-** : 1. bk. yaz- (1)
y.-dım I/08/14
2. bk. yaz- (3)
y.-dı I/16/94
3. bk. yaz- (4)
y.-dı I/07/228
y.-mış I/14/283
- yāzı** : bk. yazı (3) I/17/62
- yāzlımız** : yāzlımız << yazlık+ I/29/17
- ye** : bk. ya (II-4) I/25/26, I/25/46
- ye-** : 1. Ağızda çiğneyerek yutmak. I/05/73, II/06/31, II/12/87, II/12/90, II/19/192 Krş. yē-, yī-, yē-, yē-, yī-, yī-, yē-, yē-
- y.-dik** I/07/23
y.-diñis I/05/80
y.-diri II/18/43
y.-mıcek I/03/144
y.-miş I/02/70, II/06/165
y.-mişdi I/04/19
y.-nēcek II/19/217
y.-nir I/24/114
y.-niyi II/02/80
y.-r II/04/85
y.-rdik I/03/135, II/16/135
- y.-sinner** I/13/219
- y.-riş** II/09/87
- y.-riz** II/13/138
2. Harcamak, tüketmek, bitirmek. Krş.
- yi-
- y.-dilē** I/04/56
3. Bir şeyi azar azar başka bir şeyin üzerine sürmek, getirmek. Krş. yi-
- yēden** : yēden << yer+ II/01/103
- yedi** : Altıdan sonra gelen sayının adı. I/02/100, I/02/44, I/04/48, I/08/124, I/12/27, I/14/117, I/14/53, I/15/31, I/15/34, I/15/89, I/16/185, I/20/185, I/20/23, I/20/59, I/20/81, I/23/134, I/27/76, I/30/55, II/18/128, II/19/208
- y.+si** I/30/56
- yedi yüz** : Sayı.
y. y.+e I/24/18
- ye-iç-** : Karın doyurmak, beslenmek. Krş. yī-iç-, yī-iç-, yī-iç-
- y.-dig_ġi.-dig** I/18/128
- ye_ġen** : 1. Birine göre, kardeş, amca, hala, dayı veya teyzenin çocuğu. Krş. yī_ġen, yīyen, yī_ġen
2. Yaşlı kimselerin yaşı küçük olanlar için kullandığı seslenme sözü. Krş. yēn
y.+im I/15/12
- yek başına** : Kendi kendine, yalnız olarak, münferiden. II/09/25
- yel** : Rüzgâr. I/20/149
- yelē** : yelē << yelek+ II/03/117
- yelēni** : yelēni << yelek+ II/03/121
- yem** : Hayvan yiyeceği. I/27/54, I/27/56, I/27/67, II/14/114, II/18/89 Krş. yēm
- y.+den** I/27/66
y.+ler I/21/165
- yēm** : bk. yem II/09/74
- yeme** : Yemek işi. II/01/16, II/11/102
y.+ye I/12/118, II/19/78
- yemē** : yemē << yemek+ I/24/115, I/24/72, I/29/190, II/02/74, II/03/128, II/03/33
- yeme_ġi** : yeme_ġi < yemek+ I/07/67, I/07/68, I/12/100, I/19/149, I/19/153, I/22/28, I/23/244, II/04/132, II/06/42, II/19/99
- yemē_ġi** : yemē_ġi << yemek+ I/24/50
- yeme_ġi** : yeme_ġi << yemek+ II/07/12
- yemē_ġi** : yemē_ġi << yemek+ I/22/25, I/23/37
- yeme_ġine** : yeme_ġine < yemek+ine II/02/82, II/02/83
- yemē_ġini** : yemē_ġini << yemek+ I/12/107
- yeme_ġiñ** : yeme_ġiñ < yemek+ II/19/79
- yemēmizi** : yemēmizi << yemek+ II/07/09
- yemēni** : yemēni << yemek+ II/04/85
- yemeg** : bk. yemek II/19/89

yemek : Yenmek için pişirilip hazırlanmış yiyecek, aş, taam, ekmek. I/12/102, I/12/104, I/12/116, I/12/89, I/16/128, I/20/190, I/22/02, I/22/15, I/23/229, I/25/66, II/02/80, II/04/123, II/06/43, II/06/52, II/06/53, II/08/67, II/09/109, II/13/28, II/15/11, II/16/84, II/17/35, II/18/154, II/19/103, II/19/14, II/19/88, II/19/89, II/19/96 Krş. yimeg, yimek, yimeç, yimek, yemek, yemeg, yemeK, yemek

y.+den I/27/68

y.+le II/08/70

y.+lêde II/18/64

y.+ler I/23/205, II/16/44, II/16/68

y.+lerden I/01/49

y.+leri II/19/146

y.+lerimis I/24/102

y.+lerindeç I/01/50

yemeK : bk. yemek II/08/72

yemek : bk. yemek II/06/45, II/18/37

yemekhâne : T. + Far. Okul, fabrika vb. kuruluşlarda yemek yenilen büyük salon.

y.+de II/06/20

yemeg ver- : bk. yemek ver-

y. v.-ilÿö II/06/58

yemek ver- : Konukları yemeğe çağırmak. Krş. yimek ver-, yemeg ver-, yemek ver-, yemek ver-

y. v.-ilerdi II/15/73

y. v.-ilÿyodu II/15/10

y. v.-irdin II/03/110

y. v.-İlÿlerdi II/03/125

y. v.-isin I/22/02, I/22/15

y. v.-iyon I/12/102

yemek yer- : bk. yemek ver-

y. ç.-en II/16/85

yemek ye- : Karın doyurmak. Krş. yemek yi-, yimek ye-, yimek yi-, yimek yi-

y. y.-miş I/12/116

yemek yi- : bk. yemek ye-

y. y.-diri I/12/89

y. y.-diri I/12/89

y. y.-ndi II/03/129

y. y.-rdig I/25/66

yemeyi : yemeyi < yemek+ II/19/84

yemêne : yemêne << yemek+ I/27/114

yemēni : yemēni << yemek+ I/16/124, I/19/148, I/29/184, I/29/188, I/29/189

yemin : Ar. Ant. Krş. yemin

y.+liyin I/29/222

yemin : bk. yemin II/14/138

yemiş : 1. İncir. I/22/25, I/22/27

2. Kuruyemiş. I/12/117 Krş. yemiş

yemiş : bk. yemiş (2) I/23/184

yemle- : Hayvana yem vermek, beslemek.

y.-nirmiş I/23/216

y.-yo II/17/33

yene : bk. yine (2) II/14/102

yenge 1. Bir kimsenin kardeşinin, dayısının veya amcasının karısı. I/03/114, I/03/85, II/07/94 Krş. yēnge, yinge

y.+m I/03/139, I/03/84, II/01/101

y.+mīnen I/03/85

y.+miñ I/03/109

y.+si I/18/78

2. Dügünde geline kılavuzluk eden kadın. I/12/110, II/16/55

y.+den II/16/55

y.+leri I/29/45

y.+lê II/03/158

y.+n II/03/157

yēnge : bk. yenge (1)

y.+m I/03/78

yeni : 1. Kullanılmamış veya az kullanılmış olan, eski karşıtı. Krş. yeñi

y.+ye I/10/90

2. Oluş veya çıkışından beri çok zaman geçmemiş olan. I/08/71, I/15/68, I/18/67, II/17/80 Krş. yeñi, yeñi, yeñi, yeñi, yeñi, yeñi

3. Eskisinin yerine gelen. I/08/136, II/10/125 Krş. yeñi

4. En son edinilen. Krş. yeñi

yeniden : Gene, yine, bir daha, tekrar. I/19/71 Krş. yeñiden

yenikent : Yerleşim birimi adı.

y.+de II/06/147

yeñi : bk. yeni (2) I/12/76

yēn : bk. ye_ēn (2)

y.+im I/17/50

yeñi : 1. bk. yeni (1) I/19/90

2. bk. yeni (2) I/07/164, I/07/205, I/13/114, I/14/13, I/14/82, I/18/183, I/23/174, I/29/44, II/01/117, II/02/92, II/04/41, II/07/75, II/17/107, II/18/74

y.+ler I/16/150

y.+lerden I/30/28

3. bk. yeni (3) I/16/175, I/18/18, I/28/09, I/30/09, I/30/11, I/30/19, I/30/20, II/07/140, II/10/128

y.+sini II/19/220

y.+yi I/28/12

4. bk. yeni (4) I/18/191

yeñi : bk. yeni (2) I/13/155, I/15/94

yeñice : Oldukça yeni. I/08/60, I/29/295, I/30/130

y.+ne I/15/79

- yeñiden** : bk. yeniden I/06/36, I/23/50, II/03/103
yeñi : bk. yeni (2) I/13/82
yeñilēcekdi : yeñilēcekdi << yenilen- I/08/101
yeñile- : Bir kimse veya bir şeyin yerine yenisini koymak. Krş. yeñili-
y.-r II/06/39
yeñili- : bk. yeñile-
y.-yip I/08/61
yer : 1. Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mahal, mekân. I/10/91, I/10/92, I/12/34, I/30/69, II/07/83, II/07/95, II/07/96 Krş. yeğ, yir, yēr, yēr
y.+de I/07/153, I/09/91
y.+e I/12/58, I/13/111, I/14/259, I/18/154, I/19/80, I/26/61, II/10/35, II/19/215
y.+i I/02/100, I/03/162, I/25/116, I/26/62, I/26/63, I/29/89, II/04/115, II/04/116, II/06/143, II/06/144, II/06/75, II/07/70
y.+imiz II/07/73
y.+inde I/25/111, I/29/165, II/15/56
y.+ine I/05/85
y.+iñē I/25/110
y.+ine II/04/18, II/04/19, II/06/76, II/13/72, II/04/31
y.+lē I/26/50
y.+le I/29/115
y.+lēmiz I/18/157
y.+lerden I/13/99
y.+lerdi I/04/21
y.+lere I/29/263
y.+lēğē I/08/48
y.+leri II/11/42
y.+lerine II/16/72
y.+lerini I/12/41
2. Bulunulan, yaşanılan, oturulan bölge. I/08/40, I/15/56, I/24/42, I/19/45, II/03/38, II/06/175, II/13/147, II/14/22, II/19/22, II/17/73, II/17/74, II/17/77 Krş. yēr, yēr, yēr
y.+de I/07/03, I/07/04, I/10/88, I/11/113, I/11/78, I/13/64, I/14/112, I/29/132, II/03/194, II/06/58, II/15/138
y.+dē I/20/13
y.+dēdik II/16/142
y.+den I/06/60, I/27/90, I/30/87, I/30/25, II/03/132, II/03/193
y.+deymişdi II/15/117
y.+e I/09/58, I/10/79, I/11/33, I/14/119, I/14/228, I/15/61, I/30/67, I/30/71, II/15/04
y.+i I/27/131, II/03/199
y.+imdi I/04/44
y.+imiz I/22/162
y.+imizden I/20/122
y.+imizi II/17/81
y.+inde II/13/145
y.+ini I/07/210
y.+ler I/14/100, I/14/103, I/14/105
y.+lere I/29/71
y.+leri I/29/171
y.+leğimizden II/17/83
y.+leğimizden II/17/83
3. Ekime elverişli toprak parçası, arazi. I/14/152, I/14/99
y.+iñ I/14/153
y.+leri I/14/147
4. Gezinilen, ayakla basılan taban. I/23/177 Krş. yir
y.+de I/10/97
y.+e I/09/23, I/15/75, I/19/82, I/29/119, I/29/120, II/05/82
y.+iñ I/08/99
5. Bölge.
y.+i I/19/90, II/07/43
y.+im I/01/10, II/17/91, II/19/24, II/19/197
y.+leri II/03/63
y.+lerini I/19/90, I/19/91
6. Durum, konum, vaziyet.
y.+e II/11/110
y.+i I/22/119
7. Görev, makam.
y.+den II/04/36, II/04/67
y.+e II/01/115
yeğ : bk. yer (1) I/26/59
2. bk. yer (2)
y.+de II/05/22
y.+ē I/11/34
ye- : bk. ye- (1)
y.-rdik I/03/136
y.-miş I/21/169
y.-sinner II/12/89
y.-yoz II/16/122
yeri gel- : Sırası gelmek, zamanı uygun olmak.
y. g.-iyo I/02/29
yēr : 1. bk. yer (2)
y.+i I/03/120
2. bk. yer (7)
y.+ler I/25/39
yerine : Başkasının adına. I/05/89, II/11/106 Krş. yere
yere : bk. yerine II/13/102
yeriş- : Yetişmek.
y.-di I/06/36
yē- : bk. ye- (1)
y.-rim II/18/155

y.-rler I/12/99
yerleş- : Bir yerde oturmaya, yaşamaya başlamak. Krş. yerleş-
y.-cekle I/29/82
y.-dini II/12/42
y.-di I/07/158
y.-iliyo I/29/96
y.-ince I/14/31
y.-iyolar I/08/40
y.-iyolar I/09/56
y.-miş I/12/27, I/12/30, I/22/157, I/28/21
y.-mişle I/08/42, II/12/16
y.-mişler I/08/38, I/22/158
y.-mişler II/12/22
yēr : bk. yer (1)
y.+de II/04/120
yērleşik : Belli bir yere yerleşmiş. I/29/71
yerleşim : Yerleşme, iskân. I/29/102
yērleş- : bk. yerleş-
y.-iñ I/12/27
yērli : bk. yerli I/12/72, I/14/68
yerli : Oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan. II/12/20 Krş. yērli
y.+si I/29/397
y.+siyız I/14/10
yeşil : Sarı ile mavinin karışmasından ortaya çıkan, bitki yapraklarının çoğunda görülen renk. I/13/267, I/24/80, I/24/85, II/07/24, II/18/189
y.+iñ I/13/277
yeşilli : Yeşili olan. I/23/44, I/23/45 Krş. yeşilli
yeşilli : bk. yeşilli I/13/268
yeşillig : Yeşil bitkileri çok olan yer. I/23/203
yet- : 1. Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak. Krş. yēt-, yit-, yet-
y.-cek II/13/120
y.-çek II/19/80
y.-e II/17/119
y.-ecek I/21/183
y.-erdi I/22/121
y.-erse I/10/28
y.-ir I/05/65
y.-iyi I/07/22
y.-iyosa II/03/123
y.+lēđı II/18/190
y.-mecen I/10/120
y.-medikçe I/07/115
y.-medikçe I/07/115
y.-meyo I/03/190
y.-mēyo I/07/80
y.-miyo I/07/83
2. Kötü bir davranış, durum, tutum

yeterli olmak, kâfi gelmek.
y.-eriñ I/03/167
y.-ti I/20/44
3. Başkasına gereksinim duymamak, kendine yeter olmak.
y.-iyo I/14/214
yet- : bk. yet- (1)
y.-sin II/06/83
yeter : “Kâfi, yetişir, yeterli” anlamlarında bir söz. I/27/69, II/19/18
yeter ki : Ancak, şu şartla. I/27/117
yēt- : bk. yet- (1)
y.-erdi I/22/122
yeterli : Gereksinimlere cevap veren, ihtiyaçları karşılayan. I/10/117, I/29/421
yetim : Ar. Babası ölmüş olan (çocuk), babasız. I/03/77
y.+iñ II/19/30
yetiş- : bk. yetiş- (3)
y.-cek I/30/12
yetiştir- : Eğitim, öğrenim sağlamak.
y.-di I/14/305, I/14/306
y.-đı I/14/306
yetiş- : bk. yetiş- (1)
y.-ir I/13/212
y.-ir I/13/212
yetişgen : bk. yetişgin I/03/124
yetişgin : Evlenme çağına gelmiş (kimse). I/29/176 Krş. yetişgen
yetiş- : 1. Vaktinde tamam olmak, bitmek, hazırlanmak, hazır olmak. Krş. yetiş-
y.-dircem II/19/59
y.-diri II/18/143
y.-iğ I/13/212
y.-me I/13/212
2. Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak. Krş. yētiş-
y.-İğ I/11/120
3. Eğitim görmüş olmak, öğrenmek, gelişmek. Krş. yetiş-
4. Vakit bulmak, yapabilmek.
y.-miyoğü I/27/72
5. İş görebilecek yaşa gelmek, büyümek. Krş. yitiş-
6. Bir zamanda yaşamış olmak, bir zamanı veya kimseyi görmüş olmak.
y.-İverdimizde II/14/92
yētiş- : bk. yetiş- (2)
y.-di II/19/42
yetiştir- : bk. yetiştir- (1)
y.-idimiz II/18/202
yetiştir- : 1. Üretmek, büyütme, geliştirmek.

Krş. yetişdir-

2. İletmek, duyurmak.

y.-icen II/12/06

yetmiş : 70 rakamının karşılığı olan sayı.
I/03/02, I/18/118, II/02/02

y.+ı I/14/201

yetmiş bir : 71 rakamının karşılığı olan sayı.
I/08/01, I/08/65, II/15/02

y. b.+de II/07/112

yetmiş beş : 75 rakamının karşılığı olan sayı.
I/04/02, I/19/03

yetmiş dört : 74 rakamının karşılığı olan sayı.
II/03/30, II/03/83

yetmiş iki : 72 rakamının karşılığı olan sayı.

y. i.+de II/07/112

yetmiş sekiz : 78 rakamının karşılığı olan sayı.
I/01/36 Krş. yetmiş sekiz, yetmiş sekis

yetmiş sekiz : bk. yetmiş sekiz I/01/08

yetmiş üç : 73 rakamının karşılığı olan sayı.
II/12/23, II/14/09, II/14/124, II/17/06

yetmiş yedi : 77 rakamının karşılığı olan sayı.

y. y.+yin I/18/17, I/18/18

yetmiş sekis : bk. yetmiş sekiz I/16/80

yetmiş altı : 76 rakamının karşılığı olan sayı.
I/15/05, II/05/04 Krş. yetmiş_älti

yetmiş_älti : bk. yetmiş_älti II/16/07

y. _ä.+da I/06/20

y. _ä.+ydım I/18/18

yeyinti : Genellikle kış için hazırlanan, biriktirilen yiyecek ve hayvan yemi. Krş. yeyinti

y.+ne II/13/81

yeyinti : bk. yeyinti

y.+ne II/13/80

yıka- : Su veya başka bir sıvı kullanarak bir şeyi temizlemek. Krş. yıka-, yıka-, yıka-, yıka-, yıha-, yıka-, yıga-

y.-cân II/03/68

y.-dik I/13/113

y.-dikÇa I/10/103

y.-dım I/24/26, I/27/25, I/30/85

y.-madan I/30/84

y.-meyoz I/13/356

y.-mıyom I/13/354

y.-nan I/10/91

y.-ncağ I/03/139

y.-ncek II/07/95

y.-nır I/13/351

y.-nırdı II/04/122, II/04/55, II/04/56

y.-nırsın I/12/97

y.-niyodu I/10/95

y.-niyoduğ II/07/33

y.-niyüla II/11/97

y.-nmamız II/03/52

y.-nmaz II/04/55

y.-nmâzı II/04/55

y.-nmeysi II/04/56

y.-nmiş I/13/350

y.-r I/23/80, II/19/58

y.-r II/03/45

y.-rdık II/03/44, II/16/118, II/19/158

y.-rım II/03/207

y.-rın I/03/139

y.-rıs I/19/95

y.-rız I/24/32

y.-rlardı II/03/42, II/03/59, II/03/66,

II/03/67, II/10/38

y.-san II/03/68

y.-ıcan I/30/85

y.-yem I/29/204

y.-yo I/13/356, I/29/204

y.-yon I/13/354

yıha- : bk. yıka-

y.-yı II/08/108

yıkı- : bk. yıka-

y.-yacağ II/03/55

y.-yo I/29/204

y.-yoduğ I/03/134, I/10/95

y.-yolä I/10/82

y.-ıyo II/11/98

yık- : 1. Kurulu bir şeyi parçalayarak dağıtmak, bozmak, tahrip etmek.

y.-acâdı II/01/119

y.-am I/07/185

y.-amadık I/07/185

y.-cağ I/08/115

y.-ılacağ II/01/119, II/01/120

y.-ıldı II/04/93

y.-mış I/12/41, I/12/42

2. Yük indirmek.

y.-ardık I/16/116

y.-ağlar II/15/55

yıkı- : bk. yıka-

y.-rdım II/19/52, II/19/64

y.-rsın II/15/48

y.-sın I/19/49

y.-yoduğ I/20/49

yıkâ- : bk. yıka

y.-yoduğ I/13/110, I/20/49

yıkı- : bk. yıka-

y.-yoduğ I/13/348

yıkıl- : 1. Herhangi bir sebeple çökmek, göçmek.

y.-dı I/07/157, I/12/76, I/14/127

- y.-madydı** I/13/193
y.-miş I/29/90
 2. Yok olmak, mahvolmak.
y.-ırdım I/14/210
- yı_arız** : yı_arız < yığ- II/18/110
yı_arsın : yı_arsın < yığ- I/28/186
yı_ılırdı : yı_ılırdı < yığ- I/20/64
yığ- : Bir tepe oluşturacak biçimde üst üste koymak. Krş. yıv-, yil-, yī-
y.-ar II/07/142
y.-ardık I/25/113
yıl : Miladi takvime göre ocak ayının birinde başlayıp aralık ayının otuz birinde sona eren on iki aylık dönem, sene. I/07/125, I/07/236, I/18/18, I/20/196, I/26/147, II/11/80
y.+da I/26/102, I/26/105, I/26/94, I/26/95
y.+dağ I/21/33
y.+ında I/08/108, I/08/74
y.+ı II/12/115
y.+ki II/02/48
y.+lardı I/27/32
y.+larında I/08/29
y.+larında I/08/37
y.+larını I/08/35
- yıldırım** : Soyad.
y.+ı I/07/101
- yumurta** : bk. yumurta II/19/202
yımrta : bk. yumurta I/28/257
yıv- : bk. yığ-
y.-ār II/18/23
y.-arla I/28/135
- yi** : bk. ya (I-2) I/01/20
yi- : 1. bk. ye- (1) II/10/153, II/19/127, II/19/157
y.-cēñiz II/19/203
y.-di I/02/66, I/02/67, I/28/249, II/06/187
y.-đı I/20/141
y.-dikden II/07/10
y.-diklēni I/28/247
y.-dim I/21/105
y.-diñiz I/05/76
y.-diri I/18/78
y.-diriñledi I/28/58
y.-dirmesi II/05/24
y.-dirmişler II/06/180
y.-is I/20/148, I/21/118, I/24/38
y.-medi II/06/188
y.-mediñ I/23/251
y.-mem II/06/88
y.-mesēz I/28/222
- y.-meye** I/28/235
y.-meyez I/28/191
y.-ncek I/28/255, I/28/256
y.-ndi II/03/129
y.-nemiyos II/18/136
y.-nilir I/28/205
y.-nirdi I/20/59, I/28/206
y.-nirse II/03/101
y.-nmeç II/14/60
y.-r I/02/114, I/02/97, I/12/107, I/19/123, I/23/201, I/28/242, II/14/116, II/14/117, II/14/119, II/14/120, II/14/121, II/18/201, II/19/217
y.-rdi I/14/254
y.-rdig I/28/193
y.-rdik I/03/137, I/20/109, I/20/110, I/20/58, I/28/194, II/03/69, II/18/148, II/18/20, II/18/59, II/19/211
y.-rdiñ II/10/106
y.-ris II/18/115, II/18/136
y.-riz I/28/190, II/18/112
y.-rken I/30/83
y.-rlerdi I/14/256, I/23/202
y.-rsin I/28/199
y.-rsiñ I/24/66
y.-señ II/19/203
y.-siñ II/15/110
y.-sēz I/28/222
y.-ycik I/15/56
y.-yecēkler II/03/80
y.-yecik I/15/55
y.-yem I/24/53, II/19/223
y.-yemeyiveriz I/15/70
y.-yemeyo II/19/201
y.-yemeyoñus II/19/202
y.-yemiyom I/21/50, II/19/213
y.-yemiyon I/21/117
y.-yen I/23/201
y.-yennē II/14/03
y.-yib II/10/145
y.-yiñ I/05/89, I/27/12
y.-yīñ I/27/35, I/27/94
y.-yip I/21/51
y.-yiverledi I/20/117
y.-yo I/29/325, II/06/58
y.-yō I/29/325
y.-yoduğ I/03/133
y.-yoduğ I/20/53, I/28/214
y.-yom I/03/145
y.-yon I/21/51
y.-yoñ I/03/144
y.-yún II/03/67

2. bk. ye- (2)
y.-dile I/04/55, I/04/56
y.-dilē I/04/55, I/04/56
y.-mesin I/22/83
y.-mezdi I/27/08
y.-nmez I/02/12
y.-rdi I/27/08
y.-rin II/06/90
3. bk. ye- (3)
y.-di I/21/99
yi- iş- : bk. ye- iç-
y.-dig_i.-dig I/07/114
yıka- : bk. yıka- I/03/137
y.-nacak II/03/53
y.-nırdı II/04/122, II/04/52, II/04/63
y.-niyoduğ I/10/111, II/07/17, II/07/31
y.-r II/07/08, II/03/70
y.-rkan I/10/97
y.-rdı I/03/140
y.-rdiğ II/02/19, II/07/19, II/07/22,
I/07/95
y.-rıs I/19/126
y.-rlardı II/10/38
y.-rsın I/22/72, II/04/51
y.-yoduğ I/10/112, II/07/14, II/07/24,
II/07/16
y.-yodun I/13/353
y.-yoğ II/07/14
yıkā- : bk. yıka-
y.-rdım II/19/65
yıkā- : bk. yıka-
y.-r I/22/72
yığa- : bk. yıka-
y.-tdırıla II/07/174
yi_en : bk. ye_en (1) I/05/07
y.+im I/05/04, II/11/60
y.+imiğ I/05/64
y.+neri I/05/04
yī- : bk. yığ-
y.-dı II/09/23
yıl- : bk. yığ-
y.-ırdı I/20/64
yime işme : Türlü yiyecek ve içeceklerle beslenme. I/28/220
y.si i.+si II/05/20
yimē : 1. yimē << yemek+ I/01/52, I/01/57, I/03/135, I/28/50, II/03/69, II/19/96
2. yimē << yemek+ II/18/120, II/18/121, II/18/205
yimēmiz : yimēmiz << yemek+ II/03/37
yimēne : yimēne << yemek+ II/15/43
yime_i : yime_i << yemek+ I/13/306, I/13/308,
I/21/120, I/28/187, II/10/46
yime_i : yime_i << yemek+ I/05/80
yime_ine : yime_ine << yemek+ I/21/121
yime_ini : yime_ini << yemek+ I/28/188
yimeg : bk. yemek I/28/112
yimek : bk. yemek I/03/116, I/03/140, I/04/69, I/05/77, I/13/147, I/18/188, I/21/119, I/28/104, II/10/15, II/14/67
y.+le I/28/235
y.+leri I/01/50, I/18/190, I/28/185,
I/28/50
y.+leriğ I/28/96
y.+lerni I/01/52
yimek ver- : bk. yemek ver-
y. v.-i II/10/25
y. v.-ilirdi I/28/41
y. v.-ilēdi I/28/42
yimek ye- : bk. yemek ye-
y. y.-rdiğ I/25/62
yimek yi- : bk. yemek ye-
y. y.-cēdik I/28/233
y. y.-rdiğ I/25/64, I/25/65
yimek yī- : bk. yemek ye-
y. y.-cek II/19/94
yimēğ : bk. yemek I/28/243
yimek : bk. yemek I/03/142, I/30/29
yimekçi : Aşçı.
y.+dın I/01/53
yimēni : yimēni << yemek+ I/01/52, I/01/56, I/01/59, I/01/60
yir : 1. bk. yer (1) I/02/99
y.+e I/28/149
y.+de II/01/68, II/01/69
2. bk. yer (4)
y.+lerde I/05/49, I/05/60
yine : 1. Yeniden, bir daha, tekrar, gene. I/08/107, I/10/34, II/03/119, II/03/142, II/03/76
2. Öyle de olsa, öyle olmasına karşılık. I/16/39, II/01/137 Krş. yene
yinge : bk. yenge (1)
y.+lere I/03/12
yinji : 1. bk. yine (1) II/11/111
2. bk. yeni (2) I/05/33
yinji : bk. yeni (2) I/05/62
yī- : bk. ye
y.-r I/02/64
yi- iç- : bk. ye- iç-
y.-rdig_i.-erdik I/13/215
y.-rdik i.-ēdik I/03/130
y.rler_i.erlē I/13/142
y.-yoz_i.-iyoz I/19/21
yır : bk. yer (2)

y.+e I/02/13
yirmi : 20 rakamının karşıtı olan sayı. I/02/72, I/03/163, I/03/182, I/03/53, I/03/55, I/04/43, I/04/62, I/07/208, I/07/233, I/08/60, I/10/36, I/10/39, I/13/172, I/19/59, I/21/13, I/23/91, I/24/41, I/26/15, I/26/16, I/26/93, I/26/96, II/04/50, II/04/82, II/05/08, II/05/41, II/06/17 Krş. yirmi
y.+de I/21/97
y.+sini I/27/08
yirmi beş : 25 rakamının karşıtı olan sayı. II/10/12 Krş. yirm_bes
yirm_bes : bk. yirmi beş II/10/74
yirmi dokuz : 29 rakamının karşıtı olan sayı. I/04/11
yirmi sekis : 28 rakamının karşıtı olan sayı. I/08/12
yirmî : bk. yirmi I/26/18
yirmi dört : 24 rakamının karşıtı olan sayı. I/16/114
yirmi iki : 22 rakamının karşıtı olan sayı. I/03/123
yit- (I) : bk. yet- (1)
y.-erdik I/05/120
y.-irsin I/02/13
yit- (II) : Yok olmak, ortadan kalkmak, kaybolmak.
y.-tik I/20/123
yitiş- : bk. yetiş- (5)
y.-ir I/21/102
yiyecek : Yenmeye elverişli olan her şey. II/03/139 Krş. yicek
yiye : bk. ye_ēn (1)
y.+nere I/29/270
yemek : bk. yemek I/13/04
y.+leri I/14/253
y.+lerimizde II/13/31
yemek ver- : bk. yemek ver-
y. v.-ilirdi II/15/13
y. v.-ledi II/16/68
yo : "Hayır" anlamında kullanılan bir söz. I/03/24, I/06/28, I/07/06, I/07/54, I/09/99, I/10/107
, I/12/16, I/12/39, I/13/132, I/13/263, I/13/274, I/14/160, I/14/163, I/17/44, I/21/100, I/21/83, I/25/115, II/01/128, II/14/02, II/15/109, II/15/63, II/18/98, II/19/122, II/19/195 Krş. yō, yō
yō : bk. yo II/14/02
yō : 1. bk. yo I/03/110, I/03/126, I/03/167, I/03/168, I/03/23, I/07/06, I/07/54, I/10/38, I/13/123, I/13/132, I/13/260, I/13/261, I/13/348, I/13/50, I/13/51, I/13/71, I/14/160, I/15/60,

I/18/208, I/18/26, I/18/62, I/20/108, I/20/160, I/21/100, I/21/82, I/21/98, I/26/09, I/27/126, I/27/31, I/28/132, I/07/225, I/13/51, II/02/30, II/05/13, II/06/115, II/11/21, II/11/35, II/11/59, II/11/87, II/14/142, II/15/30, II/19/204

2. Yok. I/17/30

y.+du I/02/56, I/07/162, I/07/165, I/13/157, I/13/158, I/13/18, I/13/281, I/13/292, I/13/294, I/13/296, I/13/297, I/17/07, I/24/98, I/29/165, II/05/32, II/05/55, II/08/43, II/09/40, II/16/102, II/16/115, II/16/71

y.+muş II/06/174, II/06/178

yok : 1. Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı. I/01/13, I/01/47, I/01/58, I/01/62, I/02/06, I/02/17, I/02/55, I/02/66, I/02/118, I/02/99, I/03/108, I/03/117, I/03/123, I/03/59, I/03/61, I/03/94, I/05/07, I/05/107, I/05/165, I/05/173, I/05/174, I/05/38, I/05/45, I/05/46, I/05/75, I/06/33, I/06/60, I/07/01, I/07/09, I/07/103, I/07/120, I/07/192, I/07/44, I/07/50, I/07/59, I/07/98, I/08/80, I/08/82, I/09/118, I/09/26, I/09/49, I/09/54, I/09/60, I/09/77, I/09/82, I/09/95, I/10/52, I/10/71, I/10/72, I/11/115, I/11/18, I/11/28, I/11/53, I/11/60, I/11/77, I/11/79, I/11/86, I/11/92, I/11/98, I/12/118, I/12/125, I/12/47, I/13/130, I/13/153, I/13/156, I/13/169, I/13/171, I/13/185, I/13/197, I/13/202, I/13/216, I/13/239, I/13/240, I/13/243, I/13/282, I/13/344, I/13/67, I/14/110, I/14/111, I/14/113, I/14/122, I/14/133, I/14/137, I/14/141, I/14/143, I/14/144, I/14/145, I/14/146, I/14/163, I/14/164, I/14/54, I/14/69, I/15/28, I/15/39, I/15/49, I/15/50, I/15/67, I/15/69, I/15/70, I/15/71, I/15/85, I/16/139, I/16/154, I/16/155, I/16/163, I/16/30, I/16/31, I/16/38, I/16/66, I/17/05, I/17/70, I/17/77, I/18/168, I/18/170, I/18/171, I/18/173, I/18/204, I/18/24, I/18/32, I/18/52, I/18/72, I/18/81, I/19/10, I/19/91, I/19/92, I/19/133, I/20/140, I/20/176, I/20/37, I/21/179, I/21/18, I/21/20, I/21/41, I/21/43, I/21/47, I/21/75, I/22/101, I/22/119, I/22/130, I/23/118, I/23/212, I/23/219, I/23/77, I/23/78, I/24/13, I/24/15, I/25/111, I/25/112, I/25/116, I/25/29, I/25/62, I/25/67, I/25/72, I/25/96, I/26/103, I/26/138, I/26/32, I/26/38, I/26/39, I/26/43, I/26/47, I/26/50, I/26/51, I/26/52, I/26/53, I/26/55, I/26/56, I/26/57, I/26/59, I/26/60, I/26/61, I/26/64, I/26/75, I/26/76, I/26/77, I/26/78, I/26/84, I/26/89, I/26/90, I/27/84, I/27/88, I/27/91, I/28/01, I/28/117, I/28/156, I/28/207, I/28/223, I/28/61, I/29/143, I/29/181, I/29/217, I/29/264,

I/29/27, I/29/283, I/29/399, I/29/405, I/29/86, I/30/109, I/30/150, I/30/151, I/30/152, I/30/153, I/30/171, I/30/175, I/30/32, I/30/33, I/30/34, I/30/39, I/30/49, I/30/81, I/29/217 I/13/153, I/14/142, I/28/78, I/26/66, I/20/180, I/21/132, I/08/06, II/01/142, II/01/39, , II/02/01, II/02/06, II/02/10, II/02/44, II/03/100, II/03/144, II/03/39, II/03/46, II/03/66, II/03/67, II/03/88, II/04/28, II/04/31, II/04/34, II/04/36, II/04/41, II/05/88, II/06/109, II/06/128, II/06/137, II/06/138, II/06/139, II/06/157, II/06/30, II/06/69, II/06/73, II/06/82, II/06/98, II/07/101, II/07/176, II/07/69, II/09/10, II/09/118, II/09/14, II/09/19, II/09/89, II/10/75, II/12/77, II/12/79, II/13/125, II/13/86, II/14/110, II/14/41, II/14/44, II/14/82, II/15/148, II/16/119, II/16/85, II/17/108, II/17/112, II/17/80, II/17/96, II/18/103, II/18/163, II/18/165, II/18/171, II/18/175, II/18/176, II/18/182, II/18/190, II/18/194, II/18/200, II/18/60, II/18/98, II/19/04, II/19/107, II/19/120, II/19/127, II/19/138, II/19/139, II/19/160, II/19/174, II/19/222, II/19/27, II/19/29 II/03/60, II/07/70, II/07/101, II/17/72 Krş. yök, yök, yoğ, yök, yoğ, yög, yoğ, yök
y.+du I/16/105, I/24/75, I/16/87, II/04/75, II/13/52, II/13/81, II/15/59, II/16/75, II/17/88
y.+dur I/14/139, II/04/106, II/04/99
y.+kene II/04/24
y.+muş I/10/51, I/10/85, II/15/106, II/15/78
y.+muşdü I/10/47
y.+sa II/19/102, II/19/54, II/19/56, II/19/82
 2. "Hayır" anlamında kullanılan bir söz. I/05/23, I/07/23, I/08/56, I/09/79, I/10/37, I/10/38, I/14/279, I/16/120, I/16/121, I/16/196, I/16/199, I/16/67, I/17/04, I/17/62, I/22/23, I/22/83, I/23/06, I/23/236, I/24/76, I/26/112, I/26/113, I/26/115, I/26/13, I/26/131, I/26/133, I/26/29, I/26/95, I/28/01, I/29/107, I/29/289, I/29/379, II/01/91, II/06/93, II/15/100, II/18/113, II/15/103 Krş. yök, yök, yök, yoğ, yoğ
yök : bk. yök (2) I/27/10
yök : 1. bk. yök (1) I/01/13, I/03/107, I/03/108, I/11/31, I/13/202, I/15/85, I/20/129, I/26/39, I/26/55, I/14/160, II/03/60, II/04/28, II/04/35, II/04/36, II/04/52, II/03/99
 2. bk. yök (2) I/07/226, I/13/338, I/17/17, I/17/77, I/18/209, II/04/34
yök : bk. yök (2) I/17/04
yök : bk. yök (1) I/26/90

yök : bk. yök II/19/24
yokar : 1. bk. yukarı (1) I/04/60
y.+da I/09/68, I/11/06, I/11/89, I/13/30, I/18/64, I/19/122, I/29/240, II/05/45, II/05/49, II/12/10
y.+dá II/07/120
y.+dā II/05/45
y.+dan I/29/252
y.+daydı I/03/122
y.+lara I/13/113, I/13/115
 2. bk. yukarı (2)
y.+lar II/05/47
yökar : bk. yukarı (1)
y.+da I/13/49
yokarı : 1. bk. yukarı (1)
y.+da II/03/31
y.+ya I/22/80, II/06/68
 2. bk. yukarı (2) I/05/143, I/13/41, I/13/91
yokarı : bk. yukarı (1) II/05/78
yokarı : bk. yukarı (2) II/07/103
yokarı : bk. yukarı (2) I/13/30
yokaru : bk. yukarı (1) I/03/117
yök_çet- : Ortadan kaldırmak, ifna etmek, izale etmek.
y.ç.-dim I/01/40
yokla- : 1. Ziyaret veya sağlığını sormak amacıyla birine gitmek.
y.-myyon I/21/155
 2. Dokunarak incelemek.
y.-rdı II/05/28
yoklüdu : yoklüdu << yokluk+ I/19/39
yokluk : Fakirlik, yoksulluk. I/13/293, I/27/90, II/04/66 Krş. yök, yök, yoğ, yoğ
yök, yök : bk. yokluk I/13/293
yoklü : yoklü << yokluk+ I/19/30
yoksa : 1. "Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz. I/11/56, I/28/115, I/28/256, II/13/132 Krş. yöza
 2. Endişe, merak, umut gibi duyguları güçlü biçimde anlatmak için kullanılan bir söz. II/07/195 Krş. yösa
y.+m II/05/61
yoksul : Geçinmekte çok sıkıntı çeken (kimse, toplum, ülke), yoksuz, varlıksız, varyetsiz, fakir, fukara, zengin, varıl karşıtı.
y.+lâris I/07/124
yoksulluk çeg- : Sürekli yoksulluk içinde bulunmak.
y.ç.-di I/07/172
yoksulluğ : yoksulluğ << yoksulluk+ I/07/123
yoh : 1. bk. yök (1) II/08/33, II/09/103,

II/09/18, II/09/26, II/13/23, II/13/26, II/14/97

y.+du II/13/142, II/13/77

2. bk. yok (2) II/08/114

yoğar : bk. yukarı (1)

y.+da II/09/108

yo_üdu : yo_üdu << yok+ I/07/227, I/07/228, I/11/49, I/13/18, I/13/19, I/13/92, I/15/95, I/17/08, I/17/76, I/19/08, I/19/24, I/20/57, I/21/92, I/21/95, II/01/08, II/03/108, II/03/127, II/03/148, II/03/37, II/03/75, II/03/76, II/06/111, II/06/115, II/11/11

y.+n I/05/127, I/05/132, I/05/143

yo_üdü : yo_üdü << yok+ II/10/37, II/12/64

yö_üdu : yö_üdu << yok+ I/01/62, I/03/05, I/04/07, I/11/47, I/17/40, I/18/161, I/19/50, I/21/91, I/23/41, I/27/104, II/01/07, II/01/50, II/06/115, II/08/103, II/08/108, II/08/51, II/09/40, II/09/41, II/10/36, II/10/39, II/10/43

y.+n I/05/164

yo_üdü : yo_üdü << yok+ II/05/27

yo_ümüş : yo_ümüş << yok+ I/17/40

y.+du I/11/09

yo_ün bakım : Hastanelerde bu bakımın uygulandığı özel bölüm. I/03/164, I/03/165 Krş.

yö_ün bakım, yolun bakım

yö_ün bakım : bk. yo_ün bakım I/12/09

yolun bakım : bk. yo_ün bakım

y. b.+a II/09/22

yo_ürd : bk. yo_urt

y.+a II/01/20

y.+tu I/22/54, I/22/83, I/22/89, I/23/96, I/28/121, I/28/123, I/28/230, II/01/19, II/05/39, II/10/101, II/19/120, II/19/155, II/19/162

y.+ü I/23/77

y.+ü II/19/161

y.+una I/22/78, II/19/164

y.+unân I/13/332

y.+unan I/22/78, I/28/174, I/28/193,

II/10/61

y.+unu II/18/18

y.+uñ I/23/97

yö_ürd : bk. yo_urt

y.+umuz I/22/63

y.+unu I/22/73

yö_ürd çal- : Yoğurt yapmak için süte yoğurt mayası koymak.

y.+u ç.-ar I/23/78

yo_urt : Maya katılarak koyulaştırılmış beyaz, kıvamlı bir süt ürünü. I/18/75, I/21/47, I/22/81, I/23/80, I/28/174, II/01/20, II/01/22, II/06/164, II/06/47, II/19/162, II/19/165 Krş. yo_ürd,

yö_ürd, yo_urt, yo_urt, yörd, yört, yört, yö_urt, yürt

y.+dan II/10/101

y.+lan I/28/174

y.+ları I/28/121, II/19/152

y.+nan I/21/109, II/19/74, II/19/75

yö_urt : bk. yo_urt II/08/39, II/18/42

yo_urt : bk. yo_urt I/22/50, I/22/56, I/22/88

y.+nan I/24/43, I/24/46

yo_urt : bk. yo_urt I/24/14

yo_urtla- : Yoğurt katmak. Krş. yo_urtla-

y.-ris I/23/96, I/23/98

y.-rsın I/13/332

yo_urtla- : bk. yo_urtla-

y.-ris I/13/324, I/24/46

y.-rız I/24/46

yo_ur- : Katı veya toz durumundaki bir maddeyi herhangi bir sıvı ile karıştırarak hamur durumuna getirmek. Krş. yö-, yur-, yür-

y.-usuñ I/28/137

y.-uyon I/25/11

y.-uyoz I/23/234

yoğ : 1. bk. yok (1) I/08/55, I/10/119, I/10/71, I/12/131, I/13/130, I/13/133, I/13/18, I/18/108, I/19/53, I/22/156, I/25/44, I/25/98, I/27/137, I/27/21, I/27/75, I/26/56, I/22/10, I/25/98, I/03/150, I/27/140, I/28/194, I/23/224, I/15/50, II/07/193, II/07/39, II/12/89, II/18/180, II/01/44, II/12/34, II/14/51

y.+du II/04/63

y.+du I/08/05, I/08/09, I/12/69, I/13/283, I/16/101, I/16/90, I/19/51, I/27/108, I/28/79, II/03/26, II/04/23, II/04/40, II/04/63, II/04/67, II/04/68, II/07/118, II/07/31, II/14/42, II/14/81, II/14/84, II/15/87, II/18/177, II/18/188, II/18/36, II/18/46, II/18/65, II/19/205

y.+dü I/28/250

y.+dü II/18/16

y.+dur I/11/24, I/19/94, II/04/109, II/04/87, II/04/89

y.+muşdu II/07/119, II/07/129

y.+muşdü II/07/130

2. bk. yok (2) I/27/145, II/01/125

yöğ : bk. yok (1)

y.+du II/19/211

yoğ : bk. yok (1)

y.+udu II/16/75

yoğarı : bk. yukarı (1) I/13/239

yoğar : bk. yukarı (2)

y.+dañ II/05/46

yoğlüdu : yoğlüdu << yokluk+ I/19/20

yoğlüğ : bk. yokluk I/27/99

- y.+du** I/16/107
- yoğluğ** : bk. yokluğ II/07/130
- yol** : 1. Genellikle yerleşim alanlarını birbirine bağlamak için düzeltilerek açılmış ulaşım şeridi. I/02/12, II/14/25, II/14/27
y.+a I/17/33, I/29/282
y.+u I/02/12
y.+unu II/14/25
 2. Karada insanların ve hayvanların geçmesi için açılan veya kendi kendine oluşmuş, yürümeye uygun yer.
y.+a I/19/28, II/16/57
y.+da I/03/99, II/14/72, II/15/145
y.+dan II/07/66, II/11/29, II/15/134
y.+lā II/14/85
y.+lar I/17/36
y.+lara I/05/139
y.+larda I/17/37, II/11/114
y.+ları I/14/290, II/09/24, II/14/76
y.+u I/02/116
y.+uğ I/02/68, I/02/109, II/02/61
 3. Davranış, tutum, gidiş veya davranış biçimi.
y.+dan I/18/111
- yol yap-** : Yol oluşturmak.
y. y.-ryo I/02/87
- yolculuğ** : Ülkeden ülkeye veya bir ülke içinde bir yerden bir yere gidiş veya geliş, gezi, seyahat, sefer. I/22/170
- yol-** : Bitki, tüy vb.ni çekerek yerinden çıkarmak, çekip koparmak. Krş. yöl-
y.-dum I/30/82
y.-durula I/05/172
y.-ādık I/20/119
y.-ardık II/17/43
y.-allardı II/03/22, II/03/71
y.-ünuyodu I/29/311
y.-uyoduğ I/07/90, I/20/122
y.-uyodum I/21/31, I/21/32
y.-uyolar I/14/186
- yöl-** : bk. yol-
y.-dum I/21/182
- yol_al-** : Yolda ilerlemek.
y._a.-ryo I/29/304
- yolağ** : Kumaştaki çizgi, yol. II/07/188
y.+lı II/07/186, II/07/190
- yolla-** : Göndermek. Krş. yollā-
y.-dı I/21/12
y.-dığ I/19/54
y.-dıla I/02/35
y.-dılār I/20/11
y.-madı I/17/09, I/21/13
- y.-madıla** I/02/37, I/02/48
y.-mamış I/02/42, I/02/43
y.-mişlar I/12/51, I/30/125
y.-rsın I/28/231
y.-dı II/19/37
y.-dım II/19/17
y.-madılar II/03/89
y.-madī II/17/20
y.-rlar II/06/33, II/06/38
- yollā-** : bk. yolla-
y.-dı I/02/37
y.-n II/06/89
y.-sın I/22/30
- yollu** : Çizgili. II/16/42
- yolma** : 1. Sapı, orakla biçilmeyecek kadar kısa kalmış ekin. I/07/90, II/03/22 Krş. yolmā
y.+lar I/05/134
 2. Yolmak işi. II/19/13 Krş. yölma, yolmā, yolmā
y.+cımız II/03/72, II/03/76
y.+ları I/05/171
y.+lı I/05/171
y.+ya I/05/135, II/03/19, II/03/71
y.+ya I/05/136
- yölma** : bk. yolma (2)
y.+ya I/05/134
- yolmā** : bk. yolma (1) II/17/43
- yolmā** : bk. yolma (2)
y.+ya I/14/285
- yolmā** : bk. yolma (2)
y.+yē I/14/185
- yol gözetle-** : Bir kimsenin gelmesini beklemek.
y.+unu g.-şlermiş I/14/288
- yolun bağım** : bk. yo_un bağım
y. b.+a II/09/22
- yömuşdü** : yömuşdü << yok+ I/02/69
- yömuştu** : yömuştu << yok+ I/02/70
- yonan** :bk. yunan I/11/81, I/17/30, II/06/162
y.+da I/03/25
y.+nılar II/06/178
- yonanisdan** : Ülke adı.
y.+a I/11/83
y.+da I/11/83
- yörd** : bk. yo_urt I/20/56
y.+um II/12/99
y.+unu II/15/49
- yóre** : bk. yöre
y.+ye I/18/178
- yörgan** : Yatakta örtünmeye yarayan, içi pamuk, yün vb. şeylerle doldurularak dikilmiş geniş örtü. I/07/93, I/13/288, I/19/148, I/19/162, I/19/164, I/23/172, I/23/170 Krş. yürgan

y.+narımı I/19/165
yörgün : Çalışma vb. sebeplerle beden veya zihin etkinliği yavaşlayan, yorulmuş olan, bitap. I/12/05
yört : bk. yo_urt I/20/56, II/16/138
y.+dan II/15/41, II/16/137
yört : bk. yo_urt I/22/64
y.+la II/15/41
yört çorbası : T. + Far. Yoğurt, nane, pirinç ve yağ karışımıyla hazırlanan bir çorba türü. II/16/45
yör- (I) : bk. yo_ur-
y.-ulurdu I/21/122
y.-uruz II/09/85
y.-us I/21/109
y.-uyoduğ II/17/99
y.-uz II/18/108
yör- (II) : Yorgun duruma getirmek.
y.-du II/01/146
y.-ulmeyó II/19/147
y.-uluyo I/27/81
y.-uluyonç I/16/156
yösa : bk. yoksa (2) I/15/61, II/06/79, II/19/139
y.+m I/05/35, II/03/116
yöza : bk. yoksa I/20/154
yözğat : bk. yozğat I/18/138
yoğat : Yerleşim birimi adı. II/12/53 Krş. yözğat
y.+da I/25/47
yoğ : bk. yok (1) II/09/11
yön : Belli bir noktaya göre olan yer, taraf.
y.+den II/04/98
yönetici : Yönetme gücünü elinde bulunduran kişi, yöneten kişi, idareci, menajer.
y.+leri I/07/197
yönet- : 1. Bir kurum veya kuruluşun yasalara, kurallara ve belli şartlara uygun biçimde işlemlerini sağlamak, idare etmek, tedvir etmek.
y.-irlemiş I/07/181
y.-irlermiş I/07/177
y.-ir I/16/48
yörü : yörü << yörük+ I/26/86, II/17/39
y.+dür I/16/184
y.+tñ II/03/183
yörü- : bk. yürü- (2)
y.-ce_j I/29/389
y.-yo II/02/53
yörünç : yörünç << yörük+ I/09/52, I/15/53
yörüs : yörüs << yörük+ I/13/53, I/29/67 II/02/15, II/12/17
yörüz : yörüz << yörük+ I/08/28, I/13/56,

I/13/58, I/28/15, II/03/184, II/17/38, II/17/40
yöre : Bir bölgenin belli bir yer ve çevresini kapsayan sınırlı bölümü, havali, mahal, civar. Krş. yöre
y.+si I/09/79, I/16/25
yörüg : bk. yörük I/08/31
y.+tiyüm I/25/06
yörük : Hayvancılıkla geçinen, genellikle Toroslarda yaşayan göçebe Türk oymağı, Türkmen. I/03/153, I/03/154, I/06/15, I/06/17, I/06/53, I/07/67, I/07/68, I/08/26, I/08/50, I/09/50, I/09/86, I/11/04, I/11/05, I/12/28, I/12/29, I/14/70, I/14/96, I/19/15, I/19/16, I/20/142, I/22/155, I/22/167, I/23/02, I/26/85, I/26/86, I/26/88, I/26/91, I/28/103, I/28/109, I/28/17, I/28/65, I/28/94, I/28/101, I/20/143, I/15/53, I/14/67, I/14/67, II/01/125, II/01/127, II/02/74, II/03/185, II/03/189, II/09/48, II/09/49, II/10/07, II/12/29, II/13/27, II/15/80, II/15/81, II/16/17, II/16/20, II/16/21, II/16/72, II/18/76 Krş. yörük, yörüg
y.+çülükden II/09/59
y.+le I/09/45, I/29/133, I/29/134, II/02/17
y.+lê I/28/100, I/28/65, I/29/131
y.+lêde I/29/249
y.+lêñ II/02/67
y.+ler I/06/58, I/06/61, I/16/185, I/29/16, II/02/17, II/03/198, II/16/73
y.+leğ I/14/30
y.+lerde I/06/60, I/22/22, II/09/59, II/13/15, II/13/49
y.+lerden I/14/68
y.+lere I/03/154, I/29/134
y.+leri I/09/117
y.+leriñ II/13/125, II/13/150
y.+lük II/03/184, II/03/186
y.+üm I/25/06
yörükkaraca_ören : Yerleşim birimi adı.
y.+dır I/16/182
yörü- : 1. bk. yürü- (1)
y.-müyo II/11/49
y.-yemedik I/18/02
y.-yemin I/30/94
y. : bk. yürü- (2)
y.-mêz di I/17/35
y.-rdük II/14/40
yörük : bk. yörük II/10/08
yér : 1. bk. yer (1) II/03/51
y.+de II/06/126
y. : bk. yer (2)
y.+de II/07/94

- yü** : bk. yu-
- y.-den** II/07/117
- y.-cağ** II/08/104
- yud-** : Ağızda bulunan bir şeyi yutağa geçirmek.
- y.-uyon** I/20/198
- yuşa** : 1. bk. yuşa (1) I/23/23, I/23/24, I/23/25, I/23/26, I/23/27, I/23/28, I/28/125, I/28/199, II/03/128, II/10/19, II/10/50, II/15/15, II/15/17, II/15/18, II/15/53
- y.+ları** I/28/69
- y.+sı** II/10/19
- y.+sını** II/18/58
- y.+yı** I/28/203, II/13/126
- y.+ynan** II/10/49
2. bk. yuşa (2) I/25/77, II/01/16, II/01/52, II/01/54
- y.+sını** II/01/54
- yüşa** : 1. bk. yuşa (1) I/28/196, I/28/199, II/13/125, II/18/159
- y.+ları** I/28/66, I/28/67
- y.+lar** I/28/197
- y.+ları** I/28/198
- y.+mız** I/28/198
2. bk. yuşa (2)
- y.+ları** I/25/14
- yuşar** : bk. yuşarı (1)
- y.+da** I/10/53, I/13/239
- y.+lara** I/03/92
- yüşar** : bk. yuşar (3)
- y.+da** II/03/55
- yuşarı** : 1. Bir şeyin üst bölümü, fevk, aşağı karşıtı. Krş. yôşar, yôşar, yôşarı, yôşaru, yôğarı, yuşar, yuşârî, yôşarî, yôşar, yôğar, yuşâr
- y.+da** II/15/120
- y.+dâ** II/05/50
- y.+muş** I/09/43
- y.+sı** I/02/75
- y.+ya** I/10/58, I/10/60
2. Benzerleri arasında üstte bulunan. II/05/45 Krş. yôşarı, yôşarı, yôşarî, yüşarî, yuşaru, yôşarı, yôşar, yüşarı
- y.+nıñ** II/07/78
3. Üst tarafa, üstteki kata, üste, yükseğe, yukarıya. I/29/236 Krş. yuşar
- y.+sı** II/18/89
- y.+ya** II/07/79
- yüşarı** : bk. yuşarı (2) II/07/103
- yüşarî** : bk. yuşarı (2) I/03/67
- yuşaru** : bk. yuşarı (2) I/03/121
- yuşâr** : bk. yuşarı (1)
- y.+da** II/19/178
- yuşârî** : bk. yuşarı (1)
- y.+sı** I/09/63
- yuşá** : bk. yuşa (1)
- y.+ynen** I/28/202
- yu-** : Yıkamak. Krş. yû-, yuv-, yuy-, yû-
- y.-jin** I/02/80
- y.-r** II/03/207
- yû-** : bk. yu-
- y.-ünur** II/01/111
- yuşa** : 1. Oklava ile açılan ince, yuvarlak hamur yaprağı. Krş. yuşa, yûşá, yuşá, yuşa
2. Sacda pişen bir ekmek türü. I/25/10, I/25/11 Krş. yuşa, yûşá, yuşâ
- yuşa** : bk. yuşa (1)
- y.+ñıñ** I/28/208
- yuma** : Yıkama işi. II/01/16 Krş. yumē
- yumē** : bk. yuma I/21/75
- yumruk** : Parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim. II/18/73
- yumün** : yumün << yumuk+ II/13/05
- yumur-** : Yoğurmak.
- y.-cas** II/19/181
- y.-uduğ** I/13/204
- y.-un** I/25/17
- y.-us** I/07/73, II/10/62, II/19/106, II/19/108, II/19/109
- y.-usun** I/19/61, I/22/90, I/22/95
- y.-uyoduk** I/20/48
- y.-uyos** I/21/52
- y.-uz** I/22/78, I/22/79, I/22/94, I/23/97, I/19/72
- y.-uğ** I/22/94
- y.-a y.-a** I/28/175, II/19/155, II/19/156, II/19/167, II/19/168
- yumurta** : Kanatlı hayvanların çoğalmasını sağlayan kabuklu bir besin maddesi. I/23/97, I/24/46, I/25/18 Krş. yımirtâ, yûmurta, yımirta, yumurtá
- y.+mızı** II/18/116
- y.+yı** I/07/79, II/19/121
- yûmurta** : bk. yumurta
- y.+sını** I/13/332
- yumurtá** : bk. yumurta
- y.+yı** II/15/49
- yumüşacık** : Hoşa giden, istenilen yumuşaklıkta olan, çok yumuşak olan. II/18/115
- yumuşak** : Kolay çiğnenen, kolay kesilen. I/24/105 Krş. yumuşaK
- yumuşak** : bk. yumuşak I/25/27
- yumuşa-** : Sertliği kalmamak, yumuşak duruma gelmek.
- y.-r** I/19/71

- y.-yo** I/28/207
- yún** : bk. yün (2) I/23/173
- yun** : bk. yün (1) II/08/18
- y.+dan** II/08/18, II/13/09
- yun-** : Yıkanmak. Krş. yur-
- y.-muş** I/13/346
- y.-uyoduk** I/10/112
- yunan** : Yunanistan'da yaşayan veya Yunanistan halkından olan kimse, Yunanistanlı, palikarya. Krş. yonan
- y.+nılar** II/06/166
- yunus_çemre** : Yerleşim birimi adı.
- y._ç.+ye** II/03/192
- yur-** : bk. yun-
- y.-duğ** I/20/190
- yürğan** : bk. yorğan I/03/63
- yur-** : bk. yo_çur-
- y.-uyon** I/20/56
- yür-** : bk. yo_çur-
- y.-ürduk** II/16/126
- yürt** : bk. yo_çurt
- y.+ları** II/19/153
- yusuf** : Kişi adı. I/29/150, I/29/78, I/29/95
- y.+nan** I/29/76
- yusuf_aga** : Kişi adı.
- y._a.+ñ** I/03/66
- yusuflar** : Yerleşim birimi adı. I/29/102, I/29/83, I/29/85, I/29/95, I/29/96
- yuvarlağ** : bk. yuvarlağ II/13/32, II/13/33
- yuvarlağ** : Top veya küre biçiminde olan, müdevver. I/23/233, I/23/234, I/23/235, II/07/44, II/08/123 Krş. yuvarlağ, yuvarlaK
- yuvarlaK** : bk. yuvarlağ II/16/131
- yuv-** : bk. yu-
- y.-ecen** I/21/111
- yuy-** : bk. yu-
- y.-ecen** I/21/181
- yuva gur-** : Evlenmek.
- y.+larını ğ.-dular** II/06/10
- yuyka** : bk. yufka (2) I/25/16
- yük** : Birinin üzerine almak zorunda kaldığı ağır görev. II/02/06
- yük_ol-** : Zahmet, sıkıntı vermek.
- y._o.-mān** I/30/145
- y._o.-uyūdum** I/30/149
- yüklüg** : bk. yüklük II/07/198, II/07/88
- yüklük** : Evlerde yatak, yorgan gibi şeyleri koymaya yarayan yer veya büyük dolap, yük, yük odası. II/07/105, II/07/198 Krş. yüklüg
- y.+dū** II/07/88
- yüksek** : 1. Altı ile üstü arasındaki uzaklık çok olan, alçak karşıtı. II/14/22
2. Güçlü, şiddetli. II/13/66
- yüksek_ohul** : Üst düzeyde uygulayıcı meslek elemanı yetiştiren yükseköğretim kurumu, akademi. II/13/142
- yüksel-** : Yükselme çıkmak.
- y.-cek** II/13/120
- yükselmē** : yükselmē << yükselme+ II/18/71
- yün** : 1. Koyun tüyü Krş. yun
- y.+ünden** I/23/148
2. Bu tüyden yapılmış. I/09/81, I/29/402
- Krş. yün
- yürē_j** : yürē_j < yürek+ I/03/164
- yürü-** : 1. Adım atarak ilerlemek, gitmek. II/06/189 Krş. yörü-, yörü-, yörü-
- y.-mēyo** I/21/33
- y.-ü y.-ü** II/06/188
- y.-yebilen** I/19/77
- y.-yēmeyen** I/19/79
- y.-yemēyon** I/22/134
- y.-yen** I/19/76
2. Yol almak. Krş. yörü-, yörü-
3. Bir işte ileri gitmek.
- y.-yo** I/11/117
- yüs (I)** : bk. yüz (I) I/08/52
- yüs** : bk. yüz (II)
- y.+üm** II/01/102
- yüs_çeksen** : bk. yüz seksen I/28/179
- yüz (I)** : 100 rakamının karşılığı olan sayı. I/14/151, I/14/152, I/21/83 Krş. yüs, yüz
- yüz (II)** : 1. Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat. II/07/183
- y.+lerine** I/27/137
- y.+ü** I/21/98, II/07/182
- y.+üm** II/01/102
- y.+ümü** I/02/79
- y.+ümüzē** II/10/28
- y.+ümüzü** II/07/08
- y.+ünden** I/27/06
- y.+üne** I/19/37, I/29/214, II/03/149, II/06/179, II/17/60
- y.+ünē** I/24/84
- y.+ünü** II/07/150, II/07/165
2. Yüzey.
- y.+ü** II/14/57
- y.+ū** II/16/60
3. Yan, taraf.
- y.+ünde** II/09/47
- yüz-** : Kol, bacak, yüzgeç vb. organların özel hareketleriyle su yüzeyinde veya su içinde ilerlemek, durmak.
- y.-erler** I/12/59

yüz beş : 105 rakamının karşılığı olan sayı. I/05/155

yüz_elli : 150 rakamının karşılığı olan sayı. II/19/14, II/19/15, II/19/59

yüz ğarası : Utanılacak bir durum veya şey, yüz kiri. I/29/216

yüz milyon : 100000000 rakamının karşılığı olan sayı. I/03/182

yüz seksen : 180 rakamının karşılığı olan sayı. I/28/179 Krş. yüz_sksen

yüz : bk. yüz (I) I/19/107

yüzdē : Herhangi bir sayı ile kullanıldığında yüze bölünen bir şeyin o kadarlık parçasını belirten bir söz. I/26/131

yüz_atmış : 160 rakamının karşılığı olan sayı. I/14/66

yüz_otuz : 130 rakamının karşılığı olan sayı. I/21/26

yüzü : yüzü << yüzük+ I/29/219, I/29/223

yüzünü : yüzünü << yüzük+ I/29/223

yüzle_inden : yüzle_inden < yüz+ I/04/28

yüzünden : -den ötürü. I/11/61, II/10/73, II/10/76

yüzünü tursulad- : Yüzüne öfke ve hoşnutsuzluk gösteren bir biçim vermek.

y. t.-dı I/23/55

zaba : bk. sabah I/27/17

zabağ : bk. sabah II/03/162

zabā : bk. sabah

z.+leyin II/03/142

z.+nan I/27/23

zaman : Ar. I. Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit.

I/04/25, I/07/162, I/07/165, I/07/166, I/07/177, I/08/108, I/08/110, I/08/56, I/08/89, I/10/10, I/10/20, I/11/22, I/11/46, I/11/54, I/12/55, I/12/95, I/12/98, I/13/209, I/14/247, I/14/291, I/14/294, I/14/298, I/14/30, I/15/65, I/15/89, I/16/107, I/16/24, I/16/87, I/18/67, I/19/112, I/19/33, I/19/61, I/19/70, I/19/71, I/22/19, I/23/52, I/23/54, I/24/116, I/26/35, I/27/68, I/28/120, I/28/54, I/29/164, I/29/275, I/29/276, I/29/384, I/29/387, I/29/389, I/29/83, I/29/86, I/10/105, I/12/45, I/28/246, I/13/260, I/14/232, I/15/65, I/29/391, I/15/66, II/01/64, II/04/108, II/06/147, II/07/78, II/08/123, II/18/31, II/19/198

Krş. zamān, zamān, zāman

z.+a I/29/271, I/29/280

z.+da I/12/136

z.+dan I/07/183, I/08/117, I/29/100

z.+dır I/29/05, I/29/06

z.+kı I/25/97

z.+ı I/10/35, II/01/46, II/06/70

z.+ı II/01/46

z.+ında II/04/107

z.+ıñda I/02/76

z.+na I/29/113

z.+nan I/29/416, I/29/417, I/29/358

z.+nar I/07/109, I/07/164, I/07/225,

I/11/16, I/28/245, I/28/51

z.+narı I/09/29

z.+nā I/28/88

2. Dönem, devir. II/01/07, II/01/08,

II/03/108, II/03/112, II/03/114, II/03/126,

II/03/57, II/03/91, II/10/28, II/11/05, II/11/15,

II/15/06, II/15/23, II/17/41, II/18/183, II/19/107

Krş. zamañ, zamān, zamāñ, zāman

z.+a II/07/113

z.+da II/07/149

z.+ı I/05/108, I/08/57

z.+ımda I/08/06, I/12/74

z.+ımızda II/09/40

z.+ıñ II/03/29

z.+ında I/27/99

z.+ıñda I/10/48

z.+ıa II/08/08

z.+na II/14/13

z.+nā II/14/41, II/18/45

z.+nar I/10/30, II/13/142

z.+narı II/04/76

z.+nāda II/05/26

zaman_aşımı : Ar. + T. Süre aşımı.

z._a.+na I/29/358

zamañ : bk. zaman (2)

z.+ımızda I/10/10

zambere zomboro : İki kelimesi de anlamsız olan ikileme. I/09/08

zamāñ : 1. bk. zaman (1) I/13/302

z.+da I/29/100

2. bk. zaman (2) II/06/173

zamān : 1. bk. zaman (1)

z.+ı II/03/173

z.+ım I/25/31

2. bk. zaman (2)

z.+ı I/13/98, II/04/73

z.+ımda I/12/69

z.+ımızda I/30/12, II/03/175

z.+ında I/14/299, I/14/300, I/14/83,

II/03/175, II/04/60, II/07/129

z.+ıñda II/04/61

zannet- : Ar. + T. Sanmak. Krş. Sannet-

z.-miş I/28/109

zar zor : Güçlükle. I/12/41

zarar : Ar. Bir şeyin, bir olayın yol açtığı çıkar kaybı veya olumsuz, kötü sonuç, dokunca, ziyan,

mazarrat.

z.+ı I/30/165

zarar ve- : Ar. + T. Kötülük etmek. II/06/184

zaten : Ar. Doğrusu, doğrusunu isterseniz, esasen, zati. I/10/101, I/30/149 Krş. zateñ, zâte, zâten, zâtēñ, şaten, saten, Saten, satı, Sâten, Sâten, sâti, II/04/100

zateñ : bk. zaten I/10/74

zati : bk. zati I/10/119

zaval veme- : bk. zâval veme-

z. v.-sin I/21/25

zayıf : Ar. Eti, yağı az olan, sıska, cılız, arık (insan veya hayvan). I/05/18 Krş. zayuf

zayıflē- : Zayıf duruma gelmek.

z.-yo I/16/204

zayuf : bk. zayıf I/17/37

zâman : 1. bk. zaman (1) I/08/132, I/15/63

2. bk. zaman (2) II/13/81

z.+nar II/13/112

zâte : bk. zaten I/23/152

zâten : bk. zaten I/10/38, I/14/63, I/14/181, I/16/62, I/16/154, I/16/88, I/16/91, I/29/45, II/06/157, II/18/125, II/18/130

zâtēñ : bk. zaten I/30/135

zâti : Zaten. I/23/102, I/23/231, II/10/143, II/19/233, II/19/31

zati : bk. zati II/17/37 Krş. zatı, zâti

zâval veme- : Ar. + T. Yok etmemek, sona erdirmemek. Krş. zaval veme-, zıval ve-

z. v.-sin I/21/25

zebil : Bakımsız, perişan.

z.+ligler II/04/43

z.+lik II/04/39

z.+likdi II/04/64

z.+likle II/04/59

zebse : bk. Sebze II/04/71

zekalı : Zeki olan. II/13/145

zeki : Kişi adı. I/08/87

z.+niñ I/08/01

zelleñli : bk. lezzetli II/15/46

zēmer : Ar. Karakış ayı. Krş. Sēmer

z.+de I/21/79

zene : bk. sene I/13/184

zengin : Far. Parası, malı çok olan, varlıklı, varsıl, varyetli, fakir, yoksul karşıtı. I/29/169, I/30/157 Krş. zēngin, i_ zengin

z.+di I/30/157

z.+îmişmiş II/05/21

z.+miş I/29/171

z.+mişdi II/15/145, II/15/94

z.+nēn I/29/170

z.+ner II/11/41, II/15/149

zēngin : bk. zengin I/08/76

zere : 1. Öyle, evet. I/18/68

2. Boşuna, boşyere, hele. II/19/141

zerk : Güçlük, üzüntü, ezinç. II/04/69

zey : Yerleşim birimi adı.

z.+den II/12/93

zeynep : Kişi adı.

I/03/114, I/04/01

zeynep şâhin : Kişi adı. I/03/147

zeytin : Ar. Bu ağacın tazeyken yeşil, sonradan kararan, yüksek besin değeri taşıyan yağlı meyvesi. I/28/257, I/28/67 Krş. zēytin

zēytin : bk. zeytin I/12/98

zēytin : bk. zeytin II/06/47

zingırda- : Zangırdamak.

z.-rdı II/08/64

zıval veme- : bk. zâval veme-

z. v.-sin II/06/86

zil : Far. İşaret vermek, uyararak, çağırarak için kullanılan ve bir çan ile bu çana vuran bir tokmaktan oluşan, elle veya başka düzenlerle işletilebilen araç. I/12/02

zini : bk. sini

z.+ye I/25/19

zirât bankası : Banka adı.

z. b.+niñ I/12/75

ziyaret : Ar. Birini görmeye, biriyle görüşmeye gitme, görüşme. I/18/46 Krş. ziyâret, ziyarât

z.+e I/18/41, I/18/42, I/18/43, I/18/45

ziyâret : bk. ziyaret I/27/38

ziyarât : bk. ziyaret

z.+e II/09/03

zîn_ açıklı ve- : Ar. + T. + T. Birinin başarılı olması için söylenen iyi dilek sözü.

z._a.v.-sin I/21/87

zoba : bk. soba I/05/82, I/05/83, II/03/47, II/03/49

z.+da I/21/48

z.+lar II/03/46, II/15/87

z.+lağ II/14/92

z.+lay II/14/92

z.+lâda II/18/36

z.+lâmız II/14/90

z.+niñ I/07/77

z.+ya I/11/67

z.+yı I/11/67

z.+ynan I/05/86

zobá : bk. soba

z.+ynen II/15/87

zobacı : Soba yapan, satan, onaran veya kuran kimse. II/09/140

zōna : bk. sonra I/08/28

zōnan : zōnan << zor+ II/05/68
zor : Far. 1. Sıkıntı veya güçlükle yapılan, kolay karşıtı. I/10/113, I/10/20, I/17/34, I/18/25, I/08/115 , I/21/167, I/24/35, I/27/128, I/27/71, I/27/72, I/30/108, I/20/82, I/16/38, I/24/13, II/01/75 Krş. zoğ, zōr zōğ
z.+du I/20/63, I/20/66, II/16/115
z.+udu I/21/166, II/03/41, II/04/73
 2. Güçlükle. I/20/140, I/20/34, I/20/62, I/20/65, I/21/168, I/27/09, I/30/45, I/13/20, I/13/21, I/09/02, I/10/20, I/30/45, I/05/111, I/19/146, I/30/149, I/30/42, I/30/46, II/04/68, II/14/138
z.+nan II/05/66, II/15/122
 3. Sıkıntı, güçlük, rahatsızlık. II/09/124, II/19/05, II/19/07, II/19/20, II/19/44 Krş. Sor
z.+um I/18/173, I/18/175
 4. Baskı. Krş. zōr
z.+uncağ I/30/135
 5. Yüküm, mecburiyet. Krş. zor
z.+undayım I/27/37
zoğ : bk. zor (1) I/17/15
zōr : 1. bk. zor (1) I/20/99, I/21/153, I/23/125
z.+du I/20/100, II/04/60, II/04/62, II/17/88
z.+üdu I/21/167
z.+üsa I/13/70
 2. bk. zor (4)
z.+uncaK I/30/116
zōğ : bk. zor (1) I/17/15, I/21/153
zorlu : Zor, güç yapılan.
z.+ylar II/01/66
zorlū : zorlū << zorluk+ II/04/31
zorluğ : Sıkıntı veya güçlükle yapıma durumu, zor olma, güçlük, zahmet.
z.+la II/04/29
z.+lardı I/07/89
z.+larinan II/04/42
zorlūmuz : zorlūmuz << zorluk+ I/10/123
zorunda gal- : Kesinlikle yapması gerekmek, yapmaya mecbur olmak.
z. ğ.-dı I/10/11
zor : bk. zor (5)
z.+undayım I/27/42
zurna : Far. Ağaçtan yapılan, iki karış boyunda, ağız bölümü yayvan, keskin bir ses çıkararak ve çoğu zaman davulla veya dümbelekle birlikte çalınan nefesli çalgı. I/09/25, I/12/105, II/03/105, II/03/146, II/03/163, II/11/44
z.+yınan II/03/104
z.+ynan II/03/119

zūriyet : Ar. Döl, soy sop, sulp.
z.+iğ I/15/54